ព្រះ
ត្រៃបិដក

ប្រែរួមនឹង
ព្រះអដ្ឋកថា

ភាគ៥

បាលីប្រែ ៦ - ៧

ពុទ្ធសកាជ ២៥៥៣

ច្បាប់ពិនិត្យ លើកទី២

ព្រះ
វិនយបិដក
និង
សមន្តបាសាទិកា អដ្ឋកថា
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

មហាវគ្គ
បឋមភាគ ទុតិយភាគ

๕
ចាលីប្រែ ๖-๗

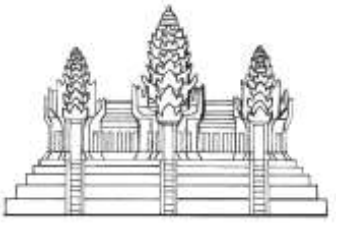

ជោះពុម្ពលើកទី ๑ ពុទ្ធសករាជ ๒๕๕๓

กฺขาลธิ ๕

ព្រះវិនយបិដក

សូមនមស្ការចំពោះ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ។

មហាខន្ធកៈ ពោធិកថា

[๑] *សម័យនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធដ៏មានជោគ បានគ្រាស់ជាដំបូងទ្រង់គង់ក្រោមម្លប់ពោធិព្រឹក្ស ក្បែរឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ។ គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់ដោយព្រះភ្នែនតែមួយអស់ ๗ ថ្ងៃក្រោមម្លប់ពោធិព្រឹក្សទ្រង់សោយវិមុត្តិសុខ (គឺសុខក្នុងផលសមាបត្តិ) ។ វេលានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់រំពឹងនូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ជាអនុលោមប្បដិលោម គឺពិចារណាបណ្តាយចុះនិងច្រាសឡើង អស់បឋមយាមនៃរាត្រីដោយនយ័ថា សង្ខារ[๑] ទាំងឡាយកើតមានព្រោះមានអវិជ្ជា[๒] ជាហេតុ វិញ្ញាណកើតមាន*

๑-ក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គថា សង្ខារ ๓ គឺបុញ្ញាភិសង្ខារ ๑ អបុញ្ញាភិសង្ខារ ๑ អានេញ្ជាភិសង្ខារ ๑ ។ បុញ្ញាភិសង្ខារនោះ បានខាងចេតនា ๑๓ គឺកាមាវចរកុសលចេតនា ๘ និងរូបាវចរកុសល-ចេតនា ๕ ប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចកាវនា ឯអបុញ្ញាភិសង្ខារ បានខាងអកុសលចេតនា ๑๒ ។ អានេញ្ជាភិសង្ខារ គឺ អរូបាវចរកុសលចេតនា ๔ ប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចកាវនា រួមទាំងអស់ជា ๒๙ ។ ๒-ដែលហៅថា អវិជ្ជានោះ បានខាងសេចក្តីមិនដឹងក្នុងសច្ចៈទាំងបួន មានទុក្ខសច្ចជាដើម ។ (នេះជាបរិយាយក្នុងសូត្រ ឯបរិយាយក្នុងអភិធម្មថា) បានខាងសេចក្តីមិនដឹងនូវវត្ថុ ๘ មានមិនដឹងក្នុងចំណែកខាងអតីតជាដើម ម្យ៉ាងទៀតថា បានខាងមោហចេតសិក មានលក្ខណៈធ្វើចិត្តឲ្យវង្វេងក្នុងអារម្មណ៍ ។

ព្រោះមានសង្ខារជាហេតុ សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះមាននាមរូបជាហេតុ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះមានសឡាយតនៈជាហេតុ វេទនាកើតមាន ព្រោះមានផស្សៈជាហេតុ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះមានវេទនាជាហេតុ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះមានតណ្ហាជាហេតុ ភពកើតមាន ព្រោះមានឧបាទានជាហេតុ ជាតិកើតមាន ព្រោះមានភពជាហេតុ សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ សោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះមានជាតិជាហេតុ សេចក្តីកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ម្យ៉ាងទៀត សេចក្តីរលត់សង្ខារកើតមាន ព្រោះវិនាស និងរលត់មិនមានសេសសល់នៃអវិជ្ជា សេចក្តីរលត់វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះរលត់សង្ខារ សេចក្តីរលត់នាមរូបកើតមាន ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ សេចក្តីរលត់សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះរលត់នាមរូប សេចក្តីរលត់ផស្សៈកើតមាន ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ សេចក្តីរលត់វេទនាកើតមាន ព្រោះរលត់ផស្សៈ សេចក្តីរលត់តណ្ហាកើតមាន ព្រោះរលត់វេទនា សេចក្តីរលត់ឧបាទានកើតមាន ព្រោះរលត់តណ្ហា សេចក្តីរលត់ភពកើតមាន ព្រោះរលត់ឧបាទាន សេចក្តីរលត់ជាតិកើតមាន ព្រោះរលត់ភព សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ សោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយក៏សឹងតែរលត់ទៅ ព្រោះរលត់នៃជាតិ សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនេះហើយ ទើបបន្ទឺនូវឧទានគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា ធម៌ទាំងឡាយរមែងប្រាកដដល់ឱណាសវៈ-

ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានព្យាយាម ញុាំងកិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកដុតបង់នូវកិលេស ក្នុងកាលណា សេចក្តីសង្ស័យទាំងឡាយទាំងពួងរបស់ទីណាសវព្រាហ្មណ៍ នោះ ក៏សឹងតែរម្ងាប់អស់ទៅក្នុងកាលនោះ ព្រោះថា ទីណាសវព្រាហ្មណ៍ នោះ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ព្រមទាំងហេតុ ។

[๒] គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់រំពឹងនូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ជាអនុលោមប្បដិលោម គឺពិចារណាបណ្តាយចុះនឹងច្រាសឡើង អស់មជ្ឈិមយាមនៃរាត្រីដោយនយថា សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះមានអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះមានសង្ខារជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះមានវិញ្ញាណជាបច្ច័យ សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះមាននាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះមានសឡាយតនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះមានវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទាន កើតមាន ព្រោះមានតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះមានឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះមានភពជាបច្ច័យ សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ សោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត ចង្អៀតណែនក្នុងចិត្តទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះមានជាតិជាបច្ច័យ សេចក្តីកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងកើតមានយ៉ាងនេះឯង ម្យ៉ាងទៀត សេចក្តីរលត់សង្ខារកើតមាន ព្រោះវិនាសនឹងរលត់មិនមានសេសសល់នៃអវិជ្ជា សេចក្តីរលត់វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះរលត់សង្ខារ សេចក្តីរលត់នាមរូបកើតមាន ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ សេចក្តីរលត់សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះរលត់នាមរូប សេចក្តីរលត់ផស្សៈកើត

มាន ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ សេចក្តីរលត់វេទនាក៏តមាន ព្រោះរលត់ផស្សៈ សេចក្តីរលត់តណ្ហាក៏តមាន ព្រោះរលត់វេទនា សេចក្តីរលត់ឧបាទានក៏តមាន ព្រោះរលត់តណ្ហា សេចក្តីរលត់កពក៏តមាន ព្រោះរលត់ឧបាទាន សេចក្តីរលត់ជាតិក៏តមាន ព្រោះរលត់កព សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ សោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយក៏សឹងតែរលត់ទៅ ព្រោះរលត់នៃជាតិ សេចក្តីរលត់កងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនេះហើយ ទើបបន្ទឺនូវឧទានគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា ធម៌ទាំងឡាយប្រាកដដល់ខីណាសវព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានព្យាយាមញុំាងកិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកដុតបង់នូវកិលេស ក្នុងកាលណា សេចក្តីសង្ស័យទាំងឡាយទាំងពួងរបស់ខីណាសវព្រាហ្មណ៍នោះ តែងរម្ងាប់អស់ទៅ ក្នុងកាលនោះ ព្រោះថា ខីណាសវព្រាហ្មណ៍នោះ បានជីងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានជាទីអស់ទៅនៃបច្ច័យ ។

[๓] គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់រំពឹងនូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ជាអនុលោមប្បដិលោម គឺពិចារណាបណ្តាយចុះនឹងច្រាសឡើង អស់បច្ឆិមយាមនៃរាត្រីដោយន័យថា សង្ខារទាំងឡាយក៏តមាន ព្រោះមានអវិជ្ជា ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណក៏តមាន ព្រោះមានសង្ខារជាបច្ច័យ នាមរូបក៏តមាន ព្រោះមានវិញ្ញាណជាបច្ច័យ សឡាយតនៈក៏តមាន ព្រោះមាននាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈក៏តមាន ព្រោះមានសឡាយតនៈជាបច្ច័យ វេទនាក៏តមាន ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាក៏តមាន ព្រោះមានវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទានក៏ត

មាន ព្រោះមានតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះមានឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះមានភពជាបច្ច័យ សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ សោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងចង្អៀតណែនក្នុងចិត្តទាំងឡាយ កើតមាន ព្រោះមានជាតិជាបច្ច័យ សេចក្តីកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ម្យ៉ាងទៀត សេចក្តីរលត់សង្ខារកើតមាន ព្រោះវិនាស និងរលត់មិនមានសេសសល់នៃអវិជ្ជា សេចក្តីរលត់វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះរលត់សង្ខារ សេចក្តីរលត់នាមរូបកើតមាន ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ សេចក្តីរលត់សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះរលត់នាមរូប សេចក្តីរលត់ផស្សៈកើតមាន ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ សេចក្តីរលត់វេទនាកើតមាន ព្រោះរលត់ផស្សៈ សេចក្តីរលត់តណ្ហាកើតមាន ព្រោះរលត់វេទនា សេចក្តីរលត់ឧបាទានកើតមាន ព្រោះរលត់តណ្ហា សេចក្តីរលត់ភពកើតមាន ព្រោះរលត់ឧបាទាន សេចក្តីរលត់ជាតិកើតមាន ព្រោះរលត់ភព សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ សោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏សឹងតែរលត់ទៅ ព្រោះរលត់នៃជាតិ សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនេះហើយ ក៏បន្ទឺនូវឧទានគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា ធម៌ទាំងឡាយប្រាកដដល់ខីណាសវព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានព្យាយាមញុំាងកិលេសឲ្យក្តៅ អ្នកដុតបង់នូវកិលេស ក្នុងកាលណា ខីណាសវព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងកម្ចាត់បង់នូវមារព្រមទាំងសេនាមារហើយ ស្ថិតនៅ ក្នុងកាលនោះ បីដូចព្រះអាទិត្យរះឡើង

ធ្វើអាកាសឲ្យរុងរឿង ដោយរស្មីរបស់ខ្លួន កម្ចាត់បង់នូវងងឹត ស្ថិតនៅជួញ្ជោះឯង ។

ពោធិកថា ចប់

อัฏฐกถา

ตติยสมันตปาสาทิกา

พระวินัยปิฎก มหาขันธกวัณณนา

มหาวรรค

อัปปโลกคาถา

พระมหาเถระทั้งหลาย ผู้ชื่อว่าทรงไว้ซึ่งอรรถในขันธกะ ได้สังคายนาขันธกะใด ขันธกะนั้น เป็นที่สุดแห่งการสังคายนาทั้งปวง ๒ ครั้ง บัดนี้ ข้าพเจ้าจักถึงที่สุดแห่งการพรรณนาขันธกะนั้น เพราะฉะนั้น การพรรณนานี้ จึงชื่อว่าเป็นการแสดงเนื้อความที่ยังไม่ได้สังคายนาในขันธกะนั้น ก็อรรถทั้งหลายใด บททั้งหลายใด ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วในบททั้งหลายใด ในบทกัปปิยภูมิ ถ้าข้าพเจ้าจักกล่าวอรรถแห่งบทนั้นอีก การพรรณนาก็จักไม่มีที่สุด ฉะนั้น ข้าพเจ้าจักไม่กล่าวอรรถแห่งบทนั้นอีก ก็อรรถแห่งบทใดที่ยังไม่ได้กล่าวไว้ในบทนั้น ข้าพเจ้าจักกล่าวอรรถแห่งบทนั้น ถ้าอรรถแห่งบทใดที่ข้าพเจ้ากล่าวแล้วในบทนั้น ก็ยังมีอรรถแห่งบทอื่นอีก ข้าพเจ้าก็จักกล่าวอรรถแห่งบทนั้นเหมือนกัน ก็อรรถแห่งบทใดที่ข้าพเจ้าไม่กล่าวไว้ในที่ไหน ๆ ข้าพเจ้าจักกล่าวอรรถแห่งบทนั้นในที่นี้ ฉะนั้น การพรรณนานี้ จึงชื่อว่าเป็นการแสดงเนื้อความที่ยังไม่ได้สังคายนาในขันธกะนั้น ๆ

โคจิกถา

[๑] ในบทว่า **เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา พาราณสิยา วิหรติ**

ฉฏฺฐา เสรพฺภายา តីរេ ពោធិរុក្ខមូលេ បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ *នេះ* សូម្បីមិនមានហេតុពិសេស ព្រោះតតិយាវិភត្តិ ដូចក្នុងបទថា **តេន សមយេន ពុទ្ធោ ភគវា សេរពฺภายំ** ជាដើមក៏ពិត តែវោហារនេះ លោកលើកទ្បើងដោយតតិយាវិភត្តិដូចគ្នា ព្រោះសម្ដែងវិនัយ ព្រោះដូច្នោះ អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបសណ្ឋានថា ពាក្យនោះ លោកពោលតាមទំនងវោហារ ដែលលើកទ្បើងអំពីជំបូងនោះឯង ក្នុងពាក្យជនៃៗ ក្រៅអំពីពាក្យនេះជនៃទៀត អំពីពាក្យបែបនេះ ក៏ក្នុងន័យនេះ ។

សួរថា អ្វីជាប្រយោជន៍ក្នុងការពោលពាក្យនោះ *ឆ្លើយថា* ការសម្ដែងហេតុតាំងអំពីដំបូងនៃវិនយកម្មទាំងឡាយ មានបព្វជ្ជាជាដើមជាប្រយោជន៍ ។

ពិតហើយ អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបប្រយោជន៍ក្នុងការពោលពាក្យនោះ គឺការសម្ដែងហេតុតាំងអំពីដំបូងនៃវិនយកម្មទាំងឡាយ មានបព្វជ្ជាជាដើមទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា បព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាឯណា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតយ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាដោយត្រៃសរណាគមន៍ទាំងឡាយនេះ ដូច្នេះ និងវត្តទាំងឡាយ មានឧបជ្ឈាយវត្ត អាចរិយវត្តជាដើមទាំងឡាយណា ដែលទ្រង់អនុញ្ញាតក្នុងទីទាំងឡាយ មានក្រុងរាជគ្រឹះជាដើម បព្វជ្ជាឧបសម្បទា និងឧបជ្ឈាយវត្តទាំងនោះជាដើម ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជល់នូវអភិសម្ពោធិញ្ញាណហើយ ឲ្យសប្តាហ៍៧កន្ទងទៅត្រង់ពោធិមណ្ឌល ទ្រង់ប្រកាសធម្មចក្កក្នុងក្រុងពារាណសី ហើយទ្រង់យាងជល់ទីកន្លែងនេះដោយលំដាប់ ទ្រង់បញ្ញត្តហើយ ព្រោះរឿង

นោះៗ ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា **ឧរុវេលាយំ** *បានដល់ ទីដែនធំ ។ អធិប្បាយ ថា ត្រង់គំនរខ្សាច់ធំ ។ ប្រការមួយទៀត ដីខ្សាច់ ហៅថា ឧរុ ទេត្តខណ្ឌ ហៅថា វេលា ។ ដូច្នេះគប្បីឃើញន័យក្នុងបទនេះ យ៉ាងនេះថា ខ្សាច់ដែល គេជញ្ជូនមក ព្រោះហេតុដែលរំលងព្រំដែន ឈ្មោះឧរុវេលា ។*

បានឮថា ក្នុងអតីតសម័យ កាលព្រះពុទ្ធទ្រង់មិនទាន់កើតឡើង កុល-បុត្រមួយម៉ឺននាក់ បួសជាតាបសនៅត្រង់ប្រទេសនោះ ថ្ងៃមួយ បានប្រជុំគ្នា ធ្វើកតិការត្តថា ធម្មតាកាយកម្ម វចីកម្ម ជារបស់ប្រាកដដល់អ្នកដទៃបាន ឯ មនោកម្ម មិនប្រាកដឡើយ ព្រោះដូច្នោះ អ្នកណាមានកាមវិតក្កក្តី ព្យាបាទ-វិតក្កក្តី វិហិង្សាវិតក្កក្តី បុគ្គលដទៃដែលនឹងចោទបុគ្គលនោះ រមែងមិនមាន បុគ្គលនោះត្រូវចោទខ្លួនឯងដោយខ្លួនឯង ហើយយកកញ្ចប់នៃស្មៅឈើជញ្ជូន ខ្សាច់មកវេយក្នុងទីនេះ ដោយតាំងចិត្តថា នេះជាទណ្ឌកម្ម ចាប់ពីពេលនោះ មក អ្នកណាត្រិះរិះក្នុងវិតក្កដែលមានសភាពដូច្នោះ អ្នកនោះរមែងប្រើកញ្ចប់ ស្មៅឈើជញ្ជូនខ្សាច់មកវេយទីនោះ ។ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ទើបគំនរ ខ្សាច់ក្នុងទីនោះធំឡើងដោយលំដាប់ ។ ក្រោយមក ទើបប្រជុំជនខាងក្រោយ ព័ទ្ធបង់ជុំវិញគំនរខ្សាច់ធំនោះ ធ្វើជាចេតិយដ្ឋាន ។

ខ្ញុំសំដៅយកគំនរខ្សាច់នោះ ពោលថា បទថា **ឧរុវេលាយំ** *បានដល់ ទួលធំ អធិប្បាយថា មានគំនរខ្សាច់ធំ ។ សំដៅយកគំនរខ្សាច់នោះឯង ពោល ថា ប្រការមួយទៀត ខ្សាច់ហៅថា ឧរុ ទីព្រំដែន ហៅថា វេលា ។ គប្បី*

ឃើញអត្ថក្នុងបទនេះ យ៉ាងនេះថា ខ្សាច់ដែលគេជញ្ជូនមក ព្រោះហេតុដែលកន្ទងដែនកំណត់ ឈ្មោះថា ឧរុវេលា ។

បទថា **ពោធិរុក្ខមូលេ** *សេចក្តីថា ញាណក្នុងមគ្គ ๔ ហៅថាពោធិញ្ញាណ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចពោធិញ្ញាណនោះត្រង់ដើមឈើនេះ ព្រោះដូច្នោះ ទើបដើមឈើអនុលោមបាននាមថា ពោធិព្រឹក្ស ត្រង់គល់នៃពោធិព្រឹក្សនោះ ឈ្មោះថា* **ពោធិរុក្ខមូល ។**

បទថា **បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ** *បានដល់ ត្រាស់ដឹងជំបូង អធិប្បាយថា ជាអ្នកត្រាស់ដឹងព្រមសម្រេចជាបឋមគ្រប់យ៉ាងនោះឯង ។*

បទថា **ឯកបល្លង្កេន** *សេចក្តីថា ប្រថាប់គង់ដោយបល្ល័ង្ក (ព្រះភ្នែន) តែមួយ តាមដែលទ្រង់ពែនហើយប៉ុណ្ណោះ ទ្រង់មិនក្រោកឡើងសូម្បីតែម្តង ។*

បទថា **វិមុត្តិសុខបដិសំវេទី** *សេចក្តីថា សោយវិមុត្តិសុខ គឺសុខដែលកើតអំពីផលសមាបត្តិ ។*

បទថា **បដិច្ចសមុប្បាទំ** *បានដល់ បច្ចយាការ ។ ពិតហើយ បច្ចយាការលោកហៅថា បដិច្ចសមុប្បាទ ព្រោះអត្ថវិគ្គហៈថា អាស្រ័យគ្នានិងគ្នា ញុំងធម៌ដែលជាប់ទាក់ទងគ្នាឲ្យកើតឡើង ។ សេចក្តីសង្ខេបក្នុងបទថា* **បដិច្ច-សមុប្បាទំ** *នេះ ប៉ុណ្ណោះ ។ ឯសេចក្តីពិស្តារ អ្នកប្រាថ្នាវិនិច្ឆ័យដែលដល់ព្រមដោយអាការទាំងពួង គប្បីកាន់យកក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ និងមហាបករណ៍ ។*

បទថា **អនុលោមបដិលោមំ** *មានវិគ្គហៈថា តាមលំដាប់ផង បញ្ច្រាស់*

លំដាប់ផង ឈ្មោះថា ទាំងតាមលំដាប់ និងបញ្ច្រាស់លំដាប់ ។ អ្នកសិក្សាគប្បីឃើញអត្ថក្នុងបទយ៉ាងនេះឯងថា ក្នុងអនុលោម និងបដិលោមទាំង ២ នោះ បច្ចយាការ មានអវិជ្ជាជាដើម ដែលលោកពោលដោយនយថា **អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា** *ដូច្នេះ ហៅថា អនុលោម ព្រោះធ្វើកិច្ចដែលខ្លួនគប្បីធ្វើ ។ បច្ចយាការនោះឯង ដែលលោកពោលដោយនយជាដើមថា* **អវិជ្ជាយ ត្វេវ អសេសវិរាគនិរោធា សង្ខារនិរោធោ** *ដូច្នេះ កាលរលត់ព្រោះនិរោធ គឺមិនកើតទៀង រមែងមិនធ្វើកិច្ចនោះ ព្រោះដូច្នោះ ទើបហៅថា បដិលោម ព្រោះមិនធ្វើកិច្ចនោះ ម្យ៉ាងទៀត បច្ចយាការដែលពោលហើយតាមនយមុននោះឯង ប្រព្រឹត្តទៅតាមបវត្តិហេតុ ក្រៅអំពីនេះ ប្រព្រឹត្តទៅបញ្ច្រាស់បវត្តិហេតុ ។ ភាពជាអនុលោម និងបដិលោមក្នុងបច្ចយាការនេះ មិនទាន់ត្រូវដោយអត្ថជទៃអំពីនេះ ព្រោះលោកមិនបានពោលតាំងអំពីដើម រហូតដល់ចុង និងតាំងអំពីចុងរហូតដល់ដើម ។*

បទថា **មនសាកាសិ** *កាត់បទជា* **មនសិ អកាសិ** *ប្រែថា បានធ្វើក្នុងព្រះទ័យក្នុងអនុលោម និងបដិលោមទាំង ២ នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានធ្វើក្នុងព្រះទ័យដោយអនុលោម ដោយប្រការណា ដើម្បីសម្តែងប្រការនេះជាមុន ទើបព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលបទថា* **អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា** *ជាដើម ។ ក្នុងបទនោះ អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបអត្ថក្នុងទីទាំងពួងដោយនយនេះថា អវិជ្ជានោះផង ជាបច្ច័យផង ព្រោះដូច្នោះ ឈ្មោះថា អវិជ្ជាជាបច្ច័យសង្ខារទាំងឡាយ រមែងកើតព្រមព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យនោះ សេចក្តីសង្ខេប*

ក្នុងបទថា **មនសាកាសិ** *នេះ មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។ ឯបុគ្គលត្រូវការសេចក្តីវិនិច្ឆ័យពិស្តារ ដែលជល់ព្រមដោយអាការគ្រប់យ៉ាង គប្បីកាន់យកអំពីវិសុទ្ធិមគ្គ សម្មោហវិនោទនី និងអដ្ឋកថានៃមហាវិភង្គចុះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានធ្វើព្រះហឫទ័យដោយបដិលោម ដោយប្រការណា ដើម្បីសម្តែងប្រការនេះ ទើបទ្រង់ពោលពាក្យថា* **អវិជ្ជាយ ត្វេវ អសេសវិរាគ-និរោធា សង្ខារនិរោធោ** *ជាដើម ។*

ក្នុងពាក្យនោះ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូច្នេះថា បទថា **អវិជ្ជាយ ត្វេវ** *កាត់បទជា* **អវិជ្ជាយ តុ ឃវ ។**

បទថា **អសេសវិរាគនិរោធា** *សេចក្តីថា ព្រោះរលត់មិនមានសេសសល់ដោយមគ្គ ពោល គឺវិរាគៈ ។*

បទថា **សង្ខារនិរោធោ** *បានជល់ ការរលត់ គឺការមិនកើតឡើងនៃសង្ខារទាំងឡាយ ។ ដើម្បីសម្តែងថា ការរលត់នៃវិញ្ញាណមាន ក៏ព្រោះរលត់នៃសង្ខារទាំងឡាយ ដែលរលត់ទៅហើយយ៉ាងនោះ ធម៌ទាំងឡាយមាននាមរូបជាដើម ទោះជាធម៌ដែលរលត់ល្អហើយនោះឯង ក៏ព្រោះរលត់នៃធម៌ទាំងឡាយ មានវិញ្ញាណជាដើម ទើបលោកពោលពាក្យថា* **សង្ខារនិរោធោ វិញ្ញាណនិរោធោ** *ជាដើម ហើយពោលពាក្យថា គំនរទុក្ខទាំងអស់នេះ ឈ្មោះថា រលត់ទៅដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។*

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា **កេវលស្ស** *បានជល់ ទាំងមូល ឬ សុទ្ធ សេចក្តីថា ព្រោសចាកសត្វ ។*

បទថា **ទុក្ខក្ខន្ធស្ស** *បានដល់ គំនរទុក្ខ ។*

ពីរបទថា **ឯវមេតស្ស ខោ** *សេចក្តីថា ការមិនកើតរមែងមាន ។*

ពីរបទថា **ឯតមត្ថំ វិទិត្វា** *សេចក្តីថា អត្ថនេះឯណា ដែលព្រះធម្ម-សង្គាហកាចារ្យពោលថា គំនរទុក្ខ មានសង្ខារជាដើម ជាការកើតឡើងដោយអំណាចនៃបច្ច័យ មានអវិជ្ជាជាដើម និងឈ្មោះថារលត់ទៅដោយអំណាចការរលត់នៃបច្ច័យ មានអវិជ្ជាជាដើម ដូច្នេះ ទ្រង់ជ្រាបអត្ថនោះដោយអាការទាំងពួង ។ ពីរបទថា* **តាយំ វេលាយំ** *បានដល់ ក្នុងវេលាដែលទ្រង់ជ្រាបអត្ថនោះៗ ។*

បទថា **ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ** *សេចក្តីថា ទ្រង់បន្លឺឧទាន មានញាណដែលសម្បយុត្តដោយសោមនស្សជាដែនកើត សេចក្តីថា* **យទា ហវេ ចាតុ-ភវន្តិ** *ជាដើមនេះ ដែលសម្តែងអានុភាពនៃការដែលទ្រង់ជ្រាបហេតុ និងធម៌ដែលកើតអំពីហេតុ ក្នុងអត្ថដែលទ្រង់ជ្រាបហើយនោះ មានពាក្យអធិប្បាយថា ទ្រង់បន្លឺព្រះវាចាសម្តែងការត្រេកអរ ។*

អត្ថនៃឧទាននោះថា បទថា **យទា ហវេ** *បានដល់ ក្នុងកាលណា ។*

បទថា **ចាតុភវន្តិ** *បានដល់ រមែងកើត ។ ពោធិបក្ខិយធម៌ដែលឲ្យសម្រេច ការត្រាស់ដឹងបច្ចយាការដោយអនុលោម ឈ្មោះថា ធម៌ ។*

ម្យ៉ាងទៀត បទថា **ចាតុភវន្តិ** *សេចក្តីថា ជាក់ច្បាស់ គឺជារបស់ជាក់ច្បាស់ ប្រាកដដោយអំណាចការត្រាស់ដឹង ។ ធម៌ គឺអរិយសច្ច ៤ ឈ្មោះថា ធម៌ ។ សេចក្តីព្យាយាម ហៅថា* **អាតាប** *ព្រោះអត្ថថា ដុតកិលេស*

ឲ្យក្តៅ ។ បទថា **អាតាបិនោ** *បានដល់ មានសេចក្តីព្យាយាម ដែលបុគ្គលគប្បីតាំងទុកប្រពៃ ។ បទថា* **ឈាយតោ** *សេចក្តីថា ដែលសម្លឹងដោយឈាន ២ គឺដោយការកំណត់ គឺអារម្មណូបនិជ្ឈាន ១ ដោយការកំណត់ គឺលក្ខណូបនិជ្ឈាន ១ ។ បទថា* **ព្រាហ្មណស្ស** *បានដល់ ព្រះខីណាស្រពដែលបន្សាត់បាបហើយ ។*

ច្រើនបទថា **អថស្ស កង្ខា វបយន្តិ** *សេចក្តីថា កាលនោះសេចក្តីសង្ស័យរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ គឺដែលមានធម៌ច្រោកដហើយយ៉ាងនោះ រមែងអស់ទៅ ។*

បទថា **សញ្ញា** *សេចក្តីថា ការសង្ស័យក្នុងបច្ចយាការដែលលោកពោលទុកដោយនយជាដើមថា បើគេសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាវិញហ្ន៎ តែងពាល់ត្រូវខ្ញុំ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់តបថា ប្រស្នានេះ មិនត្រូវទេ ដូច្នេះ និងដោយនយជាដើមថា កាលគេសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជរា និងមរណៈ តើដូចម្តេចហ្ន៎ មួយទៀត ជរា និងមរណៈនេះ ជារបស់អ្នកណា ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់តបថា ប្រស្នានេះ មិនត្រូវទេ ដូច្នេះ ។ និងសេចក្តីសង្ស័យ ១៦ យ៉ាងជាដើមថា ក្នុងអតីតកាល អាត្មាអញមានហើយឬហ្ន៎ ដែលមកហើយព្រោះមិនទាន់បានត្រាស់ដឹងបច្ចយាការនោះឯង ទាំងអស់នេះ រមែងអស់ទៅ គឺរមែងប្រាសទៅ រមែងរលត់ទៅ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះជ្រាបធម៌ ព្រមទាំងហេតុ ។ អធិប្បាយថា ព្រោះជ្រាប គឺជ្រាបច្បាស់ត្រាស់ដឹងធម៌ គឺកងទុក្ខទាំងមូល មានសង្ខារជាដើមនេះ មួយអន្ទើដោយ*

ហេតុ មានអវិជ្ជាជាដើម ។

[๒] *គប្បីជ្រាបក្នុងទុតិយវារៈដូច្នេះ បើបទថា* **ឥមំ ឧធានំ ឧធានេសិ** *សេចក្តីថា ទ្រង់បន្ទឺឧទានមានប្រការដូចពោលហើយនេះ ដែលសម្តែងអានុភាពនៃការត្រាស់ដឹងការអស់បច្ច័យ ពោល គឺនិព្វាន ដែលប្រាកដហើយ យ៉ាងនេះថា* **អវិជ្ជាយ ត្វេវ អសេសវិរាគនិរោធា សង្ខារនិរោធោ** *ក្នុងអត្ថដែលទ្រង់ជ្រាបហើយនោះ ។*

សេចក្តីសង្ខេបក្នុងឧទាននោះដូចតទៅនេះថា ព្រោះបានដឹង គឺបានជ្រាបច្បាស់ បានត្រាស់ដឹងនិព្វាន ពោល គឺការអស់បច្ច័យទាំងឡាយ កាលណាធម៌ទាំងឡាយ មានប្រការដូចពោលហើយ ប្រាកដដល់ព្រាហ្មណ៍នោះ ជាអ្នកមានព្យាយាមសម្លឹងជានិច្ច កាលនោះ សេចក្តីសង្ស័យគ្រប់យ៉ាងដែលនឹងគប្បីកើតទ្បើង ព្រោះមិនដឹងនិព្វាន រមែងអស់ទៅ ។

[๓] *គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងតតិយវារៈថា បើបទថា* **ឥមំ ឧធានំ ឧធានេសិ** *សេចក្តីថា ទ្រង់បន្ទឺឧទានមានប្រការដូចពោលហើយនេះ សុទ្ធសឹងសម្តែងអានុភាពនៃអរិយមគ្គដែលជាហេតុ ទ្រង់ជ្រាបអត្ថ ពោល គឺការកើត និងការរលត់នៃកងទុក្ខនោះ ដោយអំណាចកិច្ច និងដោយធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍ ។*

*សេចក្តីសង្ខេបក្នុងឧទាននោះ ដូចតទៅនេះថា កាលណាធម៌ទាំងឡាយប្រាកដដល់ព្រាហ្មណ៍ ដែលមានព្យាយាមសម្លឹងជានិច្ច កាលនោះ ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងកម្ចាត់សេនាមារ ដោយពោធិបក្ខិយធម៌ ដែលកើតហើយទាំង

នោះផង ដោយអរិយមគ្គជាគ្រឿងប្រាកដនៃចតុសច្ចធម៌ផង ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បទថា **វិជ្ឈបយំ តិដ្ឋតិ មារសេនំ** *សេចក្តីថា រមែងកម្ចាត់ គឺផ្ចាញ់ បង្ក្រាបសេនាមារ មានប្រការដូចពោលហើយ ដោយន័យជាដើមថា កាមទាំងឡាយជាសេនាទី ១ របស់អ្នក ដូច្នេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ។*

សួរថា កម្ចាត់ដូចម្តេច ឆ្លើយថា ដូចព្រះអាទិត្យញ៉ាំងអាកាសឲ្យភ្លឺដូច្នោះ អធិប្បាយថា ព្រះអាទិត្យកាលរះឡើងហើយ តែងញ៉ាំងអាកាសឲ្យភ្លឺដោយរស្មីរបស់ខ្លួន ឈ្មោះថា កម្ចាត់បង់នូវងងឹត សេចក្តីនេះយ៉ាងណា ព្រាហ្មណ៍នោះ កាលត្រាស់ដឹងសច្ចៈទាំងឡាយ ដោយធម៌ទាំងនោះក្តី ដោយមគ្គនោះឯង ឈ្មោះថា កម្ចាត់សេនាមារបាន សេចក្តីនេះក៏ដូច្នោះ ព្រោះដូច្នោះ អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបសន្និដ្ឋានក្នុងនិទានទាំង ៣ នេះ ឧទានទី ១ កើតឡើងដោយអំណាចនៃការពិចារណាបច្ចយាការ ឧទានទី ២ កើតឡើងដោយអំណាចការពិចារណាព្រះនិព្វាន ឧទានទី ៣ កើតឡើងដោយអំណាចការពិចារណាមគ្គ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ឯក្នុងឧទាន (គម្ពីរឧទាន) លោកពោលថា ទ្រង់ពិចារណាបដិច្ចសមុប្បាទដោយអនុលោមអស់បឋមយាមនៃរាត្រី ដោយបដិលោមអស់យាមទី ២ ដោយអនុលោម និងបដិលោម អស់យាមទី ៣ ពាក្យនោះ លោកសំដៅយកមនសិការ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឲ្យកើតឡើងរហូតអស់រាត្រី ដោយទ្រង់តាំងព្រះទ័យថា ស្អែកនេះតថាគត នឹងក្រោកចាកអាសនៈ ព្រោះគ្រប់ ៧ ថ្ងៃ ។ ពិតហើយ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានពិចារណា

ចំណែកមួយៗ ប៉ុណ្ណោះ អស់បឋមយាម និងមជ្ឈិមយាម ដោយអំណាចនៃការជ្រាបច្បាស់នូវបច្ចយាការ និងការសម្រេចការអស់នូវបច្ច័យ ដែលមានអានុភាព ដែលឧទានគាថា ២ ខាងដើមសម្តែងទុក តែក្នុងទីនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានពិចារណាយ៉ាងនោះ ក្នុងរាត្រីថ្ងៃចាជិបទ ។ ពិតហើយ ក្នុងរាត្រី ១៥ កើត ខែពិសាខ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់រឭកបុព្វេនិវាសក្នុងបឋមយាម ទ្រង់ជម្រះទិព្វចក្ខុ ក្នុងមជ្ឈិមយាម ទ្រង់ពិចារណាបដិច្ចសមុប្បាទ ដោយអនុលោម និងបដិលោម ក្នុងបច្ឆិមយាម ទ្រង់សម្រេចភាពជាព្រះ-សព្វញ្ញូ ក្នុងខណៈដែលគប្បីពោលថា អរុណនឹងរះឥទ្បូវនេះ ។ អរុណរះក្នុងវេលាជាប់នឹងវេលា ដែលទ្រង់បានសម្រេចភាពជាព្រះសព្វញ្ញូនោះឯង ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រះអង្គទ្រង់ឲ្យថ្ងៃនោះកន្លងផុតទៅ ដោយការគង់ពត់ព្រះភ្នែននោះឯង ហើយទ្រង់ពិចារណាយ៉ាងនោះ បន្ទឹឧទាននេះ ក្នុងយាមទាំង ៣ នៃរាត្រីថ្ងៃចាជិបទ ដែលជល់ព្រមហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពិចារណាយ៉ាងនោះក្នុងរាត្រីថ្ងៃចាជិបទ ឲ្យថ្ងៃទី ៧ ដែលលោកពោលយ៉ាងនេះថា គង់ប្រថាប់ដោយបល្ល័ង្កមួយ ត្រង់ពោធិវ្រុក្ខមូលអស់ ៧ ថ្ងៃនោះ កន្លងផុតទៅ ត្រង់ពោធិវ្រុក្ខមូលនោះឯង ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពោធិកថា ចប់

អជបាលនិគ្រោធកថា

[๔] លុះថ្ងៃ ๗ កន្លងទៅហើយ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ចេញចាកសមាធិនោះ ហើយទ្រង់ចេញពីមូលព្រះពោធិព្រឹក្ស យាងចូលទៅកាន់ដើមអជបាលនិគ្រោធ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់ពែនភ្នែនតែមួយបង្គុយអស់ ๗ ថ្ងៃក្រោមម្លប់អជបាលនិគ្រោធព្រឹក្ស[๑] សោយវិមុត្តិសុខ (គឺសុខក្នុងផលសមាបត្តិ) ។

គ្រានោះ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ឈ្មោះហុំហុំកជាតិកៈ (មានជាតិជាអ្នកធ្វើនូវសំឡេងគម្រាមថា ហុំហុំ) ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏វីកាយមួយអន្ទើដោយព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះធ្វើពាក្យគួរជាទីរីករាយ គួរជាទីរឭកឲ្យសម្រេចហើយក៏ស្ថិតនៅក្នុងកន្លែងដ៏សមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះស្ថិតនៅក្នុងកន្លែងដ៏សមគួរហើយ ទើបនិយាយពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បុគ្គលដែលបានឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ ដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាង ម្យ៉ាងទៀត ធម៌អ្វីខ្លះសម្រាប់ធ្វើបុគ្គលឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនេះហើយ ក៏បន្ទូលនូវឧទានគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា ព្រាហ្មណ៍ណា មានធម៌បណ្តែតចោលហើយ មានសំឡេងគំរាមថា ហុំហុំ លះចោលហើយ មានទឹកមូត់ គឺរាគាទិក្លេសលះចោលហើយ មានចិត្តសង្រួមហើយ ចេះចប់នូវវេទ (គឺមគ្គញ្ញាណទាំង ๔) មានមគ្គព្រហ្មចរិយៈនៅរួចហើយ

๑- ដើមជ្រៃដែលជាទីជ្រកអាស្រ័យ នៃពួកជនអ្នកឃ្វាលពពែ ។

ម្យ៉ាងទៀត ព្រាហ្មណ៍ណាមិនមានគំនរ គឺរាគាទិក្លិសក្នុងអារម្មណ៍បន្តិចបន្តួចក្នុងលោកសន្និវាស ព្រាហ្មណ៍នោះគួរនឹងហៅខ្លួនថា ជាព្រាហ្មណ៍ដោយជម្រិបាន ។

អជបាលនិគ្រោធកថា ចប់

อัฏฐกถา

อชปาลนิโครธกถา

[๔] ในบทว่า **อถ โข ภควา ตสฺสา สมาธิมฺหา วุฏฺฐหิตฺวา พาหิรกมฺหา ยถา อชปาลนิโครเธ เตนุปสงฺกมิ** นี้ อาจารย์ทั้งหลายย่อมวินิจฉัยอย่างนี้ว่า พระผู้มีพระภาคเสด็จออกจากสมาธินั้นแล้ว เสด็จเข้าไปสู่ต้นไทรชื่ออชปาลนิโครธ ในขณะแห่งความคิดเพียงครู่เดียวนั่นเอง ดังในคำที่กล่าวกันว่า บุคคลนี้ ลุกขึ้นแล้วก็เดิน ไม่ใช่มีคำพูดอธิบายอย่างนี้ว่า บุคคลนั้นไม่ยืน ไม่นั่ง ไม่นอน ไม่ไปสู่ที่อื่น ไม่ประกอบการสนทนาปราศรัยกับใครๆ แล้วจึงเดิน แต่ในคำนี้มีอธิบายว่า บุคคลนั้นเดินในขณะหลังแต่เวลาที่ลุกขึ้น บุคคลนั้นไม่ได้เดิน ก็ไม่ใช่ ฯ ก็ความนี้อย่างไร แม้ในคำนี้ก็ควรกล่าวว่า มีคำพูดอธิบายว่า พระผู้มีพระภาคเสด็จออกจากสมาธินั้นแล้ว เสด็จเข้าไปสู่ต้นไทรชื่ออชปาลนิโครธในขณะแห่งความคิดเพียงครู่เดียวนั่นเอง ก็ไม่ใช่ ความจริงในคำนี้มีอธิบายว่า พระผู้มีพระภาคเสด็จออกจากสมาธินั้นแล้ว ไม่ทรงประทับนั่งในขณะหลังแต่เวลาที่เสด็จออก ไม่ได้ประทับนั่ง ก็ไม่ใช่ ฯ

ถามว่า พระผู้มีพระภาคไม่ประทับนั่งตลอดกาลนานๆ ทรงกระทำอย่างไรเล่า ตรัสว่า ทรงให้ล่วงไป ๗ สัปดาห์ ในที่ไม่ไกลต้นโพธิพฤกษ์ ในขณะแห่งความคิดเพียงครู่เดียวนั่นเอง ฯ

ក្នុងសេចក្តីនោះ មានអនុបុព្វីកថាដូច្នេះថា *បានឮថា កាលព្រះមានព្រះ*
ភាគបានត្រាស់ដឹងជាព្រះពុទ្ធហើយ ប្រថាប់គង់ដោយការគង់ពត់ព្រះក្នែន
នោះឯង អស់មួយសប្តាហ៍ ពួកទេវតាខ្លះ កើតសេចក្តីសន្ទិះសង្ស័យឡើងថា
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនក្រោកឡើង ធម៌ដែលធ្វើភាពជាព្រះពុទ្ធដទៃ នៅ
មានទៀតទេដឹង លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ចេញអំពីសមាបត្តិក្នុងថ្ងៃទី
៨ ទ្រង់ជ្រាបការសង្ស័យនៃពួកទេវតា ដើម្បីកាត់សេចក្តីសង្ស័យ ទើបទ្រង់
ហោះឡើងទៅលើអាកាស សម្តែងយមកប្បាដិហារ្យ កម្ចាត់សេចក្តីសង្ស័យ
របស់ពួកទេវតាទាំងនោះហើយ ប្រថាប់ឈរសម្លឹងមើល ដោយមិនប៉ះប៉ិច
ព្រះនេត្រ នូវរតនបល្ល័ង្ក និងព្រះពោធិព្រឹក្ស ដែលជាទីកន្លែងសម្រេចផល
នៃបារមី ដែលទ្រង់សាងសន្សំមកអស់ ៤ អសង្ខ្យៃ និងមួយសែនកប្ប
ឲ្យ ១ សប្តាហ៍កន្លងផុតទៅត្រង់ទិសឧត្តរ ឆៀងទិសខាងកើតបន្តិច (ទិស
ឦសាន) អំពីរតនបល្ល័ង្ក ទីនោះឈ្មោះថា **អនិមិសចេតិយ ។**

លំដាប់នោះ ទ្រង់យាងចង្ក្រមក្នុងរតនចង្ក្រមដែលលាតសន្ធឹងទៅខាង
មុខ និងខាងក្រោយ *ចន្លោះរតនបល្ល័ង្ក* និងទីដែលទ្រង់ប្រថាប់ឈរ (*អនិមិស*
ចេតិយ) *ញុំងសប្តាហ៍ ១ ឲ្យកន្លងទៅ។ ទីនោះឈ្មោះថា* **រតនចង្កមចេតិយ ។**

បន្ទាប់អំពីនោះ ទេវតាទាំងឡាយ និម្មិតផ្ទះកែវឡើងត្រង់ទិសខាងលិច
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ពត់ក្នែនក្នុងផ្ទះកែវនោះ ទ្រង់ពិចារណាអភិធម្មបិដក
គឺសមន្តបដ្ឋាន ដែលមានន័យមិនមានទីបំផុតក្នុងអភិធម្មបិដកនោះ ដោយ
ពិស្តារ ញុំងសប្តាហ៍ ១ ឲ្យកន្លងទៅ ។ ទីនោះឈ្មោះថា **រតនឃរចេតិយ ។**

ព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យសប្តាហ៍ទី ៤ កន្លងទៅក្នុងបទេសក្បែរៗ ពោធិ-ព្រឹក្សនោះឯង ។ ក្នុងសប្តាហ៍ទី ៥ ទ្រង់ចេញអំពីគល់ពោធិព្រឹក្ស ចូលទៅកាន់ត្រង់ដើមអជបាលនិគ្រោធ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

បានឮថា អ្នកចិញ្ចឹមពពែ តែងទៅអង្គុយត្រង់ម្លប់នៃដើមនិគ្រោធនោះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបដើមនិគ្រោធនោះ បានឈ្មោះថា **អជបាលនិគ្រោធ** *។*

ពីរបទថា **សត្តាហំ វិមុត្តិសុខប្បដិសំវេទី** *សេចក្តីថា កាលទ្រង់ពិចារណាធម៌ត្រង់ដើមអជបាលនិគ្រោធនោះឯង ឈ្មោះថា ប្រថាប់សោយវិមុត្តិសុខត្រង់ដើមឈើនោះនាទិសខាងកើត អំពីដើមពោធិព្រឹក្ស ។ កាលព្រះមានព្រះភាគប្រថាប់គង់យ៉ាងនោះ ត្រង់ដើមអជបាលនិគ្រោធនោះ ព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ បានមកទូលសួរបញ្ហាជាមួយព្រះអង្គ ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលបទថា* **អថ ខោ អញ្ញតរោ** *ជាដើម ។*

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ហុំហុំកជាតិកោ** *សេចក្តីថា បានឮថា ព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះទិដ្ឋមង្គលិក ដើរទន្ទេញថា* **ហឺហឺ** *ដោយការប្រកាន់ខ្លួន និងដោយអំណាចសេចក្តីក្រោធ ព្រោះដូច្នោះ ទើបគេហៅគាត់ថា* **ហុំហុំ-កជាតិព្រាហ្មណ៍** *អាចារ្យខ្លះពោលថា* **ហុហុំកជាតិព្រាហ្មណ៍** *ក៏មាន ។*

ពីរបទថា **ឯតមត្ថំ វិទិត្វា** *សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបអត្ថសំខាន់នៃពាក្យដែលគាត់ពោលនោះ ទើបបន្ទឺឧទាននេះក្នុងវេលានោះ ។*

អត្ថនៃឧទាននោះថា ព្រាហ្មណ៍ណា មានបាបធម៌បណ្តែតចោលហើយ មានសំឡេងគំរាមថា **ហុំហុំ** *និងកិលេសដូចទឹកមូត់ជាដើម ព្រោះតម្លៃដែល*

មកប្រកាន់ថា វត្តុដែលឃើញហើយជាមង្គល ប្តេជ្ញាខ្លួនជាព្រាហ្មណ៍ដោយ ហេតុត្រឹមតែជាតិតែម្យ៉ាងក៏ទេ ព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានបាបធម៌ ដែលបន្សាត់ហើយ ព្រោះជាអ្នកបន្សាត់បាបធម៌ចោល ឈ្មោះថា ជាអ្នកមិន មានកិលេសជាគ្រឿងសម្លុតអ្នកដទៃថា **ហឺហឺ** *ព្រោះលះកិលេសជាគ្រឿង សម្លុតអ្នកដទៃថា* **ហឺហឺ** *ចេញបាន ឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនមានកិលេសដូចទឹក ចត់ ព្រោះមិនមានកិលេសដូចទឹកចត់ មានរាគៈជាដើម ឈ្មោះថា មានខ្លួន សង្រួមហើយ ព្រោះជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយការទានុយោគ ។ ម្យ៉ាងទៀត ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានខ្លួនសង្រួមហើយ ព្រោះជាអ្នកមានចិត្តសង្រួមហើយ ដោយសីលសំវរៈ ឈ្មោះថា ជាអ្នកដល់ត្រើយនៃវេទ ព្រោះជាអ្នកដល់ទីបំផុត នៃវេទទាំងឡាយ ពោលគឺ ចតុមគ្គញ្ញាណ ឬ ព្រោះជាអ្នករៀនចប់ត្រៃវេទ ឈ្មោះថា ជាអ្នកចប់ព្រហ្មចរិយៈហើយ ព្រោះព្រហ្មចរិយៈ គឺ មគ្គ ៤ ដែលខ្លួនបាននៅ សម្រេចហើយ ។*

បាទព្រះគាថាថា **ធម្មេន សោ ព្រហ្មវាទំ វេទេយ្យ** *សេចក្តីថា កិលេស ជាគ្រឿងពុះកញ្ជ្រោលឡើង ៥ យ៉ាង គឺរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ ព្រោះអារម្មណ៍បន្តិចបន្តួច គឺសូម្បីព្រោះអារម្មណ៍ណាមួយ ក្នុងលោកទាំង មូលមិនមានដល់ព្រាហ្មណ៍ណា ព្រាហ្មណ៍នោះពោលដោយធម៌ គួរពោល វាទៈនេះថា អាត្មាអញជាព្រាហ្មណ៍ ។*

អដ្ឋកថាសិនិគ្រោធកថា ចប់

មុចលិន្ទកថា

[៥] លុះថ្ងៃ ៧ កន្លងទៅហើយ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រោកចាកសមាធិនោះ ហើយទ្រង់ចេញអំពីមួប់អជបាលនិគ្រោធព្រឹក្ស យ៉ាងចូលទៅកាន់ដើមរាំង លុះចូលទៅដល់ហើយទ្រង់គង់ដោយព្រះភ្នែនតែមួយបង្គុយអស់ ៧ ថ្ងៃ ក្រោមមួប់រាំង សោយវិមុត្តិសុខ (គឺសុខក្នុងផលសមាបត្តិ) ។

សម័យនោះឯង មហាមេឃពុំជូកាល ក៏បណ្តាលឡើងជាភ្លៀង ។ មានភ្លៀងរលឹមអស់ ៧ ថ្ងៃបណ្តាលឲ្យអាប់ពន្លឺព្រះអាទិត្យដោយអំណាចខ្យល់ត្រជាក់ ។ គ្រានោះ មុចលិន្ទនាគរាជចេញអំពីលំនៅរបស់ខ្លួន ហើយពេនព័ន្ធព្រះកាយព្រះដ៏មានព្រះភាគ ៧ ជុំដោយភ្នែន (របស់ខ្លួន) ហើយលើកពពារដ៏ធំចាំងពីខាងលើព្រះសីរ្សព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយស្ថិតនៅដោយគិតថា រឯាកុំបីបៀតបៀនព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្តៅក៏កុំបីបៀតបៀនព្រះដ៏មានព្រះភាគ សម្ងួស្ស រជាម មូស ខ្យល់ កម្តៅថ្ងៃ ពស់តូចពស់ធំក៏កុំបីបៀតបៀនព្រះដ៏មានព្រះភាគឡើយ ។ លុះថ្ងៃ ៧ កន្លងទៅហើយ លំដាប់នោះ មុចលិន្ទនាគរាជដឹងថា ភ្លៀងរាំងហើយ មេឃស្រឡះហើយ ក៏រំសាយភ្នែនចេញចាកព្រះកាយព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយប្រែកេទរបស់ខ្លួន និម្មិតជាកេទមាណព (មនុស្សកំលោះ) ឈរប្រណម្យអញ្ជលី នមស្ការព្រះដ៏មានព្រះភាគពីខាងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះអង្គ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនេះហើយ ក៏បន្ទឺនូវឧទានគាថាក្នុងវេលានោះថា សេចក្តីស្ងាត់

ចាកកិលេសរបស់បុគ្គលអ្នកត្រេកអរ (ដោយមគ្គញ្ញាណ) មានធម៌ប្រាកដហើយ បានឃើញធម៌ (ដោយញាណចក្ខុ) ជាគុណឲ្យកើតសេចក្តីសុខ សេចក្តីមិនព្យាបាទ និងសេចក្តីសង្រួមមិនបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ក៏ជាគុណឲ្យកើតសេចក្តីសុខក្នុងលោក សេចក្តីណាយចាកវាគៈ និងការប្រព្រឹត្តកន្ទងកាមទាំងឡាយ ជាគុណឲ្យកើតសេចក្តីសុខក្នុងលោក កិរិយាកម្ចាត់បង់នូវអស្មិមានៈ កិរិយាកម្ចាត់បង់នូវអស្មិមានៈនុ៎ះ ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

មុចលិន្ទកថា ចប់

อัฏฐกถา

มุจลินทกถา

[๕] *ពពកដែលកើតឡើងក្នុងកាលមិនទាន់ដល់រដូវភ្លៀង ឈ្មោះថា អកាលមេឃ (ភ្លៀងពុំជូកាល) ឯពពកនេះកើតឡើងក្នុងខែខាងចុងនៃរដូវក្តៅ ។*

បទថា **សត្តាហវទ្ធលិកា** *សេចក្តីថា កាលពពកនោះកើតឡើងហើយ ក៏មានភ្លៀងធ្លាក់ជោកជាំអស់ ๗ ថ្ងៃ ។*

បទថា **សីតវាតទុទ្ទិនី** *សេចក្តីថា ភ្លៀងធ្លាក់ ๗ ថ្ងៃនោះ បានឈ្មោះថា ភ្លៀងលាយខ្យល់ត្រជាក់ ព្រោះថា ថ្ងៃដែលខ្យល់ត្រជាក់លាយគ្រាប់ភ្លៀងបក់ផាត់ទៅដោយជុំវិញពាល់ត្រូវហើយ ។*

ច្រើនបទថា **អថ ខោ មុចលិន្ទោ នាគរាជា** *សេចក្តីថា ស្តេចនាគមានអានុភាពធំ កើតឡើងត្រង់ស្រះបោក្ខរណី ជិតដើមរាំងអន្ទក់នោះឯង ។*

ច្រើនបទថា **សត្តក្ខត្តុំ ភោគេហិ បរិក្ខិបិត្វា** *សេចក្តីថា កាលស្តេចនាគព័ទ្ធជុំវិញព្រះកាយ ដោយរង្វេល ๗ ជុំ បើកពពារធំខាងលើព្រះសីសៈយ៉ាងនោះ ខាងក្នុងនៃរង្វេលរបស់ស្តេចនាគនោះ មានប្រមាណប៉ុនបន្ទប់ក្នុងលោហប្រាសាទ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគហាក់ដូចជាប្រថាប់គង់ក្នុងប្រាសាទដែលមិនមានខ្យល់ មានទ្វារ និងបង្អួចបិទ ។*

បទថា **មា ភគវន្តំ សីតំ** *ជាដើម សម្តែងហេតុដែលស្តេចនាគនោះធ្វើយ៉ាងនោះ ។ សេចក្តីពិត ស្តេចនាគនោះបានធ្វើយ៉ាងនោះ ដោយតាំងចិត្ត*

ថា រឯាកុំបីបៀតបៀនព្រះមានព្រះភាគឡើយ កម្ពៅកុំបីបៀតបៀនព្រះមានព្រះភាគ និងសម្ងសរ្ស មានរបាមជាដើម កុំបីបៀតបៀនព្រះមានព្រះភាគ ឯការពិត កាលមានភ្លៀងធ្លាក់ជោកជាំអស់ ៧ ថ្ងៃក្នុងទីនោះ មិនមានកម្ពៅឡើយ ។ សូម្បីយ៉ាងនោះ ក៏សមគួរដែលស្តេចនាគនោះនឹងគិតយ៉ាងនេះថា បើពពកបាត់ទៅក្នុងចន្លោះៗ ការក្តៅគង់មាន សូម្បីការក្តៅនោះ កុំបីបៀតបៀនព្រះអង្គឡើយ ។

បទថា **វិទ្ធំ** *បានដល់ វិនាសហើយ អធិប្បាយថា ជារបស់មានធ្លាយព្រោះអស់ពពក ។ បទថា* **វិគតវលាហកំ** *បានដល់ ប្រាសចាកពពក ។ បទថា* **នភំ** *បានដល់ អាកាស ។ បទថា* **សកវណ្ណំ** *បានដល់ រូបរបស់ខ្លួន ។ ពីរបទថា* **សុខោ វិវេកោ** *សេចក្តីថា ឧបធិវិវេក ពោលគឺ ព្រះ-និព្វានជាសុខ ។ បទថា* **តុដ្ឋស្ស** *សេចក្តីថា អ្នកសន្តោសដោយការត្រេកអរក្នុងចតុមគ្គញ្ញាណ ។ បទថា* **សុតធម្មស្ស** *បានដល់ បុគ្គលមានធម៌ប្រាកដហើយ ។*

បទថា **បស្សតោ** *សេចក្តីថា ជាអ្នកឃើញនូវវិវេកនោះផង ធម៌ណាមួយ ដែលគប្បីឃើញបានទាំងអស់ផង ដោយភ្នែក គឺបញ្ញា ដែលបានសម្រេចដោយកម្លាំងសេចក្តីព្យាយាមរបស់ខ្លួន ។*

ការមិនខឹងក្រោធគ្នានិងគ្នា ឈ្មោះថា ការមិនបៀតបៀន ។

ធម៌ចំណែកខាងដើមនៃមេត្តា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយបទថា ការមិនបៀតបៀននោះ ។

ពីរបទថា **ចาณาภูเตสุ สญฺญโมา** *សេចក្តីថា ការសង្រួមក្នុងសត្វទាំងឡាយ អធិប្បាយថា ការមិនបៀតបៀនគ្នា ជាសេចក្តីសុខ ។*

ធម៌ជាចំណែកខាងដើមនៃកុណា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយបទថា ការសង្រួមនោះ ។

បាទគាថាថា **สุขา วิราคตา โลเกេ** *សេចក្តីថា ការប្រាសចាកតម្រេក ក៏រាប់ថា ជាសេចក្តីសុខ ។*

សួរថា ការប្រាសចាកតម្រេកដូចម្តេច ឆ្លើយថា គឺការកន្ទងបង់នូវកាមទាំងឡាយ អធិប្បាយថា ការប្រាសចាកតម្រេកណា ដែលលោកហៅថា ការកន្ទងបង់នូវកាមទាំងឡាយ សូម្បីការប្រាសចាកតម្រេកនោះ ក៏ចាត់ជាសេចក្តីសុខ ។ អនាគាមិមគ្គ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដោយបទថា ការប្រាសចាកតម្រេកនោះ ។

ឯព្រះអរហត្ត ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដោយពាក្យនេះថា ការកម្ចាត់បង់អស្មិមានៈ ។ ពិតហើយ ព្រះអរហត្ត លោកពោលថា ជាការកម្ចាត់ដោយរម្ងាប់អស្មិមានៈ ។ ដែលឈ្មោះថា សុខដទៃអំពីអរហត្តនេះមិនមាន ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា សេចក្តីនេះឯងជាសុខក្រៃលែង ។

មុខលិខនកថា ចប់

រាជាយតនកថា

[៦] លុះថ្ងៃ ៧ កន្លងទៅហើយ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានជោគ ទ្រង់ក្រោកចេញចាកសមាធិនោះហើយ យាងចេញពីម្លប់ដើមរាំង ហើយយាងចូលទៅកាន់ដើមរាជាយតនៈ (ដើមកែស) លុះចូលទៅដល់ហើយទ្រង់គង់ដោយព្រះភ្នែនតែមួយបង្គុយអស់ ៧ ថ្ងៃក្រោមម្លប់ដើមរាជាយតនៈ ទ្រង់សោយវិមុត្តិសុខ (គឺសុខក្នុងផលសមាបត្តិ) ។

សម័យនោះឯង មានពាណិជពីរនាក់ (ជាបងប្អូនទឹងគ្នាបង្កើត) ឈ្មោះតបុស្សៈ ១ ភល្លិកៈ ១ ជាអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយ ចេញអំពីឧក្កលជនបទ សំដៅទៅកាន់ប្រទេសនោះ ។ គ្រានោះ មានទេវតាជាញាតិសាលោហិតរបស់តបុស្សៈ និងភល្លិកពាណិជ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងតបុស្សៈ ភល្លិក-ពាណិជថា ម្នាលគ្នាយើង ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនេះ ទើបនឹងបានត្រាស់ជាដំបូង ឥឡូវព្រះអង្គគង់នៅក្រោមម្លប់រាជាយតនៈ (ឯណោះ) អ្នកទាំង-ឡាយ គួរចូលទៅបូជាព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះដោយសដូវផង់ និងសដូវដុំចុះ ការបូជានោះនឹងបានជាប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីសុខដល់អ្នកទាំងឡាយអស់កាលយូរអង្វែង ។ គ្រានោះ តបុស្សៈ និងភល្លិកពាណិជក៏នាំយកនូវសដូវផង់ និងសដូវដុំ ចូលទៅរកព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយស្ថិតនៅក្នុងកន្លែងដ៏សមគួរ ។ លុះតបុស្សៈ និងភល្លិកពាណិជស្ថិតនៅក្នុងកន្លែងដ៏សមគួរហើយ ទើបពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទទួលនូវសដូវផង់ និងសដូវដុំរបស់យើងខ្ញុំ ព្រោះថា ការទទួលនឹងបានជាប្រយោជន៍

និងសេចក្តីសុខដល់យើងខ្ញុំទាំងឡាយអស់កាលយូរអង្វែង ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រិះរិះថា ធម្មតាព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនដែលទទួល (អាមិសៈ) ផ្ទាល់នឹងដៃឡើយ បើដូច្នេះ តើតថាគតគួរទទួលនូវសដូវផង់ និងសដូវដុំដោយវត្តអ្វីហ្ន៎ ។ គ្រានោះ មហារាជ[1] ទាំង ៤ ទ្រង់ជ្រាបព្រះតម្រិះរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ (ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន) ទើបនាំនូវបាត្រថ្មកែវទាំងឡាយ ៤ អំពីទិសទាំង ៤ បង្អោនចូលមកថ្វាយព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទទួលនូវសដូវផង់ និងសដូវដុំដោយបាត្រនេះចុះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ទទួលនូវសដូវផង់ និងសដូវដុំ ដោយបាត្រថ្មកែវទាំងឡាយដ៏មានតម្លៃច្រើន លុះទទួលស្រេចហើយ ក៏ទ្រង់សោយ (ក្នុងពេលនោះ) ។ គ្រានោះឯងតបុស្សៈ និងភល្លិកពាណិជ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំទាំងឡាយនេះសូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគ និងព្រះធម៌ជាទីរឭក សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបនូវយើងខ្ញុំទាំង-ឡាយថាជាឧបាសក បានដល់នូវទីរឭកស្មើដោយជីវិត ក្នុងកាលមានថ្ងៃនេះជាដើមតរៀងទៅ ។ ក៏ឯពាណិជទាំងពីរនាក់នោះបានឈ្មោះបញ្ញត្តិថា ទ្វេវាចិក-ឧបាសក[2] ជាដំបូងក្នុងលោក ។

រាជាយតនកថា ចប់

១- លោកបាលទេវបុត្តទាំង ៤ ដែលជាស្តេចធំក្នុងស្ថានសួគ៌ឈ្មោះចាតុម្មហារាជិកៈ ។ ២- ឧបាសកបានបពោធញ្ញាចាប្តេជ្ញាខ្លួនយកព្រះពុទ្ធ និងព្រះធម៌ទាំងពីរ ជាទីពឹងទីរឭក ព្រោះក្នុងពេលនោះ មិនទាន់មានព្រះសង្ឃនៅឡើយ ។

อัฏฐกถา

ราชายตนกถา

[๖] បទថា **មុចលិន្ទមូលេ** បានដល់ ចាកគល់រាំងអន្ទក់ដែលតាំងនៅទិសខាងកើតអំពីមហាពោធិ៍ ។

បទថា **រាជាយតនំ** សេចក្តីថា ទ្រង់ចូលទៅកាន់គល់កែសដែលតាំងនៅទិសទក្សិណ ។

បទថា **តេន ខោ បន សមយេន** មានពាក្យសួរថា ដោយសម័យណា ឆ្លើយថា កាលព្រះមានព្រះភាគ ប្រថាប់ដោយការគង់ពត់ព្រះក្នែងតែម្យ៉ាង អស់ ๗ ថ្ងៃត្រង់គល់កែស សក្កទេវរាជទ្រង់ជ្រាបថា ត្រូវមានកិច្ចទាក់ទងដោយព្រះក្រយាហារ ទើបទ្រង់បង្អោនថ្វាយនូវផ្លែសម៉ ជាព្រះឱសថក្នុងវេលាអរុណរះ ក្នុងថ្ងៃដែលទ្រង់ចេញអំពីសមាធិនោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយផ្លែសម៉ឱសថនោះ លុះសោយស្រេចប៉ុណ្ណោះ ក៏មានកិច្ចទាក់ទងដោយព្រះសរីរៈ សក្កទេវរាជបានថ្វាយទឹកខ្ពុរព្រះឱស្ឋហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ខ្ពុរព្រះឱស្ឋហើយ ប្រថាប់គង់ត្រង់គល់ឈើនោះឯង កាលព្រះមានព្រះភាគប្រថាប់គង់ក្នុងកាលអរុណរះហើយ ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ដោយសម័យនោះឯង ។

ពីរបទថា **តបុស្សភល្លិកា វាណិជា** បានដល់ ពាណិជ ๒ នាក់បងប្អូន គឺតបុស្សៈ កល្លិកៈ ๑ ។ បទថា **ឧក្កលា** បានដល់ អំពីឧក្កលជនបទ ។

ពីរបទថា **តំ បទេសំ** សេចក្តីថា កាន់ប្រទេសដែលទ្រង់គង់របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សួរថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់នៅក្នុងបទេសណា ឆ្លើយថា ក្នុងមជ្ឈិមប្រទេស ។ ព្រោះដូច្នោះ ក្នុងពាក្យនេះ ទើបមានអត្ថដូចពាណិជ ២ នាក់នោះដែលជាអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយ ដើម្បីទៅកាន់មជ្ឈិមប្រទេស ។

ពីរបទថា **ញាតិសាលោហិតា ទេវតា** *បានដល់ ទេវតាដែលធ្លាប់ជាញាតិរបស់ពាណិជ ២ នាក់នោះ ។*

ពីរបទថា **ឯតទវោច** *សេចក្តីថា បានឮថា ទេវតានោះបានបណ្តាលឲ្យរនេះទាំងអស់របស់ពាណិជនោះឈប់ ។ លំដាប់នោះ ពាណិជទាំង ២ មកពិចារណាមើលថា នេះជាហេតុអ្វីហ្ន៎ ទើបបានធ្វើពលិកម្មដល់ទេវតាដែលថែរក្សាផ្លូវទាំងឡាយ ។ ក្នុងវេលាធ្វើពលិកម្មនៃពាណិជនោះ ទេវតានោះសម្តែងកាយឲ្យឃើញ ហើយបានពោលពាក្យនេះ ។*

ពីរបទថា **មន្ថេន ច មធុបិណ្ឌិកាយ ច** *បានដល់ សដ្ឋូវផង់ និងសដ្ឋូវដុំ ផ្សំដោយសប្បិ ទឹកឃ្មុំ និងស្ករជាដើម ។*

បទថា **បដិមានេថ** *បានដល់ ចូរបូជា ។*

ពីរបទថា **តំ ហោ** *សេចក្តីថា ការបូជានោះនឹងមានប្រយោជន៍ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់អ្នកទាំងឡាយអស់កាលយូរ ។*

ពីរបទថា **យំ អម្ហាកំ** *សេចក្តីថា ការទទួលណានឹងគប្បីមានប្រយោជន៍ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គអស់កាលយូរ ។*

ពីរបទថា **ភគវតោ ឯតទហោសិ** *សេចក្តីថា បានឮថា ជាត្រណារបស់ព្រះអង្គមានក្នុងវេលាទ្រង់ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ជាត្រនោះបានបាត់ទៅ*

តាំងពីកាលនាងសុជាតាមកថ្វាយមធុបាយាសម្ល៉ះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើប ព្រះអង្គទ្រង់មានសេចក្តីរំពឹងនេះថា ជាត្រារបស់តថាគតមិនមាន ឯព្រះតថាគត ទាំងឡាយអង្គមុនៗ ទ្រង់មិនទទួលដោយព្រះហស្តទេឡើយ តថាគតគប្បី ទទួលសដូវផង់ និងសដូវដុំ ផ្សំដោយទឹកឃ្មុំនេះដោយអ្វីហ្ន៎ ។

បទថា **បរิវิតกฺกมญฺญาย** *សេចក្តីថា ក្រយាហារដែលនាងសុជាតា ថ្វាយដល់ព្រះមានព្រះភាគក្នុងកាលមុននេះ គង់នៅដោយអំណាចដែលចិញ្ចឹម បីបាច់ឱជាទុក ការឃ្លាន ការស្រេក ភាពជាអ្នកមានការចុកពោះយស្រពន់ មិនមានអស់កាលប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ឥឡូវនេះ ការរំពឹងដោយនយជាដើមថា* **ฉ เม ตถาคตา** *បានកើតឡើង ព្រោះព្រះអង្គប្រាថ្នាទទួលព្រះក្រយាហារ ។ ជ្រាបការរំពឹងក្នុងព្រះទ័យរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលកើតឡើងយ៉ាងនោះ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន ។*

បទថា **จตุទฺทิสา** *គឺអំពីទិសទាំង ៤ ។*

ពីរបទថា **เสลมเย ปตฺเต** *បានដល់ ជាត្រដែលសម្រេចដោយសិលា មានពណ៌ដូចសណ្តែកបាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលជាត្រនេះឯង ។ ពាក្យថា ជាត្រសម្រេចដោយសិលា លោកពោលសំដៅយកជាត្រទាំងនោះ ។ ស្តេចមហារាជទាំង ៤ បានបង្ហោនថ្វាយជាត្រសម្រេចដោយកែវឥន្ទនិលមុន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មិនទទួលជាត្រទាំងនោះ លំដាប់នោះ ទើបបង្ហោនថ្វាយ ជាត្រសម្រេចដោយសិលា មានពណ៌ដូចសណ្តែកបាយទាំង ៤ ជាត្រនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលជាត្រទាំង ៤ ដើម្បីរក្សាសេចក្តីជ្រះថ្លានៃស្តេច*

មហារាជទាំង ៤ នោះ មិនមែនព្រោះការប្រាថ្នាច្រើន ។ កាលទ្រង់ទទួលហើយ ទ្រង់បានអធិដ្ឋានបាត្រទាំង ៤ ឲ្យទៅជាបាត្រ ១ ផលបុណ្យនៃមហារាជទាំង ៤ ក៏បានដូចគ្នា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលសដូវផង និងសដូវដុំផ្សំដោយទឹកឃ្មុំ ដោយបាត្រថ្មមានតម្លៃច្រើន ដែលទ្រង់អធិដ្ឋានឲ្យជាបាត្រ ១ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

បទថា **បច្ចគ្ឃេ** *គឺមានតម្លៃច្រើន អធិប្បាយថា បាត្រនីមួយៗ មានតម្លៃច្រើន ។*

ម្យ៉ាងទៀត បទថា **បច្ចុគ្ឃេ** *បានដល់ ថ្មី គឺទើបតែអប់ស្រេច សេចក្តីថា កើតក្នុងខណៈនោះ ។ ពាណិជ ឈ្មោះថា មានវាចាពីរ ព្រោះអត្ថវិគ្គហៈថា បានជាអ្នកមានវាចាគម្រប់ ២ ។ ម្យ៉ាងទៀត សេចក្តីថា ពាណិជ ២ នាក់នោះដល់នូវភាពជាឧបាសកដោយវាចា ២ ។ ពាណិជនោះកាលប្រកាសភាពជាឧបាសកយ៉ាងនោះហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា អំណឹះតាំងពីថ្ងៃនេះទៅ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីធ្វើការអភិវាទ និងក្រោកទទួលបុគ្គលណាហ្ន៎ ព្រះអង្គ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អង្អែលព្រះសីសៈ ព្រះកេសាជាប់ព្រះហស្ត បានប្រទានព្រះកេសាទាំងនោះដល់ពាណិជទាំងពីរ ដោយត្រាស់ថា អ្នកចូរក្រាសក់ទាំងនេះទុក ។ ពាណិជ ២ នាក់នោះបានព្រះកេសធាតុ ហាក់បីដូចបានអភិសេកដោយអមតធម៌ ត្រេកអរវិកវាយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយចៀសចេញទៅ ។*

រាជាយតនកថា ចប់

ព្រហ្មយាចនកថា

[๗] លុះថ្ងៃ ๗ កន្ទងទៅហើយ លំដាប់នោះ ព្រះមានជោគទ្រង់ក្រោកចាកសមាធិនោះ ហើយយាងចេញអំពីក្រោមម្លប់រាជាយតនៈហើយយាងចូលទៅកាន់ដើមអជបាលនិគ្រោធវិញ ។ បានឮថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏គង់នៅក្រោមម្លប់អជបាលនិគ្រោធនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់សម្ងំនៅក្នុងទីស្ងាត់តែមួយព្រះអង្គ ទើបទ្រង់ព្រះតម្រិះយ៉ាងនេះថា ក៏ធម៌ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយនេះឯង ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ជាធម៌ គឺសត្វឃើញបានដោយកម្រ ជាធម៌ គឺសត្វត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌រម្ងាប់ទុក្ខ ជាធម៌ដ៏ឧត្តម ជាធម៌ដែលសត្វមិនគប្បីសូនប្រមើលដោយសេចក្តីត្រិះរិះបាន ជាធម៌ដ៏ល្អិត ជាធម៌លុះតែអ្នកប្រាជ្ញទើបត្រាស់ដឹងបាន ក៏ឯពពួកសត្វនេះសុទ្ធ តែនៅកំពុងរីករាយក្នុងសេចក្តីអាល័យ កំពុងត្រេកត្រអាលក្នុងសេចក្តីអាល័យ កំពុងស្រើបស្រាលក្នុងសេចក្តីអាល័យ (ចំពោះកាមទាំង-ឡាយនៅឡើយ) ក៏បដិច្ចសមុប្បាទធម៌ គឺធម៌ជាបច្ច័យនៃគ្នានិងគ្នាណា បដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះ ជាហេតុនាំឲ្យពពួកសត្វនៅរីករាយក្នុងសេចក្តីអាល័យ នៅត្រេកត្រអាលក្នុងសេចក្តីអាល័យ នៅស្រើបស្រាលក្នុងសេចក្តីអាល័យ ឃើញបានដោយកម្រ ម្យ៉ាងទៀត ធម៌ណា សម្រាប់រម្ងាប់បង់នូវសង្ខារទាំងពួង សម្រាប់លះចោលនូវឧបធិ គឺខន្ធ និងកិលេសទាំងអស់ ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ជាទីណាយចាកវាគៈ ជាទីរលត់នៃទុក្ខ គឺនិព្វាន ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាហេតុដែលពពួកសត្វឃើញបានដោយកម្រក្រៃពេក បើទុកជាតថាគត

สម្តែងធម៌ទៅ ក៏គង់សត្វទាំងឡាយដទៃ មិនអាចនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌របស់តថាគតបានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តីលំបាក សេចក្តីនឿយព្រួយ មុខជានឹងមានដល់តថាគតមិនខាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះគាថាទាំងឡាយ ជាហេតុអស្ចារ្យសមគួរនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគមិនដែលបានឮក្នុងកាលមុនឡើយ ក៏កើតប្រាកដដល់ព្រះអង្គថា ឥឡូវនេះ តថាគតគួរសម្តែងនូវធម៌ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយដោយកម្រ (នុ៎ះទៅចុះ) ។ ប៉ុន្តែសត្វទាំងឡាយដែលរាគៈ ទោសៈគ្របសង្កត់ ក៏មិនអាចនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌នេះបានដោយងាយទេ ។ សត្វទាំងឡាយដែលកំពុងត្រេកអរដោយរាគៈ ដែលគំនរងងឹត (គឺ អវិជ្ជា) កំពុងបិទបាំង (យ៉ាងនេះ) មុខជានឹងមិនឃើញនូវធម៌ដែលនាំសត្វឲ្យដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាធម៌ល្អិតឆ្ងាយជ្រាលជ្រៅ សត្វឃើញបានដោយកម្រ (នុ៎ះទេ) ។

កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគពិចារណាឃើញ ដោយនយដែលត្រិះរិះដូច្នេះហើយ ព្រះហឫទ័យក៏ឱនទៅដើម្បីសេចក្តីខ្ជិលច្រអូសតិច មិនឱនទៅដើម្បីសម្តែងធម៌ឡើយ ។

[๘] លំដាប់នោះ សហម្បតិព្រហ្ម ដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ទើបរំពឹងត្រិះរិះដូច្នេះថា អើហ្ន៎ ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះហឫទ័យឱនទៅដើម្បីសេចក្តីខ្ជិលច្រអូសតិច មិនឱនទៅដើម្បីសម្តែងធម៌ (យ៉ាងនេះ) ឱ សត្វលោកវិនាសតើហ្ន៎ ឱ សត្វលោកវិនាសតើហ្ន៎ ។ គ្រានោះ សហម្បតិ-

พราหมณ์ ก็ได้สดับเรื่องราวนี้จากสำนักของพราหมณ์เหล่านั้น แล้วเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว ได้ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วนั่ง ณ ที่สมควรส่วนข้างหนึ่ง. ครั้นนั่งแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าดังนี้ว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ข้าพเจ้าได้สดับมาว่า พระสมณโคดมทรงปฏิญญาว่า เป็นผู้ทรงรู้ทั่วถึงธรรมทั้งปวง ดังนี้ ก็ข้าพเจ้าได้สดับมาว่า พราหมณ์ทั้งหลายผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้เป็นอาจารย์ปาจารย์ของพราหมณ์ทั้งหลายผู้ศึกษามนต์ ย่อมกล่าวอย่างนี้ว่า ผู้ที่จะทรงรู้ทั่วถึงธรรมทั้งปวงนั้นหาได้ยาก ดังนี้ ก็

ณาหมิญ บพิตรพระองค์มาน บญาณ มานสมนฺตจกฺขุ พระองค์ชาอ្នกมานเสจกฺตีเสาก เขาปฺรสาเหาีย สูม ទ្រង់ឡើងកាន់ប្រាសាទសម្រេចដោយធម៌ ពិចារណាមើលនូវ ប្រជុំជនអ្នកច្រឡំដោយសេចក្តីសោក ដែលជាតិ ជរាកំពុង គ្របសង្កត់ មានឧបមាដូច្នោះដែរ ฯ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមាន ព្យាយាម អ្នកឈ្នះសង្គ្រាមហើយ ជានាយកនៃពពួកសត្វ អ្នកមិនជាប់ជំពាក់បំណុល គឺកាម សូមព្រះអង្គក្រោកឡើង សូមទ្រង់ស្តេចទៅក្នុងលោក ฯ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ សម្តែងធម៌ សត្វទាំងឡាយ អ្នកបម្រុងនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌ ក៏គង់មានដែរ ฯ

[๙] *គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីអារាធនា របស់សហម្បតិព្រហ្មផង ទ្រង់អាស្រ័យនូវសេចក្តីករុណាចំពោះសត្វទាំង-ឡាយផង ទើបទ្រង់រមិលមើលនូវសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ฯ ព្រះដ៏មានព្រះ ភាគ កាលទ្រង់រមិលមើលនូវសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ទ្រង់បានឃើញសត្វ ទាំងឡាយមានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសតិចក្នុងភ្នែក (ខ្លះ) មានធូលី គឺ រាគាទិក្កិលេសច្រើនក្នុងភ្នែក (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយចាស់(ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយ ទន់ខ្លី(ខ្លះ) មានអាការល្អ (ខ្លះ) មានអាការអាក្រក់ (ខ្លះ) ជាសត្វ ដែលព្រះអង្គគួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយងាយ (ខ្លះ) ឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយ កម្រ (ខ្លះ) ជាអ្នកឃើញបរលោក និងទោសដោយសកាពគួរខ្លាចខ្លះ ฯ*

(សេចក្តីប្រៀបថា) មានផ្កា ជលជាតិពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ក្នុងគុម្ពនៃព្រលិតក្តី ក្នុងគុម្ពនៃឈូកក្រហមក្តី ក្នុងគុម្ពនៃឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិចនៅក្នុងទឹកនៅឡើយ មានផ្កាជលជាតិពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក ឋិតនៅត្រឹមស្មើនឹងទឹក មានផ្កាជលជាតិពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូក ក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក ជុះខ្ពស់ឡើងជាងទឹក មិនជាប់ជំពាក់ដោយទឹក មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ព្រះដ៏មានព្រះភាគកាលទ្រង់រមិលមើលសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ទ្រង់ឃើញសត្វទាំងឡាយមានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសតិចក្នុងភ្នែក (ខ្លះ) មានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសច្រើនក្នុងភ្នែក (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយរឹង (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយទន់ (ខ្លះ) មានអាការល្អ (ខ្លះ) មានអាការមិនល្អ (ខ្លះ) ជាសត្វដែលព្រះអង្គគួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយងាយ (ខ្លះ) ឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ (ខ្លះ) សត្វចំពួកខ្លះឃើញបរលោក និងទោសដោយសភាពគួរខ្លាច មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង លុះទ្រង់ឃើញហើយ ទើបទ្រង់សម្តែងជាបទគាថានឹងសហម្បតិព្រហ្មថា

ទ្វារនៃព្រះនិព្វានទាំងនោះបើកហើយ សត្វទាំងឡាយណាមានសោតប្បសាទ សត្វទាំងឡាយនោះចូរបពោ្ចញនូវសទ្ធាចុះ ។ ម្នាលមហាព្រហ្ម តថាគតមានសេចក្តីសម្អាល់ក្នុងការលំបាកបានជាមិនសម្តែងធម៌ដ៏ឧត្តម ដែល

ស្ងាត់ក្នុងសំណាក់មនុស្សទាំងឡាយ ។

គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្មគិតថា ខ្ញុំនអញជាបុគ្គល គឺព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យល់ព្រមដើម្បីនឹងសម្តែងធម៌ហើយ (លុះគិតដូច្នេះហើយ) ក៏ថ្វាយបង្គំលាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ក៏បាត់អំពីទីនោះមួយរំពេចទៅ ។

ព្រហ្មយាចនកថា ចប់

อัฏฐกถา

พุทธุปวิตักกกถา

[๗] คราวนั้น ล่วงไปได้ ๗ วัน พระมีพระภาค ทรงออกจากสมาธินั้น สำเร็จกิจทั้งปวง มีประการดังกล่าวแล้วนั้น ด้วย ออกจากความเป็นผู้ชำนาญในการเข้าอชปาลนิโครธสมาบัติ ฯ

ในบทว่า **วิวิตฺตกฺโก อุฏฺฐาสิ** ความว่า ความตรึกนี้ใด ของพระพุทธเจ้าทั้งหลายมีในก่อน ความตรึกนี้ได้เกิดขึ้นแก่พระมีพระภาคนั้น ผู้กำลังทรงสำเร็จการอยู่ในอชปาลนิโครธสมาบัตินั่นแล ฯ

ถามว่า เพราะเหตุไร ความตรึกนี้ จึงได้เกิดขึ้นแก่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ตอบว่า เพราะทรงพิจารณาเห็นคุณของพระธรรมอันมีคุณใหญ่ มีคุณยิ่งกว่าคุณทั้งปวง และเพราะทรงมีพระประสงค์จะทรงแสดงธรรมตามที่ทรงพิจารณาเห็นแล้วนั่นเอง ฯ

ก็ในกาลนั้น พระมีพระภาคทั้งหลายทรงดำริว่า ธรรมที่เราบรรลุแล้วนี้ ลึกซึ้งหาที่เห็นได้ยาก ฯลฯ ก็ถ้าเราจักแสดงธรรมแก่สัตว์ทั้งหลาย ผู้ไม่รู้ธรรมนั้น ความลำบากจักมีแก่เรา ดังนี้ ฯลฯ ดังนี้ ฯ

ในบทว่า **อธิคโต โข มยายํ** นี้ ท่านกล่าวไว้ด้วยอำนาจแห่งการเข้าถึงความเป็นผู้ชำนาญ ฯ

ความว่า ธรรมนี้ใด ที่เราตถาคตได้บรรลุแล้ว ฯลฯ ดังนี้ ฯ

បទថា **អាលយរាមាយ** *សេចក្តីថា សត្វទាំងឡាយរមែងជាប់ជំពាក់ក្នុងកាមគុណ ๕ យ៉ាង ព្រោះហេតុនោះ ទើបកាមគុណ ๕ នោះ លោកហៅថា អាលយ ពួកសត្វរមែងត្រេកអរដោយកាមគុណ ជាទីជាប់ជំពាក់នោះ ហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ជាអ្នកត្រេកអរដោយអាលយ ។ ពួកសត្វត្រេកអរហើយ ក្នុងកាមគុណជាទីជាប់ជំពាក់ទាំងឡាយ ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងអាលយ ។ ពួកសត្វត្រេកអរជ៏ក្រៃលែងក្នុងកាមគុណជាទីជាប់ជំពាក់ទាំងឡាយ ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងអាលយ ។*

បទថា **យទិទំ** *ជានិបាត សេចក្តីនៃបទថា* **យទិទំ** *នោះ សំដៅយកហានៈ គប្បីឃើញយ៉ាងនេះថា* **យំ ឥទំ** *សំដៅយកបដិច្ចសមុប្បាទ គប្បីឃើញយ៉ាងនេះថា* **យោ អយំ** ។

បទថា **ឥទប្បច្ចយតាបដិច្ចសមុប្បន្នោ** *មានអត្ថវិគ្គហៈថា ធម៌ទាំងនេះ ជាបច្ច័យនៃធម៌ទាំងនេះ ឈ្មោះថា ឥទប្បច្ចយា ។ នោះ ឈ្មោះថា* **ឥទប្បច្ចយតា** *ធម៌ទាំងនេះជាបច្ច័យនៃធម៌ទាំងនេះ ទុំៈជាធម៌អាស្រ័យគ្នាកើតឡើង ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា ធម៌ទាំងនេះជាបច្ច័យនៃធម៌ទាំងនេះជាធម៌អាស្រ័យគ្នាកើតឡើង ។*

បទថា **សោ មមស្ស កិលមថោ** *សេចក្តីថា ដែលឈ្មោះថា ទេសនាដល់ពពួកជនដែលជាអ្នកមិនដឹង គប្បីជាការហត់នឿយដល់តថាគត គប្បីជាសេចក្តីលំបាកដល់តថាគត ។*

បទថា **ភគវន្តំ** *ប្រែថា ដល់ព្រះមានព្រះភាគ ។*

បទថា **អនច្ឆរិយា** *បានដល់ ជាការអស្ចារ្យពន់ពេក ។*

បទថា **បដិភំសុ** *សេចក្តីថា បានជាអារម្មណ៍នៃញាណ ពោលគឺ បដិភាណ គឺដល់នូវភាពជាគាថាដែលព្រះអង្គគប្បីបវិតក្ក ។* **ហ** *អក្ខរៈ ក្នុងបទថា* **ហលំ** *នេះ ត្រឹមតែជានិបាត សេចក្តីថា មិនគួរ ។*

បទថា **បកាសិតុំ** *បានដល់ ដើម្បីប្រកាស ។ មានពាក្យអធិប្បាយថា ឥឡូវនេះ មិនគួរសម្តែងធម៌ដែលតថាគតសម្រេចបានដោយលំបាកនេះ ។*

បានគាថាថា **ឆាយំ ធម្មោ សុសម្ពុទ្ធោ** *សេចក្តីថា ធម៌នេះធ្វើបានងាយៗ ដើម្បីនឹងត្រាស់ដឹងក៏ទេ អធិប្បាយថា ការដែលនឹងដឹងមិនមែនធ្វើបានងាយៗ ឡើយ ។*

បទថា **បដិសោតគាមឹ** *សេចក្តីថា ឲ្យដល់និព្វានដែលលោកហៅថា ធម៌បញ្ជោសក្រៃសែ ។ បទថា* **រាគរត្តា** *សេចក្តីថា សត្វទាំងឡាយដែលត្រឿងជ្រលក់ គឺកាម ត្រឿងជ្រលក់ គឺភព និងត្រឿងជ្រលក់ គឺទិដ្ឋិ ជ្រលក់ចិត្តហើយ ។ បទថា* **ន ឧក្ខន្តិ** *បានដល់ រមែងមិនឃើញ ។*

ពីរបទថា **តមោក្ខន្ធេន អាវុដា** *សេចក្តីថា បុគ្គលដែលគំនរនៃអវិជ្ជាបិទបាំងទុកហើយ ។*

បទថា **អប្បោស្សុក្កតាយ** *សេចក្តីថា ដើម្បីភាពជាអ្នកមិនបំណងនឹងសម្តែង ព្រោះភាពជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តីឧស្សាហ៍ ។*

ពុទ្ធបវិតក្កកថា ចប់

ព្រហ្មាយាចនកថា

[៨] បទថា **យត្រហិ នាម** សេចក្តីថា ក្នុងលោកឈ្មោះណា ។

បទថា **ភគវតោ បុរតោ ចាតុរហោសិ** សេចក្តីថា ស្តេចសហម្បតី-ព្រហ្ម នាំមហាព្រហ្មទាំងឡាយ ក្នុងមុនចក្កវាឡមកប្រាកដចំពោះមុខព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីទូលអារាធនាឲ្យទ្រង់សម្តែងធម៌ ។

បទថា **អប្បរជក្ខជាតិកា** សេចក្តីថា ធូលី គឺរាគៈ ទោសៈ មោហៈ តិចក្នុងភ្នែក ដែលសម្រេចដោយបញ្ញា ជាប្រក្រតីនៃខ្លួនរបស់សត្វទាំងនេះ ហេតុនោះ សត្វទាំងនេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានជាតិនៃសត្វដែលមានធូលីតិចក្នុងភ្នែក ។

បទថា **ភវិស្សន្តិ ធម្មស្ស** បានដល់ ធម៌ គឺសច្ចៈ ៤ ។

បទថា **អញ្ញាតារោ** បានដល់ ដែលត្រាស់ដឹង ។

បទថា **ចាតុរហោសិ** បានដល់ មានប្រាកដ ។

ពីរបទថា **ស មលេហិ ចិន្តិតោ** សេចក្តីថា ដែលគ្រូទាំង ៦ ជាអ្នកមានមន្ទិល មានរាគៈជាដើមគិតហើយ ។

បទថា **អថាបុរេតំ** សេចក្តីថា សូមបើកទ្វារនោះ ។

ពីរបទថា **អមតស្ស ទ្វារំ** សេចក្តីថា អរិយមគ្គជាទ្វារនៃព្រះនិព្វាន ដែលជាធម៌មិនស្លាប់ ។

បាទព្រះគាថាថា **សុណន្តុ ធម្មំ វិនលេនានុពុទ្ធំ** សេចក្តីថា សត្វទាំងនេះចូរស្តាប់ធម៌ គឺអរិសច្ច ៤ ដែលព្រះសម្ពុទ្ធ ជ៏ជាអ្នកប្រាសចាកមន្ទិល ព្រោះមិនមានមន្ទិល មានរាគៈជាដើម ត្រាស់ដឹងសមគួរហើយ ។

បានព្រះគាថាថា **សេលេ យថា បព្ភតមុទ្ធនិដ្ឋិតោ** *សេចក្តីថា ឧបមាដូចបុរសមានភ្នែកល្អឈរលើកំពូលភ្នំថ្ម គប្បីឃើញមហាជនបានគ្រប់ទិសយ៉ាងណា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគជ៏ាមេធា គឺជាអ្នកមានបញ្ញាល្អ ទ្រង់មានចក្ខុដែលអភិសេកដោយសព្វញ្ញុតញ្ញាណ សូមព្រះអង្គឡើងកាន់ប្រាសាទ ដ៏សម្រេចហើយដោយធម៌ គឺបរិសុទ្ធដោយបញ្ញា ព្រះអង្គប្រាសចាកសេចក្តីសោកហើយ សូមទ្រង់សម្លឹងមើល គឺទ្រង់ពិចារណាមហាជន ដែលចង្អៀតចង្អល់ដោយសេចក្តីសោក ត្រូវការកើត និងការចាស់គ្របសង្កត់ហើយយ៉ាងនោះចុះ សហម្បតីព្រហ្មកាលអារាធនាឲ្យព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចារិកទៅដើម្បីសម្តែងធម៌ ទើបទូលថា សូមទ្រង់ក្រោកឡើងចុះ ។*

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **វីរ** *ជាដើមដូច្នេះ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះនាមថា* **វីរ** *ព្រោះទ្រង់មានសេចក្តីព្យាយាម ទ្រង់ព្រះនាមថា* **វិឥត-សង្គាម** *ព្រោះទ្រង់ឈ្នះទេវបុត្តមារ មច្ចុមារ កិលេសមារ និងអភិសង្ខារមារ ទ្រង់ព្រះនាមថា* **សត្ថវាហ** *ព្រោះទ្រង់អាចជួយពួកសត្វឲ្យផុតចាកកន្តារ មានជាតិកន្តារជាដើម ទ្រង់ព្រះនាមថា ជាអ្នកមិនមានបំណុល ព្រោះមិនមានបំណុល គឺកាមច្ឆន្ទៈ ។*

[๙] បទថា **អជ្ឈេសនំ** *បានដល់ ពាក្យអារាធនា ។*

បទថា **ពុទ្ធចក្ខុនា** *គឺដោយឥន្ទ្រិយប្បរោបរិយត្តិញ្ញាណ និងអាសយានុសយញ្ញាណ ។ ពិតហើយ ពុទ្ធចក្ខុ ជាឈ្មោះនៃព្រះញាណ ๒ យ៉ាងនេះ ។*

បទថា **អប្បរជក្ខេ** *ជាដើម សេចក្តីថា ធូលី មានរាគៈជាដើម ក្នុងបញ្ញាចក្ខុរបស់សត្វពួកណាមានតិច សត្វទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានធូលីក្នុងភ្នែកតិច ។ របស់សត្វពួកណាមានច្រើន សត្វទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានធូលីក្នុងភ្នែកច្រើន ឥន្ទ្រិយ មានសទ្ធាជាដើមរបស់សត្វពួកណាចាស់ក្លា សត្វទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានឥន្ទ្រិយចាស់ក្លា របស់សត្វពួកណាទន់ខ្សោយ សត្វទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានឥន្ទ្រិយទន់ខ្សោយ ។ អាការ មានសទ្ធាជាដើម របស់សត្វពួកណាល្អ សត្វទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានអាការល្អ របស់សត្វពួកណាមិនល្អ សត្វទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានអាការមិនល្អ ។ សត្វពួកណាកំណត់ហេតុដែលទ្រង់ពោលបាន គឺជាអ្នកអាចនឹងឲ្យដឹងបានងាយ សត្វទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកគប្បីប្រៀនប្រដៅឲ្យដឹងបានដោយងាយ ។ សត្វពួកណាមិនដូច្នោះ សត្វទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកគប្បីប្រៀនប្រដៅឲ្យដឹងដោយលំបាក ។ សត្វពួកណាឃើញបរលោក និងទោសដោយភាពជាភ័យ សត្វទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានប្រក្រតីឃើញបរលោក និងទោស ដោយភាពជាភ័យ ។*

បទថា **อุปฺปลินิยំ** *បានដល់ ក្នុងគុម្ពឧប្បល ។ ក្នុងបទក្រៅអំពីនេះ ក៏នយនេះដូចគ្នា ។*

បទថា **អนฺโตนิมุคฺคโปสีนิ** *បានដល់ ផ្កាឈូកដែលលិចនៅក្នុងទឹក ដែលទឹកចិញ្ចឹម ។*

បទថា **สโมทกฏฺฐานิ** *បានដល់ ផ្កាឈូកដែលតាំងនៅស្មើទឹក ។*

ច្រើនបទថា **ឧទកា អក្ខុគ្គម្ម តិដ្ឋន្តិ** *បានដល់ តាំងនៅផុតអំពីទឹក ។ បទថា* **អចារុតា** *បានដល់ រីកហើយ ។*

ពីរបទថា **អមតស្ស ទ្វារា** *បានដល់ អរិយមគ្គ ។ ពិតហើយ អរិយ-មគ្គនោះ ជាទ្វារនៃព្រះនិព្វាន ពោល គឺអមតធម៌ ។*

ពីរបទថា **បមុញ្ចន្តុ សទ្ធំ** *សេចក្តីថា ជនទាំងពួងចូរលែង គឺចូរលះការជឿរបស់ខ្លួន ។ ពីរក្នុងបទខាងចុង មានអត្ថដូច្នេះឯង ព្រោះថា តថាគតជាអ្នកមានសេចក្តីសម្គាល់ថា នឹងត្រូវលំបាកកាយវាចា ទើបមិនបានសម្តែងធម៌ដ៏ឧត្តមប្រណីតនេះ សូម្បីដែលប្រព្រឹត្តទៅល្អ ស្អាត់ជំនាញសម្រាប់ខ្លួនក្នុងពពួកមនុស្ស គឺក្នុងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។*

ព្រហ្មយាចនកថា ចប់

បឋមភាណវារ

[๑๐] គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា តថាគត គួរសម្តែងធម៌ជល់អ្នកណាជាមុនហ្ន៎ អ្នកណាអាចត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀតថា អាឡារ-តាបសកាលាមគោត្រនេះជាបណ្ឌិត ជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាសវាងវៃ ជាអ្នកមានបញ្ញា មានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសតិចក្នុងភ្នែកយូរមកហើយ បើដូច្នោះ គួរតថាគតសម្តែងធម៌ជល់អាឡារតាបសកាលាមគោត្រជាមុនចុះ តាបសនោះនឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ គ្រានោះ មានទេវតា (អង្គមួយ) មានរូបមិនច្បាកដ ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អាឡារតាបសកាលាមគោត្រធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់ទៅ ៧ ថ្ងៃហើយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់ជ្រាបថា អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ ធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់ទៅ ៧ ថ្ងៃហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ (នុ៎ះ) មានសេចក្តីសាបសូន្យធំ ប្រសិនបើតាបសនោះបានស្តាប់ធម៌នេះ ក៏គប្បីត្រាស់ដឹងធម៌បានមួយរំពេច ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា តថាគតសម្តែងធម៌ជល់អ្នកណាជាមុនអេះ អ្នកណានឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់ព្រះតម្រិះក្នុងលំដាប់នោះទៀតថា ឧទ្ទកតាបសរាមបុត្រនេះឯងជាបណ្ឌិត ជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាសវាងវៃ ជាអ្នកមានបញ្ញា មានធូលីគឺរាគាទិក្កិលេសតិចក្នុងភ្នែកយូរណាស់មកហើយ បើដូច្នោះ គួរតថាគតសម្តែងធម៌ជល់ឧទ្ទក-

តាបសរាមបុត្រនេះជាមុនចុះ តាបសនោះ នឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័ស បាន ។ គ្រានោះ មានទេវតា (អង្គមួយ) មានរូបមិនប្រាកដ ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧទ្ទកតាបសរាម-បុត្រធ្វើកាលកិរិយា ស្ងាប់អំពីពេលព្រលប់ទៅហើយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ជ្រាបថា ឧទ្ទកតាបសរាមបុត្រធ្វើកាលកិរិយា ស្ងាប់អំពីពេលព្រលប់ទៅហើយដែរ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា ឧទ្ទក-តាបសរាមបុត្រមានសេចក្តីសាបសូន្យធំ ប្រសិនបើតាបសនោះបានស្តាប់ធម៌នេះ គប្បីត្រាស់ដឹងធម៌បានមួយរំពេច ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា តថាគតគួរសម្តែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនហ្ន៎ អ្នកណានឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះតម្រិះដូច្នេះក្នុងលំដាប់នោះថា បញ្ចវគ្គិយ[1]ភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបការៈច្រើនដល់តថាគត ព្រោះថា បានបម្រើតថាគត កាលដែលកំពុងបញ្ជូនចិត្តទៅក្នុងព្យាយាម[2] បើដូច្នោះ គួរតថាគតសម្តែងដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយជាមុនចុះ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះតម្រិះដូច្នេះថា ឥឡូវនេះ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយនៅឯណា ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ឃើញបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ នៅក្នុងឥសិបតនមិគទាយវន ទៀបក្រុងពារាណសី ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ ស្អាតកន្លងលើសចក្ខុរបស់មនុស្ស ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងឧរុវេលាប្រទេស តាមសមគួរដល់ព្រះអធ្យាស្រ័យ

๑- ភិក្ខុមានគ្នា ๕ រូប ។ ๒- កំពុងខំប្រឹងបំពេញព្យាយាមឲ្យបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ។

ទើបទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិក សំដៅទៅរកក្រុងពារាណសី ។

[๑๑] *មានអាជីវកម្នាក់ ឈ្មោះឧបកៈ បានឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគស្តេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាញ ក្នុងចន្លោះនៃគយាប្រទេសផង ក្នុងចន្លោះពោធិព្រឹក្សផង លុះឃើញហើយក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ម្នាលអាវុសោ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់អ្នកជ្រះថ្លាណាស់ ឆវីវណ្ណ[1] របស់អ្នកក៏បរិសុទ្ធផូរផង់ ម្នាលអាវុសោ អ្នកបួសចំពោះគ្រូណា អ្នកណាជាគ្រូរបស់អ្នក អ្នកពេញចិត្តនឹងធម៌របស់គ្រូណា ។ កាលឧបកាជីវកសួរយ៉ាងនេះហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឆ្លើយតបដោយពាក្យជាគាថាទៅរកឧបកាជីវកថា*

> *តថាគត ជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវតេកូមិកធម៌ទាំងអស់ ត្រាស់ដឹងនូវចតុកូមិកធម៌ទាំងអស់ មិនប្រឡាក់ដោយកិលេសក្នុងតេកូមិកធម៌ទាំងអស់ បានលះចោលនូវតេកូមិកធម៌ទាំងអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ទៅនៃតណ្ហា ដឹងច្បាស់នូវចតុកូមិកធម៌ដោយខ្លួនឯង (ចាំបាច់) ចំពោះបុគ្គលណា ។ តថាគតមិនមានអាចារ្យទេ មិនមានបុគ្គលដទៃស្មើនឹងតថាគតឡើយ ក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោកមិនមានបុគ្គលប្រៀបផ្ទឹមនឹងតថាគតបានឡើយ ។ ព្រោះថា តថាគតជាអរហន្តក្នុងលោក ជាសាស្តាខ្ពស់ផុត*

๑-សម្បុរស្បែក ឬសម្បុរថ្លៃ ។

ជាអ្នកត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ចំពោះខ្លួនឯង តថាគតមានសេចក្តីត្រជាក់ មានភ្លើងកិលេសរលត់ហើយ ។ ឥឡូវតថាគតទៅកាន់ក្រុងនៃពួកជន អ្នកកាសីដើម្បីទីងសម្តែងធម្មចក្ក (ដោយបំណងថា) តថាគតនឹងទូន្មនូវស្តារ គឺអមតនិព្វានចំពោះសត្វលោក ដែលងងឹតគឺអវិជ្ជាកំពុងគ្របសង្កត់ ។

ឧបកាជីវកក៏តបថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកប្តេជ្ញាខ្លួនអ្នកថាយ៉ាងណា អ្នក (គួរដើម្បីបាននូវឈ្មោះ) ថា អនន្តជិនៈ (យ៉ាងនោះឯង) ។ ព្រះ-សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាទៀតថា

ជនទាំងឡាយណា បានដល់នូវធម៌ សម្រាប់ធ្វើអាសវៈឲ្យអស់ទៅ ជនទាំងឡាយនោះឈ្មោះថា ជិនៈ (ជាអ្នកឈ្នះកិលេស) ប្រាកដដូចជាតថាគតដែរ ។ តថាគតបានឈ្នះបាបធម៌ទាំងឡាយហើយ ម្នាលឧបកៈ ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគតបាននូវឈ្មោះថា ជិនៈ (ជាអ្នកឈ្នះបាបធម៌) ។

កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះហើយ ឧបកា-ជីវកពោលពាក្យថា ម្នាលអាវុសោ ពាក្យយ៉ាងហ្នឹង ពិតមែនហើយ (ថាហើយ) ក៏ងក់ក្បាលហើយកាន់យកផ្លូវខុស (គឺដើរបែកផ្លូវគ្នា) ចៀសចេញទៅ ។

[๑๒] *ครานោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកតាម លំដាប់ហើយក៏យាងចូលទៅក្រុងពារាណសី រួចហើយទ្រង់យាងទៅឯឥសិបតនមិគទាយវន សំដៅទៅរកកន្លែងដែលបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុនៅ ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ បានឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគយាងមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏ធ្វើប្តេជ្ញា គ្នាថា ម្នាលអាវុសោ សមណគោតមនេះជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោភឃ្លាតចាក ព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់ដើម្បីការៈល្មោក ឥឡូវនេះ លោកនិមន្តមក យើងទាំងអស់គ្នាមិនគួរថ្វាយបង្គំ មិនគួរក្រោកទទួលលោកទេ មិនគួរទទួល យកបាត្រចីវររបស់លោកឡើយ ប៉ុន្តែយើងត្រូវក្រាលអាសនៈបម្រុងទុក បើ លោកនឹងចង់គង់ក៏គង់ចុះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគយាងចូលទៅរកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ដោយប្រការណាៗ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងនោះក៏មិនអាចដើម្បីឋិតនៅ ក្នុងពាក្យ ប្តេជ្ញារបស់ខ្លួនដោយប្រការនោះៗ បានឡើយ ក៏ស្រាប់តែក្រោកទទួលព្រះ ដ៏មានព្រះភាគ ខ្លះទទួលយកបាត្រចីវររបស់ព្រះអង្គ ខ្លះក្រាលអាសនៈថ្វាយ ខ្លះតម្កល់ទឹកលាងព្រះបាទ យកតាំងសម្រាប់រងព្រះបាទ និងឈ្នាន់រងព្រះបាទ មកថ្វាយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់លើអាសនៈដែលបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ រៀបចំទុកហើយ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ហើយក៏ទ្រង់លាងព្រះបាទទាំង ពីរ ។ ទើបបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុហៅព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយចំព្រះនាមផង ដោយ ពាក្យថា អាវុសោផង ។ កាលបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយពោលពាក្យហៅយ៉ាង នេះហើយ ព្រះភគវន្តមុនីទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំង-ឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងអស់គ្នាកុំហៅតថាគតដោយចំឈ្មោះ*

និងពាក្យថា អាវុសោទ្បីយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរប្រុងសោតប្បសាទចុះ ឥឡូវតថាគត នឹងប្រៀនប្រដៅនូវអមតធម៌ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសម្តែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយដែលចេញចាកផ្ទះហើយបួស ក្នុងភាពនៃបុគ្គលគ្មានការងារជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយកាលបើបានប្រតិបត្តិគួរតាមពាក្យប្រដៅរបស់តថាគតហើយ ពុំយូរឡើយមុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះចំពោះអនុត្តរធម៌[1] នោះជាទីបំផុតនៃមគ្គ-ព្រហ្មចរិយៈ នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះហើយ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏មានអាយុ ព្រះអង្គមិនទាន់បានត្រាស់ដឹងនូវឧត្តរិមនុស្សធម្ម ជាធម៌វិសេសដោយញាណ និងទស្សនៈដ៏ឧត្តម អាចកម្ចាត់បង់នូវកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តនោះផង ដោយការប្រតិបត្តិនោះផង ដោយអំពើដែលអ្នកដទៃធ្វើតាមបានដោយកម្រផង ឥឡូវនេះព្រះអង្គប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោភច្រើនហើយ ឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់មកដើម្បីល្មោភច្រើនហើយ ក៏នឹងបានត្រាស់ដឹងឧត្តរិមនុស្សធម្មដ៏វិសេសដោយ ញាណ និងទស្សនៈដ៏ឧត្តមអាចកម្ចាត់បង់នូវកិលេសដូចម្តេចបាន ។ លុះបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ ទើបព្រះ

១- អនុត្តរធម៌ គឺព្រះអរហត្តផល ។

ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះ នឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនមែនប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោភច្រើនទេ មិនឃ្លាតចាកព្យាយាមទេ មិនវិលត្រឡប់ដើម្បីល្មោភច្រើនដូច្នោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរប្រុងសោតប្បសាទចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅនូវព្រះនិព្វាន ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសម្តែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះហើយ បួសក្នុងភាពនៃបុគ្គលមិនមានការងារជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ ដោយប្រពៃដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយកាលបើបានប្រតិបត្តិគួរដល់ពាក្យប្រដៅរបស់តថាគតហើយ ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះចំពោះអនុត្តរធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគជាគម្រប់ពីរដងផង ។បេ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយជាគម្រប់ពីរដងផង ។បេ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាគម្រប់បីដងទៀតថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏មានអាយុ ព្រះអង្គមិនទាន់បានត្រាស់ដឹងនូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ជាធម៌វិសេស ដោយញាណ និងទស្សនៈដ៏ឧត្តម អាចកម្ចាត់បង់នូវកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តនោះផង ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះផង ដោយអំពើដែលជនដទៃធ្វើតាមបានដោយកម្រនោះផង ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោភច្រើន

ឃ្លាតចាកព្យាយាមហើយ រឿតត្រឡប់ដើម្បីល្មោភច្រើន នឹងបានត្រាស់ដឹងឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេស ដោយញាណ និងទស្សនៈដ៏ឧត្តមអាចកម្ចាត់បង់នូវកិលេសដូចម្តេចបាន ។ កាលបើបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរពិចារណាមើលនូវពាក្យរបស់តថាគតឥឡូវនេះ ដូចគ្នានឹងកាលមុន អំពីកាលឥឡូវនេះដែរឬទេ ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយតបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យហ្នឹងព្រះអង្គមិនដែលពោលទេ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសោតប្បសាទចុះ ។ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅព្រះនិព្វាន ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសម្តែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ បួសក្នុងភាពនៃបុគ្គលមិនមានការងារជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះ ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា កាលបើអ្នកទាំងឡាយប្រតិបត្តិគួរតាមពាក្យប្រដៅរបស់តថាគត ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះចំពោះអនុត្តរធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានអាចញុំងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យយល់ច្បាស់ (ក្នុងពេលនោះ) ។ លុះគ្រាជាខាងក្រោយ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយតាំងចិត្តស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ផ្ទៀងនូវសោតប្បសាទហើយផ្ងង់ចិត្តដើម្បីដឹងច្បាស់ ។

[๑๓] ครานั้น ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយមកហើយត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌អមខាង[1] ទាំងពីរប្រការនេះ គឺបព្វជិតមិនគួរសេពគប់ឡើយ ฯ (ធម៌អមខាងទាំងពីរប្រការនោះ គឺ) ការប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីជាប់ជំពាក់ដោយកាមសុខ ក្នុងកាមទាំងឡាយណា ដែលជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់អរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ (មួយ) ការប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាមធ្វើខ្លួនឯងឲ្យលំបាកណា តែងនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជារបស់អរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ឡើយ (មួយ) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មជ្ឈិមាបដិបទា (គឺសេចក្តីប្រតិបត្តិយ៉ាងកណ្តាល) មិនប៉ះពាល់នឹងធម៌អមខាងទាំងពីរនោះ[2] តថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ (គឺធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីចេះដឹង) ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីរម្ងាប់កិលេស ដើម្បីស្គាល់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច ដើម្បីនិព្វាន ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏មជ្ឈិមាបដិបទានោះដូចម្តេច ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីរម្ងាប់កិលេស ដើម្បីស្គាល់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច ដើម្បីនិព្វាន (មជ្ឈិមាបដិបទានោះ) គឺអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ๘ នេះឯង អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ

๑- ពាក្យនេះ ប្រែចេញពីបាលីថា អន្តា ฯ អន្ត ប្រែថា ទីបំផុត តែក្នុងទីនេះ ប្រែថា អមខាង គឺធម៌ជាផ្លូវប្រតិបត្តិលាមកថោកទាប នៅអមខាងទាំងពីរ នៃមជ្ឈិមាបដិបទា ដែលជាផ្លូវប្រតិបត្តិកណ្តាល ฯ ๒- ទីនៃអំពីធម៌អមខាងទាំងពីរនោះ ฯ

๘ ประการដូចម្តេច អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ๘ ប្រការនោះ គឺសេចក្តីឃើញត្រូវ ๑ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ๑ វាចាត្រូវ ๑ ការងារត្រូវ ๑ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ๑ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ๑ ស្មារតីត្រូវ ๑ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មជ្ឈិមាបដិបទានេះឯងដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីរម្ងាប់កិលេស ដើម្បីស្គាល់នូវអរិយសច្ច ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច ដើម្បីនិព្វាន ។

[๑๔] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏សេចក្តីទុក្ខនេះឯងហៅថា អរិយសច្ច គឺកំណើត (ទាំង ๔ មានជលាពុជជាដើម) ជាកងទុក្ខ ๑ សេចក្តីចាស់គ្រាំគ្រាជាកងទុក្ខ ๑ ពួកជំងឺតម្អាត់ជាកងទុក្ខ ๑ សេចក្តីស្លាប់ជាកងទុក្ខ ๑ ជំណើរប្រសព្វចូលដោយសត្វ និងសង្ខារមិនជាទីស្រឡាញ់ទាំងឡាយជាកងទុក្ខ ๑ សេចក្តីព្រាត់ប្រាសចាកសត្វ និងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ទាំងឡាយជាកងទុក្ខ ๑ បុគ្គលប្រាថ្នាវត្ថុណាមិនបានវត្ថុនោះ (ដូចបំណង) ជាកងទុក្ខ ๑ បើពោលដោយសង្ខេបឧបាទានក្ខន្ធទាំង ๕(មានរូបក្ខន្ធជាដើម) ជាកងទុក្ខ ๑ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុជាដែនកើតនៃកងទុក្ខនេះឯង ហៅថា អរិយ-សច្ច គឺតណ្ហា[1] នេះឯង ជាធម្មជាតិនាំសត្វឲ្យកើតទៀត ប្រកបដោយសេចក្តីរីករាយ និងសេចក្តីត្រេកត្រអាល ជាធម្មជាតិនាំសត្វឲ្យត្រេកត្រអាលនៅក្នុងភពនោះៗ (ឬក្នុងអារម្មណ៍នោះៗ) តណ្ហានោះដូចម្តេច តណ្ហានោះគឺកាមតណ្ហា (សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមភព) ๑ ភវតណ្ហា (សេចក្តីប្រាថ្នា

๑- តណ្ហា ប្រែថា បំណង សេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីអន្ទះអន្ទែង សេចក្តីប្រួលប្រាល់ សម្រែក ។

ក្នុងរូបកពនិងអរូបកព) ๑ วิกวาตณ្ហា (សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកពសូន្យ) ๑ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខនេះឯង ហៅថា អរិយសច្ច បានខាងនិព្វានធម៌ ជាសភាវៈនឿយណាយ នឹងរលត់ដោយមិនមានសេសសល់ ជាសភាវៈលះបង់ គ្រវែងចោល ជម្រុះចោល មិនអាល័យ ត្រង់តណ្ហានោះឯង ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រតិបត្តិនាំសត្វឲ្យដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីរលត់នៃកងទុក្ខនេះឯង ហៅថា អរិយសច្ច បានខាងអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ๘ នេះឯង អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ๘ នោះដូចម្តេច អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ๘ នោះ គឺសេចក្តីឃើញត្រូវ ๑ ฯបេฯ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ๑ ฯ

[๑๕] *ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើយហើយ ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺកើតឡើងហើយដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនដែលបានឮក្នុងកាលពីមុនមកថា កងទុក្ខនេះ ឈ្មោះថា អរិយសច្ច ដូច្នេះឡើយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពន្លឺកើតឡើងហើយ ដល់តថាគតថាកងទុក្ខនោះឯង ឈ្មោះថា អរិយសច្ច បុគ្គលគួរកំណត់ដឹង ฯបេฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើងហើយ ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺកើតឡើងហើយដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនដែលបានឮក្នុងកាលពីមុនមកថា កងទុក្ខនោះឯង ឈ្មោះថា អរិយសច្ច ដែលបុគ្គលបានកំណត់ដឹងហើយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើងហើយ ញាណកើត*

ទ្បើងហើយ បញ្ញាកើតទ្បើងហើយ វិជ្ជាកើតទ្បើងហើយ ពន្លឺកើតទ្បើងហើយ ដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនដែលបានឮក្នុងកាលពីមុនមកថា តណ្ហា ជាដែនកើតទ្បើងនៃកងទុក្ខនេះ ឈ្មោះថា អរិយសច្ចដូច្នេះទ្បើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពន្លឺកើតទ្បើងហើយ ដល់តថាគតថា តណ្ហាជាដែនកើតទ្បើងនៃកងទុក្ខនោះឯង ឈ្មោះថា អរិយសច្ចដែលបុគ្គលគួរលះចោល ។បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតទ្បើងហើយ ញាណកើតទ្បើងហើយ បញ្ញាកើតទ្បើងហើយ វិជ្ជាកើតទ្បើងហើយ ពន្លឺកើតទ្បើងហើយដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនដែលបានឮក្នុងកាលពីមុនមកថា តណ្ហា ជាដែនកើតទ្បើងនៃកងទុក្ខនោះឯង ឈ្មោះថា អរិយសច្ច ដែលបុគ្គលលះចោលហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតទ្បើងហើយ ញាណកើតទ្បើងហើយ បញ្ញាកើតទ្បើងហើយ វិជ្ជាកើតទ្បើងហើយ ពន្លឺកើតទ្បើងហើយដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនដែលបានឮក្នុងកាលពីមុនមកថា និព្វានធម៌ជាទីរលត់នៃកងទុក្ខនេះ ឈ្មោះថា អរិយសច្ចដូច្នេះទ្បើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពន្លឺកើតទ្បើងហើយដល់តថាគតថា និព្វានធម៌ជាទីរលត់នៃកងទុក្ខនោះឯង ឈ្មោះថា អរិយសច្ច ដែលបុគ្គលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតទ្បើងហើយ ញាណកើតទ្បើងហើយ បញ្ញាកើតទ្បើងហើយ វិជ្ជាកើតទ្បើងហើយ ពន្លឺកើតទ្បើងហើយដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនដែលបានឮក្នុងកាលពីមុនមកថា និព្វានធម៌ជាទីរលត់នៃកងទុក្ខនោះឯង ឈ្មោះថា អរិយសច្ច ដែលបុគ្គល

បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើងហើយ ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺកើតឡើងហើយដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនដែលបានឮក្នុងកាលពីមុនមកថា សេចក្តីប្រតិបត្តិនាំសត្វឲ្យដល់នូវនិព្វាននេះ ឈ្មោះថា អរិយសច្ចដូច្នេះឡើយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពន្លឺកើតឡើងហើយ ដល់តថាគតថា សេចក្តីប្រតិបត្តិនាំសត្វឲ្យដល់និព្វានជាទីរលត់នៃកងទុក្ខនោះឯង ឈ្មោះថា អរិយសច្ច ដែលបុគ្គលគួរចម្រើន ฯបេฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុកើតឡើងហើយ ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺកើតឡើងហើយដល់តថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលតថាគតមិនដែលបានឮក្នុងកាលពីមុនមកថា សេចក្តីប្រតិបត្តិនាំសត្វឲ្យដល់និព្វានជាទីរលត់នៃកងទុក្ខនោះឯង ឈ្មោះថា អរិយសច្ច ដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ ฯ

[๑๖] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត ញាណទស្សនៈ (ការដឹងការឃើញ) តាមពិត មានបរិវដ្តៈ ๓ មានអាការ ๑๒ យ៉ាងនេះ ក្នុងអរិយសច្ចទាំងឡាយ ๔ នេះរបស់តថាគត នៅមិនទាន់បរិសុទ្ធត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក៏មិនទាន់ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងចំពោះនូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ប្រសើរក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក និងព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទេវតា និងមនុស្សត្រឹមនោះ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត ញាណទស្សនៈ តាមពិត

มานปริวัฏฏ์ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างนี้ ในอริยสัจจ์ทั้ง ๔ นี้ ของตถาคตบริสุทธิ์ดีแล้วในกาลใด ในกาลนั้น ตถาคตปฏิญญาได้ว่า ได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยม ในโลก พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก ในหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ เทวดา และมนุษย์ในกาลนั้น ๆ อนึ่ง ญาณทัสสนะ คือความรู้ เกิดแก่ตถาคตว่า วิมุตติ (คืออรหัตตผล) ของตถาคตไม่กำเริบแล้ว ชาตินี้เป็นที่สุดแห่งชาติ บัดนี้ ภพใหม่ไม่มีแล้ว ๆ ก็ในกาลที่พระผู้มีพระภาคทรงประกาศพระธรรมจักรนี้ ธรรมจักษุ[๑] (ดวงตาเห็นธรรม) อันปราศจากธุลี คือวิโรคธรรมปัจจัย (คือทิฏฐิและวิจิกิจฉา) ได้เกิดแล้วแก่โกณฑัญญะผู้มีอายุ ว่าธรรมชาติใดชาติหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ธรรมชาติทั้งปวงนั้นก็ดับไปเป็นธรรมดา ๆ

[๑๗] ก็ในกาลเมื่อพระธรรมจักรอันพระผู้มีพระภาคประทานให้เป็นไปแล้ว (คือทรงประกาศพระธรรมจักร) (อย่างนี้) แล้ว ภุมมเทวดาทั้งหลายได้ประกาศเสียงให้ได้ยินว่า พระธรรมจักรนี้ไม่มีจักรอื่นหมุนได้ง่ายเลย ถึงสมณะก็ดี พราหมณ์ก็ดี เทวดาก็ดี มารก็ดี พรหมก็ดี ชนอื่นใดในโลกก็ดี ไม่อาจให้เป็นไปกลับได้ (ให้หมุนกลับได้) ได้เลย (เด็ดขาด) พระผู้มีพระ

๑- *สารัตถทีปนีฎีกาว่า ธรรมจักษุนั้น ได้แก่มรรค ๓ ผลข้างหน้า คือโสดาปัตติมรรค ๑ สกทาคามิมรรค ๑ อนาคามิมรรค ๑ โดยนัยแห่งอรรถกถาธรรมจักกัปปวัตตนสูตร ธรรมจักษุในที่นี้ พึงถือเอาโสดาปัตติมรรคเท่านั้น ฯ*

ภาค ទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានហើយ ក្នុងឥសិបតនមិគទាយវន ជិតក្រុងពារាណសី ។ ទេវតានៅក្នុងស្ថានចាតុម្មហារាជិក:ទាំងឡាយឮសំឡេងរបស់កុម្មទេវតាទាំងឡាយហើយក៏បន្លឺនូវសំឡេង (ថាដូចគ្នា) ។ ទេវតានៅក្នុងស្ថានតាវត្តិង្សទាំងឡាយ ឮសំឡេងរបស់ចាតុម្មហារាជិកទេវតាទាំងឡាយហើយ ក៏បន្លឺនូវសំឡេង (ថាដូចគ្នា) ។បេ។ ទេវតានៅក្នុងស្ថានយាមទាំង-ឡាយ ទេវតានៅក្នុងស្ថានតុសិតទាំងឡាយ ... ទេវតានៅក្នុងស្ថាននិម្មានរតីទាំងឡាយ ... ទេវតានៅក្នុងស្ថានបរនិម្មិតវសវត្តីទាំងឡាយ ... ទេវតាដែលរាប់ក្នុងពពួកនៃព្រហ្មទាំងឡាយ ក៏បន្លឺនូវសូរសព្ទថា ព្រះធម្មចក្កហ្នឹងមិនមានចក្កដទៃក្រៃលែងជាង ទោះបីសមណៈក្តី ព្រាហ្មក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ជនឯណានីមួយក្តី ក្នុងលោកមិនអាចនឹងឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ (ឥទ្បវ) ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានហើយ ក្នុងឥសិបតនមិគទាយវន ជិតក្រុងពារាណសី ។ សំឡេង (កងរំពង) ក៏លាន់ឮឡើងទៅដរាបដល់ព្រហ្មលោក ក្នុងខណៈនោះក្នុងមួយរំពេចនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ រីឯលោកធាតុទាំងមួយម៉ឺននេះ ក៏កក្រើករំពើកញាប់ញ័រ ។ ទាំងពន្លឺភ្លឺធំទូលាយប្រមាណមិនបាន កន្លងលើសអានុភាពរបស់ទេវតាទាំងឡាយ ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងលោក ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់បន្លឺនូវឧទានវាចាថា អើហ្ន៎ កោណ្ឌញ្ញៈបានត្រាស់ដឹងពិតហើយ អើហ្ន៎ កោណ្ឌញ្ញៈបានត្រាស់ដឹងពិតហើយ ។ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យថា អញ្ញា-កោណ្ឌញ្ញៈនេះឯង ក៏បានជាប់ជានាមរបស់ព្រះកោណ្ឌញ្ញភិក្ខុដ៏មានអាយុ ។

[๑๘] ครานั้นพระอัญญาโกณฑัญญะผู้มีอายุได้เห็นอริยสัจธรรมแล้ว ได้บรรลุอริยสัจธรรมแล้ว ได้ถึงอริยสัจธรรมแล้ว ได้หยั่งลงในอริยสัจธรรมแล้ว ได้ข้ามความสงสัยแล้ว ปราศจากความเคลือบแคลงแล้ว ถึงความแกล้วกล้าแล้ว ไม่ต้องอาศัยผู้อื่นในศาสนาของพระศาสดา จึงได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าดังนี้ว่า ขอพระองค์ทรงโปรดประทานบรรพชา ขอข้าพระองค์พึงได้อุปสมบทในสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้าเถิด ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเรียกว่า จงมาเป็นภิกษุเถิด ธรรมวินัยอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด ๆ ครานั้นแล ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะผู้มีอายุนั้น ได้อุปสมบทแล้ว ๆ

[๑๙] ลำดับนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้เห็นแจ้งชวนให้ร่าเริงด้วยธรรมีกถาแก่ภิกษุใหม่ทั้งหลาย ๆ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้เห็นแจ้งชวนให้ร่าเริงด้วยธรรมีกถาแก่ภิกษุใหม่ทั้งหลาย ธรรมจักษุปราศจากธุลี ปราศจากมลทิน ได้เกิดขึ้นแก่ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะผู้มีอายุว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับไปเป็นธรรมดา ๆ ภิกษุทั้งหลายครั้นรู้ทั่วถึงธรรมแล้ว ได้ถึงธรรมแล้ว ได้เห็นธรรมแล้ว ได้หยั่งลงในธรรมแล้ว ได้ข้ามความสงสัยแล้ว ปราศจากความเคลือบแคลงแล้ว ถึงความแกล้วกล้าแล้ว ไม่ต้องอาศัยผู้อื่นในศาสนาของพระศาสดา ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าดังนี้ว่า ขอพระองค์ทรงโปรดประทานบรรพชา ขอข้าพระองค์พึงได้อุปสมบทในสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้าเถิด ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเรียกว่า จงมาเป็นภิกษุเถิด ธรรมวินัยอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด ๆ ครานั้นแล ท่านพระวัปปะและท่านพระภัททิยะนั้น ได้อุปสมบทแล้ว ๆ ครานั้นแล ท่านพระวัปปะและท่านพระภัททิยะนั้น ได้เห็นอริยสัจธรรมแล้ว ได้บรรลุอริยสัจธรรมแล้ว ได้ถึงอริยสัจธรรมแล้ว ได้หยั่งลงในอริยสัจธรรมแล้ว ได้ข้ามความสงสัยแล้ว ปราศจากความเคลือบแคลงแล้ว ถึงความแกล้วกล้าแล้ว ไม่ต้องอาศัยผู้อื่นในศาสนาของพระศาสดา

ហើយ ឆ្ងល់ផុតសេចក្តីសង្ស័យហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ហើយ ដល់នូវសេចក្តីក្លៀវក្លា មិនបាច់ជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្តា ទើបក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយគួរបាននូវបព្វជ្ជា គួរបាននូវឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះដ៏មានជោគទ្រង់ត្រាស់ហៅថា អ្នកទាំងឡាយចូរមកជាភិក្ខុចុះ ហើយត្រាស់ថា សាសនធម៌ តថាគតពោលល្អហើយ អ្នកទាំងឡាយចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដើម្បីធ្វើនូវនិព្វានជាទីបំផុតនៃកងទុក្ខ ដោយប្រពៃចុះ ។ ព្រះពុទ្ធដីកានោះឯង ជាឧបសម្បទារបស់វប្បៈ និងភទ្ទិយៈភិក្ខុដ៏មានអាយុទាំងនោះ ។ លំដាប់តទៅ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលភត្តដែលភិក្ខុទាំងឡាយនាំមកអំពីស្រុកមកថ្វាយ ហើយទ្រង់ពោលទូន្មានប្រៀនប្រដៅភិក្ខុទាំងឡាយពីរអង្គ គឺមហានាម និងអស្សជ្ជិ ក្រៅពីភិក្ខុ ៣ អង្គ គឺកោណ្ឌញ្ញៈ វប្បៈ ភទ្ទិយៈ នោះដោយធម្មីកថា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ៣ អង្គត្រេចទៅបិណ្ឌបាតនាំមកនូវវត្ថុណា ឥសីទាំង ៦ អង្គ (គឺព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ១ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំង ៥) ក៏ញុាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយវត្ថុនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ កំពុងពោលទូន្មានប្រៀនប្រដៅដោយធម្មីកថា ធម្មចក្ខុដ៏ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល បានកើតឡើងដល់មហានាមដ៏មានអាយុផង ដល់អស្សជ្ជិដ៏មានអាយុផងថា ធម្មជាតណាមួយ ដែលកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះ ក៏រលត់ទៅវិញជាធម្មតា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយពីរអង្គ គឺមហានាម និងអស្សជ្ជិនោះបានឃើញអរិយសច្ចធម៌ហើយ បានដល់

อริยสัจธรรมแล้ว ได้ทราบชัดอริยสัจธรรมแล้ว ได้ถึงพร้อมด้วยอริยสัจธรรมแล้ว ได้ตัดสินความสงสัยแล้ว ปราศจากความเคลือบแคลงแล้ว ถึงความแกล้วกล้าไม่ต้องเชื่อผู้อื่น ในศาสนาของพระบรมศาสดา ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าดังนี้ว่า ขอพระองค์ผู้เจริญจงทรงพระเมตตาประทาน ข้าพระองค์ทั้งหลายเถิด ขอข้าพระองค์ทั้งหลายพึงได้บรรพชา ขอข้าพระองค์ทั้งหลายพึงได้อุปสมบทในสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสเรียกว่า ภิกษุทั้งหลาย จงมาเป็นภิกษุเถิด แล้วทรงตรัสว่า ธรรมวินัยอันตถาคตกล่าวดีแล้ว ภิกษุทั้งหลายจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด ฯ ท่านพระวักกลิและท่านพระภัททวคคิยะ ได้อุปสมบทในสำนักของท่านพระมหานาม และท่านพระอัสสชิผู้เจริญ ในกาลนั้น ฯ

[๒๐] *ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเรียกภิกษุปัญจวัคคีย์ทั้งหลายมาแล้วตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รูป นี่แหละเป็นอนัตตา ถ้ารูปนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซร้ รูปนี้ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่อความลำบาก และย่อมได้ความว่า ขอรูปของเราจงเป็นอย่างนี้ ขอรูปของเราอย่าได้เป็นอย่างนี้เลย ก็เพราะรูปเป็นอนัตตา ฉะนั้น รูปจึงเป็นไปเพื่อความลำบาก และย่อมไม่ได้ความว่า ขอรูปของเราจงเป็นอย่างนี้ ขอรูปของเราอย่าได้เป็นอย่างนี้เลย ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็พวกเธอสำคัญความข้อนี้เป็นไฉน รูปเที่ยงหรือไม่เที่ยง ฯ*

ภิ. ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า ฯ

พ. ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุข ฯ

ภิ. เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า ฯ

พ. ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ สิ่งนั้นควรเห็นตามความเป็นจริงด้วยปัญญาชอบว่า นี่ของเรา นี่เราเป็น นี่อัตตาของเรา ดังนี้หรือ ฯ

ภิ. ไม่ควร พระเจ้าข้า ฯ

พ. เวทนา ... สัญญา ... สังขาร ... วิญญาณ เที่ยงหรือไม่เที่ยง ฯ

ภิ. ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า ฯ

พ. ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุข ฯ

ภิ. เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า ฯ

พ. ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ สิ่งนั้นควรเห็นตามความเป็นจริงด้วยปัญญาชอบว่า นี่ของเรา นี่เราเป็น นี่อัตตาของเรา ดังนี้หรือ ฯ

ภิ. ไม่ควร พระเจ้าข้า ฯ

พ. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็พวกเธอสำคัญความข้อนี้เป็นไฉน รูป ... เวทนา ... สัญญา ... สังขาร ... วิญญาณ เป็นอนัตตาหรือ ฯ

ภิ. เป็นอนัตตา พระเจ้าข้า ฯ

พ. ก็สิ่งใดเป็นอนัตตา สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุข ฯ

ภิ. เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า ฯ

พ. ก็สิ่งใดเป็นอนัตตา เป็นทุกข์ สิ่งนั้นควรเห็นตามความเป็นจริงด้วยปัญญาชอบว่า นี่ของเรา นี่เราเป็น นี่อัตตาของเรา ดังนี้หรือ ฯ

ภิ. ไม่ควร พระเจ้าข้า ฯ

พ. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ฉะนั้นแล รูปอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน ภายในหรือภายนอก หยาบหรือละเอียด เลวหรือประณีต ที่ไกลหรือใกล้ ก็ตาม ภิกษุพึงเห็นรูปทั้งปวงนั้นตามความเป็นจริงด้วยปัญญาชอบว่า นี่ไม่ของเรา นี่เราไม่เป็น นี่ไม่อัตตาของเรา ดังนี้ ฯ

๑- *ในฉบับภาษาบาลี รูปไม่เป็นของเรานั้น หมายความว่า รูปไม่เป็นไปในอำนาจจิตของเรา ๑ ไม่มีเป็นของเรา ๑ ไม่เป็นสาระของเรา ๑ ไม่เป็นตัวตนของเรา ๑ ฯ*

ដើម្បីអាពាធ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលមិនបាន (នូវអំណាច) ក្នុងរូបថា សូមឲ្យរូបរបស់អញយ៉ាងនេះទៅ សូមកុំឲ្យរូបរបស់អញយ៉ាងនេះឡើយ ។ វេទនាមិនមែនជារបស់ខ្លួនឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនណាបើវេទនានេះជារបស់ខ្លួនពិតមែន វេទនានេះ ក៏មិនគប្បីប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធឡើយ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលគប្បីបាន (នូវអំណាច) ក្នុងវេទនាថា សូមឲ្យវេទនារបស់អញយ៉ាងនេះទៅ សូមកុំឲ្យវេទនារបស់អញយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនាជាអនត្តាពិតមែន ព្រោះហេតុនោះបានជាវេទនាចេះតែប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលមិនបាន (នូវអំណាច) ក្នុងវេទនាថា សូមឲ្យវេទនារបស់អញយ៉ាងនេះទៅ សូមកុំឲ្យវេទនារបស់អញយ៉ាងនេះឡើយ ។ សញ្ញាមិនមែនជារបស់ខ្លួនឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនណាបើសញ្ញានេះ ជារបស់ខ្លួនពិតមែន សញ្ញានេះក៏មិនគប្បីប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលគប្បីបាន (នូវអំណាច) ក្នុងសញ្ញាថា សូមឲ្យសញ្ញារបស់អញយ៉ាងនេះទៅ សូមកុំឲ្យសញ្ញារបស់អញយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជាអនត្តាពិតមែន ព្រោះហេតុនោះ បានជាសញ្ញាចេះតែប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលមិនបាន (នូវអំណាច) ក្នុងសញ្ញាថា សូមឲ្យសញ្ញារបស់អញយ៉ាងនេះទៅ សូមកុំឲ្យសញ្ញារបស់អញយ៉ាងនេះឡើយ ។ សង្ខារទាំងឡាយមិនមែនជារបស់ខ្លួនឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនណាបើសង្ខារទាំងឡាយនេះជារបស់ខ្លួនពិតមែន សង្ខារទាំងឡាយនេះ ក៏មិនគប្បីប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធឡើយ

ม្យ៉ាងទៀត បុគ្គលគប្បីបាន (នូវអំណាច) ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយថា សូមឲ្យសង្ខារទាំងឡាយរបស់អញយ៉ាងនេះទៅ សូមកុំឲ្យសង្ខារទាំងឡាយរបស់អញយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយជាអនត្តាពិតមែន ព្រោះហេតុនោះ បានជាសង្ខារទាំងឡាយចេះតែប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលមិនបាន (នូវអំណាច) ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយថា សូមឲ្យសង្ខារទាំងឡាយរបស់អញយ៉ាងនេះទៅ សូមកុំឲ្យសង្ខារទាំងឡាយរបស់អញយ៉ាងនេះឡើយ ។ វិញ្ញាណមិនមែនជារបស់ខ្លួនឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនណាបើវិញ្ញាណនេះជារបស់ខ្លួនពិតមែន វិញ្ញាណនេះក៏មិនគប្បីប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធឡើយ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលគប្បីបាន (នូវអំណាច) ក្នុងវិញ្ញាណថា សូមឲ្យវិញ្ញាណរបស់អញយ៉ាងនេះទៅ សូមកុំឲ្យវិញ្ញាណរបស់អញយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណជាអនត្តាពិតមែន ព្រោះហេតុនោះបានជាវិញ្ញាណចេះតែប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលមិនបាន (នូវអំណាច) ក្នុងវិញ្ញាណថា សូមឲ្យវិញ្ញាណរបស់អញយ៉ាងនេះទៅ សូមកុំឲ្យវិញ្ញាណរបស់អញយ៉ាងនេះឡើយ ។

[๒๑] ព្រះបរមសាស្តាទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច រូបទៀង ឬមិនទៀង ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រូបមិនទៀងទេ ។ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន របស់នោះជាទុក្ខ ។ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា

ก็របស់ណាដែលមិនទៀង ដែលជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរ ឬ ដើម្បីនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នុ៎ះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួន អញ ។ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរដើម្បីនឹងយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ ។ ព្រះបរមសាស្តាទ្រង់ត្រាស់សួរថា វេទនាទៀងឬមិនទៀង[1]។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រអង្គដ៏ចម្រើន វេទនាមិនទៀងទេ។ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន របស់នោះជាទុក្ខ ។ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ក៏របស់ណាដែលមិនទៀង ដែលជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរឬ ដើម្បីនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួន អញ ។ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរដើម្បីនឹងយល់ឃើញ យ៉ាងនោះទេ ។ ព្រះបរមសាស្តាទ្រង់ត្រាស់សួរថា សញ្ញាទៀង ឬមិនទៀង ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សញ្ញាមិនទៀងទេ ។ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ក៏របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន របស់នោះជាទុក្ខ ។ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ក៏របស់ណាដែលមិនទៀង ដែលជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរឬ ដើម្បីនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរដើម្បី

๑- គម្ពីរខ្មែរឃើញមានពាក្យសួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច គ្រប់ៗ បទ តាំងពីវេទនាជាដើម រហូតដល់វិញ្ញាណជាទីបំផុត គម្ពីរខ្មែរឃើញមានតែពាក្យថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា ... ដូច្នេះក៏មាន ។

นឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។ ព្រះបរមសាស្តាទ្រង់ត្រាស់សួរថា សង្ខារទាំងឡាយទៀងឬមិនទៀង ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀងទេ ។ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ក៏របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន របស់នោះជាទុក្ខ ។ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ក៏របស់ណាដែលមិនទៀង ដែលជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរឬ ដើម្បីនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរដើម្បីនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។ ព្រះបរមសាស្តាទ្រង់ត្រាស់សួរថា វិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង ។ បញ្ចវគ្គិយ-ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វិញ្ញាណមិនទៀងទេ ។ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ក៏របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន របស់នោះជាទុក្ខ ។ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ក៏របស់ណាដែលមិនទៀង ដែលជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរឬ ដើម្បីនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ ។ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរដើម្បីនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

[๒๒] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងលោកនេះ រូបឯណាមួយជាអតីតក្តី ជាអនាគតក្តី ជាបច្ចុប្បន្នក្តី ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី រូបណាដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយក្តី

ក្នុងទីជិតក្តី រូបទាំងអស់នោះ ក៏គ្រាន់តែជារូប (ប៉ុណ្ណោះឯង) អ្នកទាំង-ឡាយគួរឃើញនូវសេចក្តីនុ៎ះ ដោយប្រជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះដូច្នេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ វេទនាឯណាមួយជាអតីតក្តី ជាអនាគតក្តី ជាបច្ចុប្បន្នក្តី ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី វេទនាណាដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី វេទនាទាំងអស់នោះក៏គ្រាន់តែជាវេទនា (ប៉ុណ្ណោះឯង) អ្នកទាំងឡាយគួរឃើញនូវសេចក្តីនុ៎ះដោយប្រជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះដូច្នេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ សញ្ញាឯណាមួយជាអតីតក្តី ជាអនាគតក្តី ជាបច្ចុប្បន្នក្តី ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី សញ្ញាណាដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី សញ្ញាទាំងអស់នោះ ក៏គ្រាន់តែជាសញ្ញា (ប៉ុណ្ណោះឯង) អ្នកទាំងឡាយ គួរឃើញនូវសេចក្តីនុ៎ះ ដោយប្រជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះដូច្នេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ សង្ខារទាំងឡាយឯណាមួយជាអតីតក្តី ជាអនាគតក្តី ជាបច្ចុប្បន្នក្តី ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី សង្ខារទាំងឡាយណាដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី សង្ខារទាំងឡាយទាំងអស់នោះ ក៏គ្រាន់តែជាសង្ខារ (ប៉ុណ្ណោះឯង) អ្នកទាំងឡាយ គួរឃើញនូវសេចក្តីនុ៎ះ ដោយប្រជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះដូច្នេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ

นุ๋ะมิនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ฯ วิញ្ញាណឯណាមួយ ជាអតីតក្តី ជាអនាគតក្តី ជាបច្ចុប្បន្នក្តី ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី វិញ្ញាណណាដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី វិញ្ញាណទាំងអស់នោះ ក៏គ្រាន់តែជាវិញ្ញាណ (ប៉ុណ្ណោះឯង) អ្នកទាំងឡាយ គួរឃើញនូវសេចក្តីនុ๋ះដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះដូច្នេះថា នុ๋ះមិនមែនរបស់អញ នុ๋ះមិនមែនជាអញ នុ๋ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ฯ

[๒๓] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកបានស្តាប់ហើយ យល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏នឿយណាយក្នុងរូបផង នឿយណាយក្នុងវេទនាផង នឿយណាយក្នុងសញ្ញាផង នឿយណាយក្នុងសង្ខារទាំងឡាយផង នឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើនឿយណាយ (យ៉ាងនេះហើយ) ក៏ប្រាសចាកតម្រេក ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ព្រោះកិរិយាប្រាសចាកតម្រេក កាលដែលចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ហើយ ញាណ (របស់អរិយសាវកនោះ) ក៏កើតឡើងប្រាកដថា ចិត្ត (របស់អញ) ផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ហើយ (អរិយសាវកនោះ) ក៏ដឹងច្បាស់ដូច្នេះថា ជាតិ (របស់អញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អញបាននៅរួចហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ អញក៏បានធ្វើរួចហើយ កិច្ចឯទៀតក្រៅពីនេះមិនមាន (ដល់អញ) ឡើយ ฯ

[๒๔] ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់បានសម្តែងនូវសូត្រនេះចប់ហើយ ฯ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏មានចិត្តត្រេកអរពេញចំពោះភាសិត

នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ ។ ក៏កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់កំពុងត្រាស់សម្តែងនូវវេយ្យាករណ៍នេះ ចិត្តរបស់ភិក្ខុទាំង ៥ រូប បានរួចស្រឡះហើយចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ (ថាអញ ថាយើង) ឡើយ ។ ក្នុងសម័យនោះឯង មានព្រះអរហន្ត ៦ អង្គក្នុងលោកជាដំបូង (រាប់ទាំងព្រះដ៏មានព្រះភាគផង) ។

ปฐมกาณมาร จบ

อัฏฐกถา

อุภโตสาธิกถา (ปฐมภาณวาร)

[๑๐] *บทว่า* **ปณฺฑิโต** *ได้แก่ ประกอบด้วยคุณชาติบัณฑิต ฯ*

บทว่า **ฆฺวาโต** *ได้แก่ ประกอบด้วยคุณชาติของผู้รู้ ฯ*

บทว่า **เมธาวี** *ได้แก่ บุคคลประกอบด้วยปัญญาเครื่องกำจัดทราบ ฯ*

บทว่า **อปฺปรชกฺขชาติโก** *ความว่า ชื่อว่า เป็นผู้มีชาติแห่งบุคคลไม่มีกิเลส คือเป็นผู้บริสุทธิ์ เพราะสงัดจากกิเลสด้วยสมาบัติ ฯ*

บทว่า **อาชานิสฺสติ** *ได้แก่ จักรู้ทั่ว คือจักรู้ชัด ฯ*

ประโยคบทว่า **ภควาโปเต ญาณํ อุปจาเรติ** *ความว่า พระสัพพัญญุตญาณเกิดขึ้นว่า อาฬารดาบสกาฬามโคตรนั้นล่วงกาลกิริยา ไปเกิดในอากิญจัญญายตนภพ ในเวลา ๗ วัน นับแต่วันนี้ ฯ*

บทว่า **มหาชานิโย** *มีอรรถวิเคราะห์ว่า การสาบสูญใหญ่ ชื่อว่า ความเสื่อม เพราะเป็นผู้วินาศจากมรรคผล ที่ตนยังไม่ได้ทำให้แจ้งในระหว่าง ๗ วัน เพราะเหตุนั้น ท่านจึงชื่อว่า ผู้มีการสาบสูญใหญ่ อีกอย่างหนึ่ง ชื่อว่า ผู้มีการวินาศใหญ่ เพราะเกิดในอรูปภพ ฯ*

បទថា **អភិក្កោសកាលកតោ** *សេចក្តីថា បានធ្វើកាលកិរិយាកាលពីមុនិលមិញ ។*

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានឃើញថា សូម្បីឧទកតាបសនោះ ក៏កើតហើយ ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនភព ។

បទថា **ពហូបការោ** *គឺអ្នកមានឧបការច្រើន ។*

បទថា **បធានបហិត្តតំ** *សេចក្តីថា ជាអ្នកព្រមតម្កល់ខ្លួនដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សេចក្តីព្យាយាម ។*

បទថា **ឧបដ្ឋហឹសុ** *សេចក្តីថា បានទំនុកបម្រុងដល់វត្ត មានឲ្យទឹកខ្ទុរមាត់ជាដើម ។*

[๑๑] *ច្រើនបទថា* **អន្តរា ច គយំ អន្តរា ច ពោធឹ** *សេចក្តីថា អាជីវក ឈ្មោះ ឧបកៈ បានជួបព្រះមានព្រះភាគនៅរវាងស្ទឹងគយា និងពោធិមណ្ឌល ។ បទថា* **អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នំ** *សេចក្តីថា ទ្រង់ធ្វើដំណើរផ្លូវឆ្ងាយ ។ បទថា* **សព្ពាភិភូ** *សេចក្តីថា តថាគតគ្របសង្កត់នូវតេភូមិក-ធម៌ទាំងពួង ។ បទថា* **សព្វវិទូ** *សេចក្តីថា បានដឹង គឺបានយល់ធម៌ មានទាំងអស់ ๔ ភូមិ ។*

បានព្រះគាថាថា **សព្វេសុ ធម្មេសុ អនូបលិត្តោ** *សេចក្តីថា ដែលគ្រឿងលាប គឺកិលេសប្រឡាក់មិនបាន ក្នុងតេភូមិកធម៌ទាំងពួង ។*

បទថា **សព្វញ្ជហោ** *សេចក្តីថា កាត់ផ្តាច់តេភូមិកធម៌ទាំងពួងបានជាសមុច្ឆេទ ។*

បទថា **តណ្ហាក្ខយេ វិមុត្តោ** *សេចក្តីថា ជាអ្នកផុតវិសេស ។ ព្រោះធម៌ជាទីរំលត់តណ្ហា គឺព្រះនិព្វាន ដោយអំណាចធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍ ។*

បទថា **សយំ អភិញ្ញាយ** *បានដល់ តថាគតដឹងធម៌ មាន ៤ ភូមិទាំងអស់ដោយខ្លួនឯង ។*

បទថា **កមុទ្ទិសេយ្យុំ** *បានដល់ គប្បីអាងយកបុគ្គលណាមួយ គឺអ្នកដទៃថា បុគ្គលនេះជាអាចារ្យរបស់តថាគត ។*

ប្រែនបទថា **ន មេ អាចរិយោ អត្ថិ** *សេចក្តីថា ដែលឈ្មោះថាអាចារ្យក្នុងលោកុត្តរធម៌របស់តថាគតមិនមាន ។*

បទទាំងឡាយថា **ឧត្តិ មេ បដិបុគ្គលោ** *សេចក្តីថា ដែលឈ្មោះថាបុគ្គលដែលប្រៀបស្មើនឹងតថាគត រមែងមិនមាន ។*

បទថា **សីតិភូតោ** *សេចក្តីថា រាប់ថាជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ ព្រោះរំលត់ក្តៅ គឺកិលេសចោលទាំងអស់ ។*

បទថា **និព្ពុតោ** *សេចក្តីថា រាប់ថាជាអ្នករំលត់ហើយ ព្រោះកិលេសទាំងឡាយនោះឯងរលត់ទៅ ។*

ពីរបទថា **កាសីនំ បុរំ** *បានដល់ ក្រុងធំក្នុងដែនរបស់អ្នកកាសី ។*

បាទគាថាថា **អហញ្ញឺ អមតទុន្ទភឺ** *សេចក្តីថា តថាគតទៅដោយគិតថា នឹងទូងអមតភេរី ដើម្បីបានធម្មចក្ក ។*

ពីរបទថា **អរហសិ អនន្តជិនោ** *សេចក្តីថា ព្រះអង្គសមគួរជាអ្នកឈ្នះមិនមានទីបំផុតពិតហ្ន៎ ។*

បទថា **ហាវេយ្យាវុសោ** *សេចក្តីថា អាវុសោ គប្បីជាអ្នកបានដល់យ៉ាងនោះៗ ឯង ។ ពីរបទថា* **សីសំ ឯកមេត្ថគ្គា** *បានដល់ ឯកក្បាល ។*

[๑๒] *បទថា* **សណ្ឋបេសុំ** *សេចក្តីថា គឺបានធ្វើកតិកា ។*

បទថា **ពាហុល្លិកោ** *បានដល់ ដែលបដិបត្តិដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កាពជាអ្នកមានចីវរច្រើនជាដើម ។*

បទថា **បធានវិព្ភន្តោ** *បានដល់ ជាអ្នករលាយសូន្យហើយ គឺធ្លាក់ចុះទៅហើយ សាបសូន្យទៅហើយ ចាកសេចក្តីព្យាយាម ។*

ពីរបទថា **អាវត្តោ ពាហុល្លាយ** *បានដល់ ដែលវិលមកដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កាពជាអ្នកប្រុងប្រាច្រើនដោយបច្ច័យ មានចីវរជាដើម ។*

បទទាំងឡាយថា **ឯតមាថ ភិក្ខវេ សោតំ** *សេចក្តីថា ភិក្ខុទាំងឡាយអ្នកចូរផ្ទៀងសោតៈ គឺចូរធ្វើសោតិន្ទ្រិយឲ្យបែរមុខដើម្បីស្តាប់ធម៌ ។*

ដោយពីរបទថា **អមតមធិគតំ** *ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា ព្រះនិព្វានជាធម៌មិនស្លាប់ តថាគតបានសម្រេចហើយ ។*

បទថា **ចរិយាយ** *គឺដោយការប្រព្រឹត្តដែលធ្វើបានលំបាក ។ បទថា* **បដិបទាយ** *បានដល់ ដោយគោលបដិបត្តិដែលធ្វើបានលំបាក ។*

ច្រើនបទថា **អភិជានាថ មេ តោ** *សេចក្តីថា អ្នកទាំងឡាយចាំបាន គឺសម្លឹងឃើញឬ បានដល់នូវភាសិតមានសភាពបែបនេះរបស់តថាគត ។*

បទថា **ឯវរូបំ ភាសិតមេតំ** *បានដល់ ការបើកបង្ហាញពោលបែបនេះ។*

បទថា **អសក្ខិ ខោ ភគវា បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខូ សញ្ញាបេតុំ** *សេចក្តីថា*

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានឲ្យបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុជ្រាបថា ព្រះអង្គបានជាព្រះពុទ្ធ ហើយ ។

[๑๓] *បទថា* **จกฺขุกรณี** *ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សំដៅយកភ្នែក គឺបញ្ញា តអំពីនេះទៅ គ្រប់បទ បើពោលដោយអត្ថចំពោះបទហើយ ជាពាក្យងាយយល់ទាំងអស់ បើពោលដោយផ្សេងនៃអធិប្បាយ អនុសន្ធិ និងពាក្យប្រកប គប្បីជ្រាបតាមនយដែលពោលហើយ ក្នុងអដ្ឋកថានៃមជ្ឈិម-និកាយ ឈ្មោះបបញ្ចសូទនីចុះ ។ តាំងអំពីនេះទៅ កាលខ្ញុំនឹងឃ្លាំវក្ខាទឹកចិត្តនៃមហាជនដែលត្រូវការសេចក្តីពិស្តារ មិនចាំបាច់ពណ៌នាសុត្តន្តកថា ពណ៌នាតែវិនយកថាប៉ុណ្ណោះ ។*

[๑๘] *បទថា* **สาวิตสฺส อายสฺมโต อุปสมฺปทา อโหสิ** *សេចក្តីថា ក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត ខែអាសាឍ កាលព្រះកោណ្ឌញ្ញៈ និងទេវតា ១៨ កោដិ តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផលហើយ ព្រះវាចានោះឯង សុទ្ធសឹង សម្រេចដោយព្រះពុទ្ធវចនៈនៃព្រះមានព្រះភាគថា អ្នកចូរមកជាភិក្ខុចុះ ដូច្នេះ បានជាឯហិភិក្ខុឧបសម្បទារបស់អ្នកមានអាយុនោះ ។*

[๑๙] *ក្នុងបទថា* **อถ โข อายสฺมา จ วปฺปสฺส** *ជាដើម មានវិនិច្ឆ័យថា ក្នុងថ្ងៃ ๑ ភោច ធម្មចក្ខុបានកើតឡើងដល់ព្រះវប្បៈ ក្នុងថ្ងៃ ๒ ភោច បានកើតឡើងដល់ព្រះភទ្ទិយៈ ក្នុងថ្ងៃ ๓ ភោច បានកើតដល់ព្រះមហានាម ក្នុងថ្ងៃ ๔ ភោច បានកើតឡើងដល់ព្រះអស្សជិ ។*

ដើម្បីជម្រះមន្ទិល ដែលកើតឡើងក្នុងកម្មដ្ឋានរបស់ភិក្ខុទាំងនេះ ព្រះ-

មានព្រះភាគ ទ្រង់បាននៅខាងក្នុងវិហារប៉ុណ្ណោះ ។ កាលមន្ទិលនៃកម្មដ្ឋាន កើតឡើងថ្មីរណា ទ្រង់ក៏បានចុះមកអំពីអាកាស ហើយទ្រង់ជម្រះចេញ ។

[๒๐] *ក្នុងថ្ងៃ ๕ រោច នៃបក្ខ ព្រះអង្គបានឲ្យភិក្ខុទាំងអស់ប្រជុំព្រមគ្នា ហើយត្រាស់ទូន្មានដោយអនត្តសូត្រ (អនត្តលក្ខណសូត្រ) ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលថា* **អថ ខោ ភគវា បញ្ច-វគ្គិយេ** *ជាដើម ។*

[๒๔] *បទថា* **តេន ខោ បន សមយេន ឆ លោកេ អរហន្តោ ហោន្តិ** *សេចក្តីថា ក្នុងថ្ងៃ ๕ រោច មនុស្ស ๖ នាក់ ជាព្រះអរហន្តក្នុងលោក ។*

ឧភោតាបសាទិកថា ចប់

បព្វជារបស់ព្រះយស

[២៥] *សម័យនោះឯង ក្នុងក្រុងពារាណសីមានកុលបុត្រ (ម្នាក់) ឈ្មោះយស ជាកូនសេដ្ឋីជាបុគ្គលចម្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ យសកុលបុត្រនោះ មានប្រាសាទ ៣ ប្រាសាទ ១ សម្រាប់នៅក្នុងរដូវរងា ប្រាសាទ ១ សម្រាប់នៅក្នុងរដូវក្តៅ ប្រាសាទ ១ សម្រាប់នៅក្នុងរដូវភ្លៀង ។ យសកុលបុត្រនោះ មាតាបិតា ឲ្យពួកអ្នកភ្លេងតូរ្យតន្ត្រី សុទ្ធសឹងតែស្រីឥតមានបុរសឡើយ ចាំបម្រើអស់កំណត់ ៤ ខែ ក្នុងប្រាសាទសម្រាប់នៅក្នុងរដូវភ្លៀង មិនដែលចុះមកកាន់ផ្ទៃប្រាសាទខាងក្រោមទេ ។ គ្រានោះ យសកុលបុត្រ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយកាមគុណទាំង ៥ កាលពួកស្រីកំពុងបម្រើក៏ដេកលក់ទៅជាមុន ឯជនជាបរិសទ្យក៏ដេកលក់ជាខាងក្រោយ ។ រីឯប្រទីបដែលគេអុជទុកដោយប្រេង តែងឆេះបំភ្លឺទាល់ព្រឹករាល់ៗ យប់ ។ គ្រានោះ យសកុលបុត្រភ្ញាក់ពីនិទ្រាមុនគេ បានឃើញជនជាបរិស័ទរបស់ខ្លួនកំពុងដេកលក់ ស្រីខ្លះមានពិណនៅត្រង់ក្បៀក ស្រីខ្លះមានស្គរសម្ភោរនៅត្រង់ក ស្រីខ្លះមានស្គរធំនៅក្បែរទ្រូង ស្រីខ្លះមានសក់រំសាយ ស្រីខ្លះមានទឹកមាត់ហូរហៀរ ស្រីខ្លះកំពុងមមើ (យសកុលបុត្រ បានឃើញជនជាបរិសទ្យរបស់ខ្លួន) ហាក់ដូចជាព្រៃស្មសាន មកប្រាកដក្នុងកណ្តាប់ដៃ ។ យសកុលបុត្រនោះលុះបានឃើញហើយ កើតសេចក្តីជិនឆ្អន់ចិត្ត ក៏ឋិតនៅស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីនឿយណាយ ។ ទើបយសកុលបុត្របន្លឺនូវឧទានវាចា (ដោយសេចក្តីសង្វេគ) ថា ឱហ្ន៎ (ទីនេះ) ច្របូកច្របល់ណាស់តើ ឱហ្ន៎ (ទីនេះ) ជំពាក់វាក់វិនណាស់តើ ។ គ្រានោះ យសកុលបុត្រពាក់ទ្រនាប់ជើងមាសដើរសំដៅទៅ*

กាន់មាត់ទ្វារផ្ទះ ។ អមនុស្ស[๑] ទាំងឮប្រាយបើកទ្វារទុកដោយបំណងថា អ្នកណាមួយកុំធ្វើអន្តរាយក្នុងការចេញចាកផ្ទះ ហើយបួសក្នុងភាពនៃបុគ្គលមិនមានការងារ ជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះរបស់យសកុលបុត្រឡើយ ។ គ្រានោះ យសកុលបុត្រ ក៏ដើរតម្រង់ទៅកាន់ទ្វារព្រះនគរ ។ អមនុស្សទាំងឮប្រាយបើកទ្វារទុក ដោយបំណងថា អ្នកណាមួយ កុំធ្វើអន្តរាយក្នុងការចេញចាកផ្ទះ ហើយបួសក្នុងភាពនៃបុគ្គលមិនមានការងារ ជាប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះរបស់យសកុលបុត្រឡើយ ។ គ្រានោះ យសកុលបុត្រក៏ដើរតម្រង់ទៅកាន់ឥសិបតន-មិគទាយវន ។

[๒๖] សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តើនឡើងក្នុងសម័យព្រឹកព្រាងស្ងាងរាត្រី ហើយទ្រង់ចង្ក្រមក្នុងទីវាល ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទតឃើញយសកុលបុត្រដើរមកអំពីចម្ងាយ លុះទ្រង់ឃើញហើយ ក៏យាងចេញអំពីកន្លែងចង្ក្រមហើយគង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលទុកស្រាប់ ។ គ្រានោះ យសកុលបុត្របន្ទឹន្ទូវឧទានវាចា (ដោយសេចក្តីសង្វេគ) ក្នុងទីជិតព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ឱហ្ន៎ (ទីនុ៎ះ) ច្របូកច្របល់ណាស់តើ ឱហ្ន៎ (ទីនុ៎ះ) ជំពាក់វាក់វិនណាស់តើ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះនឹងយសកុលបុត្រថា ម្នាលយស ទីនេះឯងមិនច្របូកច្របល់ ទីនេះមិនជំពាក់វាក់វិនទេ ម្នាលយស មកណេះ មកអង្គុយ (ឯណេះ)

๑- អមនុស្សសព្ទនេះ ប្រែថា សត្វដែលមិនមែនជាមនុស្ស គឺទេវតា បិសាច ។ល។ តែក្នុងទីនេះ សំដៅសេចក្តីចំពោះទេវតា ។

ตถาคต นั่นแหละธรรมดีแล้วสำหรับท่าน ฯ ครานั้น ยสกุลบุตรก็ร่าเริงยินดีด้วยคิดว่าพระศาสดาตรัสกับเรา ดังนี้ ครั้นแล้วได้ถอดรองเท้าทองออก เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคแล้วนั่งในที่สมควร ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคได้ทรงชี้แจงให้ยสกุลบุตรผู้นั่งในที่สมควรแล้ว ทรงแสดงธรรมีกถาโดยลำดับ คือ ทรงแสดงทานกถา ศีลกถา สัคคกถา ทรงชี้โทษ ความเศร้าหมอง และความเร่าร้อนในกามทั้งหลาย ทรงสรรเสริญอานิสงส์ในการออกจากกาม ฯ ครั้นพระผู้มีพระภาคทรงทราบว่ายสกุลบุตรมีจิตควรแก่ธรรมเบื้องสูง มีจิตอ่อนโยน มีจิตปราศจากนิวรณ์ มีจิตร่าเริงแล้ว ทรงประกาศธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงประกาศเป็นพิเศษ คือ ทุกขสัจ สมุทัยสัจ นิโรธสัจ มรรคสัจ ฯ ผ้าสาฎกที่สะอาดปราศจากมลทิน ย่อมรับน้ำย้อมได้ดี ฉันใด ยสกุลบุตรได้บรรลุธรรมจักษุ ปราศจากธุลี ปราศจากมลทิน ฉันนั้นเหมือนกัน ฯ

ครั้งนั้น ยสกุลบุตรได้เห็นธรรมแล้ว ได้ถึงธรรมแล้ว ได้รู้ธรรมแล้ว ได้หยั่งลงในธรรมแล้ว ได้ข้ามความสงสัยแล้ว ปราศจากความเคลือบแคลง ได้ถึงความแกล้วกล้าไม่ต้องเชื่อผู้อื่น ในคำสอนของพระศาสดา ได้ทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาษิตนี้ พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ข้าพระองค์ขอถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า พระธรรม และพระภิกษุสงฆ์ว่าเป็นที่พึ่ง ขอพระผู้มีพระภาคจงทรงจำข้าพระองค์ว่าเป็นอุบาสกผู้ถึงสรณะตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปจนตลอดชีวิต ฯ

[๒๗] *ครานั้น มารดาของยสกุลบุตรได้เข้าไปหาพระผู้มีพระภาค*

มิនបានឃើញយសកុលបុត្រ ក៏ដើរតម្រង់ទៅរកសេដ្ឋីគហបតិ (ជាស្វាមី) លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ប្រាប់សេដ្ឋីគហបតិថា បពិត្រគហបតិ យសកុមារ ជាកូនរបស់អ្នកមិនឃើញទេ ។ គ្រានោះ សេដ្ឋីគហបតិបញ្ជូនបម្រើទៅដោយ សេះ ក្នុងទិសទាំង ๔ ខ្លួនឯងក៏ដើរសំដៅទៅកាន់ឥសិបតនមិគទាយវន ។ សេដ្ឋីគហបតិបានឃើញជានទ្រនាប់ជើងមាស (ស្បែកជើងមាស) លុះឃើញហើយ ក៏ដើរទៅតាមជានទ្រនាប់ជើងនោះឯង ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញច្បាស់នូវសេដ្ឋីគហបតិដើរមកអំពីចម្ងាយ ។ លុះព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញហើយ ក៏ទ្រង់ពុទ្ធបរិវិតក្កថា តថាគតគួរធ្វើឥទ្ធា-កិសង្ខារ[1] មិនឲ្យសេដ្ឋីគហបតិដែលអង្គុយនៅក្នុងទីនេះ ឃើញយសកុល-បុត្រដែលអង្គុយនៅក្នុងទីនេះឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់តាក់តែងនូវឥទ្ធាភិសង្ខារមានសភាពដូច្នោះហើយ ។ កាលនោះ សេដ្ឋី-គហបតិ ក៏ដើរចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះ ភាគទ្រង់បានឃើញយសកុលបុត្រដែរឬទេ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ថា ម្នាលគហបតិ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកអង្គុយសិនចុះ បើអ្នកអង្គុយក្នុងទីនេះ មុខជានឹងឃើញយសកុលបុត្រអង្គុយនៅក្នុងទីនេះដែរ ។ គ្រានោះ សេដ្ឋី គហបតិនឹកសង្ឃឹមថា ឮថា បើអញអង្គុយនៅក្នុងទីនេះឯង គង់នឹងបានឃើញ យសកុលបុត្រអង្គុយនៅក្នុងទីនេះដែរ ហើយក៏ត្រេកអរវីកពាយ ថ្វាយបង្គំ

๑- *សម្តែងឫទ្ធិមិនឲ្យឃើញ (បំពាំង) ។*

ผู้มีพระภาคเจ้า ได้ประทับอยู่ ณ ที่สมควร ฯ ลำดับนั้น เศรษฐีผู้เป็นคหบดี ได้เข้าไปเฝ้าผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ครั้นแล้วได้ถวายบังคมผู้มีพระภาคเจ้า ได้ประทับนั่ง ณ ที่สมควร ฯ ลำดับนั้น เศรษฐีผู้เป็นคหบดี ได้ประทับนั่ง ณ ที่สมควรแล้ว ผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ทรงแสดงอนุปุพพีกถา คือ ทรงแสดงทานกถา ๑ สีลกถา ๑ สัคคกถา ๑ โทษของกามทั้งหลายอันต่ำทราม เศร้าหมอง ๑ อานิสงส์ในการออกจากกาม (บวช) ๑ ฯ ผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบว่า เศรษฐีคหบดีมีจิตควรแก่การงาน มีจิตอ่อนโยน มีจิตปราศจากนิวรณธรรม มีจิตร่าเริง มีจิตผ่องใส ในกาลใด ธรรมเทศนาใดที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงแสดงเป็นพิเศษด้วยพระองค์เอง ในกาลนั้น ทรงแสดงธรรมเทศนานั้น คือ ทุกขสัจ ๑ สมุทัยสัจ ๑ นิโรธสัจ ๑ มรรคสัจ ๑ ในกาลนั้นเอง ฯ ผ้าสะอาดปราศจากมลทิน ย่อมรับน้ำย้อมได้ดี ฉันใด ฯ ธรรมจักษุปราศจากธุลีมลทิน ได้เกิดขึ้นแก่เศรษฐีคหบดีนั้นในที่นั่งนั่นเอง ฉันนั้นเหมือนกัน ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดล้วนมีความดับไปเป็นธรรมดา ฯ ครั้งนั้น เศรษฐีคหบดีได้เห็นอริยสัจธรรมแล้ว ได้บรรลุอริยสัจธรรมแล้ว ได้แทงตลอดอริยสัจธรรมแล้ว ได้หยั่งลงสู่อริยสัจธรรมแล้ว ข้ามพ้นความสงสัย ปราศจากความลังเลใจ ถึงความแกล้วกล้า ไม่ต้องเชื่อผู้อื่น ในคำสอนของพระศาสดา ได้ทูลขึ้นกับผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (พระพุทธดำรัสที่พระองค์ตรัสแล้วนี้)

ពីរោះពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន (ព្រះពុទ្ធដីកាដែលព្រះអង្គត្រាស់
ហើយនេះ) ពីរោះពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសដែលផ្ងារ
ឡើងនូវរបស់ដែលគេផ្កាប់ចុះ ឬបើកចេញនូវរបស់ដែលគេបិទបាំងទុក ឬ
ប្រាប់ផ្លូវដល់បុរសអ្នកវង្វេងផ្លូវ ឬទ្រោលបំភ្លឺនូវប្រទីបប្រេងក្នុងទីងងឹតដោយ
គិតថា មនុស្សដែលមានចក្ខុទាំងឡាយនឹងឃើញរូបបានដោយងាយ មាន
ឧបមាយ៉ាងណាមិញ ព្រះធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រកាសហើយ
ដោយបរិយាយជាច្រើន ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ខ្ញុំព្រះអង្គនេះសូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង
ជាទីរឭក សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក អ្នកដល់
នូវទីរឭកស្មើដោយជីវិត ក្នុងកាលមានថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។ ឯសេដ្ឋីគហបតិ
នោះ (បាននាមបញ្ញត្តិថា) តេវាចិកឧបាសក (គឺជាឧបាសកដល់តេវា-
ចិកសរណគមន៍) ជាដំបូងក្នុងលោក ។

[២៨] គ្រានោះ យសកុលបុត្រ កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគកំពុង
សម្តែងធម៌ដល់បិតា (របស់ខ្លួន) ក៏ពិចារណានូវភូមិធម៌ដែលខ្លួនឃើញ
ហើយ ដែលខ្លួនត្រាស់ដឹងហើយ ចិត្តក៏រួចផុតស្រឡះចាកអាសវធម៌ទាំង-
ឡាយ ឥតជាប់ជំពាក់ដោយឧបាទានឡើយ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រែះរិះយ៉ាងនេះថា យសកុលបុត្រកាលដែលតថាគតកំពុងសម្តែងធម៌
ដល់បិតា (របស់ខ្លួន) ក៏ពិចារណានូវថ្នាក់នៃធម៌ដែលខ្លួនឃើញហើយ
ត្រាស់ដឹងហើយ ចិត្តក៏រួចផុតស្រឡះចាកអាសវធម៌ទាំងឡាយ ឥតជាប់ជំពាក់

ដោយឧបាទាន ឯយសកុលបុត្រ (នេះ) មិនគួរនឹងវិលត្រឡប់ទៅដើម្បីការៈថោកទាប ហើយបរិភោគកាមទាំងឡាយដូចកាលនៅឃរាវាសក្នុងកាលពីមុនទេ បើដូច្នោះ គួរតថាគតម្ចាប់នូវឥទ្ធាភិសង្ខារ (គឺរំសាយឫទ្ធិ ឬ ស្រាយឫទ្ធិ) នោះចេញ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់រំសាយឥទ្ធាភិ-សង្ខារនោះហើយ ។ សេដ្ឋីគហបតិបានឃើញយសកុលបុត្រអង្គុយនៅ (ក្នុងទីនោះ) លុះឃើញហើយក៏និយាយពាក្យនេះនឹងយសកុលបុត្រថា នែយស មាតារបស់អ្នកមានសេចក្តីសោកខ្សឹកខ្សួល ចូរអ្នកឲ្យជីវិតដល់មាតារបស់អ្នកផង ។ គ្រានោះ យសកុលបុត្រ ក៏ងើបមើលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ឯព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះនឹងសេដ្ឋីគហបតិថា ម្នាលគហបតិ អ្នកឯងសម្គាល់យសកុលបុត្រនោះថាដូចម្តេចទៅ ឯយសកុលបុត្រ (នេះ) ឈ្មោះថា ឃើញធម៌ហើយដោយសេក្ខញ្ញាណ និងសេក្ខទស្សនៈ ព្រោះថា យសកុលបុត្រនោះ ពិចារណានូវភូមិធម៌ដូចជាធម៌ដែលអ្នកឃើញហើយ អ្នកដឹងហើយ ចិត្ត (របស់យសកុលបុត្រនោះ) ក៏រួចចាកអាសវធម៌ទាំង-ឡាយហើយ ឥតមានជាប់ជំពាក់ដោយឧបាទានឡើយ ម្នាលគហបតិ យស (នេះ) គួរនឹងវិលត្រឡប់ទៅដើម្បីការៈថោកទាប ហើយបរិភោគកាមទាំង-ឡាយដូចនៅជាឃរាវាសក្នុងកាលពីមុនដែរឬទេ ។ សេដ្ឋីគហបតិក្រាបទូលថា សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស ហេតុនេះមិនគួរទេ ។ ព្រះបរមសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលគហបតិ យសកុលបុត្រ (នេះឯង) ឈ្មោះថា ឃើញធម៌ហើយដោយសេក្ខញ្ញាណ និងសេក្ខទស្សនៈ ព្រោះយសកុលបុត្រនោះ ពិចារណា

ธูวภูมิธมฺ ដូចជាធម៌ដែលអ្នកឃើញហើយ អ្នកត្រាស់ដឹងហើយ ចិត្តក៏រួចចាកអាសវធម៌ទាំងឡាយហើយ ឥតមានជាប់ជំពាក់ដោយឧបាទានឡើយ ម្នាបគហបតិ យសកុលបុត្រ មិនគួរនឹងវិលត្រឡប់ទៅដើម្បីការៈថោកទាបហើយបរិភោគកាមទាំងឡាយដូចនៅជាឃរាវាសក្នុងកាលពីមុនទេ ។ សេដ្ឋីគហបតិក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យសកុលបុត្រមានលាភហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន (អត្តភាពជាមនុស្ស) យសកុលបុត្របានល្អហើយ ព្រោះចិត្តរបស់យសកុលបុត្ររួចចាកអាសវធម៌ទាំងឡាយហើយ ឥតមានជាប់ជំពាក់ដោយឧបាទានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃនេះព្រមទាំងយសកុលបុត្រជាបច្ចា[1] សមណៈផង ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយការៈស្ងៀមនៅ ។ គ្រានោះ សេដ្ឋីគហបតិដឹងថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ហើយ ទើបក្រោកចាកទីអង្គុយថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគធ្វើប្រទក្សិណហើយដើរចេញទៅ ។ កាលបើសេដ្ឋីគហបតិចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏យសកុលបុត្រក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគក្នុងពេលនោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគួរបានបព្វជ្ជា គួរបានឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅថា អ្នកចូរមក[2]ជាភិក្ខុចុះ ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា សាសនធម៌តថាគតពោលល្អហើយ អ្នកចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ចុះ ។ ឯព្រះពុទ្ធដីកាដែលទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកចូរ

๑- អ្នកទៅជាមួយ អ្នកតាមហែ ។ ๒- អ្នកឯងចូរទៅជាភិក្ខុ ឬចូរក្លាយទៅជាភិក្ខុ ។

มกชาภิกฺขุโนวะ ชาอุปสมฺปทาของยสกุลปุตฺรชีมานอายุโนวะ ฯ พระอรหนฺตทั้งหฺลาย ๗ องฺคเกิตมานกฺนงโลกกฺนงคฺราโนวะ ฯ

ปพฺพชฺชาของพระยส จบ

ปพฺพชฺชาของคฺรหสฺถชาสมฺหาญ่ ๔ นาก่

[๒๙] ลำชาบ่โนวะ พระชีมานพระภาคทฺรงสฺเกกสฺปรงประชาบ่ชายบาตฺรนีงจีวรกฺนงปุพฺพณฺหสมัย[๑] มานพระยสชีมานอายุชาปจฺฉาสมณะยางจูลเตกาน่ลำเนาของเสชฺฐีคหบดี ลุะจูลเตชล่เหีย ทฺรงคง่เลีองอาสนะใฉลเสชฺฐีกฺราลบมฺรุงทุกเหีย ฯ คฺราโนวะ มาตานีงสฺตฺรีชาบุภาณทุตียิกา[๒] ของพระยสชีมานอายุ นำคฺนาเจีองจูลเตกาล่พระชีมานพระภาค ลุะจูลเตชล่เหียก็ชฺวายบงฺกีพระชีมานพระภาคเหียองฺคุยกฺนงทีชีสมคูว ฯ พระชีมานพระภาคทฺรงสแดงองทุปุพฺพีกถาชล่สฺรีทำงโนวะ คือทฺรงประกาสทานกถา ๑ สีลกถา ๑ สคฺคกถา ๑ โทสของกามทำงหฺลายชีลามกเสาหฺงน ๑ อานิสงฺสกฺนงการจญชากกาม (บูส) ๑ ฯ พระชีมานพระภาคทฺรงชฺราบถา สฺรีทำงหฺลายโนวะมานจิตฺตสฺรูล มานจิตฺตทน่ มานจิตฺตผุตชากนีวรณธมฺ มานจิตฺตอเณฺตทฺเงีง มานจิตฺตชฺระชฺวากฺนงกาลณา พระองฺคกฺทรงสแดงธมฺมเทสนาใฉลพระพุทฺธทำง-

---

๑- กฺนงเพลมุนถฺงะ ตีพฺรหฺมา ปฺตีพฺรลึม ฯ ๒- ปฺรพนฺธตีเจีม (กาลพระยสเน ชาคฺรหสฺถ) ฯ

ឡាយទ្រង់លើកឡើងសម្តែងដោយព្រះអង្គឯង គឺទ្រង់ប្រកាសទុក្ខសច្ច ១ សមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច ១ មគ្គសច្ច ១ ក្នុងកាលនោះ ។ សំពត់ស្អាតមិនប្រឡាក់របស់ខ្មៅគួរទទួលទឹកជ្រលក់បានដោយប្រពៃ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ធម្មចក្ខុ គឺសោតាបត្តិមគ្គដ៏ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល កើតឡើងដល់ស្រីទាំងឡាយនោះ ក្នុងទីអង្គុយនោះឯងថា ធម្មជាតណាមួយ ដែលកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះ តែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ស្រីទាំងអម្បាលនោះបានឃើញអរិយសច្ចធម៌ហើយ បានដល់អរិយសច្ចធម៌ហើយ បានដឹងច្បាស់អរិយសច្ចធម៌ហើយ បានចុះចិត្តស៊ប់ក្នុងអរិយសច្ចធម៌ហើយ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យមិនមានងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវសេចក្តីក្លៀវក្លា មិនជាប់ជឿស្តាប់ពាក្យបុគ្គលដទៃក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្តា ទើបក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះពុទ្ធដីកាដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយនេះ ពីរោះណាស់ បពិត្រអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះពុទ្ធដីកាដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយនេះ ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសដែលផ្ងារឡើងនូវរបស់ដែលគេផ្តាប់ចុះ ឬបើកចេញនូវរបស់ដែលគេបិទបាំងទុក ឬប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ឬទ្រោលបំភ្លឺនូវប្រទីបប្រេងក្នុងទីងងឹងដោយគិតថា មនុស្សទាំងឡាយដែលមានចក្ខុនឹងឃើញរូបបានដោយងាយ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ព្រះធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគប្រកាសហើយដោយបរិយាយជាច្រើន ក៏មានឧបមេយ្យដ៏ដូច្នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំទាំងនេះ សូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគផង

ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីរឭក សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបនូវយើងខ្ញុំទាំង-ទ្បាយថាជាឧបាសិកា ដល់នូវទីរឭកស្មើដោយជីវិត ក្នុងកាលមានថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។ ឯស្រីទាំងអម្បាលនោះ បាននាមបញ្ញត្តិជាឧបាសិកាដល់នូវតេវាចិកាសរណគមន៍ជាដំបូងក្នុងលោក ។ គ្រានោះ បិតាមាតានឹងស្រីបុរាណទុតិយិការបស់ព្រះយសដ៏មានអាយុ អង្គាសព្រះដ៏មានព្រះភាគ និងព្រះយសដ៏មានអាយុ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ដោយដៃខ្លួនឯង ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ហើយ (សម្ងាល់) នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគដែលឆាន់ហើយ មានព្រះហស្តលែងលូកចុះក្នុងបាត្រហើយ ទើបអង្គុយចុះក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់មាតាបិតា និងស្រីជាបុរាណទុតិយិការបស់ព្រះយសដ៏មានអាយុឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកល្អ ឲ្យឧស្សាហ៍មាំ ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា ហើយទើបទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។

[៣០] (លំដាប់នោះ) មានគ្រហស្ថ ៤ នាក់ជាសម្ងាញ់របស់ព្រះយសដ៏មានអាយុ គឺឈ្មោះ វិមលៈ ១ សុពាហុ ១ បុណ្ណជិ ១ គវម្បតិ ១ ជាបុត្រពួកត្រកូលសេដ្ឋី និងអនុសេដ្ឋីក្នុងក្រុងពារាណសី បានឭដំណឹងថាយសកុលបុត្រកោរសក់ និងពុកមាត់ពុកចង្កា ហើយស្បៃកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញអំពីផ្ទះ ហើយបួសក្នុងកេរនៃបុគ្គលមិនមានប្រយោជន៍ដោយផ្ទះ ។ លុះសម្ងាញ់ទាំងនោះបានឭដំណឹង (យ៉ាងនេះ) ហើយ ទើបត្រិះរិះដូច្នេះថា យសកុលបុត្រកោរសក់ និងពុកមាត់ពុកចង្កា ហើយស្បៃកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញទៅអំពីផ្ទះ ហើយបួសក្នុងកេរ នៃបុគ្គលមិនមាន

*ประโยชน์ด้วยผู้ระลึกในธรรมวินัยณา ธรรมวินัยนั้น มิใช่มีแต่ของโจรกระทำด้วยดี ทั้งปฏิญญานั้นก็มิใช่มีแต่ของโจรกระทำไซร้ ฯ สามเณรทั้งนั้น นำกันเข้าไปหาพระยสผู้มีอายุ ถวายนมัสการแล้ว ก็ถามพระยสผู้มีอายุ แล้วนั่งในที่สมควร ฯ ครั้นนั่งแล้ว พระยสผู้มีอายุนำสามเณรทั้ง ๔ นั้นเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค ถวายนมัสการแล้วถามพระผู้มีพระภาค แล้วนั่งในที่สมควร ครั้นพระยสผู้มีอายุนั่งในที่สมควรแล้ว กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สามเณรของข้าพระองค์ทั้ง ๔ นี้ ชื่อว่า วิมล ๑ สุพาหุ ๑ ปุณณชิ ๑ ควัมปติ ๑ เป็นบุตรตระกูลเศรษฐี และอนุเศรษฐีในกรุงพาราณสี (เป็นสหาย) ขอพระผู้มีพระภาคจงทรงอนุญาตบรรพชาอุปสมบทสามเณรเหล่านี้ ฯ พระผู้มีพระภาคก็ทรงสั่งสอนบุรุษทั้งหลายนั้น ด้วยธรรมีกถา ฯ ครั้งนั้นแล บุรุษทั้ง ๔ นั้น มีจิตอ่อน มีจิตควรแก่การงาน มีจิตปราศจากนิวรณธรรม มีจิตยินดี มีจิตผ่องใส ได้ฟังธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงประกาศเป็นพิเศษ คือ ทุกขสัจ ๑ สมุทัยสัจ ๑ นิโรธสัจ ๑ มรรคสัจ ๑ ในกาลนั้น ฯ ธรรมดาสิ่งที่ผ้าสกปรกมิได้

ประโยชน์ของโค คือไถ หรือลักษณะของโคเป็นเครื่องไถ ควรทูนีกรัชลีกได้โดยประโยค มีอุปมาฉันใดแม้ฉันนี้ ธรรมจักษุ คือโสดาปัตติมรรค อันปราศจากธุลี ปราศจากมลทิน ก็เกิดขึ้นแก่บุรุษทั้งหมดนั้นในขณะนั้นว่า ธรรมชาติอันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ธรรมชาติทั้งหมดนั้นล้วนแต่ดับไปเป็นธรรมดา มีอุปไมยฉันนั้นเหมือนกัน ฯ บุรุษทั้งหมดนั้นได้เห็นอริยสัจธรรมแล้ว ได้บรรลุอริยสัจธรรมแล้ว ได้รู้แจ้งอริยสัจธรรมแล้ว ได้หยั่งลงในอริยสัจธรรมแล้ว ข้ามพ้นความสงสัยไม่มีเหลือ ถึงความแกล้วกล้าไม่ขึ้นกับผู้อื่น ในพระศาสนาของพระศาสดา ได้ทูลพระผู้มีพระภาคด้วยคำนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ทั้งหมดนี้ ขอบรรพชา ขออุปสมบทในสำนักพระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสเรียกว่า ภิกษุมาเถิด ดังนี้ ฯ ก็ภิกษุทั้งหมดนั้นได้เป็นผู้มีอายุอันสมควรแล้วด้วยประการฉะนี้ ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคทรงให้ภิกษุทั้งหมดนั้นเห็นแจ้ง ชวนใจให้อาจหาญร่าเริงด้วยธรรมีกถา ฯ ภิกษุทั้งหมดนั้น ครั้นพระผู้มีพระภาคทรงให้เห็นแจ้ง ชวนใจให้อาจหาญร่าเริงด้วยธรรมีกถา ก็มีจิตหลุดพ้นจากอาสวะทั้งปวงโดยไม่ถือมั่น ฯ พระอรหันต์ทั้งปวง ๑๑ องค์

เกิดมีในโลกในกาลนั้นแล ฯ

บพิตรอย่างนี้แล ฯ

ปัพพัชชาของคฤหัสถ์ชาสมัญญา ๔ นาก จบ

มาตกถา

[๓๑] *มีคฤหัสถ์ชาสมัญญาของพระยสผู้มีอายุ ประมาณ ๕๐ นาก (เศษ) เป็นผู้อยู่ในชนบท (ชนบทอื่น) เป็นกุลบุตรในตระกูลทั้งหลาย มีบุพพบุรุษเป็นต้นเป็นที่สุดแห่งบุพพบุรุษ[๑] ได้ยินกันว่า ยสกุลบุตรเกิดแล้วในสกุลอันสูงสุด และในสกุลอันมั่งคั่งมั่งมี ครั้นอยู่ในปราสาทอันประเสริฐ ๓ หลัง ในฤดูทั้ง ๓ ได้บำเรอด้วยดนตรีล้วนสตรี ไม่ออกจากปราสาทนั้นเลย ได้เสวยสมบัติใหญ่ ครั้งนั้น ยสกุลบุตรนั้นเกิดความเบื่อหน่ายในกามทั้งหลาย ด้วยเหตุ ๓ ประการ ในสมัยนั้นแล ฯ ยสกุลบุตรนั้นเกิดความเบื่อหน่ายในกามทั้งหลาย ด้วยเหตุ ๓ ประการ ในสมัยนั้นแล ฯ ในสมัยนั้นแล

នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះព្រះយសដ៏មានអាយុអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យនេះថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រហស្ថជាសម្ងាញ់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គមានប្រមាណ ๕๐ នាក់ ទាំងនេះជាអ្នកនៅក្នុងជនបទ ជាបុត្រនៃពួកត្រកូលមានបុព្វបុរសជាលំដាប់នៃបុព្វបុរស សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឱ្យឱវាទប្រៀនប្រដៅសម្ងាញ់ទាំងអម្បាលនេះឱ្យទាន។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងអនុបុព្វីកថាដល់បុរសទាំងអម្បាលនោះ គឺទ្រង់សម្តែងទានកថា ๑ សីលកថា ๑ សគ្គកថា ๑ ទោសរបស់កាមទាំងឡាយ ដ៏លាមកសៅហ្មង ๑ អានិសង្សក្នុងការចេញចាកកាម (បួស) ๑ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា បុរសទាំង ๕๐ នាក់នោះ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តផុតចាកនីវរណធម៌ មានចិត្តអណ្តែតឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងកាលណា ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំង-ឡាយទ្រង់លើកឡើងសម្តែងដោយព្រះអង្គឯង គឺទុក្ខសច្ច ๑ សមុទយសច្ច ๑ និរោធសច្ច ๑ មគ្គសច្ច ๑ ក្នុងកាលនោះ ។ ធម្មតាសំពត់សស្អាតមិនប្រឡាក់ដោយរបស់ខ្មៅ គឺធ្យូង ឬលាក្តខ្មៅ គួរទទួលទឹកជ្រលក់បានដោយប្រពៃ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ធម្មចក្ខុ គឺសោតាបត្តិមគ្គដ៏ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល ក៏កើតឡើងដល់បុរសទាំងនោះ ក្នុងទីអង្គុយនោះឯងថា ធម្មជាតណាមួយដែលកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះតែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ បុរសទាំង ๕๐ នាក់នោះបានឃើញអរិយសច្ចធម៌ហើយ បានដល់អរិយសច្ចធម៌ហើយ បានត្រាស់ដឹង

อริยสัจธรรมแล้ว ได้ตรัสรู้ในอริยสัจธรรมแล้ว ล่วงพ้นเสียซึ่งความสงสัย มีความแน่ใจ ไม่ต้องเชื่อผู้อื่น ถึงความแกล้วกล้า ไม่ถือมั่นในคำสั่งสอนของผู้อื่น ในศาสนาของพระศาสดา ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคด้วยคำนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคจงทรงผนวชข้าพระองค์ทั้งหลาย ขอข้าพระองค์ทั้งหลายจงได้บรรพชาอุปสมบทในสำนักพระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสเรียกว่า ภิกษุมาเถิด จงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด ฯ พระพุทธดำรัสนั้นแล เป็นอุปสมบทของท่านผู้มีอายุทั้งหมดนั้น ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคทรงชี้แจงให้ภิกษุทั้งหมดนั้นเห็นแจ้งด้วยธรรมีกถา ฯ ภิกษุทั้งหมดนั้น ครั้นพระผู้มีพระภาคทรงชี้แจงให้เห็นแจ้งด้วยธรรมีกถา จิตก็หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย ไม่มีความยึดมั่นด้วยอุปาทานเลย ฯ พระอรหันต์ทั้งหลาย ๖๑ องค์ได้มีในโลกในครั้งนั้นแล ฯ

[๓๒] ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคทรงเรียกภิกษุทั้งหลายมาแล้วตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์[๑] ทั้งที่เป็นของมนุษย์[๒] ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แม้เธอทั้งหลายก็พ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอจงจาริกไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

๑- กามคุณทั้ง ๕ อันเป็นทิพย์ของเทวดา ฯ ๒- กามคุณทั้ง ๕ ของมนุษย์ ฯ

ជារបស់ទេវតាក្តី ទោះបីជារបស់មនុស្សក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-ឡាយចូរត្រាច់ទៅកាន់ចារិក (គឺស្រុក និងនិគម និងរាជធានី ហើយសម្តែងធម៌) ដើម្បីជាប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខដល់ជនជាច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីជាគុណ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយកុំទៅពីរនាក់តាមផ្លូវមួយជាមួយគ្នាឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសម្តែងធម៌ឲ្យពីរោះបទដើម បទកណ្តាល និងបទចុង អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធប្រកបដោយអត្ថ និងព្យញ្ជនៈដ៏ពេញបរិបូណ៌ទាំងអស់ សត្វទាំង-ឡាយដែលមានធូលី គឺរាគាទិក្កិលេសតិចក្នុងភ្នែកក៏មាន សត្វទាំងនោះនឹងសាបសូន្យ (ចាកមគ្គផល) ព្រោះមិនបានស្តាប់ធម៌ សត្វទាំងឡាយអ្នកបម្រុងត្រាស់ដឹងធម៌គង់នឹងមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកតថាគតក៏នឹងចូលទៅកាន់សេនានិគម[1] ក្នុង ឧរុវេលាប្រទេស ដើម្បីសម្តែងធម៌ដែរ ។

[๓๓] គ្រានោះ ក្រុងមារជាអ្នកមានចិត្តអាក្រក់ចូរទៅរកព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូរទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយគាថាថា

បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រះអង្គជាប់ជំពាក់ហើយដោយអន្ទាក់

๑- ក្នុងតតិយសារត្តទីបនីដីកាមហាវគ្គពន្យល់ថា សេនានិគមនោះ ជាប្រទេស ជាទីនៅរបស់សេនាទាហានពីបបមកល្បមក ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ហៅថា សេនានិគម ។ សេនានិគមនេះហើយ ដែលជាស្រុករបស់បិតានាងសុជាតាដែលថ្វាយមធុបាយាសដល់ព្រះអង្គជាដំបូង ។

ទាំងពួង ទោះបីជារបស់ទេវតាក្តី ទោះបីជារបស់មនុស្សក្តី គឺព្រះអង្គជាបុគ្គលជាប់ជំពាក់ដោយចំណងដ៏មាំ ព្រះអង្គមិនរួចអំពីវិស័យរបស់ខ្ញុំទេឬ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា នែក្រុងមារ អ្នកជាសត្វដ៏ថោកទាប តថាគតរួចហើយចាកអន្ទាក់ទាំងអស់ ទោះបីជារបស់ទេវតាក្តី ទោះបីជារបស់មនុស្សក្តី គឺតថាគតជាបុគ្គលរួចស្រឡះហើយចាកចំណងដ៏មាំ អ្នកឯងសោត ក៏តថាគតនាំចេញអំពីពុតកំណាច (គឺតថាគតឲ្យចាលចាញ់ហើយ) ។

ក្រុងមារក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសមណៈ អន្ទាក់ណាដែលត្រាច់ទៅក្នុងអាកាស អន្ទាក់នេះឯងគឺធនូរាគដែលត្រាច់ទៅក្នុងចិត្ត (របស់សត្វ) ខ្ញុំនឹងទាក់ព្រះអង្គដោយអន្ទាក់គឺធនូរាគនោះ ព្រះអង្គគង់មិនរួច (អំពីវិស័យ) របស់ខ្ញុំទេ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមារជាសត្វដ៏ថោកទាប រូប សំឡេង ក្លិន រស និងផោដ្ឋព្វៈជាគ្រឿងតម្រេកក្នុងចិត្តនៃសត្វ ចំណងរបស់តថាគតក្នុងអារម្មណ៍ មានរូបជាដើមនេះ ប្រាសចាកអស់ហើយ អ្នកឯងសោត ក៏តថាគតនាំចេញអំពីពុតកំណាច (គឺតថាគតឲ្យចាលចាញ់) ហើយ ។

លំដាប់នោះ ក្រុងមារជាអ្នកមានចិត្តអាក្រក់កើតទុក្ខតូចចិត្តថា ព្រះដ៏

มานพระภาคสฺคาลฺอญ พระสุคตสฺคาลฺอญ รูจก็อนฺตรธานปาตฺเทฺวอำพี กเนฺลงนาะงง ฯ

มารกถา จบ

อุปสมฺปทาเปฺงยตฺรัยสรณาคมนฺ

[๓๔] สมัยนาะงง ภิกขุทังฺลายโตงนำมกนูวพวกปพฺพชา เปกขฺปุคฺคล[๑] ผง นูวพวกอุปสมฺปทาเปกขฺปุคฺคล[๒] ผง อำพีทิสผฺรังๆ อำพีชนปทผฺรังๆ เปงยคิตถา พระชั้มานพระภาคนังบำบวสนังเงยอุป-สมฺปทาชลฺกุลบุตฺรทังนาะ (จำพาะพระอคฺ) ฯ ฝ่ายภิกขุทังลายกี ปพฺพชาเปกขฺปุคฺคลทังลายกี อุปสมฺปทาเปกขฺปุคฺคลทังลายกี กรมังลำบากกุงชำณีรนาะ ฯ คฺรานาะงง พระชั้มานพระภาคโรจ่คงจ่นาะกุงทีสฺบาต่โรจ่ สมฺบำนาะกุงกมฺมฐาน มานพระตำริกุงพระหฤทยเกีตเผฺลงยังหนีงนาะถา ดูวนี้ ภิกขุทังลาย โตงนำมกนูวพวกปพฺพชาเปกขฺปุคฺคลผง นูวพวกอุปสมฺปทาเปกขฺปุคฺคลผง อำพีทิสผฺรังๆ อำพีชนปทผฺรังๆ (มกกานฺสำนากฺตถาคต) เปงยคิตถา พระชั้มานพระภาคนังบำบวสนังเงยอุปสมฺปทาชลฺกุลบุตฺรทังนาะ จำนากภิกขุทังลายกี ปพฺพชาเปกขฺ-ปุคฺคลทังลายกี อุปสมฺปทาเปกขฺปุคฺคลทังลายกี กรมังลำบากกุงชำณีรนาะ เบีดูโถ่ะ คูรตถาคตอนุญาตชลฺภิกขุทังลายถา มฺาลภิกขุ

๑- อฺกสมฺังยกนูวปพฺชา คีอฺกโลกโถ่นังบวสชาสามณีร ฯ ๒ อฺกสมฺังยก นูวอุปสมฺปทา คีอฺกโลกโถ่นังบวสชาภิกขุ ฯ

ទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវឲ្យបព្វជ្ជា ឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្រ) ក្នុងទិសនោះៗ ក្នុងជនបទនោះៗ ចុះ ។ ព្រោះនិទាននេះដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកការសម្ងំនៅក្នុងកម្មដ្ឋាន ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀល ហើយព្រះអង្គឲ្យប្រជុំភិក្ខុសង្ឃរួចធ្វើធម្មីកថាត្រាស់ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងកាលនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតនៅក្នុងទីស្ងាត់សម្ងំក្នុងកម្មដ្ឋានក្នុងទីនេះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយតែងនាំមកនូវបព្វជ្ជាបេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយផង នូវឧបសម្បទាបេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយផង អំពីទិសផ្សេងៗ អំពីជនបទផ្សេងៗ ដោយគិតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ នឹងឲ្យបព្វជ្ជានឹងឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រទាំងនោះ ភិក្ខុទាំងឡាយក្តី បព្វជ្ជាបេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី ឧបសម្បទាបេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយក្តី ក៏រមែងលំបាក ក្នុងដំណើរនោះ បើដូច្នោះគួរតថាគតអនុញ្ញាតដល់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះអ្នកទាំងឡាយចូរឲ្យបព្វជ្ជាឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្រ) ក្នុងទិសនោះៗ ក្នុងជនបទនោះៗ ចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរឲ្យបព្វជ្ជាឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្រ) ក្នុងទិសនោះៗ ក្នុងជនបទនោះៗ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវឲ្យបព្វជ្ជាឲ្យឧបសម្បទាយ៉ាងនេះ ។ កុលបុត្រនោះ ភិក្ខុគប្បីកោរសក់ និងពុកមាត់ឲ្យជាដំបូង ហើយឲ្យស្លៀកសំពត់កាសាយៈទាំងឡាយ រួចឲ្យពាក់ចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ឲ្យថ្វាយបង្គំបាទាភិក្ខុទាំងឡាយ ហើយឲ្យអង្គុយ

ច្រហោង ផ្គងអញ្ជលីឡើងរួចប្រាប់ថា អ្នកចូរពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីរលឹក ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីរលឹក ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក ជាគម្រប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីរលឹក ជាគម្រប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីរលឹក ជាគម្រប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក ជាគម្រប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីរលឹក ជាគម្រប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីរលឹក ជាគម្រប់បីដងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាដោយត្រៃសរណាគមន៍ទាំងឡាយនេះ ។

ឧបសម្បទាកថាដោយត្រៃសរណាគមន៍ ចប់

อัฏฐกถา

ยสกถา

[๓๑] บทว่า **ปุพฺพานุปุพฺพกานํ** ได้แก่ ตามลำดับกันไป โดยอำนาจตำแหน่งเรียงกันมา ฯ

บทว่า **เตน ขฺวาหํ ปน สมเยน ปกฺกสฏฺฐี โลเกฯเป อรหนฺโต อโหสิ** ความว่า ในกัปนี้ มีมนุษย์ที่เป็นพระอรหันต์ ๖๑ องค์ คือพวกก่อน ๖ องค์ และพวกภายหลัง ๕๕ องค์ ฯ บรรดามนุษย์เหล่านั้น ยสกุลบุตรเป็นผู้มีบุพพเหตุเช่นนี้ ได้ฟังมาว่า ในอดีตกาล สหายเหล่านี้ ๕๕ คน ได้ทำบุญร่วมกัน ได้ช่วยกันทำบุญกับมนุษย์ทั้งหลาย ฯ วันหนึ่ง พวกบุรุษเหล่านั้น ได้พาหญิงมีครรภ์ไปป่าเพื่อทำกิจกรรม ฯ ในพวกบุรุษเหล่านั้น ได้ส่งคนหนึ่งไปป่าก่อน ฯ ในพวกบุรุษเหล่านั้น ๕ คน ได้บอกว่า พวกเราจักทำบุญ ส่วนคนเหล่านี้จักเป็นผู้ใช้สอย ฯ ลำดับนั้น ยสกุลบุตรได้เป็นผู้มีวัยเยาว์ ได้ทำความเสียใจ ฯ ได้ยินว่า ยสกุลบุตรนั้นได้ทำความเสียใจว่า ผู้เจริญทั้งหลาย ขอพวกท่านจงดูความเป็นไปของเรา

ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ការសម្គាល់ក្នុងអ្នកវប៉ាំថា ដូចជាព្រៃខ្មោច នោះឯង បានកើតឡើងដល់ព្រះយសដ៏មានអាយុ ។ និងដោយឧបនិស្សយសម្បត្តិនោះ ការសម្រេចធម៌វិសេស បានកើតដល់បុគ្គលទាំងនោះ ។

[៣២] *បទថា* **អថ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ** *សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់នៅត្រង់ក្រុងពារាណសី រហូតដល់ថ្ងៃ ១៥ កើត ខែកត្តិក ក្រោយថ្ងៃមួយ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ៦០ រូបដែលជាព្រះខីណាស្រពទាំងនោះ ។ អន្ធាក់ គឺការជាប់ជំពាក់ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលជាទិព្វ ចាត់ជារបស់ទិព្វ ។ អន្ធាក់ គឺការជាប់ជំពាក់ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលជារបស់មនុស្ស ចាត់ជារបស់មនុស្ស ។*

បទទាំងឡាយថា **មា ឯកេន ទ្វេ** *សេចក្តីថា អ្នកទាំងឡាយ កុំទៅរួមគ្នាពីរូបដោយផ្លូវមួយឡើយ ។ បទថា* **អស្សវនតា** *សេចក្តីថា ព្រោះហេតុដែលមិនបានស្តាប់ ។ បទថា* **បរិយាយន្តិ** *សេចក្តីថា កាលមិនបានសម្រេចធម៌វិសេស ដែលមិនទាន់បានសម្រេច ឈ្មោះថា រមែងសូន្យចាកការសម្រេចធម៌វិសេស ។*

[៣៣] *បទថា* **អន្ធក** *បានដល់ ម្នាលមារមានចិត្តបាប គឺជាសត្វថោកទាប ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដៅយកអន្ធាក់ គឺរាគៈ ត្រាស់ថា ត្រាច់ទៅក្នុងអាកាស ។ ពិតហើយ ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបអន្ធាក់ គឺរាគៈនោះ ទើបត្រាស់ថា ត្រាច់ទៅក្នុងអាកាស ។*

យសកថា ចប់

បព្វជ្ជាវិនិច្ឆ័យ

[๓๔] ពីរបទថា **នានាទិសា នានាជនបទា** សេចក្តីថា អំពីទិសផ្សេងៗ និងអំពីជនបទផ្សេងៗ ។

បទថា **អនុជានាមិ ភិក្ខវេ តុម្ហេធានិ តាសុ តាសុ ទិសាសុ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បព្វាជេតុ** ជាដើម មានវិនិច្ឆ័យថា កាលនឹងឲ្យកុល-បុត្រដែលសម្ញឹងបព្វជ្ជាបួស គប្បីរៀបបុគ្គលដែលទ្រង់ហាមទុកជាដើមថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មនុស្សដែលត្រូវអាពាធ ๕ យ៉ាងបៀតបៀនហើយ អ្នកទាំងឡាយមិនគួរឲ្យបួស ដូច្នេះ រហូតដល់មនុស្សខ្វាក់ភ្នែកក្តី គក្តី ថ្លង់ក្តី អ្នកទាំងឡាយមិនគួរឲ្យបួស ដូច្នេះ ខាងមុខ គប្បីឲ្យបុគ្គលរៀរចាកបព្វជ្ជាទោសបួស ។ បុគ្គលនោះដែលមាតាបិតាអនុញ្ញាតហើយប៉ុណ្ណោះ ។ លក្ខណៈនៃការអនុញ្ញាតបុគ្គលដែលសមគួរនោះ ខ្ញុំនឹងពណ៌នាក្នុងសូត្រនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រដែលមាតាបិតាមិនអនុញ្ញាត អ្នកទាំងឡាយ មិនគួរឲ្យបួស ភិក្ខុណាឲ្យបួស ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ កាលបំបួសកុលបុត្រដែលរៀរចាកបព្វជ្ជាទោស មាតាបិតាអនុញ្ញាតហើយយ៉ាងនោះ បើកុលបុត្រនោះ មិនទាន់បានការសក់ ។ ភិក្ខុជទៃមានក្នុងសីមាជាមួយគ្នា ។ គប្បីប្រាប់កណ្តុកម្ម ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការការសក់ អាការប្រាប់កណ្តុកម្មនោះ ខ្ញុំនឹងពណ៌នាក្នុងសូត្រនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុប្រាប់សង្ឃដើម្បីធ្វើកណ្តុកម្ម ។ បើមានឱកាស គប្បីឲ្យបួសឯង ។ បើត្រូវខ្វល់ខ្វាយដោយកិច្ច មានឧទ្ទេស និងបរិបុច្ឆាជាដើម មិនមានឱកាស គប្បីប្រាប់ភិក្ខុកំលោះមួយរូបថា លោកចូរឲ្យកុលបុត្រនេះបួស ។ បើភិក្ខុកំលោះដែល

ឧបជ្ឈាយ៍មិនបានប្រើ តែលោកបំបួសជំនួសឧបជ្ឈាយ៍ ការធ្វើយ៉ាងនោះ សមគួរ ។ បើភិក្ខុកំលោះមិនមាន ឧបជ្ឈាយ៍គប្បីប្រាប់សាមណេរក៏បានថា លោកចូរនាំបុគ្គលនេះ ទៅកាន់ខណ្ឌសីមា កោរសក់ឲ្យ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈឲ្យស្រេចហើយ សឹមមក ។ ឯសរណៈ ឧបជ្ឈាយ៍គប្បីឲ្យឯង ។ កុលបុត្រនោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះឯងបំបួសហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ពិតហើយ ជនដទៃក្រៅអំពីភិក្ខុមិនអាចឲ្យបុរសបួសបានឡើយ ។ ជនដទៃក្រៅពីភិក្ខុនី មិនអាចឲ្យមាតុគ្រាមបួសដូចគ្នា ។ ឯសាមណេរក្តី សាមណេរីក្តី អាចដើម្បីឲ្យសំពត់កាសាយៈតាមពាក្យប្រើ ។ ការកោរសក់ បុគ្គលណាមួយធ្វើហើយ ក៏ឈ្មោះថា ធ្វើហើយដោយល្អ ។ បើកុលបុត្រជាអ្នកមានរូបសមគួរ មានកុសលកម្មជាហេតុ មានឈ្មោះពោះសំឡេង មានយស ឧបជ្ឈាយ៍សូម្បីធ្វើឱកាសហើយ ក៏គួរឲ្យបួសឯងពិត ទាំងមិនគួរបណ្តាយទៅថា ចូរកាន់យកជីស្អិតមួយក្តាប់ ងូតហើយ កក់សក់ហើយ ចូរមក ។ ព្រោះថា ឧស្សាហ៍របស់បុគ្គលដែលប្រាថ្នានឹងបួស ជារបស់ខ្លាំងមុន តែខាងក្រោយ បានឃើញសំពត់កាសាយៈ និងកាំបិតកោរសក់ បុគ្គលនោះនឹងភ័យ គេចទៅចាកអំពីទីនោះបាន ព្រោះហេតុនោះ ឧបជ្ឈាយ៍ឯងប៉ុណ្ណោះ គួរនាំទៅកាន់កំពង់សម្រាប់ងូត បើកុលបុត្រនោះ មិនជាក្មេងប៉ុន្មាន គប្បីប្រាប់ថា ចូរងូត ចំណែកសក់របស់បុគ្គលនោះ គប្បីកាន់យកជីស្អិតកក់ឲ្យយ៉ាងនេះ ។ ឯកុលបុត្រដែលនៅតូច ឧបជ្ឈាយ៍គប្បីចុះទឹក ដុសកែលដោយគោមយ និងជីស្អិត ងូតឲ្យឯង បើកុលបុត្រកើតរមាស់ក្តី បួសក្តី មាតាមិន

ខ្ចីមបុត្រ យ៉ាងណា ឧបជ្ឈាយ៍មិនគប្បីខ្ចីមដូច្នោះឯង គប្បីឆ្លូតឲ្យ ជុសក្អែលតាំងអំពីដៃ និងជើង រហូតដល់ក្បាល ជាការល្អ ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះដោយហេតុឧបចារៈប្រមាណប៉ុណ្ណោះ កុលបុត្រទាំងឡាយនឹងជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វាចក្រែង មានការគោរពច្រើនក្នុងអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍ និងក្នុងព្រះសាសនា នឹងជាអ្នកមិនវិលត្រឡប់ជាធម្មតា នឹងបន្ទោបង់ការនឿយណាយដែលកើតឡើងចេញ នៅរហូតដល់ជាព្រះថេរៈ នឹងជាបុគ្គលកតញ្ញូកតវេទី ។ ក្នុងកាលដែលឲ្យឆ្លូតទឹកក្តី ក្នុងកាលកោរសក់ និងពុកមាត់ពុកចង្កាក្តី ដោយអាការយ៉ាងនោះ ឧបជ្ឈាយ៍មិនគួរពោលនឹងបុគ្គលនោះថា លោកនឹងជាអ្នក មានឈ្មោះចោះសំឡេង មានយស ឥឡូវនេះ ពួកខ្ញុំបានអាស្រ័យលោកហើយ នឹងមិនលំបាកដោយបច្ច័យ ។ ពាក្យសម្តីដែលមិនមែនជាពាក្យណែនាំដទៃ ក៏មិនគួរពោលដូចគ្នា ។ ដែលត្រឹមត្រូវនោះ គួរពោលដល់បុគ្គលនោះថា អ្នកមានអាយុ អ្នកចូរពិចារណាឲ្យល្អ ចូរគ្រប់គ្រងសតិ ហើយគប្បីបង្រៀនតច-បញ្চកកម្មដ្ឋានឲ្យ ហើយកាលច្រាប់ គប្បីច្រាប់ឲ្យជាក់ច្បាស់ដល់អាការទាំង ៥ នោះ ជារបស់មិនស្អាត គួរខ្ពើម បជិកូលដោយអំណាចពណ៌ សណ្ឋាន ក្លិន ទីអាស្រ័យ និងឱកាស ឬប្រការដែលអាការទាំង ៥ នោះ មិនមែនជាអ្នករស់នៅ មិនមែនសត្វ ។ បើក្នុងកាលមុន បុគ្គលនោះជាអ្នកធ្លាប់ពិចារណាសង្ខារ ចម្រើនភាវនា ប្រៀបដូចបបូសដែលទុំដល់កំណត់ រង់ចាំតែការបែកធ្លាយដោយបន្ទា និងដូចផ្កាឈូកដែលចាស់ រង់ចាំព្រះអាទិត្យរះ

ពេលនោះ កាលការពិចារណាកម្មដ្ឋាន គ្រាន់តែកុលបុត្រនោះប្រាវព្ធហើយ ញាណដែលនឹងបំបែកកិលេស ប្រៀបដូចភ្នំ ឲ្យបែកទៅនោះឯង រមែងប្រព្រឹត្តទៅ បីដូចអាវុធរបស់ព្រះឥន្ទ្រ ទម្លាយភ្នំឲ្យបែកល្អិតទៅ ដូច្នោះ ។ កុលបុត្ររមែងដល់អរហត្ត ក្នុងវេលាកោរសក់ស្រេចនោះឯង ។ ពិតហើយ ជាបឋមនោះឯង កុលបុត្រពួកណាមួយ បានសម្រេចអរហត្តក្នុងខណៈកោរសក់ស្រេច កុលបុត្រទាំងអស់នោះ បានការស្តាប់ មានសភាពបែបនេះ អាស្រ័យនយដែលអាចារ្យជាកល្យាណមិត្តឲ្យ ទើបសម្រេចបាន បើមិនបានអាស្រ័យហើយ មិនអាចសម្រេចបានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឧបជ្ឈាយ៍គួរពោលពាក្យដូច្នោះ ដល់កុលបុត្រនោះ ម្យ៉ាងទៀត កាលកោរសក់ស្រេចហើយ គួរឲ្យលម្អិតរមៀត ឬគ្រឿងក្រអូប លាបក្បាល និងរាងកាយ កម្ចាត់ភ្ញីនគ្រហស្ថចេញហើយ គប្បីឲ្យទទួលកាសាយៈ ៣ ជង ២ ជង ឬម្តងក៏បាន ។ បើអាចារ្យ ឬឧបជ្ឈាយ៍មិនប្រគល់ឲ្យក្នុងដៃរបស់កុលបុត្រនោះ ត្រូវស្ទៀកដណ្តប់ឲ្យឯងនោះឯង សេចក្តីនោះក៏សមគួរ បើប្រើអ្នកដទៃ ជាភិក្ខុកំលោះក្តី សាមណេរក្តី ឧបាសកក្តីថា អ្នកមានអាយុ ចូរលោកកាន់យកសំពត់កាសាយៈទាំងនេះ ស្ទៀកដណ្តប់ឲ្យកុលបុត្រនេះក្តី ឬប្រាប់កុលបុត្រនោះឯងថា អ្នកចូរកាន់យកសំពត់កាសាយៈទាំងនេះទៅស្ទៀកដណ្តប់ គួរគ្រប់យ៉ាង ។ ពិតហើយ សំពត់កាសាយៈទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះឯងឲ្យហើយ ។ តែកុលបុត្រស្ទៀក ឬដណ្តប់សំពត់ស្ទៀក ឬសំពត់ដណ្តប់ណា ដោយមិនបានប្រើ គប្បីដោះសំពត់ស្ទៀក ឬសំពត់ដណ្តប់នោះ

ចេញ ហើយឲ្យសាជាថ្មី ។ ព្រោះសំពត់កាសាយៈដែលភិក្ខុឲ្យដោយដៃរបស់ខ្លួនក្តី ដោយប្រើប៉ុណ្ណោះក្តី ទើបគួរ បើភិក្ខុមិនបានឲ្យ មិនគួរ បើសំពត់កាសាយៈនោះ ជារបស់បុគ្គលនោះឯង ក៏ត្រូវធ្វើដូច្នោះ ហើយនឹងត្រូវពោលទៅថ្មីក្នុងកាសាយៈដែលមានឧបជ្ឈាយ៍ជាមូលនោះ ។ នេះជាវិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា គប្បីឲ្យកោរសក់ និងពុកមាត់ពុកចង្កាជាមុន ហើយឲ្យស្បៀកជណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ឲ្យធ្វើឧត្តរាសង្គឆៀងស្មាម្ខាងនេះ ។

ពាក្យថា គប្បីឲ្យថ្វាយបង្គំបាទភិក្ខុទាំងឡាយជាដើម សេចក្តីថា ភិក្ខុពួកណាប្រជុំគ្នាក្នុងទីនោះ គប្បីឲ្យថ្វាយបង្គំបាទភិក្ខុទាំងនោះហើយ លំដាប់នោះ គប្បីឲ្យអង្គុយច្រហោងផ្តងអញ្ជលី ហើយប្រាប់ថា **ឱវទេហិ** *គឺគប្បីប្រាប់ថា* **យមហំ វទាមិ តំ វទេហិ** *ដើម្បីទទួលសរណៈ ។ លំដាប់នោះ ឧបជ្ឈាយ៍ក្តី អាចារ្យក្តី គប្បីឲ្យសរណៈដល់កុលបុត្រ ដោយនយជាដើមថា* **ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ** *ដូច្នេះ ។ គប្បីឲ្យតាមលំដាប់ដែលពោលហើយតែម្តង មិនគប្បីឲ្យរំលងលំដាប់ ។ បើរំលងលំដាប់មួយបទក្តី អក្ខរៈមួយក្តី ឬឲ្យ* **ពុទ្ធំ សរណំ** *ប៉ុណ្ណោះគ្រប់ ៣ ដង ហើយខាងក្រោយទើបឲ្យសរណៈ ក្រៅអំពីនេះ មួយបទ ៣ ដង។ សរណៈ មិនឈ្មោះថា បានឲ្យ ។ ឯឧបសម្បទាដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ហាមសរណាគមនូបសម្បទានេះចេញហើយ ទ្រង់អនុញ្ញាតទុក បរិសុទ្ធតែម្ខាងក៏គួរ ។ ឯសាមណេរបព្វជ្ជា បរិសុទ្ធទាំង ២ ខាង ទើបគួរ ។ បរិសុទ្ធតែម្ខាងមិនគួរ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងឧបសម្បទាបើអាចារ្យធ្វើកម្ម វៀរញត្តិវិបត្តិ និងកម្មវាចាវិបត្តិហើយ កម្ម ឈ្មោះថា ធ្វើ*

ត្រឹមត្រូវ ។ ឯបព្វជ្ជា ទាំងអាចារ្យ ទាំងអន្តេវាសិក ត្រូវពោលសរណៈ ៣ នេះ មិនឲ្យខូចមូលនៃហានករណៈរបស់ព្យញ្ជនៈទាំងឡាយ មាន **ពុ** *អក្ខរៈ និង* **ធ** *អក្ខរៈជាដើម បើអាចារ្យអាចពោលបាន តែអន្តេវាសិក មិនអាច ឬអន្តេវាសិកអាច តែអាចារ្យមិនអាច ។ ឬទាំង ២ ខាងមិនអាច មិនគួរ តែបើទាំង ២ ខាងអាច សេចក្តីនោះ ទើបគួរ ។ ឯកាលឲ្យសរណៈទាំងនេះ គប្បីឲ្យពោលបទ ដែលមាននិគ្គហិតជាទីបំផុតឲ្យជាប់គ្នាតែមួយ យ៉ាងនេះថា* **ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ** *ឬគប្បីឲ្យពោលបទ មាន* **ម** *អក្ខរៈជាទីបំផុត (* **ម** *ការន្ត) ឲ្យជាច់រយៈគ្នាយ៉ាងនេះថា* **ពុទ្ធំម សរណ័ម គច្ឆាមិ** *ក្នុងអន្ធកដ្ឋកថាបកស្រាយថា អន្តេវាសិកគប្បីប្រកាសឈ្មោះទទួលសរណៈយ៉ាងនេះថា* **អហំ ភន្តេ ពុទ្ធរក្ខិតោ យាវជីវំ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ** *ដូច្នេះ ពាក្យនោះ មិនមានក្នុងអដ្ឋកថាសូម្បីតែមួយ ទាំងក្នុងព្រះបាលីក៏មិនពោលទុក ត្រឹមតែជាការពេញចិត្តរបស់អាចារ្យប៉ុណ្ណោះ ព្រោះដូច្នោះ មិនគួរកាន់យក ។ ពិតហើយ បើមិនបានពោលយ៉ាងនោះ សរណៈក៏មិនកម្រើកដែរ ។*

បទថា **អនុជានាមិ ភិក្ខវេ ឥមេហិ តីហិ សរណាគមនេហិ បព្វជ្ជំ ឧបសម្បទំ** *សេចក្តីថា តថាគតអនុញ្ញាតបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាដោយត្រៃ-សរណាគមន៍ទាំងនេះ ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធទាំង ២ ចំណែកគ្រប់ ៣ ដង យ៉ាងនេះថា* **ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ** *ជាដើម ។ ក្នុងបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាទាំង ២ នោះ ឧបសម្បទា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ហាមខាងមុខហើយ ព្រោះហេតុនោះ ឥឡូវនេះ ឧបសម្បទានោះ ទើបមិនឡើងដោយគ្រាន់តែសរណៈ*

ប៉ុណ្ណោះ ។ ឯបព្វជ្ជា ទ្រង់អនុញ្ញាតចំពោះទុកខាងមុខថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ទ្បាយ តថាគតអនុញ្ញាតសាមណេរបព្វជ្ជា ដោយត្រៃសរណាគមន៍ទាំងនេះ ព្រោះដូច្នោះ សូម្បីក្នុងឥឡូវនេះ បព្វជ្ជានោះ រមែងឡើងដោយត្រឹមតែសរណៈប៉ុណ្ណោះ ។ ពិតហើយ កុលបុត្រ ឈ្មោះថា តាំងនៅក្នុងភូមិនៃសាមណេរ ដោយអាការមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។ បើសាមណេរនោះ ជាអ្នកមានបញ្ញា មានជាតិជាអ្នកឈ្លាស លំជាប់នោះ គប្បីសម្តែងសិក្ខាបទទាំងទ្បាយដល់លោកក្នុងទីនោះឯង ។ សម្តែងដូចម្តេច សម្តែងដូចដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ។ ពិតហើយ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ទុកដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងទ្បាយ តថាគតអនុញ្ញាតសិក្ខាបទ ១០ ដល់សាមណេរទាំង-ទ្បាយ និងអនុញ្ញាតដើម្បីឲ្យសាមណេរសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំង ១០ នេះ គឺ វៀរចាកធ្វើសត្វមានជីវិតឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ វៀរចាកកាន់យកទ្រព្យដែលម្ចាស់គេមិនឲ្យ ១ វៀរចាកកម្មមិនមែនព្រហ្មចរិយៈ ១ វៀរចាកពោលកុហក ១ វៀរចាកផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ១ វៀរចាកបរិភោគអាហារខុសកាល ១ វៀរចាករាំ ច្រៀង ប្រគំ និងមើលការលេង ១ វៀរចាកការទ្រទ្រង់កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបដែលជាហានតាក់តែងកាយ ១ វៀរចាកដេកលើទីដេកខ្ពស់ និងទីដេកធំ ១ វៀរចាកទទួលមាស និងប្រាក់ ១ ។

ឯក្នុងអន្ធកអដ្ឋកថា អដ្ឋកថាចារ្យពោលដល់ការឲ្យសិក្ខាបទដូចការឲ្យសរណៈយ៉ាងនេះថា **អហំ ភន្តេ ឥត្ថន្នាមោ យាវជីវំ ចាណាតិបាតា**

เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ ดูโว้ะ ฯ สูมปีวิธีนี้ะ ก็มินมานกุ้น ปาลีผ้น มินมานกุ้นอัฏกถาทำ้นพายผ้น เพ็ราะดูโป้ะ คูวสัแม้นโต๊ลุม สมคูวดัล่ปาลี พิตเหิย ปะพุทธาสเพ็รจเดายสะณาคมน์ปั๋ณ้ะ ฯ ไอสิกขาปะทำ้นพาย ได๋ลสามเณ็รคูวดี้น เดิ๊มปีเผิ๋สิกขาเพ็ยปะวิปูณาโต๊ มป๋าน เพ็ราะดูโป้ะ กาลสามเณ็รมินอาจนี้นเรียนสิกขาปะทำ้นโน้ะตาม น์ยได๋ลมกกุ้นปาลีปาน เหาะปฺราบ่โต๊อัตถเดายกาสาณามูย ก็คูว ฯ เบิ่สามเณ็รมินทาน่ดี้นสิกขาปะท ได๋ลโขนคูวสิกขา มินทาน่ลุ้าสกุ้นกา ทเรทเร้นสำพัส่สง้าดี ปาตฺร จีวะ กาลุย นิ้นกาอกฺกุยดาเดิ๊ม นิ้นกุ้น วิธีผีก นิ้นทาน่ดาเดิ๊มดะปะณา มินคูวปะเณ้าพายเลาะเด๊าก้านเรน้นทาน่ ปุ เจ๊กสฺวาก ปุเก๊นแด้นดูโป้ะดาเทดะปาโน้ะ ฯ คูวเพ็ยเลาะเน๊าก้นสำม้าก ป๋ั๋ณ้ะ ฯ คูวเขิ๋คเร้นเลาะดูจทารกตูจ ฯ คูวปฺราบ่วัดได๋ลคูว นิ้นมิน คูวคฺรบ่ย๊้นดัล่เลาะ คูวดีกนำเลาะกุ้นอกิสมาจาริกวัด มานสฺเหียก ดณ้ดบ่ดาเดิ๊ม ฯ สูมปีสามเณ็รทำ้นโน้ะ ก็คูวเรียเพ็ยจ๋ายนูวาสนฺ้: ๑๐ ได๋ลพะมานพะกาคตฺราสท่กขาน้มุขย๊้นนี้ะดา ม้าลกิกขุทำ้นพายตถาคตอนุญาตเพ็ยนาสน: (ผฺรึก) สามเณ็รได๋ลปฺรกบเดายอัฏ ๑๐ ดูโป้ะ เผิ๋อกิสมาจาริกวัดเพ็ยปะวิปูณ คปปีสิกขาเพ็ยลุกกุ้นสีล ๑๐ ย๊้น ดูโป้ะเอ้น ฯ

ปะพุทธาวินิจฉัย จบ

ภณฺฑาคฺคิยสมายกถา

[๓๕] *คโรโน ព្រះដ៏មានព្រះភាគនៅចាំវស្សាវួចហើយត្រាស់ហៅ ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរហត្តផលវិមុត្តិដ៏ប្រសើរតថាគត បានសម្រេចហើយ អរហត្តផលវិមុត្តិដ៏ប្រសើរតថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ហើយ ដោយបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តជាឧបាយ ដោយមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏ល្អ ជាឧបាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកអ្នកទាំងឡាយក៏បានសម្រេចនូវ អរហន្តផលវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តផលវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ដោយបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តជាឧបាយ ដោយមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏ល្អជាឧបាយ។*

គោនោ ក្រុងមារជាអ្នកមានចិត្តអាក្រក់ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយទើបពោលពាក្យជាគាថា នឹងព្រះដ៏មានព្រះ ភាគថា

> *បពិត្រព្រះសមណៈ អន្ទាក់ទាំងឡាយណាៗ ទោះបីជា របស់ទេវតាក្តី ជារបស់មនុស្សក្តី ព្រះអង្គជាប់ហើយដោយ អន្ទាក់ទាំងនោះ ដែលជាអន្ទាក់របស់មារ ព្រះអង្គជាប់ ជំពាក់ហើយដោយចំណងរបស់មារ ព្រះអង្គមិនរួច (អំពី វិសัយ) ខ្ញុំឡើយ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមារ ជាសត្វដ៏លាមក អន្ទាក់ទាំងឡាយណាៗ ទោះបីជារបស់ ទេវតាក្តី ជារបស់មនុស្សក្តី តថាគតរួចស្រឡះហើយចាក អន្ទាក់ទាំងនោះ ដែលជាអន្ទាក់របស់មារ តថាគតរួចហើយ ចាកចំណងរបស់មារ អ្នកឯងសោតក៏តថាគតនាំចេញចាក*

พุดกำณาจ (คือตถาคตผู้ชนะแล้ว) แล้ว ฯ

ครานั้น ท่านมีความคิดอันชั่วช้าเกิดขึ้นว่า พระผู้มีพระภาคทรงรู้จักเรา พระสุคตทรงรู้จักเรา แล้วก็หลีกไปจากที่นั้นเสีย ฯ

[๓๖] *ครานั้น พระผู้มีพระภาคทรงประทับอยู่ในกรุงพาราณสี อันเป็นที่ควรเข้าไปอาศัย แล้วเสด็จเข้าไปยังป่าริกขในสมัยวิเวก ฯ ครั้งนั้น พระองค์เสด็จออกจากทางใหญ่เข้าไปยังป่าแห่งหนึ่ง แล้วประทับนั่งที่โคนต้นไม้ต้นหนึ่ง ฯ*

สมัยนั้น พวกกุมารคิกุชาประมาณ ๓๐ คนเป็นสหายกัน พร้อมทั้งภรรยา กำลังให้ภรรยาบำเรอ (ด้วยกาม) อยู่ในป่านั้น ฯ มีกุมารคนหนึ่งไม่มีภรรยา ฯ ครั้งนั้น กุมารเหล่านั้นได้นำหญิงโสเภณี (หญิงแพศยา) คนหนึ่งมาเพื่อประโยชน์แก่กุมารผู้ไม่มีภรรยานั้น ฯ ในกาลนั้น หญิงโสเภณีนั้นลุกขึ้นจากที่นอนแต่เช้าตรู่ ได้ลักทรัพย์ของกุมารเหล่านั้นไปแล้ว ฯ ครั้งนั้น กุมารเหล่านั้นได้ติดตามหญิงโสเภณีนั้นไป ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคทอดพระเนตรเห็นกุมารเหล่านั้นกำลังติดตามหญิงโสเภณีนั้นไป ฯ ครั้นแล้วได้ตรัสกะกุมารเหล่านั้นว่า ดูก่อนกุมารทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงนั่งลงในที่นี้ ข้อนี้จักเป็นประโยชน์แก่ท่านทั้งหลายตลอดกาลนาน ฯ

ครั้งนั้น กุมารเหล่านั้นได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พวกข้าพระองค์กำลังติดตามหญิงโสเภณีนี้ ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกะกุมารเหล่านั้นว่า ดูก่อนกุมารทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงนั่งลงในที่นี้ ข้อนี้จักเป็นประโยชน์แก่ท่านทั้งหลายตลอดกาลนาน ฯ

ครั้งนั้น กุมารเหล่านั้นได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค ครั้นแล้วได้ถวายบังคมพระผู้มีพระภาค แล้วนั่งลงในที่สมควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคได้ทรงชี้แจงให้กุมารเหล่านั้นเห็นแจ้ง ชวนให้อาจหาญ ร่าเริง ด้วยธรรมีกถา ฯ ครั้งนั้น กุมารเหล่านั้นได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคจงทรงรับภัตตาหารของพวกข้าพระองค์ในวันพรุ่งนี้ ฯ

ព្រះភាគបានឃើញស្រី (ម្នាក់) ដែរឬទេ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលកុមារទាំងឡាយ ចុះអ្នកត្រូវការអ្វី ដោយស្រី (នោះ) ។ កុមារទាំងអម្បាលនោះក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងអស់គ្នាប្រមាណ ៣០ នាក់ ជាពួកដ៏ចម្រើន ជាសម្ងាញ់នឹងគ្នា នៅក្នុងខុរុវេលាប្រទេសនេះ មានកិរិយាគ្រប់ៗ គ្នា បានឲ្យកិរិយាបម្រើក្នុងដងព្រៃនេះ ឯកុមារជាសម្ងាញ់ម្នាក់មិនមានកិរិយានឹងគេឡើយ យើងខ្ញុំបាននាំយកស្រីពេស្យាម្នាក់មក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កុមារជាសម្ងាញ់នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលដែលយើងខ្ញុំប្រហែសធ្វេស កំពុងឲ្យកិរិយារបស់ខ្លួនបម្រើស្រីពេស្យានោះ ក៏លួចយកភណ្ឌៈរត់ចាត់ទៅក្នុងពេលនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនោះ យើងខ្ញុំជាសម្ងាញ់នឹងគ្នាខ្វល់ខ្វាយដល់កុមារជាសម្ងាញ់ជួយស្វែងរកស្រីពេស្យានោះ ក៏បានដើរមកកាន់ដងព្រៃនេះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលកុមារទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់រឿងនោះដូចម្តេច អ្នកទាំងឡាយគួរស្វែងរកស្រីប្រសើរជាង ឬគួរស្វែងរកខ្លួនប្រសើរជាង ។ កុមារទាំងអម្បាលនោះក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំគួរស្វែងរកខ្លួនប្រសើរជាង ។ ទើបព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលកុមារទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយមកសិនចុះ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ កុមារគ្គិយកុមារ ជាសម្ងាញ់នឹងគ្នាទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកាថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់

សម្តែងនូវអនុបុព្វីកថាដល់ពួកកទ្ទវគ្គិយកុមារ ជាសម្ងាញ់នឹងគ្នាទាំងនោះ គឺ ទ្រង់ប្រកាសទានកថា ๑ សីលកថា ๑ សគ្គកថា ๑ ទោសរបស់កាមទាំង-ឡាយដ៏លាមកសៅហ្មង ๑ អានិសង្សក្នុងការចេញចាកកាម (បួស) ๑ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា កទ្ទវគ្គិយកុមារទាំងនោះ មានចិត្តស្រួល មាន ចិត្តទន់ មានចិត្តផុតចាកនីវរណធម៌ មានចិត្តអណ្តែតឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងកាលណា ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនាដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយទ្រង់ លើកឡើងសម្តែងចំពោះព្រះអង្គ គឺសម្តែងទុក្ខសច្ច ๑ សមុទយសច្ច ๑ និរោធសច្ច ๑ មគ្គសច្ច ๑ ក្នុងកាលនោះ ។ ធម្មតាសំពត់សស្អាតប្រាសចាក ពណ៌ខ្មៅគួរទទួលទឹកជ្រលក់បានដោយប្រពៃ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ឯ ធម្មចក្ខុ គឺសោតាបត្តិមគ្គដ៏ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិលក៏កើតឡើងដល់ កទ្ទវគ្គិយកុមារទាំងនោះ ក្នុងទីអង្គុយនោះឯងថា ធម្មជាតណាមួយដែលមាន កិរិយាកើតឡើង ធម្មជាតទាំងអស់នោះ រមែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា មាន ឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ កទ្ទវគ្គិយកុមារទាំងនោះ បានឃើញអរិយសច្ចធម៌ ហើយ បានដល់អរិយសច្ចធម៌ហើយ បានដឹងច្បាស់ អរិយសច្ចធម៌ហើយ បានចុះចិត្តស៊ប់ក្នុងអរិយសច្ចធម៌ហើយ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ មិនមាន ងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវភាវៈជាអ្នកក្លាហានមិនបាច់ជឿស្តាប់ពាក្យបុគ្គលដទៃក្នុង សាសនានៃព្រះសាស្តា ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំគួរបានបព្វជ្ជា គួរបានឧបសម្បទាក្នុង សំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅកទ្ទវគ្គិយ-

កុមារទាំងនោះថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកជាភិក្ខុចុះ ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា សាសនធម៌តថាគតបានសម្តែងល្អហើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្ម-ចរិយធម៌ដើម្បីធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខដោយល្អចុះ ។ ព្រះពុទ្ធដីកានោះឯង ជាឧបសម្បទារបស់ភទ្វគ្គិយភិក្ខុដ៏មានអាយុទាំងនោះ ។

ភទ្វគ្គិយសហាយកថា ចប់

ទុតិយភាណវារ ចប់

อัฏฐกถา

ภทฺทวคฺคิยสหายกกถา

[๓๕] บททั้งปวงว่า **มยฺหํ เหา ภิกฺขเว** มีอรรถว่า **มยา เหา** แม้ในที่นี้ มีเนื้อความว่า การที่ทำในจิตโดยอุบายของตถาคต อธิบายว่า เพราะทำในจิตโดยอุบายของตถาคตเป็นเหตุ ฯ ก็ครั้นแสดงวิกัติแล้ว ก็ควรกล่าวพจน์ว่า **มยา** เป็น **อนภิหิตกตฺตา** ในบทว่า **อนุปฺปตฺตา** นี้ด้วย (เพราะ **มยฺหํ** เป็นสามีสัมพันธ์ไปแล้ว) ฯ

[๓๖] บทว่า **ภทฺทวคฺคิยา** เนื้อความว่า ชื่อว่า สหายเหล่านั้น เป็นราชกุมาร ผู้มีเนื้อความเจริญด้วยรูปงาม และจิตใจ ประพฤติไปด้วยกัน เป็นหมู่เดียวกัน เพราะเหตุนั้น ท่านจึงกล่าวว่า **ภทฺทวคฺคิย เหา** ในบทว่า **เตนหิ เหา** นี้ เพราะเหตุนั้น เป็นนิบาต ฯ

ในบทว่า **ธมฺมจกฺขุ อุทปาทิ** เนื้อความว่า พระโสดาปัตติมรรคเกิดขึ้นแก่ชนพวกหนึ่ง พระสกทาคามิมรรคเกิดขึ้นแก่ชนพวกหนึ่ง พระอนาคามิมรรคเกิดขึ้นแก่ชนพวกหนึ่ง ก็มรรคทั้ง ๓ นี้ ท่านเรียกว่า ธรรมจักษุ ฯ ชื่อว่า สหายเหล่านั้น เป็นอรหันต์ ๓๐ องค์ ในวันเพ็ญเดือน ๑๒ ฯ ครั้งนั้น ชนเหล่านั้นได้ฟังธรรมแล้ว ก็ถือเอาสรณะ ๕ ฯ บุพกรรมของสหายเหล่านั้น มีประมาณเท่านี้ ฯ

ภทฺทิยสหายกวตฺถุ จบ

ចាដិមារ្យជាបឋម

[๓๗] គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគ្រាច់ទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ ក៏ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរសំដៅទៅកាន់ឧរុវេលាប្រទេស ។ សម័យនោះឯង ជដិល ๓ នាក់ (ជាបងប្អូនន៎ឹងគ្នា) គឺឧរុវេលកស្សប ๑ នទីកស្សប ๑ គយា-កស្សប ๑ អាស្រ័យនៅក្នុងឧរុវេលាប្រទេស (នោះ) ។ បណ្តាជដិលទាំងនោះ មានជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបជានាយក ជាអ្នកដឹកនាំ ជាកំពូល ជាប្រធាន ជាបុគ្គលដ៏ឧត្តមប្រសើរជាង៥០០ នាក់ ។ ជដិលឈ្មោះនទីកស្សបជានាយក ជាអ្នកដឹកនាំ ជាកំពូល ជាប្រធាន ជាបុគ្គលដ៏ឧត្តមប្រសើរជាង៣០០ នាក់ ។ ជដិលឈ្មោះគយាកស្សប ជានាយក ជាអ្នកដឹកនាំ ជាកំពូល ជាប្រធាន ជាបុគ្គលដ៏ឧត្តមប្រសើរជាង២០០ នាក់ ។ កាលនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យាងចូលទៅកាន់ អាស្រមរបស់ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សប លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានឹងជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបថា នែកស្សប បើអ្នកមិនចង្អៀតចង្អល់ទេ យើងសូមនៅក្នុងភេងភ្លើងបានមួយរាត្រី ។ ឧរុវេលកស្សប ពោលតបថា បពិត្រមហាសមណៈ ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់អ្វីទេ តែថា ក្នុងភេងភ្លើងនេះមាននាគរាជមួយជាសត្វកាច មានឫទ្ធិ មានពិសក្នុងចង្កូម មានពិសដ៏ពន្ធឹក កុំឲ្យតែនាគរាជនោះវាបៀតបៀនព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបជាគម្រប់ពីរដងទៀតថា នែកស្សបបើអ្នកមិនចង្អៀតចង្អល់ទេ យើងសូមនៅក្នុងភេងភ្លើងបានមួយរាត្រី ។ ឧរុ-វេលកស្សបពោលតបថា បពិត្រមហាសមណៈ ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីចង្អៀត

จงฉันอาหารเถิด ในโรงนี้มีนาคราชตัวประเสริฐ มีฤทธิ์มาก มีเดชมาก มีอานุภาพมาก ขอท่านอย่าได้ทำนาคราชนั้นให้เดือดร้อนเลย ฯ พระผู้มีพระภาคทรงทราบชัดซึ่งเรื่องนั้นแล้ว ได้ตรัสกะอุรุเวลกัสสปว่า *ดูก่อนกัสสป ถึงท่านจะไม่ชอบใจ ก็จงให้เราอยู่ในโรงนี้เถิด ฯ* อุรุเวลกัสสปทูลว่า *ข้าแต่พระมหาสมณะ ข้าพเจ้าไม่ชอบใจเลย ขอพระมหาสมณะจงอยู่ในโรงนี้เถิด ข้าพเจ้าจักถวายอาหารแก่พระมหาสมณะ ฯ* พระผู้มีพระภาคตรัสว่า *ดูก่อนกัสสป ถึงท่านจะถวายอาหารแก่เราก็ตาม ถึงกระนั้นนาคราชนั้นก็ยังเดือดร้อนอยู่นั่นเอง ฯ* อุรุเวลกัสสปทูลว่า *ข้าแต่พระมหาสมณะ พระองค์จงเข้าไปตามสบายเถิด ฯ*

[๓๘] ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเสด็จเข้าไปสู่โรงนั้น ครั้นแล้วทรงลาดสังฆาฏิสี่ชั้นปูที่พื้นโรง ประทับนั่งขัดสมาธิเบื้องหน้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ทรงดำรงพระกายตรงแล้ว ทรงตั้งพระสติไว้เฉพาะหน้า ฯ ฝ่ายนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคเสด็จเข้าไปแล้ว ก็โกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคประทับนั่งขัดสมาธิ ทรงดำรงพระกายตรงแล้ว ทรงตั้งพระสติไว้เฉพาะหน้า ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว ก็ยิ่งโกรธเคือง ไม่อดทนได้ ฯ ครั้นนาคราชนั้นเห็นพระผู้มีพระภาคทรงสงบพระกาย สงบพระวาจา สงบพระจิต ทรงมีพระจิตตั้งมั่นแล้ว

สกาพดูโธ្ងះហើយ ក៏បណ្តាលផ្សែងហើយហុយតបទៅវិញ ។ ចំណែកនាគនោះអត់ទ្រាំសេចក្តីក្រោធមិនបាន ក៏បណ្តាលភ្លើងឲ្យឆេះឡើង ។ ឯព្រះដ៏មានព្រះភាគព្រះអង្គទ្រង់ចូលឈានមានតេជោធាតុជាអារម្មណ៍ ហើយទ្រង់បណ្តាលភ្លើងឲ្យឆេះឡើងដែរ ។ កាលបើអ្នកមានឫទ្ធិទាំងពីរបណ្តាលពន្លឺភ្លើងឲ្យភ្លឺព្រោងព្រាយឡើងហើយ ឯរោងភ្លើងក៏រុងរឿងភ្លឺសន្ធោរសន្ធៅឡើងហាក់ដូចជាភ្លើងឆេះ ។ លំដាប់នោះ ជដិលទាំងអម្បាលនោះ នាំគ្នាចោមរោមរោងភ្លើងហើយពោលយ៉ាងនេះថា ឱសមណៈមានរូបល្អម្ល៉ះ ឥឡូវត្រូវនាគរាជបៀតបៀន ។ ឯព្រះដ៏មានព្រះភាគលុះរាត្រីនោះកន្លងទៅហើយទ្រង់មិនបានប៉ះពាល់ស្បែកក្រៅ ស្បែកបន្ទាប់ សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង និងខួរក្នុងឆ្អឹងរបស់នាគនោះ ទ្រង់គ្របសង្កត់តេជៈដោយតេជៈហើយទ្រង់ចាប់នាគច្រកក្នុងបាត្រ (នាំយកទៅ) បង្ហាញដល់ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបថា នែកស្សប នេះនាគរបស់អ្នកឯង តថាគតបានគ្របសង្កត់តេជៈរបស់វា ដោយតេជៈតថាគតហើយ ។ គ្រានោះ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបត្រិះរិះដូច្នេះថា មហាសមណៈ (នេះ) មានឫទ្ធិខ្លាំង មានអានុភាពធំមែន ព្រោះហេតុថា (ព្រះអង្គ) អាចគ្របសង្កត់តេជៈរបស់នាគជាសត្វកាច មានឫទ្ធិ មានពិសក្នុងចង្កឹម មានពិសដ៏ពន្លឹក ដោយតេជៈ (របស់ព្រះអង្គបាន) តែបើទុកជាយ៉ាងនោះ ក៏គង់មិនមែនជាព្រះអរហន្តដូចអញទេ ។

[๓๙] ព្រះដ៏មានព្រះភាគ (ទ្រង់ប្រថាប់នៅ) ជិតឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានឹងជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបថា នែកស្សប បើអ្នក

មិនចង្អៀតចង្អល់ទេ តថាគតសូមនៅក្នុងរោងភ្លើងក្នុងថ្ងៃនេះបាន ๑ ថ្ងៃសិន។ ឧរុវេលកស្សបពោលតបថា អើមហាសមណៈ ខ្ញុំមិនចង្អៀតចង្អល់ទេ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំប្រាថ្នាសេចក្តីសប្បាយ ទើបឃាត់ព្រះអង្គថា ក្នុងរោងភ្លើងនេះមាននាគរាជ ๑ ជាសត្វកាច មានឫទ្ធិ មានពិសក្នុងចង្កឹម មានពិសដ៏ពន្លឹក កុំឲ្យនាគរាជនោះវាបៀតបៀនព្រះអង្គឡើយ ។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា នែកស្សប ឯនាគនោះមិនអាចបៀតបៀនតថាគតបានទេ ណ្ហើយចុះ អ្នកចូរព្រមឲ្យរោងភ្លើង (ដល់តថាគតចុះ)។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា ឧរុវេលកស្សបព្រមឲ្យហើយ ព្រះអង្គមិនតក់ស្លុត ឥតមានកោតញ្ញើតទើបយាងចូលទៅ ។ ពស់ជាអហិនាគ បានឃើញព្រះអង្គយាងចូលទៅក៏តូចចិត្ត ទើបបណ្តាលផ្សែងឲ្យហុយចេញ ។ ឯព្រះសម្ពុទ្ធជាមនុស្សនាគ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យរីករាយ ឥតមានសេចក្តីអាកអន់ ក៏បណ្តាលផ្សែងឲ្យហុយចេញក្នុងទីនោះដែរ ។ ចំណែកអហិនាគអត់ទ្រាំសេចក្តីក្រោធមិនបាន ក៏បណ្តាលភ្លើងឲ្យឆេះឡើង ដូចជាភ្លើងធម្មតា ។ ឯមនុស្សនាគទ្រង់ឆ្លាសក្នុងឈាន មានតេជោធាតុជាអារម្មណ៍ ក៏បណ្តាលឲ្យឆេះឡើងក្នុងទីនោះដែរ ។ កាលបើអ្នកមានឫទ្ធិទាំងពីរ បណ្តាលភ្លើងឲ្យភ្ជាប់ព្រោងព្រាយឡើងព្រមគ្នាហើយ ពួកជដិលក៏ចោមរោមរោងភ្លើង ។

ជដិលទាំងឡាយនិយាយគ្នាថា ឱ មហាសមណៈមានរូបល្អម្ល៉ះ ឥឡូវ

ត្រូវនាគបៀតបៀន ។

លុះរាត្រីកន្លងទៅហើយ រស្មីរបស់អហិនាគក៏រលត់សូន្យទៅ ។ ឯរស្មី មានពណ៌ច្រើនរបស់ព្រះសម្ពុទ្ធដ៏មានឫទ្ធិក៏តាំងនៅជដែល ។ រស្មីមានពណ៌ ច្រើនគឺ ខៀវខ្លះ ក្រហមខ្លះ ហង្សធាន (ក្រហមទន់) ខ្លះ លឿងខ្លះ ពណ៌ផ្កែខ្លះ មាននៅក្នុងព្រះកាយរបស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលមានព្រះនាមថា អង្គីរស ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ចាប់អហិនាគច្រកក្នុងបាត្រហើយ (នាំទៅ) បង្ហាញព្រាហ្មណ៍ថា នែកស្សប នេះនាគរបស់អ្នក តថាគតគ្របសង្កត់តេជៈ របស់វាដោយតេជៈតថាគតហើយ ។

*គ្រានោះ ជដិលឈ្មោះ ឧរុវេលកស្សបជ្រះថ្លាដោយឥទ្ធិប្បាដិហារ្យនេះ របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទើបក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យដូច្នេះថា បពិត្រមហាសមណៈ សូមព្រះអង្គគង់នៅក្នុងទីនេះ ខ្ញុំនឹងអង្គាសដោយនិច្ចកត្តដល់ព្រះអង្គ ។ (**ចាដិហារ្យជាបឋម ចប់**)*

ចាដិហារ្យជាគម្រប់ពីរ

[๔๐] *គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងជង្ឃព្រៃមួយក្នុងទីជិតអាស្រមរបស់ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សប ។ កាលនោះ ទេវតាទាំង ๔ ជាស្តេចធំ មានសម្បុរស្អ (ចុះមក) ក្នុងវេលាពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ បណ្តាលរស្មីឲ្យភ្លឺក្នុងជង្ឃព្រៃទាំងអស់ ហើយចូលទៅគាល់ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទើបឋិតនៅក្នុង*

ทิสทั้ง ๔ มีกายอันงามดังกองไฟใหญ่ ฯ ลุ่มภัตรนั้นแล้วแล ได้ชฎิลชื่ออุรุเวลกัสสปเข้าไปหาพระผู้มีพระภาค ครั้นแล้วได้เข้าไปหาแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคด้วยคาถาดังนี้ว่า ดูกรมหาสมณะ กาล (นี้) เป็นกาลสมควรแล้ว ภัตตาหารสำเร็จแล้ว ดูกรมหาสมณะ ขอเชิญท่านผู้ใดผู้หนึ่งเป็นสมควร (เชิญมา) ในกาลเป็นที่ปรากฏแห่งภัตรเถิด ให้ภิกษุในอาวาสทั้งปวงรู้ทั่วกันเถิด แล้วได้ยืนอยู่ในทิศทั้ง ๔ มีกายอันงามดังกองไฟใหญ่ ฯ พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกะอุรุเวลกัสสปนั้นว่า ดูกรอุรุเวลกัสสป ท่านกับด้วยบริษัทนี้ ยังมีความเลื่อมใสในธรรมอันเป็นเครื่องบูชาไฟอยู่ ฯ ครั้งนั้นแล ชฎิลชื่ออุรุเวลกัสสปได้มีความดำริอย่างนี้ว่า พระผู้มีพระภาคทรงทราบเราด้วยใจแล้วหนอ ดังนี้ ฯ ลำดับนั้นแล พระผู้มีพระภาคได้ทรงทำให้แจ้งซึ่งอิทธิปาฏิหาริย์ใหญ่ยิ่งนี้ ฯ ครั้งนั้นแล ชฎิลชื่ออุรุเวลกัสสปได้มีความดำริอย่างนี้ว่า แม้พระมหาสมณะก็ยังมีฤทธิ์มากอย่างนี้ แต่ยังไม่เท่าเราเป็นอรหันต์

ព្រះភាគ ហើយស្ថិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ មានគួរនាដូចគំនរភ្លើងធំ ដ៏រុងរឿង និងឧត្តមជាងរស្មីនៃពណ៌ដែលមានហើយក្នុងកាលយប់មុន ។ លុះរាត្រីនោះកន្លងទៅហើយ ទើបជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យដូច្នេះថា បពិត្រមហាសមណៈ កាល (នេះ) ជាកាលសមគួរហើយ ភត្តាហារក៏សម្រេចហើយ បពិត្រមហាសមណៈ ចុះអ្នកណាដែលមានពណ៌ល្អ បណ្តាលរស្មីឲ្យភ្លឺក្នុងជង្ឃព្រៃទាំងអស់ ក្នុងវេលាកណ្តាលអធ្រាត្រហើយចូលមកគាល់ព្រះអង្គ លុះចូលមកដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះអង្គទើបឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ មានគួរនាដូចជាគំនរភ្លើងធំ ដ៏រុងរឿងនិងឧត្តមជាងរស្មីនៃពណ៌ដែលមានហើយក្នុងកាលយប់មុន ។ ទ្រង់ត្រាស់ថា នែកស្សប អ្នកនោះហើយ គឺសក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតាទាំងឡាយ ចូលមករកតថាគតដើម្បីនឹងស្តាប់ធម៌ ។ គ្រានោះ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សប មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មហាសមណៈ (នេះ) មានឫទ្ធិខ្លាំង មានអានុភាពធំមែន ព្រោះថាសក្កទេវរាជជាធំជាងពួកទេវតា គង់ចូលមកគាល់ដើម្បីនឹងស្តាប់ធម៌ តែបើទុកជាយ៉ាងនោះ ក៏គង់នៅមិនមែនជាអរហន្តដូចអញទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សោយភត្តាហារបស់ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សប ស្រេចហើយ ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងជង្ឃព្រៃនោះឯង ។

ចាជិហារ្យជាគម្រប់ ๓ ចប់

ចាដិហារ្យជាគម្រប់បួន

[๔๒] *លំដាប់នោះ សហម្បតិព្រហ្មមានសម្បុរល្អបណ្តាលរស្មីឲ្យភ្លឺក្នុងជង្ឃព្រៃទាំងអស់ ក្នុងវេលាកណ្តាលអធ្រាត្រ ចូលទៅគាល់ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទើបឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ មានគួរនាដូចគំនរភ្លើងធំរុងរឿង និងឧត្តមជាងរស្មីនៃពណ៌ដែលមានហើយក្នុងយប់មុនៗ ។ កាលបើរាត្រីនោះកន្លងទៅហើយ ទើបជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដោយពាក្យនេះថា បពិត្រមហាសមណៈ កាល (នេះ) ជាកាលសមគួរហើយ ភត្តាហារក៏សម្រេចហើយ បពិត្រមហាសមណៈ ចុះអ្នកណាហ្ន៎មានពណ៌ល្អបណ្តាលរស្មីឲ្យភ្លឺក្នុងជង្ឃព្រៃទាំងអស់ ក្នុងវេលាកណ្តាលអធ្រាត្រ ចូលមកគាល់ព្រះអង្គ លុះចូលមកដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះអង្គហើយ ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ គួរនាដូចគំនរភ្លើងដ៏ធំរុងរឿង និងឧត្តមជាងរស្មីនៃពណ៌ដែលមានក្នុងយប់មុនៗ នោះ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា នែកស្សប ជននោះឯង គឺសហម្បតិព្រហ្មចូលមករកតថាគតដើម្បីនឹងស្តាប់ធម៌ ។ គ្រានោះ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា មហាសមណៈ (នេះ) មានឫទ្ធិខ្លាំង មានអានុភាពធំមែន ព្រោះថា អម្បាលសហម្បតិព្រហ្មក៏គង់ចូលមកគាល់ដើម្បីនឹងស្តាប់ធម៌ដែរ តែបើទុកជាយ៉ាងនោះ ក៏គង់នៅមិនមែនជាព្រះអរហន្តដូចអញទេ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សោយភត្តាហារបស់ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបស្រេចហើយ ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងជង្ឃព្រៃនោះឯង។ (**ចាដិហារ្យជាគម្រប់៤ចប់**)

ចាដិហារ្យជាគម្រប់ច្រាំ

[๔๓] *សម័យនោះឯង គ្រឿងបូជាធំនឹងកើតឡើងដល់ជដិលឈ្មោះ ឧរុវេលកស្សប ។ (ព្រោះថា) ជនអ្នកនៅក្នុងដែនអង្គៈនិងមគធទាំងអស់ គ្នាប្រាថ្នានឹងនាំយកខាទនីយភោជនីយាហារ មានប្រមាណច្រើនចូលមកបូជា។ គ្រានោះ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលឥឡូវនេះឯង គ្រឿងបូជាធំនឹងកើតឡើងដល់អញ ដ្បិតថាជនអ្នកនៅក្នុងដែនអង្គៈនិងមគធៈទាំងអស់គ្នា នឹងនាំយកខាទនីយភោជនីយាហារមានប្រមាណច្រើនចូលមកបូជា បើមហាសមណៈនឹងធ្វើឥទ្ធិប្បាដិហារ្យក្នុងទីប្រជុំមហាជន លាភ-សក្ការៈនឹងចម្រើនដល់មហាសមណៈ លាភសក្ការៈរបស់អញក៏នឹងសាបសូន្យទៅ ម្ន៎ះ មហាសមណៈ កុំគប្បីមកធាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះទៅអេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីបរិវិតក្កក្នុងចិត្តរបស់ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សប ដោយព្រះហឫទ័យព្រះអង្គ ទើបទ្រង់យាងទៅកាន់ឧត្តរកុរុទ្វីប នាំយកចង្ហាន់បិណ្ឌបាតមកអំពីឧត្តរកុរុទ្វីបនោះ ហើយទ្រង់សោយជិតស្រេះអនោតត្ត ហើយទ្រង់សម្រាកឥរិយាបថនៅក្នុងវេលាថ្ងៃកន្លែងនោះឯង ។ កាលបើរាត្រីនោះកន្លងទៅហើយ ទើបជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យនេះថា បពិត្រមហាសមណៈ កាល (នេះ) ជាកាលសមគួរហើយ ភត្តាហារក៏សម្រេចហើយ បពិត្រមហាសមណៈ ហេតុដូចម្តេច ក៏ព្រះអង្គមិនយាងមកក្នុងថ្ងៃម្សិលមិញ ចំណែកខ្ញុំៗ តែងរលឹកព្រះអង្គ ទន្ទឹងចាំមើលផ្លូវថា មហាសមណៈមិនមកទេឬអ្វី ហើយបានទាំងតម្កល់*

ចំណែកខាទនីយាហារទុក ដើម្បីព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា នែកស្សប ក្រែងអ្នកត្រិះរិះដូច្នេះថា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ គ្រឿងបូជាធំ នឹងកើតឡើងដល់អញ ដ្បិតថា ជនអ្នកនៅក្នុងដែនអង្គៈនិងមគធៈទាំងអស់គ្នា នឹងនាំយកខាទនីយភោជនីយាហារមានប្រមាណច្រើនមកបូជា បើមហាសមណៈនឹងធ្វើឥទ្ធិប្បាដិហារ្យក្នុងទីប្រជុំមហាជន ឯលាភសក្ការៈនឹងចម្រើនដល់មហាសមណៈ លាភសក្ការៈរបស់អញនឹងសាបសូន្យទៅ ឱ មហាសមណៈកុំគប្បីមកធាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែកទៅអេះ ដូច្នេះ ពិតមែនឬទេ នែកស្សប ចំណែកតថាគតឯងបានដឹងសេចក្តីបរិវិតក្កក្នុងចិត្តរបស់អ្នកឯង ដោយចិត្តតថាគត ហើយតថាគតក៏ទៅកាន់ឧត្តរកុរុទ្វីប នាំយកចង្ហាន់បិណ្ឌបាតមកអំពីទ្វីបនោះ រួចធាន់ជិតស្រះអនោតត្ត ហើយសម្រាកឥរិយាបថក្នុងវេលាថ្ងៃក្នុងកន្លែងនោះឯង ។ គ្រានោះ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបត្រិះរិះដូច្នេះថា មហាសមណៈនេះ មានឫទ្ធិខ្លាំងណាស់តើ មានអានុភាពធំមែន ព្រោះថា ព្រះអង្គស្គាល់ចិត្តដោយចិត្តរបស់ព្រះអង្គបាន តែបើទុកជាយ៉ាងនោះ ក៏គង់នៅមិនមែនជាព្រះអរហន្តដូចអញទេ ។ កាលនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សោយភត្តាហាររបស់ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបស្រេចហើយ ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងជង្ឃព្រៃនោះឯង ។

ចាតុម្មាសិកភត្តាទិបញ្ចកៈ ចប់

អាធិច្ចបរិយាយសូត្រ

[๔๔] *សម័យនោះឯង សំពត់បង្សុកូលកើតឡើងដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់រំពឹងដូច្នេះថា តថាគតគួរនឹង*

លាងសំពត់បង្សុកូលក្នុងទីណាអេះ ។ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជជាធំជាងពួកទេវតាបានជ្រាបពុទ្ធបវិតក្ក របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន ហើយ ក៏ជីកស្រះ (មួយ) ដោយដៃឯង ហើយក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គលាងសំពត់បង្សុកូលក្នុងស្រះនេះចុះ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា តថាគតគួរបោកគក់សំពត់បង្សុកូលនឹងរបស់អ្វីអេះ ។ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជជាធំជាងពួកទេវតាជ្រាបចេតោបរិវិតក្ក (ព្រះតម្រិះ) របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយចិត្តរបស់ខ្លួន ទើបនាំយកថ្ម ១ ផែនធំមកថ្វាយដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបោកគក់សំពត់បង្សុកូលលើថ្មនេះចុះ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់រំពឹងថា តថាគតគួរពាក់ព្យរ ហើយពូតនឹងរបស់អ្វីហ្ន៎ ។ លំដាប់នោះ មានទេវតាអាស្រ័យនៅលើដើមថ្ងាន់ ជ្រាបចេតោបរិវិតក្ករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន ទើបបង្អោនមែកថ្ងាន់ឲ្យទាបចុះមកដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគពាក់ព្យរហើយពូតនឹងមែកថ្ងាន់នេះចុះ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់រំពឹងទៀតថា តថាគតគួរត្រដាងហាលសំពត់បង្សុកូលត្រង់កន្លែងណាហ្ន៎ ។ ខណៈនោះ សក្កទេវរាជជាធំជាងពួកទេវតាទ្រង់ជ្រាបចេតោបរិវិតក្ករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយចិត្តរបស់ខ្លួន ទើបនាំយកថ្ម ១ ផែនធំមកថ្វាយដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រដាងហាលសំពត់បង្សុកូលលើថ្មនេះចុះ ។ កាលបើរាត្រី

นោះកន្ទងទៅហើយ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យនេះថា មហាសមណៈ កាលនេះជាកាលសមគួរហើយ កត្តាហារក៏សម្រេចហើយ បពិត្រមហាសមណៈ ស្រះភោក្ខរណីនេះ ពីមុនមិនមានក្នុងកន្លែងនេះទេ (ឥឡូវនេះ) ស្រះភោក្ខរណីនោះមានក្នុងកន្លែងនេះ ផែនថ្មនេះគេតម្កល់ទុកពីមុនក៏មិនមានដែរ ចុះ (ឥឡូវនេះ) ផែនថ្មនេះអ្នកណាគេតម្កល់ទុក មែកថ្ងាន់នេះកាលពីមុន មិនទាបចុះមកទេ (ក៏ឥឡូវនេះ) មែកថ្ងាន់នេះឯងទៅជាទាបចុះមក ព្រោះហេតុអ្វីហ្ន៎ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា នែកស្សប សំពត់បង្សុកូលកើតឡើងដល់តថាគតក្នុងទីនេះ នែកស្សប តថាគតរំពឹងដូច្នេះថា តថាគតគួរលាងសំពត់បង្សុកូលក្នុងទីណាហ្ន៎ នែកស្សប (លុះតថាគតរំពឹងយ៉ាងនេះហើយ) លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជជាធំជាងពួកទេវតាទ្រង់ជ្រាបចេតោបរិវិតក្កៈរបស់តថាគតដោយចិត្តរបស់គេ ក៏ជីកស្រះភោក្ខរណីដោយដៃ ហើយពោលពាក្យនេះនឹងតថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគលាងសំពត់បង្សុកូលក្នុងស្រះភោក្ខរណីនេះចុះ ស្រះភោក្ខរណីនេះហើយដែលអមនុស្ស[1] ជីកដោយដៃ នែកស្សប តថាគតរំពឹងដូច្នេះទៀតថា តថាគតគួរបោកគក់សំពត់បង្សុកូលលើអ្វីហ្ន៎ ម្នាលកស្សប កាលនោះ សក្កទេវរាជជាធំជាងពួកទេវតា ទ្រង់ជ្រាបចេតោបរិវិតក្កៈរបស់តថាគតដោយចិត្តរបស់គេ ទើបនាំយកផែនថ្ម ๑ ផ្ទាំងធំមកថ្វាយដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះ

๑- ក្រៅពីជាតិមនុស្ស ក្នុងទីនេះ គឺព្រះឥន្ទ ។

อค្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគចោកគក់សំពត់បង្សុកូលលើថ្មនេះចុះ ថ្ម
នេះឯងដែលអមនុស្សបានតម្កល់ទុក ម្នាលកស្សប តថាគតរំពឹងដូច្នេះទៀត
ថា តថាគតគួរពាក់ព្យួរ ហើយពូតនឹងរបស់អ្វីហ្ន៎ កស្សប ក្នុងកាលនោះ
ទេវតាអាស្រ័យនៅលើដើមថ្កាន់ ជ្រាបចេតោបរិវិតក្កៈរបស់តថាគតដោយចិត្ត
របស់គេ ទើបបង្ហោនមែកថ្កាន់ឲ្យទាបចុះមកដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអគ្គ
ដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគពាក់ព្យួរហើយពូតនឹងមែកថ្កាន់នេះចុះ ឯដើម
ថ្កាន់ក៏ទន់ទោរមក គោងដោយដៃបាន កស្សប តថាគតឯងរំពឹងដូច្នេះទៀតថា
តថាគតគួរត្រជាងហាលសំពត់បង្សុកូលត្រង់កន្លែងណាហ្ន៎ កស្សប លំដាប់
នោះ សក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតា ទ្រង់ជ្រាបចេតោបរិវិតក្កៈរបស់តថាគត
ដោយចិត្តរបស់គេ ទើបនាំយកផែនថ្ម ១ ផ្ទាំងធំមកថ្វាយដោយពាក្យថា
បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រជាងហាលសំពត់
បង្សុកូលលើថ្មនេះចុះ ថ្មនេះហើយដែលអមនុស្សគេបានតម្កល់ទុក។ គ្រានោះ
ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបត្រិះរិះដូច្នេះថា មហាសមណៈនេះ មានឫទ្ធិខ្លាំង
មានអានុភាពធំមែន ព្រោះថា អម្បាលសក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតាក៏គង់មក
ធ្វើការបម្រើ តែបើទុកជាយ៉ាងនេះក៏គង់នៅមិនមែនជាព្រះអរហន្តដូចអញទេ។
កាលនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សោយភត្តាហាររបស់ជដិល ឈ្មោះ
ឧរុវេលកស្សបហើយ ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងដងព្រៃនោះឯង ។

[៤៥] កាលបើរាត្រីនោះកន្លងទៅហើយ ទើបជដិលឈ្មោះឧរុ-
វេលកស្សប ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាប

បង្គំទូលនូវកាល (នៃកត្ត) ដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រមហាសមណៈ កាលនេះជាកាលគួរហើយ ភត្តាហារក៏សម្រេចហើយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថា ម្នាលកស្សប អ្នកឯងចូរទៅចុះ តថាគតនឹងទៅក្រោយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគលុះបញ្ជូនឧរុវេលកស្សបឲ្យទៅមុនហើយ ក៏ទ្រង់យាងទៅកាន់ជម្ពូទ្វីប ដែលលោកសន្ធតដោយដើមព្រីង ហើយនាំយកផ្លែអំពីដើមព្រីងនោះ រួចយាងត្រឡប់មកគង់ក្នុងរោងភ្លើងបានមុនជដិលនោះវិញ ។ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សប បានឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងរោងភ្លើងដោយច្បាស់លាស់ លុះឃើញហើយទើបក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហាសមណៈ ព្រះអង្គទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកតាមផ្លូវណា (កាលដែលមក) ខ្ញុំចេញមកមុនព្រះអង្គ (លុះមកដល់ទីនេះ) ត្រឡប់ជាព្រះអង្គមកដល់គង់នៅក្នុងរោងភ្លើងមុនខ្ញុំភ្លាម ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា កស្សប កាលតថាគតបានបញ្ជូនអ្នកមកក្នុងទីនេះហើយ តថាគតទៅកាន់ជម្ពូទ្វីបដែលលោកសន្ធតដោយដើមព្រីង ហើយតថាគតនាំយកផ្លែអំពីដើមព្រីងនោះ រួចមកអង្គុយនៅក្នុងរោងភ្លើង (នេះ) បានមុនអ្នក កស្សប ផ្លែនេះ គឺផ្លែព្រីងមានសម្បុរល្អ មានក្លិនក្រអូប មានរសឆ្ងាញ់ បើអ្នកចង់បរិភោគ ចូរបរិភោគចុះ ។ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបក្រាបទូលថា បពិត្រមហាសមណៈ ណ្ហើយ (ខ្ញុំអរហើយ) ព្រះអង្គបាននាំមកនូវផ្លែព្រីងនេះ សូមព្រះអង្គសោយផ្លែព្រីងនេះព្រះអង្គឯងចុះ ។ គ្រានោះ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបរិះគិតដូច្នេះថា មហាសមណៈនេះមានឫទ្ធិខ្លាំង មានអានុភាពធំ

មែន ព្រោះកាលព្រះអង្គបញ្ជូនអញមក (ក្នុងទីនេះ) មុនព្រះអង្គ ហើយ ទ្រង់ទៅកាន់ជម្ពូទ្វីបដែលលោកសន្មតដោយដើមព្រីង ហើយនាំផ្លែអំពីដើមព្រីងនោះ រួចត្រឡប់ជាមកគង់នៅក្នុងរោងភ្លើង (នេះ) បានមុនអញវិញ តែបើទុកជាយ៉ាងនោះឯង ក៏គង់នៅមិនមែនជាព្រះអរហន្តដូចអញទេ ។ កាលនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សោយភត្តាហារបស់ជដិលឈ្មោះឧរុវេល-កស្សបហើយ ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងជង្ឃព្រៃនោះឯង ។ កាលបើរាត្រីនោះកន្លងទៅហើយ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយក្រាបទូលនូវកាល (នៃភត្ត) ដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រមហាសមណៈ កាលនេះជាកាលគួរហើយ ភត្តាហារក៏សម្រេចហើយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ជូនជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបថា នែកស្សប អ្នកទៅ (មុន) ចុះ តថាគតនឹងទៅ (តាមក្រោយ) ហើយព្រះអង្គយាងទៅកាន់ជម្ពូទ្វីបដែលលោកសន្មតដោយដើមព្រីង ក៏ទ្រង់នាំផ្លែស្វាយនៅជិតដើមព្រីងនោះ ។បេ។ ទ្រង់នាំយកផ្លែកន្ធតព្រៃនៅជិតដើមព្រីងនោះ ។បេ។ ទ្រង់នាំយកផ្លែសម៉ីនៅជិតដើមព្រីងនោះ ។បេ។ ទ្រង់យាងទៅកាន់ស្ថានតាវត្តិង្សទេវលោក ហើយទ្រង់នាំមកនៅផ្ការបារិច្ឆត្តកព្រឹក្ស រួចទ្រង់មកគង់នៅក្នុងរោងភ្លើងជាមុន ។ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សក៏បានឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងរោងភ្លើងដោយច្បាស់លាស់ លុះឃើញហើយទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហាសមណៈ ព្រះអង្គទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកតាមផ្លូវណា (កាលដែលមក) ខ្ញុំចេញមកមុនព្រះ

អង្គ (រៀលាមកដល់ក្នុងទីនេះ) ត្រឡប់ជាព្រះអង្គមកគង់នៅក្នុងរោងភ្លើងបានមុនខ្ញុំវិញ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា នែកស្សប កាលតថាគតបញ្ជូនអ្នកមកក្នុងទីនេះ ហើយតថាគតទៅកាន់ស្ថានតាវត្តិង្ស នាំមកនូវផ្កាបារិច្ឆត្តកព្រឹក្ស រួចមកអង្គុយនៅក្នុងរោងភ្លើងបានមុនអ្នកឯង កស្សប នេះឯងជាផ្កាបារិច្ឆត្តកព្រឹក្សមានសម្បុរស្អ មានក្លិនក្រអូបមែន ។ គ្រានោះ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបត្រិះរិះដូច្នេះថា មហាសមណៈ (នេះ) មានឫទ្ធិខ្លាំង មានអានុភាពធំមែន ព្រោះថា ព្រះអង្គបញ្ជូនអញឲ្យមកមុនព្រះអង្គ រួចព្រះអង្គយាងទៅកាន់ស្ថានតាវត្តិង្សនាំយកផ្កាបារិច្ឆត្តកព្រឹក្ស ហើយមកគង់នៅក្នុងរោងភ្លើងនេះបានមុនអញ តែបើទុកជាយ៉ាងនោះសោត ក៏គង់នៅមិនមែនជាព្រះអរហន្តដូចអញទេ ។

[๘๖] សម័យនោះឯង ជដិលទាំងអម្បាលនោះប្រាថ្នានឹងធ្វើសេចក្តីគោរពភ្លើង ក៏មិនអាចនឹងពុះឧសទាំងឡាយឲ្យបែកចេញបាន ។ កាលនោះ ជដិលទាំងអម្បាលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា យើងមិនអាចនឹងពុះឧសឲ្យបែកបានដោយហេតុណា ហេតុនោះ គឺជាឥទ្ធានុភាពរបស់មហាសមណៈដោយពិតឥតសង្ស័យ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះនឹងជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបថា នែកស្សប អ្នកចូរពុះឧសទាំងឡាយឲ្យបែកទៅ ។ ឧរុវេលកស្សបទូលថា បពិត្រមហាសមណៈ សូមព្រះអង្គធ្វើឧសទាំងឡាយឲ្យបែកឲ្យទាន ។ ចំណែកឧសទាំង ៥០០ ដុំក៏បែកព្រមគ្នាតែម្តង ។ លំដាប់នោះ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបរំពឹងយ៉ាងនេះថា

มหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถ
ปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจาก
ราคะ ฯ

[๔๗] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูลถาม
ความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้
ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้
มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาต
ให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่
พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่าน
ผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๔๘] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๔๙] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๕๐] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๕๑] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๕๒] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๕๓] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๕๔] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๕๕] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๕๖] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๕๗] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๕๘] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๕๙] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๖๐] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๖๑] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๖๒] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๖๓] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ
ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์
สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่
ปราศจากราคะ ฯ

[๖๔] สมัยนั้น ชฎิลผู้เป็นอัครสาวกของชฎิลนั้นได้ทูล
ถามความข้อนี้กะพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้น
ได้ทูลถามข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะ
นี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนี
บาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ทูลชฎิลนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อน
ท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก เพราะว่า
พระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็น
ผู้ไม่ปราศจากราคะ ฯ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชฎิลนั้นได้ทูลข้า
พระองค์อย่างนี้ว่า ดูก่อนท่านผู้เจริญ ท่านมหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก
มีอานุภาพมาก เพราะว่าพระองค์สามารถปิดกั้นอสนีบาตให้ตกลงมา
ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นผู้ไ

ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះនឹងជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបថា នែកស្សប អ្នកចូរលត់ភ្លើងទាំងឡាយទៅ ។ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបទូលថា បពិត្រមហាសមណៈ សូមព្រះអង្គលត់ភ្លើងទាំងឡាយឲ្យទាន ។ ភ្លើងទាំង ៥០០ គំនរក៏រលត់ព្រមគ្នាតែម្តង ។ លំដាប់នោះ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបរំពឹងយ៉ាងនេះថា មហាសមណៈនេះមានឫទ្ធិខ្លាំង មានអានុភាពធំមែន ព្រោះហេតុថា ព្រះអង្គអាចនឹងលត់ភ្លើងទាំងឡាយបាន តែបើទុកជាយ៉ាងនោះ ក៏គង់នៅមិនមែនជាព្រះអរហន្តដូចអញទេ ។

[៤៩] សម័យនោះឯង ជដិលទាំងនោះនាំគ្នាមុជចុះខ្លះ ងើបឡើងខ្លះ ធ្វើនូវការមុជចុះនឹងងើបឡើងខ្លះក្នុងស្ទឹងនេរញ្ជរា ក្នុងសម័យមានទឹកសន្សើមធ្លាក់ចុះខ្លាំង ប្រហែលជា ៨ រាត្រីក្នុងចន្លោះខែទាំងពីរ[1] ជាពេលត្រជាក់មាននៅក្នុងហេមន្តរដូវ ។ ជដិលទាំងអម្បាលនោះធ្លាប់នាំគ្នាឡើងមកហើយអាំងភ្លើងក្នុងកន្លែងណា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់និម្មិតចង្រ្កានប្រមាណ ៥០០ ទុកក្នុងកន្លែងនោះ ។ ឯជដិលអម្បាលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ចង្រ្កានទាំងនេះគេរៀបចំទុកដោយហេតុណា ហេតុនោះ គឺជាឥទ្ធានុភាពរបស់មហាសមណៈដោយពិតឥតសង្ស័យ ។ លំដាប់នោះ ជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មហាសមណៈ (នេះ) មានឫទ្ធិខ្លាំង មានអានុភាពធំមែន ព្រោះថា ព្រះអង្គអាចនិម្មិតចង្រ្កានទុកបានច្រើន តែបើទុកជាយ៉ាងនោះ ក៏គង់នៅមិនមែនជាព្រះអរហន្តដូចអញទេ ។

๑- គឺ ๔ រាត្រីខាងចុងខែមាឃ ๔ រាត្រីខាងដើមខែផល្គុន រួមជា ๘ រាត្រី ។

[๕๐] *สมัยนั้นแล มีเกวียนเต็มบรรทุกกองหญ้าลงมาจากภูเขา มีประมาณมากเข้ามาสู่เมืองพาราณสี ฯ พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ในป่าแห่งหนึ่งในแคว้นนั้น แคว้นนั้นน้ำแห้งแล้ว ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคทรงดำริดังนี้ว่า ถ้ากระไร เพราะเหตุนี้ เราพึงให้น้ำไหลออกมาแล้วเดินจงกรมบนแผ่นดินที่มีน้ำขังอยู่ในที่นั้นนั่นแล ฯ ครั้นแล้ว พระองค์ก็ทรงให้น้ำไหลออกมาแล้วเสด็จเดินจงกรมบนแผ่นดินที่มีน้ำขังอยู่ในที่นั้นนั่นแล ฯ ครั้งนั้น ชฎิลชื่ออุรุเวลกัสสปเห็นน้ำไหลออกมาแล้วคิดว่า ท่านมหาสมณะอย่าให้น้ำแห้งเสียเลย ฯ ลำดับนั้น อุรุเวลกัสสปคิดแล้ว ได้ไปยังที่อยู่ของชฎิลทั้งหลายเป็นอันมาก ครั้นแล้วได้กล่าวกะชฎิลทั้งหลายเป็นอันมากว่า ท่านทั้งหลายจงนำจอบและตะกร้ามาเถิด เราทั้งหลายจักขุดคลองให้น้ำไหลออกมา ฯ ชฎิลทั้งหลายเป็นอันมากได้ฟังคำของอุรุเวลกัสสปแล้ว ได้นำจอบและตะกร้ามาแล้ว ได้ขุดคลองให้น้ำไหลออกมา ฯ ครั้งนั้น อุรุเวลกัสสปได้เห็นพระผู้มีพระภาคทรงให้น้ำไหลออกมาแล้วเสด็จเดินจงกรมบนแผ่นดินที่มีน้ำขังอยู่ในที่นั้นนั่นแล ครั้นแล้วได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ครั้นแล้วได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระมหาสมณะ พระองค์ประทับอยู่ในที่นี้หรือ ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า ดูก่อนกัสสป ตถาคตอยู่ในที่นี้แล ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคได้เสด็จขึ้นสู่เวหาสแล้วประทับนั่งขัดสมาธิในอากาศ (ในขณะนั้นนั่นแล) ฯ ลำดับนั้น ชฎิลอุรุเวลกัสสปได้มีความคิดอย่างนี้ว่า มหาสมณะนี้มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก แต่ว่าเรายังมีความดำริว่าเป็นพระอรหันต์ไม่เสมอพระองค์ ก็ถ้าแม้นว่าน้ำนี้ไม่ไหลเข้าไปถึงเข่าของพระองค์ ก็ถ้าแม้นว่าน้ำนี้ไม่ไหลเข้าไปถึงเข่าของพระองค์ ก็ถ้าแม้นว่าน้ำนี้ไม่ไหลเข้าไปถึงสะเอวของพระองค์ ก็ถ้าแม้นว่าน้ำนี้ไม่ไหลเข้าไปถึงสะเอวของพระองค์ ก็ถ้าแม้นว่าน้ำนี้ไม่ไหลเข้าไปถึงรักแร้ของพระองค์ ก็ถ้าแม้นว่าน้ำนี้ไม่ไหลเข้าไปถึงรักแร้ของพระองค์ ก็ถ้าแม้นว่าน้ำนี้ไม่ไหลเข้าไปถึงพระศอของพระองค์ ก็ถ้าแม้นว่าน้ำนี้ไม่ไหลเข้าไปถึงพระศอของพระองค์ ก็ถ้าแม้นว่าน้ำนี้ไม่ไหลเข้าไปถึงพระเศียรของพระองค์ ก็ถ้าแม้นว่าน้ำนี้ไม่ไหลเข้าไปถึงพระเศียรของ

ក៏គង់នៅមិនមែនជាព្រះអរហន្តដូចអញទេ ។

[๕๑] *គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បរិវិតក្កដូច្នេះថា មោឃ-បុរសនេះត្រិះរិះយ៉ាងនេះយូរណាស់មកហើយថា មហាសមណៈនេះមានឫទ្ធិខ្លាំង មានអានុភាពធំមែន តែបើទុកជាយ៉ាងនោះ ក៏គង់នៅមិនមែនជាព្រះអរហន្តដូចអញទេ បើដូច្នោះ គួរតថាគតធ្វើជដិលនេះឲ្យកើតសេចក្តីសង្វេគ (ស្ដុតចិត្ត) ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីកានេះនឹងជដិលឈ្មោះឧរុវេលកស្សបថា នែកស្សប អ្នកឯងមិនមែនជាព្រះអរហន្តទេ អ្នកមិនទាន់បានដល់អរហត្តមគ្គទេ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកឯងនឹងជាអរហន្តឬៗ ថា ជាបុគ្គលដល់ហើយនូវអរហត្តមគ្គដោយបដិបទា (សេចក្តីប្រតិបត្តិ) ណា បដិបទានោះ មិនមានដល់អ្នកទេ ។ គ្រានោះ ជដិលឈ្មោះឧរុវេល-កស្សបក្រាបសិរសាចុះទៀបព្រះបាទារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គគួរបានបព្វជ្ជា គួរបានឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ (ក្នុងកាលឥឡូវនេះ) ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា នែកស្សប អ្នកឯងជានាយក ជាអ្នកដឹកនាំ ជាកំពូល ជាប្រធាន ជាបុគ្គលដ៏ឧត្តមប្រសើរជាងជដិលទាំងឡាយប្រមាណ ๕๐๐ រូប អ្នកត្រូវប្រាប់ជដិលទាំងអម្បាលនោះជាមុនសិន បើជដិលទាំងអម្បាលនោះគេយល់យ៉ាងណា គេក៏នឹងធ្វើយ៉ាងនោះដែរ ។ កាលនោះ ជដិលឧរុវេលកស្សបដើរចូលទៅរកជដិលជាកូនសិស្សទាំងអម្បាលនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបប្រាប់ជដិលទាំងនោះយ៉ាង*

นេះថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន ខ្ញុំចង់ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះមហាសមណៈ (នុ៎ះ) អ្នកទាំងឡាយយល់យ៉ាងណា ចូរធ្វើយ៉ាងនោះចុះ ។ ជដិលទាំងអម្បាលនោះតបថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំទាំងអស់គ្នាជាអ្នកជ្រះថ្លាហើយក្នុងសំណាក់ព្រះមហាសមណៈ (នុ៎ះ) យូរណាស់មកហើយ បើលោកម្ចាស់នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមហាសមណៈ យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នានឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមហាសមណៈ (នុ៎ះ) ដែរ ។ កាលនោះ ជដិលទាំងអម្បាលនោះ បណ្តែតចោលនូវគ្រឿងបរិក្ខារព្រមទាំងសក់ ទាំងជដា (ផ្នួងសក់) ទាំងអម្រែក ទាំងគ្រឿងបូជាភ្លើងក្នុងទឹក ហើយនាំគ្នាចូលទៅកាន់ទីដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបសិរសាចុះទៀបព្រះបាទាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ គួរបានបព្វជ្ជា គួរបានឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅថា អ្នកទាំងឡាយចូរមកជាភិក្ខុចុះ ហើយត្រាស់ថា សាសនធម៌តថាគតពោលល្អហើយ អ្នកទាំងឡាយចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដើម្បីនឹងធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខដោយល្អចុះ ។ ឯព្រះពុទ្ធដីកានោះឯង ជាឧបសម្បទារបស់លោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយនោះ ។

[៥២] ឯជដិលឈ្មោះនទីកស្សប បានឃើញគ្រឿងបរិក្ខារ ព្រមទាំងសក់ ទាំងជដា ទាំងអម្រែក ទាំងគ្រឿងបូជាភ្លើងអណ្តែតទៅតាមទឹក ដោយ

ច្បាស់លាស់ លុះជដិលឈ្មោះនទីកស្សប បានឃើញហើយគិតដូច្នេះថា សេចក្តីអន្តរាយ កុំបីមានដល់តាបសជាបងអញឡើយ ។ គិតហើយ ក៏ប្រើជដិលទាំងឡាយឲ្យទៅដោយពាក្យថា អ្នកទាំងឡាយចូរទៅស្តាប់ដំណឹងបងខ្ញុំមើល ថាហើយ ទើបខ្លួនឯងក៏ទៅជាមួយនឹងជដិលទាំង ៣០០ រូប ដើរតម្រង់ទៅកាន់ទីដែលឧរុវេលកស្សបជ័មានអាយុនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយពាក្យនេះនឹងឧរុវេលកស្សបជ័មានអាយុថា បពិត្រកស្សប អំពើនេះប្រសើរហើយឬអ្វីហ្ន៎ ។ ឧរុវេលកស្សបប្រាប់ថា អើ អ្នកជ័មានអាយុទាំងឡាយ អំពើនេះ ប្រសើរហើយ ។ កាលនោះ ជដិលទាំងអម្បាលនោះ ក៏បណ្តែតចោលនូវគ្រឿងបរិក្ខារ ព្រមទាំងសក់ ទាំងជដា ទាំងអម្រែក ទាំងគ្រឿងបូជាភ្លើងទៅក្នុងទឹក ហើយចូលទៅគាល់ព្រះជ័មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបសិរសាចុះទាបព្រះបាទាព្រះជ័មានព្រះភាគ ហើយក្រាបទូលព្រះជ័មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះជ័មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយគួរបានបព្វជ្ជាគួរបានឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះជ័មានព្រះភាគ ។ ព្រះជ័មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅថា អ្នកទាំងឡាយចូរមកជាភិក្ខុចុះ ហើយត្រាស់ថា សាសនធម៌តថាគតពោលល្អហើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដើម្បីធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខដោយល្អចុះ ។ ព្រះពុទ្ធដីកានោះឯង ជាឧបសម្បទារបស់លោកជ័មានអាយុទាំងអម្បាលនោះ ។

[๕๓] ឯជដិលឈ្មោះគយាកស្សបបានឃើញគ្រឿងបរិក្ខារព្រមទាំងសក់ ទាំងជដា ទាំងអម្រែក ទាំងគ្រឿងបូជាភ្លើងអណ្តែតទៅតាមទឹកដោយ

ច្បាស់លាស់ លុះជដិលឈ្មោះ គយាកស្សប បានឃើញហើយក៏មានសេចក្តី
ត្រិះរិះថា សេចក្តីអន្តរាយកុំបីមានដល់តាបសទាំងពីរនាក់ជាបងអញឡើយ។
ទើបប្រើជដិលទាំងឡាយ ឲ្យទៅដោយពាក្យថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរទៅស្តាប់
ដំណឹងបងអញទាំងពីរនាក់មើល ថាហើយខ្លួនឯងក៏ទៅជាមួយនឹងជដិលទាំង
២០០ រូបដើរតម្រង់ទៅកាន់ទីដែលឧរុវេលកស្សបដ៏មានអាយុនៅ លុះចូល
ទៅដល់ហើយ ក៏និយាយពាក្យនេះនឹងឧរុវេលកស្សបដ៏មានអាយុថា បពិត្រ
កស្សប អំពើនេះប្រសើរឬអ្វីហ្ន៎ ។ ឧរុវេលកស្សបប្រាប់ថា អើ អ្នកដ៏មាន
អាយុទាំងឡាយ អំពើនេះ ប្រសើរហើយ ។ កាលនោះ ពួកជដិលទាំងនោះ
បណ្តែតទៅនូវគ្រឿងបរិក្ខារ ព្រមទាំងសក់ ទាំងជដា ទាំងអម្រែក ទាំងគ្រឿង
បូជាភ្លើងទៅក្នុងទឹក ហើយចូលទៅកាន់ទីដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយក៏ក្រាបក្បាលទៀបព្រះបាទាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយបាន
ពោលនូវពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំ
ទាំងឡាយគួរបាននូវបព្វជ្ជា គួរបាននូវឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយចូរមកចុះទើបត្រាស់ថា សាសនធម៌តថាគតពោលហើយដោយប្រពៃ
អ្នកទាំងឡាយចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដើម្បីធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខ
ដោយប្រពៃចុះ ។ ព្រះពុទ្ធដីកានោះឯង ជាឧបសម្បទារបស់លោកដ៏មាន
អាយុទាំងនោះ ។

[๕๔] *ឧស ๕๐๐ កំណាត់មិនបែក ក៏ត្រឡប់ទៅជាបែក ភ្លើងមិន*

ឆេះក៏ត្រឡប់ទៅជាឆេះ ភ្លើងមិនរលត់ ក៏ត្រឡប់ទៅជារលត់ ដោយអធិដ្ឋាន របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់និម្មិតចង្ក្រានទាំង៥ឱយ ចំនួន ៥០០ ។ ចាដិហារ្យចំនួនបីពាន់ច្រាំរយក៏មានដោយន័យនេះឯង ។

[៥៥] គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងឧរុវេលាប្រទេស តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ ហើយទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅក្នុងគយាសីស-ប្រទេស មួយអន្ទើដោយភិក្ខុសង្ឃដ៏ច្រើនចំនួន ១០០០ អង្គ គឺពួកភិក្ខុដែល ជាជដិលក្នុងកាលមុនទាំងអស់នោះឯង ។ មានសេចក្តីតំណាលថា ព្រះដ៏ មានព្រះភាគគង់នៅលើខ្នងថ្មឈ្មោះគយាសីសៈ ទៀបគយាប្រទេសនោះ មួយ អន្ទើដោយភិក្ខុ ១០០០ អង្គ ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតទាំងអស់ជារបស់ក្តៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតទាំងអស់ជារបស់ក្តៅ (នោះ) តើគឺអ្វី ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុជារបស់ក្តៅ រូបទាំងឡាយជារបស់ក្តៅ ចក្ខុវិញ្ញាណជា របស់ក្តៅ ចក្ខុសម្ផស្ស[1] ជារបស់ក្តៅ ការសោយអារម្មណ៍ណានេះ ជាសុខ ក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី កើតឡើងអំពីបច្ច័យ គឺចក្ខុសម្ផស្ស ការសោយអារម្មណ៍នោះឯង ក៏ជារបស់ក្តៅ ចុះក្តៅដោយហេតុអ្វី តថាគត ពោលថា ក្តៅដោយភ្លើង គឺរាគៈ ភ្លើង គឺទោសៈ ភ្លើង គឺមោហៈ ក្តៅ (ដោយ ភ្លើង) គឺជាតិ ជរា មរណៈ ក្តៅដោយ (ភ្លើង គឺ) សេចក្តីសោក សេចក្តី ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីតូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ។

๑- វត្ថុដែលពាល់ត្រូវដោយភ្នែក គឺអារម្មណ៍ដែលឃើញដោយភ្នែក មានរូបជាដើម ។

ត្រចៀកជារបស់ក្តៅ សំឡេងជារបស់ក្តៅ ฯลฯ ច្រមុះជារបស់ក្តៅ ក្លិនទាំងឡាយជារបស់ក្តៅ ฯลฯ អណ្តាតជារបស់ក្តៅ រសទាំងឡាយជារបស់ក្តៅ ฯลฯ កាយជារបស់ក្តៅ ផោដ្ឋព្វៈ[๑] ទាំងឡាយជារបស់ក្តៅ ฯลฯ ចិត្តជារបស់ក្តៅ ធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយជារបស់ក្តៅ មនោវិញ្ញាណជារបស់ក្តៅ មនោសម្ផស្សៈ[๒]ជារបស់ក្តៅ សេចក្តីសោយអារម្មណ៍ណាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនជាទុក្ខជាសុខក្តី តែងកើតឡើងព្រោះបច្ច័យ គឺមនោសម្ផស្ស សេចក្តីសោយអារម្មណ៍នោះឯងក៏ជារបស់ក្តៅ ចុះក្តៅដោយហេតុអ្វី តថាគតពោលថា ក្តៅដោយភ្លើង គឺរាគៈ ភ្លើង គឺទោសៈ ភ្លើងគឺមោហៈ ក្តៅដោយជាតិ ជរា មរណៈ ក្តៅដោយសេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីតូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកប្រកប ដោយសុតៈ (គឺជាអ្នកចេះដឹង) កាលឃើញយ៉ាងនេះ រមែងនឿយណាយក្នុងចក្ខុផង ក្នុងរូបទាំងឡាយផង ក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណផង ក្នុងចក្ខុសម្ផស្សផង សេចក្តីសោយអារម្មណ៍ណាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី តែងកើតឡើងអំពីបច្ច័យ គឺចក្ខុសម្ផស្ស អរិយសាវក រមែងនឿយណាយ ក្នុងសេចក្តីសោយអារម្មណ៍នោះឯងផង ក្នុងត្រចៀកផង ក្នុងសំឡេងទាំងឡាយផង ฯลฯ ក្នុងច្រមុះផង ក្នុងក្លិនទាំងឡាយផង ฯลฯ ក្នុងអណ្តាតផង ក្នុងរសទាំងឡាយផង ฯลฯ ក្នុងកាយផង ក្នុងផោដ្ឋព្វៈ

๑- វត្ថុដែលមានរូប មានសំពត់អាវជាដើម ដែលមកប៉ះពាល់ត្រូវកាយ ហៅថា ផោដ្ឋព្វៈ ฯ

๒- សេចក្តីផ្សព្វផ្សាយក្នុងចិត្ត គឺអារម្មណ៍ដែលមកប៉ះពាល់ដល់គំនិត ฯ

ទាំងឡាយផង ฯลฯ ក្នុងចិត្តផង ក្នុងធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយផង នឿយណាយក្នុងមនោវិញ្ញាណផង នឿយណាយក្នុងមនោសម្ផស្សផង សេចក្តីសោយអារម្មណ៍ណាដែលជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី រមែងកើតឡើងអំពីបច្ច័យ គឺមនោសម្ផស្ស អរិយសាវករមែងនឿយណាយក្នុងសេចក្តីសោយអារម្មណ៍នោះឯងផង កាលបើនឿយណាយហើយក៏ប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក (នោះឯង) ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីប្រកាន់មាំ កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ក៏មានញាណដឹងថា ចិត្តរបស់អញរួចស្រឡះហើយ អរិយសាវកនោះដឹងច្បាស់ថា កំណើតអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចបានធ្វើរួចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅអំពីសោឡសកិច្ចនេះមិនមានឡើយ ฯ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគកំពុងសម្តែងវេយ្យាករណ៍[1] នេះ ចិត្តរបស់កិក្ខុចំនួន ๑๐๐๐ រូបនោះក៏ផុតចាកអាសវធម៌ទាំងឡាយ ឥតមានជាប់ជំពាក់ដោយឧបាទានឡើយ ฯ

អទិត្តបរិយាយសូត្រ ចប់

ឧរុវេលប្បាដិហារិយកាណវារ ជាគម្រប់ ๓ ចប់

๑- របៀបបាលីដែលជាពាក្យរាយសុទ្ធ ឥតមានចង្វាក់ឆន្ទៈ គឺមិនចង្វាក់ជាពាក្យកាព្យ ដែលហៅថា គាថាទេ ฯ

อัฏฐกถา

อุรุเวลกัสสปาทิวัตถุ

[๓๗] บทว่า **ปมุโข** ประมุข คือเป็นประธาน ฯ

บทว่า **ฉาโมกฺโข** ปาโมกข์ มีอรรถว่า เป็นอุดม คือมีปัญญาดังแผ่นดิน ฯ

[๓๘] บทว่า **อนุปหจฺจ** มิได้ทำลายเสียแล้ว ยังไม่ให้ถึงความพินาศ ฯ

ในบทว่า **เตชสา เตชํ** มีอรรถว่า ข่มเดชของนาคด้วยเดชของตน ฯ บทว่า **ปริยาเทยฺย** มีอรรถว่า พึงให้สิ้นไป ฯ บทว่า **มกฺขึ** ความโกรธ ฯ บทว่า **น ตฺวา น โข อรหา ยถา อหนฺ** มีอรรถว่า ท่านผู้เจริญย่อมรู้จักตนว่า เราเป็นพระอรหันต์ ฉันใด ก็หาฉันนั้นไม่ ฯ

[๓๙] ในบทว่า **อชฺเชวาหนฺติ อาคเมยฺย** มีอรรถว่า พึงมาในวันนี้นั่นเอง ฯ บทว่า **ชานิสฺสามาติ** ความว่า จักรู้ ฯ บทว่า **สุมานโส** ความว่า มีใจดี ฯ บทว่า **น วิมโน** ความว่า ไม่มีใจขุ่นมัว ฯ

ในบทว่า **อคฺคาคารานิ** มีอรรถว่า ในโรงไฟ ฯ

បទថា **ជដិលា** *ភ្ជាប់ជាមួយបទនេះថា* **ភណាទ្ធិ** ។

ច្រើនបទថា **អហិនាគស្ស អច្ចុយ្យោ ន ហោន្តិ** *សេចក្តីថា អណ្តាតភ្លើងនៃនាគ មានពន្លឺមិនរុងរឿង មានពណ៌ខុសប្រក្រតី* ។

បទថា **ផលិកវណ្ណាយោ** *គឺមានពណ៌ដូចកែវផលិក* ។

បទថា **អគ្គិរសស្ស** *សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមថា អគ្គីរស ព្រោះព្រះអង្គជាអ្នកផ្សាយចេញនៃរស្មីរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមថា អគ្គីរសអង្គនោះ* ។

[๔๐-๔๒] *ពីរបទថា* **អភិក្កន្តាយ រត្តិយា** *សេចក្តីថា កាលរាត្រីអស់ទៅច្រើនហើយ អធិប្បាយថា នៅសល់តិចតួច* ។

បទថា **អភិក្កន្តវណ្ណា** *គឺមានពណ៌សម្បុរល្អ បានដល់ មានពណ៌សម្បុរគួរពេញចិត្តពន់ពេក* ។

បទថា **កេវលកប្បំ** *បានដល់ ទាំងមូល គឺឥតសេសសល់* ។

ជដិលឧរុវេលកស្សប សំដៅដល់រស្មីនៃវណ្ណៈរបស់ស្តេចមហារាជទាំង ๔ ពោលថា **បុរិមាហិ វណ្ណាធិភាហិ** ។

បទថា **ចាណិនា** *គឺដោយដៃ* ។

[๔๔-๔๙] *បទទាំងឡាយថា* **ករុណេ អធិវត្ថា ទេវតា** *បានដល់ទេវតាដែលអាស្រ័យនៅត្រង់ដើមថ្ងាន់* ។

បទថា **វិស្សជ្ជេយ្យុំ** *សេចក្តីថា គប្បីត្រជាងហាលទុកដើម្បីឲ្យស្ងួត* ។ *ដើមថ្ងាន់នោះ អមចុះ ហាក់បីដូចទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ សូមព្រះ*

អង្គទ្រង់ឈោងព្រះហស្តមកចុះ ព្រោះដួចច្នោះ ទើបដើមថ្ងាន់នោះ ឈ្មោះថា **អាហរហរោត្តោ** *បង្អោនចុះដួចទូលថា សូមទ្រង់លាព្រះហស្តមកចុះ ។*

បទថា **ឧយ្យោជេត្វា** *បានដល់ ចោល ។ ភាជនៈសម្រាប់បង្អាត់ភ្លើង លោកហៅថា* **មណ្ឌាមុខី** *(ជើងច្រាន) ។*

[๕๑] *បទថា* **ចិរបដិកា** *សេចក្តីថា ចាប់តាំងអំពីកាលយូរ ។*

[๕๒] *បទថា* **កេសមិស្សុំ** *ជាដើម សេចក្តីថា សក់ទាំងឡាយនោះឯង ឈ្មោះថា* **កេសមិស្សុំ** *គឺផ្ងងសក់ ។ បទទាំងអស់មានន័យដូចគ្នា ។ សង្រែក សម្រាប់ដាក់បរិក្ខារបស់តាបស ឈ្មោះថា* **ទារិកាដ ។**

ខុរុវេលកស្សបាទិ ចប់

ពិម្ពិសារកថា

[๕๖] *កាលនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់លើខ្នងថ្មឈ្មោះគយាសីសៈ តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ ហើយទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ មួយអន្ទើដោយភិក្ខុសង្ឃដ៏ច្រើនចំនួន ๑๐๐๐ អង្គ គឺបុរាណជដិលទាំងអស់ នោះឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រេចទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏បានដល់ទៅក្រុងរាជគ្រឹះ ។ មានសេចក្តីតំណាលថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងសុប្បតិដ្ឋចេតិយ ក្នុងលដ្ឋិវនឧទ្យាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះនោះ ។*

[๕๗] *ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ បានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ដំណឹងច្បាស់ថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចម្រើនជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូល ហើយបួស ឥឡូវយាងមកកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ គង់នៅក្នុងសុប្បតិដ្ឋចេតិយ ក្នុងលដ្ឋិវនឧទ្យាន (សួនច្បារត្នោត) ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះរបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ឮខ្ចរខ្ចាយសុសសាយយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ឆ្ងាយចាកកិលេស ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គឯង ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ទ្រង់មានដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណរកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ទ្រង់ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ទ្រង់ជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់បានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ទ្រង់លែងត្រឡប់មកកាន់កពថ្មីទៀតដោយប្រការដូច្នេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាចំពោះព្រះអង្គឯង ហើយញុំាងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវ-*

លោក មារលោក ព្រហ្មលោក ញុំាងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈ និង ព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងទេវតា និងមនុស្សឲ្យបានត្រាស់ដឹងផង ព្រះដ៏មានព្រះ ភាគនោះ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏ពីរោះបទដើម ពីរោះបទកណ្តាល ពីរោះបទចុង ទ្រង់ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ ព្រមទាំងអត្ថ ព្រមទាំងព្យញ្ជនៈដ៏ បរិបូណ៌ពេញលេញ កិរិយាដែលបានឃើញព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មាន សភាពយ៉ាងនោះ ជាប្រការប្រពៃពេក ។ គ្រានោះ ព្រះបាទមាគធសេនិយ ពិម្ពិសារ មានទាំងព្រាហ្មណ៍ និងគហបតិដែលនៅក្នុងដែនមគធៈ ចំនួនដប់ ពីរម៉ឺនជាបរិវារ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ឯពួក ព្រាហ្មណ៍ និងគហបតិដែលនៅក្នុងដែនមគធៈចំនួនដប់ពីរម៉ឺននោះ ពួកខ្លះ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះក៏ពោល ពាក្យរីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះធ្វើពាក្យគួររីករាយ គួរឈឺក ឲ្យសម្រេចហើយក៏អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះក៏ប្រណមអញ្ជលីចំពោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះក៏ប្រកាសនាម និង គោត្ររបស់ខ្លួនក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះក៏ស្ងៀមអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ទើបពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតិ ដែលនៅក្នុងដែនមគធៈចំនួនដប់ពីរម៉ឺននោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មហាសមណៈប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់ឧរុវេលកស្សបឬហ្ន៎ ឬថា ឧរុវេលកស្សបប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់មហាសមណៈ ។ ឯព្រះដ៏

มានព្រះភាគក៏ជ្រាបសេចក្តីត្រិះរិះនៃចិត្តរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតីដែលនៅក្នុងដែនមគធៈចំនួនដប់ពីរម៉ឺននោះ ដោយព្រះហឫទ័យព្រះអង្គ ហើយទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះឧរុវេលកស្សបដ៏មានអាយុដោយព្រះគាថាថា

អ្នកឯងនៅក្នុងឧរុវេលាប្រទេស ជាអ្នកប្រជៅពួកតាបស តើអ្នកឃើញអ្វី បានជាលះបង់ការបូជាភ្លើងចោលចេញ ។ ម្នាលកស្សប តថាគតសួរសេចក្តីនេះនឹងអ្នក កាលបូជាភ្លើងដែលអ្នកលះបង់ហើយ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

ឧរុវេលកស្សបក្រាបបង្គំទូលថា

ជនទាំងឡាយតែងពោលសរសើរ ចំពោះនូវកាមទាំងឡាយ គឺរូបសំឡេង ព្រមទាំងរសផង នូវស្រីទាំងឡាយផង ព្រោះការបូជា ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងថា កាមគុណ មានរូបជាដើមនេះ ជាគ្រឿងសៅហ្មងក្នុងឧបធិ[1] ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនត្រេកអរក្នុងការបូជាធំ និងការបូជាតូច (គឺការគោរពភ្លើងរាល់ថ្ងៃ) ។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលកស្សប ចិត្តរបស់អ្នកមិនត្រេកអរហើយ ក្នុងកាមគុណទាំងឡាយនោះ គឺរូបសំឡេង

๑- វិភង្គវិនោទនីដីកាថា ឧបធិមាន ๔ យ៉ាង គឺកាមូបធិ ๑ ខន្ធូបធិ ๑ កិលេសូបធិ ๑ អភិសង្ខារូបធិ ๑ ។ តែក្នុងទីនេះ សំដៅយកខន្ធូបធិតែម្យ៉ាង ។ ឯ ឧបធិសព្ទ នេះ ប្រែថា ខ្លួនរាងកាយ គោល ហេតុ នៃសេចក្តីរិលកើតកិលេស និងសេចក្តីកង្វល់ ។

ព្រមទាំងរស ម្នាលកស្សប ម្យ៉ាងទៀត ចិត្តរបស់អ្នកត្រេកអរក្នុងមនុស្សលោក និងទេវលោកខ្លះដែរឬ ចូរអ្នកពោលហេតុនេះមកតថាគតមើល ។

ព្រះឧរុវេលកស្សបក្រាបទូលថា ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញនូវព្រះនិញ្វនជារបស់ល្អិត ឥតមានឧបធិ ឥតមានសេចក្តីខ្វល់ មិនជាប់ជំពាក់នៅក្នុងកាមភព ជាធម្មជាតពិត មិនប្រែប្រួល ជាធម្មជាតគឺបុគ្គលមិនគប្បីបានដោយហេតុដទៃ (ក្រៅពីមគ្គ) ព្រោះហេតុដូច្នោះ បានជាខ្ញុំព្រះអង្គមិនត្រេកអរក្នុងការបូជាធំ និងការបូជាតូច ។

[๕๘] *លំដាប់នោះ ព្រះឧរុវេលកស្សបដ៏មានអាយុក្រោកចាកអាសនៈធ្វើនូវសំពត់ឧត្តរាសង្គៈលើស្មាម្ខាង ហើយក្រាបសិរសាទៀបព្រះបាទារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចក៏បានបង្គំទូលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាគ្រូរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាគ្រូរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវក ។ គ្រានោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតីដែលនៅក្នុងដែនមគធៈចំនួនដប់ពីរម៉ឺននោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ឧរុវេលកស្សបប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់មហាសមណៈទេតើ ។ ពេលនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តនៃពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតីចំនួនដប់ពីរម៉ឺន ដែលនៅក្នុងដែនមគធៈនោះ ដោយព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះអង្គ*

รูจเหิยก็ទ្រង់សម្តែងអនុបុព្វីកថា គឺទានកថា ๑ សីលកថា ๑ សគ្គកថា ๑ ទោសនៃកាមគុណដ៏លាមក ដ៏សៅហ្មង ๑ អានិសង្សនៃការចេញចាកកាម (បួស) ๑ ฯ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបនូវពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតិទាំងនោះថា ជាបុគ្គលមានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកនីវរណធម៌ មានចិត្តអណ្តែតឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងកាលណា ព្រះធម្មទេសនាណាដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយលើកឡើងសម្តែងដោយព្រះអង្គឯង ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនានោះ គឺទុក្ខសច្ច ๑ សមុទយសច្ច ๑ និរោធសច្ច ๑ មគ្គសច្ច ๑ ក្នុងកាលនោះ ฯ ធម្មតាសំពត់សស្អាតដ៏ប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ (គឺធ្យូង ឬលក្ខ្មៅជាដើម) គួរទទួលគ្រឿងជ្រលក់បានដោយប្រពៃ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ឯធម្មចក្ខុ គឺសោតាបត្តិមគ្គដ៏ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល ក៏កើតឡើងដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតិដែលនៅក្នុងដែនមគធៈចំនួនដប់មួយម៉ឺន មានព្រះបាទពិម្ពិសារជាប្រធានលើអាសនៈនោះថា ធម្មជាតណាមួយដែលកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះ ក៏រលត់ទៅជាធម្មតាដែរ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ฯ ចំណែកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតិចំនួន ๑ ម៉ឺនរូប ក៏ថ្វាយខ្លួនជាឧបាសក ฯ

[๕๙] គ្រានោះ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ទ្រង់ឃើញអរិយសច្ចធម៌ហើយ ទ្រង់បានដល់អរិយសច្ចធម៌ហើយ ទ្រង់បានត្រាស់ដឹងអរិយសច្ចធម៌ហើយ ទ្រង់ចុះព្រះទ័យស៊ប់ក្នុងអរិយសច្ចធម៌ហើយ ទ្រង់ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវសេចក្តីក្លៀវក្លា

มិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃក្នុងសាសនាព្រះសាស្តា ទ្រង់បានពោលពាក្យនេះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីដើមកាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គនៅជាកុមារនៅឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមានបំណង ៥ យ៉ាង ឥឡូវនេះ បំណងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះក៏សម្រេចអស់ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីដើមកាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គនៅជាកុមារមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សូមឲ្យជនទាំង-ទ្វាយអភិសេកអញក្នុងរាជសម្បត្តិ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាបំណងទី ១ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥឡូវនេះ បំណងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះបានសម្រេចហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បំណងទី ២ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនេះដូច្នេះថា សូមឲ្យព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធគប្បីចូលមកកាន់ដែនរបស់អញនោះ ឥឡូវនេះបំណងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះក៏បានសម្រេចហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនបំណងទី ៣ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនេះដូច្នេះថា សូមឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គបានចូលទៅសេពគប់នឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ឥឡូវនេះបំណងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះបានសម្រេចហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បំណងទី ៤ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនេះដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះគប្បីសម្តែងធម៌ដល់អញ ឥឡូវនេះ បំណងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះសម្រេចហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បំណងទី ៥ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនេះដូច្នេះថា ចំណែកខាងអញ គប្បីដឹងច្បាស់នូវធម៌របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ឥឡូវនេះ បំណងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះបានសម្រេចហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីដើមកាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គនៅជាកុមារនៅឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមានបំណង ៥ យ៉ាងនេះ ឥឡូវនេះ បំណងទាំង ៥ យ៉ាងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះក៏បានសម្រេច

បរិបូណ៌ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះអង្គសម្តែងហើយដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ (ក្តី ច្បាស់ណាស់) គួរនាដូចជាមនុស្សចាប់របស់ដែលគេផ្កាប់ចុះ ឲ្យផ្ងារឡើង ពុំនោះដូចជាមនុស្សបើកបង្ហាញរបស់ដែលគេលាក់បិទបាំងទុក ពុំនោះសោត ដូចជាមនុស្សប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ឬក៏ដូចជាមនុស្សកាន់ប្រទីបប្រេងទ្រោលបំភ្លឺក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា មនុស្សដែលមានចក្ខុនឹងបានមើលឃើញនូវរូបទាំងឡាយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសក ដល់នូវសរណគមន៍ស្មើដោយជីវិត ចាប់តាំងតែអំពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ មិនតែប៉ុណ្ណោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ដោយតុណ្ហីភាព ។ គ្រានោះ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយធ្វើប្រទក្សិណចៀសចេញទៅ ។

[๖๐] *លំដាប់នោះ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ លុះរាត្រីនោះកន្លងទៅហើយ (ក្តីឡើង) ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ឲ្យចាត់ចែងខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ឧត្តមរួចហើយ ទ្រង់ចាត់ឲ្យមនុស្សទៅក្រាបទូលនូវកាលនៃភត្ត*

ដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលនេះ ជាកាលគួរ ហើយ កត្តារហារសម្រេចហើយ ។ ឯព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ស្បៃកស្បង់ ហើយ ទ្រង់បាត្រ និងចីវរក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ រួចហើយទ្រង់ចូលទៅកាន់ក្រុង រាជគ្រឹះ មួយអន្ទើដោយភិក្ខុសង្ឃដ៏ច្រើនចំនួន ១០០០ រូប គឺ ពួកបុរាណ ជដិលទាំងអស់នោះឯង ។

[៦១] *សម័យនោះឯង ព្រះឥន្ទ្រជាធំជាងទេវតាទាំងឡាយ ប្លែង កេរជាមាណព ហើយដើរទៅអំពីមុខបង្អស់នៃភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ហើយច្រៀងនូវគាថានេះថា*

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គទូន្មានហើយ (នូវឥន្ទ្រិយ)
មានព្រះហឫទ័យផុតស្រឡះហើយ (ចាកអាសវធម៌)
ព្រះអង្គមានពណ៌ល្អដូចដុំមាសឈ្មោះសិង្គី[1] ទ្រង់យាង
ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ មួយអន្ទើដោយពួកបុរាណជដិល
ដែលជាអ្នកទូន្មានហើយ (នូវឥន្ទ្រិយ) ដែរ ជាអ្នកមាន
ចិត្តផុតស្រឡះហើយ (ចាកអាសវធម៌) ។ ព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគមានព្រះហឫទ័យផុតហើយ (ចាកសេចក្តីសៅហ្មង)
និងមានព្រះហឫទ័យផុតស្រឡះហើយ (ចាកអាសវធម៌)

๑- សព្ទដែលប្រែថា មាស តាមក្នុងអភិធាន មាន ๗ យ៉ាង គឺសុវណ្ណ កនក ជាតរូប សោណ្ណ កញ្ចន សត្ថវណ្ណ ហរិ កម្ម ចារុ ហេម ហាដក តបនីយ ហិរញ្ញ ជាមីករ សាតកុម្ភ ជម្ពុនទ សិង្គី ។ តែក្នុងវិមតិវិនោទនីដីកាថា បណ្តាមាសទាំង ๗ នេះ មាសឈ្មោះសិង្គី ប្រសើរជាងមាសឯទៀត ។

ព្រះអង្គមានពណ៌ល្អដូចដុំមាសឈ្មោះសិង្គី ទ្រង់យាងចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ មួយអន្លើដោយពួកបុរាណជដិលដែលមានចិត្តផុតហើយ (ចាកសេចក្តីសៅហ្មង) ទាំងមានចិត្តផុតស្រឡះហើយ (ចាកអាសវធម៌) ។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ឆ្ងង (ចាកលោក) ហើយ ទាំងមានព្រះហឫទ័យផុតស្រឡះហើយ (ចាកអាសវធម៌) ព្រះអង្គមានពណ៌ល្អដូចដុំមាស ឈ្មោះ សិង្គី ទ្រង់យាងចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ មួយអន្លើដោយពួកបុរាណជដិលដែលឆ្ងងហើយ (ចាកលោក) ទាំងមានចិត្តផុតស្រឡះហើយ (ចាកអាសវធម៌) ។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មានព្រះហឫទ័យរម្ងាប់ហើយ (ចាកអកុសលធម៌) ទាំងមានព្រះហឫទ័យផុតស្រឡះហើយ (ចាកអាសវធម៌) ព្រះអង្គមានពណ៌ល្អដូចដុំមាស ឈ្មោះសិង្គី ទ្រង់យាងចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ មួយអន្លើដោយពួកបុរាណជដិលដែលមានចិត្តរម្ងាប់ហើយ (ចាកអកុសលធម៌) ទាំងមានចិត្តផុតស្រឡះហើយ (ចាកអាសវធម៌) ។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះទ្រង់មានអរិយវាស ១០ យ៉ាង[1]

๑- วิមตินោទនីដีกาថา លะនีวรณធម៌ប្រាំ ๑ ឆឡង្គុបេក្ខា ๑ តម្កល់ស្មារតីដោយខ្ជាប់ខ្ជួន ๑ អបស្សេនធម៌បួន ๑ លះមិច្ឆាទិដ្ឋិ ๑ ការមិនស្វែងរកបីយ៉ាង គឺកាម ភព និងព្រហ្មចារ្យ ๑ មានសេចក្តីត្រិះរិះមិនល្អក់រវែរវ ๑ មានកាយសង្ខារស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ๑ មគ្គញ្ញាណ ๑ ផលញ្ញាណ ๑ ។

ทรงมีกำลัง ๑๐[๑] พระองค์ทรงประกอบด้วยธรรม (คือกุศลกรรมบถ) ๑๐ ประการ ทรงประกอบด้วยองค์แห่งอเสขบุคคล ๑๐ อย่าง[๒] มีกองกุศลขันธ์ ๑ พันเป็นบริวาร ทรงเสด็จเข้าไปสู่พระนครราชคฤห์ ฯ

[๖๒] พวกมนุษย์เห็นท้าวสักกเทวราชเป็นผู้ประเสริฐกว่าเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า ดีหนอ มาณพนี้มีรูปงามน่าดูนัก ดีหนอ มาณพนี้มีรูปงามน่าเลื่อมใสนัก ดีหนอ มาณพนี้มีรูปงามน่าชมนัก ดีหนอ มาณพนี้น่าชื่นชมว่า มาณพนี้เป็นบุตรของใครหนอ ฯ ครั้นพวกมนุษย์กล่าวอย่างนี้แล้ว ท้าวสักกเทวราชได้ตรัสตอบพวกมนุษย์นั้นด้วยคาถาว่า

อินทรีย์ทั้งหลายของผู้ใดสงบแล้ว มีพระทัยสงบ
ดุจสระน้ำใสสะอาด ไม่มีบุคคลเปรียบเสมอ
ผู้ใดเป็นผู้ถึงฝั่งแห่งชาติและมรณะ

๑- ประกอบด้วยกำลังกาย ๑๐ และกำลังญาณ ๑๐ ในกำลังกาย ๑๐ นั้น เปรียบด้วยกำลังช้าง ๑๐ เชือก คือ ช้างกาฬาวกะ ๑ คังเคยยะ ๑ ปัณฑระ ๑ ตัมพะ ๑ ปิงคลกะ ๑ คันธะ ๑ มังคละ ๑ เหมวตะ ๑ อุโปสถะ ๑ ฉัททันตะ ๑ ฯ กำลังช้าง กาฬาวกะ ๑๐ เชือก เท่ากับกำลังช้างคังเคยยะ ๑ ปัณฑระ ๑๐ เชือก เท่ากับกำลังช้างตัมพะ ๑ ปิงคลกะ ๑๐ เชือก นั้น มีกำลังเท่ากัน ๑๐ ๆ เชือก เท่ากับกำลังช้างคันธะ ๑๐ เชือก เท่ากับกำลังช้างมังคละ ๑ ฯ ช้างเหมวตะ ๑๐ เชือก เท่ากับกำลังช้างอุโปสถะ ๑ ฯ ช้างอุโปสถะ ๑๐ เชือก เท่ากับกำลังช้างฉัททันตะ ๑ ฯ ช้างฉัททันตะ ๑๐ เชือก นั้น เท่ากับกำลังช้างของพระพุทธเจ้า ๑ ฯ กำลังญาณ ๑๐ นั้น คือ กำลังญาณคือความรู้ในฐานะและอฐานะโดยความเป็นฐานะและอฐานะ ๑ กำลังญาณคือความรู้ในวิบากแห่งกรรมทั้งหลายโดยความเป็นวิบากแห่งกรรมทั้งหลาย ๑ กำลังญาณคือความรู้ในปฏิปทาที่ดำเนินไปในภพทั้งปวง ๑ กำลังญาณคือความรู้ในโลกที่มีธาตุต่างๆ ๑ กำลังญาณคือความรู้ในอัธยาศัยต่างๆ ของสัตว์ทั้งหลาย ๑ กำลังญาณคือความรู้ในอินทรีย์ยิ่งหย่อนของสัตว์ทั้งหลาย ๑ กำลังญาณคือความรู้ในความเศร้าหมอง ความผ่องแผ้ว และความออกจากฌาน วิโมกข์ สมาธิ สมาบัติ ๑ กำลังญาณคือความรู้ระลึกขันธ์ที่เคยอาศัยอยู่ในกาลก่อนได้ ๑ ญาณคือจักษุทิพย์ ๑ กำลังญาณคือความรู้ในความสิ้นไปแห่งอาสวกิเลส ๑ ฯ ๒- คือ อริยมรรค อริยผล และอริยวิมุตติ ฯ

เพลา คือกิเลส มานดังเพลิงในโลก ข้าพเจ้าเป็นผู้
บำเรอผู้ประเสริฐนั้น ฯ

[๖๓] *ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จเข้าไปยังที่ประชุมสงฆ์ ครั้นเสด็จเข้าไปถึงแล้ว ประทับนั่งบนอาสนะที่เขาปูลาดถวาย ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ตรัสกะพระอานนท์ว่า ดูก่อนอานนท์ ตถาคตจักเข้าไปยังที่พักกลางวัน ฯ พระอานนท์ทูลรับพระดำรัสแล้ว ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จเข้าไปยังที่พักกลางวัน ทรงพาดสังฆาฏิสี่ชั้นลงเป็นที่ประทับนั่ง ทรงสำเร็จสีหไสยาสน์ ทรงเหยียดพระบาทเบื้องขวาซ้อนพระบาทเบื้องซ้าย ทรงมีพระสติสัมปชัญญะ ทรงกำหนดหมายอุฏฐานสัญญาไว้ในพระทัย ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ทรงเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ที่ประชุมสงฆ์นี้ ไม่ปราศจากเสียงเลย ไม่ปราศจากเสียงเลย ฯ ภิกษุทั้งหลายทูลรับพระดำรัสแล้ว ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ตรัสกะพระมหาโมคคัลลานะว่า ดูก่อนโมคคัลลานะ เธอจงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ฯ ครั้งนั้น ท่านพระมหาโมคคัลลานะ ได้ชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นท่านพระมหาโมคคัลลานะชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็ที่ประชุมสงฆ์นี้ ไม่ปราศจากเสียงเลย ไม่ปราศจากเสียงเลย ฯ ภิกษุทั้งหลายทูลรับพระดำรัสแล้ว ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ตรัสกะพระมหากัสสปะว่า ดูก่อนกัสสปะ เธอจงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ฯ ครั้งนั้น ท่านพระมหากัสสปะ ได้ชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นท่านพระมหากัสสปะชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็ที่ประชุมสงฆ์นี้ ไม่ปราศจากเสียงเลย ไม่ปราศจากเสียงเลย ฯ ภิกษุทั้งหลายทูลรับพระดำรัสแล้ว ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ตรัสกะพระอนุรุทธะว่า ดูก่อนอนุรุทธะ เธอจงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ฯ ครั้งนั้น ท่านพระอนุรุทธะ ได้ชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นท่านพระอนุรุทธะชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็ที่ประชุมสงฆ์นี้ ไม่ปราศจากเสียงเลย ไม่ปราศจากเสียงเลย ฯ ภิกษุทั้งหลายทูลรับพระดำรัสแล้ว ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ตรัสกะพระอานนท์ว่า ดูก่อนอานนท์ เธอจงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ฯ ครั้งนั้น ท่านพระอานนท์ ได้ชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นท่านพระอานนท์ชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็ที่ประชุมสงฆ์นี้ ไม่ปราศจากเสียงเลย ไม่ปราศจากเสียงเลย ฯ ภิกษุทั้งหลายทูลรับพระดำรัสแล้ว ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ตรัสกะพระมหากัปปินะว่า ดูก่อนกัปปินะ เธอจงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ฯ ครั้งนั้น ท่านพระมหากัปปินะ ได้ชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นท่านพระมหากัปปินะชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็ที่ประชุมสงฆ์นี้ ไม่ปราศจากเสียงเลย ไม่ปราศจากเสียงเลย ฯ ภิกษุทั้งหลายทูลรับพระดำรัสแล้ว ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ตรัสกะพระมหากัจจายนะว่า ดูก่อนกัจจายนะ เธอจงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ฯ ครั้งนั้น ท่านพระมหากัจจายนะ ได้ชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นท่านพระมหากัจจายนะชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ก็ที่ประชุมสงฆ์นี้ ไม่ปราศจากเสียงเลย ไม่ปราศจากเสียงเลย ฯ ภิกษุทั้งหลายทูลรับพระดำรัสแล้ว ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นทรงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีตแล้ว ตรัสกะพระมหากัปปินะว่า ดูก่อนกัปปินะ เธอจงชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ฯ ครั้งนั้น ท่านพระมหากัปปินะ ได้ชี้แจงให้ภิกษุสงฆ์ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ให้ชื่นชม ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาอันประณีต ครั้นท่านพระมหากัปปิน

វេលាយប់ មានខ្យល់បក់ស្រួល គួរដល់កិរិយាពួននៅនៃមនុស្ស និងជាទីគួរ ដល់ការសម្ងំ បើដូច្នោះគួរអញថ្វាយឧទ្យានវេឡុវ័ននេះដល់ភិក្ខុសង្ឃ មាន ព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ។ ពេលនោះ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារកាន់យក កុណ្ឌីទឹកជាវិការៈនៃមាសហើយថ្វាយដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចក៏ក្រាបទូល ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមថ្វាយនូវឧទ្យានវេឡុវ័ននេះដល់ ព្រះភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ទទួល អាវាម (នោះ) ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ព្រះបាទមាគធ-សេនិយពិម្ពិសារឲ្យឃើញព្រម ឲ្យកាន់យកល្អ ឲ្យឧស្សាហ៍ឡើង ឲ្យរីករាយ ស្មើដោយពាក្យប្រកបដោយធម៌ ហើយក៏ក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ។ ព្រោះនិទាននេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយទ្រង់ត្រាស់ចំពោះ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងពេលនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតអាវាម (ដល់អ្នកទាំងឡាយ) ។

อัฏฐกถา

ติตถิสาวัตถุ

[๕๖] บทว่า **ลฏฺฐิวเน** ได้แก่ ในป่าไม้เต็ง ฯ

ในบทว่า **สุปฺปติฏฺเฐ เจติเย** ต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่งชื่อว่าไม้เต็ง ท่านกล่าวว่า ชื่อว่าเจดีย์ เพราะเป็นที่ตั้งแห่งต้นไม้เต็งนั้น ๑๐๐๐๐ เป็น ๑ นหุต ในบทว่า **ทฺวาทสนหุเตหิ** นี้ ฯ

[๕๗] บทว่า **อเปฺรกฺเขฺ** ตัดบทเป็น **อปิ ปกฺเขฺ** ฯ

บทว่า **อชฺฌาสิ** ความว่า ได้ศึกษาเพื่อตัดสินคดีของพราหมณ์และคหบดีเหล่านั้น ฯ

ในบทว่า **กึเมว ทิสฺวา** ความว่า เห็นอะไรหนอ ฯ

บทว่า **อุรุเวลกปฺปสฺมึ** ได้แก่ ในอุรุเวลาประเทศ ฯ ได้ยินว่าโคนต้นไม้ต้นนั้นเป็นที่ที่ชนทั้งหลายบูชากันมา ฯ

บทว่า **กิสกุโลปคาโม** ความว่า เป็นผู้ที่ชาวนาเข้าไปหาเพื่อต้องการไถ ฯ

ในบทว่า **ปาสาทิกาโย** ความว่า ชื่อว่าน่าเลื่อมใส เพราะประกอบด้วยความเลื่อมใส ฯ

ในบทว่า **กิสกุโลปคาโม** ความว่า เป็นผู้ที่ชาวนาเข้าไปหาเพื่อต้องการไถ ฯ

ในบทว่า **ปาสาทิกาโย** ความว่า ชื่อว่าน่าเลื่อมใส เพราะประกอบด้วยความเลื่อมใส ฯ

ในบทว่า **กึ นุ โข** ความว่า เพราะเหตุอะไรหนอ ฯ

ในบทว่า **กึ ปหาย** ความว่า ละอะไรหนอ ฯ

ในบทว่า **ปพฺพชิโต** ความว่า ได้ยินว่า ในกาลนั้น ชนทั้งหลายเมื่อจะบวชก็ไปบวชในสำนักของดาบสเหล่านั้น ฯ

ในบทว่า **ปพฺพชิโต** ความว่า ได้ยินว่า ในกาลนั้น ชนทั้งหลายเมื่อจะบวชก็ไปบวชในสำนักของดาบสเหล่านั้น ฯ

ក្តីឯចោល តថាគតសួរសេចក្តីនឹងអ្នក ហេតុអ្វី ទើបអ្នកលះការបូជាក្តីឯរបស់អ្នកចោល ។

ក្នុងគាថាទី ๒ មានអត្ថដូច្នោះថា យញ្ញទាំងឡាយ ពោលសរសើរកាមទាំងឡាយ មានរូបជាដើមនេះ និងស្ត្រីទាំងឡាយ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ បានដឹងប្រភេទរបស់កាម មានរូបជាដើមទាំងអស់នេះថា ជាមន្ទិលក្នុងខន្ធ ជាទីខ្ជប់ទុកនូវទុក្ខ ទើបមិនបានត្រេកអរក្នុងការបូងសូង និងការបូជា អធិប្បាយថា មិនត្រេកអរហើយក្នុងការបូងសូង ឬការបូជា ព្រោះយញ្ញទាំងឡាយ មានការបូងសូង និងការបូជាទាំងនេះ ពោលសរសើរផល ជាមន្ទិលទាំងអស់ ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងគាថាទី ๓ ថា បទថា **អថ เกาจรหิ** *សេចក្តីថា ឯទីនោះ ... ក្នុងវត្តណាហ្ន៎ បទដ៏សេសងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងគាថាទី ๔ ថា បទថា **បถ** *ជាដើម សេចក្តីថា ផ្លូវ គឺព្រះនិព្វាន ពាប់ថា ស្ងប់ និងមានការស្ងប់ជាសភាវៈ ចាត់ថា មិនមានកិលេសដែលជាហេតុក្រសោបទុក្ខ ព្រោះមិនមានកិលេសទាំងឡាយ ដែលចូលទៅក្រសោបយកនូវសេចក្តីទុក្ខទុក ឈ្មោះថា មិនមានកង្វល់ ព្រោះមិនមានកិលេស គ្រឿងកង្វល់ទាំងឡាយ មានរាគៈជាដើម ឈ្មោះថា មិនជាប់ជំពាក់ក្នុងកាមភពដែលជាទីពោលសរសើរនៃយញ្ញទាំងឡាយ ព្រោះមិនជាប់នៅក្នុងភពទាំង ๓ ហើយ ឈ្មោះថា មានការមិនប្រែប្រួល ព្រោះមិនមានការកើតចាស់ ស្លាប់ ឈ្មោះថា មិនមែនធម៌ដែលអ្នកជនៃគប្បីទូន្មានបាន ព្រោះត្រូវសម្រេចដោយមគ្គ ដោយខ្លួនឯងចម្រើនហើយប៉ុណ្ណោះ ឯអ្នកជនៃ ទោះ*

ជាបុគ្គលណាក៏ដោយ នឹងគប្បីឲ្យសម្រេចមិនបាន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនត្រេកអរ ហើយក្នុងការបួងសួង និងការបូជា ក៏ព្រោះឃើញផ្លូវដូច្នេះ ។ ព្រះឧរុវេល-កស្សបសម្តែងដូចម្តេច ដោយពាក្យថា បានឃើញផ្លូវដ៏ស្ងប់ជាដើមនោះ ឬ សម្តែងថា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានត្រេកអរហើយក្នុងការបួងសួង និងការបូជាដែល ឲ្យសម្រេចសម្បត្តិក្នុងទេវលោក និងមនុស្សលោក ខ្ញុំព្រះអង្គនោះនឹងពោល ដូចម្តេច ។

[๕๘] គ្រានោះឯង ព្រះឧរុវេលកស្សបដ៏មានអាយុ កាលប្រកាស ការមិនត្រេកអរហើយក្នុងទេវលោក និងមនុស្សលោកនេះដូច្នេះហើយ ទើប ប្រកាសសេចក្តីដែលខ្លួនជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំព្រះ អង្គជាសាវ័ក ហើយលោកសម្តែងឫទ្ធិបាដិហារិយ៍ច្រើនយ៉ាងក្នុងអាកាស ដើម្បី ប្រកាសភាពនៃខ្លួន ជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគនោះឯង ហើយចុះមក ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងចំណែកម្ខាង ។

បទថា **ធម្មចក្ខុំ** *បានដល់ សោតាបត្តិមគ្គញ្ញាណ ។*

[๕๙] បទថា **អស្សាសកោ** *បានដល់ ការសង្ឃឹម អធិប្បាយថា ការជ្រុះថ្នឹក ។*

ឯវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **ឯសាហំ ភន្តេ** *នេះ អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបដូច តទៅនេះថា សេចក្តីពិត សរណាគមន៍របស់ព្រះបាទពិម្ពិសារនោះ សម្រេច ហើយដោយការត្រាស់ដឹងមគ្គពិត តែព្រះអង្គទ្រង់សម្រេចព្រះទ័យក្នុង សរណាគមន៍នោះហើយ ទើបឥឡូវនេះ ទ្រង់ធ្វើការបង្អោនព្រះអង្គថ្វាយដោយ*

ព្រះវាចា គឺព្រះបាទពិម្ពិសារនេះ ទ្រង់បានដល់សរណាគមន៍ពិតប្រាកដ ដោយអំណាចមគ្គនោះឯង ហើយកាលទ្រង់ធ្វើការដល់សរណៈនោះឲ្យប្រាកដ ដល់អ្នកដទៃ ដោយព្រះវាចា និងកាលទ្រង់ដល់ដោយការបង្ហាន ទើបត្រាស់យ៉ាងនោះ ។

[๖๑] *បទថា* **សិង្គីនិក្ខសុវណ្ណោ** *សេចក្តីថា មានពណ៌សម្បុរស្មើដោយដុំមាស ឈ្មោះសិង្គី ។*

បទថា **ឧសភាសោ** *បានដល់ ទ្រង់នៅប្រចាំក្នុងធម៌ដែលជាវិហារនៃព្រះអរិយៈ ๑๐ ប្រការ ។*

បទថា **ឧសធម្មវិទូ** *បានដល់ ទ្រង់ជ្រាបកម្មបថ ๑๐ ប្រការ ។*

ពីរបទថា **ឧសភិ ចុបេតោ** *បានដល់ ទ្រង់ប្រកបដោយអង្គរបស់ព្រះសេក្ខបុគ្គល ๑๐ យ៉ាង ។*

ពីរបទថា **សព្វធិ ឧត្តោ** *បានដល់ ទូន្មានហើយក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងពួង ។ ពិតហើយ បណ្តាឥន្ទ្រិយ មានចក្ខុន្ទ្រិយជាដើមរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ឥន្ទ្រិយណាមួយ ឈ្មោះថា មិនបានទូន្មាន រមែងមិនមាន ។*

[๖๓] *បទថា* **ភគវន្តំ ភុត្តាវឺ ឱនីតបត្តចាណឺ ឱកមន្តំ និសីទិ** *សេចក្តីថា សង្កេតឃើញព្រះមានព្រះភាគសោយស្រេចហើយ ដកព្រះហស្តចេញអំពីបាត្រហើយ ទើបប្រថាប់គង់ត្រង់បរិយាសម្ខាង ។*

បទថា **អត្តិកានំ** *សេចក្តីថា អ្នកត្រូវការដោយការទៅគាល់ ព្រះសម្ពុទ្ធ និងដោយការស្តាប់ធម៌ ។*

បទថា **អភិក្កមនីយំ** *សេចក្តីថា គប្បីអាចទៅគាល់បាន ។*

បទថា **អប្បកិលន្តំ** *គឺមិនច្រឡូកច្រឡំ ។*

បទថា **អប្បសទ្ទំ** *បានដល់ មានសំឡេងតិច ។*

បទថា **អប្បនិគ្ឃោសំ** *បានដល់ ស្ងាត់សំឡេងគឹកកង ដោយសំឡេងគឹកកងក្នុងព្រះនគរ ។*

បទថា **វិជនវាតំ** *បានដល់ ប្រាសចាកខ្យល់ក្នុងសរីរៈរបស់ជនដែលសញ្ជ្ជរឿយៗ ។*

បាលីថា ប្រាសចាកការពោលចរចារបស់ជនផង អធិប្បាយថា ប្រាសចាកការពោលចរចារបស់មនុស្សខាងក្នុង ។

បាលីថា ប្រាសចាកការគ្រាច់ទៅរបស់ជនផង អធិប្បាយថា វៀរចាកការគ្រាច់ទៅមករបស់មហាជន ។

បទថា **មនុស្សរាហាសេយ្យកំ** *បានដល់ គួរជាទីធ្វើកម្មកំបាំងរបស់ពួកមនុស្ស ។*

បទថា **បដិសល្លានសារុប្បំ** *គឺ សមគួរជាទីស្ងាត់ ។*

ពិម្ពិសារវត្ថុកថា ចប់

សារីបុត្តមោគ្គល្លានបព្វជា

[៦៤] *សម័យនោះឯង សញ្ជយបរិព្វាជកនៅអាស្រ័យក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះមួយអន្ទើដោយបរិព្វាជកបរិសទ្យដ៏ច្រើន គឺបរិព្វាជកចំនួន ២៥០ រូប ។ សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្រ និងព្រះមោគ្គល្លានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់បរិព្វាជកឈ្មោះសញ្ជ័យ ។ ព្រះសារីបុត្រ និងព្រះមោគ្គល្លាននោះ បានធ្វើប្តេជ្ញានឹងគ្នាថា អ្នកណាបានដឹងនូវអមតធម៌មុន អ្នកនោះគប្បីប្រាប់ដល់ម្នាក់ទៀត ។ កាលនោះ ព្រះអស្សជិដ៏មានអាយុស្បែកស្បង់ប្រដាប់ដោយបាត្រនឹងចីវរអំពីព្រឹក លោកប្រកបដោយឥរិយាបថ គឺដើរទៅដើរមកក្រឡេកមើលទៅ ក្រឡេកមើលផ្សេងៗ បត់ដៃជើង និងលាតដៃជើង មានភ្នែកសង្រួមគួរជាទីជ្រះថ្លា ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ បរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្របានឃើញនូវព្រះអស្សជិដ៏មានអាយុ កំពុងត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ បរិបូណ៌ដោយឥរិយាបថ គឺដើរទៅដើរមក ក្រឡេកមើលទៅ ក្រឡេកមើលផ្សេងៗ បត់ដៃជើងនិងលាតដៃជើង មានភ្នែកសង្រួមគួរជាទីជ្រះថ្លា លុះឃើញហើយក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ឱហ្ន៎ ជនទាំងឡាយណាជាអរហន្តក្តី បានដល់ហើយនូវអរហត្តមគ្គក្តីក្នុងលោក ភិក្ខុនេះក៏ប្រហែលជាពួកនៃជនទាំងនោះដែរ បើដូច្នោះ គួរតែអញចូលទៅរកភិក្ខុនេះហើយសួរថា ម្នាលលោកដ៏មានអាយុ លោកបួសចំពោះអ្នកណា ម្យ៉ាងទៀត អ្នកណាជាគ្រូរបស់លោក ខ្លួនលោកនេះឯងគាប់ចិត្តធម៌របស់អ្នកណា ។ លំដាប់នោះ សារីបុត្របរិព្វាជកមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលនេះជាកាលមិនគួរដើម្បីសួរនូវភិក្ខុនេះទេ្បីយ (ព្រោះ) ភិក្ខុនេះកំពុងចូលទៅកាន់ចន្លោះ*

ផ្ទះត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត បើដូច្នោះគួរតែអញទៅតាមភិក្ខុនេះអំពីក្រោយៗ ទៅចុះ ក៏ការដែលជាប់តាមភិក្ខុនេះឯង គង់ជីនូវមគ្គញ្ញាណដែលជនទាំង-ឡាយគេត្រូវការជីង ឬភិក្ខុនេះឯង ជាអ្នកស្វែងរកនូវព្រះនិព្វានដែលជនទាំង-ឡាយគេត្រូវការជីង ។ ឯព្រះអស្សជិដ៏មានអាយុត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ទទួលបិណ្ឌបាតហើយ ក៏ត្រឡប់មកវិញ ។ បរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រក៏ចូលទៅកាន់សំណាក់ព្រះអស្សជិដ៏មានអាយុក្នុងកាលនោះ លុះចូលទៅជិតហើយ ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះអស្សជិដ៏មានអាយុហើយ ពោលនូវពាក្យជាទីត្រេកអរជាទីរលឹក ល្មមឲ្យកើតសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលបាន លុះសម្រេចកិច្ចនោះហើយក៏ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះបរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រស្ថិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានពោលពាក្យនេះនឹងព្រះអស្សជិដ៏មានអាយុថា ម្នាលលោកដ៏មានអាយុ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់លោកក៏ស្រស់បស់ សម្បុរស្បែករបស់លោកក៏ស្អាតផូរផង់ ម្នាលលោកដ៏មានអាយុ លោកបួសចំពោះអ្នកណា ម្ល៉ាងទៀត អ្នកណាជាគ្រូរបស់លោក ខ្លួនលោកនេះឯងពេញចិត្តធម៌របស់អ្នកណា ។ ព្រះអស្សជិឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោ មានមហាសមណៈ (មួយអង្គ) ជាសក្យបុត្រចេញចាកសក្យត្រកូល ហើយទ្រង់ព្រះផ្នួស ខ្ញុំឯង ក៏បួសតាមព្រះមហាសមណៈដ៏មានព្រះភាគនោះ ឯព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះឯងជាគ្រូរបស់ខ្ញុំ ចំណែកខ្ញុំក៏គាប់ចិត្តនូវធម៌អាចិរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ។ បរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រសួរថា ចុះគ្រូរបស់លោកម្ចាស់ពោលពាក្យដូចម្តេច សម្តែងធម៌ដូចម្តេច ។ ព្រះអស្សជិឆ្លើយថា

នៃអ្នកដ៏មានអាយុ អាត្មាឯងជាភិក្ខុថ្មីទើបនឹងបួស មកកាន់ធម៌វិន័យនេះថ្មីៗ អាត្មាមិនអាចដើម្បីសម្តែងធម៌ដោយពិស្តារបានទេ តែថា អាត្មានឹងពោលនូវសេចក្តីដល់អ្នកដោយសង្ខេបបាន ។

បរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រឆ្លើយថា សូមលោកម្ចាស់សម្តែងធម៌តិចក្តី ច្រើនក្តី សូមសម្តែងតែទំនងសេចក្តីម៉្យាងដល់ខ្ញុំៗ ត្រូវការដោយទំនងសេចក្តីតែម៉្យាងទេ លោកម្ចាស់មិនចាច់ពោលព្យញ្ជនៈឲ្យច្រើនឡើយ ។

[៦៥] គ្រានោះ ព្រះអស្សជិដ៏មានអាយុបានពោលនូវធម្មបរិយាយនេះដល់បរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រថា

ធម៌ទាំងឡាយណា គឺខន្ធ ៥ តែងកើតអំពីហេតុ ព្រះតថាគតពោលនូវហេតុនៃធម៌ទាំងឡាយនោះ ម៉្យាងទៀត សេចក្តីរលត់ និងឧបាយជាគ្រឿងរលត់នៃធម៌ទាំងឡាយណា ព្រះតថាគត ពោលនូវសេចក្តីរលត់ និងឧបាយជាគ្រឿងរលត់នៃធម៌ទាំងឡាយនោះ ព្រះមហាសមណៈ មានប្រក្រតីពោលពាក្យយ៉ាងនេះ ។

[៦៦] កាលនោះ បរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រ លុះបានស្តាប់ធម្មបរិយាយនេះហើយក៏មានធម្មចក្ខុ គឺសោតាបត្តិមគ្គញ្ញាណ ជ្រាសចាកធូលី ជ្រាសចាកមន្ទិលកើតឡើងថា ធម្មជាតណាមួយ មានសេចក្តីកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះ រមែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា ។

សារីបុត្របរិព្វាជកពោលថា និព្វានធម៌នេះមានប្រាកដមែន លោកម្ចាស់ បានត្រាស់ជីងនិព្វានដែលគ្មានសេចក្តីសោក ព្រះនិព្វាននោះ ខ្ញុំមិនដែលបានឃើញ មិនដែលបានជួបប្រទះឡើយ ដោយហ្មឺននៃកប្បទាំងឡាយជាច្រើន ។

[๖๗] *គ្រានោះ បរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រចូលទៅរកបរិព្វាជកឈ្មោះមោគ្គល្លាន ។ បរិព្វាជកឈ្មោះមោគ្គល្លានបានឃើញបរិព្វាជកឈ្មោះ សារីបុត្រកំពុងដើរមកពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បានពោលពាក្យនេះនឹងបរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់អ្នកស្រស់បស់អីម្ល៉ះ សម្បុរស្បែករបស់អ្នកក៏ស្អាតផូរផង់ ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ អ្នកបានជីងនូវអមតធម៌ហើយឬ ។ បរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រឆ្លើយថា អើ អ្នកដ៏មានអាយុខ្ញុំបានជីងអមតធម៌ហើយ ។ បរិព្វាជកឈ្មោះមោគ្គល្លានសួរថា អ្នកបានជីងនូវអមតធម៌ដូចម្តេច ។ បរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រឆ្លើយថា នែអាវុសោ ខ្ញុំបានឃើញភិក្ខុឈ្មោះអស្សជិកំពុងត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ ប្រកបដោយឥរិយាបថ គឺដើរទៅដើរមក ក្រឡេកមើលទៅក្រឡេកមើលមក បត់ដៃជើង និងលាតដៃជើង មានក្អែកសង្រួមគួរជាទីជ្រះថ្លា លុះឃើញហើយខ្ញុំក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឱហ្ន៎ ជនទាំងឡាយណាក្នុងលោកដែលជាអរហន្តក្តី ជាអ្នកដល់ហើយនូវអរហត្តមគ្គក្តី ភិក្ខុនេះឯងប្រហែលជាពួកនៃជនទាំងនោះ បើដូច្នោះគួរអញចូលទៅរកភិក្ខុនេះហើយសួរថា ម្នាលលោកដ៏មានអាយុ លោកម្ចាស់បួសចំពោះអ្នកណា ម្យ៉ាងទៀត អ្នកណាជា*

គ្រូរបស់លោក លោកពេញចិត្តនឹងធម៌របស់អ្នកណា នែអ្នកដ៏មានអាយុ ខ្ញុំ
ឯងក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលនេះ ជាកាលមិនគួរសួរភិក្ខុនេះទេ
ភិក្ខុនេះចូលទៅកាន់ចន្លោះផ្ទះហើយត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត បើដូច្នោះគួរអញ
ជាប់តាមភិក្ខុនេះអំពីក្រោយៗ ទៅ ក៏ការដែលជាប់តាមភិក្ខុនេះ គង់ជឿនទូវ
មគ្គញ្ញាណដែលជនទាំងឡាយគេត្រូវការជឿន ឬភិក្ខុនេះឯងជាអ្នកស្វែករកព្រះ
និព្វានដែលជនទាំងឡាយគេត្រូវការជឿន ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ ពេលនោះ
អស្សជិភិក្ខុត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ហើយក៏កាន់យកបិណ្ឌ-
បាតត្រឡប់មកវិញ នែអ្នកដ៏មានអាយុ ខ្ញុំក៏ចូលទៅរកអស្សជិភិក្ខុនោះ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរីករាយជាមួយនឹងអស្សជិភិក្ខុ លុះបញ្ចប់
ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួររលឹក ល្មមឲ្យកើតសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល
ហើយក៏ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ លុះខ្ញុំឋិតនៅក្នុងទីដ៏
សមគួរហើយ ក៏បានពោលពាក្យនេះនឹងអស្សជិភិក្ខុថា ម្នាលលោកដ៏មាន
អាយុឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់លោកក៏ស្រស់បស់អ្វីម្ល៉េះ សម្បុរស្បែករបស់
លោកក៏បរិសុទ្ធផូរផង់ ម្នាលលោកដ៏មានអាយុ លោកបួសចំពោះអ្នកណា
ម្ល៉ាងទៀត អ្នកណាជាគ្រូរបស់លោក លោកពេញចិត្តធម៌អ្នកណា អស្សជិ-
ភិក្ខុឆ្លើយថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ មានមហាសមណៈជាសក្យបុត្រចេញ
ចាកសក្យត្រកូលហើយបួស ខ្ញុំបួសតាមទូវព្រះមហាសមណៈដ៏មានព្រះភាគ
នោះ ឯព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះឯងជាគ្រូរបស់យើង យើងពេញចិត្តទូវធម៌
របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ (ហើយខ្ញុំសួរទៀត) ថា គ្រូរបស់លោកដ៏

មានអាយុមានប្រក្រតីពោលពាក្យដូចម្តេច សម្តែងធម៌ដូចម្តេច ទើបអស្សជិ-ភិក្ខុឆ្លើយថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ អាត្មាឯងជាភិក្ខុថ្មីបួសមិនទាន់បានយូរទេ ទើបតែនឹងមកកាន់ធម៌វិន័យនេះថ្មីៗ អាត្មាមិនអាចដើម្បីសម្តែងធម៌ដល់អ្នកឲ្យពិស្តារបានទេ តែថាអាត្មានឹងពោលនូវទំនងសេចក្តីដោយសង្ខេបជូនអ្នកបាន (ខ្ញុំក៏និយាយទៅនឹងអស្សជិភិក្ខុនោះ) ថា សូមលោកពោលនូវធម៌តិចក្តីច្រើនក្តីឲ្យទាន សូមលោកពោលនូវទំនងសេចក្តីតែម្យ៉ាងជូនខ្ញុំ ខ្ញុំត្រូវការដោយសេចក្តី លោកមិនបាច់សម្តែងព្យញ្ជន:ឲ្យច្រើនទេ ។

[៦៨] ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ អស្សជិភិក្ខុក៏បានពោលធម្មបរិយាយនេះក្នុងកាលនោះថា

> *ធម៌ទាំងឡាយណា គឺខន្ធ ៥ តែងកើតឡើងអំពីហេតុ ព្រះតថាគតពោលនូវហេតុនៃធម៌ទាំងឡាយនោះ ម្យ៉ាងទៀត សេចក្តីរលត់ និងឧបាយជាគ្រឿងរលត់នូវធម៌ទាំងឡាយណា ព្រះតថាគតពោលនូវសេចក្តីរលត់ និងឧបាយជាគ្រឿងរលត់នៃធម៌ទាំងឡាយនោះ ព្រះមហាសមណ:មានប្រក្រតីពោលយ៉ាងនេះ ។*

[៦៩] កាលនោះ បរិព្វាជកឈ្មោះមោគ្គល្លាន លុះបានស្តាប់ធម្មបរិយាយនេះហើយ ក៏មានធម្មចក្ខុ គឺសោតាបត្តិមគ្គញ្ញាណ ជ្រាសចាកធូលី ជ្រាសចាកមន្ទិលកើតឡើងក្នុងចិត្តថា ធម្មជាតណាមួយ ដែលមានសេចក្តីកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះមានសេចក្តីរលត់ទៅវិញជាធម្មតា។

ទើបបរិព្វាជកឈ្មោះមោគ្គល្លានពោលថា និព្វានធម៌នេះ មាន ប្រាកដមែន លោកម្ចាស់បានត្រាស់ដឹងព្រះនិព្វានដែលគ្មាន សេចក្តីសោក ព្រះនិព្វាននោះ ខ្ញុំមិនដែលបានឃើញ មិនដែល បានជួបប្រទះឡើយ ដោយម៉ឺននៃកប្បទាំងឡាយជាច្រើន ។

[๗๐] *បរិព្វាជកឈ្មោះមោគ្គល្លាន បានពោលពាក្យនេះ ទៅនឹង បរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រក្នុងកាលនោះថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ យើងទាំង-ឡាយនឹងទៅកាន់សំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគៗ នោះ ជាគ្រូរបស់យើង ។ បរិព្វាជកឈ្មោះសារីបុត្រឆ្លើយថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ បរិព្វាជកចំនួន ២៥០ រូបនេះឯង អាស្រ័យយើងទាំងឡាយ បានឃើញនូវយើងទាំងឡាយ ទើបនៅក្នុងទីនេះបាន យើងទាំងឡាយត្រូវលាពួកបរិព្វាជកទាំងនោះសិន ពួក បរិព្វាជកទាំងនោះនឹងយល់យ៉ាងណា គេក៏ធ្វើយ៉ាងនោះចុះ ។ កាលនោះ សារីបុត្រ និងមោគ្គល្លានក៏ចូលទៅរកពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ ហើយក៏បានពោលពាក្យនេះទៅនឹងពួកបរិព្វាជកនោះថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ ទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយនឹងទៅកាន់សំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគៗ នោះជា គ្រូរបស់យើងទាំងឡាយ ។ ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះឆ្លើយថា យើងទាំងឡាយ អាស្រ័យនូវលោកទាំងឡាយដ៏មានអាយុ បានឃើញនូវលោកទាំងឡាយដ៏ មានអាយុ ទើបនៅក្នុងទីនេះបាន បើលោកទាំងឡាយដ៏មានអាយុនឹងប្រព្រឹត្ត ព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះមហាសមណៈ យើងទាំងឡាយទាំងអស់គ្នា ក៏នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់មហាសមណៈដែរ ។ លំដាប់នោះ*

សារីបុត្រ និងមោគ្គល្លានក៏ចូលទៅរកបរិព្វាជកឈ្មោះសញ្ជ័យ លុះចូលទៅជល់ហើយ ក៏បានពោលនូវពាក្យនេះនឹងបរិព្វាជកឈ្មោះសញ្ជ័យថា ម្នាលលោកដ៏មានអាយុ យើងទាំងឡាយនឹងទៅកាន់សំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគៗ នោះជាគ្រូរបស់យើងទាំងឡាយ ។ បរិព្វាជកឈ្មោះសញ្ជ័យឆ្លើយថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ មិនគួរទេ អ្នកទាំងឡាយកុំទៅឡើយ ពួកយើងទាំងបីនាក់នឹងគ្រប់គ្រងរក្សាគណៈនេះ ។ សារីបុត្រ និងមោគ្គល្លានបានពោលពាក្យនេះនឹងបរិព្វាជកឈ្មោះសញ្ជ័យអស់វារៈជាគម្រប់ពីរដងផង ។បេ។ អស់វារៈគម្រប់បីដងផងថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ យើងទាំងឡាយនឹងទៅកាន់សំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគៗ នោះជាគ្រូរបស់យើងទាំងឡាយ ។ បរិព្វាជកឈ្មោះសញ្ជ័យឆ្លើយថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុ មិនគួរទេ អ្នកទាំងឡាយកុំទៅឡើយ ពួកយើងទាំងបីនាក់នឹងគ្រប់គ្រងរក្សាគណៈនេះ ។ គ្រានោះ សារីបុត្រ និងមោគ្គល្លានក៏នាំបរិព្វាជកចំនួន ២៥០ រូបនោះចូលទៅកាន់វត្តវេឡុវ័ន ។ ចំណែកខាងបរិព្វាជកឈ្មោះសញ្ជ័យ ក៏ (មានសេចក្តីទោមនស្សជូតឡើង) បណ្តាលឲ្យក្តៅក្រហាយរហូតដល់ក្អួតឈាមចេញអំពីមាត់ក្នុងទីនោះ ។

[๗๑] *ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានទតឃើញសារីបុត្រនឹងមោគ្គល្លានកំពុងដើរមកអំពីចម្ងាយ លុះទតឃើញហើយ ក៏ទ្រង់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកហើយត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាសម្ងាញ់នឹងគ្នាទាំងពីរនាក់នុ៎ះឈ្មោះកោលិតៈ ๑ ឈ្មោះឧបតិស្សៈ ๑ នឹងមកជល់ឥឡូវហើយ ហ្នឹងហើយជាគូនៃសាវកបស់តថាគតដែលជាគូដ៏ប្រសើរ ជាគូដ៏ចម្រើន ។*

พระสาสดาทรงพยากรณ์ชนทั้งสองพวกนั้น ผู้มีจิตน้อมไปในธรรมอันยิ่ง ในญาณวิสัย ในธรรมเป็นเครื่องสิ้นไปแห่งอุปธิอันประเสริฐ (พระนิพพาน) ด้วยประการฉะนี้ว่า ชนทั้งสองพวกนี้ ชื่อว่าโกลิตะ ๑ ชื่ออุปติสสะ ๑ จักมาถึงความเป็นคู่กันในภายหลัง จักเป็นอัครสาวกของพระตถาคต ผู้เป็นคู่อันประเสริฐ เป็นคู่อันสมควร ดังนี้ ฯ

[๗๒] ครั้งนั้น พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค ถวายบังคมพระยุคลบาทของพระผู้มีพระภาค แล้วได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์ทรงโปรดให้ข้าพระองค์ทั้งสองได้บรรพชา ได้อุปสมบทในสำนักพระผู้มีพระภาคเถิด ฯ พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า มาเถิด ภิกษุทั้งหลาย จงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด ฯ พระพุทธดำรัสนั้นแล ได้เป็นอุปสมบทของท่านผู้มีอายุทั้งสองนั้น ฯ

[๗๓] สมัยนั้น กุลบุตรทั้งหลายอยู่ในมคธชนบท ต่างก็ทราบข่าวกันว่า ได้ยินว่า พระสมณโคดมทรงประกาศพรหมจรรย์ มีสาวกชื่อสารีบุตรและโมคคัลลานะ ผู้เป็นคู่อันประเสริฐ เป็นคู่อันสมควร ดังนี้ ฯ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ មនុស្សទាំងឡាយពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ ថា សមណគោតមប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើមនុស្សមិនឲ្យមានកូន សមណគោតម ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យស្រីទៅជាមេម៉ាយ សមណគោតមប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តាច់ បង់ត្រកូល ឥឡូវគាត់បំបួសជដិលចំនួន ๑๐๐๐ នាក់ហើយបំបួសទាំង បរិព្វាជកចំនួន ๒๕๐ នាក់ជាពួកសញ្ជ័យនេះទៀត ទាំងកុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលនៅក្នុងដែនមគធៈដែលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ គេជឿងឮគ្រប់គ្នានេះទៀត ក៏ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះសមណគោតមដែរ ។ ឯមនុស្សទាំង-ឡាយឃើញពួកភិក្ខុហើយ ក៏នាំគ្នាចោទដោយគាថានេះថា

មហាសមណៈ យាងមកហើយកាន់ក្រុងគិរិព្វជៈ (ភ្នំ មានសណ្ឋានដូចជាក្រោល) របស់ពួកជននៅក្នុងដែន មគធៈ ព្រះអង្គនាំអស់ពួកបរិវាររបស់សញ្ជ័យទៅហើយ ឥឡូវ នឹងនាំយកអ្នកណាទៅទៀតអេះ ។

[๗๔] *ពួកភិក្ខុបានឮមនុស្សទាំងឡាយនោះពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ហើយ ។ ទើបពួកភិក្ខុនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំឡេងនោះនឹងមិនមាន នៅអស់កាលជ័យូរទេ សំឡេងនោះនឹងមាននៅត្រឹមតែ ๗ ថ្ងៃ លុះកន្លង ๗ ថ្ងៃទៅនឹងអន្តរធានបាត់ទៅឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនទាំងឡាយណា ចោទអ្នកទាំងឡាយដោយគាថានេះថា*

មហាសមណៈយាងមកហើយ កាន់ក្រុងគិរិព្វជៈ របស់

พวกชนกุฉ่ไนมคธ: เลากนำไปนูวพวกสญ្ជัยทำង
អស់ហើយ ឥឡូវនេះ នឹងនាំអ្នកណាទៅទៀតអេះ ។
(បើដូច្នោះ) អ្នកទាំងឡាយ ចូរចោទជនទាំងនោះ
ដោយគថានេះវិញថា

ព្រះតថាគតទាំងឡាយមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏មាំ
ណែនាំសត្វ ដោយព្រះសម្មទ្ធដ៏ប្រពៃពិត ហេតុដូចម្តេច
ក៏មានសេចក្តីច្រណែនឹងពួកអ្នកប្រាជ្ញ ដែលជាអ្នក
ណែនាំសត្វដោយធម៌ (នោះឯង) ។

[๗๕] សម័យនោះឯង ពួកមនុស្សឃើញភិក្ខុទាំងឡាយ ហើយចោទ
ដោយគាថានេះថា

មហាសមណ:យាងមកហើយកាន់ក្រុងគិរិព្វជ: របស់
ពួកជនមគធ: នាំយកពួកបរិវាររបស់សញ្ជ័យទាំងពួងទៅ
ហើយ ឥឡូវនេះនឹងនាំយកអ្នកណាទៅទៀតហ្ន៎ ។
ភិក្ខុទាំងឡាយចោទតបនឹងមនុស្សទាំងនោះដោយ គាថា
នេះថា ព្រះតថាគតទាំងឡាយមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏មាំ
ណែនាំសត្វដោយព្រះសទ្ធម្មដ៏ប្រពៃពិត ហេតុដូចម្តេចក៏
មានសេចក្តីច្រណែនពួកអ្នកប្រាជ្ញ ដែលជាអ្នកណែនាំ
សត្វដោយធម៌ (នោះឯង) ។

[๗๖] ពួកមនុស្សពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា បានឮថា សមណ:ទាំង-

ឡាយជាសក្យបុត្រ ណែនាំសត្វដោយធម៌ មិនមែនណែនាំដោយសការៈមិនមែនធម៌ទេ ។ សំឡេងនោះ ក៏មានត្រឹមតែ ๗ ថ្ងៃ លុះកន្លង ๗ ថ្ងៃ ក៏អន្តរធានបាត់ទៅឯង ។

បព្វជ្ជារបស់ព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លាន ចប់

ភាណវារជាគម្រប់ ๔ ចប់

อัฏฐกถา

สารีบุตรโมคคัลลานปัญหา

[๖๔] บทว่า **สารีปุตฺตโมคฺคลฺลานา** ได้แก่ พระสารีบุตร ๑ พระโมคคัลลาน ๑ โลกทั้ง ๒ ได้ทำกติกากันว่า ผู้ใดได้บรรลุอมตธรรมก่อน ผู้นั้นจงบอกแก่ผู้นี้ ดังนี้ ฯ

ได้ยินว่า ผู้ทั้ง ๒ นั้น ได้เป็นคหบดีมีชื่อเสียงโด่งดังอย่างนี้ว่า อุปติสสะ โกลิตะ มีบริวารคนละ ๒๕๐ คน ได้ไปยังมหรสพบนยอดเขา ฯ ครั้งนั้น ท่านทั้ง ๒ เห็นมหาชนในที่นั้นแล้ว มีความคิดอย่างนี้ว่า ชื่อว่าหมู่มหาชนที่มีสภาพอย่างนี้ ไม่ล่วงพ้นไปได้ถึง ๑๐๐ ปี ก็จักตกไปในอำนาจแห่งมัจจุ ฯ

ครั้นนั้น ท่านทั้ง ๒ ได้ไปยังที่สงัดแล้ว ได้ปรึกษากันและกัน มีความเห็นร่วมกัน มีความรู้ร่วมกันว่า ความสิ้นไปเป็นธรรมดาของสัตว์ทั้งหลาย ดังนี้ ฯ

เพื่อแสวงหาอมตธรรม ได้ไปยังสำนักของสัญชัยปริพาชก ผู้อยู่ในกรุงราชคฤห์ ไม่นานนักก็ได้บรรลุถึงที่สุดแห่งวิชาของสัญชัยนั้น ฯ

កាលមើលមិនឃើញអមតធម៌ ទើបពោលថា លោកអាចារ្យ ខ្ញុំសូមសួរខ្ចីមសារជនៃក្នុងបព្វជ្ជានេះ នៅមានឬ ។

បានស្តាប់ចម្លើយរបស់លោកថា មិនមានទេ អ្នកមានអាយុ លទ្ធិនេះមានប៉ុណ្ណោះឯង ។

ទើបបានធ្វើកតិកាទុកថា អាវុសោ លទ្ធិនេះទេ មិនមានខ្ចីមសារឥឡូវនេះ ក្នុងពួកយើង បុគ្គលណាជួបអមតធម៌មុន បុគ្គលនោះ ចូរជ្រាប់ដល់ភាគីម្ខាងទៀត ។

ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យ ពោលពាក្យជាដើមថា អ្នកទាំង ២ បានធ្វើកតិកាគ្នា ។

តតិយាវិភត្តិ ក្នុងលក្ខណៈនៃឥត្ថម្ភូត អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបក្នុងបទទាំង-ទ្បាយថា **ថាសาธิเกน อภิกฺกนฺเตน** *ជាដើម ។ បទនេះថា* **อตฺเถหิ ฯเปฯ มคฺโค** *ជាបទសម្តែងហេតុនៃការជាប់តាម ។ ពិតហើយ មានពាក្យដែលអធិប្បាយទុកដូច្នេះថា កុំយ៉ាងនោះទ្បើយ អាត្មាអញ នឹងដើរតាមភិក្ខុនេះទៅខាងក្រោយ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ការដើរតាមទៅខាងក្រោយនេះ ជាផ្លូវដែលអ្នកមានសេចក្តីត្រូវការទាំងទ្បាយស្គាល់ ស្វែងរកហើយ អធិប្បាយថា មាគ៌ាដែលជនទាំងទ្បាយ មានសេចក្តីត្រូវការដឹងហើយ នឹងដំណើរទៅស្វែងរកហើយ ។*

ម្យ៉ាងទៀត គប្បីឃើញក្នុងពាក្យនេះ យ៉ាងនេះថា ឈ្មោះថា និព្វាន ក៏យើងទាំងទ្បាយ ជាអ្នកត្រូវការដឹងច្បាស់ហើយថា មានពិតប្រាកដ

ដោយសន្និដ្ឋានយ៉ាងនេះថា កាលសេចក្តីស្លាប់មាន ធម៌ដែលមិនស្លាប់ ក៏ត្រូវមានដែរ កុំជួបច្នោះទ្បើយ អញនឹងស្វែងរក គឺកាលស្វែងរកនិព្វាននោះ គប្បីជាប់តាមភិក្ខុនេះទៅអំពីខាងក្រោយ ។

ច្រើនបទថា **បិណ្ឌាចារំ អាទាយ បដិក្កមិ** សេចក្តីថា ព្រះអស្សជិ ដ៏មានអាយុ ចូលទៅអង្គុយជិតសំយាបជញ្ជាំងមួយកន្លែង ដែលមានប្រការជួចពោលហើយ ក្នុងសុទិន្នកណ្ឌ ។ ឯសារីបុត្រមាណពឈរចាំវេលាថា មិនទាន់ដល់វេលាដែលត្រូវសួរបញ្ហា ដើម្បីនឹងបំពេញវត្តបដិបត្តិ ក៏ប្រគេនទឹកអំពីឃ្លាកបស់ខ្លួនដល់ព្រះថេរៈ ដែលសម្រេចកត្តកិច្ច ហើយធ្វើបដិ-សណ្ឋារៈជាមួយព្រះថេរៈដែលលាងដៃ និងជើង ហើយសួរបញ្ហា ។

ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលថា **អថ ខោ សារី-បុត្តោ បរិព្វាជកោ** ជាដើម ។

ពីរបទថា **ន តាហំ សក្ខោមិ** កាត់បទជា **ន តេ អហំ សក្ខោមិ** ប្រែថា សម្រាប់លោក យើងមិនអាច ។

តែព្រះថេរៈដល់នូវបដិសម្ភិទាញាណក្នុងព្រះធម្មវិនយនេះ មិនមែនមិនអាចដើម្បីសម្តែងធម៌មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះបាននោះទេ ដោយពិត លោកគិតថា អាត្មាអញនឹងបណ្តុះសេចក្តីគោរពក្នុងធម៌ដល់សត្វនេះ បានកាន់យកការសម្តែងធម៌ក្នុងពុទ្ធវិស័យដោយអាការទាំងពួង មិនមែនវិស័យរបស់លោក ទើបពោលយ៉ាងនោះ ។

[๖๕] បាទគាថាថា **យេ ធម្មា ហេតុប្បភវា** សេចក្តីថា បញ្ចក្ខន្ធ

ឈ្មោះថា ធម៌មានហេតុជាដែនកើត ។ ព្រះថេរៈសម្តែងទុក្ខសច្ចដល់សារីបុត្រ នោះដោយពាក្យនោះ ។

បាទគាថាថា **តេសំ ហេតុំ តថាគតោ អាហ** សេចក្តីថា សមុទយ-សច្ច ឈ្មោះថា ហេតុនៃបញ្ចក្ខន្ធនោះ ព្រះថេរៈសម្តែងថា ព្រះតថាគតត្រាស់សមុទយសច្ចនោះផងដែរ ។

បាទគាថាថា **តេសញ្ច យោ និរោធោ ច** សេចក្តីថា ព្រះតថាគតត្រាស់ការរលត់ គឺការមិនប្រព្រឹត្តទៅនៃសច្ចៈទាំង ២ នោះផង ព្រះថេរៈសម្តែងនិរោធសច្ចដល់សារីបុត្រនោះដោយពាក្យនោះ ។ ឯមគ្គសច្ច លោកមិនបានសម្តែងទុកក្នុងគាថានេះ ក៏ឈ្មោះថាសម្តែងហើយដោយន័យ ។ ព្រោះថា កាលពោលនិរោធ មគ្គដែលជាហេតុឲ្យដល់និរោធនោះ ក៏ឈ្មោះថា ពោលផងដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបាទគាថាថា **តេសញ្ច យោ និរោធោ** នេះ សច្ចៈ ២ ឈ្មោះថា ព្រះថេរៈសម្តែងហើយយ៉ាងនេះថា ការរំលត់នៃសច្ចៈទាំង ២ នោះ និងឧបាយនៃការរលត់នៃសច្ចៈទាំង ២ នោះដូច្នេះឯង ។ ឥឡូវនេះ ព្រះថេរៈកាលនឹងញុំាងអត្តនោះឯងឲ្យស៊ីគ្នា ទើបពោលថា ព្រះមហាសមណៈមានប្រក្រតីត្រាស់យ៉ាងនេះ ។

[๖๖-๖๙] បាទគាថាថា **ឯសោ ធម្មោ យទិ តាវនេវ** សេចក្តីថា បើធម៌ដែលក្រៃលែងជាងនេះមិនមានសោត ធម៌ប៉ុណ្ណេះប៉ុណ្ណោះ គឺគុណត្រឹមតែសោតាបត្តិផលប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំនឹងគប្បីសម្រេចដល់យ៉ាងនោះនូវធម៌នោះឯង

ខ្ញុំស្វែងរកហើយ ។

បាទគាថាថា **បច្ចព្យថា បឋមសោកំ** *សេចក្តីថា ពួកខ្ញុំត្រាច់ស្វែងរកផ្លូវដែលមិនមានសេចក្តីសោកណា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយនោះឯង រមែងត្រាស់ដឹងផ្លូវដែលមិនមានសេចក្តីសោកនោះ អធិប្បាយថា ផ្លូវនោះ គឺលោកម្ចាស់ទាំងឡាយសម្រេចហើយ ។*

កន្លះគាថាថា **អនិដ្ឋំ អព្ភុតិតំ ពហុកេហិ កប្បនេហុតេហិ** *សេចក្តីថា ផ្លូវដែលមិនមានសេចក្តីសោកនេះ ឈ្មោះថា ខ្ញុំទាំងឡាយមិនឃើញហើយនោះឯង អស់កាលកន្លងមកច្រើននហុតនៃកប្ប សារីបុត្តបរិព្វាជកសម្តែងសេចក្តីដែលខ្លួនមានការវិនាសធំអស់កាលជ័យូរ ព្រោះហេតុដែលមិនបានឃើញផ្លូវនោះដោយប្រការដូច្នេះ ។*

[๗๑] *បាទគាថាថា* **គម្ភីរេ ញាណវិសយេ** *សេចក្តីថា ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅផង ជាវិស័យនៃញាណដ៏ពន្ធឹកផង ។*

បាទគាថាថា **អនុត្តរេ ឧបធិសង្ខយេ** *បានដល់ ព្រះនិព្វាន ។*

បទថា **វិមុត្តេ** *សេចក្តីថា បុគ្គលនោះផុតហើយដោយវិមុត្តិ មាននិព្វាននោះជាអារម្មណ៍ ។*

បទថា **ព្យាកាសិ** *សេចក្តីថា ព្រះសាស្តាកាលត្រាស់ថា គូនៃសម្ងាញ់នោះ នឹងជាគូអគ្គសាវក ជាគូដ៏ចម្រើនរបស់តថាគត ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ទ្រង់ព្យាករហើយនូវគូនៃសម្ងាញ់ ក្នុងសាវកបារមីញាណ ។*

[๗๒] *បទថា* **សា វ តេសំ អាយស្មន្តានំ ឧបសម្បទា អហោសិ**

สេចក្តីថា ឯហិភិក្ខុឧបសម្បទានោះឯង បានជាឧបសម្បទារបស់លោកទាំង ๒ មួយអន្លើដោយបរិសុទ្ធ ។

ឯក្នុងព្រះថេរៈទាំង ๒ ដែលឧបសម្បទាហើយយ៉ាងនោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរបានសម្រេចព្រះអរហត្ត ក្នុងរយៈពេល ๗ ថ្ងៃ ព្រះសារីបុត្រកន្លះខែ ទើបបានសម្រេចព្រះអរហត្ត ។

បានឮថា ក្នុងអតីតកាល ព្រះពុទ្ធព្រះនាមថា អនោមទស្សីកើតឡើងក្នុងលោក ។ តាបសឈ្មោះសរទៈ បានធ្វើមណ្ឌបដោយផ្ការីឈើផ្សេងៗ ត្រង់អាស្រមរបស់ខ្លួន ដើម្បីព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ យាងព្រះមានព្រះភាគប្រថាប់លើអាសនៈផ្កានោះឯង ធ្វើមណ្ឌបយ៉ាងនោះឯង រៀបចំអាសនៈផ្កាសម្រាប់កិក្ខុសង្ឃផងដែរ ហើយប្រថ្នាជាអគ្គសាវក កាលប្រថ្នាហើយ ទើបឲ្យដំណឹងទៅដល់សេដ្ឋី ឈ្មោះសិរិវឌ្ឍនៈថា ខ្ញុំបានប្រថ្នាតំណែងអគ្គសាវកហើយ សូម្បីឯង ក៏ចូរមកប្រថ្នាតំណែងមួយ ។ សេដ្ឋីធ្វើមណ្ឌបអំពីផ្កាឧប្បលខៀវ និមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឆាន់ក្នុងមណ្ឌបនោះ កាលឆាន់ស្រេចហើយ បានប្រថ្នាជាទុតិយសាវក ក្នុងជនទាំង ๒ នោះ សរទតាបសបានមកជាព្រះសារីបុត្រ សិរិវឌ្ឍនសេដ្ឋី បានជាព្រះមហាមោគ្គល្លាន ដូច្នេះឯងបុព្វកម្មរបស់អគ្គសាវកទាំង ๒ នោះ មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ[๑] ។

[๗๓] *វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា* **អបុត្តកតាយ** *ជាដើម ដូចតទៅនេះថា ព្រះសមណគោតមបដិបត្តិដើម្បីភាពដែលជនទាំងឡាយ ដែលមានបុត្របួសត្រូវជាអ្នកគ្មានបុត្រ ដើម្បីភាពដែលស្រីទាំងឡាយ ដែលមានប្តីបួសត្រូវជា*

មេម៉ាយ គឺត្រូវជាអ្នកឥតប្តី ។ ដើម្បីចូលទៅកាត់បង់នូវត្រកូលដោយអាការ ២ យ៉ាង ។

បទថា **សញ្ញយានិ** *គឺ បុគ្គលដែលជាអន្តេវាសិករបស់សញ្ជ័យ ។*

ពីរបទថា **មាគធានំ គិរិព្វជំ** *សេចក្តីថា កាន់គិរិព្វជនគររបស់អ្នកមគធៈទាំងឡាយ ។*

[๗๔] បទថា **មហាវីរា** *បានដល់ អ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមធំ ។*

បទថា **ឥយមានានំ** *សេចក្តីថា គ្រាកុលបុត្រទាំងឡាយដែលព្រះអង្គទូន្មាន ។*

បទថា **ឥយមានានំ** *នេះ ជាឆដ្ឋីវិភត្តិ ប្រើក្នុងអត្ថនៃសត្តមីវិភត្តិ ម្យ៉ាងទៀត ប្រើក្នុងអត្ថនៃទុតិយាវិភត្តិ ។*

បាទគាថាថា **កា ឧសុយ្យា វិជានតំ** *សេចក្តីថា នឹងត្រូវប្រណែនអ្វីកាលដឹងយ៉ាងនេះថា ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់ដឹកនាំដោយធម៌ ។*

សារីបុត្តមោគ្គល្លានបព្វជ្ជា ចប់

๑- សេចក្តីនេះ មានក្នុងធម្មបទ តែក្នុងអបទានលោករចនាថា សារីបុត្រឈ្មោះសុរុចិតាបស ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ជាស្តេចនាគឈ្មោះអរុណ ។

อุปชฌายวัตรกถา

[๗๗] สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายมิได้มีอุปัชฌาย์ ไม่มีผู้ให้นิสัย ไม่มีผู้ให้ศึกษา ความเป็นอยู่ก็มิได้เป็นไปตามควร ความประพฤติก็มิได้เป็นไปตามควร ทั้งบาตรและจีวรก็มิได้ปรารถนาให้ถึงพร้อม ได้พากันเที่ยวไปบิณฑบาตในเวลาวิกาล มนุษย์ทั้งหลายเห็นแล้วพากันติเตียนว่า ไฉนพวกสมณะสากยบุตรจึงมิได้มีอุปัชฌาย์ ... ฯลฯ ... ได้พากันเที่ยวไปบิณฑบาตในเวลาวิกาลเล่า ความเป็นอยู่ของพวกสมณะสากยบุตรเหล่านี้ ก็มิได้เป็นไปตามควร ความประพฤติก็มิได้เป็นไปตามควร ทั้งบาตรและจีวรก็มิได้ปรารถนาให้ถึงพร้อม ได้พากันเที่ยวไปบิณฑบาตในเวลาวิกาลเล่า ภิกษุทั้งหลายได้ยินมนุษย์เหล่านั้นพากันติเตียนอยู่ ... ฯลฯ ... ได้กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ

[๗๘] ภิกษุทั้งหลาย ได้ยินพวกมนุษย์เหล่านั้นพากันติเตียนอยู่ ... ฯลฯ ... ได้กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคแล้ว ฯ ภิกษุใดมีความละอาย

สนฺตาส มานสเจตฺตีฆาส ជាអ្នករង្កៀស ប្រាថ្នាក្នុងការរៀនសូត្រ ពួកភិក្ខុ នោះពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ភិក្ខុទាំងឡាយមិនគួរបើស្បៀក ពាក់ក៏មិនត្រឹមត្រូវ មានឫកមារយាទមិនសមគួរ ត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត កាលពួកមនុស្សកំពុងតែបរិភោគ (ភិក្ខុទាំងនោះ) បង្អោនបាត្រសម្រាប់សុំ ទៅលើកោជនខ្លះ បង្អោនបាត្រសម្រាប់សុំទៅលើខាទនីយខ្លះ បង្អោនបាត្រ សម្រាប់សុំទៅលើវត្តុសម្រាប់ភ្ងក្សខ្លះ បង្អោនបាត្រសម្រាប់សុំទៅខាងលើទឹក សម្រាប់ផឹកខ្លះ សូមសម្លខ្លះ បាយខ្លះ ដោយខ្លួនឯងហើយបរិភោគ មាន សំឡេងហ៊ោកញ្ជ្រៀវ សំឡេងខ្ទាំងនៅក្នុងរោងបាយខ្លះ (ជូចេ្នះ) ឡើយ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។

[๗๙] ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឲ្យប្រជុំ ភិក្ខុសង្ឃហើយទ្រង់សួរបញ្ជក់ពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឮថា ពួកភិក្ខុ ស្បៀកជណ្តប់មិនត្រឹមត្រូវ មានអាកប្បកិរិយាមិនសមគួរ ត្រាច់ទៅដើម្បី បិណ្ឌបាត កាលពួកមនុស្សកំពុងតែបរិភោគ (ភិក្ខុទាំងនោះ) បង្អោនបាត្រ សម្រាប់សុំទៅលើកោជនខ្លះ បង្អោនបាត្រសម្រាប់សុំ ទៅខាងលើខាទនីយខ្លះ បង្អោនបាត្រសម្រាប់សុំទៅខាងលើវត្តុសម្រាប់ភ្ងក្សខ្លះ បង្អោនបាត្រសម្រាប់ សុំទៅខាងលើទឹកសម្រាប់ផឹកខ្លះ សូមសម្លខ្លះ បាយខ្លះ ដោយខ្លួនឯងហើយ បរិភោគ មានសំឡេងហ៊ោកញ្ជ្រៀវ សំឡេងខ្ទាំងនៅក្នុងរោងបាយខ្លះ ពិត មែនឬ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ពិតមែន ។ ព្រះដ៏ មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (អំពើនោះ) មិនសមគួរ

มิនត្រូវទំនង៑ មិនត្រូវបែប មិនមែនជារបស់សមណៈ មិនគួរ មិនត្រូវធ្វើ ទ្បើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុអ្វី បានជាមោយបុរសទាំងនោះស្បៃក ជណ្តប់ក៏មិនឲ្យត្រឹមត្រូវ មានអាកប្បរិយាមិនសមគួរ ត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត កាលមនុស្សទាំងឡាយកំពុងតែបរិភោគ (ភិក្ខុទាំងនោះ) បង្អោនបាត្រ សម្រាប់សុំទៅខាងលើកោជនខ្លះ បង្អោនបាត្រសម្រាប់សុំទៅខាងលើ ខាទនីយខ្លះ បង្អោនបាត្រសម្រាប់សុំទៅខាងលើវត្ថុសម្រាប់ភ្លក្សខ្លះ បង្អោន បាត្រសម្រាប់សុំទៅខាងលើទឹកសម្រាប់ផឹកខ្លះ សូមសម្លខ្លះ បាយខ្លះ ដោយ ខ្លួនឯងហើយបរិភោគ មានសំឡេងហ៊ោកញ្ជ្រៀវសំឡេងខ្ទាំងក្នុងរោងបាយខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការនេះ មិនមែននាំឲ្យជ្រះថ្លាដល់ពួកជន ដែលមិនទាន់ ជ្រះថ្លាផង មិននាំពួកជនដែលជ្រះថ្លាហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែជ្រះថ្លាតទៅទៀតផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការនេះ នាំឲ្យពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាឲ្យខានជ្រះថ្លា ទៅវិញផង នាំពួកជនខ្លះដែលជ្រះថ្លាស្រាប់ហើយឲ្យប្រែប្រួលផ្តេសផ្តាសទៅ វិញផង ។

[៨០] លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលភិក្ខុទាំងនោះ ដោយអនេកបរិយាយ ហើយទ្រង់សម្តែងនូវទោសនៃសភាពជាបុគ្គលដែល គេចិញ្ចឹមបានដោយលំបាក គេរក្សាបានដោយលំបាក សេចក្តីប្រាថ្នាធំ មិន សន្តោស សេចក្តីច្រឡូកច្រឡំដោយពួកគណៈ សេចក្តីខ្ជិល ទើបទ្រង់ពោល សរសើរគុណនៃសភាពជាបុគ្គលដែលគេចិញ្ចឹមបានដោយងាយ គេរក្សាបាន ដោយងាយ សេចក្តីប្រាថ្នាតិច សេចក្តីសន្តោស កម្ចាត់បង់នូវកិលេស ដុស

ฆาต์จิตฺต สេចក្តីជ្រះថ្លា មិនសន្សំនូវកិលេសវដ្តៈ និងសេចក្តីប្រារព្ធព្យាយាម ដោយព្រះពុទ្ធជីកាជាអនេកបរិយាយ រួចទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាដ៏ល្មមសមគួរដល់ហេតុនោះៗ ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយ ទ្រង់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឧបជ្ឈាយ៍ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវយកចិត្តទុកជាក់ក្នុងសទ្ធិវិហារិកឲ្យដូចជាកូន សទ្ធិវិហារិកត្រូវយកចិត្តទុកជាក់ក្នុងឧបជ្ឈាយ៍ឲ្យដូចជាបិតា ឧបជ្ឈាយ៍ និងសទ្ធិវិហារិកនោះប្រកបដោយសេចក្តីគោរពកោតក្រែងដល់គ្នានិងគ្នា មានការចិញ្ចឹមជីវិតស្មើគ្នាយ៉ាងនេះ នឹងដល់នូវសេចក្តីចម្រើន សេចក្តីលូតលាស់ សេចក្តីទូលំទូលាយក្នុងធម្មវិនัยនេះ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិវិហារិកគប្បីកាន់យកឧបជ្ឈាយ៍ដោយទំនងយ៉ាងនេះ ฯ សទ្ធិវិហារិកត្រូវគ្រងចីពរឆៀងស្មាម្ខាង ហើយថ្វាយបង្គំជើងទាំងឡាយ រួចហើយអង្គុយច្រហោងផ្គងឡើងនូវអញ្ជលី រួចពោលយ៉ាងនេះនឹងឧបជ្ឈាយ៍ថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ជាឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់ចូរជាឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់ចូរជាឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំ ฯ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវពន្យល់សទ្ធិវិហារិកឲ្យដឹងដោយកាយ (ឬ) ឲ្យដឹងដោយវាចា (ឬ) ឲ្យដឹងទាំងកាយទាំងវាចា ដោយពាក្យថា សាហុ (កម្មនេះប្រពៃហើយក្តី) លហុ (ពាក្យនេះមិនជាការធ្ងន់អ្វីទេក្តី) ឱបាយិកំ (កម្មនេះជាឧបាយជាទីរំខ្ជិនចេញក្តី) បដិរូបំ (កម្មនេះសមគួរហើយក្តី) បាសាទិកេន សម្បាទេហិ (អ្នកចូរញុាំងកម្មឲ្យបរិបូណ៌ដោយកាយ និងវាចា គួរជាទីនាំមកនូវ

สเจ ปกฺกมิตุกาโม โหติ ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา (อย่างนี้) เรียกว่า สัทธิวิหาริกกำลังจะหลีกไปแล้ว (แต่ยังไม่ได้หลีกไป) ไม่บอกอุปัชฌาย์ (ก็ดี) ไม่ลาอุปัชฌาย์ (ก็ดี) ไม่ขับสัทธิวิหาริกให้ไปด้วยกาย หรือด้วยวาจา หรือด้วยกายและวาจา (อย่างนี้) เรียกว่า สัทธิวิหาริกไม่กำลังจะหลีกไปแล้ว ฯ

[๘๑] ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัทธิวิหาริกควรประพฤติชอบในอุปัชฌาย์ ฯ การประพฤติชอบในอุปัชฌาย์นั้น (เป็นอย่างนี้) ฯ สัทธิวิหาริกควรลุกขึ้นแต่เช้าตรู่ ถือรองเท้าและร่มแล้วไปสู่ที่ใกล้ ๆ อุปัชฌาย์ (ก็ดี) ควรถือไม้ชำระฟันและน้ำล้างหน้าไปด้วย ครั้นถึงแล้วควรวางไว้ในที่สมควร ควรเข้าไปหาอุปัชฌาย์ (ก็ดี) ถ้าอุปัชฌาย์มีบาตรและจีวร สัทธิวิหาริกควรถือบาตรและจีวรของอุปัชฌาย์ (ไว้) ในมือข้างหนึ่ง ควรถือไม้ชำระฟันและน้ำล้างหน้าของอุปัชฌาย์ (ไว้) ในมือข้างหนึ่ง ควรให้น้ำล้างหน้าแก่อุปัชฌาย์ ควรเช็ดหน้าด้วยผ้าเช็ดหน้า

ឲ្យជ្រះហើយសឹមប្រគេន ថាបើឧបជ្ឈាយ៍ប្រាថ្នានឹងយកខ្លួនទៅជាមួយជាបច្ចាសមណៈផង សទ្ធិវិហារិកនោះត្រូវស្បៃកជណ្តប់ឲ្យមានបរិមណ្ឌល ៣ ស្បៃកស្បង់ឲ្យជាបរិមណ្ឌល ចងវត្តពន្ធចង្កេះហើយឃ្ពុំសង្ឃាដិទាំងឡាយ ដែលបានត្រួតគ្នាហើយ រួចពាក់ឡើវក្នុំ លាងជាត្រ ហើយកាន់ធ្វើជាបច្ចាសមណៈ (ដើរទៅតាមខាងក្រោយឧបជ្ឈាយ៍) សទ្ធិវិហារិកមិនត្រូវដើរឆ្ងាយពេក មិនត្រូវដើរជិតពេក សទ្ធិវិហារិកគប្បីទទួលយកវត្តុដែលគេជាក់ចុះក្នុងជាត្រ ឧបជ្ឈាយ៍កំពុងពោល សទ្ធិវិហារិកមិនត្រូវនិយាយស្តាត់ពាក្យនោះឡើយ ឧបជ្ឈាយ៍កំពុងពោលនូវពាក្យជាទំនងនឹងត្រូវអាបត្តិ សទ្ធិវិហារិកត្រូវឃាត់ សទ្ធិវិហារិកត្រូវត្រឡប់មកមុនឧបជ្ឈាយ៍ហើយក្រាលអាសនៈចាំ ត្រូវរៀបចំទុកទឹកសម្រាប់លាងជើង តាំងសម្រាប់រងជើងដែលលាងហើយ ក្បឿងសម្រាប់ជូតជើងដែលមិនបានលាង ហើយក្រោកឡើងទទួលយកជាត្រ ចីវរប្រគេនសំពត់ផ្ទាស់ ទទួលយកស្បង់ ។ ថាបើចីវរសើមដោយញើសក្អែលសទ្ធិវិហារិកត្រូវសំដិលក្នុងទីមានកម្តៅបន្តិចសិន មិនត្រូវទុកដាក់ចីវរក្នុងទីមានកម្តៅយូរទេ ត្រូវតែបត់ចីវរទុកដោយល្អ កាលដែលនឹងបត់ចីវរ ត្រូវបំផ្លើសជាយម្ខាងឲ្យលើសប្រមាណ ៤ ធ្នាប់ ហើយសឹមបត់ចីវរ ដោយគិតថា កុំឲ្យចីវរបាក់ផ្តត់ពាក់កណ្តាលឡើយ ហើយគប្បីដាក់វត្តពន្ធចង្កេះក្នុងផ្តត់ចីវរចុះ ។ ថាបើបិណ្ឌបាតមាន ឧប្បាយ៍ត្រូវការនឹងធាន់ សទ្ធិវិហារិកត្រូវប្រគេនទឹក ហើយសឹមបង្អោនបិណ្ឌបាតប្រគេន សទ្ធិវិហារិកត្រូវសួរឧបជ្ឈាយ៍អំពីទឹកធាន់ហើយប្រគេនទឹកដល់ឧបជ្ឈាយ៍ដែលធាន់រួចហើយ រួចទទួលជាត្រ

យកមកដោយសេចក្តីខ្មិនលំទោន ហើយលាងដោយប្រពៃកុំឲ្យទង្គិច ហើយ
ធ្វើឲ្យស្ងួតទឹករួចហាលថ្មត្រមួយស្រេបក់ក្នុងទីមានកម្តៅ តែមិនត្រូវទុកថ្មត្រ
ក្នុងទីមានកម្តៅយូរពេកទេ ត្រូវតម្កល់ទុកនូវថ្មត្រ និងចីវរឲ្យល្អ កាលតម្កល់
ទុកនូវថ្មត្រ ត្រូវកាន់យកនូវថ្មត្រដោយដៃម្ខាង ហើយយកដៃម្ខាងស្ទាបមើល
ទីជាខាងក្រោមនៃគ្រែក្តី នូវទីជាខាងក្រោមនៃតាំងក្តី ហើយសឹមទុកជាក់ថ្មត្រ
(នោះ) ចុះ តែមិនត្រូវតម្កល់ទុកថ្មត្រលើទីដែលមិនសមគួរ កាលតម្កល់
ទុកនូវចីវរសោត ត្រូវកាន់ចីវរដោយដៃម្ខាង ហើយយកដៃម្ខាងជូតស្បៃង
ចីវរក្តី ខ្សែសម្រាប់ពាក់ចីវរក្តី ហើយធ្វើនូវជាយនៃចីវរខាងនាយ ឲ្យជាផ្នត់
ខាងអាយ គឺបត់ចីពរជាពីរ ហើយតម្កល់ចីពរនោះទុក កាលបើឧបជ្ឈាយ៍
ក្រោកឡើងហើយ សទ្ធិវិហារិកត្រូវរើអាសនៈចេញ ហើយសឹមរៀបចំទឹក
សម្រាប់លាងជើង តាំងសម្រាប់រងជើង និងក្បឿងសម្រាប់ជូតជើង ថាបើទី
នោះមានសំរាម សទ្ធិវិហារិកត្រូវបោសទីនោះចេញ ។ បើឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវការ
ស្រង់ទឹក គប្បីចាត់ចែងទឹកសម្រាប់ស្រង់ បើឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវការដោយទឹក
ត្រជាក់ សទ្ធិវិហារិកគប្បីចាត់ចែងទឹកត្រជាក់ប្រគេន បើឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវការ
ដោយទឹកក្តៅ សទ្ធិវិហារិកគប្បីចាត់ចែងទឹកក្តៅប្រគេន ។ បើឧបជ្ឈាយ៍មាន
សេចក្តីប្រាថ្នាចូលទៅកាន់រោងភ្លើង សទ្ធិវិហារិកត្រូវលាយគ្រឿងលម្អិត
សម្រាប់ងូត ត្រូវផ្សែមដីស្អិតទុក ត្រូវកាន់យកតាំងសម្រាប់តម្កល់ក្នុងរោង
ភ្លើង ហើយដើរទៅអំពីខាងក្រោយៗ នៃឧបជ្ឈាយ៍ ហើយប្រគេនតាំង
សម្រាប់រោងភ្លើង រួចត្រូវទទួលយកចីវរមកតម្កល់ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ ត្រូវ

ប្រគេនគ្រឿងលម្អិតសម្រាប់ងូត ត្រូវប្រគេនដីស្អិតផង បើសទ្ធិវិហារិកអាច ត្រូវចូលទៅកាន់រោងភ្លើង កាលចូលទៅកាន់រោងភ្លើងត្រូវលាបមុខដោយ ដីស្អិត ហើយបិទបាំង (កាយ) អំពីខាងមុនផង អំពីខាងក្រោយផង ហើយចូលទៅកាន់រោងភ្លើងចុះ សទ្ធិវិហារិកមិនគប្បីអង្គុយច្រៀតបៀតកិកុ្ខទាំងឡាយជាថេរៈ មិនគប្បីហាមឃាត់កិកុ្ខថ្មីទាំងឡាយដោយអាសនៈឡើយ ត្រូវធ្វើបរិកម្ម (គឺកិច្ចទាំងពួងមានឲ្យនូវដីស្អិត និងទឹកក្តៅជាដើម) ដល់ឧបជ្ឈាយ៍ក្នុងរោងភ្លើង កាលចេញអំពីរោងភ្លើង ត្រូវនាំយកតាំងសម្រាប់រោងភ្លើងហើយបិទបាំង (កាយ) អំពីខាងមុខផង អំពីខាងក្រោយផង ហើយសឹមចេញអំពីរោងភ្លើងចុះ ត្រូវធ្វើបរិកម្មដល់ឧបជ្ឈាយ៍ក្នុងទឹកផង បើសទ្ធិវិហារិកងូតទឹករួចហើយ ត្រូវឡើងមុនឧបជ្ឈាយ៍ ហើយជូតកាយរបស់ខ្លួនឲ្យស្ងួតទឹក រួចសឹមស្លៀក ហើយទើបជូតទឹកអំពីកាយរបស់ឧបជ្ឈាយ៍ ត្រូវប្រគេនសំពត់ស្លៀក ប្រគេនសង្ឃាដិ ហើយត្រូវកាន់យកតាំងសម្រាប់រោងភ្លើងមកជាមុន ហើយក្រាលអាសនៈ រៀបចំទឹកសម្រាប់លាងជើង តាំងសម្រាប់រងជើង កៀរជើងសម្រាប់ជូតជើង ត្រូវសួរឧបជ្ឈាយ៍អំពីទឹកឆាន់ ។ បើសទ្ធិវិហារិកមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីរៀនបាលី គប្បីរៀនបាលីចុះ បើមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីរៀនអដ្ឋកថា គប្បីរៀនអដ្ឋកថាចុះ ។ ឧបជ្ឈាយ៍នៅក្នុងវិហារណា បើវិហារនោះមានសំរាម បើសទ្ធិវិហារិកអាចធ្វើបាន វិហារនោះ សទ្ធិវិហារិកត្រូវជម្រះសម្អាត កាលដែលជម្រះសម្អាតវិហារ ត្រូវយកបាត្រ និងចីវរទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរជាមុនសិន ត្រូវនាំយកកម្រាលអង្គុយ

ទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ ត្រូវនាំយកពូក និងខ្នើយទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ សន្ធិវិហារិកដែលនឹងនាំគ្រែចេញ ត្រូវធ្វើឲ្យទាបស្រួលកុំឲ្យទង្គិចទង្កៀតផែនដី កុំឲ្យប៉ះសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ ហើយនាំយកទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ សន្ធិវិហារិកដែលនឹងនាំតាំងចេញ ត្រូវធ្វើឲ្យទាបស្រួលកុំឲ្យទង្គិចទង្កៀតផែនដី កុំឲ្យប៉ះសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ ហើយនាំយកទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ សន្ធិវិហារិកដែលនឹងនាំតាំងចេញ ត្រូវធ្វើឲ្យទាបស្រួលកុំឲ្យទង្គិចទង្កៀតផែនដី កុំឲ្យប៉ះសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ ហើយនាំយកទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ សន្ធិវិហារិកត្រូវនាំយកទ្រនាប់គ្រែទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ សន្ធិវិហារិកត្រូវនាំកន្ទោរទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ សន្ធិវិហារិកត្រូវនាំយកផែនក្តារសម្រាប់ផ្អែកទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ ត្រូវចំណាំឲ្យច្បាស់នូវគ្រឿងកម្រាលផែនដីដែលគេក្រាលយ៉ាងណា ហើយនាំទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ បើគ្រឿងស្មុគស្មាញ (សំវាមមានសម្បុកកន្ទាត និងសរសៃពីងពាងជាដើម) មានក្នុងវិហារ សន្ធិវិហារិកត្រូវបោស តាំងអំពីពិតានជាមុនកន្ទៀតជ្រុងសន្ទះបង្អួច សន្ធិវិហារិកត្រូវជូតសម្អាត បើជញ្ជាំងដែលគេលាបដោយរងំមានសៅហ្មងពណ៌សម្បុរ ត្រូវជ្រលក់សំពត់ ហើយពូត រួចសឹមជូតបើផ្ទៃដែលគេលាបដោយពណ៌ខ្មៅ មានពណ៌សៅហ្មង ត្រូវជ្រលក់សំពត់ហើយពូត រួចសឹមជូត បើផ្ទៃគេមិនបានលាបអ្វីទេ ត្រូវប្រោសទឹក ហើយសឹមជូត សន្ធិវិហារិកត្រូវប្រមែប្រមូលសំវាមយកទៅចោលក្នុងទីដ៏សមគួរ ដោយគិតថា វិហារកុំប្រឡាក់ប្រឡូសដោយធូលីឡើយ គ្រឿងកម្រាលផែនដី

ដែលសទ្ធិវិហារិកហាលជម្រះគោះហើយ ត្រូវនាំយកមកក្រាលដូចដើមវិញ ទ្រនាប់គ្រែដែលសទ្ធិវិហារិកយកទៅហាលថ្ងៃហើយ ជូតរួច ត្រូវយកមកតម្កល់ទុកក្នុងទីដដែល គ្រែដែលសទ្ធិវិហារិកហាលថ្ងៃ ជម្រះគោះរួច ត្រូវធ្វើឲ្យទាបស្រួលកុំឲ្យទង្គិចទង្គិកផែនដី កុំឲ្យប៉ះសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ ហើយនាំយកមកជាក់រៀបចំទុកឲ្យល្អដូចពីដើមវិញ តាំងដែលសទ្ធិវិហារិកហាលថ្ងៃហើយជម្រះគោះហើយ ត្រូវធ្វើឲ្យទាបស្រួលកុំឲ្យទង្គិចទង្គិកនឹងផែនដី កុំឲ្យប៉ះសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ ហើយនាំយកទៅជាក់រៀបចំឲ្យល្អដូចពីដើមវិញ ពូក និងខ្នើយដែលសទ្ធិវិហារិកហាលជម្រះគោះហើយ ត្រូវនាំយកមករៀបចំឲ្យដូចពីដើមវិញ កម្រាលសម្រាប់អង្គុយដែលសទ្ធិវិហារិកហាលជម្រះគោះហើយ ត្រូវនាំយកមកក្រាលឲ្យដូចពីដើមវិញ កន្ទារដែលសទ្ធិវិហារិកហាលថ្ងៃហើយ ជូតហើយនាំយកមកតម្កល់ទុកដូចដែលវិញ ផែនក្តារសម្រាប់ផ្អែកដែលសទ្ធិវិហារិកហាលថ្ងៃហើយ និងជូតហើយ ត្រូវនាំមកតម្កល់ទុកដូចដែលវិញ ជាត្រ និងចីវរសទ្ធិវិហារិកត្រូវតម្កល់ទុក កាលយកជាត្រទៅទុកជាក់ត្រូវកាន់ជាត្រដោយដៃម្ខាង ហើយយកដៃម្ខាងស្ទាបមើលទីខាងក្រោមនៃគ្រែក្តី ទីខាងក្រោមនៃតាំងក្តី ហើយសឹមទុកជាត្រចុះ មិនត្រូវទុកជាត្រលើទីមិនសមគួរឡើយ កាលយកចីវរទៅទុក ត្រូវកាន់ចីវរដោយដៃម្ខាង យកដៃម្ខាងជូតស្បៀងចីវរក្តី ខ្សែចីវរក្តី ហើយបត់ជាយខាងណោះ ឲ្យជាផ្នត់ចូលមកខាងណោះ (គឺបត់ចីវរជាពីរ) ហើយតម្កល់ទុកនូវចីវរចុះ ។ បើខ្សល់បក់ទាំងធូលីមកអំពីទិសខាងកើត សទ្ធិវិហារិកត្រូវបិទបង្អួចទិសខាង

เกิด *บ่อยๆ* *ทั้งกลางวันและกลางคืน* *ภิกษุนั้นพึงทำอย่างไร* *ภิกษุนั้นพึงทำอย่างนี้* *คือ* *ภิกษุนั้นพึงเข้าไปหาภิกษุรูปหนึ่ง* *ผู้เป็นพหูสูต* *ผู้ทรงธรรม* *ผู้ทรงวินัย* *ผู้ทรงมาติกา* *ผู้ทรงปริยัติ* *ผู้ฉลาด* *ผู้สามารถ* *ผู้ไม่ขลาด* *ผู้ไม่เกียจคร้าน* *ผู้ปรารภความเพียร* *ผู้ปรารภความเพียรมั่นคง* *ผู้ไม่ทอดทิ้งความเพียร* *ผู้ปรารภความเพียรมั่นคงเป็นนิตย์* *ผู้ไม่ทอดทิ้งความเพียรเป็นนิตย์* *ผู้ประกอบด้วย

ដោយខ្លួនឯង ឬឲ្យភិក្ខុដទៃដោះស្រាយសេចក្តីយល់ខុសនោះចេញក៏បាន ឬត្រូវធ្វើធម្មកថាជល់ឧបជ្ឈាយ៍នោះ ។ បើឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវគុកាបត្តិ គួរជល់បរិវាស សទ្ធិវិហារិកត្រូវធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ដោយគិតថា សង្ឃគប្បីឲ្យបរិវាសជល់ឧបជ្ឈាយ៍ (របស់អញ) ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើឧបជ្ឈាយ៍គួរជល់កិរិយាទាញអន្តរាបត្តិ[1] មកជាក់ក្នុងមូលាបត្តិ[2] សទ្ធិវិហារិកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ដោយគិតថា សង្ឃនឹងទាញអន្តរាបត្តិមកជាក់ក្នុងមូលាបត្តិចំពោះឧបជ្ឈាយ៍ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើឧបជ្ឈាយ៍គួរជល់មានត្តសទ្ធិវិហារិកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដោយគិតថា សង្ឃគប្បីឲ្យមានត្តជល់ឧបជ្ឈាយ៍ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើឧបជ្ឈាយ៍គួរជល់អព្ភានកម្ម សទ្ធិវិហារិកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដោយគិតថា សង្ឃនឹងឲ្យអព្ភានកម្មចំពោះឧបជ្ឈាយ៍ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ។ បើសង្ឃមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវកម្ម គឺតជ្ជនីយកម្មក្តី និយស្សកម្មក្តី បព្ពាជនីយកម្មក្តី បដិសារណីយកម្មក្តី ខក្ខបនីយកម្មក្តី[3] ជល់ឧបជ្ឈាយ៍ សទ្ធិវិហារិកត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដោយគិតថា សង្ឃកុំគប្បីធ្វើកម្មជល់ឧបជ្ឈាយ៍ ឬសង្ឃគប្បីបង្អោនទៅដើម្បីកម្មស្រាលដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ម៉្យាងទៀត តជ្ជនីយកម្មក្តី និយស្សកម្មក្តី

๑- អន្តរាបត្តិ សំដៅយកគុកាបត្តិដែលភិក្ខុត្រូវក្នុងវេលាកំពុងប្រព្រឹត្តវត្តបរិវាស ។ ๒- មូលាបត្តិ សំដៅយកគុកាបត្តិដែលភិក្ខុត្រូវមកពីខាងដើម សេចក្តីថា ភិក្ខុកំពុងប្រព្រឹត្តបរិវាសមកច្រើនថ្ងៃហើយៗ ត្រូវគុកាបត្តិណាមួយទៀត ដោយបិទបាំងទុកនោះ សង្ឃត្រូវលុបថ្ងៃដែលបានប្រព្រឹត្តវត្តមកហើយនោះចេញ តាំងឲ្យប្រព្រឹត្តវត្តរាប់ថ្ងៃជាថ្មីទៅទៀត ។ ๓- កម្មទាំង ๕ យ៉ាងនេះនឹងមានសម្តែងដោយពិស្តារក្នុងកម្មក្ខន្ធកៈតទៅខាងមុខ ។

ปព្យាជនីយកម្មក្តី បដិសារណីយកម្មក្តី ឧក្ខេបនីយកម្មក្តី ដែលសង្ឃបាន ធ្វើដល់ឧបជ្ឈាយ៍ហើយ សទ្ធិវិហារិកត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្រលំទ្វាយ ដោយគិតថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យឧបជ្ឈាយ៍របស់អញលោកប្រព្រឹត្តល្អទៅ គប្បីសម្អបរោម (កុំប្រកៃប្រកាន់) គប្បីប្រព្រឹត្តវត្តគួរដល់កិរិយារលាស់ចេញចាកកម្ម សង្ឃ គប្បីរម្ងាប់កម្មនោះចេញ (ដោយស្រួល) បើចីវររបស់ឧបជ្ឈាយ៍គួរនឹងលាង សទ្ធិវិហារិកត្រូវលាង ឬត្រូវធ្វើនូវសេចក្តីទ្រលំទ្វាយដោយគិតថា ធ្វើដូចម្តេច នឹងឲ្យគេលាងចីវររបស់ឧបជ្ឈាយ៍ បើចីវររបស់ឧបជ្ឈាយ៍គួរធ្វើ (មានប៉ះជេរជាដើម) សទ្ធិវិហារិកគប្បីធ្វើប្រគេន ឬត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្រលំទ្វាយ ដោយគិតថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងឲ្យគេធ្វើចីវរប្រគេនឧបជ្ឈាយ៍ (របស់អញ) បើគ្រឿងជ្រលក់របស់ឧបជ្ឈាយ៍គួរចម្អិន សទ្ធិវិហារិកគប្បីចម្អិនប្រគេន ឬត្រូវ ធ្វើសេចក្តីទ្រលំទ្វាយថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ជនណាមួយគេនឹងចម្អិនទឹកជ្រលក់ប្រគេន ឧបជ្ឈាយ៍ បើចីវររបស់ឧបជ្ឈាយ៍គួរជ្រលក់ សទ្ធិវិហារិកគប្បីជ្រលក់ ឬត្រូវ ធ្វើសេចក្តីទ្រលំទ្វាយថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ជនណាមួយ គប្បីជ្រលក់ចីវររបស់ ឧបជ្ឈាយ៍ កាលនឹងជ្រលក់ចីវរត្រូវប្រែត្រឡប់ជ្រលក់ឲ្យសព្វល្អ បើតំណក់ ទឹកមិនទាន់ដាច់ទេ សទ្ធិវិហារិកមិនត្រូវចៀសចេញទៅឡើយ ។ សទ្ធិវិហារិក មិនបានប្រាប់ឧបជ្ឈាយ៍ មិនត្រូវឲ្យបាត្រដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ (ភិក្ខុដែលមិនត្រូវ នឹងឧបជ្ឈាយ៍) ទេ មិនត្រូវទទួលយកបាត្ររបស់ភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវឲ្យ ចីវរដល់ភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវទទួលយកចីវរភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវឲ្យគ្រឿង បរិក្ខារដល់ភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវទទួលយកគ្រឿងបរិក្ខាររបស់ភិក្ខុពួកខ្លះទេ

មិនត្រូវកោរសក់ដល់កិកុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវឲ្យកិកុពួកខ្លះកោរសក់ឲ្យទេ មិនត្រូវធ្វើបរិកម្មដល់កិកុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវញុាំងកិកុពួកខ្លះឲ្យធ្វើបរិកម្មទេ មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយបម្រើដល់កិកុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវញុាំងកិកុពួកខ្លះឲ្យធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយបម្រើខ្លួនទេ មិនត្រូវធ្វើជាបច្ឆាសមណៈនៃកិកុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវយកកិកុពួកខ្លះជាបច្ឆាសមណៈទេ មិនត្រូវនាំយកបិណ្ឌបាតឲ្យដល់កិកុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវញុាំងកិកុពួកខ្លះ ឲ្យនាំយកបិណ្ឌបាតមកឲ្យទេ ។ សទ្ធិវិហារិកមិនបានលាឧបជ្ឈាយ៍ មិនត្រូវចូលទៅកាន់ស្រុកទេ មិនត្រូវទៅកាន់ព្រៃស្មសានទេ មិនត្រូវចៀសចេញទៅកាន់ទិសឡើយ ។ បើឧបជ្ឈាយ៍មានជំងឺ សទ្ធិវិហារិកត្រូវបម្រើអស់មួយជីវិត ត្រូវរង់ចាំតែឧបជ្ឈាយ៍ចេញចាកអាពាធ (គឺត្រូវទ្រាំជំងឺជរាបទាល់ជា) ។

ឧបជ្ឈាយវត្ត ចប់

อัฏฐกถา

อุปัชฌายวัตรกถา

[๗๗] บทว่า **อนุปัชฌายกา** เสจกฺดีว่า เวียรจากครูอันเลสมีน โทสตูจ และโทสธัง ฯ

บทว่า **อนาคปฺปสมฺปนฺนา** ได้แก่ บุคคลอันเลมิได้แก่ถึงพร้อมด้วยมารยาท อธิบายว่า ประกอบด้วยมารยาทอันเลสมควรแก่สมณะ ฯ

[๗๙] บทว่า **อุปริโภชเน** ได้แก่ ข้างเลือแห่งโภชน ฯ

บทว่า **อุตฺติฏฺฐปตฺตํ** ได้แก่ บาตรสำหรับถ่ายเทเพื่อบิณฑ์ บิต เหือย มนุสฺสทั้งหลาย มีการสังเกตในบาตรนั้นว่า ชื่อสมณะ เพราะเหตุนั้น จึงเรียกว่า **อุตฺติฏฺฐปตฺตํ** ฯ อีกอย่างหนึ่ง ท่านพระสาริบุตรเถระ ประสงค์เอาเนื้อความในบทว่า **อุตฺติฏฺฐปตฺตํ** นี้ นั่นแหละ จึงกล่าวว่า ภิกฺขูนํ ปตฺตา ดังนี้ ฯ

[๘๐] บทว่า **อนุชานามิ ภิกฺขเว อุปชฺฌายํ** เสจกฺดีว่า ตถาคตอนุญาต ในกาลนี้ เพื่อให้ภิกษุทั้งหลายถือเอาอุปัชฌาย์ ฯ

บทว่า **ปุตฺตจิตฺตํ อุปฏฺฐเปสฺสติ** เสจกฺดีว่า พระอุปัชฌาย์จักตั้งจิตไว้ในบุตรด้วยอำนาจแห่งความรัก เหมือนบิดาและบุตรนี้ว่า บุคคลนี้เป็นบุตรของเรา ในบทนี้ ฯ

บทว่า **สคารวา สปฺปติสฺสา** เสจกฺดีว่า อุปัชฌาย์และสัทธิวิหาริก จักตั้งอยู่ในฐานะเป็นผู้เคารพและยำเกรงกันและกัน ฯ

បទថា **សភាគវុត្តិកោ** *បានដល់ មានភាពជាអ្នកនៅត្រូវចំណែកគ្នា ។*

ច្រាំបទ មានបទថា **សាហ្វាតិ វា** *ជាដើម ជាវេវចនៈនៃពាក្យទទួលជាឧបជ្ឈាយ៍ ។*

ពីរបទថា **ការយេន វិញ្ញាបេតិ** *សេចក្តីថា កាលសទ្ធិវិហារិកពោល ៣ ដងថា សូមលោកម្ចាស់ជាឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំចុះ ។ យ៉ាងនោះហើយ បើព្រះឧបជ្ឈាយ៍ទទួលការកាន់យកនូវឧបជ្ឈាយ៍ថា ឧបជ្ឈាយ៍ក៏អ្នកកាន់យកហើយ ដូច្នេះ ដោយកាយក្តី វាចាក្តី កាយវាចាក្តី ដោយអំណាចបទនីមួយៗ មាន* **សាហុ** *ជាដើម ឧបជ្ឈាយ៍ឈ្មោះថា សទ្ធិវិហារិកកាន់យកហើយ ។*

ពិតហើយ ការប្រើវាចាប្រកាសក្តី ការប្រើកាយកម្រើកឲ្យជ្រាបអត្ថក្តី នៃបទណាមួយ ក្នុងបទទាំង ៥ នេះ របស់ឧបជ្ឈាយ៍ នេះឯងជាការកាន់យកឧបជ្ឈាយ៍ ក្នុងពាក្យថា គប្បីកាន់យកឧបជ្ឈាយ៍នេះ ។ ឯកេចិអាចារ្យពោលសំដៅយកពាក្យទទួលថា **សាធុ** *ពាក្យរបស់កេចិអាចារ្យនោះ មិនជាប្រមាណ ។ ព្រោះថា ឧបជ្ឈាយ៍ រមែងឈ្មោះថា សទ្ធិវិហារិកកាន់យកហើយ ដោយហេតុត្រឹមតែពាក្យសូម និងពាក្យឲ្យ ពាក្យទទួល មិនរាប់ថាជាអង្គនៃការកាន់យកឧបជ្ឈាយ៍នេះ ។ ឯសទ្ធិវិហារិកគួរជ្រាបត្រឹមតែឧបជ្ឈាយ៍ ក៏អាត្មាអញកាន់យកហើយ ដោយបទនេះក៏ទេ គួរជ្រាបអត្ថនេះ ដោយពាក្យថា ឥឡូវនេះ មានថ្ងៃនេះជាដើម ព្រះថេរៈជាការៈអាត្មាអញ សូម្បីអាត្មាអញ ក៏ជាការៈរបស់ព្រះថេរៈ ។*

[๘๑] *បទថា* **តត្រាយំ សម្មាវត្តនា** *សេចក្តីថា ពាក្យណា ដែល*

តថាគតសម្តែងហើយថា គប្បីប្រព្រឹត្តប្រពៃ ការប្រព្រឹត្តប្រពៃក្នុងពាក្យនោះ ជួរច្នេះ ។

ច្រើនបទថា **กาลเสฺวว อุฏฺฐาย อุปชฺฌาโย ฉมฺภาเปตพฺโพ** *សេចក្តីថា បើស្បែកជើងរបស់សទ្ធិវិហារិកនោះ ដែលលោកពាក់ គឺជារបស់ដែលនៅក្នុងជើងដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការចង្រ្កមក្នុងពេលជិតភ្លឺ ឬដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការរក្សាជើងដែលលាងហើយ ។ គប្បីក្រោកឡើងអំពីព្រលឹម ដោះស្បែកជើងទាំងនោះចេញ ។*

បទថា **ขณฺฑกฏฺฐ ขาตพฺพ** *សេចក្តីថា គប្បីប្រគេនឈើសូន់ ๓ ខ្នាត គឺខ្នាតធំ ខ្នាតកណ្តាល ខ្នាតតូច អំពី ๓ ខ្នាតនោះ លោកកាន់យកខ្នាតណាគ្រប់ ๓ ថ្ងៃ តាំងអំពីថ្ងៃទី ๔ ទៅ គប្បីប្រគេនខ្នាតនោះប៉ុណ្ណោះ បើលោកកាន់យកតាមមានតាមបាន មិនមានកំណត់តទៅ បានប្រភេទណាមួយ គប្បីប្រគេនប្រភេទនោះ ។*

បទថា **มุโขทกํ ขาตพฺพ** *សេចក្តីថា គប្បីនាំចូលទៅ ទាំងទឹកត្រជាក់ និងទឹកក្តៅ លោកប្រើបែបណា អំពីទឹក ๒ យ៉ាងនោះគ្រប់ ๓ ថ្ងៃ តាំងអំពីថ្ងៃទី ๔ ទៅ គប្បីប្រគេនទឹកលាងមុខប្រភេទនោះប៉ុណ្ណោះ បើលោកប្រើតាមមានតាមបាន មិនកំណត់តទៅ បានប្រភេទណា គប្បីប្រគេនប្រភេទនោះ ។ បើលោកប្រើទាំង ๒ យ៉ាង គប្បីនាំយកទៅប្រគេនទាំង ๒ យ៉ាង គប្បីតម្កល់ទឹកទុកក្នុងទីលុបមុខហើយ គប្បីបោសប្រាសតាំងអំពីវច្ចកុដីមក ។ កាលព្រះថេរៈទៅវច្ចកុដិ គប្បីបោសបរិវេណ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ*

បរិវេណឈ្មោះថា មិនទំនេរ ។ គប្បីរៀបចំអាសនៈទុក តែកាលព្រះថេរៈមិនទាន់ចេញអំពីវច្ចកុដិនោះឯង កាលលោកធ្វើសរីរកិច្ចស្រេច ហើយមកអង្គុយលើអាសនៈនោះ គប្បីធ្វើវត្តតាមដែលពោលហើយ ដោយន័យជាដើមថា បើបបរមាន គប្បីប្រគេន ។

បទថា **ឧក្កលាភោ** *សេចក្តីថា ដេរដាសដោយកាកសំណល់ឯណាមួយ តែបើមិនមានកាកសំណល់ដទៃ មានតែតំណក់ទឹក បទេសនោះ គួរជូតដោយដៃ ។*

ពីរបទថា **សគុណំ កត្វា** *សេចក្តីថា គប្បីត្រួតចីវរ ២ ផ្ទាំងចូលជាមួយគ្នាហើយ ប្រគេនសង្ឃាដីទាំង ២ ផ្ទាំងដែលត្រួតហើយនោះ ។ ពិតហើយ ចីវរទាំងអស់ ហៅថា សង្ឃាដី ព្រោះត្រួតគ្នា ។*

ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា គប្បីប្រគេនសង្ឃាដីទាំងឡាយ ។

ក្នុងបទថា **ឆាតិទ្ធរេ គន្តព្វំ ឆាទ្ធាសង្ខេ** *នេះ មានវិនិច្ឆ័យថា បើដោយជំហានត្រឹម ១ ជំហាន ឬ ២ ជំហាន នឹងទៅដល់ឧបជ្ឈាយ៍ដែលកំពុងសម្ងឹង ដោយរយៈមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ គប្បីជ្រាបថា ជាអ្នកដើរមិនឆ្ងាយពេក មិនជិតពេក ។*

បទថា **បត្តចរិយាបទំ បដិគ្គហេតព្វំ** *សេចក្តីថា បើឧបជ្ឈាយ៍បានបបរក្តី បាយក្តី ក្នុងទីកិក្ខាចារហើយ បាត្រក្តៅ ឬធ្ងន់ គប្បីឲ្យបាត្រខ្លួនដល់លោក ទទួលបាត្រនោះមក ។*

បទថា **ន ឧបជ្ឈាយស្ស អាណាមានស្ស អន្តរន្តរាកថា ឯថាតេតព្វោ** *សេចក្តីថា កាលឧបជ្ឈាយ៍កំពុងអង្គុយនិយាយក្នុងចន្លោះស្រុកក្តី ក្នុងទីដទៃក្តី កាលពាក្យរបស់លោកមិនទាន់ចប់ មិនគួរពោលកាត់រឿងដទៃឡើយ ។*

តាំងអំពីនេះទៅ ក្នុងទីណាមួយលោកធ្វើការហាម ដោយ **ន** *អក្សរៈ ដែលប្រែថា* **មិន** *ឬ* **កុំ** *ក្នុងទីនោះគ្រប់អន្លើ គប្បីជ្រាបថា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ពិតហើយ សេចក្តីនេះ ជាធម្មតាក្នុងខន្ធកៈ ។*

បទថា **អាបត្តិសាមន្តា អាណាមាតោ** *សេចក្តីថា កាលឧបជ្ឈាយ៍ពោលវាចាជិតចំពោះអាបត្តិ ដោយអំណាចបទសោធម្មសិក្ខាបទ និងទុដ្ឋុល្ល-វាចាសិក្ខាបទជាដើម ។*

បទថា **និវារេតព្វោ** *សេចក្តីថា គប្បីហាមនូវការសាកសួរយ៉ាងនេះថា និយាយដូច្នេះ គួរឬ មិនត្រូវអាបត្តិឬ តែតាំងចិត្តថា នឹងហាមហើយ ក៏មិនគួរពោលនឹងលោកថា លោកធំ កុំពោលយ៉ាងនោះ ។*

បទថា **បឋមតរំ អាគន្ត្វា** *សេចក្តីថា បើស្រុកនៅជិតក្តី ក្នុងវិហារមានកិកូឈីក្តី គប្បីត្រឡប់អំពីស្រុកជាមុន ។ បើស្រុកនៅឆ្ងាយ មិនមានបុគ្គលណាមកជាមួយឧបជ្ឈាយ៍ គួរចេញអំពីស្រុក ព្រមគ្នាជាមួយលោកនោះឯង ហើយយកចីវរខូបច់បាត្រ ស្តាយប្រញាប់មកមុន អំពីកណ្តាលផ្លូវ កាលត្រឡប់យ៉ាងនេះ មកដល់មុនហើយ គប្បីធ្វើវត្តគ្រប់យ៉ាង មានក្រាលអាសនៈជាដើម ។*

ពីរបទថា **សិន្ធំ ហោតិ** *សេចក្តីថា ជារបស់ជប់ទឹក គឺសើមដោយ*

ញើស ។

បទថា **ចតុរង្គុលំ កណ្ណំ ឧស្សាទេត្វា** *សេចក្តីថា គប្បីធ្វើជ្រុងឲ្យលើសពីគ្នាប្រមាណ ៤ ធ្នាប់ ត្រូវបត់ចីវរយ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតាំងចិត្តមិនឲ្យបាក់ត្រង់កណ្តាល ។ ពិតហើយ ចីវរដែលបត់ឲ្យជ្រុងស្មើគ្នារមែងបាក់ត្រង់កណ្តាល ។ ចីវរដែលបត់ចំកន្លែងជដែលជានិច្ច ព្រោះបត់ជូច្នោះ រមែងគ្រាំគ្រា ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សេចក្តីនេះ ដើម្បីការពារការខូចខាតនោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងថ្ងៃស្អែក ចីវរនឹងមិនបត់ចំត្រង់ទីដែលបាក់ក្នុងថ្ងៃនេះ ដោយវិធីណា គប្បីបត់ឲ្យហួសគ្នា មួយថ្ងៃ ៤ ធ្នាប់ ដោយវិធីនោះ ។*

បទថា **ឯកោគេ កាយពន្ធនំ កាតព្ពំ** *សេចក្តីថា គប្បីក្រវាត់វត្តពន្ធចង្កេះ ស៊ីកទុកក្នុងផ្នត់ចីវរ ។*

បទថា **សចេ បិណ្ឌចារោ ហោតិ** *នេះ មានវិនិច្ឆ័យថា ឧបជ្ឈាយ៍ធាន់ក្នុងស្រុកនោះឯងក្តី ក្នុងចន្លោះស្រុកក្តី ក្នុងរោងធាន់ក្តី ហើយទើបមក ឬមិនបានបិណ្ឌ ។ បិណ្ឌបាតរបស់ឧបជ្ឈាយ៍នោះ ឈ្មោះថា មិនមាន តែរបស់ឧបជ្ឈាយ៍ដែលមិនបានធាន់ក្នុងស្រុក ឬដែលបានកិក្ខា ឈ្មោះថា មាន ។*

ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ពាក្យជាដើមថា បើបិណ្ឌបាតមាន បើបិណ្ឌបាតរបស់លោកមិនមាន ហើយលោកប្រាថ្នានឹងធាន់ គប្បីប្រគេនទឹក ហើយបង្អោនប្រគេនបិណ្ឌបាតដែលខ្លួនបានហើយ ។

បទថា **ចានីយេន បុច្ឆិតព្ពោ** *សេចក្តីថា គប្បីសួរឧបជ្ឈាយ៍ដែល*

កំពុងធាន់ដល់ទឹកធាន់ ៣ ដងថា ខ្ញុំនាំទឹកធាន់មកបានឬទេ បើវេលាល្ងាម កាលឧបជ្ឈាយ៍ធាន់ស្រេចហើយ ខ្លួនឯងសឹមធាន់ ។ បើពេលជិតអស់ គប្បីតាំងទឹកធាន់ទុកក្នុងទីជិតឧបជ្ឈាយ៍ ហើយខ្លួនឯង គប្បីធាន់ដែរ ។

បទថា **អនន្តរហិតាយ** *សេចក្តីថា មិនគួរដាក់ជាត្រលើដី ដែលប្រឡាក់ដោយធូលី និងក្រួស មិនបានក្រាលដោយបណ្តាកម្រាល មានកន្ទេលទន់ និងកំណាត់ស្បែកជាដើមប្រភេទណាមួយ ។ បើទីដែលគេលាបម្រក់ក្បណ៌ ឬបូកជាយ-អ ឬមិនមានលម្អងធូលីដី ទោះដាក់លើផ្ទៃបៃបនោះ គួរ ។ បើដាក់លើខ្នាច់ដែលស្អាត ក៏គួរ ។ បើដាក់លើដីស្រួយ ធូលី និងក្រួសជាដើម មិនគួរ ។ តែគប្បីដាក់ស្វឹកឈើ ឬជើងជាត្រ លើវត្ថុទាំងនោះហើយ ទុកជាត្រលើស្វឹកឈើ ឬជើងជាត្រនោះចុះ ។*

ពាក្យថា ធ្វើនូវជាយនៃចីវរខាងនាយ ឲ្យជាផ្នត់ខាងអាយនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដើម្បីស៊កដៃទៅខាងក្រោមស្នូចីវរជាដើមហើយ ពាក់សន្សឹមៗ ដោយដៃដែលនៅត្រង់មុខ ។ កាលចាប់ជាយទាំង ២ យកផ្នត់វាត់ឡើងទៅលើស្នូចីវរជាដើម ចុងផ្នត់រមែងប៉ះជញ្ជាំង ព្រោះហេតុនោះ ទើបមិនគួរធ្វើយ៉ាងនោះ ។

បទថា **ចុណ្ណំ សន្ថេតព្វំ** *សេចក្តីថា លម្អិតសម្រាប់ងូតទឹក គប្បីផ្សឹមដោយទឹកហើយ ពូតជាដុំ ។*

បទថា **ឯកមន្តំ និក្ខិបិតព្វំ** *សេចក្តីថា ចីវរគប្បីទុកចំពោះក្នុងទីដែលមិនមានផ្សែងភ្លើងទីណាមួយ ។ កិច្ចទាំងពួង មានឲ្យរងើកភ្លើង ដី និងទឹក*

ក្តៅជាដើម ឈ្មោះថា បរិកម្មក្នុងរោងភ្លើង ។

បទថា **ឧទកេបិបរិកម្មំ** *បានដល់ កិច្ចគ្រប់យ៉ាង មានដុសខ្លួនជាដើម ។*

បទថា **ចានីយេន បុច្ឆិតព្ពោ** *សេចក្តីថា ការស្រែក រមែងមានព្រោះការក្តៅស្អុះ ក្នុងរោងភ្លើង ព្រោះដូច្នោះ ទើបគួរសួរលោកអំពីទឹកធាន់ ។*

បទថា **សចេ ឧសុម្ភហាតិ** *សេចក្តីថា បើសទ្ធិវិហារិកអាច គឺជាអ្នកមិនត្រូវជំងឺតម្កាត់ឯណាមួយគ្របសង្កត់ ។ ពិតហើយ សទ្ធិវិហារិកអ្នកមិនមានជំងឺតម្កាត់ សូម្បីមានវស្សា ៦០ ក៏គួរធ្វើឧបជ្ឈាយវត្តគ្រប់យ៉ាង បើមិនធ្វើដោយមិនអើពើ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ព្រោះវត្តភេទ (ទម្ងាយវត្ត) កាលសទ្ធិវិហារិកជាអ្នកមានជំងឺ ទៅធ្វើការដែលទ្រង់ហាម ក្នុងបទទាំងឡាយដែលមានអក្ខរៈថា* **ន** *(មិន) ជាប់តាម ក៏ត្រូវទុក្កដដូចគ្នា ។*

បទថា **អបរិឃំសន្តេន** *សេចក្តីថា កុំអូសទៅលើផែនដី ។*

បទថា **ករាជបិដ្ឋំ** *សេចក្តីថា កុំឲ្យប៉ះទង្គិចសន្ទះទ្វារ និងក្របបង្អួច ។*

បទថា **សន្តានកំ** *បានដល់ សម្បកកណ្តូប និងសរសៃពីងពាងជាដើមណាមួយ ។*

បទថា **ឧល្លោកា បឋមំ ឱការេតព្វំ** *សេចក្តីថា គប្បីបោសអំពីពិតានចុះមកមុន គឺចាប់ផ្តើមបោសពិតានចុះមក ។*

បទថា **អាលោកសន្ធិកណ្ណភាគា** *បានដល់ ចំណែកបង្អួច ទ្វារ និងចំណែកជ្រុងបន្ទប់ ។ អធិប្បាយថា គប្បីជូតសន្ទឹកបង្អួច និងសន្ទឹកទ្វារ ទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅ និងជ្រុងទាំង ៤ នៃបន្ទប់ ។*

បទថា **យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញាបេតព្វំ** *សេចក្តីថា កម្រាលផែនដីដើមគេក្រាលទុកយ៉ាងណា គប្បីក្រាលទុកឲ្យដូចយ៉ាងនោះ ។ ពិតហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍នេះឯង ទើបទ្រង់បញ្ញត្តវត្តទី ១ ទុកថា គប្បីសង្កេតកម្រាលដើមទុក ហើយជញ្ជូនចេញទៅទុកត្រង់ចំណែកម្ខាង ។ បើគ្រឿងកម្រាលផែនដីនោះ ជារបស់បុគ្គលខ្លះដែលមិនយល់ បានក្រាលទុកមុន គប្បីក្រាលឲ្យឆ្ងាយជញ្ជាំងជុំវិញប្រមាណ ២-៣ ធ្នាប់ ។*

ឯទំនៀមនៃការក្រាលមានដូច្នេះថា បើមានកន្ទេលផែង តែធំពេក គប្បីកាត់ជាយបត់ដេរចងហើយ សឹមក្រាល បើមិនចេះបត់ជាយដេរចង កុំគប្បីកាត់ ។

បទថា **បុរត្ថិមា វាតថាលា ឋកេតព្វា** *សេចក្តីថា គប្បីបិទបង្អួចខាងកើត ។ បង្អួចដ៏សេសក៏គប្បីបិទយ៉ាងនោះ ។*

បទថា **វូបកាសេតព្វោ** *សេចក្តីថា ខ្លួនឯងគប្បីនាំទៅទីដទៃ ។*

បទថា **វូបកាសាបេតព្វោ** *សេចក្តីថា គប្បីពឹងពាក់ភិក្ខុដទៃថា សូមលោកជួយនាំព្រះថេរៈទៅទីដទៃចុះ បទថា* **វិវេចេតព្វំ** *សេចក្តីថា ខ្លួនឯងគប្បីពោលឲ្យលោកលះបង់ចេញ ។*

បទថា **វិវេចាបេតព្វំ** *សេចក្តីថា គប្បីពឹងអ្នកដទៃថា សូមលោកជួយនិយាយឲ្យព្រះថេរៈលះបង់ទិដ្ឋិផងចុះ ។*

បទថា **ឧស្សុក្កំ កាតព្វំ** *សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះដែលសទ្ធិវិហារិកគប្បីចូលទៅរកសង្ឃ សូមដើម្បីឲ្យបរិវាស បើសទ្ធិវិហារិកជាអ្នកអាចដោយខ្លួន*

ឯង គប្បីឲ្យបរិវាសដោយខ្លួនឯង បើមិនប្រតិពល គប្បីពឹងភិក្ខុដទៃឲ្យជួយ ។

បទថា **កិន្តិ នុ ខោ** សេចក្តីថា ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ។ មានន័យដូចគ្នាគ្រប់អន្លើ ។

បទថា **លហុកាយ វា បរិណាមេយ្យ** សេចក្តីថា សង្ឃមិនគប្បីធ្វើឧក្ខេបនីយកម្មឡើយ គប្បីធ្វើតជ្ជនីយកម្ម ឬនិយស្សកម្មជំនួស ។

ពិតហើយ សទ្ធិវិហារិកនោះបានជ្រាបថា សង្ឃប្រុងនឹងធ្វើឧក្ខេបនីយកម្មដល់ឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្លួន គប្បីចូលទៅរកភិក្ខុមួយរូប អង្វរថា សូមលោកម្ចាស់កុំធ្វើកម្មដល់ឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំឡើយ ។

បើភិក្ខុទាំងឡាយនឹងធ្វើតជ្ជនីយកម្ម ឬនិយស្សកម្មឲ្យបាន ។ គប្បីអង្វរលោកទាំងឡាយថា សូមកុំធ្វើឡើយ ។

បើភិក្ខុទាំងឡាយ នឹងធ្វើដោយខានមិនបាន ពេលនោះ គប្បីអង្វរឧបជ្ឈាយ៍ថា សូមលោកម្ចាស់ត្រឡប់ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ចុះ ។

កាលអង្វរឲ្យលោកត្រឡប់ប្រព្រឹត្តប្រពៃបានយ៉ាងនេះហើយ គប្បីអង្វរភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមរម្ងាប់កម្មចុះ ។ ពីរបទថា **សម្បរិវត្តកំ សម្បរិវត្តកំ** បានដល់ ប្រែត្រឡប់ទៅដោយជុំវិញ ។

បទថា **ន ច អច្ចិន្នេ ថេវេ បក្ខមិតព្ពំ** សេចក្តីថា បើទឹកជ្រលក់មានបន្តិចបន្តួច នៅតក់នៅឡើយ កុំគប្បីចៀសចេញទៅ ។

វត្តគ្រប់អន្លើ មានជាដើមថា មិនទាន់បានជ្រាប់ឧបជ្ឈាយ៍ កុំឲ្យបាត្រដល់ភិក្ខុពួកខ្លះ ដូច្នេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សម្រាប់បុគ្គលដែលជាវិសភាគ

របស់ឧបជ្ឈាយ៍ ។

បទថា **ន อุปชฺฌายํ อนาปุจฺฉา คาเมา ปวิสิตพฺพา** *សេចក្តីថា សទ្ធិវិហារិកប្រាថ្នានឹងចូលទៅដោយបិណ្ឌបាត ឬដោយកវណីជនៃ គប្បីលាជាមុន សឹមចូលទៅ ។*

បើឧបជ្ឈាយ៍ បំណងនឹងក្រោកឡើងអំពីព្រលឹម ទៅបិណ្ឌបាតឆ្ងាយ គប្បីប្រាប់ថា ពួកភិក្ខុកំលោះ គប្បីចូលទៅបិណ្ឌបាតចុះ ហើយសឹមទៅ ។

បើឧបជ្ឈាយ៍មិនបានប្រាប់ ចេញទៅ សទ្ធិវិហារិកទៅដល់បរិវេណ មិនឃើញឧបជ្ឈាយ៍ ទោះចូលស្រុកក៏គួរ ។

បើកំពុងចូលទៅក្នុងស្រុក ហើយជួបឧបជ្ឈាយ៍ គួរពោលលាតាំងពីទីដែលជួបនោះឯង ។

បទថា **ន สุสานํ คนฺตพฺพํ** *សេចក្តីថា មិនទៅដើម្បីការនៅ ឬដើម្បីការមើល ។*

ក្នុងបទថា **ន ทิสา ปกฺกมิตพฺพา** *នេះ មានវិនិច្ឆ័យថា សទ្ធិវិហារិកដែលបំណងនឹងទៅ គប្បីប្រាប់ដល់កិច្ចការ ហើយអង្វរត្រឹមគ្រាទី ៣ ។ បើលោកអនុញ្ញាតជាការប្រពៃ បើមិនអនុញ្ញាត កាលឧបជ្ឈាយ៍អាស្រ័យភិក្ខុនោះ ឧទ្ទេសក្តី បរិបុច្ឆាក្តី កម្មដ្ឋានក្តី មិនសម្រេច (ព្រោះ) ឧបជ្ឈាយ៍ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ មិនឈ្លាស មិនព្រមឲ្យទៅយ៉ាងនោះ ព្រោះប្រាថ្នានឹងឲ្យនៅក្នុងសម្នាក់របស់ខ្លួនតែម្យ៉ាង កាលឧបជ្ឈាយ៍មានសភាពដូច្នេះ សូម្បីឃាត់លើសអំពី ៣ ដងទៅ ក៏គួរ ។*

បទថា **វុដ្ឋានសប្ប អាគមេតព្ពំ** *សេចក្តីថា គប្បីរង់ចាំរហូតជាសះស្បើយអំពីជំងឺ មិនគួរទៅណាឡើយ បើមានភិក្ខុដទៃជាអ្នកព្យាបាល គប្បីរកថ្នាំមកប្រគល់ទុកក្នុងដៃរបស់លោក ហើយប្រាប់លោកថា ភិក្ខុនេះនឹងព្យាបាលលោកម្ចាស់ ហើយសឹមទៅ ។*

ឧបជ្ឈាយវត្តកថា ចប់

សទ្ធិវិហារិកវត្តកថា

[៨២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវប្រព្រឹត្តឲ្យស្រួលល្អនឹងសទ្ធិវិហារិក ។ ឯការដែលប្រព្រឹត្តឲ្យស្រួលល្អនឹងសទ្ធិវិហារិកនោះ (ដូចសេចក្តីតទៅនេះ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវសង្រ្គោះ (ត្រូវទំនុកបម្រុង) ត្រូវអនុគ្រោះ (អាណិតអាសូរ) សទ្ធិវិហារិកដោយការបង្រៀនបាលីដោយអដ្ឋកថា (ពន្យល់នូវសេចក្តីនៃបាលី) ដោយឲ្យដំបូន្មាន (ដោយសេចក្តីពន្យល់ការខុសត្រូវជាមុន) ដោយពាក្យប្រៀនប្រដៅ (ដោយពាក្យរំលឹកជាស់តឿនរឿយៗ) ។ បើឧបជ្ឈាយ៍មានបាត្រ សទ្ធិ-វិហារិកគ្មានបាត្រត្រូវឧបជ្ឈាយ៍ឲ្យបាត្រទៅសទ្ធិវិហារិក (ប្រើប្រាស់ខ្លះផង) ម្យ៉ាងទៀត ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្រលំ់ទ្រាយថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ សទ្ធិវិហារិកនឹងបានបាត្រ បើឧបជ្ឈាយ៍មានចីវរ សទ្ធិវិហារិកគ្មានចីវរ ត្រូវឧបជ្ឈាយ៍ឲ្យចីវរទៅសទ្ធិវិហារិក (ប្រើប្រាស់ខ្លះផង) ម្យ៉ាងទៀត ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្រលំ់ទ្រាយ៉ាថា ចីវរបស់សទ្ធិវិហារិកគប្បីកើតឡើងដូចម្តេចហ្ន៎ បើឧបជ្ឈាយ៍មានគ្រឿងបរិក្ខារ សទ្ធិវិហារិកគ្មានគ្រឿងបរិក្ខារ ត្រូវឧបជ្ឈាយ៍ឲ្យគ្រឿងបរិក្ខារទៅសទ្ធិវិហារិក (ប្រើប្រាស់ខ្លះផង) ម្យ៉ាងទៀត ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្រលំ់ទ្រាយថា គ្រឿងបរិក្ខាររបស់សទ្ធិវិហារិក គប្បីកើតឡើងដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ។ បើសទ្ធិវិហារិកឈឺ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវក្រោកពីព្រឹកឲ្យឈើសូន ឲ្យទឹកលុបមុខ ក្រាលអាសនៈបើមានបបរត្រូវឧបជ្ឈាយ៍លាងកាជន៍ ហើយដាក់បបរឲ្យទៅ កាលសទ្ធិវិហារិកដែលឈឺនោះហុតទឹកបបររួចហើយ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវហុចទឹកឲ្យ រួចទទួលយកកាជន៍មកវិញដោយស្រួល

ប្រុលកុំឲ្យ ទង្គិចទង្គុកឡើយរួចលាងរៀបទុកជាក់ឲ្យល្អ កាលបើសទ្ធិវិហារិក ក្រោកចេញហើយ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវរើអាសនៈចេញ បើកន្លែងនោះស្មោកគ្រោក ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវបោសកន្លែងនោះចេញ ។ បើសទ្ធិវិហារិកមានប្រាថ្នានឹងចូលទៅកាន់ស្រុក ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវឲ្យស្បង់សម្រាប់ស្លៀកទៅ ទទួលយកស្បង់បន្ទាស់នោះមកវិញ ត្រូវឲ្យកាយពន្ធគឺវត្តពន្ធចង្កេះ ត្រូវតម្រួតសង្ឃាដិជាពីរជាន់ហើយ សឹមឲ្យ ត្រូវលាងបាត្រដែលមានទឹកចេញហើយ សឹមឲ្យ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវគិតថា សទ្ធិវិហារិកមុខជានឹងត្រឡប់មកវិញនៅពេលស្អែកនេះ ហើយក្រោលអាសនៈបម្រុងទុកឲ្យ ត្រូវតម្កល់ទឹកលាងជើង តាំងសម្រាប់រងជើង និងក្បឿងសម្រាប់ជូតជើង[1] ត្រូវក្រោកឡើងទៅទទួលបាត្រ និងចីវរ ត្រូវឲ្យស្បង់សម្រាប់ផ្ងាស់ ហើយទទួលយកស្បង់ដែលស្លៀកមកវិញ ។ បើចីវរសើមដោយញើស ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវសំដិលចីវរក្នុងកម្តៅថ្ងៃមួយស្របក់ម្យ៉ាងទៀត កុំទុកចីវរក្នុងកម្តៅថ្ងៃយូរពេក ត្រូវបត់ចីវរ (យកមកទុក) កាលបើឧបជ្ឈាយ៍បត់ចីវរ ត្រូវបំផ្លើសជាយចីវរឲ្យលើសពីគ្នាប្រមាណ ៤ ធ្នាប់ ហើយសឹមបត់ចីវរ ដោយគិតថា កុំឲ្យជាក់ផ្តត់ចីវរពាក់កណ្តាលឡើយ ហើយជាក់វត្តពន្ធចង្កេះ ក្នុងផ្តត់ចីវរចុះ ។ បើអាហារបិណ្ឌបាតមានហើយ សទ្ធិវិហារិកត្រូវការនឹងឆាន់ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវឲ្យទឹកហើយហុចអាហារបិណ្ឌបាតទៅឲ្យ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវសួរសទ្ធិវិហារិកអំពីទឹកឆាន់ សទ្ធិវិហារិកឆាន់ រួច

๑- បានដល់ តាំងសម្រាប់រងជើងដែលលាងរួចហើយ គឺតាំងថ្នាក់ខាងលើ ឯក្បឿងសម្រាប់ជូតជើងនោះ បានដល់ វត្ថុសម្រាប់ជូតជើង ដែលគេមិនត្រូវការលាង គឺរបស់អ្វីដែលគេសម្រាប់ជូត ។

ហើយ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវហុចទឹកឲ្យ ហើយទទួលយកបាត្រមកវិញដោយស្រួល បួលកុំឲ្យទង្គិចទង្គឹកឡើយ ហើយលាងឲ្យស្អាត រួចជូតទឹកឲ្យស្ងួត ហើយត្រូវហាលថ្ងៃបានមួយស្របក់ ម្យ៉ាងទៀត មិនត្រូវទុកបាត្រក្នុងកំដៅថ្ងៃយូរពេកទេ រួចត្រូវទុកជាក់បាត្រ និងចីវរ កាលដែលរៀបចំទុកជាក់បាត្រដៃម្ខាងចាប់បាត្រ ដៃម្ខាងស្ទាបមើលក្រោមគ្រែ ឬក្រោមតាំងហើយ សឹមទុកជាក់បាត្រ ម្យ៉ាងទៀត មិនត្រូវទុកជាក់បាត្រលើទីដែលមិនសមគួរឡើយ កាលដែលរៀបចំទុកជាក់ចីវរ ដៃម្ខាងចាប់ចីវរ ដៃម្ខាងជូតស្បៀងចីវរ ឬខ្សែចីវរ ហើយបត់ជាយខាងណោះឲ្យជាផ្នត់មកខាងណោះ (គឺបត់ចីវរជាពីរ) ហើយសឹមទុកជាក់ចីវរ កាលសន្ធិវិហារិកក្រោកឡើងហើយ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវរើអាសនៈចេញ រៀបចំទុកជាក់ទឹកសម្រាប់លាងជើង តាំងសម្រាប់រងជើង ក្បឿងសម្រាប់ជូតជើង ប្រសិនបើកន្លែងនោះ ស្មោកគ្រោកដោយសំរាម ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវបោសកន្លែងនោះចេញ ។ បើសន្ធិវិហារិកចង់ងូតទឹក ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវចាត់ចែងទឹកសម្រាប់ងូតឲ្យ បើសន្ធិវិហារិកត្រូវការទឹកត្រជាក់ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវចាត់ចែងទឹកត្រជាក់ឲ្យ បើសន្ធិវិហារិកត្រូវការទឹកក្តៅ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវចាត់ចែងទឹកក្តៅឲ្យ ។ បើសន្ធិវិហារិកចង់ចូលទៅកាន់រោងភ្លើង ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវសូន្យលម្អិតសម្រាប់ងូតទឹកទុក ត្រូវផ្សែមដីស្អិតទុក រួចនាំយកតាំងសម្រាប់រោងភ្លើង ហើយប្រគល់តាំងសម្រាប់រោងភ្លើងទៅសន្ធិវិហារិក ស្រេចហើយ ទទួលយកចីវរមកទុកជាក់ដោយឡែក ហើយត្រូវឲ្យគ្រឿងលម្អិត ត្រូវឲ្យដីស្អិតទៅសន្ធិវិហារិក បើឧបជ្ឈាយ៍អាចនឹងចូលទៅកាន់រោងភ្លើង (ផង

*ปาน) คปฺปีจูลเทวกาน่เวนกฺเฬงจุ: กาลนีงจูลเทวกาน่เวนกฺเฬง ตฺรเว ยกฺกชีสฺนิตลาปมุข รูปจินฑุาีงพีขาีงมุขขาีงกฺรายย เหียยสีมจูลเทว กาน่เวนกฺเฬง มินตฺรเวหนฺคุยปฺรเตปฺรเตพูกกิกฺขุจาส่ มินตฺรเวหามพูกกิกฺขุ ขฺเชยหาสน: ขปชฺฌาย์ตฺรเวชฺเปกมฺมชล่สทฺธิวิหาริกกฺนีงเวนกฺเฬง กาล นีงจេញពីវេងក្លែងទៅ ត្រូវនាំយកតាំងសម្រាប់វេងក្លែងចេញហើយបិទបាំង ពីខាងមុខខាងក្រោយ រួចសឹមចេញពីវេងក្លែង សូម្បីក្នុងទឹកក៏ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវ តែធ្វើបរិកម្មជល់សទ្ធិវិហារិកដែរ កាលឧបជ្ឈាយ៍ងូតរួច ត្រូវឡើងមកមុន ហើយជូតកាយនៃខ្លួនឲ្យស្ងួតទឹក ហើយសឹមស្បៃកស្បង់ រួចត្រូវជូតទឹកអំពី កាយរបស់សទ្ធិវិហារិកទៀត ហើយហុចស្បង់សម្រាប់ស្បៃក ហុចសង្ឃាដិ ទៅឲ្យសទ្ធិវិហារិក រួចហើយ ត្រូវនាំយកតាំងសម្រាប់វេងក្លែងចេញមក ហើយក្រាលអាសន:ចាំជាមុន ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវតម្កល់ទឹកសម្រាប់លាងជើង តាំងសម្រាប់រងជើង និងក្បឿងសម្រាប់ជូតជើង ត្រូវសួរសទ្ធិវិហារិកអំពីទឹក ធាន់ ។ សទ្ធិវិហារិកនៅក្នុងវិហារណា បើវិហារនោះស្មោកគ្រោក បើឧបជ្ឈាយ៍ អាចនឹងសម្អាតបាន គប្បីសម្អាតវិហារនោះចេញ កាលនឹងសម្អាតវិហារ ត្រូវនាំយកជាត្រ និងចីវរចេញ ជាមុនទៅទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ ត្រូវនាំយក កម្រាលសម្រាប់អង្គុយទៅទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ ត្រូវនាំយកពូក និងខ្នើយទៅ ទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ ត្រូវបន្ទាបគ្រែឲ្យទាប កុំឲ្យត្រជុសនឹងផែនដី កុំឲ្យទង្គិច នឹងសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ ហើយនាំយកចេញ ឲ្យស្រួលទៅទុកក្នុងទីដ៏សម គួរ ត្រូវបន្ទាបតាំងឲ្យទាប កុំឲ្យត្រជុសនឹងផែនដី កុំឲ្យទង្គិចទង្គុកសន្ទះទ្វារ

និងប្រកទ្វារ ហើយនាំយកចេញឲ្យស្រួលទៅទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ ត្រូវនាំយកទ្រនាប់គ្រែទៅទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ ត្រូវនាំយកកន្ទោរទៅទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ ត្រូវនាំយកក្តារសម្រាប់ផ្អែក ទៅទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ គ្រឿងកម្រាលផែនដី ត្រូវឧបជ្ឈាយ៍កំណត់ឲ្យចាំកន្លែងដែលគេក្រាលយ៉ាងណា ហើយនាំយកទៅទុកក្នុងទីដ៏សមគួរ បើក្នុងវិហារមានគ្រឿងស្មុគស្មាញ (មានសរសៃពីងពាងជាដើម) ត្រូវបោសអំពីពិតានចេញជាមុន ហើយត្រូវជូតសម្អាតកន្ទៀតជ្រុងសន្ទឹកបង្អួច បើជញ្ជាំងគេលាបដោយរង់ មានមន្ទិលសៅហ្មង ត្រូវជ្រលក់កំណាត់សំពត់ (ក្នុងទឹក) រួចពួតចេញហើយ សឹមជូត បើទីដែលគេលាបដោយពណ៌ខ្មៅមានមន្ទិលសៅហ្មង ត្រូវផ្សែមកំណាត់សំពត់ រួចពួតចេញ ហើយសឹមជូត បើទីដែលមិនបានលាបអ្វីទេ ត្រូវយកទឹកទៅប្រោសសិន ហើយសឹមបោសចេញ ត្រូវកំណត់ទុកក្នុងចិត្តថា វិហារមិនត្រូវឲ្យស្មោកគ្រោកដោយធូលីឡើយ ហើយប្រមូលសំរាមយកទៅចាក់ចោលដោយឡែក គ្រឿងកម្រាលផែនដីដែលហាលរួចហើយ ត្រូវគោះ (ឲ្យស្អាត) រួចនាំយកទៅក្រាលដូចដែលវិញ ទ្រនាប់គ្រែដែលហាលរួចត្រូវជូត (ឲ្យស្អាត) ហើយនាំយកទៅទុកនៅទីដដែលវិញ គ្រែដែលហាលរួចហើយ ដុសលាងគោះរួចហើយ ធ្វើឲ្យទាបស្រួល កុំឲ្យត្រជុសនឹងផែនដី កុំឲ្យទង្គិចទង្គឹកសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ ហើយនាំយកទៅរៀបទុកជាក់ដូចដែលវិញ តាំងដែលហាលរួចហើយ ត្រូវគោះ ហើយធ្វើឲ្យទាបស្រួលកុំឲ្យត្រជុសនឹងផែនដី កុំឲ្យទង្គិចទង្គឹកសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារហើយនាំយកទៅរៀបទុកជាក់ដូចដែល

វិញ ពូក និងខ្នើយដែលហាលរួចហើយ ត្រូវគោះ រួចនាំយកទៅក្រោលដូច ដែលវិញ កម្រាលសម្រាប់អង្គុយដែលហាលរួចហើយ ត្រូវគោះ រួចនាំយក ទៅក្រោលទុកដូចដែលវិញ កន្ទោរដែលហាលរួចហើយ ត្រូវជូត រួចនាំយក ទៅទុកនៅទីដដែលវិញ ក្តារសម្រាប់ផ្អែកដែលហាលរួចហើយ ត្រូវជូត ហើយនាំយកទៅទុកនៅទីដដែលវិញ ត្រូវទុកជាត្រ និងចីវរ (ឲ្យល្អ) កាល នឹងទុកជាត្រ ដៃម្ខាងចាប់ជាត្រ ដៃម្ខាងស្ទាបក្រោមត្រែ ឬក្រោមតាំងមើល ហើយ សឹមទុកជាត្រ មិនត្រូវទុកជាត្រលើទីដែលមិនសមគួរឡើយ កាល នឹងទុកចីវរ ដៃម្ខាងចាប់ចីវរ ដៃម្ខាងជូតស្បៀងចីវរ ឬខ្សែចីវរ ហើយបត់ ជាយខាងណោះមកខាងណេះ ឲ្យជាផ្នត់សិន រួចសឹមទុកចីវរចុះ ។ បើខ្យល់ បក់ធូលីមកពីទិសខាងកើត ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវបិទបង្អួចពីខាងកើត បើខ្យល់បក់ ធូលីមកពីទិសខាងលិច ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវបិទបង្អួចពីខាងលិច បើខ្យល់បក់ធូលី មកពីទិសខាងជើង ត្រូវបិទបង្អួចពីខាងជើង បើខ្យល់បក់ធូលីមកពីទិសខាង ត្បូង ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវបិទបង្អួចពីទិសខាងត្បូង បើរដូវត្រជាក់ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវ បើកបង្អួចក្នុងវេលាថ្ងៃ ត្រូវបិទបង្អួចក្នុងវេលាយប់ បើរដូវក្តៅ ឧបជ្ឈាយ៍ ត្រូវបិទបង្អួចក្នុងវេលាថ្ងៃ ត្រូវបើកបង្អួចក្នុងវេលាយប់វិញ ។ បើទីបរិវេណ ស្មោកគ្រោក មិនស្អាត ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវបោសបរិវេណចេញ បើបន្ទប់ស្មោក គ្រោក មិនស្អាត ត្រូវបោសបន្ទប់ចេញ បើរោងសម្រាប់ឆាន់មិនស្អាត ត្រូវ បោសរោងសម្រាប់ឆាន់ចេញ បើរោងភ្លើងស្មោកគ្រោក ត្រូវបោសរោងភ្លើង ចេញ បើបង្គន់ស្មោកគ្រោក ត្រូវបោសសម្អាតបង្គន់ បើគ្មានទឹកសម្រាប់ឆាន់

ត្រូវតម្កល់ទឹកសម្រាប់ឆាន់ បើគ្មានទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ ត្រូវតម្កល់ទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ បើទឹកក្នុងភ្នមសម្រាប់លាងអាចម៍គ្មានទេ ត្រូវចាក់ទឹកទៅក្នុងភ្នមសម្រាប់លាងអាចម៍ ។ បើសទ្ធិវិហារិកមានសេចក្តីអផ្សុក ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវនាំចៀសចេញទៅកម្បាន្តដោយខ្លួនឯង ឬប្រើគេឲ្យនាំចៀសចេញទៅកម្បាន្តក៏បាន ឬត្រូវធ្វើធម្មកថាដល់សទ្ធិវិហារិកនោះ បើសទ្ធិវិហារិកមានសេចក្តីសង្រ្ស័យកើតឡើង ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវបន្ទោបង់ដោយខ្លួនឯង ឬរកគេឲ្យជួយបន្ទោបង់ក៏បាន ឬត្រូវធ្វើធម្មកថាដល់សទ្ធិវិហារិកនោះ បើសេចក្តីយល់ខុសកើតឡើងដល់សទ្ធិវិហារិក ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវដោះស្រាយ (ពន្យល់) ដោយខ្លួនឯង ឬប្រើគេឲ្យជួយដោះស្រាយ (ពន្យល់ឲ្យលះទិដ្ឋិនោះចេញ) ក៏បាន ឬត្រូវធ្វើធម្មកថាដល់សទ្ធិវិហារិកនោះ ។ បើសទ្ធិវិហារិកត្រូវគុកាបត្តិគួរនឹងចូលបរិវាស ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្វល់ទ្វាយថា សង្ឃគួរឲ្យបរិវាសដល់សទ្ធិវិហារិកដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើសទ្ធិវិហារិកគួរដល់កិរិយាទាញអន្តរាបត្តិមកជាក់ក្នុងមូលាបត្តិ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្វល់ទ្វាយថា សង្ឃគប្បីទាញអន្តរាបត្តិមកជាក់ក្នុងមូលាបត្តិ ចំពោះសទ្ធិវិហារិកដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើសទ្ធិវិហារិកគួរដល់មានត្ត ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្វល់ទ្វាយថា សង្ឃគប្បីឲ្យមានត្តដល់សទ្ធិវិហារិកដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើសទ្ធិ-វិហារិកគួរដល់អព្ភានកម្ម ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្វល់ទ្វាយថា សង្ឃគប្បីធ្វើអព្ភានកម្មចំពោះសទ្ធិវិហារិកដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ។ បើសង្ឃចង់ធ្វើកម្មគឺតជ្ជនីយកម្មក្តី និយស្សកម្មក្តី បព្វាជនីយកម្មក្តី បដិសារណីយកម្មក្តី ខក្ខ-

បនីយកម្មក្តី ដល់សទ្ធិវិហារិក ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវធ្វើសេចក្តីឲ្យល់ឲ្យាយថា សង្ឃកុំ គប្បីធ្វើកម្ម ឬគប្បីបង្អោនទៅដើម្បីកម្មស្រាលដល់សទ្ធិវិហារិកដោយឧបាយ ដូចម្តេចហ្ន៎ បើជាកម្ម គឺតជ្ជនីយកម្មក្តី និយស្សកម្មក្តី បព្វាជនីយកម្មក្តី បដិសារណីយកម្មក្តី ឧក្ខេបនីយកម្មក្តី សង្ឃបានធ្វើដល់សទ្ធិវិហារិកនោះរួចទៅហើយ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវធ្វើសេចក្តីឲ្យល់ឲ្យាយថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ សទ្ធិវិហារិក គប្បីប្រព្រឹត្តដោយប្រពៃគប្បីសម្ងបរោម (កុំប្រកែកប្រកាន់) គប្បីប្រព្រឹត្តវត្តគួរក្នុងការរើខ្ជិនចេញអំពីអាបត្តិ សង្ឃគប្បីរម្ងាប់នូវកម្មនោះ ។ បើចីវរបស់សទ្ធិវិហារិកគួរនឹងលាង ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវប្រាប់ថា អ្នកឯងគប្បីលាងយ៉ាងនេះ ឬគប្បីធ្វើសេចក្តីឲ្យល់ឲ្យាយថា ចីវរបស់សទ្ធិវិហារិកគួរនឹងលាងដូចម្តេចហ្ន៎ បើចីវរបស់សទ្ធិវិហារិកគួរនឹងធ្វើ (មានដេរប៉ះជាដើម) ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវប្រាប់ថា អ្នកគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះ ឬត្រូវធ្វើសេចក្តីឲ្យល់ឲ្យាយថា ចីវរបស់សទ្ធិវិហារិកគួរនឹងធ្វើដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើគ្រឿងជ្រលក់របស់សទ្ធិវិហារិកគួរនឹងចម្ងិន ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវប្រាប់ថា អ្នកឯងត្រូវចម្ងិនគ្រឿងជ្រលក់យ៉ាងនេះ ឬត្រូវធ្វើសេចក្តីឲ្យល់ឲ្យាយថា គ្រឿងជ្រលក់របស់សទ្ធិ-វិហារិកគួរនឹងចម្ងិនដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើចីវរបស់សទ្ធិវិហារិកគួរនឹងជ្រលក់ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវប្រាប់ថា អ្នកគប្បីជ្រលក់ចីវរបែបនេះ ឬត្រូវធ្វើសេចក្តីឲ្យល់ឲ្យាយថា ចីវរបស់សទ្ធិវិហារិកគួរនឹងជ្រលក់ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ កាលបើជ្រលក់ចីវរត្រូវជ្រលក់ដោយប្រែត្រឡប់ឲ្យសព្វស្មើល្អ ប្រសិនបើ

តំណក់ទឹកស្រក់មិនទាន់អស់ ឧបជ្ឈាយ៍កុំអាលដើរចេញ ។ បើសទ្ធិវិហារិក
មានជំងឺ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវថែទាំអស់មួយជីវិត ត្រូវរង់ចាំលុះតែជាជំងឺ ។

សទ្ធិវិហារិកវត្ត ចប់

อัฏฐกถา

สทฺธิวิหาริกวตฺตกถา

[๘๒] *คប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងការដែលឧបជ្ឈាយ៍ប្រព្រឹត្តប្រពៃក្នុងសទ្ធិវិហារិកតទៅ បទថា* **សង្គហោតព្ពោ អនុគ្គហោតព្ពោ** *សេចក្តីថា ឧបជ្ឈាយ៍គប្បីធ្វើការជួយសង្គ្រោះ និងអនុគ្រោះសទ្ធិវិហារិកដោយកិច្ច មានឧទ្ទេសជាដើម ។ ក្នុងកិច្ច មានឧទ្ទេសជាដើមនោះ ឧទ្ទេសនោះ បានដល់ ការជ្រាប់បាលី ។ បរិបុច្ឆានោះ បានដល់ អត្ថនៃបាលី ។ ឱវាទនោះ បានដល់ ការពោលថា ចូរធ្វើយ៉ាងនេះ ចូរកុំធ្វើយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលរឿងមិនទាន់កើត ។ អនុសាសនីនោះ បានដល់ ការពោលយ៉ាងនោះ ក្នុងកាលរឿងកើតហើយ ។ ប្រការមួយទៀត រឿង ទោះកើតក្តី មិនកើតក្តី ការពោលដំបូង ឈ្មោះថា ឱវាទ ការទូន្មានរឿយៗ ឈ្មោះអនុសាសនី ។*

បទថា **សចេ ឧបជ្ឈាយស្ស បត្តោ ហោតិ** *សេចក្តីថា បើអតិរេកបាត្រមាន មានន័យដូចគ្នាគ្រប់អន្លើ សមណបរិក្ខារដទៃ ឈ្មោះថា បរិក្ខារ ។ ការស្រាវជ្រាវរកឧបាយដែលកើតឡើង ដោយន័យដែលប្រកបដោយធម៌ ឈ្មោះថា ការខ្នះខ្នែងក្នុងសទ្ធិវិហារិកវត្តនេះ ។ បន្ទាប់ពីនេះទៅ វត្តចាប់តាំងពីឲ្យឈើសូនដល់ទីបំផុត បន្ថែមទឹកក្នុងឆ្នាំងជម្រះ ឧបជ្ឈាយ៍គួរធ្វើដល់សទ្ធិវិហារិកក្នុងកាលដែលមានជំងឺ ម្យ៉ាងទៀត កិច្ច មានការនាំត្រាច់ទៅដើម្បីរម្ងាប់ការអផ្សុកជាដើម សូម្បីសទ្ធិវិហារិកមិនឈឺ ឧបជ្ឈាយ៍គួរធ្វើពិត ។*

បទថា **ចីវរំ រជនេន** *សេចក្តីថា កាលបានស្តាប់ឧបាយអំពីឧបជ្ឈាយ៍ ថា គប្បីជ្រលក់យ៉ាងនេះ ហើយសឹមជ្រលក់ ពាក្យដ៏សេសគប្បីជ្រាបតាមន័យដែលពោលហើយនោះឯង ។*

សទ្ធិវិហារិកវត្តកថា ចប់

សម្ភារវត្ថុជាធិកថា

[๘๓] សម័យនោះឯង ពួកសទ្ធិវិហារិកមិនបានប្រព្រឹត្តល្អ (គឺមិនបានយកចិត្តទុកជាក់) នឹងឧបជ្ឈាយ៍ទាំងឡាយឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយណា មានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ។បេ។ ភិក្ខុទាំងនោះពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសទ្ធិវិហារិកមិនសមបើនឹងមិនប្រព្រឹត្តល្អនឹងឧបជ្ឈាយ៍សោះ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បានឮថា ពួកសទ្ធិ-វិហារិកមិនបានប្រព្រឹត្តល្អនឹងឧបជ្ឈាយ៍ពិតមែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសពិតមែន ។ ព្រះពុទ្ធដ៏មានជោគទ្រង់បន្ទោសថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសទ្ធិវិហារិកមិនសមបើនឹងមិនប្រព្រឹត្តល្អនឹងឧបជ្ឈាយ៍ទេ ។ ព្រះដ៏មានបុណ្យទ្រង់បន្ទោសហើយ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា រួចត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិវិហារិកមិនគួរនឹងមិនប្រព្រឹត្តល្អនឹងឧបជ្ឈាយ៍ទេ ភិក្ខុណាដែលមិនប្រព្រឹត្តល្អនឹងឧបជ្ឈាយ៍ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ពួកសទ្ធិវិហារិកទាំងនោះក៏នៅតែមិនប្រព្រឹត្តល្អក្នុងឧបជ្ឈាយ៍ដដែល។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ទើបព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យឧបជ្ឈាយ៍ បណ្តេញសទ្ធិវិហារិក ដែលមិនបានប្រព្រឹត្តល្អចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវបណ្តេញសទ្ធិវិហារិកយ៉ាងនេះ គឺឧបជ្ឈាយ៍បញ្ជាក់ឲ្យដឹងដោយកាយ បញ្ជាក់ឲ្យដឹងដោយវាចា ឬទាំងកាយ ទាំងវាចាថា អញបណ្តេញអ្នកឯង ឥឡូវនេះក្តី ថាអ្នកឯងកុំចូលមកក្នុងទីនេះក្តី ថាអ្នកឯងចូរ

នាំយកជាត្រ និងចីវរ របស់អ្នកទៅក្តី ខ្លួនអញអ្នកឯងមិនត្រូវមកបម្រើទេក្តី (យ៉ាងនេះហៅថា) ឧបជ្ឈាយ៍បណ្តេញសទ្ធិវិហារិក (បើ) ឧបជ្ឈាយ៍មិនបានបញ្ជាក់ឲ្យដឹងដោយកាយ ឬដោយវាចា ឬទាំងកាយ ទាំងវាចា(យ៉ាងនេះហៅថា) ឧបជ្ឈាយ៍មិនបានបណ្តេញសទ្ធិវិហារិកទេ ។ សម័យនោះ ពួកសទ្ធិវិហារិកដែលឧបជ្ឈាយ៍បានបណ្តេញចេញ ហើយក៏មិនបានឲ្យឧបជ្ឈាយ៍អត់ទោសឲ្យវិញ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យពួកសទ្ធិវិហារិក សូមឲ្យឧបជ្ឈាយ៍អត់ទោសឲ្យបាន ។ ពួកសទ្ធិវិហារិក នៅតែមិនបានសូមឲ្យឧបជ្ឈាយ៍អត់ទោសឲ្យឡើយ ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិវិហារិកដែលឧបជ្ឈាយ៍បណ្តេញចេញទៅហើយមិនគួរនឹងមិនសូមឲ្យឧបជ្ឈាយ៍អត់ទោសឲ្យទេ សទ្ធិវិហារិកណាមួយមិនបានសូមឲ្យឧបជ្ឈាយ៍អត់ទោសឲ្យ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ។ គ្រានោះឯង ពួកឧបជ្ឈាយ៍កាលបើសទ្ធិវិហារិកទៅសូមខមាទោសវិញ ក៏មិនព្រមអត់ទោសឲ្យឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យឧបជ្ឈាយ៍អត់ទោសដល់សទ្ធិវិហារិក ។ ឧបជ្ឈាយ៍ទាំងនោះក៏មិនព្រមអត់ទោសឲ្យឡើយ ។ ឯពួកសទ្ធិវិហារិករត់ចេញទៅខ្លះ សឹកចេញទៅខ្លះ រត់ចូលពួកតិរ្ថិយខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់

ปญฺญตฺตา ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើសទ្ធិវិហារិកមកសូមទោសឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវតែអត់ទោសឲ្យ (បើ) ឧបជ្ឈាយ៍ណាមួយមិនអត់ទោសឲ្យទេ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๘๔] សមយេ តេន ពួកឧបជ្ឈាយ៍បណ្តេញសទ្ធិវិហារិកដែលប្រព្រឹត្តល្អចេញ មិនបានបណ្តេញសទ្ធិវិហារិកដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ចេញទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិវិហារិកដែលប្រព្រឹត្តល្អហើយ ឧបជ្ឈាយ៍មិនត្រូវបណ្តេញចេញទេ (បើ) ឧបជ្ឈាយ៍ណាមួយ បណ្តេញចេញ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងសទ្ធិវិហារិកដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវតែបណ្តេញចេញបាន (បើ) ឧបជ្ឈាយ៍ណាមួយមិនបណ្តេញចេញទេ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិ-វិហារិកដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវតែបណ្តេញចេញបាន (ឯ អង្គ ๕ នោះ) គឺសទ្ធិវិហារិកមិនបានស្រឡាញ់ឧបជ្ឈាយ៍ដោយពិត ๑ មិនមានសេចក្តីជ្រះថ្លាដោយពិត ๑ មិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាសដោយពិត ๑ មិនមានសេចក្តីគោរពដោយពិត ๑ មិនមានការចម្រើនភាវនាដោយពិត ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិវិហារិកប្រកបដោយអង្គ ๕ នេះឯងហើយ ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវតែបណ្តេញចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិវិហារិកដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ (នោះ) ឧបជ្ឈាយ៍មិនត្រូវបណ្តេញចេញទេ (ឯអង្គ ๕ នោះ) គឺសទ្ធិវិហារិកមានសេចក្តីស្រឡាញ់ឧបជ្ឈាយ៍ដោយពិត ๑ មានសេចក្តីជ្រះថ្លា

ដោយពិត ๑ មានសេចក្តីអៀនខ្មាសដោយពិត ๑ មានសេចក្តីគោរពដោយពិត ๑ មានការចម្រើនភាវនាដោយពិត ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិវិហារិកប្រកបដោយអង្គ ๕ នេះឯងហើយ ឧបជ្ឈាយ៍មិនត្រូវបណ្តេញចេញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិវិហារិកប្រកបដោយអង្គ ๕ គួរឲ្យឧបជ្ឈាយ៍បណ្តេញចេញ (ឯអង្គ ๕ នោះ) គឺ សទ្ធិវិហារិកគ្មានសេចក្តីស្រឡាញ់ឧបជ្ឈាយ៍ដោយពិត ๑ គ្មានសេចក្តីជ្រះថ្លាដោយពិត ๑ គ្មានសេចក្តីអៀនខ្មាសដោយពិត ๑ គ្មានសេចក្តីគោរពដោយពិត ๑ គ្មានការចម្រើនភាវនាដោយពិត ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិវិហារិកប្រកបដោយអង្គ ๕ នេះ គួរឲ្យឧបជ្ឈាយ៍បណ្តេញចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិវិហារិកប្រកបដោយអង្គ ๕ ឧបជ្ឈាយ៍មិនគួរបណ្តេញចេញទ្បើយ (ឯអង្គ ๕ នោះ) គឺ សទ្ធិវិហារិកមានសេចក្តីស្រឡាញ់ឧបជ្ឈាយ៍ដោយពិត ๑ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាដោយពិត ๑ មានសេចក្តីអៀនខ្មាសដោយពិត ๑ មានសេចក្តីគោរពដោយពិត ๑ មានការចម្រើនភាវនាដោយពិត ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិវិហារិកប្រកបដោយអង្គទាំង ๕ នេះ ឧបជ្ឈាយ៍មិនគួរបណ្តេញចេញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបជ្ឈាយ៍កាលមិនបណ្តេញ សទ្ធិវិហារិកដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ (ចំណែកខាងខុស) ចេញទេ នឹងមានទោស (គឺត្រូវអាបត្តិមិនខាន) បើឧបជ្ឈាយ៍បណ្តេញសទ្ធិវិហារិក ដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ នេះចេញ មិនមានទោសទេ (ឯអង្គ ๕ នោះ) គឺសទ្ធិវិហារិកគ្មានសេចក្តីស្រឡាញ់ឧបជ្ឈាយ៍ដោយពិត ๑ គ្មានសេចក្តីជ្រះថ្លាដោយពិត ๑ គ្មានសេចក្តីអៀនខ្មាសដោយពិត ๑ គ្មាន

*สงฆ์ชอบใจ ๑ ไม่ขัดขืนสงฆ์ ๑ พึงสวดสมนุภาสนกรรมแก่ภิกษุนั้น ๑ ภิกษุใดไม่ชอบใจ ภิกษุนั้นพึงกล่าวขึ้นในท่ามกลางสงฆ์ ๑ ภิกษุใดไม่กล่าว ภิกษุนั้นชื่อว่าชอบใจ ๑ ภิกษุทั้งหลายย่อมชอบใจ ฉะนั้น จึงไม่กล่าว ๑ ข้าพเจ้าพึงกล่าวอย่างนี้ ๑ ภิกษุทั้งหลายพึงทราบข้าพเจ้าอย่างนี้ ๑ ภิกษุทั้งหลายพึงทราบข้าพเจ้าว่าเป็นผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ น

อัฏฐกถา

สัมมาวัตตนาธิกถา

[๘๓] บทว่า **น สมฺมา วตฺตติ** เสจก็ดี ว่า มิได้ประพฤติชอบซึ่งวัตรตามที่ทรงบัญญัติไว้ ฯ

บทว่า **โย น สมฺมา วตฺเตยฺย** เสจก็ดี ว่า ภิกษุใดมิได้ประพฤติวัตรตามที่ทรงบัญญัติไว้ ภิกษุนั้น ชื่อว่าต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

[๘๔] บทว่า **ปณามเมตพฺโพ** ควรขับไล่ ฯ

บทว่า **นาธิมตฺตํ ปิยมโน โหติ** เสจก็ดี ว่า ไม่มีความรักใคร่ในบุตรและธิดาเกินประมาณ ฯ

บทว่า **นาธิมตฺตา กายิกา โหติ** เสจก็ดี ว่า ไม่ขวนขวายในกิจของคฤหัสถ์เกินประมาณ ฯ ก็ภิกษุนี้ชื่อว่าอันเขาขับไล่แล้วด้วยอาการอย่างนี้แล ฯ

บทว่า **อลํ ปณามเนติ** เสจก็ดี ว่า ควรขับไล่ ฯ

บทว่า **อปณามเนฏฺโฐ อุปชฺฌาโย สาติสาโร โหติ** เสจก็ดี ว่า อุปัชฌายะไม่ควรขับไล่ ยังมีโทษ ชื่อว่าต้องอาบัติ เพราะเหตุนั้น ภิกษุใดมิได้ประพฤติวัตรตามที่ทรงบัญญัติไว้ ภิกษุนั้นชื่อว่าควรขับไล่ ฯ ในการมิได้ประพฤติวัตรนั้น มีวินิจฉัยดังนี้ว่า ภิกษุมิได้ประพฤติวัตร เพราะเหตุเพียงแต่ล่วงเลยเวลาไปเล็กน้อย ชื่อว่าไม่มีโทษ ฯ ภิกษุมิได้ประพฤติวัตรเ

បុគ្គលខ្លះទៅ ត្រូវអាបត្តិដល់អ្នកមិនទាន់ផុតនិស្សយប៉ុណ្ណោះ ។ ពួកសទ្ធិ-វិហារិកប្រព្រឹត្តប្រពៃ ឧបជ្ឈាយ៍មិនប្រព្រឹត្តប្រពៃ ត្រូវអាបត្តិដល់ឧបជ្ឈាយ៍ៗ ប្រព្រឹត្តប្រពៃ សទ្ធិវិហារិកមិនប្រព្រឹត្តប្រពៃ ត្រូវអាបត្តិដល់សទ្ធិវិហារិក ។ កាលឧបជ្ឈាយ៍ត្រេកអរក្នុងវត្ត ពួកសទ្ធិវិហារិកសូម្បីមានច្រើន ក៏ត្រូវអាបត្តិគ្រប់រូប ។ បើឧបជ្ឈាយ៍ពោលថា ឧបដ្ឋាករបស់ខ្ញុំមាន ពួកលោកចូរធ្វើសេចក្តីព្យាយាមក្នុងការស្វាធ្យាយ និងមនសិការជាដើមរបស់ខ្លួនចុះ មិនជាអាបត្តិដល់ពួកសទ្ធិវិហារិកទេ ។ បើឧបជ្ឈាយ៍មិនស្គាល់ការត្រេកអរ ឬមិនត្រេកអរ ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ សទ្ធិវិហារិកមានច្រើនអង្គ ក្នុងពួកលោកបើភិក្ខុដល់ព្រមដោយវត្តមួយអង្គ អាចដោះភិក្ខុក្រៅពីនោះចេញ ទទួលជាការៈរបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនឹងធ្វើកិច្ចរបស់ឧបជ្ឈាយ៍ជំនួស ពួកលោកចូរជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិចចុះ ដូច្នេះ មិនជាអាបត្តិដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចាប់ពីទុកជាក់ការៈដល់ភិក្ខុនោះទៅ ។

សម្មាវត្តនាទិកថា ចប់

ញត្តិចតុត្ថកម្មឧបសម្បទាកថា

[៨៥] សម័យនោះឯង មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ បានចូលទៅរកពួកភិក្ខុ ហើយសូមផ្នួស ។ ពួកភិក្ខុមិនប្រថ្នាន៏ងបំបួសព្រាហ្មណ៍នោះឡើយ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ កាលបើមិនបានផ្នួសក្នុងសំណាក់ពួកភិក្ខុហើយ ក៏ទៅជាស្គាំង ស្គមមានសម្បុរអាក្រក់ កើតរោគលឿងស្វេកស្វាំងលេចសរសៃរោមនៅខ្លួន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់បានទតទៅឃើញព្រាហ្មណ៍នោះស្គាំងស្គមមានសម្បុរអាក្រក់ កើតរោគលឿង ស្វេកស្វាំងលេចសរសៃរោមនៅខ្លួន (ដូច្នោះ) លុះទ្រង់ទតឃើញហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកសួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ឯព្រាហ្មណ៍នោះបានជាស្គាំងស្គម មានសម្បុរអាក្រក់កើតរោគលឿង ស្វេកស្វាំងលេចសរសៃរោមនៅខ្លួន តើដោយហេតុអ្វី ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ព្រាហ្មណ៍ន៊ុះ បានចូលមករកពួកភិក្ខុ ហើយអង្វរសូមផ្នួស ពួកភិក្ខុមិនប្រថ្នាន៏ងបំបួសព្រាហ្មណ៍នោះឡើយ ព្រាហ្មណ៍នោះ កាលបើមិនបានផ្នួសក្នុងសំណាក់ពួកភិក្ខុហើយ ក៏ទៅជាស្គាំងស្គមមាន សម្បុរអាក្រក់ កើតរោគលឿងស្វេកស្វាំងលេចសរសៃរោមនៅខ្លួន ។ វេលានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមក ត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាហ្ន៎អាចរលឹកឃើញអធិការ (គុណ) របស់ព្រាហ្មណ៍នោះបាន ។ កាលបើព្រះអង្គទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ ក៏បានពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ (អាច) រលឹកនូវអធិការ (គុណ) របស់ព្រាហ្មណ៍នោះបាន ។ ទ្រង់ត្រាស់សួរទៀតថា ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកឯងរលឹកអធិការ (គុណ) របស់

ព្រាហ្មណ៍នោះបានយ៉ាងដូចម្តេច ។ ព្រះសារីបុត្តទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស កាលខ្ញុំព្រះអង្គទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ ព្រាហ្មណ៍នោះបានប្រើគេឲ្យប្រគេនចង្ហាន់មួយវែក សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គរលឹកបាននូវអធិការ (គុណ) របស់ព្រាហ្មណ៍នោះប៉ុណ្ណេះឯង ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា នែសារីបុត្រ ពាក្យដែលអ្នកពោលមកនេះប្រពៃណាស់ នែសារីបុត្រ ធម្មតាពួកសប្បុរសរមែងជាអ្នកកតញ្ញូកតវេទិ[1] ពិត ម្នាលសារីបុត្ត បើដូច្នោះ ចូរអ្នកឲ្យបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាដល់ព្រាហ្មណ៍នោះ ។ ព្រះសារីបុត្រក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងត្រូវឲ្យបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាដល់ព្រាហ្មណ៍នោះដូចម្តេចទៅ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើនូវធម្មីកថាក្នុងវេលានោះ រួចទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបសម្បទាណា ដែលតថាគតបានអនុញ្ញាតដោយត្រៃសរណគមន៍រួចហើយ ចាប់ដើមពីថ្ងៃនេះទៅ តថាគតឃាត់នូវឧបសម្បទានោះវិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវតថាគត អនុញ្ញាតនូវឧបសម្បទាដោយញត្តិចតុត្ថកម្ម គឺកម្មមានញត្តិជាគម្រប់ ៤ វិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ឃត្រូវឲ្យឧបសម្បទាបែបយ៉ាងនេះ ភិក្ខុអ្នកឆ្លាសប្រតិពលត្រូវផ្តៀងសង្ឃថា បពិត្រព្រះគម្ពីរសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ ជ្បិតឈ្មោះនេះជាឧបសម្បទាបេក្ខ:[2] របស់លោកដ៏មានអាយុឈ្មោះនេះ ។ បើ

๑- កតញ្ញូ ជាអ្នកដឹងគុណដែលអ្នកដទៃបានធ្វើដល់ខ្លួន កតវេទី ជាអ្នកប្រកាសនូវឧបការគុណដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយប្រាកដ គឺតបគុណគេ ។ ๒- សាមណេរដែលត្រូវបួសជាភិក្ខុភាវៈ ។

บัดนี้ กรรมมีกาลอันสมควรแก่สงฆ์แล้ว สงฆ์ควรให้อุปสมบทแก่ภิกษุชื่อนี้ ด้วยอาบัติชื่อนี้[๑] ด้วยอาการอย่างนี้ ฯ ถ้อยคำนี้เป็นคำประกาศแก่สงฆ์ ฯ ข้าแต่พระสงฆ์เจ้าผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุชื่อนี้ ต้องอาบัติชื่อนี้ ด้วยอาการอย่างนี้ ฯ ภิกษุนี้มาในสงฆ์ ขอสงฆ์จงให้ภิกษุชื่อนี้ ด้วยอาบัติชื่อนี้ ด้วยอาการอย่างนี้ ฯ การให้ภิกษุชื่อนี้ ด้วยอาบัติชื่อนี้ ด้วยอาการอย่างนี้ ควรแก่ท่านผู้ใดผู้หนึ่ง ท่านผู้นั้นพึงนิ่ง ฯ ข้าพเจ้าพึงกล่าวเนื้อความนี้ต่อไป

របស់លោកដ៏មានអាយុឈ្មោះនេះ ។ ឥទ្ធរសង្ឃញ្ចាំងឈ្មោះនេះ ឲ្យបានឧបសម្បទាដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះ ជាឧបជ្ឈាយ៍ ។ ឯការញ្ចាំងឈ្មោះនេះឲ្យបានឧបសម្បទាដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះ ជាឧបជ្ឈាយ៍ (បើ) គួរដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះ គប្បីស្ងៀមនៅ (បើ) មិនគួរដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះ គប្បីពោលទ្បើង ។ ឈ្មោះនេះដែលសង្ឃបានឲ្យឧបសម្បទា ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ហើយ ។ ការដែលឲ្យឧបសម្បទានេះគួរដល់ព្រះសង្ឃហើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាសង្ឃស្ងៀមនៅ ។ ខ្ញុំសូមចាំទុកសេចក្តីនេះដោយអាការស្ងៀមនៅយ៉ាងនេះឯង ។

[๘๖] សម័យនោះឯង មានភិក្ខុមួយ ប្រព្រឹត្តអនាចារ គឺប្រព្រឹត្តល្មើស តាំងអំពីបានឧបសម្បទា ។ ពួកភិក្ខុក៏បានពោលជាសំដៅយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកកុំធ្វើអំពើយ៉ាងនេះទ្បើយ អំពើនេះមិនគួរទេ ។ ភិក្ខុនោះក៏ពោលយ៉ាងនេះវិញថា ខ្ញុំមិនបានពឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយដោយពាក្យថា សូមឲ្យអស់លោកឲ្យឧបសម្បទាដល់ខ្ញុំទេ លោកទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនអង្វរសោះ ហេតុអ្វី ក៏ហ៊ានឲ្យឧបសម្បទាដល់ខ្ញុំ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលគេមិនបានសូម មិនត្រូវឲ្យឧប-សម្បទា (គេ) ទេ (បើ) ភិក្ខុណាឲ្យឧបសម្បទាគេ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលមានគេសូម ទើបត្រូវឲ្យ

อุปสมฺปทาเปกฺขา ฯ ภิกฺขุ ภนฺเต สงฺฆ อุปสมฺปทาเปกฺขา สงฺโฆ ภิกฺขุสฺส อุปสมฺปทาเปกฺขาติ ฯ ตตฺร โข ภควา อายสฺมนฺตเมว อุปาลิ ปฐม อุปสมฺปาเทสิ ฯ ตโต ปจฺฉา ราชา จ ราชมหามตฺตา จ ฯ ตตฺร โข ราชา มาคณฺฑิยปุตฺตสฺส ปาทานิ วนฺทิตฺวา เอกมนฺต นิสีทิ ฯ ราชมหามตฺตา จ ฯ เอกมนฺต นิสินฺนา โข ราชา มาคณฺฑิยปุตฺโต ภควนฺต เอตทโวจ ฯ ลภติ ภนฺเต ภิกฺขุสงฺเฆ อุปสมฺปทาเปกฺขา ปุคฺคลสฺส ปุคฺคลปฏิลาภิโก สงฺโฆ ฯ ลภติ ภนฺเต ภิกฺขุสงฺเฆ อุปสมฺปทาเปกฺขา ปุคฺคลสฺส ปุคฺคลปฏิลาภิโก สงฺโฆ ฯ ลภติ ภนฺเต ภิกฺขุสงฺเฆ อุปสมฺปทาเปกฺขา ปุคฺคลสฺส ปุคฺคลปฏิลาภิโก สงฺโฆ ฯ ตตฺร โข ภควา ราช มาคณฺฑิยปุตฺต อิมาหิ คาถาหิ อนุโมทิ ฯ

ยถาปิ ปพฺพโต เสโล อเจโล โยธ คจฺฉติ
สมนฺตา อนุปริยาย นตฺถิ ปาสาณสงฺกโม
เอวเมว ธนา ธญฺญา ยาวนฺเตตฺถ สมาคตา
ขตฺติยา พฺราหฺมณา เจว เวสฺสา สุทฺทา จ ปุกฺกุสา
สพฺเพ มจฺจุวสมนฺเวติ ยถาปิ ปพฺพโต เสโล
ตสฺมา ธมฺม สเมกฺขาโน สทฺธาย ฆรมาวสี
ทชฺชา ปสนฺนจิตฺโต โส ปุญฺญเมว ปสวเต พหุ
ตสฺมา ธมฺม สเมกฺขาโน สทฺธาย ฆรมาวสี
ทชฺชา ปสนฺนจิตฺโต โส ปุญฺญเมว ปสวเต พหุ
ตสฺมา ธมฺม สเมกฺขาโน สทฺธาย ฆรมาวสี
ทชฺชา ปสนฺนจิตฺโต โส ปุญฺญเมว ปสวเต พหุ

ตตฺร

នោះត្រូវស្បៃម ។ (បើ) មិនគួរដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះ គប្បីពោលឡើង ។ ខ្ញុំពោលសេចក្តីនេះជាគម្រប់ពីរដង ។បេ។ ខ្ញុំពោលសេចក្តីនេះជាគម្រប់បីដង ។បេ។ ឈ្មោះនេះសង្ឃបានឲ្យឧប-សម្បទាហើយ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ ។ (ការដែលឲ្យឧបសម្បទានេះ) គួរដល់សង្ឃហើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាសង្ឃស្បៃមនៅ ។ ខ្ញុំសូមចាំទុកសេចក្តីនេះ ដោយអាការស្បៃមនៅយ៉ាងនេះ ។

[៨៧] សម័យនោះឯង មហាជនក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនាំគ្នាផ្តើមឡើង ចាត់ចែងភត្តាហារដ៏ឧត្តមថ្វៃថ្លា (ជាវេនៗ រាល់ថ្ងៃ) ។ គ្រានោះ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់មានសេចក្តីរិះគិតយ៉ាងនេះថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តទាំងនេះឯង តែងមានសេចក្តីសុខជាប្រក្រតី មានមារយាទស្រួលបួល បរិភោគភោជនដ៏ល្អសិងលើសំណិងឥតមានខ្សល់ចូលបាន ណ្ហើយចុះ អាត្មាអញគួរនឹងបួសក្នុងពួកសមណៈជាសក្យបុត្តចុះ ។ វេលានោះឯង ព្រាហ្មណ៍នោះបានចូលទៅរកពួកភិក្ខុហើយសូមផ្នួសបួស ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏បានឲ្យបព្វជ្ជាឧបសម្បទាដល់ព្រាហ្មណ៍នោះ ។ កាលបើព្រាហ្មណ៍នោះបានបួសរួចហើយ ភត្តាហារដែលជាវេន (នោះ) មហាជនក៏ឈប់ធ្វើទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ លោកចូរមក យើងនឹងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតឥឡូវ ។ ភិក្ខុនោះក៏បានពោលពាក្យយ៉ាងនេះវិញថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំមិនមែនបួសដោយគិតថា អញនឹងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតទេ បើអស់លោក អាណិតឲ្យបាយខ្ញុំៗ ក៏នឹងធាន់ បើអស់លោកមិនឲ្យខ្ញុំទេ ខ្ញុំមុខជានឹងសឹកមិនខានឡើយ ។ ភិក្ខុ

ទាំងឡាយពោលថា ម្នាលអាវុសោ លោកបួសមកព្រោះហេតុតែពោះប៉ុណ្ណោះ ទេឬ ។ ភិក្ខុនោះតបថា ម្នាលអាវុសោ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ណាមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ។បេ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះ បង្អាប់ថា មិនសមបើនឹងមានភិក្ខុមកបួសព្រោះហេតុតែពោះ ក្នុងធម៌វិន័យ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សម្តែងល្អហើយយ៉ាងនេះទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបទូល សេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុ ឮថាអ្នកឯងបួសមកព្រោះហេតុតែពោះប៉ុណ្ណោះ ពិតមែនឬ ។ ភិក្ខុនោះក្រាប ទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ពិតមែន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ បន្ទោសថា នែមោឃបុរស ធម៌វិន័យដែលតថាគតបានសម្តែងល្អហើយយ៉ាង នេះ អ្នកមិនសមបើបួសមកគ្រាន់តែចម្អែតផ្ទៃទេ នែមោឃបុរស អំពើនេះនឹង បានដឹកនាំពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាឲ្យជ្រះថ្លាទៀង ឬនាំពួកជនដែលជ្រះថ្លា ហើយឲ្យរឹងរឹតតែជ្រះថ្លាទៀងទេ ។បេ។ ព្រះអង្គបន្ទោសរួចហើយទ្រង់ធ្វើធម្មី-កថា ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាត ឲ្យភិក្ខុកាលឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្ត) ត្រូវប្រាប់និស្សយទាំង ៤ យ៉ាង ផង គឺប្រាប់ថា បព្វជ្ជាត្រូវអាស្រ័យនូវកោជនជាដុំពំនូតដែលអ្នកបួសស្វែងរក បានមកដោយកម្លាំងស្មង អ្នកឯងត្រូវធ្វើសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងកោជននោះជរាប ដល់អស់ជីវិត (តែបើមាន) អតិរេកលាភ គឺសង្ឃភត្ត[1] ឧទ្ទេសភត្ត[2]

๑- សង្ឃភត្ត គឺភត្តដែលទាយកវេរប្រគេនដល់សង្ឃទាំងអស់ ។ ๒- ឧទ្ទេសភត្ត គឺភត្ត ដែលទាយកវេរប្រគេនដល់ភិក្ខុដែលខ្ជួនឧទ្ទិសអំពីសង្ឃ ។

นิมนฺตนกตฺ(๑) สาลากกตฺ(๒) ปกฺขิกกตฺ(๓) อุโปสถิกกตฺ(๔) นิจฺจภิกฺขทิกกตฺ(๕) (เกีตឡើង អ្នកបួសត្រូវទទួលចុះ) ๑ ฯ បព្វជ្ជាត្រូវអាស្រ័យនូវសំពត់ចីវរបង្សុកូល អ្នកឯងត្រូវធ្វើសេចក្តីឧស្សាហ៍ ក្នុងសំពត់ចីវរបង្សុកូលនោះជរាបជល់អស់ជីវិត (តែបើមាន) អតិរេកលាភ គឺសំពត់ដែលគេធ្វើដោយសម្បកឈើ សំពត់ដែលគេធ្វើដោយកប្បាស សំពត់ដែលគេធ្វើដោយសូត្រ សំពត់ដែលគេធ្វើដោយរោមសត្វ សំពត់ដែលគេធ្វើដោយឆ្នៃ និងសំពត់ដែលគេធ្វើលាយដោយវត្ថុ ๕ យ៉ាងខាងដើមនេះ (កើតឡើងអ្នកបួសត្រូវទទួលចុះ) ๑ ฯ បព្វជ្ជាត្រូវអាស្រ័យនូវសេនាសន:ទៀបគល់ឈើ ឬក្រោមម្លប់ឈើ អ្នកឯងត្រូវធ្វើសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងសេនាសន:នោះជរាបជល់អស់ជីវិត (តែបើមាន) អតិរេកលាភ គឺវិហារ ប្រាសាទវែង ឬផ្ទះពាក់កណ្តាល (បង្ហារ) ប្រាសាទ ๔ ជ្រុង ប្រាសាទមានដំបូលរលីង និងគុហារ (កើតឡើង អ្នកបួសត្រូវទទួលចុះ) ๑ ฯ បព្វជ្ជាត្រូវអាស្រ័យនូវថ្នាំដែលត្រាំដោយទឹកមូត្រ អ្នកឯងត្រូវធ្វើសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងថ្នាំនោះជរាបជល់អស់ជីវិត (តែបើមាន) អតិរេកលាភ គឺទឹកដោះរាវ ទឹកដោះខាប់ ប្រេង ទឹកឃ្មុំ និងស្ករអំពៅ (កើតឡើង ត្រូវអ្នកបួសទទួលចុះ) ๑ ฯ

อุปชฺฌายวตฺตกาณวาร จบ

๑- นิมนฺตนกตฺ គឺកត្តដែលទាយកនិមន្តភិក្ខុហើយប្រគេន ฯ ๒- สาลากกตฺ គឺកត្តដែលទាយកប្រគេនដល់ភិក្ខុដោយចាប់ស្លាក ฯ ๓- ปกฺขิกกตฺ គឺកត្តដែលទាយកប្រគេនភិក្ខុក្នុងមួយបក្ខ តែមួយថ្ងៃ (គឺកន្លះខែម្តង) ฯ ๔- อุโปสถิกกตฺ គឺកត្តដែលទាយកប្រគេនភិក្ខុក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ฯ ๕- จาตุทฺทสิกกตฺ គឺកត្តដែលទាយកប្រគេនភិក្ខុក្នុងថ្ងៃ ๑ រោច ឬ ๑ កើត ฯ

อัฏฐกถา

ญัตติจตุตถกัมมอุปสัมปทากถา

[๘๕] วินิจฉัยในเรื่องภาคพราหมณ์ต่อไป ๆ พระสารีบุตรผู้มีอายุ ปรารถนาบรรพชาและอุปสมบทที่พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตด้วยไตรสรณาคมน์ตรัสเรียกว่าเอหิภิกขุ โดยแท้ ๆ ส่วนพระผู้มีพระภาคทรงสดับคำขอร้องของพราหมณ์นั้นแล้ว ทรงอนุญาตอุปสมบทให้ด้วยญัตติจตุตถกรรม ครั้งนั้น พระเถระได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคแล้วกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์จงทรงประทานอุปสมบทแก่พราหมณ์นั้นเถิด ๆ

ก็พระสารีบุตรผู้มีอายุนี้ ได้เป็นผู้ฉลาดในอรรถาธิบายแห่งพระสูตรทั้งหลาย ในบริษัทของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ได้เป็นผู้ประเสริฐสุดในหมู่สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ๆ

ในบทว่า **ญัตติจตุตถกัมมูปสัมปทาย** นี้ มีวินิจฉัยว่า ในพระวินัยปิฎก ในอรรถกถาแห่งพระวินัยปิฎกนั้น ภิกษุใดได้ญัตติจตุตถกรรมอุปสมบทแล้ว ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้ฉลาดในอรรถาธิบายแห่งพระสูตรทั้งหลาย ก็ภิกษุผู้ได้อุปสมบทด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทาไม่มีเลย ฉะนั้น ญัตติจตุตถกรรมวาจานี้ของภิกษุใด ย่อมเป็นวาจาที่ถูกต้องแห่งญัตติจตุตถกรรมวาจาของภิกษุนั้น ๆ ส่วนภิกษุนี้ ก็ชื่อว่าเป็นผู้ฉลาดในอรรถาธิบายแห่งพระสูตรนี้ได้ ๆ ส่วนภิกษุใดไม่อาจสวดกรรมวาจาด้วยบทและพยัญชนะที่ถูกต้องเหมาะสม คือพยัญชนะหรือบทไม่ถูกต้อง หรือไม่ชัดเจนว่าเป็นอย่างนี้ ๆ เพราะความเป็นผู้มีปัญญาทึบ มีกรรมหนักเป็นเครื่องกั้น

ហឺត និងស្ងួតជាដើម ឬព្រោះអវយវៈ មានបបូរមាត់ ធ្មេញ និងអណ្តាត ជាដើម ប្រើការមិនបាន ឬព្រោះមិនបានធ្វើការសន្សំទុកក្នុងព្រះបរិយត្តិ ភិក្ខុនេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនប្រតិពល ភិក្ខុក្រៅអំពីនោះ គប្បីជ្រាបថា ជាអ្នកអាចក្នុងអត្តនោះ ។

បទថា **សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ** *សេចក្តីថា សង្ឃដែលភិក្ខុនោះ គប្បីឲ្យជ្រាប ។*

ខាងមុខអំពីនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា **សុណាតុ មេ ភន្តេ** *ជាដើម ដើម្បីសម្តែងមាតិកាដែលភិក្ខុនោះ គួរឲ្យសង្ឃជ្រាប ។*

[๘๖] *បទថា* **ឧបសម្បន្ន សមនន្តរា** *សេចក្តីថា ជាអ្នកកាលឧបសម្បទាហើយ រមែងប្រព្រឹត្តអនាចារក្នុងកាលជាលំដាប់តជាប់គ្នាទៅ ។*

បទថា **អនាចារំ អាចារតិ** *សេចក្តីថា រមែងធ្វើការកន្ទងល្មើសនូវបញ្ញត្តិ ។*

បទថា **ឧល្លុម្បតុ មំ** *សេចក្តីថា សូមលើកខ្ញុំឡើងចុះ អធិប្បាយថា សូមឲ្យខ្ញុំចេញចាកអកុសល ឲ្យតាំងចំពោះក្នុងកុសលចុះ ឬថា សូមលើកឡើងចាកភាពជាសាមណេរ ឲ្យតាំងចំពោះក្នុងភាពជាភិក្ខុចុះ ។*

ពីរបទថា **អនុកម្បំ ឧបាទាយ** *បានដល់ អាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ អធិប្បាយថា ធ្វើការអាណិតអាសូរក្នុងខ្ញុំ ។*

[๘๗] *ពីរបទថា* **អដ្ឋិតា ហោតិ** *សេចក្តីថា ជារបស់ប្រព្រឹត្តទៅជានិច្ច ។*

ពីរបទថា **ចត្តារោ និស្សយេ** *បានដល់ បច្ច័យ ៤ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅថា និស្សយ ព្រោះថា ជាទីអាស្រ័យប្រព្រឹត្តទៅរបស់អត្តភាព ។*

ញត្តិចតុត្ថកម្មឧបសម្បទាកថា ចប់

អាចរិយវត្តកថា

[๘๘] សម័យនោះឯង មានមាណពម្នាក់ចូលទៅរកពួកភិក្ខុហើយសូមផ្ទួស ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏បានប្រាប់និស្សយដល់មាណពនោះជាមុន ។ មាណពនោះបានពោលយ៉ាងនេះវិញថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើខ្ញុំបានបួសរួចហើយ សឹមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយប្រាប់និស្សយដល់ខ្ញុំ (នោះ) ខ្ញុំទទួលត្រេកអរយក បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំមិនបួសទេ (ព្រោះ) និស្សយជាទីបដិកូលគួរខ្ពើមរអើមដល់ខ្ញុំ ។ ភិក្ខុទាំងនោះបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវប្រាប់និស្សយជាមុនទេ ភិក្ខុណាប្រាប់ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុប្រាប់និស្សយជាបន្ទាប់អំពីឧបសម្បទាកម្មមក ។

[๘๙] សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្រ) ដោយគណៈ គឺភិក្ខុពីរបួនរូប បីរូបខ្វះ បួនរូបខ្វះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្រ) ដោយគណៈតិចជាងពី ១០ រូបឡើយ ភិក្ខុណាឲ្យឧបសម្បទា (ដូច្នេះ) ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្រ) ដោយគណៈត្រឹម ១០ រូប ឬច្រើនជាង ១០ រូបឡើងទៅបាន ។

[๙๐] สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลาย ข้อบวชได้ ๑ วัสสา ข้อ ได้ ๒ วัสสา ก็ให้อุปสมบทแล้วสัทธิวิหาริก ฯ ก็ในครั้งนั้นแล พระอุปเสนผู้มีอายุเป็นบุตรของวังคันตพราหมณ์บวชได้ ๑ วัสสา ให้อุปสมบทสัทธิวิหาริกแล้ว ฯ พระอุปเสนนั้น ล่วงไปได้ ๒ วัสสาแล้ว ก็นำสัทธิวิหาริกที่บวชได้ ๑ วัสสา ไปสู่สำนักพระผู้มีพระภาค ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคแล้วนั่งในที่สมควร ฯ ก็พระสัมพุทธทั้งหลาย ผู้มีพระภาคพระองค์ทรงสนทนาปราศรัยกับด้วยสัทธิวิหาริกนั้น ด้วยการปฏิสันถารพอให้ระงับความกระวนกระวายได้ ครั้นแล้วได้ตรัสถามว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย นี่เป็นธรรมดา ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคทรงทราบแล้วจึงตรัสถามพระอุปเสนวังคันตบุตรผู้มีอายุว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอพอยังอัตภาพให้เป็นไปได้หรือ เธอพออดทนได้หรือ ทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นเพราะอาพาธเบาบางลงได้ ไม่กำเริบขึ้นหรือ ฯ ภิกษุนั้นกราบทูลว่า ข้าพระองค์พอยังอัตภาพให้เป็นไปได้ พอทนได้ ทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นเพราะอาพาธเบาบางลงได้ ไม่กำเริบขึ้น ข้าพระองค์พอยังอัตภาพให้เป็นไปได้ ข้าพระองค์พออดทนได้ ฯ (เรื่องการสนทนาเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งมีมาแล้วข้างต้นนี้) พระตถาคตทั้งหลาย ทรงทราบเหตุแล้วจึงตรัสก็มี ทรงทราบเหตุแล้วไม่ตรัสก็มี ทรงทราบกาลควรแล้วจึงตรัสก็มี ทรงทราบกาลควรแล้วไม่ตรัสก็มี พระตถาคตทั้งหลาย พระองค์ทรงตรัสถามเรื่องที่ประกอบด้วยประโยชน์ ไม่ทรงตรัสถามเรื่องที่ไม่ประกอบ

ដោយប្រយោជន៍ទ្បើយ ព្រោះព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់បានផ្តាច់បង់នូវ
អំពើមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទាំងឡាយ ដោយអរិយមគ្គជ្រះស្រឡះហើយ។
ព្រះពុទ្ធដ៏មានជោគទាំងឡាយទ្រង់សួរនូវភិក្ខុទាំងឡាយដោយអាការ ២ យ៉ាង
គឺទ្រង់ត្រិះរិះថា តថាគតនឹងសម្តែងនូវធម៌ ១ តថាគតនឹងបញ្ញត្តនូវសិក្ខាបទ
ដល់សាវកទាំងឡាយ ១ ។ វេលានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹង
ព្រះឧបសេនវង្គន្តបុត្រដ៏មានអាយុថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកឯងបួសបានប៉ុន្មានវស្សា
ហើយ ។ ភិក្ខុនោះក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបួស
បាន ២ វស្សាហើយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សួរថា ចុះភិក្ខុនេះបួសបាន
ប៉ុន្មានវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ភិក្ខុ
នេះបួសបាន ១ វស្សាហើយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សួរថា ភិក្ខុនេះត្រូវ
ជាអ្វីនឹងអ្នក ។ ភិក្ខុនោះក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ត្រូវជា
សទ្ធិវិហារិករបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ព្រះពុទ្ធដ៏មានជោគទ្រង់បន្ទោសថា នែមោយ-
បុរសអំពើនេះមិនទំនង មិនសមបែប មិនសមគួរ មិនមែនជារបស់សមណៈ
មិនគប្បី មិនគួរធ្វើទ្បើយ នែមោយបុរស អ្នកគួរតែឲ្យភិក្ខុជទៃទូន្មានប្រៀន
ប្រដៅ ម្តេចទ្បើយ ក៏តាំងចិត្តទូន្មានប្រៀនប្រដៅភិក្ខុជទៃវិញ នែមោយបុរស
អ្នកប្រញាប់ពេកណាស់ ព្រោះអ្នកប្រព្រឹត្តដើម្បីល្មោភច្រើន ឯសេចក្តីល្មោភ
ច្រើននេះ បានដល់ការចង់ជាពួក នែមោយបុរស អំពើនេះនឹងបានដឹកនាំពួក
ជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាឲ្យជ្រះថ្លាទ្បើង ឬនាំពួកជនដែលជ្រះថ្លាហើយ ឲ្យរឹង
តែតែជ្រះថ្លាទ្បើងក៏ទេ ។បេ។ ព្រះអង្គទ្រង់បន្ទោសរួចហើយ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា

ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានវស្សាថយអំពី ๑๐ ចុះមក មិនត្រូវឲ្យឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រឡើយ ភិក្ខុណាឲ្យឧបសម្បទា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុមានវស្សា ๑๐ ឬវស្សាច្រើនជាង ๑๐ ទៀងទៅ ឲ្យឧបសម្បទាដល់កុលបុត្របាន ។

[๙๑] សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅមិនឆ្លាស បានឲ្យឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រ ដោយគិតអាងថា យើងមានវស្សា ๑๐ ហើយ យើងមានវស្សា ๑๐ ហើយ ។ ពួកឧបជ្ឈាយ៍ជាបុគ្គលពាល ពួកសទ្ធិវិហារិកជាបណ្ឌិតក៏ប្រាកដឡើង ពួកឧបជ្ឈាយ៍មិនឆ្លាស ពួកសទ្ធិវិហារិកជាអ្នកឆ្លាសក៏ប្រាកដឡើង ពួកឧបជ្ឈាយ៍ចេះដឹងតិច ពួកសទ្ធិវិហារិកជាអ្នកចេះដឹងច្រើនក៏ប្រាកដឡើង ពួកឧបជ្ឈាយ៍អាប់ឥតបញ្ញា ពួកសទ្ធិវិហារិកជាអ្នកមានបញ្ញាក៏ប្រាកដឡើង ។ មានភិក្ខុ ๑ រូបកាលពីដើមជាតិរ្ថិយជន កាលបើឧបជ្ឈាយ៍ប្រជៅតាមធម៌ តាមវិន័យក៏ពោលទោសដល់ឧបជ្ឈាយ៍ ហើយរត់ទៅកាន់លទ្ធិតិរ្ថិយនោះដូចដែលវិញ ។ ពួកភិក្ខុទាំងឡាយណា មានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ។បេ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ភិក្ខុទាំងឡាយជាបុគ្គលពាលមិនឆ្លាស មិនសមបើនឹងហ៊ានឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្រ) ដោយគិតថា យើងមានវស្សា ๑๐ ហើយ យើងមានវស្សា ๑๐ ហើយសោះ ពួកឧបជ្ឈាយ៍ជាបុគ្គលពាល ពួកសទ្ធិវិហារិកជាបណ្ឌិតក៏ប្រាកដឡើង ពួកឧបជ្ឈាយ៍មិនឆ្លាស ពួកសទ្ធិវិហារិកជាអ្នកឆ្លាសក៏ប្រាកដឡើង ពួកឧបជ្ឈាយ៍ជាអ្នកចេះដឹងតិច ពួកសទ្ធិវិហារិកជាអ្នកចេះដឹងច្រើនក៏ប្រាកដឡើង ពួក

อุปัชฌายะอาบัติปาราชิก ภิกษุสัทธิวิหาริกอาบัติปาราชิกเหมือนกัน ฯ
สมัยนั้น ภิกษุทั้งหลายนั้น ได้กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ
พระองค์ตรัสถามว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ว่า ภิกษุทั้งหลายรู้อยู่ ให้อุปสมบทแก่บุคคลพาล
ไม่ฉลาด ให้อุปสมบทแก่กุลบุตร โดยคิดว่า เราจักมีพรรษา ๑๐ และมีพรรษา ๑๐ ดังนี้ ภิกษุ
ทั้งหลายเป็นบัณฑิต ฉลาด ให้อุปสมบทแก่บุคคลพาล ภิกษุทั้งหลายไม่ฉลาด ภิกษุทั้งหลาย
เป็นบัณฑิต ฉลาด ให้อุปสมบทแก่บุคคลพาล ภิกษุทั้งหลายไม่ฉลาด ภิกษุทั้งหลายเป็นบัณฑิต
ฉลาด ให้อุปสมบทแก่บุคคลพาล ภิกษุทั้งหลายเป็นบัณฑิต ฉลาด ให้อุปสมบทแก่บุคคลพาล
ภิกษุทั้งหลายไม่ฉลาด ภิกษุทั้งหลายเป็นบัณฑิต ฉลาด ให้อุปสมบทแก่บุคคลพาล ภิกษุ
ทั้งหลายเป็นบัณฑิต ฉลาด ให้อุปสมบทแก่บุคคลพาล ภิกษุทั้งหลายเป็นบัณฑิต ฉลาด ให้
อุปสมบทแก่บุคคลพาล

ពាលមិនឆ្លាសមិនត្រូវឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្ត) ឡើយ ភិក្ខុពាលណាឲ្យឧបសម្បទា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលមានវស្សា ១០ ឬ មានវស្សាច្រើនជាង ១០ ទៀងទៅគួរឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្រ) បាន ។

[๙๒] *សម័យនោះឯង កាលបើឧបជ្ឈាយ៍ទាំងឡាយដើរចេញទៅចាកអាវាសក្តី សឹកទៅក្តី ស្លាប់ទៅក្តី ទៅកាន់ពួកតិរ្ថិយក្តី ឯពួកភិក្ខុក៏ឥតមានអាចារ្យ ឥតមានអ្នកឲ្យដំបូន្មាន ឥតមានអ្នកប្រៀនប្រដៅឡើយ ហើយស្បៀកក៏មិនស្រួល ជណ្តប់ក៏មិនស្រួល មិនបរិបូណ៌ដោយឫកមារយាទ[1] ហើយដើរទៅបិណ្ឌបាត ។ កាលបើពួកមនុស្សគេកំពុងបរិភោគបាយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏បង្ហាន់បាត្រសម្រាប់សូមទៅពីលើភោជនក៏មាន បង្ហាន់បាត្រសម្រាប់សូមទៅពីលើខាទនីយៈក៏មាន បង្ហាន់បាត្រសម្រាប់សូមទៅពីលើគ្រឿងសម្រាប់លិទ្ធជញ្ជាប់ក៏មាន បង្ហាន់បាត្រសម្រាប់សូមទៅពីលើទឹកដែលសម្រាប់ផឹកក៏មាន សុំសម្ងួះ បាយខ្លះយកមកធាន់ខ្លួនឯង មិនតែប៉ុណ្ណោះក៏ហ៊ឺកញ្ជ្រៀវនៅក្នុងរោងភត្តទៀតផង ។ មនុស្សទាំងឡាយ ក៏ពោលទោសតិះដៀលបន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រមិនសមបើនឹងស្បៀកមិនស្រួល ជណ្តប់មិនស្រួល មិនបរិបូណ៌ដោយឫកមារយាទ ហើយដើរទៅបិណ្ឌបាតសោះ កាលពួកមនុស្សកំពុងបរិភោគបាយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏បង្ហាន់បាត្រសម្រាប់សូមទៅពីលើភោជនក៏មាន ទៅពីលើខាទនីយៈក៏មាន ទៅពីលើ*

๑- ច្រាសចាកសមណសារូប គឺមិនត្រូវតាមសណ្តាប់ធ្នាប់របស់សមណៈឡើយ ។

เครื่องสำหรับลิ้นชักก็มี บานประตูสำหรับสูมไปมาก็มี สำหรับผีกก็มี สำหรับเขียงก็มี สุ่มสมอง ขยุ้มขยี้ ขยุ้มเอาๆ มิใช่แต่เท่านั้น แม้ในเรือนไฟก็ยังมีเครื่องสำหรับนั่งเป็นต้น ดังที่กล่าวมาแล้วนี้ ในเรือนไฟของพราหมณ์ทั้งหลาย ในสถานที่เป็นที่อยู่ของพราหมณ์ ฯ สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายพากันติเตียน เปรียบเทียบ ตำหนิ ประพฤติล่วงเกินพระผู้มีพระภาคว่า ไฉนพระสมณโคดมจึงทรงห้ามเครื่องสำหรับนั่งเป็นต้นเล่า ฯ ภิกษุทั้งหลายได้ยินพวกมนุษย์เหล่านั้นพากันติเตียน เปรียบเทียบ ตำหนิ ประพฤติล่วงเกินพระผู้มีพระภาคอยู่ ครั้นแล้วได้กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคทรงรับสั่งว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายนั้นเป็นผู้ไม่ฉลาด ไม่ควรจะรู้ว่าสิ่งนี้ควรแก่เรา สิ่งนี้ไม่ควรแก่เรา ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้มีอาจารย์ ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย อาจารย์ควรตั้งจิตไว้ในอันเตวาสิกเหมือนบุตร อันเตวาสิกควรตั้งจิตไว้ในอาจารย์เหมือนบิดา ชนทั้งหลายนั้นควรมีความเคารพยำเกรงกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อกันและกัน มีการศึกษาร่วมกันอย่างนี้ ก็จักถึงความเจริญ ความไพบูลย์ในธรรมวินัยนี้ได้ ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุอยู่ในสำนักของภิกษุที่มีพรรษา ๑๐ ภิกษุที่มี

វស្សា ១០ គួរឲ្យនិស្សយគេបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តេវាសិកត្រូវយកអាចារ្យ (ជាទីអាស្រ័យ) យ៉ាងនេះ ។ គឺអន្តេវាសិកត្រូវធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាងហើយសំពះបាទា រួចអង្គុយ ច្រហោងផ្ចងអញ្ជលីឡើង ហើយពោលយ៉ាងនេះនឹងអាចារ្យថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ជាអាចារ្យរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំសូមអាស្រ័យនៅនឹងលោកដ៏មានអាយុ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ជាអាចារ្យរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំសូមអាស្រ័យនៅនឹងលោកដ៏មានអាយុ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ធ្វើជាអាចារ្យរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំសូមអាស្រ័យនៅនឹងលោកដ៏មានអាយុ ។ ឯអាចារ្យត្រូវពន្យល់អន្តេវាសិកដោយកាយ ឬដោយវាចា ឬពន្យល់ទាំងកាយទាំងវាចាថា សាហុ[1] ក្តី លហុ[2] ក្តី ឱបាយិកំ[3] ក្តី បដិរូបំ[4] ក្តី បាសាទិកេន សម្បាទេហិ[5] ក្តី (យ៉ាងនេះ ទើបឈ្មោះថា) អន្តេវាសិកយកអាចារ្យ (ជាទីអាស្រ័យ) (បើ) អាចារ្យមិនបានពន្យល់អន្តេវាសិកដោយកាយ ឬដោយវាចា ឬពន្យល់ទាំងកាយទាំងវាចាទេ ឈ្មោះថាអន្តេវាសិកមិនបានយកអាចារ្យ (ជាទីអាស្រ័យ) ឡើយ ។

[៩៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តេវាសិកត្រូវប្រព្រឹត្តឲ្យល្អនឹងអាចារ្យ។ ឯការដែលប្រព្រឹត្តឲ្យល្អនឹងអាចារ្យនោះ (ដូច្នេះ) ។ គឺអន្តេវាសិកត្រូវក្រោកអំពីព្រឹក ហើយដោះស្បែកជើង រួចគ្រងចីពរឆៀងស្មាម្ខាងហើយប្រគេនឈើសូនប្រគេនទឹកសម្រាប់លុបមុខទៅអាចារ្យ ត្រូវក្រាលអាសនៈ បើមានបបរ អន្តេវាសិកត្រូវលាងភាជន៍ហើយដាក់បបរប្រគេនទៅអាចារ្យ កាលបើ

១-៥ ពាលីទាំង ៥ បទ មាន សាហុ ជាដើម បានប្រែក្នុងឧបជ្ឈាយវត្តរួចហើយ ។

อาចារ្យធាន់បបរួចហើយ អន្តេវាសិកត្រូវប្រគេនទឹកទៅអាចារ្យ រួចទទួលយកភាជន៍ ធ្វើឲ្យទាបស្រួល កុំឲ្យទង្គិចទង្គិកគ្នា ហើយលាងឲ្យស្អាត រួចរៀបចំទុកជាក់ កាលបើអាចារ្យក្រោកចេញហើយ អន្តេវាសិកត្រូវរើអាសនៈចេញ បើកន្លែងនោះស្មោកគ្រោក អន្តេវាសិកត្រូវបោសកន្លែងនោះចេញ ។ បើអាចារ្យចង់ចូលទៅកាន់ស្រុក អន្តេវាសិកត្រូវប្រគេនសង្ឃាទៅអាចារ្យ ហើយទទួលយកសង្ឃាបន្ទាស់មកវិញ ត្រូវប្រគេនវត្តពន្ធចង្កេះ ត្រូវត្រួតសង្ឃាដិទាំងឡាយជាពីរជាន់ ហើយប្រគេន ត្រូវលាងបាត្រដែលប្រកបដោយទឹក ហើយប្រគេនអាចារ្យ បើអាចារ្យចង់បានអន្តេវាសិកជាបច្ឆាសមណៈ អន្តេវាសិកត្រូវបិទបាំងមណ្ឌល ៣ ហើយស្មៀកឲ្យជាបរិមណ្ឌល រួចចងវត្តពន្ធចង្កេះ ហើយត្រួតសង្ឃាដិជាពីរជាន់ ហើយសឹមឃ្លុំ រួចពាក់ឡវត្ថុំ ហើយកាន់យកបាត្រដែលលាងហើយ ធ្វើជាសមណៈដើរតាមក្រោយអាចារ្យ ទៅចុះ កុំឲ្យដើរទៅឆ្ងាយពីអាចារ្យពេក កុំឲ្យដើរទៅជិតអាចារ្យពេក ត្រូវចាំទទួលយកវត្តុដែលគេទុកបាត្រ[1] កាលបើអាចារ្យកំពុងនិយាយ អន្តេវាសិក មិនត្រូវជាក់ពាក្យក្នុងចន្លោះចន្លោះឡើយ បើអាចារ្យកំពុងនិយាយពាក្យជាទំនងនឹងឲ្យត្រូវអាបត្តិ អន្តេវាសិកត្រូវឃាត់ អន្តេវាសិកកាលវិលត្រឡប់មក ត្រូវមកជាមុនហើយក្រាលអាសនៈរួចតម្កល់ទុកនូវទឹកសម្រាប់លាងជើង តាំងសម្រាប់រងជើង ក្បឿងសម្រាប់ជូតជើងចាំ រួចត្រូវក្រោកទៅទទួលបាត្រ និង

๑- ពាក្យថា វត្តុដែលគេទុកបាត្រក្នុងទីនេះសំដៅយកវត្តុដែលគេប្រគេនជាក់ក្នុងបាត (តាមពាក្យខ្មែរបុរាណ) ។

ចីវរ ហើយប្រគេនសង្ឃបន្ទាស់ ទទួលយកសង្ឃស្បៀកមកវិញ ។ បើចីវរ សើមអន្តេវាសិកត្រូវយកទៅសំដិលក្នុងទីមានកម្តៅ ១ រំពេច តែកុំទុកចីវរ ហាលថ្ងៃ (ឲ្យឃ្លេរពេក) ត្រូវបត់ចីវរ (យកមកទុក) កាលនឹងបត់ចីវរ ត្រូវបំផ្ញើសជាយឲ្យហួសពីគ្នាប្រមាណ ៤ ធ្នាប់ ហើយសឹមបត់ចីវរដោយ គិតថា កុំឲ្យបាក់ផ្នត់ចីវរពាក់កណ្តាលឡើយ ហើយដាក់ទុកវត្ថុពន្ធចង្កេះក្នុង ផ្នត់ចីវរចុះ ។ បើមានចង្ហាន់បិណ្ឌបាត ហើយអាចារ្យចង់ឆាន់អន្តេវាសិកត្រូវ ប្រគេនទឹកហើយប្រគេនចង្ហាន់បិណ្ឌបាត ត្រូវសួរអាចារ្យអំពីទឹក កាលបើ អាចារ្យឆាន់រួចហើយ អន្តេវាសិកត្រូវប្រគេនទឹកវួចទទួលយកបាត្រមកវិញធ្វើ ឲ្យទាបស្រួលកុំឲ្យទង្គិចទង្គិកគ្នា ហើយលាងឲ្យស្អាតរួចជូតឲ្យស្ងួតទឹកចេញ ហើយហាលក្នុងទីមានកម្តៅ ១ រំពេច តែកុំដាក់ទុកបាត្រហាលថ្ងៃ (ឲ្យឃ្លេរពេក) អន្តេវាសិកត្រូវទុកដាក់បាត្រ និងចីវរ កាលដែលទុកដាក់បាត្រត្រូវ យកដៃម្ខាងចាប់បាត្រ ដៃម្ខាងស្ទាបមើលក្រោមគ្រែ ឬក្រោមតាំងសិន សឹម ទុកបាត្រ ម្យ៉ាងទៀត កុំទុកដាក់បាត្រក្នុងទីដែលមិនសមគួរឡើយ កាលនឹង ទុកចីវរ ត្រូវយកដៃម្ខាងចាប់ចីវរ ដៃម្ខាងជូតស្បៀវចីវរ ឬខ្សែចីវរ រួចបត់ ជាយចីវរខាងណោះឲ្យជាផ្នត់មកខាងណេះហើយ សឹមទុកចីវរចុះ កាលបើ អាចារ្យក្រោកចេញហើយ អន្តេវាសិក ត្រូវរើអាសនៈចេញរួចត្រូវទុកដាក់នូវ ទឹកសម្រាប់លាងជើង តាំងសម្រាប់រងជើង កៀរឹងសម្រាប់ជូតជើង ប្រសិនបើ កន្លែងនោះស្មោកគ្រោក អន្តេវាសិកត្រូវបោសកន្លែងនោះចេញ ។ ថាបើអាចារ្យ ចង់ស្រង់ទឹក អន្តេវាសិកត្រូវចាត់ចែងទឹកសម្រាប់ស្រង់ប្រគេន បើអាចារ្យ

ត្រូវការទឹកត្រជាក់ អន្តេវាសិកត្រូវចាត់ចែងទឹកត្រជាក់ប្រគេន បើអាចារ្យ ត្រូវការទឹកក្តៅអន្តេវាសិកត្រូវចាត់ចែងទឹកក្តៅប្រគេន ។ បើអាចារ្យចង់ចូល ទៅឯរោងភ្លើង អន្តេវាសិកត្រូវសូទ្យគ្រឿងលម្អិតសម្រាប់ងូតទុក ត្រូវផ្សែម ដីស្អិតទុក ហើយនាំយកតាំងសម្រាប់រោងភ្លើង ដើរតាមពីខាងក្រោយៗ នៃ អាចារ្យហើយប្រគេនតាំងសម្រាប់រោងភ្លើង រួចទទួលចីវរមកទុកជាក់ដោយ ឡែកវិញ រួចត្រូវប្រគេនគ្រឿងលម្អិតសម្រាប់ងូត ត្រូវប្រគេនដីស្អិតទៅអាចារ្យ បើអន្តេវាសិកអាចនឹងចូលទៅបានក៏គប្បីចូលទៅកាន់រោងភ្លើងចុះ កាលនឹង ចូលទៅកាន់រោងភ្លើង ត្រូវលាបមុខដោយដីស្អិត ហើយបិទបាំងពីខាងមុខ ពី ខាងក្រោយ រួចសឹមចូលទៅកាន់រោងភ្លើង ហើយកុំឲ្យអង្គុយច្រៀតបៀតពួក ភិក្ខុចាស់ឡើយ មិនត្រូវហាមអាសនៈពួកភិក្ខុថ្មី ត្រូវធ្វើបរិកម្មមានឲ្យលម្អិត សម្រាប់ងូត និងដីស្អិតជាដើមដល់អាចារ្យក្នុងរោងភ្លើង កាលអន្តេវាសិកដើរ ចេញពីរោងភ្លើងទៅត្រូវនាំយកតាំងសម្រាប់រោងភ្លើង ហើយបិទបាំងពីខាងមុខ ពីខាងក្រោយរួចសឹមចេញពីរោងភ្លើង មិនតែប៉ុណ្ណោះ (ទោះបី) ក្នុងទឹកក៏ អន្តេវាសិកត្រូវតែធ្វើបរិកម្មដល់អាចារ្យដែរ កាលអន្តេវាសិកងូតរួចហើយ ត្រូវឡើងមកមុន ហើយជូតកាយរបស់ខ្លួនឲ្យស្ងួតទឹកចេញ ហើយស្លៀក សង្ឃាដិរួចហើយត្រូវជូតទឹកពីកាយរបស់អាចារ្យ រួចត្រូវប្រគេនសង្ឃាដិ ប្រគេន សង្ឃាដិ (ទៅអាចារ្យ) ហើយអន្តេវាសិកត្រូវនាំយកតាំងសម្រាប់រោងភ្លើង ដើរចេញមកមុនរៀបចំក្រាលអាសនៈចាំ ត្រូវតម្កល់ទុកនូវទឹកសម្រាប់លាង ជើង តាំងសម្រាប់រងជើង និងក្បឿងសម្រាប់ជូតជើង ហើយត្រូវសួរអាចារ្យ

អំពីទឹកសម្រាប់ធាន់ ។ បើអន្តេវាសិកចង់រៀនបាលី គប្បីរៀនបាលីនឹងអាចារ្យចុះ បើអន្តេវាសិកចង់រៀនអដ្ឋកថា គប្បីរៀនអដ្ឋកថានឹងអាចារ្យចុះ ។ អាចារ្យនៅក្នុងវិហារណា បើវិហារនោះស្មោកគ្រោក បើអន្តេវាសិកអាចនឹងបោសជម្រះបាន ត្រូវបោសជម្រះចុះ កាលនឹងបោសជម្រះវិហារ ត្រូវនាំយកបាត្រ និងចីវរចេញជាមុនយកទៅតម្កល់ទុកដោយឡែក ត្រូវនាំយកកម្រាលសម្រាប់ទ្រាប់អង្គុយទៅតម្កល់ទុកដោយឡែក ត្រូវនាំយកពូក និងខ្នើយទៅតម្កល់ទុកដោយឡែក ត្រូវនាំគ្រែចេញធ្វើឲ្យទាបស្រួលកុំឲ្យទង្គិចទង្គក់ផែនដី កុំឲ្យត្រជុសសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារហើយយកទៅតម្កល់ទុកដោយឡែក ត្រូវនាំយកតាំងចេញធ្វើឲ្យទាបស្រួលកុំឲ្យទង្គិចទង្គក់ផែនដី កុំឲ្យត្រជុសសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ ហើយយកទៅតម្កល់ទុកដោយឡែក ត្រូវនាំយកទ្រនាប់គ្រែទៅតម្កល់ទុកដោយឡែក ត្រូវនាំយកកន្ទោរទៅទុកដោយឡែក ត្រូវនាំយកក្តារសម្រាប់ផ្អែកទៅទុកដោយឡែក ត្រូវចំណាំកម្រាលផែនដី ដែលគេក្រាលទុកយ៉ាងណា ហើយនាំយកទៅទុកដោយឡែក ។ គ្រឿងស្មុគស្មាញ (មានសរសៃពីងពាងជាដើម) មាននៅក្នុងវិហារ អន្តេវាសិកត្រូវបោសចេញអំពីពិតានជាមុន ត្រូវបោសកន្ទៀតជ្រុងបង្គួច បើជញ្ជាំងដែលគេលាបដោយរង៉ាប្រឡាក់ប្រឡូស អន្តេវាសិកត្រូវផ្សែមកំណាត់សំពត់ពូតរួច សឹមជូត បើផ្ទៃ (ផែនដី) ដែលគេលាបដោយវត្ថុមានពណ៌ខ្មៅប្រឡាក់ប្រឡូស អន្តេវាសិកត្រូវផ្សែមកំណាត់សំពត់ហើយពូតចេញ រួចសឹមជូត បើផ្ទៃគេមិនបានលាបទេ អន្តេវាសិកត្រូវយកទឹកជ្រោស រួចសឹមជោស ត្រូវប្រមូលសំរាម ដោយគិត

ថា វិហារកុំប្រឡាក់ប្រឡួសដោយធូលីទៀយ ហើយយកទៅចោលដោយឡែក លុះសំដិលហាលកម្រាលផែនដីហើយ ប្រោសគោះដីចេញឲ្យស្អាត រួចហើយ សឹមនាំយកទៅក្រាលដូចដែលវិញ លុះហាលទ្រនាប់គ្រែរួចហើយជូតឲ្យស្អាត ហើយយកទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដដែលវិញ លុះហាលគ្រែរួចហើយប្រោសគោះឲ្យ ស្អាត រួចនាំចេញទៅ ធ្វើឲ្យទាបស្រួល កុំឲ្យទង្គិចទង្គុកផែនដី កុំឲ្យត្រជុសសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ យកទៅតាំងទុកដូចដែលវិញ លុះសំដិលហាលតាំង រួចហើយ ត្រូវប្រោសគោះឲ្យស្អាត ហើយនាំចេញទៅដោយស្រួល កុំឲ្យទង្គិច ទង្គុកផែនដី កុំឲ្យត្រជុសសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ យកទៅតាំងទុកដូចដែលវិញ លុះសំដិលពូក និងខ្នើយហើយ គោះឲ្យស្អាត រួចនាំយកទៅក្រាលដូចដែល វិញ លុះសំដិលកម្រាលសម្រាប់ទ្រាប់អង្គុយហើយ ប្រោសគោះឲ្យស្អាត រួច យកទៅក្រាលទុកដូចដែលវិញ លុះហាលកន្ទោរួចជូតឲ្យស្អាតហើយ យក ទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដដែលវិញ លុះហាលក្តារសម្រាប់ផ្អែករួចជូតឲ្យស្អាតហើយ យកទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីដដែលវិញ អន្តេវាសិកត្រូវទុកជាក់ជាត្រនឹងចីវរ កាល នឹងទុកជាក់ជាត្រ ដៃម្ខាងចាប់យកជាត្រ ដៃម្ខាងស្ទាបមើលក្រោមគ្រែ ឬ ក្រោមតាំង រួចហើយសឹមទុកជាត្រ ម្យ៉ាងទៀត កុំឲ្យទុកជាត្រលើទីដែលមិន សមគួរ កាលនឹងទុកចីវរ ដៃម្ខាងចាប់យកចីវរ ដៃម្ខាងជូតស្បៀងចីវរក្តី ខ្សែ ចីវរក្តី ហើយធ្វើជាយខាងណោះឲ្យជាផ្នត់មកខាងណោះ រួចសឹមទុកចីវរចុះ ។ បើមានខ្យល់បក់ទាំងធូលីមកអំពីទិសខាងកើត អន្តេវាសិកត្រូវបិទបង្អួចពីទិស ខាងកើត បើមានខ្យល់បក់ទាំងធូលីមកពីទិសខាងលិច អន្តេវាសិកត្រូវបិទ

បង្ខចពីទិសខាងលិច បើមានខ្យល់បក់ទាំងធូលីមកពីទិសខាងជើង អន្តេវាសិក ត្រូវបិទបង្ខច ពីទិសខាងជើង បើមានខ្យល់បក់ទាំងធូលីមកពីទិសខាងត្បូង អន្តេវាសិក ត្រូវបិទបង្ខចពីទិសខាងត្បូង បើរដូវត្រជាក់អន្តេវាសិក ត្រូវបើក បង្ខចក្នុងវេលាថ្ងៃបិទក្នុងវេលាយប់ បើរដូវក្តៅអន្តេវាសិកត្រូវបិទបង្ខចក្នុង វេលាថ្ងៃ បើកក្នុងវេលាយប់ ។ បើបរិវេណមានសំរាមអន្តេវាសិកត្រូវបោស បរិវេណចេញ បើបន្ទប់ស្មោគគ្រោក អន្តេវាសិកត្រូវបោសបន្ទប់ចេញ បើ រោងឆាន់ស្មោគគ្រោក អន្តេវាសិកត្រូវបោសរោងឆាន់ចេញ បើរោងភ្លើងមិន ស្អាត អន្តេវាសិកត្រូវបោសរោងភ្លើងចេញ បើបង្គន់មិនស្អាត អន្តេវាសិក ត្រូវបោសសម្អាតចេញ បើគ្មានទឹកសម្រាប់ឆាន់ អន្តេវាសិកត្រូវតម្កល់ទឹក សម្រាប់ឆាន់ បើគ្មានទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ អន្តេវាសិកត្រូវតម្កល់ទឹកសម្រាប់ ប្រើប្រាស់ បើគ្មានទឹកក្នុងក្អមសម្រាប់លាងអាចម៍ទេ អន្តេវាសិក ត្រូវដងទឹក ជាក់ក្នុងក្អមសម្រាប់លាងអាចម៍ ។ បើអាចារ្យ មានសេចក្តីអផ្សុកកើតឡើង អន្តេវាសិកត្រូវបំបាត់សេចក្តីអផ្សុកនោះដោយខ្លួនឯង ឬឲ្យគេបំបាត់សេចក្តី អផ្សុកនោះចេញក៏បាន ឬត្រូវធ្វើធម្មកថាជល់អាចារ្យនោះ បើសេចក្តីសង្ស័យ កើតឡើងជល់អាចារ្យ អន្តេវាសិកត្រូវបន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យនោះដោយខ្លួន ឯង ឬឲ្យគេជួយបន្ទោបង់ក៏បាន ឬត្រូវធ្វើធម្មកថាជល់អាចារ្យនោះ បើទិដ្ឋិ គឺ សេចក្តីយល់ខុសកើតឡើងជល់អាចារ្យ អន្តេវាសិកត្រូវជួយពន្យល់ណែនាំឲ្យ យល់ត្រូវឡើងដោយខ្លួនឯង ឬឲ្យអ្នកដទៃពន្យល់ក៏បាន ឬត្រូវធ្វើធម្មកថា ជល់អាចារ្យនោះ ។ បើអាចារ្យត្រូវគុកាបត្តិគួរនឹងចូលបរិវាស អន្តេវាសិក

ត្រូវធ្វើសេចក្តីទូល់ទ្វាយថា សង្ឃគប្បីឲ្យបរិវាសដល់អាចារ្យ (របស់អញ) ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើអាចារ្យគួរនឹងទាញអន្តរាបត្តិ ចូលមកក្នុងមូលាបត្តិ អន្តេវាសិកត្រូវធ្វើសេចក្តីទូល់ទ្វាយថា សង្ឃគប្បីទាញអន្តរាបត្តិចូលមកជាក់ក្នុងមូលាបត្តិចំពោះអាចារ្យ (របស់អញ) ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើអាចារ្យគួរដល់មានត្ត អន្តេវាសិកត្រូវធ្វើសេចក្តីទូល់ទ្វាយថា សង្ឃគប្បីឲ្យមានត្តដល់អាចារ្យដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើអាចារ្យគួរដល់អព្ភានកម្ម អន្តេវាសិកត្រូវធ្វើសេចក្តីទូល់ទ្វាយថា សង្ឃគប្បីធ្វើអព្ភានកម្ម (ចំពោះអាចារ្យ) ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ។ បើសង្ឃមានប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវកម្ម គឺតជ្ជនីយកម្ម ក្តី និយស្សកម្មក្តី បព្វាជនីយកម្មក្តី បដិសារណីយកម្មក្តី ឧក្ខេបនីយកម្មក្តី ចំពោះអាចារ្យ អន្តេវាសិកត្រូវធ្វើសេចក្តីទូល់ទ្វាយថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ កុំឲ្យសង្ឃធ្វើកម្មដល់អាចារ្យ ឬសង្ឃគប្បីបង្អោនទៅដើម្បីកម្មស្រាលដល់អាចារ្យនោះ ម៉្យាងទៀត កម្ម គឺតជ្ជនីយកម្មក្តី និយស្សកម្មក្តី បព្វាជនីយកម្មក្តី បដិសារណីយកម្មក្តី ឧបេក្ខេបនីយកម្មក្តី ដែលសង្ឃបានធ្វើដល់អាចារ្យនោះហើយ អន្តេវាសិកត្រូវធ្វើសេចក្តីទូល់ទ្វាយថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ឲ្យលោកអាចារ្យប្រព្រឹត្តល្អទៅ ឲ្យប្រព្រឹត្តសម្រួបរួម គឺមិនប្រកួតប្រកាន់ ឲ្យប្រព្រឹត្តវត្តគួរដល់កិរិយារលាស់ខ្លួនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃគប្បីរម្ងាប់នូវកម្មនោះឲ្យ ។ បើចីវរបស់អាចារ្យគួរនឹងលាង អន្តេវាសិកត្រូវលាងឲ្យ ឬធ្វើសេចក្តីទូល់ទ្វាយថា ចីវរបស់អាចារ្យគួរលាងដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើចីវរបស់អាចារ្យគួរនឹងធ្វើ (មានជេរប៉ះជាដើម) អន្តេវាសិកត្រូវធ្វើ ឬធ្វើសេចក្តីទូល់ទ្វាយថា

จีวรរបស់អាចារ្យគួរនឹងធ្វើ ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើគ្រឿងជ្រលក់របស់អាចារ្យគួរនឹងជាំ ឬស្វារ អន្តេវាសិកត្រូវជាំ ឬស្វារឲ្យ ឬធ្វើសេចក្តីទ្វល់ខ្វាយថា គ្រឿងជ្រលក់របស់អាចារ្យគួរជាំ ឬស្វារដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើចីវររបស់អាចារ្យគួរនឹងជ្រលក់ អន្តេវាសិកត្រូវជ្រលក់ឲ្យ ឬធ្វើសេចក្តីទ្វល់ខ្វាយថា ចីវររបស់អាចារ្យ គួរជ្រលក់ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ កាលអន្តេវាសិកជ្រលក់ចីវរត្រូវជ្រលក់ ដោយប្រែត្រឡប់ឲ្យសព្វល្អ ម្យ៉ាងទៀត កាលបើ (ហាលចីវរ) តំណក់ទឹកស្រក់មិនទាន់អស់នៅឡើយ អន្តេវាសិកកុំអាលដើរចេញ ។ (បើ) អន្តេវាសិកមិនទាន់បានប្រាប់អាចារ្យទេ មិនត្រូវឲ្យបាត្រទៅពួកភិក្ខុខ្លះឡើយ មិនត្រូវទទួលយកបាត្ររបស់ភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវឲ្យចីវរទៅភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវទទួលយកចីវររបស់ភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវឲ្យបរិក្ខារទៅភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវទទួលយកបរិក្ខាររបស់ភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវកោរសក់ឲ្យភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវឲ្យភិក្ខុពួកខ្លះកោរសក់ឲ្យទេ មិនត្រូវធ្វើបវិកម្ម (គក់ច្របាច់) ឲ្យភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវឲ្យភិក្ខុពួកខ្លះ ធ្វើបវិកម្មឲ្យខ្លួនទេ មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្វល់ខ្វាយដល់ភិក្ខុពួកខ្លះទេ មិនត្រូវឲ្យភិក្ខុពួកខ្លះធ្វើសេចក្តីទ្វល់ខ្វាយបម្រើ (ខ្លួន) មិនត្រូវធ្វើជាបច្ឆាសមណៈនៃភិក្ខុពួកខ្លះឡើយ មិនត្រូវយកភិក្ខុពួកខ្លះធ្វើជាបច្ឆាសមណៈនៃខ្លួន មិនត្រូវនាំយកបិណ្ឌបាត ទៅឲ្យភិក្ខុពួកខ្លះ មិនត្រូវឲ្យភិក្ខុពួកខ្លះនាំយកបិណ្ឌបាតមកឲ្យខ្លួន ។ (បើ) អន្តេវាសិកមិនទាន់បានប្រាប់អាចារ្យទេ មិនត្រូវចូលទៅកាន់ស្រុក មិនត្រូវចូលទៅកាន់ព្រៃខ្នោច មិនត្រូវដើរចេញទៅកាន់ទិសឡើយ ។ បើ

อาจารย์มีอาพาธ ๕ อย่าง อันเตวาสิก ต้องประคับประคองจนตลอดชีวิต ต้องหลีกไปในที่ใกล้ ๆ ต้องคอยรับใช้ในเวลาที่อาจารย์ตื่นขึ้น ต้องเอาใจใส่ในเวลาที่อาจารย์ยังไม่

*ភាជន៍ធ្វើឲ្យទាបស្រួល ហើយត្រូវលាងទុក ដាក់ដោយល្អកុំឲ្យទង្គិចទង្គឹកនឹងអ្វីឡើយ កាលបើអន្តេវាសិកក្រោកឡើង អាចារ្យត្រូវរើអាសនៈចេញ បើប្រទេសនោះមានសំរាម អាចារ្យត្រូវបោសច្រាសប្រទេសនោះចេញ ។ បើអន្តេវាសិកចង់ចូលទៅកាន់ស្រុក អាចារ្យត្រូវឲ្យស្បង់សម្រាប់ស្លៀក ត្រូវទទួលទុកនូវស្បង់សម្រាប់ផ្ទាស់ប្តូរ ត្រូវឲ្យវត្តពន្ធចង្កេះ ត្រូវតម្រួតសង្ឃាដិនិងចីពរជាមួយគ្នាហើយឲ្យទៅ ជាត្រដែលទឹកត្រូវលាងជូតហើយឲ្យ ត្រូវកំណត់ទុកក្នុងចិត្តថា អន្តេវាសិកនឹងត្រូវត្រឡប់មកត្រឹមពេលស្មើនេះ ហើយត្រូវតែងតាំងអាសនៈទុកចាំ ត្រូវបម្រុងទឹកលាងជើង តាំងសម្រាប់កល់ជើង តាំងសម្រាប់ជូតជើង ត្រូវក្រោកទៅ ទទួលយកជាត្រ និងចីវរ ត្រូវឲ្យស្បង់សម្រាប់ផ្ទាស់ ត្រូវទទួលយកស្បង់សម្រាប់ស្លៀក ។ បើចីវរសើមត្រូវសំដិលក្នុងទីដែលមានកម្តៅមួយស្រេបក់ ប៉ុន្តែមិនត្រូវទុកចីវរក្នុងទីដែលមានកម្តៅយូរទេ ត្រូវបត់ចីវរទុក កាលនឹងបត់ចីវរត្រូវបំផ្ទើសជាយម្ខាងឲ្យហួសគ្នាប្រមាណ ៤ ធ្នាប់ហើយ សឹមបត់ចីវរ ចុះដោយគិតថា កុំឲ្យ (ចីវរ) ជាក់ផ្នត់ត្រង់ពាក់កណ្តាលឡើយ ហើយត្រូវជាក់នូវវត្តពន្ធចង្កេះក្នុងផ្នត់ចីវរចុះ ។ បើមានអាហារបិណ្ឌបាត អន្តេវាសិកត្រូវការធាន់ អាចារ្យត្រូវឲ្យទឹក ហើយនាំអាហារបិណ្ឌបាតចូលទៅជិត ត្រូវសួរអន្តេវាសិកអំពីទឹកធាន់ បើអន្តេវាសិកធាន់រួចហើយត្រូវឲ្យទឹករួចទទួលយកជាត្រចេញធ្វើឲ្យទាបស្រួលកុំឲ្យទង្គិចទង្គឹក ត្រូវលាងឲ្យស្អាត រួចហើយ ត្រូវជូតឲ្យស្ងួតទឹក ហើយសំដិលក្នុងទីដែលមានកម្តៅមួយស្រេបក់ តែមិនត្រូវទុកជាត្រក្នុងទីដែលមានកម្តៅយូរពេកទេ ត្រូវទុក

ជាត្រ និងចីវរ កាលនឹងទុកជាត្រ ត្រូវកាន់ជាត្រដោយដៃម្ខាង ស្ទាបមើលទីខាងក្រោមគ្រែ ឬតាំង ដោយដៃម្ខាង រួចសឹមទុកជាត្រ តែមិនត្រូវទុកជាត្រក្នុងទីមិនសមគួរឡើយ កាលនឹងទុកចីវរត្រូវចាប់ចីវរដោយដៃម្ខាង ជូតស្បៀងចីវរ ឬខ្សែចីវរដោយដៃម្ខាង ហើយត្រូវបត់ជាយចីវរខាងណោះឲ្យជាផ្នត់មកខាងណោះ រួចហើយ សឹមទុកចីវរចុះ កាលបើអន្តេវាសិកក្រោកឡើង អាចារ្យត្រូវរើអាសនៈ ត្រូវទុកជាក់ទីកលាងជើង តាំងសម្រាប់កល់ជើង ទ្រនាប់សម្រាប់ជូតជើង បើប្រទេសនោះមានសំរាម អាចារ្យត្រូវបោសប្រទេសនោះចេញ ។ បើអន្តេវាសិកចង់ងូតទឹក អាចារ្យត្រូវចាត់ចែងទឹកសម្រាប់ងូតឲ្យ បើត្រូវការដោយទឹកត្រជាក់ អាចារ្យត្រូវចាត់ចែងទឹកត្រជាក់ឲ្យ បើត្រូវការដោយទឹកក្តៅ អាចារ្យត្រូវចាត់ចែងទឹកក្តៅឲ្យ ។ បើអន្តេវាសិកចង់ចូលទៅកាន់រោងភ្លើង អាចារ្យត្រូវសូន្យជុំលម្អិតទុក ត្រូវផ្សែមជីស្អិតទុក រួចត្រូវនាំយកតាំងសម្រាប់រោងភ្លើងទៅ ហើយប្រគល់តាំងសម្រាប់រោងភ្លើងទៅអន្តេវាសិកស្រេចហើយ ទទួលយកចីវរមកទុកដោយឡែក រួចត្រូវឲ្យគ្រឿងលម្អិត ត្រូវឲ្យដីស្អិតទៅអន្តេវាសិក បើអាចារ្យអាចនឹងចូលទៅកាន់រោងភ្លើងបាន ក៏គប្បីចូលទៅកាន់រោងភ្លើងចុះ កាលនឹងចូលទៅកាន់រោងភ្លើងត្រូវយកដីស្អិតលាបមុខ រួចបិទបាំងទាំងខាងមុខ ខាងក្រោយ ហើយសឹមចូលទៅកាន់រោងភ្លើង ត្រូវកុំអង្គុយជ្រៀតជៀតភិក្ខុចាស់ៗឡើយ ត្រូវកុំហាមអាសនៈភិក្ខុថ្មីៗ អាចារ្យត្រូវធ្វើបរិកម្ម មានហុចដុំលម្អិតជាដើមដល់អន្តេវាសិកក្នុងរោងភ្លើង កាលនឹងចេញពីរោងភ្លើង ត្រូវនាំយកតាំងសម្រាប់រោងភ្លើងចេញ ហើយបិទបាំងទាំង

ខាងមុខ ខាងក្រោយ រួចសឹមយកចេញអំពីរោងភ្លើង សូម្បីក្នុងទឹកអាចារ្យក៏ ត្រូវតែធ្វើបរិកម្មមានហុចដុំលំអិតជាដើមដល់អន្តេវាសិកដែរ លុះដល់អាចារ្យ ងូត រួចហើយ ត្រូវឡើងមកមុន(អន្តេវាសិក) ហើយត្រូវជូតខ្លួនឲ្យស្ងួត ទឹក ហើយសឹមស្មៀកស្បង់ រួចត្រូវជូតទឹកអំពីកាយរបស់អន្តេវាសិក រួចហុច ស្បង់សម្រាប់ស្មៀក ហុចសង្ឃាដិទៅឲ្យអន្តេវាសិក រួចហើយត្រូវនាំយក តាំងសម្រាប់រោងភ្លើង ចេញមកមុនហើយត្រូវក្រាលអាសនៈ ត្រូវបម្រុងទឹក លាងជើង តាំងសម្រាប់កល់ជើង ទ្រនាប់សម្រាប់ជូតជើង រួចត្រូវសួរអន្តេ វាសិកអំពីទឹកឆាន់ ។ ក្នុងវិហារណាដែលអន្តេវាសិកនៅ បើវិហារនោះស្មៅក គ្រោក បើអាចារ្យអាចនឹងបោសច្រាស់បានក៏គប្បីបោសច្រាស់ចុះ កាលនឹង បោសច្រាស់វិហារត្រូវនាំយកចាត្រនឹងចីវរចេញទៅជាមុន ហើយត្រូវទុកជាក់ ក្នុងទីគួរមួយ ត្រូវនាំយកគ្រឿងកម្រាលសម្រាប់អង្គុយទៅទុកក្នុងទីសមគួរ ត្រូវនាំយកពូកនឹងខ្នើយទៅទុកក្នុងទីសមគួរ កាលដែលនាំយកគ្រែទៅត្រូវធ្វើ ឲ្យទាបស្រួលកុំឲ្យត្រជុសនឹងផែនដី កុំឲ្យប៉ះសន្ទះទ្វារនិងក្របទ្វារយកទៅទុក ឲ្យល្អក្នុងទីសមគួរ កាលនឹងនាំយកតាំងទៅត្រូវធ្វើឲ្យទាបស្រួល កុំឲ្យត្រជុស នឹងផែនដីកុំឲ្យប៉ះសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារហើយយកទៅទុកឲ្យល្អក្នុងទីសមគួរ ត្រូវយកទ្រនាប់គ្រែទៅទុកក្នុងទីសមគួរ ត្រូវនាំយកកន្ទោរទៅទុកក្នុងទីសមគួរ ត្រូវនាំយកផែនក្តារសម្រាប់ផ្អែកទៅទុកក្នុងទីសមគួរ កម្រាលផែនដី អាចារ្យ ត្រូវចំណាំកន្លែងដែលគេក្រាលយ៉ាងណា ហើយនាំយកទៅទុកក្នុងទីសមគួរ ។ បើវិហារមានគ្រឿងស្មុគស្មាញ (មានសម្បុកពីងពាងជាដើម) ត្រូវបោស

ទម្លាក់អំពីពិតានជាមុន រួចសឹមបោសកន្ទៀតជ្រុងនៃសន្ទះបង្អួច បើជញ្ជាំងដែលគេលាបជ័រឆៅមានពណ៌សៅហ្មង ត្រូវជ្រលក់កំណាត់សំពត់រួចពូតចេញ ហើយសឹមជូត បើផ្ទៃដែលគេលាបដោយពណ៌ខ្មៅ មានពណ៌សៅហ្មង ត្រូវជ្រលក់កំណាត់សំពត់រួចពូតចេញហើយ សឹមជូត បើផ្ទៃគេមិនបានលាបអ្វីទេ ត្រូវយកទឹកទៅប្រោសហើយ សឹមបោស ត្រូវកំណត់ទុកក្នុងចិត្តថា វិហារកុំបីស្មោកគ្រោកដោយធូលីឡើយហើយប្រមូលសំរាមយកទៅចាក់ចោលដោយឆ្អែក លុះហាលគ្រឿងកម្រាលផែនដីហើយ ត្រូវគោះ រួចសាយកទៅក្រាលទុកកន្លែងដដែលវិញ លុះហាលទ្រនាប់គ្រែរួចហើយ ត្រូវជូតរួចនាំយកទៅទុកជាក់នៅទីដដែលវិញ លុះហាលគ្រែហើយ ត្រូវគោះ រួចធ្វើឲ្យទាបស្រួល កុំឲ្យត្រជុសនឹងផែនដី កុំឲ្យប៉ះនឹងសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ រួចនាំយកទៅរៀបចំទុកជួចដែលវិញ លុះហាលតាំងរួចហើយ ត្រូវជុសលាងគោះឲ្យស្អាតហើយធ្វើឲ្យទាបស្រួល កុំឲ្យត្រជុសនឹងផែនដី កុំឲ្យប៉ះសន្ទះទ្វារ និងក្របទ្វារ រួចសាយកទៅរៀបចំទុកជួចដើមវិញ លុះហាលពូក និងខ្នើយហើយ ត្រូវជុសលាងគោះចេញហើយ សាយកទៅរៀបចំទុកជួចដើមវិញ លុះហាលគ្រឿងកម្រាលសម្រាប់អង្គុយហើយ ត្រូវជុសលាងគោះឲ្យស្អាតហើយ សាយកទៅរៀបទុកជួចដើមវិញ លុះហាលកន្ទារហើយ ត្រូវជូតឲ្យស្អាតរួចយកទៅទុកនៅទីដដែលវិញ លុះហាលក្តារសម្រាប់ផ្អែកហើយ ត្រូវជូតឲ្យស្អាតរួចនាំយកទៅទុកនៅទីដដែលវិញ ត្រូវរៀបចំទុកជាត្រ និងចីវរ កាលនឹងទុកជាត្រ ដៃម្ខាងត្រូវចាប់ជាត្រ ដៃម្ខាងត្រូវស្ទាបមើលក្រោមត្រែ ឬក្រោមតាំងហើយ សឹម

ទុកជាត្រៃ តែកុំគប្បីទុកជាត្រៃលើទីដែលមិនសមគួរឡើយ កាលនឹងទុកចីវរ ដៃម្ខាងត្រូវចាប់ចីវរ ដៃម្ខាងត្រូវជូតស្បៀងចីវរ ឬខ្សែសម្រាប់ហាលចីវរ ត្រូវបត់ជាយខាងណោះ ឲ្យជាផ្នត់មកខាងណោះ រួចសឹមទុកចីវរចុះ ។ បើខ្យល់បក់ទាំងធូលីមកពីទិសខាងកើត អាចារ្យត្រូវបិទបង្អួចខាងកើត បើខ្យល់បក់ទាំងធូលីមកពីទិសខាងលិច ត្រូវបិទបង្អួចទិសខាងលិច បើខ្យល់បក់ទាំងធូលីមកពីទិសខាងជើង ត្រូវបិទបង្អួចទិសខាងជើង បើខ្យល់បក់ទាំងធូលីមកពីទិសខាងត្បូង ត្រូវបិទបង្អួចទិសខាងត្បូង បើរដូវត្រជាក់ អាចារ្យត្រូវបើកបង្អួចក្នុងវេលាថ្ងៃ ត្រូវបិទបង្អួចក្នុងវេលាយប់ បើរដូវក្តៅ អាចារ្យត្រូវបិទបង្អួចក្នុងវេលាថ្ងៃ ត្រូវបើកបង្អួចក្នុងវេលាយប់ ។ បើបរិវេណស្មោកគ្រោកមិនស្អាត អាចារ្យត្រូវបោសទីបរិវេណចេញ បើបន្ទប់ស្មោកគ្រោកមិនស្អាត អាចារ្យត្រូវបោសបន្ទប់ចេញ បើរោងធាន់មិនស្អាត អាចារ្យត្រូវបោសរោងធាន់ចេញ បើរោងភ្លើង ស្មោកគ្រោក អាចារ្យត្រូវបោសរោងភ្លើងចេញ បើបង្គន់ស្មោកគ្រោក អាចារ្យត្រូវបោសបង្គន់ចេញ បើគ្មានទឹកសម្រាប់ធាន់ អាចារ្យត្រូវតម្កល់ទឹកសម្រាប់ធាន់ បើគ្មានទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ អាចារ្យត្រូវតម្កល់ទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ បើទឹកក្នុងក្អមសម្រាប់លាងអាចម៍គ្មានទេ អាចារ្យត្រូវចាក់ទឹកទៅក្នុងក្អម សម្រាប់លាងអាចម៍ ។ បើសេចក្តីអផ្សុកកើតឡើងដល់អន្តេវាសិក អាចារ្យត្រូវបំបាត់អផ្សុកដោយខ្លួនឯង ឬត្រូវឲ្យគេជួយធ្វើឲ្យបាត់អផ្សុកក៏បាន ឬត្រូវសម្តែងធម្មកថាដល់អន្តេវាសិក បើសេចក្តីសង្ស័យកើតឡើងដល់អន្តេវាសិក អាចារ្យត្រូវជួយបន្ទោបង់ដោយខ្លួនឯង ឬត្រូវប្រើ

គេឲ្យជួយបន្ទោបង់ក៏បាន ។ ឬសម្តែងធម្មកថាដល់អន្តេវាសិក បើអន្តេវាសិក
មានទិដ្ឋិខុសកើតឡើង អាចារ្យត្រូវដោះស្រាយដោយខ្លួនឯង ឬត្រូវបង្គាប់គេ
ឲ្យជួយដោះស្រាយក៏បាន ឬត្រូវសម្តែងធម្មកថាដល់អន្តេវាសិក ។ បើអន្តេ-
វាសិកត្រូវគុកាបត្តិគួរនឹងចូលបរិវាស អាចារ្យត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្រលំទ្វាយថា
សង្ឃគួរឲ្យបរិវាសដល់អន្តេវាសិក ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើអន្តេវាសិក
គួរទាញអន្តរាបត្តិចូលមកក្នុងមូលាបត្តិ អាចារ្យត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្រលំទ្វាយថា
សង្ឃគប្បីទាញអន្តរាបត្តិចូលមកក្នុងមូលាបត្តិ ចំពោះអន្តេវាសិកដោយឧបាយ
ដូចម្តេចហ្ន៎ បើអន្តេវាសិកគួរដល់មានត្ត អាចារ្យត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្រលំទ្វាយថា
សង្ឃគប្បីឲ្យមានត្តដល់អន្តេវាសិកដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បើអន្តេវាសិក
គួរដល់អព្ភានកម្ម អាចារ្យត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្រលំទ្វាយថា សង្ឃគប្បីធ្វើអព្ភានកម្ម
ចំពោះអន្តេវាសិកដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ។ បើសង្ឃចង់ធ្វើកម្ម គឺតជ្ជនី-
យកម្មក្តី និយស្សកម្មក្តី បព្វាជនីយកម្មក្តី បដិសារណីយកម្មក្តី ឧក្ខេបនី-
យកម្មក្តីដល់អន្តេវាសិក អាចារ្យត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្រលំទ្វាយថា សង្ឃមិនគប្បី
ធ្វើកម្ម ឬគប្បីបង្អាន់ទៅ ដើម្បីកម្មស្រាលដល់អន្តេវាសិកដោយឧបាយដូច
ម្តេចហ្ន៎ បើកម្ម គឺតជ្ជនីយកម្មក្តី និយស្សកម្មក្តី បព្វាជនីយកម្មក្តី បដិសា-
រណីយកម្មក្តី ឧក្ខេបនីយកម្មក្តី សង្ឃបានធ្វើដល់អន្តេវាសិកនោះរួចហើយ
អាចារ្យត្រូវធ្វើសេចក្តីទ្រលំទ្វាយថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអន្តេវាសិកគប្បីប្រព្រឹត្ត
ដោយប្រពៃ គប្បីសម្របរោម (គឺលែងប្រកែកប្រកាន់) គប្បីប្រព្រឹត្តនូវការ
រៃខ្នេចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃគប្បីរម្ងាប់នូវកម្មនោះ ។ បើអន្តេវាសិកត្រូវការ

ลาดจีวร อาจารย์พึงบอกว่า ท่านปูลาดอย่างนี้ ดังนี้ ภิกษุนั้นพึงทำ
ความรู้สึกว่า จีวรของอาคันตุกะควรลาดด้วยอุบายอย่างไรหนอ ถ้า
อาคันตุกะพึงทำจีวร อาจารย์พึงบอกว่า ท่านทำอย่างนี้ ดังนี้ ภิกษุนั้น
พึงทำความรู้สึกว่า จีวรของอาคันตุกะควรทำด้วยอุบายอย่างไรหนอ ถ้า
อาคันตุกะพึงทำการย้อมน้ำฝาด อาจารย์พึงบอกว่า ท่านจงย้อมน้ำฝาด
อย่างนี้ ดังนี้ ภิกษุนั้นพึงทำความรู้สึกว่า อาคันตุกะควรย้อมน้ำฝาด
ด้วยอุบายอย่างไรหนอ ถ้าอาคันตุกะพึงทำการย้อมจีวร อาจารย์
พึงบอกว่า ท่านจงย้อมจีวรอย่างนี้ ดังนี้ ภิกษุนั้นพึงทำความรู้สึกว่า
อาคันตุกะควรย้อมจีวรด้วยอุบายอย่างไรหนอ ถ้าอาคันตุกะพึงทำการ
ขัดจีวร อาจารย์พึงบอกว่า ท่านจงขัดจีวรอย่างนี้ ดังนี้ ภิกษุนั้นพึง
ทำความรู้สึกว่า อาคันตุกะควรขัดจีวรด้วยอุบายอย่างไรหนอ ถ้า
อาคันตุกะพึงทำจีวร อาจารย์พึงบอกว่า ท่านจงทำจีวรอย่างนี้ ดังนี้
ภิกษุนั้นพึงทำความรู้สึกว่า อาคันตุกะควรทำจีวรด้วยอุบายอย่างไร
หนอ ถ้าอาคันตุกะพึงทำการตัดจีวร อาจารย์พึงบอกว่า ท่านจงตัด
จีวรอย่างนี้ ดังนี้ ภิกษุนั้นพึงทำความรู้สึกว่า อาคันตุกะควรตัดจีวร
ด้วยอุบายอย่างไรหนอ ถ้าอาคันตุกะพึงทำการเย็บจีวร อาจารย์
พึงบอกว่า ท่านจงเย็บจีวรอย่างนี้ ดังนี้ ภิกษุนั้นพึงทำความรู้สึกว่า
อาคันตุกะควรเย็บจีวรด้วยอุบายอย่างไรหนอ ถ้าอาคันตุกะพึงทำ
การย้อมจีวร อาจารย์พึงบอกว่า ท่านจงย้อมจีวรอย่างนี้ ดังนี้ ภิกษุนั้น
พึงทำความรู้สึกว่า อาคันตุกะควรย้อมจีวรด้วยอุบายอย่างไรหนอ
ถ้าอาคันตุกะพึงทำการย้อมจีวร อาจารย์พึงบอกว่า ท่านจงย้อมจีวร
อย่างนี้ ดังนี้ ภิกษุนั้นพึงทำความรู้สึกว่า อาคันตุกะควรย้อมจีวร
ด้วยอุบายอย่างไรหนอ ถ้าอาคันตุกะพึงทำการย้อมจีวร อาจารย์
พึงบอกว่า ท่านจงย้อมจีวรอย่างนี้ ดังนี้ ภิกษุนั้นพึงทำความรู้สึกว่า
*อาคันตุกะควรย้อม

សេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតដើម្បីឲ្យអាចារ្យបណ្តេញចេញនូវអន្តេវាសិកណាដែលប្រព្រឹត្តមិនល្អនឹងអាចារ្យបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាចារ្យត្រូវបណ្តេញអន្តេវាសិកដូចសេចក្តីតទៅនេះ ។ គឺអាចារ្យបញ្ជាក់អន្តេវាសិកដោយកាយ ឬដោយវាចា ឬបញ្ជាក់ទាំងកាយទាំងវាចាថា ខ្ញុំបណ្តេញអ្នកឯងដូច្នេះក្តី ថាអ្នកឯងកុំនៅក្នុងទីនេះដូច្នេះក្តី ថាអ្នកឯងចូរនាំយកជាត្រ និងចីវរបស់អ្នកឯងចេញទៅដូច្នេះក្តី ថាអ្នកឯងមិនត្រូវបម្រើខ្ញុំដូច្នេះក្តី (យ៉ាងនេះ) បានឈ្មោះថា អាចារ្យបណ្តេញអន្តេវាសិក (បើ) អាចារ្យមិនបានបញ្ជាក់អន្តេវាសិកដោយកាយ ឬដោយវាចា មិនបានបញ្ជាក់ទាំងកាយទាំងវាចាទេ មិនហៅថា អាចារ្យបណ្តេញអន្តេវាសិកឡើយ ។ សម័យនោះឯង ពួកអន្តេវាសិកដែលអាចារ្យបានបណ្តេញចេញហើយ មិនបានសូមអាចារ្យឲ្យអត់ទោសវិញ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតដើម្បីឲ្យពួកអន្តេវាសិកសូមអាចារ្យឲ្យអត់ទោសឲ្យវិញបាន ។ ពួកអន្តេវាសិកក៏នៅតែមិនសូមអាចារ្យឲ្យអត់ទោសឲ្យដដែល ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ បានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯអន្តេវាសិកដែលអាចារ្យបានបណ្តេញចេញហើយ មិនគួរជាមិនសូមអាចារ្យឲ្យអត់ទោសឲ្យវិញទេ អន្តេវាសិកណាដែលមិនបានសូមអាចារ្យឲ្យអត់ទោសឲ្យ នឹងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ពួកអាចារ្យដែល

អន្តេវាសិក បានសូមឲ្យអត់ទោសឲ្យវិញ ក៏មិនព្រមអត់ទោសឲ្យឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាត ឲ្យអាចារ្យអត់ទោសឲ្យ ។ ពួកអាចារ្យទាំងនោះ ក៏នៅតែមិនព្រមអត់ទោសឲ្យដដែល ។ ពួកអន្តេវាសិកក៏ចៀសចេញទៅខ្លះ សឹកចេញទៅខ្លះ រត់ចូលពួកតិរ្ថិយខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ បានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាចារ្យណាដែលអន្តេវាសិក សូមឲ្យអត់ទោសឲ្យ ត្រូវតែអត់ទោសឲ្យវិញ (បើ) អាចារ្យណាមិនអត់ទោសឲ្យទេ នឹងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ពួកអាចារ្យបណ្តេញអន្តេវាសិកដែលមានវត្តប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវចេញ មិនបានបណ្តេញអន្តេវាសិកដែលប្រព្រឹត្តមិនត្រឹមត្រូវឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ បានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តេវាសិកដែលមានវត្តប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវហើយ អាចារ្យមិនត្រូវបណ្តេញចេញទេ អាចារ្យណាបណ្តេញចេញ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើអន្តេវាសិកដែលមិនប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវល្អ អាចារ្យគប្បីបណ្តេញចេញ បើមិនបណ្តេញចេញ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តេវាសិកប្រកបដោយអង្គ ៥ អាចារ្យត្រូវបណ្តេញចេញ (ឯអង្គ ៥ នោះ) គឺអន្តេវាសិកគ្មានសេចក្តីស្រឡាញ់ពេញចិត្តមាំនឹងអាចារ្យ ១ គ្មានសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំ ១ គ្មានសេចក្តីអៀនខ្មាសមាំ ១ គ្មានសេចក្តីគោរពកោតក្រែងមាំ ១ គ្មានភាវនាមាំមួន ១

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តេវាសិកប្រកបដោយអង្គ ๕ នេះឯង អាចារ្យត្រូវ បណ្តេញចេញបាន ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តេវាសិកប្រកបដោយអង្គ ๕ អាចារ្យមិនត្រូវបណ្តេញចេញទេ (ឯអង្គ ๕ នោះ) គឺអន្តេវាសិកមាន សេចក្តីស្រឡាញ់ពេញចិត្តមាំនឹងអាចារ្យ ๑ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំ ๑ មាន សេចក្តីអៀនខ្មាសមាំ ๑ មានសេចក្តីគោរពកោតក្រែងមាំ ๑ មានភាវនាមាំ មួន ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តេវាសិកដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ នេះឯង អាចារ្យមិនត្រូវបណ្តេញចេញទេ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តេវាសិកដែល ប្រកបដោយអង្គ ๕ ហើយ អាចារ្យគួរបណ្តេញ (ឯអង្គ ๕ នោះ) គឺ អន្តេវាសិកគ្មានសេចក្តីស្រឡាញ់ពេញចិត្តមាំនឹងអាចារ្យ ๑ គ្មានសេចក្តីជ្រះថ្លា មាំ ๑ គ្មានសេចក្តីអៀនខ្មាសមាំ ๑ គ្មានសេចក្តីគោរពកោតក្រែងមាំ ๑ គ្មាន ភាវនាមាំមួន ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តេវាសិកដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ នេះឯងហើយ អាចារ្យគួរបណ្តេញចេញ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តេវាសិក ដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ (ចំណែកខាងល្អ) ហើយ អាចារ្យមិនត្រូវ បណ្តេញចេញទេ (ឯអង្គ ๕ នោះ) គឺអន្តេវាសិកមានសេចក្តីស្រឡាញ់ ពេញចិត្តមាំនឹងអាចារ្យ ๑ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំ ๑ មានសេចក្តីអៀនខ្មាសមាំ ๑ មានសេចក្តីគោរពកោតក្រែងមាំ ๑ មានភាវនាមាំមួន ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ អន្តេវាសិកដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ នេះឯងហើយ អាចារ្យមិនគួរ បណ្តេញចេញទេ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាចារ្យមិនបានបណ្តេញអន្តេ-វាសិកដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ (ចំណែកខាងអាក្រក់ហើយ) និងមាន

ទោស (គឺត្រូវអាបត្តិមិនខានឡើយ) (បើ) អាចារ្យបណ្តេញចេញ ហើយ ទើបគ្មានទោស (គឺមិនត្រូវអាបត្តិឡើយ) (ឯអង្គ ៥ ចំណែកខាងអាក្រក់នោះ) គឺអន្តេវាសិកគ្មានសេចក្តីស្រឡាញ់ពេញចិត្តមាំនឹងអាចារ្យ ๑ គ្មានសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំ ๑ គ្មានសេចក្តីអៀនខ្មាសមាំ ๑ គ្មានសេចក្តីគោរពកោតក្រែងមាំ ๑ គ្មានភាវនាមាំមួន ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាចារ្យកាលមិនបណ្តេញអន្តេវាសិកដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ នេះឯងហើយ នឹងមានទោស (បើ) អាចារ្យបណ្តេញចេញនឹងឥតទោស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាចារ្យកាលបណ្តេញអន្តេវាសិកដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ (ចំណែកខាងល្អ) ហើយ នឹងមានទោស (បើ) មិនបានបណ្តេញចេញទេ នឹងឥតទោស (ឯអង្គ ๕ នោះ) គឺអន្តេវាសិកមានសេចក្តីស្រឡាញ់ ពេញចិត្តមាំនឹងអាចារ្យ ๑ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាជ័មាំ ๑ មានសេចក្តីអៀនខ្មាសមាំ ๑ មានសេចក្តីគោរពកោតក្រែងមាំ ๑ មានភាវនាជ័មាំមួន ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ អាចារ្យកាលបណ្តេញនូវអន្តេវាសិកដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ នេះឯងហើយ នឹងមានទោសមិនខានឡើយ បើមិនបានបណ្តេញចេញទេ ក៏ឥតមានទោសឡើយ ។

[๙๖] *សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយជាបុគ្គលពាលមិនឆ្លាសឲ្យនិស្សយ (ដល់អន្តេវាសិក) ដោយអាងថា យើងមានវស្សា ๑๐ ហើយ យើងមានវស្សា ๑๐ ហើយ ។ ពួកអាចារ្យជាមនុស្សពាល ពួកអន្តេវាសិកជាបណ្ឌិតក៏ប្រាកដ ពួកអាចារ្យជាមនុស្សមិនឆ្លាស ពួកអន្តេវាសិកជាមនុស្ស*

ឆ្លាសក៏ប្រាកដ ពួកអាចារ្យជាមនុស្សចេះដឹងតិច ពួកអន្តេវាសិកជាមនុស្ស
ចេះដឹងច្រើនក៏ប្រាកដ ពួកអាចារ្យជាមនុស្សអាប់ឥតបញ្ញា ពួកអន្តេវាសិកជា
មនុស្សមានបញ្ញាក៏ប្រាកដ ฯ ភិក្ខុទាំងឡាយណាមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ฯបេฯ
ភិក្ខុទាំងនោះក៏ពោលទោសតិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាមនុស្ស
ពាលមិនឆ្លាសមិនសមបើនឹងហ៊ានឲ្យនិស្សយ (ដល់អន្តេវាសិក) ដោយ
អាងថា យើងមានវស្សា ๑๐ ហើយ យើងមានវស្សា ๑๐ ហើយ ฯ ពួក
អាចារ្យជាមនុស្សពាល ពួកអន្តេវាសិកជាបណ្ឌិតក៏ប្រាកដ ពួកអាចារ្យមិន
ឆ្លាស ពួកអន្តេវាសិកឆ្លាសក៏ប្រាកដ ពួកអាចារ្យចេះដឹងតិច ពួកអន្តេវាសិក
ចេះដឹងច្រើនក៏ប្រាកដ ពួកអាចារ្យអាប់ឥតបញ្ញា ពួកអន្តេវាសិកមានបញ្ញាក៏
ប្រាកដ ฯ វេលានោះ ភិក្ខុទាំងនោះបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះដល់ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ฯ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឮថា ពួកភិក្ខុជា
មនុស្សពាលមិនឆ្លាសឲ្យនិស្សយ (ដល់អន្តេវាសិក) ដោយអាងថា យើង
មានវស្សា ๑๐ ហើយ យើងមានវស្សា ๑๐ ហើយ ពួកអាចារ្យជាមនុស្ស
ពាល ... ពួកអន្តេវាសិកមានបញ្ញាក៏ប្រាកដ ពិតមែនឬ ฯ ភិក្ខុទាំងនោះ
ក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ពិតមែន ฯ ព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់
ដ៏មានជោគ ... ក៏ទ្រង់បន្ទោស លុះទ្រង់បន្ទោសរួចហើយ ទើបធ្វើធម្មីកថា
ហើយ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលជា
មនុស្សពាលមិនឆ្លាស មិនត្រូវឲ្យនិស្សយទេ ភិក្ខុណាឲ្យនឹងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពល មានវស្សា

๑๐ ឬមានវស្សាច្រើនជាង ๑๐ ទៀតទៅឲ្យនិស្សយបាន ។

[๙๗] *សម័យនោះឯង កាលបើអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍ទាំងឡាយ ចៀសចេញទៅក្តី សឹកចេញទៅក្តី ធ្វើមរណកាលទៅក្តី រត់ចូលទៅកាន់ពួកតិរ្ថិយក្តី ពួកភិក្ខុក៏មិនដឹងសេចក្តីរម្ងាប់ចាកនិស្សយ គឺជាច់និស្សយបានទៀយ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការរម្ងាប់និស្សយ គឺជាច់និស្សយព្រោះឧបជ្ឈាយ៍នេះមាន ៥ យ៉ាង គឺទី ๑ ឧបជ្ឈាយ៍ចៀសចេញទៅក្តី ទី ๒ ឧបជ្ឈាយ៍សឹកចេញទៅក្តី ទី ๓ ឧបជ្ឈាយ៍ធ្វើមរណកាលទៅក្តី ទី ๔ ឧបជ្ឈាយ៍ទៅកាន់តិរ្ថិយក្តី ទី ๕ ឧបជ្ឈាយ៍បណ្តេញចេញក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំង-ទ្ឋាយ ការដែលរម្ងាប់និស្សយ គឺជាច់និស្សយព្រោះឧបជ្ឈាយ៍មាន ๕ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការរម្ងាប់និស្សយ គឺជាច់និស្សយព្រោះអាចារ្យនេះមាន ๖ យ៉ាង គឺទី ๑ អាចារ្យចៀសចេញទៅក្តី ទី ๒ សឹកចេញទៅក្តី ទី ๓ ធ្វើមរណកាលទៅក្តី ទី ๔ ទៅកាន់ពួកតិរ្ថិយក្តី ទី ๕ បណ្តេញចេញទៅក្តី ទី ๖ អាចារ្យបាននៅនៅរួបរួមជាមួយនឹងឧបជ្ឈាយ៍ក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលរម្ងាប់និស្សយ គឺជាច់និស្សយព្រោះអាចារ្យ មាន ๖ យ៉ាងនេះឯង ។*

[๙๘] *ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๕ មិនគួរឲ្យ ឧប-សម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្សយ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនឡើយ គឺភិក្ខុដែលមិនប្រកបដោយសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ គឺជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ๑ មិនប្រកប*

ដោយសមាធិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ មិនប្រកបដោយបញ្ញាខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ មិនប្រកបដោយវិមុត្តិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ មិនប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ៥ នេះឯង មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្សយ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៥ គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្សយ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួន គឺភិក្ខុប្រកបដោយសីលក្ខន្ធ ជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសមាធិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយបញ្ញាខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ៥ នេះឯង គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្សយ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៥ ដទៃទៀត មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្សយ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនឡើយ គឺភិក្ខុមិនប្រកបដោយសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ដោយខ្លួនឯង មិនបានដឹកនាំកុលបុត្រដទៃឲ្យកាន់យកនូវសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ មិនប្រកបដោយសមាធិក្ខន្ធ ជាអសេក្ខៈដោយខ្លួនឯង មិនបានដឹកនាំកុលបុត្រដទៃឲ្យកាន់យកនូវសមាធិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ មិនប្រកបដោយបញ្ញាខន្ធ ជាអសេក្ខៈដោយខ្លួនឯង មិនបានដឹកនាំកុលបុត្រដទៃឲ្យកាន់យកនូវបញ្ញាខន្ធ ជាអសេក្ខៈ ១ មិនប្រកបដោយវិមុត្តិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈដោយខ្លួនឯង មិនបានដឹកនាំកុលបុត្រដទៃឲ្យកាន់យកនូវវិមុត្តិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ មិនប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណ-ទស្សនក្ខន្ធ ជាអសេក្ខៈដោយខ្លួនឯង មិនបានដឹកនាំកុលបុត្រដទៃឲ្យកាន់យក

นุวาทิมุตฺติญาณทสฺสนกฺขนฺธชาอเสกฺขะ: ๑ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ น อุปสมฺปาเทตพฺโพ น นิสฺสโย ทาตพฺโพ น สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา น ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ ๒ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ อุปสมฺปาเทตพฺโพ นิสฺสโย ทาตพฺโพ สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ อยเมว ปน วิเสโส สีลกฺขนฺธชาอเสกฺขาย สีลกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย สมาธิกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย ปญฺญากฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย วิมุตฺติกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย วิมุตฺติญาณทสฺสนกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย ๑ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ อุปสมฺปาเทตพฺโพ นิสฺสโย ทาตพฺโพ สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ ๒ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ น อุปสมฺปาเทตพฺโพ น นิสฺสโย ทาตพฺโพ น สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา น ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ อยเมว ปน วิเสโส ปญฺญากฺขนฺธชาอเสกฺขาย สีลกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย สมาธิกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย ปญฺญากฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย วิมุตฺติกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย วิมุตฺติญาณทสฺสนกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย ๑ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ อุปสมฺปาเทตพฺโพ นิสฺสโย ทาตพฺโพ สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ ๒ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ น อุปสมฺปาเทตพฺโพ น นิสฺสโย ทาตพฺโพ น สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา น ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ อยเมว ปน วิเสโส วิมุตฺติกฺขนฺธชาอเสกฺขาย สีลกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย สมาธิกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย ปญฺญากฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย วิมุตฺติกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย วิมุตฺติญาณทสฺสนกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย ๑ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ อุปสมฺปาเทตพฺโพ นิสฺสโย ทาตพฺโพ สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ ๒ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ น อุปสมฺปาเทตพฺโพ น นิสฺสโย ทาตพฺโพ น สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา น ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ อยเมว ปน วิเสโส วิมุตฺติญาณทสฺสนกฺขนฺธชาอเสกฺขาย สีลกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย สมาธิกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย ปญฺญากฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย วิมุตฺติกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย วิมุตฺติญาณทสฺสนกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย ๑ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ อุปสมฺปาเทตพฺโพ นิสฺสโย ทาตพฺโพ สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ ๒ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ น อุปสมฺปาเทตพฺโพ น นิสฺสโย ทาตพฺโพ น สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา น ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ อยเมว ปน วิเสโส วิมุตฺติญาณทสฺสนกฺขนฺธชาอเสกฺขาย สีลกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย สมาธิกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย ปญฺญากฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย วิมุตฺติกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย วิมุตฺติญาณทสฺสนกฺขนฺธชาอเสกฺขะ ปติฏฺฐาย ๑ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ อุปสมฺปาเทตพฺโพ นิสฺสโย ทาตพฺโพ สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ ๒ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาย ภิกฺขุ ปกปฺเปติ อิเมหิ ปญฺจหิ องฺเคหิ น อุปสมฺปาเทตพฺโพ น นิสฺสโย ทาตพฺโพ น สามเณรปฏฺฐาปนา สาทิตพฺพา น ภิกฺขุนีโอวาทโก สมฺมนฺนิตพฺโพ อยเมว ปน วิเสโส

កិក្ខុមានសទ្ធា ១ ខ្មាសបាប ១ ខ្លាចបាប ១ ប្រារព្ធព្យាយាមជាប់ ១ មានសតិខ្ជាប់ខ្ជួន ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៥ នេះឯង គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៥ ដទៃទៀត មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនទេ គឺកិក្ខុវិបត្តិចាកសីល គឺត្រូវអាបត្តិបារាជិក និងសង្ឃាទិសេសក្នុងអធិសីល (ជាដើមោក្ខសំវរសីល) ១ វិបត្តិចាកមារយោទ គឺត្រូវអាបត្តិ ៥ កង មានថុល្លច្ច័យជាដើម ក្នុងអជ្ឈាចារ ១ វិបត្តិចាកទិដ្ឋិក្នុងសម្មាទិដ្ឋិ គឺកិក្ខុលះបង់សម្មាទិដ្ឋិ ទៅប្រកបដោយអន្តគាហិកទិដ្ឋិវិញ ១ ចេះដឹងតិច ១ អាប់ឥតប្រាជ្ញា ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ៥ នេះឯង មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៥ គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើបាន គឺកិក្ខុមិនវិបត្តិចាកសីលក្នុងអធិសីល ១ មិនបានវិបត្តិចាកមារយោទក្នុងអជ្ឈាចារ ១ មិនបានវិបត្តិចាកទិដ្ឋិក្នុងសម្មាទិដ្ឋិ គឺកិក្ខុមិនលះបង់សម្មាទិដ្ឋិទៅប្រកបដោយអន្តគាហិកទិដ្ឋិ ១ ចេះដឹងច្រើន ១ មានប្រាជ្ញា ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ៥ នេះឯង គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ៥ ដទៃទៀតមិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនទេ គឺកិក្ខុមិនអាចដើម្បីបម្រើនូវអន្តេវាសិក ឬនូវសទ្ធិវិហារិកដែលមានជំងឺ

ដោយខ្លួនឯង ឬឲ្យគេបម្រើ ๑ មិនអាចដើម្បីបំបាត់នូវសេចក្តីអផ្សុករបស់អន្តេវាសិក ឬរបស់សទ្ធិវិហារិកដោយខ្លួនឯង ឬឲ្យគេបំបាត់ឲ្យ ๑ មិនអាចដើម្បីបន្ទោបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យ ដែលកើតឡើងដល់អន្តេវាសិក ឬសទ្ធិវិហារិកដោយខ្លួនឯង ឬឲ្យអ្នកដទៃ បំបាត់ឲ្យ (ដោយនិយាយ) ធម៌ ๑ មិនស្គាល់អាបត្តិ ๑ មិនស្គាល់វិធីចេញចាកអាបត្តិ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๕ នេះឯង មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនទេ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๕ គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន គឺភិក្ខុអាចដើម្បីបម្រើដោយខ្លួនឯងក្តី ឲ្យគេបម្រើក្តីនូវអន្តេវាសិក ឬនូវសទ្ធិវិហារិកដែលមានជំងឺ ๑ អាចដើម្បីបំបាត់ដោយខ្លួនឯងក្តី ឲ្យគេបំបាត់ក្តី នូវសេចក្តីអផ្សុករបស់អន្តេវាសិក ឬសទ្ធិវិហារិក ๑ អាចដើម្បីបន្ទោបង់ដោយខ្លួនឯងក្តី ឲ្យគេបន្ទោបង់ក្តី នូវសេចក្តីសង្ស័យដែលកើតឡើងដល់អន្តេវាសិក ឬសទ្ធិវិហារិក (ដោយនិយាយ) ធម៌ ๑ ស្គាល់អាបត្តិ ๑ ស្គាល់វិធីចេញចាកអាបត្តិ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๕ នេះឯង គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๕ ដទៃទៀត មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនទេ គឺភិក្ខុមិនអាចដើម្បីញុំាងអន្តេវាសិក ឬសទ្ធិវិហារិក ឲ្យសិក្សាក្នុងអភិសមាចារិកសិក្ខា (ខន្ធកវគ្គ) មិនអាចដើម្បីទូន្មាននូវអន្តេវាសិក ឬសទ្ធិវិហារិកដោយអាទិព្រហ្មចរិយសិក្ខា (សេក្ខ-

ปฏิญญัตติ) ๑ มิอาจเพื่อปฏิบัติอนุวาทาธิกรณ์ในธรรมอันเป็นกุศลเบื้องต้นแห่งกุศลทั้งหลาย (ในการกำหนดนามและรูป) ๑ มิอาจเพื่อปฏิบัติอนุวาทาธิกรณ์ในวินัยอันเป็นกุศลเบื้องต้นแห่งกุศลทั้งหลาย (ในวินัยปิฎกทั้งมูล) ๑ มิอาจเพื่อระงับอนุวาทาธิกรณ์ที่เกิดขึ้นแล้วโดยธรรม ๑ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้ มิควรให้อุปสมบท มิควรให้นิสสัย มิควรให้สามเณรบำรุง ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้ ควรให้อุปสมบท ควรให้นิสสัย ควรให้สามเณรบำรุงได้ คือภิกษุอาจเพื่อบัญญัติอนุวาทาธิกรณ์ ๑ อาจเพื่อปฏิบัติอนุวาทาธิกรณ์ในอภิสมาจาริกาสิกขา ๑ อาจเพื่อปฏิบัติอนุวาทาธิกรณ์ในอาทิพรหมจริยกาสิกขา ๑ อาจเพื่อปฏิบัติอนุวาทาธิกรณ์ในอภิธรรม ๑ อาจเพื่อปฏิบัติอนุวาทาธิกรณ์ในอภิวินัย ๑ อาจเพื่อระงับอนุวาทาธิกรณ์ที่เกิดขึ้นแล้วโดยธรรม ๑ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล ควรให้อุปสมบท ควรให้นิสสัย ควรให้สามเณรบำรุงได้ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ อีกอย่างหนึ่ง มิควรให้อุปสมบท มิควรให้นิสสัย มิควรให้สามเณรบำรุง คือภิกษุไม่รู้อาบัติ ๑ ไม่รู้อนาบัติ ๑ ไม่รู้ลหุกาบัติ ๑ ไม่รู้ครุกาบัติ ๑ ไม่ได้สวดปาติโมกข์ทั้งสองคือ ภิกขุปาติโมกข์ และภิกขุนีปาติโมกข์โดยพิสดาร ไม่ได้จำแนกโดยสูตร ไม่ได้ประพฤติตามโดยสูตร (จำไม่ได้ขึ้นใจ) ไม่ได้วินิจฉัยโดย

ลฺตามสุตฺต: (ขนฺธก: นิงปริวาร) តามអនុព្យញ្ជន: (បរិបូណ៌ដោយបទនិងអក្ខរ:) ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๕ នេះឯង មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនទេ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๕ នេះ គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន គឺភិក្ខុស្គាល់អាបត្តិ ๑ ស្គាល់អនាបត្តិ ๑ ស្គាល់ហលុកាបត្តិ ๑ ស្គាល់គរុកាបត្តិ ๑ ចេះចាំនូវបាតិមោក្ខទាំងពីរដោយពិស្តារ ហើយចែកដោយល្អ ប្រព្រឹត្តទៅដោយល្អ វិនិច្ឆ័យដោយល្អ តាមសុត្ត: តាមអនុព្យញ្ជន: ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๕ នេះឯង គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យវិនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๕ ដទៃទៀត មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើទេ គឺភិក្ខុមិនស្គាល់អាបត្តិ ๑ មិនស្គាល់អនាបត្តិ ๑ មិនស្គាល់លហុកាបត្តិ ๑ មិនស្គាល់គរុកាបត្តិ ๑ មានវស្សាមិនទាន់គ្រប់ដប់ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๕ នេះឯង មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនទេ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๕ គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន គឺភិក្ខុស្គាល់អាបត្តិ ๑ ស្គាល់អនាបត្តិ ๑ ស្គាល់លហុកាបត្តិ ๑ ស្គាល់គរុកាបត្តិ ๑ មានវស្សា ๑๐ ឬច្រើនជាង ๑๐ ឡើងទៅ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๕ នេះឯង គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យ

สามเณรบริภาษได้ ฯ

อุปสัมปทาขันธกะวรรณนา ที่ ๑๐ จบ

อุปสัมปทาขันธกวรรณนา

[๙๙] ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖ ไม่ควรให้อุปสมบท ไม่ควรให้นิสัย ไม่ควรให้สามเณรบริภาษ ๑ รูป คือ ภิกษุไม่ประกอบด้วยสีลขันธ์ ชื่อว่าอเสขะ ๑ ไม่ประกอบด้วยสมาธิขันธ์ชื่อว่าอเสขะ ๑ ไม่ประกอบด้วยปัญญาขันธ์ชื่อว่าอเสขะ ๑ ไม่ประกอบด้วยวิมุตติขันธ์ชื่อว่าอเสขะ ๑ ไม่ประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนขันธ์ชื่อว่าอเสขะ ๑ มีพรรษาไม่ถึงปี ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ทั้ง ๖ นี้แล ไม่ควรให้อุปสมบท ไม่ควรให้นิสัย ไม่ควรให้สามเณรบริภาษ ๑ รูปเลย ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖ นี้ ควรให้อุปสมบท ควรให้นิสัย ควรให้สามเณรบริภาษได้ คือ ภิกษุประกอบด้วยสีลขันธ์ชื่อว่าอเสขะ ๑ ประกอบด้วยสมาธิขันธ์ชื่อว่าอเสขะ ๑ ประกอบด้วยปัญญาขันธ์ชื่อว่าอเสขะ ๑ ประกอบด้วยวิมุตติขันธ์ชื่อว่าอเสขะ ๑ ประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนขันธ์ชื่อว่าอเสขะ ๑ มีพรรษา ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐ ขึ้นไป ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ทั้ง ๖ นี้แล ควรให้อุปสมบท ควรให้นิสัย ควรให้สามเณรบริภาษได้ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖ อย่างอื่นอีก ไม่ควรให้อุปสมบท ไม่ควรให้นิสัย ไม่ควรให้สามเณรบริภาษ ๑ รูป คือ ภิกษุไม่ประกอบด้วย

សីលក្ខន្ធជាអសេក្ខ:ដោយខ្លួនឯង មិនបានដឹកនាំអ្នកដទៃឲ្យកាន់យកនូវសីល-ក្ខន្ធជាអសេក្ខ: ๑ មិនប្រកបដោយសមាធិក្ខន្ធជាអសេក្ខ:ដោយខ្លួនឯង មិនបានដឹកនាំអ្នកដទៃឲ្យកាន់យកនូវសមាធិក្ខន្ធជាអសេក្ខ: ๑ មិនប្រកបដោយបញ្ញាខន្ធជាអសេក្ខ:ដោយខ្លួនឯង មិនបានដឹកនាំអ្នកដទៃឲ្យកាន់យកនូវបញ្ញាខន្ធជាអសេក្ខ: ๑ មិនប្រកបដោយវិមុត្តិក្ខន្ធជាអសេក្ខ:ដោយខ្លួនឯង មិនបានដឹកនាំអ្នកដទៃ ឲ្យកាន់យកនូវវិមុត្តិក្ខន្ធជាអសេក្ខ: ๑ មិនបានប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខ:ដោយខ្លួនឯង មិនបានដឹកនាំអ្នកដទៃឲ្យកាន់យកនូវវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខ: ๑ មានវស្សាមិនទាន់គ្រប់ជប់ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๖ នេះឯង មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๖ គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន គឺភិក្ខុប្រកបដោយសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខ:ដោយខ្លួនឯង បានដឹកនាំអ្នកដទៃឲ្យកាន់យកនូវសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខ: ๑ ប្រកបដោយ សមាធិក្ខន្ធជាអសេក្ខ:ដោយខ្លួនឯង បានដឹកនាំអ្នកដទៃឲ្យកាន់យកនូវសមាធិក្ខន្ធ ជាអសេក្ខ: ๑ ប្រកបដោយបញ្ញាខន្ធជាអសេក្ខ:ដោយខ្លួនឯង បានដឹកនាំអ្នកដទៃឲ្យកាន់យកនូវបញ្ញាខន្ធជាអសេក្ខ: ๑ ប្រកបដោយវិមុត្តិក្ខន្ធ ជាអសេក្ខ:ដោយខ្លួនឯង បានដឹកនាំអ្នកដទៃឲ្យកាន់យកនូវវិមុត្តិក្ខន្ធជាអសេក្ខ: ๑ ប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខ:ដោយខ្លួនឯង បានដឹកនាំអ្នកដទៃឲ្យកាន់យកនូវវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខ: ๑ មានវស្សា ๑๐ ឬមានវស្សាច្រើន

ชาติ ๑๐ ครั้งเท่า ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖ นี้ จึงควรให้อุปสมบท ควรให้นิสสัย ควรให้สามเณรบำรุงได้ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖ อย่างอื่นอีก ไม่ควรให้อุปสมบท ไม่ควรให้นิสสัย ไม่ควรให้สามเณรบำรุง คือภิกษุไม่มีศรัทธา ๑ ไม่มีหิริ ๑ ไม่มีโอตตัปปะ ๑ เกียจคร้าน ๑ มีปัญญาทึบ ๑ ไม่ฉลาดในอาบัติ ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖ นี้แล ไม่ควรให้อุปสมบท ไม่ควรให้นิสสัย ไม่ควรให้สามเณรบำรุง ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖ ควรให้อุปสมบท ควรให้นิสสัย ควรให้สามเณรบำรุงได้ คือภิกษุมีศรัทธา ๑ มีหิริ ๑ มีโอตตัปปะ ๑ ปรารภความเพียร ๑ มีสติตั้งมั่น ๑ มีปัญญาดี หรือมีปัญญาฉลาดในอาบัติ ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖ นี้แล ควรให้อุปสมบท ควรให้นิสสัย ควรให้สามเณรบำรุงได้ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖ อย่างอื่นอีก ไม่ควรให้อุปสมบท ไม่ควรให้นิสสัย ไม่ควรให้สามเณรบำรุง คือภิกษุวิบัติจากศีล ในอธิศีล ๑ วิบัติจากอาจาระในอัธยาจาร ๑ วิบัติจากทิฏฐิในมิจฉาทิฏฐิ คือภิกษุละบาปมิจฉาทิฏฐิแล้ว กลับประกอบด้วยอันตคาหิกทิฏฐิวิญ ๑ เจะดีนติจ ๑ อาชีวปกตปัญญา ๑ มีปัญญาทึบ ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖ นี้แล ไม่ควรให้อุปสมบท ไม่ควรให้นิสสัย ไม่ควรให้สามเณรบำรุง ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๖

គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើបាន គឺកិក្ខុមិនបានវិបត្តិចាកសីលក្នុងអធិសីល ๑ មិនបានវិបត្តិចាកមារយោទក្នុងអជ្ឈាចារ ๑ មិនបានវិបត្តិចាកទិដ្ឋិក្នុងសម្មាទិដ្ឋិ ๑ ចេះដឹងច្រើន ๑ មានប្រាជ្ញា ๑ មានវស្សាជប់ ឬមានវស្សាច្រើនជាងជប់ឡើងទៅ ๑ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๖ នេះ គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន ฯ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๖ ដទៃទៀត មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើទេ គឺកិក្ខុមិនអាចដើម្បីបម្រើដោយខ្លួនឯងក្តី ឲ្យគេបម្រើក្តី នូវអន្តេវាសិក ឬសទ្ធិវិហារិកដែលមានជំងឺ ๑ មិនអាចដើម្បីបំបាត់ដោយខ្លួនឯងក្តី ឲ្យគេបំបាត់ក្តីនូវសេចក្តីអផ្សុករបស់អន្តេវាសិក ឬរបស់សទ្ធិវិហារិក ๑ មិនអាចដើម្បីបន្ទោបង់ដោយខ្លួនឯងក្តី ឲ្យគេបន្ទោបង់ក្តីនូវសេចក្តីសង្ស័យដែលកើតឡើងចំពោះអន្តេវាសិក ឬសទ្ធិវិហារិកដោយធម៌ ๑ មិនស្គាល់អាបត្តិ ๑ មិនស្គាល់វិធីដែលចេញចាកអាបត្តិ ๑ មានវស្សាមិនទាន់គ្រប់ជប់ ๑ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๖ នេះឯង មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនទេ ฯ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๖ គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន គឺកិក្ខុអាចដើម្បីបម្រើដោយខ្លួនឯងក្តី ឲ្យគេបម្រើក្តីនូវអន្តេវាសិក ឬសទ្ធិវិហារិកដែលមានជំងឺ ๑ អាចដើម្បីបំបាត់ដោយខ្លួនឯងក្តី ឲ្យគេបំបាត់ក្តី នូវសេចក្តីអផ្សុករបស់អន្តេវាសិក ឬរបស់សទ្ធិវិហារិក ๑ អាចបន្ទោបង់

ដោយខ្លួនឯងក្តី ឲ្យគេបន្ទោបង់ក្តី នូវសេចក្តីសង្ស័យដែលកើតឡើងចំពោះអន្តរាយិក ឬសទ្ធិវិហារិកដោយធម៌ ๑ ស្គាល់អាបត្តិ ๑ ស្គាល់វិធីដែលចេញចាកអាបត្តិ ๑ មានវស្សាដប់ ឬមានវស្សាច្រើនជាងដប់ឡើងទៅ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๖ នេះឯង គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๖ ដទៃទៀត មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើទេ គឺភិក្ខុមិនអាចដើម្បីញុំាងអន្តរាយិក ឬសទ្ធិវិហារិកឲ្យសិក្សាក្នុងអភិសមាចារិកាសិក្ខា (ខន្ធកវគ្គ) ๑ មិនអាចដើម្បី ទូន្មាននូវអន្តរាយិក ឬសទ្ធិវិហារិកក្នុងអាទិព្រហ្មចរិយកាសិក្ខា (សេក្ខបញ្ញត្តិ) ๑ មិនអាចដើម្បីទូន្មាននូវអន្តរាយិក ឬសទ្ធិវិហារិកក្នុងអភិធម្ម ๑ មិនអាចដើម្បីទូន្មាននូវអន្តរាយិក ឬសទ្ធិវិហារិកក្នុងអភិវិនយ ๑ មិនអាចដើម្បីដោះស្រាយនូវទិដ្ឋិខុសដែលកើតឡើងចំពោះអន្តរាយិក ឬសទ្ធិវិហារិកដោយធម៌ ๑ មានវស្សាមិនទាន់គ្រប់ដប់ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๖ នេះឯង មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្ស័យ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើទេ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๖ គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្ស័យ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន គឺភិក្ខុអាចដើម្បីញុំាងអន្តរាយិក ឬសទ្ធិវិហារិកឲ្យសិក្សាក្នុងអភិសមាចារិកាសិក្ខា ๑ អាចដើម្បីទូន្មាននូវអន្តរាយិក ឬសទ្ធិវិហារិកក្នុងអាទិព្រហ្មចរិយកាសិក្ខា ๑ អាចដើម្បីទូន្មាននូវអន្តរាយិក ឬសទ្ធិវិហារិកក្នុងអភិធម្ម ๑ អាចដើម្បីទូន្មាននូវអន្តរាយិក ឬ

សទ្ធិវិហារិកក្នុងអភិវិនយ ๑ អាចដើម្បីដោះស្រាយនូវទិដ្ឋិខុសដែលកើតឡើងចំពោះអន្តេវាសិក ឬសទ្ធិវិហារិកដោយធម៌ ๑ មានវស្សាជប់ ឬមានវស្សាច្រើនជាងជប់ឡើងទៅ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๖ នេះឯង គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្សយ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๖ ដទៃទៀត មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្សយ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើទេ គឺភិក្ខុមិនស្គាល់អាបត្តិ ๑ មិនស្គាល់អនាបត្តិ ๑ មិនស្គាល់លហុកាបត្តិ ๑ មិនស្គាល់គរុកាបត្តិ ๑ មិនបានចេះចាំស្វាត់នូវបាតិមោក្ខទាំងពីរដោយពិស្តារ មិនបានចែកដោយល្អ មិនបានប្រព្រឹត្តទៅដោយល្អ មិនបានវិនិច្ឆ័យដោយត្រឹមត្រូវ តាមសុត្តតាមអនុព្យញ្ជនៈ ๑ មានវស្សាមិនទាន់គ្រប់ជប់ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๖ នេះឯង មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យនិស្សយ មិនគួរឲ្យសាមណេរបម្រើទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ๖ គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្សយ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើបាន គឺភិក្ខុស្គាល់អាបត្តិ ๑ ស្គាល់អនាបត្តិ ๑ ស្គាល់លហុកាបត្តិ ๑ ស្គាល់គរុកាបត្តិ ๑ ចេះចាំស្វាត់នូវបាតិមោក្ខទាំងពីរដោយពិស្តារ ចែកចេញដោយល្អ ប្រព្រឹត្តទៅដោយល្អ វិនិច្ឆ័យដោយត្រឹមត្រូវ តាមសុត្តៈ តាមអនុព្យញ្ជនៈ មានវស្សាជប់ ឬច្រើនជាងជប់ឡើងទៅ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๖ នេះឯង គួរឲ្យឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្សយ គួរឲ្យសាមណេរបម្រើខ្លួនបាន ។

ឧបសម្បាទេតព្វឆក្កសោឡសវារៈ ចប់

อัฏฐกถา

อุปัชฌายสัทธิวิหาริกวัตตกถา

[๙๐] บทว่า **กิลฺลายํ ภิกฺขุ โหติ** ความว่า ภิกษุนี้เป็นไข้ ๆ บทว่า **อญฺเญหิ ภิกฺขูหิ อนุสาสิโย** ความว่า ท่านที่ภิกษุอื่นพึงพร่ำสอน ๆ

บทว่า **พาหุลฺลาย อาวตฺโต ยทิทํ คณาภิโฆกโต** ความว่า ท่านที่ถูกโอฆะคือคณะพัดพาไปแล้วเพราะความเป็นผู้มากด้วยปัจจัย ๔ ชื่อว่าเป็นผู้ถูกโอฆะคือคณะพัดพาไปแล้ว ๆ

[๙๑] บทว่า **อญฺญตฺรา** ความว่า เว้นจาก ๆ บทว่า **อญฺญตฺร โยคา อญฺญตฺร ปาติโมกฺขา** ความว่า เว้นจากโยคะ เว้นจากปาติโมกข์ ๆ

ภิกษุผู้ไม่ขวนขวายในการศึกษาอภิสมาจาร ชื่อว่าไม่ขวนขวายในการศึกษาอภิสมาจาร

សទ្ធិវិហារិកដែលអាពាធក្តី ព្រះមានព្រះភាគបំណងយកថា ជាអ្នកអាចក្នុងទីនេះ ។ ពិតហើយ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ពាក្យនេះទុកថា ម្នាលឧបាលិ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គ ๕ គួរឲ្យកុលបុត្រឧបសម្បទា គួរឲ្យនិស្សយ គួរឲ្យសាមណេរឧបដ្ឋាក អង្គ ๕ ពួកណា អង្គ ๕ គឺជាអ្នកអាចព្យាបាលឯង ឬឲ្យអ្នកដទៃជួយព្យាបាលអន្តេវាសិក ឬសទ្ធិវិហារិកដែលអាពាធ ជាអ្នកអាចរម្ងាប់ឯង ឬឲ្យអ្នកដទៃជួយរម្ងាប់ ការអផ្សុកបស់អន្តេវាសិក ឬសទ្ធិវិហារិក ជាអ្នកអាចបន្ទោបង់ឯង ឬឲ្យអ្នកដទៃជួយបន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យ ដែលកើតឡើងហើយចេញដោយធម៌ ជាអ្នកអាចណែនាំក្នុងអភិធម្ម និងក្នុងអភិវិនយ ។

ឧបជ្ឈាយសទ្ធិវិហារិកកថា ចប់

អាចរិយន្តេវាសិកវត្តកថា

[๙๒] *បទថា* **បក្ខសង្ឃន្តេសុ** *បានដល់ ទៅចូលពួកតិរ្ថិយ ។*

បទថា **អនុជានាមិ ភិក្ខវេ អាចរិយំ** *សេចក្តីថា តថាគតអនុញ្ញាតអាចារ្យដែលទូន្មានអាចារៈ និងសមាចារៈ ។*

បទទាំងពួង មានបទថា **អាចរិយោ ភិក្ខវេ អន្តេវាសិកម្ហិ** *ជាដើម គប្បីជ្រាបដោយអំណាចបទដែលពោលហើយ ដោយនយថា* **ឧបជ្ឈាយោ ភិក្ខវេ សទ្ធិវិហារិកម្ហិ** *ជាដើមនោះឯង ។ ព្រោះថា ក្នុងបទថា* **អាចរិយោ** *ជាដើម ផ្សេងគ្នាត្រឹមតែព្យញ្ជនៈប៉ុណ្ណោះ ។*

[๙๕] ឯក្នុងបទថា **អន្តេវាសិកោ អាចរិយេសុ ន សម្មា វត្តតិ** សេចក្តីថា អន្តេវាសិកទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តប្រពៃក្នុងអាចារ្យទាំងឡាយនេះ អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបថា ជាអាបត្តិដល់និស្សយន្តេវាសិក ដោយលក្ខណៈដែលខ្ញុំពោលហើយខាងដើមនោះឯងថា ក្នុងការមិនប្រព្រឹត្តប្រពៃ មានវិនិច្ឆ័យដូច្នេះថា កាលសទ្ធិវិហារិកមិនធ្វើវត្តដោយគ្រាន់តែជ្រលក់ចីវរ ការវិនាសរមែងមានដល់ឧបជ្ឈាយ៍ ព្រោះហេតុនោះ ទើបជាអាបត្តិដូចគ្នា ទាំងអ្នកផុតនិស្សយហើយ ទាំងអ្នកមិនទាន់ផុត ដែលមិនធ្វើវត្តនោះឯងថា តាំងអំពីឲ្យជាត្រដល់បុគ្គលខ្លះទៅ ត្រូវអាបត្តិដល់បុគ្គលដែលមិនទាន់ផុតនិស្សយប៉ុណ្ណោះ ព្រោះថា និស្សយន្តេវាសិកគួរធ្វើអាចរិយវត្តទាំងពួង ត្រឹមវេលាដែលខ្លួនអាស្រ័យជាមួយអាចារ្យប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណែកបព្វជ្ជន្តេវាសិក ឧបសម្បជ្ជន្តេវាសិក និងធម្មន្តេវាសិក ទោះបីផុតនិស្សយហើយ ក៏គង់ធ្វើវត្តតាំងអំពីដើម រហូតដល់ជ្រលក់ចីវរ តែជាអនាបត្តិដល់អន្តេវាសិកទាំងនោះ ព្រោះហេតុ មានមិនសាកសួរជាមុន ហើយឲ្យជាត្រជាដើម ។ ហើយក្នុងអន្តេវាសិកទាំងនេះ បព្វជ្ជន្តេវាសិក និងឧបសម្បទន្តេវាសិក ជាការៈរបស់អាចារ្យរហូតអស់ជីវិត និស្សយន្តេវាសិក និងធម្មន្តេវាសិក នៅក្នុងសម្នាក់ដរាបណា ជាការៈរបស់អាចារ្យត្រឹមនោះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបអាចារ្យត្រូវប្រព្រឹត្តក្នុងអន្តេវាសិកទាំងនោះផងដែរ ព្រោះថា អាចារ្យក្តី អន្តេវាសិកក្តី ចំណែកណាមួយ មិនប្រព្រឹត្តប្រកបដោយធម៌ រមែងត្រូវអាបត្តិដល់ចំណែកនោះៗ ។

អាចរិយន្តេវាសិកកថា ចប់

นิสฺสยปฏิปฺปสฺสทฺธิกถา

[๙๗] ក្នុងអង្គជាហេតុរម្ងាប់និស្ស័យចាកឧបជ្ឈាយ៍ជាដើមថា ឧបជ្ឈាយ៍ចៀសចេញទៅចោលក្តី មានវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ បទថា **បกฺกนฺโต** សេចក្តីថា ឧបជ្ឈាយ៍ច្រាច្នានឹងចាកចេញទៅអំពីអាវាសនោះ ចៀសចេញទៅចោលគឺទៅកាន់ទិស កាលលោកទៅហើយយ៉ាងនោះ បើក្នុងវិហារមានភិក្ខុអ្នកឲ្យនិស្ស័យ ឬក្នុងកាលដទៃ ខ្លួនធ្លាប់កាន់យកនិស្ស័យក្នុងសម្នាក់ភិក្ខុណា ឬភិក្ខុណាមានសម្ភោគ និងបរិភោគជូចគ្នា គប្បីកាន់និស្ស័យក្នុងសម្នាក់ភិក្ខុនោះ ។ សូម្បីតែមួយថ្ងៃ ក៏រក្សាអាបត្តិមិនបាន ។ បើភិក្ខុដូច្នោះមិនមាន ភិក្ខុដទៃដែលជាលជ្ជី មានសីលជាទីស្រឡាញ់ មាន កាលដឹងថា លោកជាលជ្ជី មានសីលជាទីស្រឡាញ់ គប្បីសូមនិស្ស័យក្នុងថ្ងៃនោះឯង ។ បើលោកឲ្យ ការឲ្យយ៉ាងនោះជាការល្អ តែបើលោកសួរថា ឧបជ្ឈាយ៍របស់លោកនឹងត្រឡប់ដោយធាប់ឬ ហើយឧបជ្ឈាយ៍បានពោលទុកយ៉ាងនោះ គប្បីឆ្លើយថា ត្រឹមត្រូវហើយលោកម្ចាស់ បើលោកពោលថា បើដូច្នោះ ចូររង់ចាំឧបជ្ឈាយ៍មកចុះ បើរង់ចាំឧបជ្ឈាយ៍ត្រឡប់ ក៏គួរ ។ តែបើដោយប្រក្រតី ដឹងមិនបានថា លោកជាអ្នកមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ឬក៏អត់ គប្បីសង្កេតត្រឹមតែ ๔-๕ ថ្ងៃថា ភិក្ខុនោះ ជាសភាគគ្នាឬទេ ហើយឲ្យលោកធ្វើឱកាសសូមនិស្ស័យ ។ តែបើក្នុងវត្ត មិនមានភិក្ខុអ្នកឲ្យនិស្ស័យផង ឧបជ្ឈាយ៍បានប្រាប់ថា ខ្ញុំនឹងទៅត្រឹមតែ ๒-๓ ថ្ងៃ ពួកលោក កុំចំបែងចិត្តឡើយ ដូច្នេះហើយទើបទៅ បានការរក្សាអាបត្តិ រហូតដល់លោកត្រឡប់មក ។ បើអ្នកស្រុកក្នុងទីនោះ គេនិមន្តឲ្យលោកនៅលើសវេលាដែលកំណត់ទុកដល់ ๕-๑๐ ថ្ងៃសោត

อุปชฺฌายฺเยนาะ คปฺปีเยฺย ปุณฺณกฺขณาเยว วตฺตเต ขีณนฺเตติ พหุกาปิ ภิกฺขู ปาตเรว ยาคุปานาทีนิ กตฺวา ตสฺมึ ทิวเส ปิณฺฑาย น จรนฺติ ฯ ตสฺมา เอวรูเป กาเล ปุณฺณกฺขณาเยว วตฺตเต ขีณนฺเตติ วตฺตุ วฏฺฏติ ฯ ยทา ปน ปาโต ปฏฺฐาย ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตมฺปิ จรนฺติ, ตทา ปุณฺณกฺขณาเยว วตฺตเต ขีณนฺเตติ วตฺตุ น วฏฺฏติ ฯ ตสฺมา เอวรูเป กาเล ปุณฺณกฺขณาเยว วตฺตเต ขีณนฺเตติ วตฺตุ วฏฺฏติ ฯ

*ปุณฺณกฺขณาเยว วตฺตเต ขีณนฺเตติ วตฺวา ปน ปุน ปุณฺณกฺขณาเยว วตฺตเต ขีณนฺเตติ วตฺตุ น วฏฺฏติ ฯ ปุน วตฺตพฺพกาลสฺมึ ปน ปุน

ទោសជំនួស ។ បើលោកមិនព្រមអត់ទោស គប្បីពឹងភិក្ខុទាំងឡាយដែលនៅក្នុងវត្តជិតខាងឲ្យជួយសូមទោសជំនួស ។ បើធ្វើដូច្នោះហើយ លោកក៏មិនព្រមអត់ទោសឲ្យ គប្បីទៅក្នុងទីដទៃ ហើយនៅក្នុងសម្នាក់របស់ភិក្ខុទាំង-ឡាយ ដែលជាសភាគជល់ឧបជ្ឈាយ៍ ដោយគិតថា មុខតែឧបជ្ឈាយ៍បានដឹងថា នៅក្នុងសម្នាក់របស់ភិក្ខុទាំងឡាយដែលជាសភាគរបស់អញ នឹងគប្បីអត់ទោសឲ្យខ្លះ ។ បើធ្វើដូច្នោះហើយ លោកក៏មិនទាន់អត់ទោសឲ្យ គប្បីនៅក្នុងទីនោះឯងចុះ បើមិនអាចនៅក្នុងទីនោះបាន ដោយទោស មានបាយថ្លៃជាដើម ទោះមកកាន់វត្តដែលជាលំនៅដើមនោះឯង កាន់យកនិស្សយក្នុងសម្នាក់ភិក្ខុដទៃក៏គួរ ។ វិនិច្ឆ័យក្នុងការបង្គាប់បញ្ជា មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។

បណ្តាអង្គ ៦ ដែលជាហេតុឲ្យនិស្សយរម្ងាប់ចាកអាចារ្យក្នុងអង្គនេះ គឺ អាចារ្យចៀសចេញទៅក្តី មានវិនិច្ឆ័យថា អាចារ្យអង្គខ្លះ លាហើយចៀសចេញទៅ អង្គខ្លះមិនលា សូម្បីអន្តេវាសិក ក៏យ៉ាងនោះដូចគ្នា ។ ក្នុងអាចារ្យនិងអន្តេវាសិកទាំង ២ ចំណែកនោះ បើអន្តេវាសិកលាអាចារ្យថា ខ្ញុំចង់ទៅទីនោះ ដោយករណីយកិច្ចចំពោះខ្លួនណាមួយ ត្រូវអាចារ្យសួរថា ទៅពេលណាហ្ន៎ ទើបឆ្លើយថា នឹងទៅក្នុងពេលល្ងាច ឬនឹងក្រោកឡើង ទៅក្នុងរាត្រី លុះអាចារ្យទទួលថា សាធុ និស្សយរម្ងាប់មួយរំពេច ។ តែបើអន្តេវាសិកពោលថា ខ្ញុំចង់ទៅទីនោះ អាចារ្យឆ្លើយថា លោកនឹងគ្រាច់បិណ្ឌបាតត្រង់ស្រុកនោះសិន ខាងក្រោយនឹងដឹង ហើយភិក្ខុនោះទទួលថា សាធុ បើអន្តេ-វាសិកទៅអំពីស្រុកនោះ ជាការទៅដោយល្អ តែបើមិនទៅ និស្សយមិន

រម្ងាប់ ។ បើអន្តេវាសិកពោលថា ខ្ញុំនឹងទៅ តែអាចារ្យប្រាប់ថា កុំទាន់ទៅ ពេលយប់ ប្រឹក្សាគ្នាហើយ ទើបដឹង ដូច្នេះ កាលប្រឹក្សាគ្នាហើយ ទើបទៅ ឈ្មោះថា ទៅដោយល្អ បើមិនទៅនិស្សយក៏មិនរម្ងាប់ ។ តែសម្រាប់អន្តេ-វាសិកដែលមិនលាអាចារ្យជាមុន ចៀសចេញទៅ និស្សយរម្ងាប់ក្នុងកាល កន្លងឧបចារសីមាទៅ កាលត្រឡប់មកវិញក្នុងឧបចារសីមា និស្សយក៏មិន ទាន់រម្ងាប់ បើអាចារ្យលាអន្តេវាសិកថា ខ្ញុំនឹងទៅក្នុងទីនោះ កាលអន្តេវាសិក សួរថា លោកម្ចាស់ទៅថ្មើរណា ឆ្លើយថា ពេលល្ងាចក្តី ពេលយប់ក្តី គ្រាន់ តែអន្តេវាសិកទទួលថា សាធុ និស្សយក៏រម្ងាប់ភ្លាម ។ តែបើអាចារ្យពោល ថា ស្អែកនេះ ខ្ញុំនឹងគ្រាច់បិណ្ឌបាត ហើយបង្ហួសទៅ ឯអន្តេវាសិកទទួលថា សាធុ និស្សយមិនទាន់រម្ងាប់ រហូតអស់មួយថ្ងៃ លុះថ្ងៃរះ ទើបរម្ងាប់ ។ អាចារ្យប្រាប់ថា ខ្ញុំនឹងទៅបិណ្ឌបាតឯស្រុកឈ្មោះនោះហើយ ទើបដឹងថា ទៅ ឬក៏អត់ បើមិនទៅ និស្សយមិនរម្ងាប់ ។ បើអាចារ្យប្រាប់ថា នឹងទៅ ហើយ ត្រូវអន្តេវាសិកឃាត់ថា កុំគប្បីទៅ សូមបង្អង់សិន ពេលវាត្រីពិការក្សាគ្នា ហើយ នឹងដឹង សូម្បីប្រឹក្សាគ្នាហើយមិនទៅ និស្សយក៏មិនរម្ងាប់ ។ បើ អន្តេវាសិក និងអាចារ្យទាំង ២ ចេញអំពីសីមាទៅ ដោយករណីយកិច្ចណា មួយ លំជាប់នោះ បើចិត្តគិតទៅកើតឡើង អាចារ្យមិនទាន់លា ចេញទៅ ហើយ ត្រឡប់វិញខាងក្នុង ២ លេឌ្ឌុបាត និស្សយមិនរម្ងាប់ បើកន្លង ២ លេឌ្ឌុបាត ចេញទៅហើយ ទើបត្រឡប់ និស្សយរមែងរម្ងាប់ ។ អាចារ្យ និង ឧបជ្ឈាយ៍ នៅក្នុងវត្តដទៃ កន្លង ២ លេឌ្ឌុបាតចេញទៅ និស្សយរម្ងាប់ ។

អាចារ្យលាសិក្ខា អនិច្ចធម្ម ទៅចូលតិរ្ថិយ និស្ស័យរម្ងាប់ក្ងាមនោះឯង ។

ឯក្នុងការបណ្តេញ មានវិនិច្ឆ័យថា បើអាចារ្យជាអ្នកមានប្រាជ្ញានឹងរលាស់ពិតៗ ទើបបណ្តេញចេញដោយបណាមនិស្ស័យ តែអន្តេវាសិកនៅជាអ្នករក្សាអាល័យថា អាចារ្យបណ្តេញអញហើយក៏ពិត តែលោកនៅជាអ្នកទោរទន់ដោយទឹកចិត្ត ដូច្នេះ និស្ស័យមិនទាន់រម្ងាប់ ។ តែបើអាចារ្យមានអាល័យ អន្តេវាសិកអស់អាល័យ ជាក់ជុរៈថា ពេលនេះ អញនឹងមិនអាស្រ័យអាចារ្យនេះ សូម្បីយ៉ាងនោះ និស្ស័យរមែងមិនទាន់រម្ងាប់ ។ បើដោយប្រការទាំង ២ ចំណែកនៅមានអាល័យ និស្ស័យរមែងមិនរម្ងាប់ពិត ។ ក្នុងបុគ្គលទាំង ២ ចំណែកជាក់ជុរៈ ទើបនិស្ស័យរម្ងាប់ ។ អន្តេវាសិកអ្នកត្រូវបណ្តេញ គួរព្រមទទួលទណ្ឌកម្ម ។ ហើយសូមឲ្យអាចារ្យអត់ទោស ៣ ដង បើលោកមិនអត់ទោសឲ្យ គប្បីបដិបត្តិដោយន័យដែលពោលហើយក្នុងឧបជ្ឈាយ៍ ។

ក្នុងពាក្យថា អាចារ្យបាននៅនៅរួមជាមួយនឹងឧបជ្ឈាយ៍នេះ គប្បីជ្រាបការជួបគ្នា ដោយអំណាចការបានឃើញ និងបានឮ បើសទ្ធិវិហារិកអាស្រ័យអាចារ្យ ឃើញឧបជ្ឈាយ៍ថ្ងាយបង្គំព្រះចេតិយនៅក្នុងវត្ត ដែលនៅជាមួយគ្នាក្តី ត្រាច់បិណ្ឌបាតនៅក្នុងស្រុកជាមួយគ្នាក្តី និស្ស័យរមែងរម្ងាប់ ឧបជ្ឈាយ៍ឃើញ តែសទ្ធិវិហារិកមិនឃើញ និស្ស័យមិនរម្ងាប់ សទ្ធិវិហារិកឃើញឧបជ្ឈាយ៍ធ្វើដំណើរទៅក្តី ទៅតាមអាកាសក្តី ដឹងថា ជាភិក្ខុអំពីចម្ងាយ តែមិនដឹងថា ឧបជ្ឈាយ៍ និស្ស័យមិនរម្ងាប់ បើដឹង និស្ស័យរម្ងាប់ ។ ឧបជ្ឈាយ៍

នៅលើប្រាសាទ សទ្ធិវិហារិកនៅខាងក្រោម តែមិនទាន់ឃើញលោក ឆាន់បបរហើយចៀសចេញទៅក្តី មិនទាន់ឃើញលោកដែលអង្គុយត្រង់រោងឆាន់ ឆាន់ក្នុងចំណែកម្ខាង ហើយចៀសទៅក្តី មិនទាន់ឃើញលោកដែលអង្គុយក្នុងមណ្ឌបស្តាប់ធម៌ៗ ហើយចៀសចេញទៅក្តី និស្សយមិនរម្ងាប់ ។ គប្បីជីងការជួបគ្នាដោយអំណាចការឃើញ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ឯការជួបគ្នា ដោយំណាចការបានឮ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បើឧបជ្ឈាយ៍កំពុងពោលធម៌ក្តី ធ្វើអនុមោទនាក្តី ក្នុងវត្តក្តី ក្នុងចន្លោះស្រុកក្តី សទ្ធិវិហារិកបានឮសំឡេងហើយ ចាំបានថា សំឡេងនេះជាឧបជ្ឈាយ៍របស់អញ និស្សយរម្ងាប់ បើចាំមិនបានមិនរម្ងាប់ឡើយ ។ វិនិច្ឆ័យក្នុងការជួបប្រសព្វគ្នា មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។

[๙๘] លក្ខណ:នៃឧបជ្ឈាយ៍ និងអាចារ្យ ដោយសង្ខេបឯណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ទុកក្នុងខាងដើមថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុអ្នកឆ្លាសប្រតិពល មានវស្សា ๑๐ ក្តី ឬមានវស្សាច្រើនជាង ๑๐ ឡើងទៅ គួរឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្រ) បាន ដូច្នេះ ។ ឥឡូវនេះ កាលសម្តែងលក្ខណ:នោះដោយពិស្តារ ទើបត្រាស់បទថា **បញ្ចហិ ភិក្ខវេ អង្គេហិ សមន្នាគតេន** *ជាដើម ។*

បណ្តាបទទាំងនោះ ពីរបទថា **បញ្ចហិ អង្គេហិ** *បានដល់ អង្គមិនជាគុណ ๕ យ៉ាង ។ ពិតហើយ ភិក្ខុនោះ ជាបុគ្គលឈ្មោះថាប្រកបដោយអង្គមិនជាគុណ ក៏ព្រោះមិនប្រកបដោយកងនៃធម៌ ๕ មានកងសីលជាដើម ។*

បទថា **ន ឧបសម្បាឧេតព្វំ** *បានដល់ មិនគប្បីធ្វើជាឧបជ្ឈាយ៍ឲ្យ កុលបុត្រឧបសម្បទា ។ បទថា* **ន និស្សយោ ទាតព្ពោ** *បានដល់ មិន គប្បីធ្វើជាអាចារ្យឲ្យនិស្ស័យ ។ បទថា* **អសេក្ខេន** *ជាដើម ក្នុងអង្គ ៥ នេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ សំដៅយកសីល សមាធិ បញ្ញា ផល និងបច្ច-វេក្ខណញ្ញាណនៃព្រះអរហន្ត ឯ ៣ បញ្ចកៈខាងដើម ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ ហើយដោយអំណាចនៃកិក្ខុដែលមិនសមគួរ មិនបានត្រាស់ដោយអំណាចអង្គ នៃអាបត្តិទ្បើយ ។*

បណ្តាបញ្ចកៈទាំងនេះ ៣ បញ្ចកៈ មានពាក្យជាដើមថា **អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធេន ១ អត្តនា ន អសេក្ខេន ១ អសទ្ធោ ១** *ទ្រង់ធ្វើការហាមដោយ អំណាចនៃកិក្ខុដែលមិនសមគួរ ទ្រង់មិនបានធ្វើដោយអំណាចអង្គនៃអាបត្តិ ទ្បើយ ពិតហើយ កិក្ខុណាមិនប្រកបដោយកងនៃធម៌ ៥ របស់ព្រះអរិយៈ មានសីលជាដើមទេ ទាំងមិនអាចដឹកនាំអ្នកដទៃក្នុងធម៌ទាំងនោះ តែជាអ្នក ប្រកបដោយទោស មានអស្សទ្ធិយជាដើមគ្រប់គ្រងបរិស័ទ បរិស័ទរបស់កិក្ខុ នោះ រមែងវិនាសចាកគុណទាំងឡាយ មានសីលជាដើមពិត រមែងមិន ចម្រើន ។ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យជាដើមថា ឯកិក្ខុនោះ មិនគប្បីឲ្យកុលបុត្រ ឧបសម្បទា ដូច្នេះ ទើបឈ្មោះថា ត្រាស់ដោយអំណាចនៃកិក្ខុដែលមិនសម គួរ មិនបានត្រាស់ដោយអំណាចអង្គនៃអាបត្តិទ្បើយ ។ ឯការដែលព្រះ-ខីណាស្រពប៉ុណ្ណោះជាព្រះឧបជ្ឈាយ៍ និងអាចារ្យបាន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ អនុញ្ញាតហើយ ក៏ទេ បើទ្រង់អនុញ្ញាតចំពោះតែព្រះខីណាស្រពនោះប៉ុណ្ណោះ*

សោត ព្រះអង្គគង់មិនត្រាស់ពាក្យថា បើការអផ្សុកកើតឡើងដល់ឧបជ្ឈាយ៍ ដូច្នេះជាដើមឡើយ ។ ក៏ព្រោះហេតុដែលបរិស័ទរបស់ព្រះខីណាស្រព មិនសូន្យចាកគុណទាំងឡាយ មានសីលជាដើមឡើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ពាក្យជាដើមថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រកបដោយអង្គ ៥ គប្បីឲ្យកុលបុត្រឧបសម្បទាបាន ដូច្នេះ ។

ក្នុងអង្គទាំងឡាយ មាន **អធិសីលេ សីលវិបត្តោ** *ជាដើម មានវិនិច្ឆ័យថា ភិក្ខុអ្នកត្រូវអាបត្តិបារាជិក សង្ឃាទិសេស ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសីល-វិបត្តិក្នុងអធិសីល ។ អ្នកត្រូវអាបត្តិ ៥ កងក្រៅពីនេះ ឈ្មោះថា អ្នកមានអាចារវិបត្តិ ក្នុងអជ្ឈាចារ ។ អ្នកលះសម្មាទិដ្ឋិចេញ ប្រកបដោយអន្តគា-ហិកមិច្ឆាទិដ្ឋិ ឈ្មោះថា អ្នកវិបត្តិដោយទិដ្ឋិ ក្នុងអតិទិដ្ឋិ ។ សុតៈមានប្រមាណប៉ុនណា ដែលភិក្ខុអ្នកគ្រប់គ្រងបរិស័ទគប្បីជ្រាប្នា ព្រោះជ្រាសចាកសុតៈនោះ ឈ្មោះថា អ្នកមានសុតៈតិច ។ ព្រោះមិនដឹងចំណែកដែលលោកគួរដឹង មានអាបត្តិជាដើម ទើបឈ្មោះថា ជាអ្នកមានបញ្ញាថោកថយ ។ ក្នុងបញ្ចកៈនេះ បីបទខាងដើម ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដោយអំណាចនៃភិក្ខុមិនសមគួរប៉ុណ្ណោះ ពីរបទខាងចុង ត្រាស់ដោយអំណាចអង្គនៃអាបត្តិ ។*

បទថា **អាបត្តឺ ន ជានាតិ** *សេចក្តីថា កាលសទ្ធិវិហារិកក្តី អន្តេ-វាសិកក្តី ជ្រាប់ថា កម្មមានសភាពយ៉ាងនេះ ខ្ញុំធ្វើហើយដូច្នេះ លោកមិនជ្រាបថា ភិក្ខុនេះ ត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះ ។*

បទថា **វុដ្ឋានំ ន ជានាតិ** *សេចក្តីថា មិនស្គាល់ថា ការចេញចាក*

អាបត្តិ ដែលជាវុដ្ឋានគាមិនី ឬទេសនាគាមិនី យ៉ាងនេះៗ ។ ក្នុងបញ្ចកៈនេះ ពីរបទខាងដើម ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដោយអំណាចនៃកិក្ខុដែលមិនសមគួរ បីបទខាងចុង ត្រាស់ដោយអំណាចអង្គនៃអាបត្តិ ។

បទថា **អភិសមាចារិកាយ សិក្ខាយ** *សេចក្តីថា ជាអ្នកមិនអាចដើម្បីនឹងពន្យល់ក្នុងខន្ធកវគ្គ ។*

បទថា **អាធិព្រហ្មចរិកាយ** *សេចក្តីថា ជាអ្នកមិនអាចដើម្បីនឹងដឹកនាំក្នុងសិក្ខាបទប្បញ្ញត្តដែលគួរសិក្សា ។*

បទថា **អភិធម្មេ** *សេចក្តីថា ជាអ្នកមិនអាចដឹកនាំក្នុងនាមរូបបរិច្ឆេទ ។*

បទថា **អភិវិនយេ** *សេចក្តីថា ជាអ្នកមិនអាចណែនាំក្នុងវិនយ-បិដកសុទ្ធ ។ ឯពីរបទថា* **វិនេតុំ ន បដិពលោ** *សេចក្តីថា រមែងមិនអាចឲ្យសិក្សាក្នុងកិច្ចគ្រប់យ៉ាង ។*

បទថា **ធម្មតោ វិវេចេតុំ** *សេចក្តីថា ដើម្បីឲ្យលះបង់ដោយធម៌ គឺតាមហេតុ ។*

ក្នុងបញ្ចកៈនេះ កាត់អាបត្តិគ្រប់ៗ បទ ។ ក្នុងបញ្ចកៈដែលមានបទដើមថា មិនស្គាល់អាបត្តិ ក៏កាត់គ្រប់ៗ បទ ។

ក្នុងបញ្ចកៈនោះ បទថា **ឧភយានិ ខោ បនស្ស ចាតិមោក្ខានិ វិត្ថារេន ស្វាគតានិ ហោន្តិ** *បានដល់ ចាតិមោក្ខ ២ ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដោយអំណាចឧភតោវិភង្គ ។*

បទថា **សុវិភត្តានិ** *បានដល់ ត្រាស់ដោយអំណាចមាតិកាវិភង្គ ។*

បទថា **សុប្បវត្តីនិ** *បានដល់ ដែលត្រាស់ដោយអំណាចចាំរត់មាត់ ។*

ច្រើនបទថា **សុវិច្ឆិតានិ សុត្តសោ អនុព្យញ្ជនសោ** *បានដល់ ដែលវិនិច្ឆ័យល្អហើយដោយមាតិកា និងវិភង្គ ។ ក្នុងបញ្ចក:ដែលមានបទខាងចុងថា មានវស្សាមិនដល់ ១០ ក៏មានន័យដូចគ្នានោះឯង ។ បីបញ្ចក:ខាងដើម បីបទក្នុងបញ្ចក:ទី ៤ ពីរបទក្នុងបញ្ចក:ទី ៥ រួមទាំងអស់ជា ៤ បញ្ចក: ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដោយអំណាចនៃភិក្ខុដែលមិនសមគួរ ។ ពីរបទក្នុងបញ្ចក: ទី ៤ បីបទក្នុងបញ្ចក:ទី ៥ បីបញ្ចក: គឺទី ៦-៧-៨ រួមទាំងអស់ជា ៤ បញ្ចក: ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដោយអំណាចអង្គនៃអាបត្តិដោយប្រការដូច្នេះ ។ ក្នុងសុក្កបក្ខមិនមានអាបត្តិទ្បើយ ទាំង ៨ បញ្ចក:ដូច្នេះឯង ។*

[๙๙] *គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឆក្ក:ទាំងឡាយដូច្នេះថា* **ឧឧឧសវសฺ** *បទ ជាប្រការពិសេស ។ បទនោះ កាត់អាបត្តិក្នុងគ្រប់ៗ ពួក ។ ពាក្យដ៏សេស គប្បីជ្រាបតាមន័យដែលពោលហើយនោះឯង ។*

សោឡសបញ្ចកវិនិច្ឆ័យ ចប់

អញ្ញតិត្ថិយបុព្វកថា

[๑๐๐] សម័យនោះឯង ភិក្ខុណាដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជទៃ កាលបើឧបជ្ឈាយ៍និយាយប្រដៅប្រកបដោយធម៌ហើយ ក៏ពោលតិះដៀលឧបជ្ឈាយ៍ ហើយរត់ចូលទៅកាន់លទ្ធិតិរ្ថិយនោះដូចដែលវិញ ។ បុគ្គលនោះវិលត្រឡប់មកសូមឧបសម្បទានឹងភិក្ខុទាំងឡាយម្តងទៀត ។ ភិក្ខុទាំងនោះបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជទៃហើយ កាលបើឧបជ្ឈាយ៍និយាយប្រដៅប្រកបដោយធម៌ហើយ ក៏ពោលតិះដៀលឧបជ្ឈាយ៍ ហើយរត់ចៀសទៅកាន់លទ្ធិតិរ្ថិយនោះដូចដែលវិញ លុះបុគ្គលនោះត្រឡប់មកវិញ សង្ឃមិនត្រូវឲ្យឧបសម្បទាឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលណាឯទៀតធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជទៃហើយ ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទា ក្នុងធម៌វិន័យនេះ សង្ឃត្រូវឲ្យបរិវាសដល់បុគ្គលនោះកំណត់ត្រឹម ៤ ខែ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ឃត្រូវឲ្យបរិវាសបែបយ៉ាងនេះ ។ គឺភិក្ខុត្រូវឲ្យបុគ្គលនោះកោរសក់ និងពុកមាត់ជាមុន រួចហើយ ឲ្យស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ហើយឲ្យគ្រងចីពរឆៀងស្មាម្ខាង រួចហើយ ឲ្យថ្វាយបង្គំបាទាភិក្ខុទាំងឡាយ រួចឲ្យអង្គុយច្រហោងផ្ទងអញ្ជលីឡើង ហើយត្រូវប្រាប់ថា អ្នកឯងចូរពោលយ៉ាងនេះ គឺត្រូវពោលថា ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីរលឹក ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីរលឹក ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក ជាគម្រប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីរលឹក ជាគម្រប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូម

ដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីរលឹក ជាគម្រប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក ជាគម្រប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីរលឹក ជាគម្រប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីរលឹក ជាគម្រប់បីដងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរិយដទៃនោះ ត្រូវចូលទៅកាន់ជំនុំសង្ឃហើយ ពាក់ចីពរឆៀងស្មាម្ខាង រួចថ្វាយបង្គំបាទភិក្ខុទាំងឡាយហើយ អង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលីឡើងហើយ គប្បីពោលយ៉ាងនេះនឹងសង្ឃថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណាឈ្មោះនេះ ធ្លាប់ជាតិរិយដទៃ ប្រាថ្នានូវឧបសម្បទាក្នុងធម៌វិនៃយនេះ បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណានោះ សូមបរិវាសនឹងសង្ឃអស់ ៤ ខែ ។ បុគ្គលនោះ គប្បីសូមជាគម្រប់ពីរដង គប្បីសូមជាគម្រប់បីដង ។ ភិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលត្រូវផ្តៀងសង្ឃថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមព្រះសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ (ជ្បិត) បុគ្គលនេះឈ្មោះនេះ ធ្លាប់ជាតិរិយដទៃ ប្រាថ្នានូវឧបសម្បទាក្នុងធម៌វិនៃយនេះ ឥឡូវបុគ្គលនោះ សូមបរិវាសនឹងសង្ឃអស់ ៤ ខែ បើកម្មមានកាលដ៏សមគួរដល់សង្ឃហើយ សង្ឃគួរឲ្យបរិវាសដល់កុលបុត្រឈ្មោះនេះដែលធ្លាប់ជាតិរិយដទៃអស់ ៤ ខែចុះ ។ នេះជាពាក្យផ្តៀងសង្ឃឲ្យដឹង ។ បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមព្រះសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បុគ្គលនេះឈ្មោះនេះធ្លាប់ជាតិរិយដទៃ ប្រាថ្នានូវឧបសម្បទាក្នុងធម្មវិនៃយនេះ ។ បុគ្គលនោះ សូមបរិវាសនឹងសង្ឃកំណត់ ៤ ខែ ។ ឥឡូវ សង្ឃឲ្យបរិវាសដល់បុគ្គលនេះដែលធ្លាប់ជាតិរិយដទៃកំណត់ ៤ ខែ ។ ការឲ្យបរិវាសដល់បុគ្គលឈ្មោះនេះដែលធ្លាប់ជាតិរិយ

ជនៃកំណត់ ๔ ខែ គួរដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គ
នោះគប្បីស្ងៀមនៅចុះ មិនគួរដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណាទេ លោកដ៏មាន
អាយុអង្គនោះគប្បីពោលឡើង ។ សង្ឃបានឲ្យបរិវាសដល់បុគ្គលឈ្មោះនេះ
ដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃកំណត់ ៤ ខែហើយ ។ ការឲ្យតិត្ថិយបរិវាសនេះ គួរ
ដល់សង្ឃហើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាសង្ឃស្ងៀមនៅ ។ ខ្ញុំសូមចាំទុកនូវ
សេចក្តីនេះ ដោយអាការស្ងៀមនៅយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ ឈ្មោះថា ញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះឯង ។
(បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃខ្លះ) មិនបានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ មិនបានញុំាងសង្ឃឲ្យ
ត្រេកអរ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះមានបុគ្គល
ដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ ចូលទៅកាន់ស្រុកហួសកាលហួសវេលា ត្រឡប់មក
វិញក្នុងវេលាថ្ងៃពេក (ហួសថ្ងៃ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែល
ធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃឈ្មោះថា មិនបានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះក៏មាន ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុជនៃមានតទៅទៀត បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ
គោចរទៅកាន់សំណាក់ស្រីផ្ការាសក្តី គោចរទៅកាន់សំណាក់ស្រីមេម៉ាយក្តី
គោចរទៅកាន់សំណាក់កុមារីធាត់ (ក្រមុំចាស់) ក្តី គោចរទៅកាន់សំណាក់
មនុស្សខ្ទើយក្តី គោចរទៅកាន់សំណាក់ភិក្ខុនីក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយ ជនៃឈ្មោះថាមិនបានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរបែបនេះ
ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុជនៃមានតទៅទៀត អស់ទាំងការងារធំ

តូចទាំងឡាយណា របស់សព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃក៏មិនបានវាងវៃក្នុងការងារនោះឡើយ ជាបុគ្គលខ្ជិលមិនប្រកបដោយបញ្ញាពិចារណាជាឧបាយក្នុងការងារធំតូចនោះ មិនអាចដើម្បីធ្វើបាន មិនអាចដើម្បីចាត់ចែងបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ ឈ្មោះថា មិនបានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរបែបនេះក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ហេតុជនៃមានតទៅទៀត បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃឥតមានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏ក្លៀវក្លាក្នុងបាលី អដ្ឋកថា អធិសីល (បាតិមោក្ខសំវរសីល) អធិចិត្ត (លោកិយសមាធិភាវនា) និងអធិបញ្ញា (លោកុត្តរមគ្គភាវនា) ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ ឈ្មោះថា មិនបានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរបែបនេះក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុជនៃមានតទៅទៀត បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ បានចេញចាកលទ្ធិតិរ្ថិយរបស់សាស្តាណាហើយ ដល់វេលាមានគេពោលតិះដៀលចំពោះសាស្តានោះ តាមទិដ្ឋិរបស់សាស្តានោះ តាមសេចក្តីគាប់ចិត្តរបស់សាស្តានោះ តាមសេចក្តីពេញចិត្តរបស់សាស្តានោះ តាមសេចក្តីប្រកាន់របស់សាស្តានោះ ក៏ស្រាប់តែខឹងតូចចិត្ត ឥតមានត្រេកអរឡើយ កាលបើមានគេពោលតិះដៀលព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ឬព្រះសង្ឃវិញក៏សប្បាយចិត្ត មានកាយ និងចិត្តអណ្តែតឡើយហើយ ត្រេកអរពេកណាស់ ម្យ៉ាងទៀត បើចេញចាកពីលិទ្ធិតិរ្ថិយរបស់សាស្តាណាហើយ កាលបើមានគេពោលសរសើរចំពោះសាស្តានោះតាមទិដ្ឋិរបស់សាស្តានោះ តាមសេចក្តីគាប់ចិត្តរបស់សាស្តានោះ តាមសេចក្តីពេញចិត្តរបស់

สาสฺดานោះ តាមសេចក្តីប្រកាន់របស់សាស្តានោះ ក៏សប្បាយចិត្ត មានកាយ និងចិត្តអណ្តែតទ្បើង ហើយមានសេចក្តីត្រេកអរពេកណាស់ កាលបើមានគេ ពោលសរសើរព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ឬព្រះសង្ឃវិញហើយ ក៏ខឹងតូចចិត្ត ឥត ត្រេកអរទ្បើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើនេះហើយជាហេតុដ៏ឆ្នើម (ជា កំពូល) ក្នុងកិរិយាដែលមិនបានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអររបស់បុគ្គលដែលធ្លាប់ ជាតិរ្ថិយជនៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ ឈ្មោះថា មិនបានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃមិនបានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះ បើត្រឡប់មក វិញសង្ឃមិនត្រូវឲ្យឧបសម្បទាទ្បើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែល ធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ ឈ្មោះថា ញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរបាននោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានបុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃចូល ទៅកាន់ស្រុកមិនឲ្យហួសវេលា ត្រឡប់ចេញមកវិញក៏មិនឲ្យហួសថ្ងៃ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ ឈ្មោះថា បានញុំាងសង្ឃឲ្យ ត្រេកអរបែបនេះក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុជនៃមានតទៅទៀត បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃមិនបាន គោចរទៅកាន់សំណាក់ស្រីផ្តាមាស មិន បានគោចរទៅកាន់សំណាក់ស្រីមេម៉ាយ មិនបានគោចរទៅកាន់សំណាក់កុមារី ដ៏ធាត់ (ក្រមុំចាស់) មិនបានគោចរទៅកាន់សំណាក់មនុស្សខ្ទើយ មិនបាន គោចរទៅកាន់សំណាក់ភិក្ខុនី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលធ្លាប់ជា តិរ្ថិយជនៃ ឈ្មោះថា បានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរបែបនេះក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ហេតុដទៃមានតទៅទៀត ការងារធំតូចរបស់សព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយឯណា បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរិយដទៃក៏វាងវៃក្នុងការងារនោះ ជាបុគ្គលមិនខ្ជិល ប្រកបដោយបញ្ញាពិចារណា ជាឧបាយក្នុងការងារនោះ អាចដើម្បីធ្វើបាន អាចដើម្បីចាត់ចែងបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរិយដទៃ ឈ្មោះថា បានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរបែបនេះក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដទៃមានតទៅទៀត បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរិយដទៃ មានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏ក្លៀវក្លាក្នុងបាលី អដ្ឋកថា អធិសីល អធិចិត្ត និងអធិប្បញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរិយដទៃ ឈ្មោះថា បានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរបែបនេះក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដទៃមានតទៅទៀត បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរិយដទៃ បានចេញចាកលទ្ធិតិរិយរបស់សាស្តាណាហើយ កាលបើមានគេពោលតិះដៀលចំពោះសាស្តានោះ តាមទិដ្ឋិរបស់សាស្តានោះ តាមសេចក្តីគាប់ចិត្តរបស់សាស្តានោះ តាមសេចក្តីពេញចិត្តរបស់សាស្តានោះ តាមសេចក្តីប្រកាន់របស់សាស្តានោះ ក៏សប្បាយចិត្ត មានកាយ និងចិត្តអណ្តែតឡើង ហើយត្រេកអរពេកណាស់ កាលបើមានគេពោលតិះដៀលព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ឬព្រះសង្ឃហើយ ក៏ត្រឡប់ជាខឹងតូចចិត្ត ឥតត្រេកអរឡើយ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើបុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរិយដទៃ បានចេញចាកលទ្ធិតិរិយរបស់សាស្តាណាហើយ កាលបើមានគេពោលសរសើរចំពោះសាស្តានោះ តាមទិដ្ឋិរបស់សាស្តានោះ តាមសេចក្តីគាប់ចិត្តរបស់សាស្តានោះ តាមសេចក្តីពេញចិត្តរបស់សាស្តានោះ តាមសេចក្តី

ប្រកាន់របស់សាស្តានោះហើយ ក៏ខឹងតូចចិត្ត ឥតមានសេចក្តីត្រេកអរឡើយ កាលបើមានគេពោលសរសើរព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ឬព្រះសង្ឃវិញ ក៏សប្បាយចិត្ត មានកាយ និងចិត្តអណ្តែតឡើង ត្រេកអរក្រៃពេក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ អំពើនេះ ជាហេតុដ៏ឆ្នើម ជាកំពូល ក្នុងកិរិយាញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរ របស់បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ ឈ្មោះថា ញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (បើ) បុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ បានញុំាងសង្ឃឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះហើយ លុះត្រឡប់មកវិញ សង្ឃគួរឲ្យឧបសម្បទាចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយជនៃ មានកាយអាក្រាតដើរមក សង្ឃត្រូវស្វែករកចីវរ មានឧបជ្ឈាយ៍ជាមូលឲ្យ (គឺធ្វើឧបជ្ឈាយ៍ឲ្យជាធំ) ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ មិនទាន់បានកោរសក់នៅឡើយទេ ហើយដើរមក ភិក្ខុត្រូវផ្តៀងសង្ឃដើម្បីធ្វើភណ្ឌកម្មឲ្យ (ដើម្បីកោរសក់ឲ្យ[1]) ចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនណាជាតាបស ជាអ្នកបូជាភ្លើង (បើ) ជនទាំងនោះបានមកហើយ សង្ឃគួរឲ្យឧបសម្បទាបាន សង្ឃមិនចាំបាច់ឲ្យបរិវាសដល់ជនទាំងនោះឡើយ ។ ការដែលមិនចាំបាច់ឲ្យបរិវាសនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ពួកជនទាំងនេះជាកម្មវាទី (គឺពោលថា កម្មមាន ថាផលកម្មក៏មាន) ជាកិរិយវាទី (គឺពោលថាផលបុណ្យបាបកើតពីកិរិយាធ្វើ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលជាសាកិយដោយជាតិធ្លាប់

๑- និងមានសម្តែងទៀតខាងមុខ ។

បុគ្គលនោះ លុះមកហើយ ជាតិរ្ថិយជនៃ មក (សូមឧបសម្បទា) សង្ឃ គួរឲ្យឧបសម្បទាចុះ សង្ឃកុំចាំបាច់ឲ្យបរិវាសដល់បុគ្គលនោះឡើយ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ដ្បិតតថាគតឲ្យការបរិហារ (សេចក្តីរក្សា) នេះឲ្យផ្សេង គ្នាដល់ពួកញាតិ ។

អញ្ញតិត្ថិយបុព្វកថា ចប់

ភាណវារទី ៧ ចប់

អដ្ឋកថា

អញ្ញតិត្ថិយវត្ថុកថា

[១០០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអញ្ញតិត្ថិយបុព្វវត្ថុតទៅថា បសុរ-បរិព្វាជកនេះ មិនគួរឲ្យឧបសម្បទា ព្រោះត្រឡប់ទៅចូលតិរ្ថិយហើយ ឯតិរ្ថិយដទៃណា ដែលមិនធ្លាប់បួសក្នុងសាសនានេះ ចូលមក កិច្ចណាគួរធ្វើសម្រាប់តិរ្ថិយនោះ គប្បីសម្តែងកិច្ចនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់បទថា **យោ ភិក្ខវេ អញ្ញោបិ** ជាដើម ។

ក្នុងបទនោះ មានវិនិច្ឆ័យដូច្នេះ បទថា **តស្ស ចត្តារោ មាសេ បរិ-វាសោ ទាតព្ពោ** សេចក្តីថា ដែលឈ្មោះថា តិត្ថិយបរិវាសនេះ លោកហៅថា អប្បដិច្ឆន្នបរិវាសក៏មាន ។ ឯតិត្ថិយបរិវាសនេះ គួរឲ្យដល់អាជីវក ឬអចេលក៍ ដែលជាបរិព្វាជកអាក្រាតប៉ុណ្ណោះ បើបុគ្គលនោះស្លៀកសំពត់សាជកក្តី ឬបណ្តាសំពត់វាឡកម្ពលជាដើម ដែលជាទង់ជ័យក្តី នៃតិរ្ថិយណាមួយមក មិនគួរឲ្យបរិវាសដល់បុគ្គលនោះឡើយ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកបួសដទៃមានតាបស និងតាបសស្លៀកសជាដើម ក៏មិនគួរឲ្យដូចគ្នា ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងសាមណេរបព្វជ្ជាសម្រាប់បុគ្គលនោះមុន ដោយពាក្យជាដើមថា **បឋមំ កេសមស្សុំ** ។ កិក្ខុទាំងឡាយដែលនឹងឲ្យបួសយ៉ាងនោះ មិនគប្បីប្រើកិក្ខុទាំងឡាយថា លោកចូរឲ្យបួស លោកចូរជាអាចារ្យ លោកចូរជាឧបជ្ឈាយ៍ ក្នុងកាលកុលបុត្រដែលធ្លាប់ជាអន្យតិរ្ថិយនោះ អង្គុយក្នុងជំនុំសង្ឃស្រេចបាច់ហើយ ព្រោះកិក្ខុទាំងឡាយ ដែលត្រូវប្រើយ៉ាងនោះ បើស្អប់ខ្ពើម

ដោយភាពជាអាចារ្យ ឬឧបជ្ឈាយ៍របស់បុគ្គលនោះ បើមិនទទួល ពេលនោះ កុលបុត្រនោះ នឹងក្រោធថា ភិក្ខុទាំងនេះមិនជឿអញ ហើយគប្បីចៀសចេញទៅក៏បាន ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុទាំងឡាយគប្បីនាំចូលទៅទុកផ្នែកម្ខាង ហើយសឹមរកអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍សម្រាប់បុគ្គលនោះ ។

ដើម្បីសម្តែងបរិវាសវត្តនៃកុលបុត្រ ដែលធ្លាប់ជាអន្យតិ្ថិយនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគតាំងមាតិកានេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រដែលធ្លាប់ជាអន្យតិ្ថិយ រមែងជាអ្នកញ៉ាំងភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះឯង រមែងជាអ្នកមិនញ៉ាំងភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះ ។ បទថា **កថញ្ហេ ភិក្ខវេ** ជាដើម ជាវិកប្បនៃមាតិកានោះ ។ តិត្ថិយបរិវាសក្នុងបាលីនោះ គប្បីឲ្យដល់អន្យតិ្ថិយមានជាតិជានិគ្រន្ថប៉ុណ្ណោះ មិនគួរឲ្យដល់ពួកដទៃ ។

បទថា **អតិកាលេ គាមំ បវិសន្តិ** សេចក្តីថា ចូលស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងវេលាដែលពួកភិក្ខុធ្វើវត្តនោះឯង ។

បទថា **អតិឯវា បដិក្កមតិ** សេចក្តីថា ពោលរឿងទាក់ទងដោយស្រុក ផ្ទះសម្បែង និងជន មានស្ត្រី បុរស ក្មេងស្រី និងក្មេងប្រុសជាដើមក្នុងផ្ទះនៃត្រកូលទាំងឡាយ ឆាន់ក្នុងទីនោះឯង ហើយទើបមក ក្នុងកាលភិក្ខុទាំងឡាយទុកជាក់ជាត្រចីវរហើយ ធ្វើកិច្ច មានខន្ធសេ និងបរិបុច្ឆាជាដើម ឬពួនសម្ងំ ហើយមិនធ្វើឧបជ្ឈាយវត្ត អាចរិយវត្ត ចូលកាន់លំនៅ ហើយដេកលក់ប៉ុណ្ណោះឯង ។

បទថា **ឯវម្បិ ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយបុព្ពោ អនារាធកោ ហោតិ**

សេចក្តីថា កុលបុត្រដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយ កាលធ្វើយ៉ាងនោះ ជាអ្នកមិនឈ្មោះ ថា ញុំាងបរិវាសវត្តឲ្យដល់ព្រម គឺឲ្យពេញលេញ ។

ក្នុងបទថា **វេសិយគោចរោ វា** *ជាដើម មានវិនិច្ឆ័យថា ស្ត្រីទាំង-ទ្វាយដែលអាស្រ័យរូបចិញ្ចឹមជីវិត មានអជ្ឈាចារដែលបុរសបានងាយដោយ បន្តែមឲ្យតម្លៃត្រឹមតិចតួចជាដើម ឈ្មោះថា ស្រីពេស្យា ។ ស្ត្រីទាំងទ្វាយ ដែលប្តីស្លាប់ ឬប្តីលែងទៅ ឈ្មោះថា ស្រីមេម៉ាយ ។ ស្រីមេម៉ាយទាំងនោះ រមែងប្រាថ្នាសេចក្តីស្នេហ៍ស្និទ្ធនឹងបុរសណាមួយ ។ ពួកក្មេងស្រីដែលចម្រើនវ័យជាក្រមុំហើយ ឬកន្ទងវ័យដែលជាក្រមុំទៅហើយ ឈ្មោះថា ក្រមុំចាស់ៗ ទាំងនោះ រមែងប្រាថ្នាបុរសគ្រាច់ទៅ រមែងប្រាថ្នាសេចក្តីស្នេហ៍ស្និទ្ធនឹងបុរសណាមួយ ។ មនុស្សជាតិដែលមិនមែនប្រុស ឬស្រី ដែលមានកិលេសក្រាស់ មានតម្រេកចោមរោម ឈ្មោះថា បណ្ឌក ។ ពួកបណ្ឌក គឺខ្ទើយនោះ ត្រូវកម្លាំងនៃរាគៈចោមរោមគ្របសង្កត់ហើយ រមែងប្រាថ្នាការស្នេហ៍ស្និទ្ធនឹងបុរសណាមួយ ។ ពួកស្ត្រីដែលមានបព្វជ្ជាស្មើគ្នា ឈ្មោះថា ភិក្ខុនី ។ ការស្និទ្ធ-ស្នាលនឹងភិក្ខុនីទាំងនោះ រមែងមានរហ័សពន់ពេក ព្រោះការស្និទ្ធស្នាលគ្នានោះ សីលរមែងបែកធ្លាយ ។ កុលបុត្រដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយនោះ ជាបុគ្គលស្និទ្ធស្នាលក្នុងត្រកូលទាំងទ្វាយនៃពួកស្រីផ្កាមាស អាងលេស មានគ្រាប់បិណ្ឌបាតជាដើម ចូលទៅកាន់សម្នាក់ស្រីផ្កាមាសទាំងនោះ ដោយភាពជាអ្នកចង់ជួប និងចរចាគ្នារឿយៗ ដោយទឹកចិត្តដែលមានការជាកជាំដោយការស្រឡាញ់ លោកហៅថា វេសិយគោចរ ក្នុងបណ្តាគោចរទាំងនោះ។ បុគ្គល*

នោះរមែងដល់នូវភាពជាបុគ្គល ដែលប្រជុំជនគប្បីពោលដល់ថា ហេតុអ្វីហ្ន៎ ទៅជាមួយស្រីពេស្យាម្នាក់នោះហើយ ។ មានន័យដូច្នេះគ្រប់ៗ គោចរ ។ បើស្រីផ្កាមាសជាដើមចង់ប្រគេនភត្ត មានសលាកភត្តជាដើមសោត ទៅមួយអន្ទើដោយភិក្ខុទាំងឡាយ ហើយឆាន់ក្តី ទទួលព្រមគ្នា ហើយត្រឡប់មកក្តីគួរ ។ ពួកភិក្ខុនីអាពាធ ទោះទៅមួយអន្ទើជាមួយភិក្ខុ ដែលទៅដើម្បីទូន្មាន ឬសម្តែងធម៌ក្តី ឲ្យឧទ្ទេស និងបរិបុច្ឆាក្តី គួរ ។ ឯអ្នកធ្លាប់ជាតិរ្ថិយ មិនបានទៅយ៉ាងនោះ ទៅដោយអំណាចការត្រេកអរដោយសេចក្តីស្នេហ៍ស្និទ្ធ បុគ្គលនេះ រាប់ថា ជាអ្នកមិនញ៉ាំងភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យត្រេកអរ ។

ពីរបទថា **ឧច្ចាវចានិ កិច្ចរណីយានិ** *បានដល់ ការងារធំតូចទាំងឡាយ បណ្តាការងារ ២ យ៉ាងនោះ ការងារ មានបជិសង្ខរណាចេតិយ និងមហាបសាទជាដើមដែលសង្ឃព្រមព្រៀងគ្នា គប្បីវាយជួងប្រជុំគ្នាធ្វើ រាប់ថាជាការងារធំ ។ ការងារដែលទាក់ទងក្នុងខន្ធកៈ មានបោកគក់ និងជ្រលក់ចីវរជាដើម និងអភិសមាចារិកវត្ត មានវត្តដែលភិក្ខុគប្បីធ្វើក្នុងរោងភ្លើងជាដើម រាប់ថា ជាការងារតូច ។*

បទថា **តត្ត ន ឧក្កោ ហោតិ** *សេចក្តីថា មិនជាអ្នកឈ្វាស គឺហ៊ឺកហាត់ឲ្យល្អក្នុងការងារធំតូច ។*

បទថា **អលសេ្លា** *បានដល់ មិនជាអ្នកដល់ព្រមដោយសេចក្តីព្យាយាម គឺការប្រារព្ធ គឺបានស្តាប់ថា ការងារបស់សង្ឃមាន ទើបធ្វើភត្តកិច្ចអំពីព្រលឹម ហើយចូលខាងក្នុងបន្ទប់ ដេកលក់រហូតសមបំណង ហើយ*

ចេញមកក្នុងវេលាល្ងាច ។

បទថា **តត្រុចាយាយ** សេចក្តីថា នូវឧបាយក្នុងការងារទាំងនោះ ។

បទថា **វិមំសាយ** សេចក្តីថា ជាអ្នកមិនប្រកបដោយបញ្ញាសម្រាប់ពិចារណាដែលកើតឡើងរួសរាន់ គឺបញ្ហាដែលកើតឡើងភ្លាមៗ ណាថា នេះឯងគួរធ្វើ នេះឯងមិនគួរធ្វើ ។

បទថា **ន អលំ កាតុំ ន អលំ សំវិធាតុំ** សេចក្តីថា មិនជាអ្នកអាចដើម្បីនឹងធ្វើដោយដៃខ្លួន ទាំងជាអ្នកមិនអាចដើម្បីនឹងចាត់ការ គឺសូមកម្លាំងគ្នានិងគ្នាឲ្យធ្វើ ដោយបណ្តុះភាពឧស្សាហ៍ ឲ្យកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ចាប់ផ្តើមធ្វើចុះ ចាប់ផ្តើមចុះអ្នកកំលោះ ចាប់ផ្តើមធ្វើចុះសាមណេរ បើពួកលោកមិនធ្វើក្តី ពួកខ្ញុំមិនធ្វើក្តី តើនរណាវិញនឹងធ្វើការនេះ ។ បើពួកភិក្ខុនិយាយថា ពួកយើងនឹងធ្វើការ បុគ្គលនោះរមែងអាងរោគឯណាមួយ កាលពួកភិក្ខុកំពុងធ្វើ ទើបត្រាច់ទៅក្បែរៗ អើតតែក្បាលឲ្យឃើញ សូម្បីបុគ្គលនេះ ក៏រាប់ថា ជាអ្នកមិនញុំាងភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យត្រេកអរ ។

បទថា **ន តិព្វច្ឆន្ទោ** សេចក្តីថា មិនជាអ្នកមានការពេញចិត្តខ្លាំងក្លា ។

បទថា **ឧទ្ទេសេ** បានដល់ ក្នុងការរៀនបាលី ។

បទថា **បរិបុច្ឆាយ** បានដល់ ក្នុងការអធិប្បាយសេចក្តីនៃបាលី ។

បទថា **អធិសីលេ** បានដល់ សីល គឺបាតិមោក្ខ ។

បទថា **អធិចិត្តេ** បានដល់ ក្នុងការអប់រំលោកិយសមាធិ ។

បទថា **អធិបញ្ញាយ** បានដល់ ក្នុងការចម្រើនលោកុត្តរមគ្គ ។

ពីរបទថា **សង្ឃន្តោ ហោតិ** *សេចក្តីថា ជាអ្នកមកចូលសាសនានេះ ហើយ ។ ពីរបទថា* **តស្ស សត្ថុនោ** *បានដល់ គ្រូដែលជាម្ចាស់នៃលទ្ធិ ដូចកំពង់ទឹក ។ ពីរបទថា* **តស្ស ទិដ្ឋិយា** *បានដល់ លទ្ធិដែលជារបស់គ្រូ នោះ ។ ឥឡូវនេះ លទ្ធិនោះឯង លោកពោលថា ការត្រេកចិត្ត ការពេញចិត្ត ការប្រកាន់របស់គ្រូ ដែលជាមេលទ្ធិនោះ ព្រោះថា ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីពេញ ចិត្តរបស់តិដ្ឋកវនោះ និងអន្តិដ្ឋកវនោះ ប្រកាន់យ៉ាងមាំថា នេះប៉ុណ្ណោះពិត ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា នៃសេចក្តីគាប់ចិត្តរបស់គ្រូ នោះ នៃការពេញចិត្តរបស់គ្រូនោះ នៃការប្រកាន់របស់គ្រូនោះ ។ ពីរបទថា* **អវណ្ណោ ភញ្ញមានេ** *សេចក្តីថា កាលពាក្យនិន្ទា ដែលបុគ្គលណាមួយកំពុងពោល ។*

បទថា **អឆវិរត្តូ** *បានដល់ ជាអ្នកមានការត្រិះរិះមិនបរិបូណ៌ គឺមានចិត្តមិនបានផ្គងទុក ។ បទថា* **ឧឆគ្គោ** *បានដល់ ជាអ្នកមានកាយ និងចិត្តអណ្តែតពន់ពេក ។ បទថា* **ឥធំ ភិក្ខវេ សង្ឃាតនិកំ អញ្ញតិត្ថិយបុព្វស្ស អនារាធនិយស្មឹ** *សេចក្តីថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពជាអ្នកមានចិត្តមិនរីករាយ ដែលកើតអំពីកាយវិការ និងវចីវិការថា ធ្វើដូចម្តេច ជនទាំងនេះនឹងតិះដៀលអ្នកជនៃ ដូច្នេះ ក្នុងកាលនោះពោលទោសនៃគ្រូនោះ និងលទ្ធិនៃគ្រូនោះឯង និងភាពជាអ្នកមានចិត្តរីករាយ ក្នុងកាលបុគ្គលនោះពោលទោសនៃរតនត្រ័យ មានព្រះពុទ្ធជាដើម ។ ភាពជាអ្នកមានចិត្តរីករាយ និងមិនរីករាយ ក្នុងកាលបុគ្គលណាមួយសរសើរគុណនៃគ្រូនោះឯងផង នៃរតនត្រ័យ មាន*

ព្រះពុទ្ធជាដើមផង ។ ៣ ប្រការនេះ ជាគ្រឿងសូបសូងំក្នុងកម្មដែលមិនដឹកនាំ ឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រេកអរក្នុងកុលបុត្រដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយ ។ មានពាក្យ អធិប្បាយថា នេះជាគ្រឿងសម្គាល់ នេះជាលក្ខណៈ នេះជាភាពពិតប្រាកដ នេះជាកម្លាំង នេះជាប្រមាណក្នុងកម្ម ដែលមិនធ្វើបរិវាសវត្តឲ្យពេញលេញ មិនញុំាងភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យត្រេកអរ ។

បទថា **ឯវំ អនារាធកោ ខោ ភិក្ខវេ អញ្ញតិត្ថិយបុព្ពោ អាគតោ ឧបសម្បាឧតេព្ពោ** *សេចក្តីថា កុលបុត្រដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយដែលប្រកបដោយ អង្គទាំងនេះ សូម្បីតែអង្គ ១ ភិក្ខុមិនគួរឲ្យឧបសម្បទា ។ ពាក្យទាំងពួងក្នុង សុក្កបក្ខ គប្បីជ្រាបដោយការផ្ទុយអំពីដែលពោលហើយ ។*

បទថា **ឯវំ អារាធកោ ខោ ភិក្ខវេ** *ជាដើម សេចក្តីថា កុលបុត្រ ដែលធ្លាប់ជាតិរ្ថិយ ញុំាងភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យត្រេកអរ ឲ្យពេញចិត្ត ដោយការ បំពេញតិត្ថិយវត្តទាំង ៨ ប្រការនេះ គឺចូលស្រុកមិនខុសកាល ត្រឡប់មិន យឺតយូរ ភាពជាអ្នកធំ មិនមានស្រីពេស្យាជាដើមជាគោចរ ភាពជាអ្នក ឧស្សាហ៍ក្នុងកិច្ចទាំងឡាយរបស់សព្រហ្មចារី ភាពជាអ្នកមានធនុ:ខ្ជាំងក្លាក្នុង ឧទ្ទេសជាដើម ភាពជាអ្នកមានចិត្តរីករាយ ព្រោះពោលទោសពួកតិរ្ថិយ ភាព ជាអ្នកមិនត្រេកអរក្នុងការពោលទោសរតនត្រ័យ មានព្រះពុទ្ធជាដើម ភាពជា អ្នកមានចិត្តមិនត្រេកអរក្នុងការសរសើរគុណតិរ្ថិយ ភាពជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរ ព្រោះការសរសើរគុណរតនត្រ័យ មានពុទ្ធរតន:ជាដើមយ៉ាងនេះ មកហើយ គួរឲ្យឧបសម្បទា តែបើវត្តណាមួយទម្លាយហើយ សូម្បីក្នុងវេលាឧបសម្បទា*

គប្បីនៅបរិវាស ๔ ខែទៀត ។ សិក្ខាបទ និងសិក្ខាសម្មតិដែលកិក្ខុសង្ឃ រមែងឲ្យទៀត ដល់សិក្ខមានាដែលខូចសិក្ខា យ៉ាងណា វត្តតូចតាចដែល គប្បីឲ្យទៀតដល់កុលបុត្រដែលធ្លាប់ជាតិរិយនេះ រមែងមានយ៉ាងនោះក៏ទេ ។ ដោយពិត បរិវាសដែលធ្លាប់ឲ្យហើយនោះឯង ជាបរិវាសរបស់បុគ្គលនោះ ។ ព្រោះដូច្នោះ បុគ្គលនោះគប្បីនៅបរិវាស ๔ ខែទៀត ។ បើកំពុងនៅបរិវាស ញុំាងសមាបត្តិ ๘ ឲ្យកើតបានក្នុងចន្លោះនោះសោត ធម្មតាអ្នកបានលោកិយធម៌ អាចកម្រើកបានពិត ទើបនៅតែមិនគួរឲ្យឧបសម្បទា ។ បើបំពេញវត្តគ្រប់ ๔ ខែហើយ ទើបគួរឲ្យឧបសម្បទា ។ បើកំពុងនៅបរិវាសកំណត់មហាភូតរូប ๔ បាន កំណត់ឧបាទាយរូបបាន កំណត់នាមរូបបាន ផ្តើមវិបស្សនា លើកឡើងកាន់ត្រៃលក្ខណ៍ ។ បណ្តាអ្នកបានលោកិយធម៌ គង់កម្រើកបានជាប្រក្រតី ទើបនៅតែមិនគួរឲ្យឧបសម្បទានោះឯង ។ តែបើចម្រើនវិបស្សនា ហើយបានសោតាបត្តិមគ្គ វត្តឈ្មោះថាបរិបូណ៌ពិត ទិដ្ឋិទាំងពួង ឈ្មោះថា លោកដកចេញហើយ កូនសរ គឺវិចិកិច្ឆា ឈ្មោះថា លោកដកចេញហើយ គួរឲ្យឧបសម្បទាក្នុងថ្ងៃនោះឯង ។ បើលោកគង់នៅក្នុងភេទតិរិយ តែជាសោតាបន្នកិច្ចដែលត្រូវឲ្យបរិវាស រមែងមិនមាន គួរឲ្យឧបសម្បទាក្នុងថ្ងៃនោះឯង ។

បទថា **ឧបជ្ឈាយម្ហូលកំ ចីវរំ បរិយេសិតព្ពំ** *សេចក្តីថា ចីវរសម្រាប់បុគ្គលនោះ សង្ឃគួរប្រគល់ឲ្យឧបជ្ឈាយ៍ជាធំស្វែងរកមក សូម្បីបាត្រក៏ដូចគ្នា ព្រោះហេតុនោះ បើបាត្រ និងចីវររបស់ឧបជ្ឈាយ៍មាន គប្បីប្រាប់ឧបជ្ឈាយ៍ថា ចូរឲ្យដល់បុគ្គលនេះ បើមិនមាន កិក្ខុដទៃជាអ្នកចង់ឲ្យ កិក្ខុដទៃទាំង-*

ឡាយនោះ គប្បីប្រគេនឧបជ្ឈាយ៍នោះឯង ដោយពាក្យថា ចូរធ្វើបាត្រ និង ចីវរនេះឲ្យជារបស់លោកម្ចាស់ហើយ ឲ្យដល់បុគ្គលនេះ ។ សួរថា ព្រោះ ហេតុអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះឈ្មោះថា ពួកតិរ្ថិយ រមែងជាសត្រូវ និងគប្បីពោល បានថា បាត្រ ចីវរ សង្ឃបានឲ្យខ្ញុំ ខ្ញុំមានអ្វីទាក់ទងក្នុងពួកលោក ដូច្នេះ ហើយ មិនធ្វើតាមពាក្យជាស់តឿនប្រៀនប្រដៅ ។ តែព្រោះបុគ្គលនោះ មាន ភាពជាអ្នកនៅជាប់ទាក់ទងក្នុងឧបជ្ឈាយ៍ ទើបនឹងជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យរបស់ លោក ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ចីវររបស់បុគ្គលនោះ គប្បីឲ្យឧបជ្ឈាយ៍ជាធំ ស្វែងរកមក ។

បទថា **ភណ្ឌុកម្មាយ** *គឺដើម្បីកោរសក់ ។ភណ្ឌុកម្មកថានឹងមកខាងមុខ ។*

បទថា **អគ្គិកា** *បានដល់ អ្នកបម្រើភ្លើង ។*

បទថា **ជដិលកា** *បានដល់ តាបស ។*

ច្រើនបទថា **ឯតេ ភិក្ខវេ កិរិយវាទិនោ** *សេចក្តីថា ជដិលទាំងនោះ មិនជំទាស់ការធ្វើ គឺជាអ្នកមានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា កម្មមាន វិបាករបស់កម្មមាន ព្រះពុទ្ធទាំងពួងកាលទ្រង់បំពេញនេក្ខម្មបារមី ទ្រង់បានអាស្រ័យបព្វជ្ជានោះឯង ហើយទើបទ្រង់បំពេញបារមី ។ នេក្ខម្មបារមីនោះ សូម្បីអញក៏បានបំពេញ ហើយយ៉ាងនោះដូចគ្នា ។ កាលដែលជដិលទាំងនេះបួសក្នុងសាសនា មិនជា សត្រូវទៀយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបគួរឲ្យឧបសម្បទាបាន មិនចាំបាច់ឲ្យ បរិវាសដល់ពួកលោក ។*

បទថា **ឥមាហំ ភិក្ខវេ ញាតីនំ អាវេណិកំ បរិហារំ ទម្មិ** *សេចក្តី*

ថា តថាគតឲ្យបរិហារជាចំណែកចំពោះ គឺជាចំណែកឧទ្ទិសនេះដល់ញាតិទាំងនោះ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបត្រាស់យ៉ាងនេះ ឯញាតិទាំងនោះ សូម្បីបួសហើយក្នុងសម្នាក់នៃតិរិយ តែមិនជាអ្នកសម្ដែងទោសដល់ព្រះសាសនា ។ នៅជាអ្នកសរសើរគុណថា សាសនានៃព្រះញាតិដ៏ប្រសើរបស់ពួកយើង ព្រោះហេតុនោះ ទើបត្រាស់យ៉ាងនោះ ដូច្នេះឯង ។

អញ្ញតិត្ថិយវត្ថុកថា ចប់

បញ្ហាពាធកថា

[១០១] *សម័យនោះ អាពាធទាំង៦ប្បាយ ៥ យ៉ាង គឺឃ្លង់ ពកស្រែង រោគរីងរៃ និងឆ្កួតជ្រូក កើតមានច្រើនក្នុងដែនមគធៈ ។ ពួកមនុស្សដែលកើតរោគទាំង ៥ យ៉ាង បានចូលទៅរកពេទ្យឈ្មោះជីវកកោមារភច្ច ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកអាចារ្យ សូមលោកមេត្តាថែរក្សាជំងឺ យើងទាំង៦ប្បាយផង ។ គ្រូពេទ្យនិយាយប្រាប់ថា ម្នាលអ្នកទាំង៦ប្បាយ ខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន មានការរវល់ច្រើនពេក (សព្វថ្ងៃនេះ) ខ្ញុំត្រូវថែរក្សាព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយជាធំក្នុងដែនមគធៈផង ស្រីស្នំផង ព្រះសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានផង ខ្ញុំមិនអាចនឹងថែរក្សាជំងឺ (អ្នកទាំង៦ប្បាយ) បានទេ ។ មនុស្សទាំងនោះនិយាយអង្វរថា បពិត្រលោកអាចារ្យ សម្បត្តិទាំងអស់ (របស់យើងៗ ជូន) លោក ឯយើងទាំងអស់គ្នាសោតក៏នៅជាខ្ញុំលោកទៀត បពិត្រលោកអាចារ្យ សូមលោកមេត្តាថែរក្សាជំងឺយើងទាំង៦ប្បាយផង ។ គ្រូពេទ្យនិយាយប្រាប់ថា ម្នាលអ្នកទាំង៦ប្បាយ ខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន មានការរវល់ច្រើន (សព្វថ្ងៃនេះ) ខ្ញុំត្រូវថែរក្សាព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយជាធំក្នុងដែន មគធៈ ផង ស្រីស្នំផង ព្រះសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានផង ខ្ញុំមិនអាចនឹងថែរក្សាជំងឺ (អ្នកទាំង៦ប្បាយ) បានទេ ។ គ្រានោះ ពួកមនុស្សអម្បាលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រនេះឯង មានសេចក្តីសុខជាប្រក្រតី មានសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅស្មើ ធាន់តែកោជនល្អ សិងតែលើជំណេកដែលខ្យល់ចូលមិនបាន បើដូច្នោះគួរតែយើងទាំងអស់បួសក្នុងពួកសមណៈជាសក្យបុត្រចុះ ភិក្ខុទាំង៦ប្បាយនឹងបានបម្រើផង ពេទ្យឈ្មោះជីវក*

កោមារភត្យនឹងបានថែរក្សាជំងឺផង ក្នុងទីនោះមិនមានទេ្បីយ ។ គ្រានោះពួកមនុស្សទាំងនោះក៏ចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយហើយ សូមនូវផ្នួស ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយ ឲ្យបព្វជ្ជាឧបសម្បទាមនុស្សទាំងនោះ ។ (លុះឲ្យបព្វជ្ជាឧបសម្បទាហើយ) ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បម្រើពួកភិក្ខុដែលមានជំងឺនោះ ពេទ្យឈ្មោះជីវកកោមារភត្យក៏ថែរក្សាជំងឺនោះមែន ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយកាលបម្រើភិក្ខុឈឺជាច្រើនរូប ក៏រមែងសូមគេច្រើនពេកអង្គាសគេច្រើនពេកដោយពាក្យថា អ្នកទាំងឡាយចូរឲ្យនូវគិលានភត្ត (ភត្តដែលប្រគេនដល់ភិក្ខុឈឺ) នូវគិលានុបដ្ឋាកភត្ត (ភត្តដែលគេប្រគេនដល់ភិក្ខុអ្នកបម្រើភិក្ខុឈឺ) នូវគិលានភេសជ្ជៈ (ថ្នាំសម្រាប់ភិក្ខុមានជំងឺ) ។ ឯជីវកកោមារភត្យកាលបើថែទាំរក្សាភិក្ខុឈឺច្រើនរូបហើយ ក៏ចោលរាជកិច្ចខ្វះចេញ ។ មានបុរសម្នាក់ទៀតមានអាពាធគ្រប់ទាំង ៥ ក៏ចូលទៅរកជីវកកោមារភត្យ ហើយនិយាយពាក្យនេះថា បពិត្រលោកអាចារ្យ សូមលោករក្សាជំងឺខ្ញុំផង ។ ជីវកកោមារភត្យនិយាយប្រាប់ថា ម្នាលអ្នក ខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន មានការរវល់ច្រើន ខ្ញុំត្រូវថែរក្សាព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈជាធំក្នុងដែនមគធៈផង ស្រីស្នំផង ព្រះសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានផង ខ្ញុំមិនអាចនឹងថែរក្សាជំងឺ (អ្នកឯង) បានទេ ។ បុរសនោះនិយាយអង្វរថា បពិត្រលោកអាចារ្យសម្បត្តិទាំងអស់ (របស់ខ្ញុំៗ នឹងជូន) លោក ទាំងខ្លួនខ្ញុំសោត ក៏នឹងនៅជាខ្ញុំលោក បពិត្រលោកអាចារ្យ សូមលោកមេត្តាថែរក្សាជំងឺខ្ញុំផង ។ ជីវកកោមារភត្យនិយាយប្រាប់ថា ម្នាលអ្នក ខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន មានការរវល់ច្រើន (សព្វថ្ងៃនេះ) ខ្ញុំ

ត្រូវថែរក្សាព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈជាធំក្នុងដែនមគធៈផង ស្រីស្នំផង ព្រះសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានផង ខ្ញុំមិនអាចនឹងថែរក្សាជំងឺ (អ្នកឯង) បានទេ ។ គ្រានោះ បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះយ៉ាងនេះថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រទាំងនេះ មានសេចក្តីសុខជាប្រក្រតី មានសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅស្មើ ធាន់តែគោជនល្អ សិងតែលើដំណេកដែលខ្យល់ចូលមិនបាន បើដូច្នោះគួរតែអញបួសនឹងពួកសមណៈជាសក្យបុត្រចុះ ភិក្ខុទាំងឡាយនឹងបម្រើផង ជីវកកោមារភត្យនឹងថែរក្សាជំងឺផង ក្នុងទីនោះមិនខាន លុះខ្លួនអញជារោគកាលណាហើយ នឹងសឹក (មកវិញ) ។ លំដាប់នោះ បុរសនោះចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយហើយ សូមនូវផ្នួស ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ឲ្យបព្វជ្ជាឧបសម្បទាបុរសនោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បម្រើផង ជីវកកោមារភត្យក៏ថែរក្សាជំងឺបុរសនោះផង ។ លុះភិក្ខុនោះបានជារោគហើយក៏សឹកទៅវិញ ។ ជីវកកោមារភត្យបានឃើញបុរសដែលសឹកនោះ លុះឃើញហើយក៏សួរបុរសនោះថា នែអ្នក អ្នកឯងឬអ្វីដែលកាលពីដើមឃើញបួសនឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ។ បុរសនោះឆ្លើយថា ហ្នឹងហើយ លោកអាចារ្យ ។ ជីវកកោមារភត្យសួរថា នែអ្នក ហេតុដូចម្តេចបានជាអ្នកឯងធ្វើដូច្នេះ ។ បុរសនោះក៏ប្រាប់រឿងទុំះដល់ជីវកកោមារភត្យ ។ ជីវកកោមារភត្យក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា មិនសមបើលោកម្ចាស់ទាំងឡាយមកបំបួសមនុស្សដែលមានអាពាធទាំង ៥ យ៉ាង (ដូច្នេះ) សោះ ។ គ្រានោះ ជីវកកោមារភត្យក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះអង្គុយក្នុងទី

ដ៏សមគួរហើយ ជីវកកោមារភត្យក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមពរថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយកុំបំបួសមនុស្សដែលមានអាពាធទាំង ៥ យ៉ាងឡើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ជីវកកោមារភត្យឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកល្អ ឲ្យឧស្សាហ៍មាំ និងឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា ។ ឯជីវកកោមារភត្យដែលព្រះដ៏មានបុណ្យទ្រង់ពន្យល់ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកល្អ ឲ្យឧស្សាហ៍មាំ ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណចៀសចេញទៅ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាហើយ ទ្រង់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មនុស្សដែលមានអាពាធទាំង ៥ យ៉ាងហើយ អ្នកទាំងឡាយមិនគប្បីបំបួសឡើយ ភិក្ខុណាបំបួស ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

អដ្ឋកថា

បញ្ចាពាធវត្ថុ

[១០១] បទថា **មគធេសុ បញ្ច អាពាធា ឧស្សន្នា ហោន្តិ** សេចក្តីថា រោគ ៥ ប្រភេទ ជារោគធ្ងន់ពាសពេញ គឺរាលដាល បែកខ្ញែកច្រើនដល់ពួកមនុស្ស និងអមនុស្សក្នុងជនបទ មានឈ្មោះថា មគធៈ ។ រឿងទេព្យជីវកកោមារភច្ច និងមានច្បាស់ក្នុងចីវក្ខន្ធកៈ ។

បទថា **ន ភិក្ខវេ បញ្ចហិ អាពាធេហិ ផុដ្ឋោ បញ្ចាជេតព្ពោ** សេចក្តីថា អាពាធ ៥ យ៉ាង មានរោគឃ្លង់ទាំងនោះជាដើម បានធ្ងន់ពាសពេញហើយ កុលបុត្រដែលអាពាធទាំងនោះពាល់ត្រូវហើយ គឺបៀតបៀនហើយ មិនគួរបំបួស ។ បណ្តាអាពាធ ៥ យ៉ាងនោះ រោគឃ្លង់ក្រហមក្តី ឃ្លង់ខ្មៅក្តី ឈ្មោះថា រោគឃ្លង់ ។

ក្នុងអដ្ឋកថាកុរុន្ទីខៃសេចក្តីថា រោគមួយប្រភេទណា សូម្បីមានប្រភេទជាដើមថា ឃ្លង់ផេះ ដំណួចពិស រមាស់ កមក្រិន គ្រប់យ៉ាង លោកហៅថា រោគឃ្លង់ដូចគ្នា ។ តែរោគឃ្លង់នោះ សូម្បីមានទំហំប៉ុនខ្នងក្រចក ដែលតាំងនៅក្នុងចំណែកដែលអាចរាលទៅបាន កុលបុត្រនោះមិនគួរឲ្យបួស ។ តែក្នុងទីដែលស្បែកសំពត់ដណ្តប់បិទទុកដោយប្រក្រតី ជារបស់មានទំហំប៉ុនខ្នងក្រចក គង់នៅក្នុងចំណែកដែលមិនធ្ងន់ទៅបាន ទោះឲ្យបួសក៏គួរ ។ ឯត្រង់មុខ ឬខ្នងដៃ ខ្នងជើង សូម្បីគង់នៅក្នុងចំណែកដែលមិនធ្ងន់ទៅបាន សូម្បីតូចជាងខ្នងក្រចក មិនគួរឲ្យបួសដូចគ្នា ។ មនុស្សកើតរោគឃ្លង់នោះ សូម្បីកាលឲ្យ

លាបថ្នាំហើយ បំបួស លុះណាតែមុខដំចៅសះស្អិតស្អហើយនោះឯង ទើបគួរ ឲ្យបួស ។ សូម្បីបុគ្គលដែលរាងកាយទុសទៅដោយស្នាមអុជៗ ដូចគ្នានឹង ស្បែកទន្សាយ ក៏មិនគួរបំបួស ។ រោគបួស មានបួសធំជាដើម ឈ្មោះថា បួស ។ បួសធំ ឬបួសជនៃប្រភេទណាមួយក៏ដោយ ចូរលើកទុក ។ បើ បួសមានទំហំប៉ុនគ្រាប់ពុទ្រា តាំងនៅក្នុងចំណែកដែលឆ្ងងទៅបាន កុលបុត្រ នោះមិនគួរឲ្យបួស បើក្នុងទីបិទជាំង មានទំហំប៉ុនគ្រាប់ពុទ្រា គង់នៅក្នុង ចំណែកដែលមិនឆ្ងងទៅបាន ទោះឲ្យបួសក៏គួរ ។ ក្នុងទីដែលមិនបានបិទជាំង មានមុខជាដើម សូម្បីតាំងនៅក្នុងចំណែកដែលមិនឆ្ងងទៅបាន ក៏មិនគួរឲ្យ បួស ។ កុលបុត្រនោះ កើតរោគបួសនោះ សូម្បីកាលលាបថ្នាំហើយ ឲ្យ បួស ទាល់តែធ្វើរាងកាយឲ្យមានស្បែករាបស្មើហើយ ទើបគួរបំបួស ។ ដែល ឈ្មោះថា ឫស ស្រដៀងដោះគោ ឬស្រដៀងម្រាមដៃ សំយុងនៅក្នុងទីនោះ ក៏មាន សូម្បីឫសនេះ ក៏រាប់ថា ជាបួសដូចគ្នា កាលឫសទាំងនោះមាន មិន គួរឲ្យបួស ។ ពកតូចៗ ដែលកើតកាលនៅពីក្មេង មុនធំត្រង់មុខ ក្នុងវេលា ជាកំលោះ ក្នុងវេលាសះស្បើយអស់ទៅ ពកតូចៗ និងមុនទាំងនោះមិនរាប់ ថា ជាបួសទេ កាលស្នាមទាំងនោះមាន ទោះឲ្យបួសក៏គួរ ។ ចំណែកគ្រាប់ ប្រភេទជនៃ ដែលឈ្មោះថា រោគចាញ់ថ្លៃមានតាមខ្លួនប្រភេទជនៃទៀត ដែល ឈ្មោះថា កេសរឈូកក៏មាន ឬប្រភេទជនៃ ដែលឈ្មោះថា គ្រាប់ស្ពៃ ទំហំ ប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃកើតពាសពេញខ្លួន គ្រាប់ទាំងអស់នោះ ជាជាតិរោគឃ្លង់ដូចគ្នា កាលគ្រាប់ទាំងនោះមាន មិនគួរឲ្យបួស ។ រោគឃ្លង់មានពណ៌ដូចស្លឹកឈូក

ក្រហម និងឈូក-ស មិនបែក មិនហូរ ឈ្មោះថា រោគស្រែង រាងកាយជា អវយវៈជាដងពព្រុស ដូចក្រហែងក្រចកជើងគោ ដោយរោគឃ្លង់ប្រភេទណា គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងរោគស្រែងនោះ ដោយនយដែលពោលហើយក្នុងរោគ ឃ្លង់ប្រភេទនោះឯង ។

ជំងឺរងៃ ឈ្មោះសោសៈ ។ កាលរោគហត់រងៃនោះមាន មិនគួរឲ្យបួស ។

រោគឆ្អិតព្រោះប្រមាត់ ឬរោគឆ្អិតដោយត្រូវខ្មោចចូលសណ្ឋិត ឈ្មោះ ថា រោគឆ្អិតជ្រូក ។ ក្នុងរោគឆ្អិតជ្រូក ២ ប្រភេទ បុគ្គលដែលត្រូវអមនុស្ស ដែលធ្លាប់ជាគូចងពៀរគ្នាសណ្ឋិតហើយ រមែងជាអ្នកដែលព្យាបាលបាន លំបាក ។ កាលរោគឆ្អិតជ្រូកនោះមាន សូម្បីត្រឹមតែតិចតួច ក៏មិនគួរឲ្យបួស ។

បញ្ចាពាធវត្ថុកថា ចប់

រាជភដវត្ថុ

[๑๐๒] *សម័យនោះឯង មានកើតបះបោរនៅស្រុកចុងដែន របស់ព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈជាធំក្នុងដែនមគធៈ។ ព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈ ជាធំក្នុងដែនមគធៈ ក៏ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់មហាមាត្យទាំងឡាយដែលជានាយកលើសេនាថា ម្នាលនាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរទៅត្រួតត្រាមើលស្រុកចុងដែន។ មហាមាត្យទាំងឡាយ ជានាយកលើសេនាទទួលព្រះរាជឱង្ការរបស់ព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈជាធំក្នុងដែនមគធៈថា ព្រះករុណាវិសេស។ លំដាប់នោះ ពួកយោធាដែលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីទូទៅ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយភ្លើតភ្លើនតែក្នុងការច្បាំង កាលបើទៅច្បាំងហើយ ឈ្មោះថា ធ្វើអំពើបាបផង ឈ្មោះថា ទទួលសោយនូវអំពើបាបដ៏ច្រើនផង យើងទាំងឡាយគួរវៀរចាកបាប នឹងគួរធ្វើអំពើល្អដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎។ ទើបពួកយោធាទាំងនោះមានសេចក្តីរំពឹងយ៉ាងនេះ (ទៀត) ថា មានតែពួកសមណៈជាសក្យបុត្រទាំងនេះទើបលោកជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តប្រពៃ ប្រព្រឹត្តប្រសើរ និយាយពាក្យទៀងត្រង់ មានសីល មានកល្យាណធម៌ ប្រសិនណាជាយើងទាំងឡាយទៅបួសនឹងពួកសមណៈជាសក្យបុត្រហើយ យើងទាំងឡាយនឹងបានវៀរចាកបាបផង បានធ្វើបុណ្យផង ដោយទំនងយ៉ាងនេះឯង។ លុះរំពឹងដូច្នេះហើយ ពួកយោធាទាំងនោះ ក៏ចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយហើយសូមនូវផ្នួស។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ឲ្យបព្វជ្ជាឧបសម្បទាយោធាទាំងនោះ។ ពួកមហាមាត្យជានាយកលើសេនាបានសួរព្រះរាជអមាត្យ (ខ្ញុំរាជការ) ទាំងឡាយថា នែនាយ ពួកយោធាឈ្មោះនេះផង ឈ្មោះនេះផង ហេតុដូចម្តេចក៏មិន*

ឃើញ ។ រាជអមាត្យឆ្លើយថា បពិត្រអ្នកជាម្ចាស់ ពួកយោធាឈ្មោះនេះផង ឈ្មោះនេះផងទៅបួសនឹងពួកភិក្ខុហើយ ។ មហាមាត្យទាំងឡាយដែលជានាយកលើសេនាក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រមិនសមបើនឹងបំបួសរាជអមាត្យ (ដូច្នេះ) សោះ ។ ពួកមហាមាត្យដែលជានាយកលើសេនា ក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈជាធំក្នុងដែនមគធៈ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈ ជាធំក្នុងដែនមគធៈ ទ្រង់សួរមហាមាត្យដែលប្រកបដោយវោហារ (ចៅក្រម) ថា នែនាយ នរណាបំបួសរាជអមាត្យ អ្នកនោះត្រូវទទួលទោសដូចម្តេច ។ មហាមាត្យក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ត្រូវកាត់ក្បាលឧបជ្ឈាយ៍ ត្រូវដកអណ្តាតនៃអនុសាវកាចារ្យ ត្រូវកាត់ឆ្អឹងជំនីរពាក់កណ្តាលរបស់គណៈសង្ឃ ។ គ្រានោះឯង ព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈ ជាធំក្នុងដែនមគធៈ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈ ជាធំក្នុងដែនមគធៈទ្រង់គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទ្រង់ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះដ៏មានបុណ្យដ៏ចម្រើន មានពួកស្តេចខ្លះ នៅមិនទាន់មានសទ្ធា មិនទាន់ជ្រះថ្លា ពួកស្តេចទាំងនោះប្រហែលជាគេនឹងបៀតបៀនភិក្ខុទាំងឡាយដោយហេតុបន្តិចបន្តួចខ្លះមិនខាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមអង្វរថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយកុំគប្បីបំបួសរាជអមាត្យឡើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ព្រះបាទ

พิมฺพิสารเสนิยะ ชาติยา ขัตติยัสสะ มุทธาวะสิตตัสสะ เอวะรูปัง ปาปะกัง ทิฏฐิคะตัง อุปปัชชิ ฯ ส่วนพระเจ้าพิมพิสารเสนิยะ ชาติขัตติยะ มุรธาภิเษก เกิดทิฏฐิลามกเห็นปานนี้ขึ้นว่า ฯ

ยะถา ขะลุ มัง ภะคะวา พยากะโรติ ตะถา โส ภะวิสสะติ โน อัญญะถา ติ ฯ ดังนี้ ฯ

ยะถา ขะลุ มัง ภะคะวา พยากะโรติ ตะถา โส ภะวิสสะติ โน อัญญะถา ติ ฯ ดังนี้ ฯ

ตัตระ ขะลุ ภะคะวา ราชานัง มาคะธัง เอตะมัตถัง วิทิตวา ตายะ เวลายัง อิมัง คาถัง อะภาสิ ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงทราบเนื้อความนั้นแล้ว ในเวลานั้น ตรัสพระคาถานี้ ฯ

ยัสสะ ปะรา นะ ปุเรตา ปัจฉา วาปิ กุโต นิทานะกัมปิ ตัสสะ ตาทิสา เอวะ ภะวันติ อุชุคะตะทิฏฐิโน ปุคคะลัสสะ ติ ฯ

ยัสสะ ปะรา นะ ปุเรตา ปัจฉา วาปิ กุโต นิทานะกัมปิ ตัสสะ ตาทิสา เอวะ ภะวันติ อุชุคะตะทิฏฐิโน ปุคคะลัสสะ ติ ฯ

ตัตถะ ปะรา นะ ปุเรตา ปัจฉา วาปิ กุโต นิทานะกัมปิ ตัสสะ ตาทิสา เอวะ ภะวันติ อุชุคะตะทิฏฐิโน ปุคคะลัสสะ ติ ฯ

ตัตถะ ปะรา นะ ปุเรตา ปัจฉา วาปิ กุโต นิทานะกัมปิ ตัสสะ ตาทิสา เอวะ ภะวันติ อุชุคะตะทิฏฐิโน ปุคคะลัสสะ ติ

อัฏฐกถา

ราชภฏสูตร

[๑๐๒] *คปฺปีชฺราปวินิจฺฉยกฺขนฺธวเคฺคราชภฏะตเทวเนะ ตีรปทถา* **ปจฺจนฺตํ วูปสเมนฺเต** *เสจกฺตีถา โลกทาสกฺษาย ปูรญฺาสกฺษาปจฺจนฺตชนปทเฑ ปเรีน มานพากฺยอธิปฺปายถา ปูรปเณฺฑญฺพูกโจรเรจญ เหียรเปปจสฺรุกเอลี ผุตโจรภยเหียย เฑฺรปทาป จาตฺการรกฺษาเดายหฺวีสหฺวาตฺ เฑฺรกสิกมฺ ชาเอีมปฺรพฺรีตฺตเท ฯ เอพฺระราชา เพฺราะทฺรงฺชาโสตาปนฺน เทีปทฺรงฺมิน ปงฺกาปฺถา ปูรสมฺปฺ ปูรปฺรหารพูกโจร ฯ พูกอมาตฺยเอลีชาโจกฺรม คิตถา กฺขปพฺชา อุปชฺฌายฺชาธ ปนฺทาปฺมก อาจาริย ปนฺทาปฺมกคณะ เทีป นำคฺราปทูลพากฺยทำสูงชาเอีมถา ปติพฺระองฺค คปฺปีเฑฺรกาตฺกฺยาล อุปชฺฌายฺจเรจ เดายคิตเยีพฺรถา เนะมกฺขนฺธเสจกฺตีวินิจฺฉยเนจฺยาปฺ ฯ*

กฺขนฺธปทถา **น ภิกฺเว ราชภโฏ ปจฺจนฺตเทฺว** *เนะ มานวินิจฺฉยถา เทาะชาอมาตฺยกฺตี มหามาตฺยกฺตี เสวกะกฺตี อฺกมานปนฺตรตูจตาจกฺตี อฺก มินมานกฺตี ปุคฺคลณามูย เอีลถานทูลจิพฺมเดายอาหารกฺตี พฺรากฺ ปำณาจฺจิพฺมชีวิตรปสฺพฺระราชากฺตี ชลฺทูวการรปฺถา ราชภชะทำสสฺ ราชภชะเนาะ มินคูรเฑฺรปูส ฯ เอปุตฺร ปงฺปูนปฺรุส นิงฺกฺยปฺรุสชาเอีม รปสฺภชะเนาะ มินถานทูลอาหาร ปุพฺราก์เวอำพีพฺระราชา เทาะเฑฺรชน ทำงเนาะปูส คูร ฯ เอปุคฺคลณาถฺายเกาคะปฺรจำกฺตี พฺราก์เวรลฺเวรลฺ ฉฺำเอีลขูนถานทูลพฺระราชทานชลฺพฺระราชากฺตี เฑฺรปุตฺร นิงปงฺปูนปฺรุส*

ទទួលតំណែងនោះជំនួស ហើយទូលលាព្រះរាជាថា ឥឡូវនេះ ទូលបង្គំមិនមែនអ្នកបានទទួលចិញ្ចឹមរបស់ទេវៈហើយ ។ ឬអាហារ និងប្រាក់ខែដែលអ្នកបានទទួល ព្រោះហេតុនៃរាជការណា រាជការនោះ ជាកិច្ចដែលខ្លួនធ្វើស្រេចហើយ ឬបុគ្គលណាជាអ្នកបានបរមរាជានុញ្ញាតថា បាចូរបួសចុះ ឲ្យបុគ្គលនោះបួស គួរ ។

រាជកជវត្ថុ ចប់

ចោរកថា

[๑๐๓] កាលនោះឯង ចោរឈ្មោះអង្គុលិមាលបួសនៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ មនុស្សទាំងឡាយបានឃើញហើយ ខ្លះក្រាក់ផ្តើល ខ្លះតក់ស្លុតខ្លាច ខ្លះរត់ទៅ ខ្លះដើរទៅទីដទៃ ខ្លះបែមុខចេញទៅផ្សេង ខ្លះបិទទ្វារ ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោសតិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រមិនសមបើនឹងបំបួសចោរដែលប្រាកដដូចទង់ជ័យ (គឺចោរដែលមានឈ្មោះល្បីល្បាញដូច្នេះ) សោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានឮមនុស្សអម្បាលនោះពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ហើយ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយនោះក្រាលទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនគប្បីបំបួសចោរដែលប្រាកដដូចទង់ជ័យឡើយ ភិក្ខុណាបំបួស ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๑๐๔] សម័យនោះឯង ព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈជាធំក្នុងដែនមគធៈបានទ្រង់អនុញ្ញាតថា ជនទាំងឡាយណាដែលបួសក្នុងសំណាក់សមណៈជាសក្យបុត្រ ជនដទៃធ្វើទោសអ្វីមួយដល់ជនពួកនោះមិនបានឡើយ (ព្រោះថា) ធម៌ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងល្អហើយ ជនពួកនោះចូរទំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដើម្បីធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃទុក្ខដោយប្រពៃចុះ ។ ក៏សម័យនោះ មានបុរសម្នាក់ធ្វើចោរកម្មហើយជាប់ទោសនៅក្នុងគុក ។ បុរសនោះទម្លាយគុកបានហើយ ក៏រត់ទៅបួសក្នុងសំណាក់ភិក្ខុ ។ មនុស្សទាំងឡាយបានឃើញហើយនិយាយពាក្យយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនេះឯងដែលជាចោរទម្លាយគុកហ៎ ពួកយើងចូរនាំចោរនោះទៅ ។ ពួកមនុស្សខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែ

នាយទាំងឡាយ អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងហ្នឹង (ដ្បិត) ព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈជាធំក្នុងដែនមគធៈ ព្រះអង្គបានអនុញ្ញាតហើយថា ជនទាំងឡាយណាបួសក្នុងសំណាក់សមណៈជាសក្យបុត្រ ជនដទៃធ្វើទោសអ្វីមួយដល់ជនពួកនោះមិនបានឡើយ (ព្រោះថា) ធម៌ ព្រះដ៏មានបុណ្យទ្រង់សម្តែងល្អហើយ ជនពួកនោះ ចូរខំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដើម្បីធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខដោយប្រពៃចុះ ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្តុះបង្អាប់ថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រទាំងនេះ ជាអ្នកបានព្រះរាជទានអភ័យ ពួកសមណៈទាំងនេះជនដទៃ ធ្វើទោសអ្វីៗ មិនបានឡើយ ហេតុដូចម្តេច បានជាមកហ៊ានបំបួសចោរដែលទម្លាយគុក (ដូច្នេះ) ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលរឿងនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវបំបួសចោរដែលទម្លាយគុកទេ ភិក្ខុណាបំបួស ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๑๐๕] សម័យនោះឯង មានបុរសម្នាក់ធ្វើចោរកម្មហើយរត់ទៅបួសក្នុងសំណាក់ភិក្ខុ ។ បុរសនោះឯង រាជការបានឲ្យកត់ឈ្មោះទុកក្នុងបញ្ជីខាងក្នុងបូរីនៃស្តេចថា ចោរនេះ បើនរណាបានឃើញក្នុងទីណា ត្រូវតែសម្លាប់ក្នុងទីនោះ។ មនុស្សទាំងឡាយបានឃើញហើយក៏និយាយពាក្យយ៉ាងនេះថា លោកនេះឯងជាចោរដែលមានកត់ឈ្មោះទុកក្នុងបញ្ជីរាជការ ហ៎ពួកយើងនាំគ្នាសម្លាប់វាទៅ ។ ពួកមនុស្សខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែនាយទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយកុំនិយាយយ៉ាងហ្នឹង (ដ្បិត) ព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈជាធំ ក្នុងដែនមគធៈ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតហើយថា ជនទាំងឡាយណាមួយបួសក្នុងពួក

สมณะชาวศากยบุตร ชนทั้งนั้นอันใครๆ ในโลกนี้ ไม่พึงเบียดเบียนได้ (เพราะ) ธรรมวินัยอันพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ศากยบุตรตรัสไว้ดีแล้ว ชนทั้งนั้นพึงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อถึงพระนิพพานอันเป็นที่สิ้นไปแห่งทุกข์ ด้วยดีเถิด ฯ มนุษย์ทั้งหลายก็พากันติเตียน ตำหนิ ประณามว่า พวกสมณะชาวศากยบุตรเหล่านี้ เป็นผู้ที่พระราชทานอภัยแล้ว พวกสมณะเหล่านี้ อันใครๆ ในโลกนี้ ไม่พึงเบียดเบียนได้ ไม่สมควรที่จะลงอาญาโจรผู้ลักของในราชการ (ถึงเพียงนี้) เลย ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรลงอาญาโจรผู้ลักของในราชการ (ถึงเพียงนี้) เลย ภิกษุใดลงอาญา ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

[๑๐๖] สมัยนั้น มีบุรุษคนหนึ่งเป็นมนุษย์มีสามีผู้ใช้สอยแล้ว ได้ทำการงานแล้ว ได้ลงอาญาภิกษุทั้งหลาย ฯ มนุษย์ทั้งหลายก็พากันติเตียน ตำหนิ ประณามว่า พวกสมณะชาวศากยบุตร ไม่ควรลงอาญามนุษย์ผู้มีสามีใช้สอยแล้ว ได้ทำการงานแล้ว (ถึงเพียงนี้) เลย ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรลงอาญามนุษย์ผู้มีสามีใช้สอยแล้ว ได้ทำการงานแล้ว ภิกษุใดลงอาญา ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

[๑๐๗] สมัยนั้น มีบุรุษคนหนึ่งเป็นมนุษย์ที่เขาเลี้ยงไว้

ឲ្យមានស្វាក់ស្នាម ដែលគេបានធ្វើទណ្ឌកម្មហើយ ទៅបួសក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះ បង្អាប់ថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រមិនសមបើនឹងបំបួសមនុស្ស ដែលគេបៀតបៀនឲ្យមានស្វាកស្នាម ដែលគេបានធ្វើទណ្ឌកម្មហើយ (ដូច្នេះ) សោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវបំបួសមនុស្សដែលគេបៀតបៀនឲ្យមានស្វាកស្នាម ដែលគេបានធ្វើទណ្ឌកម្ម ភិក្ខុណាបំបួស ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

อัฏฐกถา

โจรวัตถุ

[๑๐๓] คปฺปีชฺชาปวินิจฺฉย ក្នុងរឿងចោរទាំងឡាយថា ពីរបទថា **มนุสฺสา ปสฺสิตฺวา** សេចក្តីថា អគ្គិលិមាលនោះដែលជនទាំងឡាយណា ឆ្លាប់ឃើញក្នុងវេលាដែលលោកជាគ្រហស្ថ និងជនទាំងឡាយណា បានស្តាប់បន្តអំពីជនដទៃថា ភិក្ខុនេះ គឺអគ្គិលិមាលនោះ ជនទាំងនោះបានឃើញហើយ រមែងកិតក័យខ្លះ រមែងស្រៀវខ្លាចខ្លះ រមែងបិទទ្វារខ្លះ តែលោករមែងបានដុំបាយក្នុងផ្ទះរបស់ជនទាំងឡាយដែលមិនស្គាល់ ។

បទថា **น ภิกฺขเว** សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គឯងជាម្ចាស់នៃធម៌ ព្រោះដូច្នោះ កាលទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដើម្បីមិនឲ្យធ្វើតទៅ ទើបត្រាស់យ៉ាងនោះ ។ វិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យនោះ ចោរ ឈ្មោះថា ឆជពន្ធ: ព្រោះអត្ថវិគ្គហៈថា ដូចទង់ត្រាច់ទៅ ។ មានពាក្យអធិប្បាយថា ជាបុគ្គលកាចសាហាវក្នុងលោក ដូចមូលទេព[1] ជាដើម ព្រោះដូច្នោះ បុគ្គលណាត្រាច់ធ្វើការសម្ងាប់អ្នកស្រុកក្តី បៀតបៀនអ្នកដំណើរក្តី ធ្វើកម្ម មានកាត់ទីតជាដើមក្នុងក្រុងក្តី ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលណាដែលជនទាំងឡាយស្គាល់ថា មនុស្សឈ្មោះនោះ ធ្វើកម្មនេះ បុគ្គលនោះ មិនគួរឲ្យបួស ។ ឯបុគ្គលណាជារាជបុត្រច្បាជាព្រះរាជា ធ្វើកម្ម មានសម្ងាប់អ្នកស្រុកជាដើម បុគ្គលនោះគួរឲ្យបួស ។ ព្រោះថា កាលរាជបុត្រនោះបួសហើយ ព្រះរាជាទាំងឡាយ

๑- *มูลเทว ជាព្រះរាជាមួយអគ្គីដែលបញ្ជាឲ្យសម្ងាប់ទារកទាំងអស់ក្នុងនគរ ព្រោះបានឮ โหราយថา ព្រះអង្គត្រូវទិវង្គត ដោយក្មេងប្រុសម្នាក់ធ្វើគត់ ។*

រមែងពេញព្រះទ័យ តែបើទ្រង់មិនពេញព្រះទ័យ មិនគួរឲ្យបួស ។ ចោរ ដែលមានឈ្មោះពោះសំឡែងក្នុងមហាជននាកាលមុន ក្រោយមក លះចោរ-កម្មចោល សមាទានសីលកម្ម ៥ បើពួកអ្នកស្រុកស្គាល់ចោរនោះយ៉ាងនោះ គួរឲ្យបួស ។ ឯជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកលួចរបស់បន្តិចបន្តួច មានស្វាយ និងខ្នុរជាដើម ឬជាចោរដែលកាត់ទឹតជាដើមនោះឯង តែលួចលាក់ធ្វើការ លួច ទាំងក្រោយមក ក៏មិនប្រកាសជថា កម្មនេះ គឺជនឈ្មោះនេះធ្វើ ទោះឲ្យ ជនទាំងនោះបួស ក៏គួរ ។

[๑๐๔] *ពីរបទថា* **ការំ ភិន្ទិត្វា** *សេចក្តីថា ទម្លាយចំណង គឺ ខ្នោះជាដើម ។*

ក្នុងបទថា **អភយូវរា** *នេះ មានវិនិច្ឆ័យថា ជនពួកណា រមែងលួច គេចចេញ ព្រោះការខ្លាច ហេតុនោះ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា* **ភយូវរា** *បុគ្គលលបគេចចេញ ព្រោះការខ្លាច ឯសមណៈទាំងនេះ មិនមែនលបគេច ចេញព្រោះការខ្លាច ព្រោះជាអ្នកបានទទួលអភ័យ ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះ ថា* **អភយូវរា** *មិនមែនអ្នកលបលួចគេចព្រោះការខ្លាច ។ ឯក្នុងបទថា* **អភយូវរា** *នេះ គប្បីជ្រាបថា* **អាឧេស ប** *អក្ខរៈ ឲ្យជា* **វ** *អក្ខរៈ ។*

ក្នុងបទថា **ន ភិក្ខវេ ការភេឧកោ** *នេះ មានវិនិច្ឆ័យថា គុក ហៅ ថា* **ការ** *តែក្នុងអធិការនេះ ចំណង គឺខ្នោះក្តី ចំណង គឺឃ្នាងក្តី ចំណង គឺខ្សែក្តី ចំណង គឺស្រុកក្តី ចំណង គឺនិគមក្តី ចំណង គឺក្រុងក្តី ការ គ្រប់គ្រងដោយបុរសក្តី ចំណង គឺជនបទក្តី ចំណង គឺទីបក្តី ចូរលើកទុក ។*

บุคคลณาทម្ងាយក្តី កាត់ក្តី ស្រាយក្តី បើកក្តី នូវចំណងប្រភេទណាមួយ ក្នុងបណ្តាចំណង ដែលឃុំខាំងដូច្នេះ គេចទៅចំពោះមុខក្តី មិនមានអ្នកជំទែ ឃើញក្តី បុគ្គលនោះ ដល់នូវការពារបាថា **การเกอกก** *អ្នកទម្ងាយគុក ។*

ព្រោះហេតុនោះ ការកេទកចោរទាំងនេះ ទម្ងាយទីចង គឺទីបទៅកាន់ទីបជំទែហើយក្តី មិនគួរឲ្យបួស ។

ឯបុគ្គលណា ដែលមិនមែនចោរ តែមិនព្រមធ្វើហត្ថកម្មតែម្យ៉ាង ត្រូវឥស្សរជនទាំងឡាយ មាននាហ្មឺនរបស់ព្រះរាជាជាដើមឃុំខាំងទុក ដោយបំណងថា កាលមានការឃុំខាំងទុកយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះនឹងគេចចេញមិនបាន នឹងធ្វើការរបស់យើងដូច្នេះក្តី បុគ្គលនោះ សូម្បីទម្ងាយចំណងគេចចេញទៅ បើបំបួស ក៏គួរ ។

ឯបុគ្គលណា ទិញជាច់នូវស្រុក និគម និងកំពង់ជាដើមដោយសួយ មិនបញ្ជូនសួយនោះឲ្យគ្រប់ ត្រូវបញ្ជូនទៅកាន់ទីឃុំខាំង បុគ្គលនោះគេចមកមិនគួរឲ្យបួស ។

បុគ្គលណាសន្សំទ្រព្យទុក ចិញ្ចឹមជីវិតដោយកសិកម្មជាដើម ត្រូវបុគ្គលណាមួយ ញុះញង់ជាក់ទោសថា បុគ្គលនេះបានកប់ទ្រព្យ ហើយត្រូវចាប់ចង បំបួសបុគ្គលនោះក្នុងតំបន់នោះឯងមិនគួរ។ តែបើបុគ្គលគេចទៅហើយ បំបួសក្នុងតំបន់ជំទែ គួរ ។

[๑๐๕] *ក្នុងបទនេះថា* **ฉ ภิกฺขเว ลิขิตเกา** *ជាដើមនេះ មានវិនិច្ឆ័យថា បុគ្គលដែលឈ្មោះថា ជនអាក្រក់ដែលត្រូវកត់ឈ្មោះទុក បានដល់ ជន*

អាក្រក់ដែលត្រូវសរសេរទុកថា ជួបប្រទះក្នុងទីណា ចូរសម្ងាប់ចោលក្នុងទីនោះ ដូច្នេះតែម្យ៉ាងក៏ទេ គឺថា អ្នកណាម្នាក់ដែលធ្វើចោរកម្មក្តី ខុសក្នុងព្រះរាជាយ៉ាងធ្ងន់ ប្រភេទណាមួយ ហើយគេចទៅ ព្រះរាជាបញ្ជាឲ្យកត់ឈ្មោះបុគ្គលនោះចូលក្នុងបញ្ជីស្មឹកវិតថា បុគ្គលនេះជួបប្រទះក្នុងទីណា គប្បីចាប់សម្ងាប់ក្នុងទីនោះក្តី គប្បីកាត់អវយវៈ មានដៃ និងជើងជាដើមរបស់វាចោលក្តី គប្បីឲ្យនាំមកនូវសំណង មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះក្តី បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា មនុស្សអាក្រក់ដែលត្រូវកត់ឈ្មោះទុក បុគ្គលនោះ មិនគួរឲ្យបួស ។

[๑๐๖] *ក្នុងបទថា* **กสาหาโร กตกมฺมกมฺโม** *នេះ មានវិនិច្ឆ័យថា បុគ្គលណាមិនព្រមធ្វើការ មានឲ្យការ និងព្រមទទួលប្រើជាដើម ទើបត្រូវជាក់អាជ្ញា បុគ្គលនោះមិនរាប់ថា ជាបុគ្គលត្រូវជាក់ទណ្ឌកម្មទេ ។ ឯបុគ្គលទទួលរក្សាទ្រព្យឯណាមួយ ដោយសួយ ឬដោយប្រការដទៃហើយស៊ីអស់ កាលមិនអាចរកសងបាន ទើបត្រូវវាយដោយផ្តៅថា នេះឯង ចូរជាសំណងរបស់អ្នក បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកវាយដោយផ្តៅ ជាអ្នកត្រូវទណ្ឌកម្ម ។ បុគ្គលនោះត្រូវវាយដោយផ្តៅ ឬដោយជំបងជាដើមឯណាមួយក្តី ចូរលើកទុក ស្នាមជំពៅនៅស្រស់ដរាបណា មិនគួរឲ្យបួសដរាបនោះ លុះតែជំពៅទាំងឡាយត្រឡប់ជាដូចប្រក្រតីហើយ ទើបគួរឲ្យបួស ។*

ម្យ៉ាងទៀត បើបុគ្គលណាត្រូវគេប្រទូស្តដោយជង្ហិង ឬដោយកែងដៃ ឬដោយផ្នែជួង ឬដុំថ្មជាដើម ហើយលែងទៅ បើស្នាមពកក្នុងរាងកាយនៃបុគ្គលនោះនៅប្រាកដនៅឡើយ មិនគួរឲ្យបួស ។ បើបុគ្គលនោះធ្វើឲ្យជាសះស្បើយ

ហើយ បើពកនោះស្រែកវាបទៅហើយ គួរបំបួស ។

[๑๐๗] ក្នុងបទថា **ลกฺขณาภาหาโต กตกมฺมกมฺโม** នេះ មានវិនិច្ឆ័យថា ប្រការដែលជាអ្នកត្រូវទណ្ឌកម្ម គប្បីជ្រាបដោយនិយមុនឯង ។ ឯស្នាមដែលត្រូវចោះត្រាដោយដែកក្តៅ ត្រង់ថ្ងាស ឬត្រង់អវយវៈទាំងឡាយ មានដើមទ្រូងជាដើមរបស់បុរសណា បើបុរសនោះ ជាអ្នកជា (រួចពីខ្ញុំគេ) តែស្នាមនៅស្រស់ដរាបណា មិនគួរឲ្យបួសដរាបនោះ បើស្នាមរបស់បុគ្គលនោះ ជារបស់ដុះឡើងរាបស្មើនឹងផ្ទៃស្បែកហើយ តែស្នាមនៅច្រាកដនៅឡើយ កាលបុគ្គលនោះស្លៀកជណ្តប់សំពត់ធៀងស្នា បិទបាំងរៀបរយគ្រប់ ๓ ប្រការ ស្នាមនោះនៅក្នុងឱកាសដែលបិទបាំងប៉ុណ្ណោះ ទោះឲ្យបួសក៏គួរ បើស្នាមនោះនៅក្នុងឱកាសដែលមិនបានបិទបាំង មិនគួរឲ្យបួសឡើយ ។

เถยยวัตถุกถา จบ

ส๎ณาฆาฏิกกถา

[๑๐๘] สมัยนั้นแล มีบุรุษผู้ชายคนหนึ่งได้ประหารบุรุษผู้ชายคนหนึ่งด้วยท่อนไม้ ๆ บุรุษผู้ชายผู้ถูกประหารนั้นได้ถึงแก่กรรมแล้ว ๆ ภิกษุทั้งหลายได้เห็นบุรุษผู้ชายนั้นแล้ว ครั้นแล้วได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายเหล่าอื่นว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย บุรุษผู้ชายนี้แล ผู้ประหารบุรุษผู้ชายคนนั้นด้วยท่อนไม้ ๆ บุรุษผู้ชายผู้ถูกประหารนั้นได้ถึงแก่กรรมแล้ว ๆ ภิกษุทั้งหลายเหล่าอื่นได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ท่านทั้งหลายอย่ากล่าวอย่างนี้ ๆ ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ท่านทั้งหลายอย่ากล่าวอย่างนี้ ๆ ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ท่านทั้งหลายอย่ากล่าวอย่างนี้ ๆ ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นได้กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ๆ พระองค์ได้ตรัสพระพุทธพจน์นี้ว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรประหารบุรุษผู้ชายด้วยท่อนไม้ ๆ ภิกษุใดประหาร ต้องอาบัติทุกกฏ ๆ

อัฏฐกถา

สณฺหายิกวตฺถุ

[๑๐๘] ក្នុងបទថា **ยา ภิกฺขุโย สณฺหายิกาโย** ជាដើម មានវិនិច្ឆ័យថា ទ្រព្យដែលបិតា និងជីតារបស់បុរសណាខ្វីយកទៅក្តី បំណុលដែលបុរសណាខ្វីឯងក្តី ទ្រព្យណាមួយ ដែលមាតាបិតាយកកូនទៅបញ្ចាំទុក ហើយយកទ្រព្យគេទៅក្តី បុរសនោះឈ្មោះថា កូនបំណុល បុរសនោះត្រូវទទួលបំណុលនោះនៃជនដទៃ ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា កូនបំណុល តែបើញាតិដទៃប្រគល់កូនណាទុកជារបស់បញ្ចាំ ហើយខ្វីទ្រព្យខ្លះទៅ បុរសនោះ មិនឈ្មោះថា កូនបំណុលទេ ។ ព្រោះថា ញាតិដទៃៗ នោះមិនជាធំ ដែលនឹងអាចប្រគល់បុរសនោះទុកជារបស់បញ្ចាំបានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ទោះឲ្យបុរសនោះបួស គួរ ។ បើឲ្យបុរសដទៃក្រៅអំពីនេះបួស មិនគួរ ។ បើញាតិ-សាលោហិតទាំងឡាយរបស់បុរសនោះទទួលដោះបំណុលជំនួសថា ពួកខ្ញុំនឹងទទួលដោះបំណុល សូមលោកម្ចាស់ឲ្យបួសចុះក្តី ជនដទៃពួកខ្លះឃើញអាចារ-សម្បត្តិរបស់បុរសនោះហើយ ពោលថា សូមលោកម្ចាស់ឲ្យគេបួសចុះ ខ្ញុំនឹងសងបំណុលជំនួស ដូច្នេះ សមគួរឲ្យបួសបាន ។ បើញាតិសាលោហិតទាំងនោះមិនមាន ភិក្ខុគប្បីជ្រាប់ដល់ឧបដ្ឋាកបែបនោះក៏បានថា បុគ្គលនោះ ជាបុគ្គលមានកុសលកម្មជាហេតុ តែបួសមិនបាន ព្រោះកង្វល់ដោយបំណុល បើឧបដ្ឋាកនោះទទួលចាត់ការ គប្បីឲ្យបំបួសចុះ ។ បើកប្បិយភណ្ឌរបស់ខ្លួនមាន គប្បីតាំងចិត្តថា អាត្មាអញយកកប្បិយភណ្ឌនោះសងជំនួស ហើយឲ្យ

បួស ។ បើជនទាំងឡាយ មានញាតិជាដើមមិនទទួលចាត់ការ ទ្រព្យរបស់ខ្លួនក៏មិនមាន មិនសមគួរឲ្យបួស ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អញនឹងឲ្យបួសហើយ នឹងត្រាច់កិក្ខាដោះបំណុលឲ្យ ។បើឲ្យបួសត្រូវទុក្កដ ។ សូម្បីបុរសនោះគេចទៅ ភិក្ខុនោះ ក៏ត្រូវនាំមកឲ្យវិញ បើមិននាំមកឲ្យ បំណុលទាំងអស់រមែងជាកណ្ឌទេយ្យ ។ បើភិក្ខុមិនដឹង ហើយឲ្យបួស ជាអនាបត្តិ ។ តែបើជួបបុគ្គលនោះ ត្រូវសង់ជល់ពួកម្ចាស់បំណុល ។ មិនជាកណ្ឌទេយ្យជល់ភិក្ខុដែលមិនជួបប្រទះ ។ បើបុរសជាកូនបំណុល ទៅប្រទេសដទៃហើយ កាលភិក្ខុសាកសួរក៏ឆ្លើយថា ខ្ញុំមិនត្រូវទទួលបំណុលណាមួយរបស់បុគ្គលណាមួយហើយបួស ឯម្ចាស់បំណុល កាលស៊ើបសួរស្វែងរក ទើបទៅក្នុងប្រទេសនោះ។ ភិក្ខុកំលោះឃើញម្ចាស់បំណុលនោះ ទើបគេចចេញទៅ ម្ចាស់បំណុលទៅរកព្រះថេរៈសាកសួរថា លោកម្ចាស់ ភិក្ខុអង្គនេះ អ្នកណាបំបួស គេខ្ចីទ្រព្យមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះរបស់ខ្ញុំ ហើយរត់គេចទៅ ព្រះថេរៈគប្បីឆ្លើយថា ឧបាសក លោកប្រាប់អាត្មាថា មិនមានបំណុល ទើបអាត្មាបំបួស ។ ឥឡូវនេះ អាត្មានឹងធ្វើដូចម្តេច អ្នកចូរឃើញទ្រព្យត្រឹមតែជាត្រ ចីវររបស់អាត្មាចុះនេះជាសាមីចិកម្មក្នុងសេចក្តីនេះ ។ បើភិក្ខុគេចខ្លួនទៅ កណ្ឌទេយ្យរមែងមិនមាន ។ តែបើម្ចាស់បំណុលជួបភិក្ខុនោះចំពោះមុខព្រះថេរៈហើយ ពោលថា ភិក្ខុនេះជាកូនបំណុលរបស់ខ្ញុំ ព្រះថេរៈគប្បីឆ្លើយថា អ្នកចូរដឹងកូនបំណុលរបស់អ្នកដោយខ្លួនឯងចុះ សូម្បីយ៉ាងនេះ រមែងមិនជាកណ្ឌទេយ្យ ។ បើគាត់ពោលថា ឥឡូវនេះ បើភិក្ខុនេះបួសហើយ នឹងទៅណាវិញ ទើបព្រះ

ថេរៈឆ្លើយថា អ្នកចូរដើរឯងចុះ សូម្បីយ៉ាងនេះ កាលភិក្ខុនោះគេចទៅ រមែងមិនជាកណ្ដេញយ្យដល់ព្រះថេរៈ ។ តែបើព្រះថេរៈពោលថា ឥឡូវនេះ ភិក្ខុនេះនឹងទៅណា លោកនៅទីនេះឯង បើភិក្ខុនោះគេចទៅ ជាកណ្ដេញយ្យ។ បើលោកជាអ្នកមានកុសលកម្ម ជាហេតុដល់ព្រមដោយវត្ត ព្រះថេរៈគប្បីពោលថា ភិក្ខុនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះ បើម្ចាស់បំណុលព្រមលះបង់ថា សាធុ សេចក្ដីយ៉ាងនេះជាការល្អ បើគេឆ្លើយថា សូមលោកម្ចាស់ឲ្យរបស់តិចតួចចុះ ព្រះថេរៈគប្បីឲ្យ ។ លុះសម័យក្រោយមក ភិក្ខុនោះជាអ្នកញុំាងព្រះថេរៈឲ្យពេញចិត្តក្រៃលែងឡើង កាលម្ចាស់បំណុលគេទង់ទារថា សូមលោកម្ចាស់សងទាំងអស់ ព្រះថេរៈគួរសងពិត ។ បើលោកជាអ្នកឈ្លាសក្នុងឧទ្ទេស និងបរិបុច្ឆាជាដើម មានឧបចារៈច្រើនដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះថេរៈគប្បីស្វែងរកដោយភិក្ខាចារវត្តក៏បាន សងំបណ្ដុលគេចុះ ដូច្នេះឯង ។

ឥណាយិកវត្ថុកថា ចប់

ชาสกถา

[๑๐๙] สมัยนั้นแล มนุษย์ชาวบ้านคนหนึ่งเดินไปสู่วัดแล้วเข้าไปหาภิกษุทั้งหลายถึงที่อยู่ ฯ ครั้นแล้วได้ถามภิกษุทั้งหลายว่า ท่านเจ้าข้า ภิกษุรูปหนึ่งชื่อว่าอย่างนี้ ในที่นี้ มีหรือไม่ ฯ ภิกษุทั้งหลายได้ตอบว่า ดูก่อนอุบาสก ภิกษุรูปหนึ่งชื่อว่าอย่างนี้ ในที่นี้ ไม่มี ฯ ครั้งนั้นแล มนุษย์ชาวบ้านคนนั้นได้ไปสู่วัดแล้วเข้าไปหาภิกษุทั้งหลายถึงที่อยู่

ឡាយ ពួកលោកបានប្រទះឃើញទារកមានសភាពយ៉ាងនេះដែរឬ ។ ពួកភិក្ខុដែលមិនដឹងមែនក៏ប្រាប់ថា យើងទាំងឡាយមិនដឹងទេ ពួកភិក្ខុដែលមិនឃើញមែន ក៏ប្រាប់ថា យើងទាំងឡាយមិនឃើញទេ ។ ឯមាតា និងបិតារបស់ទារកនោះ កាលបើត្រាច់គយគន់មើលទៅ ក៏ឃើញទារកនោះបួសក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយហើយ ក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រទាំងនោះ ជាបុគ្គលឥតមានខ្មាស ទ្រុស្តសីល និយាយពាក្យកុហក បានដឹងដែរ តែនិយាយថា មិនដឹង បានឃើញដែរ តែនិយាយថា មិនឃើញ ទារកនេះបួសក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយហើយតើ ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយបានឮសម្តីនៃមាតា និងបិតារបស់ទារកនោះ ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុអបលោក (ប្រាប់) សង្ឃហើយ សីមធ្វើកណ្ឌកម្ម ។

[๑๑๑] *សម័យនោះឯង ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះមានពួកទារកជាសំឡាញ់នឹងគ្នា ๑๗ ពួក មានទារកឈ្មោះឧបាលិ ជាប្រធានរបស់ពួកទារកទាំងនោះ។ ឯមាតានិងបិតារបស់ទារកឈ្មោះឧបាលិ បានគិតគ្នាយ៉ាងនេះថា អំណើះពីយើងទាំងឡាយទៅហើយ ឧបាលិគប្បីចិញ្ចឹមជីវិតស្រួលផង មិនលំបាកផង ដោយទំនងដូចម្តេចអេះ ។ ទើបមាតា និងបិតារបស់ឧបាលិ ក៏គិតគ្នាយ៉ាងនេះថា បើសិនណាជាឧបាលិ រៀនសរសេរអក្សរ អំណើះពីយើងទាំងឡាយទៅប្រហែលជាឧបាលិ គប្បីចិញ្ចឹមជីវិតស្រួលផង មិនលំបាកផង ដោយទំនង*

យ៉ាងនេះឯង ។ មាតានឹងបិតារបស់ឧបាលិ ក៏គិតគ្នាយ៉ាងនេះទៀតថា បើឧបាលិ នឹងរៀនសរសេរអក្សរ ម្រាមដៃ (របស់ឧបាលិ) ក៏នឹងលំបាក បើសិនណាជាឧបាលិ គ្រាន់តែរៀនរាប់វិញ ប្រហែលជាអំណើះពីយើងទាំង-ទ្បាយទៅ ឧបាលិគប្បីចិញ្ចឹមជីវិតស្រួលផង មិនលំបាកផង ដោយទំនង យ៉ាងនេះឯង ។ លំដាប់ពីនោះមក មាតា និងបិតារបស់ឧបាលិក៏គិតគ្នាដូច្នេះ ទៀតថា បើឧបាលិនឹងរៀនរាប់ ទ្រូង (របស់ឧបាលិ) ក៏នឹងលំបាក ប្រសិនណាជាឧបាលិគ្រាន់តែរៀនរូបនិមិត្តវិញ ដល់អំណើះពីយើងទាំងទ្បាយ ទៅ ឧបាលិប្រហែលជានឹងបានចិញ្ចឹមជីវិតស្រួលផង មិនលំបាកផង ដោយ អាការដូច្នេះឯង ។ គ្រាតមកទៀត មាតា និងបិតារបស់ឧបាលិក៏គិតគ្នា ដូច្នេះថា បើទុកជាឧបាលិរៀនរូបនិមិត្តក៏គង់តែលំបាកក្អែក ឥឡូវនេះ មានតែ ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រទាំងនេះ ទើបរក្សាសីលជាសុខ មានសមាចារស្រួល ធាន់ភោជនក៏ល្អ សិងលើដំណេកទាំងទ្បាយដ៏ហប់រកខ្យល់គ្មាន បើសិនណា ជាឧបាលិបានបួសក្នុងសំណាក់ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រវិញ យ៉ាងនេះ ទើប អំណើះពីយើងទាំងទ្បាយទៅ ឧបាលិនឹងបានចិញ្ចឹមជីវិតងាយផង មិនលំបាក ផង ។ ឯឧបាលិទារកបានឮពាក្យចរចារបស់មាតា និងបិតាយ៉ាងនេះហើយ ។ លំដាប់តពីនោះមក ឧបាលិទារកក៏ចូលសំដៅទៅរកពួកក្មេងអម្បាលនោះ លុះ ចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងពួកក្មេងទាំងនោះថា នែនាយ ទាំងទ្បាយ អ្នកទាំងទ្បាយចូរមក យើងទាំងទ្បាយនឹងទៅបួសក្នុងសំណាក់ ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រ ។ ពួកក្មេងទាំងនោះនិយាយដូច្នេះថា នែនាយ បើ

អ្នកបួសមែន យើងទាំងឡាយក៏នឹងបួសដូចអ្នកដែរ ។ លំដាប់នោះ ពួកក្មេងអម្បាលនោះ ក៏ចូលទៅរកមាតា និងបិតារៀងខ្លួន ហើយនិយាយពាក្យនេះថា សូមអ្នកម្តាយអ្នកឪពុក អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំចេញចាកផ្ទះ ទៅបព្វជ្ជាក្នុងសកាពជាបុគ្គលឥតផ្ទះ ។ ឯមាតា និងបិតារបស់ក្មេងទាំងនោះ យល់ឃើញថា ពួកក្មេងទាំងអស់គ្នានេះមានសេចក្តីប្រាថ្នាស្មើគ្នា មានបំណងល្អក៏អនុញ្ញាតឲ្យ ។ ពួកក្មេងទាំងនោះចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយ ហើយសូមបព្វជ្ជា ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយក៏ឲ្យបព្វជ្ជាឧបសម្បទាក្មេងអម្បាលនោះ ។ ពួកភិក្ខុ (ក្មេង) ទាំងនោះ ក្រោកឡើងហើយយំទារស៊ុក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រីថា សូមលោកឲ្យបបរមក ឲ្យបាយមក ឲ្យវត្ថុជាគ្រឿងទំពាស៊ីមក ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ចូរងាប់ចាំទម្រាំភ្លឺសិន បើមានបបរសឹមធាន់ចុះ បើមានកត្តសឹមធាន់ចុះ បើមានវត្ថុជាគ្រឿងទំពាស៊ីសឹមទំពាស៊ីចុះ បើបបរក្តី កត្តក្តី វត្ថុជាគ្រឿងទំពាស៊ីក្តីមិនមាន ចូរត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតហើយសឹមធាន់ចុះ ។ ឯពួកភិក្ខុ (ក្មេង) អម្បាលនោះ កាលបើភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយយ៉ាងនេះហើយក៏រឹងរឹតតែយំរំអុកប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមលោកឲ្យបបរមក ឲ្យបាយមក ឲ្យវត្ថុជាគ្រឿងទំពាស៊ីមក លុះយំទារដូច្នេះហើយ ក៏ជុះជាក់ទីសេនាសនៈខ្លះ នោមស្រោចសេនាសនៈខ្លះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានទ្រង់តើនឡើងក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ទ្រង់បានឮសំឡេងកូនក្មេង លុះទ្រង់បានស្តាប់ហើយ ក៏ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមកហើយ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលអានន្ទ សំឡេងនោះតើជាសំឡេងកូនក្មេងឬអ្វី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទ

ដ៏មានអាយុបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សួរបញ្ជាក់ថែមទៀតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានឮថា ភិក្ខុទាំងឡាយដឹងថា បុគ្គលមានអាយុមិនទាន់គ្រប់ ២០ ឆ្នាំ ហើយឲ្យឧបសម្បទា ពិតមែនឬ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ពិតមែន ។ ព្រះពុទ្ធដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បន្ទោសថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្ចាស់បុរសទាំងនោះ ដឹងថា បុគ្គលមានអាយុមិនទាន់គ្រប់ ២០ ឆ្នាំហើយ មិនសមបើឲ្យឧបសម្បទា (ដូច្នេះ) ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ធម្មតា) បុគ្គលមានអាយុមិនទាន់គ្រប់ ២០ ឆ្នាំ រមែងមិនចេះអត់ធន់ត្រជាក់ ក្តៅ ឃ្លាន ស្រេក និងរមែងជាបុគ្គលមិនទាន់ចេះទ្រាំទ្រវេសម្ងួសរបោម មូស ខ្យល់ កម្តៅថ្ងៃនិងពស់តូចពស់ធំទាំងឡាយ និងគន្ធងពាក្យដែលគេនិយាយមិនពីរោះទ្រគោះខ្ជឹង្ខា និងទុក្ខវេទនា ដែលប្រជុំក្នុងសរីរកាយកើតឡើងហើយដ៏ក្លាវឺងអាក្រក់ មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត និងនាំឲ្យខូចជីវិត (នោះបានឡើយ) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែបុគ្គលមានអាយុគ្រប់ ២០ ឆ្នាំទើបជាមនុស្សចេះអត់ធន់ត្រជាក់ ក្តៅ ឃ្លាន ស្រេក និងជាមនុស្សចេះទ្រាំទ្រវេសម្ងួស របោម មូស ខ្យល់ កម្តៅថ្ងៃនឹងពស់តូចពស់ធំទាំងឡាយ និងគន្ធងពាក្យដែលគេនិយាយមិនពីរោះទ្រគោះខ្ជឹង្ខា និងទុក្ខវេទនា ដែលប្រជុំក្នុងសរីរកាយកើតឡើងហើយដ៏ក្លាវឺងអាក្រក់ មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត និងនាំឲ្យខូចជីវិត (នោះបាន) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើនេះ មិនមែននាំឲ្យជ្រះថ្លាដល់ពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លា និងមិនមែននាំឲ្យរឹងរឹតតែជ្រះថ្លា ដល់ពួកជនដែលជ្រះថ្លាស្រាប់ហើយ

ទេ ฯลฯ លុះបន្ទោសហើយ ទ្រង់ធ្វើនូវធម្មីកថា ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ហើយទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងថាបុគ្គលមានអាយុមិនទាន់គ្រប់ ๒๐ ឆ្នាំមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាទេ ฯ ភិក្ខុណាឲ្យឧបសម្បទា វិនយធរត្រូវធ្វើឲ្យសមគួរតាមធម៌ចុះ[๑] ฯ

๑- ក្នុងមហាវិភង្គ ត្រង់ឧទ្ទិសតិរិស្សសិក្ខាបទទី ๕ នៃសប្បាណកវគ្គទី ๗ ក្នុងបាចិត្តិយកណ្ឌ ថា ឧបជ្ឈាយ៍ត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយៈ ฯ

อัฏฐกถา

ทาสวัตถุ

[๑๐๙] วินิจฉัยในบทว่า **น ภิกฺเว ทาสา** นี้ว่า ทาส:มี ๔ พวก คือทาส:เกิดในเรือน ๑ ทาส:ที่ลูกมาเพราะทรัพย์ ๑ ทาส:ที่นำมาเป็นเชลย ๑ บุคคลที่ตนพอใจเป็นทาส:เอง ๑ ฯ ในทาส: ๔ พวกนั้น ลูกของทาสีในเรือนนั่นแหละ เป็นทาส:เพราะกำเนิด เรียกว่า ทาส:เกิดในเรือน ฯ ลูกที่เขาซื้อมาจากสำนักของมารดาก็ดี ทาส:ที่เขาซื้อมาจากสำนักของนายก็ดี บุคคลที่เขาใช้ทรัพย์ไถ่ถอน แล้วยกขึ้นจากความเป็นทาส:ก็ดี เรียกว่า ทาส:ที่ลูกมาเพราะทรัพย์ ทาส:ทั้ง ๒ พวกนี้ ไม่ควรให้บวช เมื่อให้บวชแล้ว ต้องให้สึกเป็นคฤหัสถ์ก่อนแล้วจึงบวชได้ ด้วยอำนาจวินัยในทีฆนิกายนั้นๆ แล้วจึงควรให้บวช ฯ ทาส:ที่เขานำมาเป็นเชลย คือพระราชาทั้งหลาย ทรงกระทำการสงครามในนครอื่นก็ดี ให้ขนเอาเครื่องบรรณาการมาก็ดี ทั้งพวกมนุษย์ที่เป็นข้าราชการของพระราชาทั้งหลาย มาจากที่อื่นก็ดี พระราชาให้ขับไล่เอาตัวโจรผู้ก่อการร้ายในแว่นแคว้นก็ดี พระราชาเหล่านั้นทรงนำมนุษย์มาจากที่นั้นๆ ให้พวกมนุษย์เหล่านั้น เป็นชายทั้งสิ้นเป็นทาส: เป็นหญิงทั้งสิ้นเป็นทาสี บุคคลมีสภาพอย่างนี้ เรียกว่า เป็นทาส:ที่เขานำมาเป็นเชลย ฯ ทาส:นี้ เมื่ออยู่ในสำนักของคนทั้งหลาย ที่นำตนมา หรือถูกเขาจองจำไว้ในที่คุมขังทั้งหลาย หรือที่พวกชายทั้งหลายครอบครอง ไม่ควรให้บวช แต่ถ้าเขาตัด

គេចទៅហើយ គប្បីឲ្យបួសក្នុងទីដែលគេទៅបាន ។ បើព្រះរាជាទ្រង់ពេញព្រះទ័យ ទ្រង់ធ្វើការដោះអំពីទីឃុំខាំង ដោយត្រាស់ថា ចូរលែងពួកទាស: ដែលនាំមកជាឈ្លើយ ឬដោយន័យជាសព្វសាធារណៈ គប្បីឲ្យបួសចុះ ។ បុគ្គលដែលសុំខ្លួនជាទាស:ឯងថា ខ្ញុំជាទាស:របស់លោក ដូច្នេះ ព្រោះហេតុនៃជីវិតក្តី ព្រោះហេតុនៃការគ្រប់គ្រងក្តី ឈ្មោះថា បុគ្គលព្រមជាទាស:ឯង ដូចជាអ្នកឃ្វាលជ្រី សេះ គោ និងក្របីជាដើម របស់ព្រះរាជាទាំងឡាយ ទាស:ដូច្នោះ មិនគួរឲ្យបួស ។ កូនទាំងឡាយរបស់វណ្ណទាសីរបស់ព្រះរាជា ប្រៀបស្មើនឹងបុត្រអមាត្យ ។ សូម្បីកូនទាំងនោះ ក៏មិនគួរឲ្យបួសដូចគ្នា ។ ពួកស្រីដែលជាអ្នកជា តែមិនមានបុគ្គលណាគ្រប់គ្រង ទើបត្រាច់ទៅជាមួយពួកវណ្ណទាសី ទោះឲ្យកូនរបស់ស្រីទាំងនោះបួស ក៏គួរ ។ បើពួកស្រីទាំងនោះចុះឈ្មោះដោយខ្លួនឯង មិនសមគួរឲ្យកូនទាំងឡាយរបស់ស្រីទាំងនោះបួស សូម្បីពួកទាស:នៃគណៈទាំងឡាយ មានភទ្ទិបុត្តកគណៈជាដើម ដែលគណៈជនទាំងនោះមិនព្រមឲ្យ ក៏មិនគួរបំបួស ។ ដែលឈ្មោះថាទាស: សម្រាប់អារាម ដែលព្រះរាជាព្រះរាជទានទុកក្នុងវត្តទាំងឡាយ បើឲ្យទាស: ទាំងនេះបួស មិនគួរ តែបើជួយឲ្យជាអ្នកជា ហើយឲ្យបួស គួរ ។ ក្នុងមហាបច្ចរីអដ្ឋកថាពោលថា ជនទាំងឡាយនាំទាស:ដែលកើតខាងក្នុង និងទាស: ដែលបានមកដោយទ្រព្យ មកប្រគេនដល់កិក្ខុសង្ឃថា ខ្ញុំប្រគេនអារាមិកទាស: ទាស:ទាំងនោះ ជូចគ្នានឹងទាស:ដែលគេស្រោចតក:លើក្បាលនោះឯង ទោះឲ្យបួសក៏គួរ ។ ឯអដ្ឋកថាកុរុន្ទីពោលថា បើគេប្រគេនដោយកប្បិយ

ភៅហារថា យើងខ្ញុំប្រគេនអារាមិកទាសៈ ទាសៈនោះ ដែលគេប្រគេនហើយ ដោយភៅហារណាមួយក្តី មិនគួរឲ្យបួស ពួកជនក្រីក្រគិតថា នឹងអាស្រ័យ ព្រះសង្ឃចិញ្ចឹមជីវិត ទើបសូមធ្វើជាកប្បិយការកនៅក្នុងវត្ត បើឲ្យជនអនាថា ទាំងនោះបួស គួរ ។ ឪពុកម្តាយរបស់កូនណាជាទាសៈ ឬមាតាប៉ុណ្ណោះជា ទាសី បិតាមិនជាទាសៈ មិនគួរឲ្យបុរសនោះ បួស ។ ញាតិ ឬឧបដ្ឋាក របស់ភិក្ខុប្រគេនទាសៈថា សូមលោកម្ចាស់ឲ្យបុរសនេះបួស បុរសនេះនឹង ធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដល់លោកម្ចាស់ ឬថា ទាសៈផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ភិក្ខុនោះមាន ទាសៈនោះ ភិក្ខុធ្វើឲ្យជាអ្នកជាជាមុនហើយ ទើបគួរឲ្យបួស ។ ក្នុងអដ្ឋកថា កុរុន្ទីពោលថា ពួកភៅហ្វាយប្រគេនទាសៈថា សូមលោកម្ចាស់ឲ្យបុរសនេះ បួស បើគេត្រេកអរក្រៃលែងក្នុងសាសនា គេនឹងរួចពីទាសៈ បើគេសឹក គេនឹងជាទាសៈរបស់ខ្ញុំ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ទាសៈខ្ញី មិនគួរឲ្យបួស ។ បុរស ណាជាទាសៈមិនមានភៅហ្វាយ បុរសនោះ ភិក្ខុឲ្យជាអ្នកជាជាមុន ទើបគួរ ឲ្យបួស ។ ភិក្ខុមិនជ្រាប ឲ្យបព្វជ្ជាក្តី ឧបសម្បទាក្តី ទើបដឹងជាក្រោយ គួរ ធ្វើឲ្យជាអ្នកជាដូចគ្នា ។ ដើម្បីប្រកាសអត្ថនេះ ទើបព្រះពុទ្ធាណាចារ្យទាំងឡាយ ពោលរឿងនេះថា ឮមកថា កុលទាសីម្នាក់ និងបុរសម្នាក់ គេចចេញ អំពីអនុរាធបុរី ទៅកាន់រោហនជនបទ មានកូន ១ កូននោះក្នុងពេលបព្វជ្ជា ឧបសម្បទាហើយ ជាភិក្ខុលជ្ជី ច្រើនដោយសេចក្តីរង្កៀស ។ ក្រោយមក ថ្ងៃមួយ លោកសួរម្តាយថា ឧបាសិកា បងប្អូនប្រុសក្តី បងប្អូនស្រីក្តី របស់ ញោមមិនមានឬ ទើបអាត្មាមិនឃើញញាតិណាមួយឡើយ មាតាឆ្លើយថា

บพิตรอย่าบุตร ญ้อมชาวกุลทาสีในอนุราธบุรี เขาจมในที่นี้ ชา
มีอยู่ญ้อมประสบของเขา ภิกษุผู้มีศีล ได้เสวยทุกข์ดังนี้ ได้
ฟังว่า บรรพชาของเราผู้เดียวไม่บริสุทธิ์ จึงถามชื่อ และโคตร
ของตระกูลนั้นแล้ว มาในอนุราธบุรี ได้ยืนที่ประตูเรือนของ
ตระกูลนั้น ๆ ครั้นเจ้าของเรือนเห็นว่า นิมนต์พระเจ้าของเรา
ให้ฉันข้าวยาคูก่อนเถิด ท่านก็ไม่ยอมไป จึงพากันถามว่า มีธุระ
อะไรหรือพระเจ้าของเรา ครั้นท่านถามว่า ทาสีชื่อนี้ของพวกท่าน
เขาจักมีสามีหรือ เจ้าของเรือนกราบทูลว่า มี พระเจ้าของเรา
ท่านกล่าวว่า เราเป็นลูกในครรภ์ของทาสีนั้น ถ้าพวกท่านอนุญาต
ให้เรา ๆ จักบวช พวกเจ้าของเรือนเป็นผู้มีจิตเลื่อมใส ยกย่องท่าน
ว่า บรรพชาของพระเจ้าของเราบริสุทธิ์แล้ว นิมนต์ให้อยู่ในมหาวิหาร
ทุกรูป ปรนนิบัติด้วยปัจจัย ๔ พระเถระอาศัยตระกูลนั้นแล้ว ได้
สำเร็จพระอรหัต ๆ

ทาสวัตถุกถา จบ

ภณฺฑุกมฺมกถา

[๑๑๒] สมัยนั้นแล มีตระกูลหนึ่งทำกาลกิริยาตายด้วยอหิวาตกโรค[๑] ๆ ตระกูลนั้นเหลือแต่บิดากับบุตรเล็ก ๆ บิดากับบุตรเล็กนั้นได้ไปสู่สกุลสหายภิกษุทั้งหลายแล้ว ก็ตายไปด้วยกันนั่นแล ๆ ทารกนั้นครั้นมีคนให้กินแก่บิดาแล้ว ก็ซุกเข้าไปสู่ท้องบิดาแล้วกล่าวว่า พ่อจ๋า ขอพ่อจงให้ข้าวแก่ฉันเถิด พ่อจ๋า ขอพ่อจงให้ข้าวแก่ฉันเถิด ๆ มนุษย์ทั้งหลายเห็นแล้วก็ติเตียน เหยียดหยาม บ่นว่าว่า พวกสมณศากยบุตรเหล่านี้ ไม่ประพฤติธรรมอันประเสริฐ (สัตบุรุษธรรม) ทารกนี้เกิดแต่ภิกษุนี ๆ ภิกษุทั้งหลายได้ยินมนุษย์เหล่านั้นติเตียน เหยียดหยาม บ่นว่าแล้ว ๆ ภิกษุทั้งหลายนั้นก็กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ๆ พระองค์ทรงตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาแล้วตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรให้บรรพชาแก่ทารกที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ให้บรรพชาแก่สามเณรรูปใดรูปหนึ่งต้องอาบัติทุกกฏ ๆ

[๑๑๓] สมัยนั้นแล ตระกูลอุปัฏฐากของพระอานนท์ผู้มีอายุ เป็นตระกูลมีศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ทำกาลกิริยาด้วยอหิวาตกโรค ๆ เหลือแต่ทารกเท่านั้น ๆ ทารกนั้นเห็นภิกษุทั้งหลายแล้วจำได้ว่าเป็นญาติ ก็ซุกเข้าไปสู่ท้องแล้ว ๆ ภิกษุทั้งหลายก็ให้ทารกนั้นออกมา ๆ ครั้นภิกษุทั้งหลายให้ทารกนั้นออกมาแล้ว ทารกนั้นก็ร้องไห้ ๆ ครั้งนั้น พระอานนท์ผู้มีอายุได้มีความดำริอย่างนี้ว่า พระผู้มีพระภาคทรงตรัสห้ามไว้แล้ว

๑- โรคเกิดแต่ผีเสื้อมีพิษดุจพิษงู ๆ

ហើយថា ទារកដែលមានអាយុថយអំពី ๑๕ ឆ្នាំ ភិក្ខុមិនត្រូវបំបួស ក៏ឥឡូវនេះទារកទាំងនេះមានអាយុថយអំពី ๑๕ ឆ្នាំ ដោយទំនងដូចម្តេចហ្ន៎ ទើបបានទារកទាំងនេះមិនគប្បីវិនាស គឺមិនសាបសូន្យចាកផ្នួស ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលអានន្ទ ចុះទារកទាំងនោះអាចនឹងចោលបង្គើលក្អែកឲ្យហើរទៅបានដែរឬទេ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស អាចចោលបង្គើលបាន ។ ព្រោះទិនានេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏ទ្រង់បុញ្ញសិរីជាម្ចាស់ទ្រង់ធ្វើនូវធម្មីកថាហើយ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុបំបួសទារកមានអាយុថយអំពី ๑๕ ឆ្នាំដែលអាចចោលបង្គើលក្អែកឲ្យហើរទៅបាន ។

[๑๑๔] សម័យនោះឯង ព្រះឧបនន្ទជាសក្យបុត្រដ៏មានអាយុ មានសាមណេរពីររូប ឈ្មោះកណ្ហកៈ ๑ មហកៈ ๑ សាមណេរទាំងនោះចេះតែប្រទូស្ត (សេពមេថុនធម្ម) គ្នានិងគ្នា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ពោលទោសតិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសាមណេរមិនសមបើមកប្រព្រឹត្តអនាចារមានសភាពដូច្នេះសោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ក្រាបទូលរឿងនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុម្នាក់ឯង មិនត្រូវឲ្យសាមណេរពីររូបបម្រើទេ ភិក្ខុណាឲ្យបម្រើ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

อัฏฐกถา

ภณฺฑุกมฺมวคฺค

[๑๑๐] บทว่า **กมฺมารภณฺฑุ** ได้แก่ หนังแพะ ที่ลอกมาแล้ว ๑ เดือน ฯ

บทว่า **สงฺฆสฺส อปโลเกตฺวา ภณฺฑุกมฺมาย** ความว่า ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุทำพวกสงฆ์ให้ประโยชน์แก่ภัณฑุกรรม (การทำหนัง) ด้วยวิธีอปโลกนกรรมนั้น ดังนี้ คือ ภิกษุทั้งหลายพึงประชุมกันในสีมา ให้ภิกษุรูปหนึ่งสวดประกาศแล้ว ให้ภิกษุ ๓-๒ รูป หรือกล่าวว่า ขอท่านผู้เจริญทั้งหลายจงฟังข้าพเจ้า ภิกษุนี้ทำภัณฑุกรรมแก่สงฆ์ ฯ ด้วยบทว่าในสีมานี้ ท่านกล่าวหมายเอาสีมาที่ทำแล้วนั่นเอง ด้วยบทว่า ภิกษุนี้ทำภัณฑุกรรมแก่สงฆ์ ท่านกล่าวหมายเอาภัณฑุกรรมของกุมารนี้ ด้วยบทว่า กุมารนี้ชื่อว่า ปุสสะ ด้วยบทว่า ปุสสะ นี้ ควรทั้งหมด ถ้าในหมู่ภิกษุที่ประชุมกันมีภิกษุ ๑๐ รูป ๒๐ รูป ๓๐ รูป ควรอยู่ร่วมกันทั้งหมดนั่นแหละ ฯ ส่วนภิกษุที่ไม่ควรจะให้ทำอปโลกนกรรมแก่สงฆ์ ก็ควรให้ออกไปเสียก่อนแล้วจึงทำ ฯ ก็ภิกษุที่ไม่ควรนั้น ได้แก่ ภิกษุที่ต้องอาบัติหนักที่ยังไม่ได้ทำคืน ภิกษุที่ไม่ได้ทำปริวาสกรรม ภิกษุที่ไม่ได้ทำมานัต ภิกษุที่ควรแก่อัพภาน ภิกษุที่ยังไม่ได้ทำอัพภาน ภิกษุที่ถูกยกวัตร ภิกษุที่ไม่ทำตามวัตร ภิกษุที่ไม่ขอขมาในเมื่อต้องอาบัติที่ควรแสดง ภิกษุที่ไม่เห็นอาบัติที่ควรเห็น ภิกษุที่ไม่ทำคืนอาบัติที่ควรทำคืน ภิกษุที่ถูกยกเสียจากทิฏฐิอันชั่วช้า ภิกษุที่ถูกยกเสียจากอาชีวะอันชั่วช้า ภิกษุที่ถูกยกเสียจากทั้งทิฏฐิอันชั่วช้าและอาชีวะอันชั่วช้า ภิกษุที่ถูกขับไล่จากอาวาส ภิกษุที่ถูกขับไล่จากนิคม ภิกษุที่ถูกขับไล่จากทั้งอาวาสและนิคม ภิกษุที่ถูกลงทัณฑกรรม ภิกษุที่ถูกลงอุกเขปนียกรรม ภิกษุที่ถูกลงปฏิสารณียกรรม ภิกษุที่ถูกลงติชชนียกรรม ภิกษุที่ถูกลงเนสัชชิกกรรม ภิกษุที่ถูกลงปัพพาชนียกรรม ภิกษุที่ถูกลงปฏิกัมมกรรม ภิกษุที่ถูกลงยาวตติยกรรม ภิกษุที่ถูกลงปกาสนียกรรม ภิกษุที่ถูกลงอุกขิตตานุวัตติกรรม ภิกษุที่ถูกลงกรรมเพราะไม่ประพฤติตามวัตร ภิกษุที่ถูกลงกรรมเพราะไม่ขอขมา ภิกษุที่ถูกลงกรรมเพราะไม่เห็นอาบัติ ภิกษุที่ถูกลงกรรมเพราะไม่ทำคืนอาบัติ ภิกษุที่ถูกลงกรรมเพราะไม่สละทิฏฐิอันชั่วช้า ภิกษุที่ถูกลงกรรมเพราะไม่สละอาชีวะอันชั่วช้า ภิกษุที่ถูกลงกรรมเพราะไม่สละทั้งทิฏฐิอันชั่วช้าและอาชีวะอันชั่วช้า ภิกษุที่ถูกลงกรรมเพราะไม่สละความเป็นผู้ขับไล่จากอาวาส ภิกษุที่ถูกลงกรรมเพราะไม่สละความเป็นผู้ขับไล่จากนิคม ภิกษุที่ถูกลงกรรมเพราะไม่สละความเป็นผู้ขับไล่จากทั้งอาวาสและนิคม ภิกษุที่ถูกลงกรรมเพราะไม่สละทั้งทิฏฐิอันชั่วช้าและอาชีวะอันชั่วช้าและ

ដើរវេកក៏មិនជួប ទើបមានសេចក្តីសម្គាល់ថា អញប្រាប់គ្រប់អង្គហើយ បាន ឈ្មោះថា បព្វជ្ជាជាកម្មស្រាល ព្រោះហេតុនោះ បព្វជ្ជាបេក្ខៈនោះបួសហើយ ឈ្មោះថា បួសដោយល្អពិត ជាអនាបត្តិដល់ឧបជ្ឈាយ៍ដែលជាអ្នកបំបួស ។ បើវត្តមានបរិវេណធំ ជាទីនៅរបស់ភិក្ខុច្រើនពាន់ សូម្បីនិមន្តភិក្ខុទាំងអស់ឲ្យ ប្រជុំ ក៏ធ្វើបានលំបាក មិនចាំបាច់ពោលដល់ការប្រាប់តាមលំដាប់ ត្រូវនៅ ក្នុងខណ្ឌសីមា ទៅកាន់ស្ទឹង ឬសមុទ្រជាដើមហើយ សឹមឲ្យបួស ។ ឯបុគ្គល ណាជាអ្នកកោរសក់ថ្មី ឬសឹកចេញទៅ ឬជាបុគ្គលណាមួយ ក្នុងពួកអ្នក បួស មាននិគ្រន្ថជាដើម មានសក់ត្រឹមតែ ២ ថ្នាំងដៃ ឬក្រោម ២ ថ្នាំងដៃ កិច្ចដែលត្រូវកោរសក់នៃបុគ្គលនោះមិនមាន ព្រោះហេតុនោះ សូម្បីមិនប្រាប់ កណ្ឌកម្ម ឲ្យបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនោះបួស ក៏គួរ ។ ឯបុគ្គលណាមាន សក់វែងលើស ២ ថ្នាំងដៃ ដោយហោចទុកសក់ត្រឹមតែ ១ ជុក បុគ្គលនោះ ភិក្ខុត្រូវប្រាប់កណ្ឌកម្មជាមុន ទើបឲ្យបួសបាន ឧបាលិវត្តមានន័យដូចពោល ហើយ ក្នុងមហាវិភង្គនោះឯង ។

កណ្ឌកម្ម ចប់

ការកុង្ខេបកវត្តកថា

[១១២] *បទថា* **អហិវាតរោគេន** *បានដល់ មារព្យាធិ ។ ពិតហើយ រោគ នោះកើតឡើងក្នុងត្រកូលណា ត្រកូលនោះ មួយអន្ទើដោយសត្វជើង ២*

ជើង ๔ រមែងស្ងាប់អស់ បុគ្គលណាទម្លាយជញ្ជាំងផ្ទះ ឬដំបូលគេចទៅ ឬទៅនៅ ខាងក្រៅស្រុកជាដើម បុគ្គលនោះ ទើបផុត ។ ឯឪពុក និងកូន ក្នុងត្រកូលនេះក៏ផុតហើយ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលថា ឪពុក និងកូននៅសល់ ដូច្នេះ ។

[๑๑๓] បទថា **កាកុដ្ឋេបកំ** សេចក្តីថា កុមារណាកាន់ដុំដីដោយដៃឆ្វេង អង្គុយហើយ អាចដេញក្អែកទាំងឡាយ ដែលនាំគ្នាមក ឲ្យហើរទៅ ហើយបរិភោគអាហារដែលទុកខាងមុខបាន ក្នុងនេះរាប់ថា ជាអ្នកដេញក្អែកផ្តើល ទោះឲ្យកុមារនោះបួសក៏គួរ ។

កាកុដ្ឋបកកថា ចប់

អភយ្យវរកាលវារ

[១១៥] *សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានបុញ្ញសិរីទ្រង់គង់ចាំវស្សាអស់ហេមន្តរដូវ និងគិម្ហរដូវតែក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនោះ ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ទិសទាំងឡាយក៏ចង្អៀតចង្អល់ងងឹតងងល់ដល់ពួកសមណៈសក្យបុត្រ ទិសទាំងឡាយមិនប្រាកដដល់ពួកសមណៈទាំងនេះ (ឬអ្វីបានជាគាប់ចិត្តនៅតែក្នុងទីនេះមិនទៅទីឯទៀតសោះ) ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានឮពួកមនុស្សទាំងនោះ ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានបុណ្យត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមកហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកឯងចូរទៅកាន់យកកូនសោ ហើយចូរប្រាប់ពួកភិក្ខុដែលនៅក្នុងបរិវេណតាមលំដាប់ថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងយាងទៅកាន់ចាវិកក្នុងទក្ខិណាគិរិជនបទ (បើ) លោកដ៏មានអាយុអង្គណាត្រូវការ (ទៅ) លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះ ចូរនិមន្តមកចុះ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ដូច្នេះហើយ ក៏កាន់យកកូនសោហើយទៅប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលនៅតាមបរិវេណថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះដ៏មានបុណ្យព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងយាងទៅកាន់ចាវិក ក្នុងទក្ខិណាគិរិជនបទ (បើ) លោកដ៏មានអាយុអង្គណាត្រូវការ (ទៅ) លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះ ចូរនិមន្តមកចុះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោអានន្ទ ព្រះដ៏មានបុណ្យ បានទ្រង់បញ្ញត្តដើម្បីឲ្យភិក្ខុនៅជាប់និស្សយអស់វស្សាទាំង-*

ทั้งหลาย ๑๐ เดือนเป็นอย่างน้อย ๑๐ ปีเป็นอย่างน้อย ภิกษุนั้นอยู่ในที่นั้นก็ดี ไปในที่นั้นก็ดี ย่อมได้ความเคารพ ความนับถือ ความบูชา ความนอบน้อม ลาภ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัช บริขาร ภิกษุนั้นเมื่อกลับมาในที่นี้ ย่อมได้ความเคารพ ความนับถือ ความบูชา ความนอบน้อม ลาภ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัช บริขาร ถ้าว่าอุปัชฌายะของภิกษุนั้นมีอยู่ ก็ย่อมได้ความเคารพ ความนับถือ ความบูชา ความนอบน้อม ลาภ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัช บริขาร ถ้าว่าอาจารย์ของภิกษุนั้นมีอยู่ ก็ย่อมได้ความเคารพ ความนับถือ ความบูชา ความนอบน้อม ลาภ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัช บริขาร ถึงอุปัชฌายะของภิกษุนั้นก็ไม่มีอยู่ อาจารย์ของภิกษุนั้นก็ไม่มีอยู่ ภิกษุนั้นก็ย่อมได้ความเคารพ ความนับถือ ความบูชา ความนอบน้อม ลาภ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัช บริขาร ดูกรอานนท์ กิริยาที่มีจิตวิปริตเช่นนี้ มีอยู่แก่ภิกษุทั้งหลาย ๕ ประการ ฯ คราวนั้น ท่านพระผู้มีพระภาคเสด็จไปยังจาริกาในทักขิณาคิรีชนบท โดยลำดับกับด้วยภิกษุสงฆ์มีพวกภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูป ฯ ท่านพระผู้มีพระภาคประทับอยู่ในทักขิณาคิรีชนบทนั้นตามพระอัธยาศัย แล้วเสด็จกลับมายังกรุงราชคฤห์ ฯ ครั้งนั้นแล ท่านพระผู้มีพระภาคตรัสเรียกท่านพระอานนท์ผู้มีอายุมาแล้วตรัสถามว่า ดูกรอานนท์ เหตุไฉนหนอ ในกาลก่อนตถาคตจึงไม่ได้เห็นภิกษุสงฆ์มีพวกภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูป ในทักขิณาคิรีชนบทเลย ฯ ครั้งนั้นแล ท่านพระอานนท์ผู้มีอายุกราบทูลเรื่องนั้นแด่ท่านพระผู้มีพระภาค ฯ ด้วยเหตุนี้นี่เอง ในครั้งนั้นแล ท่านพระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรมีกถา แล้วตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุผู้ถือปฏิบัติธุดงค์ได้ตลอดชีวิตเป็นอย่างยิ่ง ๕ ประการ ภิกษุผู้ไม่ถือปฏิบัติธุดงค์ต้องอยู่ไปจนตลอดชีวิต ฯ

[๑๑๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ ประการ ไม่ควรอยู่ในที่นั้นเลย คือ ภิกษุไม่ประกอบด้วยกองศีลของตน

อาสวักขยบุคคล ๑ ชื่อว่าภิกษุไม่ประกอบด้วยสมาธิ เป็นของอาสวักขยบุคคล ๑ ชื่อว่าภิกษุไม่ประกอบด้วยปัญญา (วิปัสสนา) เป็นของอาสวักขยบุคคล ๑ ชื่อว่าภิกษุไม่ประกอบด้วยวิมุตติ (อรหัตตผล) เป็นของอาสวักขยบุคคล ๑ ชื่อว่าภิกษุไม่ประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนะ (ปัจจเวกขณญาณ) เป็นของอาสวักขยบุคคล ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ทั้ง ๕ นี้แล ไม่ควรอยู่ด้วยอัตตนิสัยเลย ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ทั้ง ๕ ควรอยู่ด้วยไม่ต้องมีนิสัยได้ คือเป็นภิกษุประกอบด้วยศีลเป็นของอาสวักขยบุคคล ๑ ชื่อว่าภิกษุประกอบด้วยสมาธิเป็นของอาสวักขยบุคคล ๑ ชื่อว่าภิกษุประกอบด้วยปัญญาเป็นของอาสวักขยบุคคล ๑ ชื่อว่าภิกษุประกอบด้วยวิมุตติเป็นของอาสวักขยบุคคล ๑ ชื่อว่าภิกษุประกอบด้วยวิมุตติญาณทัสสนะเป็นของอาสวักขยบุคคล ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ทั้ง ๕ นี้แล ควรอยู่ได้ด้วยไม่ต้องมีนิสัย ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ทั้ง ๕ อย่างอื่นอีก ไม่ควรอยู่ด้วยอัตตนิสัย คือเป็นภิกษุไม่มีศรัทธา ๑ เป็นภิกษุไม่มีหิริ ๑ เป็นภิกษุไม่มีโอตตัปปะ ๑ เป็นภิกษุเกียจคร้าน ๑ เป็นภิกษุมีสติหลงลืม ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ทั้ง ๕ นี้แล ไม่ควรอยู่ด้วยอัตตนิสัยเลย ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ทั้ง ๕ ควรอยู่ได้ด้วยไม่ต้องมีนิสัย คือเป็นภิกษุมีศรัทธา ๑ เป็นภิกษุมีหิริ ๑ เป็นภิกษุมีโอตตัปปะ ๑ เป็นภิกษุปรารภความเพียร ๑ เป็นภิกษุตั้งสติมั่นไม่ให้ลืมเลือน ๑

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๕ នេះឯង ទើបគួរនៅបាន ដោយមិនបាច់មាននិស្សយទៀយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គ ទាំងឡាយ ๕ ក្រៅពីនេះទៀត មិនគប្បីនៅដោយឥតនិស្សយ គឺជាភិក្ខុវិបត្តិ សីលក្នុងសីលដ៏ក្រៃលែង ๑ ជាភិក្ខុវិបត្តិអាចារក្នុងអាចារដ៏ក្រៃលែង ๑ ជា ភិក្ខុវិបត្តិទិដ្ឋិក្នុងទិដ្ឋដ៏ក្រៃលែង ๑ ជាភិក្ខុចេះចាំតិច ๑ ជាភិក្ខុអាប់ឥតប្រាជ្ញា ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๕ នេះឯង មិនគួរនៅ ដោយឥតនិស្សយទៀយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង-ឡាយ ๕ គប្បីនៅដោយមិនមាននិស្សយបាន គឺជាភិក្ខុមិនវិបត្តិចាកសីល ក្នុងសីលដ៏ក្រៃលែង ๑ ជាភិក្ខុមិនវិបត្តិចាកអាចារក្នុងអាចារដ៏ក្រៃលែង ๑ ជាភិក្ខុមិនវិបត្តិចាកទិដ្ឋិក្នុងទិដ្ឋិដ៏ក្រៃលែង ๑ ជាភិក្ខុចេះចាំច្រើន ๑ ជាភិក្ខុ មានប្រាជ្ញា ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង ๕ នេះឯង ទើបគួរនៅដោយមិនបាច់មាននិស្សយបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកប ដោយអង្គទាំងឡាយ ๕ ក្រៅពីនេះទៀត មិនគប្បីនៅដោយមិនមាននិស្សយ គឺភិក្ខុមិនស្គាល់អាបត្តិ ๑ មិនស្គាល់អនាបត្តិ ๑ មិនស្គាល់អាបត្តិស្រាល ๑ មិនស្គាល់អាបត្តិធ្ងន់ ๑ ទាំងបាតិមោក្ខទាំងឡាយពីរ[๑] ភិក្ខុនោះក៏មិនបានចេះ ដោយពិស្តារ ភិក្ខុនោះមិនបានចែកដោយប្រពៃ មិនបានឲ្យប្រព្រឹត្តដោយ ប្រពៃ (មិនចាំស្ទាត់រត់មាត់) មិនកាត់សេចក្តីដោយល្អតាមសុត្តៈ (សង្គ្រោះ

๑- ឧភតោបាតិមោក្ខ និងអាណាបាតិមោក្ខ ។ អាណាបាតិមោក្ខចែកជាពីរ គឺភិក្ខុបាតិមោក្ខ ๑ ភិក្ខុនីបាតិមោក្ខ ๑ ក្នុងទីនេះទ្រង់សំដៅយកភិក្ខុបាតិមោក្ខ និងភិក្ខុនីបាតិមោក្ខ ។

ยกขอุกขิตตวินัย นิสสารณวินัย) ตามระเบียบแห่งพยัญชนะ ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุใดประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล ไม่ควรอยู่ด้วยอำนาจนิสสัย ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ทั้งหลาย ๕ ควรอยู่ด้วยอำนาจนิสสัยได้ คือภิกษุรู้อาบัติ ๑ รู้อนาบัติ ๑ รู้อาบัติเบา ๑ รู้อาบัติหนัก ๑ ทั้งสองปาติโมกข์ทั้งโดยพิสดาร ภิกษุนั้นเป็นผู้ประกอบด้วยศีลดีแล้ว ด้วยดีด้วยศีลสังวรในปาติโมกข์ ถึงพร้อมด้วยอาจาระและโคจร เห็นภัยในโทษแม้เล็กน้อยทั้งหลาย สมาทานศึกษาในสิกขาบททั้งหลาย ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุใดประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล ควรอยู่ด้วยอำนาจนิสสัย

របស់អសេក្ខបុគ្គល ១ ដែលមិនប្រកបដោយកង់សមាធិ ជារបស់អសេក្ខ
បុគ្គល ១ ដែលមិនប្រកបដោយកង់បញ្ញាជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ១ ដែល
មិនប្រកបដោយកង់វិមុត្តិជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ១ ដែលមិនប្រកបដោយកង់
វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ១ ជាភិក្ខុមានវស្សាមិនទាន់គ្រប់
ប្រាំ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ៦ នេះឯង មិន
គួរនៅដោយឥតនិស្ស័យទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង
ឡាយ ៦ គប្បីនៅដោយឥតនិស្ស័យបាន គឺជាភិក្ខុប្រកបដោយកង់សីលជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ១ ជាភិក្ខុប្រកបដោយកង់សមាធិជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
១ ជាភិក្ខុប្រកបដោយកង់បញ្ញាជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ១ ជាភិក្ខុប្រកបដោយ
វិមុត្តិជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ១ ជាភិក្ខុប្រកបដោយកង់វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ១ ជាភិក្ខុមានវស្សាប្រាំ ឬមានវស្សាច្រើនជាង៥ប្រាំ ១
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ៦ នេះឯង ទើបគួរនៅ
ដោយឥតនិស្ស័យបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំង-
ឡាយ ៦ ក្រៅពីនេះទៀត មិនគប្បីនៅដោយឥតនិស្ស័យ គឺជាភិក្ខុមិនមាន
សទ្ធា ១ ជាភិក្ខុមិនខ្មាសបាប ១ ជាភិក្ខុមិនខ្លាចបាប ១ ជាភិក្ខុខ្ជិល ១ ជា
ភិក្ខុវង្វេងស្មារតី ១ ជាភិក្ខុមានវស្សាមិនទាន់គ្រប់ប្រាំ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ៦ នេះឯងមិនគួរនៅដោយឥតនិស្ស័យឡើយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំងឡាយ ៦ គប្បីនៅដោយឥត
និស្ស័យបាន គឺជាភិក្ខុមានសទ្ធា ១ ជាភិក្ខុខ្មាសបាប ១ ជាភិក្ខុខ្លាចបាប ១

ជាភិក្ខុ មានសេចក្តីព្យាយាមប្រារព្ធហើយ ១ ជាភិក្ខុតម្កល់ស្មារតីខ្ជាប់ខ្ជួន ១ ជាភិក្ខុមានវស្សាប្រាំ ឬមានវស្សាច្រើនជាងប្រាំ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ៦ នេះឯង ទើបគួរនៅដោយឥតនិស្សយបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំងឡាយ ៦ ក្រៅពីនេះទៀត មិនគប្បីនៅដោយឥតនិស្សយ គឺជាភិក្ខុវិបត្តិសីលក្នុងសីលដ៏ក្រៃលែង ១ ជាភិក្ខុវិបត្តិអាចារ (មារយាទ) ក្នុងអាចារដ៏ក្រៃលែង ១ ជាភិក្ខុវិបត្តិទិដ្ឋិក្នុងទិដ្ឋិដ៏ក្រៃលែង ១ ជាភិក្ខុចេះចាំ (ពុទ្ធវចនៈ) តិច ១ ជាភិក្ខុមិនមានប្រាជ្ញា ១ ជាភិក្ខុមានវស្សាមិនទាន់គ្រប់ប្រាំ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ៦ នេះឯង មិនគួរនៅដោយឥតនិស្សយទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំងឡាយ ៦ គប្បីនៅដោយមិនបាច់មាននិស្សយ គឺជាភិក្ខុមិនវិបត្តិសីលក្នុងសីលដ៏ក្រៃលែង ១ ជាភិក្ខុមិនវិបត្តិអាចារក្នុងអចារដ៏ក្រៃលែង ១ ជាភិក្ខុមិនវិបត្តិទិដ្ឋិក្នុងទិដ្ឋិដ៏ក្រៃលែង ១ ជាភិក្ខុចេះចាំ (ពុទ្ធវចន) ច្រើន ១ ជាភិក្ខុមានប្រាជ្ញា ១ ជាភិក្ខុមានវស្សា ៥ ឬមានវស្សាច្រើនជាងប្រាំ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ៦ នេះឯង ទើបគួរនៅមិនបាច់មាននិស្សយបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គទាំងឡាយ ៦ ក្រៅពីនេះទៀត មិនគប្បីនៅដោយឥតនិស្សយ គឺភិក្ខុមិនស្គាល់អាបត្តិ ១ មិនស្គាល់អនាបត្តិ ១ មិនស្គាល់អាបត្តិស្រាល ១ មិនស្គាល់អាបត្តិធ្ងន់ ១ ទាំងបាតិមោក្ខទាំងឡាយពីរ ភិក្ខុនោះមិនបានចេះចាំដោយពិស្តារ មិនបានចែកដោយល្អ មិនឲ្យប្រព្រឹត្តដោយប្រពៃ

มิនวินิច្ឆ័យ ដោយត្រឹមត្រូវតាមសុត្ត តាមលំដាប់ព្យញ្ជនៈ ๑ ជាភិក្ខុមាន វស្សាមិនគ្រប់ប្រាំ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ๖ នេះឯង មិនគួរនៅដោយមិនមាននិស្ស័យទេ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ប្រកបដោយអង្គទាំងឡាយ ๖ នេះឯង គប្បីនៅដោយមិនបាច់និស្ស័យ គឺភិក្ខុ ស្គាល់អាបត្តិ ๑ ស្គាល់អនាបត្តិ ๑ ស្គាល់អាបត្តិស្រាល ๑ ស្គាល់អាបត្តិ ធ្ងន់ ๑ ទាំងបាតិមោក្ខទាំងឡាយពីរ ភិក្ខុនោះក៏ចេះចាំយ៉ាងពិស្តារ បានចែក ដោយល្អ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រពៃ កាត់សេចក្តីដោយត្រឹមត្រូវតាមសុត្ត តាមលំដាប់ព្យញ្ជនៈ ๑ ជាភិក្ខុមានវស្សាប្រាំ ឬច្រើនជាងប្រាំ ๑ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ๖ នេះឯង ទើបគួរនៅដោយមិន មាននិស្ស័យបាន ฯ

អកប្បិយវាណិជវារ ចប់

อัฏฐกถา

เรื่อง ให้ภิกษุกำลังยกนิสัย

[๑๑๕] บทว่า **สตฺตาเห** ความว่าในประมาณเจ็ด คือ ๒-๓ วันปุ๋งๆ นั่นเอง ๆ บทว่า **ปริปุณฺเณ** ถึงแล้ว เต็มแล้ว ท่านกล่าวหมายเอาประมาณเจ็ดนั่นแล ๆ

ในบทว่า **อยฺยสฺเสน ยาวชีวํ** นี้ มีวินิจฉัยว่า ถ้าภิกษุไม่ได้บวชในสำนักนี้ ก็ไม่ได้อาจารย์ที่ชื่อว่าเป็นสมณะ ท่านเป็นผู้มีพรรษา ๖๐ ก็ดี มีพรรษา ๗๐ ก็ดี ท่านพึงให้ปฏิญญาด้วยวาจาอย่างนี้ว่า ขอท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงเป็นอาจารย์ของผม ผมขอถือท่านเป็นอาจารย์ ดังนี้ ก็ชื่อว่าให้ปฏิญญาแล้ว ถ้าภิกษุนั้นเป็นผู้ฉลาด ภิกษุนั้น

រាហុលកថា

[១១៨] គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់យាងសំដៅទៅកាន់ចារិកឯក្រុងកបិលវត្ថុ ត្រាច់ទៅតាមលំដាប់ៗ ហើយទ្រង់បានយាងទៅដល់ក្រុងកបិលវត្ថុនោះឯង ។ តាមដំណាលក្នុងនិទាននោះថា ព្រះដ៏មានបុណ្យ ទ្រង់គង់ក្នុងនិគ្រោធារាម កែ្បរក្រុងកបិលវត្ថុក្នុងដែនសក្កៈ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានបុណ្យព្រះអង្គទ្រង់ស្បង់ទ្រង់បាត្រចីវរហើយ យាងចូលទៅកាន់ដំណាក់ព្រះបាទសុទ្ធោទនសក្យរាជក្នុងវេលាព្រឹក លុះចូលទៅដល់ហើយទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេរៀបចំថ្វាយ ។ គ្រានោះ ព្រះនាងយសោធរាជាមាតារាហុលបានពោលពាក្យនេះនឹងរាហុលកុមារថា ម្នាលរាហុល ព្រះសមណៈនេះជាបិតារបស់បាហើយ បាឯង ចូរទៅសូមទ្រព្យមត៌កបស់បិតាចុះ ។ លំដាប់នោះ រាហុលកុមារ ក៏ចូលទៅរកព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឈរចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសមណៈ ម្លប់ (បុណ្យ) របស់ព្រះអង្គសុខស្រួលណាស់ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ក្រោកចាកពុទ្ធាសនៈ ហើយយាងចេញទៅ ។ គ្រានោះរាហុលកុមារក៏តាមព្រះដ៏មានព្រះភាគប្រកិតអំពីខាងក្រោយៗ ហើយ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រទានទ្រព្យមត៌កដល់ខ្ញុំ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រទានទ្រព្យមត៌កដល់ខ្ញុំ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ហៅព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុមកហើយ ត្រាស់ថា ម្នាលសារីបុត្រ បើដូច្នោះ អ្នកចូរបំបួសរាហុលកុមារចុះ ។ ព្រះសារីបុត្រទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ខ្ញុំព្រះករុណានឹងបំបួសភហុលកុមារដោយវិធី ដូចម្តេច ฯ ព្រោះនិទាននេះ ជំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានបុញ្ញសិរីទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ មកទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតសាមណេរបព្វជ្ជា ដោយត្រៃសរណាគមន៍ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីបំបួសកុលបុត្រយ៉ាងនេះ គឺមុនដំបូងភិក្ខុត្រូវកោរសក់និងពុកមាត់ឲ្យ ហើយឲ្យស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈទាំងឡាយ ឲ្យពាក់សំពត់ឧត្តរាសង្គធ្វើងស្មាម្ខាង ឲ្យសំពះបាទានៃភិក្ខុទាំងឡាយ ឲ្យអង្គុយច្រហោងផ្តងអញ្ជលីឡើងហើយ ត្រូវប្រាប់កុលបុត្រនោះថា អ្នកចូរពោលយ៉ាងនេះ គឺត្រូវពោលថា ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីរលឹក ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីរលឹក ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក ជាគម្រប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីរលឹក ជាគម្រប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីរលឹក ជាគម្រប់ពីរដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីរលឹក ជាគម្រប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីរលឹក ជាគម្រប់បីដងផង ខ្ញុំព្រះករុណាសូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីរលឹក ជាគម្រប់បីដងផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតសាមណេរបព្វជ្ជាដោយត្រៃសរណាគមន៍នេះ ฯ ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុក៏បំបួសភហុលកុមារក្នុងខណៈនោះឯង ฯ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទសុទ្ធោទនសក្យរាជ ទ្រង់យាងចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ

លុះគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះបាទសុទ្ធោទនសក្យរាជ ក៏ទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការយ៉ាងនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណាសូមពរម្យ៉ាងអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ ត្រាស់ថា បពិត្រព្រះគោតម[1] ព្រះតថាគតទាំងឡាយមានពរកន្ធងហើយ ។ ព្រះបាទសុទ្ធោទនសក្យរាជក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពរណាដែលគួរ ពរណាដែលមិនមានទោស (ខ្ញុំសូមពរនោះ) ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រព្រះគោតម សូមព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលចំពោះពរនោះចុះ ។ ព្រះបាទសុទ្ធោទនសក្យរាជក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលដែលព្រះអង្គមកទ្រង់ព្រះផ្នួសហើយ ខ្ញុំព្រះករុណាកើតទុក្ខមិនមែនតិចទេ កាលដែលនន្ទ និងរាហុលមកបួស ក៏ខ្ញុំព្រះករុណាកើតទុក្ខខ្លាំងណាស់ដូច្នោះដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីស្រឡាញ់រាហុលកុមារដូចជាកូនលើសពន់ប្រមាណ (ហាក់ដូចជា) កាត់នូវសម្បុរស្បែកក្រៅ លុះកាត់សម្បុរស្បែកក្រៅហើយ ក៏កាត់នូវស្បែកក្នុង លុះកាត់ស្បែកក្នុងហើយ ក៏កាត់នូវសាច់ លុះកាត់សាច់ហើយ ក៏កាត់នូវសរសៃ លុះកាត់សរសៃហើយ ក៏កាត់នូវឆ្អឹង លុះកាត់ឆ្អឹងហើយ ក៏ចុចរហូតដល់ខួរក្នុងឆ្អឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមអង្វរថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ កុំបំបួសកូនដែលមាតាបិតាមិនបានអនុញ្ញាតឡើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ព្រះបាទសុទ្ធោទនសក្យរាជ ឲ្យឃើញ

១- ទ្រង់ហៅព្រះពុទ្ធបិតា តាមនាមគោត្រ គឺនាមត្រកូលរបស់ព្រះអង្គដែលហៅថា គោតម-គោត្រ ។

ច្បាស់ ឲ្យសមាទានទូវកុសលធម៌ដោយប្រពៃ ឲ្យក្លៀវក្លាឡើងដោយល្អ និង ឲ្យមានព្រះហឫទ័យរីករាយដោយធម្មីកថា ។ ឯព្រះបាទសុទ្ធោទនសក្យរាជ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យសមាទានទូវកុសលធម៌ ដោយប្រពៃ ឲ្យក្លៀវក្លាឡើងដោយល្អ និងឲ្យរីករាយដោយ ធម្មីកថាហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគធ្វើប្រទក្សិណ (យាងវិលខាងស្តាំ) ហើយ ស្តេចចៀសចេញទៅ ។ ព្រោះនិទាននេះ ជំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ មកទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុត្រដែលមាតានិងបិតាមិនបានអនុញ្ញាត ភិក្ខុមិនគប្បីបំបួសឡើយ បើភិក្ខុណាបំបួស ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ លំដាប់ពីនោះមក ព្រះដ៏មានបុណ្យទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងកបិលវត្ថុតាមសមគួរ ដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់យាងសំដៅទៅកាន់ចារិកឯក្រុងសាវត្ថី ទ្រង់ត្រាច់ទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ៗ ហើយ ទ្រង់បានដល់ទៅក្រុងសាវត្ថីនោះ ។ តាមតំណាលក្នុងនិទានថា ព្រះដ៏មានបុណ្យទ្រង់គង់ក្នុងជេតវនារាមរបស់ អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីក្បែរក្រុងសាវត្ថី ។

[១១៩] សម័យនោះឯង ត្រកូលឧបដ្ឋាករបស់ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុបញ្ជូនទារកទៅក្នុងសំណាក់ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ ហើយនិយាយថា សូមព្រះថេរៈបំបួសទារកនេះឲ្យទាន ។ គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុត្រិះរិះគិតយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តថា ភិក្ខុមួយរូបមិនត្រូវឲ្យសាមណេរពីររូបបម្រើខ្លួន ឥឡូវភណ្ឌសាមណេរនេះ ជាសាមណេររបស់

อญฺ តើអញនឹងត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ព្រះសារីបុត្រក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុមួយរូបដែលឈ្វាសប្រតិពល ឲ្យសាមណេរពីររូបបម្រើបាន ម៉្យាងវិញទៀត បើភិក្ខុនោះអាចទូន្មានប្រៀនប្រដៅសាមណេរប៉ុន្មានរូបបាន ឲ្យសាមណេរមានទាំងប៉ុណ្ណោះបម្រើក៏បានដែរ ។

[๑๒๐] គ្រាតពីនោះមក សាមណេរទាំងឡាយបានត្រិះរិះសេចក្តីនេះនឹងគ្នាថា សិក្ខាបទរបស់យើងទាំងឡាយមានប៉ុន្មានហ្ន៎ ម៉្យាងទៀត យើងទាំងឡាយគួរសិក្សាក្នុងវិនយដូចម្តេចខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវសិក្ខាបទទាំងឡាយ ๑๐ ដល់សាមណេរទាំងឡាយ ម៉្យាងទៀត អនុញ្ញាតឲ្យសាមណេរទាំងឡាយសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយជប់នោះ គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយាធ្វើសត្វមានជីវិតឲ្យធ្លាក់ចុះកន្លង ๑ ចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយាកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ ๑ ចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយាប្រព្រឹត្តនូវធម៌មិនប្រសើរ ๑ ចេតនាហេតុជាវៀរចាកកិរិយាពោលនូវពាក្យកុហក ๑ ចេតនាជាហេតុវៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ๑ ចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយាបរិភោគនូវភោជនាហារក្នុងកាលខុស ๑ ចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយារាំ និងច្រៀង និងប្រគំ និងមើលនូវល្បែងដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ ๑ ចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយាទ្រទ្រង់ និងប្រដាប់ និងតាក់

តែងស្ថិតស្ថានឯរាងកាយដោយផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូបនិងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ១ ចេតនាជាហេតុវៀរចាកទីសេនាសនៈដ៏ខ្ពស់ហួសប្រមាណ និងទីសេនាសនៈដ៏ប្រសើរ ១ ចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយាទទួលកាន់យកនូវមាស និងប្រាក់ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយតថាគតអនុញ្ញាតនូវសិក្ខាបទទាំង ១០ នេះដល់សាមណេរទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត អនុញ្ញាតឲ្យពួកសាមណេរសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១០ នេះ ។

អដ្ឋកថា

រាហុលវត្ថុ

[១១៨] ក្នុងបទថា **យេន កបិលវត្ថុ តេន ចារិកំ បក្កាមិ** នេះ គប្បីជ្រាបអនុបុព្វីកថាដូចតទៅនេះ ៖ បានឮថា ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលព្រះពោធិ-សត្វយាងចេញអភិនេស្ក្រមណ៍ ព្រះបាទសុទ្ធោទនមហារាជទ្រង់ផ្ទៀងសោតៈទន្ទឹងចាំស្តាប់ដំណឹងនោះឯងថា កូនអញចេញទៅដោយបំណងថា នឹងត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ បានជាព្រះពុទ្ធហើយឬហ្ន៎ ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់ការបំពេញព្យាយាមការត្រាស់ដឹងឯង និងពុទ្ធកិច្ចទាំងឡាយ មានញុំាងធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅជាដើមរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានឮថា ឥឡូវនេះ កូនរបស់អញអាស្រ័យក្រុងរាជគ្រឹះ ទើបត្រាស់ប្រាប់អមាត្យម្នាក់ថា ឯងចាស់ជរាហើយណាបា ឯងចូរបង្ហាញបុត្រដល់យើង ទាន់នៅរស់ អមាត្យទទួលថា សាធុ ហើយមានបុរស ១០០០ នាក់ជាបរិវារទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ថ្វាយបង្គំបាទាព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ធម្មកថាដល់អមាត្យនោះជ្រះថ្លា ទូលសូមបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគឲ្យអមាត្យនោះ ឧបសម្បទាដោយឯហិភិក្ខុឧបសម្បទា ភិក្ខុនោះ មួយអន្ទឹដោយបរិស័ទសម្រេចអរហត្តហើយ បាននៅសោយសុខ ដែលកើតអំពីផលសមាបត្តិ ក្នុងទីនោះឯង ។ ព្រះរាជាទ្រង់បញ្ជូនទូតជនៃទៅ ៨ នាក់ទៀតដោយឧបាយនោះឯង ។ សូម្បីទូតទាំងអស់នោះ មួយអន្ទឹដោយបរិស័ទបានសម្រេចអរហត្តហើយ នៅក្នុងទីនោះឯង យ៉ាងនោះដូចគ្នា ។ មិនមាន

អ្នកណាក្រាបទូល សូម្បីត្រឹមតែដំណឹងដល់ព្រះរាជាថា ទូតទាំងនោះ មិនត្រឡប់មកវិញទេ ព្រោះហេតុនេះមួយៗ ។

គ្រានោះ ព្រះរាជា មានបំណងបញ្ជូនអមាត្យឈ្មោះកាឡុទាយីដែលកើតក្នុងថ្ងៃជាមួយនឹងព្រះពោធិសត្វ ទើបទ្រង់បញ្ជាតាមន័យមុននោះឯង ។ កាឡុទាយីក្រាបទូលថា បើទូលបង្គំទៅ ហើយបានបួស ទូលបង្គំនឹងបង្ហាញគឺនាំមក ព្រះរាជាបញ្ជូនកាឡុទាយីទៅថា សូម្បីបាឯងបួសហើយ ចូរបង្ហាញបុត្រដល់យើង កាឡុទាយីក៏មានបរិវារ ១០០០ ទៅហើយ មួយអន្ទឹងដោយបរិស័ទបានសម្រេចអរហត្តនោះដែរ ។ ថ្ងៃមួយ កាឡុទាយិភិក្ខុនោះកាលស្រូវទាំងពួង សម្រេចរៀបរយល្អហើយ មនុស្សក្នុងជនបទទាំងឡាយបញ្ឈប់ការងារអស់ហើយ ផ្កាឈើដែលកើតលើគោក កើតក្នុងទឹក រីកស្គុសស្គាយហើយ ក៏បានថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយពណ៌នាគុណនៃការយាងក្នុងផ្លូវដ៏សមគួរ ដែលទ្រង់នឹងត្រូវធ្វើដំណើរ ដោយគាថាប្រមាណ ៦០ គាថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរថា អ្នកពោលអ្វីហ្ន៎ ទើបកាឡុទាយិភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះបាទសុទ្ធោទនមហារាជជាព្រះបិតារបស់ព្រះអង្គ បានបញ្ជូនខ្ញុំព្រះអង្គមកថា យើងចាស់ជរាហើយ បាឯងចូរបង្ហាញបុត្រដល់យើង ទាន់យើងនៅរស់ ដូច្នេះ ជាការល្អណាស់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះព្រះញាតិទាំងឡាយផងចុះ ឥឡូវនេះ ជាកាលដែលទ្រង់យាងទៅបាន ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បើដូច្នោះអ្នកចូរប្រាប់សង្ឃ ភិក្ខុទាំងឡាយនឹងញុំាងគមិកវត្តឲ្យបរិបូណ៌ ។ ព្រះថេរៈ

ទូលថា **សាធុ ភនฺเต** ហើយធ្វើតាមព្រះតម្រាស់ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ហែហមហើយដោយព្រះខីណាស្រពទាំងអស់ ២ ម៉ឺនអង្គ គឺកុលបុត្រក្នុងអង្គ: និងមគធ: ១ ម៉ឺនរូប កុលបុត្រក្នុងក្រុងកបិលពស្តុ ១ ម៉ឺនរូប ។ ស្តេចចេញពីក្រុងរាជគ្រឹះ ចារិកទៅដោយមិនប្រញាប់ប្រញាល់ ដោយទ្រង់ធ្វើក្នុងព្រះទ័យថា តថាគតកាលដើរមួយថ្ងៃ ១ យោជន៍ ២ ខែ នឹងដល់ក្រុងកបិលពស្តុ ដែលមានរយៈផ្លូវ ៦០ យោជន៍ អំពីក្រុងរាជគ្រឹះ ។

ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលថា **យេន กបิล-วตฺถุ เตน จาริกำ បกฺกามิ** ដូច្នេះ កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចៀសចារិកទៅហើយយ៉ាងនោះ ព្រះឧទាយិត្ថេរធ្វើកត្តកិច្ចក្នុងនិវេសន៍របស់ព្រះបាទសុទ្ធោទនមហារាជ ចាប់តាំងអំពីថ្ងៃដែលព្រះមានព្រះភាគយាងចេញ ។ ព្រះរាជាទ្រង់អង្គាសព្រះថេរ: ហើយទ្រង់អប់បាត្រដោយខ្ជីមចន្ទន៍ និងដាក់ព្រះក្រយាហារដ៏ឧត្តមរហូតពេញ បង្អោនប្រគេនក្នុងដៃព្រះថេរ:ថា លោកម្ចាស់នឹងប្រគេនដល់ព្រះមានព្រះភាគ សូម្បីព្រះថេរ:រមែងធ្វើតាមពាក្យប្រាប់ទាំងអស់ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយបិណ្ឌបាតរបស់ព្រះរាជាប៉ុណ្ណោះ ក្នុងរវាងផ្លូវដោយប្រការដូច្នេះ ។

ឯព្រះថេរ: ក្នុងវេលាស្រេចកត្តកិច្ចរាល់ថ្ងៃ បានទូលព្រះរាជាថា ថ្ងៃនេះ ព្រះមានព្រះភាគយាងមកបានប៉ុណ្ណោះ និងបានបណ្តុះសទ្ធាក្នុងព្រះមានព្រះភាគឲ្យកើតឡើងដល់ស្តេចសក្យ:ទាំងឡាយ ដោយកថាបដិសំយុត្តដោយពុទ្ធគុណ ។

ព្រោះហេតុនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តាំងលោកទុកក្នុងឯតទគ្គ-ស្ថានថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាភិក្ខុទាំងឡាយដែលញុំាងត្រកូលឲ្យជ្រះថ្លា ជាសាវ័ករបស់តថាគត កាឡុទាយី ជាឯតទគ្គៈ ដូច្នេះ ។

ឯសក្យរាជវិញ កាលព្រះមានព្រះភាគមិនទាន់យាងមកដល់ ទើបមានព្រះបំណងថា យើងទាំងឡាយ នឹងគាល់ព្រះញាតិដ៏ប្រសើររបស់ពួកយើង ទើបប្រជុំគ្នា កាលជ្រើសរើសទីប្រថាប់សម្រាប់ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់កំណត់ថា អារាមរបស់សក្កៈ ឈ្មោះនិគ្រោធ គួរជាទីរីករាយ ទើបឲ្យធ្វើបជិជគ្គ-នវិធីទាំងពួង ក្នុងអារាមនោះ មានគ្រឿងក្រអូប និងផ្កាក្នុងដៃ ដើម្បីធ្វើការទទួល តែបញ្ជូនរាជកុមារ និងរាជកុមារី អ្នកនគរស្រែករក្រោយ ប្រជាប់ដោយអលង្ការទៅមុន បន្ទាប់អំពីនោះ បញ្ជូនពួកយុវរាជ និងយុវរាជនីទៅ ហើយទៅឯងក្នុងលំដាប់នៃពួកយុវរាជ និងយុវរាជនីទាំងនោះ បូជាដោយសក្ការៈ មានផ្កា និងលម្អិតជាដើម បានយាងព្រះមានព្រះភាគចូលកាន់និគ្រោធារាមនោះឯង ។

ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះខីណាស្រព ២ ម៉ឺនចោមរោម ប្រថាប់លើបវរពុទ្ធាសនៈដែលគេរៀបចំទុកក្នុងនិគ្រោធារាមនោះ ។ ពួកសក្យរាជ ជាមនុស្សមានៈ ប្រកាន់ខ្លួនពន់ពេក ។ ពួកសក្យរាជទាំងនោះ ត្រិះរិះថា សិទ្ធត្ថកុមារនៅក្មេងជាងពួកយើង ជាព្រះកនិដ្ឋា ជាព្រះភាគិនេយ្យ ជាព្រះឱរស ជាព្រះនត្តានៃពួកយើង ទើបបញ្ជាព្រះកុមារកំលោះៗ ថា ពួកអ្នកចូរថ្វាយបង្គំ ពួកខ្ញុំនឹងអង្គុយខាងក្រោយពួកអ្នក ។ កាលសក្យរាជទាំងនោះ

ប្រថាប់គង់យ៉ាងនោះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រមើលមើលនិស្ស័យ
របស់ពួកព្រះរាជាទាំងនោះ ហើយទ្រង់ពិចារណាថា ពួកព្រះញាតិមិនព្រម
ថ្វាយបង្គំតថាគត ណ្ហ៎ីយចុះ ឥឡូវនេះ តថាគតនឹងឲ្យព្រះញាតិទាំងនោះ
ថ្វាយបង្គំ ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ចូលចតុត្ថជ្ឈានជាបាទនៃអភិញ្ញា ចេញហើយ
ហោះទៅឯកាន់អាកាសដោយឫទ្ធិ ទ្រង់បានធ្វើបាដិហារិយ៍ ដូចគ្នានឹងយមក-
ប្បាដិហារិយ៍ ត្រង់គល់នៃគណ្ឌម្ពព្រឹក្ស ហាក់បីដូចទ្រង់រោយធូលីដែលជាប់
ត្រង់ព្រះបាទ ចុះលើសីសៈនៃព្រះញាតិទាំងនោះ ។

ព្រះរាជាទ្រង់ឃើញអស្ចារ្យនោះ ទើបត្រាស់ថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
កាលព្រះអង្គ ដែលកីលៀងនាំចូលទៅដើម្បីថ្វាយបង្គំព្រាហ្មណ៍ក្នុងថ្ងៃមង្គល
ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញព្រះបាទរបស់ទ្រង់អណ្តែតទៅប្រតិស្ឋានលើសីសៈរបស់
ព្រាហ្មណ៍ ទើបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ នោះជាបឋមវន្ទនារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ក្នុង
ថ្ងៃវប្បមង្គល កាលព្រះអង្គផ្ទំលើព្រះទែនមានសិរី ត្រង់ម្ជុំព្រឹង ខ្ញុំព្រះអង្គ
ឃើញស្រមោលដើមព្រឹងមិនបានជ្រេរៅ ទើបថ្វាយបង្គំព្រះបាទ ន៎ុះជាទុតិយ
វន្ទនារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញបាដិហារិយ៍ដែលមិនធ្លាប់
ឃើញនេះ សូមថ្វាយបង្គំបាទារបស់ព្រះអង្គ នេះជាតតិយវន្ទនារបស់ខ្ញុំ
ព្រះអង្គ ។

កាលព្រះមានព្រះភាគ ដែលព្រះបាទសុទ្ធោទនមហារាជថ្វាយបង្គំហើយ
សក្យៈសូម្បីមួយអង្គ ដែលឈ្មោះថា មិនថ្វាយបង្គំមិនមាន បានថ្វាយបង្គំ
ទាំងអស់អង្គនោះឯង ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញុាំងព្រះញាតិទាំងឡាយឲ្យថ្វាយបង្គំហើយ ទ្រង់ចុះអំពីអាកាស ប្រថាប់លើអាសនៈដ៏ប្រសើរដែលគេរៀបចំទុក ។ កាលព្រះមានព្រះភាគប្រថាប់គង់ហើយ ញាតិសមាគមបានជាអ្នកដល់នូវទីបំផុត គឺអស់នូវមានះ ព្រះញាតិទាំងពួង មានព្រះរាជហឫទ័យទន់ភ្លន់ អង្គុយប្រជុំគ្នាហើយ ។

លំដាប់នោះ មហាមេឃបង្អុរជោកក្នុរពស៌ពណ៌ក្រហមស្រែកចុះមកខាងក្រោម ទឹកសូម្បីមួយតំណក់ ធ្លាក់ចុះលើសរីរៈរបស់បុគ្គលណាមួយក៏មិនមាន ។ ព្រះញាតិទាំងពួងឃើញហេតុនោះហើយ បានជាអ្នកកើតអស្ចារ្យចម្លែកក្នុងចិត្ត ។

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ភ្លៀងជោកក្នុរពស៌ធ្លាក់ក្នុងញាតិសមាគមរបស់តថាគតក្នុងកាលនេះប៉ុណ្ណោះក៏ទេ សូម្បីក្នុងអតីតកាល ក៏ធ្លាក់បានហើយដូចគ្នា ហើយត្រាស់វេស្សន្តរជាតក ព្រោះឧបទ្ទវហេតុនេះ ។

ព្រះញាតិទាំងពួង ស្តាប់ធម្មទេសនាហើយ ក្រោកឡើងថ្វាយបង្គំ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចៀសចេញទៅ ។ បុគ្គលសូម្បីតែម្នាក់ គឺព្រះរាជាក្តី មហាមាត្យក្តីដែលទូលថា ស្អែកនេះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលភិក្ខារបស់ខ្ញុំហើយទើបទៅក៏មិនមាន ។

ក្នុងថ្ងៃទី ២ ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុ ២ ម៉ឺនជាបរិវារស្តេចចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងកបិលពស្តុ ។ បុគ្គលណាមួយ ក្រោកទទួល ហើយនិមន្តឬបានទទួលបាត្រក៏មិនមាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រថាប់ឈរត្រង់សសរ

ឥន្ទ្រសាល[๑] ទ្រង់នឹកថា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយក្នុងកាលមុន ទ្រង់ចារិកបិណ្ឌបាតក្នុងនគរនៃត្រកូលដូចម្តេចហ្ន៎ ទ្រង់បានយាងទៅកាន់ផ្ទះរបស់ពួកឥស្សរជនដោយខុសលំដាប់ឬ ឬក៏ស្តេចចារិកទៅដោយលំដាប់ច្រក ។

លំដាប់នោះ ទ្រង់មិនបានឃើញការទៅខុសលំដាប់នៃព្រះពុទ្ធ សូម្បីមួយអង្គ ទើបទ្រង់រំពឹងថា ឥឡូវនេះ វង្សនេះ ប្រពៃណីនេះ សូម្បីតថាគតក៏គួរលើកតម្កើង ហើយតទៅ សូម្បីសាវកទាំងឡាយរបស់តថាគត កាលយកលំអានតាមតថាគត នឹងញុំាងបិណ្ឌបាតចារិកវត្តឲ្យពេញបាន ហើយទ្រង់ត្រាច់បិណ្ឌបាតតាមលំដាប់ច្រក ចាប់ផ្តើមពីផ្ទះដែលទ្រង់ចូលទៅគ្រាចុងក្រោយ ។

មហាជនបានជំណឹងថា ព្រះបាទសិទ្ធត្ថកុមារ ទ្រង់ត្រាច់បិណ្ឌបាត ទើបបើកបង្អួចក្នុងប្រាសាទ ๔ ជាន់ជាដើម បានជាអ្នកភ្លាក់ផ្អើលដើម្បីនឹងឃើញ ។

ឯព្រះទេវីភហុលមាតា ទ្រង់ចិន្តាថា បានឮថា ព្រះអយ្យបុត្រ ស្តេចត្រាច់ទៅដោយព្រះយាន មានសុវណ្ណសិវិកាជាដើម ដោយព្រះរាជានុភាពធំក្នុងព្រះនគរនេះឯង ឥឡូវនេះ ទ្រង់កាត់ព្រះកេសា និងព្រះមស្សុ ទ្រទ្រង់សំពត់កាសាវពស្ត្រ មានអំបែងក្នុងដៃ ត្រាច់បិណ្ឌបាត ។ ព្រះអង្គទ្រង់ល្អឬទេហ្ន៎ ឬទ្រង់មិនល្អទេ ។ ទើបព្រះនាងបើកព្រះសីហបញ្ជរទត ព្រះនាងឃើញព្រះមានព្រះភាគ មានលម្អរុងរឿងដោយព្រះពុទ្ធសិរី ទ្រង់ញុំាងនគរវិថីទាំងឡាយឲ្យភ្លឺដោយព្រះរស្មីជ័រុងរឿង ដោយរស្មីនានា ទើបព្រះនាងសរសើរ

๑- សសរបោះត្រង់កណ្តាលទ្វារ សម្រាប់ទប់សន្ទះទ្វារទាំង ๒ ដែលបិទ ។

ព្រះលម្អ ចាប់តាំងអំពីថ្ងាស រហូតដល់បាតជើង ដោយគាថា ៨ គាថា ដែលមានឈ្មោះថា នរសីហគាថា ហើយព្រះនាងទៅគាល់ព្រះរាជា ក្រាបបង្គំទូលដល់ព្រះរាជាថា ព្រះអយ្យបុត្ររបស់ព្រះអង្គទ្រង់យាងបិណ្ឌបាត ។ ព្រះរាជាទ្រង់ឮដំណឹងនោះ ទ្រង់ស្ទុតព្រះទ័យ ទ្រង់ស្ទៀកពាក់ព្រះភូសាបណ្តើរ ឲ្យរៀបរយដោយព្រះហស្ត ទើបទ្រង់ប្រញាប់យាងចេញទៅដោយរហ័ស ប្រថាប់ខាងមុខព្រះមានព្រះភាគទូលថា បពិត្រអយ្យបុត្រ ហេតុអ្វី ទើបទ្រង់ធ្វើខ្ញុំឲ្យបានទូវសេចក្តីខ្មាស ព្រះអង្គយាងបិណ្ឌបាតដើម្បីប្រយោជន៍អ្វី ព្រះអង្គបានជាអ្នកមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា ភិក្ខុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ មិនអាចបានភត្តឬ។

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ការត្រាច់បិណ្ឌបាតនេះ ជាចារិកសម្រាប់វង្សរបស់តថាគត ។

ព្រះរាជាសួរថា បពិត្រអយ្យបុត្រ ដែលឈ្មោះថា មហាសម្មតិខត្តិយ-វង្ស ជាវង្សរបស់ពួកយើងមិនមែនឬ ឯក្នុងខត្តិយវង្សនោះ ក្សត្រសូម្បីតែមួយអង្គ ឈ្មោះថា ជាអ្នកត្រាច់ភិក្ខា រមែងមិនមាន ។

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ស្នងព្រះរាជឱង្ការថា បពិត្រមហារាជ ឈ្មោះថា រាជវង្ស ជាវង្សរបស់មហាបពិត្រ តែឈ្មោះថា ពុទ្ធវង្ស ជាវង្សរបស់តថាគត ព្រះពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គបានជាអ្នកយាងបិណ្ឌបាតដូច្នេះ គង់ប្រថាប់ឈរក្នុងផ្លូវនោះឯង បានត្រាស់គាថានេះថា

បុគ្គលមិនគប្បីប្រមាទក្នុងដំបាយ ដែលខ្ជូនគប្បីក្រោកទៀន ទទួល គប្បីប្រព្រឹត្តធម៌ឲ្យសុចរិត បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ជា

ประกฺรติ วเมติ ชเคกชาสุข กฺนฺติ โลเกนเมติ กฺนฺติ โลเกนาติ มุขเมติ ฯ

พระราชาทรงได้ทรงกระทำให้แจ้งซึ่งโสดาปัตติผล ในกาลเมื่อจบพระคาถา และได้ตรัสพระคาถานี้ว่า

บุคคลพึงประพฤติสุจริต ไม่พึงประพฤติทุจริตนั่น ให้เป็นสุขในโลกนี้ บุคคลประพฤติทุจริตเป็นประกติ ย่อมเกิดเป็นสุขในโลกนี้ และในโลกหน้าด้วย ฯ

ครั้นจบพระคาถาแล้ว ทรงดำรงอยู่ในสกทาคามิผล ทรงได้สดับพระธรรมบทแล้วทรงดำรงอยู่ในอนาคามิผล ในขณะแห่งมรณสมัย ทรงนั่งขัดสมาธิเหนือราชบัลลังก์ อันประเสริฐ ใต้ร่มเศวตฉัตร ได้ทรงทำให้แจ้งซึ่งพระอรหัตผล ก็กิจที่ควรทำด้วยความพยายามด้วยประการใดๆ ความพยายามในอนาคตไม่มีแก่พระราชาเลย ฯ ส่วนพระราชาทรงได้ทำให้แจ้งซึ่งโสดาปัตติผลนั้นแล้ว ได้ทรงถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ได้เสด็จไปยังพระราชนิเวศน์ ทรงให้มหาทานแก่พระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ๗ วัน ทรงอังคาสด้วยขาทนียะ และโภชนียะอันประณีต ฯ

ในเวลาที่ทรงกระทำกิจนั้นเสร็จ พวกสตรีในพระราชวัง มีพระนางวาสุลทัตตาเทวีเป็นประมุข ได้มาแล้วถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า ทูลขอพระนางนั้นกับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าโปรดทรงรับถวายบังคมพระนางนั้นเถิด พระเจ้าข้า ได้ทรงสดับว่า ดูก่อนพระอานนท์ ถ้าเช่นนั้นเธอจงไปนำพระนางนั้นมาเถิด ดังนี้ ฯ

ដែលយាងមកហើយ ដូច្នេះ មិនបានយាងទៅ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញុាំងព្រះរាជាឲ្យកាន់ចាត្រហើយ មួយអន្ទើដោយគួសាវ័ក យាងទៅបន្ទប់ដ៏មានសិរីរបស់ព្រះរាជធីតា ត្រាស់ថា ព្រះរាជធីតា ចូរថ្វាយបង្គំតាមពេញចិត្ត កុំគប្បីពោលស្តីថា ដោយប្រការណាឡើយ ហើយប្រថាប់គង់លើសេនាសនៈដែលគេរៀបចំទុក ។ ព្រះនាងយាងមកដោយរហ័ស ចាប់ត្រង់កព្រះបាទ ជាក់សីសៈលើខ្នងព្រះបាទ ថ្វាយបង្គំតាមព្រះអធ្យាស្រ័យ ។

ព្រះរាជាទូលជល់គុណសម្បត្តិ មានព្រះសិនេហៈ និងការរាប់អានច្រើនក្នុងព្រះមានព្រះភាគរបស់ព្រះរាជធីតា ។

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ មិនទាន់អស្ចារ្យទេ ការដែលព្រះរាជធីតាដែលព្រះបរមបពិត្រទ្រង់គ្រប់គ្រង ទើបរក្សាខ្លួនទុកបានក្នុងកាលព្រះញាណចាស់ក្លាហើយក្នុងឥឡូវនេះ ក្នុងកាលមុន នាងមិនមានគ្រប់គ្រង ត្រាច់ទៅទៀបជើងភ្នំ រក្សាខ្លួនទុកបាន ក្នុងកាលព្រះញាណមិនទាន់ចាស់ក្លា ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ចន្ទកិន្នរីជាតក ។

ថ្ងៃនោះឯង ព្រះនន្ទរាជកុមារ មានមហាមង្គល ៥ យ៉ាង គឺស្រោយព្រះកេសា ចងព្រះសុវណ្ណបដ្ដ ឃរមង្គល អាវាហមង្គល និងឆត្តមង្គល ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញុាំងព្រះនន្ទកុមារឲ្យកាន់ចាត្រ ហើយត្រាស់មង្គល ទ្រង់ក្រោកចាកព្រះទីនិងចៀសចេញទៅ ។ គ្រានោះ នាងជនបទកល្យាណីឃើញព្រះកុមារកំពុងយាងទៅ ទើបទូលថា បពិត្រអយ្យបុត្រ សូម

ព្រះអង្គប្រញាប់យាងត្រឡប់មក ហើយអើតកសម្ងឹងមើល ។ សូម្បីនន្ទ-កុមារនោះ កាលមិនអាចប្រាប់ព្រះមានព្រះភាគថា សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលបាត្រចុះ ទើបត្រូវយាងទៅដល់វត្តនោះឯង ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញ៉ាំងនន្ទកុមារនោះ ដែលទ្រង់មិនប្រាថ្នាឡើយ ឲ្យបួស ។ ព្រះមានព្រះភាគ យាងមកកាន់កបិលបុរី ញ៉ាំងនន្ទកុមារឲ្យបួសក្នុងថ្ងៃទី ២ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ក្នុងថ្ងៃទី ៧ រាហុលមាតា ព្រះនាងតាក់តែងព្រះរាជកុមារ បញ្ជូនទៅកាន់សម្នាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រាប់ថា នែបា បាចូរឃើញសមណៈនោះ ដែលមានពណ៌ដូចមាស មានព្រះរូបវណ្ណៈរូបព្រហ្ម មានសមណៈ ២ ម៉ឺន ហែហមព្រះសមណៈនោះ ជាបិតារបស់បា ព្រះសមណៈនោះ មានរណ្តៅទ្រព្យធំ តាំងអំពីកាលដែលទ្រង់យាងចេញទៅ មាតាមិនបានឃើញទៅចុះបា ចូរទូលសូមជាទាយាទនឹងទ្រង់ថា បពិត្របិតា ខ្ញុំជាកុមារ នឹងលើកឆត្រ ហើយជាស្តេចចក្រពត្តិ ខ្ញុំត្រូវការទ្រព្យ សូមព្រះរាជទានទ្រព្យដល់ខ្ញុំចុះ ព្រោះថា កូន រមែងជាម្ចាស់ទ្រព្យរបស់បិតា ។

ព្រះរាជកុមារ លុះយាងទៅកាន់សម្នាក់ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បែរជាបានសេចក្តីស្រឡាញ់ព្រះបិតា មានព្រះទ័យត្រេកអរវិកវាយ ទូលថា បពិត្រសមណៈ ម្ចប់របស់ព្រះអង្គនាំមកនូវសុខ ហើយបានឈរចរចាពាក្យដែលសមគួរដល់ខ្លួនជាច្រើនដងទៀតៗ ទៀត ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើកត្តកិច្ចស្រេចហើយ ធ្វើអនុមោទនា ស្តេច

ក្រោកចាកទីសេនាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។

ឯព្រះកុមារបានយាងតាមព្រះអង្គ ទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រសមណៈ សូមព្រះអង្គប្រទានទ្រព្យមត៌កដល់ខ្ញុំចុះ សូមព្រះអង្គប្រទានទ្រព្យមត៌កដល់ខ្ញុំចុះ ។

ព្រោះហេតុនោះ ទើបធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលថា **អនុបុព្ពេន ចារិ-កញ្ចមានោ យេន กปิลวตฺถุ ฯเปฯ ตายฉฺ เม สมณา តេហิ** ដូច្នេះ ។

បទថា **អថ ខោ ภคฺคา អายสฺมนฺตំ สารีปุตฺตំ อามนฺเตสิ** សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនញុំាងព្រះរាជកុមារឲ្យត្រឡប់ហើយ មួយអន្ទឹដោយបរិវារ ក៏មិនអាចញុំាងព្រះកុមារ ដែលយាងទៅជាមួយព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យយាងត្រឡប់បាន ។

គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគយាងទៅកាន់អារាម ហើយទ្រង់ត្រិះរិះថា រាហុលនេះ ប្រាថ្នាទ្រព្យរបស់បិតាណា ទ្រព្យនោះទាក់ទងដោយវដ្តៈ ប្រព្រឹត្តទៅដោយការចង្អៀតចង្អល់ ណ្ហើយចុះ តថាគតនឹងឲ្យអរិយទ្រព្យ ๗ ប្រការ ដែលតថាគតបានហើយ ត្រង់ពោធិមណ្ឌលដល់គេ និងធ្វើគេឲ្យជាម្ចាស់របស់មត៌កដែលជាលោកុត្តរ ដូច្នេះហើយ ហៅព្រះសារីបុត្រ ។

កាលត្រាស់ហៅមកហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា សារីបុត្រ បើដូច្នោះ អ្នកចូរញុំាងរាហុលកុមារឲ្យបួសចុះ អធិប្បាយថា រាហុលកុមារនេះ សូមទ្រព្យមត៌ក ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរញុំាងរាហុលកុមារឲ្យបួស ដើម្បីបានចំពោះនូវទ្រព្យមត៌កដែលជាលោកុត្តរ ។ បព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាដោយត្រៃសរណៈ-

គមន៍ណា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតឯក្រុងពារាណសី បណ្តាបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាដោយត្រៃសរណាគមន៍នោះ ទ្រង់ហាមឧបសម្បទា ទ្រង់លើកទុកក្នុងភាពជារបស់ធ្ងន់ គឺជាកិច្ចសំខាន់ហើយ ទើបទ្រង់អនុញ្ញាតឧបសម្បទាដោយញត្តិចតុត្ថកម្ម ។ ឯបព្វជ្ជាទ្រង់មិនបានហាមទ្បើយ តែក៏មិនបានអនុញ្ញាតទៀត ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តីសង្ស័យនឹងកើតឡើងដល់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអនាគតថា ឈ្មោះថា បព្វជ្ជានេះ ដូចគ្នានឹងឧបសម្បទាក្នុងកាលមុន ។ ទោះក្នុងឥឡូវនេះ បព្វជ្ជាដែលយើងទាំងឡាយគប្បីធ្វើដោយកម្មវាចានោះឯង ដូចឧបសម្បទាឬហ្ន៎ ឬថា គប្បីធ្វើដោយត្រៃសរណាគមន៍ ដូច្នេះ ឯព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីនេះហើយ ប្រោថ្នានឹងអនុញ្ញាតសាមណេរបព្វជ្ជា ដោយត្រៃសរណាគមន៍ទៀត ព្រោះហេតុនោះ ព្រះធម្មសេនាបតីជ្រាបអធ្យាស្រ័យរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រោថ្នានឹងញុំងព្រះមានព្រះភាគឲ្យទ្រង់អនុញ្ញាតបព្វជ្ជាទៀត ទើបទូលថា ខ្ញុំព្រះអង្គញុំងរាហុលកុមារឲ្យបួសដូចម្តេច ព្រះអង្គ ។

បទថា **អថ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ រាហុលកុមารំ បព្ពาเชสิ** សេចក្តីថា ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្តេរកោរព្រះកេសារបស់កុមារហើយ ឲ្យសំពត់កាសាយៈ ព្រះសារីបុត្របានឲ្យសរណៈ ព្រះមហាកស្សបត្តេរបានជាឧវាទាចារ្យ ។ បព្វជ្ជា និងឧបសម្បទា មានឧបជ្ឈាយ៍ជាមូល ឧបជ្ឈាយ៍ប៉ុណ្ណោះជាធំ ក្នុងបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទានោះ អាចារ្យមិនជាធំ ព្រោះហេតុនោះ ទើបធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលថា គ្រានោះឯង ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុញុំងរាហុលកុមារឲ្យបួសហើយ ដូច្នេះ ។ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ពាក្យទាំងពួង

ដែលអ្នកសិក្សាគប្បីពោលថា គ្រានោះឯង ព្រះបាទសុទ្ធោទនៈដ៏ជាសក្យរាជ ទ្រង់កើតការស្ទុតព្រះហប្ញទ័យ ព្រោះឮថា ព្រះកុមារបួសហើយ ក្នុងកាល ព្រះរាជាពោលថា ខ្ញុំសូមពរ ដូច្នេះ ដោយមិនប្រារព្ធបែបផែន ពាក្យថា ចូរ សូម ជាពាក្យមិនគួរដល់បព្វជិត ដែលចិញ្ចឹមជីវិតដោយឧញ្ឆាចរិយា (សូម ទានចិញ្ចឹមជីវិត) ទាំងព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏ទ្រង់មិនប្រព្រឹត្ត ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ទុកក្នុងព្រះបាលីនោះថា បពិត្រគោតម ព្រះ-តថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់លះបង់ពរចោលហើយ ដូច្នេះ ។

បទថា **យញ្ហ ភន្តេ កប្បតិ យញ្ហ អនវជ្ជំ** *សេចក្តីថា ពរណាសមគួរ ដែលព្រះអង្គអាចប្រទានបានផង ជាពរមិនមានទោសផង គឺជាពរដែលវិញ្ញូជន ទាំងឡាយ មិនគប្បីនិន្ទា ព្រោះកិរិយាដែលទទួលរបស់ខ្ញុំជាបច្ច័យផង ខ្ញុំ សូមពរនោះ ។*

បទថា **តថា ឆន្ទេ អធិមត្តំ ភាហុលេ** *សេចក្តីថា បានឮថា ហោរា ទាំងឡាយបានទាយព្រះពោធិសត្វក្នុងថ្ងៃមង្គលថា នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ យ៉ាងណា បានទំនាយ ទាំងនន្ទកុមារ ទាំងរាហុលកុមារ ក្នុងថ្ងៃមង្គលថា នឹង បានជាស្តេចចក្រពត្តិដូច្នោះដែរ ។ គ្រានោះ ព្រះរាជាទ្រង់កើតព្រះឧស្សាហ៍ថា អញនឹងឃើញចក្រពត្តិសិរីរបស់បុត្រ តែទ្រង់អស់សង្ឃឹមយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បួសហើយ ។ ទើបទ្រង់ញុាំងព្រះឧស្សាហ៍ឲ្យកើតថា អញ នឹងឃើញចក្រពត្តិសិរីរបស់បាននន្ទ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញុាំងនន្ទ-កុមារនោះឲ្យបួសហើយ ។ ព្រះរាជាទ្រង់អត់សង្កត់នូវសេចក្តីទុក្ខទៀត បាន*

ទ្រង់ញុាំងព្រះឧស្សាហ៍ឲ្យកើតថា ឥឡូវនេះ អញនឹងបានឃើញចក្រពត្តិសិរី របស់បាភហុល ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញុាំងភហុល-កុមារនោះឲ្យបួសទៀត ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបសេចក្តីទុក្ខកើតដល់ព្រះរាជា ក្រៃលែងពន់ពេកថា ឥឡូវនេះ កុលវង្សជាច់សូន្យហើយ ចក្រពត្តិសិរីនឹងមានមកអំពីទីណាហ្ន៎ ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះបាទសុទ្ធោទន: ជ័ជាសក្យរាជទូលថា **តថា ឯតេ អធិមត្តំ ภาหุเล** *ដូច្នេះ ។ ឯការសម្រេចអនាគាមិផលរបស់ព្រះរាជា អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបថា ខាងក្រោយអំពីកាលដែលភហុលបួសនេះ ។ ហេតុអ្វី ទើបព្រះរាជាត្រាស់ពាក្យនេះថា* **សาธุ ภนฺเต អยฺยา** *ជាដើម ។ បានឮថា ព្រះរាជាទ្រង់ត្រិះរិះថា សូម្បីយើងជាពុទ្ធមាមក: ធម្មមាមក: សង្ឃមាមក:ក៏ពិត តែកាលបុត្រដែលបិតារបស់ខ្លួនឲ្យបួស ក៏មិនអាចនឹងអត់ធន់ក្នុងញាតិវិយោគទុក្ខបាន ។ អម្បាលជនដទៃ នឹងអត់ធន់បានដូចម្តេច ក្នុងកាលកូន និងចៅទាំងឡាយរបស់ខ្លួនបួស ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះរាជាត្រាស់ពាក្យនេះ ដោយទ្រង់គិតក្នុងព្រះទ័យថា ទុក្ខដែលមានសភាពបែបនេះ កុំបីមានដល់ជនដទៃឡើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើធម្មកថាថា ព្រះរាជាត្រាស់ហេតុជាគ្រឿងនាំចេញក្នុងសាសនាហើយ ទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រដែលឪពុកម្តាយមិនអនុញ្ញាត មិនគួរឲ្យបួសទេ ដូច្នេះ ។*

បណ្តាបទទាំងនោះបទថា **มาตาปิตูหิ** *ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សំដៅយកជននី និងជនក (អ្នកឲ្យកំណើត) ។ បើមានទាំងពីរ ត្រូវលាទាំងពីរ*

បើបិតា ឬមាតាស្លាប់ហើយ បុគ្គលណានៅរស់ ត្រូវលាបុគ្គលនោះ ។ មាតា បិតា សូម្បីបួសហើយ ក៏គួរលាពិត ។ ភិក្ខុកាលលា ខ្លួនគប្បីទៅលាឯងក៏ បាន បញ្ជូនអ្នកដទៃទៅជំនួសក៏បាន បញ្ជូនកុលបុត្រនោះឯងទៅថា អ្នកចូរ ទៅលាមាតាបិតា ហើយចូរមក ដូច្នេះក៏បាន ។ បើកុលបុត្រនោះជ្រាប់ថា ខ្ញុំ ជាអ្នកដែលមាតាបិតាអនុញ្ញាតហើយ កាលជឿបាន គប្បីឲ្យបួស បិតាបួស ឯងហើយ ជាអ្នកជ្រាបថ្នាឲ្យបុត្របួសផង ចូរលាមាតា ហើយសឹមឲ្យបួស ។ ឬថា មាតាជ្រាបថ្នាឲ្យធីតាបួស ចូរលាបិតាមុន ហើយសឹមឲ្យបួស ។ បិតា មិនមានការត្រេកអរដោយបុត្រកវិយាគេចចេញទៅ មាតាប្រគល់បុត្រដល់ ភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ឲ្យបុរសនេះបួសចុះ កាលភិក្ខុ ពោលថា បិតារបស់កុលបុត្រនេះទៅណា មាតានោះជ្រាប់ថា គេចទៅដើម្បី លេងក្នុងចិត្តកេលី (ល្បែងរបាំផ្សេងៗ ដែលនាំឲ្យចិត្តរីករាយ) ហើយ សមគួរឲ្យបុរសនោះបួសបាន បើមាតាគេចទៅជាមួយប្រុសណាមួយ បិតា ប្រគល់ឲ្យថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ឲ្យកុមារនេះបួសចុះ សូម្បីក្នុង បុត្រនេះក៏មាននយ័នេះ ។ ក្នុងអដ្ឋកថាឈ្មោះកុរុន្ទីវចនាទុកថា បិតាលែងលះ គ្នាទៅហើយ មាតាអនុញ្ញាតថា សូមលោកម្ចាស់បំបួសកូនខ្ញុំចុះ កាលភិក្ខុ ពោលថា បិតារបស់ក្មេងនេះទៅណា ស្ត្រីនោះពោលថា លោកម្ចាស់ ចាំបាច់ ត្រូវការអ្វីដោយបិតានោះ ខ្ញុំទើបជ្រាបដូច្នេះ គួរឲ្យបួសបាន ។ មាតាបិតា ស្លាប់ ទារកចម្រើនក្នុងសម្ពាក់ញាតិទាំងឡាយ មានម្ដាយមីងជាដើម កាល ទារកនោះ ភិក្ខុឲ្យបួស ញាតិទាំងឡាយអាស្រ័យទារកនោះហើយ នឹងញុំាង

ការឈ្លោះទាស់ទែង ឬនាំគ្នាតិះដៀល ព្រោះហេតុនោះ ដើម្បីកាត់ការវិវាទ នោះចេញ ភិក្ខុគប្បីជ្រាប់ជាមុន សឹមឲ្យបួស ។ តែកាលមិនជ្រាប់ជាមុនឲ្យ បួស ក៏មិនមានអាបត្តិ ។ ជនដែលទទួលមកចិញ្ចឹម ក្នុងវេលាដែលនៅជា ទារក ក៏រាប់ថាជាមាតាបិតាបាន ។ សូម្បីក្នុងមាតាបិតានោះ ក៏មានន័យដូច គ្នា ។ បុត្រអាស្រ័យខ្លួន គឺភិក្ខុរស់នៅ មិនបានអាស្រ័យមាតាបិតា ។ បើ បុត្រនោះជាព្រះរាជា ភិក្ខុក៏ត្រូវជ្រាប់មាតាបិតាជាមុន សឹមឲ្យបួស ។ បុត្រ ដែលមាតាបិតាអនុញ្ញាតឲ្យបួសហើយ ត្រឡប់ជាសឹក ។ បើកុលបុត្រនោះ បួសហើយសឹកអស់វារៈ ៧ ដង ភិក្ខុគួរសួរម្តងហើយ ម្តងទៀត ក្នុងវេលា ដែលកុលបុត្រនោះមកហើយ ឲ្យបានរាល់លើក សឹមឲ្យបួស ។ បើមាតា បិតាពោលយ៉ាងនេះថា កូននេះ សឹកហើយមកផ្ទះ មិនធ្វើការងាររបស់ខ្ញុំ បើ គេបួសហើយ នឹងមិនញុំាងវត្តរបស់លោកម្ចាស់ទាំងឡាយឲ្យបរិបូណ៌ កិច្ច ដែលនឹងត្រូវលាសម្រាប់កុលបុត្រនេះ មិនមាន ភិក្ខុទាំងឡាយគប្បីញុំាង កុលបុត្រនោះដែលមកហើយឲ្យបួសចុះ ដូច្នេះ សូម្បីមិនលាទៀត ញុំាង កុលបុត្រដែលមាតាបិតាបោះបង់ហើយយ៉ាងនេះឲ្យបួស ក៏គួរ ។ សូម្បីកូន ណាប្រគល់ឲ្យក្នុងវេលាដែលនៅជាកូនក្មេងយ៉ាងនេះថា ក្មេងនេះខ្ញុំឲ្យលោក ម្ចាស់ ភិក្ខុគប្បីឲ្យបួសក្នុងវេលាដែលលោកជ្រាថ្នាចុះ ដូច្នេះ សូម្បីបុត្រនោះ មកហើយមកទៀត ភិក្ខុគប្បីជ្រាប់ទៀតនោះឯង សឹមឲ្យបួស ។ ឯបុត្រណា ដែលមាតាបិតាអនុញ្ញាត ក្នុងវេលាដែលខ្លួននៅជាកុមារនោះឯងថា បពិត្រ លោកម្ចាស់ លោកម្ចាស់គប្បីញុំាងកុមារនេះឲ្យបួសចុះ ខាងក្រោយក្នុងវេលា

ដែលកុមារដល់នូវការចម្រើន ត្រឡប់មិនអនុញ្ញាត ។ បុត្រនេះ បើភិក្ខុមិនទាន់បានប្រាប់មាតាបិតា មិនគប្បីឲ្យបួស ។ បុត្រទោលដែលត្រាច់ទៅជាមួយមាតាបិតា ពោលថា សូមលោកម្ចាស់ឲ្យខ្ញុំបួសចុះ ហើយកុមារនោះ ដែលភិក្ខុពោលថា អ្នកចូរលាហើយសឹមមក ទើបពោលថា ខ្ញុំមិនទៅ បើលោកម្ចាស់មិនឲ្យខ្ញុំបួស ខ្ញុំនឹងដុតវិហារចោលក្តី ប្រហារពួកលោកម្ចាស់ដោយសស្ត្រាក្តី បង្កវិនាសកម្ម ដោយបំផ្លាញសួនជាដើមក្តី របស់ញាតិ និងឧបដ្ឋាកទាំងឡាយរបស់ពួកលោកម្ចាស់ ឬថា ខ្ញុំនឹងលោតទម្លាក់ពីលើដើមឈើឲ្យស្លាប់ក្តី នឹងចូលទៅកាន់ចំណោមចោរក្តី ឬនឹងទៅប្រទេសដទៃដូច្នេះ សមគួរឲ្យបុគ្គលនោះបួស ដើម្បីការរក្សាជីវិតទុកប៉ុណ្ណោះ ។ បើមាតាបិតារបស់គេមកនិយាយថា ហេតុអ្វី ទើបឲ្យកូនរបស់ខ្ញុំបួស ភិក្ខុគប្បីប្រាប់សេចក្តីនោះដល់ជនទាំងពីរ ហើយគប្បីពោលថា អាត្មាឲ្យកុលបុត្រនេះបួស ក៏ដើម្បីការពារទុក អ្នកទាំងឡាយចូរសាកសួរបុត្រមើលចុះ ។ ម៉្យាងទៀត សមគួរពិតដែលបំបួសឲ្យបុគ្គលដែលគិតថា អញនឹងលោតទម្លាក់ពីលើដើមឈើហើយឡើងទៅលែងដៃ និងជើង ។ កូនតែមួយដែលទៅប្រទេសផ្សេង ហើយសូមបួស បើកុលបុត្រនោះលាហើយ ទើបមក គប្បីឲ្យបួសបាន ។ បើមិនបានលាគប្បីបញ្ជូនភិក្ខុកំលោះទៅឲ្យប្រាប់ហើយ សឹមឲ្យបួស ។ បើប្រទេសដទៃនោះជាទីឆ្ងាយពន់ពេក សូម្បីឲ្យបួសហើយ បញ្ជូនទៅបង្ហាញ មួយអន្ទឹដោយភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏គួរ ។ តែក្នុងអដ្ឋកថាកុរុន្ទីខៃសេចក្តីថា បើប្រទេសផ្សេង ជាកន្លែងឆ្ងាយផង ជាផ្លូវកន្តារច្រើនផង ទោះឲ្យបួសដោយតាំងចិត្តថា

ពួកយើងនឹងទៅប្រាប់ដូច្នេះ ក៏គួរ ។ បើមាតាបិតាមានបុត្រច្រើន ពួកគាត់ពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ បណ្តាក្មេងទាំងនេះ លោកម្ចាស់ប្រាថ្នាឲ្យក្មេងមួយណាបួស គប្បីឲ្យក្មេងនោះបួសចុះ ភិក្ខុគប្បីពិនិត្យមើលក្មេងទាំងឡាយ ហើយប្រាថ្នាកុលបុត្រណា គប្បីឲ្យកុលបុត្រនោះបួស សូម្បីត្រកូល ឬស្រុកទាំងមូលអនុញ្ញាតទុកថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ក្នុងត្រកូលឬក្នុងស្រុកនេះ លោកម្ចាស់ប្រាថ្នានឹងឲ្យអ្នកណាបួស គប្បីឲ្យអ្នកនោះបួសចុះ ដូច្នេះ ។ ភិក្ខុប្រាថ្នាបុគ្គលណា គប្បីឲ្យបុគ្គលនោះបួសបាន ។

ភហុលវត្ថុកថា ចប់

ជាសនង្គ្គហណ្ឌកម្ម

[១២១] *សម័យនោះឯង សាមណេរទាំងឡាយមិនគោរព មិនកោតក្រែង មានការចិញ្ចឹមជីវិតមិនស្មើភាគគ្នាក្នុងភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសាមណេរមិនសមបើមិនគោរព មិនកោតក្រែង មានការចិញ្ចឹមជីវិតមិនស្មើភាគគ្នាក្នុងភិក្ខុទាំងឡាយ (ដូច្នេះ) សោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុធ្វើទណ្ឌកម្មដល់សាមណេរ ដែលប្រកបដោយអង្គទាំងឡាយ ៥ គឺ សាមណេរព្យាយាម ដើម្បីនឹងឲ្យសាបសូន្យលាភរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ១ សាមណេរព្យាយាមដើម្បីមិនឲ្យជាប្រយោជន៍ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ១ សាមណេរព្យាយាមដើម្បីនឹងមិនឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយបាននូវលំនៅ ១ សាមណេរជេរគំរាមនូវភិក្ខុទាំងឡាយ ១ សាមណេរញុះញង់ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យបែកចាកភិក្ខុទាំង-ឡាយ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុធ្វើទណ្ឌកម្មដល់សាមណេរដែលប្រកបដោយអង្គទាំងឡាយ ៥ នេះ ។ លំដាប់តពីនោះមក ភិក្ខុទាំងឡាយបានត្រិះរិះនូវសេចក្តីនេះថា យើងទាំងឡាយគប្បីធ្វើទណ្ឌកម្មដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុធ្វើនូវអាវរណកម្ម គឺកិរិយាហាមប្រាម (ថា អ្នកកុំចូលមកក្នុងទីនេះ) ។ ក៏សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុធ្វើនូវអាវរណកម្ម គឺកិរិយាហាមប្រាមដល់សាមណេរទាំងឡាយ អស់ទាំងអាវាសរបស់សង្ឃទាំងមូល ។ សាមណេរទាំងឡាយ*

กาลបើចូលទៅកាន់អារាមមិនបានក៏ចៀសចេញទៅខ្លះ សឹកចេញទៅខ្លះ ចូលទៅក្នុងពួកតិរ្ថិយខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អារាមរបស់សង្ឃទាំងមូល ភិក្ខុមិនគប្បីធ្វើនូវអាវរណកម្ម គឺកិរិយាហាមប្រាមឡើយ ភិក្ខុណាធ្វើ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាមណេរធ្លាប់នៅក្នុងទីណា ឬធ្លាប់ចូលទៅក្នុងទីណា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុធ្វើនូវអាវរណកម្ម គឺកិរិយាហាមប្រាមតែក្នុងទីនោះ ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយធ្វើនូវអាវរណកម្ម គឺកិរិយាហាមប្រាមចំពោះអាហារ ដែលបរិភោគតាមទ្វារមាត់ ដល់សាមណេរទាំងឡាយ ។ មនុស្សទាំងឡាយកាលធ្វើទឹកបបរខ្លះ សង្ឃភត្តខ្លះ ក៏និយាយពាក្យយ៉ាងនេះនឹងសាមណេរទាំងឡាយថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកទាំងឡាយចូរមកឆាន់បបរចុះ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន លោកទាំងឡាយចូរមកឆាន់ចង្ហាន់ចុះ ។ សាមណេរទាំងឡាយ ក៏និយាយពាក្យយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ យើងទាំងឡាយឆាន់មិនបានទេ (ព្រោះ) ភិក្ខុទាំងឡាយ លោកធ្វើអាវរណកម្មហើយ ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយមិនសមបើធ្វើអាវរណកម្មហាមប្រាមចំពោះអាហារ ដែលបរិភោគតាមមុខទ្វារដល់សាមណេរ (ដូច្នេះ) សោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលរឿងនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវធ្វើអាវរណកម្មហាមប្រាមចំពោះអាហារដែល បរិភោគតាមមុខទ្វារឡើយ ភិក្ខុណាធ្វើត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

រឿង ទណ្ឌកម្ម ចប់

[១២២] ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុមិនបានប្រាប់ភិក្ខុទាំង-ឡាយជាឧបជ្ឈាយ៍ ក៏ធ្វើអាវរណកម្មដល់សាមណេរទាំងឡាយ ។ ឧបជ្ឈាយ៍ទាំងឡាយស្វែងរកដោយគិតថា ពួកសាមណេររបស់យើងទាំងឡាយម្តេចក៏មិនឃើញដូច្នេះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុធ្វើអាវរណកម្មហើយ ។ ឧបជ្ឈាយ៍ទាំងឡាយក៏ពោលទោសតិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុមិនសមបើ មិនប្រាប់យើងហើយធ្វើអាវរណកម្មដល់ពួកសាមណេររបស់យើង (ដូច្នេះ) សោះ ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (បើ) អ្នកទាំងឡាយមិនទាន់ប្រាប់ ពួកឧបជ្ឈាយ៍ (ឲ្យដឹងជាមុនទេ) មិនត្រូវធ្វើអាវរណកម្មឡើយ ។ ភិក្ខុណាធ្វើត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[១២៣] សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុប្រលោមយកពួកសាម-ណេររបស់ពួកភិក្ខុជាថេរៈ ព្រះថេរៈទាំងឡាយក៏បានសេចក្តីលំបាកដោយកាន់យកឈើសូន់ និងទឹកលុបមុខដោយខ្លួនឯង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនគប្បីប្រលោមយកបរិសទ្យរបស់ភិក្ខុដទៃឡើយ ។ ភិក្ខុណាប្រលោមយក ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[១២៤] សម័យនោះឯង សាមណេរឈ្មោះកណ្ហកៈ (ជាសិស្ស) របស់ព្រះឧបនន្ទសក្យដ៏មានអាយុ ប្រទូស្ត (សេពមេថុនធម្ម) នឹងភិក្ខុនី

ឈ្មោះកណ្ដកី ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា មិនសមបើសាមណេរមកប្រព្រឹត្តអនាចារមានសភាពដូច្នេះសោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលរឿងនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុញុំងសាមណេរដែលប្រកបដោយអង្គទាំងឡាយ ១០ ឲ្យវិនាស គឺសាមណេរធ្វើសត្វមានជីវិតឲ្យធ្លាក់កន្ទង (គឺសម្លាប់សត្វ) ១ សាមណេរកាន់យកវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ (ដោយកាយឬវាចា) ១ សាមណេរប្រព្រឹត្តនូវធម៌មិនប្រសើរ (គឺសេពមេថុនធម្ម) ១ សាមណេរពោលពាក្យកុហក ๑ សាមណេរផឹកទឹកស្រវឹង (គឺសុរា និងមេរ័យ) ๑ សាមណេរពោលតិះដៀលព្រះពុទ្ធ ๑ សាមណេរពោលតិះដៀលព្រះធម៌ ๑ សាមណេរពោលតិះដៀលព្រះសង្ឃ ๑ សាមណេរមានទិដ្ឋិខុស ๑ សាមណេរប្រទូស្តភិក្ខុនី ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុញុំងសាមណេរដែលប្រកបដោយអង្គទាំងឡាយ ๑๐ នេះឲ្យវិនាស ។

อัฏฐกถา

ฉาสนฉัฏฐณฆกัมมวัตถุ

[๑๑๙] ใจ็นบทว่า **ยาวตเกหิ วา ปน อุสฺสหาติ** สจกัต่ว่า รมังอาจฉาสเ่ตืนทูฐานสามณารมานปรมาณปุ๋นณา ฯ

[๑๒๐] กุฐงสิกขาบท ๑๐ การเลืส ๕ สิกขาบทขางเดืม ฉา วัตถุนาสนงค์: การปรพฤัตถกนทง ๕ สิกขาบทขางจุงฉาวัตถุนทณกัม ฯ

[๑๒๑] บทว่า **อปฺปฏิสฺสา** สจกัต่ว่า มินตางกิกขุทุกกุฐงหาน: อุกจเมืน คืกุฐงตำณางนบุคคลฉาธ ฯ

บทว่า **อสภาควุตฺติกา** สจกัต่ว่า มินฉาบุคคลรเส่นสเ่ตืคูา อธิบคายว่า ฉาบุคคลรเส่นมินสเ่ตืจำณกคูา ฯ

บทว่า **อลาภาย ปริสกฺกติ** สจกัต่ว่า กิกขุทำงคายนีงมิน ถานลากโดยปรการณา โลกรมังพยายามโดยปรการนาะ ฯ

บทว่า **อนตฺถาย** ถานฉล่ เดืมปีขบคู ฯ

บทว่า **อนาวาสาย** สจกัต่ว่า โลกรมังพยายามว่า เกืมัดขบ ฮุ๋ กิกขุนาะ มินคบปีนุกุฐงอาวาสนาะ ฯ

พีรบทว่า **อกฺโกสติ ปริภาสติ** สจกัต่ว่า โลกรมังเชร นิง รมังคำม โดยรสมัดงกัย ฯ

บทว่า **ภេเทติ** สจกัต่ว่า โลกรมังรกเรืองญุะญงช้รบกคูา ฯ

บทว่า **อาวาฬำ กาตุ** สจกัต่ว่า เดืมปีเกืการหามว่า โลกกุ๋ขูล มกกุฐงทีนาะ ฯ

ច្រើនបទថា **យត្ថ វា វសតិ យត្ថ វា បដិក្កមតិ** *សេចក្តីថា លោកនៅក្តី ចូលទៅក្តី ក្នុងទីណា ។ បរិវេណរបស់ខ្លួន និងសេនាសនៈដែលដល់តាមលំដាប់វស្សា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយ ដោយបទទាំងពីរ ។*

ច្រើនបទថា **មុខទ្វារិកំ អាហារំ អាវរណំ ករោន្តិ** *សេចក្តីថា ភិក្ខុទាំងឡាយ រមែងហាមយ៉ាងនេះថា ថ្ងៃនេះ លោកទាំងឡាយ ចូរកុំទំពា កុំឆាន់ ។*

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យសេចក្តីនេះថា **ន ភិក្ខវេ មុខទ្វារិកោ អាហារោ អាវរណំ ករោតព្ពោ** *នេះ ដូច្នេះ ។ កាលភិក្ខុពោលថា លោកកុំទំពា កុំឆាន់ដូច្នេះក្តី ទុកជាក់ជាត្រចីវរខាងក្នុង ដោយតាំងចិត្តថា អញនឹងហាមអាហារដូច្នេះក្តី ត្រូវអាបត្តិទុក្កដគ្រប់ៗ ប្រយោគ ។ តែបើធ្វើទណ្ឌកម្មដល់សាមណេរដែលជាអ្នកប្រជៀក្រ មិនមានអាចារៈ ទោះបង្ហាញយាគូ ឬភត្ត ឬជាត្រ និងចីវរ ពោលថា កាលបើទណ្ឌកម្មឈ្មោះមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ លោកត្រូវទទួល លោកនឹងបានវត្ថុនេះ ដូច្នេះ សមគួរ ។*

ពិតហើយ ទណ្ឌកម្ម គឺការហាមដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយ ឯព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរទាំងឡាយពោលថា សូម្បីការឲ្យជញ្ជូនមកនូវទឹកឬឧស ឬខ្សាច់ជាដើម ល្មមសមគួរដល់កំហុស ភិក្ខុក៏គួរធ្វើបាន ។ ព្រោះហេតុនោះ សូម្បី ការឲ្យជញ្ជូននូវទឹកជាដើមនោះ ដែលភិក្ខុគប្បីធ្វើ ។ ទណ្ឌកម្មនោះឯងដែលភិក្ខុគប្បីដាក់ ដោយមេត្តាថា លោកនឹងមិនធ្វើ នឹងវៀរ មិនគប្បីដាក់ដោយអធ្យាស្រ័យដ៏លាមក ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយនយជាដើមថា លោកនឹង

สาปสูนฺย លោកនឹងសឹកចេញទៅ ។ *ដោយគិតថា អញនឹងជាក់ទណ្ឌកម្ម ឲ្យ* លោកដេកលើថ្កៅ *ឬនឹងឲ្យលោកទូលជុំថ្ន* និងឥដ្ឋជាដើមលើក្បាល *ឬនឹង* ឲ្យលោកចុះត្រាំទឹក *រមែងមិនគួរ* ។

[๑๒๒] *គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា* **ฉ ภิกฺขเว อุปชฺฌาเย อนา-ปุจฺฉา** *នេះ ដូច្នេះថា កាលបើខ្លួនប្រាប់គ្រប់ ๓ ដងថា សាមណេររបស់លោកមានកំហុសដូច្នេះ លោកចូរជាក់ទណ្ឌកម្មដល់សាមណេរ បើឧបជ្ឈាយ៍មិនជាក់ទណ្ឌកម្ម ទោះជាក់ខ្លួនឯង ក៏គួរ បើឧបជ្ឈាយ៍ប្រាប់អំពីខាងដើមថា បើពួកសាមណេររបស់ខ្ញុំមានទោស លោកទាំងឡាយនោះឯង ចូរជាក់ទណ្ឌកម្ម ដូច្នេះ សមគួរជាក់ ។ និងចូរជាក់ទណ្ឌកម្មដល់សទ្ធិវិហារិក និងអន្តេវាសិកទាំងឡាយ ដូចសាមណេរទាំងឡាយក៏គួរ* ។

[๑๒๓] *បទថា* **อปลาเปฺนฺติ** *សេចក្តីថា រមែងប្រលោមដើម្បីធ្វើឧបជ្ឈាកដល់ខ្លួនថា ពួកខ្ញុំនឹងឲ្យបាត្រ នឹងឲ្យចីវរដល់ពួកលោក* ។

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **ฉ ภิกฺขเว อญฺญสฺส ปริสา อปลา-เปฺตพฺพา** *នេះ ដូច្នេះថា ទោះជាសាមណេរក្តី ឧបសម្បន្នក្តី ដែលភិក្ខុញុះញង់ទទួលយកជនដែលជាបរិស័ទរបស់អ្នកដទៃ ដោយហោចសូម្បីជាភិក្ខុទ្រុស្ត-សីលរមែងមិនគួរ តែសមគួរក្នុងការសម្តែងទោសថា ការដែលលោកអាស្រ័យបុគ្គលទ្រុស្តសីល ប្រព្រឹត្តទៅហើយ ក៏ដូចជាការដែលជនមកដើម្បីនឹងងូតទឹក តែបែរទៅជាងូតលាមក ដូច្នេះ* ។ *បើលោកជ្រាបឯងនោះឯង ទើបសូមឧបជ្ឈាយ៍ ឬនិស្សយ ភិក្ខុឲ្យ ក៏គួរ* ។

[๑๒๔] *บณฺฑิตาสนา ๓ ដែលពោលក្នុងវណ្ណនានៃកណ្តកសិក្ខាបទ លិង្គនាសនាប៉ុណ្ណោះ ដែលសំដៅយកក្នុងបទថា* **អនุชานามิ ภิกฺขเว ฉสหาเคหิ สมฺมนฺนาคตํ สามเณรึ นาเสตุ๎** *នេះ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងកម្មទាំងឡាយ មានបាណាតិបាតជាដើម សាមណេរណា រមែងធ្វើកម្មតែមួយ សាមណេរនោះ ក៏ភិក្ខុគប្បីឲ្យវិនាសដោយលិង្គនាសនា ដូចភិក្ខុទាំងឡាយ រមែងត្រូវអាបត្តិផ្សេងៗ គ្នា ព្រោះកម្មទាំងឡាយ មានបាណាតិបាតជាដើម យ៉ាងណា សាមណេរទាំងឡាយ មិនដូច្នោះទេ ព្រោះថា សាមណេរញុាំងស្រមោចខ្មៅ ស្រមោចក្រហមឲ្យស្លាប់ក្តី ញុាំងពងសង្កើចក្តី រមែងដល់នូវភាពជាអ្នកគួរឲ្យវិនាសនោះឯង ។ សរណគមន៍ មានការកាន់យកនូវឧបជ្ឈាយ៍ និងការកាន់យកសេនាសនៈរបស់លោក រមែងរម្ងាប់ភ្លាមៗ ។ លោករមែងមិនបានលាភសង្ឃ នៅសល់ត្រឹមតែវត្ថុ ๑ គឺភេទប៉ុណ្ណោះ បើលោកជាអ្នកមានទោសជដែលហើយជដែលទៀត នឹងមិនតាំងនៅក្នុងសំវរៈតទៅ គប្បីកម្ចាត់បង់ចេញ បើលោកខុសភ្លាំងភ្លាត់ទៅហើយ ព្រមទទួលថា អំពើអាក្រក់ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ដូច្នេះ ជាអ្នកប្រាថ្នានឹងតាំងនៅក្នុងសំវរៈទៀតកិច្ច គឺលិង្គនាសនា រមែងមិនមាន គប្បីឲ្យសរណៈទាំងឡាយ គប្បីឲ្យឧបជ្ឈាយ៍ដល់លោក ដែលគង់នៅក្នុងការស្មៀកជណ្តប់ដូចដើមនោះឯង ឯសិក្ខាបទទាំងឡាយ រមែងសម្រេចដោយសរណគមន៍នោះឯង ពិតហើយ សរណគមន៍របស់សាមណេរទាំងឡាយ ដូចគ្នានឹងកម្មវាចាក្នុងឧបសម្បទារបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ សីល ๑๐ ឈ្មោះថា សាមណេរនេះ*

សមាទានហើយពិត ដូចចតុប្បារិសុទ្ធិសីល ដែលភិក្ខុសមាទានហើយដូច្នោះ សូម្បីដូច្នោះ សីល ១០ ក៏គួរឲ្យទៀត ដើម្បីធ្វើឲ្យមាំ គឺដើម្បីញុំាងលោកឲ្យតាំងនៅក្នុងសំវរៈតទៅ បើសរណៈទាំងឡាយលោកទទួលទៀត ក្នុងវស្សូបនាយិកាដើម លោកនឹងបានសំពត់ចំណាំវស្សា ក្នុងវស្សូបនាយិកក្រោយ បើលោកទទួលសរណៈក្នុងថ្ងៃវស្សូបនាយិកាក្រោយ លាភក៏សង្ឃគប្បីអបលោកឲ្យ ។

សាមណេរ រមែងជាអ្នកមិនមែនសមណៈ គឺរមែងដល់នូវភាពជាអ្នកគួរនាសនាចោល ព្រោះអទិន្នាទាន ដោយវត្ថុត្រឹមតែស្មៅមួយសរសៃ ព្រោះអព្រហ្មចរិយៈ ដោយបដិបត្តិខុសក្នុងទ្វារមគ្គណាមួយ បណ្តាមគ្គ ៣ ព្រោះមុសាវាទ កាលខ្លួនពោលកុហក សូម្បីដោយភាពជាអ្នកបំណងនឹងសើចលេងចំណែកក្នុងការផឹកទឹកស្រវឹង ត្រូវបាចិត្តិយៈ ដល់ភិក្ខុដែលមិនដឹង ផឹកទឹកស្រវឹង ចាប់ផ្តើមតាំងអំពីជាក់ពូជសុរា ឯសាមណេរដឹងហើយផឹក ទើបត្រូវសីលភេទ គឺបែកធ្លាយនូវសីល បើមិនដឹងមិនត្រូវ ។ ឯសិក្ខាបទ ៥ ក្រៅអំពីនេះរបស់សាមណេរនោះ កាលសិក្ខាបទទាំងនោះបែកធ្លាយហើយ ឈ្មោះថា ភិក្ខុមិនគប្បីនាសនា គប្បីជាក់ទណ្ឌកម្ម ។ កាលសិក្ខាបទដែលភិក្ខុបានឲ្យទៀតក្តី មិនទាន់បានឲ្យក្តី ទោះជាក់ទណ្ឌកម្ម រមែងគួរ ។ តែគប្បីជ្រាបដោយទណ្ឌកម្ម ហើយគប្បីឲ្យសិក្ខាបទ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការតាំងនៅក្នុងសំវរៈតទៅ ។ ការផឹកទឹកស្រវឹងរបស់ពួកសាមណេរ ជាសចិត្តកៈ ទើបជាវត្ថុនៃបារាជិក ។ ការប្លែកគ្នាមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

ឯវិនិច្ឆយក្នុងអវណ្ណភាសនៈ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ក្នុងអដ្ឋកថាឈ្មោះកុរុន្ទីពោលថា សាមណេរដែលពោលទោសនៃព្រះពុទ្ធ ដោយអំណាចនៃពាក្យដែលជាសឹកសត្រូវដល់ពុទ្ធគុណជាដើមថា **អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ** ក្តី នៃព្រះធម៌ ដោយអំណាចជាសត្រូវដល់ធម្មគុណជាដើមថា **স্বাক্খাតো** ក្តី នៃព្រះសង្ឃ ដោយអំណាចនៃពាក្យជាសត្រូវដល់សង្ឃគុណជាដើមថា **សុប-ដិបន្នោ** ក្តី បានដល់និន្ទា គឺ តិះដៀលព្រះរតនត្រ័យ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយមានអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍ជាដើម គប្បីសម្តែងទោសក្នុងការពោលទោសដោយហាមប្រាមថា អ្នកកុំពោលយ៉ាងនោះទ្បើយ បើលោកត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយប្រដៅដល់លើកទី ៣ នៅតែមិនវៀរចាក ភិក្ខុទាំងឡាយគប្បីឲ្យវិនាស ដោយកណ្តកនាសនា ។

ឯក្នុងមហាអដ្ឋកថាវៃសេចក្តីថា បើសាមណេរត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនោះ លះបង់នូវលទ្ធិនោះ គប្បីឲ្យធ្វើទណ្ឌកម្ម ហើយសម្តែងទោសដែលប្រព្រឹត្តកន្លង ។ បើមិនព្រមលះបង់ នៅតែពោលយ៉ាងនោះឯង គប្បីឲ្យវិនាសដោយលិង្គនាសនា ។

ពាក្យនៃមហាអដ្ឋកថានោះប្រពៃ ព្រោះថា នាសនានេះប៉ុណ្ណោះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បំណងក្នុងអធិប្បាយនេះ ។ សូម្បីក្នុងសាមណេរជាមិច្ឆាទិដ្ឋិក៏នយនេះឯង បើសាមណេរជាអ្នកមានបណ្តាសសុត្តទិដ្ឋិ និងឧច្ឆេទ-ទិដ្ឋិណាមួយ បើលោកត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយ មានអាចារ្យជាដើមជាសំតៀនលះបង់បាន គប្បីឲ្យធ្វើទណ្ឌកម្ម ហើយឲ្យសម្តែងទោសដែលប្រព្រឹត្តល្មើស

បើមិនព្រមលះនោះឯង គប្បីឲ្យវិនាសចេញដូច្នេះឯង ។

អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបសន្និដ្ឋានថា អង្គ ១០ គឺភិក្ខុនីទូសកោនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុក ដើម្បីសម្តែងតែអត្ថនេះថា ពិតហើយ បណ្តានាសនង្គៈ ១០ នេះ សាមណេរប្រទូស្តភិក្ខុនី គឺព្រះអង្គទ្រង់កាន់យកដោយ **ព្រហ្មចារី** *សព្វដោយពិត ។ ទោះយ៉ាងនោះ ក៏សមគួរឲ្យសរណៈ ហើយឧបសម្បទា អព្រហ្មចារីសាមណេរដែលប្រាថ្នានឹងតាំងនៅក្នុងសំវរៈតទៅ ។ សាមណេរដែលប្រទូស្តភិក្ខុនី សូម្បីប្រាថ្នានឹងតាំងនៅក្នុងសំវរៈតទៅ រមែងមិនបានសូម្បីតែបព្វជ្ជា (បួសជាសាមណេរ) ចាំបាច់ពោលទៅថ្វីដល់ឧបសម្បទា (បួសជាភិក្ខុ) ។*

នាសនង្គ៏ទណ្ឌកម្មវត្ថុ ចប់

បណ្ឌកកថា

[១២៥] *សម័យនោះឯង មានមនុស្សខ្ទើយម្នាក់បួសក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ មនុស្សខ្ទើយនោះចូលទៅរកពួកភិក្ខុជាកំលោះៗ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា លោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយចូលមកប្រទូស្ត (សេពមេថុនធម្ម) នឹងខ្ញុំចុះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បណ្តេញដោយពាក្យថា នែអ្នកខ្ទើយ អ្នកឯងចូរអន្តរធានទៅ នែអ្នកខ្ទើយ អ្នកឯងចូរវិនាសទៅ យើងមិនត្រូវការនឹងអ្នកឯងទេ ។ មនុស្សខ្ទើយនោះ លុះដល់ភិក្ខុទាំងឡាយបណ្តេញចេញហើយ ក៏ចូលទៅរកពួកសាមណេរធំៗ ដែលមានសរីរៈធាត់ៗ ទៀតហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ចូរលោកទាំងឡាយមកប្រទូស្តនឹងខ្ញុំចុះ ។ ពួកសាមណេរក៏បណ្តេញដោយពាក្យថា នែអ្នកខ្ទើយ អ្នកឯង ចូរអន្តរធានទៅ នែអ្នកខ្ទើយ អ្នកឯងចូរវិនាសទៅ យើងមិនត្រូវការនឹងអ្នកឯងទេ ។ មនុស្សខ្ទើយនោះ លុះសាមណេរទាំងឡាយបណ្តេញហើយ ក៏ចូលទៅរកពួកគង្វាលដំរី និងពួកគង្វាលសេះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ អ្នកចូរមកប្រទូស្តនឹងខ្ញុំចុះ ។ ពួកគង្វាលដំរី និងពួកគង្វាលសេះក៏ប្រទូស្តទៅ ។ គង្វាលដំរី និងគង្វាលសេះទាំងនោះក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រទាំងនេះជាមនុស្សខ្ទើយ បណ្តាសមណៈទាំងនេះ ប្រហែលជាសមណៈណា ដែលមិនខ្ទើយមុខជាប្រទូស្តពួកខ្ទើយមិនលែងឡើយ បើដូច្នេះពួកសមណៈទាំងនេះ សុទ្ធតែប្រព្រឹត្តអព្រហ្មចរិយធម៌ (មេថុនធម្ម) គ្រប់*

គ្នាទាំងអស់មិនខាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយកាលបើបានឮពួកគង្វាលជីរី និងពួកគង្វាលសេះពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ហើយ ។ ទើបពួកភិក្ខុនោះក៏ក្រាបទូលរឿងនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្ញុំយជាអនុបសម្បន្ន សង្ឃមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាឡើយ (បើ) ជាឧបសម្បទាហើយ ត្រូវឲ្យវិនាសចេញ ។

อัฏฐกถา

ปณฺฑกวัตถุ

[๑๒๕] ពីរបទថា **ឧហារេ ឧហារេ** បានដល់ កំលោះៗ ។

បទថា **មោលិគល្លេ** បានដល់ អ្នកមានរាងកាយធាត់ ។

ពីរបទថា **ហត្ថិកណ្ហេ អស្សកណ្ហេ** បានដល់ អ្នកចិញ្ចឹមដំរី និងអ្នកចិញ្ចឹមសេះ ។

ក្នុងបទថា **បណ្ឌកោ ភិក្ខវេ** ជាដើមនេះ មានវិនិច្ឆ័យថា ខ្ទើយមាន ៥ ប្រភេទ គឺអាសិត្តបណ្ឌក ១ ឧសុយ្យបណ្ឌក ១ ឱបក្កមិយបណ្ឌក ១ បក្ខបណ្ឌក ១ នបុំសកបណ្ឌក ១ ។

ក្នុងខ្ទើយ ៥ ប្រភេទនោះ ខ្ទើយណាយកមាត់បៀមអង្គជាតរបស់បុរសពួកជំទៃ ត្រូវទឹកអសុចិស្រោចហើយ ការក្តៅក្រហាយ ទើបស្ងប់ទៅ ខ្ទើយនេះ ឈ្មោះអាសិត្តបណ្ឌក ។ ឯបណ្ឌកណា ឃើញអជ្ឈាចាររបស់ជនពួកជំទៃ កាលការច្រណែនកើតឡើងហើយ ទើបសេចក្តីក្តៅក្រហាយស្ងប់ទៅ ខ្ទើយនេះឈ្មោះឧសុយ្យបណ្ឌក ។ ខ្ទើយណា មានអវយវៈដូចពូជទាំងឡាយ ត្រូវនាំទៅប្រាស់ហើយ គឺត្រូវគេក្រៀវចេញហើយដោយសេចក្តីព្យាយាម ខ្ទើយនេះឈ្មោះឱបក្កមិយបណ្ឌក ឯបុគ្គលពួកខ្លះខាងរនោចជាខ្ទើយ ដោយអានុភាពនៃអកុសលវិបាក តែខាងខ្នើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយរបស់បុគ្គលនោះរមែងស្ងប់ទៅ នេះឈ្មោះថា បក្ខបណ្ឌក ។

ចំណែកបណ្ឌកណា កើតមិនមានភេទ មិនមានការរូប ក្នុងបដិសន្ធិ

នោះឯង គឺមិនជ្រាកដថា បុរស ឬស្ត្រីពីកំណើតមក ខ្ទើយនេះ ឈ្មោះថា នបុំសកបណ្ឌក ។

ក្នុងអដ្ឋកថា ឈ្មោះកុរុន្ទីខៃសេចក្តីថា ក្នុងបណ្ឌក ៥ ប្រភេទនេះ អាសិត្តបណ្ឌក និងឧសុយ្យបណ្ឌក មិនមានហាមបព្វជ្ជា ៣ ប្រភេទក្រៅពីនេះ ហាមសូម្បីក្នុងបណ្ឌក ៣ ប្រភេទ សម្រាប់បក្ខបណ្ឌកហាមបព្វជ្ជាដល់គេចំពោះបក្ខដែលជាខ្ទើយប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងបណ្ឌក ៣ ប្រភេទនេះ បណ្ឌកណាទ្រង់ហាមបព្វជ្ជា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដៅយកបណ្ឌកនោះ ត្រាស់ពាក្យនេះថា **អនុបសម្បន្នោ ឆាសេតព្ពោ ។** *ខ្ទើយនោះ ភិក្ខុគប្បីឲ្យវិនាសដោយលិង្គនាសនានោះឯង ។ ខាងមុខអំពីនេះ សូម្បីក្នុងពាក្យដែលពោលថា គប្បីឲ្យវិនាស ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។*

បណ្ឌកវត្ថុ ចប់

ជេយ្យសំវាសកកថា

[១២៦] *សម័យនោះឯង មានកុលបុត្រចាស់ម្នាក់ជាបុគ្គលគ្មានញាតិសាលោហិត តែធ្លាប់ជាអ្នកមានសេចក្តីសុខដ៏ល្អិតល្អ ។ ឯកុលបុត្រចាស់នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អញឯងជាសុខមាលជាតិ តែមិនអាចនឹងបានកោគសម្បត្តិដែលខ្លួនមិនទាន់បានផង មិនអាចនឹងធ្វើកោគសម្បត្តិដែលខ្លួនបានហើយឲ្យតែតែចម្រើនផង បើដូច្នេះ អញនឹងគប្បីចិញ្ចឹមជីវិតដោយឧបាយយ៉ាងណាអេះ ទើបបានស្រួល មិនបាច់លំបាកផង ។ លំដាប់តពីនោះមក កុលបុត្រចាស់ដែលគ្មានញាតិសាលោហិតនោះ បានរំពឹងសេចក្តីនេះតទៅទៀតថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្រទាំងនេះមានសីល ជាសុខ មានសមាចារជាសុខ បានធាន់នូវភោជនដ៏ល្អ ដេកលើដំណេកទាំងឡាយដែលហាប់មិនមានខ្យល់ បើដូច្នោះ មានតែអញត្រូវតាក់តែងជាត្រ និងចីវរ កោរសក់ និងពុកមាត់ ស្លៀកដណ្តប់នូវសំពត់កាសាយៈទាំងឡាយខ្លួនឯង ទៅកាន់អារាមហើយ នៅអាស្រ័យជាមួយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយចុះ ។ ទើបកុលបុត្រចាស់គ្មានញាតិសាលោហិតនោះ ក៏តាក់តែងជាត្រ និងចីវរ កោរសក់ និងពុកមាត់ ស្លៀកដណ្តប់នូវសំពត់កាសាយៈទាំងឡាយខ្លួនឯងទៅកាន់អារាមហើយ ថ្វាយបង្គំភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយសួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ លោកបួសបានប៉ុន្មានវស្សាហើយ ។ កុលបុត្រនោះត្រឡប់សួរថា ម្នាលអាវុសោ ពាក្យដែលថាបួសបានប៉ុន្មានវស្សានុ៎ះតើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុទាំងឡាយសួរតទៅទៀតថា ម្នាលអាវុសោ ចុះលោកណាជាឧបជ្ឈាយ៍របស់លោក ។ កុលបុត្រនោះក៏ត្រឡប់សួរបកមកទៀតថា ម្នាលអាវុសោ ពាក្យដែលហៅថា*

ឧបជ្ឈាយ៍នោះតើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយពាក្យនេះនឹងព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុថា ម្នាលអាវុសោឧបាលិ សូមនិមន្តលោកជម្រះសួរបព្វជិតនេះមើល ។ ឯកុលបុត្រចាស់ដែលគ្មានញាតិសាលោហិតនោះ កាលបើត្រូវព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុជម្រះសួរហើយក៏ប្រាប់នូវសេចក្តីនុ៎ះតាមត្រង់ ។ ព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុតំណាលរឿងនុ៎ះប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលរឿងនោះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ បុគ្គលដែលជាថេយ្យសំវាស (លួចសំវាស) ជាឧបសម្បន្នមិនបានទេ សង្ឃមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាឡើយ (បើ) ជាឧបសម្បន្នហើយគប្បីឲ្យវិនាសចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលជាតិត្ថិយបក្កន្តកៈ (ចូលពួកតិរ្ថិយ) ជាឧបសម្បន្នមិនបានទេ សង្ឃមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាឡើយ (បើ) ជាឧបសម្បន្នហើយ គប្បីឲ្យវិនាសចេញ ។

อัฏฐกถา

เชยยสังวาสกกถา

[๑๒๖] บทว่า **ปุราณกุลปุตฺโต** ได้แก่ กุลบุตรเก่า ท่านกล่าวหมายเอาผู้ถึงความแก่เฒ่าชรา ๆ

บทว่า **ญาติกุลูปโก** มีอรรถวิเคราะห์ว่า ญาติทั้งหลายย่อมรู้จักกันในตระกูลฝ่ายมารดา และฝ่ายบิดาของบุคคลนั้นอย่างนี้ว่า สาบสูญไปแล้ว ตายไปแล้ว ดับไปแล้ว เพราะเหตุนั้น บุคคลนั้นจึงชื่อว่า **ญาติกุลูปโก** ได้แก่ ผู้มีญาติรู้จักกันในตระกูลอย่างนี้ ๆ

บทว่า **อนธิคตํ** ได้แก่ ไม่ได้ ไม่ถึง ๆ

บทว่า **ชาตึ กาตุํ** ความว่า ได้แก่ เพื่อให้เกิดขึ้น ๆ ส่วนบทว่า **สงฺฆ** เป็นคำแสดงชาติแห่งบุคคล ๆ

บทว่า **อนุยุญฺชิยมาโน** ความว่า กุลบุตรนั้น ที่พระอุปัชฌาย์ตักเตือนอยู่ในที่ลับ และที่แจ้ง ในการเคารพนับถือ และการประพฤติอ่อนน้อม การรับบาตรจีวร การรับของเคี้ยว ของฉัน การรับยาคือน้ำปานะ การรับผ้าสาฎก การรับผ้าอาบน้ำฝน การรับผ้าจำนำพรรษา การรับผ้าสังฆาฏิ การรับผ้าอุตตราสงค์ การรับผ้าอันตรวาสก การรับบาตร การรับผ้ากรองน้ำ การรับมีดโกน การรับกายพันธน์ ชื่อว่าย่อมถูกตักเตือน ๆ

บทว่า **ฉตฺตมตฺตํ อาโรเจสิ** ความว่า ได้แก่ ประกาศการที่ล่วงไปแล้วสองสามวันนั้น ๆ ตั้งแต่วันบวชมา ๆ

ในบทว่า **เชยยสังวาสโก ภิกฺขเว** นี้ มีวินิจฉัยว่า บุคคลที่ชื่อว่าเชยยสังวาสกมี ๓ ประเภท คือบุคคลลบเกษ ๑ บุคคลลบ

สังวาส ๑ บุคคลลบทั้งพวก ๑ ฯ

ในบุคคลทั้ง ๓ ประเภทนั้น บุคคลณาบวชแล้ว ไปวัดอยู่ ไม่รับวัสสาของภิกษุ ไม่ตรึกในการถือนอนเป็นวัตรตามลำดับพรรษา ไม่ทำอุโบสถ ไม่ทำสังฆกรรม มีอุโบสถ และปวารณาเป็นต้น บุคคลนี้เรียกว่า บุคคลลบเทศ เพราะลบเฉพาะเทศเท่านั้น ฯ

ส่วนบุคคลณา เป็นสามเณรที่บวชอุปสมบทแล้วหลีกไปแล้ว ไปยังชนบทอื่น เมื่อกุลบุตร รับวัสสาของภิกษุว่า ๑๐ พรรษาก็ดี หรือว่า ๒๐ พรรษาก็ดี ตรึกในการถือนอนเป็นวัตรตามลำดับพรรษา ทำอุโบสถ มีอุโบสถ และปวารณาเป็นต้น ฯ บุคคลนี้เรียกว่า เป็นผู้ลบสังวาส เพราะเฉพาะแต่ลบสังวาสเท่านั้น ฯ

ส่วนการแยกกันแห่งกิริยาทั้งปวง มีรับวัสสาของภิกษุเป็นต้น ผู้ศึกษาพึงทราบว่า สังวาสในอรรถนี้ ฯ แต่ในบุคคลที่ลาสิกขา แล้วบัญญัติอย่างนั้นว่า ผู้นี้ลาสิกขาของเรา ดังนี้ ฯ

ส่วนบุคคลณาบวช แล้วไปวัดที่อยู่ รับวัสสาของภิกษุ ตรึกในการถือนอนเป็นวัตรตามลำดับผู้เข้าก่อน มีอุโบสถ และปวารณาเป็นต้น บุคคลนี้เรียกว่า เป็นผู้ลบทั้งพวก เพราะเหตุที่ตนลบทั้งเทศ ทั้งสังวาส ฯ

ថេយ្យសំវាសកទាំង ៣ ប្រភេទនេះ ជាអនុសម្បន្ន មិនគួរឲ្យឧប-សម្បទា ជាឧបសម្បន្ន គួរឲ្យវិនាសចេញ សូម្បីសូមបួសទៀត ក៏មិនគួរឲ្យបួស ។ ដើម្បីកុំឲ្យវង្វេងក្នុងថេយ្យសំវាសកាធិការនេះ គប្បីជ្រាបបកិណ្ណកៈដូច្នេះថា ជនណា កាន់យកភេទក្នុងសាសនានេះ ព្រោះរាជភ័យ ទុព្ភិក្ខភ័យ កន្តារភ័យ រោគភ័យ និងវេរីភ័យក្តី ដើម្បីនឹងនាំចីវរមកក្តី ជននោះមានចិត្តបរិសុទ្ធ មិនព្រមទទួលសង្វាសជរាបណា ជននោះ បណ្ឌិតមិនទាន់ពោលថាជាថេយ្យសំវាសបុគ្គលជរាបនោះ ។

គប្បីជ្រាបនយពិស្តារក្នុងគាថានោះ ដូច្នេះថា ព្រះរាជាក្នុងលោកនេះរមែងជាអ្នកក្រោធចំពោះបុរសខ្លះ បុរសនោះគិតថា សេចក្តីសួស្តីនឹងមានដល់អញដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ហើយកាន់យកភេទឯងនោះឯងគេចទៅ ។ ជនទាំងឡាយជួបបុគ្គលនោះហើយ ក្រាបទូលដល់ព្រះរាជា ។ ព្រះរាជាទ្រង់បន្ទោបង់សេចក្តីក្រោធក្នុងបុគ្គលនោះ ដោយទ្រង់ត្រិះរិះថា បើបួសហើយយើងមិនធ្វើអ្វីបុគ្គលនោះទេ្បីយ តែបុគ្គលនោះមិនបានចូលកាន់ជំនុំសង្ឃ តែកាន់យកភេទគ្រហស្ថហើយ ទើបមក ដោយគិតថា រាជភ័យរបស់អញស្ងប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយគួរឲ្យបួស ។ បើបុគ្គលនោះកើតសេចក្តីសង្វេគថា អញអាស្រ័យព្រះសាសនា ទើបរក្សាជីវិតទុកបាន ល្អីយចុះ ឥឡូវនេះអញនឹងបួសដូច្នេះ មកដោយភេទនោះឯង តែមិនត្រេកអរក្នុងអាគន្តុកវត្តដែលភិក្ខុទាំងឡាយសួរហើយក្តី មិនសួរក្តី បានចង្អុលបង្ហាញតាមសេចក្តីពិតហើយសូមបព្វជ្ជា ភិក្ខុទាំងឡាយគប្បីដោះភេទហើយ សឹមឲ្យបួស ។ តែបើ

បុគ្គលនោះត្រេកអរចំពោះវត្ត សម្តែងអាកប្បកិរិយាដូចបព្វជិត បដិបត្តិវិធីផ្សេងៗ ដោយរាប់រាសព្វជាដើមដែលពោលហើយក្នុងខាងដើមទាំងអស់ អ្នកនេះមិនគួរឲ្យបួស ។

ម៉្យាងទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ មិនអាចរស់នៅបានក្នុងគ្រាទុព្ភិក្ខភ័យ ទើបកាន់យកភេទឯង បរិភោគអាហារដែលគេរៀបចំទុកដើម្បីអ្នកបួស ក្នុងលទ្ធិទាំងពួង កាលទុព្ភិក្ខភ័យកន្លងទៅហើយ មិនទាន់បានចូលជំនុំសង្ឃ កាន់យកភេទគ្រហស្ថហើយ ទើបមក ពាក្យពោលដូច្នេះទាំងអស់ ដូចគ្នានឹងពាក្យដែលពោលមកហើយនោះឯង ។

បុគ្គលមួយទៀត ជាអ្នកជ្រាបថ្នានឹងឆ្លងមហាកន្តារ ជាមួយអ្នកឈ្មួញរនេះ រមែងនាំបព្វជិតទាំងឡាយទៅ ។ បុរសនោះគិតថា ដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ឈ្មួញរនេះនឹងនាំអញទៅ ទើបកាន់យកភេទឯង រួមជាមួយឈ្មួញរនេះ ឆ្លងផ្លូវកន្តារដល់នូវចំណែកដ៏ក្សេម តែមិនបានចូលកាន់ជំនុំសង្ឃ លុះកាន់យកភេទគ្រហស្ថហើយ ទើបមក ពាក្យពោលដូច្នេះទាំងពួងដូចគ្នានឹងពាក្យដែលពោលមកអំពីមុននោះឯង ។

បុគ្គលមួយទៀត កាលភ័យ គឺរោគកើតឡើង មិនអាចនឹងរស់នៅបាន ទើបកាន់យកភេទឯង បរិភោគអាហារដែលគេរៀបចំទុក ដើម្បីអ្នកបួសក្នុងលទ្ធិទាំងពួង ។ កាលភ័យ គឺរោគស្ងប់ហើយ មិនទាន់បានចូលជំនុំសង្ឃ លុះកាន់យកភេទគ្រហស្ថហើយ ទើបមក ពាក្យដ៏សេសទាំងអស់ ដូចគ្នានឹងពាក្យដែលពោលមកពីមុននោះឯង ។

បុគ្គលមានពៀរនឹងបុរសម្នាក់ទៀត ដែលខឹងក្រោធគ្នា ប៉ុនប៉ងនឹងសម្លាប់ បុគ្គលនោះត្រាច់ទៅ ដោយគិតថា ដោយឧបាយយ៉ាងនេះ សួស្តីនឹងមានដល់អញ ទើបកាន់យកភេទឯង ហើយគេចទៅ បុគ្គលដែលជាអ្នកមានពៀរ ស៊ើបសួរថា បុគ្គលនោះទៅណា បានឮថា បុគ្គលនោះបួសហើយគេចទៅ ទើបបន្ធូបង់សេចក្តីក្រោធក្នុងបុគ្គលនោះចោល ដោយគិតថា អ្នកនោះបួសហើយ អញក៏ធ្វើអ្វីគេមិនបាន បុគ្គលនោះមិនបានចូលកាន់ជំនុំសង្ឃ កាន់យកភេទជាគ្រហស្ថហើយ ទើបមក ដោយគិតថា ពៀរវេរារបស់អញស្ងប់ហើយ ពាក្យដែលត្រូវពោលទាំងអស់ ដូចពាក្យដែលពោលពីមុននោះឯង ។

បុគ្គលម្នាក់ទៀត ទៅកាន់ត្រកូលញាតិ លាសិក្ខាជាគ្រហស្ថហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា ចីវរនេះនឹងវិនាសក្នុងទីនេះ បើអញកាន់យកទៅឯវិហារដោយភេទជាគ្រហស្ថនេះ ក្នុងចន្លោះផ្លូវ ជនទាំងឡាយនឹងចាប់អញថា ជាចោរណ្ហើយចុះ អញគប្បីធ្វើឲ្យជារបស់ដែលកាយគប្បីរក្សាទុក សឹមទៅ ដូច្នេះដើម្បីនឹងនាំចីវរមក ទើបស្លៀក និងដណ្តប់ ហើយទៅវត្តដែលជាលំនៅ ពួកសាមណេរ និងភិក្ខុកំលោះទាំងឡាយ ឃើញលោកមកអំពីចម្ងាយហើយ នាំគ្នាចូលទៅទទួលសម្តែងវត្ត ។ បុគ្គលនោះមិនត្រេកអរ ប្រកាសខ្លួនតាមសេចក្តីពិត បើភិក្ខុទាំងឡាយពោលថា ពួកអាត្មាមិនបណ្តាយឲ្យអ្នកទៅទេ ជាអ្នកជ្រុថ្នានឹងឲ្យបួសដោយកម្លាំង បុគ្គលនោះ កាលភិក្ខុទាំងឡាយគប្បីដោះសំពត់កាសាយៈហើយ ទើបឲ្យបួសទៀត តែបើបុគ្គលនោះគិតថា ភិក្ខុ

ทำงนี้มิได้งการที่เขามาหาตน ได้ชื่อว่าเป็นผู้ลักทรัพย์แล้วอย่างนี้ ด้วยประการฉะนี้ ภิกษุนั้นแสดงตนเป็นภิกษุ ประพฤติวิธีต่างๆ ด้วยอาศัยเพศที่ตนกล่าวแล้วทั้งหมด ชื่อว่าเป็นเถยยสังวาสก ไม่ควรให้อุปสมบท ฯ

สามเณรเดินทางไกลคนหนึ่ง ไปสู่ตระกูลญาติ สึกแล้ว เป็นผู้เกียจคร้านในการงาน จึงคิดว่า บัดนี้ เราเป็นสามเณรอีก ไม่ได้งการที่เราสึกแล้ว จึงให้นำบาตรจีวรของตนไปสู่วิหาร ไม่บอกเรื่องนั้นแก่ภิกษุทั้งหลาย แสดงตนเป็นสามเณร ชื่อว่าเป็นเถยยสังวาสก ไม่ควรให้อุปสมบท ฯ

ในขณะนำไปให้ ภิกษุนั้นมีความคิดอย่างนี้ว่า เราไม่ได้งบอกแก่ใครๆ ดังนี้ ก็แต่ว่าภิกษุนั้นไปสู่วิหารแล้ว ชื่อว่าบอกแล้ว ฯ การนำไป (ให้) นั่นเอง ชื่อว่าเป็นเถยยสังวาสก ฯ

ในขณะนำไปให้ ภิกษุนั้นมีความคิดอย่างนี้ว่า เราไม่ได้งบอก แต่ไปสู่วิหารแล้ว ภิกษุใดถามว่า ท่านมีอายุ ท่านมาแต่ที่ไหน ดังนี้ ก็ตอบว่า บัดนี้ ชนเหล่านี้ไม่ได้งเรา ดังนี้ ชื่อว่าไม่บอก ภิกษุนี้ชื่อว่าเป็นเถยยสังวาสกโดยแท้ ด้วยเข้าใจกันว่าเราบอกแล้ว ฯ

ในขณะนำไปให้ ภิกษุมีความคิดเกี่ยวเนื่องกันว่า เราไม่ได้งบอก ก็แต่ว่าไปสู่วิหารแล้ว ภิกษุนี้ชื่อว่าบอกแล้วเหมือนกัน ฯ

បើសាមណេរកំលោះដទៃទៀត ជាមនុស្សធំ តែល្ងង់មិនឈ្លាស លោកសឹកហើយដោយនព្វយមុននោះឯង មិនចង់ធ្វើកិច្ច មានឃ្លាលគោជាដើម ក្នុងផ្ទះញាតិទាំងឡាយឲ្យបុគ្គលនោះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈទាំងនោះឯង ហើយឲ្យកាជនៈ ឬបាត្រក្នុងដៃ បណ្តេញពីផ្ទះថា ឯងចូរទៅជាសមណៈចុះ ។ ចូលទៅកាន់វិហារ ភិក្ខុទាំងឡាយមិនដឹងសោះថា បុគ្គលនេះសឹកហើយបួសឯងទៀត ទាំងខ្លួនឯងក៏មិនដឹងថា បុគ្គលណាបួសយ៉ាងនោះ បុគ្គលនោះរមែងជាអ្នកមានឈ្មោះថេយ្យសំវាសក ។ បើភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាបុគ្គលនោះក្នុងកាលមានអាយុគ្រប់ ២០ ក៏ជាការឧបសម្បទាល្អហើយ ។ តែបើក្នុងវេលាដែលខ្លួននៅជាអនុបសម្បន្ននោះឯង កាលការវិនិច្ឆ័យវិនយប្រព្រឹត្តទៅ បុគ្គលនោះបានស្តាប់ថា បុគ្គលណាបួសយ៉ាងនោះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ថេយ្យសំវាសក បុគ្គលនោះ ប្រាប់ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ខ្ញុំបានធ្វើយ៉ាងនេះ ដោយប្រការយ៉ាងនោះ បុគ្គលនោះរមែងបានបព្វជ្ជាទៀត ។ បើមិនប្រាប់ដោយគិតថា ឥឡូវនេះ បុគ្គលណាមួយមិនដឹងឡើយ គ្រាន់តែដាក់ធុរៈ បុគ្គលនោះរមែងជាថេយ្យសំវាសក ។

ភិក្ខុលាសិក្ខា លះកេទហើយ ធ្វើទុសីលកម្មក៏ដោយ មិនធ្វើក៏ដោយ បដិបត្តិវិធីផ្សេងៗ ដោយវាប់វស្សាជាដើម ដែលពោលហើយខាងដើមទាំងអស់ រមែងជាថេយ្យសំវាសកបុគ្គល ។

មិនបានលាសិក្ខា តាំងនៅក្នុងកេទរបស់ខ្លួន សេពមេថុនធម្ម ប្រើវិធីផ្សេងៗ ដោយវាប់វស្សាជាដើម មិនជាថេយ្យសំវាសកបុគ្គលឡើយ ។ រមែង

ปานตฺรึมតែបព្វជ្ជា ។ តែក្នុងអន្ធកអដ្ឋកថាឲ្យសេចក្តីថា បុគ្គលនេះជាថេយ្យ-សំវាសក ពាក្យនោះមិនគួរកាន់យក ។

ភិក្ខុមួយរូបនៅមានឧស្សាហ៍ ក្នុងសំពត់កាសាយៈ ស្លៀកសំពត់ស ហើយសេពមេថុន ហើយត្រឡប់ស្លៀកសំពត់កាសាយៈវិញ ប្រើប្រាស់វិធីទាំងពួង មានរាប់វស្សាជាដើម សូម្បីភិក្ខុនេះ រមែងមិនជាថេយ្យសំវាសក បុគ្គលទេ រមែងបានត្រឹមតែបព្វជ្ជា (បួសជាសាមណេរ) ។

តែបើជាក់ធុរៈក្នុងសំពត់កាសាយៈ ហើយស្លៀកសំពត់ស សេពមេថុនធម្ម ត្រឡប់ស្លៀកសំពត់កាសាយៈវិញ ប្រើវិធីទាំងពួង មានរាប់វស្សាជាដើម បុគ្គលនោះរមែងជាថេយ្យសំវាសក ។

សាមណេរតាំងនៅក្នុងភេទរបស់ខ្លួន សូម្បីកន្ធងធម៌ ធ្វើឲ្យជាអ្នកមិនមែនជាសមណៈ មានមេថុនជាដើមហើយ រមែងមិនជាថេយ្យសំវាសកទេ សូម្បីនៅមានឧស្សាហ៍ ក្នុងសំពត់កាសាយៈ តែដោះចេញ សេពមេថុនហើយ ត្រឡប់ស្លៀកសំពត់កាសាយៈវិញ មិនជាថេយ្យសំវាសកដូចគ្នា ។

តែបើជាក់ធុរៈក្នុងកាសាយៈហើយ ជាបុគ្គលអាក្រាតក្តី ស្លៀកសក្តីជាអ្នកមិនមែនសមណៈ ដោយការសេពមេថុនជាដើម ហើយត្រឡប់ស្លៀកសំពត់កាសាយៈ បុគ្គលនោះជាថេយ្យសំវាសកពិត ។

បើសាមណេរប្រាថ្នាភាពជាគ្រហស្ថ ទើបស្លៀកសំពត់ដូចគ្រហស្ថ ធ្វើសំពត់កាសាយៈ ចង្កៀនក្តី ដោយអាការដទៃក្តី ដើម្បីសាកមើលថា ភេទគ្រហស្ថរបស់អញស្អាត ឬមិនស្អាត នៅរក្សានៅឡើយ តែត្រមទទួលថា

ស្អាតហើយ (អញសមជាគ្រហស្ថហើយ) ត្រឡប់ត្រេកអរក្នុងបព្វជិតភេទ ទៀត រមែងជាថេយ្យសំវាសក ។ សូម្បីក្នុងការស្បែកសំពត់សសាកមើល និងព្រមទទួល ក៏មានន័យដូចគ្នានោះឯង ។

បើសំពត់សទ្រាប់សំពត់កាសាយៈ ដែលស្បែកហើយ សាកមើលក្តី រមែងទទួលក្តី នៅរក្សាពិត ។ សូម្បីភិក្ខុនីក៏នយនេះឯង ។

បើភិក្ខុនីនោះប្រាថ្នាជាគ្រហស្ថ ស្បែកសំពត់កាសាយៈដូចគ្រហស្ថដើម្បី សាកមើលថា ភេទគ្រហស្ថរបស់អញស្អាត ឬមិនស្អាតហ្ន៎ នៅរក្សានៅឡើយ បើព្រមទទួលថា ស្អាត (អញសមជាគ្រហស្ថ) រក្សាមិនបានឡើយ។ ក្នុងការស្បែក សំពត់សសាកមើល និងព្រមទទួលក៏នយនេះឯង ។

ចំណែកបុគ្គលស្បែកសំពត់សជាន់ពីលើសំពត់កាសាយៈ ដែលស្បែក ហើយ ទោះសាកមើលក្តី រមែងទទួលក្តី នៅរក្សានៅឡើយ ។ បើសាមណេរ អង្គខ្ទះ បួសឯចាស់មិនរាប់វស្សា មិននៅក្នុងជួរ មកផ្លូវម្ខាង កាលដុំបាយ ក្នុងភាជនៈ ធំជាដើមដែលគេយកវែកដួសឡើង ជាក់បាត្រចូលទៅទទួលយក ដូចក្លែងធាបដុំសាច់ទៅដូច្នោះ មិនទាន់ជាថេយ្យសំវាសក តែកាលរាប់ វស្សាភិក្ខុ រាប់ថា ជាថេយ្យសំវាសក ។

សាមណេរ កាលរាប់វស្សាកោង ដោយលំដាប់របស់សាមណេរ មិនរាប់ថា ជាថេយ្យសំវាសក ។

ភិក្ខុកាលរាប់វស្សាកោង ដោយលំដាប់របស់ភិក្ខុ គប្បីទទួលតាមតម្លៃ នៃភណ្ឌៈ ។

ថេយ្យសំវាសកកថា ចប់

តិត្ថិយបក្កន្តកកថា

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **តិត្ថិយបក្កន្តោ ភិក្ខុ** *ជាដើមនេះ ដូច្នេះ កុលបុត្រដែលឈ្មោះថា ចូលតិរ្ថិយ ព្រោះអត្តវិគ្គហៈថា គេចទៅ គឺទៅចូលពួកតិរ្ថិយ ។ កុលបុត្រនោះ មិនគួរឲ្យឧបសម្បទាតែម្យ៉ាង តែដែលពិត មិនគួរឲ្យបព្វជ្ជាផងដែរដូច្នេះ ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យនោះ គប្បីជ្រាបដូចតទៅនេះថា ឧបសម្បន្នភិក្ខុគិតថា អញនឹងជាតិរ្ថិយ ហើយទៅកាន់សម្នាក់នៃតិរ្ថិយទាំងនោះ ទាំងកេទនោះឯង ត្រូវអាបត្តិទុក្កដគ្រប់ៗ ជំហាន កាលកេទនៃតិរ្ថិយនោះ គ្រាន់តែខ្លួនកាន់ហើយ រមែងរាប់ថា ជាអ្នកចូលតិរ្ថិយ ។

បើភិក្ខុណាគិតថា អញនឹងជាតិរ្ថិយខ្លួនឯង ទើបស្បៃកសំពត់ស្បូវភ្ជាំង ជាដើម ភិក្ខុនោះ រមែងជាអ្នកចូលតិរ្ថិយដូចគ្នា ។

ឯភិក្ខុណា កាលអាក្រាតកាយងូតទឹក សម្លឹងមើលខ្លួនថា ការដែលអញជាអាជីវកសមឬ អញនឹងជាអាជីវក ដូច្នេះហើយ មិនកាន់យកសំពត់កាសាយៈ អាក្រាតកាយទៅក្នុងសម្នាក់ពួកអាជីវក ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដគ្រប់ៗ ជំហាន តែបើក្នុងរវាងផ្លូវ ហិរិឱត្តប្បៈកើតឡើងដល់លោកៗ សម្តែងអាបត្តិទុក្កដហើយ រមែងរួចផុត ។

សូម្បីទៅដល់សម្នាក់ពួកអាជីវកទាំងនោះហើយ ត្រូវពួកអាជីវកជាស់តឿនក្តី ឬឃើញថា បព្វជ្ជារបស់ជនពួកនេះ ជាទុក្ខក្រៃលែង ហើយត្រឡប់ខ្លួនឯង រមែងរួចផុតបានដូចគ្នា ។

ម្យ៉ាងទៀត បើលោកសួរថា អ្វីប្រសើរបំផុតនៃបព្វជ្ជារបស់ពួកលោក

ពួកអាជីវកឆ្វើយថា ការជកសក់ និងពុកមាត់ជាដើម ហើយឲ្យជកសក់ សូម្បីមួយសរសៃ កាន់វត្តមានសេចក្តីព្យាយាម មានការអង្គុយច្រហោងជាដើមក្តី ស្បៃកសំពត់កន្ទុយក្ងោកជាដើមក្តី ឈ្មោះថា កាន់ភេទនៃអាជីវកទាំងនោះ ឈ្មោះថា រមែងទទួលភាពជាលទ្ធិប្រសើរជាង បព្វជ្ជានេះប្រសើរលោក រមែងមិនផុត ឈ្មោះថា ជាអ្នកចូលតិរ្ថិយ ។

ម្យ៉ាងទៀត បើដើម្បីនឹងសាកមើលថា ការបួសជាតិរ្ថិយសម្រាប់អញសម ឬមិនសម ទើបស្បៃកសំពត់ដែលក្រងដោយស្បូវក្ងាំងជាដើមក្តី ឬចងជជា ឬវែកអម្រែកបរិក្ខារ មិនទាន់ព្រមទទួលជរាបណា លទ្ធិរមែងរក្សាលោកទុកជរាបនោះ កាលបើភេទ គ្រាន់តែលោកព្រមទទួលហើយ រមែងរាប់ថា ជាអ្នកចូលលទ្ធិតិរ្ថិយ ។

ឯភិក្ខុដែលមានចីវរចោរដណ្តើមយកទៅ ទើបស្បៃកសំពត់ក្រងដោយស្បូវក្ងាំងក្តី កាន់ភេទតិរ្ថិយក្តី ព្រោះភ័យ មានរាជភ័យជាដើមក្តី មិនរាប់ថាជាអ្នកចូលលទ្ធិតិរ្ថិយឡើយ ព្រោះមិនមានលទ្ធិ ។

តែក្នុងអដ្ឋកថាកុរុន្ទីទៃសេចក្តីថា ដែលឈ្មោះថា បុគ្គលអ្នកចូលតិរ្ថិយនេះ លោកពោលដោយឧបសម្បន្នភិក្ខុ ។ ព្រោះហេតុនោះ សាមណេរសូម្បីទៅកាន់តិត្ថាយតនៈហើយ មួយអន្ទើដោយភេទ រមែងបានបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាទៀត ។

ឯថេយ្យសំវាសកខាងដើម លោកពោលដោយអនុបសម្បន្ន ព្រោះហេតុនោះ ឧបសម្បន្នសូម្បីរាប់វស្សាកោង ទីឆ្ងាត់ថា មិនមែនជាសមណៈ

ក៏ទេ ភិក្ខុនៅមានឧស្សាហ៍ក្នុងភេទ សូម្បីត្រូវបារាជិកហើយ រាប់វស្សានៃភិក្ខុជាដើម មិនទាន់ចាត់ថា ជាថេយ្យសំវាសកបុគ្គលឡើយ ។

តិត្តិយបក្កន្តកកថា ចប់

តិរច្ឆានគតកថា

[๑๒๗] *សម័យនោះឯង នាគមួយរូបនៀយណាយខ្ចីមរអើមក្នុងកំណើតរបស់នាគ ។ ឯនាគនោះក៏រំពឹងគិតដូច្នេះថា ដោយឧបាយដូចម្តេចអេះ ទើបអញនឹងបានរួចស្រឡះអំពីកំណើតនៃនាគផង ត្រឡប់បាននូវអត្តភាពជាមនុស្សយ៉ាងឆាប់ផង ។ គ្រាតមក នាគនោះរំពឹងគិតដូច្នេះថា មានតែពួកសមណៈសក្យបុត្រទាំងនេះ ទើបលោកជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រព្រឹត្តប្រសើរ និយាយស្មោះត្រង់ មានសីល មានកល្យាណធម៌ បើសិនជាអញបានបួសនឹងពួកសមណៈសក្យបុត្រ អញមុខជានឹងបានរួចស្រឡះអំពីកំណើតនាគផង មុខជានឹងត្រឡប់បាននូវអត្តភាពជាមនុស្សយ៉ាងឆាប់ផង ដោយទំនងយ៉ាងនេះឯងមិនលែងឡើយ ។ លំដាប់នោះ នាគនោះក៏ចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយដោយភេទជាមាណព ហើយសូមបព្វជ្ជា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ឲ្យបព្វជ្ជាឧបសម្បទានាគនោះ ។ សម័យនោះឯង នាគនោះនៅអាស្រ័យក្នុងវិហារនាទីបំផុត (ជែន) ជាមួយនឹងភិក្ខុមួយរូប ។ ឯភិក្ខុនោះក្រោកឡើង ក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ទៅដើរចង្រ្កមក្នុងទីវាល ។ កាលដែលភិក្ខុនោះចេញទៅហើយ នាគនោះក៏ដេកលក់ស្និទ្ធទៅ ។ វិហារ (កុដិ) ទាំងមូលក៏ពេញដោយពស់ ។ មានភ្នែនទាំងឡាយលានចេញទៅតាមបង្អួច ។ កាលដែលភិក្ខុនោះច្រានសន្ទះទ្វារដោយគិតថា អញនឹងចូលទៅកាន់វិហារ ក៏បានឃើញ នូវវិហារទាំងមូលពេញដោយពស់ និងភ្នែនលានចេញតាមបង្អួច លុះឃើញហើយ ក៏ខ្លាច ហើយធ្វើនូវសំឡេងដ៏ប្លែក ។ ភិក្ខុទាំងឡាយសុះចូលទៅហើយ ក៏និយាយពាក្យនេះនឹងភិក្ខុនោះថា ម្នាលអាវុសោ ហេតុអ្វីក៏*

លោកធ្វើនូវសម្រែកដ៏ប្លែកដូច្នេះ ។ កិកូនោះប្រាប់ថា ម្នាលអាវុសោ វិហារទាំងមូលនេះពេញដោយពស់ មានក្អែនលៀនចេញទៅតាមបង្អួច ។ គ្រានោះនាគនោះក្រាក់ឡើងដោយសំឡេងនោះហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈជារបស់ខ្លួន ។ កិកូទាំងឡាយសួរថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកឯងជាអ្វី ។ នាគនោះឆ្លើយថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំជានាគ ។ កិកូទាំងនោះសួរទៀតថា ម្នាលអាវុសោ ចុះហេតុដូចម្តេចបានជាអ្នកឯងមកធ្វើយ៉ាងហ្នឹង ។ នាគនោះក៏ឆ្លើយប្រាប់សេចក្តីទុ៎ះដល់កិកូទាំងឡាយ ។ កិកូទាំងឡាយ ក្រាបទូលសេចក្តីទុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានបុណ្យឲ្យប្រជុំកិកូសង្ឃ ហើយទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះនឹងនាគនោះថា អ្នកឯងជាពួកនាគ មិនមានធម៌ជុះជាលឡើងក្នុងធម៌វិន័យនេះទេ ម្នាលនាគ អ្នកឯងចូរទៅវិញទៅ (តែ) អ្នកឯង ចូរកាន់យកនូវឧបោសថក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ថ្ងៃទី ១៥ និងថ្ងៃទី ៨ នៃបក្ខក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួននោះឯងចុះ កាលបើធ្វើដូច្នេះហើយ អ្នកឯងមុខជានឹងរម្ងាប់ចាកកំណើតនាគផង មុខជានឹងត្រឡប់បាននូវអត្តភាពជាមនុស្សយ៉ាងឆាប់រហ័សផង ។ នាគនោះក៏គិតថា បានឮថា អញជាសត្វមានធម៌មិនលូតលាស់ឡើងក្នុងធម៌វិន័យនេះទេ រួចក៏មានទុក្ខតូចចិត្តយំសម្រក់ទឹកភ្នែក ធ្វើនូវសំឡេងដ៏ប្លែកហើយចៀសចេញទៅ ។ តំណាពីនោះមក ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ហៅកិកូទាំងឡាយមកហើយត្រាស់ថា ម្នាលកិកូទាំងឡាយ បច្ច័យដែលនាំឲ្យនាគប្រែត្រឡប់ខ្លួនមកតាមប្រក្រតីវិញនេះ[1] មានពីរយ៉ាង

๑- គឺនាគដែលនិម្មិតខ្លួនជាមាណព ហើយអាចត្រឡប់ក្លាយខ្លួនមកជានាគវិញ ដោយហេតុពីរយ៉ាងនោះ ។

ក្នុងកាលដែលនាគសេពមេថុនធម៌ដោយនាងនាគមានជាតិស្មើគ្នាមួយ ក្នុងកាលដែលនាគដេកលក់ស្និទ្ធមួយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បច្ចัយទាំងពីរនេះឯងជាហេតុដែលនាំឲ្យនាគប្រែត្រឡប់ខ្លួនមកតាមប្រក្រតីវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ សត្វតិរច្ឆានជាឧបសម្បន្នមិនបានទេ សង្ឃមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាឡើយ (បើ) ជាឧបមសម្បន្នហើយ គប្បីឲ្យវិនាសចេញ ។

อัฏฐกถา
ติรัจฉานคตวัตถุ

[๑๒๗] คัมภีร์ชี้แจงวินิจฉัยในบทว่า **นาคยோนิยา อฏฺฏิยติ** นี้ ดังนี้ว่า นาคนั้น ในขณะปฏิสนธิ ย่อมได้สมบัติ ดังคฤหัสถ์ ได้สมบัติ ด้วยกุศลวิบากแท้ ๆ ส่วนคัมภีร์ชี้แจงว่า สรีระของนาคที่ปฏิสนธิด้วยอกุศลวิบาก มีประการต่างๆ ในน้ำ มีกบเป็นอาหาร ย่อมมีความกระวนกระวาย เพราะการเสพเมถุนกับนางนาคชาติของตน ด้วยมีชาติเสมอกัน และเพราะการตกลงใจในการเสพเมถุนนั้น ๆ

เพราะเหตุนั้น นาคนั้นจึงเดือดร้อนด้วยความเดือดร้อนนั้น ๆ

บทว่า **อาคจฺฉติ** ได้แก่ ย่อมมา

บทว่า **ปฏิคฺคณฺหาติ** คือ ย่อมเดือดร้อน

บางบทว่า **ตสฺส ภิกฺขาย นิกฺขนฺเต** ความว่า เมื่อภิกษุนั้นออกไปแล้ว ๆ อีกนัยหนึ่ง ความว่า ในเวลาที่ภิกษุนั้นออกไป ๆ

บทว่า **วิสฺสชฺเชตุ นิจฺฉมิ** ความว่า เมื่อภิกษุนั้นยังไม่ออกไป นาคนั้นไม่ปล่อยไป ด้วยอำนาจแห่งความยึดมั่น เหมือนอย่างว่าเสาตรึงไว้ในที่นั้นเอง เพราะกลัวต่อเสียงร้องดัง เมื่อภิกษุนั้นออกไปแล้ว จึงปล่อยไป ด้วยอำนาจแห่งความยึดมั่น ด้วยอำนาจแห่งความเสื่อมไป ย่อมเป็นไปเพื่อความเดือดร้อนอย่างยิ่ง

บทว่า **วิสฺสชฺชิตกาลมฺหิ** ความว่า ภิกษุนั้น ด้วยอำนาจการกำหนดสมณสัญญาเป็นต้น ได้ทำเสียงดังอย่างแรง

บทว่า **ตุยฺหเมว ทตฺวา** ตัดบทเป็น **ตุยฺหเมว เทนฺโต อทาสิ** ความว่า ได้ให้ ด้วยอาการที่ให้ ชื่อว่าได้ให้แล้ว ด้วยอำนาจแห่งการให้ ในคำนี้ว่า ให้ของเคี้ยวของฉันแก่ท่านเท่านั้น

สิกฺขาคปฺปีជ្រាបដូច្នេះថា លោកទាំងឡាយជានាគ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានធម៌មិនដុះជាល គឺមិនជាអ្នកមានធម៌ដុះជាលក្នុងធម្មវិនัยនេះ ព្រោះជាអ្នកមិនគួរដល់ឈានវិបស្សនា និងមគ្គផល ฯ

បទថា **สชาติยา** *បានដល់ នាគញីនោះឯង ฯ តែកាលណានាគនោះសេពមេថុនដោយជាតិដទៃ មានប្រភេទស្រីមនុស្សជាដើម កាលនោះរមែងដូចជាទេវបុត្រ ฯ ឯពាក្យថា បច្ចัย ๒ យ៉ាងក្នុងព្រះបាលីនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចនៃការចង្អុលបង្ហាញកម្មដែលប្រាកដតាមសភាវៈរឿយៗ ក្នុងបវត្តិកាល ហើយកម្មដែលប្រាកដតាមសភាវៈរមែងមានដល់នាគក្នុងកាល ๕ គឺវេលាបដិសន្ធិ ๑ វេលាសកសំណាក ๑ វេលាសេពមេថុនដោយនាងនាគជាតិរបស់ខ្លួន គឺមានជាតិស្មើគ្នា ๑ វេលាដែលជាក់ចិត្តចុះកាន់និទ្រា ๑ វេលាចុតិ ๑ ฯ*

ក្នុងបទថា **តิรจฺฉานคโต ภิกฺขเว** *ជាដើមនេះ មានវិនិច្ឆัยថា ទោះជានាគ ឬជាសត្វវិសេសណាមួយ មានសុបណ្ណមាណព (គ្រុឌកំលោះជាដើម) ក្តី ฯ បុគ្គលណាមួយដែលមិនមែនមនុស្សជាតិ ដោយហោច សូម្បីសក្កទេវរាជទាំងអស់ គប្បីជ្រាបថា ជាតិរច្ឆានក្នុងសេចក្តីនេះ បុគ្គលនោះក៏ភិក្ខុទាំងឡាយមិនគួរឲ្យឧបសម្បទា មិនគួរឲ្យបព្វជ្ជា សូម្បីឧបសម្បទាហើយ ក៏គួរឲ្យវិនាសចេញ ฯ*

តិរจฺฉานคตวตฺถุกถา จบ

មាតុឃាតកាឯិកថា

[๑๒๘] *សម័យនោះឯង មាណពម្នាក់ផ្តាច់ជីវិតមាតា ។ មាណពនោះកើតទុក្ខអៀនអន់ ខ្ពើមរអើមនឹងកម្មដ៏លាមកនោះ ។ គ្រាតមក មាណពនោះក៏មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អញនឹងជីករំលើងបាបកម្មនេះចោលចេញដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ។ លំដាប់ពីនោះមកទៀត មាណពនោះត្រិះរិះដូច្នេះថា សមណៈជាសក្យបុត្រទាំងឡាយនេះ លោកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រព្រឹត្តប្រសើរ និយាយពាក្យទៀងត្រង់ មានសីល មានកល្យាណធម៌ បើសិនជាអញបានបួសក្នុងសំណាក់ពួកសមណៈសក្យបុត្រ អញមុខជានឹងជីករំលើងកម្មដ៏លាមកនេះបានដោយទំនងយ៉ាងនេះឯង មិនល្អែងឡើយ ។ មាណពនោះក៏ចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយ ហើយសូមបព្វជ្ជាក្នុងគ្រានោះឯង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយពាក្យនេះនឹងព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុថា ម្នាលអាវុសោឧបាលិ ក្នុងកាលមុនមានគេមកបួសក្នុងសំណាក់ពួកភិក្ខុ ដោយកេរជាមាណពម្តងទៅហើយ ម្នាលអាវុសោឧបាលិ យើងសូមរំលឹកលោក សូមឲ្យលោកជម្រះសួរមាណពនេះទៀត ។ ឯមាណពនោះកាលបើត្រូវព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុជម្រះសួរទៅហើយ ក៏ប្រាប់រឿងរាវនុ៎ះតាមត្រង់ ។ ព្រះឧបាលិដ៏មានអាយុតំណាលរឿងនុ៎ះប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មនុស្សដែលសម្លាប់មាតា ជាឧបសម្បន្នមិនបានទេ សង្ឃមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាឡើយ (បើ) ជាឧបសម្បន្នហើយ ត្រូវឲ្យវិនាសចេញ ។*

[๑๒๙] *สมัยนั้นแล มาณพผู้หนึ่งปลงชีวิตบิดา ฯ มาณพนั้นเกิดทุกข์ เดือดร้อน เป็นผู้มีความรังเกียจในบาปกรรมนั้น ฯ ล่วงมาแต่นั้นมา มาณพนั้นมีความคิดอย่างนี้ว่า ด้วยอุบายอย่างไรหนอ เราพึงเป็นผู้พ้นจากบาปกรรมอันลามกนี้ได้ ฯ ครั้นต่อมาอีก มาณพนั้นมีความดำริอย่างนี้ว่า พวกสมณะชาวศากยบุตรทั้งหลายนี้เป็นผู้ประพฤติธรรม ประพฤติสม่ำเสมอ ประพฤติชอบ มีวาจาสัตย์ มีศีล และมีกัลยาณธรรม ถ้ากระไรหนอ เราพึงบวชในสำนักพวกสมณะศากยบุตร เราจักเป็นผู้พ้นจากบาปกรรมนี้ได้ด้วยประการฉะนี้ ฯ มาณพนั้นจึงเข้าไปหาภิกษุทั้งหลายแล้วขอบรรพชา ในกาลนั้นแล ฯ ภิกษุทั้งหลายได้กล่าวกะท่านอย่างนี้ว่า ดูก่อนอาวุโสอุบาลี ในกาลก่อนนาคราชได้มาบวชในสำนักของเราแล้ว ดูก่อนอาวุโสอุบาลี ขอท่านจงรู้ความนี้ ขอท่านจงรู้ความนี้ ขอท่านจงรู้ความนี้

[๑๓๐] สมัยนั้นแล มีภิกษุทั้งหลายเที่ยวบิณฑบาตเดินทางจากกรุงสาเกตมุ่งหน้าไปกรุงสาวัตถี ฯ ครั้นใกล้ถึงกรุงสาวัตถี พวกโจรได้ออกมาจากกรุงสาวัตถี ปล้นภิกษุพวกหนึ่ง ปล้นภิกษุพวกหนึ่ง ฯ ราชอมาตย์ทั้งหลายได้ออกมาจากกรุงสาวัตถี จับพวกโจรได้พวกหนึ่ง ฯ พวกโจรที่เหลือได้หลบหนีไป ฯ พวกโจรที่หลบหนีไปนั้น ได้ไปปล้นภิกษุทั้งหลายอีก ฯ พวกโจรที่ราชอมาตย์จับได้แล้วนั้น ได้นำไปยังที่ประหารชีวิต ฯ พวกโจรที่ปล้นแล้วนั้น ได้เห็นพวกโจรที่เขานำไปยังที่ประหารชีวิตนั้น ครั้นเห็นแล้วได้กล่าวอย่างนี้ว่า ก็พวกเราปล้นภิกษุทั้งหลายเพียงเล็กน้อย ถึงจับได้ก็ไม่ต้องประหารชีวิต ส่วนพวกเราปล้นภิกษุทั้งหลายมากมาย ถึงจับได้ในวันนี้ ก็ต้องประหารชีวิตในวันนี้ ภิกษุทั้งหลายได้ยินพวกโจรเหล่านั้นกล่าวอย่างนี้ ฯ ภิกษุทั้งหลายได้ถามพวกโจรเหล่านั้นว่า ดูกรอาวุโสทั้งหลาย เพราะเหตุไรพวกท่านจึงได้ปล้นภิกษุทั้งหลาย ฯ พวกโจรที่ถูกปล้นแล้วนั้น ได้บอกเรื่องนั้นแก่ภิกษุทั้งหลาย ฯ ภิกษุทั้งหลายได้กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ได้ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุ (ที่โจรปล้นแล้ว) ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ ดูกรภิกษุทั้งหลาย มนุษย์ที่ฆ่าพระอรหันต์ ไม่ได้อุปสมบทเลย สงฆ์ไม่พึงให้อุปสมบท ครั้นอุปสมบทแล้ว พึงให้สึกเสีย ฯ

อัฏฐกถา

มาตุฆาตกาทิวัตถุ

[๑๒๘] *คปฺปีชฺราปวิธิจฺฉัยกฺขนฺธวิเสนปุคฺคลวเสนสมฺภวมาตาชาเทมตฺตาทิปทนฺติ* **นิกฺขนฺติ กายยุตฺโต** *เสจกฺตีติ อยญฺหิ คปฺปีธาตฺวตฺโถ นิกฺขมนตฺโถ นาม ชีกรณตฺโถ ฯ*

ตตฺถ **มาตุฆาตโก ภิกฺขเว** *อิเม มาตาชีวิตา โวโรปกปุคฺคลาปิ มาตาชีวิตา ปุคฺคลาปิ ชนนีวเสน เอกสนฺตาปตีตา ตสฺมา ตาสุ ปุคฺคลาสุ ยสฺสกสฺสจิ ชีวิตินฺทฺริยุปจฺเฉทกปุคฺคโล มาตุฆาตโก นาม โหติ ฯ*

เอตฺถ จ มาตาติ อิตฺถี มาตุภาโว มาตุภูตา มาตุกรณี มาตุยา อภาวา มาตาติ น โหติ ฯ ยา ปน อิตฺถี ปุตฺตสฺส ชนนี โหติ ตสฺสา ปุตฺโต ปุตฺตสฺส ปน ปุตฺโต นตฺตา นตฺตุ ปนตฺตา ปนตฺตุ ปนตฺตาติ ปุตฺตาทิวเสน ปวตฺตา ปุคฺคลาปิ มาตาชีวิตา ปุคฺคลาปิ ชนนีวเสน เอกสนฺตาปตีตา ตสฺมา ตาสุ ปุคฺคลาสุ ยสฺสกสฺสจิ ชีวิตินฺทฺริยุปจฺเฉทกปุคฺคโล มาตุฆาตโก นาม โหติ ฯ

ปิตาปิ ปุริโส ปุคฺคลาปิ ชนกวเสน เอกสนฺตาปตีตา ตสฺมา ตาสุ ปุคฺคลาสุ ยสฺสกสฺสจิ ชีวิตินฺทฺริยุปจฺเฉทกปุคฺคโล ปิตุฆาตโก นาม โหติ ฯ

ปิตาปิ ปุริโส ปุคฺคลาปิ ชนกวเสน เอกสนฺตาปตีตา ตสฺมา ตาสุ ปุคฺคลาสุ ยสฺสกสฺสจิ ชีวิตินฺทฺริยุปจฺเฉทกปุคฺคโล ปิตุฆาตโก นาม โหติ ฯ

อรหนฺตาปิ ปุคฺคลาปิ ขีณาสววเสน เอกสนฺตาปตีตา ตสฺมา ตาสุ ปุคฺคลาสุ ยสฺสกสฺสจิ ชีวิตินฺทฺริยุปจฺเฉทกปุคฺคโล อรหนฺตฆาตโก นาม โหติ ฯ

*สงฺฆเภทโก นาม สงฺฆสามคฺคิยา ภินฺนาย ปุคฺคลาปิ ปุคฺคลาปิ ปุคฺคลาปิ

ត្រូវបុគ្គលនោះសម្លាប់ហើយ រមែងដល់នូវការរាប់ថា ជាបិតាដូចគ្នា រមែងត្រូវអនន្តរិយកម្មពិត ។ សូម្បីបុគ្គលដែលសម្លាប់ព្រះអរហន្ត គប្បីជ្រាបដោយព្រះអរហន្តដែលមានជាតិជាមនុស្សដូចគ្នា ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងអរហន្តឃាតកវត្ថុនេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បុគ្គលកាលក្លែងផ្តាច់ជីវិតព្រះខីណាស្រពដែលមានជាតិជាមនុស្ស ដោយហោចសូម្បីមិនមែនបព្វជិត ជាកុមារាក្តី ជាកុមារីក្តី រមែងជាបុគ្គលឈ្មោះថា ព្រះអរហន្តពិត រមែងត្រូវអនន្តរិយកម្មផង ហើយបព្វជ្ជារបស់បុគ្គលនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ហាមផង ។ ឯបុគ្គលសម្លាប់ព្រះអរហន្តដែលមិនមែនជាមនុស្សជាតិ ឬព្រះអរិយបុគ្គលដ៏សេសដែលជាមនុស្សជាតិ មិនទាន់ជាអ្នកមានអនន្តរិយកម្ម បព្វជ្ជារបស់បុគ្គលនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មិនហាម ។ តែកម្មជារបស់ខ្លាំងក្លា ។ តិរច្ឆានសូម្បីសម្លាប់ព្រះអរហន្តដែលមានជាតិជាមនុស្ស ក៏មិនជាអ្នកមានអនន្តរិយកម្ម តែជាកម្មដ៏ធ្ងន់ ។

[๑๓๐] *ច្រើនបទថា* **តេ វធាយ ឱដ្ឋិយន្តិ** *សេចក្តីថា ចោរទាំងនោះ ដែលពួករាជបុរសនាំទៅដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការសម្លាប់ អធិប្បាយថា នាំទៅដើម្បីប្រហារជីវិត ។*

ពាក្យណាដែលព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យទាំងឡាយ ពោលទុកក្នុងបាលីថា **សចា ច មយំ** *អត្ថនៃពាក្យនោះ យ៉ាងនេះថា* **សចេ មយំ** *។ ពិតហើយ ក្នុងព្រះបាលីនេះ លោកពោលនិបាតនេះថា* **សចា ច** *ក្នុងកាលនិបាតថា* **សចេ** *ក៏លោកគប្បីពោល ម្យ៉ាងទៀត បាឋៈថា* **សចេ ច** *ក៏មាន ។*

ក្នុងសព្ទទាំង ២ នោះ សព្ទថា **សចេ** ជាសម្ភារនិបាត ។ សព្ទថា **ច** ជានិបាត ប្រើក្នុងអត្ថត្រឹមតែថា ជាគ្រឿងធ្វើបទឲ្យពេញប៉ុណ្ណោះ ។ បាឋៈថា **សចជ្ជ មយំ** ក៏មានសេចក្តីក្នុងបាទនោះថា **សចេ អជ្ជ មយំ** ។

មាតុឃាតកាទិវត្ថុ ចប់

ភិក្ខុនីទូសកាធិកថា

[១៣១] *សម័យនោះឯង មានពួកភិក្ខុនីច្រើនរូបចេញពីក្រុងសាកេត ដើរទៅតាមផ្លូវឆ្ងាយទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ។ ដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវចោរទាំង-ទ្បាយក៏ចេញមក ពួកខ្លះឆក់ដណ្តើមភិក្ខុនីទាំងទ្បាយ ពួកខ្លះប្រទូស្ត (សេព មេថុនធម្ម) នឹងភិក្ខុនីទាំងទ្បាយ ។ រាជអមាត្យទាំងទ្បាយចេញពីក្រុង សាវត្ថីទៅចាប់បានពួកចោរខ្លះ ។ ពួកចោរខ្លះរត់រួចទៅ ។ ពួកចោរណាដែល រត់រួចទៅ ក៏ទៅបួសក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងទ្បាយ ។ ពួកចោរណាដែលរាជ អមាត្យចាប់បានហើយនោះ គេក៏នាំចូលទៅដើម្បីសម្លាប់ ។ ពួកចោរទាំង នោះដែលបួសហើយ ក៏បានឃើញពួកចោរដែលគេនាំចូលទៅដើម្បីសម្លាប់ នោះ លុះឃើញហើយក៏និយាយពាក្យយ៉ាងនេះថា យើងទាំងទ្បាយបានរត់ រួចមកក៏ជាការស្រួលហើយ បើសិនណាជាយើងទាំងទ្បាយត្រូវគេចាប់ក្នុង ថ្ងៃនោះ យើងត្រូវគេសម្លាប់ដោយទំនងនេះឯងមិនលែងទ្បើយ ។ ភិក្ខុទាំង-ទ្បាយសួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោចុះហេតុដូចម្តេច បានជាអ្នកទាំងទ្បាយ ធ្វើដូច្នោះ ។ ពួកចោរដែលបួសហើយនោះក៏ប្រាប់រឿងនុ៎ះដល់ភិក្ខុទាំងទ្បាយ ។ ភិក្ខុទាំងទ្បាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងទ្បាយ មនុស្សដែលទ្រុស្តភិក្ខុនី ជាឧបសម្បន្នមិន បានទេ សង្ឃមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាទ្បើយ (បើ) ជាឧបសម្បន្នហើយ គប្បីឲ្យវិនាសចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងទ្បាយ មនុស្សដែលបំបែកសង្ឃជា ឧបសម្បន្នមិនបានទេ សង្ឃមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាទ្បើយ (បើ) ជាឧប-*

សម្បន្នហើយ គប្បីឲ្យវិនាសចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មនុស្សដែលធ្វើលោហិតុប្បាទ (ធ្វើព្រះលោហិតព្រះពុទ្ធឲ្យពុះពងឡើង) ជាឧបសម្បន្នមិនបានទេ សង្ឃមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាឡើយ (បើ) ជាឧបសម្បន្នហើយ គប្បីឲ្យវិនាសចេញ ។

อัฏฐกถา

ภิกฺขุนีทูสกาทิวตฺถุ

[๑๓๑] *คปฺปีชฺราปวิธิจฺฉัยกฺขนฺธปเทนิทฺเทสวาเรสุ* **ภิกฺขุนีทูสโก ภิกฺขเว** *ชาเตมชฺฌตฺเตติ ยสฺมา ปุริสสฺส ภิกฺขุนิยา ทูสิตภิกฺขุนี (ปกติภิกฺขุนี) ตสฺมา ตสฺสา ปฐมมคฺคาทีสุ เอกมคฺคมฺปิ ปฏิปนฺนาย ปุริโส เอวมาห ภิกฺขุนีทูสโก ฯ ปพฺพาชนูปสมฺปทาปฏิกฺเขปาปิ ตสฺเสวาติ ยสฺมา ปุริสสฺส ภิกฺขุนิยา ทูสิตภิกฺขุนี

នៃកម្ម ๔ ឯណាមួយ ដូចទេវទត្តកិក្ខុ កិក្ខុនេះឈ្មោះសង្ឃភេទ អ្នកបំបែកសង្ឃ បព្វជ្ជា និងឧបសម្បទានៃបុគ្គលនោះ ទ្រង់ហាមហើយ ។

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទនេះថា **លោហិតុប្បាទកោ ភិក្ខុវេ** *ជាដើម ដូច្នេះថា បុគ្គលណាមានចិត្តប្រទូស្ត គិតនឹងសម្លាប់ ញុំាងលោហិតក្នុងសរីរៈដែលកំពុងរស់នៅរបស់ព្រះតថាគត ល្មមដែលរុយតូចៗ ផឹកបាន ឲ្យរងឈាមឡើង ដូចទេវទត្តកិក្ខុ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា ជាអ្នកធ្វើលោហិតុប្បាទ ។ បព្វជ្ជា និងឧបសម្បទានៃបុគ្គលនោះទ្រង់ហាម ។*

ឯបុគ្គលណាប្រើកាំបិត កាត់យកសាច់ចេញ និងលោហិតចេញ ធ្វើឲ្យទ្រង់ជាសះស្បើយ ដូចពេទ្យជីវក បានធ្វើដើម្បីឲ្យព្រះរោគស្ងប់ទៅ បុគ្គលនោះរមែងជួបនូវគំនរបុណ្យច្រើន ដូច្នេះ ។

ភិក្ខុនីទូសកាទិវត្ថុ ចប់

ឧភតោព្យញ្ជនកកថា

[๑๓๒] *សម័យនោះឯង មានមនុស្សឧភតោព្យញ្ជនក (មនុស្សមានភេទពីរ) ម្នាក់ បួសក្នុងសំណាក់ពួកភិក្ខុ ។ ឧភតោព្យញ្ជនកនោះធ្វើ (មេថុន) ខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើនឹងខ្លួនខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧភតោព្យញ្ជនក ជាឧបសម្បន្នមិនបានទេ សង្ឃមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាឡើយ (បើ) ជាឧបសម្បន្នហើយ គប្បីឲ្យវិនាសចេញ ។*

อัฏฐกถา

อุภโตพฺยญฺชนกวาร

[๑๓๒] บทว่า **อุภโตพฺยญฺชนโก** มีอรรถวิคหะว่า นิมิตฺตชื่อว่าเครื่องประกาศ ที่ตั้งอยู่เฉพาะด้วยกรรม ๒ อย่าง คือด้วยกรรมเป็นเหตุให้อินทรีย์อิตถินิมิตฺตเกิดขึ้น ๑ ด้วยกรรมเป็นเหตุให้อินทรีย์ปุริสนิมิตฺตเกิดขึ้น ๑ ของบุคคลนั้นมีอยู่ เหตุนั้น บุคคลนั้นชื่อว่า อุภโตพฺยญฺชนกะ ฯ

บทว่า **กาเรติ** ความว่า ให้ทำการเสพเมถุนธรรมด้วยตนเอง ด้วยการประพฤติกรรมด้วยอำนาจเมถุนในสตรีทั้งหลาย ด้วยปุริสนิมิตฺต ฯ

บทว่า **การาเปติ** ความว่า ให้ชักชวนบุรุษอื่นให้ทำการประพฤติกรรมด้วยอำนาจเมถุนในอิตถินิมิตฺตของตน ฯ

อุภโตพฺยญฺชนะนั้น มี ๒ ประเภท คือสตรีอุภโตพฺยญฺชนกะ ๑ บุรุษอุภโตพฺยญฺชนกะ ๑ ในประเภททั้ง ๒ นั้น อิตถินิมิตฺตของสตรีอุภโตพฺยญฺชนกะประกาศ ปุริสนิมิตฺตของสตรีอุภโตพฺยญฺชนกะประกาศ ปุริสนิมิตฺตของบุรุษอุภโตพฺยญฺชนกะประกาศ อิตถินิมิตฺตของบุรุษอุภโตพฺยญฺชนกะประกาศ เมื่อสตรีอุภโตพฺยญฺชนะทำกิจของบุรุษในสตรีทั้งหลาย อิตถินิมิตฺตเป็นของที่ตั้งอยู่ ปุริสนิมิตฺตประกาศ เมื่อบุรุษอุภโตพฺยญฺชนะถึงความเป็นสตรีในบุรุษทั้งหลาย ปุริสนิมิตฺตเป็นของที่ตั้งอยู่ อิตถินิมิตฺตประกาศ ฯ

เหตุที่ทำให้แตกต่างกันของอุภโตพฺยญฺชนกะทั้ง ๒ ประเภทนั้นอย่างนี้ คือสตรีอุภโตพฺยญฺชนกะมีความกำหนัดกล้า ให้สตรีอื่นมีความกำหนัดน้อย ส่วน

បុរសឧភតោព្យញ្ជនក: មានគភិឯងមិនបាន តែឲ្យស្ត្រីដទៃមានគភិបាន ។

តែក្នុងកុរុន្ទីអដ្ឋកថាវៃសេចក្តីថា បើភេទប្រុសកើតក្នុងកំណើត គឺបដិសន្ធិកាល ភេទស្រីរមែងកើតក្នុងកាលតម្រេកក្នុងបុរសប្រព្រឹត្តទៅ បើភេទស្រីកើតក្នុងកំណើត គឺបដិសន្ធិកាល ភេទប្រុសរមែងកើតចំពោះកាលតម្រេកក្នុងស្ត្រីប្រព្រឹត្តទៅ ។

លំដាប់នៃវិចារណ៍ក្នុងការកើតនៃភេទ ២ នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបពិស្តារក្នុងអដ្ឋកថាធម្មសង្គហ: ឈ្មោះ អដ្ឋសាលិនី ។

ឯក្នុងបព្វជ្ជាធិការនេះ គប្បីជ្រាបសន្និដ្ឋានថា បព្វជ្ជាឧបសម្បទានៃឧភតោព្យញ្ជន:ទាំង ២ ប្រភេទនេះ មិនមានឡើយ ។

ឧភតោព្យញ្ជនកវត្ថុ ចប់

อนุปฺปญฺญายกาธิกถา

[๑๓๓] สมัยนោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាដល់សាមណេរដែលគ្មានឧបជ្ឈាយ៍ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាមណេរដែលគ្មានឧបជ្ឈាយ៍ ភិក្ខុមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាឡើយ ភិក្ខុណាឲ្យឧបសម្បទា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សមัยនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទា (ដល់សាមណេរ) ដោយមានសង្ឃជាឧបជ្ឈាយ៍ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាដោយមានសង្ឃជាឧបជ្ឈាយ៍ឡើយ ភិក្ខុណាឲ្យឧបសម្បទា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សមัยនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧប-សម្បទា ដោយមានគណៈជាឧបជ្ឈាយ៍ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាដោយមានគណៈជាឧបជ្ឈាយ៍ឡើយ ភិក្ខុណាឲ្យឧប-សម្បទា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទា ដោយមានឧបជ្ឈាយ៍ជាមនុស្សខ្ទើយ ។បេ។ ឲ្យឧបសម្បទាដោយមានឧបជ្ឈាយ៍ជាមនុស្សលួចសំវាស ។ ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាដោយមានឧបជ្ឈាយ៍ជាមនុស្សដែលចូលពួកតិរ្ថិយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទា ដោយមានឧបជ្ឈាយ៍ជាសត្វតិរច្ឆាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាដោយមានឧបជ្ឈាយ៍ជាមាតុឃាតកៈ (អ្នកសម្លាប់ម្តាយ) ។ ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាដោយ មានឧបជ្ឈាយ៍ជាបិតុឃាតកៈ (អ្នកសម្លាប់បិតា) ។

ภิกฺขูทั้งหลายให้ อุปสมบทด้วยมีอุปัชฌายะเป็นอรหันตโฆตกะ ฯ ภิกฺขู ทั้งหลายให้อุปสมบทด้วยมีอุปัชฌายะเป็นภิกฺขุนีทูสกะ (ทุ๎สฺส-ภิกฺขุนี) ฯ ภิกฺขูทั้งหลายให้อุปสมบท ด้วยมีอุปัชฌายะเป็นสงฺฆ-เภทกะ ฯ ภิกฺขูทั้งหลาย ให้อุปสมบทด้วยมีอุปัชฌายะเป็น โลหิตุปฺปาทกะ ฯ ภิกฺขูทั้งหลาย ให้อุปสมบทด้วยมีอุปัชฌายะเป็น อุภโตพฺยญฺชนกะ ฯ ภิกฺขูทั้งหลาย ทราบทูลเรื่องนี้แด่พระผู้มี พระภาค ฯ พระองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกฺขูทั้งหลาย ภิกฺขูไม่ควรให้อุปสมบท ด้วยมีอุปัชฌายะเป็นมนุสฺสอิตฺถี ไม่ควรให้อุปสมบท ด้วยมี อุปัชฌายะเป็นเวยฺยาวจฺฉกะ (ผู้ขวนขวาย) ไม่ควรให้อุปสมบท ด้วยมีอุปัชฌายะเป็นผู้ถูกเดียรถีย์ ไม่ควรให้อุปสมบท ด้วยมี อุปัชฌายะเป็นสัตว์ดิรัจฉาน ไม่ควรให้อุปสมบท ด้วยมีอุปัชฌายะเป็น มาตุฆาตกะ ไม่ควรให้อุปสมบท ด้วยมีอุปัชฌายะเป็นปิตุฆาตกะ ไม่ควรให้อุปสมบท ด้วยมีอุปัชฌายะเป็นอรหันตโฆตกะ ไม่ควรให้ อุปสมบท ด้วยมีอุปัชฌายะเป็นภิกฺขุนีทูสกะ ไม่ควรให้อุปสมบท ด้วยมีอุปัชฌายะเป็นสงฺฆเภทกะ ไม่ควรให้อุปสมบท ด้วยมี อุปัชฌายะเป็นโลหิตุปฺปาทกะ ไม่ควรให้อุปสมบท ด้วยมีอุปัชฌายะ เป็นอุภโตพฺยญฺชนกะ ภิกฺขูใดให้อุปสมบท ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

[๑๓๔] *สมัยนั้นแล ภิกฺขูทั้งหลายให้อุปสมบทแก่กุลบุตร ผู้ไม่มีบาตร ฯ ภิกฺขูทั้งหลายเที่ยวแสวงหาบาตรด้วยมือทั้งสองข้าง ฯ มนุสฺส*

ទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចពួកតិរ្ថិយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនគប្បីឲ្យឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រគ្មានបាត្រទេ ភិក្ខុណាឲ្យឧបសម្បទា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រគ្មានចីវរ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏អាក្រាតកាយត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចពួកតិរ្ថិយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកុំគប្បីឲ្យឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រគ្មានចីវរ ភិក្ខុណាឲ្យឧបសម្បទា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រគ្មានទាំងបាត្រទាំងចីវរ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏អាក្រាតត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតនឹងដៃទាំងឡាយ ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចពួកតិរ្ថិយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានបុណ្យ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកុំគប្បីឲ្យឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រគ្មានទាំងបាត្រទាំងចីវរ ភិក្ខុណាឲ្យឧបសម្បទា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះ ភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រដោយមានបាត្រដៃល្វីគេ ។ ម្ចាស់បាត្រទាំងឡាយនាំយកបាត្រត្រឡប់ទៅវិញក្នុងកាលដែលកុលបុត្រនោះ បានឧបសម្បទាហើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតនឹងដៃទាំងឡាយ ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចពួកតិរ្ថិយ ។

ภิกฺขูทั้งหลายกราบทูลเสจกฺตีนฺ๋ะจำเพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ พระองฺคทรงตรัสว่า ดูกรภิกฺขูทั้งหลาย ภิกฺขูไม่ควรให้อุปสมบทแก่กุลบุตรผู้ไม่ถึงพร้อมด้วยองค์ ๕ ภิกฺขูใดให้อุปสมบท ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ สมัยนั้น ภิกฺขูทั้งหลายให้อุปสมบทแก่กุลบุตรผู้ไม่มีจีวร ฯ ภิกฺขูทั้งหลายนำจีวรมาคืน ในกาลที่กุลบุตรนั้นได้อุปสมบทแล้ว ฯ พวกภิกฺขูนั้นเปลือยกายเที่ยวไป ฯ มนุษย์ทั้งหลายติเตียนว่า ไฉนพระสมณศากยบุตรจึงเปลือยกายเล่า ฯ ภิกฺขูทั้งหลายกราบทูลเสจกฺตีนฺ๋ะจำเพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ พระองฺคทรงตรัสว่า ดูกรภิกฺขูทั้งหลาย ภิกฺขูไม่ควรให้อุปสมบทแก่กุลบุตรผู้ไม่มีจีวร ภิกฺขูใดให้อุปสมบท ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ สมัยนั้น ภิกฺขูทั้งหลายให้อุปสมบทแก่กุลบุตรผู้มีจีวรเก่า ฯ ภิกฺขูทั้งหลายนำจีวรมาคืน ในกาลที่กุลบุตรนั้นได้อุปสมบทแล้ว ฯ พวกภิกฺขูนั้นเปลือยกายเที่ยวไป ฯ มนุษย์ทั้งหลายติเตียนว่า ไฉนพระสมณศากยบุตรจึงเปลือยกายเล่า ฯ ภิกฺขูทั้งหลายกราบทูลเสจกฺตีนฺ๋ะจำเพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ พระองฺคทรงตรัสว่า ดูกรภิกฺขูทั้งหลาย ภิกฺขูไม่ควรให้อุปสมบทแก่กุลบุตรผู้ไม่มีจีวรเก่า ภิกฺขูใดให้อุปสมบท ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ สมัยนั้น ภิกฺขูทั้งหลายให้อุปสมบทแก่กุลบุตรผู้มีจีวรเก่าบ้างใหม่บ้าง ฯ ภิกฺขูทั้งหลายนำจีวรมาคืน ในกาลที่กุลบุตรนั้นได้อุปสมบทแล้ว ฯ พวกภิกฺขูนั้นเปลือยกายเที่ยวไป ฯ มนุษย์ทั้งหลายติเตียนว่า ไฉนพระสมณศากยบุตรจึงเปลือยกายเล่า ฯ ภิกฺขูทั้งหลายกราบทูลเสจกฺตีนฺ๋ะจำเพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ พระองฺคทรงตรัสว่า ดูกรภิกฺขูทั้งหลาย ภิกฺขูไม่ควรให้อุปสมบทแก่กุลบุตรผู้ไม่มีจีวรเก่าบ้างใหม่บ้าง ภิกฺขูใดให้อุปสมบท ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

วาระสำแดงอำพีบุคคล ๒๐ จำพวกที่สงฆ์ไม่ควรให้อุปสมบท จบ

[๑๓๕] ก็สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายบำบัดสมณะชาวศากยะ ฯลฯ บำบัดสมณะชาวจีน ฯ บำบัดสมณะชาวจีนทั้งหลายและชาวเมืองทั้งหลาย ฯ บำบัดสมณะชาวจีนเครื่องจักสาน ฯ บำบัดสมณะคนกำพร้าหู ฯ บำบัดสมณะคนกำพร้าหูและเครื่องจักสานทั้งหลายและคนหูหนวก ฯ บำบัดสมณะคนกำพร้ามือ ฯ บำบัดสมณะคนกำพร้ามือหรือเมือง ฯ บำบัดสมณะชาวสารเส ฯ บำบัดสมณะมีมือติดกัน ฯ บำบัดสมณะคนแคระ ฯ บำบัดสมณะคนเตี้ย ฯ บำบัดสมณะคนค่อม ฯ บำบัดสมณะที่เขาฝึกหัดให้มีสกาวสกาม[๑] ฯ บำบัดสมณะที่เขาเลี้ยงด้วยเงินเดือน[๒] ฯ บำบัดสมณะที่เขาตัดมือตัดเท้าเป็นต้น (ราชการพยาธิโทษ[๓]) ฯ บำบัดสมณะมีเท้าปุก ฯ บำบัดสมณะมีโรคเรื้อรัง[๔] ฯ บำบัดสมณะมีรูปทรามน่าเกลียด[๕] ฯ บำบัดสมณะที่เขาทำโทษ[๖] ฯ บำบัดสมณะมือด้วนหรือเท้าด้วน ฯ บำบัดสมณะขาดนิ้วมือ ฯ บำบัดสมณะขาดเอ็นมือ ฯ บำบัดสมณะมีกายใหญ่ ฯ บำบัดสมณะมีกายเล็ก ฯ บำบัดสมณะมีกายเกินประมาณ ฯ บำบัดสมณะพ้นจากอาบัติ ฯ บำบัดสมณะมีคติ ฯ บำบัดสมณะถูกจองจำ ฯ บำบัดสมณะมีทั้งพ้นจากอาบัติและมีคติ ฯ บำบัดสมณะมีทั้งถูกจองจำและมีคติ ฯ บำบัดสมณะมีทั้งพ้นจากอาบัติและถูกจองจำและมีคติ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลความข้อนี้แด่พระผู้มีพระภาค

๑- มนุษย์ที่เขาเอาเหล็กแดงนาบ ฯ ๒- มนุษย์ที่เขาจ้างด้วยเงินเดือน ฯ ๓- มนุษย์โทษที่เขาประกาศให้ประหารชีวิตเสีย ฯ ๔- มีโรคเรื้อรังเดินไม่ได้ มีโรคเรื้อนหรือฝีมีหนองเป็นต้น ฯ ๕- มีรูปร่างน่าเกลียด ตัวเตี้ยเกินไป ฯ ๖- ในคัมภีร์มหาปัจจรีว่า ถูกจองจำ ฯ

ព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ហាមថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវបំបួសមនុស្សកំបុតដៃ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សកំបុតជើង មិនត្រូវបំបួសមនុស្សកំបុតទាំងដៃទាំងជើង មិនត្រូវបំបួសមនុស្សកំបុតត្រចៀក មិនត្រូវបំបួសមនុស្សកំបុតត្រចុះ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សកំបុតទាំងត្រចៀកទាំងច្រមុះ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សកំបុតម្រាមដៃ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សកំបុតមេដៃ ឬមេជើង មិនត្រូវបំបួសមនុស្សជាច់សរសៃធំ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សមានម្រាមដៃជាប់គ្នា មិនត្រូវបំបួសមនុស្សគម មិនត្រូវបំបួសមនុស្សតឿ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សពកក មិនត្រូវបំបួសមនុស្ស ដែលគេបៀតបៀនឲ្យមានស្លាកស្នាម ។ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សដែលគេវាយដោយរំពាត់ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សដែលរាជការកត់ឈ្មោះទុក (ព្យរោទាសទុក) មិនត្រូវបំបួសមនុស្សជើងស្អក់ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សមានរោគអាក្រក់ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សមានរូបទ្រុស្តបរិសទ្យ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សទើបនឹងខ្វាក់ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សក្ងែងដៃ ឬក្ងែងជើង មិនត្រូវបំបួសមនុស្សខ្វក មិនត្រូវបំបួសមនុស្សស្ទាប់កាយម្នាង មិនត្រូវបំបួសមនុស្សខ្វិន មិនត្រូវបំបួសមនុស្សមានកម្លាំងថយព្រោះជរា មិនត្រូវបំបួសមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើត មិនត្រូវបំបួសមនុស្សគ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សថ្លង់ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សទាំងខ្វាក់ទាំងគ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សទាំងខ្វាក់ទាំងថ្លង់ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សទាំងគទាំងថ្លង់ មិនត្រូវបំបួសមនុស្សទាំងខ្វាក់ទាំងគទាំងថ្លង់ ភិក្ខុណាបំបួស ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

ភារៈនិយាយអំពីបុគ្គលសាមសិបពីរចំពួកដែលភិក្ខុមិនត្រូវបំបួស ចប់

ទាយជ្ជភាណវារទី ៩ ចប់

อัฏฐกถา

อนุปขัชชายกาทิวัตถุ

[๑๓๓] ประโยคบทว่า **เตน โข ปน สมเยน** ความว่า ในสมัยใด สิกขาบทที่พระผู้มีพระภาคทรงมิได้ทรงบัญญัติแล้ว ในสมัยนั้น ฯ

บทว่า **อนุปขัชชายกัง** ความว่า เว้นจากอุปัชฌายะทั้งปวง ชื่อว่าเว้นจากอุปัชฌายะ เพราะไม่ให้ถือเอาอุปัชฌายะ ฯ

กุลบุตรทั้งหลายที่อุปสมบทแล้วอย่างนั้น ชื่อว่าไม่ได้รับการสงเคราะห์โดยธรรม โดยอามิส กุลบุตรนั้นชื่อว่าไม่ได้รับการสงเคราะห์ ชื่อว่าไม่ได้ความเจริญ ฯ

ประโยคบทว่า **น ภิกฺขเว อนุปขชฺชายโก** ความว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กุลบุตรที่ชื่อว่าไม่มีอุปัชฌายะ เพราะไม่ให้ถือเอาอุปัชฌายะ ไม่ควรให้อุปสมบท ฯ ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งให้อุปสมบทด้วยอาการอย่างนั้น ครั้นให้อุปสมบทแล้ว ภิกษุรูปนั้นต้องอาบัติทุกกฏ ฯ แม้ในข้อว่าไม่ควรให้นิสัย ก็นัยนี้แล ฯ อาจารย์บางพวกกล่าวว่า ผิดพลาด คำของอาจารย์บางพวกนั้น ไม่ควรถือเอา ฯ

ในพากยะทั้งหลาย มีพากยะว่า **สเทฺวน อุปชฺฌายเยน** ความว่า มีอุปัชฌายะที่ประกอบด้วยพรรษาอย่างต่ำ ๑๐ พรรษา ก็นัยนี้แล ฯ

[๑๓๔] บทว่า **อปตฺตกา ปาเตสุ ปิณฺฑาย จรนฺติ** ความว่า

ភិក្ខុទាំងឡាយដែលមិនមានបាត្រ រមែងត្រាច់ទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់បិណ្ឌដែលខ្លួនទទឹងបានក្នុងដៃទាំងពីរ ។

បទថា **សេយ្យថាបិ តិត្ថិយា** *សេចក្តីថា ដូចពួកតិរ្ថិយមានឈ្មោះអាជីវក ។ ពិតហើយ តិត្ថិយទាំងនោះរមែងធាន់បិណ្ឌដែលខ្លួនលាយដោយសម្ល ហើយដាក់ក្នុងដៃទាំងពីរនោះឯង ។*

ពីរបទថា **អាបត្តិ ទុក្កដស្ស** *សេចក្តីថា ត្រូវអាបត្តិដល់ភិក្ខុដែលឲ្យឧបសម្បទាដោយអាការយ៉ាងនោះប៉ុណ្ណោះ ។ ឯកម្មមិនកម្រើក សូម្បីក្នុងវត្ថុថា* **អចីវរកា** *ជាដើម ក៏មានន័យដូច្នេះ ។*

បទថា **យាចិតកេន** *សេចក្តីថា ដោយបាត្រជារបស់ខ្លី ដែលឧបសម្បទាបេក្ខៈអង្វរខ្លីថា សូមលោកឲ្យត្រឹមតែខ្ញុំធ្វើការឧបសម្បទាចុះ ។*

ពិតហើយ រមែងត្រូវអាបត្តិដល់ភិក្ខុដែលឲ្យឧបសម្បទាដោយបាត្រក្តីចីវរក្តី ទាំងបាត្រ ទាំងចីវរក្តី ដូច្នេះ តែកម្មមិនកម្រើក ។

ព្រោះហេតុនោះ កុលបុត្រដែលមានបាត្រចីវរ គ្រប់គ្រាន់ប៉ុណ្ណោះ ទើបគួរឲ្យឧបសម្បទា បើរបស់បុគ្គលនោះមិនមាន អាចារ្យ ឧបជ្ឈាយ៍ចង់ឲ្យបុគ្គលនោះក្តី ភិក្ខុដទៃប្រាថ្នានឹងឲ្យអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍ក្តី ភិក្ខុដទៃដែលមិនមានការសោកស្តាយ គប្បីលះបាត្រ និងចីវរដែលគួរអធិដ្ឋានបាន ។ តែនឹងឲ្យបព្វជ្ជាបេក្ខៈដែលជាបណ្ឌុបលាសបួស ដោយបាត្រ និងចីវរដែលខ្លីគេមក សមគួរ សូម្បីកាន់យកដោយវិស្សាសៈ ក្នុងទីនៃភិក្ខុដែលជាសភាគគ្នា ហើយឲ្យបួស ក៏គួរ ។

តែបើបណ្ដុបលាសនោះ ជាអ្នកកាន់ចាត្រដែលមិនទាន់បានអប់ (ដុត) និងសំពត់ដែលគួរដល់ចីវរមក ចាត្រនៅមានការដុត និងចីវរនៅមានការធ្វើ ជរាបណា គួរឲ្យអនាមដ្ឋបិណ្ឌបាតដល់បុគ្គលនោះ ដែលស្នាក់នៅក្នុងវិហារ ជរាបនោះ ។ បណ្ដុបលាសនោះ ទោះបរិភោគក្នុងចាត្រ ក៏គួរ ។

ក្នុងវេលាមុនឆាន់អាហារ ចំណែកនៃអាមិស ប៉ុនគ្នានឹងចំណែករបស់សាមណេរ ដែលភត្តុទ្ទេសកភិក្ខុសមគួរនឹងឲ្យ ។ ឯការកាន់យកសេនាសន: និងកត្តផ្សេងៗ មានសលាកភត្ត ឧទ្ទេសភត្ត និងនិមន្តនភត្តជាដើម មិនសមគួរឲ្យ ។

សូម្បីក្នុងវេលាខាងក្រោយអាហារ ចំណែកនៃភេសជ្ជ: មានប្រេង ទឹកឃ្មុំ ទឹកអំពៅជាដើម ប៉ុនគ្នានឹងចំណែករបស់សាមណេរដែលភត្តុទ្ទេសកភិក្ខុសមគួរនឹងឲ្យ ។ បើកុលបុត្រនោះមានជំងឺ ភិក្ខុទាំងឡាយ គួរធ្វើថ្នាំឲ្យ និងគួរធ្វើការប្រណិប័តន៍ទាំងពួងដល់បណ្ដុបលាសនោះ ដូចធ្វើដល់សាមណេរដូច្នោះឯង ។

អនុបជ្ឈាយកាទិវត្តុ ចប់

មហาตฺถุปฺปตฺติกถา

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងរឿងមនុស្សមានដៃកំបុតជាដើមតទៅថា ដៃម្ខាង

ឬទាំងពីរខាងរបស់បុគ្គលណា ជាអវយវៈដែលបាត់បង់ទៅត្រឹមបាតដៃក្តី ត្រឹមកដៃក្តី ត្រឹមកែងដៃក្តី ចំណែកណាមួយ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា មនុស្សកំបុតដៃ ។ ជើងម្ខាងក្តី ទាំងពីរខាងក្តីរបស់បុគ្គលណា ជាអវយវៈជាច់ទៅ ត្រង់ចុងជើងក្តី ត្រង់កជើងក្តី ត្រង់ស្មងជើងក្តី ចំណែកណាមួយ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា អ្នកមានជើងកំបុត ។

ក្នុងដៃ និងជើងទាំង ៤ ដោយប្រការដូចពោលហើយនោះឯង ដៃ និងជើងរបស់បុគ្គលណា ២ ឬ ៣ ឬទាំងអស់ជាអវយវៈជាច់ទៅ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ជាអ្នកកំបុតដៃជើង ។

ត្រចៀករបស់បុគ្គលណា ម្ខាងក្តី ពីរខាងក្តី ជាអវយវៈជាច់ទៅ ត្រង់គល់ត្រចៀកក្តី ត្រង់ស្វ៊ីកត្រចៀកក្តី បុគ្គលនោះឈ្មោះថាមនុស្សកំបុតត្រចៀក តែត្រចៀករបស់បុគ្គលណា មានតែកត្រង់ទងត្រចៀក តែជាអវយវៈដែលអាចតឲ្យជាប់គ្នាបាន បុគ្គលនោះ គប្បីឲ្យតត្រចៀកឲ្យជាប់ហើយ សឹមឲ្យបួស ។ ច្រមុះរបស់បុគ្គលណា ជាអវយវៈឆៃបទៅ ត្រង់ក្តោងច្រមុះក្តី ត្រង់រន្ធច្រមុះម្ខាងក្តី រន្ធច្រមុះទាំងពីរខាងក្តី ចំណែកណាមួយ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ជាអ្នកកំបុតច្រមុះ ។ តែច្រមុះរបស់បុគ្គលណា ជាអវយវៈដែលអាចផ្សារភ្ជាប់គ្នាបាន បុគ្គលនោះ គប្បីធ្វើច្រមុះនោះឲ្យជាសះស្បើយហើយ សឹមឲ្យបួស ។

បុគ្គលដែលឈ្មោះថា ជាអ្នកមានត្រចៀក និងច្រមុះកំបុត គប្បីជ្រាបដោយអំណាចនៃអវយវៈទាំងពីរ ។

ម្រាមរបស់បុគ្គលណា ១ ក្តី ច្រើនក្តី ជាអវយវៈដាច់ទៅ មិនឃើញមានក្រចកសេសសល់ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា មនុស្សកំបុតក្រចក តែក្រចកដែលសេសសល់របស់បុគ្គលណា មានប្រមាណប៉ុនសរសៃអំបោះ នៅជ្រាកជ ទោះឲ្យបុគ្គលនោះបួស គួរ ។

ក្នុងមេដៃ មេជើងទាំង ៤ ម្រាមមេដៃ និងមេជើងរបស់បុគ្គលណា សូម្បីតែមួយ ឬច្រើនម្រាម ជាអវយវៈដាច់ទៅ តាមន័យដែលពោលហើយក្នុងម្រាម បុគ្គលនោះឈ្មោះថា មានមេដៃ និងមេជើងដាច់ ។

សរសៃធំ ដែលឈ្មោះថា កណ្ឌរៈរបស់បុគ្គលណា ជាអវយវៈដាច់ទៅ ខាងមុខក្តី ខាងក្រោយក្តី បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសរសៃដាច់ បុគ្គលរមែងឈានដើរ ដោយចុងជើងខ្លះ ដោយកែងជើងខ្លះ ឬមិនអាចជាក់ជើងចុះត្រង់ៗ បាន ក៏ព្រោះសរសៃធំទាំងនោះ ណាមួយដាច់ទៅ ។

ម្រាមដៃរបស់បុគ្គលណា ជារបស់ជាប់គ្នា ដូចស្វាបសត្វប្រចៀវបុគ្គល នោះឈ្មោះថា ជាអ្នកមានម្រាមដៃជាប់គ្នា ភិក្ខុដែលប្រាថ្នានឹងឲ្យបុគ្គលនោះបួស គប្បីជ្រៀកស្បែកដែលមានក្នុងចង្វែកម្រាម យកស្បែកក្នុងចន្លោះចេញទាំងអស់ រក្សាឲ្យជាសះស្បើយហើយ សឹមឲ្យបួស សូម្បីបុគ្គលណាមានម្រាម ៦ ភិក្ខុប្រាថ្នានឹងឲ្យបុគ្គលនោះបួស គប្បីកាត់ម្រាមដែលលើសចេញថែទាំ ឲ្យជាហើយ សឹមឲ្យបួស ។

បុគ្គលណា មានរាងកាយគម ព្រោះទ្រេង ឬខ្វង ឬឆ្អឹងជំនីរកោង បុគ្គលនោះឈ្មោះថា មនុស្សគម ។ តែអវយវៈតូចធំចំណែកខ្លះរបស់បុគ្គលណា

កោងទៅបន្តិចបន្តួច ទោះឲ្យបុគ្គលនោះបួស គួរ ព្រោះថា មហាបុរស ប៉ុណ្ណោះ ដែលមានកាយត្រង់ដូចកាយព្រហ្ម សត្វដ៏សេស ឈ្មោះថា ជាអ្នក មិនគម រមែងមិនមាន ។ បុគ្គលមានជើងខ្លីក្តី មានចង្កេះខ្លីក្តី ខ្លីទាំងពីរក្តី ឈ្មោះថា មនុស្សត្រឿ ។ កាយត្រង់ចំណែកកណ្តាល តាំងពីចង្កេះចុះមក នៃបុគ្គលជើងខ្លី ជារបស់ខ្លី កាយចំណែកលើសម្បូរ ។ កាយកំណាត់ខាងលើ តាំងអំពីចង្កេះឡើងទៅនៃបុគ្គលខ្នងខ្លីនោះ ជារបស់ខ្លី កាយកំណាត់ក្រោមបរិបូណ៌ ។

កាយទាំងពីរកំណាត់នៃបុគ្គលខ្លីទាំងពីរ ជារបស់ខ្លី ។ រាងកាយរមែងមូលដោយជុំវិញ ដូចគ្នានឹងឆ្នាំងមានក្អែងធំ ដូចរាងកាយនៃកូតទាំងឡាយ ព្រោះកាយទាំងពីរកំណាត់ពួកណាជារបស់ខ្លី នឹងឲ្យជនទាំង ៣ ប្រភេទនោះ បួស រមែងមិនគួរ ។ ត្រង់កនៃបុគ្គលណា មានពកដូចផ្លែឃ្លោក បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា បុគ្គលពកក ។ ពាក្យនេះត្រឹមតែជាការសម្តែង តែបើមានពកត្រង់ទីបទេសណាមួយ ក៏មិនគួរឲ្យបួស ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **គលគណ្ឋី** *នោះ គប្បីជ្រាបតាមន័យដែលពោលហើយក្នុងបទនេះថា* **ន ភិក្ខវេ បញ្ចហិ អាពាធេហិ ផុដ្ឋោ បញ្ចាផេតព្ពោ** *នោះឯង ។*

ពាក្យណាដែលគប្បីពោលក្នុងបុគ្គលមានស្នាម បុគ្គលត្រូវវាយដោយផ្តៅ និងបុគ្គលដែលត្រូវកត់ឈ្មោះទុក ពាក្យនោះខ្ញុំបានពោលហើយ ក្នុងពាក្យទាំងឡាយ មានពាក្យថា **ន ភិក្ខវេ លក្ខណាហតោ** *ជាដើមនោះឯង។*

บุคฺคลมานเชีงสูก์ เลาะกเหาะถา มนุสฺสฺเชีงสูก์ ฯ เชีงรบส์ บุคฺคลณาเหีม กเีตชาชุ์รีง บุคฺคลโนะมินคูรบ์บูส តែเชีงรบส์บุคฺคล ณามินทาน์รีง ชารบส์ដែលអាចចងីតែ ត្រាំទีกទុกក្នុងរណ្តៅទីក លុប ជោយខฺรบ์ เผฺรีมទีกឲฺยពេញ ឲฺยស្រេកស្ងិតចុះ ជរាបជល់សរសៃប្រាកជ និងស្នងដូចបំពង់ប្រេង នីងធ្វើជើងរបស់បុគ្គលនោះឲ្យជាសះស្បើយ ដូច្នេះ ហើយបំបួស គួរ ฯ

បើពកនោះរីកធំឡើងទៀត សូម្បីកាលនីងឲ្យឧបសម្បទា គប្បីធ្វើយ៉ាង នោះសិន សឹមឲ្យឧបសម្បទា ฯ

បុគ្គលគួរខ្ពើម មិនគួរពេញចិត្ត មានការក្តៅក្រហាយជានិច្ច មានរោគ ដែលរក្សាមិនជា ជោយរោគប្រភេទណាមួយ ក្នុងបណ្តារោគឫសដូងបាត ឫសដូងពោះវៀន រោគប្រមាត់ រោគស្លេស្ម រោគក្អក រោគហឺតជាដើម ឈ្មោះថា បុគ្គលមានរោគ ជាផលនៃបាប សូម្បីបុគ្គលនេះក៏មិនគួរឲ្យបួស ฯ

បុគ្គលណា រមែងប្រទូសបរិស័ទ ព្រោះភាពដែលខ្លួនមានរូបប្លែក បុគ្គលនោះឈ្មោះបរិទូសកៈ គឺជាអ្នកខ្ពស់ពេក មាននាភីបទេសស្មើក្បាលនៃ ជនជនៃក្តី ទាបពេកទៅ ដូចរូបនៃកូត តឿទាំងពីរកំណាត់ក្តី ប្រព្រឹត្តទៅ ដូចគ្នានឹងជង្គត់ឈើត្រង់ស្រែ ត្រូវក្ងើងនេះក្តី ฯ សពេក មានពណ៌ដូចគ្នា នឹងបាត្រទង់ដែងដែលខាត់ដោយទធិ និងតកៈជាដើមក្តី ស្គមពេក មានសាច់ និងឈាមតិច ពងកាយមើលទៅ ហាក់មានតែពងឆ្អឹង សរសៃ និងស្បែកក្តី ធាត់ពេក មានសាច់ទាំងហាប មានដុះក្បាលពោះកំប៉ោង ដូចមហាកូតក្តី

មានក្បាលធំពេក ដូចជាក់កន្ត្រកលើក្បាលក្តី ។ មានក្បាលតូចពេក គឺប្រកបដោយក្បាលតូច មិនសមនឹងខ្លួនក្តី ។ មានក្បាលជាជុំមូលៗ គឺប្រកបដោយក្បាលដូចគ្នានឹងផ្លាយនៃផ្ទៃត្នោតក្តី មានសីសៈរៀវស្តួច គឺប្រកបដោយក្បាលដែលស្តួចឡើងទៅដោយលំដាប់ក្តី ។ មានក្បាលដូចបំពង់ឫស្សី គឺជាត្រឡោកប្រកបដោយក្បាល ដូចគ្នានឹងបំពង់ឫស្សីយ៉ាងធំក្តី ។ មានក្បាលជាបង្គាបក្តី មានក្បាលជាចម្ការម គឺប្រកបដោយក្បាលដែលខុបចុះ បណ្តាទាំង ៤ ខាងណាមួយ ។ មានក្បាលកើតជំងៀក្តី មានក្បាលស្អុយក្តី ។

មានសក់រ៉ើងៗ គឺគ្រាន់តែប្រកបដោយសក់ដែលដុះក្នុងទីនោះៗ ដូចគ្នានឹងសន្ធឹងក្នុងស្រែដែលសត្វស៊ីក្តី មានក្បាលតម្ពែក មិនមានសក់ក្តី ។ មានសក់រីងគ្រោតគ្រោត គឺគ្រាន់តែប្រកបដោយសក់ ដូចគ្នានឹងជក់ត្នោតក្តី មានសក់ស ដោយសក់ដែលស្តួវអំពីកំណើតក្តី មានសក់ជាប្រក្រតី គឺគ្រាន់តែជល់ព្រមដោយសក់ ដូចអណ្តាតភ្លើងឆេះក្តី មានសក់លើក្បាលវិល គឺព្រមដោយសក់ក្រយៅទាំងឡាយ មានចុងបះឡើងខាងលើ ដូចគ្នានឹងក្រយៅត្រង់ខ្លួនគោក្តី ។

មានរោមចិញ្ចើមទាក់ទងនឹងសក់លើក្បាល គឺជល់ព្រមដោយថ្ងាសដូចជណ្តប់ដោយរាងសំណាញ់ក្តី មានចិញ្ចើមជាប់គ្នាក្តី មិនមានរោមចិញ្ចើមក្តី មានចិញ្ចើមដូចស្វាក្តី ។

មានភ្នែកធំពេកក្តី មានភ្នែកតូចពេកក្តី គឺមានភ្នែកទាំងពីរ ដូចគ្នានឹងប្រហោងក្នុងស្បែកក្របីដែលគេចាក់ដោយចុងកាំបិតក្តី មានភ្នែកស្រេលៀង

គឺជាអ្នកមានភ្នែកតូចម្ខាងធំម្ខាងក្តី មានវង្វង់ភ្នែកខ្វៅមិនស្មើ គឺជាអ្នកមានវង្វង់ភ្នែកខ្វៅមិនស្មើគ្នាយ៉ាងនេះ គឺម្ខាងខ្ពស់ ម្ខាងទាបក្តី មនុស្សភ្នែកតែកក្តី មនុស្សមានភ្នែកជ្រៅ គឺមានភ្នែកប្រាកដដូចពោងក្នុងអណ្តូងទឹកដ៏ជ្រៅក្តី អ្នកមានភ្នែកលៀនចេញ គឺមានគ្រាប់ភ្នែកលៀនចេញ ដូចភ្នែកនៃត្រីក្តី ។

មានត្រចៀកដូចដីរ គឺប្រកបដោយស្វឹកត្រចៀកដ៏ធំក្តី មានត្រចៀកដូចកណ្តុរ ឬមានត្រចៀកដូចប្រចៀវ គឺដល់ព្រមដោយស្វឹកត្រចៀកដ៏តូចក្តី អ្នកមានតែវន្តត្រចៀក គឺប្រាសចាកស្វឹកត្រចៀកក្តី បុគ្គលមានត្រចៀកចោះធំក្តី តែជនជាតិយោនកៈ មិនចាត់ថាជាអ្នកប្រទូស្តបរិស័ទ ព្រោះថា ការចោះត្រចៀកធំនោះជាប្រពៃណីរបស់គេដោយចំពោះ ។ បុគ្គលកើតរោគឫសដូងក្នុងត្រចៀក គឺដល់ព្រមដោយត្រចៀកដែលស្នុយជានិច្ចក្តី បុគ្គលមានត្រចៀកកើតដំបៅអំបែក គឺដល់ព្រមដោយត្រចៀក មានខ្ទុះហូរចេញគ្រប់កាលក្តី បុគ្គលមានស្វឹកត្រចៀកត្រង់ គឺដល់ព្រមដោយស្វឹកត្រចៀក ដូចគ្នានឹងចុងបំពង់សម្រាប់បញ្ចូកអាហារគោក្តី ។

បុគ្គលមានភ្នែកក្រហមពេកក្តី តែនឹងឲ្យបុគ្គលមានភ្នែកក្រហមដូចទឹកឃ្មុំបួសសមគួរ បុគ្គលមិនមានរោមភ្នែកក្តី បុគ្គលមានភ្នែក មានទឹកភ្នែកហូរក្តី បុគ្គលមានភ្នែកឃ្លាតគ្នាពេកក្តី បុគ្គលមានភ្នែកប្រកបដោយរោគញាំងភ្នែកឲ្យឆ្អិន គឺបុគ្គលមានភ្នែកជាំ មានអាចម៍ភ្នែកក្តាំងក្តី ។

បុគ្គលមានច្រមុះធំពេកក្តី មានច្រមុះតូចពេកក្តី មានច្រមុះកំពិតក្តី មានច្រមុះរៀចទៅម្ខាង មិនតាំងនៅត្រង់កណ្តាលក្តី បុគ្គលមានច្រមុះវែង គឺជា

អ្នកមានច្រមុះដូចជ្រូក ដែលអាចលិទ្ធដោយអណ្តាតបានក្តី បុគ្គលមានច្រមុះសម្បារហូរចេញជានិច្ចក្តី អ្នកមានមាត់ធំ មានរង្វាស់នៃមាត់ធំដូចមាត់នៃកង្កែប មាត់ធំ ឯផ្ទៃមុខតូចដូចឃ្មោកក្តី អ្នកមានមាត់ស្រេញក្តី បុគ្គលអ្នកមានមាត់វៀចក្តី បុគ្គលមានបបូរមាត់ធំ គឺដល់ព្រមដោយបបូរមាត់ដូចគ្នាទឹងរមូរមាត់ឆ្មាំងបាយក្តី បុគ្គលមានបបូរមាត់ខ្ចី គឺដល់ព្រមដោយបបូរមាត់ដែលមិនអាចបិទធ្មេញជិត ដូចគ្នាទឹងស្បែកពាសស្គរក្តី បុគ្គលមានបបូរមាត់ក្រោមក្រាស់ក្តី បុគ្គលមានបបូរមាត់លើក្រាស់ក្តី បុគ្គលមានបបូរមាត់ឆៃបក្តី ។

បុគ្គលមានទឹកមាត់ហូរជានិច្ចក្តី បុគ្គលមានមាត់ក្រហមពេកក្តី បុគ្គលមានមាត់ដូចសង្ខ គឺដល់ព្រមដោយបបូរមាត់ខាងក្រៅស ខាងក្នុងក្រហមខ្លាំងក្តី បុគ្គលមានមាត់ស្អុយដូចសាកសពក្តី ។

បុគ្គលមានធ្មេញធំ គឺដល់ព្រមដោយធ្មេញ ដូចគ្នាទឹងសត្វមានធ្មេញ ៨ ក្តី បុគ្គលមានធ្មេញដូចអាសុរ គឺមានធ្មេញក្រោមក្តី ធ្មេញលើក្តី ចេញក្រៅមាត់ក្តី ចំណែកធ្មេញរបស់បុគ្គលណា ជារបស់អាចបិទដោយបបូរមាត់ កាលពោលប៉ុណ្ណោះ ទើបជ្រុកដ កាលមិនពោលមិនជ្រុកដ ទោះឲ្យបុគ្គលនោះបួស សមគួរ ។ បុគ្គលមានធ្មេញស្អុយក្តី បុគ្គលមិនមានធ្មេញក្តី តែក្នុងចន្លោះធ្មេញរបស់បុគ្គលណា មានធ្មេញតូចដូចធ្មេញកង្កែន ទោះឲ្យបុគ្គលនោះ បួស គួរ ។

បុគ្គលមានចង្កាធំ គឺដល់ព្រមដោយចង្កា ដូចចង្កានៃគោក្តី បុគ្គលមានចង្កាវែងក្តី បុគ្គលមានចង្កាចោប គឺដល់ព្រមដោយចង្កាដែលខ្វែពេក ដូចជា

លីបចូលក្នុងជាត់ក្តី អ្នកមានចង្ការជាក់ក្តី បុគ្គលអ្នកមានចង្ការៀចក្តី បុគ្គលមិនមានពុកមាត់ និងពុកចង្ការ គឺមានមុខដូចភិក្ខុនីក្តី ។

បុគ្គលមានកវែង គឺប្រកបដោយក ដូចគ្នានឹងកកុកក្តី បុគ្គលមានកខ្លី គឺប្រកបដោយក ដូចជាលីបចូលខាងក្នុងក្តី បុគ្គលមានកឱនចុះក្តី ។

បុគ្គលមានស្មាដែលធ្លាក់ក្តី បុគ្គលមានដៃតែម្ខាងក្តី បុគ្គលមានដៃខ្លីពេក បុគ្គលមានដៃវែងពេកក្តី ។ បុគ្គលមានទ្រូងជាក់ក្តី បុគ្គលមានខ្នងជាក់ក្តី បុគ្គលមានខ្លួនកើតតកមក្រិនក្តី មានខ្លួនកើតរមាស់ក្តី មានខ្លួនកើតដំណួចពិសក្តី មានខ្លួនដូចទន្សាយ គឺមានកមេួចជ្រុះពីខ្លួន ដូចសត្វទន្សាយក្តី ។ ឯពាក្យថា មានខ្លួនកើតតកមក្រិនទាំងអស់ ខ្ញុំសំដៅយកពោគដែលធ្វើឲ្យកាយខុសប្រក្រតី ពោលហើយដោយអំណាចនៃបរិទូសកសព្ទ ដែលមានសេចក្តីទូលំទូលាយ ។

ឯវិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យនេះ អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបដោយន័យដូចពោលហើយក្នុងពាក្យនេះថា **ន ភិក្ខវេ បញ្ចហិ អាពាធេហិ ផុដ្ឋោ** *នោះឯង ។*

បុគ្គលមានចង្កេះជាក់ក្តី បុគ្គលមានត្រគាកធំ គឺប្រកបដោយសាច់ត្រគាកខ្ពស់ពេក ដូចមុំចង្រ្កានក្តី បុគ្គលមានភ្លៅធំក្តី បុគ្គលមានអណ្ឌធំក្តី បុគ្គលមានជង្ឃធំធំក្តី បុគ្គលមានជង្ឃតកិតគ្នាក្តី បុគ្គលមានស្មងវែង មានស្មងដូចគ្នានឹងឈើច្រត់ក្តី បុគ្គលមានជើងខុសប្រក្រតី (គឺទៅដោយទទឹង) ក្តី បុគ្គលមានជើងកេ្វទៅខាងក្រោយក្តី បុគ្គលមានកំភួនជើងខ្ពស់ក្តី បុគ្គលមានកំភួនជើងខ្ពស់នោះ មាន ២ ប្រភេទ គឺប្រកបដោយកំភួនជើងធំ ដុះ

សំយុងចុះខាងក្រោមក៏មាន ប៉ោងធំឡើងខាងលើក៏មាន អ្នកមានស្មងធំក្តី បុគ្គលមានជុំសាច់ត្រង់ស្មងក្រាស់ក្តី បុគ្គលមានជើងធំក្តី បុគ្គលមានកែងជើងធំក្តី បុគ្គលមានចុងជើង និងកែងជើងស្មើគ្នា គឺមានស្មងតាំងឡើងអំពីកណ្តាលជើងក្តី បុគ្គលមានជើងវៀចក្តី បុគ្គលមានជើងវៀចនោះ មាន ២ ប្រភេទ គឺមានជើងវៀចចូលទៅក្នុងក៏មាន វៀចចេញក្រៅក៏មាន ។ បុគ្គលមានម្រាមក្ងិចក្ងក់ គឺប្រកបដោយម្រាម ដូចគ្មានទឹងខ្នែងខ្ទីក្តី បុគ្គលមានក្រចកខ្មៅ គឺប្រកបដោយក្រចកស្អុយ មានពណ៌ខ្មៅក្តី បុគ្គលទាំងអស់នេះជាបុគ្គលទ្រុស្តបរិស័ទ្ធ មានសភាពបែបនេះ មិនគួរឲ្យបួស ។

បទថា **កាណោ** *សេចក្តីថា បុគ្គលភ្នែកខ្វាក់ ឬបុគ្គលមានចក្ខុបសាទជាំឈាមជាដើម បាត់បង់នូវពណ៌ក្តី បុគ្គលណាមើលមិនឃើញដោយភ្នែកទាំងពីរ ឬភ្នែកម្ខាង បុគ្គលនោះ មិនគួរឲ្យបួស ។*

តែក្នុងមហាបច្ចរីអដ្ឋកថាពោលថា បុគ្គលខ្វាក់ម្ខាង ហៅថា កាណៈ ខ្វាក់ទាំងពីរខាង សង្គ្រោះដោយអន្ធៈ គឺបុគ្គលខ្វាក់ ។ ក្នុងមហាអដ្ឋកថាពោលថា បុគ្គលខ្វាក់អំពីកំណើត ហៅថា អន្ធៈ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យទាំង ២ រមែងត្រូវដោយបរិយាយ ។

បុគ្គលមានដៃក្ងែងក្តី មានជើងក្ងែងក្តី មានម្រាមក្ងែងក្តី ឈ្មោះថា មនុស្សក្ងែង ។ បណ្តាអវយវៈទាំងឡាយ មានដៃជាដើមនោះ ចំណែកណាមួយរបស់បុគ្គលណាក្ងែងច្រាកជ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា មនុស្សក្ងែង ។

អ្នកមានជង្ឃង់បត់ក្តី បុគ្គលបាក់ស្មងក្តី បុគ្គលមានបាតជើងវៀចផត

ព្រោះមានជើងបាក់ត្រង់កណ្តាល គឺដើរដោយត្រង់កណ្តាលនៃខ្នងជើងក្តី អ្នកមានចុងជើងវៀច ព្រោះមានចុងជើងបាក់ គឺដើរដោយខ្នងជើងមួយកំណាត់ខាងចុងក្តី បុគ្គលដើរចំអើតដោយចុងជើងក្តី បុគ្គលដើរចំអើតដោយកែងជើងក្តី បុគ្គលដើរផ្អៀងដោយចំណែកខាងក្នុងនៃបាតជើងក្តី បុគ្គលដើរដោយខ្នងជើងទាំងអស់ ព្រោះមានកជើងទាំង ២ បាក់ខាងលើក្តី ឈ្មោះថា បុគ្គលខ្វក បុគ្គលប្រភេទទាំងអស់នេះ ជាបុគ្គលខ្វកពិត មិនគួរឲ្យបួស ។

ដៃម្ខាងក្តី ជើងម្ខាងក្តី ខ្នងមួយចំហៀងក្តី របស់បុគ្គលណា មិននាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ស្តឹកមួយចំហៀងខ្លួន ។

បុគ្គលខ្វិន ហៅថា បុគ្គលមានឥរិយាបថជាប់ ។

បុគ្គលទុព្វល ព្រោះភាពជាអ្នកជរា មិនអាចនឹងធ្វើនូវកម្មមានជ្រលក់ចីវររបស់ខ្លួនជាដើម ឈ្មោះថា បុគ្គលជរាទុព្វល ។ ឯបុគ្គលណា ជាមនុស្សចាស់ តែនៅមានកម្លាំង អាចទ្រទ្រង់ខ្លួន បុគ្គលនោះ គួរឲ្យបួស ។

បុគ្គលខ្វាក់អំពីកំណើត ហៅថា បុគ្គលខ្វាក់ ។

ការបន្ទឹាចារបស់បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តទៅមិនបាន បុគ្គលនោះឈ្មោះថា មនុស្សគ ។ សូម្បីពាក្យសម្តីរបស់បុគ្គលណាប្រព្រឹត្តទៅបាន តែមិនអាចនឹងពោលសរណាគមន៍ឲ្យបរិបូណ៌ ឲ្យជាអ្នកនិយាយមិនច្បាស់ សូម្បីបុគ្គលនោះបួស រមែងមិនគួរ ។ ឯបុគ្គលណាអាចថាត្រឹមតែសរណាគមន៍ឲ្យបរិបូណ៌បាន ទោះឲ្យបុគ្គលនោះបួស គួរ ។

បុគ្គលណាស្តាប់មិនបានឮ ដោយប្រការទាំងពួង បុគ្គលនោះឈ្មោះថា

មនុស្សថ្លង់ ។ ឯបុគ្គលណាស្តាប់សំឡេងខ្វាំងឮ ទោះឲ្យបុគ្គលនោះបួសរមែងគួរ ។ បុគ្គលពិការទាំងខ្វាក់ទាំងគជាដើម ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដោយអំណាចនៃទោស ២ ជាន់ ។

ឯបព្វជ្ជារបស់ជនទាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ហាម ទោះឧបសម្បទារបស់ជននោះ ឈ្មោះថា ទ្រង់ហាមផងដែរ តែបើសង្ឃឲ្យបុគ្គលទ្រុស្តបរិស័ទទាំងនោះឧបសម្បទា បុគ្គលមានអវយវៈខ្វះខាតទាំងអស់ មានអ្នកកំបុតដៃជាដើម ក៏ឈ្មោះថាឧបសម្បទាដោយល្អ តែការកសង្ឃ អាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍មិនរួចផុតពីអាបត្តិ ។

ពិតហើយ ដូចខ្ញុំនឹងអាងបាលីថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលមិនទាន់ដល់ឱសារណាកម្មនៅឡើយ បើសង្ឃហៅបុគ្គលនោះចូល បុគ្គលពួកខ្លះ ឈ្មោះថា សង្ឃហៅចូលដោយល្អ បុគ្គលពួកខ្លះ ឈ្មោះថា សង្ឃហៅចូលដោយអាក្រក់ ។

អត្ថនៃព្រះបាលីនោះ នឹងមានច្បាស់ក្នុងអាគតដ្ឋាននោះឯង ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ហត្ថច្ឆិន្នាទិវត្ថុកថា ចប់

อุปสมฺปทากมฺม

[๑๓๖] ก็สมัยนោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុឲ្យនិស្សយដល់អលជ្ជីភិក្ខុទាំងឡាយ (ភិក្ខុដែលឥតខ្មាសបាប) ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវឲ្យនិស្សយដល់អលជ្ជីភិក្ខុទាំងឡាយទេ ភិក្ខុណាឲ្យ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សមัยនោះ ភិក្ខុទាំងឡាយនៅអាស្រ័យ (កាន់យកនិស្សយ) នឹងអលជ្ជីភិក្ខុទាំងឡាយ ។ មិនយូរប៉ុន្មាន ភិក្ខុទាំងឡាយនោះក៏ទៅជាភិក្ខុអលជ្ជី ជាភិក្ខុលាមកដែរ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវនៅអាស្រ័យនឹងអលជ្ជីភិក្ខុទាំងឡាយទេ ភិក្ខុណានៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ លំដាប់នោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានបញ្ញត្តហើយថា ភិក្ខុមិនត្រូវឲ្យនិស្សយដល់ពួកភិក្ខុអលជ្ជី មិនត្រូវនៅអាស្រ័យនឹងពួកភិក្ខុជាអលជ្ជីដូច្នេះ យើងទាំងឡាយគប្បីស្គាល់ភិក្ខុជាលជ្ជី ឬជាអលជ្ជីដូចម្តេចបាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យបង្អង់ចាំដោយគិតថា អញនឹងដឹង (ភិក្ខុនេះ) ជាសភាគភិក្ខុ (ភិក្ខុមានធម៌ល្អត្រូវគ្នា) អស់ ๔ ថ្ងៃឬ ๕ ថ្ងៃសិនបាន ។

[๑๓๗] ក៏សមัยនោះឯង ភិក្ខុមួយរូបដើរផ្លូវឆ្ងាយក្នុងជនបទនាដែនកោសល ។ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

បញ្ញត្តហើយថា កិកូមិនត្រូវនៅដោយគ្មាននិស្សយទេ ឯអាត្មាអញសោតមាន
កិច្ចដោយនិស្សយ (ត្រូវកាន់យកនិស្សយ) ហើយជាមនុស្សដើរផ្លូវឆ្ងាយ
អញត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេច ។ កិកូទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏
មានព្រះភាគ ។ ទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលកិកូទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យ
កិកូអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយដែលមិនទាន់បាននិស្សយ ឲ្យនៅដោយគ្មាននិស្សយបាន។

[១៣៨] សម័យនោះឯង កិកូពីររូបដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយក្នុងជនបទ
នាដែនកោសល ។ កិកូទាំងឡាយនោះ ដើរចូលទៅកាន់អាវាសមួយ ។
បណ្តាកិកូទាំងនោះ កិកូមួយអង្គឈឺ ។ ទើបកិកូនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគបញ្ញត្តហើយថា កិកូមិនត្រូវនៅដោយគ្មាននិស្សយ
ទេ ក៏អាត្មាអញមានកិច្ចដោយនិស្សយហើយមានជំងឺផង អញត្រូវប្រតិបត្តិ
ដូចម្តេចហ្ន៎ ។ កិកូទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។
ព្រះអង្គអនុញ្ញាតថា ម្នាលកិកូទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យកិកូឈឺដែល
មិនទាន់បាននិស្សយ ឲ្យនៅដោយគ្មាននិស្សយបាន ។ ទើបកិកូអ្នកបម្រើជំងឺ
របស់កិកូឈឺនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគបញ្ញត្តហើយថា
កិកូមិនត្រូវនៅដោយគ្មាននិស្សយទេ ឯអាត្មាអញមានកិច្ចដោយនិស្សយ កិកូ
នេះសោតក៏នៅឈឺ អញត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេចហ្ន៎ ។ កិកូទាំងឡាយក្រាបទូល
ដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គអនុញ្ញាតថា ម្នាលកិកូទាំង-
ឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យកិកូអ្នកបម្រើជំងឺដែលមិនទាន់បាននិស្សយ បើ
កិកូឈឺសុំ (ឲ្យនៅកំដរ) ត្រូវនៅដោយគ្មាននិស្សយបាន ។ សម័យ

นោះឯង ភិក្ខុមួយរូបនៅក្នុងព្រៃ ។ ភិក្ខុនោះបានសេចក្តីសប្បាយក្នុងសេនាសនៈនោះ ទើបភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគបញ្ញត្តហើយថា ភិក្ខុមិនត្រូវនៅដោយគ្មាននិស្សយទេ ឯអាត្មាអញសោតមានកិច្ចដោយនិស្សយ ឥឡូវនៅក្នុងព្រៃ ម្យ៉ាងទៀត អញក៏បានសេចក្តីសប្បាយក្នុងសេនាសនៈនេះ អញត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលនៅក្នុងព្រៃ កាលបើកំណត់ដឹងនូវធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ បើមិនទាន់បាននិស្សយទេ ត្រូវនៅដោយគ្មាននិស្សយបាន ដោយគិតថា ភិក្ខុអ្នកឲ្យនិស្សយដ៏សមគួរនឹងមកក្នុងកាលណា អញ នឹងនៅអាស្រ័យ (កាន់យកនិស្សយ) នឹងភិក្ខុនោះក្នុងកាលនោះ ។

[๑๓๙] ក៏សម័យនោះឯង មានឧបសម្បទាបេក្ខៈ[1] របស់ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ ។ ទើបព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុបញ្ជូនទូតទៅក្នុងសំណាក់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ចូរអានន្ទមកសូត្រអនុសាវនា[2] ចំពោះឧបសម្បទាបេក្ខនេះ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុបាននិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំកុរណាមិនអាចកាន់យក (ហៅ) ឈ្មោះព្រះថេរៈទេ (ព្រោះ) ព្រះថេរៈជាគ្រូរបស់ខ្ញុំព្រះកុរណា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គអនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាត

๑- សម្រាប់ហៅសាមណេរដែលចូលទៅសូមឧបសម្បទាជាភិក្ខុ ។ ๒- សូត្រប្រកាសសេចក្តីបញ្ជាក់ឲ្យសង្ឃដឹងថា កុលបុត្រដែលសូមឧបសម្បទានោះ ជាអ្នកបរិសុទ្ធចាក អន្តរាយិកធម៌ជាដើម ។

ឲ្យកិក្ខុសូត្រអនុស្សាវនាដោយគោត្តនាមក៏បាន ។

[๑๔๐] ក៏សម័យនោះឯង មានឧបសម្បទាបេក្ខៈពីររូបរបស់ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុ ។ អ្នកទាំងនោះប្រកែកគ្នាថា ខ្ញុំនឹង (បំពេញ) ឧបសម្បទាមុន ខ្ញុំនឹង (បំពេញ) ឧបសម្បទាមុន ។ កិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យកិក្ខុសូត្រអនុស្សាវនាតែម្តង ចំពោះឧបសម្បទាបេក្ខៈពីរនាក់បាន ។ សម័យនោះឯង មានពួកឧបសម្បទាបេក្ខៈរបស់ព្រះថេរៈច្រើនអង្គ ។ ពួកឧបសម្បទាបេក្ខៈទាំងនោះប្រកែកគ្នាថា ខ្ញុំនឹង(បំពេញ) ឧបសម្បទាមុន ខ្ញុំនឹង (បំពេញ) ឧបសម្បទាមុន ។ ព្រះថេរៈទាំងឡាយបាននិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ណ្ហើយយើងនឹងសូត្រ អ្នកទាំងអស់ក្នុងអនុស្សាវនាជាមួយគ្នា ។ កិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គអនុញ្ញាតថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាត កិក្ខុសូត្រអនុស្សាវនាជាមួយគ្នាចំពោះឧបសម្បទាបេក្ខៈពីរ ឬបីរូបបាន តែការសូត្រអនុស្សាវនានោះ បានតែដោយឧបជ្ឈាយ៍ជាមួយគ្នា ឧបជ្ឈាយ៍ផ្សេងគ្នាមិនបានឡើយ ។

[๑๔๑] សម័យនោះឯង កុមារកស្សបដ៏មានអាយុមានឆ្នាំ ๒๐ ដោយរាប់យកឆ្នាំតាំងពីនៅក្នុងគភ៌ផងបានឧបសម្បទា ។ ទើបកុមារកស្សបដ៏មានអាយុមានសេចក្តីត្រិះរិះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគបញ្ញត្តហើយថា កិក្ខុមិនត្រូវឲ្យឧបសម្បទាដល់បុគ្គលមានអាយុមិនគ្រប់ ๒๐ ឆ្នាំដូច្នេះ ក៏អាត្មាអញ

មានឆ្នាំ ២០ រាប់ទាំងឆ្នាំដែលនៅក្នុងគភ៌ផងបានឧបសម្បទា អាត្មាអញជាឧបសម្បន្ន (ជាភិក្ខុ) ឬមិនបានជាឧបសម្បន្នទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ចិត្តជាបឋមណាកើតឡើងហើយ វិញ្ញាណជាបឋមណាកើតប្រាកដហើយក្នុងផ្ទៃនៃមាតា កំណើតរបស់សត្វនោះឯងត្រូវរាប់អំពីបឋមចិត្តនោះ ឬបឋមវិញ្ញាណនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឲ្យឧប-សម្បទា ដល់កុលបុត្រមានឆ្នាំ ២០ រាប់ ទាំងឆ្នាំដែលនៅក្នុងផ្ទៃ ។

[១៤២] ក៏សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុដែលបានឧបសម្បទា មានរោគឃ្លង់ខ្លះ រោគពកខ្លះ រោគស្រែងខ្លះ រោគរីងរៃខ្លះ រោគឆ្កួតជ្រូកខ្លះក៏កើតប្រាកដឡើង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ។ ព្រះអង្គអនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុកាលឲ្យឧបសម្បទាសួរអន្តរាយិកធម៌ ១៣ យ៉ាងសិន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ឧបសម្បទាបេក្ខៈនោះ ភិក្ខុត្រូវសួរយ៉ាងនេះថា អ្នកមានអាពាធទាំងឡាយមានសភាពយ៉ាងនេះឬទេ គឺរោគឃ្លង់ រោគពក រោគស្រែង រោគរីងរៃ រោគឆ្កួតជ្រូក អ្នកឯងជាមនុស្សឬ ជាប្រុសឬ ជាអ្នកជាឬ ជាអ្នកមិនជំពាក់បំណុលគេឬ មិនមែនជារាជអាមាត្យ (អ្នកធ្វើរាជការ) ទេឬ អ្នកឯងមាតាបិតាបានអនុញ្ញាតហើយឬ អ្នកឯងមានឆ្នាំពេញ ២០ ហើយឬ អ្នកឯងមានបាត្រចីវរគ្រប់គ្រាន់ហើយឬ អ្នកឯងឈ្មោះអ្វី ឧបជ្ឈាយ៍អ្នកឯងឈ្មោះអ្វី ។ សម័យនោះ ភិក្ខុទាំងឡាយសួរអន្តរាយិកធម៌ទាំងឡាយនឹងពួកឧប-

สมฺปาเทกฺขะ: ដែលខ្លួនមិនទាន់បានប្រៀនប្រដៅ ។ อุปสมฺปาเทกฺขะทាំង-ទ្បាយក៏រឹងខ្លួនអៀនអន់មិនអាចឆ្លើយបាន ។ កិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយតថាគតអនុញ្ញាតឲ្យកិក្ខុប្រៀនប្រដៅ (បង្ហាត់) ជាមុនហើយ សឹមសួរអន្តរាយិកធម៌ទាំងឡាយជាខាងក្រោយ ។ កិក្ខុទាំងឡាយប្រៀនប្រដៅក្នុងកណ្តាលសង្ឃនោះឯង ។ อุปสมฺปาเทกฺขะทាំងឡាយក៏នៅរឹងខ្លួនអៀនអន់យ៉ាងនោះដដែល មិនអាចនឹងឆ្លើយបាន ។ កិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយតថាគតអនុញ្ញាតឲ្យកិក្ខុប្រៀនប្រដៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ សឹមសួរអន្តរាយិកធម៌ទាំងឡាយក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយក៏ឯอุปสมฺปาเทกฺขะនោះកិក្ខុត្រូវប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ ។ កិក្ខុត្រូវឲ្យอุปสมฺปาเทกฺขะនោះកាន់យកឧបជ្ឈាយ៍ជាមុន ។ លុះកិក្ខុឲ្យอุปสมฺปาเทกฺขะកាន់យកឧបជ្ឈាយ៍ហើយត្រូវប្រាប់ថាត្រូ និងចីវរថា នេះបាត្រូរបស់អ្នក នេះសង្ឃាដិ នេះឧត្តរាសង្គ នេះអន្តរវាសក អ្នកចូរទៅឈរនៅក្នុងឱកាសឯណោះចុះ ។ កិក្ខុទាំងឡាយល្ងង់ មិនឆ្លាស ហើយប្រៀនប្រដៅอุปสมฺปาเทกฺขะទាំងឡាយ ដែលកិក្ខុទាំងឡាយប្រៀនប្រដៅមិនល្អ នៅតែរឹងខ្លួនអៀនអន់ មិនអាចនឹងឆ្លើយបាន។ កិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុល្ងង់មិនឆ្លាស មិនត្រូវប្រៀនប្រដៅอุប-สมฺปาเทกฺขะទេ កិក្ខុណាប្រៀនប្រដៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំង-

ทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุผู้ถึงสมมติแล้ว ให้อุปสมบทได้ ฯ ภิกษุทั้งหลายผู้ยังไม่ได้สมมติแล้ว ให้อุปสมบทไม่ได้ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเสด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ พระองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ยังไม่ได้สมมติ ไม่ควรให้อุปสมบท ถ้าให้อุปสมบท ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุผู้ถึงสมมติแล้ว ให้อุปสมบท ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุพึงสมมติอย่างนี้ ฯ พึงให้ทำญัตติก่อนแล้วสมมติก็ได้ ภิกษุผู้ฉลาดสามารถก็ได้ ฯ ก็ให้ทำญัตติก่อน พึงสมมติอย่างไร ฯ ภิกษุผู้ฉลาดสามารถพึงให้สงฆ์ทราบก่อนว่า ขอท่านทั้งหลายจงฟังข้าพเจ้า ฯ ข้าพเจ้าขอสมมติบุคคลมีชื่อนี้[๑] ให้เป็นอุปัชฌายะของท่านผู้มีอายุมีชื่อนี้[๒] ฯ ถ้าความพร้อมเพรียงกันของสงฆ์มาถึงแล้ว ข้าพเจ้าพึงให้อุปสมบทบุคคลมีชื่อนี้ ฯ พึงให้ทำญัตติอย่างนี้ ฯ ภิกษุผู้ฉลาดสามารถพึงให้สงฆ์ทราบว่า ขอท่านทั้งหลายจงฟังข้าพเจ้า ฯ บุคคลมีชื่อนี้ขอสมมติบุคคลมีชื่อนี้ ให้เป็นอุปัชฌายะของท่านผู้มีอายุมีชื่อนี้ ถ้าความพร้อมเพรียงกันของสงฆ์มาถึงแล้ว บุคคลมีชื่อนี้พึงให้อุปสมบทบุคคลมีชื่อนี้ ฯ ภิกษุทั้งหลาย สมมติอย่างนี้แล ฯ

๑-๒ สำหรับให้บอกชื่อของตนและของผู้นั้นเท่านั้น ถ้าชื่อนาคก็ ติสสก็ ปุสสก็ ก็ให้ตรงกันเท่านั้น ฯ

ត្រូវភិក្ខុដែលមានការសន្មតិនោះចូលទៅរកឧបសម្បទាបេក្ខៈហើយ និយាយយ៉ាងនេះថា នែអ្នកមានឈ្មោះនេះ អ្នកចាំស្តាប់ កាលនេះជាកាលពិត កាលមែនរបស់អ្នកហើយ ហេតុឯណាមាន កាលបើភិក្ខុសួរហេតុនោះក្នុងកណ្តាលសង្ឃ (បើ) ហេតុមាន ត្រូវអ្នកនិយាយថា មាន ហេតុគ្មាន ត្រូវអ្នកនិយាយថា គ្មាន អ្នកកុំរីងខ្ជិនឡើយ កុំអៀនខ្មាសឡើយ ភិក្ខុទាំងឡាយនឹងសួរអ្នកយ៉ាងនេះថា អាពាធទាំងឡាយមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺឃ្លង់ ពកស្រែង រីងវៃ ឆ្កួតជ្រូក អ្នកឯងមានឬទេ អ្នកឯងជាមនុស្សឬ ជាប្រុសឬ ជាអ្នកជាឬ ជាអ្នកមិនចំពាក់បំណុលគេឬ មិនមែនជារាជអាមាត្យទេឬ អ្នកឯងមាតាបិតាបានអនុញ្ញាតហើយឬ អ្នកឯងមានឆ្នាំពេញ ២០ ហើយឬ អ្នកឯងមានបាត្រចីវរបរិបូណ៌ហើយឬ អ្នកឯងឈ្មោះអ្វី ឧបជ្ឈាយ៍របស់អ្នកឯងឈ្មោះអ្វី ។ មានពាក្យសួរថា ឧបសម្បទាបេក្ខៈនិងអាចារ្យមកជាមួយគ្នា[1] ឬអ្វី ។ វិសជ្ជនាថា មិនត្រូវមកជាមួយគ្នាទេ ។ ត្រូវអាចារ្យអ្នកប្រៀនប្រដៅមកមុន ហើយឲ្យសង្ឃជ្រាបថា បពិត្រព្រះគម្ពីរសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បុគ្គលមានឈ្មោះនេះ ជាឧបសម្បទាបេក្ខៈរបស់លោកដ៏មានអាយុឈ្មោះនេះ ។ ឧបសម្បទាបេក្ខៈនោះ ខ្ញុំប្រៀនប្រដៅរួចហើយ ។ បើកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ ឧបសម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះគួរមក ។ ត្រូវអាចារ្យអ្នកប្រៀនប្រដៅហៅឧបសម្បទាបេក្ខៈនោះថា អ្នកចូរមកដួងច្នេះ ។ ត្រូវអាចារ្យអ្នកប្រៀនប្រដៅឲ្យឧបសម្បទាបេក្ខៈនោះ ធ្វើឧត្តរាសង្គឆៀងស្មាម្ខាង

๑- ពាក្យនេះប្រហែលជាទើបនឹងច្រកថែមមកទេដឹង ។

ហើយ ឲ្យថ្វាយបង្គំបាទាកិក្ខុទាំងឡាយហើយ ឲ្យអង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលី ឡើងហើយ ឲ្យសូមឧបសម្បទាថា បពិត្រព្រះគម្ពែងសង្ឃដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមឧបសម្បទានឹងសង្ឃ បពិត្រព្រះគម្ពែងសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ ហើយស្រោចស្រង់ខ្ញុំផង បពិត្រព្រះគម្ពែងសង្ឃដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមឧបសម្បទានឹងសង្ឃ អស់វារៈជាគម្រប់ពីរដងផង បពិត្រព្រះគម្ពែងសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ ហើយស្រោចស្រង់ខ្ញុំផង ។ បពិត្រព្រះគម្ពែងសង្ឃដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមឧបសម្បទានឹងសង្ឃអស់វារៈជាគម្រប់បីដងផង បពិត្រព្រះគម្ពែងសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ ហើយស្រោចស្រង់ខ្ញុំផង ។ កិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលត្រូវឲ្យសង្ឃជ្រាបថា បពិត្រព្រះគម្ពែងសង្ឃដ៏ចម្រើនសូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បុគ្គលនេះឈ្មោះនេះជាឧបសម្បទាបេក្ខៈរបស់លោកដ៏មានអាយុឈ្មោះនេះ ។ បើកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ ខ្ញុំគួរសួរអន្តរាយិកធម៌ទាំងឡាយ នឹងឧប-សម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះ ។ នែអ្នកមានឈ្មោះនេះ អ្នកចាំស្តាប់ កាលនេះជាកាលពិត កាលមែនរបស់អ្នកហើយ ហេតុឯណាកើតហើយ ខ្ញុំសូមសួរហេតុនោះ ហេតុមាន អ្នកត្រូវនិយាយថា មាន ហេតុមិនមាន អ្នកត្រូវនិយាយថា មិនមាន អាពាធទាំងឡាយមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺឃ្លង់ ពកស្រែង រីងវៃ ឆ្កួតជ្រូក អ្នកឯងមានឬទេ អ្នកឯងជាមនុស្សឬ ជាប្រុសឬ ជាអ្នកជាឬ មិនចំពាក់បំណុលគេទេឬ មិនមែនជារាជអាមាត្យទេឬ អ្នកឯងមាតាបិតាបានអនុញ្ញាតហើយឬ អ្នកឯងមានឆ្នាំ ២០ បរិបូណ៌ហើយឬ អ្នក

ឯងមានជាត្រចីវរបរិបូណ៌ហើយឬ អ្នកឈ្មោះអ្វី ឧបជ្ឈាយ៍របស់អ្នកឈ្មោះអ្វី។ ភិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលត្រូវឲ្យសង្ឃជ្រាបថា បពិត្រព្រះគម្ពីរសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះនេះ ជាឧបសម្បទាបេក្ខៈរបស់លោកដ៏មានអាយុឈ្មោះនេះ បរិសុទ្ធចាកអន្តរាយិកធម៌ទាំងឡាយហើយ ។ ឧបសម្បទាបេក្ខៈនោះ មានជាត្រ និងចីវរបរិបូណ៌ហើយ ។ ឥឡូវឧបសម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះ សូមឧបសម្បទានឹងសង្ឃ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ ។ បើកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ សូមសង្ឃឲ្យឧបសម្បទាដល់ឧបសម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍។ នេះជាញត្តិ ។ បពិត្រព្រះគម្ពីរសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះនេះ ជាឧបសម្បទាបេក្ខៈរបស់លោកដ៏មានអាយុឈ្មោះនេះ បរិសុទ្ធចាកអន្តរាយិកធម៌ទាំងឡាយហើយ ។ ឧបសម្បទាបេក្ខៈ មានជាត្រចីវរបរិបូណ៌ហើយ។ ឥឡូវឧបសម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះសូមឧបសម្បទានឹងសង្ឃ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ ។ ឥឡូវសង្ឃឲ្យឧបសម្បទាដល់ឧបសម្បទាបេក្ខៈ ឈ្មោះនេះ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ ។ ឧបសម្បទារបស់ឧបសម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ គាប់ចិត្តដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះត្រូវស្ងៀម មិនគាប់ចិត្តដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះ ត្រូវនិយាយឡើង ។ ខ្ញុំសូមសូត្រសេចក្តីនេះអស់វារៈជាគម្រប់ពីរដងផង ។ បពិត្រព្រះគម្ពីរសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ

បុគ្គលនេះឈ្មោះនេះ ជាឧបសម្បទាបេក្ខៈរបស់លោកដ៏មានអាយុឈ្មោះនេះ បរិសុទ្ធចាកអន្តរាយិកធម៌ទាំងឡាយហើយ ។ ឧបសម្បទាបេក្ខៈនោះ មានបាត្រ និងចីវរបរិបូណ៌ហើយ ។ ឥឡូវឧបសម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះ សូមឧបសម្បទានឹងសង្ឃ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ ។ ឥឡូវសង្ឃឲ្យឧបសម្បទាដល់ឧបសម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ ។ ឧបសម្បទារបស់ឧបសម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ គាប់ចិត្តដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះត្រូវស្ងៀម មិនគាប់ចិត្តដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះ ត្រូវនិយាយឡើង ។ ខ្ញុំសូមសូត្រសេចក្តីនេះអស់វារៈជាគម្រប់បីដងផង ។ បពិត្រព្រះគម្ពីរសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះនេះ ជាឧបសម្បទាបេក្ខៈរបស់លោកដ៏មានអាយុឈ្មោះនេះ បរិសុទ្ធចាកអន្តរាយិកធម៌ហើយ ។ ឧបសម្បទាបេក្ខៈនោះមានបាត្រនិងចីវរបរិបូណ៌ហើយ ។ ឥឡូវឧបសម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះ សូមឧបសម្បទានឹងសង្ឃ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះ ជាឧបជ្ឈាយ៍ ។ ឥឡូវសង្ឃឲ្យឧបសម្បទាដល់ឧបសម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ ។ ឧបសម្បទារបស់ឧបសម្បទាបេក្ខៈឈ្មោះនេះ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះ ជាឧបជ្ឈាយ៍ គាប់ចិត្តដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គ នោះត្រូវស្ងៀម មិនគាប់ចិត្តដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា ត្រូវលោកដ៏មានអាយុអង្គនោះនិយាយឡើង ។ សង្ឃបាន

ឲ្យឧបសម្បទាដល់ឧបសម្បទាបេក្ខៈ ឈ្មោះនេះ ដោយមានព្រះថេរៈឈ្មោះនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ហើយ ។ ការឲ្យឧបសម្បទានេះគាប់ចិត្តដល់សង្ឃ ហេតុនោះបានជាសង្ឃស្ងៀមនៅ ។ ខ្ញុំសូមចាំទុកនូវរឿងនេះដោយអាការស្ងៀមយ៉ាងនេះ ។ ***ឧបសម្បទាកម្ម ចប់ ។***

นิสฺสย ๔

[๑๔๓] *ក្នុងខណៈឧបសម្បទាហើយភ្លាមៗ នោះឯង ភិក្ខុត្រូវវាប់ធាយា[๑] (ស្រមោល) ត្រូវជ្រាប់រដូវ[๒] ត្រូវជ្រាប់ចំណែកថ្ងៃ[๓] ត្រូវជ្រាប់សង្កីតិ[๔] ត្រូវជ្រាប់និស្ស័យ ๔ ថា បព្វជ្ជាអាស្រ័យភោជនជាពំនូត ដែលភិក្ខុត្រូវបានមកដោយកម្លាំងកំភួនជើង អ្នកត្រូវធ្វើសេចក្តីប្រឹងប្រែងក្នុងភោជននោះអស់មួយជីវិត ។ អតិរេកលាភ (៧ យ៉ាង) គឺភត្តដែលទាយកថ្វាយចំពោះសង្ឃទាំងអស់ ๑ ភត្តដែលទាយកឲ្យដល់ភិក្ខុពីរបីរូប តាមសង្ឃ*

๑- ក្នុងខណៈដែលសូត្រញត្តិចតុត្ថកម្មវាចា ឧបសម្បទាហើយ ត្រូវឲ្យមនុស្សៅឈរនៅទីវាល ហើយវាស់ស្រមោលមនុស្សដែលឈរនោះដោយបាតជើង ឲ្យដឹងថា ស្រមោលនោះចាលទៅប៉ុន្មានជាន់ប៉ុន្មានទប់ ឯទប់នោះ គឺស្រមោលដែលនៅសល់ មិនពេញមួយជាន់ ហើយគេជាន់ទទឹងខ្ទប់មក វិធីនេះគេធ្លាប់ធ្វើមកពីដើម តាមបែបក្នុងគម្ពីរ ឥឡូវនេះមានឧទ្ធិកាហើយតែបួសហើយវេលាណាគេក៏កត់ម៉ោងនាទីក្នុងពេលនោះឲ្យដឹងថា បួសហើយម៉ោងប៉ុន្មាន ប៉ុន្មាននាទី ព្រោះការវាស់ស្រមោល ក៏គឺឲ្យដឹងពេលវេលា ដូចគ្នានឹងនាឡិកាដែរ ការកំណត់ពេលតាមនាឡិកានាំឲ្យស្រួលដល់កិច្ចការសព្វវេលា គឺ ពេលយប់ ឬពេលថ្ងៃស្រទំរកមើលស្រមោលមិនឃើញ ។ ๒- ឲ្យដឹងថាបួសក្នុងរដូវណា ។ ๓- ឲ្យដឹងថាពេលព្រឹក ឬរសៀល ។ ๔- ត្រូវអាចារ្យជ្រាប់ការបួបរួមដល់ភិក្ខុដែលទើបនឹងបួសហើយ ឲ្យចាំទុកថា ខ្លួនបួសពីថ្ងៃណា ខែណា រដូវណា ពេលម៉ោងប៉ុន្មាន ។

សម្តែងឲ្យ ១ កត្តដែលទាយកនិមន្តទៅប្រគេន ១ កត្តដែលទាយកឲ្យដល់ភិក្ខុដោយស្វាក គឺសរសេរឈ្មោះភិក្ខុ ឬទាយក ហើយចាប់ ១ កត្តដែលទាយកឲ្យតែមួយថ្ងៃក្នុងបក្ខៗ (ខាងខ្នើត ឬរនោច) ១ កត្តដែលទាយកឲ្យក្នុងថ្ងៃឧបាសថ ១ កត្តដែលទាយកឲ្យក្នុងថ្ងៃ ១ កើត ឬមួយរោច ១ (បព្វជិតត្រេកអរក្នុងអតិរេកលាភនោះបាន) ។ បព្វជ្ជាអាស្រ័យនូវចីវរបង្សុកូល[1] អ្នកត្រូវធ្វើការឧស្សាហ៍ក្នុងសំពត់បង្សុកូលនោះអស់មួយជីវិត ។ អតិរេកលាភ (៦ យ៉ាង) គឺសំពត់ធ្វើពីសម្បកឈើ ១ សំពត់ធ្វើពីកប្បាស ១ សំពត់ធ្វើពីសូត្រ ១ សំពត់ធ្វើពីរោមសត្វ ១ សំពត់ធ្វើពីផ្លែ ១ សំពត់កន្ទៈ គឺសំពត់ធ្វើពីរបស់ទាំងប្រាំលាយគ្នា ១ (បព្វជិតត្រេកអរក្នុងអតិរេកលាភនោះបាន) ។ បព្វជ្ជាអាស្រ័យម្លប់ឈើជាសេនាសនៈ អ្នកត្រូវធ្វើការឧស្សាហ៍ ក្នុងសេនាសនៈនោះ អស់មួយជីវិត ។ អតិរេកលាភ (៥ យ៉ាង) គឺវិហារ ១ អឌ្ឍយោគ (ពាងពាំងមួយចំហៀង) ១ ប្រាសាទវែង ១ ប្រាសាទដំបូលត្រងិល ១ គុហា ១ (បព្វជិតត្រេកអរក្នុងអតិរេកលាភនោះបាន) ។ បព្វជ្ជាអាស្រ័យភេសជ្ជៈដែលត្រាំដោយទឹកមូត្រស្អុយ អ្នកត្រូវធ្វើការឧស្សាហ៍ ក្នុងភេសជ្ជៈនោះអស់មួយជីវិត ។ អតិរេកលាភ (៥ យ៉ាង) គឺទឹកដោះរាវ ១ ទឹកដោះខាប់ ១ ប្រេង ១ ទឹកឃ្មុំ ១ ស្ករអំពៅ ១ (បព្វជិតត្រេកអរក្នុងអតិរេកលាភនោះបាន) ។

និស្ស័យ ៤ ចប់

១- សំពត់ដែលគេចោលលើគំនរដី ឬសំរាម ហើយរើសយកមកធ្វើជាចីវរ ។

[๑๔๔] ก็สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายให้อุปสมบทแก่ภิกษุหนึ่งรูปแล้ว ปล่อยให้นอนอยู่ในที่นั้นแหละแล้วก็เดินจากไป ฯ ภิกษุนั้นมาคนเดียวในภายหลังแหละ ได้พบกับหญิงคนหนึ่งที่เคยเป็นภรรยาเก่าในระหว่างทาง ฯ หญิงนั้นได้กล่าวกับเขาอย่างนี้ว่า บัดนี้ท่านได้บวชแล้วหรือ ฯ ภิกษุนั้นตอบว่า ใช่ ฉันได้บวชแล้ว ฯ หญิงนั้นกล่าวว่า ท่านจงมาเสพเมถุนธรรมกับพวกเราเถิด ฯ ภิกษุนั้นได้เสพเมถุนธรรมกับหญิงนั้นแล้ว ได้ตามไปข้างหลังพวกเขา ฯ ภิกษุทั้งหลายได้กล่าวกับภิกษุนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนอาวุโส เหตุไรท่านจึงทำความเนิ่นช้าให้เกิดขึ้นอย่างนี้ ฯ ภิกษุนั้นได้บอกเรื่องนั้นแก่ภิกษุทั้งหลาย ฯ ภิกษุทั้งหลายได้บอกเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ เพราะเหตุนั้นแล พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ได้ยินว่าเธอให้อุปสมบทแก่ภิกษุจริงหรือ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า จริงพระพุทธเจ้าข้า ฯ ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรงติเตียนว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ไฉนเธอจึงให้อุปสมบทแก่ภิกษุเล่า ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุใดให้อุปสมบทก็ดี ให้นิสัยก็ดี ให้สามเณรบวชก็ดี ภิกษุนั้นย่อมไม่ได้รับสรรเสริญ ๔ ประการ ฯ ๔ ประการ คือ ฯ

[๑๔๔] ก็สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายให้อุปสมบทแก่ภิกษุหนึ่งรูปแล้ว ปล่อยให้นอนอยู่ในที่นั้นแหละแล้วก็เดินจากไป ฯ ภิกษุนั้นมาคนเดียวในภายหลังแหละ ได้พบกับหญิงคนหนึ่งที่เคยเป็นภรรยาเก่าในระหว่างทาง ฯ หญิงนั้นได้กล่าวกับเขาอย่างนี้ว่า บัดนี้ท่านได้บวชแล้วหรือ ฯ ภิกษุนั้นตอบว่า ใช่ ฉันได้บวชแล้ว ฯ หญิงนั้นกล่าวว่า ท่านจงมาเสพเมถุนธรรมกับพวกเราเถิด ฯ ภิกษุนั้นได้เสพเมถุนธรรมกับหญิงนั้นแล้ว ได้ตามไปข้างหลังพวกเขา ฯ ภิกษุทั้งหลายได้กล่าวกับภิกษุนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนอาวุโส เหตุไรท่านจึงทำความเนิ่นช้าให้เกิดขึ้นอย่างนี้ ฯ ภิกษุนั้นได้บอกเรื่องนั้นแก่ภิกษุทั้งหลาย ฯ ภิกษุทั้งหลายได้บอกเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ เพราะเหตุนั้นแล พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ได้ยินว่าเธอให้อุปสมบทแก่ภิกษุจริงหรือ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า จริงพระพุทธเจ้าข้า ฯ ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรงติเตียนว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ไฉนเธอจึงให้อุปสมบทแก่ภิกษุเล่า ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุใดให้อุปสมบทก็ดี ให้นิสัยก็ดี ให้สามเณรบวชก็ดี ภิกษุนั้นย่อมไม่ได้รับสรรเสริญ ๔ ประการ ฯ ๔ ประการ คือ ฯ

ហើយ មិនត្រូវកាន់យកវបស់ដែលគេមិនឲ្យ គឺកាន់យកដោយចេយ្យចិត្ត ដោយហោចទៅត្រឹមតែស្មៅមួយទង ។ ភិក្ខុណាកាន់យកវបស់មានតម្លៃ ๑ បាទក្តី គួរជល់ ๑ បាទក្តី លើសជាង ๑ បាទក្តី ដែលគេមិនបានឲ្យ គឺកាន់យកដោយចេយ្យចិត្ត ភិក្ខុនោះមិនមែនជាសមណៈ មិនមែនជាកូនចៅព្រះពុទ្ធជាសក្យៈ ។ ធម្មតាស្វ៊ីកឈើលឿង (ទុំ) ដែលជ្រុះចុះចាកទង ហើយ មិនគួរមានពណ៌ខៀវ (ស្រស់ខ្ចី) វិញបាន មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុកាន់យកវបស់មានតម្លៃ ๑ បាទក្តី គួរជល់ ๑ បាទក្តី លើសជាង ๑ បាទក្តី ដែលគេមិនបានឲ្យ គឺកាន់យកដោយចេយ្យចិត្ត មិនមែនជាសមណៈ មិនមែនជាកូនចៅព្រះពុទ្ធជាសក្យៈ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ អ្នកមិនត្រូវធ្វើកិច្ចនោះអស់មួយជីវិត ។ ភិក្ខុឧបសម្បន្នហើយមិនត្រូវក្លែងធ្វើសត្វឲ្យធ្លាក់ចុះចាកជីវិតឡើយ ដោយហោចទៅតាំងពីស្រមោចខ្មៅ និងស្រមោចក្រហម ។ ភិក្ខុក្លែងធ្វើរាងកាយមនុស្សឲ្យធ្លាក់ចុះចាកជីវិត រាប់តាំងពីរំលូតគភ៌ ដោយហោចទៅ ភិក្ខុនោះមិនមែនជាសមណៈ មិនមែនជាកូនចៅព្រះពុទ្ធជាសក្យៈ ។ ធម្មតាថ្មក្រាស់បែកជាពីរហើយ ជាធម្មជាតិជិតវិញមិនបានមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុក្លែងធ្វើនូវរាងកាយមនុស្សឲ្យធ្លាក់ចុះចាកជីវិត ក៏មិនមែនជាសមណៈ មិនមែនជាកូនចៅព្រះពុទ្ធជាសក្យៈ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ អ្នកមិនត្រូវធ្វើកិច្ចនោះអស់មួយជីវិត ។ ភិក្ខុឧបសម្បន្នហើយ មិនត្រូវនិយាយអួតឧត្តរិមនុស្សធម្មដោយពាក្យថា អាត្មាត្រេកអរចំពោះក្នុងផ្ទះស្ងាត់ ដូច្នេះ ដោយហោចទៅ ។ ភិក្ខុណាមានសេចក្តីប្រាថ្នា

ลามกเดียรสเจตนาปรารถนาครอบสงฆ์แล้วยัง นิยายอุตริมนุสสธรรม คือฌานก็ดี วิโมกข์ก็ดี สมาธิก็ดี สมาบัติก็ดี มรรคก็ดี ผลก็ดี เดียรมิ่นจริง ภิกษุนั่นมิ่นเดียรมิ่นเป็นสมณะ มิ่นเดียรมิ่นเป็นบุตรเจ้าพระพุทธเจ้าศากยะ ฯ ธรรมดาเดียรหมดเปลือกตุ้งติ้ง แล้วมิ่นควรเกิดขึ้นอีกได้ มีอุปมาอย่างนี้ฉันใดมิ่นฉันนั้น ภิกษุมีสเจตนาปรารถนา ลามกเดียรสเจตนาปรารถนาครอบสงฆ์แล้วยัง นิยายอุตริมนุสสธรรมเดียรมิ่นมี มิ่นจริง ก็มิ่นเดียรมิ่นเป็นสมณะ มิ่นเดียรมิ่นเป็นบุตรเจ้าพระพุทธเจ้าศากยะ ก็มีอุปไมยอย่างนั่นเหมือนกัน ฯ อันภิกษุมิ่นควรทำกิจนั่นตลอดชีวิต ฯ

กิจมิ่นควรทำ ๔ อย่าง จบ

[๑๔๕] ก็สมัยนั่นเหมือนกัน ภิกษุรูปหนึ่งถูกสงฆ์ยกวัตรเพราะมิ่นเห็นอาบัติแล้วก็สึกไป ฯ อันนั่นกลับมาขออุปสมบทในสำนักภิกษุทั้งหลายอีก ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนี้แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีภิกษุในศาสนานี้ถูกสงฆ์ยกวัตรแล้ว เพราะมิ่นเห็นอาบัติแล้วสึกไป ฯ อันนั่นกลับมาขออุปสมบทในสำนักภิกษุทั้งหลายอีก ฯ ถูกภิกษุทั้งหลายนิยายกับอันนั่นอย่างนี้ว่า อันท่านเห็นอาบัตินี้หรือ ฯ เมื่อนั่นนิยายว่า ข้าพเจ้าเห็นอาบัตินี้ ถูกภิกษุทั้งหลายให้ทำปริวาส[1] เมื่อนิยายว่า ข้าพเจ้ามิ่นเห็นอาบัตินี้เหมือนกัน มิ่นถูกให้ทำปริวาส ฯ ลุ

๑- ปาลีว่า ปพฺพาชา คือบวชเป็นสามเณร ฯ

ภิกษุทั้งหลายบอกแล้วจึงถามอย่างนี้ว่า ท่านเห็นอาบัติหรือ ไม่ ? ถ้าสามเณรนั้นบอกว่า ข้าพเจ้าเห็น ก็ให้อุปสมบทเถิด ถ้าบอกว่า ข้าพเจ้าไม่เห็น ก็ไม่ให้อุปสมบท ? ครั้นภิกษุทั้งหลายให้อุปสมบทแล้ว ก็ถามภิกษุนั้นว่า ท่านเห็นอาบัตินั้นหรือ ? ถ้าภิกษุนั้นบอกว่า ข้าพเจ้าเห็น ภิกษุทั้งหลายก็ถามว่า ท่านเห็นอาบัติอะไร ? ถ้าบอกว่า ข้าพเจ้าไม่เห็น ภิกษุทั้งหลายก็ถามว่า ท่านเห็นอาบัติหรือ ? ครั้นภิกษุทั้งหลายถามแล้วจึงบอกว่า ท่านเห็นอาบัตินั้นหรือ ? ถ้าภิกษุนั้นบอกว่า ข้าพเจ้าเห็น

ធ្វើតប ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាចុះ បើនិយាយថា ខ្ញុំករុណានឹងមិនធ្វើតបទេ មិនត្រូវឲ្យឧបសម្បទាឡើយ ។ លុះភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាហើយត្រូវសួរភិក្ខុនោះថា លោកនឹងធ្វើតបអាបត្តិនោះឬទេ ។ បើភិក្ខុនោះនិយាយថា ខ្ញុំករុណានឹងធ្វើតបអាបត្តិនោះ ត្រូវសូត្រឱសារណាកម្មចុះ បើនិយាយថា ខ្ញុំករុណានឹងមិនធ្វើតបទេ មិនត្រូវឲ្យឱសារណាកម្មទេ ។ លុះភិក្ខុទាំងឡាយសូត្រឱសារណាកម្មហើយ ត្រូវនិយាយនឹងភិក្ខុនោះថា ចូរលោកធ្វើតបអាបត្តិនោះចុះ ។ បើភិក្ខុនោះធ្វើតប ការធ្វើតបនេះជាការល្អ បើមិនធ្វើតបទេ កាលបើភិក្ខុទាំងឡាយបានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ត្រូវលើកវត្តភិក្ខុនោះទៀត កាលបើមិនបានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា មិនត្រូវអាបត្តិព្រោះបរិភោគរួមព្រោះនៅរួមទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើមានភិក្ខុក្នុងសាសនានេះត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយលើកវត្តព្រោះមិនលះបង់ទិដ្ឋិអាក្រក់ហើយសឹកទៅ ។ អ្នកនោះត្រឡប់មកសូមឧបសម្បទានឹងភិក្ខុទាំងឡាយទៀត ។ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយនឹងអ្នកនោះយ៉ាងនេះថា អ្នកនឹងលះបង់ទិដ្ឋិអាក្រក់នោះទេ ។ បើអ្នកនោះនិយាយថា ខ្ញុំករុណានឹងលះបង់ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយបំបួសចុះ បើនិយាយថា ខ្ញុំនឹងមិនលះបង់ទេ មិនត្រូវបំបួសទេ ។ លុះភិក្ខុទាំងឡាយបំបួសហើយ ត្រូវសួរសាមណេរនោះថា អ្នកនឹងលះបង់ទិដ្ឋិអាក្រក់នោះទេ ។ បើសាមណេរនោះនិយាយថា ខ្ញុំករុណានឹងលះបង់ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាចុះ បើនិយាយថា ខ្ញុំករុណាមិនលះបង់ទេ មិនត្រូវឲ្យឧបសម្បទាទេ ។ លុះភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យឧបសម្បទាហើយ ត្រូវសួរថា លោកនឹងលះបង់

ทิฏฐิអាក្រក់នោះទេ ។ បើភិក្ខុនោះនិយាយថា ខ្ញុំករុណានឹងលះបង់ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយសូត្រឱសារណាកម្មចុះ បើនិយាយថា ខ្ញុំករុណានឹងមិនលះបង់ទេ មិនត្រូវសូត្រឱសារណាកម្មទេ ។ លុះភិក្ខុទាំងឡាយសូត្រឱសារណាកម្មហើយ ត្រូវនិយាយនឹងភិក្ខុនោះថា ចូរលោកលះបង់ទិដ្ឋិអាក្រក់នោះទៅ ។ បើភិក្ខុនោះលះបង់ ការលះបង់នេះជាការល្អ បើមិនលះបង់ទេ កាលបើភិក្ខុទាំងឡាយបានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ត្រូវលើកវត្ថុភិក្ខុនោះទៀត បើមិនបានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាទេ មិនត្រូវអាបត្តិ ព្រោះបរិភោគរួម ព្រោះនៅរួមទេ ។

មហាខន្ធកៈទី ๑ ចប់

อุทานคาถา

[๑๔๖] *កាលបើព្រះវិនัยមានប្រយោជន៍ធំ នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ដល់ភិក្ខុមានសីលជាទីស្រឡាញ់ទាំងឡាយ ជាសភាវៈទ្រទ្រង់ទុកនូវសាសនាផង ជាទីគោចរបស់ព្រះជិនស្រីជាសព្វញ្ញូផង មិនមែនជាវិស័យនៃបុគ្គលដទៃ ជាទីក្សេមក្សាន្តដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ញត្តហើយដោយប្រពៃ ដើម្បីសង្កត់សង្កិននូវពួកភិក្ខុ ដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមកផង ដើម្បីតម្កល់ តម្កើងនូវពួកភិក្ខុដែលមានសេចក្តីខ្វាសផង ដោយឥតសង្ស័យ អ្នកប្រាជ្ញដែលមានប្រក្រតីធ្វើនូវប្រយោជន៍ដ៏សមគួរតែងប្រតិបត្តិដោយឧបាយ ក្នុងខន្ធកវិនัยផង ក្នុងបរិវារៈផង ព្រមទាំងមាតិកា ។ បុគ្គលណាមិនស្គាល់គោ*

บุคคลนោះនឹងរក្សាហ្វូងគោដូចម្តេចបាន យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុ
ណាមិនស្គាល់សីល ភិក្ខុនោះនឹងរក្សាសេចក្តីសង្រួមក្នុងសីល
ដូចម្តេចបាន យ៉ាងនោះដែរ ។ បើទុកជាព្រះសូត្រ និងព្រះ
អភិធម្មសាបសូន្យអស់ទៅហើយ តែបើព្រះវិនัยមិនទាន់
វិនាសនៅឡើយទេ សាសនាឈ្មោះថា ឋិតថេរតទៅទៀត
បាន ។ ព្រោះហេតុនៃការសង្គាយនានោះ ខ្ញុំនឹងពោលនូវ
ឧទានតាមលំដាប់ ដោយសមគួរតាមប្រាជ្ញា ចូរលោកទាំង-
ឡាយចាំស្តាប់ខ្ញុំជាអ្នកពោល ។ វត្ថុផង និទានផង នัយនៃ
អាបត្តិទាំងឡាយផង បេយ្យាលៈផង វត្ថុជាដើមនោះ ខ្ញុំ
លំបាកនឹងធ្វើឲ្យអស់សព្វគ្រប់ ចូរលោកទាំងឡាយ ជ្រាប
ច្បាស់នូវវត្ថុជាដើមនោះតាមនัយ (នៃឧទានគាថាដែលខ្ញុំ
ពោលដោយសង្ខេបតទៅនេះចុះ) ។ រឿងព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់គង់
ក្រោមពោធិព្រឹក្ស ១ រឿងទ្រង់គង់ក្រោមរាជាយតនព្រឹក្ស ១
រឿងទ្រង់ត្រឡប់មកកាន់អជបាលនិគ្រោធវិញហើយ ទ្រង់មាន
ពុទ្ធបវិតក្ក ១ រឿងសហម្បតិព្រហ្ម ១ រឿងអាឡារតាបស
១ រឿងឧទ្ទកតាបស ១ រឿងព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រិះរិះថា គួរ
សម្តែងធម៌ដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ១ រឿងទ្រង់ជួបនឹង ឧបក-
ជីវក ១ រឿងទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ឥសិបតនមិគទាយវន ១ រឿង
កោណ្ឌញ្ញភិក្ខុ ១ រឿងភទ្ទិយភិក្ខុ ១ រឿងវប្បភិក្ខុ ១ រឿង

มหานามกิกุ ๑ เรื่องอัสสชิกิกุ ๑ เรื่องยสกุลบุตร ๑ เรื่องสหายชาวเมืองปาวา ๔ นาก ๑ เรื่องสหายชาวเมืองปาวา ๕๐ นาก ๑ เรื่องพระบรมศาสดาเสด็จ ทรงส่งพระอรหันต์ทั้งหลายไปทางทิศต่างๆ เพื่อประกาศพระศาสนา ๑ เรื่องมาร ๑ เรื่องกุมาร ๓๐ นาก ๑ เรื่องชฎิลชื่ออุรุเวลกัสสป ๑ เรื่องชฎิลชื่อนทีกัสสป ๑ เรื่องชฎิลชื่อคยากัสสป ๑ เรื่องเวรัญชพราหมณ์ ๑ เรื่องมหาราช ๑ เรื่องพระอินทร์ ๑ เรื่องพรหม ๑ เรื่องอุปกอาชีวก ๑ เรื่องปัญจวัคคีย์ทั้งหมด ๑ เรื่องสัตตปัณณิคูหา ๑ เรื่องสุปปพุทธกุฏฐิ ๑ เรื่องถูกงูกัดที่สัตตปัณณิคูหา ๑ เรื่องเทวทัตต์ ๑ เรื่องพระเจ้าอชาตศัตรู ๑ เรื่องช้างนาฬาคีรี ๑ เรื่องพระสัมพุทธเจ้าทรงห้ามภัตร ๑ เรื่องทรงห้ามสลาก ๑ เรื่องทรงห้ามปักษ์ ๑ เรื่องทรงห้ามอุโบสถ ๑ เรื่องทรงห้ามปวารณา ๑ เรื่องทรงห้ามสังฆกรรม ๑ เรื่องทรงห้ามสมานสังวาส ๑ เรื่องทรงห้ามอุปสมบท ๑ เรื่องทรงห้ามนิสัย ๑ เรื่องทรงห้ามสามเณร ๑ เรื่องทรงห้ามการให้โอวาทภิกษุณี ๑ เรื่องทรงห้ามการรับเจ้าสำนักภิกษุณี ๑ เรื่องทรงห้ามการอยู่จำพรรษาของภิกษุณี ๑ เรื่องทรงห้ามการปวารณาของภิกษุณี ๑ เรื่องทรงห้ามสังฆกรรมของภิกษุณี ๑ เรื่องทรงห้ามการสมานสังวาสของภิกษุณี ๑ เรื่องทรงห้ามการอุปสมบทของภิกษุณี ๑ เรื่องทรงห้ามการรับนิสัยของภิกษุณี ๑ เรื่องทรงห้ามการรับสามเณรีของภิกษุณี ๑ เรื่องทรงห้ามการด่าบริภาษภิกษุณี ๑ เรื่องทรงห้ามการให้ภิกษุณีโอวาทภิกษุ ๑ เรื่องทรงห้ามการรับเจ้าสำนักภิกษุ ๑ เรื่องทรงห้ามการอยู่จำพรรษาของภิกษุ ๑ เรื่องทรงห้ามการปวารณาของภิกษุ ๑ เรื่องทรงห้ามสังฆกรรมของภิกษุ ๑ เรื่องทรงห้ามการสมานสังวาสของภิกษุ ๑ เรื่องทรงห้ามการอุปสมบทของภิกษุ ๑ เรื่องทรงห้ามการรับนิสัยของภิกษุ ๑ เรื่องทรงห้ามการรับสามเณรของภิกษุ ๑ เรื่องทรงห้ามการด่าบริภาษภิกษุ ๑ เรื่องทรงห้ามการให้ภิกษุโ

គយាសីសប្រទេស ១ រឿងទ្រង់គង់ក្នុងលដ្ឋិវនឧទ្យាន (សួន
ព្រៃត្នោត) ១ រឿងព្រះបាទ មាគធរាជ ១ រឿងឧបតិស្ស-
មាណព ១ រឿងកោលិតមាណព ១ រឿងអ្នកដែនមគធ:
ជឹងច្បាស់ថា ពួកកុលបុត្រប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ១ រឿងពួកភិក្ខុ
ស្បែកដណ្តប់មិនល្អ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យឧបជ្ឈាយ៍
បណ្តេញសទ្ធិវិហារិកដែលប្រព្រឹត្តមិនល្អ ១ រឿងព្រាហ្មណ៍
ស្តាំងស្តមសៅហ្មង ១ រឿងភិក្ខុប្រព្រឹត្តអនាចារ ១ រឿង
ព្រាហ្មណ៍បួសដើម្បីចិញ្ចឹមពោះ ១ រឿងមាណពទើបតែនឹង
មកសូមផ្នួស ភិក្ខុច្រាប់និស្សយមុន ១ រឿងទ្រង់ហាមមិន
ឲ្យៗ ឧបសម្បទាដោយគណៈសង្ឃតិចជាង ១០ រូប ១ រឿង
ទ្រង់ហាមភិក្ខុដែលមានវស្សាតិចជាង ១០ មិនឲ្យៗ ឧប-
សម្បទាគេ ១ រឿងទ្រង់ហាមភិក្ខុដែលល្ងង់ៗ មិនឲ្យៗ ឧប-
សម្បទាគេ ១ រឿងឧបជ្ឈាយ៍ចៀសចេញទៅកាន់ទិស ១
រឿងភិក្ខុមានវស្សា ១០ ឲ្យនិស្សយ ១ រឿងពួកអន្តេវាសិក
ប្រព្រឹត្តមិនល្អក្នុងអាចារ្យត្រូវបណ្តេញ ១ រឿងទ្រង់ហាមពួក
ភិក្ខុល្ងង់ៗ មិនឲ្យៗ និស្សយគេ ១ រឿងរម្ងាប់ចាកនិស្សយ
១ រឿងភិក្ខុប្រកបដោយអង្គច្រាំ គួរនឹងមិនគួរឲ្យឧបសម្បទា
គេជាដើម ១ រឿងភិក្ខុប្រកបដោយអង្គច្រាំមួយ គួរនឹងមិនគួរ
ឲ្យឧបសម្បទាគេជាដើម ១ រឿងព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា

បុគ្គលណាពីដើមធ្លាប់ជាតិរ្ថិយ ដល់មកបួសជាភិក្ខុមិនស្តាប់ពាក្យឧបជ្ឈាយ៍ ហើយត្រឡប់ទៅជាតិរ្ថិយដូចដើម បើមកវិញ មិនត្រូវឲ្យឧបសម្បទាទេ ១ រឿងទ្រង់ត្រាស់ថា បើបុគ្គលឯទៀតធ្លាប់ជាតិរ្ថិយហើយ ប្រាថ្នាបព្វជ្ជាឧបសម្បទា ត្រូវឲ្យនៅបរិវាស ៤ ខែ ១ រឿងទ្រង់ត្រាស់ថាបើតិរ្ថិយមកបួសទាំងអាក្រាតត្រូវឧបជ្ឈាយ៍ស្វែងរកតម្លៃចីវរឲ្យ ១ រឿងទ្រង់ត្រាស់ថា បើតិរ្ថិយមិនទាន់កោរសក់ ត្រូវសង្ឃអបលោកធ្វើកណ្តុកម្ម ឲ្យ ១ រឿងទ្រង់ត្រាស់ថាបើជដិលជាកម្មវាទី កិរិយាវាទីមិនបាច់ឲ្យនៅបរិវាស ១ រឿងទ្រង់ត្រាស់ថា បើជាតិសក្យៈធ្លាប់ជាតិរ្ថិយមកបួស មិនបាច់ឲ្យនៅបរិវាស ១ រឿងទ្រង់បញ្ញត្តមិនឲ្យបំបួស មនុស្សមានអាពាធ ៥ យ៉ាង ក្នុងដែនមគធៈ ១ រឿងទ្រង់បញ្ញត្តមិនឲ្យបំបួសរាជអមាត្យ ១ រឿងភិក្ខុបំបួសអង្គុលិមាលចោរ ក្រោយមកទ្រង់បញ្ញត្តមិនឲ្យបំបួសចោរ ១ រឿងព្រះបាទមាគធរាជទ្រង់អនុញ្ញាត ទោសដល់ពួកអ្នកបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ១ រឿងព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់បញ្ញត្តមិនឲ្យបំបួសចោរទម្លាយគុក ១ រឿងទ្រង់បញ្ញត្តមិនឲ្យបំបួសចោរដែលរាជការព្យួរទោសទុក ១ រឿងទ្រង់បញ្ញត្តមិនឲ្យបំបួសមនុស្សដែលមានស្នាមរំពាត់ ១ រឿងទ្រង់បញ្ញត្តមិនឲ្យបំបួសមនុស្ស ដែលគេបៀតបៀន ឲ្យមានស្លាកស្នាម ១ រឿងទ្រង់បញ្ញត្តមិនឲ្យបំបួសមនុស្ស ដែលជំពាក់បំណុលគេ

๑ เรื่องทรงบัญญัติมิให้บริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑๐ เรื่องภิกษุบริโภคของที่เขาถวายแก่สงฆ์ ๑ เรื่องภិกษុបរិភោគ

ដោយហេតុអហិនាគមកបួសក្នុងសំណាក់ភិក្ខុ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សដែលសម្ងាប់ម្តាយ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សដែលសម្ងាប់ឪពុក ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សដែលសម្ងាប់ព្រះអរហន្ត ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សដែលប្រទូស្តភិក្ខុនី ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសបុគ្គលដែលបំបែកសង្ឃ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសបុគ្គលដែលធ្វើព្រះលោហិត ឲ្យពុះពងឡើង ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សជាឧភតោព្យញ្ជនក: ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យៗ ឧបសម្បទាដល់បុគ្គលគ្មានឧបជ្ឈាយ៍ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យយកសង្ឃជាឧបជ្ឈាយ៍ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យយកគណ:ជាឧបជ្ឈាយ៍ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យយកបណ្ឌកជាឧបជ្ឈាយ៍ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យៗ ឧប-សម្បទាដល់កុលបុត្រគ្មានបាត្រ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យៗ ឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រគ្មានចីវរ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យៗ ឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រគ្មានបាត្រ គ្មានចីវរទាំងពីរយ៉ាងនោះ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យៗ ឧបសម្បទាដល់បុគ្គលដែលខ្វិនបាត្រគេ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យៗ ឧបសម្បទាដល់បុគ្គលដែលខ្វិនចីវរគេ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យៗ ឧបសម្បទាដល់បុគ្គលដែលខ្វិនទាំងបាត្រទាំងចីវរគេ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យ

បំបួសមនុស្សកំបុតដៃ ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្ស
កំបុតជើង ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សកំបុតទាំង
ដៃទាំងជើង ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សកំបុត
ត្រចៀក ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សកំបុតច្រមុះ
១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួស មនុស្សកំបុតទាំងត្រចៀកទាំង
ច្រមុះ ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សកំបុតម្រាមដៃ ១
រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សកំបុតមេដៃ ឬមេជើង ១
រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សជាច់សរសៃធំ ១ រឿងទ្រង់
ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សមានម្រាមដៃជាប់គ្នា ១ រឿងទ្រង់
ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សគម ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួស
មនុស្សតឿ ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សពក ក ១
រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្ស ដែលគេបៀតបៀនឲ្យមាន
ស្វាកស្នាម ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សដែលមាន
ស្នាមរំពាត់ ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សដែលរាជការ
ព្យួរទោសទុក ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សជើងសូក់
១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សដែលមានរោគអាក្រក់
១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សប្រទូស្តបរិសទ្យ ១ រឿង
ទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សទើបនឹងខ្វាក់ ឬខ្វាក់ម្ខាង ១
រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សក្ងែងក្ងក់ដៃជើង ១ រឿង

ទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សខ្វក ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សដែលស្ងាប់មួយចំហៀងខ្លួន ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សខ្វិន ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សចាស់គ្រាំគ្រា ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សខ្វាក់ពីកំណើត ឬខ្វាក់ទាំងពីរខាង ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សគ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សថ្លង់ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យបំបួសមនុស្សទាំងខ្វាក់ពីកំណើតទាំងគ ๑ មិនឲ្យបំបួសមនុស្សទាំងខ្វាក់ពីកំណើតទាំងថ្លង់ ๑ មិនឲ្យបំបួសមនុស្សទាំងគទាំងថ្លង់ ๑ មិនឲ្យបំបួសមនុស្សទាំងខ្វាក់ពីកំណើត ទាំងគ ទាំងថ្លង់ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យៗ និស្ស័យដល់ពួកភិក្ខុអលជ្ជី ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យនៅអាស្រ័យនឹងពួកភិក្ខុអលជ្ជី ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយមិនបាច់មាននិស្ស័យបាន ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុបម្រើជំងឺមិនទាន់បាននិស្ស័យនៅដោយឥតនិស្ស័យ បានព្រោះភិក្ខុឈឺអង្វរ ๑ រឿងព្រះមហាកស្សបប្រើបម្រើឲ្យទៅនិមន្តព្រះអានន្ទថា ចូរមកសូត្រឲ្យឧបសម្បទាបេក្ខៈ ๑ រឿងឧបសម្បទាពីររូបប្រកែកគ្នាអំពីរឿងដណ្តើមគ្នាឧបសម្បទាមុន ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យសូត្រ អនុសាវនាជាមួយគ្នាដោយមានឧបជ្ឈាយ៍តែមួយរូប ๑ រឿងកុមារកស្សបមានអាយុ ๒๐ ឆ្នាំរាប់តាំង

ពីឆ្នាំដែលនៅក្នុងគកិផងបានឧបសម្បទា ១ រឿងពួកឧប-
សម្បន្នដែលអាពាធទាំងឡាយបៀតបៀនច្រាកដឡើង ១ រឿង
ពួកភិក្ខុសួរអន្តរាយិកធម៌នឹងពួកឧបសម្បទាបេក្ខៈ ដែលមិន
ទាន់ប្រៀនប្រដៅឧបសម្បទាបេក្ខៈអៀនខ្មាស ១ រឿងពួក
ភិក្ខុប្រៀនប្រដៅឧបសម្បទាបេក្ខៈ ក្នុងទីកណ្តាលជំនុំសង្ឃ
នោះ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យប្រៀនប្រដៅក្នុងទីសមគួរហើយ
សឹមសួរអន្តរាយិកធម៌ក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ១ រឿងទ្រង់ហាម
មិនឲ្យភិក្ខុល្ងង់ៗ ប្រៀនប្រដៅ ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុ
ដែលគ្មានការសន្មតិប្រៀនប្រដៅ ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យ
អាចារ្យ និងឧបសម្បទាបេក្ខៈចូលមក ក្នុងជំនុំសង្ឃជាមួយ
គ្នា ១ រឿងឧបសម្បទាបេក្ខៈសូមឧបសម្បទានឹងសង្ឃដោយ
ពាក្យថា សូមឲ្យសង្ឃស្រោចស្រង់ ១ រឿងច្រាប់និស្ស័យ
បួន ១ រឿងភិក្ខុដែលបានឧបសម្បទាហើយដើរមកតែម្នាក់ឯង
ជួបនឹងស្រីជាបុរាណទុតិយិកាត្រង់កណ្តាលផ្លូវ ១ រឿងភិក្ខុ
ដែលសង្ឃលើកវត្ត ព្រោះមិនឃើញអាបត្តិ ១ រឿងភិក្ខុដែល
សង្ឃលើកវត្ត ព្រោះមិនធ្វើតបន្ទូវអាបត្តិ ១ រឿងភិក្ខុដែល
សង្ឃលើកវត្តព្រោះមិនលះបង់នូវទិដ្ឋិអាក្រក់ ១។

រួមរឿងក្នុងខន្ធកៈនេះ ១៧២ រឿង ដោយប្រការដូច្នេះ

ឧទ្ទានក្នុងមហាខន្ធកៈ ចប់

อัฏฐกถา

นิสสยคหาณากถา

[๑๓๖] ក្នុងបទថា **អលដ្ឋិនំ นิสฺสาย วสนฺติ** នេះ មានវិនិច្ឆ័យថា បទថា **อลដ្ឋินំ** ជាឆដ្ឋីវិភត្តិ ប្រើក្នុងអត្ថនៃទុតិយាវិភត្តិ សេចក្តីថា ភិក្ខុទាំងឡាយអាស្រ័យបុគ្គលជាអលជ្ជីទាំងឡាយ ។

បទថា **ยาว ภิกฺขุสภาคตำ ชานามิ** សេចក្តីថា អញនឹងដឹងភាពដែលភិក្ខុអ្នកឲ្យនិស្សយ ជាអ្នកត្រូវចំណែកគ្នាជាមួយភិក្ខុទាំងឡាយ គឺភាពជាបុគ្គលខ្វាសប្រមាណប៉ុនណា ។ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុដែលដល់នូវឋានៈថ្មី សូម្បីភិក្ខុណាមួយពោលថា ភិក្ខុ លោកចូរកាន់យកនិស្សយដូច្នេះ គប្បីពិចារណា ការដែលភិក្ខុអ្នកឲ្យនិស្សយ ជាលជ្ជី ๔-๕ ថ្ងៃហើយ សឹមកាន់យកនិស្សយ ។ ព្រះថេរៈជាលជ្ជី ជាអ្នកប្រាថ្នានឹងកាន់យកក្នុងថ្ងៃដែលខ្លួនមកនោះឯង ឯព្រះថេរៈពោលថា លោកចូរងាំចាំសិន លោកនឹងដឹង ដូច្នេះហើយពិនិត្យមើលអាចារៈ ๒-๓ ថ្ងៃហើយ សឹមឲ្យនិស្សយ ការធ្វើយ៉ាងនេះរមែងគួរ ។

ដោយប្រក្រតី ភិក្ខុដែលទៅកាន់ទីដែលកាន់យកនិស្សយ ត្រូវកាន់យកនិស្សយក្នុងថ្ងៃនោះឯង សូម្បីតែមួយថ្ងៃក៏រក្សាមិនបាន ។ បើក្នុងបឋមយាម អាចារ្យមិនមានឱកាស កាលមិនបានឱកាស ទោះដេកដោយតាំងចិត្តទុកថា អញនឹងកាន់យកក្នុងវេលាជិតភ្លឺ សូម្បីអរុណរះឡើង ហើយមិនដឹង មិនជាអាបត្តិ តែបើមិនធ្វើការចងចិត្តថា អញនឹងកាន់យកហើយដេក ត្រូវអាបត្តិទុក្កដក្នុងវេលាថ្ងៃរះ ។

*ภิกฺขุ*ទៅកាន់ទីកន្លែងដែលមិនធ្លាប់ទៅ ប្រាថ្នានឹងសម្រាក ๒-๓ ថ្ងៃ ហើយទៅ មិនចាំបាច់កាន់យកនិស្សយក៏បាន ។ តែកាលធ្វើអាល័យថា អញនឹងសម្រាក ๗ ថ្ងៃ ត្រូវកាន់និស្សយ ។ បើព្រះថេរៈពោលថា នឹងមានប្រយោជន៍អ្វីដោយនិស្សយសម្រាប់អ្នកស្នាក់ ๗ ថ្ងៃ ។ លោកឈ្មោះថាបានបរិហារចាប់ពីកាលដែលព្រះថេរៈហាមទៅ ។

[๑๓๗] បទថា **นิสฺสยการณภีเยา** សេចក្តីថា អញជាអ្នកមានការកាន់យកនិស្សយ ជាកិច្ចគួរធ្វើ អធិប្បាយថា និស្សយក៏អញគប្បីធ្វើ គឺគប្បីកាន់យក ។

ពីរបទថា **นิสฺสยํ อลภมาเนน** សេចក្តីថា កាលមិនមានភិក្ខុឲ្យនិស្សយដែលដើរផ្លូវទៅជាមួយខ្លួន លោកឈ្មោះថា រមែងមិនបាននិស្សយ ឯភិក្ខុដែលមិនបានយ៉ាងនោះ មិនត្រូវកាន់យកនិស្សយទៅបានអស់ថ្ងៃសូម្បីច្រើន បើចូលទៅកាន់អាវាសក្នុងតំបន់ខ្លះ ដែលខ្លួនធ្លាប់កាន់នៅកាន់និស្សយក្នុងកាលមុន សូម្បីសម្រាកមួយយប់ ក៏ត្រូវកាន់យកនិស្សយ ។ ស្នាក់នៅក្នុងចន្លោះផ្លូវ ស្មើរកពួក ๒-๓ ថ្ងៃ មិនជាអាបត្តិ តែខាងក្នុងវស្សាត្រូវនៅប្រចាំ និងត្រូវកាន់យកនិស្សយ ។

តែជាអនាបត្តិដល់ភិក្ខុដែលទៅក្នុងទូក តែមិនបាននិស្សយ ក្នុងកាលរដូវក្តៀងមកហើយ ។

[๑๓๘] បទថា **ยาจิยมาเนน** សេចក្តីថា បុគ្គលដែលភិក្ខុឈឺនោះហាមាត់សូម បើភិក្ខុឈឺ សូម្បីលោកប្រាប់ថា លោកចូរហាមាត់សូមនឹង

ខ្ញុំ ដូច្នេះ តែមិនព្រមហាមាត់សូម ព្រោះមានៈ លោកគប្បីទៅ ។

ពីរបទថា **ชาสุ เหาติ** *សេចក្តីថា ការសម្រាន្តមានដោយអំណាចនៃការបានចំពោះនូវសមថៈ និងវិបស្សនា ។ ដែលពិត ព្រះសោតាបន្ន រមែងមិនបានទទ្បីយនូវបរិហារនេះ ព្រះសកទាគាមី អនាគាមី និងព្រះអរហន្ត ក៏មិនបាន បុគ្គលមានប្រក្រតីបានសមាធិក្តី វិបស្សនាក្តី ដែលចាស់ក្លាហើយ រមែងមិនបានបរិហារនេះ ។ ពាក្យដែលគប្បីពោល រមែងមិនមានក្នុងពាលបុថុជ្ជនដែលលះបង់កម្មដ្ឋានចោលពិត ។ តែបើលះសមថៈក្តី វិបស្សនាក្តីនៃភិក្ខុណា នៅជាគុណជាតិទន់ ភិក្ខុនេះរមែងបានបរិហារនេះ ។ សូម្បីបវារណាសង្គហៈ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានអនុញ្ញាតដល់ភិក្ខុដែលមានសមថៈ និងវិបស្សនានៅទន់ប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលនេះសូម្បីកាលអាចារ្យបវារណាហើយ ទៅហើយ ដោយកន្លង ៣ ខែ ទោះធ្វើការចង់ចិត្តថា កាលណាភិក្ខុដែលឲ្យនិស្សយ សមគួរនឹងមក កាលនោះអញនឹងអាស្រ័យភិក្ខុនោះហើយមិនកាន់យកនិស្សយ រហូតដល់ថ្ងៃអាសាឡ្ហបុណ្ណមី តិចីពេញបូណ៌ាខែអាសាឍទៀតក៏គួរ ។ តែបើក្នុងអាសាឡ្ហមាស អាចារ្យមិនមក គួរទៅក្នុងទីដែលខ្លួនអាចបាននិស្សយ ។*

ฬกาฬุสาวาสกถา

[๑๓๙] *ពីរបទថា* **เกาเจฺฉนปิ อนุสฺสาเวตุ** *សេចក្តីថា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុប្រារព្ធគោត្រ សូម្បីប្រកាសយ៉ាងនេះថា បុគ្គលមានឈ្មោះយ៉ាងនេះសម្ងឹងឧបសម្បទាដល់ព្រះមហាកស្សប ។*

[๑๔๐] *ពីរបទថា* **ទ្វេ ឯកាទុសฺสาวเน** *សេចក្តីថា តថាគត អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុធ្វើការសូធ្យប្រកាសឧបសម្បទាបេក្ខៈ ๒ នាក់រួមគ្នាបាន ។ អធិប្បាយថា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យអាចារ្យ ๒ រូបយ៉ាងនេះ គឺអាចារ្យមួយរូបសម្រាប់ឧបសម្បទាបេក្ខៈ ๑ អាចារ្យដទៃសម្រាប់ឧបសម្បទាបេក្ខៈដទៃ ๑ ឬអាចារ្យមួយរូបសូធ្យកម្មវាចាប្រកាសឲ្យឧបសម្បទា ក្នុងខណៈជាមួយគ្នាបាន ។*

បទថា **ទ្វេ តយោ ឯกาទุสฺสาวเน กาตุ๋ ตญฺ เจา ឯกេน ឧបชฺฌายេน** *សេចក្តីថា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុធ្វើការសូធ្យប្រកាសជន ๒ នាក់ ឬ ๓ នាក់រួមគ្នាដោយនយមុននោះឯង ។ ហើយតថាគតអនុញ្ញាតអនុសฺสาวนกิริយានោះឯង ដោយឧបជ្ឈាយ៍មួយរូប ព្រោះហេតុនោះ ឧបសម្បទាបេក្ខៈ ๒-๓ រូប ដែលអាចារ្យមួយរូបគប្បីសូធ្យប្រកាសកម្មវាចា ๒-๓ ដែលអាចារ្យ ๒-๓ រូប គប្បីសូធ្យរួមគ្នា ព្រមគ្នាតែម្យ៉ាង យ៉ាងនេះគឺអាចារ្យមួយរូប គប្បីសូធ្យដល់ឧបសម្បទាបេក្ខៈ ๑ រូប ចែកគ្នាគ្រប់ៗគ្នា ។ តែបើអាចារ្យក៏អង្គផ្សេង ឧបជ្ឈាយ៍ក៏អង្គផ្សេង គឺព្រះតិสฺសត្ថេរសូធ្យប្រកាសសទ្ធិวิหาริกរបស់ព្រះសុមនត្ថេរ ព្រះសុមនត្ថេរសូធ្យប្រកាសសទ្ធិวิหาริกរបស់ព្រះតិสฺសត្ថេរ និងសន្មតជាគណបូរកនៃគ្នានិងគ្នា យ៉ាងនេះគួរ ។ បើឧបជ្ឈាយ៍ផ្សេងគ្នា អាចារ្យតែមួយរូប យ៉ាងនេះឈ្មោះថា មិនគួរ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ហាមទុកថា តែតថាគតមិនអនុញ្ញាតដោយឧបជ្ឈាយ៍ផ្សេងគ្នាឡើយ ដូច្នេះ ពិតហើយ ការហាមនេះ សំដៅយកពាក្យបាលីនេះ ។*

ឧបសម្បទាយត្តវិធី

[๑๔๒] *គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា* **បឋមំ ឧបជ្ឈំ គាហាបេតព្ពោ** *នេះ តទៅថា ភិក្ខុណាវមែងសម្លឹងទោស និងមិនមែនទោស ហេតុនោះ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ឧបជ្ឈាយ៍ ។ ឧបសម្បទាបេក្ខៈនោះ ក៏ភិក្ខុគប្បីឲ្យកាន់យកនូវឧបជ្ឈាយ៍នោះ យ៉ាងនេះថា សូមលោកម្ចាស់ជាឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំចុះ ។*

បទថា **វិត្ថាយន្តិ** *សេចក្តីថា ឧបសម្បទាបេក្ខៈទាំងឡាយ រមែងជាអ្នកមានខ្លួននៅមួយកន្លែង ។*

ពីរបទថា **ឧល្លុម្បតុមំ** *សេចក្តីថា សូមសង្ឃលើកខ្ញុំឡើងចុះ ។*

[๑๔๓] *សព្ទថា* **តាវទេវ** *សេចក្តីថា ក្នុងវេលាជាប់តគ្នា និងវេលាដែលឧបសម្បទាបេក្ខៈឧបសម្បទាហើយនោះឯង ។*

បទថា **ជាយា មេតព្ពា** *សេចក្តីថា គប្បីវាស់ស្រេមាលមើលថា មួយជួរបុរស ឬពីរជួរបុរស ។*

បទថា **ឧតុប្បមាណំ អាចិក្ខិតព្ពំ** *សេចក្តីថា គប្បីប្រាប់ប្រមាណរជ្ជូវយ៉ាងនេះថា រជ្ជូវក្បៀត រជ្ជូវរងា រជ្ជូវក្តៅ រជ្ជូវនោះឯង ឈ្មោះថាប្រមាណនៃរជ្ជូវក្នុងពាក្យនេះ បើរជ្ជូវទាំងឡាយ មានរជ្ជូវក្បៀតជាដើមមិនទាន់ពេញ រជ្ជូវណារបស់ឧបសម្បន្នណាមិនទាន់ពេញ ដោយប្រមាណមានថ្ងៃប៉ុនណា គប្បីកំណត់ថ្ងៃទាំងនោះ នៃរជ្ជូវនោះ ហើយប្រាប់ចំណែកនៃថ្ងៃដល់ឧបសម្បន្ន ។ ប្រការមួយទៀត គប្បីប្រាប់ប្រមាណរជ្ជូវ យ៉ាងនេះថា រជ្ជូវឈ្មោះនេះ ទាំងរជ្ជូវនោះឯងពេញ ឬមិនពេញ គប្បីប្រាប់ចំណែកនៃថ្ងៃយ៉ាង*

នេះថា ព្រឹក ឬល្ងាច ។

បទថា **សង្ខិតេ** *ជាដើម សេចក្តីថា គប្បីប្រមាណការជ្រាប់ទាំងអស់ មានជ្រាប់កំណត់ស្រមោលនេះឯងដល់កុលបុត្រ ដោយជ្រាប់យ៉ាងនេះថា លោក បើបុគ្គលណាសួរថា លោកបានរដូវអ្វី ស្រមោលរបស់លោកប៉ុន្មាន ប្រមាណរដូវរបស់លោកដូចម្តេច ចំណែកថ្ងៃរបស់លោកប៉ុន្មាន ដូច្នេះ គប្បីពោលថា ខ្ញុំបានរដូវឈ្មោះនេះ គឺរដូវក្តៅក្តី រដូវរងាក្តី រដូវក្តៅក្តី ស្រមោលរបស់ខ្ញុំប៉ុណ្ណេះ ប្រមាណរដូវប៉ុណ្ណេះ ចំណែកនៃថ្ងៃប៉ុណ្ណេះ ។*

[១៤៤] បទថា **ទិវាយ** *បានដល់ ចោល ។*

ពីរបទថា **ទុតិយំ ឋានំ** *សេចក្តីថា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឲ្យជាសម្ងាញ់ដល់ភិក្ខុដែលឧបសម្បទាថ្មី ដែលនឹងទៅកាន់បរិវេណ ចាកភេង ដែលឧបសម្បទា និងឲ្យជ្រាប់ករណីយកិច្ច ៤ ។*

បទថា **បណ្ឌុបលាសោ** *បានដល់ ស្លឹកឈើមានពណ៌លឿង ។*

ពីរបទថា **ពន្ធនា បមុត្តោ** *បានដល់ ជ្រុះហើយចាកទង ។*

ពីរបទថា **អភព្វោ ហរិតត្តាយ** *សេចក្តីថា មិនអាចជារបស់ខៀវវិញបាន ។ ពីរបទថា* **បុថុសិលា** *បានដល់ ថ្មធំ ។*

[១៤៥] បទថា **អលព្ភមានាយ សាមគ្គិយា អនាបត្តិ សម្ពោគេ សំវាសេ** *សេចក្តីថា ការព្រមព្រៀងដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការធ្វើឧក្ខេបនីយកម្មដល់ភិក្ខុនោះ ភិក្ខុមិនទាន់បានដរាបណា មិនត្រូវអាបត្តិ ព្រោះបរិភោគរួមនិងនៅរួម មានការធ្វើឧបោសថ និងបវារណាជាដើមជាមួយភិក្ខុនោះដរាប*

นาะ ฯ ពាក្យដ៏សេសគ្រប់អន្ទើ ឈ្មោះថា ប្រាកដច្បាស់ហើយពិត ព្រោះ ជាពាក្យដែលគប្បីជ្រាបបានងាយ ដោយទំនងដែលពោលទុកហើយក្នុងមហា វិភង្គ ដោយប្រការដូច្នេះ ฯ

ពាក្យអធិប្បាយនៃមហាខន្ធកៈ ដែលប្រជាប់ដោយរឿង ๑๗๒ រឿង ក្នុងអដ្ឋកថានៃព្រះវិនัយ ឈ្មោះ សมนฺตปฺปาสาทิกา ចប់

วินยปิฎก

จุลฺลวคฺคปาลิ

[๑๔๗] สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในกรุงราชคฤห์ ได้ยินว่า

នេះខ្ញុំព្រះករុណាសម្ងំនៅក្នុងទីស្ងាត់ កើតចិត្តត្រិះរិះឡើងយ៉ាងនេះថា ក៏ឥឡូវនេះ ពួកបរិព្វាជកមានលទ្ធិដទៃតែងប្រជុំគ្នានិយាយធម៌ក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ខ មនុស្សទាំងឡាយតែងចូលទៅរកបរិព្វាជកទាំងនោះ ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ពួកមនុស្សទាំងនោះ ក៏កើតសេចក្តីស្រឡាញ់ កើតសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងពួកបរិព្វាជកមានលទ្ធិដទៃ ពួកបរិព្វាជកមានលទ្ធិដទៃ ក៏បានបក្ខពួកឡើងបើដូច្នោះ គួរតែលោកម្ចាស់ទាំងឡាយប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ខដែរ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ សូមទ្រង់អនុញ្ញាត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ត្រូវតែប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ ទី ៨ នៃបក្ខ ។ គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគញុំាងព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈ ជាឥស្សរៈក្នុងដែនមគធៈ ឲ្យឃល់ច្បាស់ ឲ្យប្រតិបត្តិល្អ ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទពិម្ពិសារសេនិយៈ ជាឥស្សរៈក្នុងដែនមគធៈដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ឲ្យឃល់ច្បាស់ ឲ្យប្រតិបត្តិល្អ ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ (យ៉ាងវិលខាងស្តាំ) ហើយចៀសចេញទៅ ។ ព្រោះនិទាននេះ ជំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃ បក្ស ។

[๑๔๘] សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយដឹងថាព្រះដ៏មានព្រះភាគអនុញ្ញាតឲ្យប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ខហើយ ។ ភិក្ខុ

ទាំងនោះក៏ប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ខហើយអង្គុយនៅតែស្ងៀម ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ចូលទៅរកភិក្ខុទាំងនោះដើម្បីស្តាប់ធម៌ ។ មនុស្សទាំងឡាយនោះក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា សមណៈទាំងឡាយជាសក្យបុត្រមិនសមបើនឹងមកប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ខហើយអង្គុយនៅតែស្ងៀមដូចជាជ្រូកធាត់ (ដូច្នេះ) សោះ គួរតែលោកទាំងឡាយប្រជុំគ្នាហើយនិយាយធម៌ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានឮពាក្យមនុស្សទាំងឡាយនោះពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ហើយ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយនោះក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុប្រជុំគ្នានិយាយធម៌ក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ខ ។

[១៤៩] លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្ងំក្នុងទីស្ងាត់កើតព្រះទ័យត្រិះរិះឡើងយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះមានតែតថាគតអនុញ្ញាតសិក្ខាបទទាំងឡាយនោះដែលតថាគតបញ្ញត្តហើយដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឲ្យជាបាតិមោក្ខុទ្ទេសដល់ពួកភិក្ខុទាំងនោះ បាតិមោក្ខុទ្ទេសនោះនឹងបានជាឧបោសថកម្មរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគចេញចាកទីសម្ងំក្នុងពេលថ្ងៃរសៀល ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃនេះតថាគតសម្ងំនៅក្នុងទីស្ងាត់កើតចិត្តត្រិះរិះឡើងយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ មានតែតថាគតអនុញ្ញាតសិក្ខាបទទាំង-

*ทฺวายเนาะ*ដែល*ตถาคตปญฺญตฺตญฺจ*ដល់*ภิกฺขูนญฺจ ทฺวายเนาะ* ឲ្យ*ชานาติ*មោក្ខ*ทฺเวสญฺจ*ដល់*ภิกฺขูนญฺจ ทฺวายเนาะ ชานาติ*មោក្ខ*ทฺเวสเนาะ*នឹង*ชาน*ฉาตุสชฺชกมฺมสฺส*របស់*ภิกฺขูนญฺจ ทฺวายเนาะ* ម្នាល*ภิกฺขเว ทฺวายเนาะ ตถาคโต*អនុញ្ញាត*ภิกฺขูนญฺจ*ឲ្យ*ภิกฺขูนญฺจ*សម្តែង*ทูวาชานาติมោกฺข*។ ម្នាល*ภิกฺขเว ทฺวายเนาะ ภิกฺขุนา*ត្រូវ*เอวญฺจ*សម្តែង*យ៉ាង*นี้ ภิกฺขุนา*គឺ*ภิกฺขุ*ដែល*ฉาสปฺปตฺโต*ត្រូវ*ปฏิพลา*ផ្តែង*สงฺฆา*ថា *ปติโต*ត្រ*ปติโต*ព្រះ*สงฺฆ*ជ័ច*ปาเมติ*ន *สงฺโฆ*សូម*สงฺฆ*ស្តាប់*มยฺหนฺ*ខ្ញុំ *ยทิ*បើ*กมฺมนฺ*ម*ปตฺตกลฺลนฺ*កាល*สงฺฆสฺส*គួរ*ปฏิญฺญาตุ*ដល់*สงฺฆ*ហើយ *สงฺโฆ*សង្ឃ*ปาเมติ*គួរ*ฉาตุสชฺชกมฺมนฺ*ធ្វើ*ฉาตุสชฺชกมฺมนฺ*ฉาตุ *ปุพฺพกิจฺจ*[1] *ปุพฺพกิจฺจนฺ*របស់*สงฺฆ*ដូច*กตมนฺ*ដូម្តេច ។ *ปติโต*ត្រ*ปติโต*លោក*ยาวตา*ដ៏*มหนฺตา*មាន*อายสฺมนฺโต*អាយុ*สพฺเพ*ទាំង*ทฺวายเนาะ*ឲ្យ*ชานาติ*ចូរ*สงฺฆ*លោក*สพฺเพ*ទាំង*ทฺวายเนาะ*ប្រាប់*เอตมตฺถนฺ*សេច*ปวิสิตฺวา*ក្តី*ปวิสุทฺธ* ។ *อหนฺ*ខ្ញុំ*เหวาหนฺ*នឹង*สงฺฆมชฺเฌ*សម្តែង*ทูวาชานาติมោกฺข*។ *ยาวตา*ទាំង*ทฺวายเนาะ*ដែល*มหนฺตา*មាន*เอตรหิ*នៅ*สพฺเพ*ទាំង*สมาคตา*អស់គ្នា *ยทิ*ចូរ*ปฏิญฺญาตุ*ប្រុង*ตุณฺหี*ស្តាប់*เอวเมตนฺ*យក*ธาเรถา*ចិត្ត*ตุณฺหี*ទុក*ยสฺสา*ជាក់*ตุณฺหี*ទូ*ภาโว*បាលី*โหติ*នោះ ។ *ยสฺสา*លោក*ภาโว*អង្គ*ยถาภูตนฺ*ណា*ภาเวติ*មាន*อาปตฺติ*អាបត្តិ *ปฏิกาตพฺพา*ត្រូវ*ปฏิกาตพฺพา*លោក*ภาโว*អង្គ*ตาย*នោះ*ปฏิกาตพฺพาย*ប្រាប់ *ยทา*កាល*นตฺถิ*បើ*มหนฺตา*មិន*อาปตฺติ*មាន*อาปตฺติ*អាបត្តិ*ปฏิกาตพฺพา*ទេ *ตุณฺหี*ត្រូវ*ภวิตพฺพนฺ*នៅ*ตุณฺหี*ឲ្យ*ภวิตพฺพนฺ*ស្ងៀម ។ *อหนฺ*ខ្ញុំ*เหวาหนฺ*នឹង*สงฺฆมชฺเฌ*សម្គាល់*ปกาเสมิ*លោក*ยาวตา*ដ៏*มหนฺตา*มาน*อายสฺมนฺโต*អាយុ*สพฺเพ*ទាំង-*ทฺวายเนาะ*ឲ្យ*ชานาติ*ថាជា*ปริสุทฺธา*បុគ្គល*ปริสุทฺธา*បរិសុទ្ធ *อิติ*ដោយ*ธารเยถา*ការៈ*ตุณฺหี*ស្ងៀម ។ *ยถา*ដូច*อหนฺ*ជា*ปุคฺคเลน*បុគ្គល*ปุคฺคลนฺ*ដែល*ปุคฺคเลน*ត្រូវ*ปุคฺคลสฺส*គេ*ปุคฺคลสฺส*សួរ*ปุคฺคเลน*បញ្ហា*ปุคฺคลสฺส*ចំពោះ*ปุคฺคเลน*រូប*ปุคฺคลสฺส*ម្នាក់ៗ *ปุคฺคเลน*តែង*ปุคฺคลสฺส*ដោះ*ปุคฺคเลน*ស្រាយ *ปุคฺคเลน*យ៉ាង*ปุคฺคลสฺส*ណា*ปุคฺคเลน*មិញ *ปุคฺคเลน*ពាក្យ*ปุคฺคลสฺส*ដែល*ปุคฺคเลน*ខ្ញុំ *ปุคฺคเลน*ប្រកាស*ปุคฺคลสฺส*ឲ្យ*ปุคฺคเลน*ដឹង*ปุคฺคลสฺส*អស់*ปุคฺคเลน*វារៈ*ปุคฺคลสฺส*ជាគម្រប់*ปุคฺคเลน*បី*ปุคฺคลสฺส*ដង*ปุคฺคเลน*យ៉ាង*ปุคฺคลสฺส*នេះ *ปุคฺคเลน*ក្នុង*ปุคฺคลสฺส*បរិសទ្យ*ปุคฺคเลน*មាន*ปุคฺคลสฺส*សកាព *ปุคฺคเลน*យ៉ាង*ปุคฺคลสฺส*នេះ ក៏*ปุคฺคเลน*ដូច្នោះ*ปุคฺคลสฺส*ដែរ ។ *ภิกฺขุนา*ភិក្ខុ*ปุคฺคเลน*ណា*ปุคฺคลสฺส*មួយ*ปุคฺคเลน*កាល*ปุคฺคลสฺส*ដែល*ปุคฺคเลน*ខ្ញុំ*ปุคฺคเลน*ប្រកាស*ปุคฺคลสฺส*ឲ្យ*ปุคฺคเลน*ដឹង*ปุคฺคลสฺส*អស់*ปุคฺคเลน*វារៈ*ปุคฺคลสฺส*ជាគម្រប់*ปุคฺคเลน*បី*ปุคฺคลสฺส*ដង*ปุคฺคเลน*ទើប*ปุคฺคลสฺส*រលឹក*ปุคฺคเลน*ឃើញ *ตุณฺหี*តែ*ปุคฺคเลน*មិន*ปุคฺคลสฺส*ប្រាប់*อาปตฺติ*អាបត្តិ*ปฏิกาตพฺพา*ដែល*มหนฺตา*មាន *ภิกฺขุนา*ភិក្ខុ*นั้น*នោះ*ตาย*ត្រូវ*สมฺปชานมุสาวาทสฺส*សម្បជានមុសាវាទ ។ *ปติโต*ត្រ*ปติโต*លោក*ยาวตา*ដ៏*มหนฺตา*มาน*อายสฺมนฺโต*អាយុ*สพฺเพ*ទាំង*ทฺวายเนาะ* ក៏*เอว*ឯ*สมฺปชานมุสาวาทสฺส*-*นมุสาวาทสฺส* ព្រះដ៏*มาน*ព្រះ*ภาคา*ភាគ*เอตทโวจ*ត្រាស់*อิติ*ថា *ชานาติ*ជា*ธมฺมาธิกรณนฺ*ធម៌ធ្វើ*เสจกฺกมฺมนฺ*សេចក្តី*อนฺตรายิกนฺ*អន្តរាយ*ยาวตติยกนฺ*មួយ*ยาวตติยกนฺ*ដែរ

๑- *กิจฺจ*ដែល*สงฺฆ*ត្រូវ*จาตฺเทเส*ចាត់*สีมา*ឲ្យ*สนฺนิปาเต*ស្រេច*ปุพฺพกิจฺจนฺ*មុន*ฉาตุสชฺชกมฺมนฺ*ធ្វើ*ฉาตุสชฺชกมฺมนฺ*ฉาตุ ។

เหตุนั้น ภิกษุใดต้องอาบัติแล้ว ระลึกได้ ประสงค์จะแสดงบริสุทธิ์ ควรแสดงอาบัติใดที่มีอยู่ ๆ เพราะว่าอาบัติใดที่ภิกษุแสดงแล้ว ชื่อว่าเป็นความสบาย ๆ

[๑๕๐] บทว่า ภิกฺขุปาติโมกฺขนฺ ความว่า ชื่อว่าปาติโมกข์ เพราะเป็นธรรมเป็นเครื่องเปิดเผย เป็นประธาน เป็นเบื้องต้นแห่งกุศลธรรมทั้งปวง เหตุนั้นจึงเรียกว่าปาติโมกข์ ๆ บทว่า อายสฺมา ผู้มีอายุ บทว่า อายสฺมา นี้ เป็นคำกล่าวด้วยความรัก เป็นคำกล่าวด้วยความเคารพ เป็นคำเรียกบุคคลผู้ประกอบด้วยความเคารพ เป็นที่ตั้งแห่งความเคารพ ๆ บทว่า อุทฺทิสฺสามิ ข้าพเจ้าจักสวด คือ ข้าพเจ้าจักกล่าว บอก แสดง บัญญัติ แต่งตั้ง เปิดเผย ทำให้ตื้น ประกาศ หรือจักแจ้ง ๆ บทว่า ตนั้น ตถาคตกล่าวถึงปาติโมกข์ ๆ บทว่า ภิกษุทั้งปวงในที่นี้ คือ ภิกษุในอวีจิ ภิกษุในโลกันตริกนรก ภิกษุในอเวจี ภิกษุในที่ทั้งปวงนั้น ตถาคตเรียกว่าภิกษุทั้งปวง ๆ บทว่า พึงสดับ คือ พึงฟัง ๆ บทว่า จงใส่ใจดี คือ จงทำในใจ ๆ บทว่า ซึ่งปาติโมกข์นั้น ตถาคตกล่าวถึงปาติโมกข์ ๆ บทว่า ผู้ต้องอาบัติ คือ ภิกษุต้องอาบัติ ๕ กอง ต้องอาบัติกองใดกองหนึ่ง ต้องอาบัติ ๗ กอง ต้องอาบัติกองใดกองหนึ่ง ๆ บทว่า พึงลุกขึ้น

អង្គនោះច្រាប់ គឺភិក្ខុនោះត្រូវសម្តែង ភិក្ខុនោះត្រូវបើក ភិក្ខុនោះត្រូវធ្វើឲ្យរាក់ទ្បឹង ភិក្ខុនោះត្រូវប្រកាសក្នុងកណ្តាលសង្ឃក្តី កណ្តាលគណៈក្តី ចំពោះបុគ្គលមួយក្តី ។ ដែលឈ្មោះថា មិនមានអាបត្តិ គឺភិក្ខុមិនបានត្រូវអាបត្តិណាក្តី ត្រូវអាបត្តិណាហើយចេញចាកអាបត្តិក្តី ។ ពាក្យថា ត្រូវនៅស្ងៀម គឺត្រូវអត់មិនត្រូវនិយាយ ។ ពាក្យថា ខ្ញុំនឹងសម្គាល់លោកដ៏មានអាយុទាំង-ទ្បាយថាជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ គឺខ្ញុំនឹងដឹង នឹងចាំទុក ។ ពាក្យថា ដូចជាបុគ្គលដែលត្រូវគេសួរបញ្ហាចំពោះរូបម្នាក់ៗ តែងដោះស្រាយយ៉ាងណាមិញ សេចក្តីថា បុគ្គលម្នាក់ដែលបុគ្គលម្នាក់ទៀតសួរហើយ ត្រូវតែដោះស្រាយ មានឧបមាយ៉ាងណា ភិក្ខុសួរខ្ញុំចំពោះអាបត្តិ ដែលភិក្ខុគួរដឹងក្នុងបរិសទ្យនោះយ៉ាងនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ដែលហៅថា បរិសទ្យមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺតថាគតសំដៅយកភិក្ខុបរិសទ្យ ។ ពាក្យថា ពាក្យដែលខ្ញុំប្រកាសឲ្យដឹងអស់វារៈជាគម្រប់បីដង គឺពាក្យដែលខ្ញុំប្រកាសឲ្យដឹងអស់វារៈម្តងផង ពាក្យដែលខ្ញុំប្រកាសឲ្យដឹងអស់វារៈជាគម្រប់ពីរដងផង ពាក្យដែលខ្ញុំប្រកាសឲ្យដឹងអស់វារៈជាគម្រប់បីដងផង ។ ពាក្យថា រលឹកឃើញ គឺដឹងបាន ចាំបាន ។ ដែលឈ្មោះថា អាបត្តិដែលមាន គឺភិក្ខុត្រូវអាបត្តិណាក្តី ត្រូវហើយមិនចេញចាកអាបត្តិក្តី ។ ពាក្យថា មិនច្រាប់ គឺមិនសម្តែង មិនបើក មិនធ្វើឲ្យងាយ មិនប្រកាសក្នុងកណ្តាលសង្ឃក្តី កណ្តាលគណៈក្តី ចំពោះបុគ្គលមួយក្តី ។ ពាក្យថា ភិក្ខុនោះត្រូវសម្បជានមុសាវាទ គឺសម្ប-ជានមុសាវាទជាអាបត្តិអ្វី ។ សម្បជានមុសាវាទជាអាបត្តិទុក្កដ ។ ពាក្យថា

ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថាជាធម៌ធ្វើសេចក្តីអន្តរាយ គឺធម៌នោះធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់អ្វី ។ ធម៌នោះធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់ការបានបឋមជ្ឈាន ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់ការបានទុតិយជ្ឈាន ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់ការបានតតិយជ្ឈាន ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់ការបានចតុត្ថជ្ឈាន ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់ការបាននូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ គឺឈាន វិមោក្ខ សមាធិ សមាបត្តិ នេក្ខម្ម: ការរលាស់ចេញចាកកាម សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។ ពាក្យថា ហេតុនោះ គឺព្រោះដំណើរនោះ ។ ពាក្យថា រលឹកឃើញ គឺដឹងបានចាំបាន ។ ពាក្យថា ប្រាថ្នាសេចក្តីបរិសុទ្ធិ គឺប្រាថ្នាចេញចាកអាបត្តិ ប្រាថ្នាដើម្បីស្អាត ។ ដែលឈ្មោះថា អាបត្តិដែលមាន គឺភិក្ខុត្រូវអាបត្តិណាក្តី ត្រូវហើយមិនចេញចាកអាបត្តិក្តី ។ ពាក្យថា ត្រូវប្រាប់ គឺភិក្ខុត្រូវប្រាប់អាបត្តិក្នុងកណ្តាលសង្ឃក្តី កណ្តាលគណៈក្តី ចំពោះបុគ្គលម្នាក់ក្តី ។ ពាក្យថា ព្រោះអាបត្តិដែលភិក្ខុប្រាប់ហើយជាការស្រួល គឺជាការស្រួលដើម្បីអ្វី ។ ជាការស្រួលដើម្បីបានបឋមជ្ឈាន ជាការស្រួលដើម្បីបានទុតិយជ្ឈាន ជាការស្រួលដើម្បីបានតតិយជ្ឈាន ជាការស្រួលដើម្បីបានចតុត្ថជ្ឈាន ជាការស្រួលដើម្បីបានកុសលធម៌ទាំងឡាយ គឺឈាន វិមោក្ខ សមាធិ សមាបត្តិ នេក្ខម្ម: ការរលាស់ចេញចាកកាម សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។

[១៥១] ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយដឹងថាព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យសម្តែងនូវបាតិមោក្ខហើយ ក៏សម្តែងនូវបាតិមោក្ខរាល់ថ្ងៃ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយខ្លះ ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ទ្រង់មាន

ปน្ឋលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវសម្តែងនូវបាតិមោក្ខរាល់ថ្ងៃទេ ភិក្ខុណាសម្តែង ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុសម្តែងនូវបាតិមោក្ខតែក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយដឹងថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យសម្តែងនូវបាតិមោក្ខក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ក៏សម្តែងនូវបាតិមោក្ខក្នុងមួយបក្ខ ៣ ដងគឺក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ខ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ទ្រង់មានបន្ឋលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវសម្តែងនូវបាតិ-មោក្ខក្នុងមួយបក្ខ ៣ ដងទេ ភិក្ខុណាសម្តែង ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុសម្តែងនូវបាតិមោក្ខមួយបក្ខម្តង (កន្លះខែម្តង) គឺក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ក្តី ទី ១៥ ក្តី ។

[๑๕๒] ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ ដោយសមគួរដល់បរិសទ្យ គឺចំពោះបរិសទ្យរបស់ខ្លួនៗ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គមានបន្ឋលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវសម្តែងនូវបាតិមោក្ខដោយសមគួរដល់បរិសទ្យ គឺចំពោះបរិសទ្យរបស់ខ្លួនៗ ទេ ភិក្ខុណាសម្តែង ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវឧបោសថកម្មដល់ពួកភិក្ខុដែលព្រមព្រៀងគ្នា ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តឧបោសថកម្មដល់ភិក្ខុទាំងឡាយដែលព្រមព្រៀងគ្នា សេចក្តីព្រមព្រៀង មានកំណត់ត្រឹមណាហ្ន៎ មានកំណត់ត្រឹមអាវាស ๑ ឬផែនដីទាំង

អស់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាវាសមួយមានកំណត់ត្រឹមណា តថាគតអនុញ្ញាតសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាមានកំណត់ត្រឹមនុ៎ះឯង ។

[១៥៣] ក៏សម័យនោះឯង ព្រះមហាកប្បិនដ៏មានអាយុនៅក្នុងមទ្ទ-កុច្ឆមិគទាយវនក្បែរក្រុងរាជគ្រឹះ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមហាកប្បិនដ៏មានអាយុសម្ងំនៅក្នុងទីស្ងាត់ក៏កើតសេចក្តីត្រិះរិះឡើងក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញគួរទៅកាន់ឧបោសថឬ។ មិនគួរទៅទេ អាត្មាអញគួរទៅធ្វើសង្ឃកម្មឬ។ មិនគួរទៅទេ ព្រោះថា អាត្មាអញបរិសុទ្ធដោយសេចក្តីបរិសុទ្ធយ៉ាងបំផុតហើយ ។ គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបការត្រិះរិះក្នុងចិត្តរបស់ព្រះមហាកប្បិនដ៏មានអាយុ ដោយព្រះហឫទ័យហើយទ្រង់បាត់អំពីភ្នំគិជ្ឈកូដមកប្រាកដក្នុងទីចំពោះមុខព្រះមហាកប្បិនដ៏មានអាយុ ក្នុងមទ្ទកុច្ឆមិគទាយវន (រហ័ស) ឧបមាដូចជាបុរសមានកម្លាំងលាដៃដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដៃដែលលាចេញយ៉ាងនោះឯង ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់លើអាសនៈដែលគេតែងតាំងហើយ ។ ព្រះមហាកប្បិនដ៏មានអាយុ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយគង់ក្នុងទីគួរមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនេះនឹងព្រះមហាកប្បិនដ៏មានអាយុដែលគង់នៅក្នុងទីគួរមួយថា នែកប្បិន អ្នកឯងសម្ងំនៅក្នុងទីស្ងាត់ហើយកើតការត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញគួរទៅកាន់ឧបោសថឬ។ មិនគួរទៅទេ គួរទៅធ្វើសង្ឃកម្ម ឬមិនគួរទៅទេ ព្រោះថា អាត្មាអញបរិសុទ្ធដោយសេចក្តីបរិសុទ្ធយ៉ាងបំផុតហើយដូច្នេះ មែនឬ ។ ព្រះ

មហាកប្បិនក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា អ្នកជាពួកព្រាហ្មណ៍ បើនឹងមិនធ្វើសក្ការៈមិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាឧបោសថទេ តើបាននរណានឹងធ្វើសក្ការៈ នឹងគោរព នឹងរាប់អាន នឹងបូជាឧបោសថវិញ នែព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកទៅកាន់ឧបោសថកុំខានទៅទៀយ ចូរអ្នកទៅ (ធ្វើ) សង្ឃកម្មកុំខានទៅទៀយ ។ ព្រះមហាកប្បិនដ៏មានអាយុទទួលព្រះពុទ្ធដីកាថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគឲ្យព្រះមហាកប្បិនដ៏មានអាយុឃើញត្រូវ កាន់យកត្រូវ អាចហ៊ាន រីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ទ្រង់ជាត់ទៅអំពីមុខព្រះមហាកប្បិនដ៏មានអាយុ ក្នុងមទ្ទកុច្ឆមិគទាយវន ទៅប្រាកដលើភ្នំគិជ្ឈកូដ (រហ័ស) ឧបមាដូចជាបុរសមានកម្លាំងលាដើមដៃ ដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលដើមដៃដែលលាចេញយ៉ាងនោះឯង ។

อัฏฐกถา

อุเทสวิภังคสังกิณณกนิทเทส

[๑๔๗] ในบทว่า **อญฺญาตินฺทฺริยา** นี้ มีวินิจฉัยว่า ญาณ ท่านเรียกว่า **ตินฺทฺริย** ในคำว่า ญาตินฺทฺริย เป็นต้น ความเป็นใหญ่ ชื่อว่า **อญฺญาตินฺทฺริย** เพราะความเป็นใหญ่ของบุคคลเหล่านั้นมีอยู่ เหตุนั้น บุคคลเหล่านั้น จึงชื่อว่า **อญฺญาตินฺทฺริย** มีคำอธิบายว่า ผู้มีญาณอันยิ่งกว่าญาณในศาสนานี้ ๆ

ในบทว่า **ธมฺมํ ภาเสยฺย** นี้ มีความว่า พึงแสดงธรรมอันประกอบด้วยวัตถุที่ควรกล่าว และไม่ควรกล่าวของพวกเดียรถีย์นั้น ๆ

ในบทว่า **เต ลภนฺติ** นี้ คือ บุคคลเหล่านั้นย่อมได้ ๆ

[๑๔๘] ในบทว่า **มูคสูกรา** นี้ คือ สุกรใบ้ ๆ

[๑๕๐] ในบทว่า **อนชฺฌาปนฺนา วา โหนฺติ อาปชฺชิตฺวา วา วุฏฺฐิตา** นี้ ท่านกล่าวไว้ในอรรถกถาว่า ภิกษุไม่ต้องอาบัติใด ๆ หรือต้องอาบัติแล้วออกแล้ว อาบัตินั้น ชื่อว่า ไม่มีอาบัติ ๆ

ในบทว่า **สมฺปชานมุสาวาเทน หิ โหนฺติ** นี้ มีความว่า ในมุสาวาทที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่า มุสาวาทย่อมมีแก่ภิกษุนั้น เพราะจงใจพูดมุสาวาท ชื่อว่าอาบัติอะไร เป็นอาบัติประเภทใด ๆ

ในบทว่า **ทุกฺกฏํ โหนฺติ** นี้ คือ เป็นอาบัติทุกกฏ ๆ ก็อาบัติทุกกฏนั้นเอง ท่านอาจารย์บางพวกกล่าวว่า เป็นอาบัติตามลักษณะของมุสาวาท แต่ควรกล่าวว่า เป็น

อาบัติมีการมิได้ทำในวจีทวารเป็นสมุฏฐาน ตามพระวาจาของพระผู้มีพระภาคเจ้าจริง ส่วนพระอุบาลีก็ได้กล่าวว่า

> *ภิกษุกาลมิได้กล่าวตำหนิมนุษย์ณามหนึ่ง หนึ่งอีก กาลตำหนิบอกว่า ก็มิได้กล่าวตำหนิแก่อมนุษย์ดอก แต่ภิกษุ (นั่น) ต้องอาบัติปาจิตตีย์ด้วยวาจา มิต้องอาบัติด้วยกาย ประชุมนี้ พวกโลกอรรถกถาจารย์ก็ได้คิดมาแล้ว ฯ*

บทว่า **อนฺตรายิโก** *คือทำอันตราย ฯ*

บทว่า **กิสฺส ตสฺส หเวติ** *ความว่า ก็ประโยชน์อะไรหนอ ย่อมมีแก่เขา ฯ*

บทว่า **ปฐมสฺส ฌานสฺส อธิคมาย** *ความว่า ความสุขย่อมมี คือความสุขย่อมมีแก่ภิกษุนั้น เพื่อประโยชน์แก่การได้บรรลุปฐมฌาน ฯ แม้ในคุณวิเศษทั้งปวง ก็นัยนี้นั่นแหละ แม้ทุติยฌานก็เป็นเช่นเดียวกัน ฯ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงโทษแห่งมโนทุจริตโดยประการทั้งปวง ทั้งอนุพยัญชนะ ทั้งนิมิต ด้วยประการฉะนี้ ฯ*

[๑๕๑] บทว่า **เทวสิกํ** *ได้แก่ ทุกๆ วัน ฯ*

ในบทว่า **จาตุทฺทเส วา ปณฺณรเส วา** *ความว่า ในวันจาตุทสี ๒ ครั้ง ในปักษ์ที่ ๓ และที่ ๗ ในเดือนหนึ่ง ฯ ในวันปัณณรสี ๖ ครั้ง ในปักษ์ที่เหลือนอกนี้ นี้เป็นนัยหนึ่งเป็นปฐม ฯ นัยนี้พึงทราบโดย*

บំណង់យកចាវិតតាមប្រក្រតី ។ តែកាលបច្ចុយបែបនេះមាន ក៏សមគួរនឹង សូធ្យក្នុងថ្ងៃចាតុទ្ទសី ឬថ្ងៃបណ្ណរសី ថ្ងៃណាមួយក៏បាន តាមព្រះបាលីថា **สกึ ปกฺขสฺส จาตุทฺทสเส วา ปณฺณรสเส วา ๆ** *សេចក្តីនេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបដោយព្រះបាលីថា ឧបោសថរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលជាម្ចាស់អាវាស ជាថ្ងៃចាតុទ្ទសី ឧបោសថរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយដែលជាអាគន្តុក: ជាថ្ងៃបណ្ណ-រសី បើភិក្ខុដែលជាម្ចាស់អាវាសច្រើនជាងភិក្ខុដែលជាអាគន្តុក: ត្រូវអនុលោមតាមភិក្ខុដែលជាម្ចាស់អាវាស ។*

សីមាកថា

[๑๕๔] *គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តថា អាវាសមួយមានកំណត់ត្រឹមណា សេចក្តីព្រមព្រៀងមានកំណត់ត្រឹមនុ៎ះ ។ ចុះអាវាសមួយនោះ តើមានកំណត់ដូចម្តេច ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គអនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុសន្មតសីមា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ក៏ឯសីមានោះត្រូវភិក្ខុសន្មតយ៉ាងនេះ ។ ដើមដំបូងត្រូវភិក្ខុកំណត់ (សម្តែង) និមិត្តទាំងឡាយ គឺកំណត់ភ្នំជានិមិត្ត ថ្មជានិមិត្ត ព្រៃជានិមិត្ត ដើមឈើជានិមិត្ត ផ្លូវជានិមិត្ត ដំបូកជានិមិត្ត ស្ទឹងជានិមិត្ត ទឹកជានិមិត្ត លុះភិក្ខុឆ្លាសប្រតិពលកំណត់និមិត្តទាំងឡាយហើយ ត្រូវឲ្យសង្ឃជ្រាបថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ និមិត្តទាំងឡាយដែលសង្ឃកំណត់ហើយដោយជុំវិញ មានកំណត់ត្រឹមណា បើសម្មតិកម្មមានកាលគួរ*

ดังสงฆ์แล้ว พึงสงฆ์สังฆสีมาให้เป็นที่มีสังวาสเสมอกันมีอุโบสถร่วมกันด้วยนิมิตทั้งหลายนี้เท่านั้น ฯ นี้เป็นญัตติ ฯ ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า นิมิตทั้งหลาย สงฆ์กำหนดแล้วด้วยคืนเดือนเท่านี้ ก็แลสงฆ์สังฆสีมาให้เป็นที่มีสังวาสเสมอกัน มีอุโบสถร่วมกันด้วยนิมิตทั้งหลายนี้ มีประมาณเท่านี้ ฯ สังฆสีมาให้เป็นที่มีสังวาสเสมอกัน มีอุโบสถร่วมกันด้วยนิมิตทั้งหลายนี้ ชื่อว่าย่อมเป็นอันเข้าถึงสีมาใด สีมานั้นพึงเป็นสีมาที่ถึงแล้วด้วยดี ฯ สีมาที่มีสังวาสเสมอกัน มีอุโบสถร่วมกัน สงฆ์สังฆสีมาด้วยนิมิตทั้งหลายนี้แล้ว ฯ สังฆสีมานั้นชื่อว่าย่อมเป็นอันเข้าถึงสีมาใด สีมานั้นพึงเป็นสีมาที่ถึงแล้วด้วยดี ฯ ข้าพเจ้าขอจำคำนี้ไว้ ฯ

[๑๕๕] *ก็สมัยนั้นแล พวกเดียรถีย์ได้ทราบว่า พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตการสังฆสีมาแล้ว ก็สังฆสีมาทั้งหลายใหญ่โตประมาณ ๔ โยชน์บ้าง ๕ โยชน์บ้าง ๖ โยชน์บ้าง ฯ ภิกษุทั้งหลายที่มาถึงวันอุโบสถ ภิกษุบางพวกมาถึงในเวลาที่ภิกษุสำคัญว่าปาติโมกข์ ภิกษุบางพวกมาถึงในเวลาที่ภิกษุสำคัญว่าปาติโมกข์สวดแล้ว ภิกษุบางพวกมาถึงในเวลาที่ภิกษุสวดปาติโมกข์แล้ว ภิกษุบางพวกก็มาถึงในวันที่ ๒ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนี้แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ทรงมีพระดำรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุ*

มิនត្រូវសន្មតសីមាធំហួសពេក គឺមានទំហំ ๔ យោជន៍ក្តី ๕ យោជន៍ក្តី ๖ យោជន៍ក្តីទេ ភិក្ខុណាសន្មត ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុសន្មតសីមាទំហំ ៣ យោជន៍យ៉ាងធំ ។

[๑๕๖] ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុសន្មតនទីបារសីមា[๑] ។ កាលភិក្ខុទាំងឡាយមកកាន់ឧបោសថក៏រសាត់ទៅតាមទឹកខ្លះ បាត្រទាំងឡាយក៏រសាត់ទៅខ្លះ ចីវរទាំងឡាយក៏រសាត់ទៅខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវសន្មតនទីបារសីមាទេ ភិក្ខុណាសន្មត ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងស្ទឹងណាមានទូកទៅមកជានិច្ច មានស្ពានតាំងនៅជានិច្ច តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យសន្មតស្ទឹងមានសភាពយ៉ាងនោះជានទី-បារសីមាបាន ។

[๑๕๗] ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយសម្តែងនូវបាតិមោក្ខរាល់ៗបរិវេណដោយមិនបានកំណត់ទី ។ ពួកភិក្ខុជាអាគន្តុកមិនដឹងថា ថ្ងៃនេះសង្ឃនឹងធ្វើឧបោសថក្នុងទីណា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវសម្តែងនូវបាតិមោក្ខរាល់ៗ បរិវេណដោយមិនបានកំណត់ទីទេ ភិក្ខុណាសម្តែង ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ឃត្រូវការទីណាគឺវិហារក្តី អឌ្ឍយោគក្តី ប្រាសាទវែងក្តី ប្រាសាទដំបូលត្រងិលក្តី គុហាក្តី តថាគត

๑- សន្មតសីមាត្រើយស្ទឹង គឺសីមាដែលសង្ឃចងគ្របស្ទឹងឲ្យទុកនៅក្នុងសីមា ។

อนุญาตให้ภิกษุสังฆกรรมในที่นั้นแล้วทำอุโบสถ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุพึงสังฆกรรมอย่างนี้ ฯ ภิกษุรูปหนึ่งพึงให้สงฆ์ทราบว่า ขอท่านผู้เจริญจงฟังข้าพเจ้า สงฆ์พึงฟังข้าพเจ้า วันนี้เป็นวันอุโบสถ ถ้าสงฆ์พร้อมกันแล้ว สงฆ์พึงสังฆกรรมในอาวาสนี้ ฯ นี้เป็นญัตติ ฯ ขอท่านผู้เจริญจงฟังข้าพเจ้า สงฆ์พึงฟังข้าพเจ้า วันนี้เป็นวันอุโบสถ สงฆ์สังฆกรรมในอาวาสนี้ ฯ การสังฆกรรมในอาวาสนี้ เป็นการสังฆกรรมที่ควรแก่สงฆ์ ฉะนั้นสงฆ์จึงสังฆกรรมในอาวาสนี้ ฯ

ขอท่านผู้เจริญจงฟังข้าพเจ้า สงฆ์พึงฟังข้าพเจ้า วันนี้เป็นวันอุโบสถ สงฆ์สังฆกรรมในอาวาสนี้ ฯ การสังฆกรรมในอาวาสนี้ เป็นการสังฆกรรมที่ควรแก่สงฆ์ ฉะนั้นสงฆ์จึงสังฆกรรมในอาวาสนี้ ฯ ขอท่านผู้เจริญจงฟังข้าพเจ้า สงฆ์พึงฟังข้าพเจ้า วันนี้เป็นวันอุโบสถ สงฆ์สังฆกรรมในอาวาสนี้ ฯ การสังฆกรรมในอาวาสนี้ เป็นการสังฆกรรมที่ควรแก่สงฆ์ ฉะนั้นสงฆ์จึงสังฆกรรมในอาวาสนี้ ฯ ขอท่านผู้เจริญจงฟังข้าพเจ้า สงฆ์พึงฟังข้าพเจ้า วันนี้เป็นวันอุโบสถ สงฆ์สังฆกรรมในอาวาสนี้ ฯ การสังฆกรรมในอาวาสนี้ เป็นการสังฆกรรมที่ควรแก่สงฆ์ ฉะนั้นสงฆ์จึงสังฆกรรมในอาวาสนี้ ฯ ข้าพเจ้าขอเรียนความข้อนี้ด้วยประการฉะนี้ ฯ

[๑๕๘] *ก็สมัยนั้นแล สงฆ์สังฆกรรมทำอุโบสถสองครั้งในอาวาสเดียว ฯ ภิกษุทั้งหลายประชุมกันในที่ทำอุโบสถทั้งสองครั้งด้วยคิดว่า สงฆ์ทำอุโบสถในที่ทำอุโบสถนี้ สงฆ์ทำอุโบสถในที่ทำอุโบสถนี้ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลความข้อนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรสังฆกรรมทำอุโบสถสองครั้งในอาวาสเดียว ผู้ใดสังฆกรรม ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุผู้ออกจากที่ทำอุโบสถแล้วทำอุโบสถในที่ทำอุโบสถหนึ่ง ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุพึงทำอย่างนี้*

นេះ គឺភិក្ខុដែលឆ្ងាសប្រតិពលត្រូវឲ្យសង្ឃជ្រាបថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមព្រះសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បើសម្មតិកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ គួរសង្ឃជកពេងឧបោសថឈ្មោះនេះចេញ ។ នេះជាញត្តិ ។ បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ ឥឡូវសង្ឃជកពេងឧបោសថឈ្មោះនេះ ។ ការជកពេងឧបោសថឈ្មោះនេះ គាប់ចិត្តដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះគួរស្ងៀម មិនគាប់ចិត្តដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះគួរនិយាយឡើង ។ ពេងឧបោសថឈ្មោះនេះសង្ឃបានជកហើយ ។ ការជកពេងឧបោសថនេះគាប់ចិត្តដល់សង្ឃ ហេតុនោះទើបសង្ឃស្ងៀម ។ ខ្ញុំសូមចាំទុកនូវរឿងនេះដោយអាការស្ងៀមនៅយ៉ាងនេះ ។

[๑๕๙] ក៏សម័យនោះឯង សង្ឃសន្មតពេងឧបោសថតូចពេកក្នុងអាវាសមួយ ។ ឧបោសថក្នុងថ្ងៃនោះមានភិក្ខុសង្ឃច្រើនប្រជុំគ្នា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយអង្គុយលើទីដែលសង្ឃមិនបានសន្មតហើយស្តាប់បាតិមោក្ខ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តហើយថា ភិក្ខុត្រូវសន្មតពេងឧបោសថហើយសីមធ្វើឧបោសថ ក៏យើងទាំងឡាយអង្គុយលើទីដែលសង្ឃមិនបានសន្មតហើយស្តាប់បាតិមោក្ខ ឧបោសថឈ្មោះថាយើងបានធ្វើ ឬមិនបានធ្វើទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអង្គុយលើទីដែលសង្ឃសន្មតហើយក្តី មិនបានសន្មតក្តី ស្តាប់បាតិមោក្ខក្នុងទីណា ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា បានធ្វើឧបោសថក្នុងទីនោះហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំង-

ด้วย บัดนี้ สงฆ์ควรทำการบอกอาบัติ[๑] ก่อนแต่ปวารณา ภิกษุรูปใดมีอาบัติ ภิกษุรูปนั้นพึงบอกอาบัติ ภิกษุรูปอื่นพึงถามภิกษุรูปนั้นว่า ท่านเห็นอาบัติหรือ ภิกษุรูปนั้นพึงตอบว่า ผมเห็น ภิกษุรูปอื่นพึงกล่าวว่า ท่านต่อไปในภายหน้าจักสำรวมหรือ ภิกษุรูปนั้นพึงตอบว่า ผมต่อไปในภายหน้าจักสำรวม ภิกษุรูปนั้นพึงกล่าวกะภิกษุรูปอื่นว่า ท่านเห็นอาบัติหรือ ภิกษุรูปอื่นพึงตอบว่า ผมเห็น ภิกษุรูปนั้นพึงกล่าวว่า ท่านต่อไปในภายหน้าจักสำรวมหรือ ภิกษุรูปอื่นพึงตอบว่า ผมต่อไปในภายหน้าจักสำรวม ภิกษุรูปนั้นพึงกล่าวว่า ท่านจงบอกอาบัติแก่ผม ผมจักบอกอาบัติแก่ท่าน ภิกษุรูปนั้นพึงบอกอาบัติแก่ภิกษุรูปอื่น ภิกษุรูปอื่นพึงบอกอาบัติแก่ภิกษุรูปนั้น ภิกษุรูปนั้นพึงกล่าวว่า ท่านจงทำคืนอาบัติแก่ผม ผมจักทำคืนอาบัติแก่ท่าน ภิกษุรูปนั้นพึงทำคืนอาบัติแก่ภิกษุรูปอื่น ภิกษุรูปอื่นพึงทำคืนอาบัติแก่ภิกษุรูปนั้น ภิกษุรูปนั้นพึงกล่าวว่า ท่านจงนับผมในสงฆ์ ผมจักนับท่านในสงฆ์ ภิกษุรูปนั้นพึงนับภิกษุรูปอื่นในสงฆ์ ภิกษุรูปอื่นพึงนับภิกษุรูปนั้นในสงฆ์ ภิกษุรูปนั้นพึงกล่าวว่า ท่านจงสวดปาติโมกข์แก่ผม ผมจักสวดปาติโมกข์แก่ท่าน ภิกษุรูปนั้นพึงสวดปาติโมกข์แก่ภิกษุรูปอื่น ภิกษุรูปอื่นพึงสวดปาติโมกข์แก่ภิกษุรูปนั้น ภิกษุรูปนั้นพึงกล่าวว่า ท่านจงสวดปาติโมกข์แก่ผม ผมจักสวดปาติโมกข์แก่ท่าน ภิกษุรูปนั้นพึงสวดปาติโมกข์แก่ภิกษุรูปอื่น ภิกษุรูปอื่นพึงสวดปาติโมกข์แก่ภิกษุรูปนั้น

ឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយជាវេរៈប្រជុំគ្នាមុន ក្នុងថ្ងៃដែលធ្វើឧបោសថនោះ ។

[๑๖๑] ក៏សម័យនោះឯង ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះមានអាវាសជាច្រើនតែមានសីមាស្មើគ្នា (មានសីមាតែមួយ) ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងអាវាសទាំងនោះជជែកគ្នាថា ចូរសង្ឃធ្វើឧបោសថក្នុងអាវាសយើងវិញ ចូរសង្ឃធ្វើឧបោសថក្នុងអាវាសយើងវិញ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងទីនេះមានអាវាសជាច្រើន មានសីមាស្មើគ្នា ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងអាវាសទាំងនោះជជែកគ្នាថា ចូរសង្ឃធ្វើឧបោសថក្នុងអាវាសយើងវិញ ចូរសង្ឃធ្វើឧបោសថក្នុងអាវាសយើងវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយទាំងអស់នោះ ប្រជុំធ្វើឧបោសថជាមួយគ្នា តែថា ភិក្ខុជាវេរៈនៅក្នុងទីណា ត្រូវសង្ឃប្រជុំគ្នា ធ្វើឧបោសថក្នុងទីនោះ មិនត្រូវសង្ឃធ្វើឧបោសថជាពួកឡើយ ភិក្ខុណាធ្វើ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๑๖๒] សម័យនោះឯង ព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុចេញពីស្រុកឈ្មោះអន្ធកវិន្ទមកកាន់ឧបោសថក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ឆ្ងងស្ទឹងពាក់កណ្តាលផ្លូវ ត្រូវទឹកភ្លូចទៅបន្តិចចីវរទាំងឡាយរបស់លោកក៏ទទឹកអស់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបាននិយាយពាក្យនេះនឹងព្រះមហាកស្សបដ៏មានអាយុថា នែអាវុសោ ហេតុអ្វីក៏ចីវររបស់អ្នកទទឹកអស់ ។ ព្រះមហាកស្សបនិយាយថា ម្នាលអាវុសោ

ខ្ញុំចេញពីស្រុកឈ្មោះអន្ធកវិន្ទមកកាន់ឧបោសថក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ ឆ្ងងស្ទឹងក្នុងពាក់កណ្តាលផ្លូវ ត្រូវទឹកកួចទៅបន្តិច ហេតុនោះ ចីវរទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំទទឹកអស់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សីមាណាមានសំវាសស្មើគ្នា មានឧបោសថជាមួយគ្នា ដែលសង្ឃសន្មតហើយ ចូរសង្ឃសន្មតសីមានោះ ឲ្យជាតិចីវរវិប្បវាសសីមាចុះ[1] ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ឯសីមាត្រូវសង្ឃសន្មតយ៉ាងនេះ ។ ត្រូវភិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលឲ្យសង្ឃជ្រាបថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ សីមាណាដែលសង្ឃសន្មតហើយ ឲ្យមានសំវាសស្មើគ្នា មានឧបោសថជាមួយគ្នា បើសម្មតិកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ គួរសង្ឃសន្មតសីមានោះឲ្យជាតិចីវរវិប្បវាសសីមា ។ នេះជាញត្តិ ។ បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ សីមាឯណាដែលសង្ឃសន្មតឲ្យមានសំវាសស្មើគ្នា មានឧបោសថជាមួយគ្នា ឥឡូវសង្ឃសន្មតសីមានោះឲ្យជាតិចីវរវិប្បវាសសីមា ។ ការសន្មតិសីមានេះឲ្យជាតិចីវរវិប្បវាសសីមា គាប់ចិត្តដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា គួរលោកដ៏មានអាយុអង្គនោះស្ងៀម មិនគាប់ចិត្តដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា គួរលោកដ៏មានអាយុអង្គនោះនិយាយឡើង ។ សង្ឃសន្មតសីមានោះ ឲ្យជាតិចីវរវិប្បវាសសីមាហើយ ការសន្មតិនោះគាប់ចិត្តដល់សង្ឃ ហេតុនោះ ទើបសង្ឃស្ងៀម ។ ខ្ញុំសូមចាំ

๑- ភិក្ខុនៅក្នុងខេត្តសីមាបែបនេះ ទុកជានៅជ្រោសចាកត្រៃចីវរ ក៏មិនត្រូវអាបត្តិ ព្រោះជ្រោសចាកត្រៃចីវរ ។

ទុកនូវដំណើរនេះដោយអាការស្បៃមនៅយ៉ាងនេះ ។ សម័យនោះឯង កិក្ខុ
ទាំងឡាយជីងថា ការសន្មតិនូវតិចីវរាវប្បវាសសីមា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
អនុញ្ញាតហើយ ក៏ទុកចីវរទាំងឡាយក្នុងចន្ទោះផ្ទះ ។ ចីវរទាំងឡាយនោះ
វិនាសទៅខ្លះ ត្រូវក្លែងឆេះខ្លះ ត្រូវកណ្តុរទាំងឡាយកាត់ខ្លះ ។ កិក្ខុទាំងឡាយ
មានសំពត់អាក្រក់ មានចីវរសៅហ្មង ។ កិក្ខុទាំងឡាយបាននិយាយយ៉ាងនេះ
ថា នែអាវុសោ ហេតុអ្វី ក៏អ្នកទាំងឡាយមានសំពត់អាក្រក់ មានចីវរ
សៅហ្មង ។ កិក្ខុទាំងឡាយនោះនិយាយថា នែអាវុសោ យើងទាំងឡាយ
ជីងថា ការសន្មតិនូវតិចីវរាវិប្បវាសសីមា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអនុញ្ញាតហើយ
ក៏ទុកចីវរទាំងឡាយក្នុងចន្ទោះផ្ទះនេះ ចីវរទាំងឡាយនោះបាត់ទៅខ្លះ ត្រូវក្លែង
ឆេះខ្លះ ត្រូវកណ្តុរទាំងឡាយកាត់ខ្លះ ហេតុនោះទើបយើងមានសំពត់អាក្រក់
មានចីវរសៅហ្មង ។ កិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ សីមាណាដែល
សង្ឃសន្មតឲ្យមានសំវាសស្មើគ្នា ឲ្យមានឧបោសថជាមួយគ្នា ចូរសង្ឃ
សន្មតសីមានោះឲ្យជាតិចីវរាវិប្បវាសសីមាចុះ លើកទុកតែស្រុកនិងឧបចារៈ
របស់ស្រុកចេញ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ឯសីមានោះត្រូវសង្ឃសន្មត
យ៉ាងនេះ ។ ត្រូវកិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលឲ្យសង្ឃជ្រាបថា បពិត្រព្រះសង្ឃ
ដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ សីមាណាដែលសង្ឃសម្មតិឲ្យមានសំវាសស្មើ
គ្នា មានឧបោសថជាមួយគ្នា បើសម្មតិកម្ម មានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ
គួរសង្ឃសន្មតសីមានោះ ឲ្យជាតិចីវរាវិប្បវាសសីមា លើកទុកតែស្រុក និង

อุปจาระของสตรีออกไป ฯ นี้เป็นญัตติ ฯ ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ฯ สีมาใดที่สงฆ์สมมติไว้ดีแล้ว มีสังวาสเสมอกัน มีอุโบสถร่วมกัน ก็สงฆ์สมมติสีมานั้นให้เป็นสีมาเครื่องกำหนดวิปปวาสสีมา เฉพาะแผ่นดินและอุปจาระของสตรีออกไป ฯ การสมมติสีมานี้ให้เป็นสีมาเครื่องกำหนดวิปปวาสสีมา เฉพาะแผ่นดินและอุปจาระของสตรีออกไป ท่านผู้ใดเห็นชอบแก่ท่านผู้มีอายุนั้น ควรท่านผู้มีอายุนั้นจงนิ่งเสีย ท่านผู้ใดไม่เห็นชอบแก่ท่านผู้มีอายุนั้น ควรท่านผู้มีอายุนั้นจงกล่าวขึ้น ฯ สงฆ์สมมติสีมานี้ให้เป็นสีมาเครื่องกำหนดวิปปวาสสีมา เฉพาะแผ่นดินและอุปจาระของสตรีออกไปแล้ว ฯ การสมมตินั้นชอบแก่สงฆ์ เหตุนั้น จึงนิ่งเสีย ฯ ข้าพเจ้าขอทรงจำความนี้ไว้ด้วยอาการนิ่งอย่างนี้ ฯ

[๑๖๓] ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อภิกษุสมมติสีมา ต้องสมมติสังวาสสีมา[๑] ก่อน สมมติวิปปวาสสีมา[๒] ภายหลัง ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อภิกษุผูกสีมา ต้องผูกวิปปวาสสีมาก่อน ผูกสังวาสสีมาภายหลัง ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วิปปวาสสีมา ต้องผูกอย่างนี้ ฯ ภิกษุที่ฉลาดสามารถต้องให้สงฆ์ประชุมกันก่อนว่า ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า วิปปวาสสีมาใดที่สงฆ์สมมติไว้ดีแล้ว ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงพร้อม

๑- สีมาที่มีสังวาสเสมอกัน คือสีมาที่สงฆ์ต้องทำสังฆกรรมร่วมกันด้วยความพร้อมเพรียงกัน แยกกันมิได้ ฯ ๒- สีมาที่ภิกษุอยู่จำพรรษาแยกกันได้ ฯ

กรรมมีกาลควรถึงสงฆ์แล้ว สงฆ์ควรให้ตติยวิปวาสสีมานั้นเป็นอันสงฆ์ทำแล้ว ฯ นี้เป็นญัตติ ฯ ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ตติยวิปวาสสีมาใดที่สงฆ์ผูกพันแล้ว บัดนี้สงฆ์ให้ตติยวิปวาสสีมานั้นเป็นอันสงฆ์ทำแล้ว ฯ การให้ตติยวิปวาสสีมานี้ ควรแก่ภิกษุผู้มีอายุใด ควรแก่ภิกษุผู้มีอายุนั้นเท่านั้น ไม่ควรแก่ภิกษุผู้มีอายุใด ควรแก่ภิกษุผู้มีอายุนั้นเป็นต้น ฯ ตติยวิปวาสสีมานั้นสงฆ์ให้แล้ว ฯ การให้ตติยวิปวาสสีมานั้น ควรแก่สงฆ์ เหตุนั้น จึงชื่อว่าสงฆ์เท่านั้น ฯ ข้าพเจ้าขอทรงจำความข้อนี้ด้วยอาการอย่างนี้ ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงทราบสีมาที่ภิกษุควรให้ด้วยอาการอย่างนี้ ฯ ภิกษุใดรู้ความพร้อมแห่งบริษัทแล้วพึงให้สงฆ์ประกาศก่อนว่า ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า สีมาใดที่สงฆ์ผูกพันให้เป็นสีมาสามัคคี มีอุโบสถร่วมกันแล้ว ถ้าการกำหนดสีมาของสงฆ์ควรถึงสงฆ์แล้ว สงฆ์ควรให้สีมานั้นเป็นอันสงฆ์ทำแล้ว ฯ นี้เป็นญัตติ ฯ ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า สีมาใดที่สงฆ์ผูกพันแล้ว มีอุโบสถร่วมกันแล้ว บัดนี้สงฆ์ให้สีมานั้นเป็นอันสงฆ์ทำแล้ว ฯ การให้สีมาที่มีสีมาเสมอกัน มีอุโบสถร่วมกันนี้ ควรแก่ภิกษุผู้มีอายุใด ควรแก่ภิกษุผู้มีอายุนั้นเท่านั้น ไม่ควรแก่ภิกษุผู้มีอายุใด ควรแก่ภิกษุผู้มีอายุนั้นเป็นต้น ฯ สงฆ์ให้สีมา

ដែលមានសំវាសស្មើគ្នា មានឧបោសថជាមួយគ្នានោះហើយ ។ ការដកសមានសំវាសសីមានោះ គាប់ចិត្តដល់សង្ឃ ហេតុនោះទើបសង្ឃស្ងៀម ។ ខ្ញុំសូមចាំទុកនូវដំណើរនេះដោយអាការស្ងៀម នៅយ៉ាងនេះ ។

[๑๖๔] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចូលទៅអាស្រ័យស្រុកណាក្តី និគមណាក្តី ហើយនៅក្នុងសីមាដែលសង្ឃមិនបានសន្មត មិនបានតាំងទុកហើយ សីមាណាដែលជាគាមសីមារបស់ស្រុកនោះក្តី សីមាណាដែលជានិគមសីមារបស់និគមនោះក្តី សីមានេះហៅថា មានសំវាសស្មើគ្នា មានឧបោសថជាមួយគ្នា ក្នុងស្រុកឬក្នុងនិគមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុងព្រៃ មិនមែនស្រុក សីមាដែលកំណត់ ๗ អព្ភន្តរៈ[๑]ដោយជុំវិញ សីមានេះហៅថា មានសំវាសស្មើគ្នា មានឧបោសថជាមួយគ្នា ក្នុងព្រៃនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្ទឹង[๒] ទាំងអស់មិនមែនជាសីមា សមុទ្រទាំងអស់មិនមែនជាសីមា ជាតស្រះ[๓] ទាំងអស់មិនមែនជាសីមា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទីណាដែលបុគ្គលកំណត់ដោយសាចទីករបស់មជ្ឈិមបុរសដោយជុំវិញក្នុងស្ទឹងក្តី ក្នុងសមុទ្រក្តី ក្នុងជាតស្រះក្តី ទីនេះហៅថាមានសំវាសស្មើគ្នា មានឧបោសថជាមួយគ្នា ក្នុងទីមានស្ទឹងជាដើមនោះ ។

[๑๖๕] ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុទម្ងាយ[๔] សីមាដោយសីមា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះ

๑- ๑ អព្ភន្តរៈមានប្រមាណ ๒๘ ហត្ថ ។ ๒- ស្រះដែលកើតឯងមិនមានអ្នកណាជីកជាទីខូងស្រោច ទឹងហូរមកពេញឯង ។ ๓- ត្រង់បាលីថា នទី ប្រែថា ស្ទឹងក៏បាន ទន្លេក៏បាន ។ ๔- សូមមើលក្នុងអដ្ឋកថាខាងក្រោម ។

អង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សីមាដែលភិក្ខុទាំងឡាយណាសន្មតមុនហើយ កម្មនោះរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ប្រកបដោយធម៌មិនកម្រើក គួរតាំងនៅបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សីមាដែលភិក្ខុទាំងឡាយណាសន្មតជាខាងក្រោយ កម្មនោះរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ មិនប្រកបដោយធម៌ជាកម្មកម្រើក មិនគួរតាំងនៅបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវទម្ងាយសីមាដោយសីមាទេ ភិក្ខុណាទម្ងាយ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ក៏សម័យនោះឯងឆព្វគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយគ្របសង្កត់សីមាដោយសីមា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សីមាដែលភិក្ខុទាំងឡាយណាសន្មតមុនហើយ កម្មនោះរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ប្រកបដោយធម៌ ជាកម្មមិនកម្រើក គួរតាំងនៅបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សីមាដែលភិក្ខុទាំងឡាយណាសន្មតជាខាងក្រោយ កម្មនោះរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ មិនប្រកបដោយធម៌ ជាកម្មកម្រើក មិនគួរតាំងនៅបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវគ្របសង្កត់សីមាដោយសីមា ទេ ភិក្ខុណាគ្របសង្កត់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុសន្មតសីមា ឲ្យតម្កល់ទុកនូវសីមន្តរិក ហើយសីមសម្មតិសីមា ។

អដ្ឋកថា សីមាកថា

[១៥៤] គប្បីកំណត់និមិត្តមុននោះ សេចក្តីថា ព្រះវិនយធរគប្បីសួរថា ក្នុងទិសបូណ៌ អ្វីជានិមិត្ត កាលអ្នកដទៃណាមួយឆ្លើយថា ភ្នំ លោក

ម្ចាស់ ព្រះវិនយធរគប្បីប្រារព្ធពាក្យថា ភ្នំនោះជានិមិត្ត ។ គប្បីកំណត់និមិត្ត មុនយ៉ាងនេះ ។ តែបើកំណត់យ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយនឹងធ្វើភ្នំនោះជា និមិត្ត នឹងធ្វើភ្នំនោះជានិមិត្ត ធ្វើភ្នំនោះជានិមិត្តហើយ ភ្នំនោះបួរជានិមិត្ត ជា និមិត្តហើយ នឹងជានិមិត្ត ដូច្នេះ ប្រើការមិនបាន ។ សូម្បីក្នុងនិមិត្តទាំង-ឡាយ មានថ្មជាដើម មានន័យដូចគ្នា ព្រះវិនយធរសួរនិមិត្តទៅដោយ លំដាប់យ៉ាងនេះថា ក្នុងទិសតូចនៃទិសបូព៌ ក្នុងទក្សិណ ក្នុងទិសតូច នៃទិសទក្សិណ ក្នុងទិសបស្ចឹម ក្នុងទិសតូចនៃទិសបស្ចឹម ក្នុងទិសឧត្តរ ក្នុងទិសតូចនៃទិសឧត្តរ អ្វីជានិមិត្ត កាលបុគ្គលណាមួយឆ្លើយថា ទឹក លោកម្ចាស់ កាលខ្លួនប្រារព្ធថា ទឹកនោះជានិមិត្តហើយ កុំឈប់ក្នុងទិសនេះ គប្បីសួរដដែលទៀតថា ក្នុងទិសបូព៌ មានអ្វីជានិមិត្ត កាលបុគ្គលណាមួយ ឆ្លើយថា ភ្នំ លោកម្ចាស់ គប្បីប្រារព្ធថា ភ្នំនោះជានិមិត្ត គប្បីធ្វើកំណត់និមិត្ត ដែលបានកំណត់ទុកជាបឋមយ៉ាងនេះហើយ សឹមឈប់ ។ ពិតហើយ ដោយ ការកំណត់យ៉ាងនេះ និមិត្ត និងនិមិត្ត ទើបឈ្មោះថា ជាប់គ្នា ។ កាល កំណត់និមិត្តយ៉ាងនេះហើយ លំដាប់នោះ គប្បីកំណត់សីមាដោយកម្មវាចា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុកជាលំដាប់ទៅ ។ ក្នុងទីបំផុតនៃកម្មវាចា ផ្ទៃដី ខាងក្នុងនិមិត្តទាំងឡាយ រមែងជាសីមា តួនិមិត្តទាំងឡាយជាខាងក្រៅសីមា ។ និមិត្តទាំងឡាយក្នុងសីមានោះសូម្បីកំណត់ម្តង ក៏ឈ្មោះថា កំណត់ទុកល្អ ហើយពិត ។ តែក្នុងអន្ធកអដ្ឋកថាពោលថា កាលនឹងចងមណ្ឌលសីមា ត្រូវ កំណត់និមិត្ត ៣ ដង ។ ឧបសម្បន្នក៏បាន អនុបសម្បន្នក៏បាន បួរឆ្លើយ

យ៉ាងនេះថា កฺวาปิ លោកម្ហាស់ ฯបេฯ ទីក លោកម្ហាស់ គួរទាំងអស់ ។

สีมาวินิจฺฉย

ឥទ្ធូវនេះ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនិមិត្តទាំងឡាយ មានបព្វតនិមិត្តជាដើម យ៉ាងនេះ ភ្នំមាន ๓ ប្រភេទ គឺភ្នំដីសុទ្ធ ๑ ភ្នំថ្មសុទ្ធ ๑ ភ្នំថ្មលាយដី ๑ ភ្នំនោះប្រើបានទាំង ๓ ប្រភេទ ។ តែគំនរខ្សាច់ប្រើមិនបាន ។ ភ្នំតាំងពីទំហំប៉ុនដីរ ដល់ប៉ុនភ្នំសិនេរុ គួរ ។ បើមានភ្នំ ๔ ក្នុងទិស ๔ ឬមាន ๓ ក្នុងទិស ๓ សូម្បីសន្ធតសីមាដោយបព្វតនិមិត្តទាំងនោះ ទាំង ๔ ឬ ๓ ក៏គួរ ។ តែបើសន្ធតដោយនិមិត្តត្រឹមតែ ๒ ឬ ๑ មិនគួរ ។ សូម្បីក្នុងបាសាណនិមិត្តជាដើម ក្រៅអំពីនេះ ក៏មានន័យដូចគ្នា ។ ព្រោះហេតុនោះ កាលនឹងធ្វើភ្នំឲ្យជានិមិត្ត គួរសួរថា ជាប់គ្នាតែមួយ ឬមិនជាប់គ្នា បើជាប់គ្នា មិនគួរ ។ ព្រោះថា សូម្បីកំណាត់ភ្នំជាប់គ្នានោះជានិមិត្ត ๔ ទិស ឬទាំង ๘ ទិស រមែងឈ្មោះថា កំណាត់ហើយត្រឹមនិមិត្ត ๑ ប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ភ្នំដែលព័ទ្ធជុំវិញវត្ត ដោយសណ្ឋានដូចកង់ចក្រយ៉ាងនោះ គួរកំណត់ក្នុងទិស ๑ ក្នុងទិសជាទៃៗ គប្បីធ្វើភ្នំនោះទុកខាងក្រៅ កំណាត់និមិត្តប្រភេទជាទៃខាងក្នុងភ្នំនោះចូលមក ។ បើបំណងនឹងធ្វើភ្នំមួយចំហៀង ឬមួយកំណាត់ទុកខាងក្នុងសីមា កុំកំណាត់ភ្នំ បំណងធ្វើបទេសប៉ុនណាទុកខាងក្នុង គប្បីកំណាត់និមិត្តប្រភេទណាមួយ មានដើមឈើ និងដំបូកជាដើម ដែលកើតក្នុងភ្នំនោះឯង ខាងក្រៅនៃប្រទេសប៉ុណ្ណោះ ។ បើបំណងនឹងយាំងយកភ្នំទាំងអស់ប្រមាណមួយយោជន៍ ឬ ពីរយោជន៍ទុកខាងក្នុង គប្បីកំណាត់ដើមឈើ ឬ

ដំបូកជាដើម ដែលកើតក្នុងផ្ទៃខាងក្រៅក្នុំជានិមិត្ត ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងសាបាណនិមិត្តដូច្នេះថា សូម្បីជុំដែកក៏ភាប់ថា ថ្មបានដូចគ្នា ។ ព្រោះដូច្នោះ ថ្មប្រភេទណាមួយក៏គួរ ។ តែបើពោលដោយទំហំៗ ប៉ុនជីរ ឈ្មោះថា ក្នុំ ព្រោះដូច្នោះ ថ្មទំហំប៉ុនជីរនោះ ទើបមិនគួរ ។ ចំណែកថ្មទំហំប៉ុនគោធំ និងក្របីធំៗ ប្រើការបាន ។ ដោយកំណត់យ៉ាងតូច ទំហំប៉ុនស្ពារអំពៅទម្ងន់ ៣២ បល្ល: ក៏ប្រើបាន បើតូចជាងនោះ ឬជាជុំឥដ្ឋខ្នាតធំ ក៏ប្រើការមិនបាន ។ សូម្បីគំនរថ្មដែលមិនភាប់ចូលក្នុងនិមិត្ត ក៏ប្រើការមិនបាន មិនចាំបាច់ពោលដល់គំនរដី គំនរខ្សាច់ ។ ជុំថ្មជាដែលភាបស្មើផែនដី ស្រេជៀងនឹងលានស្រូវក្តី ថ្មជាដែលតាំងនៅខ្ពស់ពីផែនដី ដូចគ្នានឹងជង្គត់ក្តី បណ្តាថ្មទាំងនោះ បើបានទំហំ ប្រើបាន ថ្មជាសូម្បីធំពេក រមែងភាប់ថា ជាថ្មដែរ ព្រោះដូច្នោះ បើបំណងការពារបទេសឯណាមួយអំពីថ្មជាទំហំធំទុកក្នុងសីមា កុំកំណត់ថ្មជានោះជានិមិត្ត គប្បីកំណត់សិលាជនៃលើថ្មជានោះ បើធ្វើវិហារលើថ្មជា ឬថ្មជាជុះទៅត្រង់កណ្តាលវិហារ ថ្មជាបែបនេះ ប្រើការមិនបាន ។ ព្រោះបើកំណត់ថ្មជានោះជានិមិត្ត វិហាររមែងនៅលើនិមិត្ត ហើយធម្មតានិមិត្តត្រូវនៅខាងក្រៅសីមា សូម្បីវិហារក៏ត្រូវនៅខាងក្រៅសីមា ។ ថ្មជាព័ទ្ធជុំវិញវិហារគួរកំណត់ជានិមិត្តក្នុងទិសតែមួយ កុំកំណត់ក្នុងទិសជនៃឡើយ ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងវននិមិត្តថា វាលស្មៅ ឬព្រៃឈើ មានដើមត្នោត និងដើមជួងជាដើមដែលមានសម្បកវិង ប្រើការមិនបាន តែពពួកឈើ មានខ្វឹមខាងក្នុង ដូចជា ដើមសាក: និង ដើមសាល: ឬ ពពួកឈើដុះលាយឈើដែល

មានខ្វឹមខាងក្នុង ក៏ប្រើបាន ព្រៃនោះឯង ដោយកំណត់យ៉ាងទាបត្រឹម ៤-៥ ដើម ក៏ប្រើបាន តិចជាងនោះ ប្រើការមិនបាន បើច្រើនជាងនោះសូម្បី ១០០ យោជន៍ក៏ប្រើបាន ។ បើធ្វើវិហារទុកត្រង់កណ្តាលព្រៃ មិនគួរកំណត់ព្រៃជានិមិត្ត ។ សូម្បីបំណងនឹងការពារយកព្រៃចំណែកមួយទុកក្នុងសីមា កុំកំណត់ព្រៃជានិមិត្ត គប្បីកំណត់ដើមឈើ ឬថ្មជាដើមក្នុងព្រៃនោះជានិមិត្ត ។ ព្រៃដែលព័ទ្ធជុំវិញ គប្បីកំណត់ជានិមិត្តក្នុងទិសមួយ កុំកំណត់ក្នុងទិសជនៃ ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងរុក្ខនិមិត្តដូច្នេះថា ដើមឈើមានសម្បកវិង ដូចជាដើមត្នោត និងដើមដូងជាដើម ប្រើការមិនបាន ។ ដើមឈើមានខ្វឹមខាងក្នុង ហើយនៅរស់ ដោយហោចកម្ពស់ត្រឹម ៨ ធ្នាប់ រាស់ដោយជុំវិញ សូម្បីតួដើមប៉ុនដងដៃកចារ ក៏ប្រើបាន ។ បើតូចជាងនោះ ប្រើការមិនបាន បើធំជាងនោះសូម្បីដើមជ្រៃដែលដុះឡើងបរិបូណ៌ រហូត ១២ យោជន៍ក៏គួរ ។ ដើមឈើដែលគេបណ្តុះឲ្យដុះលូតលាស់ មានត្រឡោក និងផើងជាដើម សូម្បីត្រូវខ្នាត ក៏ប្រើការមិនបាន តែបើយកចេញអំពីត្រឡោក និងផើងជាដើមនោះ ជាក់ជាំក្នុងផែនដី សូម្បីក្នុងខណៈនោះ ហើយធ្វើនាំងស្រោចទឹក កំណត់និមិត្តក៏គួរ ។ ការបែកឫស និងមែកមិនមែនជាហេតុ តែការបែកឫស និងមែកនោះ រមែងសមសម្រាប់ដើមឈើដែលគេកាត់ដើម ព្រះវិនយធរកាលកំណត់ប្រាថ្នាដើមឈើក្តី ដើមសាកព្រីក្សក្តី ដើមសាលព្រីក្សក្តី ក៏ប្រើបាន ។ តែកំណត់ដើមឈើដែលជាប់ទាក់ទងជាមួយគ្នា ដូចជាដើមជ្រៃ ដែលដុះលូតលាស់វិសាល ជានិមិត្តក្នុងទិសមួយហើយ នឹងកំណត់ក្នុងទិសជនៃទៀត មិនគួរ ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងមគ្គនិមិត្តដូច្នេះថា ផ្លូវទាំងឡាយ មានផ្លូវព្រៃ ផ្លូវស្រែ ផ្លូវសួន ផ្លូវប្រឡាយជាដើម ប្រើការមិនបាន ផ្លូវថ្មើរជើង ឬផ្លូវបរនេះដែលឆ្ងៃទៅ ២-៣ ចន្ទោះស្រុក ទើបប្រើបាន ឯផ្លូវដើរជើងណាបែកចេញពីផ្លូវរនេះ ហើយត្រឡប់ចូលកាន់ផ្លូវរនេះនោះឯងវិញក្តី ផ្លូវដើរ និងផ្លូវរនេះណា ប្រើប្រាស់មិនកើតក្តី ផ្លូវនោះប្រើមិនបាន ។ ផ្លូវទាំងឡាយដែលឈ្មួញដើរ និងឈ្មួញរនេះ ប្រើដើរជានិច្ច ទើបប្រើបាន ។ បើផ្លូវ ២ បែកពីគ្នាទៅហើយខាងក្រោយជាផ្លូវជួបគ្នាវិញ ដូចទូករនេះសោត ផ្លូវនោះគប្បីកំណត់ត្រង់ទីបែកជាពីរ ឬទីដែលជួបគ្នាវិញ ជានិមិត្តម្ខាងហើយ កុំកំណត់ទៀត ។ ព្រោះនិមិត្តនោះជានិមិត្តតែមួយ ។ បើផ្លូវបែកជា ៤ អមជុំវិញវត្ត ហើយចែកទុកក្នុងទិសទាំង ៤ កំណត់ផ្លូវមួយត្រង់កណ្តាលហើយ កំណត់ផ្លូវមួយទៀតមិនគួរ ។ ព្រោះនិមិត្តនោះ ជានិមិត្តជាប់ជាមួយគ្នា ។ តែបើកំណត់ផ្លូវដែលឆ្ងៃកាត់បញ្ចិតជ្រុងទៅ ជានិមិត្តក្នុងទិសជនៃ គួរ ។ ឯផ្លូវដែលកាត់ពាក់កណ្តាលវត្តទៅ មិនគួរកំណត់ កាលកំណត់ហើយ វត្តរមែងនៅលើនិមិត្ត ។ បើកិក្ខុទាំងឡាយធ្វើផ្លូវរនេះផ្នែកខាងក្នុងជានិមិត្ត ផ្លូវរមែងនៅខាងក្រៅសីមា បើធ្វើផ្លូវខាងក្រៅជានិមិត្ត ផ្លូវខាងក្រៅនោះឯង រមែងនៅខាងក្រៅសីមា ផ្លូវខាងក្នុងរាប់ចូលខាងក្នុងសីមា ។ ព្រះវិនយធរដែលកំណត់ផ្លូវជានិច្ច សមគួរកំណត់ដោយឈ្មោះឯណាមួយ ក្នុងឈ្មោះទាំងនេះ ដូចជា **មគ្គោ បន្ថោ បថោ បង្ខោ** *ជាដើម ។ ផ្លូវដែលទៅបានជុំវិញវត្ត ដោយសណ្ឋាន ដូចគូទឹកកំណត់និមិត្តក្នុងទិសមួយហើយ កំណត់ក្នុងទិសជនៃទៀតមិនគួរ ។*

วินิจฺฉยกฺขนฺธวารกสีมาลกฺขณาทิกถา ដំបូកដោយកំណាត់យ៉ាងតូចបំផុត ទោះកើតក្នុងថ្ងៃនោះ កម្ពស់ ๘ ធ្នាប់ ទំហំប៉ុនស្នែងគោក៏ប្រើបាន តូចជាងនោះប្រើមិនបាន ធំជាងនោះឡើងទៅ សូម្បីប៉ុនភ្នំហិមពាន្តក៏ប្រើបាន ។ តែបើកំណាត់ដំបូកដែលជាប់គ្នា ជារង្វង់តែមួយ ដូចរបងជុំវិញវត្ត ជានិមិត្តក្នុងទិសមួយហើយ កំណាត់ក្នុងទិសដទៃទៀតមិនគួរ ។

วินิจฺฉยกฺขนฺธวารนทีสีมาลกฺขณาทิกถา ក្នុងសម័យនៃព្រះរាជាដែលទ្រទ្រង់ធម៌ កាលភ្លៀងធ្លាក់ជាប់ៗគ្នាយ៉ាងនេះ គឺរៀងរាល់កន្លះខែម្តង ๑๐ ថ្ងៃម្តង ๕ ថ្ងៃម្តង លុះភ្លៀងរាំងហើយ ក្រសែនៃស្ទឹងណាជាប់ស្ងួត ស្ទឹងនេះ មិនរាប់ថាជាស្ទឹង ។ តែក្នុងគ្រាភ្លៀងដូច្នេះ ក្រសែនៃស្ទឹងណាហូរមិនជាប់អស់កាលរដូវភ្លៀង ๔ ខែ ជ្រៅល្មមនឹងសើមស្បង់របស់ភិក្ខុនីដែលស្លៀកជណ្តប់បានបរិមណ្ឌល ๓ លុយឆ្លងក្នុងឯកទេស កន្លែងណាមួយ ស្ទឹងនេះរាប់ថាជាស្ទឹងកាលចងនទីសីមា ប្រើជានិមិត្តបាន ។ ក្នុងការទៅកាន់ប្រាំងស្ទឹងនៃភិក្ខុនីក្តី ក្នុងការធ្វើសង្ឃកម្ម មានឧបោសថជាដើមក្តី ក្នុងការសន្មតិនទីបារសីមាក្តី បំណងយកស្ទឹងប្រភេទនេះឯង ឯស្ទឹងណាព័ទ្ធជុំវិញវត្ត ដោយសណ្ឋានដូចទូកវែងក្តី ដោយសណ្ឋានដូចគូទឹកក្តី ដូចគ្នានឹងផ្លូវ កំណាត់ស្ទឹងនោះជានិមិត្តក្នុងទិសមួយហើយ នឹងកំណាត់ក្នុងទិសដទៃទៀតមិនគួរ ។ សូម្បីក្នុងស្ទឹង ๔ ខ្សែ ដែលឆ្លងកាត់គ្នានឹងគ្នាទៅក្នុងទិស ๔ នៃវត្តក៏មានន័យដូចគ្នា ។ តែបើកំណាត់ស្ទឹងទាំង ๔ ខ្សែ ដែលមិនភ្ជាប់មុខគ្នា ជានិមិត្តប្រើការបាន បើជនទាំងឡាយចោះបង្គោលរៀងគ្នាដូចធ្លើរបងការពារក្រសែទឹក ដោយវល្លិ

និងស្តីកឈើជាដើម ហើយទឹកឡើងជន់លិចទំនប់ ហូរទៅបាន ទោះធ្វើឲ្យជា
និមិត្ត គួរ ។ បើគេធ្វើទំនប់មិនឲ្យទឹកហូរ ស្ទឹងដែលមិនហូរ មិនគួរធ្វើឲ្យជា
និមិត្ត ។ ក្នុងទីដែលទឹកហូរ ធ្វើឲ្យជានទីនិមិត្ត ក្នុងទីដែលទឹកមិនហូរ
ធ្វើឲ្យជាឧទកនិមិត្ត គួរ ។ តែស្ទឹងដែលមិនហូរ ព្រោះជាប់ទឹកក្នុងគ្រា
ភ្លៀងរាំង ឬក្នុងរដូវក្តៅ ប្រើបាន ជនទាំងឡាយធ្វើប្រឡាយបង្ហូរទឹកមកអំពី
ស្ទឹងធំ ប្រឡាយនោះដូចគ្នានឹងស្ទឹងតូចនៅហូរជានិច្ច ឲ្យសម្រេចសន្ធឹង ៣
ជង្ហ សូម្បីទឹកហូរទៅក៏ពិតមែនហើយ តែក៏មិនគួរធ្វើជានិមិត្ត ឯប្រឡាយ
ណាក្នុងសម័យមុន គេជីកនាំទឹកមកពីស្ទឹងធំ ក្នុងកាលដទៃបាក់ច្រាំងក្លាយជា
ស្ទឹង ហូរទៅបានឯង តាមលំនាំដែលគេជីកនាំមកនោះឯង ក្នុងកាលតមក
ដេរជាសដោយសត្វទឹក មានក្រពើជាដើម ជាស្ទឹងដែលគប្បីសញ្ជ្ញារទៅដោយ
ទូកជាដើម ទោះធ្វើប្រឡាយដែលក្លាយជាស្ទឹងនោះហើយ ឲ្យជានិមិត្ត គួរ ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងឧទកនិមិត្តដូច្នេះថា ក្នុងទីដែលមិនមានទឹក ទោះចាក់ទឹកថ្វា
ឲ្យពេញក្នុងទូកក្តី ក្នុងធ្នាំងក្តី ក្នុងភាជនៈ មានអាងជាដើមក្តី ហើយកំណត់
ឲ្យជាឧទកនិមិត្ត មិនគួរ ។ ទឹកដែលជល់ផែនដីប៉ុណ្ណោះ ទើបប្រើបាន ។ ឯ
ទឹកដែលជល់ផែនដីនោះឯង ជាទឹកមិនហូរ ជក់នៅក្នុងទីទាំងឡាយ មាន
អណ្តូង និងស្រះដែលកើតឯង និងលោណសមុទ្រជាដើម ។ ឯទឹកក្នុងស្ទឹង
ជ្រៅ និងអូរជាដើមដែលហូរ ប្រើមិនបាន ។ តែក្នុងអន្ធកអដ្ឋកថាពោលថា
ទឹកដែលជន់ឡើងក្នុងទីជ្រៅទាំងឡាយ មានអណ្តូងជាដើម មិនគួរធ្វើជានិមិត្ត
ពាក្យនោះលោកពោលមិនប្រពៃ ត្រឹមតែជាការយល់ឃើញផ្ទាល់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ

ឯទឹកដែលជក់នៅ ដោយហោចសូម្បីក្នុងថ្នក់ដែលជ្រកឈ្មុសទុកក្តី ក្នុងថ្នក់សម្រាប់លេងរបស់ក្មេងអ្នកស្រុកក្តី ទឹកដែលគេជីករណ្តៅក្នុងផែនដី ហើយយកឆ្នាំងជងចាក់ឲ្យពេញក្នុងខណៈនោះក្តី បើជក់នៅរហូតដល់សូធ្យកម្មវាចាចប់បានបន្តិច ឬច្រើនក្តី រមែងប្រើបាន ។ ហើយគួរធ្វើគំនរឆ្នូ និងគំនរខ្សាច់ជាដើម ឬសសរឆ្នូក្តី សសរឈើក្តីទុកក្នុងទីនោះ ដើម្បីចំណាំនិមិត្ត កិក្ខុធ្វើឯងក្តី ប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើគំនរឆ្នូជាដើមនោះក្តី ក៏គួរ ។ តែក្នុងលាភសីមាមិនគួរធ្វើ ។ ឯសមានសំវាសកសីមា មិនធ្វើការបៀតបៀនបុគ្គលណាមួយ រមែងឲ្យសម្រេចចំពោះវិនយកម្មនៃកិក្ខុទាំងឡាយតែម្យ៉ាង ព្រោះដូច្នោះ ក្នុងសមានសំវាសកសីមានេះ ទើបគួរធ្វើឯង ឬឲ្យអ្នកដទៃធ្វើគំនរឆ្នូជាដើមបាន ។

និមិត្តវិនិច្ឆ័យ ចប់

អដ្ឋកថា

វិធី ចតុមហាសីមា

ឯសង្ឃនឹងសន្មតសីមាដោយនិមិត្ត ៨ យ៉ាងនេះ មិនលាយចម្រុះគ្នាក្តី លាយចម្រុះគ្នាក្តី គួរទាំងអស់ ។ សីមានោះដែលសន្មតចងយ៉ាងនោះ មិនជាការចង ដោយនិមិត្តមួយ ឬពីរនិមិត្ត ។ ឯសីមាដែលចងដោយនិមិត្ត មានប្រការដូចពោលហើយ តាំងអំពី ៣ ទៅទៀតដល់ ១០០ និមិត្ត រមែងជាការចង ដែលចងដោយនិមិត្ត ៣ មានសណ្ឋានដូចមើមក្រចាប់ ដែលចងដោយនិមិត្ត ៤ ជា ៤ ជ្រុង ដូចរបស់ដែលមានជ្រុង មានសណ្ឋានដូចក្រចាប់ ព្រះចន្ទពាក់កណ្តាល និងស្គរសម្ពោរជាដើមក្តី ដែលចងដោយនិមិត្តច្រើនជាងនោះ មានសណ្ឋានផ្សេងៗ គ្នាក្តី ។

ព្រះមហាសមុត្តរពោលថា ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលបំណងនឹងចងសីមានោះ គប្បីសួរភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងវត្តជិតខាងគ្នាទាំងឡាយ ដល់ដែនកំណត់សីមានៃវត្តនោះៗ រៀរសីមន្តរិកនៃសីមារបស់វត្តទាំងឡាយ ដែលចងសីមា រៀរឧបចារៈនៃសីមារបស់វត្តទាំងឡាយ ដែលមិនបានចងសីមាចេញ ជួបសម័យមិនជាទីត្រាច់ទៅនៃភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលចារិកទៅក្នុងទិស បើបំណងនឹងចងសីមាក្នុងគាមខេត្តមួយតំបន់ វត្តទាំងឡាយណាក្នុងគាមខេត្តនោះ ចងសីមាហើយ គប្បីបញ្ជូនដំណឹងដល់ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងវត្តទាំងនោះថា ពួកយើងនឹងចងសីមាក្នុងថ្ងៃឈ្មោះនេះ លោកទាំងឡាយ កុំចេញអំពីដែនកំណត់សីមារបស់ខ្លួនឡើយ ។

វត្តទាំងឡាយណាក្នុងគាមខេត្តនោះ មិនបានចងសីមា គប្បីនិមន្តភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងវត្តទាំងនោះ ឲ្យប្រជុំជាក្រុមតែមួយ គប្បីឲ្យនាំឆន្ទៈរបស់ភិក្ខុដែលគួរដល់ឆន្ទៈមក បើប្រាថ្នានឹងការពារគាមខេត្តដទៃៗ ទុកខាងក្នុងសីមាសោត ភិក្ខុពួកណានៅក្នុងគាមខេត្តទាំងនោះ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវមក បើមិនមក ត្រូវនាំឆន្ទៈមក ។

ឯព្រះមហាបទុមត្ថេរពោលថា ដែលឈ្មោះថា គាមខេត្តផ្សេងៗ រមែងដូចគ្នានឹងសីមាដែលចងផ្សេងផ្នែកគ្នា ឆន្ទៈ និងបារិសុទ្ធិ រមែងមិនមកអំពីគាមខេត្តនោះៗ តែភិក្ខុទាំងឡាយដែលនៅខាងក្នុងនិមិត្តត្រូវមក ដូច្នេះ ។ ហើយពោលបន្ថែមទៀតថា ក្នុងវេលាសន្ឋតសមានសំវាសកសីមា ការមកក្តី មិនមកក្តីនៃភិក្ខុទាំងនោះ រមែងគួរ ។ តែក្នុងវេលាសន្ឋតអវិប្បវាសសីមា ភិក្ខុទាំងឡាយដែលនៅខាងក្នុងនិមិត្តត្រូវមក បើមិនមក ត្រូវនាំឆន្ទៈមក ។ កាលភិក្ខុទាំងឡាយប្រជុំគ្នាហើយ ឆន្ទៈរបស់ភិក្ខុដែលគួរដល់ឆន្ទៈ បាននាំមក ហើយយ៉ាងនោះ គប្បីជាក់អារាមិកបុរស និងសាមណេរធំទុកក្នុងផ្លូវទាំងនោះ ក្នុងទីទាំងឡាយ មានកំពង់ទឹក និងទ្វារស្រុកជាដើម ដើម្បីនាំភិក្ខុអាគន្តុកៈមកចូលហត្ថបាសឲ្យបានឆាប់ៗ និងដើម្បីការពារខាងក្រៅសីមា ហើយគប្បីវាយស្គរឲ្យសញ្ញា ឬផ្ទុំសង្ឃជាសញ្ញា ហើយចងសីមាដោយកម្មវាចាថា **សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ** *ជាដើម ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុកក្នុងលំដាប់នៃការកំណត់និមិត្ត ។ ក្នុងវេលាដែលចប់កម្មវាចានោះឯង និមិត្តទាំងឡាយនៅខាងក្រៅ សីមារមែងឈមចុះទៅខាងក្រោម ជម្រៅដល់ទឹក*

ទ្រផែនដីជាទីបំផុត ฯ

วิธี จตุมหาสีมา จบ

วิธี จตุรงฺคสีมา

ภิกฺขุทั้งหลายដែលនឹងសង្ឃតសំវាសកសីមានេះ គួរចងខណ្ឌសីមាជាមុន ដើម្បីធ្វើសង្ឃកម្មទាំងឡាយ មានបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទាជាដើមបានស្រួល កាលចងខណ្ឌសីមានោះ ត្រូវស្គាល់វត្ត ฯ បើចងក្នុងវត្តដែលជាទីនៅ ដែលទាយកសាងឲ្យប្រតិស្ឋានវត្តុទាំងពួង មានដើមពោធិ៍ ចេតិយ និងភោងធាន់ជាដើមស្រេចហើយ កុំចងត្រង់កណ្តាលវត្ត ដែលជាទីប្រជុំរបស់ពពួកជន គប្បីចងក្នុងឱកាសដែលស្ងាត់ ទីបំផុតខាងចុងវត្ត ฯ កាលចងក្នុងវត្តដែលទាយកមិនបានសាង គប្បីកំណត់ទីទុកសម្រាប់វត្តុទាំងពួង មានដើមពោធិ៍ និងចេតិយជាដើមទុកហើយ កាលប្រតិស្ឋានវត្តុទាំងឡាយស្រេចហើយ ខណ្ឌសីមានឹងនៅក្នុងឱកាសដ៏ស្ងាត់ ខាងចុងនៃវត្តដោយប្រការណា គប្បីចងដោយប្រការនោះចុះ ฯ ខណ្ឌសីមានោះ ដោយកំណត់យ៉ាងតូចបំផុត ល្មមជាក់ភិក្ខុបាន ๒๑ អង្គ ប្រើបាន តូចជាងនោះប្រើមិនបាន បើធំសូម្បីភិក្ខុរាប់ពាន់ ក៏ប្រើបាន ฯ ការនឹងចងខណ្ឌសីមានោះ គប្បីជាក់ដុំថ្មដែលគួរជានិមិត្តបាន ទុកដោយជុំវិញភោងដែលនឹងចងសីមា ฯ កុំឈរនៅក្នុងខណ្ឌសីមា จตุมหาสีมา កុំឈរនៅក្នុងមហាសីមាចងខណ្ឌសីមា ฯ

តែត្រូវឈរចំពោះក្នុងខណ្ឌសីមាចងខណ្ឌសីមា ត្រូវឈរចំពោះក្នុងមហាសីមាចងមហាសីមា ។

វិធីចងខណ្ឌសីមា ចប់

វិធី ចងសីមា ២ ជាន់

ក្នុងសីមា ៣ ប្រភេទនោះ មានវិធីចងដូចតទៅនេះ គប្បីកំណត់និមិត្តទាំងឡាយដោយជុំវិញយ៉ាងនេះថា ថ្មនោះជានិមិត្ត ហើយចងសីមាដោយកម្មវាចា ។ លុះជាប់នោះ គប្បីធ្វើអវិប្បវាសកម្មវាចាម្តងទៀត ដើម្បីធ្វើខណ្ឌសីមានោះឲ្យមាំទាំ ។ ពិតហើយ កាលធ្វើវិញ្ញត្តិនោះហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយដែលមកដោយគិតថា យើងទាំងឡាយនឹងជកសីមា មិនអាចជក ។ កាលសន្ធតសីមាហើយ គប្បីជាក់ថ្មកំណត់សីមន្តរិកទុកខាងក្រៅ ។ សីមន្តរិកពោលដោយចំណែកតូចបំផុត ប្រមាណមួយហត្ថ ទើបគួរ ។ ក្នុងកុរុន្ទី ពោលថា សូម្បីប្រមាណមួយចំអាមក៏គួរ ។ ក្នុងមហាបច្ចរីពោលថា មានប្រមាណ ៤ ធ្នាប់ ក៏គួរ ។ បើវត្តមានទីធ្លាធំ គួរចងខណ្ឌសីមាទុក ២ កន្លែងក៏បាន ៣ កន្លែងក៏បាន ច្រើនជាងនោះក៏បាន កាលសន្ធតខណ្ឌសីមាយ៉ាងនោះហើយ ក្នុងវេលាសន្ធតមហាសីមា គប្បីចេញអំពីខណ្ឌសីមា ឈរនៅក្នុងមហាសីមា កំណត់ថ្មសម្គាល់សីមន្តរិក ដើរវិលទៅដោយជុំវិញ លុះជាប់នោះ គប្បីកំណត់និមិត្តទាំងឡាយដ៏សេស ហើយកុំលះហត្ថបាសពីគ្នា

គប្បីសន្ឋតសមានសំវាសកសីមាដោយកម្មវាចា ហើយធ្វើអវិប្បវាសកម្មវាចាផង ដើម្បីធ្វើសមានសំវាសសីមានោះឲ្យមាំទាំ ។

ពិតហើយ កាលធ្វើយ៉ាងនោះហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលមកដោយគិតថា យើងទាំងឡាយនឹងជកសីមា នឹងមិនអាចជកបាន ។ តែបើកំណត់និមិត្តនៃខណ្ឌសីមាហើយ លំដាប់នោះ ទើបកំណត់និមិត្តត្រង់សីមន្តរិកហើយ កំណត់និមិត្តនៃមហាសីមា កាលកំណត់និមិត្តក្នុង ៣ ស្ថាន យ៉ាងនេះហើយ ប្រាថ្នានឹងចងសីមាណា ទោះចងសីមានោះមុនក៏គួរ កាលបើដួច្នោះ ក៏គួរចងចាប់ពីខណ្ឌសីមាទៅ ដោយនយតាមដែលពោលហើយ ។

បណ្តាសីមាទាំងឡាយ ដែលសង្ឃចងយ៉ាងនោះ ភិក្ខុទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងខណ្ឌសីមា រមែងមិនធ្វើឲ្យខូចកម្មរបស់ពួកភិក្ខុដែលធ្វើក្នុងមហាសីមា ឬដែលស្ថិតនៅក្នុងមហាសីមា រមែងមិនធ្វើឲ្យខូចកម្មរបស់ពួកភិក្ខុដែលធ្វើកម្មក្នុងខណ្ឌសីមា មួយទៀត ភិក្ខុដែលស្ថិតនៅក្នុងសីមន្តរិក រមែងមិនធ្វើឲ្យខូចកម្មរបស់ពួកភិក្ខុទាំងពីរពួក តែភិក្ខុដែលស្ថិតនៅក្នុងសីមន្តរិក រមែងធ្វើឲ្យខូចកម្មរបស់ពួកភិក្ខុ ដែលស្ថិតនៅក្នុងគាមខេត្តធ្វើកម្ម ពិតហើយ សីមន្តរិក រមែងចូលជាមួយគាមខេត្ត ។

វិធី ចងសីមា ២ ជាន់ ចប់

វិធី ចងសីមាលើថ្មជាជាដើម

ការពិត ធម្មតាសីមានោះ ដែលកិក្ខុសង្ឃចងហើយ លើផ្ទៃផែនដីតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ទើបឈ្មោះថា ជាការចងក៏ទេ ។ ដោយពិតនោះ សីមាដែលកិក្ខុសង្ឃចងទុកលើថ្មជាក្តី ក្នុងកុដិក្តី ក្នុងកុដិសម្រាប់សម្រាកក្តី ក្នុងប្រាសាទក្តី លើកំពូលភ្នំក្តី ឈ្មោះថា ជាការចងហើយដូចគ្នាទាំងអស់ ។

ក្នុងទីកន្លែងទាំងនោះ កាលកិក្ខុទាំងឡាយ ចងលើថ្មជា កុំឆូតស្នាម ឬជីករណ្តៅដូចតម្បាល់លើខ្នងថ្ម ធ្វើឲ្យជានិមិត្ត ។ គួរជាក់ដុំថ្មដែលបានខ្ជាតជានិមិត្តហើយ កំណត់ឲ្យជានិមិត្ត សន្មតដោយកម្មវាចា ។ ក្នុងវេលាចប់កម្មវាចា សីមារមែងឈរចុះទៅដល់ទឹកទ្រផែនដីជាទីបំផុត ។ ថ្មដែលជានិមិត្ត ទោះមិនគង់នៅក្នុងទីដើម ព្រោះដូច្នោះ គួរធ្វើស្នាមឲ្យច្បាស់ជាដោយជុំវិញ ឬឈរឆ្កូតចោះសីលាត្រង់ជ្រុងទាំង ៤ ឬចារឹកអក្សរទុកថា ទីនេះជាដែនកំណត់សីមាក៏បាន ។ កិក្ខុពួកខ្លះ មានសេចក្តីច្រណែន ដុតភ្លើងឡើងដោយគិតថា នឹងដុតសីមាចោល រមែងឆេះតែថ្ម សីមាមិនឆេះឡើយ ។

កាលនឹងចងក្នុងផ្ទះ គឺកុដិក្តី កុំកំណត់ជញ្ជាំង គឺនិមិត្ត គួរជាក់ដុំថ្មជានិមិត្តក្នុងទីដែលល្មមជាក់កិក្ខុ ២១ រូបទុកខាងក្នុង ហើយសន្មតសីមាចុះ ។ ផ្ទៃខាងក្នុងជញ្ជាំងប៉ុណ្ណោះរមែងជាសីមា ។ បើខាងក្នុងផ្ទៃនៃជញ្ជាំងល្មមនឹងជាក់កិក្ខុបាន ២១ រូប គួរជាក់ថ្មនិមិត្តត្រង់យ៉ាមុខក៏បាន ហើយសន្មតសីមា ។ បើយ៉ាមុខនោះមិនគ្រប់គ្រាន់ គួរជាក់និមិត្តទាំងឡាយត្រង់ទីដែលទឹកស្រក់ត្រង់សំយាបដំបូលខាងក្រៅ ហើយសីមសន្មតសីមា កាលសន្មតសីមាយ៉ាងនោះ ផ្ទះ គឺកុដិទាំងមូល ឈ្មោះថា តាំងនៅក្នុងសីមាពិត ។

กาลនឹងចងក្នងកុដិដែលជាទីសម្រាក ដែលមានជញ្ជាំង ๔ ទិស កុំ
កំណត់ជញ្ជាំងជានិមិត្ត គួរកំណត់តែថ្ម ។ បើខាងក្នងមិនមានទីតម្កល់ គួរ
ជាក់និមិត្តទាំងឡាយទុកត្រង់យ៉ាក៏បាន ។ បើយ៉ាមិនគ្រប់គ្រាន់ គួរជាក់ថ្មនិមិត្ត
ទាំងឡាយទុកក្នងទីដែលទឹកស្រក់អំពីសំយាបដំបូលខាងក្រៅ ហើយកំណត់
និមិត្តសន្ធតសីមា ។ កាលចងយ៉ាងនេះ រមែងជាសីមាទាំងខាងក្នង ទាំង
ខាងក្រៅកុដិដែលសម្រាកនោះ ។ កាលនឹងចងលើប្រាសាទសោត កុំកំណត់
ជញ្ជាំងជានិមិត្ត គប្បីជាក់ថ្មទាំងឡាយទុកខាងក្នងហើយ សន្ធតសីមាចុះ ។
បើខាងក្នងប្រាសាទមិនគ្រប់គ្រាន់ គប្បីជាក់ថ្មទាំងឡាយត្រង់យ៉ា ហើយសន្ធត
ចុះ ។ សីមាដែលសន្ធតយ៉ាងនេះ រមែងនៅចំពោះលើប្រាសាទប៉ុណ្ណោះ មិន
ឈមចុះទៅដល់ខាងក្រោម តែបើប្រាសាទដែលគេធ្វើរតត្រង់ស្មាមក្នងសសរ
ច្រនដើម ជញ្ជាំងជាន់ក្រោមខ្ពស់ឡើង ទៅជាប់នឹងឈើរតទាំងឡាយ ដោយ
ប្រការដែលមានខាងក្នងនៃនិមិត្តទាំងឡាយ សីមារមែងឈមចុះដល់ខាង
ក្រោម ។ ចំណែកសីមាដែលចងលើផ្ទៃប្រាសាទសសរតែមួយ បើលើចុង
សសរមានឱកាសល្មមជាក់ភិក្ខុ ๒๑ រូបបាន រមែងឈមចុះដល់ខាងក្រោម ។
បើតម្កល់ថ្មទាំងឡាយក្នងទីជាដើមថា ក្តារវាបដែលលយចេញអំពីជញ្ជាំង
ប្រាសាទ ហើយចងសីមា ជញ្ជាំងប្រាសាទរមែងនៅក្នងសីមា ចំណែកសីមា
នោះអាចឈមចុះខាងក្រោម ឬមិនឈមចុះ គប្បីជ្រាបតាមន័យដែលពោល
ហើយនោះឯង ។ កាលនឹងកំណត់និមិត្តខាងក្រោមប្រាសាទសោត កុំកំណត់
ជញ្ជាំង និងសសរឈើជានិមិត្ត តែកំណត់សសរថ្មដែលទប់ជញ្ជាំងទុកក៏គួរ។

สีมาដែលកំណត់យ៉ាងនេះ រមែងមានចំពោះទីខាងក្នុងនៃជាយសសរ ដោយជុំវិញខាងក្រោមប្រាសាទ ។ តែបើជញ្ជាំងខាងក្រោមប្រាសាទ ជារបស់ជាប់ដល់ផ្ទៃជាន់លើ សីមារមែងឡើងទៅដល់ជាន់លើនៃប្រាសាទផងដែរ បើធ្វើនិមិត្តក្នុងទីដែលទឹកស្រក់អំពីសំយោបដំបូលប្រាសាទ ប្រាសាទទាំងមូលតាំងនៅក្នុងសីមា ។

បើផ្ទៃខាងលើកំពូលភ្នំ ជាទីដែលគួរដល់ឱកាស ល្មមជាក់ភិក្ខុបាន ២១ រូប ចងសីមាលើផ្ទៃនោះ ដូចដែលចងលើថ្ងាជា សូម្បីខាងក្រោមភ្នំ សីមារមែងឈមចុះទៅដល់ដោយកំណត់នោះដូចគ្នា ។ សូម្បីលើភ្នំដែលមានសណ្ឋានដូចគល់ត្នោតសោត សីមាដែលចងទុកខាងលើ រមែងឈមចុះទៅដល់ខាងក្រោមដូចគ្នា ។ ឯភ្នំដែលមានសណ្ឋានដូចផ្សែត ខាងលើមានឱកាសល្មមជាក់ភិក្ខុ ២១ រូបបាន ខាងក្រោមមិនមាន សីមាដែលចងលើភ្នំនោះ មិនឈមចុះទៅខាងក្រោមឡើយ ។ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ភ្នំដែលមានសណ្ឋានដូចស្គរសម្ភោរ ឬមានសណ្ឋានដូចស្គរតូចក្តី ខាងក្រោម ឬត្រង់កណ្តាលនៃភ្នំណា មិនមានផ្ទៃដែលប៉ុនតួសីមា សីមាដែលចងលើភ្នំនោះ មិនឈមចុះខាងក្រោមឡើយ ឯភ្នំណាមានកំពូល ២ តាំងនៅជិតគ្នា លើកំពូល ១ មិនល្មមប្រមាណនៃសីមា គួរកសាង ឬបំពេញត្រង់ចន្លោះកំពូលនៃភ្នំនោះឲ្យពេញ ធ្វើឲ្យជាប់ជាផ្ទៃតែមួយ ហើយសីមសន្ធតសីមាខាងលើ ។ ភ្នំមួយស្រដៀងពពាវពស់ ខាងលើភ្នំនោះចងសីមាបាន ព្រោះមានឱកាសបានប្រមាណជាសីមា បើខាងក្រោមភ្នំនោះមានញកអាកាស សីមាមិនឈមចុះ

ទៅទៀតយ តែបើត្រង់កណ្តាលញកអាកាសនោះ មានថ្មប្រហោងប៉ុនទំហំសីមាៗ រមែងឈមចុះទៅដល់ ។ ហើយថ្មនោះជារបស់តាំងនៅក្នុងសីមាពិត ។ បើជញ្ជាំងនៃទីសម្រាកខាងក្រោមក្តាំនោះ តាំងទ្បើងរហូតដល់ចំណែកកំពូលសីមារមែងឈមចុះដល់ខាងក្រោម និងខាងលើ រមែងជាសីមាទាំងអស់ ។ តែបើផ្នែកក្នុងទីសម្រាកខាងក្រោមនៅខាងក្រៅនៃដែនជាទីកំណត់ សីមាដែលនៅខាងលើ សីមាមិនឈមចុះដល់ខាងក្រៅ (នៃទីសម្រាក) បើផ្នែកខាងក្រៅទីសម្រាកនៅខាងក្នុងនៃគន្លងដែន ដែលជាទីកំណត់សីមានៅខាងលើនោះ សីមាមិនឈមចុះទៅដល់ខាងក្នុង(នៃទីសម្រាក) បើខាងលើក្តាំនោះមានឱកាសសម្រាប់កំណត់សីមាតូច ខាងក្រោមមានទីសម្រាកធំជាងឱកាសកំណត់សីមាៗ រមែងមានចំពោះខាងលើប៉ុណ្ណោះ មិនឈមចុះទៅដល់ខាងក្រោម តែបើទីសម្រាកទំហំតូចប៉ុនសីមាទំហំតូចបំផុត សីមាខាងលើធំ ។ សីមាដែលតាំងគ្របទីសម្រាកនោះ រមែងឈមចុះទៅដល់ ។ បើទីសម្រាកតូចពេក មិនបានទំហំប៉ុនសីមា (មិនអាចដាក់កិក្ខុចុះ ២១ អង្គ) សីមារមែងមានចំពោះខាងលើប៉ុណ្ណោះ មិនឈមចុះដល់ខាងក្រោម បើក្តាំមានសណ្ឋានដូចពពារពស់នោះ បាក់ធ្លាក់ទៅឯងពាក់កណ្តាល សូម្បីបានប្រមាណសីមាចំណែកដែលធ្លាក់ចុះទៅខាងក្រៅ មិនជាសីមា ។ ចំណែកដែលមិនធ្លាក់ទៅបើបានប្រមាណសីមា គង់បានជាសីមានោះឯង ។

ខណ្ឌសីមាដែលជារណ្តៅ បំពេញដីខណ្ឌសីមានោះ ធ្វើឲ្យមានផ្ទៃខ្ពស់ទ្បើង សីមាគង់នៅដូចដើម ។ ជនទាំងឡាយធ្វើផ្ទះក្នុងសីមា ផ្ទះនោះឈ្មោះ

ថា នៅក្នុងសីមាដែរ ។ ជីកស្រះបោក្ខរណីក្នុងសីមា។ នោះ ក៏គង់ជាសីមានោះឯង ។ ជំនន់ទឹកហូរ នាំមណ្ឌលសីមាទៅ និងចងក្រែសម្រាប់ធ្វើសង្ឃកម្មក្នុងសីមា គួរ ។ សូម្បីស្ទឹងមានឧម្មគ្គនៅខាងក្រោមសីមា ភិក្ខុមានឫទ្ធិអង្គុយក្នុងស្ទឹងដែលមានឧម្មគ្គនោះ បើស្ទឹងនោះហូរទៅមុន សីមាចងឯក្រោយ មិនញុំាងកម្មឲ្យខូច ។ បើចងសីមាមុន ស្ទឹងហូរទៅឯក្រោយ ភិក្ខុនោះញុំាងកម្មឲ្យខូច ។ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុស្ថិតនៅខាងក្រោមផែនដី រមែងញុំាងកម្មឲ្យខូចដូចគ្នា ។ ដើមជ្រៃមាននៅក្នុងលានខណ្ឌសីមា មែកនៃដើមជ្រៃនោះ ឬពួរជ្រៃដែលដុះចេញពីដើមជ្រៃនោះ ទល់ផ្ទៃផែនដីនៃមហាសីមាក្តី ទល់ដើមឈើជាដើម ដែលកើតក្នុងមហាសីមានោះក្តី គប្បីជម្រះមហាសីមាឲ្យបរិសុទ្ធហើយសឹមធ្វើកម្ម ឬកាត់មែក និងពួរជ្រៃទាំងនោះចេញ ធ្វើឲ្យតាំងនៅខាងក្រៅក៏បាន ។ ភិក្ខុដែលឡើងទៅលើមែកឈើជាដើម ដែលមិនទល់គ្នា គួរនាំមកចូលហត្ថបាស ។ ដោយប្រការយ៉ាងនោះ មែកនៃដើមឈើដែលកើតក្នុងមហាសីមាក្តី ពួរជ្រៃក្តី រមែងតាំងនៅក្នុងលាននៃខណ្ឌសីមាតាមន័យដែលពោលហើយនោះឯង ។ គប្បីជម្រះសីមាឲ្យបរិសុទ្ធហើយ សឹមធ្វើកម្ម ឬកាត់មែក និងពួរជ្រៃទាំងនោះចេញ ធ្វើឲ្យតាំងនៅខាងក្រៅក៏បាន តាមន័យដែលពោលហើយនោះឯង ។ បើកាលសង្ឃកំពុងធ្វើកម្មក្នុងខណ្ឌសីមា ភិក្ខុមួយរូបអង្គុយលើមែកឈើដែលនៅលើអាកាស លុយចូលទៅខាងក្នុងដែននៃសីមា ជើងរបស់លោកជល់ដីក្តី ស្បង់ចីវររបស់លោកពាល់ត្រូវផែនដីក្តី មិនគួរធ្វើកម្ម តែឲ្យលោកលើកជើងទាំង ២ ឬស្បង់ចីវរឡើង ហើយធ្វើកម្ម

ควร ฯ ฉันใด ฉันนั้นเหมือนกัน ฯ ก็ในขณะนี้ บัณฑิตควรทราบตามนัยก่อน ฯ อีกอย่างหนึ่ง ที่ว่าต่างกันมีดังนี้ว่า ให้ลอกเลิกเสียแล้วนั่นแหละ ทำกรรมในสีมานั้นไม่ควร ต้องนำมาจากนอกสีมาโดยชอบแท้ ฯ ก็ภูเขาที่ตั้งอยู่ในสีมาสูงเกินไป ต้องนำมาจากนอกสีมาเหมือนกัน ฯ ส่วนภิกษุที่อยู่บนภูเขานั้น ต้องนำมาจากนอกสีมาเหมือนกัน ฯ ส่วนภิกษุที่เข้าไปอยู่ในภูเขาโดยฤทธิ์ ก็มีนัยเดียวกัน ฯ จริงอยู่ สีมาที่สงฆ์ผูกพันไว้นั้น ไม่ถึงประเทศที่ไม่มีประมาณ ไม่ว่าประเทศไหนๆ ก็ตาม ที่ตั้งอยู่ในพัทธสีมา ส่วนที่ผูกพันกันในที่ใดที่หนึ่ง ย่อมนับว่าเป็นสีมาทั้งหมด ฯ

[๑๕๕] *วินิจฉัยในบทว่า* **ติโยชนปรมัง** *นี้ว่า สีมา ชื่อว่ามี ๓ โยชน์โดยรอบ เพราะมีประมาณ ๓ โยชน์โดยรอบ ฯ สีมามี ๓ โยชน์โดยรอบนั้น ภิกษุที่ถูกสังฆสมมติให้อยู่ในที่ประมาณกึ่งกลาง สมมติให้มีที่ประมาณโยชน์หนึ่งในทิศทั้ง ๔ คือที่ไกลจากที่ที่ตนอยู่ ฯ แต่ถ้าอยู่ในที่กึ่งกลางแล้ว ไกลออกไปทิศละ ๓ โยชน์ รวมเป็น ๖ โยชน์ อย่างนี้ ไม่ได้ ฯ ถ้าภิกษุสมมติสีมา ๔ ทิศ ๔ ทิศ หรือ ๓ ทิศ สงฆ์สมมติให้ไกลออกไปทิศละ ๑ ทิศละ ๑ ได้ทิศละ ๓ โยชน์ ฯ ถ้าให้ที่สุดข้างหนึ่งเกิน ๓ โยชน์ไป ข้างหนึ่งเหลือ ๓ โยชน์ไว้ ข้างหนึ่งเหลือ ๑ ก็ใช้ได้ ไม่เป็นสีมา ฯ*

วิธีผูกสีมาเป็นลูกโซ่ จบ

ឧទីចារសីមា

[๑๕๖] *វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា* **ឧទីចារំ** *នេះតទៅ ពាក្យថា ប្រាំង ព្រោះហេតុថា ការពារ សួរថា ការពារអ្វី ឆ្លើយថា ការពារស្ទឹងប្រាំងនៃស្ទឹង ឈ្មោះនទីបារ សេចក្តីថា នូវសីមាគ្របប្រាំងស្ទឹងនោះ ។ ឯលក្ខណៈនៃស្ទឹងក្នុងបទថា* **ឧទីចារំ** *នេះ មានវិនិច្ឆ័យដូចពោលហើយ ក្នុងនទីនិមិត្តនោះឯង ។*

បទថា **យត្តស្ស ឆុវនារា ភា** *សេចក្តីថា ក្នុងស្ទឹងណាមានទូកសញ្ចរទៅមកជានិច្ចត្រង់កំពង់ទាំងឡាយ ដែលនៅជាស្ថានទីចងសីមា ទូកណាដោយកំណត់យ៉ាងតូចបំផុត ល្មមដឹកមនុស្សបាន ๓ នាក់ ទាំងអ្នកចែវ បើទូកនោះគេអុំទៅខាងលើ ឬខាងក្រោម ដោយករណីយកិច្ចណាមួយ កាលត្រូវត្រឡប់មកទៀតក្តី ត្រូវពួកចោរលួចទៅ តែគប្បីបានជាសំណងពិតក្តី ម្យ៉ាងទៀត ទូកណា ត្រូវព្យុះបក់ឲ្យឃ្លាតចេញទៅកណ្តាលស្ទឹង គប្បីនាំត្រឡប់មកបានពិតប្រាកដក្តី ទូកនោះ រមែងជាឆុវនារាទៀតនោះឯង ។ ទូកដែលគេអូសទ្បើងលើគោកទុកក្នុងកាលទឹកស្រកចុះក្តី ទូកដែលគេយកទ្រព្យជាដើម មានបាយអ និងជ័រទឹកពេញ ចតទុកក្តី ឈ្មោះថា ឆុវនារាបាន ។ បើជាទូកបែក ឬមានបន្ទុះក្តារបូតចេញ រមែងមិនគួរ ។ តែព្រះមហាបទុមត្ថេរពោលថា បើភិក្ខុទាំងឡាយខ្វិទូកមកម្ខាងម្ខាល ចងទុកក្នុងទីដែលចងសីមា ហើយកំណត់និមិត្ត ទូកនោះ ឈ្មោះថា ឆុវនារាដូចគ្នា ។*

ក្នុងបទថា **ឆុវនារា** *នោះ ព្រះមហាសុមត្ថេរពោលថា និមិត្តក្តី សីមាក្តី រមែងប្រព្រឹត្តទៅដោយកម្មវាចា មិនបានប្រព្រឹត្តទៅដោយទូកឡើយ តែ*

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតជុវនាវាទុក ព្រោះដូច្នោះ ចាំបាច់ជាទូកជាប្រចាំពិតៗ ទើបនឹងសមគួរ ។

បទថា **ឆุวเสตุ ปา** *សេចក្តីថា ស្ទឹងណាមានស្ពានសម្រាប់មហាជនថ្មើរជើង ដែលសម្រេចដោយឈើឃ្នាបគងគ្នាក្តី រៀបដោយបន្ទះក្តារក្តី មានស្ពានធំគួរដល់ការសញ្ចរនៃសត្វពាហនៈ មានដីរ និងសេះជាដើមក្តី ដោយហោចសូម្បីស្ពានដែលគ្រាន់តែដើរទៅបានត្រឹមមនុស្សម្នាក់ ដែលគេកាត់ឈើផ្តួលល្មមជាផ្លូវសញ្ចរទៅមកវបស់មនុស្សទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនោះឯង តែងរាប់ថា ជាស្ពានថាវរៈដូចគ្នា ។ តែកាលបើយកដៃគោងផ្តៅ និងវល្ជិជាដើមដែលចងសន្ធឹងខាងលើហើយ នៅតែមិនអាចសួនឆ្លងទៅដោយស្ពាននោះបាន មិនគួរ ។*

បទថា **ฯเวฺรปิ ฉฉิตฺวาสีมำ สมฺมนฺนิตุนฺ** *សេចក្តីថា សូម្បីក្នុងស្ទឹងណាមានទូកប្រចាំ ឬមានស្ពានថាវរៈ មានប្រការដូចពោលហើយនេះ ក្នុងកំពង់ត្រង់ចំគ្នានោះឯង តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យសន្មតនទីបារសីមាបែបនោះ ក្នុងស្ទឹងនោះបាន ។ បើទូកប្រចាំក្តី ស្ពានថាវរៈក្តី មិនមានត្រង់កំពង់ដែលចំគ្នាទ្បើងទៅខាងលើក្តី ចុះទៅខាងក្រោមបន្តិចក្តី ទើបមាន សូម្បីយ៉ាងនេះ ក៏គួរ ។ តែព្រះកវិកតិស្សត្ថេរពោលថា សូម្បីក្នុងរយៈត្រឹមមួយគាវុត មានទូកប្រចាំ ឬស្ពានថាវរៈក្តី ក៏គួរ ។*

ឯកាលភិក្ខុសន្មតនទីបារសីមានេះ គប្បីឈរត្រង់ច្រាំងម្ខាង កំណត់និមិត្តត្រង់ច្រាំងស្ទឹងខាងលើទឹក ហើយវិលទៅជុំវិញ តាំងអំពីនិមិត្តនោះ គប្បី

กำณត់និមិត្តត្រង់ប្រាំងស្ទឹងខាងក្រោមទឹក ក្នុងទីបំផុតនៃដែនកំណត់ប៉ុនដែលត្រូវការ ហើយកំណត់និមិត្តត្រង់ប្រាំងស្ទឹង ក្នុងទីដែលផ្ទុយគ្នានឹងប្រាំងនោះ ។ តាំងអំពីនោះទៅ គប្បីកំណត់រឿយៗ ទៅ រហូតដល់និមិត្តត្រង់ប្រាំងស្ទឹងដែលត្រង់ជាមួយនិមិត្ត ដែលកំណត់ទុកជាដំបូង ខាងលើទឹក ដោយអំណាចដែនកំណត់ប៉ុនដែលត្រូវការ ហើយត្រឡប់មកផ្សារភ្ជាប់នឹងនិមិត្តដែលកំណត់ទុកក្នុងទីមួយទៀត ។ លំដាប់នោះ គប្បីឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងនិមិត្តទាំងពួងចូលហត្ថបាស ហើយសន្មតសីមាដោយកម្មវាចា ភិក្ខុដែលស្ថិតនៅក្នុងស្ទឹង សូម្បីមិនមក ក៏មិនធ្វើឲ្យខូចកម្ម ។ ក្នុងខណៈដែលសន្មតស្រេចវៀរស្ទឹងចេញ ខាងក្នុងនៃនិមិត្តទាំងឡាយ រមែងជាសីមាទាំងអស់ ទាំងត្រើយនាយ និងត្រើយអាយ ។ ឯស្ទឹងមិនរាប់ថា ជាពទ្ធសីមាឡើយ ព្រោះថាស្ទឹងនោះ ជានទីសីមាមួយផ្នែកហើយ ។ បើខាងក្នុងស្ទឹងមានកោះ ប្រាថ្នានឹងធ្វើកោះនោះទុកខាងក្នុងសីមា គប្បីកំណត់និមិត្តទាំងឡាយត្រង់ប្រាំងដែលខ្ជួនស្ថិតនៅ តាមន័យនោះឯង ហើយកំណត់និមិត្តត្រង់ចុងកោះ ទាំងត្រើយអាយ និងត្រើយនាយ លំដាប់នោះ គប្បីកំណត់និមិត្តត្រង់ត្រើយនាយ ក្នុងទីដែលផ្ទុយគ្នានឹងនិមិត្តត្រង់ត្រើយអាយនៃស្ទឹង តាំងអំពីនោះទៅ គប្បីកំណត់បណ្តើរៗ ទៅ រហូតដល់និមិត្តចំគ្នានឹងនិមិត្តដែលកំណត់ទុកជាដំបូងខាងលើទឹក តាមន័យមុននោះឯង លំដាប់នោះ គប្បីកំណត់និមិត្តត្រង់ចុងកោះទាំងត្រើយនាយ និងត្រើយអាយ ហើយត្រឡប់ភ្ជាប់មុខគ្នានឹងនិមិត្ត ដែលកំណត់ទុកជាទី ១ លំដាប់នោះ គប្បីភិក្ខុទាំងឡាយត្រង់ត្រើយទាំង ២ និង

ตรงเกวียน ประชุมกันทั้งหมด แล้วสังฆสีมาด้วยญัตติกรรม ฯ

ภิกษุที่อยู่ในเขตนั้น ไม่ต้องมาก็ไม่เป็นอันยกกรรม ฯ ในขณะที่สังฆสีมาถอนออก ทางในระหว่างแห่งนิมิตทั้งหลายแห่งเขตทั้งสองเขต และเกวียน เป็นทางสีมาเสมอกัน ฯ ส่วนเขตอยู่ในที่สีมาเกิน ฯ ถ้าเกวียนอยู่บนแผ่นดินที่ตั้งแห่งนิมิตในน้ำ หรือใต้น้ำ ถ้าประชุมสงฆ์ ประกาศนิมิตทั้งหลายแห่งแผ่นดินที่ตั้งสีมา ตั้งแต่นั้นมา เมื่อเขตถูกน้ำพัดไป ต้องประกาศนิมิตตรงเกวียน แล้วประกาศนิมิตทั้งหลายแห่งแผ่นดินที่ตั้งสีมาอีก ฯ ต่อจากนั้นมา ประกาศนิมิตที่ประกาศนิมิตตรงเกวียนแล้ว ประกาศนิมิตตรงเกวียน และนิมิตทั้งหลาย ประกาศนิมิตทั้งหลาย และนิมิตเกวียนสังฆสีมาตามลำดับก่อนนั่นแล ถ้าสีมาทำการกำหนดนิมิตที่ประกาศไว้ก่อนเป็นต้นแรก ฯ สีมาที่ประกาศนิมิตอย่างนี้ มีสายน้ำไหลไปมา ฯ แต่ถ้าเกวียนอยู่บนแผ่นดินที่ตั้งสีมาในวิหาร ทั้งเหนือน้ำ ทั้งใต้น้ำ สงฆ์ ประกาศนิมิตตรงเกวียนทั้ง ๒ ตามลำดับก่อนนั่นแล ถ้าสีมาทำการกำหนดนิมิต ฯ สีมาที่ประกาศนิมิตอย่างนี้ ย่อมมีสายน้ำไหลไปมา เหมือนสระโบกขรณี ฯ ถ้าเกวียนอยู่ในเขตแห่งแผ่นดินที่ตั้งสีมาวิหาร สงฆ์ประกาศนิมิตทั้งหลาย ตามลำดับแห่งลำดับทั้งปวง ฯ สีมาที่ประกาศนิมิตอย่างนั้น ย่อมมีสายน้ำไหลไปมาเหมือนสระโบกขรณี ฯ

[๑๕๗] បទថា **អនុបរិវេណិយំ** បានដល់ បរិវេណនោះៗ ក្នុងវិហារមួយកន្លែង ។

បទថា **អសង្ឆេតេន** បានដល់ មិនធ្វើទីសង្កេតទុក ។

[๑๕๘] ពីរបទថា **ឯកំ សម្ភមានិត្វា** បានដល់ ដកដោយកម្មវាចា ។

បទថា **យតោ ចាតិមោក្ខំ សុណាតិ** សេចក្តីថា ភិក្ខុអង្គុយក្នុងហត្ថបាសនៃភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តាប់បាតិមោក្ខ ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ ឧបោសថ ឈ្មោះថា លោកធ្វើហើយពិត ។

ឯបទថា **យតោ ចាតិមោក្ខំ សុណាតិ** នេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុកទាក់ទងនឹងរឿង ។ សូម្បីកាលភិក្ខុអង្គុយហើយក្នុងហត្ថបាស មិនស្តាប់ឧបោសថ ក៏ឈ្មោះថា ធ្វើហើយ ។

[๑๕๙] បទថា **និមិត្តា កិត្តេតព្វា** សេចក្តីថា កំណត់និមិត្តប្រភេទណាមួយ មានថ្ម ឥដ្ឋ កំណាត់ឈើ និងបង្គោលជាដើម តូចក្តី ធំក្តី ធ្វើឲ្យជាគ្រឿងសម្គាល់នៃយ៉ាមុខឧបោសថ ទុកត្រង់កណ្តាលវាល ឬក្នុងទីណាមួយមានពោងមូលជាដើម រមែងគួរ ។

ម្យ៉ាងទៀត បទថា **និមិត្តា កិត្តេតព្វា** សេចក្តីថា គប្បីកំណត់វត្ថុទាំងឡាយ ដែលប្រើប្រាស់ជានិមិត្តបានក្តី ដែលប្រើប្រាស់ជានិមិត្តមិនបានក្តី ជានិមិត្ត ដើម្បីដែនកំណត់ ។

[๑๖๐] ក្នុងបទថា **ថេរេហិ ភិក្ខូហិ បឋមតរំ សន្និបតិតុំ** នេះ មានវិនិច្ឆ័យ ថា បើព្រះមហាថេរៈមិនមកមុន លោកត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๑๖๑] ในบทว่า **สพฺเพหาว ฯเปฯ สนฺนิปติตฺวา อุโปสโถ กาตพฺโพ** นี้ มีวินิจฉัยว่า ที่อยู่อาศัยมีอยู่ในเขตกัณฑาลวิหาร ก็ในที่อยู่อาศัยนี้ มีที่ว่างพอที่ภิกษุทั้งหมดจะนั่งได้ ควรประชุมกันทำอุโบสถในที่อยู่อาศัยนั้น ก็ที่อยู่อาศัยแม้ ที่ร้อนและเย็น และที่อยู่อาศัยที่ทำภายหลังไม่เย็น ควรทำอุโบสถในที่อยู่อาศัยนั้น

ส่วนในบทว่า **ยตฺถ วา ปน เถโร ภิกฺขุ วิหารติ** นี้ มีวินิจฉัยว่า ที่วิหารของพระเถระปกครองภิกษุทั้งหมด เป็นที่สบาย นั่งได้สะดวก ควรทำอุโบสถในวิหารนั้น ก็วิหารนั้นในประเทศที่ไม่มีสันติภาพ ควรบอกแก่พระเถระว่า ขอท่านจงรู้ที่ของพวกกระผม ที่วิหารของพวกกระผมเป็นที่ไม่สบาย นั่งไม่สะดวก ไม่มีที่ว่างสำหรับภิกษุทั้งหมด ขอพวกกระผมจงมีที่ว่างในที่อยู่อาศัยชื่อนั้น พวกกระผมจักไปในที่อยู่อาศัยนั้น ถ้าพระเถระไม่มา ควรส่งทูตและคำบริสุทธิ์ของตนมา แล้วทำอุโบสถในที่ที่เป็นที่สบายปกครองภิกษุทั้งหมด

[๑๖๒] ในบทว่า **อนฺธกวินฺทา** มีคำอธิบายว่า ได้ยินว่า ชื่อว่าอันธกวินทะ ห่างจากกรุงราชคฤห์ประมาณหนึ่งคาวุตกับอีกหน่อย พระเถระอาศัยวัดนั้นแล้วมาจากอันธกวินทวิหารนั้นสู่กรุงราชคฤห์ เพื่อทำอุโบสถ ก็ในที่นี้ มีอธิบายว่า ได้ยินว่า มหาวิหาร ๑๘ แห่ง ล้อมกรุงราชคฤห์ มีสีมาติดต่อกันทั้ง

អស់ សីមានៃមហាវិហារទាំងនោះ ព្រះធម្មសេនាបតីជាអ្នកចង ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមហាកស្សបត្ថេរត្រូវមក ដើម្បីឲ្យសាមគ្គីជល់សង្ឃក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ។

ពីរបទថា **ឆឌ្ឌិ តរង្គោ** *បានជល់ ធ្លាក់ស្ទឹងឈ្មោះសិប្បិនិយៈ ។*

បទថា **មនំ វុឌ្ឍោ អហោសិ** *សេចក្តីថា បានជាអ្នកមានការៈដែលទឹកកួចទៅមិនជល់តិចតួច ។*

បានឮថា ស្ទឹងនោះ ហូរចុះអំពីភ្នំគិជ្ឈកូដ បក់ទៅដោយក្រសែដ៏រហ័ស ព្រះថេរៈមិនទាន់ជាក់ចិត្តជល់ទឹកក្នុងស្ទឹងនោះ ដែលកំពុងហូរត្រជាញ់ ទើបបានជាអ្នកត្រូវទឹកបន្សាត់ទៅបន្តិចបន្តួច តែមិនជល់នូវការអណ្តែត ចីវរទាំង-ឡាយរបស់លោក ត្រូវទឹកកួច ទើបសើម ។

កម្មវាចាមុន រមែងមិនគួរជល់កិក្ខុទាំងឡាយ ចាប់ផ្តើមតាំងអំពីកាលដែលកើតកម្មវាចានេះថា **សម្មតា សីមា សង្ឃេន តិចីវរេន អវិប្បវាសោ ឯកូនតេ្តា គាមញ្ច គាមូបចារញ្ច ។** *កម្មវាចាក្រោយនេះប៉ុណ្ណោះ រមែងជារបស់ចាវរៈ ។ តែកម្មវាចាក្រោយនេះមិនគួរជល់កិក្ខុនីទាំងឡាយឡើយ កម្មវាចាមុនប៉ុណ្ណោះ ទើបគួរ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា កិក្ខុនីសង្ឃរមែងនៅក្នុងស្រុក ។ បើគប្បីជួច្ចោះសោត កិក្ខុនីសង្ឃនោះ មិនគប្បីបានការបរិហារត្រៃចីវរដោយកម្មវាចាក្រោយនោះ តែការបរិហាររបស់កិក្ខុសង្ឃនោះមានព្រោះហេតុនោះ កម្មវាចាមុននោះឯង រមែងគួរ ។ ពិតហើយ សីមាទាំង ២ រមែងបានជល់កិក្ខុនីសង្ឃ ។ ក្នុងសីមានៃកិក្ខុនីសង្ឃនោះ កិក្ខុនីទាំងឡាយ*

ទោះសន្ធតសីមាគ្របសីមានៃកិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយក្តី ទោះសន្ធតទុកខាងក្នុងសីមានៃកិក្ខុទាំងឡាយនោះក្តី រមែងគួរ ។ សូម្បីក្នុងការដែលកិក្ខុទាំងឡាយសន្ធតសីមាគ្របសីមានៃកិក្ខុនីក៏មានន័យដូចគ្នា ។ ព្រោះថា កិក្ខុ និងកិក្ខុនី ២ ផ្នែកនោះ ជាគណៈបូរកៈក្នុងកម្មនៃគ្នានិងគ្នាមិនបាន មិនធ្វើកម្មវាចាឲ្យជាវគ្គ ។ ក្នុងបទថា **ឋបេត្វា គាមញ្ច គាមូបចារញ្ច** *នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា សង្គ្រោះនូវនិគម និងនគរផងដែរ តាមសព្ទនោះឯង ។*

ឧបចារស្រុកនោះ បានដល់ របងនៃស្រុកដែលមានរបង ។ ឱកាសនៃរបងរបស់ស្រុកដែលមិនបានព័ទ្ធរបង ។ កិក្ខុដែលទ្រទ្រង់ត្រៃចីវរអធិដ្ឋានរមែងមិនបានបរិហារក្នុងឧបចារស្រុកទាំងនោះ ។ អវិប្បវាសសីមានៃកិក្ខុទាំង-ឡាយ រមែងមិនគ្របស្រុក និងឧបចារស្រុក ដោយប្រការដូច្នេះ ។ សមាន-សំវាសកសីមាប៉ុណ្ណោះ រមែងគ្របដល់ ។ បណ្តាសីមា ២ យ៉ាងនេះ សមានសំវាសកសីមា រមែងទៅតាមធម្មតារបស់ខ្លួន ។ ឯអវិប្បវាសសីមា រមែងទៅចំពោះក្នុងទីដែលសមានសំវាសកសីមាទៅដល់ ។ ការកំណត់និមិត្ត នៃអវិប្បវាសសីមានោះក្តី នឹងមានផ្នែកមួយក៏ទេ ។ ក្នុងសីមា ២ ប្រភេទ នោះ បើក្នុងវេលាសន្ធតអវិប្បវាសសីមាមានស្រុក អវិប្បវាសសីមានោះ រមែងមិនគ្របដល់ស្រុកនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត បើសន្ធតសីមាហើយ ទើបស្រុកតាំងចុះខាងក្រោយ សូម្បីស្រុកនោះ រមែងរាប់ជាសីមាផងដែរ ។ ដូចជាស្រុកដែលតាំងចុះខាងក្រោយ រមែងរាប់ជាសីមាដែរ យ៉ាងណា សូម្បីបរិវេណនៃស្រុកដែលតាំងចុះមុន ពង្រីកវិសាលភាពចេញទៅជាក្រោយ រមែងរាប់ជា

សីមាផងដែរ ក៏ដូច្នោះ ។ បើក្នុងវេលាសន្ធតសីមា ផ្ទះទាំងឡាយគេធ្វើទុកស្រេចហើយ ទាំងការចងចិត្តថា យើងទាំងឡាយ នឹងចូលទៅក៏មាន តែមនុស្សទាំងឡាយមិនចូលទៅក្តី ចោលស្រុកចាស់ មួយអន្លើទាំងផ្ទះក្តី ទៅនៅទីដទៃក្តី ស្រុកនោះ មិនរាប់ជាស្រុកឡើយ សីមារមែងគ្របដល់ ។ តែបើត្រកូលមួយដែលចូលទៅហើយក្តី ដែលមកហើយក្តី មាន ស្រុកនោះនៅជាស្រុកដដែល សីមារមែងមិនគ្របដល់ ។

នទីបារសីមា ចប់

វិធី ដកសីមា

[๑๖๓] *វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា* **ฯลฯ ยถา ภิกฺขเว ตจฺฉาเรน อวิปฺปวาสา สมฺมนฺนิตพฺพา** *នេះតទៅថា ភិក្ខុកាលដក គប្បីស្គាល់វត្ត ។ វត្តក្នុងការដក ដូច្នេះ គឺភិក្ខុដែលឈរនៅក្នុងខណ្ឌសីមា មិនគប្បីដកអវិប្បវាសសីមា ឈរនៅក្នុងអវិប្បវាសសីមា មិនគប្បីដកនូវខណ្ឌសីមាជូចគ្នា ។ តែត្រូវឈរនៅក្នុងខណ្ឌសីមា ដកខណ្ឌសីមានោះឯង ។ ត្រូវឈរនៅក្នុងសីមាក្រៅអំពីនេះ ដកសីមាក្រៅអំពីនេះជូចគ្នា ។*

ភិក្ខុទាំងឡាយ រមែងដកសីមាដោយហេតុ ๒ ប្រការ គឺដើម្បីនឹងធ្វើសីមាដែលតូចតាមប្រក្រតីឲ្យធំឡើងទៀត ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការពង្រីកអាវាសចេញទៅក្តី ។ ដើម្បីបង្រួមសីមា ដែលធំដោយប្រក្រតីឲ្យតូចវិញ

ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការឲ្យឱកាសនៃវិហារ ដល់ភិក្ខុដទៃក្តី ។

បណ្តាសីមា ๒ ប្រភេទនោះ បើភិក្ខុទាំងឡាយ ស្គាល់ទាំងខណ្ឌសីមា និងអវិប្បវាសសីមាសោត លោកនឹងអាចដើម្បីដក នឹងដើម្បីចង ។ ម៉្យាងទៀត ស្គាល់ខណ្ឌសីមា សូម្បីមិនស្គាល់អវិប្បវាសសីមា នឹងអាចដើម្បីដក នឹងដើម្បីចង ។ មិនស្គាល់ខណ្ឌសីមា តែស្គាល់អវិប្បវាសសីមាប៉ុណ្ណោះ នឹងឈរនៅក្នុងទីដែលប្រាសចាកការរង្គៀស មានលានព្រះចេតិយ លានពោធិព្រឹក្ស និងរោងឧបោសថជាដើម ជួនកាល ក៏អាចដើម្បីនឹងដកបាន ។ តែមិនអាចដើម្បីនឹងចងឡើងវិញបានឡើយ ។ បើគប្បីចងសោត នឹងគប្បីធ្វើការទម្លាយសីមាធ្វើវិហារឲ្យប្រើការមិនបាន ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុដែលមិនស្គាល់មិនគប្បីដក ។ ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយណា មិនស្គាល់ទាំង ๒ សីមា ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ នឹងមិនអាចដើម្បីដក នឹងមិនអាចដើម្បីចង ដោយពិត ។ ពិតហើយ ដែលឈ្មោះថាសីមានេះ រមែងមិនជាសីមាដោយកម្មវាចាក្តី ដោយការសាបសូន្យនៃសាសនាក្តី ភិក្ខុទាំងឡាយមិនស្គាល់សីមាក្តី ។ មិនអាចធ្វើកម្មវាចា ព្រោះដូច្នោះ ភិក្ខុដែលមិនស្គាល់សីមា មិនគប្បីដកសីមា ។ សីមានោះ ភិក្ខុដែលស្គាល់ល្អប៉ុណ្ណោះ គប្បីដកផង គប្បីចងផង ។

វិធីដកសីមា ចប់

อพัทธสีมา

[๑๖๔] พระมีพระภาค กาลทรงสมมติสมานสังวาส และกาพ ชาอันมีอุโบสถ ดังชาติกำหนดด้วยพัทธสีมาอย่างนี้แล้ว บัดนี้ ทรงสมมติสมานสังวาส และกาพชาอันมีอุโบสถดังกล่าวนั้น ในโอกาสทั้งปวง ที่มิได้ชาติกำหนดสีมา จึงตรัสพระบทว่า **อสมฺมตาย ภิกฺขเว สีมาย อพทฺธาย** ชาดังนี้ ฯ

วินิจฉัยในบทนั้น บทว่า **อพทฺธาย** ได้แก่ มิได้กำหนด ฯ สมญาว่า ทรงห้ามแล้วนั่นเทียว ด้วย **คาม** ศัพท์ ในบทว่า **คามสีมา วา นิคมสีมา วา** นี้ ฯ

ชื่อว่าคามสีมา และนิคมสีมานั้น อันกษัตริย์ผู้ครองแว่นแคว้นนั้น ย่อมได้ตามลำดับแห่งประเทศ ประเทศน้อย ประเทศใหญ่ ย่อมถึงการนับว่า คามสีมาทั้งปวง ฯ สมญาในนครสีมา และนิคมสีมา ก็มีนัยดังนี้เหมือนกัน ฯ

พระราชาทรงกำหนดประเทศแห่งหนึ่ง ในคามเขตแห่งหนึ่งว่า นี้ควรเป็นวิสุงคาม พระราชทานแก่บุคคลใดคนหนึ่ง ประเทศนั้นย่อมเป็นวิสุงคามสีมาแท้ ฯ เพราะเหตุนั้น วิสุงคามสีมานั้นก็ดี คามสีมา นครสีมา และนิคมสีมา ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ก็ดี ย่อมเสมอกันกับพัทธสีมา ฯ แต่สีมาทั้งนี้ ไม่มีการปกครองในการอยู่จำพรรษาเป็นต้นเลย ฯ

อพัทธสีมา จบ

សត្តព្ភន្តរសីមា

ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សម្តែងកំណត់សីមាដល់ភិក្ខុដែលច្រើនដោយការនៅក្នុងលង្វែកស្រុកយ៉ាងនេះហើយ ឥឡូវនេះ ទ្រង់សម្តែងដល់ភិក្ខុដែលច្រើនដោយការនៅព្រៃ ទើបត្រាស់បទថា **អគាមកេ ច** ជាដើម ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទនោះ បទថា **អគាមកេ ច** បានដល់ បទេសនៃព្រៃដែលមិនបានកំណត់ដោយគាមសីមា និគមសីមា និងនគរសីមា ។

ប្រការមួយទៀត បទថា **អគាមកេ ច** សេចក្តីថា ភិក្ខុរមែងនៅក្នុងព្រៃ ដូចជាព្រៃជ្រៅ ឈ្មោះវិជ្ឈាដវី គ្រានោះ ៧ អព្ភន្តរៈដោយជុំវិញអំពីឱកាសដែលភិក្ខុនោះឈរ ជាសមានសំវាសកសីមា ។ សីមានេះ រមែងបាននូវការរក្សាការនៅប្រាសចាកត្រៃចីវរផងដែរ ។

បណ្តា ៧ សត្តព្ភន្តរៈនោះ ១ អព្ភន្តរៈ ប្រមាណ ២៨ ហត្ថ ។ ៧ អព្ភន្តរៈដោយជុំវិញនៃសង្ឃដែលតាំងនៅកណ្តាល រមែងជា ១៤ អព្ភន្តរៈដោយវិជ្ឈមាត្រ ។ បើសង្ឃ ២ ពួក ចែកគ្នាធ្វើវិនយកម្ម ត្រូវវៀរ ៧ អព្ភន្តរៈមួយរយៈទៀត ក្នុងរវាងនៃ ៧ អព្ភន្តរៈទាំង ២ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ឧបចារៈ ។

សត្តព្ភន្តរសីមាកថាដ៏សេស គប្បីកាន់យកតាមន័យដែលពោលហើយក្នុងវណ្ណនានៃខុទ្ទសិតសិក្ខាបទ ក្នុងមហាវិភង្គ ។

សត្តព្ភន្តរសីមា ចប់

ឧទកុក្ខេបសីមា

បទថា **សព្វា ភិក្ខវេ ឧទឹ អសីមា** សេចក្តីថា ស្ទឹងប្រភេទណាមួយ ដែលបានលក្ខណៈនៃស្ទឹង សូម្បីភិក្ខុកំណត់និមិត្តធ្វើហើយដោយតាំងចិត្តថា យើងទាំងឡាយធ្វើស្ទឹងនេះឲ្យជាពទ្ធសីមាដូច្នេះ រមែងមិនជាសីមាទៅរីយ ។ តែស្ទឹងនោះ រមែងដូចគ្នានឹងពទ្ធសីមាដោយសភាវៈរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ទោះធ្វើសង្ឃកម្មទាំងពួងក្នុងស្ទឹងនេះ រមែងគួរ សូម្បីក្នុងសមុទ្រ និងជាតស្រះក៏មានន័យដូចគ្នា ។

បណ្តាសមុទ្រ និងជាតស្រះនេះ ដែលឈ្មោះថា ជាតស្រះ ជាជលាសយដែលបុគ្គលណាមួយមិនបានជីកទុក ជាបឹងដែលកើតឯង ពេញដោយទឹក ដែលបានមកដោយជុំវិញ ។

ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ហាមស្ទឹង សមុទ្រ និងជាតស្រះជាពទ្ធសីមាយ៉ាងនោះហើយ កាលទ្រង់សម្តែងកំណត់នៃអពទ្ធសីមាក្នុងស្ទឹង សមុទ្រ និងជាតស្រះទាំងនោះទៀត ទើបត្រាស់បទថា **ឆឌ្ឌិយា វា ភិក្ខវេ** ជាដើម ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទនោះ បទថា **យំ មជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស សមន្តា ឧទកុក្ខេបា** សេចក្តីថា ទីណាកំណត់ដោយវាស់ទឹកដែលបាចដោយជុំវិញនៃមជ្ឈិមបុរស គឺបុរសមានកម្ទាំងខ្នាតកណ្តាល ទឹកដែលភិក្ខុគប្បីវាស់ដោយការបាចដូចម្តេច អ្នកលេងអង្គញ់ ចោះអង្គញ់យ៉ាងណា បុរសមានកម្ទាំងខ្នាតកណ្តាលគប្បីយកដៃបាចទឹក ឬដីខ្បាច់បាចទៅដោយកម្ទាំងទាំងអស់ ក៏ដូច្នោះ ។ ទឹក ឬខ្បាច់ដែលបាចទៅយ៉ាងនោះ ធ្លាក់ចុះទៅក្នុងឱកាសណា ឱកាសនោះ ជាឧទកុក្ខេប ១ ។ ភិក្ខុលះហត្ថបាសតាំងនៅខាងក្នុងឧទកុក្ខេប

នោះ រមែងធ្វើកម្មឲ្យខូច ។ បរិស័ទវែកចេញត្រឹមណា សូម្បីសីមាក៏វែកចេញទៅត្រឹមនោះ ។ ចំពោះឧទកុក្ខេប ១ អំពីទីបំផុតដោយជុំវិញនៃបរិស័ទជាប្រមាណ ។

សូម្បីក្នុងជាតស្រះ និងសមុទ្រក៏មានន័យដូចគ្នា បណ្តាស្ទឹង ជាតស្រះ និងសមុទ្រទាំងនេះ បើស្ទឹងមិនវែងពេក សង្ឃអង្គុយនៅក្នុងទីទាំងពួង តាំងអំពីជើមទឹក រហូតដល់មាត់ទឹកដែលឈ្មោះថា ការធ្វើសីមាដោយឧទកុក្ខេប រមែងមិនមាន ស្ទឹងសូម្បីទាំងមូល រមែងគ្រប់គ្រាន់ដល់កិក្ខុទាំងនោះស្រាប់ហើយ ។

ពាក្យណាដែលព្រះមហាសុមត្ថេរពោលថា ស្ទឹងចំពោះដែលហូរត្រឹមមួយយោជន៍ ក្នុងស្ទឹងនោះ ត្រូវលះកន្លះយោជន៍ខាងលើចេញ ធ្វើកម្មក្នុងកន្លះយោជន៍ខាងក្រោម ទើបគួរ ដូច្នេះ ។ ពាក្យនោះ ព្រះមហាបទុមត្ថេរជំទាស់ហើយ ។

ក្នុងមហាអដ្ឋកថាពោលថា ឯប្រមាណនៃស្ទឹង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ទុកដូច្នេះថា កិក្ខុនីស្បៀកជណ្តប់បានមណ្ឌល ៣ ឆ្លងក្នុងឯកទេសត្រង់ទីណាមួយ អន្តរវាសកសើមអំពីមួយយោជន៍ ឬកន្លះយោជន៍ មិនបានត្រាស់ទុកឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ស្ទឹងណាមានលក្ខណៈដូចពោលហើយខាងដើមដោយអំណាចនៃសូត្រនេះ ទោះធ្វើសង្ឃកម្មតាំងអំពីដើមទឹកនៃស្ទឹងនោះ រមែងគួរ ។ តែបើកិក្ខុច្រើន ទោះញែកគ្នាធ្វើកម្មក្នុងស្ទឹងសោត លោកទាំងពួង គប្បីវៀរឧទកុក្ខេបជនៃទុកក្នុងចន្លោះព្រំប្រទល់កំណត់នៃឧទកុក្ខេបរបស់

ខ្លួន និងរបស់កិក្ខុពួកដទៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សីមន្តរិក រៀរទុកជាងមួយ ឧទកុក្ខេបនោះ គួរពិត ។ តែតូចជាងនោះមិនគួរ ។

ក្នុងជាតស្រះ និងសមុទ្រ ក៏មានន័យដូច្នេះ ឯកិក្ខុទាំងឡាយនាំគ្នាទៅ ដោយគិតថា យើងនឹងធ្វើសង្ឃកម្មក្នុងសីមា បើសីមាពេញស្មើច្រាំង ត្រូវ ស្រកសំពត់ឆ្លងទឹកក៏បាន គប្បីធ្វើកម្មក្នុងសីមានោះឯង បើមិនអាច គប្បីស្ថិត នៅលើទូកក៏បាន ហើយធ្វើចុះ តែមិនគួរធ្វើក្នុងទូកដែលកំពុងរសាត់ ។ ព្រោះ ហេតុអ្វី ព្រោះថា មួយជួរឧទកុក្ខេបប៉ុណ្ណោះជាប្រមាណនៃសីមា ទូករមែងនាំ សង្ឃកម្មនោះឯង ឲ្យកន្លងហួសសីមានោះទៅ កាលបើដូច្នោះ ញត្តិនឹងតាំង នៅក្នុងសីមាមួយ អនុសាវនានឹងនៅក្នុងសីមាមួយទៀត ព្រោះហេតុនោះ គប្បីចងទូកត្រង់បង្គោល ឬចុះយុថ្កា ឬចងត្រង់ដើមឈើដែលជុះក្នុងសីមា ធ្វើកម្ម ។ ស្ថិតនៅលើរន្ធាដែលចងឡើងខាងក្នុងសីមាក្តី លើដើមឈើដែល ជុះក្នុងសីមាក្តី ធ្វើកម្មក៏គួរ ។ តែបើមែកនៃដើមឈើក្តី ពួរដែលចេញអំពី ដើមឈើនោះក្តី ទល់គ្នាត្រង់វិហារសីមា ឬគាមសីមាក្រៅច្រាំងសីមា ត្រូវ ជម្រះសីមាឲ្យរៀបរយ ឬកាត់មែកចេញ ហើយសីមាធ្វើកម្ម ។ ទោះចងទូក ត្រង់មែកនៃដើមឈើដែលឡើងនៅលើច្រាំង ដែលឱនចុះទៅលើសីមា ឬត្រង់ ពួរនៃដើមជ្រៃ ហើយធ្វើកម្មមិនគួរ ។ កាលនឹងធ្វើ ត្រូវជម្រះសីមាឲ្យ ល្អស្អិត ឬត្រូវកាត់ចេញ ឲ្យមែកឈើ ឬពួរជ្រៃនោះ ដែលទល់ខាងក្រៅ ជាប់ចេញអំពីគ្នា ។ ម្យ៉ាងទៀត បើចុះបង្គោលត្រង់ច្រាំងសីមាហើយ ធ្វើកម្ម ក្នុងទូកដែលចងត្រង់បង្គោលនោះ ក៏មិនគួរដូចគ្នា ។ ជនទាំងឡាយធ្វើស្ពាន

ទុកក្នុងសីមា បើតួស្ពាន ឬសសរស្ពាននៅខាងក្នុងសីមាប៉ុណ្ណោះ ទោះស្ថិតនៅលើស្ពានធ្វើកម្ម ក៏គួរ តែបើតួស្ពាន ឬសសរស្ពានតាំងនៅលើច្រាំង ហើយស្ថិតនៅលើស្ពាននោះធ្វើកម្ម មិនគួរ ។ ត្រូវជម្រះសីមាឲ្យល្អស្អិតហើយសឹមធ្វើកម្ម ។ បើសសរស្ពានតាំងនៅក្នុងសីមា ឯតួស្ពានហើបនៅលើអាកាសនៃច្រាំងទាំង ២ រមែងគួរ ។ ដុំថ្ម ឬកោះមាននៅខាងក្នុងសីមា ក្នុង ៤ ខែនៃរដូវភ្លៀង ចំពោះកាលភ្លៀងធ្លាក់តាមប្រក្រតី មានប្រការដូចពោលហើយខាងដើម ទឹកលិចបទេសប៉ុនណានៃដុំថ្ម ឬកោះនោះ ទីប៉ុណ្ណោះរាប់ថា ជាសីមាដូចគ្នា តែមិនគួរកាន់យកឱកាសក្នុងគ្រាដែលភ្លៀងធ្លាក់ជោកជាំពេកនោះទេ ព្រោះឱកាសនោះរមែងដល់នូវការរាប់ថា ជាគាមសីមាផងដែរ ។

ជនទាំងឡាយ កាលនឹងបង្ហូរទឹកចូលប្រឡាយ រមែងធ្វើទំនប់ក្នុងសីមា កាលទឹកលិច ឬច្រោះធ្លុះទំនប់នោះហូរទៅ ទោះធ្វើកម្មក្នុងទីដែលទឹកហូរគ្រប់កន្លែង រមែងគួរ តែបើក្រសែទឹកជាច់ខ្សែ ទំនប់រារាំងក្តី ដោយត្រូវចាក់ពូនបន្ថែមធ្វើស្ពានក្តី ទឹករមែងមិនហូរ បើធ្វើកម្មក្នុងទីដែលទឹកមិនហូរ មិនគួរ ។ បើធ្វើលើទំនប់ក៏មិនគួរ បើទីនៃទំនប់ទីខ្លះ ទឹកលិចពីលើ ដូចទីនៃថ្ម និងកោះដែលពោលហើយខាងដើម ទោះធ្វើកម្មក្នុងទីនៃទំនប់ដែលទឹកលិចដល់នោះ រមែងគួរ ។ ព្រោះបទេសនៃទំនប់នោះ រមែងដល់នូវការរាប់ថា ជាសីមាដូចគ្នា ។ ជនទាំងឡាយ ទោះរាំងសីមាធ្វើឲ្យជាបឹង ធ្វើទំនប់ទប់ត្រង់ខាងចុងទឹកទឹកហូរមកជក់នៅពេញបឹង បើធ្វើកម្មក្នុងបឹងនេះ មិនគួរ ។ ទឹកដែលគេចោលក្នុងទីដែលហូរខាងលើ និងខាងក្រោមនៃបឹងនោះ រមែងគួរ ចាប់តាំង

អំពីទីដែលហៀរ ហើយហូរចូលកាន់ស្ទឹង ។ ក្នុងកាលភ្លៀងមិនធ្លាក់ ក្នុងគ្រាដែលមិនមានភ្លៀង ឬក្នុងរដូវក្តៅ និងរដូវរងា ទោះធ្វើកម្មក្នុងស្ទឹងដែលស្ងួតរមែងគួរ ។ ក្នុងប្រឡាយដែលគេធ្វើចេញអំពីស្ទឹង មិនគួរ ។ បើប្រឡាយនោះហូរ ច្រោះក្លាយជាស្ទឹងក្នុងកាលជង្រៃ រមែងគួរ ។ ស្ទឹងខ្លះជនលិចតាម-សីមា និងនិគមសីមា ហូរទៅតាមរដូវកាល សូម្បីស្ទឹងនោះ រមែងជាស្ទឹងជួចគ្នា សមគួរធ្វើកម្មបាន ។ តែបើលិចវិហារសីមា រមែងដល់នូវការរាប់ថាវិហារសីមា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយទោះធ្វើកម្មក្នុងសមុទ្រសោត ទឹកដែលឡើងយ៉ាងខ្ពស់ រមែងលិចបទេសណា ឬរលកតាមប្រក្រតីមកដោយកម្លាំងខ្យល់ រមែងលិចបទេសណា មិនគួរធ្វើកម្មក្នុងបទេសនោះ តែរលកតាមប្រក្រតីកើតឡើង ហើយឈប់នៅត្រឹមបទេសណា បទេសនោះចាប់អំពីជាយទឹកចុះទៅ ឈ្មោះថា ខាងក្នុងសមុទ្រ ភិក្ខុទាំងឡាយគប្បីតាំងនៅក្នុងបទេសនោះធ្វើកម្មចុះ បើកម្លាំងរលកបៀតបៀន គប្បីនៅលើទូក ឬរន្ធាធ្វើកម្មចុះ ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងទូក និងរន្ធាទាំងនោះ គប្បីជ្រាបតាមនយដែលពោលហើយក្នុងស្ទឹងនោះឯង ។ ថ្នជាមាននៅក្នុងសមុទ្រ ជួនកាលរលកបោកលិចថ្នជានោះ ជួនកាលមិនលិច មិនគួរធ្វើកម្មលើថ្នជានោះ ។ ព្រោះថា ថ្នជានោះរមែងរាប់ជាគាមសីមាផងដែរ ។ តែបើកាលរលកមកក្តី មិនមកក្តី ថ្នជានោះដែលទឹកតាមប្រក្រតីនោះឯងលិច រមែងគួរ ។

កោះ ឬកុំ មាន បើកោះ ឬកុំនៅក្នុងទីឆ្ងាយ មិនជាផ្លូវទៅរបស់ពួកអ្នកនេសាទ កោះ ឬកុំនោះ រមែងសង្គ្រោះចូលជាអព្ភន្តរសីមានោះឯង ឯទី

ខាងក្នុងនៃចុងផ្លូវដែលជាទីប្រព្រឹត្តទៅ របស់អ្នកនេសាទទាំងនោះ រាប់ជាគាមសីមា ។ មិនជម្រះគាមសីមាឲ្យល្អស្អិត ធ្វើកម្មត្រង់កោះ ឬភ្នំនោះ មិនគួរ ។ សមុទ្រលិចគាមសីមា ឬនិគមសីមា តាំងនៅ ក៏នៅជាសមុទ្រដដែល ទោះធ្វើកម្មក្នុងសមុទ្រនោះ រមែងគួរ ។ តែបើលិចវិហារសីមា រមែងដល់នូវការរាប់ថា ជាវិហារសីមាដដែល ។

ភិក្ខុទាំងឡាយដែលធ្វើកម្មក្នុងជាតស្រះសោត ក្នុងវស្សាកាលមានប្រការដូចពោលហើយខាងដើម លុះក្លៀងរាំង ទឹកក្នុងស្រះណាមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីផឹក ឬងូត ឬលាងដៃ និងជើង រីងស្ងួតអស់ ស្រះនេះមិនឈ្មោះថាជាជាត-ស្រះ ដល់នូវការរាប់ថា ជាគាមខេត្តនោះឯង មិនគួរធ្វើកម្មក្នុងស្រះនោះ តែក្នុងវស្សាកាលមានប្រការដូចពោលហើយ ទឹកជក់នៅក្នុងស្រះណា ស្រះនោះឯងឈ្មោះថា ជាជាតស្រះ ។ អស់កាល ៤ ខែក្នុងរដូវក្លៀង ទឹកជក់នៅក្នុងបទេសប្រមាណប៉ុនណានៃជាតស្រះនោះ សមគួរធ្វើកម្មក្នុងបទេសបាន ។ បើទឹកជ្រៅ ទោះចងវន្ទា ហើយតាំងនៅលើវន្ទានោះក្តី តាំងនៅលើវន្ទាដែលចងទុកលើដើមឈើ ដែលកើតខាងក្នុងជាតស្រះក្តី ធ្វើកម្មរមែងគួរ ។

ឯវិនិច្ឆ័យក្នុងថ្ងៃ និងកោះ ក្នុងជាតស្រះនេះ ដូចគ្នាដែលពោលហើយក្នុងស្ទឹងនោះឯង ។ ម៉្យាងទៀត ជាតស្រះដែលមានទឹកល្មមប្រើប្រាស់ក្នុងកាលដែលក្លៀងធ្លាក់ជាប្រក្រតី បើក្នុងគ្រាមិនមានក្លៀងក្តី រដូវក្តៅ និងរដូវរងាក្តី ស្ងួតមិនមានទឹក បើធ្វើកម្មក្នុងជាតស្រះនោះ គួរ ។

មិនគួរកាន់យកពាក្យដែលពោលទុកក្នុងអន្ធកអដ្ឋកថាថា ជាតស្រះទាំង

ពួងដែលស្ងួតមិនមានទឹក រមែងសង្គ្រោះចូលជាគាមខេត្ត តែបើជនទាំងឡាយជីកអណ្តូង ឬស្រះបោក្ខរណីជាដើម ដើម្បីត្រូវការទឹក ក្នុងជាតស្រះនេះ ស្ថាននោះ មិនជាជាតស្រះ រាប់ជាគាមសីមា សូម្បីក្នុងការដាំឃ្លោក និងឌីឡឹកជាដើម ដែលគេធ្វើក្នុងជាតស្រះនោះ ក៏មានន័យដូចគ្នា ។

ម្យ៉ាងទៀត បើជនទាំងឡាយបំពេញជាតស្រះនោះឲ្យពេញ ធ្វើឲ្យជាដីគោកក្តី ធ្វើទំនប់ក្នុងទិសាភាគ ១ ធ្វើជាតស្រះទាំងអស់នោះឲ្យជាបឹងធំក្តី មិនមែនជាជាតស្រះឡើយ រាប់ជាគាមសីមានោះឯង សូម្បីលោណសមុទ្រក៏រាប់ជាជាតស្រះ ដូចគ្នា ។ ទោះធ្វើកម្មក្នុងឱកាសជាទីជក់ទឹកអស់កាល ๔ ខែក្នុងរដូវក្តៅ គួរ ដូច្នេះឯង ។

ខុទកុក្ខេបសីមា ចប់

សីមាសម្ភេទ

[๑๖๕] *បទថា* **សីមាយ សីមំ សម្ភិន្ទន្តិ** *សេចក្តីថា ពួកឆព្វគ្គិយ-ភិក្ខុចងសីមារបស់ខ្លួន ទម្លាយពទ្ធសីមារបស់ភិក្ខុដទៃ ។ បើក្នុងទិសខាងកើតនៃវិហារចាស់មានដើមឈើ ๒ ដើម គឺដើមស្វាយ ๑ ដើមព្រីង ๑ មានមែកជាប់ទាក់ទងគ្នាក្នុងដើមស្វាយ និងដើមព្រីងនោះ ដើមព្រីងនៅទិសខាងលិចរបស់ដើមស្វាយ និងវិហារមានសីមា ជាដែនដែលភិក្ខុការពារយកដើមព្រីងទុកខាងក្នុងកំណត់ដើមស្វាយជានិមិត្តចងទុក បើខាងក្រោយ ភិក្ខុទាំងឡាយ*

កាលចង់សីមា ធ្វើវិហារក្នុងទិសខាងកើតនៃវិហារនោះ ទើបការពារយកជើមស្វាយទុកខាងក្នុងដែនកំណត់ យកជើមព្រីងជានិមិត្តចង់សោត សីមានិងសីមារមែងទម្លាយគ្នា ។ ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុបានធ្វើយ៉ាងនេះ ។

ព្រោះហេតុនេះ ទើបព្រះឧបាលីពោលថា **សីមាយ សីមំ សម្ភិន្ទន្តិ** *ប្រែថា ទម្លាយសីមាដោយសីមា ។*

បទថា **សីមាយ សីមំ អជ្ឈោត្ថរន្តិ** *សេចក្តីថា ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុសង្កត់ពន្ធសីមារបស់ភិក្ខុដទៃដោយសីមារបស់ខ្លួន គឺចង់សីមារបស់ខ្លួន យកពន្ធ-សីមារបស់ភិក្ខុដទៃទាំងអស់ ឬចំណែកខ្លះនៃពន្ធសីមានោះទុកខាងក្នុងសីមារបស់ខ្លួន ។*

ក្នុងបទថា **សីមន្តរិកំ ឋបេត្វា សីមំ សម្មន្និតុំ** *នេះ មានវិនិច្ឆ័យថា បើសីមានៃវិហារដែលធ្វើទុកមុនដែនមិនបានសន្មត គប្បីវៀរឧបចារៈនៃសីមាទុក ។ បើជាដែនដែលសន្មត គប្បីវៀរសីមន្តរិកទុកប្រមាណមួយហត្ថ ដោយកំណត់យ៉ាងខ្ពើបំផុត ។*

ក្នុងកុរុន្ទីពោលថា សូម្បីត្រឹមមួយចំអាមក៏គួរ ក្នុងមហាបច្ចរីពោលថា សូម្បីត្រឹម ៤ ធ្នាប់ក៏គួរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ជើមឈើមួយជើមជានិមិត្តនៃសីមា ២ កាលជើមឈើធំទ្បើង រមែងធ្វើសីមាឲ្យសង្កត់គ្នា ព្រោះហេតុនោះ មិនគួរធ្វើ ។

សីមាសម្ភេទ ចប់

อุโจสถ ฉิบอุโจสถกรรม

[๑๖๖] คราวนั้น ภิกษุทั้งหลาย มีเสียงเถียงกันอย่างนี้ว่า อุโบสถมีประมาณเท่าไร ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้น กราบทูลถามเรื่องนั้น แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อุโบสถนี้มีสองอย่าง คือ อุโบสถมีในวันที่ ๑๔ อย่างหนึ่ง อุโบสถมีในวันที่ ๑๕ อย่างหนึ่ง ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อุโบสถมีเพียงสองอย่างเท่านั้น ฯ ก็สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายมีเสียงเถียงกันอย่างนี้ว่า อุโบสถกรรมมีประมาณเท่าไร ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้น กราบทูลถามเรื่องนั้น แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสว่า อุโบสถกรรมนี้มี ๔ คือ อุโบสถกรรมของสงฆ์ ไม่ชอบธรรม ๑ อุโบสถกรรมพร้อมเพรียงกัน แต่ไม่ชอบธรรม ๑ อุโบสถกรรมของสงฆ์ แต่ชอบธรรม ๑ อุโบสถพร้อมเพรียงกันชอบธรรม ๑ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในอุโบสถกรรม ๔ นั้น อุโบสถกรรมของสงฆ์ ไม่ชอบธรรมนั้น ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ไม่ควรภิกษุทั้งหลายทำ อุโบสถกรรมมีอาการอย่างนี้ ไม่มีเลย นอกนี้ พระตถาคตมิได้อนุญาต อุโบสถกรรมมีอาการอย่างนี้ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในอุโบสถกรรม ๔ นั้น อุโบสถกรรมพร้อมเพรียงกัน แต่ไม่ชอบธรรมนั้น ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ไม่ควรภิกษุทั้งหลายทำ อุโบสถกรรมมีอาการอย่างนี้ ไม่มีเลย นอกนี้ พระตถาคตมิได้อนุญาต อุโบสถกรรมมีอาการอย่างนี้ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในอุโบสถกรรม ๔ นั้น อุโบสถกรรมของสงฆ์ แต่ชอบธรรมนั้น ดูก่อนภิกษุ

ទាំងឡាយ មិនត្រូវអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើឧបោសថកម្មមានសភាពយ៉ាងនេះទេ ម្យ៉ាងទៀត តថាគតក៏មិនអនុញ្ញាតឧបោសថកម្មមានសភាពយ៉ាងនេះឡើយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជំនុំឧបោសថកម្មទាំង ๔ នោះ ឯឧបោសថកម្មដែលព្រមព្រៀងគ្នា ត្រូវតាមធម៌ណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវអ្នកទាំងឡាយធ្វើឧបោសថកម្មមានសភាពយ៉ាងនេះ តថាគតអនុញ្ញាតឧបោសថកម្មមានសភាពយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះត្រូវសិក្សាថា យើងនឹងធ្វើឧបោសថកម្មដែលព្រមព្រៀងគ្នា ត្រូវតាមធម៌ មានសភាពយ៉ាងនេះជួច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវអ្នកទាំងឡាយសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។

อัฏฐกถา

อุโปสถ และอุโปสถกรรม

[๑๖๖] ก็ในอุโปสถ ๒ นี้ คืออุโปสถวันที่ ๑๔ และอุโปสถวันที่ ๑๕ กาลเมื่อปุพพกิจของอุโปสถวันที่ ๑๔ แล้ว คณะย่อมกล่าวว่า **อชฺชุโปสโถ จาตุทฺทโส** วันนี้อุโปสถวันที่ ๑๔ ฯ

วินิจฉัยในอุโปสถกรรม ๔ มีบทว่า **อเธกฺเน วคฺคา** เป็นต้น ก็ในวิหารเดียวกัน ภิกษุอยู่ด้วยกัน ๔ รูป ๓ รูปนั่งประชุมกัน และปาริสุทธิของรูปหนึ่งมาแล้ว ทำปาริสุทธิอุโปสถ หรือว่าอยู่ด้วยกัน ๓ รูป ๒ รูปนั่งประชุมกัน และปาริสุทธิของรูปหนึ่งมาแล้ว ทำปาริสุทธิอุโปสถ และอุโปสถกรรมนั้นเป็นของคู่กันก็ดี เป็นของไม่คู่กันก็ดี ชื่อว่าพร้อมเพรียงกันโดยธรรม ก็ถ้าว่าอยู่ด้วยกัน ๔ รูป ๓ รูปนั่งประชุมกัน ปาริสุทธิของรูปหนึ่งมาแล้ว ทำปาริสุทธิอุโปสถ หรืออยู่ด้วยกัน ๓ รูป ๒ รูปนั่งประชุมกัน ปาริสุทธิของรูปหนึ่งมาแล้ว ทำปาริสุทธิอุโปสถ อุโปสถกรรมนั้นชื่อว่าเป็นของคู่กันก็ดี ไม่เป็นของคู่กันก็ดี ชื่อว่าเป็นคณะกระทำโดยธรรม ก็ถ้าภิกษุ ๔ รูป อยู่ในวิหารเดียวกัน ประชุมกันทั้งหมดทำปาริสุทธิอุโปสถ ๓ รูป ๒ รูปทำปาริสุทธิแก่กันและกัน อุโปสถกรรมชื่อว่าไม่เป็นคณะ กระทำโดยไม่ธรรม ฯ

อุโปสถ และอุโปสถกรรม จบ

ชาติโมกฺขุทฺเทส

[๑๖๗] ครานั้นแล ภิกษุทั้งหลายมีเสียงกระซิบกระซาบกันอย่างนี้ว่า ชาติโมกขุทเทสทั้งหลายมีประมาณเท่าไรหนอ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสบอกว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ชาติโมกขุทเทสทั้งหลายนี้มี ๕ คือ ภิกษุพึงสวดบุพพวินิจฉัยแล้ว สวดสุตตันตทุกนิบาตที่เหลือด้วยสุตตบท[๑] นี้เป็นชาติโมกขุทเทสที่ ๑ ฯ พึงสวดภิกขุนีวินิจฉัยแล้ว สวดมหาวิภังค์ทั้งสิ้น ๔ ภาค แล้วสวดสุตตันตทุกนิบาตที่เหลือด้วยสุตตบท นี้เป็นชาติโมกขุทเทสที่ ๒ ฯ พึงสวดขันธกวินิจฉัยแล้ว สวดมหาวิภังค์ ๔ สวดสังฆาทิเสส ๑๓ แล้วสวดสุตตันตทุกนิบาตที่เหลือด้วยสุตตบท นี้เป็นชาติโมกขุทเทสที่ ๓ ฯ ภิกษุพึงสวดปกิณณกวินิจฉัยแล้ว สวดมหาวิภังค์ ๔ สวดสังฆาทิเสส ๑๓ สวดอนิยต ๒ แล้วสวดสุตตันตทุกนิบาตที่เหลือด้วยสุตตบท นี้เป็นชาติโมกขุทเทสที่ ๔ ฯ ขันธกะด้วยวินิจฉัยเป็นชาติโมกขุทเทสที่ ๕ ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ชาติโมกขุทเทสมี ๕ อย่างนี้แล ฯ ก็สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายรู้ว่า พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตการสวดชาติโมกขุทเทสแล้ว ก็สวดชาติโมกขุทเทสตลอดกาลเป็นนิตย์ (ทุกๆ วันอุโบสถ) ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสบอกว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่พึงสวดชาติโมกขุทเทสตลอดกาลเป็นนิตย์ ภิกษุใดสวด ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๑- สูมมีเลอฏฺกถาขางฺกฺรม ฯ

ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ក៏សម័យនោះឯង ក្នុងអាវាសមួយ ក្នុងកោសលជនបទ មានសញ្ជ្ញវភ័យ[1] ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយមិនអាចនឹងសម្តែងបាតិមោក្ខដោយពិស្តារបាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានសេចក្តីអន្តរាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យសម្តែងនូវបាតិមោក្ខដោយសង្ខេបបាន ។ ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុសូម្បីមិនមានសេចក្តីអន្តរាយ ក៏សម្តែងនូវបាតិមោក្ខដោយសង្ខេប ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើគ្មានសេចក្តីអន្តរាយ ភិក្ខុមិនត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខដោយសង្ខេបទេ ភិក្ខុណាសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុសម្តែងនូវបាតិមោក្ខដោយសង្ខេបបាន ក្នុងពេលដែលមានសេចក្តីអន្តរាយ ។ ឯអន្តរាយក្នុងពេលដែលសម្តែងបាតិមោក្ខនោះ (មាន ១០ យ៉ាងគឺ) អន្តរាយអំពីស្តេច (គឺមានស្តេចយាងចូលមក) អន្តរាយអំពីចោរ (គឺមានចោរចូលមកលុកលុយ) អន្តរាយអំពីភ្លើង (គឺមានភ្លើងព្រៃឆេះរាលមកឬភ្លើងរន្ទះកើតឡើង) អន្តរាយអំពីទឹក (គឺមានភ្លៀងខ្លាំងឬជន់ហូរមក) អន្តរាយអំពីមនុស្ស (គឺមានមនុស្សច្រើន ចូលមក) អន្តរាយអំពីអមនុស្ស (គឺខ្មោចចូលភិក្ខុ) អន្តរាយអំពីសត្វសាហាវ អំពីសត្វទីឃជាត (ពួកសត្វលូនវារ) អន្តរាយដល់ជីវិត (គឺមានភិក្ខុកើតជំងឺ

๑- សូមមើលអដ្ឋកថាខាងក្រោម ។

ស្ងាប់ឬមានមនុស្សមានពៀរប៉ងសម្លាប់ភិក្ខុ) អន្តរាយដល់ ព្រហ្មចារ្យ (គឺ មានមនុស្សមកចាប់ភិក្ខុផ្សឹក) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានសេចក្តី អន្តរាយទាំងឡាយបែបយ៉ាងនេះ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យ ភិក្ខុសម្តែងនូវ ជាតិមោក្ខដោយសង្ខេបបាន កាលបើមិនមានសេចក្តីអន្តរាយទេ ឲ្យភិក្ខុ សម្តែងដោយពិស្តារ ។

อัฏฐกถา

ชาติมหากุเรุสชาดก

[๑๖๗] บทว่า **ฉินฺนาสึ ขุฏฺฐิสิกฺขา อาสเยสึ สุเตน สาเวตุ** เพื่อจะแสดงเนื้อความแห่งคำว่า กาลสมัยนั้นอย่างนี้ว่า **สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺฆา ฯเปฯ อาวิกตา หิสฺส ชาสุ เหนติ** แล้วกล่าวว่า **ขุฏฺฐิฏฺฐ เหา อายสฺมนฺโต ฉินฺนาสึ ตตฺถายสฺมนฺเต ปุจฺฉามิ ฯ กจฺจิตฺถ ชานาสุหา ทุติยมฺปิ ปุจฺฉามิ ฯเปฯ ฬหเมตฺ ธารยามิ** แล้วกล่าวขุเรุสชาดก ๔ ด้วยสูตรอย่างนี้ว่า **สุตา เหา ภนายสฺมนฺโตหิ จตฺตาโร ชานาสิกา ธมฺมา ฯเปฯ อาวิรหมาเนหิ สกฺกิตพฺพ ฯ** ชาตกมหากุเรุสชาดก ๔ ด้วยประการฉะนี้ ฯ

สัตว์เหล่านั้น ได้ถึง ความเกิดเป็นมนุษย์ในหมู่ชนผู้ตั้งอยู่ในธรรม ฯ

วินิจฉัยในอนันตรชาดก ๑๐ ชื่อว่าชนันตรชาดกก่อน ฯ ได้ยินว่าพวกโจรเหล่านั้นคิดกันว่า พวกเราจักทำสัตย์สาบานกันแล้วจึงมาประชุมกันแล้วจึงมา นี้ชื่อว่า ชนันตรชาดก ฯ พวกโจรเหล่านั้นมาแล้วๆ นี้ชื่อว่า โจรันตรชาดก ฯ ภิกษุในพระศาสนานี้ ถึงความเป็นผู้ชำนาญในอาสวะทั้งหลาย นี้ชื่อว่า อัคคันตรชาดก ฯ ภิกษุเหล่านั้นเข้าไปหาพระศาสดาแล้วๆ นี้ชื่อว่า ทุกันตรชาดก ฯ มนุษย์เหล่านั้นมาแล้วๆ นี้ชื่อว่า มนุสสันตรชาดก ฯ ภิกษุเข้าไปสู่ป่า นี้ชื่อว่า อมนุสสันตรชาดก ฯ สัตว์สาหัสมีกำลังเข้าไปสู่ป่า นี้ชื่อว่า ปาฬันตรชาดก ฯ สัตว์มีกำลัง

ពិស មានពស់ជាដើមចឹកកិក្ខុ នេះឈ្មោះថា សិរីសបន្តរាយ ។ កិក្ខុអាពាធក្តី ធ្វើកាលកិរិយាក្តី ពួកបុគ្គលមានពៀរប៉ុនប៉ងនឹងសម្លាប់ក្តី ចាប់កិក្ខុនោះក្តី នេះឈ្មោះថា ជីវិតន្តរាយ ។ មនុស្សបំណងឲ្យកិក្ខុមួយរូប ឬច្រើនឃ្លាតអំពីព្រហ្មចរិយៈ ចាប់យកទៅ នេះឈ្មោះថា ព្រហ្មចរិយន្តរាយ ។

ក្នុងអន្តរាយដែលមានសភាពបែបនេះ គប្បីសូធ្យបាតិមោក្ខសង្វរបាន គប្បីសូធ្យខន្ធកទី ១ ឬសូធ្យ ២ ខន្ធក ។ ៣ ខន្ធក ៤ ខន្ធកខាងដើមក្តី ។ ក្នុងខន្ធកទាំងនេះ ខន្ធកទី ២ ជាដើម កាលខន្ធកណាសូធ្យមិនទាន់ចប់ មានអន្តរាយ ខន្ធកនោះ គប្បីសូធ្យដោយសុតបទនោះចុះ ។

បាតិមោក្ខុទ្ទេស ចប់

អញ្ញតត្តិយភាណវារៈ ៧៧

[១៦៨] ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុមិនមានគេអារាធនាក៏សម្តែងធម៌ក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលគេមិនអារាធនាមិនត្រូវសម្តែងធម៌ក្នុងកណ្តាលសង្ឃទេ ភិក្ខុណាសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុជាថេរៈសម្តែងធម៌ខ្លួនឯង ឬអារាធនាភិក្ខុដទៃបាន ។

[១៦៩] សម័យនោះឯង ឆព្វគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយមិនទាន់បានការសន្មតិក៏សួរវិនិច្ឆយក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលគ្មានការសន្មតិមិនត្រូវសួរវិនិច្ឆយក្នុងកណ្តាលសង្ឃទេ ភិក្ខុណាសួរត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលមានការសន្មតិសួរវិនិច្ឆយក្នុងកណ្តាលសង្ឃបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវសន្មតយ៉ាងនេះ ។ ត្រូវសន្មតខ្លួនដោយខ្លួនឯងក៏បាន ត្រូវភិក្ខុដទៃសន្មតភិក្ខុដទៃក៏បាន ។ ក៏ឯសន្មតខ្លួនដោយខ្លួនឯងនោះដូចម្តេច ។ ភិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលត្រូវឲ្យសង្ឃដឹងថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បើសម្មតិកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ ខ្ញុំសូមសួរវិនិច្ឆយនឹងភិក្ខុឈ្មោះនេះ ។ ភិក្ខុត្រូវសន្មតខ្លួនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងនេះ ។ ក៏ឯភិក្ខុដទៃត្រូវសន្មតភិក្ខុដទៃដូចម្តេច ។ ត្រូវភិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលឲ្យសង្ឃជ្រាបថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមព្រះសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បើសម្មតិកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃ

ហើយ កិក្ខុឈ្មោះនេះគួរសួរវិនិច្ឆយនឹងកិក្ខុឈ្មោះនេះ ។ ត្រូវកិក្ខុដទៃសន្ទុះ កិក្ខុដទៃយ៉ាងនេះ ។ ក៏សម័យនោះឯង កិក្ខុទាំងឡាយមានសីលជាទីស្រឡាញ់មានការសន្មតិហើយ ក៏សួរវិនិច្ឆយក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ ពួកឆព្វគ្គិយកិក្ខុបានសេចក្តីគំនុំ បានសេចក្តីមិនពេញចិត្ត ក៏គំរាមដោយប្រុងនឹងសម្លាប់ ។ កិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យកិក្ខុដែលទុកជាមានការសន្មតិហើយមែន ត្រូវតែរមិលមើលបរិសទ្យ ពិចារណាបុគ្គលហើយសិន សឹមសួរវិនិច្ឆយក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ ក៏សម័យនោះឯង ឆព្វគ្គិយកិក្ខុទាំងឡាយគ្មានការសន្មតិ ក៏ដោះស្រាយវិនិច្ឆយក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ កិក្ខុទាំង-ឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុដែលគ្មានការសន្មតិ មិនត្រូវដោះស្រាយវិនិច្ឆយក្នុងកណ្តាលសង្ឃទេ កិក្ខុណាដោះស្រាយ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំង-ឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យកិក្ខុដែលមានការសន្មតិហើយដោះស្រាយវិនិច្ឆយក្នុងកណ្តាលសង្ឃបាន ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុត្រូវសន្មតយ៉ាងនេះ ។ ត្រូវខ្លួនឯងសន្មតខ្លួនក៏បាន កិក្ខុដទៃសន្មតកិក្ខុដទៃក៏បាន ។ ក៏ឯខ្លួនឯងសន្មតខ្លួនឯងតើដូចម្តេច ។ ត្រូវកិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលឲ្យសង្ឃជ្រាបថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមព្រះសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បើសម្មតិកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ កិក្ខុឈ្មោះនេះសួរវិនិច្ឆយនឹងខ្ញុំហើយ ខ្ញុំត្រូវតែដោះស្រាយ ។ ត្រូវខ្លួនឯងសន្មតខ្លួនឯងយ៉ាងនេះ ។ ក៏ឯកិក្ខុដទៃសន្មតកិក្ខុដទៃ តើដូចម្តេច ។

ត្រូវភិក្ខុដែលធ្វាសប្រតិពលឲ្យសង្ឃជ្រាបថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមព្រះសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បើសម្មតិកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ ភិក្ខុឈ្មោះនេះត្រូវដោះស្រាយវិន័យដែលភិក្ខុឈ្មោះនេះសួរ ។ ត្រូវភិក្ខុដទៃសន្មតភិក្ខុដទៃយ៉ាងនេះ ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយមានសីលជាទីស្រឡាញ់បានការសន្មតិហើយក៏ដោះស្រាយវិន័យក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយបានសេចក្តីគំនុំ បានសេចក្តីមិនគាប់ចិត្ត ក៏គំរាមប្រុងនឹងសម្លាប់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញត្តឲ្យភិក្ខុដែលទុកជាមានការសន្មតិហើយមែនត្រូវតែរមិលមើលបរិសទ្យពិនិត្យបុគ្គលហើយសិន សឹមដោះស្រាយវិន័យក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។

[១៧០] ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុចោទអាបត្តិចំពោះភិក្ខុដែលខ្លួនមិនទាន់បានសូមឱកាស (ជាមុន) ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវចោទអាបត្តិចំពោះភិក្ខុដែលខ្លួនមិនបានសូមឱកាស (ជាមុន) ទេ ភិក្ខុណាចោទ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុសូមឱកាសថា សូមលោកដ៏មានអាយុបើកឱកាស (ឲ្យខ្ញុំ) ខ្ញុំចង់និយាយនឹងលោក ដូច្នេះហើយសិន សឹមចោទអាបត្តិ ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយមានសីលជាទីស្រឡាញ់ឲ្យពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុបើកឱកាសហើយចោទអាបត្តិ ។ ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុបានសេចក្តីគំនុំ បាន

សេចក្តីមិនត្រេកអរ ក៏គំរាមដោយប្រាថ្នានឹងសម្លាប់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដទៃបើកឱកាសឲ្យហើយមែន តថាគត អនុញ្ញាតឲ្យពិនិត្យមើលបុគ្គលហើយសិន សឹមចោទអាបត្តិ ។ ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុគិតគ្នាថា ភិក្ខុទាំងឡាយមានសីលជាទីស្រឡាញ់ គង់តែឲ្យយើងបើកឱកាសជាមុន (មិនខាន) ហើយក៏ឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលបរិសុទ្ធ មិនមានអាបត្តិបើកឱកាសជាមុនក្នុងការមិនមែនជារឿង មិនមែនជាហេតុ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយដែលបរិសុទ្ធមិនមានអាបត្តិបើកឱកាសក្នុងការមិនមែនជារឿង មិនមែនជាហេតុទេ ភិក្ខុណាឲ្យបើក (ឱកាស) ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុពិនិត្យមើលបុគ្គលហើយសិនសឹមឲ្យគេបើកឱកាស ។

[១៧១] *ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុធ្វើកម្មមិនមែនជាធម៌ក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវធ្វើកម្មមិនមែនជាធម៌កណ្តាលសង្ឃ ភិក្ខុណាធ្វើ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ពួកឆព្វគ្គិយ-ភិក្ខុទាំងនោះនៅតែធ្វើកម្មមិនមែនជាធម៌ដដែល ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុណាមួយធ្វើកម្មមិនប្រកបដោយធម៌ តថាគតអនុញ្ញាត*

ឲ្យភិក្ខុហាមឃាត់បាន ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយមានសីលជាទីស្រឡាញ់ កាលបើពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុធ្វើកម្មមិនមែនជាធម៌ ក៏ហាមឃាត់ ។ ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុបានសេចក្តីគំនុំ បានសេចក្តីមិនសប្បាយចិត្ត ក៏គំរាមដោយប្រុងសម្ងាប់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យប្រកាសសេចក្តីយល់ឃើញក៏បាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយប្រកាសសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងសំណាក់ឆព្វគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយនោះឯង ។ ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ បានសេចក្តីគំនុំ បានសេចក្តីមិនសប្បាយចិត្ត ក៏គំរាមដោយប្រុងនឹងសម្ងាប់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុ ៤ ឬ ៥ រូបហាមឃាត់ ឲ្យភិក្ខុ ២ ឬ ៣ រូបប្រកាសសេចក្តីយល់ឃើញ ឲ្យភិក្ខុមួយរូបអធិដ្ឋាន (តាំងចិត្ត) ថា កម្មនោះមិនគាប់ចិត្តដល់អញទេ ។

[១៧២] ក៏សម័យនោះឯង ឆព្វគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយកាលសម្តែងនូវបាតិមោក្ខក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ក៏ក្អែងធ្វើមិនឲ្យឮច្បាស់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ មិនត្រូវក្អែងមិនឲ្យឮច្បាស់ទេ ភិក្ខុណាមិនឲ្យឮច្បាស់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ក៏សម័យនោះឯង ឧទាយិដ៏មានអាយុជាអ្នកសម្តែងបាតិមោក្ខដល់សង្ឃ មានសំឡេងដូចក្អែក ។ ទើបឧទាយិដ៏មានអាយុមានសេចក្តីគិតដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តហើយថា

ภิกฺขุអ្នកសម្តែងនូវជាតិមោក្ខធ្វើសំឡេងឲ្យព្រួចច្បាស់ ឯអាត្មាអញមានសំឡេងដូចក្អែក គួរអញប្រតិបត្តិដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុអ្នកសម្តែងនូវជាតិមោក្ខទំប្រើងគិតថា អញត្រូវធ្វើសំឡេងឲ្យព្រួចច្បាស់ដោយប្រការដូចម្តេច កាលបើភិក្ខុទំប្រើង(ដូច្នេះ) ទើបមិនត្រូវអាបត្តិ ។

[๑๗๓] ក៏សម័យនោះឯង ទេវទត្តសម្តែងនូវជាតិមោក្ខក្នុងបរិសទ្យព្រមជាមួយនឹងគ្រហស្ថ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនត្រូវភិក្ខុសម្តែងនូវជាតិមោក្ខក្នុងបរិសទ្យជាមួយនឹងគ្រហស្ថទេ ភិក្ខុណាសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๑๗๔] ក៏សម័យនោះឯង ឆព្វគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមានភិក្ខុអាវាធនាក៏សម្តែងនូវជាតិមោក្ខក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ភិក្ខុដែលមិនមានគេអាវាធនាមិនត្រូវសម្តែងនូវជាតិមោក្ខក្នុងកណ្តាលសង្ឃទេ ភិក្ខុណាសម្តែង ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតជាតិមោក្ខ មានព្រះថេរៈជាធំ ។

អញ្ញតិត្ថិយភាណវារទី ๑๑ ចប់

អដ្ឋកថា

អជ្ឈេសនា

[១៦៨] បទថា **អនជ្ឈិដ្ឋោ** បានដល់ មិនបានទទួលបញ្ជា ឬមិនបានទទួលនិមន្ត ។ ក្នុងអជ្ឈេសនាទិកានេះ ការនិមន្តន៍ ទាក់ទងដោយភិក្ខុដែលនិមន្តសម្តែងធម៌ដែលសង្ឃសន្មតក៏មាន ទាក់ទងដោយព្រះសង្ឃត្តេរក៏មាន ។ កាលភិក្ខុ ដែលនិមន្តសម្តែងធម៌នោះ មិនមាន ភិក្ខុប្រាប់ព្រះសង្ឃត្តេរហើយ ឬព្រះសង្ឃត្តេរនិមន្តហើយ រមែងបានដើម្បីពោលធម៌ ។

ព្រះសង្ឃត្តេរសោត បើក្នុងវិហារ មានធម្មកថិកច្រើន គប្បីប្រើតាមលំដាប់វារៈ ។ ភិក្ខុដែលលោកប្រើថា លោកចូរសូត្រធម៌ក្តី ប្រើថា លោកចូរសម្តែងធម៌ក្តី ប្រើថា លោកចូរឲ្យធម្មទានក្តី គប្បីពោលធម៌បានទាំង ៣ វិធី តែភិក្ខុដែលបានទទួលពាក្យប្រើថា ចូរសូត្រ រមែងបានដើម្បីសូត្រប៉ុណ្ណោះ ដែលបានទទួលពាក្យប្រើថា ចូរសម្តែង រមែងបានដើម្បីសម្តែងប៉ុណ្ណោះ ដែលបានទទួលពាក្យប្រើថា ចូរសូត្រសរភញ្ញ រមែងបានដើម្បីសូត្រសរភញ្ញប៉ុណ្ណោះ ។ ឯព្រះថេរៈសោត ដែលអង្គុយលើអាសនៈខ្ពស់ជាង រមែងមិនបាននឹងនិមន្ត ។ បើព្រះសង្ឃត្តេរជាឧបជ្ឈាយ៍ ឯព្រះធម្មកថិកជាសទ្ធិវិហារិក ហើយព្រះឧបជ្ឈាយ៍អង្គុយលើអាសនៈខ្ពស់ ប្រាប់សទ្ធិវិហារិកនោះថា លោកចូរសូត្រ ។ គប្បីតាំងចិត្តស្វាធ្យាយ ហើយសូត្រចុះ ។ តែបើក្នុងសម្នាក់ឧបជ្ឈាយ៍នេះ មានភិក្ខុកំលោះច្រើន គប្បីតាំងចិត្តថា អាត្មាអញសូត្រដល់ភិក្ខុទាំងនោះ ហើយសូត្រចុះ ។

បើព្រះសង្ឃត្តេរក្នុងវិហារឲ្យសូធ្យដល់និស្សិតរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ មិនមែនភិក្ខុទាំងឡាយដទៃដែលសូធ្យពីរោះខ្លះ ភិក្ខុទាំងឡាយដទៃគប្បីសួរលោកថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ពួកខ្ញុំសូមឲ្យភិក្ខុឈ្មោះនោះសូធ្យ ។ បើលោកឆ្លើយថា សូធ្យចុះ ឬលោកនៅស្ងៀម សមគួរឲ្យសូធ្យបាន ។ តែបើលោកហាមមិនគួរឲ្យសូធ្យ ។

បើផ្តើមធម្មស្សវនៈ តែកាលព្រះសង្ឃត្តេរមិនទាន់មក កាលលោកមកកណ្តាលចន្លោះ កិច្ចដែលត្រូវឈប់សូមឱកាសមិនមាន ។

ម្យ៉ាងទៀត កាលសូធ្យហើយ ទោះអធិប្បាយអត្ថ គប្បីសុំឱកាសលោក ហើយសឹមអធិប្បាយក៏បាន ។ មិនឈប់ ហើយអធិប្បាយតែម្តងក៏បាន សូម្បីក្នុងព្រះសង្ឃត្តេរដែលមកត្រង់ចន្លោះ កាលកំពុងអធិប្បាយ ក៏មានន័យដូចគ្នា ។ សូម្បីក្នុងឧបនិសិន្នកថា ព្រះសង្ឃត្តេរជាប្រធាន ព្រោះដូច្នោះ ព្រះសង្ឃត្តេរនោះ គប្បីពោលឯង ឬប្រាប់ភិក្ខុដទៃថា លោកចូរពោលឯព្រះថេរៈអង្គុយខ្ពស់ជាង មិនគួរប្រាប់ ។ តែបើប្រាប់ដល់មនុស្សទាំងឡាយថា អ្នកចូរពោល គួរ ជនទាំងឡាយសួរភិក្ខុដែលស្គាល់ខ្លួន ភិក្ខុនោះគប្បីសូមឱកាសព្រះថេរៈជាមុន សឹមឆ្លើយតប ។ បើព្រះថេរៈបានទទួលចម្លើយថា លោកដ៏ចម្រើន ជនទាំងនេះសួរបញ្ហាជាមួយខ្ញុំ ដូច្នេះហើយ ប្រាប់ថាឆ្លើយចុះក្តី ស្ងៀមក្តី ទោះឆ្លើយក៏គួរ ។

ក្នុងការអនុមោទនាជាដើម ក្នុងចន្លោះស្រុក ក៏មាននន័យនេះឯង ។ បើព្រះសង្ឃត្តេរអនុញ្ញាតថា លោកគប្បីពោលក្នុងវិហារ ឬក្នុងចន្លោះស្រុកចុះ

មិនចាំបាច់ប្រាប់ខ្ញុំទេ ជាការបាននូវការអាង សមគួរពោលបានក្នុងទីទាំងពួង ។ កាលធ្វើការស្វាធ្យាយសោត ក៏ត្រូវសូមឱកាសព្រះថេរៈជួចគ្នា ។ កាលសូមឱកាសមួយអង្គហើយ កំពុងស្វាធ្យាយ អង្គដទៃទៀតមក កិច្ចដែលត្រូវសូមឱកាសទៀត មិនមាន ។ បើចង់ចិត្តថា អញនឹងផ្អាក ហើយឈប់ ព្រះថេរៈមក កាលផ្តើមទៀត ត្រូវសូមឱកាស បើកំពុងស្វាធ្យាយធម៌ដែលផ្តើមទុកហើយ តែកាលព្រះសង្ឃត្តេរមិនទាន់បានមក ក៏មានន័យដូច្នេះ ។ ព្រះសង្ឃត្តេរមួយអង្គ អនុញ្ញាតហើយថា មិនបាច់សូមឱកាសខ្ញុំទេ ស្វាធ្យាយតាមសប្បាយចុះ ដូច្នេះ សមគួរស្វាធ្យាយតាមសប្បាយ តែបើព្រះសង្ឃត្តេរដទៃមក ត្រូវសូមឱកាសលោកជាមុន សឹមស្វាធ្យាយ ។

[๑๖๙] *បទថា* **អត្តនា វា អត្តានំ សម្មជ្ជិតព្ពំ** *សេចក្តីថា គប្បីសន្មតខ្លួនដោយខ្លួនឯងក៏បាន ។ តែកាលនឹងសួរត្រូវក្រឡេកមើលបរិស័ទ បើឧបទ្វៅមិនមានដល់ខ្លួន គប្បីសួរវិន័យ ។*

[๑๗๐] *បទថា* **កតេបិ ឱកាសេ បុគ្គលំ តុលយិត្វា** *សេចក្តីថា តថាគត អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលខ្លួនសូមឱកាសហើយ ត្រូវពិចារណាយ៉ាងនេះថា ឧបទ្វៅអំពីបុគ្គលនេះនឹងមានដល់អញ ឬ មិនមានហ្ន៎ ដូច្នេះ ហើយសឹមចោទដោយអាបត្តិ ។*

បទថា **បុរេភត្តំ** *បានដល់ យើងទាំងឡាយ ... មុន ។*

បទថា **បដិកច្ចេវ** *បានដល់ មុនអំពីនោះ ។ កម្មមិនត្រូវតាមធម៌ មានន័យដូចពោលហើយនោះឯង ។*

บทว่า **บุคฺคลํ ตุลยิตฺวา ฐิกาสํ กาตุ** *สมควรแก่คำว่า ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุพิจารณาอย่างนี้ว่า บุคคลนี้ควรเพื่อจะสนทนาในเรื่องจริงหรือไม่จริงหนอ ดังนี้แล้วจึงให้โอกาส ฯ*

[๑๗๑] บทว่า **ปฏิกฺโกสิตุ** *ได้แก่ เพื่อห้าม ฯ*

บทว่า **ธิฏฺฐิมฺปิ อาวิกาตุ** *สมควรแก่คำว่า ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุประกาศความเห็นผิดของตนในสัมภาระของภิกษุอย่างนี้ว่า กรรมนี้ไม่ควรเพื่อทำ กรรมนั้นไม่ควรเพื่อทำ ฯ*

คำว่า ๔ หรือ ๕ รูปขึ้นไป พระผู้มีพระภาคตรัสไว้เพื่อไม่ให้มีอันตรายแก่ภิกษุทั้งหลาย ฯ

[๑๗๒] บทว่า **สญฺจิจฺจ น สาเวนฺติ** *สมควรแก่คำว่า ภิกษุทั้งหลายย่อมสวดซ้ำๆ ด้วยตั้งใจว่า ภิกษุพวกอื่นยังไม่ได้ฟังด้วยประการใดๆ เราจักให้ฟังด้วยประการนั้นๆ ฯ*

[๑๗๔] บทว่า **เถราธิกํ** *สมควรแก่คำว่า ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุณีมีพระเถระเป็นใหญ่ อธิบายว่า เพื่อให้ขึ้นอยู่กับพระเถระ ฯ*

ในบาลีว่า **เถราเธยฺยา** *ก็มี แปลว่า ให้มีพระเถระเป็นประธาน เพราะเหตุนั้น พระเถระจึงสวดก็ได้ ภิกษุณีจึงอาราธนาภิกษุก็ได้ ฯ*

ในอธิการที่กล่าวด้วยการอาราธนาภิกษุณีนี้ วิธีอาราธนา มีนัยดังกล่าวแล้วนั่นแล ในการอาราธนาธรรมนั่นเทียว ฯ

អាឡ្លសនា

[១៧៥] គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់យាងសំដៅទៅកាន់ចោទនាវត្ថុនគរ ទ្រង់គ្រាច់ទៅដោយលំដាប់ ទើបបានទៅដល់ចោទនាវត្ថុនគរនោះ ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុច្រើនអង្គនៅក្នុងអាវាសមួយ ។ ភិក្ខុជាថេរៈក្នុងអាវាសនោះល្ងង់មិនឆ្លាស ។ ភិក្ខុជាថេរៈនោះ មិនដឹងឧបោសថ ឬឧបោសថកម្ម ជាតិមោក្ខ ឬជាតិមោក្ខទូសៈ ។ ទើបភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តថា ជាតិមោក្ខមានព្រះថេរៈជាធំ ក៏ព្រះថេរៈរបស់យើងនេះល្ងង់ មិនឆ្លាស មិនដឹងឧបោសថ ឬឧបោសថកម្មជាតិមោក្ខឬជាតិមោក្ខទូសៈ ត្រូវយើងប្រតិបត្តិដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនោះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវជាតិមោក្ខសម្រេចលើភិក្ខុ ដែលភិក្ខុឆ្លាសប្រតិពលក្នុងអាវាសនោះ ។

[១៧៦] ក៏សម័យនោះឯង ឧបោសថថ្ងៃនោះមានភិក្ខុច្រើនរូបនៅក្នុងអាវាសមួយ សុទ្ធតែល្ងង់មិនឆ្លាស ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនដឹងឧបោសថ ឬឧបោសថកម្ម ជាតិមោក្ខ ឬជាតិមោក្ខទូសៈ ។ ភិក្ខុទាំងនោះអាវាធនាព្រះថេរៈថា បពិត្រព្រះថេរៈដ៏ចម្រើន សូមព្រះថេរៈសម្តែងនូវជាតិមោក្ខ ។ ព្រះថេរៈនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំសម្តែងជាតិមោក្ខមិនកើតទេ ។ ភិក្ខុទាំងនោះអាវាធនាព្រះថេរៈទី ២ ថា បពិត្រព្រះថេរៈដ៏ចម្រើន សូមព្រះថេរៈ

សម្តែងនូវបាតិមោក្ខ ។ ព្រះថេរៈទី ២ នោះក៏និយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំសម្តែងមិនកើតទេ ។ ភិក្ខុទាំងនោះអាចនាព្រះថេរៈទី ៣ ថា បពិត្រថេរៈដ៏ចម្រើន សូមព្រះថេរៈសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ ។ ព្រះថេរៈទី ៣ នោះក៏និយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំសម្តែងមិនកើតទេ ។ ភិក្ខុទាំងនោះអាចនាដរាបដល់ភិក្ខុថ្មីក្នុងសង្ឃ ដោយឧបាយនេះឯងថា ចូរលោកដ៏មានអាយុសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ ។ ភិក្ខុនោះក៏និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសម្តែងមិនកើតទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះឧបោសថថ្ងៃនោះមានភិក្ខុច្រើនរូបជាភិក្ខុល្ងង់ មិនឆ្លាសនៅក្នុងអាវាសមួយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះមិនដឹងឧបោសថឬឧបោសថកម្ម បាតិមោក្ខ ឬបាតិមោក្ខុទ្ទេស ។ ភិក្ខុទាំងនោះអាចនាព្រះថេរៈថា បពិត្រព្រះថេរៈដ៏ចម្រើន សូមព្រះថេរៈសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ ។ ព្រះថេរៈនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំសូត្រមិនកើតទេ ។ ភិក្ខុទាំងនោះអាចនាព្រះថេរៈទី ២ ថា បពិត្រព្រះថេរៈដ៏ចម្រើន សូមព្រះថេរៈសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ ។ ព្រះថេរៈទី ២ នោះក៏និយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំសម្តែងមិនកើតទេ ។ ភិក្ខុទាំងនោះអាចនាព្រះថេរៈទី ៣ ថា បពិត្រថេរៈដ៏ចម្រើន សូមព្រះថេរៈសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ ។ ព្រះថេរៈទី ៣ នោះក៏និយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំសូត្រមិនកើតទេ ។ ភិក្ខុទាំងនោះអាចនាដរាបដល់ភិក្ខុថ្មីក្នុងសង្ឃដោយឧបាយនេះឯងថា លោកដ៏មានអាយុចូរសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏

นิยายយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូត្រមិនកើតទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនោះបញ្ជូនភិក្ខុមួយរូបទៅកាន់អាវាសដែលមាននៅជិតខាង ក្នុងថ្ងៃនោះឯងថា នែអាវុសោ ចូរអ្នកទៅរៀនបាតិមោក្ខដោយសង្ឃបឬដោយពិស្តារមក ។ លំដាប់នោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីគិតដូច្នេះថា យើងត្រូវបញ្ជូនលោកណាទៅហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុជាថេរៈបង្គាប់ភិក្ខុថ្មីបាន ។ ភិក្ខុថ្មីទាំងឡាយដែលព្រះថេរៈបង្គាប់ហើយ មិនទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគ្មានជំងឺបើព្រះថេរៈបង្គាប់ហើយត្រូវតែទៅ ភិក្ខុណាមិនទៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๑๗๗] លំដាប់នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងចោទនាវត្ថុនគរ តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយត្រឡប់មកកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះវិញទៀត ។ ក៏សម័យនោះឯង មនុស្សទាំងឡាយសួរពួកភិក្ខុដែលកំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន តិថីនៃបក្ខបានប៉ុន្មានហើយ (គឺប៉ុន្មានកើត ប៉ុន្មានរោចហើយ) ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបាននិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ យើងមិនដឹងទេ ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀលបន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណៈជាកូនចៅព្រះពុទ្ធជាសក្យៈទាំងនេះ ត្រឹមតែវិជ្ជារាប់បក្ខ (ប៉ុណ្ណោះ) មិនដឹងទៅហើយ ចំណង់បើការល្អណាមួយដទៃទៀត

ធ្វើម្តេចពួកសមណៈទាំងនេះនឹងដឹងបាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុរៀនរាប់បក្ខ[1]។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ត្រូវអ្នកណារៀនរាប់បក្ខហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទាំងអស់គ្នារៀនរាប់បក្ខ ។ សម័យនោះឯង ពួកមនុស្សសួរភិក្ខុទាំងឡាយដែលកំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ភិក្ខុទាំងឡាយមានប៉ុន្មានអង្គ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបាននិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ យើងមិនដឹងទេ ។ មនុស្សទាំងឡាយ ក៏ពោលទោសតិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណៈជាកូនចៅព្រះពុទ្ធជាសក្យៈទាំងនេះ ត្រឹមតែគ្នីគ្នាមានប៉ុន្មានក៏មិនដឹង (ទៅហើយ) ធ្វើម្តេចទៀបពួកសមណៈទាំងនេះ នឹងដឹងការល្អតិចតួចដទៃបាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យរាប់ពួកភិក្ខុ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយមានការត្រិះរិះដូច្នេះថា យើងគួររាប់ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុរាប់ត្រឹមតែឈ្មោះ ឬឲ្យកាន់យកស្លាកក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។

๑- ក្នុងវិនយមួយៗ ហៅថា បក្ខមួយៗ ។

[๑๗๘] ก็สมัยนោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយមិនដឹងថាថ្ងៃនេះជាថ្ងៃឧបោសថ ក៏នាំគ្នាដើរទៅកាន់ស្រុកឆ្ងាយដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ភិក្ខុទាំងនោះមកដល់ក្នុងពេលដែលភិក្ខុកំពុងសម្តែងនូវបាតិមោក្ខក៏មាន មកដល់ក្នុងពេលដែលភិក្ខុសម្តែងនូវបាតិមោក្ខចប់ហើយក៏មាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុប្រាប់ថា ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃឧបោសថ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ត្រូវភិក្ខុណាប្រាប់ថ្ងៃឧបោសថហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុជាថេរៈប្រាប់អំពីព្រឹក ។ ក៏សម័យនោះឯង ព្រះថេរៈមួយអង្គភ្លេច (មិនបានប្រាប់) អំពីព្រឹក ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុប្រាប់ក្នុងពេលឆាន់ក៏បាន ។ ភិក្ខុក៏ភ្លេចក្នុងពេលឆាន់ទៀត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុរលឹកឃើញកាលណា ប្រាប់កាលនោះចុះ ។

[๑๗๙] ក៏សម័យនោះឯង ភេងឧបោសថក្នុងអាវាសមួយស្មុកគ្រោក ។ ភិក្ខុជាអាគន្តុកៈទាំងឡាយពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ភិក្ខុទាំងឡាយមិនសមបើនឹងមិនបោសភេងឧបោសថសោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ

ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុចោសរោងឧបោសថ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ត្រូវអ្នកណាចោសរោងឧបោសថហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុជាថេរៈបង្គាប់ភិក្ខុ ។ ពួកភិក្ខុដែលព្រះថេរៈបង្គាប់ហើយក៏នៅតែមិនចោស ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនមានជំងឺ (បើ) ព្រះថេរៈបង្គាប់ហើយ មិនត្រូវមិនចោសទេ (ត្រូវតែចោស) ភិក្ខុណាមិនចោស ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុមិនបានក្រាលអាសនៈក្នុងរោងឧបោសថ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយអង្គុយផ្ទាល់ផែនដី កាយភិក្ខុក្តី ចីវរទាំងឡាយក្តីប្រឡាក់ដោយដី ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយតថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុក្រាលអាសនៈ ក្នុងរោងឧបោសថ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ត្រូវអ្នកណាក្រាលអាសនៈក្នុងរោងឧបោសថហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុជាថេរៈបង្គាប់ភិក្ខុ ។ ពួកភិក្ខុដែលព្រះថេរៈបង្គាប់ហើយ ក៏នៅតែមិនក្រាលអាសនៈ ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនឈឺ (បើ) ភិក្ខុជាថេរៈបង្គាប់ហើយមិនត្រូវមិនក្រាលអាសនៈទេ ភិក្ខុណាមិនក្រាល ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ក៏សម័យនោះឯង ក្នុងភេងខុបោសថគ្មានប្រទីប ។ ភិក្ខុទាំងឡាយជាន់កាយគ្នាខ្លះ ជាន់ចីវរគ្នាខ្លះក្នុងទីងងឹត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុអុជប្រទីបក្នុងភេងខុបោសថ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ត្រូវអ្នកណាអុជប្រទីបក្នុងភេងខុបោសថហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុជាថេរៈបង្គាប់ភិក្ខុ ។ ពួកភិក្ខុដែលព្រះថេរៈបង្គាប់ហើយ ក៏នៅតែមិនអុជប្រទីប ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ភិក្ខុមិនឈឺ (បើ) ព្រះថេរៈបង្គាប់ហើយ មិនត្រូវមិនអុជប្រទីបទេ ភិក្ខុណាមិនអុជប្រទីប ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ[1] ។

๑- រឿងតម្កល់ទឹកឆាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ប្រាកដក្នុងច្បាប់ឱរុបទាំងឡាយ តពីបាលីនេះយ៉ាងនេះថា ក៏សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុអ្នកនៅចាំអារាមក្នុងអារាមកន្លែងមួយ មិនចូលទៅតម្កល់ទឹកឆាន់ មិនចូលទៅតម្កល់ទឹកប្រើប្រាស់ ។ ភិក្ខុជាអាគន្តុកៈទាំងឡាយពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ភិក្ខុទាំងឡាយអ្នកនៅចាំអារាម មិនសមបើនីងមិនតម្កល់ទឹកឆាន់ មិនតម្កល់ទឹកប្រើប្រាស់សោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនោះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុតម្កល់ទឹកឆាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ត្រូវអ្នកណាតម្កល់ទឹកឆាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូល

[๑๘๐] ก็สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายเป็นจำนวนมากสุดที่จะนับได้ มิได้ฉันสำรับ มีความเดือดร้อนเพราะไม่ได้อาจารย์ และอุปัชฌาย์ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลความข้อนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ทรงตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเป็นจำนวนมากสุดที่จะนับได้ในศาสนานี้ มิได้ฉันสำรับ มีความเดือดร้อนเพราะไม่ได้อาจารย์ และอุปัชฌาย์ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายพึงขอร้องอาจารย์และอุปัชฌาย์ว่า ท่านทั้งหลายจงให้ในที่ไหน ให้กับใคร ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุนั้นมิได้ให้ในที่ใดที่หนึ่งแก่ภิกษุอื่นเลย (ทั้งสิ้น) ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายไม่พึงขอร้องอาจารย์และอุปัชฌาย์ ถ้าขอร้องต้องอาบัติทุกกฏ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุมิได้ฉันสำรับนั้นแม้แก่อาจารย์และอุปัชฌาย์ ถ้าแม้นกระนั้นก็ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุอื่นอีกในศาสนานี้ ภิกษุเป็นจำนวนมากสุดที่จะนับได

*มานชฺฌา มานสเจตฺตีขาสา มานสเจตฺตีรเฆฺมสา สฺเรฬฺหาญฺจการสิกฺขา กึ มหกฺกฺขมาวาสนาโร ฯ ภิกฺขเวติกฺขเวติกฺขเวติ

បញ្ជូនភិក្ខុមួយរូបទៅកាន់អាវាសជិតខាងក្នុងថ្ងៃនោះថា នែអាវុសោ ចូរអ្នកទៅរៀនបាតិមោក្ខដោយសង្ខេប ឬដោយពិស្តារហើយមក ។ បើភិក្ខុនោះបានបាតិមោក្ខនុ៎ះ មកយ៉ាងនេះ ការបាននុ៎ះ ជាការល្អ បើមិនបានទេ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយបញ្ជូនភិក្ខុមួយរូបក្នុងវេលា ៧ ថ្ងៃថា នែអាវុសោ ចូរអ្នកទៅរៀនបាតិមោក្ខដោយសង្ខេប ឬដោយពិស្តារមក ។ បើភិក្ខុនោះបានបាតិមោក្ខនុ៎ះយ៉ាងនេះ ការបាននុ៎ះជាការល្អ បើមិនបានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនត្រូវភិក្ខុទាំងនោះនៅចាំវស្សាក្នុងអាវាសនោះទេ បើនៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

อัฏฐกถา

อาปัตติสังสัคคสิกขาบท

[๑๗๕] วินิจฉัยในบทว่า **โย ปน ภิกฺขุ** ชื่อว่า ภิกษุ ในบทว่า **ภิกฺขุ** นี้ ดังนี้ ก่อน ;

ก็ภิกษุนั้น ไม่รู้จักอุโบสถ ๓ อย่าง ที่แสดงไว้ด้วยจาตุทสิกอุโบสถ ปัณณรสิกอุโบสถ และสามัคคีอุโบสถ และไม่รู้จักอุโบสถ ๙ อย่าง มีสังฆอุโบสถเป็นต้น ไม่รู้จักอุโบสถกรรม ๔ อย่าง ไม่รู้จักปาติโมกข์ ๒ อย่าง ไม่รู้จักปาติโมกข์อุเทส ๙ อย่าง ;

ในบทว่า **ยาว ตติยา กมฺมวาจา อนุสฺสาวิตา โหติ** นี้ มีวินิจฉัยว่า ปาติโมกข์ พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตแก่ภิกษุผู้อาพาธ สวดในเวลาเช้าก็ได้

[๑๗๗] *បទថា* **กตมี ภนฺเต** *នេះ មានអធិប្បាយថា តិថីដែលពេញនៃតិថីទាំងឡាយប៉ុនណា ឈ្មោះថា តិថីប៉ុនណា គឺប៉ុន្មានកើត ប៉ុន្មានរោច ។ មនុស្សទាំងឡាយសំដៅយកកុសលកម្ម ដែលទាក់ទងដោយភិក្ខុ សួរថា ភិក្ខុមានប្រមាណប៉ុនណា ។*

បទថា **สลากํ วา คาเหตุ** *សេចក្តីថា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុកាន់យក គឺរួមស្លាក ហើយរាប់ ។*

[๑๗๘] *បទថា* **กาลวาโร** *បានដល់ ចំពោះកាលនោះឯង សេចក្តីថា អំពីព្រលឹមនោះឯង ។*

ក្នុងបទថា **ยํ กาลํ สรติ** *នេះ មានសេចក្តីថា សូម្បីក្នុងវេលាល្ងាច ទោះជ្រាប់ថា ថ្ងៃនេះឧបោសថ លោកទាំងឡាយចូរមកប្រជុំ ក៏គួរ ។*

[๑๗๙] *សូម្បីក្នុងបទថា* **เถเรน ภิกฺขุนา ฆรํ ภิกฺขุ อาคนฺตเพฺพ** *នេះ មានវិនិច្ឆ័យថា ភិក្ខុដែលធ្វើកម្មណាមួយក្តី ភិក្ខុដែលជួយការៈណាមួយអស់កាល គ្រប់កាលនោះឯងក្តី ភិក្ខុជាសរភាណក: និងធម្មកថិកជាដើម អង្គណាមួយក្តី ព្រះថេរៈមិនគួរប្រើ ដើម្បីបោសរោងឧបោសថ ឯភិក្ខុដ៏សេសគប្បីប្រើតាមវារៈ គឺផ្ចាស់ប្តូរគ្នា បើភិក្ខុដែលបានទទួលពាក្យប្រើហើយ ទោះមិនបានបោស សូម្បីជារបស់ខ្ចីសោត គប្បីពីងគប្បិយការកឲ្យកាច់មែកឈើធ្វើឲ្យគួរ ហើយបោស កាលលោកមិនបានទូវគប្បិយការកនោះ ជាការបានទូវគោលអាង ។ សូម្បីក្នុងការជ្រាប់ឲ្យក្រាលអាសនៈ ក៏គប្បីជ្រាប់តាមន័យ*

ដែលពោលហើយនោះឯង ។

ចំណែកភិក្ខុដែលទទួលពាក្យប្រើហើយ បើអាសនៈក្នុងវេលាឧបោសថមិនមាន គប្បីជញ្ជូនមកអំពីសង្ឃិកាវាស ក្រោលហើយ ត្រូវជញ្ជូនទៅទុកវិញ កាលអាសនៈមិនមាន ទោះក្រោលកន្ទេលផែនក្តី កន្ទេលទន់ក្តី រមែងគួរ បើកន្ទេលទន់មិនមាន ក៏គប្បីពីងពាក់កប្បិយការកឲ្យជួយកាច់មែកឈើ ធ្វើឲ្យគួរ ហើយក្រោលចុះ កាលលោកមិនបានកប្បិយការក ជាការបានគោលអាង ។

ក្នុងការអុជប្រទីបសោត ព្រះថេរៈគប្បីប្រើតាមន័យដែលពោលហើយនោះឯង ។ កាលនឹងប្រើ ត្រូវប្រាប់ថា ប្រេងក្តី ប្រេះក្តី ចង្កៀងក្តី មាននៅក្នុងឱកាសឈ្មោះនោះ លោកចូរកាន់យកវត្ថុនោះៗ មកធ្វើជាប្រទីប ។ បើប្រេងជាដើមមិនមាន ភិក្ខុអ្នកទទួលប្រើ ត្រូវស្វែងរកមក កាលស្វែងរកមកហើយមិនបាន ឈ្មោះថា បានគោលអាង ។ ម្យ៉ាងទៀត គប្បីជុតភ្លើងឲ្យរេះលើអំបែងក៏បាន ។

[๑๘๐] *បទថា* **สงฺฆเภทาย** *សេចក្តីថា ភិក្ខុដែលជាពហូសូតនោះ ក៏ភិក្ខុទាំងឡាយគប្បីសង្គ្រោះដោយពាក្យសម្តីដ៏ពីរោះយ៉ាងនេះថា លោកមកហើយក្តី ទីនេះភិក្ខារកបានងាយ សម្ប និងម្ហូបក៏មាន កុំចាំបាច់កង្វល់ឡើយ និមន្តនៅចុះ គប្បីអនុគ្រោះ ទាក់ទងដោយការពោលចរចាគ្នារឿយៗ គប្បីលួងលោម ដោយឲ្យលោកឲ្យចម្ងើយថា ខ្ញុំនឹងនៅ ។*

ប្រការមួយទៀត គប្បីសង្គ្រោះ និងអនុគ្រោះដោយបច្ច័យ ๔ គប្បី

លួងលោមដោយពាក្យសម្តីដ៏ពីរោះ អធិប្បាយថា គប្បីចរចាឲ្យពីរោះត្រចៀក គប្បីទំនុកបម្រុងដោយរបស់ផ្សេងៗ មានលម្អិតសម្រាប់ងូតទឹកជាដើម ។

បទថា **អាបត្តិ ទុក្កដស្ស** *សេចក្តីថា បើសង្ឃទាំងមូលមិនធ្វើសោត ត្រូវអាបត្តិទុក្កដទាំងអស់ ។ ក្នុងអធិការនេះ ព្រះថេរៈទាំងឡាយក៏មិនផុត ពួកភិក្ខុកំលោះក៏មិនផុត ។ ភិក្ខុទាំងពួងគប្បីឲ្យផ្ងាស់វារៈគ្នាទំនុកបម្រុង ជាអាបត្តិដល់ភិក្ខុ ដែលមិនទំនុកបម្រុងក្នុងវារៈរបស់ខ្លួន ។ តែភិក្ខុដែលជាពហូសូតនោះកុំគប្បីត្រេកអរក្នុងវត្ត មានការបោសបរិវេណ និងឲ្យឈើសូនជាដើមរបស់ព្រះមហាថេរៈទាំងឡាយ ។ កាលកាពដែលលោកបានត្រេកអរ មាន ព្រះមហាថេរៈទាំងឡាយ ក៏គួរមកកាន់ទីទំនុកបម្រុងទាំងព្រឹកល្ងាច ។ តែភិក្ខុដែលជាពហូសូតនោះ ដឹងការមករបស់ពួកលោកហើយ គប្បីទៅកាន់ទីទំនុកបម្រុងរបស់ព្រះមហាថេរៈទាំងឡាយជាមុន ។ បើភិក្ខុជាសហចរ ជាឧបដ្ឋាករបស់លោកមាន លោកគប្បីហាមថា ឧបដ្ឋាករបស់ខ្ញុំមាន លោកទាំងឡាយ ចូរជាអ្នកឲ្យល់ខ្យាយតិចចុះ បើភិក្ខុដែលជាសហចររបស់លោកមិនមាន តែភិក្ខុមួយរូប ឬពីររូប ដែលដល់ព្រមដោយវត្ត ក្នុងវិហារនោះឯង ពោលថា ខ្ញុំនឹងធ្វើកិច្ចដែលគួរធ្វើដល់ព្រះថេរៈឯង ភិក្ខុដ៏សេសចូរនៅជាសុខចុះ មិនជាអាបត្តិដល់ភិក្ខុទាំងពួង ។*

បទថា **សោ អាวาសោ គนฺตพฺโพ** *សេចក្តីថា អាវាសនោះដែលភិក្ខុទាំងឡាយជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ មិនឈ្លាស គប្បីទៅរៀងរាល់កន្លះខែ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការធ្វើឧបោសថ ឯអាវាសនោះឯង គួរទៅទាំងហេមន្តរដូវ*

นิฬคิมฺพรุกฺขนฺติ ต้นมะรุมนั่นเอง แต่ทรงมีพระภาคตรัสพระวจนะว่า *ปุคฺคลสงฺขาย* ดังนี้ เพื่อแสดงกิจที่ควรทำในต้นมะรุมนั้น ฯ

ในพระบาลี ว่า **น ภิกฺขเว เตหิ ภิกฺขูหิ ตสฺมึ อาวาเส วสฺสูปนายิกา** เป็นต้น ความว่า ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น ไม่พึงเข้าจำพรรษาในอาวาสนั้น ฯ

วสิตพฺพนฺ ความว่า ในการเข้าจำพรรษาต้น ไม่พึงเข้าจำพรรษาในอาวาสที่ภิกษุผู้สูตรปาติโมกข์ ซึ่งภิกษุผู้สูตรปาติโมกข์นั้นจำพรรษาแล้วไปเสีย ด้วยกิจมีการไปเป็นต้น ในเวลาภิกษุทั้งปวงจำพรรษาแล้ว ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่สูตรปาติโมกข์ได้ ควรจำพรรษาในอาวาสนั้น ถ้าภิกษุผู้สูตรปาติโมกข์ไม่มี ต้องไปในที่ที่มีภิกษุผู้สูตรปาติโมกข์ ถ้าไม่ไป ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ แต่ภิกษุผู้สูตรปาติโมกข์ใด จำพรรษาแล้วไปเสีย ด้วยกิจมีการไปเป็นต้น ในการเข้าจำพรรษาหลัง ภิกษุผู้สูตรปาติโมกข์นั้น ควรอยู่ในที่นั้นตลอด ๒ เดือน ฯ

อาวาสปฺปฏิสงฺขรณกถา จบ

ចារិសុទ្ធិ និងឆន្ទៈ

[១៨១] គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គ្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រជុំគ្នា សង្ឃនឹងធ្វើឧបោសថ ។ កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានបន្ទូលយ៉ាងនេះ ភិក្ខុមួយរូបបានក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នៅមានភិក្ខុឈឺ ភិក្ខុនោះមិនទាន់មក ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឈឺឲ្យបារិសុទ្ធិបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុឈឺនោះឲ្យបារិសុទ្ធិយ៉ាងនេះ ។ ត្រូវភិក្ខុឈឺនោះចូលទៅ រកភិក្ខុមួយរូបហើយ ធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង រួចអង្គុយច្រហោង ផ្គងអញ្ជលី ហើយនិយាយ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំឲ្យបារិសុទ្ធិ លោកចូរនាំបារិសុទ្ធិរបស់ខ្ញុំទៅ លោកចូរប្រាប់បារិសុទ្ធិរបស់ខ្ញុំ ។ ភិក្ខុឈឺនោះបញ្ជាក់ដោយកាយ (ក្តី) បញ្ជាក់ដោយវាចា (ក្តី) បញ្ជាក់ដោយកាយវាចា (ក្តី) ឈ្មោះថា ឲ្យបារិសុទ្ធិហើយ ភិក្ខុនោះមិនបញ្ជាក់ដោយកាយ មិនបញ្ជាក់ដោយវាចា មិនបញ្ជាក់ដោយកាយវាចាទេ មិនឈ្មោះថា ឲ្យបារិសុទ្ធិទេ ។ បើភិក្ខុនោះ បានបារិសុទ្ធិនុ៎ះយ៉ាងនេះ ការបានបារិសុទ្ធិនុ៎ះជាការល្អ បើមិនបានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុនាំភិក្ខុឈឺដោយគ្រែ ឬតាំងមកក្នុងកណ្តាលសង្ឃហើយ ធ្វើឧបោសថ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើគំនិតយ៉ាងនេះមានដល់ភិក្ខុអ្នកបម្រើភិក្ខុឈឺថា បើយើងទាំងឡាយឲ្យភិក្ខុឈឺឃ្លាតចាកទី អាពាធនឹងរឹតតែចម្រើន ឬនឹងស្លាប់ ដូច្នេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវឲ្យភិក្ខុឈឺឃ្លាតចាកទីទេ ត្រូវសង្ឃទៅធ្វើឧបោសថក្នុងទីនោះ ។ មិនត្រូវសង្ឃធ្វើឧបោសថដោយពួកឡើយ បើធ្វើត្រូវ

អាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលភិក្ខុឈឺឲ្យបាវិសុទ្ធិហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបាវិសុទ្ធិចៀសចេញចាកទីនោះទៅ ត្រូវឲ្យបាវិសុទ្ធិដល់ភិក្ខុជំងឺ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យបាវិសុទ្ធិហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបាវិសុទ្ធិទៅសឹកក្នុងទីនោះឯង (ក្តី) ស្លាប់ទៅ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាសាមណេរ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកលាសិក្ខា (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកត្រូវអន្តិមវត្ថុ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាមនុស្សឆ្កួត (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកមានចិត្តរវើរវាយ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកមានវេទនាគ្របសង្កត់ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកត្រូវសង្ឃលើកវត្ត ព្រោះមិនឃើញអាបត្តិ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកត្រូវសង្ឃលើកវត្ត ព្រោះមិនសម្តែងអាបត្តិ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកត្រូវសង្ឃលើកវត្ត ព្រោះមិនលះបង់ទិដ្ឋិអាក្រក់ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាមនុស្សខ្ទើយ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាថេយ្យសំវាសកៈ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកទៅចូលពួកតិរ្ថិយ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាតិរច្ឆាន (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកសម្លាប់មាតា (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកសម្លាប់បិតា (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកសម្លាប់ព្រះអរហន្ត (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកទ្រុស្តភិក្ខុនី (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកបំបែកសង្ឃ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកញ៉ាំងព្រះលោហិតឲ្យព្រុះពងឡើង (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាឧភតោព្យញ្ជនកៈ (មានកេទពីរក្តី) ត្រូវឲ្យបាវិសុទ្ធិទៅភិក្ខុជំងឺ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យបាវិសុទ្ធិហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបាវិសុទ្ធិ ចៀសចេញទៅក្នុងពាក់កណ្តាលផ្លូវ មិនឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះបាននាំបាវិសុទ្ធិមកដល់ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យបាវិសុទ្ធិហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបាវិសុទ្ធិសឹក (ក្តី) ស្លាប់

(ក្តី) ។បេ។ ប្តេជ្ញាខ្លួនជាឧភតោព្យញ្ជនកៈ (ក្តី) ក្នុងពាក់កណ្តាលផ្លូវ ជាវិសុទ្ធិក៏មិនឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះបាននាំមកដល់ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យជាវិសុទ្ធិហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំជាវិសុទ្ធិដល់ទៅសង្ឃហើយ ទើបចៀសចេញទៅ ជាវិសុទ្ធិក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះបាននាំមកដល់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យជាវិសុទ្ធិហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំជាវិសុទ្ធិដល់ទៅសង្ឃហើយ ទើបសឹក (ក្តី) ស្លាប់ (ក្តី) ។បេ។ ប្តេជ្ញាខ្លួនជាឧភតោព្យ-ញ្ជនកៈ (ក្តី) ជាវិសុទ្ធិក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះបាននាំមកដល់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យជាវិសុទ្ធិហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំជាវិសុទ្ធិដល់ទៅសង្ឃ ហើយដេកលក់ មិនបានច្រាប់ ឬភ្លាំងភ្លេចមិនបានច្រាប់ ឬចូលឈានហើយមិនបានច្រាប់ ជាវិសុទ្ធិក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះបាននាំមកដល់ហើយ ។ អាបត្តិមិនមានដល់ភិក្ខុអ្នកនាំជាវិសុទ្ធិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យជាវិសុទ្ធិហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំជាវិសុទ្ធិទៅដល់សង្ឃហើយ ភ្លែងមិនច្រាប់ជាវិសុទ្ធិឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះបាននាំមកដល់ហើយ តែភិក្ខុអ្នកនាំជាវិសុទ្ធិត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[១៨២] លំដាប់នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រជុំគ្នា សង្ឃនឹងធ្វើកម្ម ។ កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគមានបន្ទូលយ៉ាងនេះ ភិក្ខុមួយរូបបានក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានភិក្ខុឈឺ ភិក្ខុនោះមិនទាន់មក ។ ព្រះអង្គមានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត

អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឈឺឲ្យឆន្នៈបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ឯឆន្នៈនោះត្រូវភិក្ខុឈឺនោះឲ្យយ៉ាងនេះ ។ ត្រូវភិក្ខុឈឺនោះចូលទៅរកភិក្ខុ ១ រូប ហើយធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង អង្គុយច្រហោង ផ្គងអញ្ជលីឡើង ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំឲ្យឆន្នៈ លោកចូរនាំឆន្នៈរបស់ខ្ញុំទៅចុះ ចូរជ្រាប់ឆន្នៈរបស់ខ្ញុំ (ផង) ។ ភិក្ខុឈឺនោះបញ្ជាក់ដោយកាយ (ក៏បាន) បញ្ជាក់ដោយវាចា (ក៏បាន) បញ្ជាក់ដោយកាយវាចា (ក៏បាន) ឆន្នៈ ឈ្មោះថាភិក្ខុឈឺនោះបានឲ្យហើយ ។ ភិក្ខុឈឺមិនបានបញ្ជាក់ដោយកាយ (ក្តី) មិនបានបញ្ជាក់ដោយវាចា (ក្តី) មិនបានបញ្ជាក់ដោយកាយវាចា (ក្តី) មិនឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានឲ្យឆន្នៈទេ ។ បើបានឆន្នៈនោះយ៉ាងនេះ ការបាននុ៎ះជាការល្អ បើមិនបានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវនាំភិក្ខុឈឺនោះមកក្នុងកណ្តាលសង្ឃដោយគ្រែ ឬតាំងមក ហើយត្រូវធ្វើសង្ឃកម្មចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុអ្នកបម្រើជំងឺមានគំនិតយ៉ាងនេះថា បើយើងនឹងឲ្យភិក្ខុឈឺឃ្លាតចាកទីអាពាធនឹងរឹតតែចម្រើនឡើង ឬនឹងស្លាប់ដូច្នេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនត្រូវភិក្ខុឲ្យភិក្ខុឈឺឃ្លាតចាកទីទេ ត្រូវសង្ឃទៅធ្វើកម្មក្នុងទីនោះ មិនត្រូវសង្ឃធ្វើកម្មជាពួកឡើយ បើធ្វើ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យឆន្នៈហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំឆន្នៈគេចចៀសចេញអំពីទីនោះត្រូវឲ្យឆន្នៈដល់ភិក្ខុជនៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យឆន្នៈហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំឆន្នៈសឹកក្នុងទីនោះឯង (ក្តី) ស្លាប់ទៅ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាសាមណេរ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកពោលលាសិក្ខា (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នក

ត្រូវអន្តិមវត្ថុ (បារាជិកក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាមនុស្សឆ្កួត (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកមានចិត្តរវើរវាយ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកមានវេទនាគ្របសង្កត់ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកត្រូវសង្ឃលើកវត្ត ព្រោះមិនឃើញអាបត្តិ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកត្រូវសង្ឃលើកវត្តព្រោះមិនសម្តែងអាបត្តិ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកត្រូវសង្ឃលើកវត្ត ព្រោះមិនលះបង់ទិដ្ឋិអាក្រក់ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាមនុស្សខ្ទើយ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាថេយ្យសំវាសកៈ (អ្នកលួចសំវាសក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកបូលពួកតិរ្ថិយ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាសត្វតិរច្ឆាន (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកសម្លាប់មាតា (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកសម្លាប់បិតា (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកសម្លាប់ព្រះអរហន្ត (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកទ្រុស្តកិក្ខុនី (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកបំបែកសង្ឃ (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកធ្វើព្រះលោហិតឲ្យព្រុតង៣ឡើង (ក្តី) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាឧភតោព្យញ្ជនកៈ (ក្តី) ត្រូវឲ្យឆន្ទៈដល់ភិក្ខុដទៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យឆន្ទៈហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំឆន្ទៈគេចចៀសទៅក្នុងពាក់កណ្តាលផ្លូវ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា មិនបាននាំឆន្ទៈមកដល់ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យឆន្ទៈហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំឆន្ទៈសឹកទៅ (ក្តី) ស្លាប់ទៅ (ក្តី) ក្នុងពាក់កណ្តាលផ្លូវ ។បេ។ ប្តេជ្ញាខ្លួនជាឧភតោព្យញ្ជនកៈ (ក្តី) ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាមិនបាននាំឆន្ទៈមកទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យឆន្ទៈហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំឆន្ទៈទៅដល់សង្ឃហើយទើបចៀសចេញទៅ ឆន្ទៈឈ្មោះថានាំមកដល់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យឆន្ទៈហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំឆន្ទៈ ដល់ទៅសង្ឃហើយសឹកទៅ (ក្តី) ស្លាប់

ទៅ (ក្តី) ។បេ។ ប្តេជ្ញាខ្លួនជាឧភតោព្យញ្ជនកៈ (ក្តី) ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា បាននាំឆន្ទៈមកហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យឆន្ទៈហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំឆន្ទៈដល់ទៅសង្ឃ ហើយដេកលក់មិនបានជ្រាប់ (ក្តី) ភ្លេច មិនបានជ្រាប់ (ក្តី) ចូលសមាបត្តិមិនបានជ្រាប់ (ក្តី) ភិក្ខុនោះឈ្មោះ ថាបាននាំឆន្ទៈមកដល់ហើយ ។ ភិក្ខុអ្នកនាំឆន្ទៈមិនត្រូវអាបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យឆន្ទៈហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំឆន្ទៈដល់ទៅសង្ឃហើយ ភ្លេចមិនជ្រាប់ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា នាំឆន្ទៈមកដល់ហើយ ។ ភិក្ខុអ្នកនាំឆន្ទៈ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើសង្ឃមានកិច្ចត្រូវធ្វើ តថាគត អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលឲ្យបារិសុទ្ធិក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះឲ្យឆន្ទៈទៀតបាន ។

[๑๘๓] ក៏សម័យនោះឯង ពួកជនជាញាតិចាប់ភិក្ខុមួយរូបក្នុងថ្ងៃ ឧបោសថនោះ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ។ ព្រះអង្គមានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ ពួកជនជា ញាតិចាប់ភិក្ខុក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយនឹងពួកជន ជាញាតិអស់នោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏មានអាយុ ណ្ហើយចុះ អ្នកទាំងឡាយលែងភិក្ខុនេះមួយរំពេចសិន ទម្រាំភិក្ខុនេះធ្វើឧបោសថរួច ។ បើភិក្ខុបានការលែងនោះយ៉ាងនេះ ការបាននុ៎ះជាការល្អ បើមិនបានទេ ត្រូវ ភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយនឹងពួកជនជាញាតិអស់នោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកទាំង ឡាយដ៏មានអាយុ ណ្ហើយចុះ អ្នកទាំងឡាយនៅចាំក្នុងទីដ៏សមគួរមួយរំពេច សិន ទម្រាំភិក្ខុនេះឲ្យបារិសុទ្ធិរួច ។ បើភិក្ខុបានការឈប់បង្ខំនុ៎ះយ៉ាងនេះ ការ

ปานฺ๎ทุ๎ชาการณ์ បើមិនបានទេ ត្រូវភិក្ខុទាំង๒ឲ្យាយនិយាយនឹងពួកជនជាញាតិ
អស់នោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកទាំង๒ឲ្យាយដ៏មានអាយុ ណ្ហ្លើយចុះ អ្នកទាំង๒-
ឲ្យាយចូរនាំភិក្ខុនេះទៅកាន់ទីក្រៅសីមាមួយរំពេចសិន ទម្រាំសង្ឃធ្វើឧបោសថ
រួច ។ បើភិក្ខុបានការនាំទៅនុ๎ះយ៉ាងនេះ ការបានន៎ុ๎ជាការណ៍ បើមិនបានទេ
មិនត្រូវសង្ឃធ្វើឧបោសថជាពួកឡើយ បើធ្វើ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំង๒ឲ្យាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ ស្តេចទាំង๒ឲ្យាយចាប់ភិក្ខុក្នុង๒ឧបោសថថ្ងៃនោះ
។បេ។ ពួកចោរចាប់ ... ពួកអ្នកលេង๒ចាប់ ... ពួកជនជាសត្រូវនៃភិក្ខុចាប់ ។
ត្រូវភិក្ខុទាំង๒ឲ្យាយ និយាយនឹងពួកជនជាសត្រូវនៃភិក្ខុអស់នោះ យ៉ាងនេះថា
ម្នាលអ្នកទាំង๒ឲ្យាយដ៏មានអាយុ ណ្ហ្លើយចុះ អ្នកទាំង๒ឲ្យាយចូរលែងភិក្ខុនេះ
មួយរំពេចសិន ទម្រាំភិក្ខុនេះធ្វើឧបោសថរួច ។ បើភិក្ខុបានការលែងនុ๎ះ
យ៉ាងនេះ ការបានន៎ុ๎ជាការណ៍ បើមិនបានទេ ត្រូវភិក្ខុទាំង๒ឲ្យាយនិយាយនឹង
ជនជាសត្រូវនៃភិក្ខុទាំង๒នោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកទាំង๒ឲ្យាយដ៏មានអាយុ
ណ្ហ្លើយចុះ អ្នកទាំង๒ឲ្យាយចូរឈប់បង្អង់នៅក្នុង๒ទីដ៏សមគួរមួយរំពេចសិន
ទម្រាំភិក្ខុនេះឲ្យបារិសុទ្ធិរួច ។ បើភិក្ខុបានការឈប់បង្អង់នុ๎ះយ៉ាងនេះ ការបាន
នុ๎ះជាការណ៍ បើមិនបានទេ ត្រូវភិក្ខុទាំង๒ឲ្យាយនិយាយនឹង๒ជនជាសត្រូវនៃភិក្ខុ
ទាំង๒នោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកទាំង๒ឲ្យាយដ៏មានអាយុ ណ្ហ្លើយចុះ អ្នកទាំង๒-
ឲ្យាយចូរនាំភិក្ខុនេះទៅកាន់ទីក្រៅសីមាមួយរំពេចសិន ទម្រាំសង្ឃធ្វើឧបោសថ
រួច ។ បើភិក្ខុបានការនាំទៅនុ๎ះយ៉ាងនេះ ការបានន៎ុ๎ជាការណ៍ បើមិនបានទេ
មិនត្រូវសង្ឃធ្វើឧបោសថដោយពួកឡើយ បើធ្វើ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๑๘๔] លំដាប់នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង-ឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រជុំគ្នា (ព្រោះ) សង្ឃមានកិច្ចត្រូវធ្វើ ។ កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានបន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូបបានក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នៅមានភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈឆ្កួត ភិក្ខុនោះមិនទាន់មកដល់ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឆ្កួតទាំងឡាយនេះមានពីរយ៉ាង គឺមានភិក្ខុឆ្កួត ๑ យ៉ាង រលឹកឧបោសថបានខ្លះ រលឹកមិនបានខ្លះ រលឹកសង្ឃកម្មបានខ្លះ រលឹកមិនបានខ្លះ រលឹកមិនបានសោះក៏មាន ភិក្ខុឆ្កួត ๑ យ៉ាង មកកាន់ឧបោសថបានខ្លះ មកមិនបានខ្លះ មកកាន់សង្ឃកម្មបានខ្លះ មកមិនបានខ្លះ មកមិនបានសោះក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាភិក្ខុឆ្កួតទាំងពីរយ៉ាងនោះ ភិក្ខុឆ្កួតណារលឹកឧបោសថបានខ្លះ រលឹកមិនបានខ្លះ រលឹកសង្ឃកម្មបានខ្លះ រលឹកមិនបានខ្លះ មកកាន់ឧបោសថបានខ្លះ មកមិនបានខ្លះ មកកាន់សង្ឃកម្មបានខ្លះ មកមិនបានខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត អនុញ្ញាតឲ្យសង្ឃឲ្យឧម្មត្តកសម្មតិ[๑] ដល់ភិក្ខុឆ្កួតបែបនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ឯឧម្មត្តកសម្មតិ សង្ឃត្រូវឲ្យយ៉ាងនេះ ។ ត្រូវភិក្ខុដែលធ្លាសប្រតិពលឲ្យសង្ឃដើងថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ ភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈជាមនុស្សឆ្កួត រលឹកឧបោសថបានខ្លះ រលឹកមិនបានខ្លះ រលឹកសង្ឃកម្មបានខ្លះ រលឹកមិនបានខ្លះ មកកាន់ឧបោសថបានខ្លះ មកមិនបានខ្លះ

๑- សេចក្តីសម្មតិថា ជាមនុស្សឆ្កួត ។

មកកាន់សង្ឃកម្មបានខ្លះ មកមិនបានខ្លះ ។ បើសម្មតិកម្មមានការគួរដល់សង្ឃហើយ គួរសង្ឃឲ្យឧម្មត្តកសម្មតិដល់ភិក្ខុ ឈ្មោះគគ្គៈជាភិក្ខុឆ្កួត ភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈ គប្បីរលឹកឧបោសថបានក្តី រលឹកមិនបានក្តី រលឹកសង្ឃកម្មបានក្តី រលឹកមិនបានក្តី មកកាន់ឧបោសថបានក្តី មកមិនបានក្តី មកកាន់សង្ឃកម្មបានក្តី មកមិនបានក្តី សង្ឃគប្បីធ្វើឧបោសថ គប្បីធ្វើសង្ឃកម្មជាមួយភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈក៏បាន វៀរចាកភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈក៏បាន ។ នេះជាញត្តិ ។ បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ ភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈ ជាភិក្ខុឆ្កួត រលឹកឧបោសថបានខ្លះ រលឹកមិនបានខ្លះ រលឹកសង្ឃកម្មបានខ្លះ រលឹកមិនបានខ្លះ មកកាន់ឧបោសថបានខ្លះ មកមិនបានខ្លះ មកកាន់សង្ឃកម្មបានខ្លះ មកមិនបានខ្លះ ។ ឥទ្ធូវសង្ឃឲ្យឧម្មត្តកសម្មតិដល់ភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈជាភិក្ខុឆ្កួតថា ភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈគប្បីរលឹកឧបោសថបានក្តី រលឹកមិនបានក្តី រលឹកសង្ឃកម្មបានក្តី រលឹកមិនបានក្តី មកកាន់ឧបោសថបានក្តី មកមិនបានក្តី មកកាន់សង្ឃកម្មបានក្តី មកមិនបានក្តី សង្ឃនឹងធ្វើឧបោសថនឹងធ្វើសង្ឃកម្ម ជាមួយនឹងភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈក៏បាន វៀរចាកភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈក៏បាន ។ ការឲ្យឧម្មត្តកសម្មតិដល់ភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈជាភិក្ខុឆ្កួតថា ភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈរលឹកឧបោសថបានក្តី រលឹកមិនបានក្តី រលឹកសង្ឃកម្មបានក្តី រលឹកមិនបានក្តី មកកាន់ឧបោសថបានក្តី មកមិនបានក្តី មកកាន់សង្ឃកម្មបានក្តី មកមិនបានក្តី សង្ឃនឹងធ្វើឧបោសថ នឹងធ្វើសង្ឃកម្មជាមួយនឹងភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈក៏បាន វៀរចាកភិក្ខុឈ្មោះគគ្គៈក៏បាន ដូច្នេះ គាប់ចិត្តដល់លោកម្ចាស់អង្គណា គួរលោកម្ចាស់អង្គនោះស្ងៀម មិន

គាប់ចិត្តដល់លោកម្ចាស់អង្គណា គួរលោកម្ចាស់អង្គនោះនិយាយទៅចុះ ។ សង្ឃឲ្យឧម្មត្តកសម្មតិដល់ភិក្ខុឈ្មោះគគ្គ:ជាភិក្ខុឆ្កួតហើយថា ភិក្ខុឈ្មោះគគ្គ: រលឹកឧបោសថបានក្តី រលឹកមិនបានក្តី រលឹកសង្ឃកម្មបានក្តី រលឹកមិនបានក្តី មកកាន់ឧបោសថបានក្តី មកមិនបានក្តី មកកាន់សង្ឃកម្មបានក្តី មកមិនបានក្តី សង្ឃនឹងធ្វើឧបោសថ នឹងធ្វើសង្ឃកម្មជាមួយនឹងភិក្ខុឈ្មោះគគ្គ:ក៏បាន វៀរចាកភិក្ខុឈ្មោះគគ្គ:ក៏បាន ។ ការឲ្យឧម្មត្តកសម្មតិនោះ គាប់ចិត្តដល់សង្ឃ ហេតុនោះ ទើបសង្ឃស្ងៀម ខ្ញុំសូមចាំទុកនូវដំណើរនេះដោយអាការស្ងៀមនៅយ៉ាងនេះ ។

[๑๘๕] ក៏សម័យនោះឯង មានភិក្ខុ ๔ អង្គគង់ក្នុងអាវាសមួយ ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តហើយថា ត្រូវភិក្ខុធ្វើឧបោសថ ក៏យើងទាំងឡាយជា ជន ๔ រូប ត្រូវយើងទាំងឡាយធ្វើឧបោសថដូចម្តេចទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុ ๔ រូបសម្តែងនូវបាតិមោក្ខបាន។ ក៏សម័យនោះឯង មានភិក្ខុបីរូបនៅក្នុងអាវាសមួយ ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុបួនរូបសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ ក៏ឯយើងទាំងឡាយជាជនបីរូប ត្រូវយើងធ្វើឧបោសថដូចម្តេចទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត

អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុបីរូបធ្វើបាវិសុទ្ធិឧបោសថដល់គ្នានិងគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ក៏ឯបាវិសុទ្ធិឧបោសថនោះត្រូវភិក្ខុធ្វើយ៉ាងនេះ ។ ត្រូវភិក្ខុដែលឈ្វាស
ប្រតិពលឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនោះដឹងថា ចូរលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយស្តាប់
ខ្ញុំ ថ្ងៃទី ១៥ នេះជាថ្ងៃឧបោសថ បើកម្មមានកាលគួរដល់លោកដ៏មានអាយុ
ទាំងឡាយហើយ យើងទាំងឡាយគួរធ្វើបាវិសុទ្ធិឧបោសថដល់គ្នានិងគ្នា ។
ត្រូវភិក្ខុជាថេរៈធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ហើយអង្គុយច្រហោង ផ្គង
អញ្ជលីឡើង រួចនិយាយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយនោះយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំ
ជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោកទាំងឡាយចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ នែ
អាវុសោ ខ្ញុំជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោកទាំងឡាយចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាបុគ្គល
បរិសុទ្ធ នែអាវុសោ ខ្ញុំជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោកទាំងឡាយចាំទុកនូវខ្ញុំថា
ជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ ។ ត្រូវភិក្ខុទីវិសភ្លាធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ហើយ
អង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលីឡើង រួចនិយាយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយនោះយ៉ាងនេះ
ថា ទានប្រោស ខ្ញុំជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោកទាំងឡាយចាំទុកនូវខ្ញុំថា ជា
បុគ្គលបរិសុទ្ធ ទានប្រោស ខ្ញុំជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោកទាំងឡាយចាំទុក
នូវខ្ញុំថា ជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ ទានប្រោស ខ្ញុំជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោកចាំទុក
នូវខ្ញុំថាជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុពីររូបនៅក្នុងអាវាសមួយ
ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយនោះមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏
មានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុបួនរូបសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ ឲ្យភិក្ខុបីរូបធ្វើ
បាវិសុទ្ធិឧបោសថដល់គ្នានិងគ្នាបាន ក៏យើងទាំងឡាយជាជន ២ រូប ត្រូវ

យើងទាំងឡាយធ្វើឧបោសថដូចម្តេចទៅ ។ កិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរ
នុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុ ២ រូបធ្វើបារិសុទ្ធិឧបោសថបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ក៏ឯបារិសុទ្ធិឧបោសថនោះ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយធ្វើយ៉ាងនេះ ។ ត្រូវភិក្ខុ
ជាថេរៈធ្វើឧត្តរាសង្គឆៀងស្មាម្ខាង អង្គុយច្រហោង ផ្គងអញ្ជលីឡើងហើយ
ពោលនឹងភិក្ខុទីយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោកចាំ
ទុកនូវខ្ញុំថាជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ នែអាវុសោ ខ្ញុំជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោកចាំ
ទុកនូវខ្ញុំថា ជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ នែអាវុសោ ខ្ញុំជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោក
ចាំទុកនូវខ្ញុំថា ជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ ។ ត្រូវភិក្ខុទីវិស្សា ធ្វើឧត្តរាសង្គឆៀង
ស្មាម្ខាងអង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលីឡើង ហើយពោលនឹងភិក្ខុជាថេរៈយ៉ាង
នេះថា ទានព្រោស ខ្ញុំជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោកចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាបុគ្គល
បរិសុទ្ធ ទានព្រោស ខ្ញុំជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោកចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាបុគ្គល
បរិសុទ្ធ ទានព្រោស ខ្ញុំជាបុគ្គលបរិសុទ្ធ សូមលោកចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាបុគ្គល
បរិសុទ្ធ ។ ក៏សម័យនោះឯង កិក្ខុតែមួយរូបនៅក្នុងអាវាសមួយក្នុងឧបោសថ
ថ្ងៃនោះ ។ ទើបភិក្ខុនោះបានគិតដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យ
ភិក្ខុបួនរូបសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ ឲ្យភិក្ខុបីរូបធ្វើបារិសុទ្ធិដល់គ្នានិងគ្នា ឲ្យភិក្ខុពីរ
រូបធ្វើបារិសុទ្ធិឧបោសថ ក៏អាត្មាអញនៅតែម្នាក់ឯង ត្រូវអញធ្វើឧបោសថដូច
ម្តេចទៅ ។ កិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។
ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ កិក្ខុតែមួយរូប

នៅក្នុងអាវាសមួយក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុតែងត្រឡប់មកនៅក្នុងប្រទេសណា គឺក្នុងឧបដ្ឋានសាលាក្តី មណ្ឌបក្តី គល់ឈើក្តី ត្រូវភិក្ខុនោះ បោសប្រទេសនោះហើយ ចូលទៅតម្កល់ទឹកឆាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ ក្រាលអាសនៈ អុជប្រទីបហើយ ត្រូវអង្គុយចាំ ។ បើភិក្ខុទាំងឡាយដទៃមក ត្រូវភិក្ខុនោះធ្វើឧបោសថជាមួយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយនោះ បើភិក្ខុទាំង-ឡាយដទៃមិនមកទេ ត្រូវភិក្ខុនោះអធិដ្ឋានឧបោសថថា ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃឧបោសថរបស់អញ បើមិនអធិដ្ឋានទេ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបួនរូបនៅក្នុងអាវាសណា មិនត្រូវភិក្ខុបីរូបនាំបាវិសុទ្ធិរបស់ភិក្ខុមួយរូបមកហើយសម្តែងនូវបាតិមោក្ខក្នុងអាវាសនោះទេ បើភិក្ខុទាំងឡាយនោះសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបីរូបនៅក្នុងអាវាសណាមិនត្រូវភិក្ខុពីររូបនាំបាវិសុទ្ធិរបស់ភិក្ខុមួយរូបមក ហើយធ្វើបាវិសុទ្ធិឧបោសថ ក្នុងអាវាសនោះទេ បើភិក្ខុទាំងនោះធ្វើ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ២ រូបនៅក្នុងអាវាសណា មិនត្រូវភិក្ខុមួយរូបនាំបាវិសុទ្ធិរបស់ភិក្ខុមួយរូបមក ហើយអធិដ្ឋានឧបោសថក្នុងអាវាសនោះទេ បើអធិដ្ឋាន ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

អដ្ឋកថា

ចារិសុទ្ធិ និងឆន្ទៈ

[១៨១] បទថា **ការយេន វិញ្ញាបេតិ** សេចក្តីថា ភិក្ខុអាពាធ រមែងឲ្យដឹង គឺរមែងឲ្យជ្រាបការឲ្យបារិសុទ្ធិ ដោយអវយវៈធំតូចណាមួយ បើអាចបន្ទឹវាចា រមែងឲ្យដឹងដោយវាចា បើអាចទាំង ២ ប្រការ រមែងឲ្យដឹងទាំងកាយវាចា ។

បទថា **សង្ឃេន តត្ត គន្ត្វា ឧចោសថោ ការេតព្ពោ** សេចក្តីថា បើភិក្ខុអាពាធដូច្នោះមានច្រើន សង្ឃគប្បីតាំងនៅតាមលំដាប់ ធ្វើភិក្ខុដែលអាពាធទាំងពួងទុកក្នុងហត្ថបាស ។ បើភិក្ខុអាពាធមានក្នុងរយៈឆ្ងាយ សង្ឃមិនគ្រប់គ្រាន់ ថ្ងៃនោះមិនត្រូវធ្វើឧបោសថ ឯសង្ឃដែលជាពួក មិនគប្បីធ្វើឧបោសថពិត ។

បទថា **តត្ថេវ បក្កមតិ** សេចក្តីថា ភិក្ខុដែលនាំបារិសុទ្ធិ មិនមកកាន់ជំនុំសង្ឃ នឹងទៅក្នុងទីណាមួយអំពីទីនោះៗ ឯង ។

បទថា **សាមណេរោ បដិជានាតិ** សេចក្តីថា ភិក្ខុដែលនាំបារិសុទ្ធិប្តេជ្ញាយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំជាសាមណេរក្តី ប្រាប់ភាពដែលខ្លួនជាសាមណេរពិតៗក្តី តាំងនៅក្នុងភូមិនៃសាមណេរក្នុងខាងក្រោយក្តី ។ ក្នុងបទទាំងពួងក៏មានន័យដូច្នេះ ។

បទថា **សង្ឃប្បត្តោ បក្កមតិ** សេចក្តីថា ភិក្ខុដែលនាំបារិសុទ្ធិដល់ហត្ថបាសនៃភិក្ខុ ៤ រូប កំណត់យ៉ាងតិចបំផុត ដែលប្រជុំគ្នាដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ឧបោសថ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ក្នុងបទទាំងពួងក៏មានន័យនេះ ។

ឯវិនិច្ឆ័យក្នុងការនាំបាវិសុទ្ធិនេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បាវិសុទ្ធិរបស់ភិក្ខុច្រើនរូប ដែលភិក្ខុមួយរូបនាំមកហើយ ឈ្មោះថា នាំមកហើយពិត តែបើភិក្ខុអ្នកនាំនោះជួបភិក្ខុដទៃត្រង់កណ្តាលផ្លូវ ទើបឲ្យបាវិសុទ្ធិរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយដែលខ្លួនទទួលមកផង បាវិសុទ្ធិរបស់ខ្លួនផង បាវិសុទ្ធិរបស់ភិក្ខុដែលនាំនោះប៉ុណ្ណោះ រមែងមក ឯបាវិសុទ្ធិក្រៅអំពីនេះ ចាត់ជាបាវិសុទ្ធិដូចខ្សែលាមធ្មៅ បាវិសុទ្ធិនោះ រមែងមិនមក ។

បទថា **សុត្តោ ន អារោចេតិ** *សេចក្តីថា ភិក្ខុដែលនាំបាវិសុទ្ធិនោះមកហើយ ដេកលក់ មិនប្រាប់បាវិសុទ្ធិ ដែលភិក្ខុនោះឲ្យហើយ ។ វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា* **ចាវិសុទ្ធិហារកស្ស អនាបត្តិ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បើភិក្ខុនាំបាវិសុទ្ធិក្លែងមិនប្រាប់ លោកត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ឯបាវិសុទ្ធិ ឈ្មោះថា នាំមកហើយពិត ។ តែមិនជាអាបត្តិដល់លោក ព្រោះមិនបានក្លែងមិនប្រាប់ និងឧបោសថរបស់លោកទាំងពីររូប ឈ្មោះថា ធ្វើហើយដូចគ្នា ។*

[๑๘๒] វិនិច្ឆ័យក្នុងការឲ្យឆន្ទៈសោត ដូចគ្នានឹងវិនិច្ឆ័យដែលពោលហើយ ក្នុងការឲ្យបាវិសុទ្ធិនោះឯង ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **ចាវិសុទ្ធិ ទេន្តេន ឆន្ទម្បិ ទាតុំ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បើភិក្ខុដែលអាពាធឲ្យបាវិសុទ្ធិប៉ុណ្ណោះ មិនឲ្យឆន្ទៈ ឧបោសថរមែងឈ្មោះថា សង្ឃធ្វើហើយ តែសង្ឃធ្វើកម្មណា កម្មជទៃនោះ មិនជាការដែលសង្ឃបានធ្វើ ។ ភិក្ខុដែលអាពាធឲ្យតែឆន្ទៈប៉ុណ្ណោះ មិនឲ្យបាវិសុទ្ធិ ទាំងឧបោសថ ទាំងកម្មរបស់ភិក្ខុសង្ឃ ឈ្មោះថា សង្ឃធ្វើហើយពិត តែឧបោសថ*

របស់ភិក្ខុដែលឲ្យឆន្ទៈ មិនឈ្មោះថា លោកបានធ្វើឡើយ ។ បើភិក្ខុអង្គខ្លះអធិដ្ឋានឧបោសថក្នុងសីមា ឬក្នុងសីមាហើយ ទើបមក លោកវង្វេងមិនបានដើម្បីនឹងនៅព្រងើយ ដោយគិតថា អញធ្វើឧបោសថហើយ ត្រូវឲ្យសាមគ្គី ឬឆន្ទៈ ។

[១៨៤] បទថា **សាតិបិ ឧបោសថំ ឆបិ សាតិ** សេចក្តីថា គ្រាខ្លះក៏រឭកបាន គ្រាខ្លះក៏រឭកមិនបាន ។

បទថា **អត្ថិ នោ សាតិ** សេចក្តីថា ភិក្ខុឆ្កួតរូបណារឭកមិនបានសោះ ដោយចំណែកមួយ កិច្ចដែលនឹងត្រូវឲ្យសម្មតិដល់ភិក្ខុឆ្កួតរូបនោះ រមែងមិនមាន ។

[១៨៥] ច្រើនបទថា **សោ ឧសោ សម្មដ្ឋិត្វា** បានដល់ គប្បីបោសបន្ទប់នោះ ។

ពីរបទថា **សោ ឧសោ** ជាបឋមាវិភត្តិ ប្រើក្នុងអត្ថនៃទុតិយាវិភត្តិ ។

បទថា **ចាតីយំ បរិភោជនីយំ** ជាដើម មានន័យជាក់ច្បាស់ហើយ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ពាក្យនោះទុក ដើម្បីសម្តែងកិច្ចមានបុព្វករណៈជាដើមនៃឧបោសថ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះអដ្ឋកថាចារ្យទាំងឡាយពោលថា ការបោសសម្អាត ការអុជប្រទីប តាំងទឹកឆាន់ ទឹកប្រើ ព្រមទាំងក្រាលអាសនៈ ទាំងនេះ ហៅថា បុព្វករណៈរបស់ឧបោសថ ។

កម្ម ៤ យ៉ាងនេះ លោកហៅថា បុព្វករណៈ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

នាំឆន្ទៈ បារិសុទ្ធិ ប្រាប់រដូវ រាប់ភិក្ខុ ទូន្មានភិក្ខុនី ទាំងនេះជាបុព្វកិច្ច

នៃឧបោសថ ។

កម្ម ៥ យ៉ាងនេះ លោកពោលថា បុព្វកិច្ច ព្រោះនឹងត្រូវធ្វើខាងក្រោយបុព្វករណៈ ។ ថ្ងៃឧបោសថ ១ ភិក្ខុដែលចូលធ្វើកម្មមានចំនួនប៉ុណ្ណា ១ សភាគាបត្តិមិនមាន ១ បុគ្គលគួរវៀរមិនមានក្នុងហត្ថបាសសង្ឃនោះ ១ ហៅថា បត្តកល្ប ប្រែថា ការដល់ព្រម និងកាលគួរ ។

លក្ខណៈ ៤ ប្រការនេះ លោកហៅថា បត្តកល្ប ។

បទថា **តេហិ សទ្ធឹ** *សេចក្តីថា គប្បីធ្វើបុព្វករណៈជាដើមនេះហើយធ្វើឧបោសថជាមួយភិក្ខុទាំងឡាយដែលមកហើយទាំងនោះ ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **អជ្ជ មេ ឧបោសថោ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បើជាថ្ងៃ ១៥ កើត ទោះអធិដ្ឋានថា* **អជ្ជ មេ ឧបោសថោ បណ្ណរសោ** *ប្រែថា ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃឧបោសថ ថ្ងៃ ១៥ កើតរបស់អញដូច្នេះក្តី ក៏គួរ ។ សូម្បីក្នុងឧបោសថថ្ងៃ ១៤ ក៏មានន័យដូច្នេះ ។*

បារិសុទ្ធិ និងឆន្ទៈ ចប់

ឧបោសថវត្ថុភាណវារៈ

[๑๘๖] ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូបត្រូវអាបត្តិក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ទើបភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តហើយថា មិនត្រូវភិក្ខុប្រកបដោយអាបត្តិធ្វើឧបោសថទេ ក៏អាត្មាអញត្រូវអាបត្តិហើយ ត្រូវអញប្រតិបត្តិដូចម្តេចទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ មានភិក្ខុត្រូវអាបត្តិក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុនោះចូលទៅរកភិក្ខុមួយរូប ហើយធ្វើឧត្តរាសង្គឆៀងស្មាម្ខាងអង្គុយច្រហោង ផ្គងអញ្ជលី ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំត្រូវអាបត្តិមានឈ្មោះនេះ ខ្ញុំសូមសម្តែងនូវអាបត្តិនោះ ។ ភិក្ខុមិនត្រូវអាបត្តិនោះគប្បីសួរភិក្ខុត្រូវអាបត្តិនោះថា លោកឃើញអាបត្តិនោះឬ ។ ភិក្ខុអ្នកត្រូវអាបត្តិគប្បីប្រាប់ថា អើ ខ្ញុំឃើញ ។ ភិក្ខុមិនត្រូវអាបត្តិគប្បីប្រាប់ថា លោកគប្បីសង្រួមតទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះមានភិក្ខុមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងអាបត្តិក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ត្រូវភិក្ខុនោះចូលទៅរកភិក្ខុមួយរូប ធ្វើឧត្តរាសង្គឆៀងស្មាម្ខាង អង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលីឡើងហើយត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងអាបត្តិមានឈ្មោះនេះ កាលណាខ្ញុំអស់សង្ស័យ ខ្ញុំនឹងសម្តែងអាបត្តិនោះក្នុងកាលនោះ លុះនិយាយហើយត្រូវធ្វើឧបោសថត្រូវស្តាប់បាតិមោក្ខ មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីអន្តរាយដល់ឧបោសថព្រោះហេតុប៉ុណ្ណោះឡើយ ។

[១៨៧] ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុសម្តែងអាបត្តិស្មើភាគគ្នា (គឺអាបត្តិដូចគ្នា) ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវសម្តែងអាបត្តិស្មើភាគគ្នាទេ ភិក្ខុណាសម្តែង ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុទទួលអាបត្តិស្មើភាគគ្នា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនត្រូវភិក្ខុទទួលអាបត្តិស្មើភាគគ្នាទេ ភិក្ខុណាទទួលត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[១៨៨] ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូបរលឹកឃើញអាបត្តិក្នុងពេលដែលសង្ឃកំពុងសម្តែងបាតិមោក្ខ ។ ទើបភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តហើយថា មិនត្រូវភិក្ខុប្រកបដោយអាបត្តិធ្វើឧបោសថទេ ក៏អាត្មាអញត្រូវអាបត្តិហើយ អញគប្បីប្រតិបត្តិដូចម្តេចទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះមានភិក្ខុរលឹកឃើញនូវអាបត្តិក្នុងពេលដែលសង្ឃកំពុងសម្តែងបាតិមោក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីនិយាយនឹងភិក្ខុ (អង្គុយ) ជិតខាងយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះ ខ្ញុំចេញពីទីនេះហើយនឹងសម្តែងអាបត្តិនោះ លុះនិយាយហើយត្រូវធ្វើឧបោសថត្រូវស្តាប់បាតិមោក្ខ មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីអន្តរាយដល់ឧបោសថព្រោះហេតុប៉ុណ្ណោះទេឬយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានភិក្ខុក្នុង

សាសនានេះ កាលភិក្ខុកំពុងសម្តែងនូវបាតិមោក្ខ (ក៏) មានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងអាបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុនោះនិយាយនឹងភិក្ខុ (អង្គុយ) ជិតខាងយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងអាបត្តិឈ្មោះនេះ កាលណាខ្ញុំអស់សង្ស័យ ខ្ញុំនឹងសម្តែងអាបត្តិនោះកាលនោះ លុះនិយាយហើយត្រូវធ្វើឧបោសថត្រូវស្តាប់បាតិមោក្ខ មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីអន្តរាយដល់ឧបោសថ ព្រោះហេតុប៉ុណ្ណោះឡើយ ។

[១៨៩] ក៏សម័យនោះឯង សង្ឃទាំងអស់ក្នុងអាវាសមួយត្រូវអាបត្តិស្មើភាគគ្នា ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តហើយថា ភិក្ខុមិនត្រូវសម្តែងអាបត្តិស្មើភាគគ្នាទេ មិនត្រូវទទួលអាបត្តិស្មើភាគគ្នាទេ ក៏សង្ឃទាំងអស់នេះ ត្រូវអាបត្តិស្មើភាគគ្នា ត្រូវយើងទាំងឡាយប្រតិបត្តិដូចម្តេចទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ មានសង្ឃទាំងអស់ក្នុងអាវាសមួយត្រូវអាបត្តិស្មើភាគគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនោះបញ្ជូនភិក្ខុមួយរូបទៅកាន់អាវាសជិតខាងក្នុងថ្ងៃនោះថា នែអាវុសោ ចូរលោកទៅសម្តែងអាបត្តិហើយមក ។ យើងទាំង-ឡាយនឹងសម្តែងអាបត្តិក្នុងសំណាក់លោក ។ បើសង្ឃបានការសម្តែងអាបត្តិនុ៎ះដោយអាការយ៉ាងនេះ ការបាននុ៎ះជាការល្អ បើសង្ឃមិនបានទេ ត្រូវភិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលឲ្យសង្ឃជ្រាបថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃ

สฺตาปย์ขุ์ สงฺฆทาง์อสย์เนะตฺรยาอาปตฺติสฺมีกาคตฺา กาลณาสงฺฆนี์ง์เยียญ กิกฺขุ์ชเนปะวิสุนฺทมินตฺรยาอาปตฺติ สงฺฆนี์ง์สมฺแตง์อาปตฺติโนะกฺง์สำณาก์กิกฺขุ์ โนะกฺง์กาลโนะ ลุะนิยายเยียย ตฺรยาสงฺฆเจฺรียฉาตุสจ ตฺรยาสมฺแตง์นูวปาติโมกฺขุ์ มินตฺรยาสงฺฆเจฺรียสจกฺตีอนฺตรายชล์ฉาตุสจปฺรายเหตุปั๋ณ์ณาะเท ฯ มฺาลกิกฺขุ์ทาง์ฬายย ก์กฺง์สาสนาเนะมีนสงฺฆทาง์อสย์กฺง์อาวาสมูยมีนสจกฺตีสง์รัยกฺง์อาปตฺติสฺมีกาคตฺา กฺง์ฉาตุสจถเรียโนะ ฯ ตฺรยากิกฺขุ์ฌาสปฺรติพลเอียสงฺฆชฺราบจา บพิตฺรปฺระสงฺฆจ์จะมฺรีน สูมสงฺฆสฺตาปย์ขุ์ สงฺฆทาง์อสย์เนะมีนสจกฺตีสง์รัยกฺง์อาปตฺติสฺมีกาคตฺา กาลณาสงฺฆอสย์สจกฺตีสง์รัย สงฺฆนี์ง์สมฺแตง์อาปตฺติโนะกฺง์กาลโนะ ลุะนิยายเหียยตฺรยาสงฺฆเจฺรียฉาตุสจ ตฺรยาสมฺแตง์นูวปาติโมกฺขุ์ มินตฺรยาสงฺฆเจฺรียกาอนฺตรายชล์ฉาตุสจปฺรายเหตุปั๋ณ์ณาะเจฺรียย ฯ มฺาลกิกฺขุ์ทาง์-ฬายย ก์กฺง์สาสนาเนะมีนสงฺฆโนจำวสฺสกฺง์อาวาสมูย ตฺรยาอาปตฺติสฺมีกาคตฺา ฯ มฺาลกิกฺขุ์ทาง์ฬายย ตฺรยากิกฺขุ์ทาง์ฬายโนะปญฺจนกิกฺขุมูยรูปโตกาน์อาวาสชิตขาง์กฺง์ถงโนะจา เนะอาวุโสา ชูรฺเลากโตสมฺแตง์อาปตฺติโนะเหียยมก เยียง์ทาง์ฬายนี์ง์สมฺแตง์อาปตฺติโนะกฺง์สำณาก์เลาก ฯ เบียสงฺฆบานการสมฺแตง์อาปตฺตินุ๋ะเดายอาการย๊าง์เนะ การบานนุ๋ะชาการณ์ เบียมินบานเท ตฺรยาสงฺฆปญฺจนกิกฺขุมูยรูปโตกฺง์รวาง ๗ ถงฺจา เนะอาวุโสา ชูรฺเลากโตสมฺแตง์อาปตฺติโนะเหียยมก เยียง์ทาง์ฬายนี์ง์สมฺแตง์อาปตฺติโนะกฺง์สำณาก์เลาก ฯ

[១៩០] សម័យនោះឯង មានសង្ឃទាំងអស់ក្នុងអាវាសមួយត្រូវអាបត្តិស្មើភាគគ្នា ។ សង្ឃនោះមិនដឹងឈ្មោះមិនដឹងគោត្រនៃអាបត្តិនោះ ។ ភិក្ខុដទៃជាពហុស្សុតចេះស្ទាត់នូវព្រះត្រៃបិដក ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិនយ ចេះចាំមាតិកា ជាបណ្ឌិតឆ្លាស មានប្រាជ្ញា មានសេចក្តីខ្វាសមានសេចក្តីរអែងស្រឡាញ់ការសិក្សា មកក្នុងអាវាសនោះ ។ ភិក្ខុមួយអង្គចូលទៅរកភិក្ខុជាបណ្ឌិតនោះក្នុងទីដែលភិក្ខុនោះឋិតនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយបាននិយាយពាក្យនេះនឹងភិក្ខុនោះថា នែអាវុសោ ភិក្ខុណាធ្វើយ៉ាងនេះផងៗ ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិឈ្មោះអ្វី ។ ភិក្ខុជាបណ្ឌិតនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ភិក្ខុណាធ្វើយ៉ាងនេះផងៗ ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះ នែអាវុសោ លោកត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះហើយ ចូរលោកសម្តែងអាបត្តិនោះចេញ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ មិនមែនខ្ញុំតែម្នាក់ឯងត្រូវអាបត្តិនេះទេ្បីយ សង្ឃទាំងអស់នេះក៏ត្រូវអាបត្តិនេះដែរ ។ ភិក្ខុជាបណ្ឌិតនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ អ្នកដទៃត្រូវ (អាបត្តិ) ក្តី មិនត្រូវក្តី នឹងធ្វើអ្វីដល់លោកបាន នែអាវុសោ ណ្ហ៎ីយចូរលោកចេញចាកអាបត្តិរបស់ខ្លួនទៅ ។ ទើបភិក្ខុនោះសម្តែងអាបត្តិនោះ តាមពាក្យភិក្ខុនោះហើយ ក៏ចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងភិក្ខុទាំង-ឡាយនោះថា នែអាវុសោ ឮថា ភិក្ខុណាធ្វើយ៉ាងនេះផងៗ ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះ នែអាវុសោ លោកទាំងឡាយត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះហើយ ចូរសម្តែងអាបត្តិនោះចេញ ។ ក៏ឯភិក្ខុទាំងឡាយនោះ មិនប្រាថ្នាដើម្បីសម្តែង

អាបត្តិនោះតាមពាក្យភិក្ខុនោះឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ មានសង្ឃទាំងអស់ក្នុងអាវាសមួយត្រូវអាបត្តិស្មើភាគគ្នា។ សង្ឃនោះមិនដឹងនាម មិនដឹងគោត្រ របស់អាបត្តិនោះទេ ។ ភិក្ខុជទៃជា ពហុស្សូតស្ទាត់ក្នុងព្រះត្រៃបិដក ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិនយ ចេះចាំមាតិកា ជាបណ្ឌិតឆ្លាសមានប្រាជ្ញា មានសេចក្តីខ្វាសសេចក្តីវែង ស្រឡាញ់ការសិក្សា មកក្នុងអាវាសនោះ ។ ភិក្ខុមួយអង្គចូលទៅរកភិក្ខុជាបណ្ឌិតនោះ ក្នុងទីដែលភិក្ខុនោះស្ថិតនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុនោះថា នែអាវុសោ ភិក្ខុណាធ្វើយ៉ាងនេះផង។ ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិឈ្មោះអ្វីដែរឬ ។ ភិក្ខុជាបណ្ឌិតនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ភិក្ខុណាមួយធ្វើយ៉ាងនេះផង។ ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះ នែអាវុសោ លោកត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះហើយ ចូរលោកសម្តែងអាបត្តិនោះចេញ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ មិនមែនតែខ្ញុំម្នាក់ឯងត្រូវអាបត្តិនេះទេ សង្ឃទាំងអស់នេះ ត្រូវអាបត្តិនេះដែរ ។ ភិក្ខុជាបណ្ឌិតនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ អ្នកជទៃត្រូវ (អាបត្តិ) ក្តី មិនត្រូវក្តី នឹងធ្វើអ្វីដល់លោកបាន នែអាវុសោ ណ្ហ៎ីយចូរលោកចេញចាកអាបត្តិរបស់ខ្លួនទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុនោះសម្តែងអាបត្តិនោះតាមពាក្យភិក្ខុនោះហើយ ចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុទាំងឡាយនោះថា នែអាវុសោ ឮថា ភិក្ខុណាធ្វើយ៉ាងនេះមួយៗ ភិក្ខុនោះ ត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះ

នែអាវុសោ លោកទាំងឡាយ ត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះហើយ ចូរលោកទាំង-ឡាយសម្តែងអាបត្តិនេះចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុទាំងឡាយនោះសម្តែងអាបត្តិនោះតាមពាក្យភិក្ខុនោះ ការសម្តែងនុ៎ះ ជាការល្អ បើមិនសម្តែងទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនត្រូវភិក្ខុនោះស្តីថាឲ្យភិក្ខុទាំងនោះឡើយ ព្រោះខ្លួនគ្មានអំណាច (ស្តីថាឲ្យគេទេ) ។

ចោទនាវត្ថុកាណវារ ចប់

អដ្ឋកថា

វិធី សម្តែងអាបត្តិ

[១៨៦] បទថា **គភវតា បញ្ញត្តំ ឯ សាបត្តិកេន ឧភោសភោ កាតព្ពោ** សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តថា កិកុ្ខដែលមានអាបត្តិជាប់តាមខ្លួន មិនគប្បីធ្វើឧភោសថនេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសន្និដ្ឋានថា សេចក្តីនោះ គឺព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តហើយ ដោយបទថា **យស្ស សិយា អាបត្តិ** ជាដើម ១ ដោយបញ្ញត្តការឲ្យបាវិសុទ្ធិឧភោសថ ១ ។

បទថា **ឥត្ថន្នាមំ អាបត្តឺ** សេចក្តីថា បណ្តាអាបត្តិ មានអាបត្តិបុល្លច្ចយជាដើម គប្បីប្រាវព្ធឈ្មោះអាបត្តិ ១ ពោលយ៉ាងនេះថា **ថុល្លច្ចយំ អាបត្តឺ** ។ បទថា **តំ បដិទេសេមិ** នេះ សូម្បីពោលថា **តំ តុម្ហម្ហសេ បដិទេសេមិ** ខ្ញុំសម្តែងនូវអាបត្តិនោះក្នុងសម្នាក់លោកម្ចាស់ ដូច្នេះ ឈ្មោះថាពោលប្រពៃដូចគ្នា ។

ឯបទថា **បស្សសិ** នេះ គប្បីពោលយ៉ាងនេះ **បស្សសិ អាវុសោ តំ អាបត្តឺ** លោកម្ចាស់ឃើញអាបត្តិនោះឬ **បស្សថ ភន្តេ តំ អាបត្តឺ** លោកម្ចាស់ឃើញអាបត្តិនោះឬ ។

ឯបទថា **អាម បស្សាមិ** នេះ សូម្បីពោលយ៉ាងនេះថា **អាម ភន្តេ បស្សាមិ** ករុណា ខ្ញុំឃើញ ។ **អាម អាវុសោ បស្សាមិ** អើ ខ្ញុំឃើញ រមែងឈ្មោះថា ពោលប្រពៃហើយដូចគ្នា ។

ឯវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **អាយតឺ សំវរេយ្យាសិ** នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បើកិកុ្ខអ្នកសម្តែងចាស់ជាង កិកុ្ខអ្នកទទួលអាបត្តិ គប្បីពោលថា **អាយតឺ**

សំវាយេយ្យាថ លោកម្ចាស់គប្បីសង្រ្គមតទៅ ។

ឯអ្នកសម្តែង បានទូលតបយ៉ាងនោះហើយ គប្បីពោលថា **សាធុ សុដ្ឋុ សំវាសេស្សាមិ** សាធុ ខ្ញុំនឹងសង្រ្គមដោយល្អដូច្នេះនោះឯង ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **យទា ឯតេមតិកោ** នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ក្នុងអន្ធកអដ្ឋកថាពោលថា បើជាអ្នកមិនអស់ការសង្ស័យនោះឯង សូម្បីសម្តែងប្រាតិមោក្ខក៏គួរ វិធីសម្តែងក្នុងអាបត្តិដែលសង្ស័យនោះ ដូច្នេះថា កាលព្រះអាទិត្យត្រូវពពកបាំង ភិក្ខុឆាន់បណ្តើរ មានសេចក្តីសង្ស័យបណ្តើរថា នេះជាកាល ឬវិកាលហ្ន៎ ភិក្ខុនោះគប្បីប្រាតិមោក្ខយ៉ាងនេះថា លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ស័យ ឆាន់ហើយ បើមានកាល ខ្ញុំត្រូវទុក្កដជាច្រើន បើមិនមានកាល ខ្ញុំត្រូវបាចិត្តិយៈជាច្រើន ដូច្នេះហើយ គប្បីពោលថា លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំត្រូវអាបត្តិពួកណា ជាទុក្កដច្រើនក្តី ជាបាចិត្តិយៈច្រើនក្តី ព្រោះវត្ថុនោះ ខ្ញុំសម្តែងអាបត្តិទាំងនោះ ក្នុងសម្ងាក់លោកម្ចាស់ ។ ក្នុងអាបត្តិទាំងពួងក៏មានន័យដូចគ្នា ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **ន ភិក្ខវេ សភាគាបត្តិ** នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ភិក្ខុទាំងពីរបុគ្គលត្រូវអាបត្តិណា ដោយវត្ថុរួមគ្នា មានវិកាលកោជនជាដើមអាបត្តិមានសភាពបែបនោះ លោកហៅថា **វត្ថុសភាគ** ឯភិក្ខុដែលត្រូវព្រោះវិកាលកោជនជាបច្ច័យ រមែងគួរដើម្បីសម្តែងក្នុងសម្ងាក់នៃភិក្ខុដែលត្រូវព្រោះ អនតិរិត្តកោជនជាបច្ច័យ ។

ឯអាបត្តិដែលមានវត្ថុរួមគ្នានេះសោត ដែលភិក្ខុសម្តែងហើយ ឈ្មោះ

ថា សម្តែងហើយដោយឈ្មោះឯង តែលោកទាំងពីរមែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ដែរ គឺអ្នកសម្តែងត្រូវព្រោះសម្តែង អ្នកទទួលត្រូវព្រោះទទួល អាបត្តិទុក្កដ ដែលត្រូវព្រោះសម្តែង និងត្រូវព្រោះទទួលនោះ ជាអាបត្តិដែលមានវត្ថុផ្សេង គ្នា ព្រោះដូច្នោះ សមគួរសម្តែងដល់គ្នានិងគ្នាបាន ។

[๑๘๘] វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **สามเณฺโร ภิกฺขุ ฆาเตสฺสุ วาจนียา** នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ក្នុងអន្ធកអដ្ឋកថាពោលថា គប្បីប្រាប់ភិក្ខុដែលជា សភាគគ្នាប៉ុណ្ណោះ ។ ពិតហើយ កាលប្រាប់ដល់ភិក្ខុដែលជាវិសភាគគ្នា ការវិវាទ ការឈ្លោះទាស់ទែង ការបែកគ្នានៃសង្ឃជាដើម រមែងមាន ព្រោះ ហេតុនោះ ទើបមិនគួរប្រាប់ដល់លោក តែគប្បីធ្វើការចងចិត្តថា អញចេញ អំពីទីនេះហើយ នឹងសម្តែង ដូច្នេះហើយ ធ្វើឧបោសថចុះ ។

วินิจฺฉยอนาปตฺติปณฺณารสกา: จบ

វគ្គាសមគ្គសញ្ញិនោបណ្ណារសកាធិកថា

[๑๙๑] *សម័យនោះឯង ក្នុងទីអាវាសមួយមានពួកអាវាសិកភិក្ខុ[๑] ជាច្រើនរូប គឺចំនួន ๔ រូប ឬច្រើនជាង ๔ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនបានដឹងថា ពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតមិនទាន់មកដល់ឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះក៏សម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថា ព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខឡើង ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះកំពុងសម្តែងបាតិមោក្ខ (ស្រាប់តែមាន) ពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃច្រើនជាងមកដល់ក្នុងវេលានោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយមានអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ๔ រូប ឬច្រើនជាង ๔ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ភិក្ខុទាំងនោះមិនបានដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃមិនទាន់មកដល់ឡើយ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះសម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថា ព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខឡើង ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះកំពុងសម្តែងបាតិមោក្ខ ស្រាប់តែមានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃច្រើនជាងមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខឡើងម្តងទៀតចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងមិនត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងអាវាសមួយមានអាវាសិកភិក្ខុជាច្រើនរូប គឺចំនួន ๔ រូប ឬច្រើនជាង ๔ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុង*

๑- ភិក្ខុដែលនៅជាប់ជានិច្ចក្នុងអាវាសណាមួយ គឺមិនមែនជាអាគន្តុកភិក្ខុ ។

อุโปสถថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនបានដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃ មិនទាន់មកដល់ឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះក៏សម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថា ព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខឡើង ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះ កំពុងសម្តែងបាតិមោក្ខ ស្រាប់តែមានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃចំនួនស្មើៗ គ្នា មកដល់ក្នុងពេលនោះ ។ ឧទ្ទេសដែលភិក្ខុសម្តែងរួចហើយ ក៏ឈ្មោះថាសម្តែងហើយដោយប្រពៃ ត្រូវតែស្តាប់ឧទ្ទេសដ៏សេសសល់អំពីនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងមិនត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងសាសនានេះ បើមានពួកអាវាសិកភិក្ខុជាច្រើនរូប គឺចំនួន ๔ រូប ឬច្រើនជាង ๔ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងទីអាវាសមួយក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនបានដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃមិនទាន់មកដល់ឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះក៏សម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថាព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខឡើង ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះកំពុងសម្តែងបាតិមោក្ខ ក៏មានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃតិចជាងមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។ ឧទ្ទេសដែលភិក្ខុបានសម្តែងហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានសម្តែងហើយដោយប្រពៃ ត្រូវតែស្តាប់ឧទ្ទេសសេសសល់អំពីនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងមិនត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុជាច្រើនរូប គឺចំនួន ๔ រូប ឬច្រើនជាង ๔ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនបានដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃ

มิនទាន់មកដល់ឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះសម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថា ជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថាព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខ ឡើង ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះ ទើបតែនឹងសម្តែងបាតិមោក្ខរួចទៅហើយ ស្រាប់ តែមានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃច្រើនជាងមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខម្តងទៀត ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែង មិនត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទី អាវាសមួយ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ៤ រូប ឬច្រើនជាង ៤ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនបានដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃ មិនទាន់មកដល់ឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ សម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថាព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខឡើង ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះ ទើបតែសម្តែង បាតិមោក្ខរួចទៅហើយ ស្រាប់តែមានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃចំនួនស្មើៗ គ្នាមក ដល់ក្នុងពេលនោះ ។ បាតិមោក្ខដែលភិក្ខុបានសម្តែងរួចហើយ ក៏ឈ្មោះថា បានសម្តែងល្អហើយ ។ ពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃត្រូវជ្រាប់ ជាវិសុទ្ធិក្នុងសំណាក់ ភិក្ខុទាំងឡាយដែលធ្វើឧបោសថហើយនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងមិនត្រូវ អាបត្តិឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ៤ រូប ឬច្រើនជាង ៤ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនបានដឹងថា មានពួកអាវាសិក ភិក្ខុដទៃមិនទាន់មកដល់ឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ សម្គាល់ថា ជាធម៌

*สมฺคาลฺ่ชาชาวินัย ชาพวก สมฺคาลฺ่ชาพฺรมพฺร฿งกฺนา กฺ็ธฺเวฺ๋๒เภาสชสมฺแฺ็ง ชาติมาคฺ๋เวฺ๋ง ฯ กาลกิกฺขุทำงนาะเทฺ๋บแตสมฺแฺ็ง ชาติมาคฺ๋รูบเหฺ๋ย สฺราบฺ่แตมานอาวาสิกกิกฺขุชไทฺ๋ติบชาง๋มกชลฺ่กฺนงพฺเลนาะ ฯ ชาติมาคฺ๋ ชแลกิกฺขุชานสมฺแฺ็งรูบเหฺ๋ย กฺ็ญฺ็ะฺ่ชาชานสมฺแฺ็งลฺ่เหฺ๋ย อาวาสิกกิกฺขุ ชไทฺ๋ตฺรวฺ่ชฺราบฺ่ชาวิสุทฺธิกฺนงสำณากฺ่กิกฺขุทำงเวฺ๋ยนาะจุะ ฯ พฺวกกิกฺขุอฺกสมฺแฺ็ง มินตฺรวฺ่อาบตฺ่เวฺ๋ย ฯ มฺ็าลกิกฺขุทำงเวฺ๋ย กฺนงสาสนานาะ เบิกฺนงทีอาวาส มูยมานพฺวกอาวาสิกกิกฺขุเจฺ็นรูบ คือจำนูน ๔ รูบ ปฺะเจฺ็นชาง ๔ รูบเวฺ๋ง ไท ปฺรชุำกฺนากฺนงขโอสชถฺ่ไงนาะ ฯ กิกฺขุทำงนาะมินชานชืองชา มานพฺวก อาวาสิกกิกฺขุชไทฺ๋มินทานฺ่มกชลฺ่เวฺ๋ย ฯ กิกฺขุทำงนาะสมฺคาลฺ่ชา ชาชมฺ สมฺคาลฺ่ชาชาวินัย ชาพวก สมฺคาลฺ่ชาพฺรมพฺร฿งกฺนา กฺ็ธฺเวฺ๋๒เภาสช สมฺแฺ็ง ชาติมาคฺ๋เวฺ๋ง ฯ กาลกิกฺขุทำงนาะเทฺ๋บแตสมฺแฺ็งชาติมาคฺ๋รูบเหฺ๋ย กิกฺขุ บาวิสุทฺกฺ็มินทานฺ่กฺราคเจญเนาเวฺ๋ย สฺราบฺ่แตมานพฺวกอาวาสิกกิกฺขุชไท เจฺ็นชางมกชลฺ่กฺนงพฺเลนาะ ฯ มฺ็าลกิกฺขุทำงเวฺ๋ย กิกฺขุทำงนาะตฺรว สมฺแฺ็งชาติมาคฺ๋มฺแฺ็งเทฺ็ต ฯ พฺวกกิกฺขุอฺกสมฺแฺ็งมินตฺรวอาบตฺ่เวฺ๋ย ฯ มฺ็าล กิกฺขุทำงเวฺ๋ย กฺนงสาสนานาะ เบิกฺนงอาวาสมูยมานอาวาสิกกิกฺขุเจฺ็น รูบ คือจำนูน ๔ รูบ ปฺะเจฺ็นชาง ๔ รูบเวฺ๋งเนาะ ไท ปฺรชุำกฺนากฺนงขโอสชถฺ่ไง นาะ ฯ กิกฺขุทำงนาะมินชานชืองชา มานพฺวกอาวาสิก กิกฺขุชไทฺ๋มินทานฺ่มก ชลฺ่เวฺ๋ย ฯ กิกฺขุทำงนาะสมฺคาลฺ่ชาชาชมฺ สมฺคาลฺ่ชาชาวินัย ชาพวก สมฺคาลฺ่ชาพฺรมพฺร฿งกฺนา กฺ็ธฺเวฺ๋๒เภาสช สมฺแฺ็งชาติมาคฺ๋เวฺ๋ง ฯ กิกฺขุทำง

นោះ ទើបតែសម្តែងបាតិមោក្ខរួចហើយ ពួកភិក្ខុបរិសទ្យមិនទាន់ក្រោកចេញ នៅឡើយ ស្រាប់តែមានពួកអាវាសិកភិក្ខុជទៃស្មើៗ គ្នា មកជល់ក្នុងពេល នោះ ។បេ។ តិចជាង ។ បាតិមោក្ខដែលភិក្ខុបានសម្តែងរួចទៅហើយ ក៏ឈ្មោះ ថា បានសម្តែងល្អហើយ អាវាសិកភិក្ខុជទៃ ត្រូវប្រាប់បារិសុទ្ធិក្នុងសំណាក់ ភិក្ខុទាំងនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងមិនត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាស ១ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ៤ រូប ឬច្រើនជាង ៤ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនបានដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុជទៃមិនទាន់មកជល់ឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះសម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថាព្រម ព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខឡើង ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះ ទើប តែសម្តែងបាតិមោក្ខរួចហើយ ភិក្ខុបរិសទ្យខ្លះ ក៏បានក្រោកចេញទៅហើយ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុជទៃច្រើនជាងមកជល់ក្នុងពេលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខម្តងទៀតចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នក សម្តែងមិនត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើ ក្នុងទីអាវាស ១ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ៤ រូប ឬច្រើនជាង ៤ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនបានដឹងថា មាន ពួកអាវាសិកភិក្ខុ ជទៃមិនទាន់មកជល់ឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះសម្គាល់ថា ជា ធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថាព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខឡើង ។ ភិក្ខុទាំងនោះទើបតែសម្តែងបាតិមោក្ខរួចហើយ ពួក

ភិក្ខុបរិសទ្យខ្លះក៏បានក្រោកចេញទៅ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃស្មើៗ គ្នា មកដល់ក្នុងពេលនោះ ។បេ។ តិចជាង ។ ឋិតិមោក្ខដែលភិក្ខុបានសម្តែងរួច ហើយ ក៏ឈ្មោះថា បានសម្តែងហើយ អាវាសិកភិក្ខុដទៃត្រូវជ្រាប់បាវិសុទ្ធិ ក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងមិនត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយមានពួកអាវាសិក ភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ៤ រូប ឬច្រើនជាងចំនួន ៤ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុង ឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនដឹងថាមានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃមិនទាន់ មកដល់ឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះសម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថាព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខឡើង ។ ភិក្ខុទាំង នោះទើបតែសម្តែងបាតិមោក្ខរួចទៅហើយ ភិក្ខុបរិសទ្យទាំងអស់ក៏បានក្រោក ចេញទៅ ស្រាប់តែមានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃច្រើនជាងមកដល់ក្នុងពេលនោះ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខម្តងទៀតចុះ ។ ពួក ភិក្ខុអ្នកសម្តែងមិនត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាស ១ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ៤ រូប ឬច្រើន ជាង ៤ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនបាន ដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃ មិនទាន់មកដល់ឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ សម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថាព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទើបតែសម្តែងបាតិមោក្ខរួច ហើយ ភិក្ខុបរិសទ្យទាំងអស់បានក្រោកចេញទៅហើយ ស្រាប់តែពួកអាវាសិក

កិក្ខុដទៃស្មើៗ គ្នាមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។បេ។ តិចជាង ។ ឯកាតិមោក្ខដែលកិក្ខុបានសម្តែងរួចហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានសម្តែងល្អហើយ អាវាសិកកិក្ខុដទៃត្រូវ ប្រាប់ឯវិសុទ្ធិក្នុងសំណាក់កិក្ខុទាំងនោះចុះ ។ ពួកកិក្ខុអ្នកសម្តែងមិនត្រូវអាបត្តិទ្បើយ ។

វិធីដែលកិក្ខុធ្វើឧបោសថមិនត្រូវអាបត្តិមាន ១៥ យ៉ាង ចប់

[១៩២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀតក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយមានពួកអាវាសិកកិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ៤ រូបឬច្រើន ជាងចំនួន ៤ រូបទ្បើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ កិក្ខុទាំងនោះដឹងថា មានពួកអាវាសិកកិក្ខុដទៃមិនទាន់មកដល់ដែរ ។ កិក្ខុទាំងនោះសម្គាល់ថា ជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិនយ ជាពួក សម្គាល់ថាព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងឯកាតិមោក្ខទ្បើង ។ កាលកិក្ខុទាំងនោះកំពុងសម្តែងឯកាតិមោក្ខ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកកិក្ខុដទៃច្រើនជាងមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុទាំងនោះត្រូវសម្តែងឯកាតិមោក្ខម្តងទៀតចុះ ។ ពួកកិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។បេ។ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកកិក្ខុដទៃស្មើៗ គ្នាមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។បេ។ តិចជាង ។ ឧទ្ទេសដែលកិក្ខុបានសម្តែងរួចទៅហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានសម្តែងល្អហើយ កិក្ខុទាំងនោះត្រូវស្តាប់នូវឧទ្ទេសដ៏សេសសល់ចុះ ។ ពួកកិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយមានពួកអាវាសិកកិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ៤ រូប ឬច្រើនជាងចំនួន ៤ រូបទ្បើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ កិក្ខុទាំងនោះ ដឹងថា

មានពួកអាវាសិកភិក្ខុជនៃមិនទាន់មកជល់ដែរ ។ ភិក្ខុទាំងនោះសម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថាព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថសម្តែងបាតិមោក្ខឡើង ។ ភិក្ខុទាំងនោះទើបតែសម្តែងបាតិមោក្ខរួចហើយ ស្រាប់តែមានពួកអាវាសិកភិក្ខុជនៃច្រើនជាងមកជល់ក្នុងពេលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខម្តងទៀត ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។បេ។ ស្រាប់តែពួកអាវាសិក ភិក្ខុជនៃស្មើៗ គ្នាមកជល់ក្នុងពេលនោះ ។បេ។ តិចជាង ។ បាតិមោក្ខដែលភិក្ខុបានសម្តែងរួចទៅហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានសម្តែងល្អហើយ ពួកអាវាសិកភិក្ខុជនៃត្រូវជ្រាប់បារិសុទ្ធិក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយមានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ๔ រូប ឬច្រើនជាងចំនួន ๔ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុជនៃមិនទាន់មកជល់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះសម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួក សម្គាល់ថាព្រមព្រៀងគ្នា ក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខឡើង ។ ភិក្ខុទាំងនោះទើបតែសម្តែងបាតិមោក្ខរួចហើយ កាលភិក្ខុបរិសទ្យមិនទាន់ក្រោកចេញនៅឡើយ ។បេ។ កាលភិក្ខុបរិសទ្យខ្លះក្រោកចេញទៅហើយ ។បេ។ កាលភិក្ខុបរិសទ្យ ទាំងអស់បានក្រោកចេញទៅហើយ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុជនៃច្រើនជាងមកជល់ក្នុងពេលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខម្តងទៀតចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។បេ។

ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុជនៃទេ ស្មើៗគ្នា មកជល់ក្នុងពេលនោះ ฯลฯ តិចជាង ฯ បាតិមោក្ខដែលភិក្ខុបានសម្តែងរួចទៅហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានសម្តែងល្អហើយ អាវាសិកភិក្ខុជនៃត្រូវប្រាប់បាវិសុទ្ធិក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងនោះចុះ ฯ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ

រឿង ភិក្ខុមានសេចក្តីសម្គាល់ក្នុងកម្មជាបក្សពួក ថាព្រមព្រៀងគ្នាហើយធ្វើឧបោសថ ๑๕ យ៉ាង ចប់

[๑๙๓] *ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀតក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយមានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ๔ រូប ឬច្រើនជាង ๔ រូប ទ្បើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ฯ ភិក្ខុទាំងនោះដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុជនៃមកមិនទាន់ជល់ ฯ ភិក្ខុទាំងនោះក៏មានសេចក្តីសង្ស័យថា យើងគួរធ្វើឧបោសថឬមិនគួរធ្វើទេ ហើយចេះតែធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខទៅ ฯ កាលដែលភិក្ខុទាំងនោះកំពុងសម្តែងបាតិមោក្ខ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុជនៃច្រើនជាងមកជល់ក្នុងពេលនោះ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខម្តងទៀតចុះ ฯ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯลฯ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុជនៃស្មើៗ គ្នាមកជល់ក្នុងពេលនោះ ฯลฯ តិចជាង ฯ ឧទ្ទេសដែលភិក្ខុបានសម្តែងរួចហើយ ក៏ឈ្មោះថា បានសម្តែងល្អហើយ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវស្តាប់ឧទ្ទេសដ៏សេសសល់ចុះ ฯ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទី*

អាវាសមួយមានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ๔ រូប ឬច្រើនជាង ๔ រូប ទៅឯទៀត ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃមិនទាន់មកដល់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីសង្ស័យថា យើងគួរធ្វើឧបោសថ ឬមិនគួរធ្វើទេ ហើយចេះតែធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខ ។ កាលដែលភិក្ខុទាំងនោះ ទើបនឹងសម្តែងបាតិមោក្ខរួច ។បេ។ កាលភិក្ខុបរិសទ្យមិនទាន់ក្រោកចេញនៅឡើយ ។បេ។ កាលភិក្ខុបរិសទ្យពួកខ្លះបានក្រោកចេញទៅហើយ ។បេ។ កាលភិក្ខុបរិសទ្យទាំងអស់ បានក្រោកចេញទៅហើយ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃច្រើនជាងមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខម្តងទៀតចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។បេ។ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃស្មើៗគ្នាមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។បេ។ តិចជាង ។ បាតិមោក្ខដែលភិក្ខុបានសម្តែងរួចទៅហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានសម្តែងល្អហើយ អាវាសិកភិក្ខុដទៃត្រូវប្រាប់បាវិសុទ្ធិក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

រឿងភិក្ខុមានសេចក្តីសង្ស័យហើយធ្វើឧបោសថមាន ១៥ យ៉ាង ចប់

[๑๙๔] *ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយមានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ๔ រូប ឬច្រើនជាង ๔ រូបទៅឯទៀត ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃមកមិនទាន់ដល់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីរង្កៀសថា*

យើងគួរតែធ្វើឧបោសថ មិនមែនថាយើងមិនគួរធ្វើទេ ហើយក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខទៅ ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះកំពុងសម្តែងបាតិមោក្ខ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃច្រើនជាងមកដល់ក្នុងវេលានោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខម្តងទៀតចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។បេ។ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃស្មើៗ គ្នាមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។បេ។ តិចជាង ។ ឧទ្ទេសដែលភិក្ខុបានសម្តែងហើយក៏ ឈ្មោះថាបានសម្តែងល្អហើយ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវស្តាប់ឧទ្ទេសដ៏សេសសល់ចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយមានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ៤ រូប ឬច្រើនជាង ៤ រូបទៀតទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃមកមិនទាន់ដល់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីរង្កៀសថា យើងរាល់គ្នាគួរតែធ្វើឧបោសថ មិនមែនថា យើងមិនគួរធ្វើទេ ហើយក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខទៅ ។ កាលដែលភិក្ខុទាំងនោះទើបតែសម្តែងបាតិមោក្ខរួចហើយ ។បេ។ កាលភិក្ខុបរិសទ្យមិនទាន់ក្រោកចេញនៅឡើយ ។បេ។ កាលភិក្ខុបរិសទ្យពួកខ្លះក្រោកចេញទៅហើយ ។បេ។ កាលភិក្ខុបរិសទ្យទាំងអស់ក្រោកចេញទៅហើយ ទើបមានពួកអាវាសិកដទៃច្រើនជាងមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខម្តងទៀតចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។បេ។ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃស្មើៗ គ្នាមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។បេ។ តិចជាង ។

បាតិមោក្ខដែលភិក្ខុបានសម្តែងរួចហើយ ក៏ឈ្មោះថា បានសម្តែងល្អហើយ អាវាសិកភិក្ខុដទៃត្រូវប្រាប់បារិសុទ្ធិក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងនោះចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែង ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

រឿងភិក្ខុធ្វើឧបោសថដោយមានសេចក្តីរង្កៀសមាន ១៥ យ៉ាង ចប់

[๑๙๕] *ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយមានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ๔ រូប ឬច្រើនជាង ๔ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃមកមិនទាន់ដល់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមានបំណងនឹងបំបែកថា ពួកភិក្ខុទុ៎ះចូរបាត់បង់ទៅ ពួកភិក្ខុទុ៎ះចូរវិនាសទៅ ប្រយោជន៍អ្វីដោយភិក្ខុទាំងនោះហើយក៏ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខទៅ ។ កាលដែលភិក្ខុទាំងនោះកំពុងសម្តែងបាតិមោក្ខ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃច្រើនជាងមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខម្តងទៀត ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិថុល្លច្ច័យ ។បេ។ ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុដទៃស្មើៗ គ្នាមកដល់ក្នុងពេលនោះ ។បេ។ តិចជាង ។ ឧទ្ទេសដែលភិក្ខុបានសម្តែងរួចហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានសម្តែងល្អហើយ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវស្តាប់ឧទ្ទេសដ៏សេសសល់ចុះ ។ ពួកភិក្ខុអ្នកសម្តែងត្រូវអាបត្តិថុល្លច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងទីអាវាសមួយមានពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប គឺចំនួន ๔ រូប ឬច្រើនជាង ๔ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុង*

อุโปสถวันนั้น ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้นรู้กันว่ามีพวกอาคันตุกภิกษุมาถึงแล้ว ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้น มีความดำริอย่างนี้ว่า ภิกษุทั้งหลายนี้ จงทำลายสังฆกรรมเสียเถิด ภิกษุทั้งหลายนี้ จงพินาศเสียเถิด ประโยชน์อะไรด้วยภิกษุทั้งหลายนี้ แล้วก็ทำอุโปสถ สงฆ์ก็แตกกันอยู่นั่นเอง ฯ ครั้นเมื่อภิกษุทั้งหลายนั้นทำลายสังฆกรรมแล้ว ฯลฯ ครั้นเมื่อบริษัทยังไม่ทันแตกกันออกไป ฯลฯ ครั้นเมื่อบริษัทแตกกันออกไปแล้วบางพวก ฯลฯ ครั้นเมื่อบริษัทแตกกันออกไปแล้วทั้งหมด ภิกษุอาคันตุกะเป็นอันมากก็มาถึงในขณะนั้นนั่นเอง ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายนั้น ควรทำลายสังฆกรรมอีกครั้งหนึ่ง ฯ แต่ว่าภิกษุผู้ทำลายสังฆกรรมแล้ว ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯลฯ ภิกษุอาคันตุกะเป็นอันมากมาถึงในขณะนั้น ฯลฯ ถูกแล้ว ฯ ภิกษุผู้ทำลายสังฆกรรมแล้ว ก็ชื่อว่าทำลายสังฆกรรมดีแล้ว ภิกษุอาคันตุกะควรถามอาบัติในสำนักภิกษุทั้งหลายนั้นเสียก่อน ฯ ส่วนภิกษุผู้ทำลายสังฆกรรม ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ

เรื่องภิกษุทำอุโปสถด้วยสงฆ์มีประมาณ ๑๕ รูป เป็นต้น

สิกขาบท ๒๕ สิกขาบท

[๑๙๖] *ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็อีกอย่างหนึ่งในศาสนานี้ ในอาวาสแห่งหนึ่งมีพวกภิกษุอาคันตุกะหลายรูป คือประมาณ ๔ รูป หรือมากกว่า ๔ รูป ประชุมกันในวันอุโปสถนั้น ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้นไม่รู้กันว่ามีพวกอาคันตุกภิกษุมาถึงแล้ว ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้น มีความดำริอย่างนี้ว่า ภิกษุทั้งหลายนี้ จงทำลายสังฆกรรมเสียเถิด ภิกษุทั้งหลายนี้ จงพินาศเสียเถิด ประโยชน์อะไรด้วยภิกษุทั้งหลายนี้ แล้วก็ทำอุโปสถ สงฆ์ก็แตกกันอยู่นั่นเอง ฯ ครั้นเมื่อภิกษุทั้งหลายนั้นทำลายสังฆกรรมแล้ว ฯลฯ ครั้นเมื่อบริษัทยังไม่ทันแตกกันออกไป ฯลฯ ครั้นเมื่อบริษัทแตกกันออกไปแล้วบางพวก ฯลฯ ครั้นเมื่อบริษัทแตกกันออกไปแล้วทั้งหมด ภิกษุอาคันตุกะเป็นอันมากก็มาถึงในขณะนั้นนั่นเอง ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายนั้น ควรทำลายสังฆกรรมอีกครั้งหนึ่ง ฯ แต่ว่าภิกษุผู้ทำลายสังฆกรรมแล้ว ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯลฯ ภิกษุอาคันตุกะเป็นอันมากมาถึงในขณะนั้น ฯลฯ ถูกแล้ว ฯ ภิกษุผู้ทำลายสังฆกรรมแล้ว ก็ชื่อว่าทำลายสังฆกรรมดีแล้ว ภิกษุอาคันตุกะควรถามอาบัติในสำนักภิกษุทั้งหลายนั้นเสียก่อน ฯ ส่วนภิกษุผู้ทำลายสังฆกรรม ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ*

ว่า พวกอาคันตุกภิกษุเข้ามาในสีมาแล้ว ฯลฯ ภิกษุทั้งนั้น ไม่เห็นพวกอาคันตุกภิกษุ กำลังเข้ามาในสีมา ฯลฯ ภิกษุทั้งนั้นไม่เห็นพวกอาคันตุกภิกษุเข้ามาในสีมา ฯลฯ ภิกษุทั้งนั้นไม่ทราบว่า พวกอาคันตุกภิกษุกำลังเข้ามาในสีมา ฯลฯ ภิกษุทั้งนั้นไม่ทราบว่า พวกอาคันตุกภิกษุเข้ามาในสีมา ฯลฯ อาคันตุกภิกษุและอาคันตุกภิกษุมีจำนวน ๑๗๕ ตัวกรรม อาคันตุกภิกษุและอาคันตุกภิกษุก็มีจำนวน ๑๗๕ ตัวกรรมเหมือนกัน อาคันตุกภิกษุและอาคันตุกภิกษุก็มีจำนวน ๑๗๕ ตัวกรรมเหมือนกัน อาคันตุกภิกษุ และอาคันตุกภิกษุทั้งหมดก็มีจำนวน ๑๗๕ ตัวกรรมเหมือนกัน รวมทั้งหมดเป็น ๗๐๐ ตัวกรรม โดยประการฉะนี้ ฯ

[๑๙๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อีกอย่างหนึ่ง ในศาสนานี้ วันที่ ๑๔ เป็นวันของพวกอาคันตุกภิกษุ วันที่ ๑๕ เป็นวันของพวกอาคันตุกภิกษุ ฯ ถ้าพวกอาคันตุกภิกษุมากกว่า ต้องให้พวกอาคันตุกภิกษุประพฤติตามพวกอาคันตุกภิกษุกลับไป[๑] ฯ ถ้าเท่ากันทั้งสองฝ่าย ก็ต้องให้พวกอาคันตุกภิกษุประพฤติตามพวกอาคันตุกภิกษุเหมือนกัน ฯ ถ้าพวกอาคันตุกภิกษุมากกว่า ต้องให้พวกอาคันตุกภิกษุประพฤติตามพวกอาคันตุกภิกษุกลับไป ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ วันที่ ๑๕ เป็นวันของพวกอาคันตุกภิกษุ วันที่ ๑๔ เป็นวันของพวกอาคันตุกภิกษุ ฯ ถ้าพวกอาคันตุกภิกษุมากกว่า ต้องให้พวกอาคันตุกภิกษุประพฤติ

๑- สูมาโลกกถา ข้างหน้า ฯ

តាមពួកអាវាសិកភិក្ខុចុះ ។ បើចំនួនស្មើៗគ្នាទេ ត្រូវពួកអាគន្តុកភិក្ខុប្រព្រឹត្ត តាមពួកអាវាសិកភិក្ខុវិញ ។ បើពួកអាគន្តុកភិក្ខុច្រើនជាង ត្រូវពួកអាវាសិក ភិក្ខុប្រព្រឹត្តតាមពួកអាគន្តុកភិក្ខុវិញចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនា នេះ បើថ្ងៃ ១ កើត ឬ ១ រោចរបស់ពួកអាវាសិកភិក្ខុ ថ្ងៃទី ១៥ របស់ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ។ បើពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនជាង ពួកអាវាសិកភិក្ខុមិនប្រាថ្នា (នឹងឲ្យ) មិនត្រូវឲ្យសេចក្តីព្រមព្រៀងដល់ពួកអាគន្តុកភិក្ខុឡើយ ត្រូវពួក អាគន្តុកភិក្ខុចេញទៅក្រៅសីមា ហើយធ្វើឧបោសថ ។ បើជាស្មើៗ គ្នាវិញ ពួកអាវាសិកភិក្ខុមិនចង់ឲ្យ ក៏មិនត្រូវឲ្យសាមគ្គីដល់ពួកអាគន្តុកភិក្ខុដែរ ត្រូវ តែពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ចេញទៅក្រៅសីមាហើយធ្វើឧបោសថចុះ ។ បើពួក អាគន្តុកភិក្ខុច្រើនជាង ត្រូវពួកអាវាសិកភិក្ខុឲ្យសាមគ្គីដល់ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ឬ ត្រូវចេញទៅក្រៅសីមា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើថ្ងៃទី ១៥ ជាថ្ងៃរបស់ពួកអាវាសិកភិក្ខុ ថ្ងៃមួយកើត ឬ ១ រោចជាថ្ងៃរបស់ពួក អាគន្តុកភិក្ខុ ។ បើពួកអាវាសិកភិក្ខុច្រើនជាង ត្រូវពួកអាគន្តុកភិក្ខុឲ្យសាមគ្គី ដល់ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ឬត្រូវចេញទៅខាងក្រៅសីមា ។ បើជាស្មើៗ គ្នាវិញ ត្រូវពួកអាគន្តុកភិក្ខុឲ្យសាមគ្គីដល់ពួកអាវាសិកភិក្ខុ ឬត្រូវចេញទៅខាងក្រៅ សីមា ។ បើអាវាសិកភិក្ខុច្រើនជាង អាគន្តុកភិក្ខុមិនប្រាថ្នា (នឹងឲ្យ) ក៏មិនត្រូវឲ្យសាមគ្គីដល់អាវាសិកភិក្ខុឡើយ ត្រូវពួកអាវាសិកភិក្ខុចេញទៅ ធ្វើឧបោសថខាងក្រៅសីមា ។

[១៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងសាសនានេះ បើពួក

អាគន្តុកភិក្ខុឃើញអាការរបស់អាវាសិកភិក្ខុ ឃើញភេទរបស់អាវាសិកភិក្ខុ ឃើញនិមិត្តរបស់អាវាសិកភិក្ខុ ឃើញឧទ្ទេសរបស់អាវាសិកភិក្ខុ ឃើញគ្រែតាំង ពូក ខ្នើយ ដែលគេរៀបចំទុកល្អ ទឹកសម្រាប់ផាន់ និងទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ដែលគេតម្កល់ទុកល្អ ឃើញទីបរិវេណរលីងល្អ របស់អាវាសិកភិក្ខុទាំងឡាយ លុះបានឃើញហើយក៏មានសេចក្តីសង្ស័យថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុ ឬគ្មានទេ ។ អាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏មិនបានគន់មើលទៀយ លុះមិនបានគន់មើលហើយក៏ធ្វើឧបោសថទៅ នោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ អាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏ខំគន់មើល លុះគន់មើលទៅហើយក៏មិនឃើញ លុះមិនឃើញហើយក៏ធ្វើឧបោសថទៅ ឥតត្រូវអាបត្តិទៀយ ។ អាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏ខំគន់មើល លុះគន់មើលទៅហើយក៏បានឃើញ លុះឃើញហើយក៏ធ្វើឧបោសថជាមួយគ្នា ឥតត្រូវអាបត្តិទៀយ ។ អាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏ខំគន់មើល លុះគន់មើលហើយក៏បានឃើញ លុះឃើញហើយក៏ធ្វើឧបោសថផ្សេងគ្នា ។ នោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ អាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីសង្ស័យហើយខំគន់មើល លុះគន់មើលហើយ ក៏ឃើញ លុះឃើញហើយ ក៏មានបំណងនឹងបំបែកថា ភិក្ខុទាំងនុ៎ះចូរបាត់បង់ទៅចុះ ភិក្ខុទាំងនុ៎ះចូរវិនាសទៅចុះ ប្រយោជន៍អ្វីដោយពួកភិក្ខុទាំងនោះ ហើយក៏ធ្វើឧបោសថទៅ ត្រូវអាបត្តិថុល្លច្ចយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួកអាគន្តុកភិក្ខុឮដំណឹងអាការរបស់អាវាសិកភិក្ខុ ភេទរបស់អាវាសិកភិក្ខុ និមិត្តរបស់អាវាសិក

កិក្ខុ ឧទ្ទេសរបស់អាវាសិកកិក្ខុ ឮសូរជើងរបស់អាវាសិកកិក្ខុកំពុងចង្រ្កម ឮសំឡេងស្វាធ្យាយ ឮសំឡេងក្អក ឮសំឡេងកណ្តាសរបស់អាវាសិកកិក្ខុទាំងឡាយ លុះឮហើយមានសេចក្តីសង្ស័យថា មានពួកអាវាសិកកិក្ខុ ឬមិនមានទេ ។ អាគន្តុកកិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ហើយមិនបានគន់មើល លុះមិនបានគន់មើលហើយក៏ធ្វើឧបោសថទៅ នោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ អាគន្តុកកិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យបានគន់មើល លុះគន់មើលទៅហើយ ក៏មិនឃើញ លុះមិនឃើញហើយ ក៏ធ្វើឧបោសថទៅ ឥតត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ អាគន្តុកកិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ បានគន់មើល លុះគន់មើលទៅហើយ ក៏ឃើញ លុះឃើញហើយ ក៏ធ្វើឧបោសថជាមួយគ្នា ឥតត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ អាគន្តុកកិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ បានគន់មើល លុះគន់មើលទៅហើយ ក៏ឃើញ លុះឃើញហើយ ក៏ធ្វើឧបោសថផ្សេងគ្នា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ អាគន្តុកកិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ បានគន់មើល លុះគន់មើលទៅហើយ ក៏ឃើញ លុះឃើញហើយ ក៏មានបំណងនឹងបំបែកថា កិក្ខុទាំងនុ៎ះចូរបាត់បង់ទៅចុះ កិក្ខុទាំងនោះចូរវិនាសទៅចុះ ប្រយោជន៍អ្វីដោយពួកកិក្ខុទាំងនោះ ហើយក៏ធ្វើឧបោសថ ត្រូវអាបត្តិថុល្លច្ចយ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួកអាវាសិកកិក្ខុឃើញអាការរបស់អាគន្តុកកិក្ខុ ឃើញកេទរបស់អាគន្តុកកិក្ខុ ឃើញនិមិត្តរបស់អាគន្តុកកិក្ខុ ឃើញឧទ្ទេសរបស់អាគន្តុកកិក្ខុ ឃើញបាត្រដែលខ្ជនមិនស្គាល់ ឃើញចីវរដែលខ្ជនមិនស្គាល់ ឃើញសំពត់និសីទនៈដែលខ្ជនមិនស្គាល់ ឃើញទឹក

សម្រាប់លាងជើង ទឹកសម្រាប់ស្រោចជើងរបស់អាគន្តុកភិក្ខុទាំងឡាយ លុះឃើញ ហើយក៏មានសេចក្តីសង្ស័យថា មានពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ឬគ្មានទេ ។ អាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏មិនបានគន់មើល លុះមិនបានគន់មើលហើយ ក៏ធ្វើឧបោសថទៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ អាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏គន់មើល លុះគន់មើលហើយក៏មិនបានឃើញ លុះមិនឃើញហើយក៏ធ្វើឧបោសថទៅ មិនត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ អាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏ខំគន់មើល លុះគន់មើលទៅហើយក៏ឃើញ លុះបានឃើញហើយក៏ធ្វើឧបោសថជាមួយគ្នា មិនត្រូវអាបត្តិ ។ អាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏ខំគន់មើល លុះគន់មើលទៅហើយក៏ឃើញ លុះឃើញហើយក៏ធ្វើឧបោសថផ្សេងគ្នា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ អាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏ខំគន់មើល លុះគន់មើលទៅហើយក៏ឃើញ លុះឃើញហើយក៏មានបំណងនឹងបំបែកថា ពួកភិក្ខុទាំងនុ៎ះចូរជាត់បង់ទៅចុះ ពួកភិក្ខុទាំងនុ៎ះចូរវិនាសទៅចុះ ត្រូវការអ្វីដោយភិក្ខុទាំងនោះ ហើយក៏ធ្វើឧបោសថទៅ ត្រូវអាបត្តិថុល្លច្ចយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសានានេះ បើពួកអាវាសិកភិក្ខុឮអាការរបស់អាគន្តុកភិក្ខុ កេទរបស់អាគន្តុកភិក្ខុ និមិត្តរបស់អាគន្តុកភិក្ខុ ឧទ្ទេសរបស់អាគន្តុកភិក្ខុ ឮសូរជើងរបស់អាគន្តុកភិក្ខុកំពុងដើរមក ឮសូរផ្ចាត់ស្បែកជើង ឮសំឡេងក្អក សំឡេងកណ្តាសរបស់អាគន្តុកភិក្ខុទាំងឡាយ លុះឮហើយ ក៏មានសេចក្តីសង្ស័យថា មានពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ឬគ្មានទេ ។ អាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏មិន

ได้คลุกคลีกันมาก่อน ครั้นแล้วได้ไม่คลุกคลีกันต่อมา ภิกษุนั้นต้องอาบัติทุกกฏ ฯ ภิกษุณีผู้เป็นอุปัชฌาย์

อาปตฺติทุกฺกฏ ฯ อาคนฺตุกภิกฺขูทำฉนោះបានសួរលទ្ធិរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ លុះសួរ ហើយក៏មិនអាចគ្របសង្កត់បាន លុះគ្របសង្កត់មិនបានហើយក៏ធ្វើឧបោសថ ផ្សេងគ្នា ឥតត្រូវអាបត្តិឡើយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ឃើញពួកអាវាសិកភិក្ខុមានសំវាសស្មើគ្នា តែអាគន្តុកភិក្ខុ ទាំងនោះត្រឡប់ យល់ឃើញថាជាអ្នកមានសំវាសផ្សេងគ្នាទៅវិញ លុះត្រឡប់ យល់ឃើញថា ជាអ្នកមានសំវាសផ្សេងគ្នាទៅវិញហើយ ក៏មិនបានសួរលទ្ធិ របស់ភិក្ខុទាំងនោះ លុះមិនបានសួរហើយក៏ធ្វើឧបោសថជាមួយគ្នា ត្រូវអាបត្តិ ទុក្កដ ฯ អាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះបានសួរលទ្ធិរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ លុះសួរហើយ ក៏អាចគ្របសង្កត់បាន លុះគ្របសង្កត់បានហើយក៏ធ្វើឧបោសថផ្សេងគ្នា ត្រូវ អាបត្តិទុក្កដ ฯ អាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះបានសួរលទ្ធិរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ លុះសួរ ហើយក៏អាចគ្របសង្កត់បាន លុះគ្របសង្កត់បានហើយក៏ធ្វើឧបោសថជាមួយ គ្នា ឥតត្រូវអាបត្តិឡើយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួក អាវាសិកភិក្ខុ ឃើញពួកអាគន្តុកភិក្ខុមានសំវាសផ្សេងគ្នា តែអាវាសិកភិក្ខុ ទាំងនោះត្រឡប់បាននូវសេចក្តីយល់ឃើញថា ជាអ្នកមានសំវាសស្មើគ្នាវិញ លុះត្រឡប់បាននូវសេចក្តីយល់ឃើញថា ជាអ្នកមានសំវាសស្មើគ្នាហើយ ក៏ មិនបានសួរលទ្ធិរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ លុះមិនបានសួរហើយ ក៏ធ្វើឧបោសថជា មួយគ្នា មិនត្រូវអាបត្តិឡើយ ฯ អាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះបានសួរលទ្ធិរបស់ ភិក្ខុទាំងនោះ លុះសួរហើយមិនអាចនឹងគ្របសង្កត់បាន លុះគ្របសង្កត់មិន បានហើយក៏ធ្វើឧបោសថជាមួយគ្នា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ អាវាសិកភិក្ខុទាំង

นោះបានសួរលទ្ធិរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ លុះសួរហើយមិនអាចនឹងគ្របសង្កត់បាន លុះគ្របសង្កត់មិនបានហើយក៏ធ្វើឧបោសថផ្សេងគ្នា ឥតត្រូវអាបត្តិឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួកអាវាសិកភិក្ខុឃើញពួកអាគន្តុកភិក្ខុមានសំវាសស្មើគ្នា តែអាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះត្រឡប់បានន្ទូវសេចក្តីយល់ឃើញថាជាអ្នកមានសំវាសផ្សេងគ្នាទៅវិញ លុះត្រឡប់បានន្ទូវសេចក្តីយល់ឃើញថាជាអ្នកមានសំវាសផ្សេងគ្នាហើយ ក៏មិនបានសួរលទ្ធិរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ លុះមិនបានសួរហើយ ក៏ធ្វើឧបោសថជាមួយគ្នា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ អាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះបានសួរលទ្ធិរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ លុះសួរហើយក៏អាចគ្របសង្កត់បាន លុះគ្របសង្កត់បានហើយក៏ធ្វើឧបោសថផ្សេងគ្នា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ អាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះ បានសួរលទ្ធិរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ លុះសួរហើយ ក៏អាចគ្របសង្កត់បាន លុះគ្រប់សង្កត់បានហើយ ក៏ធ្វើឧបោសថជាមួយគ្នា មិនត្រូវអាបត្តិឡើយ ។

[๒๐๐] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ភិក្ខុមិនត្រូវចេញពីអាវាសដែលមានភិក្ខុហើយទៅកាន់អាវាសដែលគ្មានភិក្ខុឡើយ លើកលែងតែ (មានភិក្ខុឈឺគ្រប់ខណៈ) សង្ឃ លើកលែងតែមានសេចក្តីអន្តរាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ភិក្ខុមិនត្រូវចេញពីអាវាស ដែលមានភិក្ខុទៅកាន់អនាវាស (ទីដែលមិនមែនជាអាវាស) ដែលគ្មានភិក្ខុឡើយ លើកលែងតែសង្ឃ លើកលែងតែមានសេចក្តីអន្តរាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ភិក្ខុមិនត្រូវចេញពីអាវាសដែល

มีกิกขุเข้าไปสู่อาวาส หรืออนาวาสที่ไม่มีกิกขุเลย เป็นอาบัติทุกกฏ เป็นอาบัติทุกกฏ ๆ ดูกรกิกขุทั้งหลาย ในอุโปสถวันนั้น กิกขุไม่พึงออกจากอนาวาสที่มีกิกขุเข้าไปสู่อาวาสที่ไม่มีกิกขุ ... เข้าไปสู่อนาวาสที่ไม่มีกิกขุ ... เข้าไปสู่อาวาส หรืออนาวาสที่ไม่มีกิกขุเลย เป็นอาบัติทุกกฏ เป็นอาบัติทุกกฏ ๆ ดูกรกิกขุทั้งหลาย ในอุโปสถวันนั้น กิกขุไม่พึงออกจากอาวาส หรืออนาวาสที่มีกิกขุเข้าไปสู่อนาวาสที่ไม่มีกิกขุ ... เข้าไปสู่อนาวาสที่ไม่มีกิกขุ ... เข้าไปสู่อาวาส หรืออนาวาสที่ไม่มีกิกขุเลย เป็นอาบัติทุกกฏ เป็นอาบัติทุกกฏ ๆ ดูกรกิกขุทั้งหลาย ในอุโปสถวันนั้น กิกขุไม่พึงออกจากอาวาส หรืออนาวาสที่มีกิกขุเข้าไปสู่อาวาส ที่มีกิกขุ คือในอาวาสใดที่มีพวกกิกขุมีสังวาสเสมอกันอยู่ เป็นอาบัติทุกกฏ เป็นอาบัติทุกกฏ ๆ ดูกรกิกขุทั้งหลาย ในอุโปสถวันนั้น กิกขุไม่พึงออกจากอาวาสที่มีกิกขุเข้าไปสู่อนาวาส ที่มีกิกขุ คือในอาวาสใดที่มีพวกกิกขุมีสังวาสเสมอกันอยู่ เป็นอาบัติทุกกฏ เป็นอาบัติทุกกฏ ๆ ดูกรกิกขุทั้งหลาย ในอุโปสถวันนั้น กิกขุไม่พึงออกจากอาวาส หรืออนาวาสที่มีกิกขุเข้าไปสู่อาวาส หรืออนาวาสที่มีกิกขุ คือในอาวาสใดที่มีพวกกิกขุมีสังวาสเสมอกันอยู่ เป็นอาบัติทุกกฏ เป็นอาบัติทุกกฏ ๆ ดูกรกิกขุทั้งหลาย ในอุโปสถวันนั้น กิกขุไม่พึงออกจากอนาวาสที่มีกิกขุ

ទៅកាន់អាវាសដែលមានកិច្ច ... ទៅកាន់អនាវាសដែលមានកិច្ច ... ទៅកាន់អាវាស ឬអនាវាសដែលមានកិច្ច គឺក្នុងអាវាស ឬអនាវាសណាដែលមានពួកភិក្ខុមានសំវាសផ្សេងគ្នាឡើយ រៀវលែងតែសង្ឃ រៀវលែងតែមានសេចក្តីអន្តរាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ភិក្ខុមិនត្រូវចេញពីអាវាស ឬអានាវាសដែលមានកិច្ច ... ទៅកាន់អាវាសដែលមានកិច្ច ... ទៅកាន់អនាវាស ដែលមានកិច្ច ... ទៅកាន់អាវាសឬអនាវាសដែលមានកិច្ច គឺក្នុងអាវាស ឬអនាវាសណា ... ឬអនាវាសណាដែលមានពួកភិក្ខុមានសំវាសផ្សេងគ្នាឡើយ រៀវលែងតែសង្ឃ រៀវលែងតែមានសេចក្តីអន្តរាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ភិក្ខុគប្បីចេញពីអាវាសដែលមានកិច្ចទៅកាន់អាវាសដែលមានកិច្ច (នោះបាន) គឺក្នុងអាវាសណាមានពួកភិក្ខុមានសំវាសស្មើគ្នា ហើយថែមទាំងដឹងថា អាវាសណាដែលខ្លួនអាចទៅទាន់ក្នុងថ្ងៃនេះបានជាប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ភិក្ខុគប្បីចេញពីអាវាសដែលមានកិច្ច ទៅកាន់អនាវាសដែលមានកិច្ចបាន ... ទៅកាន់អាវាស ឬអនាវាសដែលមានកិច្ច គឺអាវាស ឬអនាវាសណាដែលមានពួកភិក្ខុមានសំវាសស្មើគ្នា ហើយថែមទាំងដឹងថា អាវាសណាដែលខ្លួនអាចទៅទាន់ក្នុងថ្ងៃនេះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងឧបោសថថ្ងៃនោះ ភិក្ខុគប្បីចេញពីអនាវាសដែលមានកិច្ច ទៅកាន់អាវាសដែលមានកិច្ច ... ទៅកាន់អនាវាសដែលមានកិច្ច ... ទៅកាន់អាវាស ឬអនាវាសដែលមានកិច្ច គឺក្នុងអាវាស ឬអនាវាសណាដែលមានពួកភិក្ខុមាន

สังวาสเสมอกันได้ และพึงกล่าวอย่างนี้ว่า สังฆกรรมใดที่ชอบแก่ภิกษุผู้มีสังวาสเสมอกันได้ในสีมานี้ ภิกษุผู้มีสังวาสเสมอกันได้ในสีมานี้ ก็ทำสังฆกรรมนั้นในวันนี้ได้ ๆ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในอุโปสถวันนั้น ภิกษุพึงหลีกออกจากอาวาส หรืออนาวาสที่มีภิกษุแล้ว ไปสู่อาวาสที่มีภิกษุ ... ไปสู่อนาวาสที่มีภิกษุ ... ไปสู่อาวาส หรืออนาวาสที่มีภิกษุ คือในอาวาส หรืออนาวาสนั้นเอง หรือพึงกล่าวอย่างนี้ว่า สังฆกรรมใดที่ชอบแก่ภิกษุผู้มีสังวาสเสมอกันได้ในสีมานี้ ภิกษุผู้มีสังวาสเสมอกันได้ในสีมานี้ ก็ทำสังฆกรรมนั้นในวันนี้ได้ ๆ

[๒๐๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ต้องการให้ภิกษุณีปาริสุทธิ์ที่ควรอยู่ (ปรับอาบัติถุลลัจจัย) แต่ภิกษุณีนั้นประสงค์จะต้องอาบัติ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ต้องการให้สิกขมานา ... สามเณร ... สามเณรี ... ภิกษุที่ลาสิกขา ... ภิกษุที่ถูกสงฆ์ยกเสีย (คือถูกสงฆ์ทำอุกเขปนียกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง) ที่ควรอยู่ แต่ภิกษุนั้นประสงค์จะต้องอาบัติทุกกฏ ๆ ภิกษุไม่ต้องการให้ภิกษุที่สงฆ์ยกเสียแล้วไม่ทำคืนสังวาส ไม่ต้องอาบัติ ที่ควรอยู่ แต่ภิกษุนั้นประสงค์จะต้องอาบัติ ก็เพราะไม่เห็นอาบัติ ที่ควรอยู่นั้นแล ภิกษุนั้นพึงถูกวินัยกรรม ต้องให้ปลงอาบัติเสีย ๆ ภิกษุไม่ต้องการให้ภิกษุที่สงฆ์ยกเสียแล้วไม่ทำคืนสังวาส ไม่ต้องอาบัติ ที่ควรอยู่ แต่ภิกษุนั้นประสงค์จะต้องอาบัติ ก็เพราะไม่ได้แสดงอาบัติที่ควรอยู่นั้นแล ... ภิกษุไม่ต้องการให้ภิกษุที่สงฆ์ยกเสียแล้วไม่ทำคืนสังวาส ไม่ต้องอาบัติ ที่ควรอยู่ แต่ภิกษุนั้นประสงค์จะต้องอาบัติ ก็เพราะไม่ละทิฏฐิอันลามกที่ควรอยู่นั้นแล

นៅជាប់ហត្ថបាសឡើយ ភិក្ខុណាសម្តែង ភិក្ខុនោះត្រូវវិនัយធរកាត់ទោសឲ្យសមគួរតាមធម៌ចុះ ฯ ភិក្ខុមិនត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខដល់មនុស្សខ្វៃយ ដែលជាបរិសទ្យអង្គុយនៅជាប់ហត្ថបាសឡើយ ភិក្ខុណាសម្តែង ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ ភិក្ខុមិនត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខដល់បុគ្គលលួចសំវាស ... ដល់ភិក្ខុដែលរត់ចូលទៅកាន់ពួកតិរ្ថិយ ... ដល់សត្វតិរច្ឆាន ... ដល់មាតុឃាតកបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលសម្លាប់មាតា ... ដល់បិតុឃាតកបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលសម្លាប់បិតា ... ដល់អរហន្តឃាតកបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលសម្លាប់ព្រះអរហន្ត ... ដល់បុគ្គលដែលទ្រុស្តភិក្ខុនី ... ដល់បុគ្គលដែលបំបែកសង្ឃ ... ដល់បុគ្គលដែលធ្វើព្រះលោហិតព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ឲ្យពុរពងឡើង ... ដល់បុគ្គលដែលមានភេទពីរ ដែលជាបរិសទ្យអង្គុយនៅជាប់ហត្ថបាសឡើយ ភិក្ខុណាសម្តែងត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ

[๒๐๒] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវធ្វើឧបោសថដោយការឲ្យបារិសុទ្ធិ ហៅថា បារិវាសិកៈ (មានបរិសទ្យក្រោកចេញទៅហើយ) វៀរលែងតែបរិសទ្យមិនទាន់ក្រោកចេញ ฯ

[๒๐๓] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុមិនត្រូវធ្វើឧបោសថក្នុងថ្ងៃដែលមិនមែនជាថ្ងៃឧបោសថឡើយ វៀរលែងសង្ឃសាមគ្គីឧបោសថចេញ ฯ

ឧបោសថក្ខន្ធកៈ ចប់

កាណាវាទី ๓

ក្នុងខន្ធកៈនេះ មានរឿង ๘๖ ចប់

ឧទាននៃឧបោសថក្ខន្ធកៈនោះគឺ

[๒๐๔] រឿងពួកតិរ្ថិយ និងព្រះបាទពិម្ពិសារ ๑ រឿងភិក្ខុប្រជុំគ្នាអង្គុយស្ងៀម ๑ រឿងសម្តែងធម៌ ๑ រឿងព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សម្ងំនៅក្នុងទីស្ងាត់ហើយទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុសម្តែងបាតិមោក្ខ ๑ រឿងភិក្ខុសម្តែងបាតិមោក្ខរាល់ថ្ងៃ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុសម្តែងបាតិមោក្ខក្នុងមួយបក្ខម្តង ๑ រឿងឆព្វគ្គិយភិក្ខុសម្តែងបាតិមោក្ខចំពោះបរិសទ្យរបស់ខ្លួនៗ ទើបព្រះអង្គអនុញ្ញាតឧបោសថកម្មដល់ភិក្ខុដែលព្រមព្រៀងគ្នា ๑ រឿងព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតដែនសាមគ្គី ๑ រឿងព្រះមហាកប្បិនៅក្នុងមទ្ទកុច្ឆិមិគទាយវន ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យសម្មតិសីមា ๑ រឿងឆព្វគ្គិយសម្មតិសីមាធំពេក ๑ រឿងនទីបារសីមា ๑ រឿងភិក្ខុសម្តែងបាតិមោក្ខរាល់ៗ បរិវេណ ๑ រឿងអាវាសតែមួយភិក្ខុសន្ឋតឲ្យមានពោងឧបោសថពីរ ๑ រឿងភិក្ខុសន្ឋតពោងឧបោសថតូចពេក ๑ រឿងភិក្ខុវិវស្សាប្រជុំគ្នាធ្វើឧបោសថមុនភិក្ខុចាស់វស្សា ๑ រឿងក្រុងរាជគ្រឹះមានអាវាសច្រើនតែមានសីមាជាមួយគ្នា ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតអវិប្បវាសសីមា និងសម្មតិសមានសំវាសសីមាមុន រួចសម្មតិអវិប្បវាស-សីមាក្រោយ ๑ រឿងសូត្រកម្មវាចាដកសីមា ๑ រឿងគាមសីមាដែលសង្ឃមិនបានសន្ឋត ๑ រឿងនទីសីមា សមុទ្ទសីមា ជាតស្សរសីមា និងខនុកុក្ខេប-សីមា ๑ រឿងឆព្វគ្គិយភិក្ខុទម្លាយសីមាដោយសីមា ๑ រឿងឆព្វគ្គិយ ភិក្ខុគ្របសីមាគេដោយសីមារបស់ខ្លួន ๑ រឿងភិក្ខុសង្ស័យថាឧបោសថមានប៉ុន្មាន និងភិក្ខុសង្ស័យថាឧបោសថកម្មមានប៉ុន្មាន ๑ រឿងភិក្ខុសង្ស័យថា ជាតិ-

មោក្ខទេសមានប៉ុន្មាន ១ រឿងភិក្ខុមានភ័យអំពីមនុស្សនៅក្នុងជង្ហែព្រៃ ១ រឿងសម្តែងបាតិមោក្ខសង្ឃបដោយឥតមានសេចក្តីអន្តរាយ ១ រឿងភិក្ខុសម្តែងធម៌ដោយឥតមានគេអារាធនា ១ រឿងភិក្ខុសូរវិន័យដោយឥតមានសម្មុតិ ១ រឿងពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុគំរាមពួកភិក្ខុមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ១ រឿងពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុគំរាមបំណងនឹងធ្វើឲ្យវិនាស ដល់ពួកភិក្ខុមានសីលជាទីស្រឡាញ់ម្តងទៀត ១ រឿងព្រះអង្គអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុសូមឱកាស ហើយសឹមចោទ ១ រឿងព្រះអង្គអនុញ្ញាតឲ្យហាមឃាត់អធម្មកម្ម ១ រឿងព្រះអង្គអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុ ៤ រូប ឬ ៥ រូបហាមឃាត់បាន បើ ២ រូប ៣ រូបឲ្យប្រកាសសេចក្តីយល់ឃើញ ១ រឿងពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុសម្តែងបាតិមោក្ខក្លែង ធ្វើសំឡេងមិនឲ្យឮច្បាស់ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលសម្តែងបាតិមោក្ខ ខំប្រឹងប្រែងធ្វើសំឡេងឲ្យឮច្បាស់ ១ រឿងទេវទត្តសម្តែងបាតិមោក្ខដល់បរិសទ្យមានទាំងគ្រហស្ថ ១ រឿងពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុឥតមានគេអារាធនាហើយសម្តែងបាតិមោក្ខ ១ រឿងភិក្ខុនៅក្នុងចោទនាវត្ថុ មិនស្គាល់ថ្លៃឧបោសថជាដើម ១ រឿងភិក្ខុច្រើនរូបមិនស្គាល់ថ្លៃឧបោសថជាដើម ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យបញ្ជូនភិក្ខុមួយរូបទៅរៀនបាតិមោក្ខ ក្នុងអាវាសជិតខាងក្នុងថ្ងៃនោះ ១ រឿងភិក្ខុខ្វិនទួលបង្គាប់ភិក្ខុចាស់ហើយមិនបានទៅ ១ រឿងមនុស្សសួរភិក្ខុថាប៉ុន្មានកើត ប៉ុន្មានរោច ១ រឿងមនុស្សសួរថាចំនួនភិក្ខុមានប៉ុន្មានអង្គ ១ រឿងភិក្ខុមិនដឹងថាថ្ងៃឧបោសថហើយទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុកឆ្ងាយ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុប្រាប់ថ្ងៃឧបោសថដល់ភិក្ខុផងគ្នា ១ រឿងព្រះថេរៈភ្លេចឧបោសថកាល ១

រឿងអាវាសមួយមានពេងឧបោសថស្មោកគ្រោក ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យ ក្រាលអាសនៈក្នុងពេងឧបោសថ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យអុជប្រទីបក្នុងពេង ឧបោសថ ១ រឿងភិក្ខុដើរទៅកាន់ទិសមិនលាអាចារ្យឧបជ្ឈាយ៍ ១ រឿងភិក្ខុ ជំទែជាពហុស្សូត ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យបញ្ជូនភិក្ខុមួយរូបទៅ រៀនបាតិមោក្ខ ក្នុងអាវាសជិតខាងក្នុងថ្ងៃនោះ ១ រឿងភិក្ខុច្រើនរូបមិនឆ្ងាស នៅចាំវស្សាក្នុង អាវាសមួយ ១ រឿងទ្រង់ឲ្យសង្ឃប្រជុំធ្វើឧបោសថ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យ ភិក្ខុឈឺឲ្យបារិសុទ្ធិ ១ រឿងទ្រង់ឲ្យសង្ឃប្រជុំធ្វើកម្ម ១ រឿងពួកញាតិមក ចាប់ភិក្ខុមួយអង្គក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ១ រឿងគគ្គភិក្ខុ ១ រឿងភិក្ខុ ៤ រូបនៅក្នុង អាវាសមួយ ១ រឿងភិក្ខុ ៣ រូបនៅក្នុងអាវាសមួយ ១ រឿងភិក្ខុ ២ រូបនៅ ក្នុងអាវាសមួយ ១ រឿងភិក្ខុមួយរូបនៅក្នុងអាវាសមួយ ១ រឿងភិក្ខុត្រូវ អាបត្តិ ១ រឿងឆព្វគ្គិយភិក្ខុសម្តែងសភាគាបត្តិ ១ រឿងភិក្ខុរលឹកឃើញទុវ អាបត្តិក្នុងពេលដែលសម្តែងបាតិមោក្ខ ១ រឿងសង្ឃទាំងអស់ត្រូវសភាគាបត្តិ ហើយមានសេចក្តីសង្ស័យ ១ រឿងសង្ឃមិនស្គាល់នាម និងគោត្ររបស់ អាបត្តិ ១ រឿងភិក្ខុជាពហុស្សូត ១ រឿងអាវាសិកភិក្ខុច្រើនរូប ១ រឿង អាវាសិកភិក្ខុជំទែស្មើៗ គ្នា ១ រឿងអាវាសិកភិក្ខុជំទែតិចជាង ១ រឿងបរិសទ្យ មិនទាន់ក្រោកចេញ ១ រឿងបរិសទ្យខ្លះក្រោកចេញទៅហើយ ១ រឿង បរិសទ្យទាំងអស់ក្រោកចេញទៅហើយ ១ រឿងអាវាសិកភិក្ខុបានដឹងថា អាវាសិកភិក្ខុជំទែមកមិនទាន់ដល់ ១ រឿងភិក្ខុមានសេចក្តីសង្ស័យ ១ រឿង ភិក្ខុមានសេចក្តីរង្កៀសថា យើងគួរធ្វើឧបោសថ ឬមិនគួរធ្វើ ១ រឿងភិក្ខុដឹង

ថា មានអាវាសិកកិក្ខុដទៃមកមិនទាន់ដល់ ១ រឿងកិក្ខុឃើញអាការជាដើម របស់អាវាសិកកិក្ខុ ១ រឿងកិក្ខុឮអាការជាដើមរបស់អាវាសិកកិក្ខុ ១ រឿងអាគន្តុកកិក្ខុនិងអាវាសិកកិក្ខុ ១ រឿងអាវាសិកកិក្ខុថាថ្ងៃចាតុទ្ទសីតែអាគន្តុក-កិក្ខុថាថ្ងៃបណ្ណរសី ១ រឿងថ្ងៃមួយរោច ឬមួយកើតរបស់អាវាសិកកិក្ខុ តែអាគន្តុកកិក្ខុថាថ្ងៃបណ្ណរសី ១ រឿងអាវាសិកកិក្ខុ និងអាគន្តុកកិក្ខុទាំងពីរពួកមានភេទ និងសំវាសផ្សេងគ្នា ឬស្មើគ្នា ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យកិក្ខុធ្វើឧបោសថ ដោយការឲ្យបារិសុទ្ធិឈ្មោះបារិវាសិកៈ ១ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យធ្វើឧបោសថខុសថ្ងៃឧបោសថ រៀវលែងតែសង្ឃសាមគ្គីឧបោសថចេញ ១ ឧទ្ទានទាំងនេះ ជាហេតុធ្វើរឿងឲ្យជាក់ច្បាស់ឡើង យើងបានចំណែកចែកទុកហើយ ។

អដ្ឋកថា

វគ្គាសមគ្គសញ្ញិនោបណ្ណាសកាធិកថា

[១៩១] *អដ្ឋកថាវិនិច្ឆ័យក្នុងអនាបត្តិបណ្ណាសក គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បទថា* **តេ ឯ ជានិំសុ** *សេចក្តីថា ភិក្ខុដែលជាម្ចាស់ទីកន្លែងទាំងនោះ មិនដឹងថា ភិក្ខុទាំងឡាយចូលសីមាហើយ ឬមិនដឹងថា កំពុងចូល ។*

បទថា **អថញ្ញេ អាវាសិកា ភិក្ខូ អាគច្ឆន្តិ** *សេចក្តីថា ភិក្ខុម្ចាស់ទីកន្លែងពួកជនៃទៅកាន់ស្រុក ឬព្រៃ ដោយកណីយកិច្ចណាមួយហើយ មកកាន់ទីកន្លែងភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយហើយ ។*

បទថា **វគ្គា សម្មគ្គសញ្ញិនោ** *សេចក្តីថា ពួកភិក្ខុដែលជាម្ចាស់កន្លែង ឈ្មោះថា កម្មជាពួក ព្រោះភិក្ខុទាំងឡាយជនៃនោះ កន្ទងសីមាចូលមក តែពួកលោក ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីសម្គាល់ថា ព្រមព្រៀង ព្រោះមិនដឹងការដែលភិក្ខុពួកជនៃនោះកន្ទងសីមាចូលមក ។*

[១៩២] *វិនិច្ឆ័យក្នុងវគ្គាសមគ្គសញ្ញិនោបណ្ណាសក គប្បីជ្រាបដូច្នេះ បទថា* **តេ ជានន្តិ** *សេចក្តីថា ពួកភិក្ខុដែលជាម្ចាស់ទីកន្លែងស្ថិតនៅលើគ្នំ ឬលើគោក ឃើញពួកភិក្ខុជនៃកន្ទងសីមាចូលមកហើយ ឬកំពុងកន្ទងចូលមក តែពួកលោកមានសេចក្តីសម្គាល់ថា ព្រមព្រៀង ព្រោះមិនដឹង ឬព្រោះសម្គាល់ថា នឹងជាអ្នកមកជាមួយគ្នាហើយ ។ វេមតិកបណ្ណាសក: មានអត្ថងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។*

[១៩៤] *វិនិច្ឆ័យក្នុងកុក្កុចបកតបណ្ណាសក គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បុគ្គល*

ដែលត្រូវសេចក្តីចង់បានគ្របសង្កត់ហើយ លោកពោលថា បុគ្គលដែលការចង់បានចាក់ដោតហើយ យ៉ាងណា ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ សូម្បីធ្វើការសន្និដ្ឋានក្នុងលំដាប់ដំបូងហើយ ត្រូវសេចក្តីរង្កៀស ពោល គឺភាពជាអ្នកមានការសម្គាល់ក្នុងការមិនគួរ ថាជាការគួរ គ្របសង្កត់ ក្នុងខណៈធ្វើ គប្បីជ្រាបថា ជាបុគ្គលដែលការរង្កៀសរួតរឹតទុកហើយ ដូច្នោះ ។

[๑๙๕] ក្នុងភេទបុរេភ្លាបណ្ណវសក លោកកាត់អាបត្តិថុល្លច្ច័យ ព្រោះហេតុដែលអកុសលចិត្តខ្លាំងក្លា ។

[๑๙๖] ក្នុង **អារាសិកេន អាគន្តុកេបេយ្យាល** គប្បីជ្រាបបទជាដើមថា **តេ ន ជានន្តិ អត្តញ្ញេ អាគន្តុកា** ដូចបទដែលបានពោលហើយក្នុង **អារាសិកេន អារាសិកេបេយ្យាល** ដែលមានមកអំពីមុនថា **តេ ន ជានន្តិ អត្តញ្ញេ អារាសិកា** ជាដើម ។

ឯក្នុង **អាគន្តុកេន អារាសិកេបេយ្យាល** គប្បីបន្ថែមបទថា **អាគន្តុកា ភិក្ខូ សន្និបតន្តិ** ដូចបទដែលមកក្នុង **បុរិមបេយ្យាល** ថា **អារាសិកា ភិក្ខូ សន្និបតន្តិ** តែក្នុង **អាគន្តុកេន អាគន្តុកេបេយ្យាល** គប្បីប្រកបដោយអំណាចអាគន្តុកភិក្ខុក្នុងបទទាំងពីរដូច្នេះឯង ។

[๑๙๗] វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **អារាសិកានំ ភិក្ខូនំ ចាតុទฺทสោ โหติ อาคนฺตุกานំ ปณฺณรสោ** នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ឧបោសថរបស់អាគន្តុក: ពួកណាជាថ្ងៃ ๑๕ គប្បីជ្រាបថា អាគន្តុក:ទាំងនោះមកហើយអំពីក្រៅដែន ឬបានធ្វើឧបោសថដែលកន្លងទៅហើយជាថ្ងៃ ๑๔ ។

បទថា **អាវាសិកានំ អនុវត្តិតព្ពំ** *សេចក្តីថា កាលពួកភិក្ខុដែលជាម្ចាស់ទីកន្លែងកំពុងធ្វើបុព្វកិច្ចថា* **អជ្ជុបោសថោ ចាតុទ្ទសោ** *ឧបោសថថ្ងៃនេះ ១៤ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុគប្បីអនុលោមតាម គឺមិនគប្បីជំទាស់ ។*

បទថា **ឆាកាមា ឆាតព្ពា** *សេចក្តីថា សាមគ្គីដែលពួកភិក្ខុម្ចាស់ទីកន្លែងមិនគប្បីឲ្យដល់ពួកអាគន្តុកភិក្ខុដោយការមិនពេញចិត្ត ។*

[១៩៨] *បទថា* **អាវាសិកាការំ** *បានដល់ អាការ អធិប្បាយថា អាចារៈនៃភិក្ខុម្ចាស់ទីកន្លែង ។ ក្នុងបទទាំងពួងក៏នយនេះ ។*

សការៈជាគ្រឿងចាប់អាចារសណ្ឋាននៃភិក្ខុ ដែលជាម្ចាស់កន្លែងទាំងនោះថា ភិក្ខុទាំងនេះជាអ្នកដល់ព្រមដោយវត្តឬទេហ្ន៎ ឈ្មោះថា អាការ ។

ធម្មជាតិដែលធ្លុះបញ្ចាំងភិក្ខុដែលជាម្ចាស់កន្លែងទាំងនោះ ដែលសម្ងំនៅក្នុងទីនោះៗ អធិប្បាយថា ដែលឲ្យដឹងបានសូម្បីមើលមិនឃើញ ឈ្មោះថា លិង្គ ។

ធម្មជាតិដែលឃើញ ហើយដឹងនូវភិក្ខុម្ចាស់កន្លែងទាំងនោះថាមាន ឈ្មោះថា និមិត្ត ។

សការៈជាគ្រឿងចង្អុលបង្ហាញភិក្ខុជាម្ចាស់កន្លែងទាំងនោះថា ជាអ្នកមានបរិក្ខារដូច្នេះ អធិប្បាយថា ជាហេតុបានគោលអាងដូច្នោះ ឈ្មោះថា ឧទ្ទេស ។

*ពាក្យថា អាការទាំងអស់នោះជាដើម ជាឈ្មោះរបស់សេនាសនបរិក្ខារផ្សេងៗ មានគ្រែ និងតាំង ដែលរៀបចំទុកល្អហើយជាដើម និងជាឈ្មោះនៃ

សូរជើងជាដើម ឯពាក្យថា អាការជាដើមនោះ គប្បីប្រកបតាមដែលគួរប្រកបសូម្បីក្នុងអាការរបស់អាគន្តុកភិក្ខុជាដើម ក៏នយនេះឯង ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អញ្ញាតកំ** *បានដល់ ជារបស់នៃភិក្ខុពួកដទៃ ។*

បីបទថា **ចាដាឆំ ឆោតំ ឧទកឆិសេ្សកំ** *បានដល់ កន្លែងស្រោចទឹកនៃជើងទាំងឡាយដែលលាងហើយ ។ ឯកវចនៈក្នុងបទថា* **ឆោតំ** *គប្បីជ្រាបក្នុងអត្ថនៃពហុវចនៈ ។*

ម្យ៉ាងទៀត បាឋៈថា **ចាដាឆំ ឆោតឧទកឆិសេ្សកំ** *សេចក្តីថា កន្លែងជាទីស្រោចទឹកសម្រាប់លាងជើងទាំងឡាយ ។*

[๑๙๙] *វិនិច្ឆ័យក្នុងនានាសំវាសកាទិវត្តៈ គប្បីជ្រាបដូច្នេះ បទថា* **សមានសំវាសកឆិដ្ឋឹ** *បានដល់ ការយើញថា ភិក្ខុជាម្ចាស់កន្លែងទាំងនេះមានសំវាសស្មើគ្នា ។*

បទថា **ឧ បុចេ្ឆយ្យ** *បានដល់ មិនសួរដល់លទ្ធិនៃភិក្ខុដែលជាម្ចាស់កន្លែងទាំងនោះ គឺមិនសួរមុន ធ្វើវត្ត និងបដិវត្ត គឺវត្តធំតូចហើយ ធ្វើឧបោសថរួមគ្នា ។*

បទថា **ឆាភិវិនយេ្ឆ** *បានដល់ មិនអាចនឹងញុំាញី គឺហាមប្រាមប្រការដែលជានានាសំវាសគ្នាបាន អធិប្បាយថា ឲ្យភិក្ខុម្ចាស់កន្លែងទាំងនោះលះបង់ទិដ្ឋិនោះមិនបាន ។*

[๒๐๐] *បទថា* **សភិក្ខុកា អាវាសា** *សេចក្តីថា ភិក្ខុទាំងឡាយ*

ដែលធ្វើឧបោសថមាននៅក្នុងអាវាសណា កិក្ខុមិនអាចចេញអំពីអាវាសនោះ ទៅកាន់ អាវាសណាក្នុងថ្ងៃនោះឯង អាវាសនោះ មិនទាន់បានធ្វើឧបោសថ មិនគួរទៅ ។

ពីរបទថា **អញ្ញត្រ សង្ឃេន** *បានដល់ វៀរចាកភិក្ខុទាំងឡាយដែល គ្រប់ចំនួនជាសង្ឃ ។*

ពីរបទថា **អញ្ញត្រ អន្តរាយា** *បានដល់ វៀរអន្តរាយ ១០ ដែល ពោលហើយខាងដើមចេញ ។ តែបើមានអន្តរាយក៏គួរនឹងទៅជាមួយសង្ឃ ។ មានខ្លួនជាគម្រប់ ៤ ឬមានខ្លួនជាគម្រប់ ៥ ដោយកំណត់យ៉ាងតិចបំផុត ។*

បទេសឯណាមួយ មានសាលានវកម្មជាដើម ឈ្មោះអនាវាស ។ ដូច ជាអាវាសជាដើម កិក្ខុមិនគួរទៅយ៉ាងណា បើភិក្ខុទាំងឡាយធ្វើឧបោសថជា មួយគ្នាក្នុងវត្ត សីមាក្តី ស៊ីងក្តី ក៏ភិក្ខុមិនគួរទៅដើម្បីអធិដ្ឋានឧបោសថក៏ យ៉ាងនោះ តែបើមានភិក្ខុរបួសនៅត្រង់សីមា និងស៊ីងនេះសោត ទោះទៅកាន់ សម្នាក់ភិក្ខុនោះ គួរ ។ ទោះទៅអំពីអាវាសដែលលើកឧបោសថហើយ គួរ ។ ភិក្ខុណាទៅហើយយ៉ាងនោះ រមែងបានដើម្បីអធិដ្ឋាន ឯភិក្ខុដែលនៅក្នុងព្រៃ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ត្រាច់បិណ្ឌបាតក្នុងស្រុកហើយ ត្រូវត្រឡប់ទៅក្នុងវត្តរបស់ ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ បើចូលទៅកាន់វត្តដទៃ ត្រូវធ្វើឧបោសថក្នុងវត្តនោះមុន សីម ទៅ មិនធ្វើមុនហើយទៅ មិនគួរ ។

បទថា **យំ ជញ្ញា សក្កោមិ អជ្ជេវ គន្តុំ** *សេចក្តីថា ភិក្ខុគប្បីដឹងនូវ អាវាសណាថា អាត្មាអញអាចទៅទីនោះបានក្នុងថ្ងៃនេះឯង អាវាសមាន

សភាគបែបនោះគួរទៅ ។ ពិតហើយ ភិក្ខុនេះសូម្បីធ្វើឧបោសថជាមួយភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងអាវាសនោះ ទីឆជាអ្នកមិនធ្វើអន្តរាយដល់ឧបោសថឡើយនោះឯង ដូច្នេះ ។

[๒๐๑] *ការចូលកាន់ហត្ថបាសប៉ុណ្ណោះជាប្រមាណ ក្នុងបទថា* **ភិក្ខុនិយា ឯសិន្នុបវិសាយ** *ជាដើម ។*

[๒๐๒] *បទថា* **អញ្ញត្រ អវុដ្ឋិតាយ បរិសាយ** *សេចក្តីថា ពិតហើយ ដែលបានឈ្មោះថា ការឲ្យបាវិវាសិយបាវិសុទ្ធិ បាវិសុទ្ធិត្រង់ថ្ងៃវនោចនេះមិនគួរ ចាប់តាំងអំពីបរិស័ទក្រោកចេញទៅ តែកាលបរិស័ទមិនទាន់ក្រោកចេញទៅ រមែងគួរ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា វៀរតែបរិស័ទមិនទាន់ក្រោកចេញទៅ ។ លក្ខណៈនៃបាវិវាសិយ-បាវិសុទ្ធិនោះ គប្បីកាន់យកអំពីវណ្ណនានៃបាវិវាសិយឆន្ទទានសិក្ខាបទ ក្នុងភិក្ខុនីវិភង្គ ។*

[๒๐๓] *បទថា* **អន្តោសត្តេ** *បានដល់ ថ្ងៃដទៃក្រៅអំពីថ្ងៃឧបោសថ ๒ ថ្ងៃនេះ គឺថ្ងៃឧបោសថ ๑๔ មួយ ថ្ងៃឧបោសថ ๑๕ មួយ ។*

[๒๐๔] *បទថា* **អញ្ញត្រ សង្ឃសាមគ្គិយា** *សេចក្តីថា កាលសង្ឃបែកគ្នាហើយ សង្ឃសាមគ្គីឯណាដែលសង្ឃត្រឡប់ធ្វើបានទៀត ដូចសង្ឃសាមគ្គីរបស់ភិក្ខុជែនកោសម្ពី វៀរសង្ឃសាមគ្គីបែបនោះចេញ ។ ឯក្នុងកាលនោះ សង្ឃគប្បីធ្វើឧបោសថ សូម្បីថា* **សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ អជ្ជុបោសថោ សាមគ្គី ។**

ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុពួកណា កាលមានភិក្ខុធ្វើការបង្គ្គជម្លោះវិវាទគ្នាបន្តិចបន្តួច មិនអត់ទ្រាំ ទើបវៀរឧបោសថទុក ហើយត្រឡប់ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នាទៀត ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវធ្វើឧបោសថពិត ដោយប្រការដូច្នេះ ។

វគ្គសមគ្គសញ្ញិនោបណ្ណាសកាទិកថា ចប់

ឧបោសថកវណ្ណនា ចប់

វិនយបិដក មហាវគ្គ

ទុតិយភាគ

វស្សូបនាយិកក្ខន្ធកៈ

[១] *សម័យនោះ ព្រះពុទ្ធមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅវត្តវេឡុវន-កលន្ទកនិវាបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង ការនៅចាំវស្សា ព្រះមានព្រះភាគមិនទាន់បានបញ្ញត្តិដល់ភិក្ខុទាំងឡាយនៅឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ចេញដើរទៅកាន់ចារិកអស់ហេមន្តរដូវខ្លះ អស់គិម្ហរដូវខ្លះ អស់វស្សានរដូវខ្លះ ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណៈ ជាសក្យបុត្តិយ៍ មិនសមបើនឹងដើរទៅកាន់ចារិកអស់ហេមន្តរដូវខ្លះ អស់គិម្ហរដូវខ្លះ អស់វស្សានរដូវខ្លះ ដើរជាន់ស្មៅស្រស់ទាំងឡាយ បៀតបៀននូវវត្ថុដែលមានជីវិត មានឥន្ទ្រិយតែ ១ ញុំាងសត្វតូចៗ ជាច្រើនឲ្យដល់នូវសេចក្តីវិនាសសោះ សូម្បីពួកបរិព្វាជកមានលទ្ធិដទៃទាំងនេះ ដែលជាអ្នកពោលធម៌អាក្រក់ ម្តេចគង់នឹងសម្ងំឈប់សម្រាកនៅចាំវស្សា សូម្បីទាំងពួកសត្វស្លាបនេះទៀតសោត ក៏គង់ធ្វើសម្បុកលើចុងឈើទាំងឡាយ ហើយនឹងសម្ងំឈប់សម្រាកនៅចាំវស្សាដែរ ចម្លែកតែពួកសមណៈជាសក្យ-បុត្តិយ៍នេះ នៅតែដើរទៅកាន់ចារិកអស់ហេមន្តរដូវខ្លះ អស់គិម្ហរដូវខ្លះ អស់វស្សានរដូវខ្លះ ដើរជាន់ស្មៅស្រស់ទាំងឡាយ បៀតបៀនវត្ថុដែលមានជីវិត មានឥន្ទ្រិយតែ ១ ញុំាងសត្វតូចៗ ជាច្រើនឲ្យដល់នូវសេចក្តីវិនាស ។ កាល*

มនុស្សទាំងនោះកំពុងពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បានឮច្បាស់ ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើនូវធម្មីកថាក្នុងវេលានោះឯង រួចហើយទើបទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកអនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុចូលវស្សា[1] ។

[๒] គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា យើងគួរចូលវស្សាក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុចូលវស្សាក្នុងវស្សានរដូវ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ថ្ងៃចូលវស្សា តើមានប៉ុន្មានហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ថ្ងៃចូលវស្សានេះមានពីរ គឺថ្ងៃបុរិមិកា[2]វស្សា ๑ ថ្ងៃបច្ឆិមិកា[3] វស្សា ๑ ភិក្ខុគួរចូលបុរិមិកាវស្សាក្នុងថ្ងៃបន្ទាប់នៃថ្ងៃពេញបូណ៌មីខែអាសាធ (គឺថ្ងៃ ๑ រោច ខែអាសាធ) ភិក្ខុគួរចូលបច្ឆិមិកាវស្សាក្នុងថ្ងៃដែលកន្លងហួស ๑ ខែ អំពីថ្ងៃពេញបូណ៌មីខែអាសាធ (គឺថ្ងៃ ๑ រោច ខែស្រាពណ៌) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ថ្ងៃចូលវស្សាមានតែពីរយ៉ាងនេះឯង ។

[๓] សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុបានចូលវស្សាហើយ ក៏ចេញដើរទៅកាន់ចារិកក្នុងកណ្តាលវស្សា ។ មនុស្សទាំងឡាយពោលទោស តិះ-

---

๑- សូមមើលអដ្ឋកថាខាងក្រោម ។ ๒- ថ្ងៃចូលវស្សាមុន ។ ๓- ថ្ងៃចូលវស្សាក្រោយ ។

ដៀល បន្ទុះបង្អាប់ដូចក្នុងគ្រាមុននោះទៀតថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍ មិនសមបើនឹងដើរទៅកាន់ចារិកអស់ហេមន្តរដូវខ្លះ អស់គិម្ហរដូវខ្លះ អស់វស្សានរដូវខ្លះ ដើរជាន់ស្មៅស្រស់ទាំងឡាយ បៀតបៀនវត្ថុដែលមានជីវិត មានឥន្ទ្រិយតែមួយ ញាំងពួកសត្វតូចៗ ជាច្រើនឲ្យដល់នូវសេចក្តីវិនាសសោះ យ៉ាងដូចជាពួកតិរ្ថិយដទៃនេះ ដែលពោលធម៌អាក្រក់ ម្តេចគង់នឹងសម្ងំឈប់សម្រាកនៅចាំវស្សា អស់ទាំងពួកសត្វស្ថាបនេះទៀតសោត ក៏ធ្វើសម្បុកទាំងឡាយទុកនៅលើចុងឈើទាំងឡាយ ហើយនឹងសម្ងំនៅចាំវស្សាជួចគ្នាដែរ ចម្លែកតែពួកសមណៈជាសក្យបុត្តិយ៍នេះ ម្តេចឡើយក៏នៅតែដើរទៅកាន់ចារិក អស់ហេមន្តរដូវខ្លះ អស់គិម្ហរដូវខ្លះ អស់វស្សានរដូវខ្លះ ដើរជាន់ស្មៅស្រស់ទាំងឡាយ បៀតបៀនវត្ថុដែលមានជីវិត មានឥន្ទ្រិយតែមួយ ញាំងពួកសត្វតូចៗ ជាច្រើនឲ្យដល់នូវសេចក្តីវិនាស ។ កាលមនុស្សទាំងនោះកំពុងពោលទោសតិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បានឮច្បាស់ ។ ពួកភិក្ខុណាដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ភិក្ខុទាំងនោះក៏ពោលទោស តិះដៀលបន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុចូលវស្សាហើយ មិនសមបើនឹងចេញដើរទៅកាន់ចារិកក្នុងកណ្តាលវស្សាសោះ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា រួចហើយ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកបញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចូលវស្សាហើយ មិននៅចាំបុរិមិកាវស្សាអស់ខែ ៣ ឬបច្ឆិមិកាវស្សាអស់ខែ ៣ ទេ មិនត្រូវចៀសចេញទៅកាន់ចារិកឡើយ ភិក្ខុ

ณาเจ็ปสเจញ្ជាទៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๔] *សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុមិនប្រាថ្នានឹងចូលវស្សា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកុំមិនចូលវស្សាឡើយ (គឺត្រូវតែចូលវស្សា) ភិក្ខុណាមិនចូលវស្សា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុមិនប្រាថ្នានឹងចូលវស្សាក្នុងថ្ងៃចូលវស្សានោះ ក៏ក្លែងដើរចេញពីទីអាវាស ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនប្រាថ្នានឹងចូលវស្សាក៏ក្លែងដើរចេញពីអាវាសទៅក្នុងថ្ងៃចូលវស្សានោះមិនបានទេ ភិក្ខុណាចេញដើរទៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។*

[๕] *សម័យនោះឯង ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ទ្រង់មានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីនឹងលើកខែ ក៏បញ្ជូនរាជបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គួរតែចូលវស្សាក្នុងខែខាងមុខ (ខែអាសាធក្រោយ) ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុប្រព្រឹត្តទៅតាមស្តេចទាំងឡាយចុះ ។*

อัฏฐกถา

วัสสูปนายิกขันธกะ

[๑] วินิจฉัยในวัสสูปนายิกขันธกะ คัมภีร์ท่านกล่าวไว้ดังนี้ บทว่า **อปฺป-ญฺญตฺโต** ได้แก่ ทรงมิได้ทรงอนุญาต หรือว่า มิได้ทรงห้าม ฯ

ในบทว่า **เตน ภิกฺขู** ได้แก่ ภิกษุทั้งปวงนั่นแล ฯ **สพฺเพ** ได้แก่ ภิกษุทั้งปวงนั่นเทียว ฯ

สัตว์ทั้งปวงที่เที่ยวไปในอากาศ ชื่อว่า ปักษี ฯ

บทว่า **สพฺพาสยิสฺสนฺติ** ความว่า ปักษีทั้งปวงก็จักมีความอาลัยในที่อยู่ของตนในที่ใดที่หนึ่ง ฯ

ในบทว่า **สพฺพาตํ อาคาเนยฺยา** ได้แก่ พึงถึงซึ่งความพินาศ ฯ

[๒] ในบทว่า **วสฺสาเน วสฺสํ อุปคนฺตุ** ความว่า เพื่อจะเข้าจำพรรษา ๓ เดือน ในเวลาต้นฤดูฝน ฯ

ในบทว่า **กติ นุ โข วสฺสูปนายิกา** ความว่า วันเข้าจำพรรษามีกี่วันหนอ ฯ

วินิจฉัยในบทว่า **อปรฉฏฺฐิยา อาสาฬฺหิยา** ดังนี้ว่า วันที่ ๑ แห่งเดือน ๑๑ ที่ล่วงไปแล้ว ในเดือนอาสาฬหะนั้น ที่ล่วงไปแล้วนั่นเทียว เพราะเหตุนั้น เดือน ๑๑ ในเดือนอาสาฬหะนั้น ชื่อว่า มีวันที่ ๑ ล่วงไปแล้ว ฯ เวลาเดือน ๑๑ ในเดือนอาสาฬหะนั้นล่วงไปแล้ว คือเป็นอันล่วงไปแล้ว ๑ วัน อธิบายว่า ในวันที่ ๑ นั่นเอง ฯ

សូម្បីក្នុងនិស្សយទី ๒ ក៏មានសេចក្តីថា ๑ ខែ នៃតិថី ๑๕ កើត ខែអាសាឍនោះកន្លងទៅហើយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបតិថី ๑๕ កើត ខែអាសាឍនោះ ឈ្មោះថា មាន ๑ ខែ កន្លងទៅហើយ ។ កាលតិថី ๑๕ កើត ខែអាសាឍនោះកន្លងទៅហើយ គឺឈានកន្លងហើយ ๑ ខែ អធិប្បាយថា មាន ๑ ខែ ពេញបរិបូណ៌ ។ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងថ្ងៃ ๑ រោចបន្ទាប់អំពីពីរកណ្តាលខែអាសាឍ ឬក្នុងថ្ងៃ ๑ រោចបន្ទាប់អំពីពាក់កណ្តាលខែស្រាពណ៌ អំពីថ្ងៃ ๑๕ កើត ខែអសាឍនោះឯង ដែលភិក្ខុអ្នកចូលវស្សា គប្បីរៀបចំវិហារ ហើយតម្កល់ទឹកឆាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ គប្បីធ្វើសាមីចិកម្ម មានថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយជាដើមទាំងពួងឲ្យសម្រេចហើយ គប្បីបន្ទឹងវាចាថា **ឥមស្មឹ វិហារេ ឥមំ តេមាសំ វស្សំ อุเปมิ** *ដូច្នេះ ម្តង ឬពីរដងហើយ ចាំវស្សាចុះ ។*

[๓] *វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា* **យោ បក្កមេយ្យ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះ គប្បីជ្រាបថា ត្រូវអាបត្តិ ព្រោះមិនមានអាល័យ ឬព្រោះឲ្យអរុណរះក្នុងទីដទៃ ។*

[๔] *វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា* **យោ អតិក្កមេយ្យ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា គប្បីជ្រាបថា ត្រូវអាបត្តិជាច្រើនដោយរាប់វត្ត ។*

បើក្នុងថ្ងៃនោះ លោកចូលទៅកាន់ឧបចារវត្ត ๑๐๐ តំបន់ ហើយហួសទៅ គប្បីជ្រាបថា ត្រូវអាបត្តិ ๑๐๐ តែបើហួសឧបចារវត្តទៅហើយ តែនៅមិនទាន់ចូលឧបចារវត្តដទៃ ត្រឡប់មកវិញ គប្បីជ្រាបថា ត្រូវអាបត្តិ ๑ ប៉ុណ្ណោះ ភិក្ខុដែលមិនអាចចាំបុរិមិកាវស្សា ព្រោះអន្តរាយណាមួយ ត្រូវចាំ

ปจฺฉิมิกาวสฺสา ฯ

[๕] *ពីរបទថា* **วสฺสๆ อุกฺกฏฺฐิตุกาเมา** *សេចក្តីថា មានព្រះបំណងនឹងផ្ទាស់ខែដើមរដូវក្តៀងចេញទៅ អធិប្បាយថា មានព្រះបំណងមិនរាប់ខែស្រាពណ៌ នឹងឲ្យរាប់ខែអាសាឍទៀត ។*

ពីរបទថា **อาคเต ชุณฺเห** *អធិប្បាយថា ក្នុងខែអធិកមាស ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **อนุชานามิ ภิกฺขเว ชุณฺหํ อนุวตฺติตุ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតដើម្បីអនុវត្តតាម ដោយទ្រង់ធ្វើក្នុងព្រះទ័យថា ឈ្មោះថា ការវិនាសត្រឹមបន្តិចបន្តួច រមែងមិនមានដល់ភិក្ខុទាំង-ឡាយ ព្រោះផ្ទាស់ប្តូរកាលនៃរដូវក្តៀងចេញទៅ ។ ព្រោះដូច្នោះ ភិក្ខុគួរអនុវត្តតាមក្នុងកម្មដែលជាធម៌ដទៃបាន តែមិនគួរអនុវត្តតាមបុគ្គលណាមួយក្នុងកម្មដែលមិនប្រកបដោយធម៌ ដូច្នេះឯង ។*

សត្តាហកាវណី

[៦] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ គួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ ហើយទ្រង់យាងសំដៅទៅឯក្រុងសាវត្ថី ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ស្រុក ទើបបានដល់ទៅក្រុងសាវត្ថី ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគគង់នៅវត្តជេតពនរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថីនោះឯង ។ សម័យនោះឯង ក្នុងកោសលជនបទ មានឧបាសកឈ្មោះខទេនបានឲ្យគេធ្វើវិហារចំពោះសង្ឃ ។ ឧបាសកនោះក៏បានបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំង-ឡាយថា សូមឲ្យលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ជ្បិតខ្ញុំករុណាប្រាថ្នានឹងថ្វាយទានផង ស្តាប់ធម៌ផង និងបានឃើញភិក្ខុទាំងឡាយផង ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយនិយាយយ៉ាងនេះវិញថា នែអាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគបានបញ្ញត្តហើយថា ភិក្ខុទាំងឡាយចូលវស្សាហើយ មិនបាននៅចាំបុរិមិកាវស្សាអស់ ៣ ខែ ឬបច្ឆិមិកាវស្សាអស់ ៣ ខែទេ មិនត្រូវចេញដើរទៅកាន់ចារិកឡើយ សូមឲ្យខទេនឧបាសកបង្អង់ចាំសិន ទម្រាំតែភិក្ខុទាំងឡាយនៅចាំវស្សារួច លុះចាំវស្សារួចហើយ មុខជានឹងទៅ បើឧបាសកនោះមានការត្រូវធ្វើជាប្រញាប់ សូមឲ្យធ្វើវិហារទុកក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយដែលនៅក្នុងអាវាស ក្នុងទីនោះសិនចុះ ។ ឯខទេនឧបាសកក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ កាលបើអញបានបញ្ជូនពាក្យបណ្តាំទៅហើយ មិនសមបើនឹងមិននិមន្តមកសោះ ជ្បិតអញជាទាយក ជាកប្បិយការកៈ ជាឧបដ្ឋាករបស់សង្ឃ ។ កាលខទេនឧបាសកកំពុងតែពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់

ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បានឮច្បាស់ ។ វេលានោះ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាក្នុងវេលានោះឯង រួចហើយទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើជនទាំង ៧ ពួក គឺភិក្ខុ ១ ភិក្ខុនី ១ សិក្ខមានា ១ សាមណេរ ១ សាមណេរី ១ ឧបាសក ១ ឧបាសិកា ១ បានបញ្ជូនបម្រើមកហើយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទៅ ដោយសត្តាហកវគ្គ (កិច្ចដែលគួរធ្វើបាន ៧ ថ្ងៃ) កាលបើគេមិនបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើជនទាំង ៧ ពួកនេះ បានបញ្ជូនបម្រើមកហើយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទៅបាន កាលបើគេមិនបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់ក្នុងរវាង ៧ ថ្ងៃ[1] ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានឧបាសកបានឲ្យគេធ្វើវិហារ ចំពោះសង្ឃហើយ ។ បើឧបាសកនោះបញ្ជូនបម្រើមកក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំកុណាប្រថ្នានឹងថ្វាយទានផង នឹងស្តាប់ធម៌ផង នឹងឃើញភិក្ខុទាំងឡាយផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានគេបញ្ជូនបម្រើមកហើយ ភិក្ខុត្រូវទៅ ដោយសត្តាហកវគ្គបាន កាលបើឥតមានគេបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងរវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានឧបាសកបានឲ្យគេធ្វើរោងអគ្គិសាលាគំពោះសង្ឃ ។បេ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទវែង ។ ឲ្យ

១- សេចក្តីថា ភិក្ខុលើកសត្តាហៈចេញទៅអំពីវត្តហើយ ត្រូវត្រឡប់មកវត្តខាងក្នុងអស់រយៈថ្ងៃទី ៧ វិញ កុំទៅនៅក្រៅវត្តឲ្យហួសអស់រយៈថ្ងៃទី ៧ ឡើយ ។

គេធ្វើប្រាសាទដំបូលត្រងិល ។ ឲ្យគេធ្វើគុហា ។ ឲ្យគេធ្វើបរិវេណ ។ ឲ្យគេធ្វើបនូប់ ។ ឲ្យគេធ្វើសាលាសម្រាប់ឆាន់ ។ ឲ្យគេធ្វើរោងភ្លើង ។ ឲ្យគេធ្វើកប្បិយកុដិ ។ ឲ្យគេធ្វើវច្ចកុដិ (បង្គន់) ។ ឲ្យគេធ្វើទីចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើរោងចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើសាលានៅនាអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើផ្ទះជាទីរក្សាកាយ ។ ឲ្យគេធ្វើសាលាសម្រាប់ ប្រើប្រាស់នៅនាផ្ទះជាទីរក្សាកាយ ។ ឲ្យគេធ្វើស្រះ ។ ឲ្យគេធ្វើមណ្ឌប ។ ឲ្យគេធ្វើអារាម ។ ឲ្យគេធ្វើទីអារាម ។ បើឧបាសកនោះ បញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំង-ឡាយថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំករុណាប្រុថ្នានឹងថ្វាយទានផង នឹងស្តាប់ធម៌ផង នឹងឃើញភិក្ខុទាំងឡាយផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានគេបញ្ជូនបម្រើមកហើយ ភិក្ខុត្រូវទៅដោយសត្តាហករណីយបាន កាលបើឥតមានគេបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងរវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានឧបាសកចំពោះភិក្ខុច្រើនរូប ។បេ។ បានឲ្យគេធ្វើវិហារចំពោះភិក្ខុ ១ រូប ។ ឲ្យគេធ្វើអឌ្ឍយោគ ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទវែង ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទដំបូលត្រងិល ។ ឲ្យគេធ្វើគុហា ។ ឲ្យគេធ្វើបរិវេណ ។ ឲ្យគេធ្វើបនូប់ទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើរោងសម្រាប់ឆាន់ ។ ឲ្យគេធ្វើរោងភ្លើង ។ ឲ្យគេធ្វើកប្បិយកុដិ ។ ឲ្យគេធ្វើវច្ចកុដិ ។ ឲ្យគេធ្វើទីចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើរោងសម្រាប់ចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើសាលាសម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅនាអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើផ្ទះជាទីរក្សាកាយ ។ ឲ្យគេធ្វើសាលាក្បែរផ្ទះជាទីរក្សាកាយ ។ ឲ្យគេ

ធ្វើស្រះ ។ ឲ្យគេធ្វើមណ្ឌប ។ ឲ្យគេធ្វើអារាម ។ ឲ្យ គេធ្វើទីជីអារាម ។ បើឧបាសកនោះ បញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំករុណាប្រាថ្នានឹងឲ្យទានផង នឹងស្តាប់ធម៌ផង នឹងឃើញភិក្ខុទាំងឡាយផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានគេបញ្ជូនបម្រើមក ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហករណីបាន កាលបើគេមិនបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុគប្បីធ្វើការត្រឡប់វិលមកវិញក្នុងរវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានឧបាសក បានឲ្យគេធ្វើវិហារចំពោះភិក្ខុនីសង្ឃ ចំពោះភិក្ខុនីច្រើនរូប ចំពោះភិក្ខុនី ១ រូប ចំពោះសិក្ខមានាច្រើនរូប ចំពោះសិក្ខមានា ១ រូប ចំពោះសាមណេរច្រើនរូប ចំពោះសាមណេរ ១ រូប ចំពោះសាមណេរីច្រើនរូប ចំពោះសាមណេរី ១ រូប ។ បានឲ្យគេធ្វើអឌ្ឍយោគ ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទវែង ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទ ជំបូលត្រងិល ។ ឲ្យគេធ្វើគុហា ។ ឲ្យគេធ្វើបរិវេណ ។ ឲ្យគេធ្វើបន្ទប់ទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើរោងសម្រាប់ឆាន់ ។ ឲ្យគេធ្វើរោងភ្លើង ។ ឲ្យគេធ្វើកប្បិយកុដិ ។ ឲ្យគេធ្វើវច្ចកុដិ ។ ឲ្យគេធ្វើទីចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើរោងចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើរោងសម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅនាអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើស្រះ ។ ឲ្យគេធ្វើមណ្ឌប ។ ឲ្យគេធ្វើអារាម ។ ឲ្យគេធ្វើទីជីអារាម ។ បើឧបាសកនោះ បញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំករុណាប្រាថ្នានឹងថ្វាយទានផង នឹងស្តាប់ធម៌ផង នឹងឃើញភិក្ខុទាំងឡាយផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានគេបញ្ជូនបម្រើមកហើយ

ភិក្ខុគប្បីទៅ ដោយសត្តាហកវណីបាន កាលបើគេមិនបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុគប្បីធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានឧបាសកបានឲ្យគេធ្វើទីនៅចំពោះខ្លួនឯងវិញ ។ ឲ្យគេធ្វើផ្ទះសម្រាប់ដេក ។ ឲ្យគេធ្វើឃ្លាំង ។ ឲ្យគេធ្វើប៉ម (បញ្ជា) ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទបួនជ្រុង ។ ឲ្យគេធ្វើវានផ្សារ ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទវែង ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទដំបូលត្រងិល ។ ឲ្យគេធ្វើគុហា ។ ឲ្យគេធ្វើបរិវេណ ។ ឲ្យគេធ្វើបន្ទប់ទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើរោងសម្រាប់បរិភោគ ។ ឲ្យគេធ្វើរោងភ្លើង ។ ឲ្យគេធ្វើផ្ទះសម្រាប់ចម្អិនអាហារ ។ ឲ្យគេធ្វើវច្ចកុដិ ។ ឲ្យគេធ្វើទីចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើរោងចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើរោងសម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅនាអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើផ្ទះជាទីរក្សាកាយ ។ ឲ្យគេធ្វើសាលាក្បែរផ្ទះជាទីរក្សាកាយ ។ ឲ្យគេធ្វើស្រះ ។ ឲ្យគេធ្វើមណ្ឌប ។ ឲ្យគេធ្វើអារាម ។ ឲ្យគេធ្វើទីជីអារាម ។ មានការជណ្តឹង (កូនស្រី) ដើម្បីកូនប្រុសក្តី មានការជណ្តឹង (កូនប្រុស) ដើម្បីកូនស្រីក្តី គេមានជំងឺក្តី គេប្រាប់ព្រះសូត្រដែលគេដឹងប្រាកដក្តី ។ បើឧបាសកនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមលោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយនិមន្តមករៀនយកព្រះសូត្រនេះ កុំឲ្យព្រះសូត្រនេះសាបសូន្យទៅឡើយ ។ ម៉្យាងទៀត ឧបាសកនោះមានកិច្ចឯណានីមួយក្តី មានកិច្ចត្រូវធ្វើ (ខានមិនបាន) ក្តី ។ បើឧបាសកនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមលោកដ៏ចម្រើនទាំង-ឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំកុណាប្រាថ្នានឹងថ្វាយទានផង នឹងស្តាប់ធម៌ផង នឹងឃើញ

ភិក្ខុទាំងឡាយផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានគេបញ្ជូនបម្រើមកហើយ ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវគ្គីបាន កាលបើគេមិនបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានឧបាសិកាបានឲ្យគេធ្វើវិហារចំពោះសង្ឃ ។ បើឧបាសិកានោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំកុណាប្រាថ្នានឹងថ្វាយទានផង នឹងស្តាប់ធម៌ផង នឹងឃើញភិក្ខុទាំងឡាយផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានគេបញ្ជូនបម្រើមកហើយ ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវគ្គីបាន កាលបើគេមិនបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានឧបាសិកាបានឲ្យគេធ្វើអឌ្ឍយោគចំពោះសង្ឃ ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទវែង ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទដំបូលត្រងិល ។ ឲ្យគេធ្វើគុហា ។ ឲ្យគេធ្វើបរិវេណ ។ ឲ្យគេធ្វើបន្ទប់ទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើរោងសម្រាប់ឆាន់ ។ ឲ្យគេធ្វើរោងភ្លើង ។ ឲ្យគេធ្វើកប្បិយកុដិ ។ ឲ្យគេធ្វើវច្ចកុដិ ។ ឲ្យគេធ្វើទីចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើរោងចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើរោងសម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅនាអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើផ្ទះជាទីរក្សាកាយ ។ ឲ្យគេធ្វើសាលាក្បែរផ្ទះជាទីរក្សាកាយ ។ ឲ្យគេធ្វើស្រះ ។ ឲ្យគេធ្វើមណ្ឌប ។ ឲ្យគេធ្វើអារាម ។ ឲ្យគេធ្វើទីដីអារាម ។ បើឧបាសិកានោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំកុណាប្រាថ្នានឹងថ្វាយទានផង នឹងស្តាប់ធម៌ផង នឹងឃើញភិក្ខុ

ទាំងឡាយផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានគេបញ្ជូនបម្រើមក ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវណីបាន កាលបើគេមិនបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានឧបាសិកាគេបានធ្វើវិហារចំពោះភិក្ខុច្រើនរូប ។បេ។ ចំពោះភិក្ខុ ១ រូប ចំពោះភិក្ខុនីសង្ឃ ចំពោះភិក្ខុនីច្រើនរូប ចំពោះភិក្ខុនី ១ រូប ចំពោះសិក្ខមានាច្រើនរូប ចំពោះសិក្ខមានា ១ រូប ចំពោះសាមណេរច្រើនរូប ចំពោះសាមណេរ ១ រូប ចំពោះសាមណេរីច្រើនរូប ចំពោះសាមណេរី ១ រូប ។បេ។ បានឲ្យគេធ្វើលំនៅចំពោះខ្លួនឯង ។ ឲ្យគេធ្វើផ្ទះសម្រាប់ដេក ។ ឲ្យគេធ្វើឃ្លាំង ។ ឲ្យគេធ្វើប៉ម (បញ្ចូ) ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទបួនជ្រុង ។ ឲ្យគេធ្វើរានផ្សារ ។ ឲ្យគេធ្វើរោងរានផ្សារ ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទវែង ។ ឲ្យគេធ្វើប្រាសាទដំបូលត្រងិល ។ ឲ្យគេធ្វើគុហា ។ ឲ្យគេធ្វើបរិវេណ ។ ឲ្យគេធ្វើបន្ទប់ទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើរោងសម្រាប់បរិភោគអាហារ ។ ឲ្យគេធ្វើរោងភ្លើង ។ ឲ្យគេធ្វើផ្ទះសម្រាប់ចម្អិនអាហារ ។ ឲ្យគេធ្វើវច្ចកុដិ ។ ឲ្យគេធ្វើទីចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើរោងចង្រ្កម ។ ឲ្យគេធ្វើអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើរោងសម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅនាអណ្តូងទឹក ។ ឲ្យគេធ្វើស្រះ ។ ឲ្យគេធ្វើមណ្ឌប ។ ឲ្យគេធ្វើអារាម ។ ឲ្យគេធ្វើទីដីអារាម ។ មានការដណ្តឹង (កូនស្រី) ដើម្បីកូនប្រុសក្តី មានការដណ្តឹង (កូនប្រុស) ដើម្បីកូនស្រីក្តី គេមានជំងឺក្តី គេប្រាប់ព្រះសូត្រដែលគេដឹងប្រាកដក្តី ។ បើឧបាសិកានោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក

เรียนยกอุเทศพระสูตรนี้ ขอพระสูตรนี้จงสาธยายต่อไปเถิด ฯ ก็ดี ภิกษุนั้นมีกิจอย่างอื่นอีกหรือ (ไม่มี) ก็ดี ถ้าอุบาสิกานั้นพึงบอกใช้ภิกษุทั้งหลายว่า ขอพระคุณเจ้าทั้งหลายจงมา ข้าพเจ้าขอถวายทานแด่พระคุณเจ้าทั้งหลาย และจักฟังธรรมของพระคุณเจ้าทั้งหลาย ฯ ท่านผู้เจริญทั้งหลาย ถ้าอุบาสิกานั้นบอกใช้มาแล้ว ภิกษุพึงไปด้วยสัตตาหกรณียะได้ ถ้าภิกษุไม่ไปเสีย ภิกษุนั้นต้องทุกกฏ ฯ ท่านผู้เจริญทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าภิกษุมีไว้เพื่อสงฆ์ ภิกษุณีมีไว้เพื่อสงฆ์ สิกขมานามีไว้เพื่อสงฆ์ สามเณรมีไว้เพื่อสงฆ์ สามเณรีมีไว้เพื่อสงฆ์ มีไว้เพื่อภิกษุหลายรูป มีไว้เพื่อภิกษุ ๑ รูป มีไว้เพื่อภิกษุณีสงฆ์ มีไว้เพื่อภิกษุณีหลายรูป มีไว้เพื่อภิกษุณี ๑ รูป มีไว้เพื่อสิกขมานาหลายรูป มีไว้เพื่อสิกขมานา ๑ รูป มีไว้เพื่อสามเณรหลายรูป มีไว้เพื่อสามเณร ๑ รูป มีไว้เพื่อสามเณรีหลายรูป มีไว้เพื่อสามเณรี ๑ รูป ฯลฯ มีไว้เพื่อตนเอง ฯ ให้ทำอัคคยาคาร ฯ ให้ทำโรงฉัน ฯ ให้ทำปราสาทมีเรือนยอดเดียว ฯ ให้ทำถ้ำ ฯ ให้ทำบริเวณ ฯ ให้ทำสระน้ำ ฯ ให้ทำโรงสำหรับบริโภคอาหาร ฯ ให้ทำโรงไฟ ฯ ให้ทำกปิยกุฎี ฯ ให้ทำวัจจกุฎี ฯ ให้ทำที่จงกรม ฯ ให้ทำโรงจงกรม ฯ ให้ทำอ่างน้ำ ฯ ให้ทำโรงสำหรับใช้ประโยชน์ในอ่างน้ำ ฯ ให้ทำสระ ฯ

ឲ្យគេធ្វើមណ្ឌប ។ ឲ្យគេធ្វើអារាម ។ ឲ្យគេធ្វើទីដើអារាម ។ បើសាមណេរី នោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ និមន្តមក ខ្ញុំករុណាប្រាថ្នានឹងថ្វាយទានផង នឹងស្តាប់ធម៌ផង នឹងឃើញភិក្ខុ ទាំងឡាយផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានគេបញ្ជូនបម្រើមកហើយ ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវណីបាន កាលបើគេមិនបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុ មិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ។

[๗] សម័យនោះឯង មានភិក្ខុ ១ រូប មានជំងឺ ។ ភិក្ខុនោះបាន បញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ជ្បាតខ្ញុំមានជំងឺ សូមភិក្ខុទាំង-ឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ក្រាប ទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើសហធម្មិកបុគ្គលទាំង ៥ ពួក គឺភិក្ខុ ១ ភិក្ខុនី ១ សិក្ខមានា ១ សាមណេរ ១ សាមណេរី ១ មិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទៅដោយសត្តាហកវណីបាន នឹងនិយាយទៅថ្ងៃដល់ កិច្ចដែលគេបានបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសហ-ធម្មិកបុគ្គលទាំង ៥ ពួកនេះ ទុកជាមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏តថាគត អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទៅដោយសត្តាហកវណីបាន នឹងនិយាយទៅថ្ងៃដល់កិច្ចដែល គេបានបញ្ជូនបម្រើមកនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះមានភិក្ខុឈឺ ។ បើភិក្ខុនោះបញ្ជូនបម្រើ ទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ជ្បាតខ្ញុំមានជំងឺ សូមភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក

*ข้าพเจ้าขอให้ภิกษุทั้งหลายจงมาเถิด ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุไข้นั้นมิได้ส่งคนมา ภิกษุทั้งหลายก็ไม่ควรไปด้วยสัตตาหกรณียะ ควรกล่าวคำนี้ว่า ข้าพเจ้าขอให้ภิกษุไข้จงมาเถิด ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุไข้นั้นส่งคนมาแล้ว ภิกษุทั้งหลายก็ไม่ควรไปด้วยสัตตาหกรณียะ ควรกล่าวคำนี้ว่า ข้าพเจ้าขอให้ภิกษุไข้จ

วิญญัตติวาร ๗ วัน ด้วยคิดว่า อาตมาจักให้ปลงอาบัติทุพภาสิตเสียด้วยตนเอง หรือให้ภิกษุอื่นปลงให้ หรือจักให้ทำวัตรแก่ภิกษุนั้น ๆ ดังนี้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ในศาสนานี้ ทิฏฐิคตสัมปยุตตะเกิดขึ้นแก่ภิกษุแล้ว ๆ ถ้าภิกษุนั้นประพฤติปริวาสในสำนักภิกษุทั้งหลายว่า ทิฏฐิคตสัมปยุตตะเกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้าแล้ว ๆ ขอภิกษุทั้งหลายจงให้ปริวาสแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าขอให้ภิกษุทั้งหลายให้ปริวาสแก่ข้าพเจ้า ๆ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุนั้นประพฤติปริวาสในสำนักภิกษุทั้งหลายแล้ว ก็ภิกษุสงฆ์ให้สัตตาหกรณียะได้ จักให้ปริวาสแก่ภิกษุนั้นเมื่อใด ภิกษุนั้นพึงประพฤติปริวาสในสำนักภิกษุสงฆ์ ๗ วัน ด้วยคิดว่า อาตมาจักให้ปริวาส หรือจักให้ภิกษุอื่นให้ปริวาสแก่ภิกษุนั้น ดังนี้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ในศาสนานี้ ภิกษุควรแก่ธรรมแล้ว ควรแก่ปริวาส ๆ ถ้าภิกษุนั้นประพฤติปริวาสในสำนักภิกษุทั้งหลายว่า ข้าพเจ้าควรแก่ธรรมแล้ว ควรแก่ปริวาส

ទាំងឡាយថា ដ្បិតខ្ញុំគួរនឹងទាញអន្តរាបត្តិមកជាក់ក្នុងមូលាបត្តិ សូមភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវគ្គីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលភិក្ខុបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវេលា ๗ ថ្ងៃ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ឬនឹងសូត្រ (កម្មវាចា) ឬជាគណបូរកៈ ក្នុងការទាញនូវអន្តរាបត្តិមកជាក់ក្នុងមូលាបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ មានភិក្ខុគួរដល់មានត្ត ។ បើភិក្ខុនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ដ្បិតខ្ញុំគួរដល់មានត្តហើយ សូមភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំចង់ឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវគ្គីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វី ដល់កិច្ចដែលភិក្ខុបានបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវេលា ๗ ថ្ងៃ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ឬនឹងសូត្រ (កម្មវាចា) ឬនឹងជាគណបូរកៈក្នុងការឲ្យមានត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានភិក្ខុគួរដល់អព្ភានកម្ម ។ បើភិក្ខុនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំង-ឡាយថា ខ្ញុំគួរដល់អព្ភានកម្មហើយ សូមភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវគ្គីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលភិក្ខុបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវេលា ๗

ថ្ងៃដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ឬនឹងសូត្រ (កម្មវាចា) ឬនឹងជាគណបូរកៈក្នុងអព្ភានកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ សង្ឃមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវកម្ម គឺតជ្ជនីយកម្មក្តី និយស្សកម្មក្តី បព្វាជនីយកម្មក្តី បដិសារណីយកម្មក្តី ឧក្ខេបនីយកម្មក្តី ចំពោះភិក្ខុហើយ ។ បើភិក្ខុនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ឥឡូវសង្ឃមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវកម្មដល់ខ្ញុំហើយ សូមភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវណីបាន នឹងនិយាយទៅថ្ងៃដល់កិច្ចដែលភិក្ខុបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ដោយគិតថា សង្ឃមិនគួរធ្វើនូវកម្ម ឬគួរបង្អោនទៅរកដើម្បីកម្មស្រាលដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ម៉្យាងវិញទៀត កម្ម គឺតជ្ជនីយកម្មក្តី និយស្សកម្មក្តី បព្វាជនីយកម្មក្តី បដិសារណីយកម្មក្តី ឧក្ខេបនីយកម្មក្តី សង្ឃបានធ្វើដល់ភិក្ខុនោះហើយ ។ បើភិក្ខុនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ឥឡូវសង្ឃបានធ្វើនូវកម្មដល់ខ្ញុំហើយ សូមភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវណីបាន នឹងនិយាយទៅថ្ងៃដល់កិច្ចដែលភិក្ខុបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ដោយគិតថា ភិក្ខុនោះគួរប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ គួរសម្របរោម គួរប្រព្រឹត្តវត្តសមគួរដល់កិរិយារលាស់ខ្លួនចេញចាកទោស សង្ឃគប្បី

រម្ងាប់នូវកម្មនោះចេញ ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ មានភិក្ខុនីឈឺ ។ បើភិក្ខុនីនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ដ្បិតខ្ញុំមានជំងឺ សូមលោកម្ងាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យលោកម្ងាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុនីនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហករណីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់ភិក្ខុដែលភិក្ខុនីបានបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងរវាង ៧ ថ្ងៃ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងសែ្វងរកគិលានកត្តព្តី សែ្វងរកគិលានុបដ្ឋាកកត្តព្តី សែ្វងរកគិលានភេសជ្ជៈក្តី នឹងសួរជំងឺក្តី នឹងបម្រើជំងឺក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ សេចក្តីអផ្សុកកើតឡើងដល់ភិក្ខុនីហើយ ។ បើភិក្ខុនីនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំង-ឡាយថា សេចក្តីអផ្សុកកើតឡើងដល់ខ្ញុំហើយ សូមលោកម្ងាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យលោកម្ងាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុនីនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហករណីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់ភិក្ខុដែលភិក្ខុនីបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងរវាង ៧ ថ្ងៃ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងបំបាត់សេចក្តីអផ្សុករបស់ភិក្ខុនី ឬនឹងឲ្យអ្នកដទៃបំបាត់ ឬនឹងធ្វើធម្មកថាដល់ភិក្ខុនីនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ សេចក្តីរង្គៀសកើតឡើងដល់ភិក្ខុនីហើយ ។ បើភិក្ខុនីនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សេចក្តីរង្គៀសកើតឡើងដល់ខ្ញុំហើយ សូមលោកម្ងាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំ

*ประชุมสงฆ์ทั้งสองฝ่ายนิมนต์มาก ฯ ภิกษุณีทั้งสองฝ่าย ถ้าภิกษุณีนั้นมิได้ส่งคืนมาก็ดี

អាត្មាអញនឹងធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងការឲ្យនូវមានត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ មានភិក្ខុនីគួរនឹងទាញអន្តរាបត្តិមកចូលក្នុងមូលាបត្តិ ។ បើភិក្ខុនីនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ជ្បិតខ្ញុំករុណា គួរនឹងទាញអន្តរាបត្តិមកចូលក្នុងមូលាបត្តិ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុនីនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវគ្គិយបាននឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលភិក្ខុនីបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយក្នុងការទាញអន្តរាបត្តិមកចូលក្នុងមូលាបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានភិក្ខុនីគួរដល់អព្ភានកម្មហើយ ។ បើភិក្ខុនីនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ជ្បិតខ្ញុំករុណាគួរដល់អព្ភានកម្មហើយ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំករុណាប្រាថ្នាឲ្យលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុនីនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវគ្គិយបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលភិក្ខុនីបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយក្នុងអព្ភានកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ សង្ឃចង់ធ្វើកម្មគឺ តជ្ជនីយកម្មក្តី និយស្សកម្មក្តី បព្វាជនីយកម្មក្តី បដិសារណីយកម្មក្តី ឧក្ខេបនីយកម្មក្តី ដល់ភិក្ខុនី ។ បើភិក្ខុនីនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ឥឡូវសង្ឃចង់ធ្វើ

กรรมដល់ខ្ញុំករុណាហើយ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុនីនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវណីយបាន ទើងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលភិក្ខុនីបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ๗ ថ្ងៃ ដោយគិតថា សង្ឃមិនគួរធ្វើកម្ម ឬគួរតែបង្អោនទៅដើម្បីកម្មស្រាល ដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ។ មួយទៀត សង្ឃបានធ្វើកម្ម គឺ តជ្ជនីយកម្មក្តី និយស្សកម្មក្តី បព្វាជនីយកម្មក្តី បដិសារណីយកម្មក្តី ឧក្ខេបនីយកម្មក្តីដល់ភិក្ខុនីនោះហើយ ។ បើភិក្ខុនីនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា សង្ឃបានធ្វើកម្មដល់ខ្ញុំករុណាហើយ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំករុណាប្រាថ្នាឲ្យលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុនីនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវណីបាន ទើងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលភិក្ខុនីបានបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ๗ ថ្ងៃ ដោយគិតថា ភិក្ខុនីនោះគួរប្រព្រឹត្តដោយប្រពៃ គួរសម្របរោម គួរប្រព្រឹត្តវត្តសមគួរដល់កិរិយារលាស់ខ្លួនចេញចាកទោស សង្ឃគប្បីរម្ងាប់កម្មនោះដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ សិក្ខមានាមានជំងឺ ។ បើសិក្ខមានានោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ដ្បិតខ្ញុំមានជំងឺ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំករុណាប្រាថ្នាឲ្យលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាសិក្ខមានានោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក

ก็ภิกฺขุคปฺปีเตฺวเยว สตฺตาหกรณีปาน ตีหนิยฺยาเตฺวว ปุริมิกาย อุปคนฺตพฺพา ฯ ตโต ปรมฺปิ

วิลวิญญูกุงวาง ๗ ថ្ងៃ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ឬនឹងសូត្រ (កម្មវាចា) ឬនឹងជាគណបូរកៈក្នុង ឧបសម្បទាកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ មានសាមណេរឈឺ ។ បើសាមណេរនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ដ្បិតខ្ញុំករុណាឈឺ សូមភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំករុណាប្រាថ្នាឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាសាមណេរនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវណីបាន ទើងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលសាមណេរបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ๗ ថ្ងៃ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងជួយស្វែងរកគិលានភត្តក្តី ស្វែងរកគិលានុបដ្ឋាកភត្តក្តី ស្វែងរកគិលានភេសជ្ជៈក្តី សាកសួរជំងឺក្តី បម្រើជំងឺក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ សេចក្តីអផ្សុកកើតឡើងដល់សាមណេរ ฯลฯ សេចក្តីរង្គៀសកើតឡើងដល់សាមណេរ ។ ទិដ្ឋិខុសកើតឡើងដល់សាមណេរ ។ សាមណេរមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីសួរនូវវិស្សា ។ បើសាមណេរនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ដ្បិតខ្ញុំករុណាមានការប្រាថ្នាដើម្បីសួរនូវវិស្សា សូមភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំករុណាប្រាថ្នាឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាសាមណេរនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវណីបាន ទើងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលសាមណេរបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញ ក្នុងវាង ๗ ថ្ងៃ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងសាកសួរវិស្សា ឬនឹងប្រាប់វិស្សា ។ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះមានសាមណេរចង់ឧបសម្បទា ។ បើសាមណេរនោះបញ្ជូន បម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ជ្រាបខ្ញុំកុរណា ចង់ឧបសម្បទា សូមភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំកុរណាប្រាថ្នាឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាសាមណេរនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហករណីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលសាមណេរបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញ ក្នុងរវាង ៧ ថ្ងៃ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងធ្វើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ឬនឹងសូត្រ (កម្មវាចា) ឬនឹងជា គណបូរក:ក្នុងឧបសម្បទាកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ មានសាមណេរីឈឺ ។ បើសាមណេរីនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ជ្រាបខ្ញុំមានជំងឺ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាសាមណេរីនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហករណីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលសាមណេរីបានបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងរវាង ៧ ថ្ងៃដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងសែ្វងរកគិលានកត្ត ឬសែ្វងរកគិលានុបដ្ឋាកកត្ត ឬសែ្វងរកគិលានភេសជ្ជ: ឬសួរជំងឺ ឬបម្រើជំងឺ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ សេចក្តីអផ្សុកកើតទ្បើងដល់សាមណេរី ។ សេចក្តីរង្គៀសកើតទ្បើងដល់សាមណេរី ។ ទិដ្ឋិខុសកើតទ្បើងដល់សាមណេរី ។ សាមណេរីមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីសួរនូវវេស្សា ។ មានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីសមាទាននូវសិក្ខា ។ បើសាមណេរីនោះ បញ្ជូនបម្រើ

ទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ដ្បិតខ្ញុំមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីសមាទានទុវសិក្ខា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាសាមណេរីនោះមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវណ្ណីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលសាមណេរីបានបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងធ្វើនូវសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយក្នុងការសមាទានទុវសិក្ខា ។

[៨] សម័យនោះឯង មាតារបស់ភិក្ខុ ១ រូបមានជំងឺ ។ មាតានោះក៏បានបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុជាកូនថា ដ្បិតខ្ញុំមានជំងឺ ខ្ញុំចង់ឲ្យលោកកូននិមន្តមក ។ ក្នុងវេលានោះ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានបញ្ញត្តហើយថា កាលបើជនទាំង ៧ ពួកបានបញ្ជូនបម្រើមកហើយ ភិក្ខុគួរទៅដោយសត្តាហកវណ្ណីបាន កាលបើជនទាំង ៧ ពួកមិនបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនគួរទៅទេ ចំណែកឯពួកសហធម្មិកទាំង ៥ វិញ មិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគួរទៅដោយសត្តាហកវណ្ណីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលគេបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ក៏ឥឡូវមាតារបស់អញនេះមានជំងឺ តែមាតានោះមិនមែនជាឧបាសិកា តើអាត្មាអញត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាពួកជនទាំង ៧ គឺភិក្ខុ ភិក្ខុនី សិក្ខមានា សាមណេរ សាមណេរី មាតា បិតា មិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏តថាគត

អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទៅដោយសត្តាហកវគ្គីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលគេបានបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាពួកជនទាំង ៧ នេះ មិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទៅដោយសត្តាហកវគ្គីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលគេបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ មាតារបស់ភិក្ខុមានជំងឺ ។ បើមាតានោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុជាកូនថា ជ្ឈឹតខ្ញុំមានជំងឺ សូមលោកកូនរបស់ខ្ញុំនិមន្តមក ខ្ញុំចង់ឲ្យលោកកូននិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាមាតាមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវគ្គីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលមាតាបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងស្វែងរកគិលានភត្ត នឹងស្វែងរកគិលានុបដ្ឋាកភត្ត នឹងស្វែងរកគិលានភេសជ្ជៈ ឬនឹងសួរជំងឺ ឬនឹងបម្រើជំងឺ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ បិតារបស់ភិក្ខុមានជំងឺ ។ បើបិតានោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុជាកូនថា ជ្ឈឹតខ្ញុំមានជំងឺ សូមឲ្យលោកកូនរបស់ខ្ញុំនិមន្តមក ខ្ញុំចង់ឲ្យលោកកូននិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាបិតាមិនបានបញ្ជូនបម្រើមក ក៏ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវគ្គីបាន នឹងនិយាយទៅថ្វីដល់កិច្ចដែលបិតាបញ្ជូនបម្រើមកហើយនោះ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងស្វែងរកគិលានភត្ត នឹងស្វែងរកគិលានុបដ្ឋាកភត្ត នឹងស្វែងរកគិលានភេសជ្ជៈ ឬនឹងសួរជំងឺ ឬ

นីងបម្រើជំងឺ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ បងប្អូនប្រុសរបស់ភិក្ខុមានជំងឺ ។ បើបងប្អូនប្រុសនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុជាបងប្អូនថា ដ្បិតខ្ញុំមានជំងឺ សូមឲ្យលោកជាបងប្អូនរបស់ខ្ញុំនិមន្តមក ខ្ញុំចង់ឲ្យលោកជាបងប្អូននិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបងប្អូនប្រុសបញ្ជូនបម្រើមកហើយ ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវណីបាន បើបងប្អូនប្រុសមិនបានបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនគួរទៅទេ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ បងប្អូនស្រីរបស់ភិក្ខុមានជំងឺ ។ បើបងប្អូនស្រីនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុថា ដ្បិតខ្ញុំមានជំងឺ សូមឲ្យលោកជាបងប្អូនប្រុសរបស់ខ្ញុំនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យលោកជាបងប្អូនប្រុសនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបងប្អូនស្រីបានបញ្ជូនបម្រើមកហើយ ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវណីបាន កាលបើបងប្អូនស្រីមិនបានបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ ញាតិរបស់ភិក្ខុមានជំងឺ ។ បើញាតិនោះបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុថា ដ្បិតខ្ញុំមានជំងឺ សូមឲ្យលោកដ៏ចម្រើននិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យលោកដ៏ចម្រើននិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ កាលបើញាតិបញ្ជូនបម្រើមកហើយ ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហ-កវណីបាន កាលបើញាតិមិនបានបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវាង ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ អ្នកធ្វើការឈ្នួលរបស់ភិក្ខុមានជំងឺ ។ បើអ្នកធ្វើការឈ្នួលនោះ

បញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ដ្បិតខ្ញុំករុណាមានជំងឺ សូមឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ខ្ញុំប្រាថ្នាឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកធ្វើការឈ្នួលបញ្ជូនបម្រើមកហើយ ភិក្ខុគប្បីទៅដោយសត្តាហកវគ្គិកបាន កាលបើអ្នកធ្វើការឈ្នួលមិនបានបញ្ជូនបម្រើមកទេ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅទេ ភិក្ខុត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវេលា ๗ ថ្ងៃ ។

[๙] *សម័យនោះឯង មហាវិហាររបស់សង្ឃបាក់បែកទ្រុឌទ្រោមទៅ មានឧបាសកម្នាក់ បានឲ្យគេកាប់យកគ្រឿងឈើនៅក្នុងព្រៃ ។ ឧបាសកនោះក៏បានបញ្ជូនបម្រើទៅក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា បើលោកជ័ចម្រើនទាំងឡាយអាចឲ្យគេនាំយកគ្រឿងឈើនោះទៅបាន ខ្ញុំករុណានឹងប្រគេនគ្រឿងឈើនោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទៅដោយសង្ឃកវគ្គិ (កិច្ចដែលសង្ឃគួរធ្វើ) បាន ហើយត្រូវធ្វើការត្រឡប់វិលវិញក្នុងវេលា ๗ ថ្ងៃ ។*

ភាណវារសម្តែងអំពីភិក្ខុនៅចាំវស្សាជាបឋម ចប់

អដ្ឋកថា

សត្តាហករណីយ

[៦] *វិនិច្ឆ័យក្នុងសត្តាហករណីទាំងឡាយ គប្បីជ្រាបដូចតទៅនេះ ពីរបទថា* **សត្តាហករណីយេន គន្តុំ** *សេចក្តីថា កិច្ចណាដែលភិក្ខុគប្បីធ្វើខាងក្នុង ៧ ថ្ងៃ កិច្ចនោះឈ្មោះថា* **សត្តាហករណីយ** *តថាគតអនុញ្ញាតដើម្បីទៅដោយសត្តាហករណីយកិច្ចនោះជាហេតុ ។*

ពីរបទថា **បហិតេ គន្តុំ** *សេចក្តីថា កាលបើទូក គឺជនទាំង ៧ ពួកមានភិក្ខុជាដើមនេះបញ្ជូនទៅហើយពិត តថាគតអនុញ្ញាតដើម្បីទៅបាន ។*

ច្រើនបទថា **សត្តាហំ សន្និវត្តោ ករណីយោ** *សេចក្តីថា ភិក្ខុគប្បីត្រឡប់មកវិញក្នុង ៧ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ អធិប្បាយថា ភិក្ខុមិនគប្បីឲ្យអរុណទី ៨ រះឡើងក្នុងទីនោះទេ ។*

តាំងអំពីបទថា **ភិក្ខុនីសង្ឃំ ឧទ្ទិស្ស** *ជាដើមទៅ រមែងមានការវិនាសរហូតទៅ ៣ យ៉ាង គឺវត្ថុកុដិ ១ ពោងភ្លើង ១ សាលាពោងភ្លើង ១ ។*

ពោងទុកជាក់របស់របរជាដើម ខ្ញុំបានពោលទុកហើយនោះឯងក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ មានឧទ្ទេសិតសិក្ខាបទជាដើម ឯពោងភត្ត ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ក្នុងវិស្សូបនាយិកក្ខន្ធកៈនេះថា **រសវតី ។**

បទថា **ភាវេយ្យុំ** *(ការជណ្តើង) ខ្ញុំបានពោលហើយ ក្នុងសញ្ចរិត្ត-សិក្ខាបទ ។*

បទទាំងឡាយថា **បុរាយំ សុត្តន្តោ ន បលុជ្ជតិ** *សេចក្តីថា ជរាបសូត្រនេះនៅមិនទាន់សាបសូន្យ ។*

ប្រើនបទថា **អញ្ញតរំ វា បនสฺส กิจฺจំ โหติ กรณียំ วา** *សេចក្តីថា កិច្ចណាមួយដែលឧបាសកនោះគួរជួសជុល រមែងជាកិច្ចគួរធ្វើ គួរសង្រ្គោះយកបាន ។ ឯក្នុងទូតដែលគេបញ្ជូនមកទាំងពួង កាលបើឧបាសកនោះបញ្ជូនអ្នកបម្រើដោយកប្បិយ ដោយពាក្យនេះថា ខ្ញុំប្រាថ្នានឹងថ្វាយទានផង នឹងស្តាប់ធម៌ផង នឹងឃើញភិក្ខុទាំងឡាយផង គួរភិក្ខុទៅបាន ឬដោយវេវចនៈនៃកប្បិយពាក្យទាំងនោះក៏បាន ។ អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបលំដាប់នៃបេយ្យាលយ៉ាងនេះ ពាក្យថា ឧបាសកឲ្យគេសាងវិហារជាដើមចំពោះភិក្ខុសង្ឃ ចំពោះភិក្ខុច្រើនរូប ចំពោះភិក្ខុមួយរូប ចំពោះភិក្ខុនីសង្ឃ ចំពោះភិក្ខុនីច្រើនរូប ចំពោះភិក្ខុនីមួយរូប ចំពោះសិក្ខមានាច្រើនរូប ចំពោះសិក្ខមានាមួយរូប ចំពោះសាមណេរច្រើនរូប ចំពោះសាមណេរមួយរូប ចំពោះសាមណេរីច្រើនរូប ចំពោះសាមណេរីមួយរូប ឧបាសកឲ្យគេសាងលំនៅដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនដែលព្រះតថាគតសម្តែងហើយយ៉ាងនេះ អ្នកសិក្សាគប្បីពោលពាក្យទាំងពួងថា គឺឧបាសិកា ភិក្ខុ ភិក្ខុនី សិក្ខមានា សាមណេរ សាមណេរី ... ចំពោះសង្ឃ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ក្នុងករណីមានប្រការ ๗ នោះ កាលបើអ្នកទាំងអស់នោះ បញ្ជូនបម្រើមកហើយ ភិក្ខុគួរទៅបាន ។*

[๗-๘] *បទថា* **បฺหฺเน สตฺตาหกรณียេน** *សេចក្តីថា កាលសហធម្មិកមិនបានបញ្ជូនទូតមកនិមន្ត ភិក្ខុក៏គួរទៅ ដោយហេតុដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងទុកពិស្តារខាងមុខ ដោយន័យជាដើមយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងស្វែងរកគិលានកត្ត ឬគិលានុប្បដ្ឋាកកត្ត ឬកេសជ្ជៈដល់សហធម្មិក*

ទាំង ๕ មានភិក្ខុជាដើមទាំងនោះក្តី នឹងសួរជំងឺក្តី នឹងព្យាបាលក្តី ។ សូម្បីក្នុងទីនៃមាតាបិតា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតទុកហើយខាងមុខក៏នយនេះដូចគ្នា ។ តែក្នុងអន្ធកអដ្ឋកថាពោលថា ជនទាំងឡាយណា ជាឧបដ្ឋាករបស់មាតាបិតា ដែលជាញាតិក្តី មិនមែនញាតិក្តី កាលជនទាំងនោះ មិនបានបញ្ជូនទូតមកនិមន្ត ភិក្ខុទោះទៅក៏គួរ ។ ពាក្យនោះលោកមិនបានពោលទុកឡើយ ក្នុងអដ្ឋកថាក្តី ក្នុងបាលីក្តី ព្រោះជួបច្នោះ មិនគួរកាន់យក ។

បទថា **ភិក្ខុភតិកោ** *បានដល់ បុរសដែលនៅជាមួយភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងវត្តជាមួយគ្នា ។*

[๙] បទថា **ឧទ្ទិយតិ** *បានដល់ ទ្រុឌទ្រោម ។*

ពីរបទថា **ភណ្ឌំ ឆេទាបិតំ** *បានដល់ គ្រឿងទុព្វសម្ភារៈដែលគេឲ្យកាត់ទុកហើយ ។*

បទថា **អវហារាបេយ្យុំ** *គឺគប្បីជញ្ជូនមក ។*

បទថា **ឧដ្ឋាហំ** *កាត់បទជា* **ឧដ្ឋេ អហំ ។**

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **សង្ឃករណីយេន** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា កិច្ចណាមួយ ដែលភិក្ខុគប្បីធ្វើក្នុងសេនាសនៈទាំងឡាយ មានវោងឧបោសថជាដើមក្តី ក្នុងទីដែលទ្រង់អនុញ្ញាត មានឆត្រ និងវេទិកានៃព្រះចេតិយជាដើមក្តី ដោយហោចសូម្បីជាសេនាសនៈផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ភិក្ខុ គ្រប់យ៉ាងជាកិច្ចដែលសង្ឃគប្បីធ្វើទាំងអស់ ។ ព្រោះជួបច្នោះ ដើម្បីឲ្យកិច្ចនោះសម្រេច ភិក្ខុគួរទៅដើម្បីជញ្ជូនទុព្វសម្ភារៈជាដើមមក ឬដើម្បីឲ្យវេយ្យាវច្ចៈឲ្យថ្លៃឈ្នួល និង*

រង្វាន់ជាដើមដល់ជនទាំងឡាយ មានជាឯឈើជាដើម ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងវត្តិច្ឆេទដែលផុតអំពីបាលី ក្នុងសត្តាហកវណីយោធិការ គប្បីជ្រាបដូចតទៅនេះថា ភិក្ខុដែលគេមិនបាននិមន្តដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការស្តាប់ធម៌ មិនសមគួរទៅ តែបើភិក្ខុបានធ្វើការសន្យាគ្នាទុកមុនហើយ ក្នុងអាវាសជំមួយកន្លែងថា យើងទាំងឡាយគប្បីប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃឈ្មោះនោះ ដូច្នេះ ក៏ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលដែលគេនិមន្តហើយ ទោះទៅក៏គួរ ។ បើទៅដោយគិតថា អញនឹងបោក ជ្រលក់ចីវរ មិនគួរ ។ តែបើអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍ប្រើទៅ គួរ ។ វត្តនៅក្នុងទីមិនឆ្ងាយ លោកទៅក្នុងវត្តនោះដោយតាំងចិត្តថា អញនឹងត្រឡប់មកក្នុងថ្ងៃនេះឯង តែមិនអាចនឹងមកឲ្យទាន់បាន គួរ ។ រមែងមិនបានដើម្បី នឹងទៅសូម្បីដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ខន្ធសេ និងបរិបុច្ឆាជាដើម ។ តែតែងបានដើម្បីនឹងទៅដោយគិតថា អញនឹងសួរសុខទុក្ខអាចារ្យ បើអាចារ្យពោលជាមួយលោកថា លោកចូរកុំទៅក្នុងថ្ងៃនេះឡើយ ដូច្នេះ ទោះមិនត្រឡប់ ក៏គួរ ។ រមែងមិនបានដើម្បីទៅសួរសុខទុក្ខត្រកូលឧបដ្ឋាក ឬត្រកូលញាតិឡើយ ។

អន្តរាយជាហេតុចៀសចេញទៅ

[๑๐] *សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយបានចាំវស្សាក្នុងអាវាស ๑ ក្នុងកោសលជនបទ ពួកសត្វសាហាវតែងទៅបៀតបៀន ។ ពួកសត្វសាហាវនោះមកចាប់ភិក្ខុទាំងនោះខ្លះ មកចោមព័ទ្ធបង្កើលភិក្ខុទាំងនោះខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយបានចូលវស្សាហើយ មានពួកសត្វសាហាវមកបៀតបៀន ។ ចាប់យកភិក្ខុទាំងនោះទៅក្តី មកចោមព័ទ្ធបង្កើលភិក្ខុទាំងនោះក្តី ។ ភិក្ខុទាំងឡាយត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាវាសនេះឯងមានសេចក្តីអន្តរាយ ហើយចៀសចេញទៅចុះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះជាប់វស្សាតែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយបានចូលវស្សាហើយ ពួកសត្វមានពិស[1] មកបៀតបៀន ។ សត្វទីយជាតិទាំងនោះ ខាំភិក្ខុខ្លះ មកចោមព័ទ្ធបង្កើលភិក្ខុទាំងនោះខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវតាំងចិត្តថា អាវាសនេះឯងមានសេចក្តីអន្តរាយ ហើយចៀសចេញទៅចុះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះជាប់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុទាំងឡាយចូលវស្សាហើយ មានពួកចោរមកបៀតបៀន ។ ចោរទាំងនោះប្លន់ភិក្ខុទាំងឡាយខ្លះ វាយសំពងភិក្ខុទាំងឡាយខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវតាំងចិត្តថា អាវាសនេះឯងមានសេចក្តីអន្តរាយ ហើយចៀសចេញទៅចុះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះជាប់វស្សាតែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយចូលវស្សាហើយ មានពួកបិសាចបៀត*

๑- សីរីសបៈ សំដៅយកសត្វលូនវារ ដែលមានពិស មានពស់ ក្អែបជាដើម ។

ปเวน ฯ ปิสาจทำนองนั้นเข้าไป (ในสรีระของภิกษุทำนองนั้น) ข่ม
นำยก (ภิกษุทำนองนั้น) ได้ข่ม ฯ ภิกษุทำนองนั้นพึงตั้งจิตว่า
อาวาสนี้เป็นของมีเสนาสนะ เราจักเข้าจำพรรษา ฯ ภิกษุทำนองนั้น
ควรจำพรรษา ไม่ควรออกพรรษา ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ในศาสนานี้
ภิกษุทำนองนั้นเข้าจำพรรษาแล้ว ย่อมได้เพียงที่เที่ยวบิณฑบาต ฯ ภิกษุ
ทำนองนั้นก็ยังชีพด้วยอาหารบิณฑบาต ฯ ภิกษุทำนองนั้น พึงตั้งจิตว่า
อาวาสนี้เป็นของมีเสนาสนะ เราจักเข้าจำพรรษา ฯ ภิกษุทำนองนั้น
ควรจำพรรษา ไม่ควรออกพรรษา ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ในศาสนานี้
ภิกษุทำนองนั้นเข้าจำพรรษาแล้ว ย่อมได้เพียงเสนาสนะ ฯ ภิกษุทำ-
นองนั้นก็ยังชีพด้วยเสนาสนะ ฯ ภิกษุทำนองนั้นพึงตั้งจิตว่า อาวาส
นี้เป็นของมีเสนาสนะ เราจักเข้าจำพรรษา ฯ ภิกษุทำนองนั้น ควร
จำพรรษา ไม่ควรออกพรรษา ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ในศาสนานี้ ภิกษุ
ทำนองนั้นเข้าจำพรรษาแล้ว ย่อมได้เพียงน้ำฝนที่ตกลงในเขตบ้าน ฯ
ภิกษุทำนองนั้นก็ยังชีพด้วยอาหารบิณฑบาต ฯ ภิกษุทำนองนั้นพึงตั้งจิตว่า
อาวาสนี้เป็นของมีเสนาสนะ เราจักเข้าจำพรรษา ฯ ภิกษุทำนองนั้น
ควรจำพรรษา ไม่ควรออกพรรษา ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ในศาสนานี้
น้ำฝนที่ตกลงในเขตบ้านของพวกภิกษุที่เข้าจำพรรษาแล้ว ฯ ภิกษุทำ
นองนั้นก็ยังชีพด้วยเสนาสนะ ฯ ภิกษุทำนองนั้นพึงตั้งจิตว่า อาวาส
นี้เป็นของมีเสนาสนะ เราจักเข้าจำพรรษา ฯ ภิกษุทำนองนั้นควร
จำพรรษา ไม่ควรออกพรรษา ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ในศาสนานี้

តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។

[១១] សម័យនោះឯង កាលភិក្ខុទាំងឡាយចូលវស្សាហើយក្នុងអាវាស ១ ស្រាប់តែមានពួកចោរមកនៅក្នុងស្រុកជាទីគោចរ ។ ភិក្ខុទាំងនោះបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រុកជាទីគោចរមានក្នុងទីណា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនៅនៅក្នុងទីនោះចុះ ។ ចំណែកអ្នកស្រុកក៏បែកគ្នាទៅជាពីរផ្នែក ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកស្រុកទាំងឡាយមានចំនួនច្រើនជាងនៅក្នុងទីណា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនៅនៅក្នុងទីនោះបាន ។ (ចំណែក) អ្នកស្រុកដែលឥតមានសទ្ធា ឥតមានសេចក្តីជ្រះថ្លាច្រើនជាង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកស្រុកដែលមានសទ្ធាជ្រះថ្លាមាននៅក្នុងទីណា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនៅនៅក្នុងទីនោះឯង ។

[១២] សម័យនោះឯង ក្នុងកោសលជនបទមានពួកភិក្ខុចូលវស្សាក្នុងអាវាស ១ ក៏មិនដែលបានភោជនសៅហ្មង ឬឧត្តមឲ្យបានឆ្អែតពេញលេញម្តងសោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួកភិក្ខុដែលចូលវស្សាហើយ មិនបានភោជនសៅហ្មង ឬឧត្តមល្មមឆ្អែតពេញលេញទេ ។ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវតាំងចិត្តថា អាវាសនេះឯងមានសេចក្តីអន្តរាយ ហើយចៀស

ចេញទៅចុះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះជាច់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួកភិក្ខុដែលចូលវស្សាហើយបានភោជន
សៅហ្មង ឬឧត្តមលុមឆ្អែតពេញលេញហើយ តែមិនបានភោជនទាំងឡាយ
ឲ្យជាទីសប្បាយសោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវតាំងចិត្តថា អាវាសនេះឯងមាន
សេចក្តីអន្តរាយ ហើយចៀសចេញទៅចុះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះជាច់វស្សា តែមិន
ត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួកភិក្ខុចូលវស្សា
ហើយ បានភោជនសៅហ្មង ឬឧត្តមលុមឆ្អែតពេញលេញ បានភោជនទាំង-
ឡាយ ក៏ជាទីសប្បាយ តែមិនបានភេសជ្ជៈទាំងឡាយជាទីសប្បាយសោះ ។
ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវតាំងចិត្តថា អាវាសនេះឯងមានសេចក្តីអន្តរាយ ហើយចៀស
ចេញទៅចុះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះជាច់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួកភិក្ខុដែលចូលវស្សាហើយ បានភោជន
សៅហ្មង ឬឧត្តម លុមឆ្អែតពេញលេញ បានភោជនទាំងឡាយក៏ជាទីសប្បាយ
បានភេសជ្ជៈទាំងឡាយក៏ជាទីសប្បាយ តែមិនបានអ្នកឧបដ្ឋាកឲ្យសមគួរ
សោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះត្រូវតាំងចិត្តថា អាវាសនេះឯងមានសេចក្តីអន្តរាយ
ហើយចៀសចេញទៅចុះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះជាច់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានស្រីមកប្រលោមភិក្ខុដែលចូល
វស្សាហើយថា សូមលោកម្ចាស់និមន្តមក ខ្ញុំកុរណាប្រគេនជ្រាក់លោកក្តី ខ្ញុំ
កុរណាប្រគេនមាសលោកក្តី ខ្ញុំកុរណាប្រគេនស្រែលោកក្តី ខ្ញុំកុរណាប្រគេន
ចម្ការលោកក្តី ខ្ញុំកុរណាប្រគេនគោឈ្មោលលោកក្តី ខ្ញុំកុរណាប្រគេនគោញី

លោកក្តី ខ្ញុំករុណាប្រគេនខ្ញុំប្រុសលោកក្តី ខ្ញុំករុណាប្រគេនខ្ញុំស្រីលោកក្តី ខ្ញុំករុណាប្រគេនកូនស្រីដើម្បីឲ្យជាភរិយាលោកក្តី ខ្ញុំករុណាជាភរិយាលោកក្តី ខ្ញុំករុណានាំយកស្រីដទៃមកឲ្យជាភរិយាលោកក្តី ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ចិត្តជាធម្មជាតតែងប្រែត្រឡប់រហ័សដោយពិត ក្រែងព្រហ្មចរិយធម៌របស់អាត្មាអញនឹងមានសេចក្តីអន្តរាយ ដូច្នេះហើយត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ ភិក្ខុនោះជាច់វស្សាតែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានស្រីផ្តាមាសមកប្រលោមភិក្ខុដែលចូលវស្សាហើយ ។បេ។ ចុល្លកុមារី (ស្រីចាស់ក្រមុំ) មកប្រលោម ខ្ញើយមកប្រលោម ពួកញាតិមកប្រលោម ពួកស្តេចមកប្រលោម ពួកចោរមកប្រលោម ពួកអ្នកលេងមកប្រលោមថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់និមន្តមក យើងខ្ញុំប្រគេនប្រាក់លោកក្តី យើងខ្ញុំប្រគេនមាសលោកក្តី យើងខ្ញុំប្រគេនស្រែលោកក្តី យើងខ្ញុំប្រគេនចម្ការលោកក្តី យើងខ្ញុំប្រគេនគោឈ្មោលលោកក្តី យើងខ្ញុំប្រគេនគោញីលោកក្តី យើងខ្ញុំប្រគេនខ្ញុំប្រុសលោកក្តី យើងខ្ញុំប្រគេនខ្ញុំស្រីលោកក្តី យើងខ្ញុំប្រគេនកូនស្រីដើម្បីឲ្យជាភរិយាលោកក្តី យើងខ្ញុំនាំយកស្រីដទៃមកឲ្យជាភរិយាលោកក្តី ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ចិត្តជាធម្មជាតតែងប្រែត្រឡប់រហ័សដោយពិត ក្រែងមានសេចក្តីអន្តរាយដល់ព្រហ្មចរិយធម៌របស់អាត្មាអញ ដូច្នេះហើយ ត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ ភិក្ខុនោះជាច់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុចូលវស្សាហើយ ឃើញកំណប់ទ្រព្យឥតមានម្ចាស់ ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ចិត្តជាធម្មជាតតែងប្រែប្រួលរហ័សដោយពិត ក្រែងមានសេចក្តីអន្តរាយដល់ព្រហ្មចរិយធម៌របស់អញ ដូច្នេះហើយ ត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ភិក្ខុនោះជាច់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុចូលវស្សាហើយ ឃើញភិក្ខុច្រើនរូបកំពុងព្យាយាមដើម្បីបំបែកសង្ឃ ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សង្ឃភេទព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា មានទោសធ្ងន់ សូមកុំឲ្យសង្ឃបែកគ្នាក្នុងទីចំពោះមុខអញឡើយ ដូច្នេះហើយត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ ភិក្ខុនោះជាច់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុចូលវស្សាហើយ បានឮដំណឹងថា ពួកភិក្ខុច្រើនរូបព្យាយាមដើម្បីបំបែកសង្ឃ ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ការបំបែកសង្ឃព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា មានទោសធ្ងន់ សូមកុំឲ្យសង្ឃបែកគ្នាក្នុងទីចំពោះមុខអញឡើយ ដូច្នេះហើយត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ ភិក្ខុនោះជាច់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុចូលវស្សាហើយបានឮដំណឹងថា ក្នុងអាវាសឯណោះមានភិក្ខុច្រើនរូបព្យាយាមដើម្បីបំបែកសង្ឃ ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុទាំងនោះជាមិត្តរបស់អាត្មាអញ អាត្មាអញនឹងនិយាយនឹងភិក្ខុទាំងនោះថា នែអាវុសោ ការបំបែកសង្ឃព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា

មានទោសធ្ងន់ អស់លោកដ៏មានអាយុ កុំចូលចិត្តនឹងការបំបែកសង្ឃឡើយ ភិក្ខុទាំងនោះមុខជានឹងធ្វើតាម មុខជានឹងប្រាថ្នាដើម្បីស្តាប់ពាក្យអាត្មាអញ មុខជានឹងផ្អៀងត្រចៀកស្តាប់ ដូច្នេះហើយត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ ភិក្ខុនោះជាច់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុចូលវស្សាហើយ បានឮដំណឹងថា ក្នុងអាវាសឯណោះ មានភិក្ខុច្រើនរូបព្យាយាមដើម្បីបំបែកសង្ឃ ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុទាំងនោះមិនមែនជាមិត្តរបស់អាត្មាអញមែន ប៉ុន្តែថាភិក្ខុទាំងឡាយណាដែលជាមិត្តរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ជាមិត្តរបស់អាត្មាអញដែរ អញនឹងនិយាយប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុទាំងនោះលុះអាត្មាអញបាននិយាយទៅហើយ មុខជានឹងនិយាយប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះថា នែអាវុសោ ការបំបែកសង្ឃ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា មានទោសធ្ងន់ អស់លោកដ៏មានអាយុ កុំចូលចិត្តនឹងការបំបែកសង្ឃឡើយ ភិក្ខុទាំងនោះមុខជានឹងធ្វើតាម មុខជានឹងប្រាថ្នាដើម្បីស្តាប់ពាក្យអាត្មាអញ មុខជានឹងផ្អៀងត្រចៀកស្តាប់ ដូច្នេះហើយត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ ភិក្ខុនោះជាច់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុចូលវស្សាហើយ បានឮដំណឹងថា ក្នុងអាវាសឯណោះ សង្ឃមុខជានឹងបែកព្រោះភិក្ខុច្រើនរូប ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុទាំងនោះជាមិត្តរបស់អញៗ នឹងនិយាយប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះថា នែអាវុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ការបំបែកសង្ឃមានទោសធ្ងន់ លោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយកុំចូល

ចិត្តនឹងការបំបែកសង្ឃឡើយ កិក្ខុទាំងនោះនឹងធ្វើតាម នឹងជ្រាបថ្វាដើម្បីស្តាប់ពាក្យរបស់អញ នឹងផ្អៀងត្រចៀកស្តាប់ ដូច្នេះហើយ ត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ កិក្ខុនោះជាចំវស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុចូលវស្សាហើយ បានឮដំណឹងថា ក្នុងអាវាសឯណោះ សង្ឃមុខជានឹងបែកព្រោះភិក្ខុច្រើនរូប ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុទាំងឡាយនោះឯងមិនមែនជាមិត្តរបស់អាត្មាទេ ប៉ុន្តែថា ភិក្ខុទាំងឡាយណា ដែលជាមិត្តរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ជាមិត្តរបស់អាត្មាអញដែរ អាត្មាអញនឹងនិយាយប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុទាំងនោះលុះអាត្មាអញនិយាយទៅហើយ មុខជានឹងនិយាយប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះថា នែអាវុសោ ការបំបែកសង្ឃព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា មានទោសធ្ងន់ អស់លោកដ៏មានអាយុ កុំចូលចិត្តនឹងការបំបែកសង្ឃឡើយ ភិក្ខុទាំងនោះ មុខជានឹងធ្វើតាម មុខជានឹងជ្រាបថ្វាដើម្បីស្តាប់ពាក្យអាត្មាអញ មុខជានឹងផ្អៀងត្រចៀកស្តាប់ ដូច្នេះហើយ ត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ កិក្ខុនោះជាចំវស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុចូលវស្សាហើយ បានឮដំណឹងថា ក្នុងអាវាសឯណោះ មានភិក្ខុនីច្រើនរូប ព្យាយាមដើម្បីបំបែកសង្ឃ ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ភិក្ខុនីទាំងនោះជាមិត្តរបស់អាត្មាអញពិត អាត្មាអញនឹងនិយាយប្រាប់ភិក្ខុនីទាំងនោះថា នែនាងទាំងឡាយ ការបំបែកសង្ឃ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា មានទោសធ្ងន់ អស់នាងកុំចូលចិត្តនឹងការបំបែកសង្ឃឡើយ ។ ពួកភិក្ខុនីនោះមុខ

ជានឹងធ្វើតាម មុខជានឹងប្រាថ្នាដើម្បីស្តាប់ពាក្យអាត្មាអញ មុខជានឹងផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ ដូច្នេះហើយ ត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ កិក្ខុនោះជាប់វស្សាតែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុចូលវស្សាហើយបានឮដំណឹងថា ក្នុងអាវាសឯណោះមានភិក្ខុនីច្រើនរូប ព្យាយាមដើម្បីបំបែកសង្ឃ ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនីទាំងនោះមិនមែនជាមិត្តរបស់អាត្មាអញមែន ប៉ុន្តែថា ភិក្ខុនីណាដែលជាមិត្តរបស់ភិក្ខុនីទាំងនោះ ភិក្ខុនីទាំងនោះ ក៏ជាមិត្តរបស់អាត្មាអញដែរ អាត្មាអញនឹងនិយាយប្រាប់ភិក្ខុនីទាំងនោះ ភិក្ខុនីទាំងនោះលុះអាត្មាអញនិយាយទៅហើយ មុខជានិយាយប្រាប់ភិក្ខុនីទាំងនោះថា នែនាងទាំងឡាយការបំបែកសង្ឃ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា មានទោសធ្ងន់ ពួកនាងកុំចូលចិត្តនឹងការបំបែកសង្ឃទ្បើយ ពួកភិក្ខុនីនោះមុខជានឹងធ្វើតាម មុខជានឹងប្រាថ្នាដើម្បីស្តាប់ពាក្យអាត្មាអញ មុខជានឹងផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ ដូច្នេះហើយ ត្រូវចៀសចេញទៅចុះ ។ កិក្ខុនោះជាប់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុចូលវស្សាហើយ បានឮដំណឹងថា ក្នុងអាវាសឯណោះសង្ឃមុខជានឹងបែកព្រោះពួកភិក្ខុនីច្រើនរូប ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនីទាំងនោះ ជាមិត្តរបស់អាត្មាអញដោយពិត អាត្មាអញនឹងនិយាយប្រាប់ភិក្ខុនីទាំងនោះថា នែនាងទាំងឡាយការបំបែកសង្ឃ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា មានទោសធ្ងន់ អស់ទាំងនាង កុំចូលចិត្តនឹងការបំបែកសង្ឃទ្បើយ ភិក្ខុនីទាំងនោះមុខជានឹងធ្វើតាម មុខ

ជាប្រាថ្នាដើម្បីស្តាប់ពាក្យអាត្មាអញ មុខជានឹងផ្អៀងត្រចៀកស្តាប់ ដូច្នេះ ហើយ ត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ ភិក្ខុនោះជាប់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុចូលវស្សា ហើយបានឮដំណឹងថា ក្នុងអាវាសឯណោះ សង្ឃមុខជានឹងបែកព្រោះភិក្ខុនីច្រើនរូប ។ ក្នុងវេលានោះ បើភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនីទាំងនោះមិនមែនជាមិត្តរបស់អាត្មាអញពិតមែន ប៉ុន្តែថា ភិក្ខុនីទាំងឡាយណាដែលជាមិត្តរបស់ភិក្ខុនីទាំងនោះ ភិក្ខុនីទាំងឡាយនោះ ក៏ជាមិត្តរបស់អាត្មាអញដែរ អាត្មាអញនឹងនិយាយប្រាប់ភិក្ខុនីទាំងនោះ ភិក្ខុនីទាំងនោះ លុះអាត្មាអញនិយាយទៅហើយ នឹងនិយាយប្រាប់ភិក្ខុនីទាំងនោះថា នែនាងទាំងឡាយ ការបំបែកសង្ឃព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា មានទោសធ្ងន់ ពួកនាងកុំចូលចិត្តនឹងការបំបែកសង្ឃឡើយ ភិក្ខុនីទាំងនោះមុខជានឹងធ្វើតាម មុខជាប្រាថ្នាដើម្បីស្តាប់ពាក្យអាត្មាអញ មុខជានឹងផ្អៀងត្រចៀកស្តាប់ ដូច្នេះហើយ ត្រូវចៀសចេញទៅបាន ។ ភិក្ខុនោះជាប់វស្សា តែមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។

[๑๓] *សម័យនោះឯង ភិក្ខុ ๑ រូបមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីចូលវស្សាក្នុងលំនៅរបស់គង្វាលគោ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុចូលវស្សាក្នុងលំនៅរបស់គង្វាលគោបាន ។ ឯលំនៅរបស់គង្វាលគោក៏រើចេញទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំនៅគង្វាល*

คោទៅក្នុងទីណា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទៅក្នុងទីនោះបាន ។ សម័យនោះឯង មានភិក្ខុ ๑ រូប កាលថ្ងៃចូលវស្សាកាន់តែជិតហើយ ក៏ប្រាថ្នាដើម្បីទៅដោយពួកឈ្មួញរនេះ[๑] ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុចូលវស្សាក្នុងពួកឈ្មួញរនេះបាន ។ សម័យនោះឯង មានភិក្ខុ ๑ រូប កាលថ្ងៃចូលវស្សាកាន់តែជិតហើយ ក៏ប្រាថ្នាដើម្បីទៅដោយទូក ។ ភិក្ខុ ទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុចូលវស្សាក្នុងទូកបាន ។

[๑๔] សម័យនោះឯង មានភិក្ខុ ๑ រូបចូលវស្សាក្នុងរូងឈើ ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ភិក្ខុទាំងនោះដូចជាពួកបិសាច ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ភិក្ខុមិនត្រូវចូលវស្សាក្នុងរូងឈើទេ ភិក្ខុណាចូល ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយចូលវស្សាលើប្រគាបឈើ ។ ពួកមនុស្សក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ភិក្ខុទាំងនោះដូចជាពួកព្រានម្រឹគ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវចូលវស្សាលើប្រគាបឈើទេ ភិក្ខុណាចូល ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

๑- ក្នុងដីកាថា ប្រជុំជន ។

[๑๕] สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายจูลวัสสาในที่วิกาล ฯ ครั้นเวลาใกล้ค่ำมาถึง ภิกษุทั้งนั้น ก็ซุกซ่อนอยู่ตามโคนต้นไม้บ้าง ตามกองหญ้าบ้าง (ตามที่ต่างๆ) ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนี้แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ทรงมีพระดำรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรจูลวัสสาในที่วิกาลเลย ภิกษุใดจูล ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายจูลวัสสาในที่ไม่มีเสนาสนะเลย ก็ลำบากด้วยยุงบ้าง ด้วยเหลือบบ้าง ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนี้แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรจูลวัสสาในที่ไม่มีเสนาสนะเลย ภิกษุใดจูล ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายจูลวัสสาในร่มเงาเกวียน ฯ มนุษย์ทั้งหลายก็เพ่งโทษติเตียน ตำหนิว่า ภิกษุทั้งนั้นดุจพวกคนขนสินค้าเกวียน ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนี้แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรจูลวัสสาในร่มเงาเกวียนเลย ภิกษุใดจูล ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายจูลวัสสาในแถวต้นไม้ ฯ มนุษย์ทั้งหลายก็เพ่งโทษติเตียน ตำหนิว่า ภิกษุทั้งนั้นดุจพวกคนเลี้ยงโค ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนี้แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรจูลวัสสาในแถวต้นไม้เลย ภิกษุใดจูล ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายจูลวัสสาในที่ใกล้น้ำ ฯ มนุษย์ทั้งหลายก็เพ่งโทษติเตียน ตำหนิว่า ภิกษุ

ទាំងនោះដូចជាពួកតិរ្ថិយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវចូលវស្សាក្នុងពាងទឹកទេ ភិក្ខុណាចូល ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[១៦] សម័យនោះឯង ក្នុងក្រុងសាវត្ថីសង្ឃបានធ្វើកតិកា (ប្តេជ្ញា) ថា ភិក្ខុមិនត្រូវបំបួសកុលបុត្រក្នុងកណ្តាលវស្សាឡើយ ។ ស្រាប់តែចៅរបស់នាងវិសាខា ជាមាតាមិគារសេដ្ឋី បានចូលទៅរកពួកភិក្ខុហើយ សូមនូវផ្នួស ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បាននិយាយទៅវិញយ៉ាងនេះថា នែអ្នកដ៏មានអាយុ សង្ឃបានធ្វើកតិកាថា មិនត្រូវឲ្យភិក្ខុណាបំបួសកុលបុត្រក្នុងកណ្តាលវស្សាឡើយ នែអ្នកដ៏មានអាយុ អ្នកឯងចូរបង្អង់សិន ទម្រាំតែភិក្ខុទាំងឡាយនៅចាំវស្សា លុះចាំវស្សារួចហើយនឹងបំបួស ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះលុះចាំវស្សារួចហើយ ក៏បាននិយាយពាក្យនេះនឹងចៅរបស់នាងវិសាខា ជាមាតាមិគារសេដ្ឋីថា នែអ្នកដ៏មានអាយុ អ្នកឯងចូរមកបួសក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ បុរសនោះពោលតបយ៉ាងនេះវិញថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើខ្ញុំកុណាបានបួសរួចស្រេះហើយ ខ្ញុំកុណាគួរត្រេកអរពេកណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះខ្ញុំកុណាខានបួសហើយ ។ នាងវិសាខា ជាមាតាមិគារសេដ្ឋី ក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយមិនសមបើនឹងធ្វើកតិកាបែបយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុមិនត្រូវបំបួសកុលបុត្រ ក្នុងកណ្តាលវស្សាសោះ ឯភិក្ខុមិនត្រូវប្រព្រឹត្តធម៌មានកំណត់កាលដូច្នោះទេ ។ កាលនាងវិសាខាជាមាតាមិគារសេដ្ឋី កំពុងពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះ-

បង្អាប់ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បានឮច្បាស់ ។ ពេលនោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវធ្វើកតិកាបែបនេះថា ភិក្ខុមិនត្រូវបំបួសកុលបុត្រក្នុងកណ្តាលវស្សាទេ ភិក្ខុណាធ្វើ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๑๗] សម័យនោះឯង ឧបនន្ទជាសក្យបុត្តដ៏មានអាយុ បានទទួលប្តេជ្ញាស្តេចបសេនទិកោសលថា នឹងនៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សា ។ ឧបនន្ទនោះកាលដើរទៅកាន់អាវាសនោះ ក៏បានឃើញអាវាសពីរ ក្នុងពាក់កណ្តាលផ្លូវ ជាអាវាសមានចីវរច្រើន ។ ឧបនន្ទនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះគួរអាត្មាអញនៅចាំវស្សាក្នុងអាវាសទាំងពីរនេះចុះ ចីវរមុខជានឹងកើតដល់អាត្មាអញជាច្រើនដោយអាការយ៉ាងនេះ ។ ឧបនន្ទនោះក៏បាននៅចាំវស្សាក្នុងអាវាសទាំងពីរនោះ ។ ស្តេចបសេនទិកោសល ក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា លោកម្ចាស់ឧបនន្ទជាសក្យបុត្តបានទទួលប្តេជ្ញាថា អញនៅចាំវស្សាហើយ មិនសមបើនឹងធ្វើឲ្យខុសពាក្យប្តេជ្ញាទៅវិញសោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលពាក្យមុសាវាទ ទ្រង់សរសើរតែការវៀរចាកពាក្យមុសាវាទដោយអនេកបរិយាយ ។ កាលស្តេចបសេនទិកោសលកំពុងពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បានឮច្បាស់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយណាជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ។បេ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ឧបនន្ទជាសក្យបុត្តដ៏មានអាយុបានទទួលប្តេជ្ញាស្តេចបសេនទិកោសលថា នឹងនៅចាំវស្សាហើយ មិនសមបើនឹងធ្វើឲ្យ

ខុសពាក្យប្តេជ្ញាទៅវិញសោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលពាក្យមុសាវាទ ទ្រង់សរសើរតែការវៀរចាកពាក្យមុសាវាទដោយអនេកបរិយាយ ។ វេលានោះ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រោះនិទាននេះ ជំណើរនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឲ្យប្រជុំភិក្ខុសង្ឃក្នុងវេលានោះហើយ ទ្រង់សួរចំពោះឧបនន្ទជាសក្យបុត្តដ៏មានអាយុថា ឧបនន្ទ ឮថាអ្នកឯងបានទទួលប្តេជ្ញាស្តេចបសេនទិកោសលថា នឹងនៅចាំវស្សា ហើយធ្វើឲ្យខុសពាក្យប្តេជ្ញាទៅវិញ ពិតមែនឬ ។ ឧបនន្ទក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ពិតមែន ។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ដ៏មានជោគទ្រង់បន្ទោសថា ម្នាលមោឃបុរស អ្នកឯងបានទទួលប្តេជ្ញាស្តេចបសេនទិកោសលថា នឹងនៅចាំវស្សា ហើយ មិនសមបើនឹងធ្វើឲ្យខុសពាក្យប្តេជ្ញាទៅវិញសោះ ម្នាលមោឃបុរស តថាគតបានតិះដៀលពាក្យមុសាវាទ បានសរសើរតែការវៀរចាកពាក្យមុសាវាទដោយអនេកបរិយាយ ម្នាលមោឃបុរស អំពើនេះនឹងបានដឹកនាំពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាឲ្យជ្រះថ្លាឡើងក៏ទេ ។បេ។ ទ្រង់បន្ទោសហើយ ធ្វើនូវធម្មីកថា រួចទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាថា នៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះកំពុងតែដើរទៅកាន់អាវាសនោះ ក៏បានឃើញអាវាសពីរក្នុងពាក់កណ្តាលផ្លូវ ជាអាវាសមានចីវរច្រើន ។ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះគួរអាត្មាអញនឹងនៅចាំវស្សាក្នុងអាវាសទាំងពីរនេះចុះ ចីវរមុខជានឹងកើតដល់អាត្មាអញជាច្រើន ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុនោះក៏នៅចាំវស្សា

ក្នុងអាវាសទាំងពីរនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះ មិនប្រាកដផង ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាថា នៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះ កាលនឹងដើរទៅកាន់អាវាសនោះ ក៏ធ្វើឧបោសថខាងក្រៅ លុះដល់ថ្ងៃ ១ រោច ទើបចូលទៅវិហារ ក្រាលសេនាសន: តម្កល់ទឹកឆាន់ទឹកប្រើប្រាស់ បោសប្រាសទីបរិវេណ ។ ក្នុងថ្ងៃនោះឯង ភិក្ខុនោះឥតមានកិច្ចនឹងត្រូវធ្វើឡើយ ហើយក៏ដើរចេញទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ឯបុរិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះមិនប្រាកដផង ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាថា នឹងនៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះ កាលដើរទៅកាន់អាវាសនោះ ក៏ធ្វើឧបោសថខាងក្រៅ លុះដល់ថ្ងៃ ១ រោច ទើបចូលទៅកាន់វិហារក្រាលអាសន: តម្កល់ទឹកឆាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ បោសប្រាសទីបរិវេណ ។ ក្នុងថ្ងៃនោះភិក្ខុនោះប្រកបដោយកិច្ចត្រូវធ្វើហើយ ក៏ដើរចេញទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះក៏មិនប្រាកដផង ភិក្ខុនោះ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាថា នៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះកាលនឹងដើរទៅកាន់អាវាសនោះ ក៏ធ្វើឧបោសថខាងក្រៅ លុះដល់ថ្ងៃ ១ រោចទើបចូលទៅកាន់វិហារ ក្រាលសេនាសន:រួច តម្កល់ទឹកឆាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ បោសប្រាសទីបរិវេណ ។ ភិក្ខុនោះនៅអស់ពីរ

បីថ្ងៃ ឥតមានកិច្ចអ្វីនឹងគួរធ្វើឡើយ ហើយក៏ដើរចេញទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ បុរិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះ ក៏មិនប្រាកដផង ភិក្ខុនោះ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាថា នៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះ កាលនឹងដើរទៅកាន់អាវាសនោះ ក៏ធ្វើឧបោសថខាងក្រៅ លុះដល់ថ្ងៃ ๑ រោចទើបចូលទៅកាន់វិហារក្រាលសេនាសន: តម្កល់ទឹកឆាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ បោសប្រាសទីបរិវេណ ។ ភិក្ខុនោះនៅអស់ពីរបីថ្ងៃហើយ ប្រកបដោយកិច្ចគួរនឹងធ្វើ ក៏ដើរចេញទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះក៏មិនប្រាកដផង ភិក្ខុនោះ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាថា នៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះកាលនឹងដើរទៅកាន់អាវាសនោះ ក៏ធ្វើឧបោសថខាងក្រៅ ។ លុះដល់ថ្ងៃ ๑ រោច ទើបចូលទៅកាន់វិហារ រៀបក្រាលសេនាសន: តម្កល់ទឹកឆាន់ទឹកប្រើប្រាស់ បោសប្រាសទីបរិវេណ ។ ភិក្ខុនោះនៅអស់ពីរបីថ្ងៃ ក៏ដើរចេញទៅដោយសត្តាហករណីយ ។ ភិក្ខុនោះនៅខាងក្រៅ (អាវាស) ហួស ๗ ថ្ងៃនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិ-មិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះមិនប្រាកដផង ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាគេថា នៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សាហើយ ฯបេ។ ភិក្ខុនោះ នៅអស់ពីរបីថ្ងៃ ក៏ចេញទៅដោយសត្តាហករណី ។ ភិក្ខុនោះវិលត្រឡប់មកវិញ

ក្នុងវារៈ ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រាកដផង ភិក្ខុនោះមិនត្រូវអាបត្តិព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាគេថា នៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះ កាលនឹងដើរទៅកាន់អាវាសនោះ ក៏ធ្វើឧបោសថខាងក្រៅ លុះដល់ថ្ងៃ ១ រោច ចូលទៅឯវិហារ ក្រាលសេនាសនៈ រួចតម្កល់ទឹកធាន់ទឹកប្រើប្រាស់ បោសប្រាសទីបរិវេណ ។ ភិក្ខុនោះ កាលបើនៅខ្វះ ៧ ថ្ងៃទៀតនឹងដល់ថ្ងៃបវារណា ក៏ប្រកបកិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ហើយចេញទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះបានមកកាន់អាវាសនោះក្តី មិនបានមកកាន់អាវាសនោះក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯបុរិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះក៏ប្រាកដផង ភិក្ខុនោះ មិនត្រូវអាបត្តិព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាគេថា នៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះទៅកាន់អាវាសនោះក៏ធ្វើឧបោសថ លុះដល់ថ្ងៃ ១ រោច ទើបចូលទៅកាន់វិហារ រៀបក្រាលសេនាសនៈ តម្កល់ទឹកធាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ បោសប្រាសទីបរិវេណ ។ ក្នុងថ្ងៃនោះឯង ភិក្ខុនោះឥតមានកិច្ចរវល់នឹងធ្វើទៀតឡើយ ហើយក៏ចេញទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯបុរិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះ ក៏មិនប្រាកដផង ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាគេថា នៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះទៅកាន់អាវាសនោះក៏ធ្វើឧបោសថ លុះដល់ថ្ងៃ ១ រោចទើបចូលទៅកាន់វិហារ រៀប

ក្រាលសេនាសនៈ តម្កល់ទឹកឆាន់ទឹកប្រើប្រាស់ ជោសប្រាសទីបរិវេណ ។ ក្នុងថ្ងៃនោះឯង ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រកបដោយកិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ទើបចេញទៅ ។បេ។ ភិក្ខុនោះនៅអស់ពីរបីថ្ងៃ ឥតមានកិច្ចអ្វី ក៏ចេញទៅ ។បេ។ ភិក្ខុនោះនៅអស់ពីរបីថ្ងៃ ប្រកបដោយកិច្ចការ ក៏ចេញទៅ ។បេ។ ភិក្ខុនោះនៅអស់ពីរបីថ្ងៃក៏ចេញទៅដោយសត្តាហកវណី ។ ភិក្ខុនោះនៅខាងក្រៅ (អាវាស) ឲ្យហួសពី ៧ ថ្ងៃនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះក៏មិនប្រាកដផង ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។បេ។ ភិក្ខុនោះនៅអស់ពីរបីថ្ងៃ ក៏ចេញទៅដោយសត្តាហ-កវណី ។ ភិក្ខុនោះត្រឡប់វិលវិញក្នុងវារៈ ៧ ថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះក៏ប្រាកដផង ភិក្ខុនោះ មិនត្រូវអាបត្តិទុក្កដព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាគេថា នៅចាំវស្សាដោយបុរិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះទៅកាន់អាវាសនោះក៏ធ្វើឧបោសថ លុះដល់ថ្ងៃ ១ រោច ទើបចូលទៅកាន់វិហារ រៀបក្រាលសេនាសនៈ តម្កល់ទឹកឆាន់ទឹកប្រើប្រាស់ ជោសប្រាសទីបរិវេណ ។ ភិក្ខុនោះកាលបើនៅខ្វះ ៧ ថ្ងៃទៀត នឹងដល់ថ្ងៃបវារណា ក៏ប្រកបដោយកិច្ច ហើយចេញទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះមកកាន់អាវាសនោះក្តី មិនបានមកក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះក៏ប្រាកដផង ភិក្ខុនោះមិនត្រូវអាបត្តិព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។

[๑๘] *ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញា*

គេថា នៅចាំវស្សាដោយបច្ឆិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះកាលនឹងដើរទៅកាន់អាវាសនោះ ក៏ធ្វើឧបោសថខាងក្រៅ លុះដល់ថ្ងៃ ๑ ភោច ទើបចូលទៅកាន់វិហារ រៀបក្រាលសេនាសន: តម្កល់ទឹកឆាន់ទឹកប្រើប្រាស់ ចោសច្រាសទីបរិវេណ ។ ភិក្ខុនោះឥតមានកិច្ចអ្វី ក៏ចៀសចេញទៅក្នុងថ្ងៃនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បច្ឆិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះក៏មិនប្រាកដផង ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាគេថា នៅចាំវស្សាដោយបច្ឆិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះកាលនឹងដើរទៅកាន់អាវាសនោះ ក៏ធ្វើឧបោសថខាងក្រៅ លុះដល់ថ្ងៃ ๑ ភោច ទើបចូលទៅកាន់វិហារ រៀបក្រាលសេនាសន: តម្កល់ទឹកឆាន់ទឹកប្រើប្រាស់ ចោសច្រាសទីបរិវេណ ។ ភិក្ខុនោះមានកិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ក៏ចៀសចេញទៅក្នុងថ្ងៃនោះឯង ។បេ។ ភិក្ខុនោះនៅអស់ពីរបីថ្ងៃ ឥតមានកិច្ចអ្វីក៏ចៀសចេញទៅ ។បេ។ ភិក្ខុនោះនៅអស់ពីរបីថ្ងៃ មានកិច្ចដែលត្រូវធ្វើក៏ចៀសចេញទៅ ។បេ។ ភិក្ខុនោះនៅអស់ពីរបីថ្ងៃ ក៏ចៀសចេញទៅដោយសត្តាហករណីយ ។ ភិក្ខុនោះនៅខាងក្រៅហួសកំណត់ ๗ ថ្ងៃនោះទៅ ។ បច្ឆិមិកាវស្សារបស់ភិក្ខុនោះ ក៏មិនប្រាកដផង ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិទុក្កដព្រោះទទួលពាក្យប្តេជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុបានទទួលប្តេជ្ញាគេថា នៅចាំវស្សាដោយបច្ឆិមិកាវស្សាហើយ ។ ភិក្ខុនោះកាលនឹងចេញដើរទៅកាន់អាវាសនោះ ក៏ធ្វើឧបោសថខាងក្រៅ លុះដល់ថ្ងៃ ๑ ភោច ទើបចូលទៅកាន់វិហារ រៀបក្រាលសេនាសន: តម្កល់ទឹកឆាន់ទឹកប្រើប្រាស់

*เขตสีมาโดยรอบ ๆ ภิกษุนั้นอยู่ปริวาสแล้วก็ไปเสียจากที่นั้น ด้วยสัตตาหกรณียะ ๆ ภิกษุนั้นกลับมาภายในกึ่งเดือน ๗ วัน ๆ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปักขมานัติกาของภิกษุนั้นก็ขาดด้วย ภิกษุนั้นไม่ต้องอาบัติเพราะรับคำของภิกษุณี ๆ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าภิกษุรับคำของภิกษุณีว่า อยู่ปริวาสด้วยปักขมานัติกาเถิด แ

ภิกฺขุทำฉันทฺยาย ปจฺฉิมิกาวสฺสาวสฺสาวปสฺสติ ภิกฺขุนา ปฏิกฺกุสิตฺวา

ជំងឺ ๑ មាតានិងបិតារបស់កិក្ខុមានជំងឺ ๑ បងប្អូនរបស់កិក្ខុមានជំងឺ ๑ ញាតិ
របស់កិក្ខុមានជំងឺ ๑ អ្នកធ្វើការឈ្នួលរបស់កិក្ខុមានជំងឺ ๑ វិហារទ្រុឌទ្រោម
๑ សត្វសាហាវបៀតបៀនពួកកិក្ខុ ๑ សត្វមានពិសបៀតបៀនពួកកិក្ខុ ๑
ពួកចោរបៀតបៀនពួកកិក្ខុ ๑ ពួកបិសាចបៀតបៀនពួកកិក្ខុ ๑ ភ្លើងឆេះ
ស្រុកនិងឆេះទីសេនាសនៈទាំងពីរវៀង ๑ ទឹកជន់លិចស្រុក ๑ ចោរមកតាំង
នៅក្នុងស្រុក ๑ ពួកទាយកជាច្រើនឥតមានសទ្ធាជ្រះថ្លា ๑ កិក្ខុនៅចាំវស្សា
ក្នុងអាវាសដទៃ ហើយមិនដែលបានភោជនសៅហ្មងឬឧត្តមធាន់ឲ្យឆ្អែតពេញ
លេញ ๑ កិក្ខុនៅចាំវស្សាហើយមិនដែលបានភោជនធាន់ឲ្យសប្បាយ ๑ កិក្ខុ
បានកេសជ្ជៈជាទីសប្បាយហើយ តែមិនបានឧបដ្ឋាកដ៏សមគួរ ๑ ស្រី
ប្រលោមកិក្ខុ ๑ ស្រីផ្ដាមាសប្រលោមកិក្ខុ ๑ នាងថុល្លកុមារីប្រលោមកិក្ខុ
๑ មនុស្សខ្ទើយប្រលោមកិក្ខុ ๑ ញាតិប្រលោមកិក្ខុ ๑ ស្តេចប្រលោមកិក្ខុ
๑ ពួកចោរប្រលោមកិក្ខុ ๑ ពួកអ្នកលេងប្រលោមកិក្ខុ ๑ កិក្ខុឃើញ
កំណប់ទ្រព្យ ๑ កិក្ខុឃើញកិក្ខុច្រើនរូបព្យាយាមដើម្បីបំបែកសង្ឃ ๑ កិក្ខុ
๘ ពួកបានឮដំណឹងថា កិក្ខុនិងកិក្ខុនីព្យាយាមបំបែកសង្ឃ ๑ កិក្ខុចូលវស្សា
ក្នុងលំនៅរបស់គង្វាលគោ ๑ កិក្ខុចូលវស្សាក្នុងពួកឈ្មួញរទេះ ๑ កិក្ខុចូល
វស្សាក្នុងទូក ๑ កិក្ខុចូលវស្សាក្នុងរូងឈើ ๑ កិក្ខុចូលវស្សាលើប្រគាប
ឈើ ๑ កិក្ខុចូលវស្សាក្នុងទីវាល ๑ កិក្ខុចាំវស្សាឥតមានទីសេនាសនៈ ๑
កិក្ខុចូលវស្សាក្នុងខួមខ្មោច ๑ ក្រោមឆត្រ ๑ ក្នុងពាងទឹក ๑ សង្ឃធ្វើប្តេជ្ញា
គ្នាថា កុំឲ្យបំបួសកុលបុត្រក្នុងវស្សា ๑ កិក្ខុទទួលប្តេជ្ញាថានៅចាំបុរិមិកាវស្សា

ឬបច្ឆិមិកាវស្សាហើយ ធ្វើឧបោសថខាងក្រៅ បណ្ឌិតគួរប្រកបតាមសមគួរ ជល់នូយ ๑ ភិក្ខុឥតមានកិច្ចអ្វីហើយចៀសចេញទៅ ๑ ភិក្ខុមានកិច្ចហើយ ចៀសចេញទៅ ๑ ភិក្ខុនៅអស់ពីរបីថ្ងៃក៏ទៅដោយសត្តាហកវណីយ ហើយ ត្រឡប់វិលវិញ ๑ នៅខ្វះ ๗ ថ្ងៃទៀត នឹងដល់ថ្ងៃបវារណា ភិក្ខុនោះទៅ ដោយសត្តាហកវណី ហើយត្រឡប់មកកាន់អាវាសនោះក្តី មិនបានត្រឡប់ មកកាន់អាវាសនោះក្តី ๑ បណ្ឌិតគប្បីពិចារណានូវទំនងដែលមានបែបផែន រៀបរយក្នុងឧទ្ទាននៃរឿងទាំងអម្បាលណេះហោង ฯ

ក្នុងខន្ធក:នេះ មានរឿង ๕๒

អដ្ឋកថា

អន្តរាយជាហេតុច្រៀសចេញទៅ

[๑๐] បទថា **បរិចារេន្តិបិ** សេចក្តីថា ពាឡម្រឹគទាំងឡាយមក ហើយដោយជុំវិញ រមែងឲ្យគេចទៅខ្លះ ញាំងការខ្វាចឲ្យកើតឡើងខ្លះ ផ្តាច់បង់ចាកជីវិតខ្លះ ។

បទថា **អាវិសន្តិ** គឺបិសាចទាំងឡាយ រមែងចូលសណ្ឋិតសរីរៈ ។

[๑๑] វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **យេន គាមោ តេន គន្តុំ** ជាដើម គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បើអ្នកស្រុកចូលទៅតាំងនៅមិនឆ្ងាយ ភិក្ខុគប្បីត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុកនោះហើយ ត្រឡប់មកកាន់វត្ត ចាំវស្សាចុះ ។ បើអ្នកស្រុកទៅឆ្ងាយ ក៏គប្បីទទួលអរុណក្នុងវត្តដោយវារៈ ๗ ថ្ងៃ បើមិនអាចដើម្បីនឹងទទួលអរុណក្នុងវត្តដោយវារៈ ๗ ថ្ងៃបាន ក៏គប្បីនៅក្នុងទីនៃភិក្ខុដែលជាសភាគគ្នាក្នុងស្រុកនោះចុះ ។

បើមនុស្សទាំងឡាយ ប្រគេនសលាកភត្តជាដើម តាមដែលធ្លាប់មក គប្បីប្រាប់ដល់មនុស្សទាំងឡាយថា អាត្មាមិនបាននៅក្នុងវត្តនោះ ។ តែកាលពួកអ្នកស្រុកនាំគ្នាពោលថា យើងខ្ញុំទាំងឡាយមិនបានប្រគេនដល់វត្ត ឬដល់ប្រាសាទ លោកម្ចាស់នៅក្នុងទីណាមួយរបស់លោកម្ចាស់ ក៏និមន្តឆាន់ចុះដូច្នេះ ភិក្ខុគប្បីឆាន់បានតាមសប្បាយ ភត្តនោះរមែងដល់ពួកលោកពិត ។ កាលទាយកពោលថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយចូរចែកគ្នាឆាន់ក្នុងលំនៅរបស់លោកម្ចាស់ចុះ ដូច្នេះ ភិក្ខុនៅក្នុងទីណា គប្បីនាំទៅក្នុងទីនោះ ហើយគប្បីចែកគ្នាតាមលំដាប់វស្សាឆាន់ចុះ ។

បើពួកទាយកប្រគេនសំពត់ចំណាំវស្សា ក្នុងវេលាដែលភិក្ខុបវារណាស្រេចហើយ បើភិក្ខុទាំងឡាយទទួលអរុណាដោយវារៈ ๗ ថ្ងៃ គប្បីទទួលចុះ ។ តែភិក្ខុអ្នកចាំវស្សាជាច់ គប្បីជ្រាប់ថា អាត្មាទាំងឡាយមិនបានចាំវស្សាក្នុងវត្តនោះ អាត្មាជាច់វស្សា បើអ្នកស្រុកពោលថា សេនាសនៈរបស់ពួកខ្ញុំ លោកម្ចាស់ឲ្យដល់លោកម្ចាស់ពួកណា លោកម្ចាស់ទាំងនោះ សូមទទួលចុះ ដូច្នេះ ភិក្ខុគួរទទួល ។

ឯរបស់គួរចែកគ្នាបាន មានចីវរជាដើមដែលភិក្ខុជញ្ជូនផ្ញើរមកពីកន្លែងឆ្ងាយនេះ ដោយគិតថា រក្សាទុកក្នុងវត្តនឹងវិនាស គួរទៅអបលោកចែកគ្នាក្នុងវត្តដើមនោះ ។

ន័យសូម្បីក្នុងរបស់សង្ឃ ដែលកើតឡើងក្នុងវត្តនោះជាដើមថា ស្រែនិងចម្ការដែលទាយកប្រគល់ឲ្យដល់កប្បិយការកទាំងឡាយថា លោកទាំងឡាយចូរប្រគេនបច្ច័យ ๔ ដល់លោកម្ចាស់ទាំងឡាយអំពីមូលតម្លៃនៃស្រែនិងចម្ការនេះ ក៏មានន័យដូចគ្នា ។

ឯរបស់សង្ឃដែលគួរចែកគ្នាបាន ទោះនៅខាងក្នុងវត្តក្តី ខាងក្រៅសីមាក្តី របស់ដែលគួរចែកគ្នាបាននោះ មិនគួរអបលោកចែកដល់ភិក្ខុដែលតាំងនៅខាងក្រៅសីមា ។ តែរបស់សង្ឃដែលជារបស់គួរចែកគ្នាបាន ដែលតាំងនៅក្នុងខេត្តទាំង ๒ សមគួរនឹងអបលោកចែកដល់ភិក្ខុដែលតាំងនៅខាងក្នុងសីមា ។

[๑๒] *វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា* **សង្ឃោ ភិជ្ជោ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា កាលសង្ឃបែកគ្នាហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ រមែងមិនមាន តែពាក្យថា បែកគ្នា*

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សំដៅយកសង្ឃដែលភិក្ខុសង្ឃរ៉ៃយថា នឹងបែកគ្នា ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **សម្ពហុលាសិ ភិក្ខុនីសិ សង្ឃោ ភិន្នោ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បណ្ឌិតមិនគប្បីឃើញថា សង្ឃដែលភិក្ខុនីទាំងឡាយបំបែកហើយ ។ ពិតហើយ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ពាក្យនេះថា ម្នាលឧបាលី ភិក្ខុនីបំបែកសង្ឃមិនបានឡើយ ។ ការសង្ឃរ៉ៃយមានថា ភិក្ខុទាំង-ឡាយគប្បីអាស្រ័យភិក្ខុនីទាំងនោះ ធ្វើពួកលោកឲ្យជាកម្លាំងឧបការៈហើយ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ទម្លាយសង្ឃពួកណា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដៅយកសង្ឃពួកនោះ ត្រាស់ពាក្យនេះថា សង្ឃដែលភិក្ខុនីជាច្រើនបំបែកហើយ ។*

[๑๓] ទីលំនៅរបស់នាយគោបាលទាំងឡាយ ឈ្មោះថា **វាដៈ** ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **យេន វាដោ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា កាលភិក្ខុទៅជាមួយពួកហ្វូងគោ មិនត្រូវអាបត្តិ ព្រោះជាច់វស្សា ។*

បទថា **ឧបកដ្ឋាយ** *គឺជិតចូលមកហើយ ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **សទ្ធេ វស្សំ ឧបគន្តុំ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ក្នុងថ្ងៃចូលវស្សា ភិក្ខុនោះគប្បីប្រាប់ពួកឧបាសកថា អាត្មាបានតូប ទើបនឹងគួរ ។*

បើឧបាសកធ្វើប្រគេន គប្បីចូលទៅក្នុងតូបនោះ ហើយពោលថា **ឥធ វស្សំ ឧបេមិ** *អញចូលវស្សាក្នុងទីនេះ ដូច្នេះ ๓ ដង ។*

បើឧបាសកមិនធ្វើប្រគេនសោត គប្បីចូលវស្សាខាងក្រោមរនេះ ដែលតាំងនៅដោយអាការដូចរោង ។ បើមិនបានទីដែលមានសភាពដូច្នោះ គប្បីធ្វើសេចក្តីអាល័យចុះ ។ តែបើចូលវស្សាក្នុងក្រុមរនេះ មិនគួរ ។ ត្រឹមតែ

จิตฺตุปฺปาทใดคิดว่า อาตมาจักวัสสาในที่นี้ ก็ชื่อว่า อาลัย ฯ

ถ้าภิกษุรูปนี้ยังเที่ยวไปอยู่ ตลอดวันปวารณา ก็ปวารณาในที่นั้นเทียว ฯ

ถ้าภิกษุรูปนี้ถึงวัดที่ภิกษุสงฆ์อยู่จำพรรษาแล้ว ไม่ไปสู่ที่อยู่ของภิกษุสงฆ์ ในที่นั้น ปวารณากับภิกษุสงฆ์ในที่นั้นเถิด ฯ

ถ้าภิกษุรูปนี้อยู่ในหมู่บ้านหนึ่งก็ดี ในที่ใกล้ก็ดี ในป่าใกล้วัดก็ดี ก็ปวารณากับภิกษุสงฆ์ในวัดนั้นเทียว ในหมู่บ้านนั้นเถิด ถ้าไม่ได้ปวารณา ถ้าไปพ้นที่นั้น ไม่ควร ฯ

ถ้าจำพรรษาในน้ำ ก็ควรจับท่อนไม้ไว้ด้วยกัน ถ้าไม่ได้จับท่อนไม้ ก็ปวารณาในน้ำเถิด ฯ

ถ้าน้ำในที่นั้นขึ้นสูงเกินกว่าเข่าไป ๓ ศอก ก็ปวารณาในน้ำนั้นเถิด ฯ ข้อนั้นเป็นอย่างไร ถ้าน้ำขึ้นสูงเกินกว่าเข่าไป ภิกษุเป็นผู้ต้องการจะไปต่อไปอีก ไม่ควรห้ามไว้ ควรปวารณาในที่นั้นเทียว ในหมู่บ้านที่น้ำท่วมนั้นเถิด ฯ

ถ้าน้ำในที่ไกลจากฝั่งเกินกว่าลูกศรตกไป ก็ปวารณาในน้ำนั้นเถิด ฯ ถ้าภิกษุรูปหนึ่งอยู่ในที่ใกล้ฝั่งน้ำ ภิกษุรูปนี้ต้องการจะไปต่อไปอีก ไม่ควรห้ามไว้ ควรปวารณาในที่นั้นเทียว ในหมู่บ้านที่น้ำท่วมนั้นเถิด ฯ

ในที่ ๓ แห่ง คือในที่ลำเนาของคนเลี้ยงโค ในที่นี้ ในน้ำ ไม่

มานอาปตฺติ เพราะเป็นวิสัญญี และได้บวารณา โดยบวารณาดังนี้แล ฯ

ในคราวเรือนไฟไหม้ มีเรือนภิกษุไฟไหม้ เป็นผู้เกลือกกลั้วโดยสัตว์ร้ายมีราชสีห์เป็นต้น มีเรือนสัญจรไปมาเป็นที่สุด ที่มีมาแล้วในกาลก่อน ไม่ต้องอาปัตติในกาลก่อน ไม่ต้องอาปัตติอย่างหนึ่ง แต่ภิกษุไม่ได้บวารณา ฯ

[๑๔] *บทว่า* **ปิสาจิลฺลิกา** *ได้แก่ ปิสาจินั่นแล* **ปิสาจิลฺลิกา** *ฯ*

วินิจฉัยในบทว่า **น ภิกฺขเว รุกฺขสุสิเร** *นี้ ท่านกล่าวไว้ดังนี้ว่า ภิกษุจำพรรษาในโพรงไม้สมอพิเภกเป็นต้น ไม่ควร ฯ แต่ว่าทำกุฏิด้วยดินเหนียวเป็นต้น ในโพรงไม้ใหญ่ ทำเป็นประตูสำหรับเข้าออก ในโพรงไม้ใหญ่ จำพรรษาได้ ฯ ส่วนว่าไม้ที่ล้มแล้วเป็นต้น ทำเป็นรูปโค ในโพรงไม้ใหญ่ ทำเป็นประตูสำหรับเข้าออก ในโพรงไม้ใหญ่ จำพรรษาได้ ฯ*

วินิจฉัยในบทว่า **รุกฺขวิฏปิยา** *นี้ ท่านกล่าวไว้ดังนี้ว่า ภิกษุจำพรรษาบนแคร่ไม้ไผ่ ไม่ควร ฯ แต่ว่าสงฆ์ลาดเสนาสนะบนต้นไม้ใหญ่ ทำให้เป็นที่สุด ทำด้วยเครื่องลาดในเสนาสนะนั้น ภิกษุจำพรรษาในเสนาสนะนั้นได้ ฯ*

[๑๕] *บทว่า* **อเสนาสนิเกน** *ความว่า เสนาสนะที่ลาดแล้วด้วยเครื่องลาด ๕ ชนิด อย่างใดอย่างหนึ่ง ปิดประตูสำหรับเข้าออกแล้ว ภิกษุไม่ได้เสนาสนะนั้นแม้สักว่าที่ตั้งเข็ม ภิกษุนั้นไม่ควรจำพรรษา ฯ*

วินิจฉัยในบทว่า **น ภิกฺขเว ฉวกุฏิกายา** *นี้ ท่านกล่าวไว้ดังนี้ว่า กุฏิมีหลายชนิด มีหญ้าเป็นต้น มีหญ้าเป็นที่สุด ชื่อว่าอุมมังคะ ฯ ถ้าว่า

วสฺสาในฤดูหนาวนั้นมิควร ฯ แต่ถ้าในฤดูหนาวประเทศใด ในไตรมาสนี้ และจำพรรษา ควร ฯ

คำว่าชี้แจงในบทว่า **น ภิกฺขเว ฉตฺเต** *นี้ อย่างนี้ว่า ถ้าภิกษุอยู่ในฉัตรตลอดสี่เดือนแห่งฤดูฝนนี้ และจำพรรษา ก็ควร กุฎีนั้น เรียกว่า ฉัตตกุฎี ฯ*

วินิจฉัยในบทว่า **จาฏิยา** *นี้ คำว่าชี้แจงอย่างนี้ว่า ถ้าทำกุฎีด้วยเครื่องมุงอย่างหนึ่งอย่างใดตามนัยที่กล่าวแล้ว ในฉัตรจำพรรษาก็ควร ฯ*

[๑๖] *อรรถกถาในบทว่า* **ฆรูปจา กตกา** *นี้ มีอย่างนี้ว่า กุฎีใด ที่มิได้ประกอบด้วยธรรมอย่างนี้ กุฎีนั้น มิควรทำ ฯ ลักษณะแห่งกุฎีนั้น พระผู้มีพระภาคทรงสรรเสริญแล้วในมหาวิภังค์ ฯ*

[๑๗] *ในบทว่า* **วสฺสาวาสา ปฏิสฺสุตา โหติ ปุริมิกาย** *มีความว่า พระอุปนันทศากยบุตรได้ทำปฏิญญาว่า จักจำพรรษาในวันต้นแห่งฤดูฝน ในอาวาสของเหล่าภิกษุผู้เถระ ฯ*

ในบทว่า **ปุริมิกา ฉ น ปญฺญายติ** *มีความว่า การจำพรรษาในอาวาสที่ได้ปฏิญญาไว้แล้ว มิได้ปรากฏเลย ฯ*

วินิจฉัยในบทว่า **ปฏิสฺสาย จ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส** *นี้ คำว่าชี้แจงอย่างนี้ว่า ย่อมต้องอาบัติ เพราะได้ฟังคำนี้ว่า เหล่าภิกษุจงจำพรรษาในที่นี้ตลอดสามเดือนนี้ ดังนี้ก็หาไม่ ย่อมต้องอาบัติทุกกฏ เพราะได้ฟังคำนั้น โดยนัยว่าเหล่าภิกษุ*

ចូរទទួលភិក្ខាអស់កាល ๓ ខែនេះ ខ្ញុំទាំងពីរនឹងនៅក្នុងទីនេះ នឹងឲ្យសម្ដែងរួមគ្នា ។ ឯបដិសេ្សវទុក្កដនោះ រមែងមានព្រោះហេតុ គឺក្លែងពោលឲ្យឃ្លាតក្នុងកាលជាក្រោយរបស់ភិក្ខុដែលមានចិត្តបរិសុទ្ធក្នុងខាងដើម ។ តែសម្រាប់ភិក្ខុដែលមានចិត្តមិនបរិសុទ្ធខាងដើម គួរកាត់អាបត្តិទុក្កដ និងបាចិត្តិយៈ គឺទុក្កដព្រោះទទួលពាក្យ បាចិត្តិយៈ ព្រោះក្លែងពោលឲ្យឃ្លាត ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទទាំងឡាយ មានបទថា **សោ តត្ថេវ អកាមណីយោ** *ជាដើម គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បើភិក្ខុមិនចូលវេស្សា ចៀសចេញទៅក្តី ចូលវេស្សាហើយ ញុំាង ๗ ថ្ងៃឲ្យកន្លងទៅខាងក្រៅអាវាសក្តី ថ្ងៃចូលវេស្សាដើមរបស់លោកមិនប្រាកដផង លោកត្រូវអាបត្តិ ព្រោះទទួលពាក្យខុស ។ តែមិនត្រូវអាបត្តិដល់ភិក្ខុដែលចូលវេស្សា ហើយមិនទាន់ឲ្យអរុណរះ សូម្បីចៀសចេញទៅដោយសត្តាហករណីក្នុងថ្ងៃនោះឯង ត្រឡប់មកខាងក្នុង ๗ ថ្ងៃ ឯពាក្យសម្ដីដែលគួរពោលដូចម្ដេច នឹងគប្បីមានដល់ភិក្ខុដែលចាំវេស្សាហើយ ๒-๓ ថ្ងៃ លើកសត្តាហៈទៅ ហើយត្រឡប់មកខាងក្នុង ๗ ថ្ងៃនោះ ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **ទ្វិហតិហំ វសិតฺวา** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា គប្បីជ្រាបថាជាចំវេស្សា ព្រោះកន្លងឧបចារៈទៅ ដោយជាចំអាលយៈទៅ មិនគិតត្រឡប់ប៉ុណ្ណោះ ។ បើនៅមានសេចក្តីអាលយថា អញនឹងនៅក្នុងទីនេះ តែមិនចូលវេស្សា ព្រោះរឭកមិនបាន សេនាសនៈដែលលោកកាន់យកហើយ ក៏ឈ្មោះថា កាន់យកដោយល្អ លោកមិនជាចំវេស្សា រមែងបានដើម្បីបវារណាពិត ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **សត្តាហំ អនាគតាយ បវារណាយ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា រមែងគួរដើម្បីនឹងទៅ ចាប់ពីថ្ងៃ ៩ កើត ទោះត្រឡប់មកក្តី មិនត្រឡប់មកក្តី ក៏មិនជាអាបត្តិ ។ ពាក្យដ៏សេស ជាពាក្យងាយយល់ទាំងអស់ដូច្នេះឯង ។*

វស្សូបនាយិកក្ខន្ធកៈ ចប់

วินยปิฎก

ปาจิตตีกัณฑ์

[๒๐] สมัยนั้นแล ภิกษุรูปหนึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ของอนาถปิณฑิกเศรษฐี ได้ไปกรุงสาวัตถี ฯ สมัยนั้นแล มีภิกษุหลายรูป ซึ่งเป็นมิตรเก่าแก่ของภิกษุรูปนั้น ได้พบปะกันอีก ซึ่งเป็นมิตรสนิทสนมกันมาแต่ก่อน ได้จำพรรษาอยู่ในอาวาสหนึ่ง ในโกศลชนบท ฯ ครั้งนั้น ภิกษุเหล่านั้นได้มีความเห็นพ้องต้องกันอย่างนี้ว่า ด้วยอุบายอย่างไรหนอ พวกเราจึงจะได้อยู่ร่วมกันด้วยดี ไม่วิวาทกัน ได้จำพรรษาโดยสะดวกสบาย ไม่ลำบากด้วยอาหารบิณฑบาต ฯ ลำดับนั้นแล ภิกษุเหล่านั้นได้มีความเห็นพ้องต้องกันอย่างนี้ว่า ถ้าพวกเราจักไม่พูดกัน ไม่ปรึกษากัน ไม่ไปมาหาสู่กัน ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งจักกลับมาจากบิณฑบาตก่อนเพื่อน ภิกษุนั้นพึงปูอาสนะ ตั้งน้ำฉันไว้ น้ำล้างเท้า ตั่งรองเท้า แผ่นปูรองเท้า ไม้เช็ดเท้า ที่พักเท้า ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งกลับมาจากบิณฑบาตภายหลังเพื่อน ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงฉันภัตตาหารที่เหลือ ถ้าภิกษุนั้นไม่ต้องการ พึงทิ้งในที่ที่ไม่มีของเขียวสด หรือพึงเทลงในน้ำที่ไม่มีตัวสัตว์ ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งพึงเก็บอาสนะ ตั้งน้ำฉันไว้ น้ำล้างเท้า ตั่งรองเท้า แผ่นปูรองเท้า ไม้เช็ดเท้า ที่พักเท้า ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งพึงกวาดโรงฉัน ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นภาชนะน้ำฉันหรือน้ำใช้ หรือภาชนะน้ำล้างเท้าว่างเปล่า ไม่มีน้ำ ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงยกขึ้นเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ ภาชนะน้ำฉันหรือน้ำใช้ หรือภาชนะน้ำล้างเท้าว่างเปล่า ไม่มีน้ำ ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นน้ำฉันหรือน้ำใช้ หรือน้ำล้างเท้าน้อย ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงเทน้ำนั้นลงในภาชนะใบเดียวกัน ถ้าน้ำนั้นยังมีน้อย พึงเทลงในที่ที่ไม่มีของเขียวสด หรือพึงเทลงในน้ำที่ไม่มีตัวสัตว์ ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งพึงเก็บภาชนะน้ำฉันหรือน้ำใช้ หรือภาชนะน้ำล้างเท้าที่ว่างเปล่าไม่มีน้ำ ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นกระโถนว่างเปล่า ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงยกขึ้นเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ กระโถนว่างเปล่า ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นกระโถนมีน้อย ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงเทลงในที่ที่ไม่มีของเขียวสด หรือพึงเทลงในน้ำที่ไม่มีตัวสัตว์ ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งพึงเก็บกระโถน ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นเตียงหรือตั่งที่ชักออกตากแดดไว้ ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงชักเข้าเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ เตียงหรือตั่งชักออกตากแดดไว้ ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นเตียงหรือตั่งที่ชักเข้าแล้ว ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงยกเข้าเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ เตียงหรือตั่งชักเข้าแล้ว ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นแผ่นปูรองเท้าที่ชักออกตากแดดไว้ ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงชักเข้าเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ แผ่นปูรองเท้าชักออกตากแดดไว้ ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นแผ่นปูรองเท้าที่ชักเข้าแล้ว ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงยกเข้าเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ แผ่นปูรองเท้าชักเข้าแล้ว ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นเครื่องลาดชักออกตากแดดไว้ ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงชักเข้าเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ เครื่องลาดชักออกตากแดดไว้ ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นเครื่องลาดที่ชักเข้าแล้ว ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงยกเข้าเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ เครื่องลาดชักเข้าแล้ว ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นหม้อน้ำดื่มว่างเปล่า ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงยกขึ้นเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ หม้อน้ำดื่มว่างเปล่า ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นหม้อน้ำดื่มมีน้อย ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงเติมน้ำดื่มให้เต็มเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ หม้อน้ำดื่มมีน้อย ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นหม้อน้ำดื่มเต็มแล้ว ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงยกขึ้นเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ หม้อน้ำดื่มเต็มแล้ว ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเห็นหม้อน้ำดื่มเต็มแล้ว ถ้าภิกษุนั้นยังมีกำลังอยู่ พึงยกขึ้นเอง หรือพึงบอกภิกษุรูปอื่นว่า ท่านผู้มีอายุ ขอท่านจงรู้ไว้ หม้อน้ำดื่มเต็มแล้ว

คปฺปีทุกชาก์ទីកធាន់ ទីកប្រើប្រាស់ គប្បីបោសប្រាសរោងភត្ត កិក្ខុណាឃើញ
ក្អមជាក់ទីកធាន់ក្តី ក្អមជាក់ទីកប្រើប្រាស់ក្តី ក្អមលាងវច្ចៈក្តី ដែលរលើងទទេ
កិក្ខុនោះ គួរតម្កល់ទុក បើកិក្ខុនោះមិនអាច ព្រោះវិការដៃ (ឈឺដៃ) គួរ
ហៅគ្នីគ្នាដោយអាការបោយដៃមកឲ្យតម្កល់ទុក តែកុំឲ្យបញ្ចេញវាចាព្រោះ
បច្ចយនោះឡើយ យ៉ាងនេះឯង ទើបយើងទាំងអស់គ្នាព្រមព្រៀង ស្មោះសរ
មិនវិវាទគ្នា នៅចាំវស្សាក៏ស្រួលផង មិនបានលំបាកដោយអាហារបិណ្ឌបាត
ផង ។ គ្រានោះឯង កិក្ខុទាំងនោះក៏លែងស្តីហៅរកឆ្លើយឆ្លងគ្នានិងគ្នាទៅវិញ
ទៅមក កិក្ខុណាត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតអំពីស្រុកមុនគេ កិក្ខុនោះ ក៏ក្រាល
អាសនៈតម្កល់ទីកសម្រាប់លាងជើង តាំងសម្រាប់រងជើង និងគ្រឿងសម្រាប់
ជូតជើង លាងកាជន៍សម្រាប់ផ្ទេរបាយ រួចតម្កល់ទុក តម្កល់ទីកធាន់ និងទីក
ប្រើប្រាស់ កិក្ខុណាត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតអំពីស្រុកក្រោយគេ បើមានអាហារ
សេសសល់អំពីកិក្ខុនោះធាន់ បើកិក្ខុនោះ ប្រុថ្នាក៏ធាន់ទៅ បើមិនប្រុថ្នាទេ
ចាក់ចោលទៅលើទីគ្មានស្មៅស្រស់ ឬ ជះចោលទៅក្នុងទីកដែលគ្មានសត្វក្តី
កិក្ខុនោះរើអាសនៈចេញ ទុកជាក់ទីកសម្រាប់លាងជើង តាំងសម្រាប់រងជើង
គ្រឿងសម្រាប់ជូតជើង លាងកាជន៍សម្រាប់ផ្ទេរបាយ ហើយរៀបទុក
ជាក់ទីកធាន់ និងទីកប្រើប្រាស់ បោសប្រាសរោងភត្ត កិក្ខុណាឃើញក្អម
សម្រាប់ជាក់ទីកធាន់ក្តី ក្អមសម្រាប់ជាក់ទីកប្រើប្រាស់ក្តី ក្អមជាក់ទីកសម្រាប់
វច្ចៈក្តី ដែលរលើងទទេ កិក្ខុនោះក៏តម្កល់ទុក បើកិក្ខុនោះមិនអាចព្រោះវិការដៃ
ក៏ហៅគ្នីគ្នាដោយអាការបោយដៃមកឲ្យតម្កល់ទុក តែមិនបានបញ្ចេញវាចា

ព្រោះបច្ច័យនោះឡើយ ។

[๒๑] ការដែលចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ជាទំនៀមរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយដែលចាំវស្សារួចហើយ ។ វេលានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ លុះនៅចាំវស្សាកន្ទង ๓ ខែទៅហើយ ក៏រៀបចំទុកជាក់សេនាសនៈ រួចកាន់យកបាត្រនិងចីវរ ចេញដើរសំដៅទៅក្រុងសាវត្ថី លុះដើរទៅដោយលំដាប់ហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគក្នុងវត្តជេតពនរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី លុះចូលទៅដល់ហើយក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគរួចអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ការរីករាយជាមួយនឹងពួកភិក្ខុជាអាគន្តុកៈនុ៎ះឯង ជាទំនៀមរបស់ព្រះពុទ្ធមានព្រះភាគទាំងឡាយ (គ្រប់ព្រះអង្គ) ។ គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះពុទ្ធដីកានេះនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ លួមអត់ធន់សេចក្តីទុក្ខបានឬទេ លួមឲ្យឥរិយាបថប្រព្រឹត្តទៅស្រួលបានឬទេ អ្នកទាំងឡាយជាបុគ្គលព្រមព្រៀងគ្នា ស្រុះស្រួលគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា នៅចាំវស្សាដោយសប្បាយហើយឬ មួយទៀត អ្នកទាំងឡាយមិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ យើងខ្ញុំលួមអត់ធ្មត់សេចក្តីទុក្ខបាន បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគយើងខ្ញុំលួមឲ្យឥរិយាបថប្រព្រឹត្តទៅស្រួលបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំក៏ព្រមព្រៀងគ្នា ស្រុះស្រួលគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា នៅចាំវស្សាតាមសប្បាយ មួយទៀត យើងខ្ញុំមិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេ ។ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់ជ្រាបហើយ ត្រាស់សួរក៏មាន ទ្រង់ជ្រាបហើយ មិន

ត្រាស់សួរ (ក៏មាន) ទ្រង់ជ្រាបកាលគួរហើយទើបត្រាស់សួរ (ក៏មាន) ទ្រង់ជ្រាបកាលគួរហើយ មិនត្រាស់សួរ (ក៏មាន) ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ត្រាស់សួរចំពោះតែហេតុ ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនទ្រង់ត្រាស់សួរ ហេតុដែលឥតប្រយោជន៍ឡើយ (ព្រោះ) ហេតុដែលឥតប្រយោជន៍ ព្រះតថាគតទាំងឡាយទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលដោយអរិយមគ្គហើយ ។ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយដ៏មានព្រះភាគត្រាស់សួរចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយ ដោយអាការពីរយ៉ាង គឺទ្រង់ត្រាស់សួរដោយទ្រង់គិតថា តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ម្យ៉ាង និងបញ្ញត្តសិក្ខាបទដល់សាវកទាំងឡាយម្យ៉ាង ។ គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានេះនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយព្រមព្រៀងគ្នា ស្រុះស្រួលគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា នៅចាំវស្សាដោយសប្បាយយ៉ាងណាទៅ មួយទៀត អ្នកទាំងឡាយមិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំជាភិក្ខុច្រើនរូប ជាមិត្តបានជួបប្រទះគ្នា ជាមិត្តសេពគប់គ្នាមាំមួន ចូលទៅចាំវស្សាក្នុងអាវាសមួយ នាកោសលជនបទនេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា យើងគប្បីជាបុគ្គលព្រមព្រៀងគ្នា ស្រុះស្រួលគ្នា កុំទាស់ទែងគ្នា នៅចាំវស្សាដោយសប្បាយ មួយទៀត យើងមិនគប្បីលំបាកដោយបិណ្ឌបាតដោយឧបាយដូចម្តេចហ្ន៎ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំទាំងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះទៀតថា ប្រសិនបើយើងកុំគប្បីហៅរកគ្នា កុំគប្បីចរចារកគ្នាទៅវិញទៅមក ភិក្ខុណាត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុកមុនគេ ភិក្ខុ

នោះត្រូវរៀបចំអាសន: តម្កល់ទឹកលាងជើង តាំងរងជើង ទ្រនាប់សម្រាប់ជូតជើង លាងកាជន៍សម្រាប់ផ្ទេរកត្តុរចហើយតម្កល់ទុក ហើយតម្កល់ទឹកផឹក ទឹកប្រើប្រាស់ កិក្ខុណាត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុកក្រោយគេ បើមានអាហារសេសសល់អំពីកិក្ខុធាន់ បើកិក្ខុនោះចង់ធាន់ ក៏ធាន់ចុះ បើមិនចង់ធាន់ទេ គប្បីចាក់ចោលលើទីដែលគ្មានស្មៅស្រស់ ឬបាចចោលក្នុងទឹកដែលគ្មានសត្វ កិក្ខុនោះត្រូវសាអាសន: ត្រូវទុកជាក់ទឹកសម្រាប់លាងជើង តាំងសម្រាប់រងជើង និងទ្រនាប់សម្រាប់ជូតជើង ត្រូវលាងកាជន៍សម្រាប់ផ្ទេរកត្តុ ហើយយកទៅទុកជាក់ រួចត្រូវទុកជាក់ទឹកផឹក ទឹកប្រើប្រាស់ ត្រូវបោសរោងកត្តុ កិក្ខុណាឃើញក្អមទឹកផឹកក្តី ក្អមទឹកប្រើប្រាស់ក្តី ក្អមជាក់ទឹកសម្រាប់លាងវច្ចៈក្តី ដែលរលើងទេ ត្រូវកិក្ខុនោះតម្កល់ទុក បើកិក្ខុនោះមិនអាច (នឹងធ្វើការនោះបាន) ព្រោះវិការនៃដៃ (គឺឈឺដៃជាដើម) ត្រូវបោយដៃហៅកិក្ខុទីពីរឲ្យតម្កល់ទុក មិនត្រូវបញ្ជូញវាចាព្រោះហេតុនោះឡើយ កាលបើធ្វើយ៉ាងនេះហើយ ទើបបានយើងទាំងឡាយជាបុគ្គលព្រមព្រៀងគ្នា ស្រុះស្រួលគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា នៅចាំវស្សាដោយសប្បាយ មួយវិញទៀត យើងទាំងឡាយមិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះឯងយើងខ្ញុំមិនហៅរកគ្នា មិនចរចារកគ្នាទៅវិញទៅមកទេ កិក្ខុណាត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុកមុនគេ កិក្ខុនោះក៏ក្រាលអាសន: តម្កល់ទុកនូវទឹកលាងជើង តាំងរងជើង និងទ្រនាប់សម្រាប់ជូតជើង លាងកាជន៍សម្រាប់ផ្ទេរកត្តុ ហើយតម្កល់ទុក រួចតម្កល់ទឹកផឹក ទឹកប្រើប្រាស់ កិក្ខុណាត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌ-

ปาตกฺขึ้นสฺรุกเรกฺรายเคอ เบอมานอาหารเสสสลฺอำพีกิกฺขุหาน์ เบอกิกฺขุโนะ
จงฺหาน์กีหาน์เอ เบอมินจงฺหาน์เอ กิกฺขุโนะ กีจาก์จอลเลอทีเจิลคฺมาน
สฺนำสฺรสฺก์กีบาน ปาจจอลกฺขึ้นทีกเจิลคฺมานสตฺวกีบาน กิกฺขุโนะสาอาสนะ
จอญเฮอย ทุกเจาก์ทีกลางเจิง ตาังรงเจิง นิงทฺรนาบ์สมฺราบ์ชูตเจิง
ลางกาชน์สมฺราบ์ผฺรเกตฺเฮอยยกเอเตาทุก รูจทุกเจาก์ทีกผีก ทีกปฺรี
ปฺรัส์ เจาสรงกตฺ กิกฺขุณาเยอีญกฺมเจาก์ทีกผีกกฺ กฺมเจาก์ทีกปฺรี
ปฺรัส์กฺ กฺมทีกสมฺราบ์ลางวจะกฺ เจิลรลีงทเอ กิกฺขุโนะกีชงยกมก
ตมฺกัลทุก เบอกิกฺขุโนะมินอาจ (นีงจฺเรการโนะบาน) พฺรោะวิการแนเจ (ឈឺ
เจ๋เจิม) กิกฺขุโนะบก์เจเฮากิกฺขุทีพีร ឲฺยชงยกมกตมฺกัลทุก มินบาจ์
บเพงญาวาจาพฺรោะเฮตุโนะเอยย บពิตฺรพฺระอคฺคជ័ចเมือน กาลเบอเฉฺยง
เนะเฮอย เยอีงขุ์กีพฺรมพฺรៀงคฺนา สฺรុะสฺรួลคฺนา มินทาส์ทែงคฺนา เนาจำ
วสฺสาเจสปฺปายย มួยวิญเจิต เยอีงขุ์มินลำบกเจยบิณฺฑบาตเอยย ฯ

[๒๒] คฺราโนะงง พฺระជ័มานพฺระภาคทฺรង์เฮากิกฺขุทังงปฺปายมก
ตฺราส์จา มฺหาลกิกฺขุทังงปฺปายย ญจาเมายบุรสทังงปฺปายเนะ เนา (จำ
วสฺสา) มินสปฺปายเอ (តែ) ปฺลจาจาขฺญน เจาอฺนกเนาเจยสปฺปายย
มฺหาลกิกฺขุทังงปฺปายย ญจา เมายบุรสทังงปฺปายเนะ เนาเจ็ดจาการเนาร็วม
รบส์บสุสตฺว (สตฺวจิญฺเจม) เฮอยปฺลจาจาขฺญนเจาอฺนกเนาสปฺปายย มฺหาล
กิกฺขุทังงปฺปายย ญจา เมายบุรสทังงปฺปายเนะ เนาเจ็ดจาการเนาร็วมรบส์
สตฺวพเพ (តែ) ปฺลจาจาขฺญนเจาอฺนกเนาสปฺปายย มฺหาลกิกฺขุทังงปฺปายย ญจา

*เหมือนบุรุษทั้งหลายนี้ เหมือนดังการเหยียบย่ำบุคคลประมาท (ต่ำ) ย่อมรู้ว่าตนเป็นผู้เหยียบย่ำด้วยเท้า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เหมือนบุรุษทั้งหลายนี้ ไม่สมควรเพื่อทำสมาทานมูลกวัตร (วัตรของมนุษย์) ที่เลวทราม สมาทาน (ของสัตว์เดียรัจฉาน) เลย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อาบัตินี้ไม่นำให้ระลึกถึงแก่พวกชน ที่ไม่ทำการระลึกถึงเลย ฯลฯ ครั้นทรงติเตียนแล้ว ทรงกระทำธรรมีกถาแล้วตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ไม่ควรภิกษุทำสมาทานมูลกวัตรที่เลวทรามสมาทานเลย ภิกษุณาสมาทาน ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุทั้งหลายที่อยู่จำพรรษาแล้ว ปวารณาด้วยฐาน ๓ อย่าง คือด้วยได้เห็น ด้วยได้ฟัง ด้วยรังเกียจ ฯ ปวารณานั้นเป็นการอนุเคราะห์เพื่อจะว่ากล่าวกันและกัน เป็นการเพ่งโทษในอาบัติ เป็นการแนะนำให้เป็นประโยชน์ แก่กันและกันทั้งหลาย ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ควรภิกษุทั้งหลายปวารณาอย่างนี้ ฯ ควรภิกษุที่ฉลาดสมควร ให้สงฆ์ทราบว่า ข้าแต่พระสงฆ์เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า วันนี้เป็นวันปวารณา ฯ ถ้าปวารณาของสงฆ์มาถึงแล้ว ควรสงฆ์ปวารณา ฯ ควรภิกษุเป็นเถระห่มผ้าอุตราสงค์เฉวียงบ่า นั่งกระโหย่งประคองอัญชลีแล้ว กล่าวอย่างนี้แก่สงฆ์ว่า ดูก่อนอาวุโส ข้าพเจ้าขอปวารณาแก่สงฆ์ ด้วยได้เห็น ด้วยได้ฟัง ด้วยรังเกียจ ขอท่านผู้มีอายุทั้งหลาย จงอาศัยซึ่งความอนุเคราะห์ และพูดกับข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้าเห็นแล้วจักทำตาม ดูก่อนอาวุโส ข้าพเจ้าขอปวารณาแก่

สงฺฆ ជាគម្រប់ពីរដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ហើយពោលចំពោះខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញនឹងធ្វើតាម នែអាវុសោ ខ្ញុំសូមបវារណានឹងសង្ឃជាគម្រប់បីដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ហើយពោលចំពោះខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញនឹងធ្វើតាម ត្រូវភិក្ខុខ្វីវស្សាធ្វើឧត្តរាសង្គឆៀងស្មាម្ខាង អង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលីឡើង ហើយនិយាយយ៉ាងនេះនឹងសង្ឃថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងសង្ឃ ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ហើយពោលចំពោះខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញនឹងធ្វើតាម បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងសង្ឃជាគម្រប់ពីរដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ហើយពោលចំពោះខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញនឹងធ្វើតាម បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងសង្ឃជាគម្រប់បីដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ហើយពោលចំពោះខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញ នឹងធ្វើតាម ។

[๒๓] សម័យនោះឯង កាលដែលភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈកំពុងតែអង្គុយច្រហោងបវារណា ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុក៏នៅលើអាសនៈទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយណាមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ។បេ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះពោលទោស

តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា កាលដែលភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ កំពុងអង្គុយ ច្រហោងបវារណា មិនសមបើពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុហ៊ាននៅលើអាសនៈទាំងឡាយ សោះ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឮថា កាលដែលភិក្ខុទាំងឡាយ ជាថេរៈ កំពុងអង្គុយច្រហោងបវារណា ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុនៅលើអាសនៈ ពិត មែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ការនោះ ពិត មែន ។ ព្រះពុទ្ធមានព្រះភាគទ្រង់បន្ទោសថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែល ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈកំពុងអង្គុយច្រហោងបវារណា មោឃបុរសទាំងឡាយ នោះ មិនសមបើនឹងហ៊ាននៅលើអាសនៈទាំងឡាយទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើនេះ មិនមែននាំឲ្យជ្រះថ្លាដល់ពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាទេ ។បេ។ លុះ ទ្រង់បន្ទោសហើយ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ កាលដែលភិក្ខុជាថេរៈទាំងឡាយកំពុងអង្គុយច្រហោងបវារណា ភិក្ខុមិនត្រូវនៅលើអាសនៈទាំងឡាយទេ ភិក្ខុណានៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទាំងអស់នោះអង្គុយច្រហោង ហើយ បវារណា ។ ក៏សម័យនោះឯង ព្រះថេរៈមួយអង្គថយកម្លាំងដោយជរា កាល បើអង្គុយច្រហោងរង់ចាំទម្រាំភិក្ខុទាំងឡាយបវារណាគ្រប់គ្នា ក៏ជ្រុលជ្រប់ ដួលទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុអង្គុយ ច្រហោង ក្នុងពេលដែលខ្លួនកំពុងបវារណា លុះបវារណារួចហើយ ទើប

อัฏฐิยเลยฺยกานนฺติ ฯ

[๒๔] ตตฺถ ภิกฺขเวติ ภิกฺขเว ปาวารณาปิ นามายนฺติ ปาวารณาปิ ปาปุณาติ ฯ ภิกฺขเว ปาวารณาปิ นามายนฺติ ปาวารณาปิ ปาปุณาติ ฯ ภิกฺขเว ปาวารณาปิ นามายนฺติ ปาวารณาปิ ปาปุณาติ ฯ ภิกฺขเว ปาวารณาปิ นามายนฺติ ปาวารณาปิ ปาปุณาติ ฯ

กรรมณาชาติพวก តែត្រូវតាមធម៌ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវធ្វើបវារណាកម្មបែបនេះទេ ម៉្យាងទៀត តថាគតមិនអនុញ្ញាតបវារណាកម្មបែបនេះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាបវារណាកម្មទាំង ๔ នោះ បវារណាកម្មណាព្រមព្រៀងគ្នា ត្រូវតាមធម៌ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-ឡាយត្រូវធ្វើបវារណាកម្មបែបនេះចុះ តថាគតអនុញ្ញាតបវារណាកម្មបែបនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ត្រូវសិក្សាដូច្នេះថា បវារណាកម្មណាព្រមព្រៀងគ្នា ត្រូវតាមធម៌ យើងទាំងឡាយនឹងធ្វើបវារណាកម្មបែបនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវតែសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។

[๒๕] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រជុំគ្នាចុះ (ព្រោះ) សង្ឃនឹងបវារណា ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានបន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូបបានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នៅមានភិក្ខុឈឺ ភិក្ខុនោះមិនបានមក ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឈឺ ឲ្យនូវបវារណាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ឯបវារណានោះត្រូវឲ្យយ៉ាងនេះ ។ ត្រូវភិក្ខុឈឺនោះចូលទៅរកភិក្ខុមួយរូប ធ្វើឧត្តរាសង្គឆៀងស្មាម្ខាង អង្គុយច្រហោងផ្ងងអញ្ជលីឡើងហើយ និយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុនោះថា ខ្ញុំសូមឲ្យបវារណា ចូរលោកនាំបវារណារបស់ខ្ញុំទៅ ចូរលោកបវារណាដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំផង ។ ភិក្ខុ

นោះបញ្ជាក់ (សេចក្តី) ដោយកាយ (ក្តី) បញ្ជាក់ដោយវាចា (ក្តី) បញ្ជាក់ដោយកាយនិងវាចា (ក្តី) ក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះឲ្យបវារណាហើយ ។ (បើ) ភិក្ខុឈឺមិនបញ្ជាក់ដោយកាយ មិនបញ្ជាក់ដោយវាចា មិនបញ្ជាក់ដោយកាយ និងវាចាទេ មិនឈ្មោះថា ភិក្ខុឈឺនោះឲ្យបវារណាឡើយ ។ បើសង្ឃបាននូវការឲ្យបវារណានុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ ការបាននុ៎ះជាការល្អ បើសង្ឃមិនបានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ឃត្រូវនាំភិក្ខុឈឺនោះដោយគ្រែ ឬតាំងមកក្នុងទីជាកណ្តាលសង្ឃ ហើយសឹមបវារណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើពួកភិក្ខុអ្នកបម្រើភិក្ខុឈឺ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើយើងទាំងឡាយឲ្យភិក្ខុឈឺឃ្លាតចាកទី អាពាធនឹងរឹតតែចម្រើន ឬនឹងធ្វើកាលកិរិយា (មិនខាន) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ឃមិនត្រូវឲ្យភិក្ខុឈឺឃ្លាតចាកទីទេ ត្រូវសង្ឃទៅបវារណាក្នុងទីនោះ មិនត្រូវសង្ឃបវារណាជាពួកឡើយ បើបវារណាត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុឈឺឲ្យបវារណាហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាចៀសចេញចាកទីនោះទៅ ត្រូវភិក្ខុនោះឲ្យបវារណាដល់ភិក្ខុដទៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុឈឺឲ្យបវារណាហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាសឹកក្នុងថ្ងៃនោះឯង ។បេ។ ស្លាប់ (ឬ) ប្តេជ្ញាខ្លួនជាសាមណេរ ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកលាសិក្ខា ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកត្រូវអន្តិមវត្ថុ ប្តេជ្ញាខ្លួនជាមនុស្សឆ្កួត ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកមានចិត្តរើរាយ ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកមានវេទនាគ្របសង្កត់ ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកត្រូវសង្ឃលើកវត្តព្រោះមិនឃើញអាបត្តិ ប្តេជ្ញាខ្លួនជាអ្នកត្រូវសង្ឃលើកវត្តព្រោះមិនធ្វើតបអាបត្តិ (មិនសម្តែងអាបត្តិ)

ប្តជ្ញាខ្លួនជាអ្នកត្រូវសង្ឃលើកវត្ត ព្រោះមិនលះបង់ទិដ្ឋិអាក្រក់ ប្តជ្ញាខ្លួនជាបណ្ឌក ប្តជ្ញាខ្លួនជាថេយ្យសំវាសក ប្តជ្ញាខ្លួនជាអ្នកចូលទៅកាន់ពួកតិរ្ថិយ ប្តជ្ញាខ្លួនជាតិរច្ឆាន ប្តជ្ញាខ្លួនជាអ្នកសម្លាប់មាតា ប្តជ្ញាខ្លួនជាអ្នកសម្លាប់បិតា ប្តជ្ញាខ្លួនជាអ្នកសម្លាប់ព្រះអរហន្ត ប្តជ្ញាខ្លួនជាអ្នកទ្រុស្តកិក្ខុនី ប្តជ្ញាខ្លួនជាអ្នកបំបែកសង្ឃ ប្តជ្ញាខ្លួនជាអ្នកធ្វើព្រះលោហិតឲ្យព្រុតឆង្កើង ប្តជ្ញាខ្លួនជាមនុស្សមានភេទពីរ ត្រូវភិក្ខុនោះឲ្យបវារណាដល់ភិក្ខុដទៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ កាលដែលភិក្ខុឈឺឲ្យបវារណាហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាចៀសចេញទៅក្នុងពាក់កណ្តាលផ្លូវ មិនហៅថាបាននាំបវារណាមកដល់ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យបវារណាហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាសឹកត្រង់ពាក់កណ្តាលផ្លូវទៅ (ក្តី) ស្លាប់ទៅ (ក្តី) ។បេ។ ប្តជ្ញាខ្លួនជាមនុស្សមានភេទពីរ (ក្តី) មិនហៅថាបាននាំបវារណាមកដល់ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យបវារណាហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាទៅដល់សង្ឃហើយ ទើបបានចៀសចេញទៅ បវារណាឈ្មោះថា បាននាំមកដល់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យបវារណាហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាទៅដល់សង្ឃហើយ ទើបបានសឹក (ក្តី) ស្លាប់ (ក្តី) ។បេ។ ប្តជ្ញាខ្លួនជាមនុស្សមានភេទពីរ (ក្តី) បវារណាឈ្មោះថាបាននាំមកដល់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យបវារណាហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាទៅដល់សង្ឃហើយ ដេកលក់មិនបានភ្ញាប់ បវារណាឈ្មោះថា បាននាំមកដល់ហើយ កិក្ខុអ្នកនាំបវារណាមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យបវារណាហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាទៅដល់សង្ឃហើយក៏ចូលសមាបត្តិទៅមិនបានជ្រាប់ បវារណាឈ្មោះថា បាននាំមកដល់ហើយ ភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យបវារណាហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាទៅដល់សង្ឃហើយភ្លេចមិនបានជ្រាប់ បវារណាឈ្មោះថាបាននាំមកដល់ហើយ ភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាមិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឈឺឲ្យបវារណាហើយ បើភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាទៅដល់សង្ឃហើយភ្លែងមិនជ្រាប់ បវារណាឈ្មោះថាបាននាំមកដល់ហើយ (តែ) ភិក្ខុអ្នកនាំបវារណាត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ (បើ) សង្ឃមានកិច្ចត្រូវធ្វើ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុកាលដែលឲ្យបវារណាហើយត្រូវឲ្យឆន្ទៈផង ។

[๒๖] ក៏សម័យនោះឯង ពួកញាតិចាប់ភិក្ខុមួយអង្គក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះបើមានពួកជនជាញាតិចាប់ភិក្ខុក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយនឹងពួកជនជាញាតិនោះយ៉ាងនេះថា នែអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ សូមអ្នកទាំងឡាយលែងភិក្ខុនេះមួយរំពេចសិន ទម្រាំភិក្ខុនេះបវារណារួច ។ បើសង្ឃបានសេចក្តីយល់ព្រមនុ៎ះដូច្នេះហើយ ការដែលបាននុ៎ះជាការល្អ បើមិនបានទេ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយនឹងពួកជនជាញាតិនោះ យ៉ាងនេះថា នែអ្នកដ៏មានអាយុទាំង-ឡាយ សូមអ្នកទាំងឡាយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយរំពេចសិន ទម្រាំភិក្ខុនេះ ឲ្យ

ปวารณาวุจ ฯ បើសង្ឃបានសេចក្តីយល់ព្រមនុ៎ះដូច្នេះហើយ ការបាននុ៎ះជាការល្អ បើមិនបានទេ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយនឹងពួកជនជាញាតិទាំងនោះយ៉ាងនេះថា នែអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ សូមអ្នកទាំងឡាយនាំភិក្ខុនេះទៅកាន់ទីក្រៅសីមាមួយរំពេចសិន ទម្រាំសង្ឃបវារណាវុច ฯ បើសង្ឃបានសេចក្តីយល់ព្រមនុ៎ះដូច្នេះហើយ ការបាននុ៎ះជាការល្អ បើមិនបានទេ មិនត្រូវសង្ឃបវារណាដោយពួកឡើយ បើបវារណាត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើស្តេចទាំងឡាយចាប់ភិក្ខុ (ក្តី) ពួកចោរចាប់ភិក្ខុ (ក្តី) ពួកអ្នកលេងចាប់ភិក្ខុ (ក្តី) ពួកភិក្ខុជាសត្រូវចាប់ភិក្ខុ (ក្តី) ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ฯ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយនឹងពួកភិក្ខុជាសត្រូវទាំងនោះយ៉ាងនេះថា នែលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ សូមអស់លោកទាំងឡាយលែងភិក្ខុនេះមួយរំពេចសិន ទម្រាំភិក្ខុនេះបវារណាវុច ฯ បើសង្ឃបានសេចក្តីយល់ព្រមនុ៎ះដូច្នេះហើយ ការបាននុ៎ះជាការល្អ បើមិនបានទេ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយនឹងពួកភិក្ខុជាសត្រូវទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា នែលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ សូមលោកទាំងឡាយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយរំពេចសិន ទម្រាំភិក្ខុនេះឲ្យបវារណាវុច ฯ បើសង្ឃបានសេចក្តីយល់ព្រមនោះ ដូច្នេះហើយ ការបាននោះជាការល្អ បើមិនបានទេ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយនឹងពួកភិក្ខុជាសត្រូវទាំងនោះយ៉ាងនេះថា នែលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ សូមអស់លោកនាំភិក្ខុនេះទៅកាន់ទីក្រៅសីមាមួយរំពេចសិន ទម្រាំសង្ឃបវារណាវុច ฯ បើសង្ឃបានសេចក្តីយល់ព្រមនោះដូច្នេះហើយ ការបាននុ៎ះជាការល្អ

បើមិនបានទេ មិនត្រូវសង្ឃបវារណាដោយពួកឡើយ បើបវារណាត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๒๗] ក្នុងសម័យនោះឯង ភិក្ខុ ๕ រូប នៅក្នុងអាវាសមួយក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តហើយថា ត្រូវភិក្ខុបវារណាដោយសង្ឃបវារណា ក៏ឥឡូវនេះយើងទាំងឡាយជាជន ๕ រូប តើត្រូវយើងទាំងឡាយបវារណាដូចម្តេច ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុ ๕ រូប បវារណាដោយសង្ឃបវារណា ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុ ๔ រូប នៅក្នុងអាវាសមួយក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុ ๕ រូបបវារណាដោយសង្ឃបវារណាក៏ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយជាជន ๔ រូប តើត្រូវយើងទាំងឡាយបវារណាដូចម្តេច ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុ ๔ រូប បវារណាដល់គ្នានឹងគ្នាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវបវារណាយ៉ាងនេះ ។ ត្រូវភិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយនោះយល់ថា សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយស្តាប់ខ្ញុំ ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃបវារណា ។ បើបវារណាកម្ម មានកាលគួរដល់លោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយហើយ ត្រូវយើងទាំងឡាយបវារណាដល់គ្នានឹងគ្នា ។ ត្រូវភិក្ខុជាថេរៈធ្វើឧត្តរាសង្គឆៀងស្មាម្ខាង អង្គុយច្រហោងហើយ

ផ្តងអញ្ជលីឡើងរួចនិយាយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយនោះយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំ សូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ និយាយ (រំលឹក) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញនឹងធ្វើតាម នែអាវុសោ ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយជាគម្រប់ពីរដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ និយាយ (ជាស់តឿន) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញ នឹងធ្វើតាម នែអាវុសោ ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយជាគម្រប់បីដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ និយាយ (រំលឹក) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញនឹងធ្វើតាម ។ ត្រូវភិក្ខុខ្វីធ្វើឧត្តរាសង្គ ឆៀងស្មាម្ខាង អង្គុយច្រហោងផ្តងអញ្ជលីឡើង រួចនិយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុទាំងឡាយនោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំង-ឡាយអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះនិយាយ (ជាស់តឿន) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញ នឹងធ្វើតាម បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយជាគម្រប់ពីរដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ និយាយ (ជាស់តឿន) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញនឹងធ្វើតាម បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយជាគម្រប់បីដងផង ដោយឃើញក្តី

ญัตติ วรรคสัตติ สูมโลกดีมานอายุถังลายอาสรัยนูวาสจตติอนุกรา
นิยาย (ดาสต่าวน) ขุ้ กาลบือขุ้ยือญานีงธูตาม ฯ ก็สมัยนาว
ฉง กิกขุ ๓ รูบ นาวกุงอาวาสมูยกุงถังบวารณานาว ฯ กรานาว กิกขุ
ถังลายนาวมานสาจตติกรีวิวูดูจจะถา ประดีมานประกาคกรังอนุญาตจย
กิกขุ ๕ รูบบวารณาดายสงฆบวารณา จยกิกขุ ๔ รูบบวารณาดลกานีง
กา สูยวานีวยืองถังลายดาดาน ๓ รูบ กือยืองถังลายกรูวบวารณา
ดูจมจ ฯ กิกขุถังลายกราบทูลดำณือวันุ่ะ จำพาวะประดีมานประกาค ฯ
ประอังกรังมานบันูลถา มังลกิกขุถังลาย ตถาคตอนุญาตจยกิกขุ ๓
รูบบวารณาดลกานีงกาบาน ฯ มังลกิกขุถังลาย กรูวกิกขุถังลาย
บวารณายางนีว ฯ กรูวกิกขุดือลฉาสบรติพลจยกิกขุถังลายนาวดีงถา
สูมโลกดีมานอายุถังลายสกาบขุ้ ถันีวดาถันีวบวารณา ฯบือบวารณา
กมุมานกาลคูวดลโลกดีมานอายุถังลายอือย กรูวยืองถังลาย
บวารณาดลกานีงกา ฯ กรูวกิกขุดาถาวะ:ถันีวขตตาสงฆกันีวสุามุาง อือย
อังกุยบรอางผงอญลีวันีว รูบนิยายนีงกิกขุถังลายนาวยางนีว
ถา นีวอาวุโส ขุ้สูมบวารณานีงโลกดีมานอายุถังลาย ดายยือญ
ญัตติ ญัตติ วรรคสัตติ สูมโลกดีมานอายุถังลายอาสรัยนูวาสจตติ
อนุกรา นิยาย (ดาสต่าวน) ขุ้ กาลบือขุ้ยือญานีงถันีว นี
อาวุโสา ขุ้สูมบวารณานีงโลกดีมานอายุถังลายดาคบ่ายีวงดงผง
ดายยือญญัตติ ญัตติ วรรคสัตติ สูมโลกดีมานอายุถังลายอาสรัยนูว

សេចក្តីអនុគ្រោះនិយាយ (ជាសង្ឃ) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញទីឆធ្វើតាម នែ អាវុសោ ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយជាគម្រប់បីដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះនិយាយ (ជាសង្ឃ) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញទីឆធ្វើតាម ។ ត្រូវភិក្ខុខ្វីធ្វើឧត្តរាសង្គឆៀងស្មាម្ខាង ហើយអង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលីឡើង រួចនិយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុទាំងឡាយនោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះនិយាយ (ជាសង្ឃ) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញទីឆធ្វើតាម បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយជាគម្រប់ពីរដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះនិយាយ (ជាសង្ឃ) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញទីឆធ្វើតាម បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយជាគម្រប់បីដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះនិយាយ (ជាសង្ឃ) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញទីឆធ្វើតាម ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុ ២ រូបនៅក្នុងអាវាសមួយ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុ ៥ រូបបវារណាដោយសង្ឃបវារណា ឲ្យភិក្ខុ ៤ រូបបវារណាដល់គ្នានឹងគ្នា ឲ្យភិក្ខុ ៣ រូបបវារណាដល់គ្នានឹងគ្នា ឥឡូវនេះយើងទាំងឡាយ

ជាជនពីរបួប តើយើងត្រូវបវារណាដូចម្តេច ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុពីរបួបបវារណាដល់គ្នានឹងគ្នាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុបវារណាយ៉ាងនេះ ។ ត្រូវភិក្ខុជាថេរៈធ្វើឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ហើយអង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលីឡើងរួចនិយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុទីថា នែអាវុសោ ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុ ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ និយាយ (ជាសង់តឿន) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញនឹងធ្វើតាម នែអាវុសោ ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុជាគម្រប់ពីរដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះនិយាយ (ជាសង់តឿន) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញ នឹងធ្វើតាម នែអាវុសោ ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុជាគម្រប់បីដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះនិយាយ (ជាសង់តឿន) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញ នឹងធ្វើតាម ។ ត្រូវភិក្ខុទីធ្វើឧត្តរាសង្គៈ ឆៀងស្មាម្ខាងហើយ អង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលីឡើង រួចនិយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុជាថេរៈថា បពិត្រលោក ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុ ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្កៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ និយាយ (ជាសង់តឿន) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញនឹងធ្វើតាម បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុជាគម្រប់ពីរដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី

រង្គៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ និយាយ (ជាស់តឿន) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញនឹងធ្វើតាម បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមបវារណានឹងលោកដ៏មានអាយុជាគម្រប់បីដងផង ដោយឃើញក្តី ឮក្តី រង្គៀសក្តី សូមលោកដ៏មានអាយុអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ និយាយ (ជាស់តឿន) ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំឃើញនឹងធ្វើតាម ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូបនៅក្នុងអាវាសមួយក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ ឯភិក្ខុនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុ ៥ រូបបវារណាដោយសង្ឃបវារណា ឲ្យភិក្ខុ ៤ រូបបវារណាដល់គ្នានឹងគ្នា ឲ្យភិក្ខុ ៣ រូបបវារណាដល់គ្នានឹងគ្នា ឲ្យភិក្ខុពីរូបបវារណាដល់គ្នានឹងគ្នា ឥឡូវនេះ អាត្មាអញតែម្នាក់ឯង គួរអាត្មាអញបវារណាដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុមួយរូបនៅក្នុងអាវាសមួយ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុចៀសចេញទៅ អំពីប្រទេសណា គឺឧបដ្ឋាន-សាលា (សាលាធាន់) ក្តី មណ្ឌបក្តី គល់ឈើក្តី ត្រូវភិក្ខុនោះឆ្ងាសប្រទេសនោះ ហើយតម្កល់ទុកនូវទឹកធាន់ទឹកប្រើប្រាស់ ត្រូវក្រាលអាសនៈរួចអុជប្រទីប ហើយត្រូវអង្គុយចាំ ។ បើមានភិក្ខុទាំងឡាយដទៃមក ត្រូវភិក្ខុនោះបវារណាជាមួយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយនោះចុះ បើគ្មានភិក្ខុទាំងឡាយមកទេ ត្រូវភិក្ខុនោះអធិដ្ឋានថា ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃបវារណារបស់អញ បើមិនអធិដ្ឋានទេ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអាវាសណា ១ ដែលមានភិក្ខុនៅ

๕ รูป ภิกษุ ๔ รูป มิได้ตรัสห้ามปวารณาของภิกษุ ๑ รูป แต่ภิกษุนั้นปวารณาด้วยสังฆปวารณาในอาวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติทุกกฏ ๆ ภิกษุทั้งหลาย ในอาวาสหนึ่ง ๆ ที่มีภิกษุอยู่ ๔ รูป ภิกษุ ๓ รูป มิได้ตรัสห้ามปวารณาของภิกษุ ๑ รูปมาแล้วปวารณา ต่างคนต่างในอาวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติทุกกฏ ๆ ภิกษุทั้งหลาย ในอาวาสหนึ่ง ๆ ที่มีภิกษุอยู่ ๓ รูป ภิกษุ ๒ รูป มิได้ตรัสห้ามปวารณาของภิกษุ ๑ รูปมาแล้ว ปวารณาต่างคนต่างในอาวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติทุกกฏ ๆ ภิกษุทั้งหลาย ในอาวาสหนึ่ง ๆ ที่มีภิกษุอยู่ ๒ รูป ภิกษุ ๑ รูปมิได้ตรัสห้ามปวารณาของภิกษุ ๑ รูป มาแล้วอธิษฐานในอาวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติทุกกฏ เพราะอธิษฐาน ๆ

[๒๘] ก็สมัยนั้นแล ภิกษุ ๑ รูปต้องอาบัติในวันปวารณานั้น ๆ ก็ภิกษุนั้นมีความรังเกียจอย่างนี้ว่า ก็พระผู้มีพระภาคทรงห้ามแล้วว่า ภิกษุที่มีอาบัติไม่ควรปวารณา แต่ว่าเราต้องอาบัติแล้ว ไฉนหนอเราจึงจะพึงประพฤติในอาบัตินั้นเล่า ๆ ภิกษุทั้งหลายจึงกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ๆ พระองค์ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าภิกษุต้องอาบัติในวันปวารณานั้น ๆ ภิกษุทั้งหลาย ควรให้ภิกษุนั้นเข้าไปหาภิกษุ ๑ รูป แล้วเปลื้องผ้าอุตตราสงค์ข้างหนึ่งออก ประนมมือไหว้ภิกษุนั้นแล้วกล่าวคำนี้ว่า ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าต้องอาบัติชื่อนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงอาบัตินั้น ๆ ภิกษุรับว่า เธอเห็นหรือ ๆ ภิกษุนั้นรับว่า ข้าพเจ้าเห็น ๆ ภิกษุรับว่า ต่อไปเธอจงสำรวม ๆ ภิกษุนั้นรับว่า ข้าพเจ้าจักสำรวม ๆ

អាបត្តិនោះនិយាយថា លោកឃើញឬទេ ។ ភិក្ខុអ្នកសម្តែងនោះឆ្លើយថា អើ ខ្ញុំឃើញ ។ ភិក្ខុអ្នកទទួលអាបត្តិត្រូវប្រាប់ថា ត្រូវលោកសង្រួមតទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានភិក្ខុសង្ស័យនឹងអាបត្តិក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុនោះចូលទៅរកភិក្ខុ ១ រូប ហើយធ្វើឧត្តរាសង្គឆៀងស្មាម្ខាង អង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលីរួចនិយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុនោះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ស័យនឹងអាបត្តិឈ្មោះនេះ កាលណាខ្ញុំអស់សេចក្តីសង្ស័យ ខ្ញុំនឹងធ្វើតប (សម្តែង) នូវអាបត្តិនោះក្នុងកាលនោះ លុះពោលដូច្នេះហើយ ត្រូវបវារណាចុះ ។ មិនត្រូវភិក្ខុធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់បវារណាព្រោះហេតុប៉ុណ្ណោះទេ ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុ ១ រូបកំពុងតែបវារណាក៏រលឹកឃើញអាបត្តិ ។ ទើបភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តហើយថា ភិក្ខុដែលមានអាបត្តិមិនត្រូវបវារណាទេ ឥឡូវអាត្មាអញត្រូវអាបត្តិហើយ តើអាត្មាអញត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានភិក្ខុកំពុងតែបវារណាក៏រលឹកឃើញអាបត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុនោះនិយាយ យ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុជិតខាងថា នែអាវុសោ ខ្ញុំត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះហើយ ខ្ញុំចេញពីទីនេះហើយ នឹងសម្តែងអាបត្តិនោះចេញ លុះពោលដូច្នេះហើយ ត្រូវបវារណាចុះ ។ មិនត្រូវភិក្ខុធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់បវារណាព្រោះហេតុប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើ

ภิกษุกำพุงตึงปวารณา แล้วมีเสียงสงสัยในอาบัติ ฯ ม. ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นพึงกล่าวอย่างนี้กะภิกษุชื่อนี้ว่า ดูกรอาวุโส ผมมีเสียงสงสัยในอาบัตินี้ เมื่อใดผมหมดเสียงสงสัย เมื่อนั้นผมจักออกจากอาบัตินี้ ดังนี้ แล้วพึงปวารณาเถิด ฯ ไม่ควรให้ภิกษุทำความรังเกียจในการปวารณา เพราะเหตุเพียงเท่านี้ ฯ ก็สมัยนั้นแล สงฆ์ทั้งหมดในอาวาสหนึ่งต้องสกาคาบัติ (อาบัติเสมอกัน) ในวันปวารณานั้น ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้นจึงกราบทูลความข้อนี้แด่พระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภิกษุไม่ควรทำสกาคาบัติให้แจ้ง ไม่ควรรับสกาคาบัติ (ไม่ชอบ) ก็สงฆ์นี้ต้องสกาคาบัติ ก็แต่ว่าพวกข้าพระองค์จะประพฤติในสกาคาบัตินี้อย่างไรหนอ ฯ ภิกษุทั้งหลายจึงทูลถามเรื่องนั้นกะพระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าสงฆ์ทั้งหมดในอาวาสหนึ่งต้องสกาคาบัติในวันปวารณานั้น ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายพึงส่งภิกษุรูปหนึ่งไปยังอาวาสที่ใกล้ในวันนั้นว่า ดูกรอาวุโส ท่านจงไปบอกอาบัตินั้น แล้วกลับมาบอกอาบัตินั้นในสำนักของพวกเรา ฯ ถ้าสงฆ์ได้ความสำเร็จด้วยการบอกอาบัตินั้นอย่างนี้ ก็ดีไป ถ้าไม่ได้ความสำเร็จ ภิกษุผู้ฉลาดสามารถพึงให้สงฆ์รู้ว่า ขอพระสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า (ญัตติ) สงฆ์ทั้งหมดนี้ต้องสกาคาบัติแล้ว เมื่อสงฆ์เห็นภิกษุอื่นมาแล้วจึงให้ปวารณา ฯ

มิได้มีอาบัติ สงฆ์นั้นสำคัญอาบัตินั้นว่า ในสำนักภิกษุนั้นเมื่อกาลนั้นล่วงไปอย่างนี้แล้ว พึงปวารณาเถิด ฯ ไม่ควรสงฆ์ทำความอันตรายแก่การปวารณา เพราะเหตุนั้นเลย ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าสงฆ์ทั้งหมดในอาวาสเดียว มีความสงสัยในสกาคาบัติ ในวันปวารณานั้น พึงให้ภิกษุรูปหนึ่งแสดงอาบัติแก่สงฆ์ว่า ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า สงฆ์ทั้งหมดนี้มีความสงสัยในสกาคาบัติ เมื่อสงฆ์หายสงสัยแล้ว สงฆ์นั้นสำคัญอาบัตินั้นว่าออกแล้วในกาลนั้น ลุกขึ้นกล่าวอย่างนี้แล้ว พึงปวารณาเถิด ฯ ไม่ควรสงฆ์ทำความอันตรายแก่การปวารณา เพราะเหตุนั้นเลย ฯ

ปฐมกาณวาร: จบ

[๒๙] ก็สมัยนั้นแล ภิกษุอาคันตุกะ (ผู้มาสู่อาวาส) เป็นอันมากประมาณ ๕ รูป หรือเกิน ๕ รูปขึ้นไป ประชุมกันในอาวาสเดียวในวันปวารณานั้น ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้นไม่รู้ว่ามีภิกษุอาคันตุกะรูปอื่นอีกมิได้มาถึง ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้นกล่าวว่าเป็นธรรม กล่าวว่าเป็นวินัย ก็หามิได้ แต่กล่าวว่าพร้อมเพรียงกันแล้วปวารณา ฯ ในขณะที่ภิกษุทั้งหลายนั้นกำลังปวารณา ภิกษุอาคันตุกะอื่นอีกเป็นอันมากจึงได้มาถึง ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ได้ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าในอาวาสเดียวมีภิกษุอาคันตุกะเป็นอันมาก ๕ รูปหรือเกิน ๕ รูปขึ้นไป ประชุม

ด้วยกันในวันปวารณานั้น ฯ ภิกษุทั้งนั้นมิได้รู้ว่ามีภิกษุอาคันตุกะมาแล้ว ยังไม่มาถึง ฯ ภิกษุทั้งนั้นรู้ว่าเป็นอาบัติ รู้ว่าเป็นวินัยกรรม แต่ว่าพร้อมเพรียงกันแล้วปวารณา ฯ ครั้นเมื่อภิกษุทั้งนั้นกำลังปวารณาอยู่ ภิกษุอาคันตุกะอื่นมาถึงเป็นอันมาก ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายนั้นปวารณาแล้วครั้งหนึ่งก็ดี ปวารณาแล้วหลายครั้งก็ดี ไม่ต้องอาบัติ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในสาสนานี้ ถ้าว่าในอาวาสแห่งหนึ่ง มีภิกษุอาคันตุกะมาแล้วเป็นอันมาก คือ ๕ รูปบ้าง หรือยิ่งกว่า ๕ รูปบ้าง ในวันปวารณา ภิกษุทั้งนั้นไม่รู้ว่ามีภิกษุอาคันตุกะมาแล้ว ยังไม่มาถึง ฯ ภิกษุทั้งนั้นรู้ว่าเป็นอาบัติ รู้ว่าเป็นวินัยกรรม แต่ว่าพร้อมเพรียงกันแล้วปวารณา ครั้นเมื่อภิกษุทั้งนั้นกำลังปวารณาอยู่ ภิกษุอาคันตุกะอื่นมาถึงเป็นอันมาก ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายนั้นปวารณาแล้วครั้งหนึ่งก็ดี ปวารณาแล้วหลายครั้งก็ดี ไม่ต้องอาบัติ ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในสาสนานี้ ถ้าว่าในอาวาสแห่งหนึ่ง มีภิกษุอาคันตุกะมาแล้วเป็นอันมาก คือ ๕ รูปบ้าง หรือยิ่งกว่า ๕ รูปบ้าง ในวันปวารณา ภิกษุทั้งนั้นร

กំពុងបវារណា ស្រាប់តែពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតតិចជាងមកដល់ ។ ភិក្ខុ ដែលបានបវារណាហើយ ក៏ឈ្មោះថា បវារណាល្អហើយ ត្រូវពួកភិក្ខុដែល នៅសល់អំពីនោះបវារណា ភិក្ខុទាំងឡាយដែលបានបវារណាហើយ មិនត្រូវ អាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងអាវាសណាមួយ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុជាច្រើន គឺ ៥ រូប ឬជាង ៥ រូបទៅរឹងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុង ថ្ងៃបវារណានោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតមិន ទាន់មកដល់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះក៏សម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួកទេ តែសម្គាល់ថាព្រមព្រៀង ហើយបវារណាទៅ ។ កាលដែលភិក្ខុ ទាំងនោះទើបតែនឹងបវារណារួច ក៏មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតច្រើនជាងមក ដល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុទាំងនោះបវារណាម្តងទៀត ភិក្ខុដែល បានបវារណាហើយ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។បេ។ ក៏មានពួកអាវាសិកភិក្ខុចំនួន ស្មើៗ គ្នាមកដល់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយដែលបានបវារណាហើយ ក៏ឈ្មោះថា បវារណាដោយល្អ ត្រូវពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀត បវារណាក្នុងសំណាក់ភិក្ខុ ទាំងឡាយនោះចុះ ភិក្ខុដែលបានបវារណាហើយ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។បេ។ ក៏មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀត តិចជាងមកដល់ ។ ពួកភិក្ខុដែលបវារណា ហើយ ក៏ឈ្មោះថា បានបវារណាល្អហើយ ត្រូវ (ពួកភិក្ខុដែលមកក្រោយ) បវារណាក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយ (ដែលបវារណាហើយ) នោះចុះ ភិក្ខុដែលបានបវារណាហើយ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុង សាសនានេះ បើក្នុងអាវាសណាមួយ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុជាច្រើន គឺ ៥

รูป ឬជាង ๕ รูបទៀងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះមិនដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតមិនទាន់មកដល់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏សម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិនយ ជាពួកទេ តែសម្គាល់ថាព្រមព្រៀងហើយបវារណាទៅ ។ កាលដែលភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ទើបតែនឹងបវារណារួច ភិក្ខុបរិស័ទមិនទាន់ក្រោកចេញទៅទ្បើយ ក៏ពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតច្រើនជាងមកដល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនោះបវារណាម្តងទៀត ។ ពួកភិក្ខុដែលបានបវារណាហើយ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។បេ។ ក៏មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតចំនួនស្មើៗ គ្នាមកដល់ ។បេ។ តិចជាង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយដែលបានបវារណាហើយ ឈ្មោះថា បវារណាល្អហើយ (ពួកភិក្ខុដែលមិនទាន់បវារណា) ត្រូវបវារណាក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះចុះ ពួកភិក្ខុដែលបានបវារណាហើយ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងអាវាសណាមួយ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុជាច្រើន គឺ ៥ រូបឬជាង ៥ រូបទៀងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះមិនដឹងជាមានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតមិនទាន់មកដល់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះសម្គាល់ថាជាធម៌ សំគាល់ថាជាវិនយ ជាពួកទេ តែសម្គាល់ថាព្រមព្រៀងហើយក៏បវារណាទៅ ។ កាលដែលភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ទើបតែនឹងបវារណារួច ភិក្ខុបរិស័ទពួកខ្លះក្រោកចេញទៅហើយ ក៏មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតច្រើនជាងមកដល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនោះបវារណាម្តងទៀត ពួកភិក្ខុដែលបានបវារណាហើយ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។បេ។ ក៏មាន

ពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតស្មើៗ គ្នាមកដល់ ฯបេฯ តិចជាង ๔ ភិក្ខុដែលបវារណាហើយ ក៏ឈ្មោះថា បានបវារណាល្អហើយ ភិក្ខុ (ដែលមិនទាន់បវារណា) ត្រូវបវារណាក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះចុះ ភិក្ខុទាំងឡាយដែលបានបវារណាហើយ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ๔ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងអាវាសណាមួយ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុជាច្រើន គឺ ๕ រូបឬជាង ๕ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ๔ ភិក្ខុទាំងនោះមិនដឹងជាមានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតមិនទាន់មកដល់ ๔ ភិក្ខុទាំងនោះសម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួកទេ តែសម្គាល់ថាព្រមព្រៀង ហើយក៏បវារណាទៅ ๔ កាលដែលភិក្ខុទាំងនោះទើបតែនឹងបវារណារួច ភិក្ខុបរិស័ទទាំងអស់ក្រោកចេញហើយ ក៏មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតច្រើនជាងមកដល់ ๔ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនោះបវារណាម្តងទៀតចុះ ភិក្ខុទាំង-ឡាយដែលបវារណាហើយ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ฯបេฯ ក៏មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតស្មើៗ គ្នាមកដល់ ฯបេฯ តិចជាង ๔ ភិក្ខុដែលបវារណាហើយ ក៏ឈ្មោះថា បានបវារណាល្អហើយ ភិក្ខុ (ដែលមិនទាន់បវារណា) ត្រូវបវារណាក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះចុះ ភិក្ខុដែលបវារណាហើយ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ๔

ចប់ រឿង ភិក្ខុបវារណាមិនត្រូវអាបត្តិមាន ๑๕ យ៉ាង

[๓๐] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងអាវាសណាមួយ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុជាច្រើន គឺ ๕ រូបឬជាង ๕ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃ

ปวารณานោះ ฯ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតមក មិនទាន់ដល់ ฯ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះសម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួកទេ តែសម្គាល់ថាព្រមព្រៀងគ្នា ហើយក៏បវារណាទៅ ฯ កាលភិក្ខុទាំងឡាយនោះកំពុងបវារណា ក៏មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតច្រើនជាងមកដល់ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនោះបវារណាម្តងទៀត ភិក្ខុដែលបវារណាហើយ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯបេ។ ក៏មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតស្មើៗ គ្នាមកដល់ ฯបេ។ តិចជាង ฯ ភិក្ខុទាំងឡាយដែលបវារណាហើយ ក៏ឈ្មោះថា បានបវារណាដោយល្អហើយ ត្រូវភិក្ខុដែលនៅសល់អំពីនោះ បវារណាចុះ ពួកភិក្ខុដែលបវារណាហើយ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងអាវាសណាមួយ មានពួកអាវាសិកភិក្ខុជាច្រើន គឺ ៥ រូប ឬជាង ៥ រូបឡើងទៅ ប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ฯ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតមិនទាន់មកដល់ ฯ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះសម្គាល់ថាជាធម៌ សម្គាល់ថាជាវិន័យ ជាពួកទេ តែសម្គាល់ថា ព្រមព្រៀងគ្នា ហើយក៏បវារណាទៅ ฯ កាលដែលភិក្ខុទាំងនោះ ទើបតែនឹងបវារណារួច ฯបេ។ ភិក្ខុបរិសទ្យមិនទាន់ក្រោក ភិក្ខុបរិសទ្យពួកខ្លះក្រោកហើយ ភិក្ខុបរិសទ្យទាំងអស់ក្រោកចេញហើយ ទើបមានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតច្រើនជាងមកដល់ ฯបេ។ ស្មើៗ គ្នា ฯបេ។ តិចជាង ฯ ពួកភិក្ខុដែលបវារណាហើយ ក៏ឈ្មោះថា បានបវារណាល្អហើយ ពួកភិក្ខុ (ដែលមិនទាន់បវារណា) ត្រូវបវារណាក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះចុះ ពួកភិក្ខុដែល

ปวารณาแล้ว ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

เรื่องพวกภิกษุชาวพวกเดียวกันรู้กันว่าพร้อมเพรียงกัน มี ๑๕ อย่าง จบ

[๓๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในสาสนานี้ ถ้าในอาวาสหนึ่ง มีพวกอาคันตุกภิกษุมากรูป คือ ๕ รูป หรือมากกว่า ๕ รูปขึ้นไป ประชุมกันในวันปวารณานั้น ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้นรู้ว่า มีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นยังไม่มาถึง ฯ พวกภิกษุทั้งหลายนั้นมีความสงสัยอย่างนี้ว่า ควรหนอแล้วกระทำปวารณา หรือไม่ควรหนอ (แล้วก็ทำกัน) ปวารณาไป ฯ ครั้นเมื่อภิกษุทั้งหลายนั้นกำลังปวารณา ก็มีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมาถึงมากกว่าอีก ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ควรให้ภิกษุทั้งหลายนั้นปวารณาอีกครั้งหนึ่ง พวกภิกษุที่ปวารณาแล้ว ชื่อว่าปวารณาดีแล้ว ควรให้พวกภิกษุที่เหลือปวารณาต่อไป พวกภิกษุที่ปวารณาแล้วต้องอาบัติทุกกฏ ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในสาสนานี้ ถ้าในอาวาสหนึ่ง มีพวกอาคันตุกภิกษุมากรูป คือ ๕ รูป หรือมากกว่า ๕ รูปขึ้นไป ประชุมกันในวันปวารณานั้น ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้นรู้ว่า มีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นยังไม่มาถึง ฯ แต่พวกภิกษุทั้งหลายนั้นมีความสงสัยว่า ควรหนอแล้วกระทำปวารณา หรือไม่ควรหนอ (แล้วก็ทำกัน) ปวารณาไป ฯ ครั้นเมื่อพวกภิกษุทั้งหลายนั้นกำลังปวารณา ฯลฯ ภิกษุบริษัทไม่ทันกระจาย

ภิกษุบริษัทพวกอื่น ๆ ออกไปแล้ว ภิกษุบริษัททั้งหมดออกไปแล้ว ได้มีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมาถึงในภายหลัง ๆ เป็นอันมาก ๆ ภิกษุเหล่านั้นได้ปวารณาแล้ว ชื่อว่าได้ปวารณาดีแล้ว พวกภิกษุ(ที่ยังมิได้ปวารณา) พึงปวารณาในสำนักภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น ภิกษุพวกที่ปวารณาแล้ว พึงต้องอาบัติทุกกฏ ๆ

จบ เรื่องพวกภิกษุมีเสียงดังเป็นต้น มี ๑๕ อย่าง ๆ

[๓๒] ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในสาสนานี้ ถ้าในอาวาสใดอาวาสหนึ่งมีพวกอาคันตุกภิกษุเป็นอันมาก คือ ๕ รูป หรือมากกว่า ๕ รูป ขึ้นไป ประชุมกันในวันปวารณานั้น ๆ ภิกษุทั้งหลายนั้น ย่อมรู้ว่า มีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นยังไม่มาถึง ๆ ภิกษุทั้งหลายนั้นมีความคิดว่า เราทั้งหลายควรปวารณา ไม่ควรคิดว่าเราไม่ควรปวารณา ควรปวารณาเท่านั้น ๆ ขณะที่ภิกษุทั้งหลายปวารณาอยู่ ได้มีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมาถึงในภายหลัง ๆ เป็นอันมาก ๆ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายนั้นพึงปวารณากันอีก ภิกษุพวกที่ปวารณาแล้ว ก็ชื่อว่าได้ปวารณาดีแล้ว พึงปวารณาในสำนักภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น ภิกษุพวกที่ปวารณาแล้ว พึงต้องอาบัติทุกกฏ ๆ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในสาสนานี้ ถ้าในอาวาสใดอาวาสหนึ่งมีพวกอาคันตุกภิกษุเป็นอันมาก คือ ๕ รูป หรือมากกว่า ๕ รูป ขึ้นไป ประชุม

គ្នាក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ កិក្ខុទាំងនោះ ដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀត មិនទាន់មកដល់ ។ កិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីរង្កៀសថា យើងទាំងឡាយគួរតែបវារណា មិនមែនថាយើងទាំងឡាយ មិនគួរបវារណាទេ ដូច្នេះហើយ ក៏បវារណាទៅ ។ កាលដែលភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ទើបតែនឹងបវារណាហើយ ។បេ។ ភិក្ខុបរិស័ទមិនទាន់ក្រោកចេញ ភិក្ខុបរិស័ទពួកខ្លះ ក្រោកចេញទៅហើយ ភិក្ខុបរិស័ទទាំងអស់ក្រោកចេញទៅហើយ ទើបមានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតច្រើនជាងមកដល់ ។បេ។ ស្មើៗគ្នា ។បេ។ តិចជាង ។ ពួកភិក្ខុដែលបវារណាហើយ ក៏ឈ្មោះថា បានបវារណាល្អហើយ ពួកភិក្ខុ (ដែលមិនទាន់បានបវារណា) ត្រូវបវារណាក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះចុះ ភិក្ខុដែលបវារណាហើយ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

រឿងពួកភិក្ខុមានសេចក្តីរង្កៀស មាន ១៥ យ៉ាង ចប់

[๓๓] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងអាវាសណាមួយមានអាវាសិកភិក្ខុទាំងឡាយជាច្រើន គឺ ๕ រូប ឬជាង ๕ រូបឡើងទៅប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ កិក្ខុទាំងឡាយនោះដឹងថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតមិនទាន់មកដល់ ។ កិក្ខុទាំងឡាយនោះមានបំណងនឹងបំបែកសង្ឃថា កិក្ខុទាំងឡាយនុ៎ះចូរបាត់ទៅចុះ កិក្ខុទាំងឡាយនុ៎ះចូរវិនាសទៅចុះ ប្រយោជន៍អ្វីដោយកិក្ខុទាំងឡាយនោះ ដូច្នេះហើយក៏បវារណាទៅ ។ កាលបើភិក្ខុទាំងនោះកំពុងបវារណា ទើបមានពួកអាវាសិកភិក្ខុឯទៀតច្រើនជាងមកដល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនោះបវារណាម្តងទៀត ពួកភិក្ខុដែល

ปวารณาแล้ว ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯลฯ ครั้นมีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมาสู่ที่อยู่ ฯลฯ ตติยวาร ฯ พวกภิกษุที่ปวารณาแล้ว ก็ชื่อว่า ปวารณาแล้วนั่นแล ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ พวกภิกษุที่ยังไม่ได้ปวารณา ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ ภิกษุทั้งหลาย ในสังฆกรรมนี้ ถ้าในอาวาสแห่งหนึ่ง มีพวกอาคันตุกภิกษุมากรูป คือ ๕ รูปบ้าง ๕ รูปเศษบ้าง ประชุมกันในวันปวารณานั้น ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้นรู้ว่า มีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมาอีก ยังไม่ได้ปวารณา ฯ (แต่) พวกภิกษุทั้งหลายนั้นมีความสงสัยว่า ภิกษุทั้งหลายจักไปเสียก่อน หรือจักไม่ไปเสียก่อน จักหลีกไปเสียก่อน หรือจักไม่หลีกไปเสียก่อน จักทำกิจด้วยภิกษุทั้งหลายนั้นอย่างนี้แล้วจึงปวารณา ก็ครั้นเมื่อภิกษุทั้งหลายนั้นยังไม่ได้ปวารณาอยู่ ฯลฯ ภิกษุบริษัทยังไม่ทันออกไป ภิกษุบริษัทบางพวกออกไปแล้ว ภิกษุบริษัททั้งหมดออกไปแล้ว ครั้นมีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมามากรูปกว่าเข้ามาสู่ที่อยู่ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายนั้นพึงปวารณาอีกครั้งหนึ่ง พวกภิกษุที่ปวารณาแล้ว ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯลฯ ครั้นมีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมาสู่ที่อยู่ ฯลฯ ตติยวาร ฯ พวกภิกษุที่ปวารณาแล้ว ก็ชื่อว่าปวารณาแล้วนั่นแล ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ พวกภิกษุที่ยังไม่ได้ปวารณา ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ ภิกษุทั้งหลาย ในสังฆกรรมนี้ ถ้าในอาวาสแห่งหนึ่ง มีพวกอาคันตุกภิกษุมากรูป คือ ๕ รูปบ้าง ๕ รูปเศษบ้าง ประชุมกันในวันปวารณานั้น ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้นรู้ว่า มีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมาอีก ยังไม่ได้ปวารณา ฯ (แต่) พวกภิกษุทั้งหลายนั้นมีความสงสัยว่า ภิกษุทั้งหลายจักไปเสียก่อน หรือจักไม่ไปเสียก่อน จักหลีกไปเสียก่อน หรือจักไม่หลีกไปเสียก่อน จักทำกิจด้วยภิกษุทั้งหลายนั้นอย่างนี้แล้วจึงปวารณา ก็ครั้นเมื่อภิกษุทั้งหลายนั้นยังไม่ได้ปวารณาอยู่ ฯลฯ ภิกษุบริษัทยังไม่ทันออกไป ภิกษุบริษัทบางพวกออกไปแล้ว ภิกษุบริษัททั้งหมดออกไปแล้ว ครั้นมีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมามากรูปกว่าเข้ามาสู่ที่อยู่ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายนั้นพึงปวารณาอีกครั้งหนึ่ง พวกภิกษุที่ปวารณาแล้ว ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯลฯ ครั้นมีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมาสู่ที่อยู่ ฯลฯ ตติยวาร ฯ พวกภิกษุที่ปวารณาแล้ว ก็ชื่อว่าปวารณาแล้วนั่นแล ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ พวกภิกษุที่ยังไม่ได้ปวารณา ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ ภิกษุทั้งหลาย ในสังฆกรรมนี้ ถ้าในอาวาสแห่งหนึ่ง มีพวกอาคันตุกภิกษุมากรูป คือ ๕ รูปบ้าง ๕ รูปเศษบ้าง ประชุมกันในวันปวารณานั้น ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้นรู้ว่า มีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมาอีก ยังไม่ได้ปวารณา ฯ (แต่) พวกภิกษุทั้งหลายนั้นมีความสงสัยว่า ภิกษุทั้งหลายจักไปเสียก่อน หรือจักไม่ไปเสียก่อน จักหลีกไปเสียก่อน หรือจักไม่หลีกไปเสียก่อน จักทำกิจด้วยภิกษุทั้งหลายนั้นอย่างนี้แล้วจึงปวารณา ก็ครั้นเมื่อภิกษุทั้งหลายนั้นยังไม่ได้ปวารณาอยู่ ฯลฯ ภิกษุบริษัทยังไม่ทันออกไป ภิกษุบริษัทบางพวกออกไปแล้ว ภิกษุบริษัททั้งหมดออกไปแล้ว ครั้นมีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมามากรูปกว่าเข้ามาสู่ที่อยู่ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายนั้นพึงปวารณาอีกครั้งหนึ่ง พวกภิกษุที่ปวารณาแล้ว ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯลฯ ครั้นมีพวกอาคันตุกภิกษุอื่นมาสู่ที่อยู่ ฯลฯ ตติยวาร ฯ พวกภิกษุที่ปวารณาแล้ว ก็ชื่อว่าปวารณาแล้วนั่นแล ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ พวกภิกษุที่ยังไม่ได้ปวารณา ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ

เรื่อง พวกภิกษุมีความสงสัย มี ๑๕ อย่าง จบ

[๓๔] ภิกฺขเว อิธ สาสนาเน ยสฺมึ อาวาเส ภิกฺขู พหุตรา ปญฺจ วา ปญฺจหิ วา อูนา ตสฺมึ อาวาเส ตสฺมึ ปาวารปจฺจตฺถรณคฺคาหาปเก ปกฺกนฺเต ภิกฺขู ปาวารปจฺจตฺถรณคฺคาหาปกสฺส อาคมยมานา ฯ ภิกฺขู ปาวารปจฺจตฺถรณคฺคาหาปกสฺส อาคมยมานา ปาวารปจฺจตฺถรณคฺคาหาปโก ปาวารปจฺจตฺถรณมาทาย อาคจฺฉติ ฯ ภิกฺขู ปาวารปจฺจตฺถรณคฺคาหาปกสฺส อาคมยมานา ปาวารปจฺจตฺถรณคฺคาหาปโก ปาวารปจฺจตฺถรณมาทาย อาคจฺฉติ ตตฺถ

ภิกษุนั้น ฯ ม. ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าภิกษุอาคันตุกะรู้ว่า ในวันที่ ๑๕ ภิกษุอาคันตุกะรู้ว่าในวันที่ ๑๔ ฯ ถ้าภิกษุอาคันตุกะมีจำนวนมากกว่า ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะประพฤติตามภิกษุอาคันตุกะ ฯ ถ้าจำนวนเท่ากัน ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะประพฤติตามภิกษุอาคันตุกะนั้นเอง ฯ ถ้าภิกษุอาคันตุกะมีจำนวนมากกว่า ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะประพฤติตามภิกษุอาคันตุกะนั้น ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าภิกษุอาคันตุกะรู้ว่าในวันที่ ๑ ขาด หรือ ๑ ค่ำ ภิกษุอาคันตุกะรู้ว่าในวันที่ ๑๕ ฯ ถ้าภิกษุอาคันตุกะมีจำนวนมากกว่า ไม่ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะให้สามเณรแก่ภิกษุอาคันตุกะ ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะไปนอกสีมา แล้วจึงอุปสมบทให้ ฯ ถ้าเท่ากันนั่นเอง ไม่ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะให้สามเณรแก่ภิกษุอาคันตุกะ ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะไปนอกสีมา แล้วจึงอุปสมบทให้ ฯ ถ้าภิกษุอาคันตุกะมีจำนวนมากกว่า ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะให้สามเณรแก่ภิกษุอาคันตุกะ หรือต้องไปนอกสีมา ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าภิกษุอาคันตุกะรู้ว่าในวันที่ ๑๕ ภิกษุอาคันตุกะรู้ว่าในวันที่ ๑ ขาด หรือ ๑ ค่ำ ฯ ถ้าภิกษุอาคันตุกะมีจำนวนมากกว่า ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะให้สามเณรแก่ภิกษุอาคันตุกะ หรือต้องไปนอกสีมา ฯ ถ้าภิกษุเหล่านั้นเท่ากันนั่นเอง ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะให้สามเณรแก่ภิกษุอาคันตุกะ หรือต้องไปนอกสีมา ฯ ถ้าภิกษุอาคันตุกะมีจำนวนมากกว่า ไม่ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะให้สามเณรแก่ภิกษุอาคันตุกะ ต้องให้ภิกษุอาคันตุกะไปนอกสีมา แล้วจึงอุปสมบทให้ ฯ

[๓๖] *ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ឃើញអាការរបស់អាវាសិកភិក្ខុ កេទរបស់អាវាសិកភិក្ខុ និមិត្តរបស់អាវាសិកភិក្ខុ ឧទ្ទេសរបស់អាវាសិកភិក្ខុ គ្រែ និងតាំងពូក និងខ្នើយដែលពួកអាវាសិកភិក្ខុលាតក្រាលដោយល្អហើយ ទឹកឆាន់ទឹកប្រើដែលពួកអាវាសិកភិក្ខុតម្កល់ល្អហើយ បរិវេណដែលពួកអាវាសិកភិក្ខុបោសស្អាតហើយ ។ លុះឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីសង្ស័យថា មានពួកអាវាសិកភិក្ខុឬគ្មានទេ ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ មិនពិនិត្យគយគន់មើល លុះមិនពិនិត្យហើយក៏បវារណា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។បេ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះសង្ស័យហើយ ក៏ពិនិត្យ លុះពិនិត្យហើយមិនឃើញ លុះមិនឃើញហើយ ក៏បវារណា មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះសង្ស័យ ហើយពិនិត្យមើល លុះពិនិត្យហើយឃើញ លុះឃើញហើយ ក៏បវារណាជាមួយគ្នា មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះសង្ស័យហើយក៏ពិនិត្យ លុះពិនិត្យហើយឃើញ លុះឃើញហើយក៏បវារណាផ្សេងៗគ្នា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ អាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ហើយពិនិត្យមើល លុះពិនិត្យមើល ក៏ឃើញ លុះឃើញហើយ ក៏មានបំណងនឹងបំបែកសង្ឃ ដោយគិតថា ពួកភិក្ខុទាំងនុ៎ះចូរជាត់ទៅ ពួកភិក្ខុទាំងនុ៎ះចូរវិនាសទៅ ត្រូវការអ្វីដោយពួកភិក្ខុទាំងនោះ ហើយក៏បវារណា ត្រូវអាបត្តិថុល្លច្ចយ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួកអាគន្តុកភិក្ខុ ឮអាការរបស់អាវាសិកភិក្ខុ កេទរបស់អាវាសិកភិក្ខុ និមិត្តរបស់អាវាសិកភិក្ខុ ឧទ្ទេសរបស់*

อาคันตุกภิกษุ ศัพท์เดินของพวกอาคันตุกภิกษุกำลังจงกรม เสียงสาธยาย (สูตรเป็นต้น) เสียงกระแอม เสียงกระทบฝาของพวกอาคันตุกภิกษุ ฯ ล่วงไปแล้ว มีเสียงกังวลว่า มีพวกอาคันตุกภิกษุ หรือไม่หนอ ฯ พวกอาคันตุกภิกษุนั้นมีเสียงกังวลแล้วไม่พิจารณาเห็น ล่วงไม่พิจารณาเห็นแล้วก็ปวารณาเสีย ต้องอาบัติทุกกฏ ฯลฯ พวกอาคันตุกภิกษุนั้นมีเสียงกังวลแล้วพิจารณา เห็นล่วงพิจารณาเห็นแล้ว ไม่เห็น ล่วงไม่เห็นแล้ว ก็ปวารณาเสีย ไม่ต้องอาบัติ ฯ พวกอาคันตุกภิกษุนั้นมีเสียงกังวล แล้วพิจารณาเห็น ล่วงพิจารณาเห็นแล้ว เห็น ล่วงเห็นแล้ว ก็ปวารณาพร้อมกันเสีย ไม่ต้องอาบัติ ฯ พวกอาคันตุกภิกษุนั้นมีเสียงกังวลแล้ว ก็พิจารณาเห็น ล่วงพิจารณาเห็นแล้ว ก็ไม่เห็น ล่วงไม่เห็นแล้วก็ปวารณาเป็นพวกๆ ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ พวกอาคันตุกภิกษุนั้นมีเสียงกังวล แล้วพิจารณาเห็น ล่วงพิจารณาเห็นแล้ว เห็น ล่วงเห็นแล้ว มีจำนวนครบองค์สงฆ์ แต่ด้วยคิดว่า ขอโลกจงอย่าได้รู้เลย ขอโลกจงอย่าได้รู้เสียเลย ดังนี้ แล้วปวารณาเสีย ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ ภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าภิกษุอาคันตุกะ เห็นอาการของภิกษุอาคันตุกะ เกสของภิกษุอาคันตุกะ นิมิตของภิกษุอาคันตุกะ อากัปของภิกษุอาคันตุกะ ชาติที่ไม่รู้ ชีวิตที่ไม่รู้ สมาทานสิกขาที่ไม่รู้ อาบัติที่ไม่รู้ อาบัติที่ไม่เห็น อาบัติที่ไม่คืน ของภิกษุอาคันตุกะ ภิกษุผู้เป็นอาคันตุกะ

ภิกฺขู ฯ ลุะเห็ญาเหีย กมีานสจกฺสงฺกปฺยถา มีานพกอาคนฺตุกภิกฺขู ปฺ
ฆีานส ฯ พกอาวาสิกถังนาะ มีานสจกฺสงฺกปฺยเหียมินพินิจฉามีล
ลุะมินพินิจฉามีลเหีย กปวารณา ตฺรูวอาปตฺติทุกฺกฏ ฯปะฯ พกอาว-
สิกภิกฺขุถังนาะมีานสจกฺสงฺกปฺยเหีย กพินิจฉามีล ลุะพินิจฉามีล
เหีย มินเห็ญา ลุะมินเห็ญาเหีย กปวารณา มินตฺรูวอาปตฺติ ส
พกอาวาสิกภิกฺขุถังนาะมีานสจกฺสงฺกปฺย เหียกพินิจฉามีล ลุะพินิจฉา
มีลเหียเห็ญา ลุะเห็ญาเหียปวารณาชามูยกฆา มินตฺรูวอาปตฺติ ส
พกอาวาสิกภิกฺขุถังนาะมีานสจกฺสงฺกปฺย เทีบพินิจฉามีล ลุะพินิจฉา
เหียเห็ญา ลุะเห็ญาเหียกปวารณาพฺเกกฆา ตฺรูวอาปตฺติทุกฺกฏ ฯ พก
อาวาสิกภิกฺขุถังนาะมีานสจกฺสงฺกปฺย เหียกพินิจฉามีล ลุะพินิจฉา
มีลเหียเห็ญา ลุะเห็ญาเหียมีานบำณังนีงบำบีกสงฺฆาดูยคิดถา
จูวภิกฺขุถังนุ๋ะบาถ์เจาะ จูวภิกฺขุถังนุ๋ะวินาสเจาะ ตฺรูวการูยดูยพกภิกฺขุ
ถังนาะดูเถาะเหียกปวารณาเจ ตฺรูวอาปตฺติถุลฺลจฺจย ฯ มฺาลภิกฺขุถัง-
ฌายกฺนุงสาสนานาะ เบีพกอาวาสิกภิกฺขุบานฌูอาการรบสฺอาคนฺตุกภิกฺขุ
เกะรบสฺอาคนฺตุกภิกฺขุ นิมิตฺตรบสฺอาคนฺตุกภิกฺขุ อุเทสรบสฺอาคนฺตุกภิกฺขุ สูร
เจีงรบสฺพกอาคนฺตุกภิกฺขุกำพุงเจียมก สูรเคาะสฺแสกเจีง สูรกฺก สูร
กณฺดาสฺรบสฺพกอาคนฺตุกภิกฺขุ ฯ ลุะฌูเหีย กมีานสจกฺสงฺกปฺยถา มีาน
พกอาคนฺตุกภิกฺขุ ปฺคีานส ฯ พกอาวาสิกภิกฺขุถังนาะมีานสจกฺสงฺกปฺย
เหียมินพินิจฉามีล ลุะมินพินิจฉามีลเหียกปวารณา ตฺรูวอาปตฺติทุกฺกฏ

ฯลฯ ពួកអាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យហើយពិនិត្យមើល លុះពិនិត្យហើយមិនឃើញ លុះមិនឃើញហើយ ក៏បវារណាទៅ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ពួកអាវាសិកទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យហើយ ពិនិត្យមើល លុះពិនិត្យមើលហើយឃើញ លុះឃើញហើយ ក៏បវារណាជាមួយគ្នា មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ពួកអាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យហើយពិនិត្យមើល លុះពិនិត្យមើលហើយឃើញ លុះឃើញហើយក៏បវារណាញែកគ្នា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ពួកអាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីសង្ស័យហើយ ពិនិត្យមើល លុះពិនិត្យមើលហើយឃើញ លុះឃើញហើយក៏មានបំណងនឹងបំបែកសង្ឃ ដោយគិតថា ចូរភិក្ខុទាំងនុ៎ះបាត់ទៅចុះ ចូរភិក្ខុទាំងនុ៎ះវិនាសទៅចុះ ត្រូវការអ្វីដោយភិក្ខុទាំងនោះ ដូច្នេះហើយ ក៏បវារណាទៅ ត្រូវអាបត្តិថុល្លច្চយ ។

[๗๗] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើប្រសិនជាពួកអាគន្តុកភិក្ខុបានឃើញពួកអាវាសិកភិក្ខុមានសំវាសផ្សេងគ្នា ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះ ត្រឡប់បានសេចក្តីយល់ថា មានសំវាសស្មើគ្នាទៅវិញ លុះត្រឡប់បានសេចក្តីយល់ថា មានសំវាសស្មើគ្នាហើយមិនសួរ (លទ្ធិ) លុះមិនសួរហើយ ក៏បវារណាជាមួយគ្នាទៅ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។បេ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះសួរ លុះសួរហើយក៏មិនអាចគ្របសង្កត់បាន គឺមិនអាចឲ្យភិក្ខុអស់នោះលះបង់ទិដ្ឋិខុសបាន លុះគ្របសង្កត់មិនបានហើយ ក៏បវារណាជាមួយគ្នាទៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះសួរ លុះសួរហើយក៏មិនអាចគ្របសង្កត់បាន លុះគ្របសង្កត់មិនបានហើយ ក៏បវារណាញែកគ្នា មិន

ត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើប្រសិនជាពួកអាគន្តុកភិក្ខុឃើញពួកអាវាសិកភិក្ខុមានសំវាសស្មើគ្នា ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះត្រឡប់បានសេចក្តីយល់ថា ពួកអាវាសិកភិក្ខុមានសំវាសផ្សេងគ្នាទៅវិញ លុះត្រឡប់បានសេចក្តីយល់ថា មានសំវាសផ្សេងគ្នាហើយមិនសួរ (លទ្ធិ) លុះមិនសួរហើយ ក៏បវារណាជាមួយគ្នាទៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។បេ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះសួរ លុះសួរហើយក៏គ្របសង្កត់បាន គឺឲ្យពួកអាវាសិកភិក្ខុលះបង់ទិដ្ឋិខុសបាន លុះគ្របសង្កត់បានហើយ ក៏បវារណាញែកគ្នា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះសួរ លុះសួរហើយក៏គ្របសង្កត់បាន លុះគ្របសង្កត់បានហើយ ក៏បវារណាជាមួយគ្នា មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ពួកអាគន្តុកភិក្ខុទាំងនោះសួរ លុះសួរហើយ គ្របសង្កត់មិនបាន លុះគ្របសង្កត់មិនបានហើយ ក៏បវារណាញែកគ្នាទៅ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួកអាវាសិកភិក្ខុបានឃើញពួកអាគន្តុកភិក្ខុមានសំវាសផ្សេងគ្នា ។ (តែ) ពួកអាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះត្រឡប់បានសេចក្តីយល់ថា ពួកអាគន្តុកភិក្ខុមានសំវាសស្មើគ្នាទៅវិញ លុះត្រឡប់បានសេចក្តីយល់ថា ពួកអាគន្តុកភិក្ខុមានសំវាសស្មើគ្នាហើយមិនសួរ លុះមិនសួរហើយ ក៏បវារណាជាមួយគ្នាទៅ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។បេ។ ពួកអាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះសួរ លុះសួរហើយគ្របសង្កត់មិនបាន លុះគ្របសង្កត់មិនបានហើយ ក៏បវារណាជាមួយគ្នាទៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ពួកអាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះសួរ លុះសួរហើយគ្របសង្កត់មិនបាន លុះគ្របសង្កត់មិនបានហើយ ក៏បវារណា

ញែកគ្នា មិនត្រូវអាបត្តិទេ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើពួកអាវាសិកភិក្ខុបានឃើញពួកអាគន្តុកភិក្ខុមានសំវាសស្មើគ្នា ฯ (តែ) ពួកអាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះត្រឡប់បានសេចក្តីយល់ថា ពួកអាគន្តុកភិក្ខុមានសំវាសផ្សេងគ្នាទៅវិញ លុះត្រឡប់បានសេចក្តីយល់ថា មានសំវាសផ្សេងគ្នាហើយ មិនសួរ លុះមិនសួរហើយក៏បវារណាជាមួយគ្នាទៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯបេฯ ពួកអាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះសួរ លុះសួរហើយ គ្របសង្កត់បាន លុះគ្របសង្កត់បានហើយ ក៏បវារណាញែកគ្នា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ ពួកអាវាសិកភិក្ខុទាំងនោះសួរ លុះសួរហើយ គ្របសង្កត់បាន លុះគ្របសង្កត់បានហើយ ក៏បវារណាជាមួយគ្នាទៅ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ฯ

[๓๘] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ មិនត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយចេញពីអាវាសដែលមានភិក្ខុទៅកាន់អាវាសដែលគ្មានភិក្ខុទេ រៀរល័ងតែសង្ឃ រៀរល័ងតែភិក្ខុមានការអន្តរាយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ មិនត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយ ចេញពីអាវាសដែលមានភិក្ខុទៅកាន់អនាវាស (ទីមិនមែនអាវាស) ដែលគ្មានភិក្ខុទេ រៀរល័ងតែសង្ឃ រៀរល័ងតែភិក្ខុមានការអន្តរាយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ មិនត្រូវភិក្ខុចេញពីអាវាសដែលមានភិក្ខុទៅកាន់អាវាស ឬអនាវាសដែលគ្មានភិក្ខុទេ រៀរល័ងតែសង្ឃ រៀរល័ងតែភិក្ខុមានការអន្តរាយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ មិនត្រូវភិក្ខុចេញពីអនាវាសដែលមានភិក្ខុទៅកាន់អាវាសដែលគ្មានភិក្ខុទេ រៀរល័ងតែសង្ឃ រៀរល័ងតែភិក្ខុមានការ

อนฺตรายเย ฯ ภิกฺขเว ตาวตเกเนว ปวารณา สมฺมุขีภูตา โหติ ยาวตเกหิ ภิกฺขูหิ ปวารณา ฐปิตา โหติ

ថ្ងៃបវារណានោះមិនត្រូវភិក្ខុចេញពីអាវាសដែលមានភិក្ខុ ទៅកាន់អាវាសឬ
អនាវាសដែលមានភិក្ខុទេ គឺអាវាស ឬអនាវាសណាដែលមានពួកភិក្ខុមាន
សំវាសផ្សេងគ្នា វៀរលែងតែសង្ឃ វៀរលែងតែភិក្ខុមានការអន្តរាយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ មិនត្រូវភិក្ខុចេញពីអនាវាសដែល
មានភិក្ខុ ទៅកាន់អាវាសដែលមានភិក្ខុទេ ។បេ។ ទៅកាន់អនាវាស ។បេ។
ទៅកាន់អាវាសឬអនាវាសទេ គឺអាវាសឬអនាវាសណាដែលមានពួកភិក្ខុមាន
សំវាសផ្សេងគ្នា វៀរលែងតែសង្ឃ វៀរលែងតែភិក្ខុមានការអន្តរាយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ មិនត្រូវភិក្ខុចេញពីអាវាស ឬ
អនាវាសដែលមានភិក្ខុ ទៅកាន់អាវាសដែលមានភិក្ខុទេ ។ បេ ។ ទៅកាន់
អនាវាសទេ ។បេ។ ទៅកាន់អាវាស ឬអនាវាសទេ គឺអាវាស ឬអនាវាស
ណាដែលមានពួកភិក្ខុមានសំវាសផ្សេងគ្នា វៀរលែងតែសង្ឃ វៀរលែងតែ
ភិក្ខុមានការអន្តរាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ភិក្ខុគួរ
ចេញពីអាវាសដែលមានភិក្ខុ ទៅកាន់អាវាសដែលមានភិក្ខុបាន ។បេ។ ទៅកាន់
អនាវាស ។បេ។ ទៅកាន់អាវាស ឬអនាវាស គឺអាវាស ឬអនាវាសណា
ដែលមានពួកភិក្ខុមានសំវាសស្មើគ្នាបាន ហើយភិក្ខុក៏ដឹងថា អាវាសណា
អាត្មាអញអាចទៅទាន់ក្នុងថ្ងៃនេះជាប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃ
បវារណានោះ ភិក្ខុគួរចេញពីអនាវាសដែលមានភិក្ខុទៅកាន់អាវាសដែលមាន
ភិក្ខុបាន ។បេ។ ទៅកាន់អនាវាស ។បេ។ ទៅកាន់អាវាសឬអនាវាស គឺ
អាវាស ឬអនាវាសណា ដែលមានពួកភិក្ខុមានសំវាសស្មើគ្នាបាន ហើយភិក្ខុ

ก៏ដឹងថា អាវាសណា អាត្មាអញអាចទៅទាន់ក្នុងថ្ងៃនេះជាប្រាកដ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ភិក្ខុគួរចេញពីអាវាសឬអនាវាសដែលមានភិក្ខុ ទៅកាន់អាវាសដែលមានភិក្ខុបាន ฯបេฯ ទៅកាន់អនាវាស ฯបេฯ ទៅកាន់អាវាស ឬអនាវាស គឺអាវាស ឬអនាវាសណាដែលមានពួកភិក្ខុមានសំវាសស្មើគ្នាបាន ហើយភិក្ខុក៏ដឹងថា អាវាសណា អាត្មាអញអាចទៅទាន់ក្នុងថ្ងៃនេះ ជាប្រាកដ ฯ

[๓๙] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនត្រូវភិក្ខុបវារណាក្នុងបរិសទ្យដែលមានភិក្ខុនីអង្គុយជាមួយផងទេ ភិក្ខុណាបវារណា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនត្រូវភិក្ខុបវារណាក្នុងបរិសទ្យដែលមានទាងសិក្ខមានាសាមណេរ សាមណេរី បុគ្គលអ្នកលាសិក្ខា បុគ្គលអ្នកត្រូវអន្តិមវត្ថុ អង្គុយជាមួយផងទេ ភិក្ខុណាបវារណា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនត្រូវភិក្ខុបវារណាក្នុងបរិសទ្យដែលមានភិក្ខុត្រូវសង្ឃលើកវត្ត ព្រោះមិនឃើញអាបត្តិអង្គុយជាមួយផងទេ ភិក្ខុណាបវារណាត្រូវនិយាធឲ្យភិក្ខុនោះធ្វើតាមធម៌ (គឺឲ្យសម្តែងអាបត្តិចេញ) ฯ មិនត្រូវភិក្ខុបវារណាក្នុងបរិសទ្យដែលមានភិក្ខុត្រូវសង្ឃលើកវត្ត ព្រោះមិនសម្តែងអាបត្តិ ភិក្ខុត្រូវសង្ឃលើកវត្ត ព្រោះមិនលះទិដ្ឋិអាក្រក់ អង្គុយជាមួយផងទេ ភិក្ខុណាបវារណា ត្រូវនិយាធឲ្យភិក្ខុនោះធ្វើតាមធម៌ ฯ មិនត្រូវភិក្ខុបវារណាក្នុងបរិសទ្យដែលមានបណ្ឌក (ខ្ចើយ) អង្គុយជាមួយផងទេ ភិក្ខុណាបវារណា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ មិនត្រូវភិក្ខុបវារណាក្នុងបរិសទ្យ ដែលមានបុគ្គលជា

เถยฺยสตฺถกา (លួចសាស្ត្រា) បុគ្គលគេចទៅចូលសាសន៍តិរ្ថិយ តិរច្ឆានបុគ្គលអ្នកសម្លាប់មាតា អ្នកសម្លាប់បិតា អ្នកសម្លាប់ព្រះអរហន្ត អ្នកទ្រុស្តកិក្ខុនី អ្នកបំបែកសង្ឃ អ្នកធ្វើលោហិតុប្បាទ (ធ្វើព្រះលោហិតព្រះពុទ្ធឲ្យពងខ្ទើង) បុគ្គលជាឧភតោព្យញ្ជនកៈ (មនុស្សមានភេទពីរ) អង្គុយជាមួយផងទេ កិក្ខុណាបវារណា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនត្រូវភិក្ខុបវារណាដោយឲ្យបវារណា ឈ្មោះថា បរិវាសិក (មានបរិសទ្យក្រោកចេញទៅហើយ) វៀរលែងតែបរិសទ្យមិនទាន់ក្រោកចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនត្រូវភិក្ខុបវារណាក្នុងថ្ងៃមិនមែនថ្ងៃបវារណាទេ វៀរលែងតែសង្ឃសាមគ្គីបវារណាចេញ ។

ទុតិយភាណវារៈ ចប់

[๔๐] ក៏សម័យនោះឯង មានអាវាសមួយក្នុងកោសលជនបទកើតសព្វវភ័យ[๑] ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ មិនអាចនឹងបវារណាជាតេវាចិកាបវារណា (បវារណាជាគម្រប់ ๓ ដង) បាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូល ដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុបវារណាជាទ្វេវាចិកាបវារណា (បវារណាជាគម្រប់ពីរដង) បាន ។ (កាលនោះ) សព្វវភ័យដ៏ក្លាខ្លាំងជាង មុនកើតឡើងទៀត ។ ពួកភិក្ខុមិនអាចនឹងបវារណាជាទ្វេវាចិកាបវារណាបាន ។

๑- ๑ ភ័យដែលកើតអំពីមនុស្សនៅក្នុងព្រៃ ។

ภิกฺขูทั้งหลายกราบทูลดังนี้ว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้ภิกษุปวารณาเป็นเอกปวาจิกาปวารณา (ปวารณาด้วยวาจาเดียว) ได้ ฯ สมัยนั้นแล ภิกษุมีความเกรงกลัวมากเกินไป ฯ (ครั้งนั้น) พวกภิกษุไม่อาจปวารณาเป็นเอกปวาจิกาปวารณาได้ ฯ พวกภิกษุกราบทูลดังนี้ว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้ภิกษุปวารณาเป็นสมานวัสสิกาปวารณา (ให้ภิกษุที่มีพรรษาเท่ากันปวารณาด้วยกัน) ได้ ฯ ก็สมัยนั้นแล ในอาวาสแห่งหนึ่งมีพวกมนุษย์ (มา) ให้ทานในวันปวารณานั้น เป็นอันมาก (ชิตภัณฑ์) ฯ ภิกษุทั้งหลายได้มีความรังเกียจว่า พวกมนุษย์เหล่านี้ให้ทานเป็นอันมาก ถ้าสงฆ์ปวารณาเป็นเอกปวาจิกาปวารณา สงฆ์ปวารณาไม่ทันแล้ว ชิตภัณฑ์นี้ก็จักเป็นชิตภัณฑ์ของสงฆ์ ก็แต่ว่าภิกษุทั้งหลายพึงปฏิบัติอย่างไรหนอ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลดังนี้ว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคทรงมีพระดำรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าในอาวาสใดมีพวกมนุษย์ให้ทานในวันปวารณานั้น เป็นอันมาก ฯ ถ้าพวกภิกษุในที่นั้น มีความรังเกียจอย่างนี้ว่า พวกมนุษย์ที่ให้ทานเป็นอันมาก ถ้าสงฆ์ปวารณาเป็นเอกปวาจิกาปวารณา สงฆ์ปวารณาไม่ทันแล้ว ฯ ภิกษุที่ฉลาดสามารถ พึงบอกสงฆ์ว่า ขอท่านผู้เจริญจงฟังข้าพเจ้า (ผู้เป็นเจ้าของ

มาน) พวกมนุสฺสอฺหกเจฺจ ทานอสฺวาตฺรีชาเปฺรน ฯ เปิสงฺฆนฺตีงปวาวณาชา เตวาจิกาปวาวณา สงฺฆนฺตีงปวาวณามินทานฺเท ชฺญิตวาตฺรีชิตกฺเยิ ฯ เปิกมฺมานกาลคูวเชฺลสงฺฆเยิ คูวสงฺฆปวาวณา ชาเทฺวาจิกาปวาวณา ชาเอกวาจิกาปวาวณา ชาสมานวสฺสิกาปวาวณา ฯ มฺหาลกิกฺขุตีงฺลายก ฺขุงสาสนาเนะ เปิกฺขุงอาวาสณามูย มานพวกกิกฺขุนิยายธมฺ พวกกิกฺขุ เวียนพฺระสูเตฺรสงฺคายนา (เผฺลงผาต) พฺระสูเตฺร พวกกิกฺขุชาวินยธว วินิจฺฉยวินัย พวกกิกฺขุธมฺมกถิกสากจฺฉาธมฺ พวกกิกฺขุเผฺรเสจกฺตีเฌาะกฺนาขุงถฺงี ปวาวณานาะ อสฺวาตฺรีชาเปฺรน ฯ เปิพวกกิกฺขุขุงอาวาสนาะมานเสจกฺตี ตฺรีะวะยั๊งเนะจา พวกกิกฺขุเผฺรเสจกฺตีเฌาะกฺนาอสฺวาตฺรีชาเปฺรน เปิสงฺฆนฺตีง ปวาวณาชาเตวาจิกาปวาวณา สงฺฆนฺตีงปวาวณามินทาน เพฺราะราตฺรีเทฺวป กฺเยิ ฯ ตฺรูวกิกฺขุเดฺลจฺลาสปฺรติพลเอฺลสงฺฆเดียงจา บพิตฺรพฺระสงฺฆเจ จะเมฺรน สูมสงฺฆสฺดาบ่ขุ พวกกิกฺขุเผฺรเสจกฺตีเฌาะกฺนาอสฺวาตฺรีชาเปฺรน ฯ เปิสงฺฆนฺตีงปวาวณาชาเตวาจิกาปวาวณา สงฺฆนฺตีงปวาวณามินทาน เพฺราะ ราตฺรีเทฺวปกฺเยิ เปิกมฺมานกาลคูวเชฺลสงฺฆเยิ คูวสงฺฆปวาวณาชา เทฺวาจิกาปวาวณา ชาเอกวาจิกาปวาวณา ชาสมานวสฺสิกาปวาวณา ฯ ขุงอาวาสมูย ขุงเกาสลชนบท มานกิกฺขุสงฺฆเจฺรนปฺรชุมกฺนาขุงถฺงีปวา-วณานาะ ตีเดฺลคต่เกฺลงก็ติจ มหาเมยก็ตางเอฺลง (คีนีงกาก่เกฺลง ธุ) ฯ เทิปกิกฺขุตีงนาะมานเสจกฺตีตฺรีะวะยั๊งเนะจา กิกฺขุสงฺฆเนะปฺรชุมกฺนา เจฺรนเมี๊ยะ ตีเดฺลคต่เกฺลงก็ติจ มหาเมยก็ตางเอฺลงเหิย เปิสงฺฆนีง

បវារណាជាតេវាចិកាបវារណា សង្ឃនឹងបវារណាមិនហើយជាប្រាកដ ភ្លៀងនេះនឹងធ្លាក់ចុះមិនខាន គួរពួកយើងប្រតិបត្តិដួចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងអាវាសណាមួយ មានភិក្ខុសង្ឃច្រើនប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ ទីគត់ភ្លៀងក៏តិច ភ្លៀងធំក៏តាំងឡើងហើយ ។ បើពួកភិក្ខុក្នុងអាវាសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុសង្ឃនេះប្រជុំគ្នាច្រើនដល់ម្ល៉ះ ទីដែលគត់ភ្លៀងក៏តិច ភ្លៀងធំក៏តាំងឡើងហើយ បើសង្ឃនឹងបវារណាជាតេវាចិកាបវារណា សង្ឃនឹងបវារណាមិនហើយជាប្រាកដ ភ្លៀងនឹងធ្លាក់ចុះមិនខាន ។ ត្រូវភិក្ខុដែលធ្លាសប្រតិពលឲ្យសង្ឃដឹងថា បពិត្រព្រះគម្ចែងសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ (ជ្បិត) ភិក្ខុសង្ឃនេះប្រជុំគ្នាច្រើនណាស់ ។ ទីគត់ភ្លៀងក៏តិច ភ្លៀងធំក៏តាំងឡើងហើយ ។ បើសង្ឃនឹងបវារណាជាតេវាចិកាបវារណា សង្ឃនឹងបវារណាមិនហើយជាប្រាកដ ភ្លៀងនេះធ្លាក់ចុះមិនខាន ។ បើកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ សង្ឃគប្បីបវារណាជាទ្វេវាចិកាបវារណា ជាឯកវាចិកាបវារណា ជាសមានវស្សិកាបវារណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើក្នុងអាវាសណាមួយ មានការអន្តរាយអំពីស្តេចក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។បេ។ មានការអន្តរាយអំពីចោរ ។ មានការអន្តរាយអំពីភ្លើង ។ មានការអន្តរាយអំពីទឹក ។ មានការអន្តរាយអំពីមនុស្ស ។ មានការអន្តរាយ អំពីអមនុស្ស (មានខ្មោចបិសាចជាដើម) ។ មានការអន្តរាយអំពីសត្វសាហាវ ។ មានការអន្តរាយ

อำพีสตฺวลูนวาร (ពស់តូចពស់ធំ) ฯ มานการอนฺตรายชล่ชีวิต ฯ มาน
การอนฺตรายชล่ព្រហ្មចារ្យ ฯ เบีพวกภิกฺขุกฺนงอาวาสนาะ มานเสจกฺตีตฺริะ
យ៉ាងនេះថា นะะงนงชาเสจกฺตีอนฺตรายชล่ព្រហ្មចារ្យ เบีสงฆ์ឆ្នងបวารณา
ชาเตวาจิกาบวารณา สงฆ์ឆ្នងบวารณามินเหีนยชาប្រាកដ ឆ្នងมานการ
អនฺตรายชล่ព្រហ្មចារ្យនេះមិនខាន ฯ ត្រូវภิกฺขุฉาสปฺรติพลឲ្យสงฆ์ដ៏ងថา
បពิត្រព្រះสงฆ์ដ៏ចម្រើន สูมสงฆ์สฺดាប់ខ្ញុំ នេះชาการอนฺตรายชล่ព្រហ្ម-
จารย์ เบีสงฆ์ឆ្នងบวารณาชาเตวาจิกาบวารณา สงฆ์ឆ្នងบวารณามินเหีนย
ชาប្រាកដ การอนฺตรายชล่ព្រហ្មចារ្យនេះ มุขชาឆ្នងเกีตឡើងมินขาน ฯ
เบีกมฺมานกาลคูรชล่สงฆ์เหีนย คูรสงฆ์บวารณาชาទ្វេវาจิกาบวารณา
ชาឯកវาจิกาบวารณา ชาสมานวสฺสิกาบวารณา ฯ

[๔๑] ก็สมัยนោះឯង พวกឆพฺคิยภิกฺขุมานអាបត្តិ (ថាត្រូវ
អាបត្តិ) เหีนยบวารณา ฯ ภิกฺขุทាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ๋ะចំពោะព្រះដ៏
มานព្រះภาค ฯ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថา ម្នាលภิกฺขุทាំងឡាយ ภิกฺขุដែលមាน
អាបត្តិមិនត្រូវบวารณាទេ ภิกฺขุณาบวารณา ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ ម្នាលภิกฺขุ
ทាំងឡាយ ภิกฺขุณามานអាបត្តិเหีนยบวารณา តថាគតអនุญฺญาតឲ្យภิกฺขุสុំធ្វើ
ឱกาสเหีนยចោទអាបត្តិដล่ภิกฺขุនោะ ฯ ก็สมัยนោะឯង พวกឆพฺคิยภิกฺขุ
กาលដែលภิกฺขุឯទៀតสុំឱกาส มินប្រាថ្នាឆ្នងบើกឱกาสឲ្យ ฯ ภิกฺขุทាំង-
ឡាយក្រាបទូលដំណើរនุ๋ะចំពោะព្រះដ៏มานព្រះภาค ฯ ព្រះអង្គទ្រង់អនุญฺญาต
ថา ម្នាលภิกฺขุทាំងឡាយ តថាគតអនุญฺญาតឲ្យឃាត់នូวบวารณាដล่ภิกฺขุដែល

มิនធ្វើឱកាស (មិនបើកឲ្យ) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវឃាត់បវារណា យ៉ាងនេះ ។ ត្រូវភិក្ខុសូត្រក្នុងកណ្តាលសង្ឃចំពោះបុគ្គលនោះ ដែលមានក្នុងទីចំពោះមុខ ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ គឺថ្ងៃទី ១៤ ឬថ្ងៃទី ១៥ ថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បុគ្គលឈ្មោះនេះប្រកបដោយអាបត្តិហើយ បវារណា ខ្ញុំសូមឃាត់នូវបវារណារបស់បុគ្គលនោះ មិនគួរសង្ឃបវារណានឹងបុគ្គលនោះដែលមានក្នុងទីចំពោះមុខទេ ។ បវារណាឈ្មោះថា ភិក្ខុបានឃាត់ហើយ ។ ក៏សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុគិតគ្នាថា ពួកភិក្ខុមានសីលជាទីស្រឡាញ់មុខជានឹងឃាត់បវារណារបស់ពួកយើងជាមុនហើយ ក៏តាំងរូតរះឃាត់បវារណាដល់ពួកភិក្ខុដែលបរិសុទ្ធមិនត្រូវអាបត្តិ ដោយឥតមានរឿង ឥតមានហេតុអ្វី ថែមទាំងឃាត់បវារណាដល់ពួកភិក្ខុដែលបានបវារណាហើយផង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនត្រូវភិក្ខុឃាត់បវារណាដល់ពួកភិក្ខុដែលបរិសុទ្ធ ដែលមិនត្រូវអាបត្តិ ដោយឥតមានរឿង ឥតមានហេតុអ្វីទេ ភិក្ខុណាឃាត់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវឃាត់បវារណាដល់ពួកភិក្ខុដែលបានបវារណាហើយទេ ភិក្ខុណាឃាត់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๔๒] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បវារណាដែលភិក្ខុបានឃាត់ហើយដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ បវារណាដែលភិក្ខុឃាត់មិនបានដូចមានសេចក្តីតទៅនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បវារណាដែលភិក្ខុឃាត់មិនបាននោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល

ภิกษุทั้งหลาย บัณฑุกปลาสกะนั้นแล ได้ยินว่าเป็นผู้ต้องอาบัติ ๒ ครั้ง ๓ ครั้ง ในสิกขาบทนี้ ๆ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุต้องอาบัติใดแล้ว ไม่ปรารถนาจะแสดงอาบัตินั้น ไม่ปรารถนาจะทำคืนอาบัตินั้น ไม่ปรารถนาจะสำรวมต่ออาบัตินั้น ภิกษุนั้นชื่อว่าต้องอาบัติแล้วปกปิดไว้ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุต้องอาบัติใดแล้ว ปรารถนาจะแสดงอาบัตินั้น ปรารถนาจะทำคืนอาบัตินั้น ปรารถนาจะสำรวมต่ออาบัตินั้น ภิกษุนั้นชื่อว่าต้องอาบัติแล้วไม่ปกปิดไว้

สฺคาลฺ์กิกฺขุโนาะถา โลาะกฺ์ชีมานอายุโนะ:ฉงฺ์มานกายสมาจารมิ่นปะริสุทฺธ[๑] มานวจีสมาจารมิ่นปะริสุทฺธ[๒] มานอาชีวะ:มิ่นปะริสุทฺธ[๓] ลูงฺ์ มิ่นฉฺลาส กาลเบฺ็ยมานเคาะจาทสูว ก็มิ่นอาจอฺยเคาะจาทสูวปาน ฯ ตฺรูวสงฺฆสฺงฺรูบสฺงฺรมถา โนะกิกฺขุ กุ๋นฺเอฺ็ย โลาะกุ๋นฺเฉฺงการบงฺ์หาตุ กุ๋นญูะกฺนา กุ๋นทาสฺ์ทแงฺ์กฺนา กุ๋นเฉฺงการวิวาทกฺนาเอฺ็ย ดูจโจ:หาย สีมบวารณาจุ: ฯ มฺนาลกิกฺขุทำงฺ์เอฺ็ย กฺนุงฺ์สาสนาโนะ: เบฺ็ยกิกฺขุฆาต์บวารณาจ็อมโพะกิกฺขุผงฺ์กฺนา กฺนุงฺ์ถฺงฺ์บวารณานาโนะ: ฯ เบฺ็ยพวกกิกฺขุดโทปานสฺคาลฺ์กิกฺขุโนาะถา โลาะกฺ์ชีมานอายุโนะ: ฉงฺ์มานกายสมาจารปะริสุทฺธ แตมานวจีสมาจารมิ่นปะริสุทฺธ มานอาชีวะ:มิ่นปะริสุทฺธ ลูงฺ์ มิ่นฉฺลาส กาลเบฺ็ยมานเคาะจาทสูว ก็มิ่นอาจอฺยเคาะจาทสูวปาน ฯ ตฺรูวสงฺฆสฺงฺรูบสฺงฺรมถา โนะกิกฺขุ กุ๋นฺเอฺ็ย โลาะกุ๋นฺเฉฺงการบงฺ์หาตุ กุ๋นญูะกฺนา กุ๋นทาสฺ์ทแงฺ์กฺนา กุ๋นวิวาทกฺนาเอฺ็ยดูจโจ:หายสีมบวารณา ฯ มฺนาลกิกฺขุทำงฺ์เอฺ็ย กฺนุงฺ์สาสนาโนะ: เบฺ็ยกิกฺขุฆาต์บวารณาจ็อมโพะกิกฺขุผงฺ์กฺนากฺนุงฺ์ถฺงฺ์บวารณานาโนะ: ฯ เบฺ็ยพวกกิกฺขุฉงฺ์ไตปานสฺคาลฺ์กิกฺขุโนาะถา โลาะกฺ์ชีมานอายุโนะ:ฉงฺ์มานกายสมาจารปะริสุทฺธ มานวจีสมาจารปะริสุทฺธ แตมานอาชีวะ:มิ่นปะริสุทฺธ ลูงฺ์ มิ่นฉฺลาส กาลเบฺ็ยมานเคาะจาทสูว ก็มิ่นอาจอฺยเคาะจาทสูวปาน ฯ ตฺรูวสงฺฆสฺงฺรูบสฺงฺรมถา โนะกิกฺขุ โลาะกุ๋นเฉฺงการบงฺ์หาตุ กุ๋นญูะกฺนา กุ๋นทาสฺ์ทแงฺ์กฺนา กุ๋นวิวาทกฺนา ดูจโจ:หายสีม

๑- สจกฺตีปฺรพฺฤตฺตเดายกายมิ่นปะริสุทฺธ ฯ ๒- สจกฺตีปฺรพฺฤตฺตเดายวาจามิ่นปะริสุทฺธ ฯ

๓- สจกฺตีจิญฺมชีวิตมิ่นปะริสุทฺธ ฯ

ปวารณาចុះ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុឃាត់បវារណា ចំពោះភិក្ខុផងគ្នាក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ฯ បើពួកភិក្ខុដទៃស្គាល់ភិក្ខុនោះថា លោកដ៏មានអាយុនេះឯងមានកាយសមាចារបរិសុទ្ធ មានវចីសមាចារបរិសុទ្ធ មានអាជីវៈបរិសុទ្ធ តែល្ងង់ មិនឆ្លាស កាលគេចោទសួរ ក៏មិនអាចឲ្យគេចោទសួរបាន ฯ ត្រូវសង្ឃសង្រ្គបសង្រ្គមថា កុំឡើយភិក្ខុ លោកកុំធ្វើការបង្កហេតុ កុំឈ្លោះគ្នា កុំទាស់ទែងគ្នា កុំវិវាទគ្នា ដូច្នេះហើយ សឹមបវារណាចុះ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុឃាត់បវារណា ចំពោះភិក្ខុផងគ្នាក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ฯ បើពួកភិក្ខុដទៃ ស្គាល់ភិក្ខុនោះថា លោកដ៏មានអាយុនេះឯង មានកាយសមាចារបរិសុទ្ធ មានវចីសមាចារបរិសុទ្ធ មានអាជីវៈបរិសុទ្ធ ជាបណ្ឌិត ឆ្លាស មានប្រាជ្ញា កាលមានគេចោទសួរ អាចឲ្យគេចោទសួរបាន ฯ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយនឹងភិក្ខុនោះថា នែអាវុសោ លោកនេះឯងឃាត់បវារណាចំពោះភិក្ខុនេះ លោកឃាត់បវារណានោះព្រោះហេតុអ្វី លោកឃាត់ព្រោះសីលវិបត្តិ ឬឃាត់ព្រោះអាចារវិបត្តិ ឬឃាត់ព្រោះទិដ្ឋិវិបត្តិ ฯ បើភិក្ខុអ្នកឃាត់នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំឃាត់ព្រោះសីលវិបត្តិ ខ្ញុំឃាត់ព្រោះអាចារវិបត្តិ ខ្ញុំឃាត់ព្រោះទិដ្ឋិវិបត្តិ ฯ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយនិយាយនឹងភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា លោកដ៏មានអាយុស្គាល់សីលវិបត្តិ ស្គាល់អាចារវិបត្តិ ស្គាល់ទិដ្ឋិវិបត្តិដែរឬ ฯ បើភិក្ខុនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំស្គាល់សីលវិបត្តិ អាចារវិបត្តិ ទិដ្ឋិវិបត្តិជាប្រាកដ ฯ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយនឹងភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ចុះដូចម្តេច

เหาตา สีลวิปตฺติ ดูจเมฺตจเหาตา อาจารวิปตฺติ ดูจเมฺตจเหาตา ทิฏฺฐิวิปตฺติ ฯ
บีกิกฺขุเนาะนิยายยา๎งเนะตา ปาฯชิก ๔ สงฺฆาทิเสส ๑๓ เนะเหาตา
สีลวิปตฺติ ถุลฺลจฺจย ปาจิตฺติยะ ปาฏิเทสนีย ทุกฺกฏ ทุพฺภาสิต เนะเหาตา
อาจารวิปตฺติ มิจฺฉาทิฏฺฐินิงอนฺตคฺคาหิกาทิฏฺฐิ เนะเหาตา ทิฏฺฐิวิปตฺติ ฯ ตฺรวกิกฺขุทำง
ทฺยายนิยายนีงกิกฺขุเนาะ ยา๎งเนะตา เนอาวุโส เลาะกยาต่บจีวรณา
จำเพาะกิกฺขุเนะ อฺนกยาต่เดายเยียญ ปยาต่เดายพฺ ปยาต่เดายรงฺสิส ฯ
บีกิกฺขุเนาะนิยายยา๎งเนะตา ขุ๎ยาต่เดายเยียญกี ขุ๎ยาต่เดายพฺกี ขุ๎
ยาต่เดายรงฺสิสกี ฯ ตฺรวกิกฺขุทำงทฺยายนิยายนีงกิกฺขุเนาะยา๎งเนะตา
เนอาวุโส เลาะกยาต่บจีวรณาจำเพาะกิกฺขุเนะเดายเยียญ เตียเลาะกเยียญ
เหาตุดูจเมฺต เลาะกเยียญอฺงกุงบจีวรณาเนาะ เลาะกเยียญกุงกาลณา
เลาะกเยียญกุงทีณา กาลกิกฺขุเนาะตฺรวอาบตฺติปาฯชิก เลาะกเยียญเดรปฺ
กาลกิกฺขุเนะตฺรวอาบตฺติสงฺฆาทิเสส เลาะกเยียญเดรปฺ กาลกิกฺขุเนะตฺรว
อาบตฺติถุลฺลจฺจย ปาจิตฺติยะ ปาฏิเทสนีย ทุกฺกฏ ทุพฺภาสิต เลาะกเยียญเดร
ปฺ จำณกเลาะกเนาะกุงทีณา ฉกิกฺขุเนะเนาะกุงทีณา เลาะกกำพุงเธอีอฺงขะ
กิกฺขุเนะกำพุงเธอีอฺงขะ ฯ บีกิกฺขุเนาะนิยายยา๎งเนะตา เนอาวุโส ขุ๎มิน
เมนยาต่บจีวรณาจำเพาะกิกฺขุเนะเดายเยียญเท ขุ๎ยาต่บจีวรณาเดายพฺเท
เตีย ฯ ตฺรวกิกฺขุทำงทฺยายนิยายนีงกิกฺขุเนาะยา๎งเนะตา เนอาวุโส เลาะก
ยาต่บจีวรณาจำเพาะกิกฺขุเนะเดายพฺ เลาะกพฺเหาตุดูจเมฺตจกุงบจีวรณาเนาะ
เลาะกพฺอีอ เลาะกพฺกุงกาลณา เลาะกพฺกุงทีณา เลาะกพฺตา กิกฺขุเนะตฺรว

อาบัติปาราชิกหรือ ภิกษุนี้ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหรือ ภิกษุนี้ต้องอาบัติถุลลัจจัย อาบัติปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะ ทุกกฏ ทุพภาสิตหรือ ภิกษุณีหรือ สิกขมานาหรือ สามเณรหรือ สามเณรีหรือ อุบาสกหรือ อุบาสิกาหรือ พระเจ้าจักรพรรดิหรือ มหามาตย์ของพระเจ้าจักรพรรดิหรือ เดียรถีย์หรือ สาวกเดียรถีย์หรือ ฯ เมื่อภิกษุนั้นกล่าวอย่างนี้ว่า ดูก่อนอาวุโส ข้าพเจ้ามิได้ฉันทะในบทว่าอาบัติปาราชิกนี้เลย ข้าพเจ้าฉันทะในบทว่าอาบัติสังฆาทิเสสนี้ ฯ ภิกษุนั้นกล่าวกะภิกษุนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนอาวุโส ท่านมิได้ฉันทะในบทว่าอาบัติปาราชิกนี้ ท่านฉันทะในบทว่าอาบัติสังฆาทิเสสนี้ ดูก่อนอาวุโส ท่านต้องอาบัติปาราชิกหรือ ภิกษุนี้ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหรือ ภิกษุนี้ต้องอาบัติถุลลัจจัย ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะ ทุกกฏ ทุพภาสิตหรือ ภิกษุณีหรือ สิกขมานาหรือ สามเณรหรือ สามเณรีหรือ อุบาสกหรือ อุบาสิกาหรือ พระเจ้าจักรพรรดิหรือ มหามาตย์ของพระเจ้าจักรพรรดิหรือ เดียรถีย์หรือ สาวกเดียรถีย์หรือ ฯ เมื่อภิกษุนั้นกล่าวอย่างนี้ว่า ดูก่อนอาวุโส ข้าพเจ้าต้องอาบัติปาราชิกนี้ ข้าพเจ้าต้องอาบัติสังฆาทิเสสนี้ ข้าพเจ้าต้องอาบัติถุลลัจจัย ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะ ทุกกฏ ทุพภาสิตนี้ ข้าพเจ้าต้องอาบัติภิกษุณีนี้ สิกขมานานี้ สามเณรนี้ สามเณรีนี้ อุบาสกนี้ อุบาสิกานี้ พระเจ้าจักรพรรดินี้ มหามาตย์ของพระเจ้าจักรพรรดินี้ เดียรถีย์นี้ สาวกเดียรถีย์นี้ ฯ เมื่อภิกษุนั้นกล่าวอย่างนี้ว่า ดูก่อนอาวุโส

ខ្ញុំមិនមែនឃាត់បវារណាចំពោះភិក្ខុនេះដោយរង្កៀសទេ មួយវិញទៀត ខ្ញុំក៏មិនដឹងថា ខ្ញុំឃាត់បវារណាចំពោះភិក្ខុនោះដោយហេតុអ្វីទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកចោទនោះ មិនធ្វើចិត្តរបស់ពួកសព្រហ្មចារីជាវិញ្ញូ ឲ្យត្រេកអរតាមការសាកសួរទេ គួរនឹងពោលថា ភិក្ខុដែលត្រូវគេចោទមិនគួរភិក្ខុដទៃតិះដៀលទេ គឺឥតទោសទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកចោទនោះធ្វើចិត្តរបស់សព្រហ្មចារីជាវិញ្ញូ ឲ្យត្រេកអរតាមសេចក្តីសាកសួរ គួរពោលថា ភិក្ខុដែលត្រូវចោទ គួរភិក្ខុដទៃតិះដៀលបាន (មានទោស) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកចោទនោះប្តឹងចំពោះភិក្ខុដែលខ្ជិនតាមកម្ចាត់ (ចោទ) ដោយអាបត្តិបារាជិកវកមូលគ្មាន ត្រូវសង្ឃលើកអាបត្តិសង្ឃាទិសេស (ចំពោះភិក្ខុអ្នកចោទនោះ) ហើយសឹមបវារណាចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកចោទនោះ ប្តឹងចំពោះភិក្ខុដែលខ្ជិនតាមកម្ចាត់ (ចោទ) ដោយអាបត្តិសង្ឃាទិសេសមិនមានមូល ត្រូវសង្ឃឲ្យភិក្ខុនោះធ្វើតាមធម៌ (ត្រូវសម្តែងអាបត្តិចេញ) ហើយសឹមបវារណាចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកចោទនោះ ប្តឹងចំពោះភិក្ខុដែលខ្ជិនតាមកម្ចាត់ដោយអាបត្តិថុល្លច្ចយ បាចិត្តិយៈ បាដិទេសនីយ ទុក្កដ ទុព្ភាសិត វកមូលគ្មាន ត្រូវសង្ឃឲ្យភិក្ខុនោះធ្វើតាមធម៌ (សម្តែងអាបត្តិចេញ) ហើយសឹមបវារណាចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុដែលត្រូវចោទប្តឹងខ្ជិនថា ត្រូវអាបត្តិបារាជិក ត្រូវសង្ឃធ្វើនាសនកម្ម (ចំពោះភិក្ខុនោះ) ហើយសឹមបវារណាចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុដែលត្រូវចោទនោះប្តឹងខ្ជិនថា ត្រូវអាបត្តិសង្ឃាទិសេស ត្រូវ

สงฆ์เลิกอาบัติสังฆาทิเสส แล้วสวดประกาศเถิด ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุใดพึงรู้ว่าภิกษุนั้นต้องอาบัติชั่วหยาบ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ต้องอาบัติปาฏิเทสนียะ ต้องทุกกฏ ต้องทุพภาสิต ภิกษุนั้นพึงให้สงฆ์ทำกรรมแก่ภิกษุนั้นตามธรรม (ให้แสดงอาบัติ) แล้วสวดประกาศเถิด ฯ

[๔๔] ภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้ามีภิกษุต้องอาบัติชั่วหยาบในวันใด ฯ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติชั่วหยาบ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติสังฆาทิเสส ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุรูปใดรู้ว่าอาบัติชั่วหยาบ ภิกษุทั้งหลาย พึงให้ภิกษุนั้นหลีกไปจากหมู่ (พึงให้อาบัติ) แล้วให้ภิกษุนั้นทำตามธรรม แล้วพึงเข้าไปหาสงฆ์บอกอย่างนี้ว่า ท่านเจ้าข้า ภิกษุนั้นต้องอาบัติใด ภิกษุนั้นได้แสดงอาบัตินั้นตามธรรมแล้ว ภิกษุนั้นได้ทำตามธรรมแล้ว ถ้ากระไรสงฆ์พึงให้ภิกษุนั้นอุปสมบทเถิด ฯ ภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้ามีภิกษุต้องอาบัติชั่วหยาบในวันใด ฯ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติชั่วหยาบ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติปาจิตตีย์ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติปาฏิเทสนียะ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติทุกกฏ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติทุพภาสิต ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุรูปใดรู้ว่าอาบัติชั่วหยาบ ภิกษุทั้งหลาย พึงให้ภิกษุนั้นหลีกไปจากหมู่ (พึงให้อาบัติ) แล้วให้ภิกษุนั้นทำตามธรรม แล้วพึงเข้าไปหาสงฆ์บอกอย่างนี้ว่า ท่านเจ้าข้า ภิกษุนั้นต้องอาบัติใด ภิกษุนั้นได้แสดงอาบัตินั้นตามธรรมแล้ว ภิกษุนั้นได้ทำตามธรรมแล้ว ถ้ากระไรสงฆ์พึงให้ภิกษุนั้นอุปสมบทเถิด ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุรูปใดรู้ว่าอาบัติชั่วหยาบ ภิกษุทั้งหลาย พึงให้ภิกษุนั้นหลีกไปจากหมู่ (พึงให้อาบัติ) แล้วให้ภิกษุนั้นทำตามธรรม แล้วพึงเข้าไปหาสงฆ์บอกอย่างนี้ว่า ท่านเจ้าข้า ภิกษุนั้นต้องอาบัติใด ภิกษุนั้นได้แสดงอาบัตินั้นตามธรรมแล้ว ภิกษุนั้นได้ทำตามธรรมแล้ว ถ้ากระไรสงฆ์พึงให้ภิกษุนั้นอุปสมบทเถิด ฯ ภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้ามีภิกษุต้องอาบัติชั่วหยาบในวันใด ฯ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติชั่วหยาบ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติปาจิตตีย์ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติปาฏิเทสนียะ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติทุกกฏ มีภิกษุพวกหนึ่งรู้ว่าอาบัติทุพภาสิต ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุรูปใดรู้ว่าอาบัติชั่วหยาบ ภิกษุทั้งหลาย พึงให้ภิกษุนั้นหลีกไปจากหมู่ (พึงให้อาบัติ) แล้วให้ภิกษุนั้นทำตามธรรม แล้วพึงเข้าไปหาสงฆ์บอกอย่างนี้ว่า ท่านเจ้าข้า ภิกษุนั้นต้องอาบัติใด ภิกษุนั้นได้แสดงอาบัตินั้นตามธรรมแล้ว ภิกษุนั้นได้ทำตามธรรมแล้ว ถ้ากระไรสงฆ์พึงให้ภิกษุนั้นอุปสมบทเถิด ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุรูปใดรู้ว่าอาบัติชั่วหยาบ ภิกษุทั้งหลาย พึงให้ภิกษุนั้นหลีกไปจากหมู่ (พึงให้อาบัติ) แล้วให้ภิกษุนั้นทำตามธรรม แล้วพึงเข้าไปหาสงฆ์บอกอย่างนี้ว่า ท่านเจ้าข้า ภิกษุนั้นต้องอาบัติใด ภิกษุนั้นได้แสดงอาบัตินั้นตามธรรมแล้ว ภิกษุนั้นได้ทำตามธรรมแล้ว ถ้ากระไรสงฆ์พึงให้ภิกษุนั้นอุปสมบทเถิด ฯ

(សម្តែងអាបត្តិ) ហើយសឹមចូលមករកសង្ឃ រួចត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិណា ភិក្ខុនោះ ក៏បានសម្តែងអាបត្តិនោះតាមធម៌ហើយ បើកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ សង្ឃគប្បីបវារណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានភិក្ខុត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយៈ ត្រូវអាបត្តិបាដិទេសនីយ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ត្រូវអាបត្តិទុព្ភាសិត ក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ មានភិក្ខុពួកខ្លះយល់ថាត្រូវអាបត្តិទុព្ភាសិត ភិក្ខុពួកខ្លះយល់ថា ត្រូវអាបត្តិសង្ឃាទិសេស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាដែលយល់ថាត្រូវអាបត្តិទុព្ភាសិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវពួកភិក្ខុនោះនាំភិក្ខុនោះចេញទៅកាន់ទីគួរមួយ ឲ្យធ្វើតាមធម៌ហើយ សឹមចូលទៅរកសង្ឃ រួចនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិណា ភិក្ខុនោះក៏បានសម្តែងអាបត្តិនោះតាមធម៌ហើយ បើកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ សង្ឃគប្បីបវារណាចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានភិក្ខុត្រូវអាបត្តិទុព្ភាសិតក្នុងថ្ងៃបវារណានោះ ។ មានភិក្ខុពួកខ្លះយល់ថាត្រូវអាបត្តិទុព្ភាសិត ភិក្ខុពួកខ្លះយល់ថា ត្រូវអាបត្តិថុល្លច្ចយ មានភិក្ខុពួកខ្លះយល់ថាត្រូវអាបត្តិទុព្ភាសិត ភិក្ខុពួកខ្លះយល់ថាត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយៈ ភិក្ខុពួកខ្លះយល់ថាត្រូវអាបត្តិទុព្ភាសិត ភិក្ខុពួកខ្លះយល់ថា ត្រូវអាបត្តិបាដិទេសនីយ មានភិក្ខុពួកខ្លះយល់ថា ត្រូវអាបត្តិទុព្ភាសិត ភិក្ខុពួកខ្លះយល់ថាត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាដែលយល់ថាត្រូវអាបត្តិទុព្ភាសិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវពួកភិក្ខុនោះនាំភិក្ខុនោះចេញទៅកាន់ទីគួរមួយ ឲ្យធ្វើតាមធម៌ហើយ ត្រូវចូលទៅរកសង្ឃ

รูจนิยายยังงนี้ว่า แน่อาวุโส ภิกษุนั้นควรอาบัติณา ภิกษุนั้นได้
สมัครอาบัตินั้นตามธรรมแล้ว ถ้ากรรมมีกาลควรแก่สงฆ์แล้ว สงฆ์
พึงปวารณาเถิด ฯ

[๔๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้าภิกษุสูตรเดียวในหมู่
ประกาศสงฆ์ในวันปวารณานั้นว่า ขอพระสงฆ์เจริญ ขอสงฆ์
จงฟังข้าพเจ้า วันนี้ประกาศ แต่บุคคลไม่ประกาศ ถ้ากรรมมีกาลควรแก่สงฆ์
แล้ว สงฆ์พึงขอร้องวันนั้นแล้วปวารณา ฯ ควรภิกษุทั้งหลายนิยายนี้
กับภิกษุนั้นว่า แน่อาวุโส ท่านผู้มีพระภาคทรงสรรเสริญปวารณา
เพื่อให้วันทั้งหลายสมานวิเศษ ถ้าวันประกาศแต่บุคคลไม่ประกาศ
ไม่ควร ท่านจงให้วันนั้นเสียก่อน ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในศาสนา
นี้ ถ้ามีภิกษุสูตรเดียวในหมู่ประกาศสงฆ์ในวันปวารณานั้นว่า ขอพระ
สงฆ์เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า (ชื่อ) บุคคลนี้ประกาศแต่วันไม่
ประกาศ ถ้ากรรมมีกาลควรแก่สงฆ์แล้ว สงฆ์พึงขอร้องบุคคล
แล้วปวารณา ฯ ควรภิกษุทั้งหลายนิยายนี้กับภิกษุนั้น ยังงนี้ว่า
แน่อาวุโส ท่านผู้มีพระภาคทรงสรรเสริญปวารณาเพื่อให้หมู่ภิกษุพร้อม
กัน ถ้าบุคคลประกาศแต่วันไม่ประกาศ ท่านจงให้บุคคลนั้นเสียก่อน
ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในศาสนานี้ ถ้ามีภิกษุสูตรเดียวในหมู่ประกาศ
สงฆ์ในวันปวารณานั้นว่า ขอพระสงฆ์เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า
(ชื่อ) วันนี้ก็ บุคคลก็ ก็ประกาศ ถ้ากรรมมีกาลควรแก่สงฆ์แล้ว

ត្រូវសង្ឃឃាត់ទាំងវត្ថុទាំងបុគ្គល ហើយសឹមបវារណា ។ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយ
និយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុនោះថា នែអាវុសោ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្ត
បវារណាដើម្បីឲ្យវត្ថុទាំងឡាយបរិសុទ្ធផង ដើម្បីឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយព្រមព្រៀង
គ្នាផង បើវត្ថុនិងបុគ្គលប្រាកដ ចូរលោកប្រាប់វត្ថុនិងបុគ្គលនោះក្នុងកាលឥឡូវ
នេះមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើវត្ថុប្រាកដមុនបវារណា បុគ្គលប្រាកដ
ក្រោយបវារណា គួរនឹងចោទបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលប្រាកដ
មុនបវារណា វត្ថុប្រាកដក្រោយបវារណា គួរនឹងចោទបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បើវត្ថុ និងបុគ្គលប្រាកដមុនបវារណា កាលបើសង្ឃបានធ្វើបវា-
រណាហើយ បើភិក្ខុសើរើកម្មនោះឡើង ត្រូវខក្កាជនកបាចិត្តិយៈ (ត្រូវ
បាចិត្តិយៈ ព្រោះការសើរើ) ។

[๔๖] ក៏សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូបដែលជាមិត្តគ្រាន់តែឃើញ
គ្នា និងជាមិត្តបានគប់គ្នា (មិត្តស្និទ្ធស្នាលមាំមួន) ចូលទៅចាំវស្សាក្នុង
អាវាសមួយ ក្នុងកោសលជនបទ ។ ពួកភិក្ខុដទៃដែលនៅជិតខាងភិក្ខុទាំង-
ឡាយនោះធ្វើសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់គ្នា ធ្វើសេចក្តីឈ្លោះគ្នា ធ្វើសេចក្តីទាស់
ទែងគ្នា ធ្វើតិរច្ឆានកថា ជាអ្នកធ្វើអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃ ចូលទៅចាំវស្សាដោយ
ប៉ងថា កាលបើភិក្ខុទាំងនោះនៅចាំវស្សារួចហើយ ពួកយើងនឹងឃាត់បវា-
រណា ក្នុងថ្ងៃដែលបវារណា ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះបានឮដំណឹងថា ពួកភិក្ខុដទៃ
ដែលនៅជិតខាងយើង ជាអ្នកធ្វើសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ធ្វើសេចក្តីឈ្លោះ
ប្រកែក ធ្វើសេចក្តីទាស់ទែងគ្នា ធ្វើតិរច្ឆានកថា ជាអ្នកធ្វើអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃ

ចូលទៅចាំវស្សា ដោយគិតថា កាលបើភិក្ខុទាំងនោះនៅចាំវស្សារួចហើយ ពួកយើងនឹងឃាត់បវារណា ក្នុងថ្ងៃដែលបវារណា គួរយើងទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានពួកភិក្ខុ ច្រើនរូបជាមិត្តដែលធ្លាប់ឃើញគ្នា ជាមិត្តស្និទ្ធស្នាលមាំមួន ចូលទៅចាំវស្សា ក្នុងអាវាសមួយ ។ ពួកភិក្ខុដទៃដែលនៅជិតខាងពួកភិក្ខុទាំងនោះ ជាអ្នកធ្វើសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ធ្វើសេចក្តីឈ្លោះ ធ្វើសេចក្តីទាស់ទែង ធ្វើតិរច្ឆានកថា ជាអ្នកធ្វើអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃ ចូលទៅចាំវស្សាដោយប៉ងថា កាលបើភិក្ខុទាំងនោះនៅចាំវស្សារួចហើយ ពួកយើងនឹងឃាត់បវារណា ក្នុងថ្ងៃដែលបវារណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទាំងនោះធ្វើចាតុទ្ទសិឧបោសថ ពីរបីឧបោសថ[1] ដោយគិតថា ធ្វើដូចម្តេចពួកយើងនឹងគប្បីបវារណាឲ្យបានមុនពួកភិក្ខុទាំងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុជាអ្នកធ្វើសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់គ្នា ធ្វើសេចក្តីឈ្លោះប្រកែកគ្នា ធ្វើសេចក្តីទាស់ទែងគ្នា ធ្វើតិរច្ឆានកថា ធ្វើអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃទាំងនោះ មកកាន់អាវាស ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងអាវាសទាំងនោះ ប្រជុំគ្នាបវារណាភ្លាមៗ ចុះ លុះបវារណាហើយ ត្រូវនិយាយថា នែអាវុសោ យើងទាំងឡាយបានបវារណារួចហើយ លោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយសម្គាល់យ៉ាង

๑- ក្នុងវស្សា ๓ ខែ បើមានហេតុទាស់ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យធ្វើចាតុទ្ទសិឧបោសថ ពីរបីឧបោសថបាន គឺឧបោសថទី ๓-๔-๕ ។ ឯទី ๓ គឺរនោចខែស្រាពណ៍ ទី ๔-๕ ខែភទ្របទ ។ ឯធ្វើបែបនេះខុសពីធម្មតា តែខែភទ្របទមួយទេ ។

ณา ก็ចូរធ្វើយ៉ាងនោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុជាអ្នកធ្វើសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់គ្នា ធ្វើសេចក្តីឈ្លោះគ្នា វិវាទគ្នា ធ្វើតិរច្ឆានកថា ធ្វើអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃទាំងនោះ មិនបានដឹងរឿងអ្វី ហើយមកកាន់អាវាសនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងអាវាសទាំងនោះ ក្រាលអាសនៈ តម្កល់ទឹកលាងជើង តាំងរងជើង ទ្រនាប់សម្រាប់ជូតជើង ត្រូវក្រោកទៅទទួលយកបាត្រ និងចីវរ ត្រូវសួរភិក្ខុទាំងនោះដោយទឹកធាន់ ។ ត្រូវបំកាន់ភិក្ខុទាំងនោះហើយទៅកាន់ទីក្រៅសីមា ហើយសីមបវារណាចុះ ។ លុះបវារណាហើយ ត្រូវនិយាយថា នែអាវុសោ យើងទាំងឡាយបានបវារណារួចហើយ លោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយសម្គាល់យ៉ាងណា ចូរធ្វើយ៉ាងនោះចុះ ។ បើភិក្ខុបានកិច្ចនោះដោយអាការដូច្នោះហើយ ការបាននុ៎ះជាការល្អ បើមិនបានទេ ត្រូវភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងអាវាសដែលឆ្ងាសប្រតិពល ឲ្យពួកភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងអាវាសផងគ្នាជីងថា សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយដែលនៅក្នុងអាវាសស្តាប់ខ្ញុំ បើកម្មមានកាលគួរដល់លោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយណាហើយ យើងត្រូវធ្វើឧបោ-សថ ត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខ ត្រូវបវារណាក្នុងកាឡបក្ខ គឺក្នុងរនោចដែលមកដល់ឥឡូវនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុជាអ្នកធ្វើសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ធ្វើសេចក្តីឈ្លោះប្រកែក ធ្វើសេចក្តីទាស់ទែង ធ្វើតិរច្ឆានកថា ធ្វើអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃទាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះនឹងអាវាសិកភិក្ខុ ទាំងនោះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំសូមអង្វរ ចូរលោកទាំងឡាយបវារណាចំពោះយើង ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ ត្រូវអាវាសិកភិក្ខុនិយាយនឹងភិក្ខុទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា នែ

อาวุโส លោកទាំងឡាយមិនមែនជាធំក្នុងការបវារណារបស់យើងទេ យើងមិនទាន់បវារណានៅឡើយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុអ្នកធ្វើសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ធ្វើសេចក្តីឈ្លោះប្រកែក ធ្វើសេចក្តីទាស់ទែង ធ្វើតិរច្ឆានកថា ធ្វើអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃទាំងនោះនៅទាល់តែអស់កាឡបក្ខនោះ ត្រូវអាវាសិកភិក្ខុ ដែលឆ្លាសប្រតិពល ឲ្យពួកអាវាសិកភិក្ខុផងគ្នាដឹងដោយពាក្យដូច្នេះថា សូមលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ដែលនៅក្នុងអាវាសស្តាប់ខ្ញុំ បើកម្មមានកាលគួរដល់លោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយហើយ យើងទាំងឡាយត្រូវធ្វើឧបោសថ ត្រូវសម្តែងបាតិមោក្ខ ត្រូវបវារណាក្នុងជុណ្ហបក្ខដែលមកដល់ក្នុងកាលឥឡូវនេះ គឺក្នុងខ្នើត ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុអ្នកធ្វើសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ធ្វើសេចក្តីឈ្លោះ ធ្វើសេចក្តីវិវាទ ធ្វើតិរច្ឆានកថា ធ្វើអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃទាំងនោះនិយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុទាំងនោះថា នែអាវុសោ ខ្ញុំសូមអង្វរចូរលោកទាំងឡាយបវារណាចំពោះយើងទាំងឡាយក្នុងកាល ឥឡូវនេះចុះ ฯ ត្រូវអាវាសិកភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុទាំងឡាយនោះថា នែអាវុសោ លោកទាំងឡាយមិនមែនជាធំក្នុងការបវារណារបស់យើងទេ យើងមិនទាន់បវារណានៅឡើយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកអ្នកធ្វើសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ធ្វើសេចក្តីឈ្លោះ ធ្វើសេចក្តីទាស់ទែង ធ្វើតិរច្ឆានកថា ធ្វើអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃទាំងនោះនៅទាល់តែអស់ជុណ្ហបក្ខនោះទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវភិក្ខុទាំងនោះនាំគ្នាបវារណាដោយខានមិនបាន ក្នុងតិថីជាគម្រប់ ๔ ខែ នៃវស្សានរដូវ ជាទីរកនៃផ្កាកុមុទក្នុងជុណ្ហបក្ខ ដែលមកដល់ឥឡូវនេះ (ថ្ងៃ

เตฺวปิ ปณฺฑิเต ขิ กตฺติก) ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុទាំងនោះកំពុងតែបវារណា ហើយមានភិក្ខុឈឺឃាត់បវារណាដល់ភិក្ខុមិនឈឺ ត្រូវភិក្ខុដទៃនិយាយនឹងភិក្ខុឈឺនោះ យ៉ាងនេះថា លោកដ៏មានអាយុ ជាអ្នកមានជំងឺ ធម្មតាភិក្ខុឈឺ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ជាបុគ្គលមិនគាប់ចិត្តនឹងការសាកសួរទេ នែអាវុសោ លោកចូរវង់ចាំទម្រាំលោកជារោគសិន ដល់លោកជារោគហើយ កាលបើត្រូវការនឹងចោទ ក៏ចោទចុះ ฯ កាលបើភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុដែលឈឺនោះ នៅតែចោទ ត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយៈ ព្រោះមិនអើពើ (នឹងពាក្យឃាត់) ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុទាំងនោះកំពុងតែបវារណា ហើយមានភិក្ខុមិនឈឺឃាត់បវារណាដល់ភិក្ខុឈឺ ត្រូវភិក្ខុដទៃនិយាយនឹងភិក្ខុមិនឈឺនោះយ៉ាងនេះថា នែអាវុសោ ភិក្ខុនេះឯងឈឺ ក៏ធម្មតាភិក្ខុឈឺ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ជាបុគ្គលមិនគួរដល់ការសួរដេញដោលទេ នែអាវុសោ លោកចូរវង់ចាំទម្រាំភិក្ខុនេះជារោគសិន ដល់លោកនេះជារោគហើយ កាលបើលោកប្រាថ្នានឹងចោទ ក៏ចោទចុះ ฯ កាលបើភិក្ខុដទៃនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមិនឈឺនោះនៅតែចោទ ត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយៈ ព្រោះមិនអើពើ (នឹងពាក្យឃាត់) ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុទាំង-ឡាយនោះកំពុងតែបវារណា ហើយមានភិក្ខុឈឺឃាត់បវារណាដល់ភិក្ខុឈឺ ត្រូវភិក្ខុដទៃនិយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុនោះថា លោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយជាអ្នកឈឺ ក៏ធម្មតាភិក្ខុឈឺ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា មិនគួរដល់ការសួរដេញដោលគ្នាទេ នែអាវុសោ ចូរលោកបង្អង់សិន ទម្រាំលោកទាំង-

ឡាយជារោគ ដល់លោកដែលមានហេតុ (នោះ) ជាសះស្បើយហើយ កាលបើលោកត្រូវការនឹងចោទ ក៏ចោទភិក្ខុដែលឥតរោគ (នោះចុះ) ។ កាលបើភិក្ខុដទៃនិយាយយ៉ាងនោះហើយ ភិក្ខុឈឺនោះនៅតែចោទ ត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយៈ ព្រោះមិនអើពើ (នឹងពាក្យឃាត់) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុទាំងឡាយនោះកំពុងតែបវារណា ហើយមានភិក្ខុមិនឈឺឃាត់បវារណាដល់ភិក្ខុមិនឈឺ ។ ត្រូវសង្ឃជេញដោលភិក្ខុទាំងពីរូបដោយត្រឹមត្រូវ សាកសួរដោយត្រឹមត្រូវ ហើយឲ្យភិក្ខុនោះធ្វើតាមធម៌ (គឺសម្តែងអាបត្តិ) ហើយសឹមបវារណាចុះ ។

[๔๗] ក៏សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូបជាមិត្តធ្លាប់ឃើញគ្នា ជាមិត្តស្និទ្ធស្នាលមាំមួន ចូលទៅចាំវស្សាក្នុងអាវាសមួយក្នុងកោសលជនបទ ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះព្រមព្រៀង ស្មោះសរគ្នាមិនវិវាទគ្នាហើយ ក៏បានដល់នូវធម៌ម៉្យាងដែលជាគ្រឿងនៅសប្បាយ[1] ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលយើងទាំងឡាយព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា ក៏បានដល់នូវធម៌ម៉្យាងដែលជាគ្រឿងនៅសប្បាយហើយ ក្នុងពេលនេះបើយើងទាំងឡាយនឹងបវារណា គង់នឹងមានពួកភិក្ខុដែលបវារណារួចហើយចៀសចេញទៅកាន់ចារិក យើងទាំងឡាយមុខជានឹងឃ្លាតចាកធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយនេះដោយអាការដូច្នេះមិនខាន យើងទាំងឡាយត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះ

๑- *สูมเมีลอฏฐกถาขางกฺรม* ฯ

ภาค ฯ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានពួកភិក្ខុជាច្រើនជាមិត្តឃើញគ្នា ជាមិត្តស្និទ្ធស្នាលមាំមួន ចូលទៅចាំវស្សាក្នុងអាវាសមួយ ฯ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះជាអ្នកព្រមព្រៀង ស្មោះសរគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា ហើយបានដល់នូវធម៌ម្យ៉ាងដែលជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកភិក្ខុនៅក្នុងអាវាសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រមព្រៀង រីករាយរកគ្នា មិនវិវាទគ្នា បានដល់នូវធម៌ម្យ៉ាងដែលជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ហើយក្នុងពេលនេះបើប្រសិនជាយើងនឹងបវារណា គង់មានពួកភិក្ខុដែលបវារណារួចហើយ ចៀសចេញទៅកាន់ចារិក យើងទាំងឡាយមុខជានឹងឃ្លាតចាកធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយនេះដោយអាការដូច្នេះមិនខាន ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទាំងនោះធ្វើបវារណាសង្គហៈ ฯ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ឯបវារណាសង្គហៈនោះត្រូវភិក្ខុធ្វើយ៉ាងនេះ ฯ ត្រូវភិក្ខុទាំងអស់ប្រជុំក្នុងទីជាមួយគ្នា ฯ លុះប្រជុំគ្នាហើយ ត្រូវភិក្ខុដែលឆ្លាសប្រតិពលឲ្យសង្ឃដឹងថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា ស្មោះសរគ្នា មិនវិវាទគ្នា បានដល់នូវធម៌ម្យ៉ាងដែលជាគ្រឿងនៅសប្បាយហើយ ฯ ក្នុងពេលនេះបើប្រសិនជាយើងទាំងឡាយនឹងបវារណាទៅ គង់មានពួកភិក្ខុដែលបានបវារណាហើយ ចេញទៅកាន់ចារិក យើងទាំងឡាយមុខជានឹងឃ្លាតចាកធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយនេះដោយអាការដូច្នេះមិនខាន ฯ បើកម្មមានកាលគួរដល់សង្ឃហើយ គួរសង្ឃធ្វើបវារណាសង្គហៈ គួរធ្វើឧបោសថ គួរសម្តែង

ปาติโมกฺข์ គួរបវារណាក្នុងថ្ងៃជាគម្រប់ ๔ ខែនៃវស្សានរដូវជាទីរីកនៃផ្កាកុមុទ ក្នុង (ជុណ្ហបក្ខ) ដែលមកដល់ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ នេះជាញត្តិ ។ បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា បានដល់នូវធម៌ម្យ៉ាងដែលជាគ្រឿងនៅសប្បាយហើយ ។ ក្នុងពេលនេះ បើយើងទាំងឡាយនឹងបវារណាទៅ គង់មានពួកភិក្ខុដែលបានបវារណាហើយ ចៀសចេញទៅកាន់ចារិក យើងទាំង-ឡាយមុខជានឹងឃ្លាតចាកធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយនេះ ដោយអាការដូច្នេះមិនខាន ។ ឥឡូវសង្ឃធ្វើបវារណាសង្គហៈ ធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខ នឹង បវារណាក្នុងថ្ងៃជាគម្រប់ ๔ ខែនៃវស្សានរដូវ ជាទីរីកនៃផ្កាកុមុទ ក្នុង (ជុណ្ហបក្ខ) ដែលមកដល់ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ ការធ្វើបវារណាសង្គហៈ គឺថាសង្ឃនឹងធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខ នឹងបវារណាក្នុងថ្ងៃជាគម្រប់ ๔ ខែនៃវស្សានរដូវ ជាទីរីកនៃផ្កាកុមុទ ក្នុង (ជុណ្ហបក្ខ) ដែលមកដល់ក្នុងកាលឥឡូវនេះ គាប់ចិត្តដល់លោកម្ចាស់អង្គណា គួរលោកម្ចាស់អង្គនោះស្ងៀម មិនគាប់ចិត្តដល់លោកម្ចាស់អង្គណា គួរលោកម្ចាស់អង្គនោះនិយាយឡើង ។ បវារណាសង្គហៈ គឺថាសង្ឃនឹងធ្វើឧបោសថ សម្តែងបាតិមោក្ខនេះ នឹងបវារណាក្នុងថ្ងៃជាគម្រប់ ๔ ខែនៃវស្សានរដូវ ជាទីរីកនៃផ្កាកុមុទ ក្នុង (ជុណ្ហបក្ខ) ដែលមកដល់ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សង្ឃបានធ្វើរួចហើយ ។ បវារណាសង្គហៈនោះគាប់ចិត្តដល់សង្ឃហើយ ព្រោះហេតុនោះបានជាសង្ឃស្ងៀម ។ ខ្ញុំសូមចាំទុកនូវរឿងនេះ ដោយអាការស្ងៀមនៅយ៉ាងនេះ ។ ម្នាល

ภิกฺขูทานฺติ ยทิ ภิกฺขูทานิ อุปสมฺปนฺนานิ โหนฺติ ฯ ตานิ เจ ภิกฺขูนิ ปาฏิเทสนียกมฺมารหานิ โหนฺติ ฯ ตานิ ภิกฺขูนิ ปาฏิเทสนียกมฺมารหานิ ปาฏิเทสนียกมฺมารหสฺส ภิกฺขุโน

ហើយសឹមបវារណាដោយសង្ឃបវារណាចុះ ฯ

จบ ปวารณาขันธกะที่ ๔

เรื่องในขันธกะนี้มี ๘๖ เรื่อง

อุทานของปวารณาขันธกะนั้นคือ

[๔๘] เรื่องพวกภิกษุอยู่จำพรรษาในโกสลชนบทมาหาพระศาสดา ๑ เรื่องภิกษุอยู่ร่วมกันเหมือนสัตว์เดรัจฉาน (คือสัตว์ที่เขาเลี้ยงไว้) ไม่ทำความเคารพ ๑ เรื่องปวารณาเป็นการอนุโลมแก่กันและกัน ๑ เรื่องพวกเธอผู้ถือเอาภิกษุอื่นนั่งบนอาสนะในเวลาที่ภิกษุกำลังปวารณา ๑ เรื่องปวารณามีได้ทีละอย่าง ๑ เรื่องปวารณามีได้หลายอย่าง ๑ เรื่องพระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตให้ภิกษุไม่ปวารณาได้ ๑ เรื่องญาติทำอันตรายภิกษุในวันปวารณา ๑ เรื่องพระเจ้าแผ่นดินทำอันตรายภิกษุในวันปวารณา ๑ เรื่องพวกโจรทำอันตรายภิกษุในวันปวารณา ๑ เรื่องพวกอันธพาลทำอันตรายภิกษุในวันปวารณา ๑ เรื่องภิกษุเป็นผู้ควรทำอันตรายภิกษุในวันปวารณา ๑ เรื่องทรงอนุญาตให้ภิกษุเปลื้องรูป ทำปวารณาด้วยสังฆปวารณา ๑ เรื่องทรงอนุญาตให้ภิกษุหลายรูป ปวารณาแก่กันและกัน ๑ เรื่องทรงอนุญาตให้ภิกษุสองรูปปวารณาแก่กันและกัน ๑ เรื่องทรงอนุญาตให้ภิกษุสองรูปปวารณาแก่ภิกษุรูปเดียวกันและกัน ๑ เรื่องทรงอนุญาตภิกษุหนึ่งรูปอธิษฐานปวารณา ๑ เรื่องภิกษุต้องอาบัติในวันปวารณา ๑ เรื่องภิกษุสงสัยอาบัติในวันปวารณา ๑ เรื่องภิกษุกำลังปวารณา ได้เห็นอาบัติ ๑ เรื่องสงฆ์ทั้งหมดต้องสหการอาบัติ ในวันปวารณา ๑ เรื่องสงฆ์ทั้งหมด

สงฺฆยสกาคาปตฺติ ๑ เรื่องภิกฺขุเอาในอาวาสเดียวกันและกัน ๑ เรื่องพวกอาวาสิกภิกฺขุบอกว่าวันปวารณา ๑ เรื่องพวกอาคนฺตุกภิกฺขุบอกว่าวันปวารณา ๑ เรื่องเภทและสมัครพรรคพวกของอาวาสิกภิกฺขุ และอาคนฺตุกภิกฺขุ ๑ เรื่องภิกฺขุกลับไปอาวาสที่มีภิกฺขุในวันปวารณา ๑ เรื่องภิกฺขุไม่ต้องปวารณาในปริสทั้งที่มีภิกฺขุนีอยู่ด้วย ๑ เรื่องทรงห้ามไม่ให้ภิกฺขุปวารณาในการเช่นนี้ ๑ เรื่องสังฆภัย ๑ เรื่องมนุษย์ให้ทานในวันปวารณาแล้วกลับไป ๑ เรื่องมีเภทในวันปวารณา ๑ เรื่องการอันภัยจะพึงมีแก่ปวารณา ๑ เรื่องพระองค์ทรงห้ามไม่ให้ภิกฺขุมีอาบัติในปวารณา ๑ เรื่องพวกฉพฺคฺคิยภิกฺขุคิดว่า พวกปเสนทิโกศลให้ภิกฺขุปวารณาแก่พวกเรา และปวารณาก่อน ๑ เรื่องภิกฺขุปวารณาไม่ได้ ๑ เรื่องภิกฺขุปวารณาแก่ภิกฺขุด้วยกันในวันปวารณา ๑ (สนทนากันว่า ท่านปวารณาหรือ) เพราะเหตุอะไร ๑ เรื่องถามว่าวิบัติเป็นอย่างไรบ้าง ๑ เรื่องปวารณาด้วยเห็น ด้วยได้ยิน ด้วยรังเกียจ ๑ เรื่องภิกฺขุผู้ควรโจท ๑ เรื่องภิกฺขุที่ควรโจท ๑ เรื่องภิกฺขุควรให้อาบัติสงบระงับ ๑ เรื่องวัตถุและบุคคล ๑ เรื่องภิกฺขุผู้ทำการอุปถัมภ์ ๑ เรื่องปวารณาสังคหะ ๑ เรื่องภิกฺขุไม่ชำนาญในการปวารณา ๑ เรื่องสงฆ์ควรสอบถามภิกฺขุทั้งปวงแล้วให้ภิกฺขุทั้งปวงทำตามธรรม แล้วสมมติปวารณา ๑ ฯ

อัฏฐกถา

ปฐมาณาคันตุกะ

[๒๐] วินิจฉัยในปฐมาณาคันตุกะ ฯ วินิจฉัยในพากยว่า **เนว อาลเปยฺยาม น สลฺเลปยฺยาม** นี้ คัมภีร์ท่านกล่าวไว้ดังนี้ว่า พากย์ต้น ชื่อว่า พากย์ทัก พากย์ต่อๆ มา ชื่อว่า พากย์ปรึกษา ฯ

บทว่า **หตฺถวิลงฺฆเกน** ได้แก่ ด้วยการช่วยกันยกมือขึ้น ฯ

[๒๒] บทว่า **ปสุสมาสา** ได้แก่ การอยู่ร่วมกัน เหมือนการอยู่ร่วมของสัตว์ทั้งหลาย สัตว์ทั้งหลายนั้นย่อมไม่ได้รับความสุขและทุกข์ซึ่งกันและกัน ไม่ทำการปรึกษาหารือกันว่า ควรทำอย่างนี้ ฉันใด แม้ภิกษุเหล่านั้นก็ฉันนั้น ฯ เพราะเหตุนั้น การอยู่ร่วมกันของภิกษุเหล่านั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า เป็นการอยู่ร่วมกัน เหมือนการอยู่ร่วมของสัตว์ทั้งหลาย ฉันใด ในบทนี้ทั้งหมดก็ฉันนั้น ฯ

บทว่า **น ภิกฺขเว สงฺฆวตฺตํ ตินฺนิยสมาทานํ** ความว่า ภิกษุไม่ควรทำวัตรด้วยการสมาทานวัตรอย่างนี้ว่า พวกเราทั้งหมดจักไม่พูดกันตลอด ๓ เดือนนี้ ฯ เพราะว่า ถ้อยคำที่ไม่ประกอบด้วยธรรม ฯ

การที่ภิกษุมาพูดกันเองในเวลาที่ไม่ควรพูดกัน ชื่อว่า **อญฺญมญฺญา-ลุโลมตา** ฯ ก็ภิกษุผู้ไม่ควรพูดกับภิกษุรูปใดรูปหนึ่งว่า ขอท่านผู้มีอายุจงพูดกับผมเถิด ดังนี้ ย่อมไม่ควรพูดกับภิกษุนอกนี้ ด้วยการห้ามกันว่า

ทฺวายเย ฉนฺทาคติวิฏฺฐานตา การเวลกิกฺขุมกรเวปจิตพระวินัยเยทุกชาคาล ปวตฺเต ฉนฺทาคติ **วินยปุเรกฺขารตา ฯ**

ตีตเหวีย กิกฺขุเวลพาลถา สูมเลาคชีมานอายุพาลจรถาชา มูยเขฺวปุ ชูเถฺน สเมฺตจพระชีมานพระภาคเตราสถา อฺกนีงเจญจากอาปตฺติ นีงอฺกรเมงตางพระวินัยเยทุกชาคาล ฯ

ปวารณาวิธี

ญตฺติเวลถานฉนฺทาคติ **สพฺพสงฺคาหิกา** *เนถา* **สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺฆา อชฺช ปวารณา ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ สงฺฆา ปวาเรยฺย** *เปฺรถา ปตีเตฺรเลาคชีเตมีน สูมสงฺฆสฺตาปขฺเปุ เถฺงเน ชาเถฺงปวารณา เปี การเตมเตฺรงรปสงฺฆเลปเหวีย สงฺฆเตปฺปีปวารณา ชูเถฺน ฯ กาล สูเปฺรกาสเยางเนเหวีย สงฺฆเตาะปวารณา ๓ เลง ๒ เลง นิงมฺตง กีคูร เตเปี่ปวารณาเปฺรกิกฺขุมานวสฺปุนคา ปวารณาเตมคาปุณฺกาะ มินคูร ฯ มฺางเทต การสูเปฺรกาสถา* **เตวาจิกํ ปวาเรยฺย** *เปฺรถา สงฺฆเตปฺปีปวารณา ๓ เลง ชูเถฺน เตฺรปวารณา ๓ เลงปุณฺกาะ เทปคูร เปี่ปวารณาเลเท มินคูรเทฺรย ฯ กาลสูเปฺรกาสถา* **เทฺววาจิกํ ปวาเรยฺย** *เปฺรถา สงฺฆเตปฺปีปวารณา ๒ เลง ชูเถฺน เปี่ปวารณา ๒ เลงกี ๓ เลงกี กีคูร เตเปี่ปวารณาเตฺรมเตมง นิงปวารณามานวสฺปุนคา มินคูรเทฺรย เปี่สูเปฺรกาสถา* **ฯกวาจิกํ ปวาเรยฺย** *เปฺรถา สงฺฆเตปฺปีปวารณามง*

ដូច្នេះ ទោះបវារណាម្ដងក្ដី ពីរដងក្ដី បីដងក្ដី ក៏គួរ ។ តែបើបវារណាមាន វស្សាស្មើគ្នាប៉ុណ្ណោះ មិនគួរទៀយ ។ បើសួរថា **สมานวสฺสิกานิ ปวาเรยฺย** *ប្រែថា គប្បីបវារណាមានវស្សាស្មើគ្នា ដូច្នេះ រមែងគួរគ្រប់វិធី ។*

[๒๓] *បទថា* **อจฺฉนฺติ** *គឺជាអ្នកអង្គុយនោះឯង មិនមែនក្រោកទៀង ទៀយ ។ បទថា* **ตทนนฺตรา** *គឺអស់កាលរវាងបវារណានោះ អធិប្បាយថា អស់កាលប៉ុនដែលខួនបវារណានោះ ។*

[๒๔] *វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា* **จาตุทฺทสิกา จ ปณฺณรสิกา จ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ក្នុងតិថីថ្ងៃ ๑๔ គប្បីធ្វើបុព្វកិច្ចយ៉ាងនេះថា* **อชฺช ปวารณา จาตุทฺทสี** *ប្រែថា បវារណាថ្ងៃនេះ ជាថ្ងៃ ๑๔ ។ ក្នុងតិថី ๑๕ គប្បីធ្វើ បុព្វកិច្ចយ៉ាងនេះថា* **อชฺช ปวารณา ปณฺณรสี** *ប្រែថា បវារណាថ្ងៃនេះ ជាថ្ងៃ ๑๕ ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងបវារណាកម្ម គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បើភិក្ខុ ๕ រូប នៅក្នុងវត្ត ជាមួយគ្នា ๔ រូបនាំបវារណារបស់ ๑ រូបមកហើយ តាំងគណៈញត្តិបវា-រណា កាល ๔-๓ រូប នៅក្នុងវត្តជាមួយគ្នា ๓-๒ រូប នាំបវារណារបស់ ๑ រូបមក តាំងសង្ឃញត្តិ ហើយបវារណា នេះឈ្មោះថា បវារណាកម្មជា ពួក ដោយអធម៌ទាំងអស់ ។ តែបើភិក្ខុ ๕ រូបប្រជុំព្រមគ្នាទាំងអស់ តាំង គណៈញត្តិ ហើយបវារណា កាលនៅជាមួយគ្នា ๔ , ๓ រូប ឬ ๒ រូប រួម ប្រជុំព្រមគ្នា តាំងសង្ឃញត្តិ ហើយបវារណា នេះឈ្មោះថា បវារណាកម្មព្រម ព្រៀង តែជាអធម៌ ។ បើនៅជាមួយគ្នា ๕ រូប ๔ រូបនាំបវារណារបស់ ๑

รูปมก តាំងសង្ឃញត្តិ ហើយបវារណា កាលនៅជាមួយគ្នា ๔ រូបក្តី ๓ រូបក្តី ๓-๒ រូបនាំបវារណារបស់ ๑ រូបមក តាំងគណៈញត្តិ ហើយបវារណា នេះឈ្មោះថា បវារណាកម្មជាពួក ប្រកបដោយធម៌ ។ តែបើភិក្ខុ ๕ រូបប្រជុំព្រមគ្នាទាំងអស់ តាំងសង្ឃញត្តិ ហើយបវារណា ๔ រូប ឬ ๓ រូបប្រជុំព្រមគ្នា តាំងគណៈញត្តិ ហើយបវារណា ๒ រូបបវារណាដល់គ្នានិងគ្នា បើ ๑ រូបធ្វើអធិដ្ឋានបវារណា នេះឈ្មោះថា បវារណាកម្មព្រមព្រៀងផង ប្រកបដោយធម៌ផង ។

ការឲ្យបវារណា

[๒๕] *វិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា* **ឥច្ឆា ហោតិ បវារណា** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា កាលភិក្ខុអ្នកអាពាធប្រគល់បវារណាយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុដែលនាំបវារណាមក គប្បីចូលទៅរកសង្ឃ បវារណាយ៉ាងនេះថា* **តិស្សោ ភន្តេ ភិក្ខុ សង្ឃំ បវារេតិ តិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា វទតុ តំ ភន្តេ សង្ឃោ អនុកម្បំ ឧបាទាយ បស្សន្តោ បដិក្ករិស្សតិ ។ ទុតិយម្បិ ភន្តេ ។បេ។ តតិយម្បិ ភន្តេ តិស្សោ ភិក្ខុ សង្ឃំ បវារេតិ ។បេ។ បស្សន្តោ បដិក្ករិស្សតិ** *ប្រែថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ភិក្ខុឈ្មោះតិស្សៈបវារណាចំពោះសង្ឃ ដោយបានឃើញក្តី ដោយបានឮក្តី ដោយសង្ស័យក្តី សូមសង្ឃអាស្រ័យសេចក្តីករុណាពោលនឹងលោកៗ ឃើញនឹងសម្តែង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អស់វារៈ ๒ ដងផង ។បេ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ជាគម្រប់*

៣ ដងផង កិក្ខុឈ្មោះតិស្សៈបវារណាចំពោះសង្ឃ លោកឃើញទីឆសម្តែង ។ តែបើកិក្ខុអ្នកប្រគល់បវារណាជាអ្នកចាស់ជាង កិក្ខុអ្នកនាំគប្បីពោលថា **អាយស្មា ភន្តេ តិស្សោ** *ប្រែថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន កិក្ខុឈ្មោះតិស្សៈដូច្នេះ ។ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា កិក្ខុអ្នកនាំបវារណា បានបវារណាហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កិក្ខុអ្នកឲ្យបវារណានោះ ។*

ការឲ្យឆន្ទៈ

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **បវារណំ ឧដ្ឋេន ឆន្ទម្បិ ទាតុំ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ការឲ្យឆន្ទៈ គប្បីជ្រាបតាមន័យដែលពោលទុកហើយ ក្នុងឧបោសថក្ខន្ធកៈចុះ ។ ក្នុងបវារណាក្ខន្ធកៈនេះ ការឲ្យឆន្ទៈ មានដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សង្ឃកម្មដ៏សេស ព្រោះដូច្នោះ បើកាលឲ្យបវារណា រមែងឲ្យឆន្ទៈផងដែរ កាលបវារណាបាននាំមកហើយ ជ្រាប់ហើយ តាមន័យដែលពោលហើយនោះឯង កិក្ខុនោះក្តី សង្ឃក្តី ឈ្មោះថា បានបវារណាហើយនោះឯង ។ បើកិក្ខុឲ្យតែបវារណាប៉ុណ្ណោះ មិនបានឲ្យឆន្ទៈ កាលបវារណារបស់លោកបានជ្រាប់ហើយ សង្ឃបានបវារណាស្រេចហើយ ឈ្មោះថា កិក្ខុទាំងពួងបវារណាល្អហើយ តែកម្មជំទែរមែងកម្រើក ។ បើកិក្ខុឲ្យតែឆន្ទៈប៉ុណ្ណោះ មិនឲ្យបវារណា បវារណា និងកម្មដ៏សេសរបស់សង្ឃមិនកម្រើកឡើយ ឯកិក្ខុនោះ មិនឈ្មោះថា បានបវារណាទេ ។ ក្នុងថ្ងៃបវារណា កិក្ខុដែលអធិដ្ឋានបវារណាខាងក្រៅសីមាហើយ ទើបមក ក៏គួរឲ្យឆន្ទៈ ទើបបវារណាកម្ម*

របស់សង្ឃមិនកម្រើកព្រោះលោក ។

ការអធិដ្ឋានបវារណា

[๒๗] *វិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា* **អជ្ជ មេ បវារណា** *នេះ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូច្នេះថា បើថ្ងៃបវារណាជាថ្ងៃ ๑๔ ភិក្ខុដែលនៅមួយអង្គឯង គប្បីអធិដ្ឋានយ៉ាងនេះថា* **អជ្ជ មេ បវារណា ចាតុទ្ទសី** *ប្រែថា បវារណារបស់អាត្មាអញថ្ងៃនេះជាថ្ងៃ ๑๔ បើជាថ្ងៃ ๑๕ គប្បីអធិដ្ឋានយ៉ាងនេះថា* **អជ្ជ មេ បវារណា បណ្ណរសី** *ប្រែថា បវារណារបស់អាត្មាអញថ្ងៃនេះជាថ្ងៃ ๑๕ ។*

[๒๘] *ពាក្យថា* **តទហុបវារណាយ អាមន្តិ** *ជាដើម មានន័យដូចពោលហើយនោះឯង ។*

[๒๙] *ពាក្យថា* **បុន បវារេតុំ** *សេចក្តីថា គប្បីធ្វើបុព្វកិច្ច ហើយតាំងញត្តិបវារណាតាំងអំពីព្រះសង្ឃត្រេចចុះមកទៀត ។ ពាក្យដ៏សេសគប្បីជ្រាបតាមន័យដែលពោលទុកហើយ ក្នុងឧបោសថក្ខន្ធកវណ្ណនាចុះ ។*

អតិរេកោឌ្ឍវត្តិកថា

[๓๕] *វិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា* **អាគន្តុកេហិ អាវាសិកានំ អឌ្ឍវត្តិតព្ពំ** *គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ពួកភិក្ខុម្ចាស់កន្លែង គប្បីធ្វើបុព្វកិច្ចថា* **អជ្ជ បវារណា ចាតុទ្ទសី** *នោះឯង ។ សូម្បីក្នុងបវារណាថ្ងៃ ๑๕ ក៏មានន័យដូចគ្នា ។*

ក្នុងបទខាងចុងនៃព្រះបាលីនោះថា **អាវាសិកេហិ ឯសិតព្ពំ គន្តព្ពា បវា-**

เวสฺสนฺตรี *มานวินิจฺฉยเกฺรปาลีวุจฺจเต ยทา ปญฺจ ภิกฺขู ปญฺจสุ วสฺสูปนายิกาสุ ปฐมาย วสฺสูปนายิกาย ปวาเรนฺติ อถ ปญฺจสุ ภิกฺขูสุ ปวาริเตสุ ตโต ปจฺฉา ทฺวีสุ วสฺสูปนายิกาสุ ปวาเรนฺติ ตทา ปญฺจสุ ภิกฺขูสุ ปวาริเตสุ ตโต ปจฺฉา ตโย ภิกฺขู ปวาเรนฺติ ตทา ปญฺจสุ ภิกฺขูสุ ปวาริเตสุ ตโต ปจฺฉา เทฺว วา เอโก วา ภิกฺขุ ปวาเรติ ตทาปิ ปญฺจสุ ภิกฺขูสุ ปวาริเตสุ ตโต ปจฺฉา ตโย ภิกฺขู ปวาเรนฺติ ตทา ปญฺจสุ ภิกฺขูสุ ปวาริเตสุ ตโต ปจฺฉา เทฺว วา เอโก วา ภิกฺขุ ปวาเรติ ตทาปิ ปญฺจสุ ภิกฺขูสุ ปวาริเตสุ ตโต ปจฺฉา เทฺว วา เอโก วา ภิกฺขุ ปวาเรติ ตทาปิ ปญฺจสุ ภิกฺขูสุ ปวาริเตสุ ตโต ปจฺฉา เอโก

ก็มานัยดุจกัน ฯ ในวัสสูปนายิกาเดือนมีมนุษย์รูป ในวัสสูปนายิกาเบื้องหน้าก็มานุษย์รูป นุษย์รูปหนึ่งปวารณาในสำนักของนุษย์รูปอื่น ส่วนนุษย์รูปอื่น พึงทำอุโบสถ ฯ ภิกษุใดจำพรรษาภายหลังมีมากกว่าภิกษุจำพรรษาต้นรูปเดียว ส่วนภิกษุจำพรรษาต้นมีน้อยกว่าภิกษุจำพรรษาภายหลังรูปเดียว ภิกษุนอกนี้ปวารณาในสำนักของภิกษุจำนวนมากก่อน แล้วปวารณาในสำนักของภิกษุจำนวนน้อยภายหลัง ฯ ส่วนภิกษุใดจำพรรษาในที่ ๔ แห่ง ในวิกัปปะ ภิกษุจำพรรษาภายหลังมีมากกว่าภิกษุจำพรรษาต้น ซึ่งปวารณาในมหาปวารณา แล้วในวันมหาปวารณา หรือมีจำนวนเท่ากัน ภิกษุจำพรรษาภายหลังพึงตั้งปวารณาไว้ แล้วปวารณา ฯ ถ้าภิกษุทั้งหลายปวารณาพร้อมกันแล้ว ส่วนภิกษุจำพรรษาต้นทำอุโบสถแล้ว ส่วนภิกษุจำพรรษาต้นพึงทำอุโบสถในสำนักของภิกษุทั้งหลายในกาลภายหลัง ฯ ภิกษุใดทำปวารณาแล้วในมหาปวารณามีมาก ภิกษุจำพรรษาภายหลังมีน้อย หรือมีเพียงรูปเดียว เมื่อภิกษุจำพรรษาต้นทำอุโบสถแล้ว ภิกษุจำพรรษาภายหลังนั้นพึงปวารณาในสำนักของภิกษุทั้งหลาย ฯ

สามัคคีปวารณา

[๓๙] วินิจฉัยในพากยว่า **ยตฺร ภิกฺขเว สงฺฆสฺส ปวารณาย ปวารียมานาย อญฺญตรา สงฺฆสามคฺคิยา** นี้ ความพร้อมเพรียง ความว่า ความพร้อมเพรียงกัน ฯ ความพร้อมเพรียงนั้นมีอย่างไร ฯ ความพร้อมเพรียงนั้นมีอย่างนี้ คือ

ក្នុងកាលនៃសាមគ្គីបវារណានោះយ៉ាងនេះថា **អជ្ជ បវារណា សាមគ្គី** *ប្រែថា បវារណា ថ្ងៃនេះជាគ្រាបបួរមគ្នា ។ ឯភិក្ខុពួកណាវៀរបវារណាចេញ ព្រោះហេតុតិចតួចដែលមិនជាហេតុសំខាន់ ហើយជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នាបានភិក្ខុទាំងនោះ គប្បីធ្វើបវារណាក្នុងថ្ងៃបវារណាប៉ុណ្ណោះ ។ ឯភិក្ខុទាំងឡាយដែលធ្វើសាមគ្គីបវារណា គប្បីវៀរថ្ងៃបឋមបវារណាចេញ គប្បីធ្វើក្នុងចន្លោះនេះ គឺតាំងអំពីថ្ងៃ ๑ រោច រហូតដល់ពាក់កណ្តាលខែកត្តិកដែលជាថ្ងៃគ្រប់ ๔ ខែ បើធ្វើខាងក្រោយ ឬមុនកំណត់នោះ មិនគួរ ។*

ញត្តិវិធាន

[๔๐] *វិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា* **ទ្វេវាចិកំ បវារេតុំ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ចំពោះភិក្ខុដែលតាំងញត្តិ គប្បីពោលថា* **យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ សង្ឃោ ទ្វេវាចិកំ បវារេយ្យ** *ប្រែថា បើការព្រមព្រៀងនៃសង្ឃដល់ហើយ សង្ឃ គប្បីបវារណា ๒ ដង ។*

ក្នុងការបវារណាម្តង គប្បីពោលថា **ឯកវាចិកំ បវារេយ្យ** *ប្រែថា គប្បីបវារណាម្តង ។*

ចំពោះក្នុងការបវារណា មានវស្សាស្មើគ្នា គប្បីពោលថា **សមានវស្សិកំ បវារេយ្យ** *ប្រែថា គប្បីបវារណាមានវស្សាស្មើគ្នា ឯក្នុងការបវារណាមានវស្សាស្មើគ្នានេះ ភិក្ខុដែលមានវស្សាស្មើគ្នាសូម្បីច្រើនរូប រមែងបានដើម្បីបវារណាព្រមគ្នា ។*

ការឃាត់បវារណា

[๔๒] *វិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា* **ភាសិតាយ លបិតាយ អបវិយោ-សិតាយ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ការឃាត់បវារណា ๒ យ៉ាង គឺឃាត់ជុំវិញ ๑ ឃាត់ចំណែកបុគ្គល ๑ ។*

ការឃាត់បវារណា ๒ យ៉ាងនោះ ក្នុងការឃាត់ដោយជុំវិញទូទៅ មានវិនិច្ឆ័យថា កម្មវាចាដែលសូធ្យរឿយៗ ទៅ តាំងអំពី **សុ** *អក្ខរៈ រហូតដល់* **វេ** *អក្ខរៈថា* **សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ ។បេ។ សង្ឃោ តេវាចិកំ បវារេ** *ដូច្នេះ បវារណាមិនទាន់ឈ្មោះថា ចប់ទ្បើយ ។*

ក្នុងចន្លោះនេះ បើភិក្ខុឃាត់ក្នុងបទ ๑ បវារណាជាការឃាត់ពិត លុះដល់ **យ** *អក្ខរៈហើយ បវារណាឈ្មោះថា ចប់ ព្រោះហេតុនោះ កាលភិក្ខុឃាត់តាំងអំពី* **យ** *អក្ខរៈនោះទៅ បវារណាមិនឈ្មោះថា ឃាត់ ។*

ឯក្នុងការឃាត់ជាចំណែកបុគ្គល មានវិនិច្ឆ័យថា ពាក្យបវារណាដែលភិក្ខុពោលរឿយៗ ទៅ តាំងអំពី **សំ** *អក្ខរៈ រហូតដល់* **ដិ** *អក្ខរៈដែលជាតួខាងចុងនៃអក្ខរៈទាំងពួងយ៉ាងនេះថា* **សង្ឃំ ភន្តេ បវារេមិ ។បេ។ ទុតិយម្បិ ។បេ។ តតិយម្បិ ភន្តេ សង្ឃំ បវារេមិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា ។បេ។ បវារេតុ** *ដូច្នេះ បវារណា ឈ្មោះថា មិនទាន់ចប់ទ្បើយ ។ ក្នុងចន្លោះនេះ កាលភិក្ខុឃាត់ក្នុងបទ ๑ បវារណា រមែងជាការឃាត់ ។ លុះពោលបទថា* **ការិស្សាមិ** *ហើយ បវារណាឈ្មោះថា ចប់ហើយពិត ព្រោះហេតុណា កាលពោលបទថា* **ការិស្សាមិ** *ហើយ ទើបបវារណាឈ្មោះថា ចប់ហើយពិត ព្រោះហេតុនោះ កាលដល់បទ ๑ ថា* **ការិស្សាមិ** *ហើយ*

ปวารณាដែលភិក្ខុឃាត់ មិនឈ្មោះថា ឃាត់ឡើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ក្នុង **ទ្វេវាចិកា ឯកវាចិកា** និង **សមានវស្សិកា** ក៏មាននัយដូចគ្នា។ ពិតហើយ អក្ខរៈ មាន **ដิ** ជាទីបំផុត ចាប់ផ្តើមអំពី **សំ** មកនោះឯង ជាខេត្តនៃការឃាត់ក្នុងបវារណានេះ ដូច្នេះឯង ។

[๔๘] បទថា **អនุយุญ្ជิយมาเนา** សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះ ដែលភិក្ខុទាំងឡាយធ្វើការសាកសួរតាមនัយដែលត្រាស់ទុកខាងមុខថា លោកឃាត់បវារណានោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

បទថា **จิมฺหิกฺขา** សេចក្តីថា សង្ឃគប្បីពោលពាក្យទាំងនេះថា កុំឡើយអាវុសោ អ្នកកុំធ្វើការវិវាទឡើយ ដូច្នេះជាដើម ហាមប្រាមហើយ សឹមបវារណា ។ ពិតហើយ ការហាមប្រាមដោយវាចា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បំណងហើយថា **จิมฺหนา** ក្នុងបទថា **จิมฺหิกฺขา** នេះ ។

ពីរបទថា **อนุจฺฉวิกំ បฏิชานาติ** សេចក្តីថា ភិក្ខុអ្នកចោទនោះប្តេជ្ញាយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនេះ ខ្ញុំតាមកម្ចាត់ គឺចោទហើយ ដោយអាបត្តិបារាជិកមិនមានមូល ។

បទថា **យถาธมฺมំ** សេចក្តីថា សង្ឃគប្បីឲ្យកាត់អាបត្តិបាចិត្តិយៈ ព្រោះតាមកម្ចាត់ដោយសង្ឃាទិសេស គប្បីឲ្យកាត់អាបត្តិទុក្កដ ព្រោះតាមកម្ចាត់ដោយវីតិក្កមក្រៅអំពីនេះ ។

បទថា **ฉาเสฺวา** សេចក្តីថា សង្ឃគប្បីនាសនាភិក្ខុចង់ចោទចេញដោយលិង្គនាសនា ។ ភិក្ខុចង់ចោទនោះ សង្ឃគប្បីប្រាប់ត្រឹមប៉ុណ្ណោះថា អាបត្តិ

นោះ គប្បីជាទោសដែលលោកគប្បីសម្តែងតាមធម៌ ហើយគប្បីពោលថា លោកទាំងឡាយចូរបវារណាចុះ តែកុំគប្បីពោលពាក្យនេះថា អាបត្តិឈ្មោះនោះ ព្រោះថា ពាក្យនោះ រមែងជាផ្លូវនៃជម្លោះ ។

[๔๕] *វិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា* **ឥមំ វត្ថុំ បញ្ញាយតិ ន បុគ្គលោ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បានឮថា ពួកចោរចាប់ត្រីទាំងឡាយអំពីស្រះបោក្ខរណីក្នុងវត្តអាំងសុី ហើយទៅ ភិក្ខុនោះឃើញប្រការប្លែកនោះ កត់សម្គាល់ថា កម្មនេះគប្បីជារបស់ភិក្ខុ ទើបពោលយ៉ាងនោះ ។*

ក្នុងពាក្យថា **វត្ថុំ ឋបេត្វា សង្ឃោ បវារេយ្យ** *នេះ មានអត្ថដូច្នេះថា យើងទាំងឡាយ នឹងស្គាល់មុខបុគ្គលនោះក្នុងវេលានឹងចោទបុគ្គលនោះ ក្នុងវេលានោះ តែឥឡូវនេះ សង្ឃចូរបវារណាចុះ ។*

បទថា **ឥមានេវ ឆំ វនេហិ** *សេចក្តីថា បើលោករង្គៀសបុគ្គលណាមួយដោយវត្ថុនេះ លោកចូរប្រាវឲ្យខ្លួនបុគ្គលនោះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះឯង ។ បើលោកប្រាប់ សង្ឃគប្បីសាកសួរបុគ្គលនោះហើយ សឹមបវារណា បើលោកប្រាវឲ្យសង្ឃ គប្បីពោលថា យើងនឹងពិចារណាហើយ នឹងជីង ដូច្នេះហើយ បវារណាចុះ ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **អយំ បុគ្គលោ បញ្ញាយតិ ន វត្ថុំ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ភិក្ខុមួយរូបបូជាព្រះចេតិយ ដោយផ្កាកម្រងក្តី គ្រឿងលាបក្តី ធាន់ថ្នាំត្រាំឈ្មោះអរិដ្ឋក្តី ភ្ជិនខ្លួនរបស់លោកជារបស់ដូចគ្នានឹងវត្ថុ ទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ សំដៅយកភ្ជិននោះ កាលប្រកាសវត្ថុថា ភ្ជិនរបស់ភិក្ខុនេះ ទើប*

ពោលយ៉ាងនោះ ។

បទថា **បុគฺคลំ ปเรตฺวา สงฺฆ์ปา ปวาเรยฺย** សេចក្តីថា សង្ឃចូរវៀរបុគ្គលនោះចេញ បវារណាចុះ ។

បទថា **สงฺฆาเณว ตំ วเทหิ** សេចក្តីថា លោកចូរវៀរបុគ្គលណា ចូរពោលទោសរបស់បុគ្គលនោះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ បើភិក្ខុនោះពោលថា ទោសរបស់បុគ្គលនោះយ៉ាងនេះ សង្ឃគប្បីជម្រះបុគ្គលនោះឲ្យល្អហើយ សឹមបវារណា តែបើលោកពោលថា ខ្ញុំមិនដឹង សង្ឃគប្បីពោលថា យើងនឹងពិចារណា ហើយនឹងដឹង ដូច្នេះ បវារណាចុះ ។

បទថា **สจำ วตฺถุ์ ปุคฺคลោ จ ปญฺญายติ** សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះបានឃើញទីដែលពួកចោរចាប់ត្រីអាំងស៊ី និងទីដែលងូតដោយគ្រឿងក្រអូបជាដើម តាមន័យមុននោះឯង ។ កាលសម្គាល់ថា នេះគង់ជាកម្មរបស់បព្វជិត ទើបពោលយ៉ាងនោះ ។

បទថា **สงฺฆาเณว ตំ วเทหิ** សេចក្តីថា ទោះលោកប្រាប់តួបុគ្គលដែលលោករង្គៀសដោយវត្ថុនោះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ ចាប់ផ្តើមអំពីកាលដែលបានឃើញហើយ ព្រោះឃើញវត្ថុ និងបុគ្គលគ្រប់ទាំង ២ នេះ សង្ឃត្រូវវិនិច្ឆ័យជាមុន ទើបបវារណាបាន ។

ពីរបទថា **กลฺ์ วจนาย** សេចក្តីថា សមគួរចោទ ដោយពាក្យចោទដែលសមគួរ ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះវត្ថុមិនទាន់បានវិនិច្ឆ័យមុនអំពី

ปวารณา និង*ព្រោះបុគ្គលដែលបានឃើញហើយ ត្រូវចោទខាងក្រោយអំពី ปวารณา ។*

បទថា **อุกฺกาชกกํ จาติวิยฺหนฺตึ** *សេចក្តីថា ពិតហើយ ភិក្ខុទាំង-ទ្បាយឃើញវត្ថុ និងបុគ្គលគ្រប់ទាំង ๒ នេះហើយ វិនិច្ឆ័យស្រេចជាមុនអំពី ปวารณา ហើយសឹមปวารณา ព្រោះដូច្នោះ ទើបត្រូវអាបត្តិដល់ភិក្ខុដែល ប្រញាប់ប្រញាល់ปวารณានោះទៀត ។*

[๘๖] *វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា* **เทฺว ตโย อุโปสเถ จตุตฺถูปเกเ กาตุ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា อุโปสถ ๒ គឺទី ๔ និងទី ๕ ជាចាតុទ្ទសី ។ ម្យ៉ាងទៀត อุโปสถទី ๓ សូម្បីតាមប្រក្រតី រមែងជាចាតុទ្ទសីដូចគ្នា ដូច្នេះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ อุโปสถ ๒ គឺទី ๓ និងទី๔ ឬอุโปสถ ๓ គឺទី ๓-๔-๕ គួរ ធ្វើឲ្យជាចាតុទ្ទសី បើធ្វើอุโปสถទី ๔ ដែលជាបណ្តារសី อุโปสถ ភិក្ខុដែលញុំាងនូវជម្លោះនោះស្តាប់ដែរសោត គប្បីធ្វើอุโปสถទី ๕ ឲ្យជាចាតុទ្ទសី ។ อุโปสถ ๒ រមែងជាចាតុទ្ទសី ដោយប្រការយ៉ាង នេះ ។ បើធ្វើយ៉ាងនោះ ភិក្ខុម្ខាស់កន្លែងទាំងនេះ និងปวารณาសម្រាប់ បណ្តារសីปวารณា ក្នុងថ្ងៃ ๑๓ ឬ ๑๔ របស់ភិក្ខុដែលញុំាងជម្លោះដល់គ្នា និងគ្នា កាលปวารณាយ៉ាងនោះ គប្បីដាក់ពួកសាមណេរទុកខាងក្រៅសីមា បានឮថា ភិក្ខុបង្កជម្លោះដល់គ្នានឹងគ្នាទាំងនោះមក គប្បីប្រជុំគ្នាปวารณាឲ្យ បានរហ័ស ដើម្បីសម្តែងសេចក្តីនេះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុទាំងឡាយញុំាងនូវវិវាទដល់គ្នានឹងគ្នា ធ្វើការប្រកែកគ្នា*

ញ្ជាំងវិវាទគ្នា ធ្វើនូវការក្តៅរោលរាល ញ្ជាំងអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃ នាំគ្នាមកកាន់អាវាស កិក្ខុដែលជាម្ចាស់ទីកន្លែងទាំងនោះ គប្បីប្រជុំគ្នាបវារណាឲ្យរហ័ស កាលបវារណាស្រេចហើយ គប្បីពោលនឹងពួកលោកថា អ្នកដ៏មានអាយុ ពួកខ្ញុំបវារណារួចហើយ ពួកលោកសម្គាល់យ៉ាងណា ចូរធ្វើយ៉ាងនោះចុះ ។

បទថា **អសិរិហិតา** សេចក្តីថា បុគ្គលមិនបានចាត់ចែង គឺមិនបានធ្វើការប្រុងប្រៀបដើម្បីនឹងឲ្យដឹងការមក អធិប្បាយថា ជាបុគ្គលដែលពួកម្ចាស់កន្លែងមិនទាន់ដឹង ។

ពីរបទថា **តេសំ វิក្ខិត្តา** សេចក្តីថា ពួកភិក្ខុជាម្ចាស់កន្លែង គប្បីធ្វើឲ្យស្ងប់ចិត្ត ដោយនយជាដើមថា ពួកលោកជាអ្នកហត់នឿយក្នុងការមក ចូរសម្រាកមួយស្រួចក់ចុះ ហើយលុបចេញទៅបវារណាខាងក្រៅសីមា ។

បទថា **នោ เจ លภេถ** សេចក្តីថា បើមិនបានចេញទៅក្រៅសីមាសោត ។ ជាអ្នកត្រូវពួកសាមណេរ និងភិក្ខុកំលោះរបស់ពួកភិក្ខុដែលបង្គ្វិវាទដល់គ្នានឹងគ្នា ជាប់តាមទៅមិនជាច់រយៈ ។

ពីរបទថា **អาคเมถ ปุณฺณา** សេចក្តីថា កិក្ខុទាំងឡាយ សំដៅយកជុណ្ហបក្ខដែលនឹងមកដល់ណា តាំងញត្តិថា យើងទាំងឡាយគប្បីបវារណាក្នុងជុណ្ហបក្ខដែលនឹងមកដល់ ដូច្នេះ ក្នុងជុណ្ហបក្ខដែលនឹងមកដល់នោះ ។

បទថា **กาตุมฺหากนฺติยา จาตุมฺมาสินิยา อกามา ปวาเรตุ๋** សេចក្តីថា កិក្ខុដែលជាម្ចាស់កន្លែងទាំងនោះត្រូវបវារណាដោយពិត នឹងកន្ទងហួស

ថ្ងៃ ១៥ កើតដែលគ្រប់ ៤ ខែ បវារណាមិនបានឡើយ ។

ប្រែនបទថា **តេហិ ចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខូហិ បវារិយមានេ** សេចក្តីថា កាលសង្ឃដែលភិក្ខុទាំងនោះកំពុងបវារណាក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត ដែលគ្រប់ ៤ យ៉ាងនោះ ។

បវារណាសង្គហៈ

[๔๗] ពីរបទថា **អញ្ញតរោ ជាសុនិយារោ** បានដល់ សមថៈយ៉ាងទន់ ឬវិបស្សនាយ៉ាងទន់ ។

បទថា **បរិញ្ញាហិរា ភវិស្សាម** សេចក្តីថា យើងទាំងឡាយកាលមិនអាចឲ្យការនានុយោគសម្រេចព្រមបាន ព្រោះការបែកខ្វែកគ្នាទៅនៃទីស្នាក់ពេលយប់ និងទីសម្រាកពេលថ្ងៃជាដើម ដែលនឹងប្រចាំទីពិតប្រាកដ នឹងជាអ្នកធ្វាយចាកធម៌ដែលជាគ្រឿងនៅជាផាសុកនេះ ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ហាមការឲ្យឆន្ទៈ ដោយពាក្យនេះថា ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវប្រជុំក្នុងទីជាមួយគ្នាទាំងអស់នោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់បទថា **តេហិ ចេ ភិក្ខវេ** ជាដើម ដើម្បីសម្តែងថា ពិតហើយ ការឲ្យឆន្ទៈរមែងមិនគួរក្នុងឋានៈទាំងនេះ ក្នុងគ្រាដែលធ្វើការព្រមព្រៀងនៃសង្ឃ ដែលបែកគ្នា ๑ ក្នុងគ្រាម្ចាស់អធិករណ៍ដោយតិណវត្ថារកវិនយ ๑ ក្នុង បវារណាសង្គហៈនេះ ๑ ។

ដែលបានឈ្មោះថា បវារណាសង្គហៈនេះ មិនគួរឲ្យដល់ភិក្ខុដែលលះ

ចោលនូវកម្មដ្ឋាន ១ ពួក ភិក្ខុដែលមានសមថៈ និងវិបស្សនាចាស់ក្លាហើយ ១ ពួក ភិក្ខុដែលជាអរិយបុគ្គល មានសោតាបន្នជាដើម ១ ពួក ឯភិក្ខុដែលបានសមថៈយ៉ាងទន់ និងវិបស្សនាយ៉ាងទន់ ទោះមានទាំងអស់ក្តី មានចំនួនពាក់កណ្តាលក្តី មានម្នាក់ក្តី បវារណាសង្គហៈនោះ គួរឲ្យពិត ដោយអំណាចនៃភិក្ខុសូម្បីមួយរូប កាលសង្ឃឲ្យបវារណាសង្គហៈហើយ មានបរិហារអស់កាលខាងក្នុងនៃមួយរដូវក្តៅ អាគន្តុកភិក្ខុរមែងមិនបានដើម្បីកាន់យកនូវសេនាសនៈនៃភិក្ខុទាំងនោះ ទាំងភិក្ខុទាំងនោះ មិនគប្បីជាអ្នកជាប់វស្សាផងដែរ កាលបវារណាហើយ រមែងបានដើម្បីចៀសទៅកាន់ទីចារិកក្នុងចន្លោះផងដែរ ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួង ពាក់ទាំងអស់ហើយដូច្នេះឯង ។

បវារណាក្ខន្ធកៈ ចប់

วินยปิฎก

จุลฺลวคฺโค

[๔๙] สมัยนั้น พระพุทธมีพระภาคเจ้าอยู่เหนือภูเขาคิชฌกูฏ ใกล้กรุงราชคฤห์ ฯ ครานั้นแล พระเจ้ามคธเสนิยพิมพิสารเสวยราชย์ปกครองอิสริยาธิปตีเหนือชาวแคว้นทั้ง ๘ หมื่น ฯ สมัยนั้นแล ในกรุงจัมปามีกุมารเสด็จอยู่องค์หนึ่งชื่อโกมารภัจจะ เป็นโกสิยโคตร และเป็นสุขุมาลชาติ ฯ พระกุมารนั้นมีขนเป็นปุยทั่วทั้งสองฝ่าพระบาท ฯ ครานั้น พระเจ้ามคธเสนิยพิมพิสารทรงประชุมชาวแคว้นทั้ง ๘ หมื่น และทรงมีพระราชโองการแก่ชาวแคว้นนั้นว่า ดูกรโกมารภัจจะ ท่านจงมา เพราะเราจักให้โกมารภัจจะมา ฯ ครานั้นแล มารดาบิดาของโกมารภัจจะได้กล่าวคำนี้กะโกมารภัจจะว่า ดูกรพ่อโกมารภัจจะ ขอเจ้าจงไปเฝ้าพระเจ้ามคธเสนิยพิมพิสารโดยเร็วเถิด เจ้าอย่าได้ทำให้พระเจ้ามคธเสนิยพิมพิสารทรงกริ้วเจ้าเลย ขอเจ้าจงรีบเข้าเฝ้าพระเจ้ามคธเสนิยพิมพิสารเถิด ครั้งนั้นแล ชาวแคว้นได้นำโกมารภัจจะมาด้วยยานพาหนะ (มาถึงที่ประทับ) ฯ ขณะนั้น โกมารภัจจะได้เข้าไปเฝ้าพระเจ้ามคธเสนิยพิมพิสาร ถวายบังคมพระเจ้ามคธเสนิยพิมพิสาร แล้วนั่งอยู่ ณ ที่สมควร ฯ ครั้งนั้น พระเจ้ามคธเสนิยพิมพิสารได้ทอดพระเนตรเห็นขนเป็นปุยทั่วทั้งสองฝ่าพระบาทของโกมารภัจจะ

เพญฺชาตเชงฺฆรูปสฺส สาณกาสฺวาสิ ฯ คาถาเหล่านั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าสรรเสริญพระวินัยด้วยประโยชน์[๑] ทั้งในปัจจุบัน ครั้งนั้น ชาวพระนครทั้ง ๘ นั้นทราบแล้ว ก็ทรงส่งกลับไปว่า ดูก่อนนายทั้งหลาย เราได้ประโยชน์ในปัจจุบันแล้ว พวกท่านทั้งหลายจงกลับไปเถิด แต่พวกท่านทั้งหลายจงกลับไปสู่สำนักพระผู้มีพระภาคเจ้า พระผู้มีพระภาคเจ้านั้นจักทรงแนะนำประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและในเบื้องหน้าแก่ท่านทั้งหลาย ในโลกนี้และโลกหน้าแก่ท่านทั้งหลาย ฯ ครั้งนั้น ชาวพระนครทั้ง ๘ นั้นได้ไปสู่สำนักนางปิงคลีกัจจานี ฯ สมัยนั้น พระสาคตเถระผู้มีอายุ เป็นอุปัฏฐากพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ ครั้งนั้น ชาวพระนครทั้ง ๘ นั้น ได้เข้าไปหาพระสาคตเถระผู้มีอายุ ครั้นเข้าไปหาแล้วได้กล่าวคำนี้กะพระสาคตเถระผู้มีอายุว่า ขอท่านผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จอยู่ในที่ไหนหนอ ชาวพระนครทั้ง ๘ นี้ได้เข้ามาเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าในที่นี้ ด้วยคิดว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จอยู่ในที่ไหนหนอ เราทั้งหลายพึงได้เฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ขอท่านผู้เจริญ ควรแล้วที่เราทั้งหลายจะได้เฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ พระสาคตเถระกล่าวว่า ดูก่อนนายทั้งหลาย พระผู้มีพระภาคเจ้าปรินิพพานแล้ว ดูก่อนนายทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ท่านทั้งหลายจงนั่งในที่นี้สักครู่หนึ่งเถิด ท่านทั้งหลายจงนั่งในที่นี้ก่อน ข้าพเจ้าจักกราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ ครั้งนั้น เมื่อชาวพระนครทั้ง ๘ นั้นกำลังนั่งอยู่ในที่สมควรแก่ตน พระสาคตเถระผู้มีอายุได้ลุกจากที่นั่งแล้วเข้าไปหาพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ครั้นแล้วได้ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วนั่งอยู่ ณ ที่สมควร[๒] ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าดังนี้ว่า

๑-๒ สามารถดูได้ในอรรถกถาข้างหน้า ฯ

ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវ មានពួកអ្នកស្រុកទាំង ៨ ម៉ឺននេះ បានចូលមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគរមែងជ្រាបនូវកាលគួរជាប្រយោជន៍ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់តបថា នែសាគត បើដូច្នោះ អ្នកចូរទៅរៀបចំក្រាលអាសនៈត្រង់ម្ចប់នៃវិហារចុះ ។ ព្រះសាគតដ៏មានអាយុ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏នាំយកតាំងជ្រែកចុះ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ កាលអ្នកស្រុកទាំង ៨ ម៉ឺននោះកំពុងសម្លឹងមើលក្នុងទីចំពោះមុខ ក៏ស្រាប់តែទៅផុសចំផែនថ្ម ហើយក្រាលអាសនៈត្រង់ម្ចប់នៃវិហារ ។ វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់យាងចេញពីវិហារទៅគង់លើអាសនៈ ដែលព្រះសាគតគ្រាបបានក្រាលត្រង់ម្ចប់នៃវិហារ ។ លំដាប់នោះឯង ពួកអ្នកស្រុកទាំង ៨ ម៉ឺននោះ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ គ្រានោះ ពួកអ្នកស្រុកទាំង ៨ ម៉ឺននោះ ក៏ឱបអរអាក់ទាក់នឹងព្រះសាគតដ៏មានអាយុទៅវិញ មិនបានឱបអរអាក់ទាក់ នឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះឡើយ ។ វេលានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ ជ្រាបសេចក្តីបរិវិតក្កក្នុងចិត្តរបស់ពួកអ្នកស្រុកទាំង ៨ ម៉ឺនដោយព្រះទ័យនោះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះសាគតដ៏មានអាយុមកថា នែសាគត បើដូច្នោះ អ្នកចូរសម្តែងឥទ្ធិបាដិហារ្យដែលជាធម៌របស់មនុស្សជាន់ខ្ពស់ឲ្យក្រៃលែងឡើងទៅទៀត ។ ព្រះសាគត

ដ៏មានអាយុបានទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ហោះទៅលើវិហាស៍ ចង្រ្កម គឺដើរខ្លះ ឈរខ្លះ គង់ខ្លះ សិងខ្លះ បណ្តាលឲ្យកើតផ្សែងខ្លះ បណ្តាលឲ្យកើតភ្លើងខ្លះ បាត់ខ្លួនទៅខ្លះក្នុងប្រទេសទំនេរ គឺអាកាស ។ វេលានោះ ព្រះសាគតដ៏មានអាយុ លុះបានសម្តែងឥទ្ធិបាដិហារ្យជាធម៌របស់មនុស្សជាន់ខ្ពស់ មានប្រការច្រើនយ៉ាងនៅលើប្រទេសទំនេរ គឺអាកាសរួចហើយ ក៏មកក្រាបសិរសាទៀបព្រះបាទានៃព្រះមានព្រះភាគហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគជាគ្រូរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាគ្រូរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវក ។ ខណៈនោះ អ្នកស្រុកទាំង ៨ ម៉ឺននោះក៏ពោលថា នែគ្នាយើងដ៏ចម្រើន គួរអស្ចារ្យពេកណាស់ នែគ្នាយើងដ៏ចម្រើន ហេតុដែលមិនធ្លាប់កើតៗ ទ្បើងហើយតើ អម្បាលសាវកមានឫទ្ធិខ្លាំង មានអានុភាពច្រើនម្ល៉ោះទៅហើយ ចំណង់បើគ្រូគង់មានឫទ្ធានុភាពក្រៃលែងជាងនេះពិតប្រាកដ ហើយបែរមកឱបអរវាក់ទាក់នឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគវិញ លែងឱបអរវាក់ទាក់នឹងព្រះសាគតដ៏មានអាយុដូច្នោះទៀតទ្បើយ ។ វេលានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីបរិវិតក្កក្នុងចិត្តរបស់ ពួកអ្នកស្រុកទាំង ៨ ម៉ឺននោះដោយព្រះទ័យហើយ ទើបទ្រង់សម្តែងនូវអនុបុព្វីកថា ឯអនុបុព្វីកថានោះ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងទានកថា សីលកថា សគ្គកថា សម្តែងពីទោសរបស់កាមគុណដែលជារបស់លាមក សៅហ្មង និង

អានិសង្សក្នុងកិរិយាចេញបួស ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់បានជ្រាបថា ពួកជនទាំងនោះមានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកនីវរណៈ មានចិត្តអណ្តែតឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងវេលាណាហើយ ក៏ទ្រង់សម្តែងនូវធម្មទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងលើកឡើងសម្តែងដោយព្រះអង្គឯង គឺសម្តែងពីកងទុក្ខ ហេតុដែលនាំឲ្យកើតកងទុក្ខ សេចក្តីរលត់នូវកងទុក្ខ និងផ្លូវដែលដល់នូវសេចក្តីរលត់កងទុក្ខក្នុងវេលានោះ ។ សំពត់សស្អាតប្រាសចាកវត្តុមានពណ៌ខ្មៅ គួរទទួលយកគ្រឿងជ្រលក់ដោយល្អយ៉ាងណាមិញ ធម្មចក្ខុ (គឺសោតាបត្តិមគ្គ) ឥតមានធូលី ឥតមានមន្ទិល ក៏កើតឡើងដល់ពួកអ្នកស្រុកទាំង ๘ ម៉ឺននោះលើអាសនៈនោះថា ធម្មជាតឯណានីមួយ មានសេចក្តីកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះ តែងមានសេចក្តីរលត់ទៅវិញជាធម្មតា យ៉ាងនោះឯង ។ ពួកជនទាំងនោះក៏បានយល់នូវអរិយសច្ចធម៌ហើយ បានដល់នូវអរិយសច្ចធម៌ហើយ បានជីងច្បាស់នូវអរិយសច្ចធម៌ហើយ បានចុះចិត្តស៊ប់ក្នុងអរិយសច្ចធម៌ហើយ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចេញពីសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវសេចក្តីក្លៀវក្លា មិនបានជឿបុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្តា ក៏បានក្រាបបង្គំទូលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ហើយ បុគ្គលផ្ងារឡើងនូវភាជន៍ដែលគេផ្កាប់ទុក ឬបើកឡើងនូវវត្តុដែលកំបាំង ឬប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ឬទ្រោលបំភ្លឺប្រទីបប្រែងក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា ពួកជនដែលមានចក្ខុនឹងបានឃើញនូវរូបទាំង-

ទ្បាយ យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគបានសម្តែងដោយអនេក បរិយាយក៏ដូច្នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំទាំងឡាយនេះសូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ថាជាទីរឭក សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ចាំទុកនូវយើងខ្ញុំថាជាឧបាសក បានដល់ព្រះរតនត្រ័យថាជាទីរឭក ស្មើដោយជីវិតចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះទៅ ។

[๕๐] គ្រានោះ សោណកោឡិវិស មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយយ៉ាងណាៗ អាត្មាអញក៏បានដឹងជាក់បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងរក្សាផ្ទះនេះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យពេញលេញ ឲ្យបរិសុទ្ធដោយចំណែក ๑ ដូចជាសង្ខ៍ដែលបុគ្គលជូសខាត់ហើយទេ បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញនឹងកោរសក់ពុកមាត់ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ហើយបួសក្នុងភាពនៃបុគ្គលមិនមានប្រយោជន៍ដោយផ្ទះ ។ ខណៈនោះ ពួកអ្នកស្រុកទាំង ๘ ម៉ឺននោះ ក៏បានត្រេកអរឥតរីករាយនឹងធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ក៏ក្រោកចេញចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចធ្វើប្រទក្សិណហើយក៏ចៀសចេញទៅ ។ វេលានោះឯង សោណកោឡិវិសកាលបើពួកអ្នកស្រុកទាំង ๘ ម៉ឺនចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ សោណកោឡិវិសលុះអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ធម៌ដែលព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងហើយយ៉ាងណាៗ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ដឹងបានទាំងអស់ បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងរក្សាផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យបានពេញលេញ ឲ្យបានបរិសុទ្ធដោយចំណែក ๑ ដូចជាសង្ខ៍ដែលបុគ្គលដុសខាត់ហើយទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវខ្ញុំព្រះអង្គចង់កោរសក់ និងពុកមាត់ ហើយស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ហើយបួសក្នុងភាពនៃបុគ្គលមិនមានប្រយោជន៍ដោយផ្ទះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះមេត្តាបំបួសខ្ញុំព្រះអង្គ ។ សោណកោឡិវិសបានបព្វជ្ជា ឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះព្រះសោណៈដ៏មានអាយុបានឧបសម្បទាមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានទៅគង់នៅព្រៃសីតវន (ព្រៃត្រជាក់) ។ កាលសោណភិក្ខុនោះខំព្យាយាមខ្លាំងដើរចង្រ្កមទៅ បាទរបស់លោកក៏បែក (ចេញឈាម) ។ ទីចង្រ្កមក៏ប្រឡាក់ដោយឈាមដូចជាទីដែលសម្រាប់សម្លាប់គោ ។ ខណៈនោះ កាលព្រះសោណៈដ៏មានអាយុសម្ងំក្នុងទីស្ងាត់ ក៏កើតការត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ពួកសាវកឯណាមួយនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគដែលមានព្យាយាមប្រឹងប្រែង បណ្តាសាវកទាំងនោះ អាត្មាអញក៏ជាសាវកមួយដែរ តែបើទុកជាដូច្នោះ ក៏ចិត្តរបស់អាត្មាអញនៅមិនទាន់ផុតចាកអាសវៈដោយមិនមានឧបាទានឡើយ ឯត្រកូលរបស់អាត្មាអញ ក៏មានទ្រព្យសម្បត្តិបរិបូណ៌ដែរ អាត្មាអញអាចនឹងបរិភោគទ្រព្យសម្បត្តិផង អាចនឹងធ្វើបុណ្យផង បើដូច្នោះ គួរអាត្មាអញវិលត្រឡប់ទៅដើម្បីហីនកេទវិញ (គឺសឹក) ហើយនឹងបរិភោគទ្រព្យសម្បត្តិផង ធ្វើបុណ្យផង ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគ ទ្រង់បានជ្រាបសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តរបស់ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ដោយព្រះទ័យហើយ ក៏ស្រាប់តែបាត់ព្រះអង្គពីលើភ្នំគិជ្ឈកូដទៅប្រាកដព្រះអង្គនៅឯព្រៃសីតវន ប្រៀបដូចបុរសមានកម្ាំងលាចេញនូវដើមដៃដែលខ្ជួនបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដើមដៃដែលខ្ជួនលាចេញ ។ វេលានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យាងចេញទៅកាន់សេនាសនចារិកជាមួយនឹងពួកភិក្ខុជាច្រើនរូប បានយាងសំដៅទៅកាន់ទីចង្រ្កមរបស់ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានទតទៅឃើញទីចង្រ្កមរបស់ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ប្រឡាក់ដោយឈាម លុះទតឃើញហើយក៏ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកសួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទីចង្រ្កមនេះជាទីចង្រ្កមរបស់អ្នកណា បានជាប្រឡាក់ដោយឈាម ដូចជាទីសម្រាប់សម្លាប់គោ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលព្រះសោណៈដ៏មានអាយុខំព្យាយាមដើរចង្រ្កមទៅ ជាទារបស់លោកក៏បែក នេះជាទីចង្រ្កមរបស់លោកនោះ ដែលប្រឡាក់ដោយឈាម ដូចជាទីដែលសម្រាប់សម្លាប់គោ ។ វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់យាងចូលទៅកាន់វិហាររបស់ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ លុះយាងចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់គង់នៅលើអាសនៈដែលគេបានក្រាលទុក ។ ចំណែកឯព្រះសោណៈដ៏មានអាយុក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះសោណៈដ៏មានអាយុអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះថា នែសោណៈ កាលអ្នកសម្ងំនៅក្នុងទីស្ងាត់ ក៏កើតការត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ពួកសាវក

ណាមួយរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលមានព្យាយាមប្រឹងប្រែង បណ្តាសាវក ទាំងនោះ អាត្មាអញក៏ជាសាវកមួយដែរ តែបើទុកជាដូច្នោះ ក៏ចិត្តរបស់អាត្មា អញនៅមិនទាន់ផុតចាកអាសវៈទាំងឡាយដោយមិនមានឧបាទានឡើយ ម្យ៉ាង ទៀត ទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងត្រកូលរបស់អាត្មាអញក៏មានបរិបូណ៌ អាត្មាអញ អាចនឹងបរិភោគទ្រព្យសម្បត្តិផង ធ្វើបុណ្យផង បើដូច្នោះ គួរអាត្មាអញវិល ត្រឡប់ទៅដើម្បីហីនភេទហើយ បរិភោគនូវទ្រព្យសម្បត្តិផង ធ្វើបុណ្យផង ។ សោណកិកុ្ខនោះក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពិតមែន ។ ព្រះមាន ព្រះភាគទ្រង់សួរថា នែសោណៈ អ្នកឯងសម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច កាលពី ដើមអ្នកឯងនៅជាគ្រហស្ថនោះ ជាអ្នកឆ្លាសក្នុងសូរសំឡេងខ្សែពិណឬ ។ ព្រះសោណៈក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពិតមែន ។ ព្រះមានព្រះ ភាគទ្រង់សួរថា នែសោណៈ អ្នកឯងសម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច កាលណា ខ្សែពិណរបស់អ្នកតឹងពេកទៅ តើពិណរបស់អ្នកឯងមានសំឡេងពីរោះឬ គួរ ដល់ការងារក្នុងកាលនោះដែរឬ ។ ព្រះសោណៈក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ការនុ៎ះមិនដូច្នោះទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរថា នែសោណៈ អ្នកឯងសម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច កាលណាបើខ្សែពិណរបស់អ្នកធូរពេក តើពិណរបស់អ្នកឯងមានសំឡេងពីរោះឬ គួរដល់ការងារក្នុងកាលនោះដែរឬ។ ព្រះសោណៈ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការនោះមិនដូច្នោះទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរថា នែសោណៈ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច កាលណាបើខ្សែពិណរបស់អ្នក មិនតឹងពេក មិនធូរពេក តាំងនៅក្នុងគុណ

ដ៏ល្មម តើពិណរបស់អ្នកឯងមានសំឡេងពីរោះឬ គួរដល់ការងារក្នុងកាលនោះដែរឬ ។ ព្រះសោណៈនោះក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា នែសោណៈ សេចក្តីព្យាយាមដែលតឹងពេកនាំឲ្យកើតសេចក្តីរាយមាយ សេចក្តីព្យាយាមដែលធូរពេក នាំឲ្យកើតសេចក្តីខ្ជិលច្រអូស ដូចខ្សែពិណយ៉ាងនោះឯង ព្រោះហេតុនោះ នែសោណៈ ក្នុងវេលានេះ អ្នកចូរតាំងសេចក្តីព្យាយាមឲ្យស្មើក្នុងធម្មវិនយនេះ ត្រូវប្រើឥន្ទ្រិយទាំងឡាយឲ្យស្មើគ្នាផង ត្រូវកាន់យកនូវនិមិត្តក្នុងសមថៈនោះផង ។ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ បានទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ វេលានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទូន្មានព្រះសោណៈដ៏មានអាយុដោយឱវាទនេះរួចហើយ ទើបទ្រង់ជាត់ព្រះអង្គអំពីទីចំពោះមុខនៃព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ នៅនាព្រៃសីតវន ហើយទ្រង់ច្រាកដនៅលើភ្នំគិជ្ឈកូដវិញ ប្រៀបដូចជាបុរសដែលមានកម្លាំងលាដើមដៃដែលខ្ជួនបត់ចូលឬបត់ចូលនូវដើមដៃ ដែលខ្ជួនលាចេញ ។ លំដាប់នោះ លុះសម័យតមកព្រះសោណៈដ៏មានអាយុក៏បានតាំងសេចក្តីព្យាយាមស្មើ បានប្រើឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ក៏ស្មើគ្នាផង បានកាន់យកនូវនិមិត្តក្នុងសមថៈនោះឯង ។ វេលានោះ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុបានចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ឥតមានសេចក្តីប្រមាទឡើយ ខំព្យាយាម ដុតបង់នូវកិលេស បញ្ជូនចិត្តឲ្យបែរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ពួកកុលបុត្រដែលចេញចាកផ្ទះ ហើយទៅបួសក្នុងភាពជាបុគ្គលមិនមានប្រយោជន៍ដោយផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា

(ព្រះសោណៈ) ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនុត្តរធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យដោយបញ្ញារបស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ បានសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ๔ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិកំណើតរបស់អាត្មាអញ អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អញក៏បាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ អញក៏បានធ្វើហើយ នឹងមានកិច្ចដទៃអំពីកិច្ចនេះតទៅទៀតគ្មានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[๕๑] *លំដាប់នោះ កាលព្រះសោណៈដ៏មានអាយុបានសម្រេចព្រះអរហត្តហើយ ក៏មានសេចក្តីរិះគិតដូច្នេះថា បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញនឹងសម្តែងគុណ គឺអរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។ វេលានោះ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិក្ខុណាជាព្រះអរហន្តខីណាស្រព បានសិក្សាព្រហ្មចារ្យចប់ហើយ មានកិច្ចសម្រេចហើយ មានការៈជាក់ចុះហើយ[๑] បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ មានកិលេសជាគ្រឿងប្រកបសត្វក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ (ចាក*

๑- កិលេស ๑๐ យ៉ាង និងខន្ធ ๕ ជាដើម ឈ្មោះថា ការៈ គឺគ្រឿងធ្ងន់ ដែលហៅថា មានការៈជាក់ចុះហើយ គឺអស់រលីងដោយកិលេស និងខន្ធជាដើមនោះតទៅទៀត ។

กิเลส) เพราะมืดด้วยประการใด ภิกษุนั้นมีอธิปไตยในเหตุ ๖ อย่าง คือมีอธิปไตยในกรรม[๑] (คืออรหัตตผล) ๑ มีอธิปไตยในฉันทะ ๑ มีอธิปไตยในจิต ๑ มีอธิปไตยในวิมังสา ๑ มีอธิปไตยในธรรมเป็นเครื่องอยู่ในอุปาทาน ๑ มีอธิปไตยในธรรมเป็นเครื่องอยู่ในตัณหา ๑ มีอธิปไตยในความไม่ฟุ้งซ่าน ๑ ดูก่อนพระมหาจุนทะ ผู้มีอายุ ในโลกนี้ มีโลกที่มีอายุยืนนาน มีความรู้สึกอย่างนี้ว่า โลกที่มีอายุนี้ ชื่อว่า มีอธิปไตยในกรรม เพราะอาศัยอรหัตตผลเท่านั้นเอง ดูก่อนพระมหาจุนทะ ผู้มีอายุ บุคคลไม่พึงเห็นเหตุนี้อย่างนี้เลย ดูก่อนพระมหาจุนทะ ผู้มีอายุ ภิกษุใดเป็นพระขีณาสพ จบพรหมจรรย์แล้ว ทำกิจเสร็จแล้ว ไม่ได้พิจารณาขันธ์ ที่มีกิจต้องทำ หรือไม่ได้พิจารณาความเจริญแห่งกิจที่ขันธ์ได้ทำแล้ว ชื่อว่า มีอธิปไตยในกรรม เพราะอสวกรรม เพราะปราศจากอสวกรรมแล้ว ชื่อว่ามีอธิปไตยในฉันทะ เพราะอสวฉันทะ เพราะปราศจากอสวฉันทะแล้ว ชื่อว่ามีอธิปไตยในจิต เพราะอสวจิต เพราะปราศจากอสวจิตแล้ว ชื่อว่ามีอธิปไตยในวิมังสา เพราะอสววิมังสา เพราะปราศจากอสววิมังสาแล้ว ชื่อว่ามีอธิปไตยในธรรมเป็นเครื่องอยู่ในอุปาทาน เพราะอสวธรรมเป็นเครื่องอยู่ในอุปาทาน เพราะปราศจากอสวธรรมเป็นเครื่องอยู่ในอุปาทานแล้ว ชื่อว่ามีอธิปไตยในธรรมเป็นเครื่องอยู่ในตัณหา เพราะอสวธรรมเป็นเครื่องอยู่ในตัณหา เพราะปราศจากอสวธรรมเป็นเครื่องอยู่ในตัณหาแล้ว ชื่อว่ามีอธิปไตยในความไม่ฟุ้งซ่าน เพราะอสวความไม่ฟุ้งซ่าน เพราะปราศจากอสวความไม่ฟุ้งซ่านแล้ว ชื่อว่ามีอธิปไตยในความไม่ฟุ้งซ่าน ดูก่อนพระมหาจุนทะ ผู้มีอายุ ในโลกนี้มีโลกที่มีอายุยืนนาน มีความรู้สึกอย่างนี้ว่า

๑- สูมมีลอรรถกถาข้างหน้า ฯ

រិះគិតយ៉ាងនេះថា លោកដ៏មានអាយុនេះជាអ្នកប្រាថ្នាលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរហើយ ឈ្មោះថាមានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅក្នុងទីដ៏ស្ងាត់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលកុំគប្បីយល់ហេតុនេះ ដូច្នេះឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឯភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព សិក្សាព្រហ្មចារ្យចប់ហើយ មានកិច្ចសម្រេចហើយ មិនបានពិចារណានូវខ្លួនដែលមានកិច្ចត្រូវធ្វើ ឬមិនបានពិចារណានូវសេចក្តីចម្រើននៃកិច្ចដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ឈ្មោះថាមានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅក្នុងទីដ៏ស្ងាត់ព្រោះអស់រាគៈ ព្រោះប្រាសចាករាគៈហើយ ឈ្មោះថាមានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅក្នុងទីដ៏ស្ងាត់ព្រោះអស់ទោសៈ ព្រោះប្រាសចាកទោសៈហើយ ឈ្មោះថា មានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅក្នុងទីដ៏ស្ងាត់ព្រោះអស់មោហៈ ព្រោះប្រាសចាកមោហៈហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានហេតុថា ក្នុងលោកនេះ មានលោកដ៏មានអាយុពួកខ្លះ មានសេចក្តីរិះគិតយ៉ាងនេះថា លោក ដ៏មានអាយុនេះ កាលត្រឡប់មកកាន់សេចក្តីប្រកាន់សីល ប្រកាន់វត្តដោយសការៈថ្លៃថ្លា ឈ្មោះថា មានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅកាន់សេចក្តីមិនព្យាបាទ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលកុំគប្បីយល់ហេតុនេះដូច្នេះឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រពបានសិក្សាព្រហ្មចារ្យចប់ហើយ មានកិច្ចសម្រេចហើយ មិនបានពិចារណានូវខ្លួនដែលមានកិច្ចត្រូវធ្វើ ឬមិនបានពិចារណានូវសេចក្តីចម្រើននៃកិច្ច ដែលខ្លួនធ្វើហើយ ឈ្មោះថា មានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅកាន់សេចក្តីមិនព្យាបាទ ព្រោះអស់រាគៈ ព្រោះប្រាសចាករាគៈហើយ ឈ្មោះថា មានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅកាន់សេចក្តីមិនព្យាបាទ

ព្រោះអស់ទោស: ព្រោះប្រាសចាកទោស:ហើយ ឈ្មោះថាមានអធ្យាស្រ័យ បង្អោនទៅកាន់សេចក្តីមិនព្យាបាទព្រោះអស់មោហៈ ព្រោះប្រាសចាកមោហៈ ហើយ ឈ្មោះថា មានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅកាន់ធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះអស់រាគៈ ព្រោះប្រាសចាករាគៈហើយ ឈ្មោះថា មានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅកាន់ធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះអស់ទោស: ព្រោះប្រាសចាកទោស:ហើយ ឈ្មោះថាមានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅកាន់ធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះអស់មោហៈ ព្រោះប្រាសចាកមោហៈ ហើយ ឈ្មោះថា មានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅកាន់ធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះអស់រាគៈ ព្រោះប្រាសចាករាគៈហើយ ឈ្មោះថា មានអធ្យាស្រ័យ បង្អោនទៅកាន់ធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះអស់ទោស: ព្រោះប្រាសចាកទោស:ហើយ ឈ្មោះថាមានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅកាន់ធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះអស់មោហៈ ព្រោះប្រាសចាកមោហៈហើយ ឈ្មោះថា មានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅកាន់សេចក្តីមិនវង្វេង ព្រោះអស់រាគៈ ព្រោះប្រាសចាករាគៈហើយ ឈ្មោះថាមានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅកាន់សេចក្តីមិនវង្វេង ព្រោះអស់ទោស: ព្រោះប្រាសចាកទោស:ហើយ ឈ្មោះថាមានអធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅកាន់សេចក្តីមិនវង្វេង ព្រោះអស់មោហៈ ព្រោះប្រាសចាកមោហៈហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុកាលបើមានចិត្តផុតស្រឡះប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ បើទុកជារូបទាំងឡាយដែលមានកម្លាំងគួរនឹងជំនះច្បាស់ដោយភ្នែក មកកាន់គន្លងភ្នែក ក៏មិនបានគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះបាន

ឡើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះដែលអារម្មណ៍មិនបានធ្វើឲ្យច្រឡំដោយកិលេស ជាចិត្តឋិតនៅខ្ជាប់ខ្ជួន ឥតមានកម្រើកដោយតណ្ហាហើយ ពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីកើតឡើងនិងសេចក្តីរលត់ទៅនៃចិត្តនោះ បើសំឡេងទាំងឡាយដែលមានកម្លាំង គួរនឹងជំនឿងច្បាស់ដោយត្រចៀកបាន ... ក្លិនទាំងឡាយដែលមានកម្លាំង គួរនឹងជំនឿងច្បាស់ដោយច្រមុះបាន ... រសទាំងឡាយដែលមានកម្លាំង គួរនឹងជំនឿងច្បាស់ដោយអណ្តាតបាន ... ផោដ្ឋព្វៈ (គឺអារម្មណ៍ដែលមកប៉ះត្រូវកាយ) ទាំងឡាយដែលមានកម្លាំង គួរនឹងជំនឿងច្បាស់ដោយកាយបាន ... ធម្មារម្មណ៍ (គឺអារម្មណ៍ដែលកើតនឹងចិត្ត) ទាំងឡាយដែលមានកម្លាំង គួរនឹងជំនឿងច្បាស់ដោយចិត្តបាន មកកាន់ផ្លូវនៃចិត្ត ក៏គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់លោកនោះមិនបានឡើយ ចិត្តរបស់លោកនោះដែលអារម្មណ៍មិនបានធ្វើឲ្យច្រឡំដោយកិលេស ជាចិត្តឋិតនៅខ្ជាប់ខ្ជួនឥតមានកម្រើកដោយតណ្ហាហើយ លោកបានពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីកើតឡើង និងសេចក្តីរលត់ទៅនៃចិត្តនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបមាដូចជាភ្នំថ្មឥតធ្លុះ ឥតប្រហោង ជាភ្នំតាន់សុទ្ធ បើមានសំណុំខ្យល់ដែលមានកម្លាំងខ្លាំងបក់បោកមកពីទិសខាងកើតក្តី ក៏ញាំងភ្នំនោះឲ្យកម្រើកមិនបាន ឲ្យរញ្ជួយមិនបាន ឲ្យញាប់ញ័រមិនបានឡើយ បើមានសំណុំខ្យល់ដែលមានកម្លាំងខ្លាំងបក់បោកមកពីទិសខាងលិចក្តី ។បេ។ បើមានសំណុំខ្យល់ដែលមានកម្លាំងខ្លាំងបក់បោកមកពីទិសខាងជើងក្តី ។បេ។ បើមានសំណុំខ្យល់ដែលមានកម្លាំងខ្លាំងបក់បោកមក ពីទិសខាងត្បូងក្តី ក៏ញាំងភ្នំនោះឲ្យកម្រើកមិនបាន ឲ្យរញ្ជួយមិនបាន ឲ្យញាប់ញ័រមិនបានឡើយ

ปติตฺตา ภควโต ปาทา สิรสา วนฺทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตนิสินฺนา โข สา ภิกฺขุนี ภควนฺตเมตทโวจ ฯ ยถา ยถา โข อหนฺติ ฯ เป ฯ ตถา ตถา เม ภนฺเต จิตฺตํ ปริยาทินฺนรูปมฺปิ ตาว โหติ ฯ เป ฯ ตถา ตถา เม ภนฺเต จิตฺตํ ปริยาทินฺนรูปมฺปิ ตาว โหติ ฯ ยถา ยถา โข อหนฺ

บังเกิดขึ้นเพราะอาศัยธรรม ชื่อว่าเครื่องอาศัยเกิดขึ้นแห่งตัณหาก็ดี มีอารมณ์เป็นที่อาศัยเกิดขึ้นแห่งความไม่วางเฉยแห่งจิตก็ดี จิตก็ผุดผ่องด้วยดี เพราะได้เห็นโทษแห่งความเกิดขึ้นและความเสื่อมไปแห่งอายตนะ กายของภิกษุนั้นมีจิตผุดผ่องด้วยดีแล้ว มีจิตตั้งมั่นแล้ว ความดำเนินแห่งกิจที่ภิกษุนั้นทำแล้วก็มี กิจที่ควรทำยิ่งขึ้นไปก็มี ๆ ถ้อยคำที่ตถาคตกล่าวแล้ว ไม่ได้กล่าวด้วยดีทั้งนั้น ด้วยประการฉะนี้แล ก็รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ์ทั้งปวง ที่เป็นเครื่องยึดจิตก็ดี ไม่เป็นเครื่องยึดจิตก็ดี ก็ไม่อาจเพื่อครอบงำจิตของภิกษุผู้เป็นบุคคลเช่นนั้นได้ ย่อมไม่มีแม้อย่างนั้นเหมือนกัน จิตของภิกษุนั้นเป็นจิตตั้งมั่นแล้วอย่างนี้ ผุดผ่องแล้วอย่างนี้ ย่อมพิจารณาเห็นความเกิดและความเสื่อมไปแห่งจิตนั้น ๆ

[๕๓] *ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเรียกภิกษุทั้งปวงมาตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งปวง พวกกุลบุตรเหล่านี้ประกาศคุณคือพระอรหัตตผลอย่างนี้แล ก็กุลบุตรเหล่านั้นประกาศความที่ตนเป็นพระอรหันต์ ไม่ได้ประกาศด้วยอำนาจการยกตนขึ้นข่มผู้อื่นว่า ตนเป็นพระอรหันต์ ก็ในโลกนี้ มีบุรุษบางพวกประกาศพระอรหัตตผลเพื่อยกตนขึ้นข่มผู้อื่น*

๑- *สมฺโมหวินโยทนี อฏฺฐกถา ๒/๓๙๗*

เพราะบุรุษนั้นนั่นแล ย่อมเสวยทุกข์โทมนัสในกาลภายหลัง ๆ ฯ
ก็ภิกษุใดพึงกล่าวอย่างนี้ว่า ดูก่อนอาวุโสทั้งหลาย ข้าพเจ้าย่อมรู้ทั่วถึงธรรมอย่างนี้ ที่พระผู้มีพระภาคตรัสแล้วว่า ธรรมเหล่านั้นแล ย่อมไม่เป็นอันตรายแก่ผู้ประพฤติ ดังนี้ ก็ภิกษุนั้นพึงถูกภิกษุทั้งหลายกล่าวอย่างนี้ว่า ดูก่อนอาวุโส ท่านอย่าได้กล่าวอย่างนี้ อย่าได้กล่าวตู่พระผู้มีพระภาค การกล่าวตู่พระผู้มีพระภาคไม่ดีเลย การกล่าวตู่พระผู้มีพระภาคมิได้มีเลย พระผู้มีพระภาคมิได้ตรัสอย่างนี้ ดูก่อนอาวุโส ก็พระผู้มีพระภาคทรงติเตียนกามทั้งหลาย ทรงกล่าวโทษกามทั้งหลาย ทรงแสดงโทษในกามทั้งหลาย ทรงชักชวนให้ละกามทั้งหลาย ทรงสรรเสริญการสงัดจากกามทั้งหลาย ดูก่อนอาวุโส ก็ธรรมเหล่านั้นแล ย่อมเป็นอันตรายแก่ผู้ประพฤติ ดังนี้ ภิกษุนั้นอันภิกษุทั้งหลายกล่าวอย่างนี้ ก็ยังไม่ยอมสละทิฏฐินั้น ภิกษุนั้นพึงถูกภิกษุทั้งหลายกล่าวเตือนถึงสามครั้งเพื่อสละทิฏฐินั้น ครั้นกล่าวเตือนถึงสามครั้งแล้ว ยังไม่ยอมสละ ภิกษุนั้นพึงถูกสงฆ์ให้ทำกรรมอันเป็นเครื่องยังสงฆ์ให้ยินดี ๑ ครั้น ๒ ครั้น ๓ ครั้น ๔ ครั้น ๕ ครั้น ๖ ครั้น ๗ ครั้น ๘ ครั้น ๙ ครั้น ๑๐ ครั้น ๑๑ ครั้น ๑๒ ครั้น ๑๓ ครั้น ๑๔ ครั้น ๑๕ ครั้น ๑๖ ครั้น ๑๗ ครั้น ๑๘ ครั้น ๑๙ ครั้น ๒๐ ครั้น

[๕๔] *สมัยนั้นแล พวกฉัพพัคคิยภิกษุพากันสั่งย้อมผ้าเขียวสุด (ดังสีใบไม้เน่า) ฯลฯ พากันสั่งย้อมผ้าเหลืองสุด (ดังสีดอกกรรณิการ์) ฯ พากันสั่งย้อมผ้าแดงสุด (ดังสีดอกชบา) ฯ พากันสั่งย้อมผ้าดำสุด (ดังสีเขม่า) ฯ พากันสั่งย้อมผ้าคล้ำสุด (ดังสีโคลน) ฯ พากันสั่งย้อมผ้าแดงเลือดนกสุด (ดังสีหนังสัตว์) ฯ พากันสั่งย้อมผ้าเหลืองอ่อนสุด (ดังสีดอกกรรณิการ์) ฯ มนุษย์ทั้งหลายก็เพ่งโทษ ติเตียน บ่นว่าอยู่ว่า ดังเช่นพวกคฤหัสถ์ที่ยังบริโภคกามคุณ ฯ ภิกษุทั้งหลายได้กราบทูลเรื่องนี้แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ทรงปรารภเหตุนี้แล้ว ตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ได้ยินว่า ภิกษุทั้งหลายสั่งย้อมผ้าเขียวสุดจริงหรือ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า จริงพระพุทธเจ้าข้า ฯ ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเรียกภิกษุมาสอบถามเรื่องนี้ ฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ได้ยินว่า เธอ

บริโภคនូវកាមគុណ ฯ ភិក្ខុទាំងឡាយបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ ฯ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងមានខ្សែរខៀវទេ មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងមានខ្សែលឿង មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើង មានខ្សែក្រហម មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើង មានខ្សែហង្សបាទ មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងមានខ្សែខ្មៅ មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើង មានខ្សែក្រហមក្រមៅ មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងមានខ្សែលឿងទុំទេ ភិក្ខុណាពាក់ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុពាក់ស្បែកជើងបិទកែង ฯ ពាក់ស្បែកជើងស្រោបជើងទាំងអស់រហូតស្មងជើង (ដូចជាស្បែកជើងអ្នកស្រុកយោនក:) ฯ ពាក់ស្បែកជើងដែលគេក្រងជារបៀបបិទខ្នងជើង ฯ ពាក់ស្បែកជើងដែលញាត់ដោយគរ ฯ ពាក់ស្បែកជើងមានខ្សែវិចិត្រដូចស្លាបទទា ฯ ពាក់ស្បែកជើងមានខ្សែមានសណ្ឋានដូចស្នែងកែះ ฯ ពាក់ស្បែកជើងមានខ្សែមានសណ្ឋានដូចស្នែងពពែ ฯ ពាក់ស្បែកជើងមានខ្សែមានសណ្ឋានដូចកន្ទុយសត្វខ្លួយ ฯ ពាក់ស្បែកជើងដែលចាក់ស្រែះដោយព្រុយកន្ទុយក្ងោក ฯ ពាក់ស្បែកជើងដែលវិចិត្រ (ផ្សេងៗ) ฯ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចជាពួកគ្រហស្ថដែលបរិភោគនូវកាមគុណ ฯ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ฯ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងបិទកែង មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលស្រោបជើងទាំងអស់រហូតស្មងជើង មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលគេក្រងជារបៀបបិទខ្នងជើង មិនត្រូវ

ពាក់ស្បែកជើងដែលញាត់ដោយគរ មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលមានខ្សែវិចិត្រដូចស្លាបទទា មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងមានខ្សែមានសណ្ឋានដូចស្នែងកែះ មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើង មានខ្សែមានសណ្ឋានដូចស្នែងពពែ មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើង មានខ្សែមានសណ្ឋានដូចកន្ទុយសត្វខ្លួយ មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលគេស្រែះដោយព្រួយកន្ទុយក្ងោក មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលវិចិត្រ (ផ្សេងៗ) ឡើយ ភិក្ខុណាពាក់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុ ពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកសត្វសីហៈ ។ ពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកខ្លាធំ ។ ពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកខ្លាដំបង ។ ពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកខ្លារខិន ។ ពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកកេ ។ ពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកធ្មា ។ ពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកសត្វកង្កែន ។ ពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកមៀម ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចជាពួកគ្រហស្ថដែលបរិភោគនូវកាមគុណ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកសត្វសីហៈ មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកខ្លាធំ មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកខ្លាដំបង មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកខ្លារខិន មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកកេ មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយ

ស្បែកឆ្នា មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកសត្វកង្កែន មិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកមៀម ភិក្ខុណាពាក់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ

[๕๕] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បៃកស្បង់ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាមហើយប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ យាងចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះដើម្បីបិណ្ឌបាត មានភិក្ខុ ๑ រូបជាបច្ឆាសមណៈ (គឺសមណៈតាមក្រោយ) ฯ ភិក្ខុនោះខ្ចកជើងដើរតាមក្រោយៗ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក្នុងវេលានោះ ฯ មានឧបាសកម្នាក់ពាក់ស្បែកជើង ๔ ជាន់ឡើងទៅ បានឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យាងមកពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏ដោះស្បែកជើងចេញ ហើយចូលសំដៅទៅព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគរួចចូលទៅរកភិក្ខុនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំភិក្ខុនោះហើយ ក៏បាននិយាយពាក្យនេះថា បពិត្រលោកជ័ចម្រើន លោកម្ចាស់ហេតុអ្វីបានជាខ្ចក ฯ ភិក្ខុនោះជ្រាប់ថា នែអ្នកដ៏មានអាយុ បាទរបស់អាត្មាបែក ฯ ឧបាសកនោះនិយាយថា បពិត្រលោកជ័ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ទទួលយកស្បែកជើងចុះ ฯ ភិក្ខុនោះតបថា នែអ្នកដ៏មានអាយុ ណ្ហើយកុំ ព្រោះស្បែកជើង ๔ ជាន់ឡើងទៅ ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានទ្រង់ហាមរួចជាស្រេចហើយ ฯ ព្រះអង្គមានបន្ទូលថា នែភិក្ខុ ចូរអ្នកទទួលយកស្បែកជើងនេះចុះ ฯ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគបានធ្វើនូវធម្មីកថាក្នុងវេលានោះ រួចទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកអនុញ្ញាតថា ម្នាល

ภิกฺขูทั้งหลายฯ ตถาคตอนุญาตรองเท้าชนิด ๔ ชั้นแล้วแก่ภิกษุทั้งหลาย ที่ชาวบ้านถวายมาแล้ว (คือรองเท้าชนิดที่ควรใช้) ดูก่อนภิกฺขูทั้งหลายฯ ภิกษุไม่ควรสวมรองเท้าชนิด ๔ ชั้นที่ชาวบ้านถวายมาแล้ว ภิกษุใดสวม ต้องอาบัติทุกกฏฯ

[๕๖] สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคเสด็จปรินิพพานแล้ว (ในวันนั้นเอง) ภิกษุทั้งหลายเดินจงกรมอยู่ในที่ไกลฯ ฝ่ายภิกษุพวกที่ไม่ใช่พระอรหันต์ ก็ไม่สวมรองเท้าชนิดที่ควรใช้เดินจงกรม ด้วยคิดเห็นกันว่า พระผู้มีพระภาคเสด็จปรินิพพานแล้วหนอ เดินจงกรม ฯ ส่วนพระขีณาสพไม่เสด็จปรินิพพาน แต่เดินจงกรม ฯ ภิกษุพวกที่ไม่ใช่พระอรหันต์ ก็ไม่สวมรองเท้าชนิดที่ควรใช้ เดินจงกรม (คือเดินตามธรรมดา) ฝ่ายภิกษุพวกคฤหัสถ์ก็สวมรองเท้าชนิดที่ควรใช้เดินจงกรม ฯ ภิกษุทั้งหลายผู้มีความรู้ ฯลฯ ภิกษุทั้งนั้นก็เพ่งโทษ ตำหนิ ประณาม บ่นว่าอยู่ว่า ก็เมื่อพระขีณาสพไม่เสด็จปรินิพพาน กำลังเดินจงกรมอยู่ ภิกษุพวกที่ไม่ใช่พระอรหันต์ไม่เสด็จปรินิพพาน กำลังเดินจงกรมอยู่ ภิกษุพวกคฤหัสถ์ไม่สวมรองเท้าชนิดที่ควรใช้ กำลังเดินจงกรมอยู่ ไฉนภิกษุพวกคฤหัสถ์จึงสวมรองเท้าชนิดที่ควรใช้เดินจงกรมเล่า ฯ ครั้งนั้นแล ภิกษุทั้งนั้นกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ พระองค์ตรัสถามว่า ดูก่อนภิกฺขูทั้งหลาย ได้ยินว่า ก็เมื่อพระขีณาสพไม่เสด็จปรินิพพาน กำลังเดินจงกรมอยู่ ภิกษุพวกที่ไม่ใช่พระอรหันต์ไม่เสด็จปรินิพพาน กำลังเดินจงกรมอยู่ ภิกษุพวกคฤหัสถ์ไม่สวมรองเท้าชนิดที่ควรใช้ กำลังเดินจงกรมอยู่ ไฉนภิกษุพวกคฤหัสถ์จึงสวมรองเท้าชนิดที่ควรใช้เดินจงกรมเล่า จริงหรือ ฯ ภิกษุทั้งนั้นกราบทูลว่า จริงพระพุทธเจ้าข้า ฯ พระพุทธเจ้าผู้เป็นเจ้าของพระองค์ทรง

បន្ទោសថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះសាស្តាមិនបានទ្រង់ឆ្លងព្រះបាទ កំពុងចង្រ្កមក្តី ពួកភិក្ខុចាស់មិនបានពាក់ស្បែកជើងកំពុងចង្រ្កមក្តី មោយបុរសទាំងនោះ មិនសមបើនឹងហ៊ានពាក់ស្បែកជើងហើយដើរចង្រ្កមទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកគ្រហស្ថដែលស្មៀកស ម្តេចគង់មានសេចក្តីគោរព កោតក្រែង ក្នុងអាចារ្យ មានការចិញ្ចឹមជីវិតស្មើគ្នា ព្រោះហេតុនៃសិល្បសាស្ត្រសម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងធម្មវិន័យនេះ គួរតែប្រព្រឹត្តឲ្យល្អ ព្រោះថាអ្នកទាំងឡាយបានបួសមកក្នុងធម៌វិន័យ ដែលតថាគតបានសម្តែងដោយល្អយ៉ាងនេះហើយ គួរតែគោរព កោតក្រែង មានសេចក្តីចិញ្ចឹមជីវិតស្មើគ្នា ក្នុងអាចារ្យក្តី ក្នុងភិក្ខុល្មមធ្វើជាអាចារ្យក្តី ក្នុងឧបជ្ឈាយ៍ក្តី ក្នុងភិក្ខុល្មមធ្វើជាឧបជ្ឈាយ៍ក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើនេះនឹងបានដឹកនាំពួកជនដែលមិនទាន់បានជ្រះថ្លាឲ្យជ្រះថ្លាឡើងទេ ។បេ។ លុះទ្រង់បន្ទោសរួច ទ្រង់ធ្វើនូវធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអាចារ្យ (ក្តី) ភិក្ខុល្មមធ្វើជាអាចារ្យ (ក្តី) ឧបជ្ឈាយ៍ (ក្តី) ភិក្ខុល្មមធ្វើជាឧបជ្ឈាយ៍ (ក្តី) មិនបានពាក់ស្បែកជើងដើរចង្រ្កមទេ ភិក្ខុមិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងហើយដើរចង្រ្កមទេ ភិក្ខុណាដើរចង្រ្កម ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងខាងក្នុងវត្តទេ ភិក្ខុណាពាក់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[៥៧] សម័យនោះឯង មានភិក្ខុ ១ រូបកើតរោគជំពៅលេចនៅជាតជើង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏បានគ្រាប់យកភិក្ខុនោះទៅឲ្យបន្ទោបង់ឧច្ចារៈផង

បស្សាវៈផង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់យាងទៅកាន់សេនាសនចារិក ក៏បានទតទៅឃើញភិក្ខុទាំងនោះ កំពុងគ្រាហ៍យកភិក្ខុនោះទៅឲ្យបន្ទោបង់ឧច្ចារៈផង បស្សាវៈផង លុះឃើញហើយ ក៏ទ្រង់យាងចូលទៅរកភិក្ខុនោះ លុះយាងចូលទៅដល់ហើយ ទើបទ្រង់មានបន្ទូលនេះនឹងភិក្ខុទាំងនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ភិក្ខុនេះកើតរោគអ្វី ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លោកដ៏មានអាយុនេះកើតរោគជំពៅលេចនៅបាតជើង ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏គ្រាហ៍យកលោកដ៏មានអាយុនេះ មកឲ្យបន្ទោបង់ឧច្ចារៈផង បស្សាវៈផង ។

[๕๘] ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើនូវធម្មីកថាក្នុងវេលានោះ រួចទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (បើ) ភិក្ខុណាមានជើងឈឺក្តី មានជើងបែកក្តី មានរោគជំពៅលេចនៅបាតជើងក្តី តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុនោះពាក់ស្បែកជើងបាន ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយមិនបានលាងជើង ហើយស្រាប់តែឡើងទៅកាន់គ្រែខ្លះ តាំងខ្លះ នាំឲ្យប្រឡាក់ចីវរនិងសេនាសនៈ ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុពាក់ស្បែកជើងបាន ដោយគិតថា ក្នុងវេលានេះ អាត្មាអញនឹងឡើងគ្រែ ឬតាំង ។ សម័យនោះឯង ក្នុងវេលាយប់ មានពួកភិក្ខុដើរទៅកាន់រោងឧបោសថខ្លះ ទីប្រជុំអគ្គិយខ្លះ ក៏ជាន់ទៅលើដង្កត់ឈើខ្លះ លើបន្ទាខ្លះ ក្នុងទីងងឹត ជើងរបស់ភិក្ខុទាំងនោះក៏មានទុក្ខវេទនា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។

ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុពាក់ស្បែកជើង កាន់គប់ភ្លើង ប្រទីប និងឈើច្រត់ខាងក្នុងអារាមបាន ។ សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុក្រោកឡើងក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី (ជិតភ្លឺ) ក៏ពាក់ទ្រនាប់ជើងឈើ ហើយចង្រ្កមក្នុងទីវាល មានសំឡេងហ៊ោ មានសំឡេងខ្លាំង មានសំឡេងថា ខជខជៈ ហើយនិយាយតិរច្ឆានកថាផ្សេងៗ គឺ និយាយពីស្តេច និយាយពីចោរ និយាយពីមហាមាត្យ និយាយពីសេនា និយាយពីភ័យ និយាយពីចម្បាំង និយាយពីគ្រឿងសុី និយាយពីគ្រឿងផឹក និយាយពីសំពត់ និយាយពីការដេក និយាយពីកម្រងផ្កា និយាយពីគ្រឿងក្រអូប និយាយពីញាតិ និយាយពីយាន និយាយពីស្រុក និយាយពីនិគម និយាយពីនគរ និយាយពីជនបទ និយាយពីស្រី និយាយពីប្រុស និយាយពីបុគ្គលដែលក្លៀវក្លា និយាយពីច្រកផ្លូវ និយាយពីកន្លែងក្អមទឹក (គឺកំពង់ទឹក) និយាយពីបុព្វប្រេត (គឺញាតិដែលស្លាប់ទៅហើយ) និយាយពីពាក្យឥតប្រយោជន៍មានប្រការផ្សេងៗ និយាយពីរឿងកុហកក្នុងលោក (មានរឿងក្អែក ស កុកក្រហមជាដើម) និយាយពីរឿងជីកសមុទ្រ និយាយពីសេចក្តីចម្រើន និងសេចក្តីសាបសូន្យ ហើយជាន់លើសត្វល្អិតៗ ឲ្យស្លាប់ខ្លះ ឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយឃ្លាតចាកសមាធិខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយណា មានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ។បេ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុមិនសមបើនឹងក្រោកឡើងក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ហើយពាក់ទ្រនាប់ជើងឈើដើរក្នុងទីវាល មានសំឡេងហ៊ោ សំឡេងខ្លាំង សំឡេងខជខជៈ ហើយ

និយាយពីតិរច្ឆានកថាផ្សេងៗ គឺនិយាយពីស្តេច និយាយពីចោរ ฯลฯ និយាយពីសេចក្តីចម្រើន និងសេចក្តីសាបសូន្យ ដូច្នេះៗ ហើយជាន់លើសត្វល្អិតៗ ឲ្យស្លាប់ខ្លះ ឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយឃ្លាតចាកសមាធិខ្លះសោះ ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បានឮថា ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុក្រោកឡើងក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រីហើយ ក៏ពាក់ទ្រនាប់ជើងឈើដើរទៅក្នុងទីវាល មានសំឡេងហ៊ោ សំឡេងខ្លាំង សំឡេងខជខជៈ ហើយនិយាយតិរច្ឆានកថាផ្សេងៗ គឺនិយាយពីស្តេច និយាយពីចោរ ฯลฯ និយាយពីសេចក្តីចម្រើន និងសេចក្តីសាបសូន្យដូច្នេះៗ ហើយដើរជាន់លើសត្វល្អិតៗ ឲ្យស្លាប់ខ្លះ ឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយឃ្លាតចាកសមាធិខ្លះ ពិតមែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ពិតមែន ฯลฯ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បន្ទោសរួចទ្រង់ធ្វើនូវធម្មីកថា ហើយទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងឈើឡើយ ភិក្ខុណាពាក់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๕๙] *គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្រុងរាជគ្រឹះដោយសមគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ រួចហើយ ទ្រង់យាងសំដៅទៅក្រុងពារាណសី ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏បានដល់ទៅក្រុងពារាណសីនោះ ។ បានឮថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងព្រៃឥសិបតនមិគទាយវន ទៀបក្រុងពារាណសី ។ វេលានោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុគិតថា ទ្រនាប់ជើងឈើ ព្រះដ៏*

មានព្រះភាគទ្រង់ហាមហើយ ក៏ប្រើគេឲ្យកាត់ត្នោតខ្ចីទាំងឡាយ (យកមកធ្វើ) ជាទ្រនាប់ជើងស្វឹកត្នោត ហើយពាក់ ឯត្នោតខ្ចីទាំងនោះ លុះគេកាត់ហើយក៏ស្ងិតស្រពោន ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តមិនសមបើនឹងហ៊ានប្រើគេឲ្យកាត់ត្នោតខ្ចីៗ (យកមកធ្វើ) ជាទ្រនាប់ជើងស្វឹកត្នោត ហើយពាក់សោះ ឯជើមត្នោតខ្ចីទាំងនោះ លុះគេកាត់ហើយក៏ស្ងិតស្រពោន ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តហ៊ានបៀតបៀនវត្ថុដែលមានជីវិត មានឥន្ទ្រិយតែ ១ ។ កាលមនុស្សទាំងនោះកំពុងតែពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បានឮច្បាស់ ។ វេលានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឮថាពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុប្រើគេឲ្យកាត់ត្នោតខ្ចីៗ (យកមកធ្វើ) ជាទ្រនាប់ជើងស្វឹកត្នោតហើយពាក់ ត្នោតខ្ចីទាំងនោះលុះគេកាត់ហើយ ក៏ស្ងិតស្រពោន ពិតមែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ពិតមែន ។ ព្រះពុទ្ធដ៏មានជោគទ្រង់បន្ទោសថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មោឃបុរសទាំងនោះមិនសមបើនឹងប្រើគេឲ្យកាត់ត្នោតខ្ចីៗ (យកមកធ្វើ) ជាទ្រនាប់ជើងស្វឹកត្នោតហើយពាក់ទេ ត្នោតខ្ចីទាំងនោះលុះគេកាត់ហើយ ក៏ស្ងិតស្រពោនអស់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដ្បិតពួកមនុស្សតែងសម្គាល់ថា ជើមឈើមានជីវិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើនេះមិនបានដឹកនាំពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាឲ្យជ្រះថ្លាឡើងទេ ។បេ។ លុះទ្រង់បន្ទោសរួច ទ្រង់ធ្វើនូវធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ទ្រង់

បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងស្មីកស្នោតទេ ភិក្ខុណាពាក់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុគិតថា ទ្រនាប់ជើងស្មីកស្នោត ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ហាមហើយ ទើបប្រើគេឲ្យកាត់នូវឫស្សីខ្ចីទាំងឡាយវិញ (យកមកធ្វើ) ជាទ្រនាប់ជើងស្មីកឫស្សី ហើយពាក់ ឯឫស្សីខ្ចីទាំងនោះលុះគេកាត់ហើយ ក៏ស្ងិតស្រពោនអស់ ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណៈជាសក្យបុត្ត មិនគួរបើនឹងហ៊ានប្រើគេឲ្យកាត់ឫស្សីខ្ចីទាំងឡាយ (យកមកធ្វើ) ជាទ្រនាប់ជើងស្មីកឫស្សីហើយពាក់សោះ ឯឫស្សីខ្ចីទាំងនោះ លុះគេកាត់ហើយ ក៏ស្ងិតស្រពោនទៅ ពួកសមណៈជាសក្យបុត្តហ៊ានបៀតបៀនរបស់ដែលមានជីវិតមានឥន្ទ្រិយតែ ១ ។ កាលមនុស្សទាំងនោះកំពុងតែពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បានឮច្បាស់ ។ វេលានោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។បេ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងស្មីកឫស្សីទេ ភិក្ខុណាពាក់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๖๐] *គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងពារាណសី គួរតាមពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ រួចទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកនៃក្រុងកទ្ទិយៈ កាលទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏បានដល់ទៅក្រុងកទ្ទិយៈនោះ ។ បានឮមកថា ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងព្រៃជាតិយាវន ទៀបក្រុងកទ្ទិយៈនោះ ។ សម័យនោះឯង ពួកកទ្ទិយភិក្ខុ (ភិក្ខុដែលនៅក្នុងក្រុងកទ្ទិយៈ) មានសេចក្តីខ្ឡល់ខ្ឡាយ*

ក្នុងការប្រដាប់ទ្រនាប់ជើងមានប្រការផ្សេងៗ គឺធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅយោបូងខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅដំណេកទន្សាយខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្បែកខ្លែងខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅមានពណ៌ដូចផ្កាឈូកខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ធ្វើទ្រនាប់ជើងសំពត់ដែលគេត្បាញដោយរោមសត្វខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ក៏លះបង់ចោលនូវបាលី អដ្ឋកថា អធិសីល អធិចិត្ត និង អធិប្បញ្ញា[1] ។ ភិក្ខុទាំងឡាយណាមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ។បេ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកភទ្ទិយភិក្ខុមិនសមបើនឹងឲ្យលះបង់ក្នុងការតាក់តែងទ្រនាប់ជើង មានប្រការផ្សេងៗ គឺធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅយោបូងខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅដំណេកទន្សាយខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្បែកខ្លែងខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅមានពណ៌ដូចផ្កាឈូកខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ធ្វើទ្រនាប់ជើងដែលគេត្បាញដោយរោមសត្វខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ហើយលះបង់នូវបាលី អដ្ឋកថា អធិសីល អធិចិត្ត និង អធិប្បញ្ញាសោះ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះបានក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឮថាពួកភទ្ទិយភិក្ខុលះបង់ក្នុងការតាក់តែងទ្រនាប់ជើងមានប្រការផ្សេងៗ គឺធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅខ្លួនឯង១ ប្រើគេឲ្យធ្វើ១ ធ្វើទ្រនាប់

๑- សូមមើលអដ្ឋកថាខាងក្រោម ។

ជើង ស្មៅយោបួងខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើខ្លះ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅដំណេកទន្សាយខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើខ្លះ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្បែកទន្សែខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើខ្លះ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅមានពណ៌ដូចផ្កាឈូកខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើខ្លះ ធ្វើទ្រនាប់ជើងសំពត់ដែលគេត្បាញដោយរោមសត្វខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើខ្លះ ហើយលះបង់ចាលី អដ្ឋកថា អធិសីល អធិចិត្ត និងអធិប្បញ្ញា ពិតមែនឬ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ពិតមែន ។ ព្រះពុទ្ធដ៏មានជោគទ្រង់បន្ទោសថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមោឃបុរសទាំងនោះមិនសមបើនឹងខ្វល់ខ្វាយក្នុងការតាក់តែងទ្រនាប់ជើង មានប្រការផ្សេងៗ គឺធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើខ្លះ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅយោបួងខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើខ្លះ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅដំណេកទន្សាយខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើខ្លះ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្បែកទន្សែខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើខ្លះ ធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅមានពណ៌ដូចផ្កាឈូកខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើខ្លះ ធ្វើទ្រនាប់ជើងសំពត់ដែលគេត្បាញដោយរោមសត្វខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យធ្វើខ្លះ លះបង់នូវចាលី អដ្ឋកថា អធិសីល អធិចិត្ត និងអធិប្បញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើនេះ នឹងបានដឹកនាំពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាឲ្យជ្រះថ្លាឡើងទេ ។បេ។ លុះទ្រង់បន្ទោសរួចទ្រង់ធ្វើនូវធម្មីកថា ហើយទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងស្មៅ មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងស្មៅយោបួង មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងស្មៅដំណេកទន្សាយ មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងស្បែកទន្សែ មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងស្មៅមានពណ៌ដូចផ្កាឈូក មិនត្រូវ

ពាក់ទ្រនាប់ជើងសំពត់ដែលគេត្បាញដោយរោមសត្វ មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងមាស មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងប្រាក់ មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងកែវមណី មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងកែវពិទូរ្យ មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងកែវផ្អែក មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងស័ង្ខ មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងកែវកញ្ចក់ មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងសំណាប៉ាហាំង (សំណ-ស) មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងសំណាកក់ (សំណាខ្មៅ) មិនត្រូវពាក់ទ្រនាប់ជើងទង់ដែងទេ ភិក្ខុណាពាក់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុមិនត្រូវប្រើប្រាស់ទ្រនាប់ជើង (គឺជ្រញ់ជើង) ណាមួយ ដែលគួរនឹងឲ្យកម្រើកទៅបាន ភិក្ខុណាប្រើប្រាស់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតទ្រនាប់ជើង ๓ យ៉ាង ដែលគេតម្កល់នៅជានិច្ច ដែលគេឲ្យកម្រើកទៅមិនបាន គឺទ្រនាប់ជើងសម្រាប់បន្ទោបង់នូវច្ចៈ ๑ ទ្រនាប់ជើងសម្រាប់បន្ទោបង់នូវបស្សាវៈ ๑ ទ្រនាប់ជើងសម្រាប់លាងជម្រះ (លាមក) ๑ ฯ

[๖๑] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងនគរកុទ្ទិយៈគួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យ រួចទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកក្រុងសាវត្ថី កាលទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏បានដល់ទៅក្រុងសាវត្ថីនោះ ฯ បានឮមកថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅវត្តជេតពនរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថីនោះ ฯ សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុកាលមេគោទាំងឡាយកំពុងតែហែលឆ្លងទឹកស្ទឹងអចិរវតី ក៏ចាប់ស្នែងខ្លះ ចាប់ស្ទឹកត្រចៀកខ្លះ ចាប់កខ្លះ ចាប់កន្ទុយខ្លះ ឡើងជិះលើខ្នងខ្លះ មានចិត្តតម្រេកក៏ស្ទុះអង្គជាតខ្លះ ចាប់ជ្រមុជ

กูนโคเข้าในหลุมน้ำให้สาบ ๆ มนุษย์ทั้งหลายก็เพ่งโทษ ตำหนิ ติเตียน ว่า พวกสมณะศากยบุตร ครั้นเมื่อโคทั้งหลายข้ามน้ำ ก็ยังกลั้นน้ำไว้ มิให้สมบูรณ์ด้วยน้ำ ยังให้ขุ่นด้วยเท้าบ้าง ยังให้ขุ่นด้วยหางบ้าง ยังให้ขุ่นด้วยเขาบ้าง ยังให้ขึ้นบนฝั่งบ้าง ยังให้มีจิตคิดประทุษร้ายในโคทั้งหลายบ้าง ยังให้ลูกโคเข้าในหลุมน้ำให้สาบบ้าง ก็ชาวบ้านเป็นคฤหัสถ์ ยังบริโภคกามคุณอยู่ ยังเพ่งโทษ ตำหนิ ติเตียนได้ ครั้นเมื่อมนุษย์ทั้งหลายนั้นเพ่งโทษ ตำหนิ ติเตียนอยู่ ภิกษุทั้งหลายได้ยินได้ฟังแล้ว ฯ ครั้งนั้นแล ภิกษุทั้งหลายนั้น ได้กราบทูลเนื้อความนี้แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ทรงมีพระดำรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรจับหางโคผู้ทั้งหลาย ไม่ควรจับหางโคเมียทั้งหลาย ไม่ควรจับเขา ไม่ควรจับคอ ไม่ควรขึ้นบนหลังโค ภิกษุใดขึ้นขี่ ภิกษุนั้นต้องอาบัติทุกกฏ ดูกรภิกษุทั้งหลาย อีกอย่างหนึ่ง ภิกษุไม่ควรมีจิตคิดประทุษร้ายในโคทั้งหลาย ภิกษุใดมีจิตคิดประทุษร้าย ภิกษุนั้นต้องอาบัติถุลลัจจัย ภิกษุไม่ควรให้ลูกโคเข้าในหลุมน้ำให้สาบ ภิกษุใดให้ลูกโคเข้าในหลุมน้ำให้สาบ ภิกษุนั้นพึงถูกวินัยกรรมให้ทำตามธรรม[1] ฯ

[๖๒] สมัยนั้นแล พวกเกวัฏได้ไปยังที่ที่ภิกษุอยู่ด้วยยานที่ลากด้วยโคเทียมด้วยโคเมีย มีบุรุษเป็นสารถีก็มี เทียมด้วยโคผู้มีนางโคเป็นสารถีก็มี

๑- ควรสำเหนียกอาบัติตามสังฆาทิเสสกัณฑ์ ปาจิตตีย์กัณฑ์ ในขนธกะทั้งหมด มีจำนวนเท่าอาบัติที่มีในปาติโมกข์ เมื่อใดมีนิยายเกี่ยวข้องด้วยอาบัติในปาติโมกข์นั้น เมื่อนั้นพึงทราบว่า ควรทำตามธรรม ดังนี้ เพราะได้นิยายมาแล้ว ฯ

បរក៏មាន ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូច
ជាពួកជនដែលទៅលេងទឹកស្ទឹងគង្គា និងស្ទឹងមហី ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាប
ទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវទៅដោយយានឡើយ ភិក្ខុណាទៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។
សម័យនោះឯង មានភិក្ខុ ១ រូបទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ក្នុងកោសលជនបទ
ដើម្បីគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវក៏មានជំងឺ ។ វេលានោះ
ឯង ភិក្ខុនោះក៏គេចចុះចេញអំពីផ្លូវទៅអង្គុយនៅក្រោមដើមឈើ ១ ។ មនុស្ស
ទាំងឡាយក្រេឡែកឃើញភិក្ខុនោះហើយ ក៏បាននិយាយពាក្យនេះថា បពិត្រ
លោកដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់នឹងនិមន្តទៅទីណា ។ ភិក្ខុនោះប្រាប់ថា នែអ្នកដ៏
មានអាយុ អាត្មានឹងទៅក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ មនុស្ស
ទាំងនោះទូលថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់និមន្តមក យើងនឹង
ទៅជាមួយគ្នា ។ ភិក្ខុនោះតបថា នែអ្នកដ៏មានអាយុ អាត្មាទៅមិនរួចទេ
ព្រោះអាត្មាមានជំងឺ ។ មនុស្សទាំងនោះទូលថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូម
លោកម្ចាស់និមន្តមកឡើងជិះយានទៅ ។ ភិក្ខុនោះតបថា នែអ្នកដ៏មានអាយុ
មិនគួរទេ ព្រោះយានព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ហាមឃាត់រួចទៅហើយ ។ ភិក្ខុ
នោះរង្កៀសខ្លាចក្រែង ក៏មិនឡើងជិះយានឡើយ ។ វេលានោះឯង ភិក្ខុនោះ
ក៏ដើរទៅដល់ក្រុងសាវត្ថី បានតំណាលរឿងនោះដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុ
ទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រោះនិទាននេះ
ជំណើរនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាក្នុងវេលានោះ រួចទ្រង់ត្រាស់

เหาเกิดทั่วกายมาก ทรงอนุญาตว่า ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตยานแก่ภิกษุผู้มีโรค ฯ ครั้งนั้น ภิกษุทั้งหลายมีความคิดอย่างนี้ว่า (พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาต) ยานที่ทำด้วยงา ที่ทำด้วยกระดูก หรือที่ทำด้วยเขาสัตว์ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลความข้อนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ทรงอนุญาตว่า ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตยานที่ทำด้วยไม้ และยานที่สำหรับคนป่วยขึ้นด้วยมือ[1] ฯ สมัยนั้นแล มีภิกษุรูปหนึ่งเป็นโรคริดสีดวงทวารหนักอย่างหนัก เพราะขี่ยานเป็นเหตุ (ยานเล็ก) ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลความข้อนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ทรงอนุญาตว่า ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตแคร่สี่เหลี่ยม และแคร่สี่เหลี่ยมผืนผ้า ฯ

[๖๓] สมัยนั้นแล พวกฉัพพัคคีย์ภิกษุใช้ที่รองนั่งขนาดใหญ่ (เกินประมาณ) และที่รองนั่งขนาดมหึมา (ไม่สมควร) ปูอาสนะ (อาสนะที่ปูขนาดใหญ่) ๑ ผ้าปูนั่ง (ที่ปูนั่งที่มีลวดลายวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้าย) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะขาวล้วน ๔ ชั้น) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้าย) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายดอกไม้) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายรูปนักฟ้อนรำ) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายรูปนักรบ) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายรูปสตรี) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายรูปบุรุษ) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายรูปต้นไม้) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายรูปสัตว์มีปีก) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายรูปเทพยดา) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายรูปมงคล) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายรูปสัตว์ร้ายและสัตว์มีปีก) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายรูปสัตว์ร้ายและสัตว์มีปีกคู่กัน) ๑ ผ้าคลุมเตียง (ที่ทำด้วยขนแกะมีลวดลายรูปสัตว์ร้ายและสัตว์มีปีกคู่กันสองข้างต้นไม้

ដោយរោមសត្វវិចិត្រដោយរូបសត្វមានសីហៈនិងខ្លាធំជាដើម) ๑ ឧទ្ធលោមិ (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វ មានរោមប្រាំងខ្លីតែម្ខាង) ๑ ឯកន្ត-លោមិ (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វ មានរោមប្រាំងខ្លីទាំងសងខាង) ๑ កដិស្សៈ (កម្រាលដែលធ្វើដោយឱនមាសនិងសូត្រ ហើយចាក់ស្រែះដោយរតនៈ[๑]) ๑ កោសេយ្យៈ (កម្រាលដែលធ្វើដោយសរសៃសូត្រ ហើយចាក់ស្រែះដោយរតនៈ) ๑ កុត្តកៈ (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វ ល្មមចុះពួកស្រីរបាំ ๑๖ នាក់ឈរកំបាន) ๑ ហត្ថត្ថរៈ (កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងដំរី) ๑ អស្សត្ថរៈ (កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងសេះ) ๑ រថត្ថរៈ (កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើរថ) ๑ អជិនប្បវេណិ (កម្រាលដែលគេធ្វើដោយស្បែកខ្លា) ๑ កម្រាលដ៏ឧត្តមដែលគេធ្វើដោយស្បែកសត្វឈ្មុស ๑ ខ្នើយមានពណ៌ក្រហមទាំងពីរខាង (ខ្នើយក្បាល និងខ្នើយជើង) ព្រមទាំងពិតានដែលមានពណ៌ក្រហម ๑ ฯ មនុស្សទាំងឡាយកាលដើរទៅកាន់វិហារចារិក បានឃើញហើយក៏ពោលទោស តិះដៀលបន្តុះបង្អាប់ថា ដូចជាពួកគ្រហស្ថដែលបរិភោគកាមគុណ ฯ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ฯ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវប្រើប្រាស់ឧច្চាសយនៈ និងមហាសយនៈឡើយ គឺអាសន្ទិ (អាសនៈដែលខ្ពស់ហួសប្រមាណ) ๑ បល្ល័ង្ក (គ្រែដែលមានជើងវិចិត្រដោយរូបសត្វសាហាវ) ๑ គោណកៈ (ព្រំដែលមានរោមវែង

๑- រតនៈ សំដៅយកកែវមុក្តា កែវមណី សង្ខ ថូ មាស និងប្រាក់ជាដើម ฯ

ជាង ๔ ធ្នាប់) ๑ ចិត្តកៈ (កម្រាលដែលគេធ្វើ ដោយរោមសត្វវិចិត្រ ដោយរូបសត្វសាហាវ) ๑ បដិកៈ (កម្រាលដែលមានពណ៌សដែលធ្វើ ដោយរោមសត្វ) ๑ បដលិកៈ (កម្រាលដែលធ្វើ ដោយរោមសត្វជាផ្កាចង្កោម) ๑ តូលិកៈ (កម្រាលដែលញាត់ដោយគរប្រក្រតី) ๑ វិកតិកៈ (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វវិចិត្រដោយរូប សត្វមានសីហៈនិងខ្លាធំជាដើម) ๑ ឧទ្ទលោមិ (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វ មានរោមប្រាង់ខ្លីងតែម្ខាង) ๑ ឯកន្តលោមិ (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វ មានរោមប្រាង់ខ្លីងទាំងសងខាង) ๑ កដិស្ស (កម្រាលដែលធ្វើដោយឱនមាសនិងសូត្រ ហើយចាក់ស្រែះដោយរតនៈ) ๑ កោសេយ្យ (កម្រាលដែលធ្វើដោយសរសៃសូត្រ ហើយចាក់ស្រែះដោយរតនៈ) ๑ កុត្តកៈ (កម្រាលដែលធ្វើដោយរោមសត្វល្មមពួកស្រីរចាំ ๑๖ នាក់ឈរកាំបាន) ๑ ហត្ថត្ថរៈ (កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងដំរី) ๑ អស្សត្ថរៈ (កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងសេះ) ๑ រថត្ថរៈ (កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើរថ) ๑ អជិនប្បវេណិ (កម្រាលដែលគេធ្វើដោយស្បែកខ្លា) ๑ កម្រាលដ៏ឧត្តមដែលគេធ្វើដោយស្បែក សត្វឈ្មុស ๑ ខ្នើយមានពណ៌ក្រហមទាំងពីរខាង (ខ្នើយក្បាលនិងខ្នើយជើង) ព្រមទាំងពិតានដែលមានពណ៌ក្រហម ๑ កិកុណាប្រើប្រាស់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ฯ

[๖๔] សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុគិតគ្នាថា ឧច្চាសយនៈនិងមហាសយនៈ ព្រះមានព្រះភាគបានទ្រង់ហាមហើយ ក៏នាំគ្នាប្រើប្រាស់ស្បែក

สตฺวฺ ដ៏ធំ គឺស្បែកសត្វសីហៈ ស្បែកខ្លាធំ ស្បែកខ្លាដំបង ។ ស្បែកទាំងនោះ ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុបានកាត់ឲ្យល្មមនឹងគ្រែខ្លះ កាត់ឲ្យល្មមនឹងតាំងខ្លះ ក្រាលលើគ្រែខាងក្នុងខ្លះ ក្រាលលើគ្រែខាងក្រៅខ្លះ ក្រាលលើតាំងខាងក្នុងខ្លះ ក្រាលលើតាំងខាងក្រៅខ្លះ ។ មនុស្សទាំងឡាយដើរទៅកាន់វិហារចារិកឃើញហើយ ក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចពួកគ្រហស្ថអ្នកបរិភោគនូវកាមគុណ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវប្រើប្រាស់នូវស្បែកសត្វដ៏ធំ គឺស្បែកសត្វសីហៈ ស្បែកខ្លាធំ ស្បែកខ្លាដំបងឡើយ ភិក្ខុណាប្រើប្រាស់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๖๕] សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុគិតគ្នាថា ស្បែកសត្វដ៏ធំទាំងឡាយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ហាមហើយ ក៏នាំគ្នាប្រើប្រាស់ស្បែកគោទាំងឡាយវិញ ។ ស្បែកគោទាំងនោះ ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុបានកាត់ឲ្យល្មមនឹងគ្រែខ្លះ កាត់ឲ្យល្មមនឹងតាំងខ្លះ ក្រាលលើគ្រែខាងក្នុងខ្លះ ក្រាលលើគ្រែខាងក្រៅខ្លះ ក្រាលលើតាំងខាងក្នុងខ្លះ ក្រាលលើតាំងខាងក្រៅខ្លះ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ មានភិក្ខុបាបមួយរូប ជាជីតុនរបស់ឧបាសកបាបម្នាក់ ។ វេលានោះ ភិក្ខុបាបនោះ លុះវេលាព្រឹកព្រហាម ក៏ស្លៀកស្បង់ហើយកាន់យកបាត្រនិងចីវរហើយចូល ទៅកាន់ផ្ទះរបស់ឧបាសកបាបនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយនៅលើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ លំដាប់នោះ ឧបាសកបាបនោះ បានចូលទៅរកភិក្ខុបាប លុះចូលទៅដល់ហើយក៏ថ្វាយបង្គំភិក្ខុបាបនោះ ហើយ

អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ គ្រានោះឯង ឧបាសកជាបនោះមានកូនគោ ១ មានរូបល្អ គួរនឹងរមិលមើល នាំឲ្យកើតសេចក្តីជ្រះថ្លា ដ៏វិចិត្រប្រហែលនឹងកូនខ្លាដំបង ។ វេលានោះ ភិក្ខុជាបនោះក៏សម្លឹងមើលទៅកូនគោនោះ មិនជាក់ភ្នែកសោះ ។ លំដាប់នោះ ឧបាសកជាបនោះបាននិយាយពាក្យនេះនឹងភិក្ខុជាបនោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ហេតុអ្វីបានជាលោកម្ចាស់សម្លឹងមើលកូនគោនេះ មិនជាក់ភ្នែកសោះ ។ ភិក្ខុនោះជ្រាប់ថា នែអ្នកដ៏មានអាយុ ដ្បិតអាត្មាត្រូវការស្បែកកូនគោនេះ ។ ខណៈនោះ ឧបាសកជាបនោះក៏សម្លាប់កូនគោនោះ ហើយពន្លះយកស្បែកប្រគេនទៅភិក្ខុជាបនោះ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុជាបនោះក៏លាក់ស្បែកនោះក្នុងសង្ឃាដិ ហើយក៏ដើរទៅ ។ វេលានោះ មេគោនោះអាល័យកូនគោ ក៏ទៅតាមពីខាងក្រោយៗ ភិក្ខុជាបនោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បាននិយាយយ៉ាងនេះថា អាវុសោ ហេតុអ្វីបានជាមេគោនេះមកតាមពីខាងក្រោយៗ លោក ។ ភិក្ខុនោះជ្រាប់ថា អាវុសោ ខ្ញុំមិនដឹងជាមេគោនេះមកតាមខ្ញុំពីខាងក្រោយៗ ដោយហេតុអ្វីទេ ។ វេលានោះ សង្ឃាដិរបស់ភិក្ខុជាបនោះក៏ប្រឡាក់ទៅដោយឈាម ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបាននិយាយយ៉ាងនេះថា អាវុសោ សង្ឃាដិនេះ តើអ្នកធ្វើដូចម្តេច (បានជាប្រឡាក់) ។ ខណៈនោះ ភិក្ខុជាបនោះបានជ្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏បានសួរថា អាវុសោ លោកបានបបួលគេធ្វើបាណាតិបាតទេដឹង ។ ភិក្ខុនោះឆ្លើយថា អើអាវុសោ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយណាមានសេចក្តីជ្រាថ្នាតិច ។បេ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ភិក្ខុមិនសមបើនឹង

បបួលគេធ្វើបាណាតិបាតសោះ ក្រែងបាណាតិបាត ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលដោយអនេកបរិយាយ ព្រះអង្គទ្រង់សរសើរតែការវៀរចាកអំពើបាណាតិបាតដូច្នោះឬ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។

[๖๖] ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឲ្យប្រជុំភិក្ខុសង្ឃក្នុងវេលានោះហើយ ទ្រង់សួរចំពោះភិក្ខុបាបនោះថា ម្នាលភិក្ខុ ឮថាអ្នកឯងបានបបួលគេឲ្យធ្វើបាណាតិបាត ពិតមែនឬ ។ ភិក្ខុបាបក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ពិតមែន ។ ព្រះពុទ្ធដ៏មានជោគទ្រង់បន្ទោសថា នែមោឃបុរស អ្នកឯងមិនសមនឹងបបួលគេឲ្យធ្វើបាណាតិបាតទេ នែមោឃបុរស ក្រែងអំពើបាណាតិបាត តថាគតបានតិះដៀលហើយដោយអនេកបរិយាយ តថាគតសរសើរតែការវៀរចាកអំពើបាណាតិបាតដូច្នោះទេឬ នែមោឃបុរស អំពើនេះនឹងបានដឹកនាំពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាឲ្យបានជ្រះថ្លាឡើងទេ ។បេ។ លុះទ្រង់បន្ទោសរួចហើយ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវបបួលគេក្នុងបាណាតិបាតទេ ភិក្ខុណាបបួល ត្រូវឲ្យវិនយធរធ្វើតាមធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម៉្យាងទៀត ភិក្ខុមិនត្រូវប្រើប្រាស់ស្បែកគោទេ ភិក្ខុណាប្រើប្រាស់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវប្រើប្រាស់ស្បែកសត្វណាមួយទេ ភិក្ខុណាប្រើប្រាស់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង មានគ្រែ និងតាំងដែលពួកមនុស្សបានជាសដោយស្បែក បានរួតរឹតដោយស្បែក ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ

រង្គៀសមិនហ៊ានអង្គុយលើ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុអង្គុយលើទីសេនាសន:ដែលជាគិហិវិកត (របស់ដែលគ្រហស្ថធ្វើផ្សេងៗ) បាន កុំឲ្យតែជេក ។ វេលានោះឯង មានវិហារ:[1] ដែលពួកជនបានរុំចងដោយខ្សែស្បែកទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយរង្គៀសមិនហ៊ានអង្គុយលើ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុអង្គុយលើវិហារ ដែលគេគ្រាន់តែចងបាន ។

[๖๗] សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុពាក់ស្បែកជើង ហើយចូលទៅកាន់ស្រុក ។ មនុស្សទាំងឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចជាពួកគ្រហស្ថដែលបរិភោគនូវកាមគុណ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវពាក់ស្បែកជើងចូលទៅកាន់ស្រុកទេ ភិក្ខុណា (ពាក់) ចូលទៅ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង មានភិក្ខុ ๑ រូបមានជំងឺ តែវៀរចាកស្បែកជើង ក៏មិនអាចនឹងដើរចូលទៅកាន់ស្រុកបានឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលមានជំងឺពាក់ស្បែកជើងចូលទៅកាន់ស្រុកបាន ។

๑- សំដៅយកទីនៅជូចកុដិ និងសាលាជាដើម ។

[๖๘] สมัยนั้นแล ท่านพระมหากัจจานะผู้มีอายุประทับอยู่ ณ ภูเขาชื่อปวัตตะ ใกล้กรุงชื่อกุรรฆระ แคว้นอวันตีทักษิณาบถ ฯ สมัยนั้นแล อุบาสกชื่อโสณกุฏิกัณณะ[๑] เป็นอุปัฏฐากของท่านพระมหากัจจานะผู้มีอายุ ฯ ครั้งนั้น อุบาสกชื่อโสณกุฏิกัณณะ ได้เข้าไปเฝ้าท่านพระมหากัจจานะผู้มีอายุ ถวายบังคมท่านพระมหากัจจานะผู้มีอายุ แล้วนั่ง ณ ที่สมควร ฯ ครั้นอุบาสกชื่อโสณกุฏิกัณณะนั่ง ณ ที่สมควรแล้ว ได้กราบเรียนท่านพระมหากัจจานะผู้มีอายุว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ธรรมที่ท่านพระมหากัจจานะได้แสดงไว้ดีแล้วอย่างนี้ ๆ ข้าพเจ้าทราบว่าเป็นของสำหรับบรรพชิต ไม่ง่ายเลยที่จะประพฤติพรหมจรรย์ให้บริบูรณ์ ให้ผ่องแผ้วสิ้นเชิงเหมือนสังข์ขัดดีแล้ว ข้าพเจ้าเป็นคฤหัสถ์ อยู่ครองเรือน ไม่ง่ายเลยที่จะประพฤติพรหมจรรย์นี้ ให้บริบูรณ์ ให้ผ่องแผ้วสิ้นเชิงเหมือนสังข์ขัดดีแล้วได้ ขอท่านพระมหากัจจานะผู้มีอายุ จงแสดงธรรมที่ข้าพเจ้าพึงประพฤติพรหมจรรย์ ให้บริบูรณ์ ให้ผ่องแผ้วสิ้นเชิงเหมือนสังข์ขัดดีแล้วเถิด ฯ ครั้นอุบาสกชื่อโสณกุฏิกัณณะกราบเรียนอย่างนี้แล้ว ท่านพระมหากัจจานะผู้มีอายุได้กล่าวกะอุบาสกชื่อโสณกุฏิกัณณะว่า ดูกรโสณะ การประพฤติล่วงเวลาการเดียวก็ดี การบริโภคล่วงเวลาครั้งเดียวก็ดี และการประพฤติพรหมจรรย์ตลอดชีวิตเป็นของไม่ง่ายเลยที่จะทำได้ ดูกรโสณะ ก็อย่างไร เธอ

๑-สูมเมีลอฏฐกถาขางหนา ฯ

ឯងគួរតែនៅជាគ្រហស្ថ ប្រកបតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ គឺការដេកតែម្នាក់ឯង ការបរិភោគភត្តតែម្តង និងការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌សមគួរតាមកាល ក្នុងភេទជាគ្រហស្ថនោះចុះ ។ ការប្រុងប្រៀបនឹងបួសរបស់សោណកុដិកណ្ណឧបាសកនោះ ក៏បានរម្ងាប់ស្ងប់ស្ងាត់ទៅក្នុងពេលនោះឯង ។ សោណកុដិកណ្ណឧបាសកបានចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចាន:ជាគម្រប់ពីរជងផង ។បេ។ សោណកុដិកណ្ណឧបាសកបានចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចាន:ដ៏មានអាយុជាគម្រប់បីជងផង លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចាន:ដ៏មានអាយុ រួចអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសោណកុដិកណ្ណឧបាសកអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បាននិយាយពាក្យនេះនឹងព្រះមហាកច្ចាន:ដ៏មានអាយុថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលលោកម្ចាស់មហាកច្ចាន:បានសម្តែងហើយយ៉ាងណាៗ ខ្ញុំកុរណាក៏ដឹងច្បាស់ (តែថា) បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ឲ្យបានពេញអស់ជើង ឲ្យបានស្អាតអស់ជើង ដូចជាសង្ខ័ដែលគេជូសខាត់ហើយទេ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ឥឡូវខ្ញុំកុរណាចង់កោរសក់ និងពុកមាត់ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងភេទរបស់បុគ្គលគ្មានផ្ទះ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់មហាកច្ចាន:បំបួសខ្ញុំផង ។ ព្រះមហាកច្ចាន:ដ៏មានអាយុ ក៏បានបំបួសសោណកុដិណ្ណឧបាសកក្នុងវេលានោះឯង ។ សម័យនោះឯង អាវន្តិទក្ខិណាបថជនបទមានភិក្ខុតិចណាស់ ។ វេលានោះ ព្រះមហាកច្ចាន:ដ៏មានអាយុឲ្យប្រជុំភិក្ខុសង្ឃមានពួក ១០ ដែលមកពី

ទិសនោះៗ ហើយឲ្យឧបសម្បទាសោណៈដ៏មានអាយុ ដោយក្រលំបាកពេកណាស់ លុះតែកន្លង ៣ ឆ្នាំទៅ (ទើបរកគណៈសង្ឃបានគ្រប់ដប់) ។ លំដាប់នោះ កាលសោណៈដ៏មានអាយុនៅចាំវស្សារួចហើយ នៅក្នុងទីស្ងាត់លាក់ខ្លួនសម្ងំ ក៏កើតការត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញគ្រាន់តែបានឮថា ព្រះមានព្រះភាគនោះបែបយ៉ាងនេះៗ តែអាត្មាអញមិនដែលឃើញព្រះមានព្រះភាគចំពោះមុខសោះ បើឧបជ្ឈាយ៍អនុញ្ញាតឲ្យអាត្មាអញទៅ អាត្មាអញគួរតែទៅឲ្យបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ។ គ្រានោះ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុលុះវេលាថ្ងៃរសៀល ក៏ចេញអំពីទីលាក់ខ្លួនពួនសម្ងំហើយ ចូលទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ រួចក៏អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំកុណាទៅក្នុងទីស្ងាត់លាក់ខ្លួនពួនសម្ងំក្នុងទីនេះ ក៏កើតការត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញគ្រាន់តែបានឮថា ព្រះមានព្រះភាគនោះបែបយ៉ាងនេះៗ តែអាត្មាអញមិនដែលឃើញព្រះមានព្រះភាគក្នុងទីចំពោះមុខបានម្តងសោះ បើឧបជ្ឈាយ៍អនុញ្ញាតឲ្យអាត្មាអញទៅ គួរតែអាត្មាអញទៅ ឲ្យបានឃើញព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បើឧបជ្ឈាយ៍អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំកុណាទៅ ខ្ញុំកុណាគួរនឹងទៅឲ្យបានឃើញព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ។ ព្រះមហាកច្ចានៈ ក៏និយាយតបវិញថា

នែសោណៈប្រពៃពេកណាស់ហើយ នែសោណៈលោកចូរទៅគាល់ព្រះមាន ព្រះភាគជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះចុះ នែសោណៈ លោកមុខជានឹងបាន ឃើញព្រះមានព្រះភាគនោះជាទីនាំឲ្យកើតសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរឲ្យជ្រះថ្លា មាន ឥន្ទ្រិយរម្ងាប់ហើយ មានព្រះទ័យរម្ងាប់ហើយ បានដល់នូវបញ្ញាសម្រាប់ទូន្មាន និងសមាធិសម្រាប់រម្ងាប់ដ៏ខ្ពស់ត្រម បានទូន្មានព្រះអង្គហើយ បានរក្សាព្រះអង្គ ហើយ បានឈ្នះឥន្ទ្រិយហើយ បានច្រាសចាកកិលេសហើយ នែសោណៈ បើដូច្នោះ ចូរលោកថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដោយ សិរសា តាមពាក្យខ្ញុំថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឈ្មោះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ សូមក្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយសិរសា រួចហើយចូរលោកក្រាបទូលយ៉ាងនេះ (ទៀត) ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែនអវន្តិទក្ខិណាបថមានភិក្ខុតិច ណាស់ ខ្ញុំព្រះអង្គ ប្រជុំភិក្ខុសង្ឃមានពួក ១០ អំពីប្រទេសនោះៗ ហើយ បានឧបសម្បទាដោយលំបាកពេកណាស់ លុះតែកន្លង ៣ ឆ្នាំទៅហើយ (ទើបស្រេច) ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគួរទ្រង់អនុញ្ញាតនូវឧប-សម្បទាក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ ដោយគណៈសង្ឃឲ្យតិចល្មមទៅ បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ មានផែនដីខ្មៅស្អិត គ្រោតគ្រាត រឹង រដិបរដុប ដោយស្នាមជើងគោ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គួរ ទ្រង់អនុញ្ញាតស្បែកជើង ៤ ជាន់ឡើងទៅ ក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ ពួកមនុស្សប្រើប់អានការងូតទឹក

ណាស់ ប្រកបដោយសេចក្តីស្អាតព្រោះទឹក ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គួរទ្រង់អនុញ្ញាតការងូតទឹកឲ្យបានជានិច្ច ក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ មានកម្រាលស្បែកច្រើន គឺស្បែកចៀម ស្បែកពពែ ស្បែកម្រឹគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងមជ្ឈិមជនបទ មានស្មៅឈ្មោះឯរគុ[1] ស្មៅឈ្មោះមោរគុ[2] ស្មៅឈ្មោះមជ្ជារុ[3] ស្មៅឈ្មោះជន្តុ[4] យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ ក៏មានកម្រាលស្បែក គឺស្បែកចៀម ស្បែកពពែ ស្បែកម្រឹគដួច្នោះដែរ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គួរទ្រង់អនុញ្ញាតកម្រាលស្បែកទាំងឡាយ គឺស្បែកចៀម ស្បែកពពែ ស្បែកម្រឹគ ក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ មនុស្សទាំងឡាយប្រគេនចីវរដើម្បីភិក្ខុដែលនៅក្រៅសីមាថា យើងប្រគេនចីវរនេះដល់ភិក្ខុឈ្មោះនេះ ភិក្ខុទាំងនោះមកប្រាប់ថា នែអាវុសោ ពួកមនុស្សឈ្មោះនេះបានប្រគេនចីវរដើម្បីលោកហើយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏រង្កៀសមិនត្រេកអរ ព្រោះយល់ឃើញថា កុំឲ្យត្រូវនិស្សគ្គិយដល់យើងឡើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគួរទ្រង់ប្រាប់របៀបប្រតិបត្តិក្នុងចីវរ ។ ឯព្រះសោណៈដ៏មានអាយុបានទទួលស្តាប់ពាក្យព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុដោយពាក្យថា ករុណាលោកម្ចាស់ រួចហើយក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ធ្វើប្រទក្សិណាហើយទុកដាក់គ្រឿងសេនាសនៈ រួចកាន់យកបាត្រ និងចីវរចេញដើរដោយលំដាប់ទៅក្រុងសាវត្ថី

១-៤ សូមមើលអដ្ឋកថាខាងក្រោម ។

ក៏ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ក្បែរក្រុងសាវត្ថី លុះចូលទៅដល់ហើយក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមកថា នែអានន្ទ អ្នកចូរទៅក្រាលសេនាសន:ឲ្យអាគន្តុក-ភិក្ខុនេះ (បន្តិច) ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុគិតថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បង្គាប់អញថា នែអានន្ទ អ្នកឯងចូរក្រាលសេនាសន:ឲ្យអាគន្តុកភិក្ខុនេះ (បន្តិច) ចំពោះភិក្ខុណា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រាថ្នាដើម្បីគង់នៅក្នុងវិហារ ១ ជាមួយនឹងភិក្ខុនោះ គឺថា ព្រះមានព្រះភាគប្រាថ្នាដើម្បីគង់នៅក្នុងវិហារ ១ ជាមួយនឹងព្រះសោណ:ដ៏មានអាយុ លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ក្រាលសេនាសន:ចំពោះព្រះសោណ:ដ៏មានអាយុ ក្នុងវិហារដែលព្រះមានព្រះភាគគង់នៅ ។

[๖๙] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងទីកណ្តាលវាលអស់រាត្រីជាច្រើន ទើបយាងចូលទៅកាន់វិហារ ។ ចំណែកខាងព្រះសោណ:ដ៏មានអាយុ ក៏នៅក្នុងទីកណ្តាលវាលអស់រាត្រីជាច្រើន ទើបចូលទៅកាន់វិហារដែរ ។ វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ក្រោកឡើងក្នុងបច្ចូសសមัยនៃរាត្រី បានត្រាស់បង្គាប់ព្រះសោណ:ដ៏មានអាយុថា នែភិក្ខុ អ្នកគួរនឹងសម្តែងធម៌បន្តិចទៅ ។ ព្រះសោណ:ដ៏មានអាយុបានទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏សម្តែងនូវសូត្រទាំងឡាយ មាននៅក្នុងអដ្ឋកវគ្គទាំងអស់ ដោយសរភេញ ។ លុះចប់សរភេញរបស់ព្រះ-

សោណៈដ៏មានអាយុហើយ ព្រះមានព្រះភាគក៏បានអនុមោទនាក្នុងខណៈនោះថា នែភិក្ខុ ពិរោះហើយៗ នែភិក្ខុ សូត្រទាំងឡាយដែលមានក្នុងអដ្ឋកវគ្គអ្នកបានរៀនមកត្រឹមត្រូវហើយ អ្នកបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អហើយ បានពិចារណាល្អហើយ អ្នកប្រកបដោយសំដីដ៏ពិរោះក្បោះក្បាយ ប្រាសចាកទោស គួរនឹងញុំាងជនឲ្យបានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តី នែភិក្ខុ អ្នកមានវស្សាប៉ុន្មានហើយ ។ ព្រះសោណៈក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទើបបានតែ ១ វស្សាទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរថា នែភិក្ខុ ហេតុអ្វីបានជាអ្នកធ្វើការឲ្យយឺតយូរយ៉ាងនេះ (ក្របួសម្ល៉ះ) ។ ព្រះសោណៈក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឯទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញមកជាយូរហើយ តែថា ធម្មតាឃរាវាសមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ។ វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះហើយ ទើបទ្រង់បន្ទឺឡើងនូវឧទាននេះក្នុងវេលានោះថា

បុគ្គលបានឃើញទោសក្នុងលោកហើយ ដឹងនូវធម៌ដែល
ប្រាសចាកឧបធិក្កិលេស ជាព្រះអរិយៈ រមែងមិនត្រេកអរ
ក្នុងបាប ជាបុគ្គលស្អាត រមែងមិនត្រេកអរក្នុងបាប ។

[៧០] គ្រានោះ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុគិតថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្នាះសរនឹងអាត្មាអញដោយពិត ព្រះឧបជ្ឈាយ៍របស់អាត្មាអញបានផ្តើពាក្យបណ្តាំណា កាលនេះជាកាលគួរនឹងក្រាបទូលតាមបណ្តាំនោះ ទើបក្រោកចាកអាសនៈធ្វើឧត្តរាសង្គលើស្មាម្ខាង ហើយក្រាបទៀបព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះ-

មានព្រះភាគដោយសិរសា ហើយក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំព្រះអង្គឈ្មោះមហាកច្ចានៈ ដ៏មានអាយុ សូមឱនសិរសាក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ ម្យ៉ាងទៀត លោកឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែនអវន្តិទក្ខិណាបថមានភិក្ខុតិច (ចាប់ដើមតាំងពីខ្ញុំព្រះអង្គបានបួសជាសាមណេរ) កន្លងទៅ ៣ ឆ្នាំហើយ ទម្រាំប្រជុំភិក្ខុសង្ឃបាន ១០ រូបដែលមកពីទិសនោះៗ ហើយទើបបានឧបសម្បទាដោយលំបាកពន់ពេកណាស់ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគួរទ្រង់អនុញ្ញាតនូវឧបសម្បទាក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថដោយគណៈសង្ឃតិចជាងមុន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ មានផែនដីខ្មៅស្និតគ្រោតគ្រោតរឹងរដិបរដុប ដោយស្នាមជើងគោ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគួរទ្រង់អនុញ្ញាតស្បែកជើង ៤ ជាន់ឡើងទៅក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ ពួកមនុស្សរាប់អានការងូតទឹកណាស់ ប្រកបដោយសេចក្តីស្អាតព្រោះទឹក ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគួរទ្រង់អនុញ្ញាតការងូតទឹកឲ្យបានជានិច្ចក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ មានកម្រាលស្បែកទាំងឡាយ គឺស្បែកចៀម ស្បែកពពែ ស្បែកម្រឹគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងមជ្ឈិមជនបទមានស្មៅឈ្មោះឯរកុ ស្មៅឈ្មោះមោរកុ ស្មៅឈ្មោះមជ្ជារុ ស្មៅឈ្មោះជន្តុ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ មានកម្រាលគេធ្វើដោយស្បែកទាំងឡាយ

គឺស្បែកចៀម ស្បែកពពែ ស្បែកម្រឹគ ក៏ដូច្នោះដែរ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគួរទ្រង់អនុញ្ញាតកម្រាលទាំងឡាយដែលគេធ្វើដោយស្បែក គឺស្បែកចៀម ស្បែកពពែ ស្បែកម្រឹគ ក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ មនុស្សទាំងឡាយ គេប្រគេនចីវរដើម្បីពួកភិក្ខុដែលនៅក្រៅសីមាថា យើងនឹងប្រគេនចីវរនេះដើម្បីភិក្ខុឈ្មោះនេះ ភិក្ខុទាំងនោះមកហើយប្រាប់ថា នែអាវុសោ ពួកមនុស្សឈ្មោះនេះ បានប្រគេនចីវរចំពោះលោក ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏រង្កៀសមិនត្រេកអរ ដោយគិតថា កុំឲ្យមាននិស្សគ្គិយដល់យើងឡើយ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គួរប្រាប់របៀបប្រតិបត្តិក្នុងចីវរ ។

[๗๑] ព្រោះនិទាននេះ ជំណើរនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើនូវធម្មីកថាក្នុងវេលានោះ រួចទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ មានភិក្ខុតិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចន្តិមជនបទ[1] ទាំងអស់ តថាគតអនុញ្ញាតនូវឧបសម្បទា ដោយគណៈសង្ឃ មានវិនយធរ[2] ជាគម្រប់ ๕ បាន ។ បណ្តាជនបទទាំងនោះ ជនទាំងឡាយនេះ ដែលជាបច្ចន្តិមជនបទ គឺក្នុងទិសខាងកើតមាន និគមឈ្មោះកជង្គល ខាងនាយកជង្គលនិគមនោះ មាននិគមឈ្មោះមហាសាលា ខាងនាយនិគមឈ្មោះមហាសាលានោះ ហៅថា បច្ចន្តិមជនបទ ខាងអាយចូលមកជាមជ្ឈិមជនបទ ។ ក្នុងទិសអាគ្នេយ៍ មានស្ទឹងឈ្មោះសល្លវតី ខាងនាយ

๑- សំដៅយកប្រទេសជាខាងក្រៅពីមជ្ឈិមប្រទេស ។ ๒- សំដៅយកគ្រូសូត្រ ។

สีฺมสลฺวาตีเนาะ เหาะถา ปจฺจนฺติมชนปท ฮาง์อายจูลมกาชามชฺฌิมชน-ปท ฯ กฺง์ทิสฮาง์ตฺบูง์ มานนิคมឈ្មោះเสตกณฺณิก ฮาง์นายเสต-กณฺณิกนิคมเนาะ เหาะถา ปจฺจนฺติมชนปท ฮาง์อายจูลมกาชามชฺฌิมชนปทฯ กฺง์ทิสฮาง์លិចมานស្រុកព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះចូនគ្រាម ฮาง์นายស្រុកចូន-គ្រាមเนาะ เหาะถา ปจฺจนฺติมชนปท ฮาง์อายจูลมกาชามชฺฌิมชนปท ฯ กฺง์ทิสฮาง์เจีง มานกฺงំឈ្មោះឧសីរធជ ฮาง์นายกฺงំเนาะ เหาะถา ปจฺจนฺติมชน-ปท ฮาง์อายจูลมก ชามชฺฌิมชนปท ฯ มฺาลภิกฺขุทำ์งឡាย กฺง์ปจฺจนฺติม ชนปទทำ์งឡាยปែបនេះ តถาคตអនุญฺญาตนูวឧបสมฺปទาដោយគณ:สงฺฆ มานวินยธรชาគម្រប់ ๕ ปาน ฯ มฺาลภิกฺขุทำ์งឡាย กฺง์ដែនអវนฺติទกฺขิ-ณาปถ มานផែនដីខ្មៅស្អិតរឹង គ្រោតគ្រោត រដិបរដុបដោយស្នាមជើងគោ มฺาลภิกฺขุทำ์งឡាย กฺง์ปจฺจนฺติมชนปទทำ์งអស់ តถาคตអនุญฺญาตស្បែក เจีง ๔ ជាន់ឡើងទៅ ฯ มฺาลภิกฺขุทำ์งឡាย กฺง์ដែនអវนฺติទกฺขิณาปถ ពួក มនุสฺสច្រើនរាប់អានការងូតទឹក ប្រកបដោយសេចក្តីស្អាតព្រោះទឹក มฺาล ภิกฺขุทำ์งឡាย กฺง์ปจฺจนฺติมชนปទทำ์งអស់ តถาคตអនุญฺญาตនូវការងូតទឹក បានជានិច្ច ฯ มฺាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងដែនអវន្តិទក្ខិណាបថ មានកម្រាល ស្បែកទាំងឡាយ គឺស្បែកចៀម ស្បែកពពែ ស្បែកម្រឹគ มฺាลภิกฺขุทำ์ง-ឡាយ กฺง์มชฺฌิมชนปទทำ์งឡាย มานស្មៅឈ្មោះឯរកុ ស្មៅឈ្មោះមោរកុ ស្មៅឈ្មោះមជ្ជារុ ស្មៅឈ្មោះជន្តុ យ៉ាងណាមិញ มฺាลภิกฺขุทำ์งឡាย กฺง์ដែនអវนฺติទกฺขิณาปถមានកម្រាលស្បែកទាំងឡាយ គឺស្បែកចៀម ស្បែក

ពពែ ស្បែកចៀម ស្បែកម្រឹគ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចន្តិមជនបទទាំងអស់ តថាគតអនុញ្ញាតកម្រាលស្បែកទាំងឡាយ គឺស្បែកចៀម ស្បែកពពែ ស្បែកម្រឹគ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ បើមានពួកមនុស្សប្រគេនចីវរដើម្បីភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលនៅក្រៅសីមាថា យើងប្រគេនចីវរនេះចំពោះភិក្ខុឈ្មោះនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុត្រេកអរបាន ចីវរមិនទាន់មកដល់ដៃជរាបណា ចីវរនោះ ភិក្ខុមិនត្រូវរាប់តាមកំណត់ថ្ងៃ[1] ជរាបនោះ ។

ចម្មក្ខន្ធកៈទី ៥

ក្នុងខន្ធកៈនេះ មានឧទាន ៦៣ ចប់

ឧទ្ទាននៃចម្មក្ខន្ធកៈនោះគឺ

[๗๒] រឿងព្រះបាទមាគធជាធំលើអ្នកស្រុក ๘ ម៉ឺន ๑ រឿងសោណសេដ្ឋីបុត្រ ๑ រឿងសាគតភិក្ខុសម្តែងឥទ្ធិបាដិហារ្យជាឧត្តរិមនុស្សធម៌ច្រើនលើភ្នំគិជ្ឈកូដ ๑ ។ រឿងសោណភិក្ខុបួសហើយ ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាមក្រៃពេក ជាទាក៏បែក ๑ រឿងព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទូន្មានឲ្យសោណភិក្ខុតាំងព្យាយាមតាមខ្សែពិណ ๑ រឿងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតស្បែកជើង

๑- តាមធម្មតាក្នុងមជ្ឈិមប្រទេសភិក្ខុបានទទួលចីវរក្តី បានដឹងដំណឹងចីវរដែលគេមិនប្រគេនក្តី ភិក្ខុត្រូវរាប់ថ្ងៃតាំងតែបានទទួល ឬបានដឹងដំណឹងនោះ បើភិក្ខុមិនបានវិកប្ប ឬមិនបានអធិដ្ឋានឲ្យហួសកំណត់ ๑๐ ថ្ងៃទៅ ចីវរនោះជានិស្សគ្គិយ ឯបច្ចន្តិមជនបទ តាមពុទ្ធានុញ្ញាតនេះ បើចីវរមិនទាន់ដល់ដៃភិក្ខុមិនបាច់រាប់ថ្ងៃឡើយ ។

មួយជាន់ ១ រឿងព្រះដ៏មានព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ហាមស្បែកជើងពណ៌ខៀវ ពណ៌លឿង ពណ៌ក្រហម ពណ៌ហង្សធាតុ ពណ៌ខ្មៅ ។ ស្បែកជើងពណ៌ក្រហមក្រមៅ (ដូចខ្នងក្អែប) និងពណ៌លឿងទុំ (ដូចផ្កាឈូក) ១ រឿងទ្រង់ហាមខ្សែស្បែកជើងមានពណ៌ខៀវជាដើម ១ រឿងទ្រង់ហាមស្បែកជើងបិទកែង ១ រឿងទ្រង់ហាមស្បែកជើងស្រោបជើងទាំងអស់រហូតស្មងជើង ១ រឿងទ្រង់ហាមស្បែកជើងដែលគេក្រងជារបៀបបិទខ្នងជើង ១ រឿងទ្រង់ហាមស្បែកជើងញាត់ដោយគរ ១ រឿងទ្រង់ហាមស្បែកជើងមានពណ៌ដ៏វិចិត្រដូចស្លាបសត្វទទា ១ រឿងទ្រង់ហាមស្បែកជើង មានខ្សែមានសណ្ឋានដូចស្នែងកែះ ១ រឿងទ្រង់ហាមស្បែកជើង មានខ្សែមានសណ្ឋានដូចស្នែងពពែ ១ ។ រឿងទ្រង់ហាមស្បែកជើង មានខ្សែងមានសណ្ឋានដូចកន្ទុយសត្វខ្លួយ ១ រឿងទ្រង់ហាមស្បែកជើង ដែលចាក់ស្រែះដោយព្រួយកន្ទុយសត្វក្ងោក ១ រឿងទ្រង់ហាមស្បែកជើងដ៏វិចិត្រផ្សេងៗ ១ រឿងទ្រង់ហាមស្បែកជើងដែលចំជាយដោយស្បែកសត្វសីហៈ សត្វខ្លាធំ សត្វខ្លាដំបង សត្វខ្លារខិន ១ ស្បែកកេ ស្បែកឆ្មា ស្បែកកង្កែន ស្បែកមៀម ១ ។ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតស្បែកជើង ៤ ជាន់ឡើងទៅដល់កិក្ខុមានបាតជើងបែក ១ រឿងកិក្ខុមានដំបៅលេចនៅបាតជើង ១ រឿងកិក្ខុមិនលាងជើងហើយជាន់លើគ្រែតាំង ១ រឿងកិក្ខុជាន់លើដង្គត់ឈើ ១ រឿងឆព្វគ្គិយកិក្ខុពាក់ទ្រនាប់ជើងឈើឮសំឡេងខដខដៈ ១ រឿងឆព្វគ្គិយកិក្ខុប្រើប្រាស់ទ្រនាប់ជើងស្លឹកត្នោត ១ រឿងឆព្វគ្គិយ-កិក្ខុប្រើប្រាស់ទ្រនាប់ជើងស្លឹកឫស្សី ១ រឿងឆព្វគ្គិយកិក្ខុធ្វើទ្រនាប់ជើងស្មៅ

๑ ... สฺวายาปฺจ ๑ ... สฺวาปิณฺฑกทนฺตาย ๑ ... ทนฺตาย ๑ ฯ ... สฺวา มานพณิชูจปณฺฑาณูก ๑ ... สีตลมสตฺถ ๑ มาส ๑ ปฺรากฺ ๑ กีวมณี ๑ กีวพิทูรฺย ๑ กีวผลิก ๑ สีรีฑ ๑ กีวกญฺจก ๑ สีณปาหาณ ๑ สีณกกฺ ๑ ทณฺฑีณ ๑ ฯ เวฬุคฺคิยกิกฺขุจาปฺปหาวยาวะ:เมเคามานสีฺน ชาเมีม ๑ เวฬุคฺคิยกิกฺขุชิะยาน ๑ เวฬุกิกฺขุณี ๑ เวฬุพระสมฺพุทฺธ ทรงฺอนุญฺญาตยานทีมเยยปุรส ปุรสตฺวณฺฑาล ๑ เวฬุพระสมฺพุทฺธทรงฺ อนุญฺญาตคฺรีสีฺน ๑ เวฬุคฺคิยกิกฺขุปรีปฺรสฺอุปาสยน: นิงมหา-สยน: ๑ เวฬุคฺคิยกิกฺขุปรีปฺรสฺสีกสตฺวชำ ๑ เวฬุคฺคิยกิกฺขุปรี ปฺรสฺสีกเคา ๑ เวฬุกิกฺขุลามกชาชีตุนรปสฺอุปาสกลามก ๑ ฯ เวฬุพระมานพระภาค ทรงฺอนุญฺญาตฺยกิกฺขุองฺคุยเลีสีกเลคหสฺถฺปู ปฺลก ๑ เวฬุวิหารเลคุจงเยฺยสีก ๑ เวฬุคฺคิยกิกฺขุพาก สีกเชีงจูลเกานสฺรุก ๑ เวฬุพระสมฺพุทฺธทรงฺอนุญฺญาตฺยกิกฺขุณีพาก สีกเชีงจูลเกานสฺรุกปาน ๑ เวฬุพระมหากถายน: ๑ เวฬุพระ สาณาตฺรสีมฺเงสูตฺรปฺรกปเยยวคฺค ๘ เยยสรคีสำีน ๑ ฯ เวฬุพระสมฺพุทฺธทรงฺอนุญฺญาตนูวอุปสมฺปทากมฺเยยกิกฺขุ ๕ รูป ๑ สีกฺ เชีง ๔ ชานฺีนเกา ๑ การงฺวูตทกชานิจ ๑ กมฺรีลสีกฺ ๑ ทรงฺ อนุญฺญาตฺยกิกฺขุตฺรกอรนีงจีวร บีมินทานฺดลฺดีเท มินตฺรูวฺยรปฺบาตฺรี ีย ๑ พระมานพระภาคชานายกทรงฺปฺรทานพรทำง ๕ นะดลฺพระ สาณาตฺรเอีย ฯ

អដ្ឋកថា

ចម្មក្ខន្ធកៈ

រឿង ព្រះសោណកោឋិវិសត្ថេរ

[៤៩] បទថា **ឥស្សរាធិបច្ចំ** បានដល់ ប្រកបដោយឥស្សរភាព និងភាពជាធំក្រៃលែង ។ បទថា **រជ្ជំ** បានដល់ ភាពជាព្រះរាជា ឬកិច្ចដែលព្រះរាជាទ្រង់គប្បីធ្វើ ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **សោណោ នាម កោឋិវិសោ** នេះ គប្បីជ្រាបដូចេ្នះថា បទថា **សោណ** ជាឈ្មោះសេដ្ឋីបុត្រនោះ បទថា **កោឋិវិស** ជាឈ្មោះនៃគោត្រ ។

ពីរបទថា **ចាឧតលេសុ លោមានិ** សេចក្តីថា ត្រង់ផ្ទៃជុតជើងទាំង ២ របស់សេដ្ឋីបុត្រនោះមានពណ៌ក្រហម មានរោមដ៏ល្អិត មានពណ៌ដូចផ្កាអញ្ជន ស្រស់ល្អ ដូចជារចនាទុកហើយ ។

បានឮថា ក្នុងកាលមុន សោណសេដ្ឋីបុត្រនោះបានជាប្រធាននៃបុរស ៨ ម៉ឺននាក់ មួយអន្ទើដោយបុរសទាំងនោះ បាននាំគ្នាសាងបណ្ណសាលាក្នុងលំនៅរបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ហើយជាក់សំពត់ជាវរោមសត្វដ៏ល្អរបស់ខ្លួន ធ្វើឲ្យជាសំពត់ជូតជើង ក្នុងកន្លែងដែលជាទីជាន់ដោយជើងនៃព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ។ ហើយបុរសគ្រប់គ្នា បានឧបដ្ឋាកព្រះបច្ចេកពុទ្ធអស់ត្រៃមាស ។ នេះជាការប្រកបបុព្វកម្មរបស់សោណសេដ្ឋីបុត្រនោះ និងបុរស ៨ ម៉ឺននាក់ប៉ុណ្ណោះ ។

បទថា **គាមិកសហស្សានិ** បានដល់ កុលបុត្រទាំង ៨ ម៉ឺននាក់ដែល

នៅក្នុងស្រុកនោះ ។

ពីរបទថា **កេនចិ នេវ ករណីយេន** *សេចក្តីថា ដូចគ្នានឹងរាជកិច្ចណាមួយដែលគួរធ្វើ ។ តែរាជកិច្ចតិចតួចដែលគួរធ្វើរបស់ទ្រង់ ក៏មិនមានក្រៅពីដើម្បីការទតមើលខ្លួនប្រាណរបស់បុរសនោះ ។*

បានឮថា ព្រះរាជាកាលនឹងឲ្យកុលបុត្រទាំង ៨០០០០ នោះប្រជុំគ្នា បានឲ្យប្រជុំគ្នាហើយ ដោយទ្រង់ឃើញឧបាយថា ដោយឧបាយយ៉ាងនេះ សោណៈនឹងមិនសង្ស័យ ហើយមក ។

ពីរបទថា **ឯដ្ឋធម្មិកេ អត្តេ** *សេចក្តីថា ព្រះបាទពិម្ពិសារទ្រង់អនុសាសន៍ប្រយោជន៍ឧបការៈក្នុងលោកនេះ ដោយន័យជាដើមយ៉ាងនេះថា ការងារទាំងឡាយ មានកសិកម្ម និងពាណិជកម្មជាដើម គួរធ្វើតាមធម៌ មាតា បិតា គួរចិញ្ចឹមតាមធម៌ ។*

បីបទថា **សោ នោ ភគវា** *សេចក្តីថា ព្រះភគវានៃយើងទ្រង់ប្រៀនប្រដៅអ្នកទាំងឡាយនោះក្នុងប្រយោជន៍ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសម្បរាយិកភព ។*

ពីរបទថា **ភគវន្តំ បដិវេទេមិ** *សេចក្តីថា អញនឹងទូលព្រះមានព្រះភាគឲ្យទ្រង់ជ្រាប ។ ពីរបទថា* **ចាដិកាយ និម្មុជ្ជិត្វា** *សេចក្តីថា មុជចុះក្នុងថ្ដដែលមានរាងដូចព្រះចន្ទពាក់កណ្តាល ខាងក្រោមនៃជណ្តើរ ។*

ប្រើនបទថា **យស្សទានិ ភន្តេ ភគវា កាលំ មញ្ញតិ** *សេចក្តីថា សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបនូវកាលនៃប្រយោជន៍ ដើម្បីធ្វើសេចក្តីអនុគ្រោះដល់មហាជនទាំងនោះ ។*

បទថា **วิหารปฺปฏิชฺชายายំ** *បានដល់ ក្នុងម្ចប់ត្រង់ចុងវិហារ ។*

បទថា **สมฏฺฐาหารนฺติ** *បានដល់ ធ្វើក្នុងចិត្តរឿយៗ ដោយអំណាចសេចក្តីជ្រះថ្លា ។*

ពីរបទថា **ភេយฺยาสา มตฺตาย** *សេចក្តីថា អ្នកចូរសម្តែងឥទ្ធិប្បាដិហារ្យវិសេសជាងនេះទៀតដោយប្រមាណក្រៃលែងចុះ ។*

បទថា **อนฺตรธายติ** *បានដល់ ជារូបដែលមើលមិនឃើញ ។*

[๕๐] *ពីរបទថា* **เลาหิเตน ฉุฑฺโฑ** *បានដល់ ទីចង្រ្កែមដែលប្រឡាក់ឈាម ។ បទថា* **ครายนาตนํ** *សេចក្តីថា ដូចគ្នានឹងទីកន្លែងសម្ងាប់គោទាំងឡាយ ។ បទថា* **กุสโล** *បានដល់ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការដេញពិណ ។ ពីរបទថា* **วีณาย ตนฺติสฺสเร** *បានដល់ សំឡេងនៃខ្សែពិណ ។ បទថា* **อจฺจายิกา** *បានដល់ ជាខ្សែដែលតឹងពេក គឺរឹតតឹងពេក ។ បទថា* **สรวตี** *បានដល់ សម្បូរដោយសំឡេង ។ បទថា* **กมฺมญฺญา** *បានដល់ គួរដល់ការងារ ។ បទថា* **สตสิขิลา** *បានដល់ ជាខ្សែដែលធូរពេក ។ បី បទថា* **สเม คุณา ปติฏฺฐิตา** *បានដល់ រឹតឲ្យសំឡេងជាកណ្តាល ។*

ពីរបទថា **วิริยสมถํ อธิฏฺฐาหิ** *សេចក្តីថា អ្នកចូរអធិដ្ឋានសមថៈដែលសម្បយុត្តដោយសេចក្តីព្យាយាម អធិដ្ឋានថា ចូរប្រកបដោយសេចក្តីស្ងប់ ទាក់ទងដោយសេចក្តីព្យាយាម ។*

បីបទថា **สทฺธิยาธมฺม สมตํ ปฏิวิชฺฌ** *សេចក្តីថា ចូរជ្រាបការដែលឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មានសទ្ធាជាដើមត្រូវជារបស់ស្មើគ្នា គឺប៉ុនគ្នា គឺចូរយល់*

ដល់ការដែលឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដែលខ្ជិនកំពុងប្រកប បណ្តាឥន្ទ្រិយទាំងនោះ សទ្ធា និងបញ្ញា បញ្ញា និងសទ្ធា វីរិយៈ និងសមាធិ សមាធិ និងវីរិយៈ ត្រូវស្មើៗ គ្នា ។ បទថា **តត្ថ ច ឯមិត្តំ គណ្ហាហិ** *សេចក្តីថា កាលការស្មើគ្នានោះមាន និមិត្តណាបីដូចស្រមោលក្នុងកញ្ចក់ គប្បីកើតឡើងអ្នកចូរកាន់យកនិមិត្តនោះ គឺសមថនិមិត្ត វិបស្សនានិមិត្ត មគ្គនិមិត្ត ផលនិមិត្ត សេចក្តីថា ចូរឲ្យនិមិត្តនោះកើតចុះ ។*

[๕๑] *ពីរបទថា* **អញ្ញំ ព្យាករេយ្យំ** *សេចក្តីថា អញ្ញគប្បីឲ្យព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា អញជាព្រះអរហន្ត ។ បទថា* **ឆដ្ឋានានិ** *បានដល់ហេតុ ๖ ប្រការ ។ ពីរបទថា* **អធិមុត្តោ ហោតិ** *សេចក្តីថា ជាអ្នកត្រាស់ដឹង គឺធ្វើឲ្យប្រចក្សហើយ តាំងនៅ ។*

បទទាំងឡាយថា **នេក្ខម្មាធិមុត្តោ** *ជាដើម ព្រះសោណកោឡិវិសៈពោលដោយអំណាចព្រះអរហត្ត ។ ពិតហើយ ព្រះអរហត្ត លោកថា នេក្ខម្មៈ ព្រោះចេញចាកកិលេសទាំងពួង ហៅថា វិវេក ព្រោះស្ងាត់ចាកកិលេសទាំងនោះឯង ហៅថា ការមិនបៀតបៀន ព្រោះមិនមានការបៀតបៀន ហៅថា ការអស់តណ្ហា ព្រោះកើតឡើងក្នុងទីបំផុតនៃការអស់តណ្ហា ហៅថា ការអស់ឧបាទាន ព្រោះកើតក្នុងទីបំផុតនៃការអស់ឧបាទាន ហៅថា ការមិនវង្វេង ព្រោះមិនមានការវង្វេង ។ ពីរបទថា* **កេវលំ សទ្ធាមត្តកំ** *សេចក្តីថា លោកដ៏មានអាយុនេះ អាស្រ័យគុណត្រឹមតែសទ្ធាសុទ្ធៗ ជ្រាសចាកបដិវេធ គឺមិនលាយឡំដោយបញ្ញាជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង ។*

បទថា **បដิចយំ** *បានដល់ ចម្រើន ដោយធ្វើហើយធ្វើទៀត ។*

បទថា **វីតរាគត្តា** *បានដល់ ជាអ្នកត្រាស់ដឹងព្រះអរហត្ត ពោល គឺ នេក្ខម្ម: ហើយតាំងនៅ ព្រោះរាគ:ជាកិលេសទៅប្រាសហើយ ត្រាស់ដឹងនូវមគ្គនោះឯង អធិប្បាយថា នៅដោយវិហារធម៌ គឺផលសមាបត្តិ គឺជាអ្នកមានចិត្តបង្អោនទៅក្នុងផលសមាបត្តិនោះ សូម្បីក្នុងបទដ៏សេស ក៏មានន័យដូចគ្នា ។*

បទថា **លាភសក្ការសិលោកំ** *បានដល់ ការបានបច្ច័យបួន ១ ភាព ដែលបច្ច័យ ๔ ទាំងនោះ និងគេធ្វើល្អចំពោះ ๑ ការពោលសរសើរ ๑ ។*

បទថា **និกามยมาเนา** *បានដល់ ត្រូវការ គឺប្រាថ្នា ។*

បទថា **បวิเวกาธิมุตฺตา** *សេចក្តីថា ព្យាករអរហត្តយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំ បង្អោនទៅក្នុងវិវេក ។ បទថា* **สีลฑฺตปรามาสำ** *បានដល់ គ្រាន់តែការប្រកាន់ដែលអាស្រ័យសីល និងវត្ត ។ បទថា* **สาราโต ปฏฺาคจฺฉนฺตา** *បានដល់ ដឹងដោយភាពជាខ្លឹមសារ ។ បទថា* **อฆฺาปฏฺาธิมุตฺตา** *សេចក្តីថា ព្យាករអរហត្ត ដែលមិនមានការបៀតបៀន ។ អត្តក្នុងវារ:ទាំងពួង គប្បីជ្រាបដោយន័យនេះ ។ បទថា* **กุสา** *បានដល់ មានកម្លាំង ។*

បទទាំងឡាយថា **เนวสฺสุ จิตฺตำ ปริยาทิยนฺติ** *សេចក្តីថា អារម្មណ៍ទាំងនោះមិនអាចទាក់ទាញចិត្តរបស់ព្រះខីណាស្រពនោះតាំងនៅបាន ។*

បទថា **อมิสฺสีกตำ** *សេចក្តីថា ចិត្តរបស់លោកដែលអារម្មណ៍ធ្វើឲ្យលាយកិលេសមិនបាន ។ អធិប្បាយថា អារម្មណ៍ទាំងឡាយ រមែងធ្វើចិត្តឲ្យជាធម្មជាតលាយដោយកិលេស ព្រោះមិនមានកិលេសទាំងនោះ ទើបចិត្ត*

របស់លោក ឈ្មោះថា អារម្មណ៍ធ្វើឲ្យលាយកិលេសមិនបាន ។

បទថា **ឋិតំ** *បានដល់ តាំងមាំ ។ បទថា* **អនេញ្ជប្បត្តំ** *បានដល់ ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ ។ បទថា* **វយញ្ចសฺสานุបสฺสតิ** *បានដល់ ឃើញទាំងការកើត ទាំងការរលត់នៃចិត្តនោះ ។*

[๕๒] *ពីរបទថា* **เนกฺขมฺมំ อธิมุตฺตสฺส** *បានដល់ ត្រាស់ដឹងនូវអរហត្ត តាំងនៅ ។ ព្រះអរហត្តនោះឯង ព្រះសោណកោឡិវិសត្តេរពោលហើយ ដោយបទដ៏សេសទាំងឡាយ ។ បទថា* **อุจฺจาวจกฺกยสฺส** *ជាឆដ្ឋីវិភត្តិ ប្រើក្នុងអត្ថនៃទុតិយាវិភត្តិ ។*

ពីរបទថា **อสมฺโมหาญฺจ เจตสោ** *បានដល់ ការមិនវង្វេងនៃចិត្តភិក្ខុនោះបង្អោនទៅហើយផង ។ ពីរបទថា* **ติสฺสา อายตนุปฺปาทំ** *បានដល់ ឃើញការកើត និងការរលត់នៃអាយតនៈទាំងឡាយ ។*

បទទាំងឡាយថា **สมฺมา จิตฺตំ วิมุจฺจติ** *សេចក្តីថា ចិត្តរមែងរួចផុតដោយអំណាចផលសមាបត្តិ ព្រោះបដិបទាជាគ្រឿងឃើញច្បាស់នេះ ដោយប្រពៃ គឺតាមហេតុ តាមន័យ បានដល់ បង្អោនទៅក្នុងនិព្វានជាអារម្មណ៍ ។*

បទថា **สนฺตจิตฺตสฺส** *បានដល់ មានចិត្តត្រជាក់ស្ងប់ ។ បទថា* **ตาทิโน** *គឺឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនញាប់ញ័រ ព្រោះមិនកម្រើក ដោយការត្រេកអរ មិនត្រេកអរក្នុងឥដ្ឋារម្មណ៍ និងអនិដ្ឋារម្មណ៍ ។*

[๕๓] *ពីរបទថា* **อญฺญำ พฺยากโรนฺติ** *បានដល់ ព្យាករអរហត្ត ។*

ពីរបទថា **อตฺตา จ วุตฺตา** *សេចក្តីថា ខ្លួនដែលបុគ្គលជនៃដឹងថា ជា*

អរហន្តដោយអត្តណា អត្តនោះ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយពោលហើយ ចំណែកអត្តនៃសូត្រ គប្បីកាន់យកអំពីវណ្ណនានៃសុត្តន្តៈចុះ ។ ពីរបទថា **អត្តា ច អនុបនីតោ** *សេចក្តីថា ទាំងមិនបង្អោនខ្លួនចូលទៅ ដោយអំណាចព្យញ្ជនៈយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំជាអរហន្ត ។*

ច្រើនបទថា **អថ ច បនិធេកច្ចេ មោឃបុរិសា** *សេចក្តីថា ចំណែកមោឃបុរសពួកជទៃ ធ្វើអាកប្បកិរិយាដូចជាសប្បាយរីករាយ ព្យាករអរហត្តផលដែលខ្លួនមិនមាន ធ្វើឲ្យមានដោយហេតុត្រឹមតែវាចា ។*

ពោលអំពី ស្បែកជើង

បទថា **ឯកបលាសិកំ** *បានដល់ មួយជាន់ ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា **អសីតិ សកដវាហោ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ២ រទេះ គប្បីជ្រាបថា ជា ១ វាហៈ ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា **សត្តមាត្តិកញ្ច អនីកំ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា បរិមាណនេះ គឺជីរញ្ជើ ៦ និងជីរឈ្មោល ១ ជាអនីកៈមួយ ៧ អនីកៈដូច្នេះឈ្មោះថា សត្តមាត្តិកអនីកៈ ។ បទថា* **ទិគុណា** *បានដល់ ពីរជាន់ ។ បទថា* **តិគុណា** *បានដល់ ៣ ជាន់ ស្បែកជើងមានជាន់ តាំងអំពី ៤ ជាន់ទៅ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ស្បែកជើងច្រើនជាន់ ។*

[៥៤] បទថា **សព្ពនីលកា** *បានដល់ ខៀវសុទ្ធនោះឯង ។ សូម្បីក្នុងពណ៌ផ្សេងៗ មានលឿងសុទ្ធជាដើម ក៏មានន័យដូចគ្នា ។ បណ្តាស្បែក*

ជើងពណ៌ទាំងនោះ ស្បែកជើងពណ៌ខៀវចាស់ មានពណ៌ដូចពណ៌ផ្កាត្រគៀត ស្បែកជើងលឿង មានពណ៌ដូចផ្កាកណិការ ស្បែកជើងក្រហម មានពណ៌ ដូចផ្កាច្បាស្បែកជើងក្រហមខ្ចី គឺក្រហមទន់ មានពណ៌ដូចចំបើង ស្បែកជើងខ្មៅ មានពណ៌ដូចពណ៌ផ្លែផ្តាំដោះក្របី ស្បែកជើងក្រហមចាស់ មានពណ៌ដូចខ្នងក្អែប ស្បែកជើងក្រហមឆ្នូតៗ មានពណ៌លាយគ្នា ដូចស្វ័កឈើទុំ ក្នុងកុរុន្ទីពោលថា មានពណ៌ដូចផ្កាឈូកក្រហម ។ បណ្តាស្បែកជើងទាំងនេះ ភិក្ខុបានស្បែកជើងប្រភេទណាមួយហើយ យកសំពត់ជូតទឹកថ្នាំបំផ្ងាញពណ៌ចេញ ហើយពាក់ គួរ ។ សូម្បីទម្ងាយពណ៌ត្រឹមតែតិចតួច ក៏គួរដូចគ្នា ។

បទថា **នីលកាឯ្ជិកា** *បានដល់ ស្បែកជើងដែលមានខ្សែប៉ុណ្ណោះពណ៌ខៀវ ។ សូម្បីក្នុងពណ៌ទាំងពួង មានពណ៌លឿងជាដើមមានន័យដូចគ្នា ។ សូម្បីស្បែកជើងដែលមានខ្សែខៀវជាដើមនោះ គប្បីធ្វើឲ្យខូចពណ៌ហើយសឹមពាក់ ។*

បទថា **ឯឡកពទ្ធា** *បានដល់ ស្បែកជើងដែលធ្វើជាប់បន្ទះស្បែកត្រង់ផ្ទៃឡើងមកដើម្បីបិទកែង ។ ស្បែកជើងរបស់អ្នកយោនក: ហៅថា ស្បែកជើងហ៊ុមជាត្រឡោក បានដល់ ស្បែកជើងដែលបិទជើងទាំងអស់ រហូតដល់ស្មង ។*

បទថា **ចាលិគុណ្ឋិមា** *បានដល់ ស្បែកជើងដែលបិទខ្នងជើង បិទត្រឹមតែលើខ្នងប៉ុណ្ណោះ មិនបិទស្មង ។*

បទថា **ឧោទ្ធបុណ្ណិកា** *បានដល់ ស្បែកជើងដែលញាត់ដោយគ ។*

បទថា **តិត្តិរបត្តិកា** *បានដល់ ស្បែកជើងដែលមានខ្សែស្អាត ដូចគ្នា នឹងស្លាបទទា ។ បទថា* **មេណ្ឌវិសាណរង្ជិកា** *បានដល់ ស្បែកជើងដែលធ្វើប្រកបខ្សែមានសណ្ឋានដូចស្នែងកែះ ត្រង់ចុងជើងឆ សូម្បីក្នុងស្បែកជើងដែលមាន ខ្សែដូចស្នែងពពែជាដើម ក៏នយនេះឯង ។ បទថា* **វិច្ឆិកាលិកា** *បានដល់ ស្បែកជើងដែលធ្វើប្រកបខ្សែ មានសណ្ឋានដូចកន្ទុយខ្លួយ ត្រង់ចុងជើងឆទ្បើងនោះឯង ។*

បទថា **មោរបិញ្ឆបរិសិព្វិតា** *បានដល់ ស្បែកជើងដែលដេរត្រង់ផ្ទៃក្តី ត្រង់ខ្សែក្តី ដោយរោមស្លាបក្អែកជំនួសអំបោះ ។*

បទថា **ចិត្រា** *បានដល់ ស្បែកជើងដែលវិចិត្រផ្សេងៗ ។ សូម្បីក្នុងស្បែកជើងទាំងនេះ ភិក្ខុបានស្បែកជើងប្រភេទណាមួយហើយ បើជារបស់ដែលអាចយកវត្ថុដែលមិនគួរទាំងនោះ មានស្បែកស្រោបកែងជាដើមចេញបាន គប្បីយកចេញ ហើយប្រើចុះ ។ តែបើវត្ថុដែលមិនគួរ មានស្បែកបិទកែងជាដើមនោះនៅមាន ត្រូវអាបត្តិទុក្កដដល់ភិក្ខុអ្នកប្រើ ។ ស្បែកជើងដែលធ្វើប្រកបស្បែករាជសីហ៍ ត្រង់ជាយដោយជុំវិញ ដូចអនុវាតក្នុងចីវរ ឈ្មោះថា ស្បែកជើងចំជាយដោយស្បែករាជសីហ៍ ។*

បទថា **ឧលូកចម្មបរិក្ខតា** *បានដល់ ស្បែកជើងដែលចំជាយ ដោយស្បែកសត្វមៀម សូម្បីក្នុងស្បែកជើងទាំងនេះ ប្រភេទណាមួយ គប្បីយកស្បែកនោះចេញ ហើយពាក់ចុះ ។*

[๕๕] *บทว่า* **ฉิทฺทกฺกุ** *ปานดาล่ ๆ ขาดแล้ว ๆ*

บทว่า **ฉาตา** *ปานดาล่ ๆ ไม่ทนต่อการใช้ ๆ*

[๕๖] *บทว่า* **อภิณฺหวนฺทิกสฺส** *ความว่า ภิกษุทั้งหลายย่อมไหว้เนือง ๆ ซึ่งบุคคลใด บุคคลนั้นชื่อว่าผู้ไหว้เนือง ๆ ซึ่งบุคคลนั้น ๆ ด้วยเหตุใด ๆ ในเพราะเหตุนั้น ๆ ในกาลนั้น ๆ ในที่นั้น ๆ ในที่ไหน ๆ ในกาลไหน ๆ ในที่ไหน

មួយដែលជាធំជាង ๑๐ វិស្សាក្តី ភិក្ខុទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថា ជាភិក្ខុល្មមជាឧបជ្ឈាយ៍ កាលភិក្ខុទាំងឡាយមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ មិនពាក់ស្បែកជើងឈានជើរ រមែងត្រូវអាបត្តិដល់ភិក្ខុ ដែលពាក់ស្បែកជើងដើរ ។

[๕๗] ដែលឈ្មោះថា អាពាធជំពៅកើតត្រង់ជើង បានដល់ សាច់ស្រដៀងឫស ជាវត្ថុដុះចេញអំពីផ្ទៃបាតជើង ។

ពោលអំពី ទ្រនាប់ជើង

[๖๐] បទថា **តិណาចาទุกา** *បានដល់ ទ្រនាប់ជើងដែលធ្វើដោយស្មៅប្រភេទណាមួយ ។ បទថា* **ปิลฺลาลจาទุกา** *បានដល់ ទ្រនាប់ជើងដែលធ្វើដោយស្បែកផ្អាវ ទ្រនាប់ជើងដែលធ្វើដោយស្បែកទ្រាំង មិនគួរដូចគ្នា ។ បទថា* **กมลจาទุกา** *បានដល់ ទ្រនាប់ជើងដែលធ្វើដោយស្មៅ ឈ្មោះកមលវណ្ណៈ អាចារ្យពួកខ្លះពោលថា ទ្រនាប់ជើងអំពីស្បូវភ្លាំង ដូច្នេះក៏មាន ។ បទថា* **กมฺพลจาទุกา** *បានដល់ ទ្រនាប់ជើងដែលធ្វើដោយរោមចៀម ។ បទថា* **อสฺสมฺมณียาโย** *បានដល់ ទ្រនាប់ជើងដែលតាំងទុកដោយល្អ លើផ្ទៃរនូត រំកិលមិនបាន ។*

ពោលអំពី យាន

[๖๑] ពីរបទថា **อฏฺฐงฺคตญฺจ ฉุปติ** *បានដល់ ត្រូវអង្គជាតដោយអង្គជាតនោះឯង ។*

ពីរបទថា **ទិគាហោត្វា មារេន្តិ** *បានដល់ សង្កត់ទុកយ៉ាងណែន ឲ្យស្លាប់ក្នុងទឹក ។*

[๖๒] *បទថា* **ឥត្ថិយុត្តេន** *បានដល់ ទឹមដោយគោញី ។ បទថា* **បុរិសន្តរេន** *បានដល់ មានបុរសជាសារថី ។ បទថា* **បុរិសយុត្តេន** *បានដល់ ទឹមដោយគោឈ្មោល ។ បទថា* **ឥត្ថន្តរេន** *បានដល់ មានស្ត្រីជាអ្នកបរ ។ បទថា* **គង្គាមហិយាយ** *បានដល់ ការលេងកីឡាក្នុងស្ទឹងគង្គា និងស្ទឹងមហី ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **បុរិសយុត្តំ មាតវដ្ដកំ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា យានដែលទឹមដោយគោឈ្មោល ទោះមានស្ត្រីជាសារថី ឬមានបុរសជាអ្នកបរក្តី គួរ ។ ឯយានដែលអូសទៅដោយដៃ ស្ត្រីអូសក្តី បុរសអូសក្តី គួរជូចគ្នា ។ បទថា* **យានុគ្ឃាតេន** *សេចក្តីថា កាយទាំងពួងរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងរន្ធើ ព្រោះការរលាក់នៃយាន ការមិនមានផាសុក រមែងចាក់ដោត ព្រោះបច្ច័យនោះ ។ បទថា* **សិវិកំ** *បានដល់ គ្រែស្នែង មានតាំងអង្គុយ ។ បទថា* **ចាដំកី** *បានដល់ សំពត់ដែលគេចងជាប់នឹងឈើសែង ។*

ពោលអំពី ឧច្চាសយន: និងមហាសយនា

[๖๓] *វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា* **ឧច្চាសយនមហាសយនានិ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ទីដេកខ្ពស់នោះ បានដល់ គ្រែដែលលើសប្រមាណ ទីដេកធំនោះ បានដល់ កម្រាលដែលជាអកប្បិយ ។*

ក្នុងអាសន្ទិជាដើម **អាសន្ទិ** នោះ បានដល់ ទីអង្គុយដែលលើសប្រមាណ **បល្លង្ក** នោះ បានដល់ ទីអង្គុយដែលមានជើងវិចិត្រដោយរូបសត្វសាហាវ ។

គោណកៈ នោះ បានដល់ សំពត់ផ្ទាំងធំមានពេមវែង ។ បានឮថា ពេមសំពត់កោជវៈនោះវែងលើស ๔ ធ្នាប់ ។

ចិត្តកៈ នោះ បានដល់ កម្រាលដែលធ្វើដោយពេមចៀមដែលវិចិត្រដោយរូបសត្វសាហាវ ។

បដិកា នោះ បានដល់ កម្រាលពណ៌សធ្វើដោយពេមចៀម ។

បដលិកា នោះ បានដល់ កម្រាលធ្វើដោយពេមចៀម មានរូបផ្កាពាសពេញជាប់គ្នា ដែលតែងហៅថា សំពត់អ្នកដែនយោនកៈ សំពត់ពួកទមិឡ ។

តោលិកា នោះ បានដល់ ពួកដែលញាត់គតាមប្រក្រតីនោះឯង ។

កតកតិកា នោះ បានដល់ កម្រាលដែលធ្វើដោយពេមចៀម វិចិត្រដោយរូបសីហៈ និងខ្លាធំជាដើម ។

ឧទ្ទលោមី នោះ បានដល់ កម្រាលដែលធ្វើដោយពេមចៀម មានពេមតែម្ខាង ជាប៉ៈថា **ឧទ្ទំលោមី** ក៏មាន ។

ឯកន្តលោមី នោះ បានដល់ កម្រាលធ្វើដោយពេមចៀម មានពេមទាំងសងខាង ។

កដិស្សុ នោះ បានដល់ កម្រាលដេកដែលត្បាញដោយសូត្រ រំលេច

ដោយមាស ។

កោសេយ្យ *នោះ បានដល់ សំពត់កម្រាលដេកដែលត្បាញដោយសរសៃសូត្រ រំលេចដោយមាស តែជាសូត្រសុទ្ធប្រើបាន ។*

កុត្តក *នោះ បានដល់ កម្រាលដេកដែលធ្វើដោយរោមចៀម ធំល្មមស្រីរបាំ ១៦ នាក់ឈររាំបាន ។*

ហត្ថត្ថរ *និង* **អស្សត្ថរ** *បានដល់ កម្រាលលើខ្នងដំរី និងខ្នងសេះនោះឯង ហើយក្នុង* **រថត្ថរ** *ក៏មានន័យដូចគ្នា ។*

អជិនបវេណិ *នោះ បានដល់ កម្រាលដែលធ្វើជាជាន់ៗ ដែលដេរត្រួតគ្នាដោយស្បែកខ្លា ដោយទំហំប៉ុនតួគ្រែ ។*

កទលីមិគបវរបច្ចុត្ថរណ *នោះ បានដល់ កម្រាលដេរដ៏ល្អបំផុត បានឮថា ជនទាំងឡាយស្មាច់ស្បែកសំពោចលើសំពត់ស ហើយដេរជាប់គ្នាធ្វើជាកម្រាលនោះ ។*

សឧត្តរច្ឆទំ *នោះ បានដល់ ទីដេកដែលមានពិតានខាងលើដល់ព្រមអធិប្បាយថា ទីដេកដែលបរិបូណ៌ដោយពិតានក្រហម ដែលបាំងខាងលើសូម្បីមានពិតានស មានកម្រាលជាអកប្បិយនៅខាងក្រោម មិនគួរ តែកាលមិនមាន គួរ ។*

ឧភតោលោហិតកូបធាន *នោះ បានដល់ ទីដេកមានខ្នើយក្រហមសងខាងនៃគ្រែ គឺខ្នើយក្បាល ១ ខ្នើយជើង ១ ទីដេកប្រភេទនេះ មិនគួរតែបើខ្នើយមួយ ទោះក្រហមក្តី មានពណ៌ដូចផ្កាឈូកក្តី វិចិត្រក្តី បើប្រកប*

ដោយប្រមាណ ខ្នើយនោះ គួរ ។ ឯខ្នើយធំ ទ្រង់ហាម ។

[๖๕] **ឱចិច្ចាប** បានដល់ កូនខ្លាដំបង ។

[๖๖] បទថា **ឯកមฺหิ យนฺติ** សេចក្តីថា ជនទាំងឡាយប្រើខ្សែស្បែកចងត្រង់ចម្រឹងជញ្ជាំងជាដើម ។

អภินิสีทิตุ សេចក្តីថា (តថាគតអនុញ្ញាត) ដើម្បីកិក្ខុអង្គុយសង្កត់គីផ្អែកបាន ។

[๖๗] វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **តิลาเนน ภิกฺขุนา สชฺฌายเนน** នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា កិក្ខុណាវាប់ថាជាអ្នកអាពាធ មិនពាក់ស្បែកជើង មិនអាចនឹងចូលស្រុកបាន ។

រឿង ព្រះសោណកុដិកណ្ណ

[๖๘] បទថា **กุรรฆเร** បានដល់ ក្នុងស្រុកមានឈ្មោះយ៉ាងនោះ គោចរគាមរបស់ព្រះមហាកច្ចាយន:នោះ ព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលដោយបទថា **กุรรฆเร** នោះ ។ ពីរបទថា **បចฺจเต ปฏฺเต** បានដល់ ត្រង់ក្នុំបបាតជាទីនៅរបស់លោក ព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យ ពោលដោយពីរបទថា **បចฺจเต ปฏฺเต** នោះ ។

បទថា **โสณา** ជាឈ្មោះរបស់ឧបាសកនោះ ។ ឧបាសកនោះទ្រទ្រង់គ្រឿងប្រដាប់ត្រចៀក មានតម្លៃមួយកោដិ ព្រោះដូច្នោះ ទើបគេហៅថា **กุฏิกณฺณ** សេចក្តីថា **โกฏิกณฺณ** ។

บทว่า **ฝกาเสยฺยุ์** *ได้แก่ การเดินของบุคคลผู้เดียว สมจริงดังคำว่า พรหมจริยะ ประกอบด้วยการประกอบเนืองๆ ซึ่งความเพียรเครื่องเผากิเลส ๆ บทว่า* **จาสาธิกำ** *ได้แก่ ยิ่งกว่าสิ่งที่ควรปรารถนา ๆ บทว่า* **ปสาธนียำ** *นี้ เป็นไวพจน์ของบทว่า* **จาสาธิกำ** *นั่นเอง ๆ บทว่า* **อุตฺตม-ทมถสมถำ** *ได้แก่ การฝึกและการสงบ คือปัญญาและสมาธิอันประเสริฐ สมจริงดังคำว่า การสงบกายและสงบจิต ดังนี้ก็ได้ ๆ บทว่า* **ธนฺตำ** *สมจริงดังคำว่า ชื่อว่าฝึกแล้ว เพราะกิเลสเป็นเครื่องเศร้าหมองไม่มี ที่เป็นสัตว์ดุร้ายทั้งหลายก็ไม่มี ที่เป็นสัตว์ดุร้ายก็ตัดขาดไปแล้ว อธิบายว่า เป็นผู้ไม่มีกิเลสแล้ว ๆ บทว่า* **คุตฺตำ** *ได้แก่ เป็นผู้คุ้มครองแล้ว ด้วยการสำรวม คือการระวัง ๆ บทว่า* **ยตินฺทฺริยำ** *ได้แก่ ข่มอินทรีย์แล้ว ๆ บทว่า* **นาคำ** *ได้แก่ ผู้ไม่กลับมาเสพ คือที่ละกิเลสแล้ว ๆ*

บททั้งปวงว่า **ติณฺณำ เม วสฺสานำ อจฺจเยน** *สมจริงดังคำว่า ล่วงไป ๓ ปี นับแต่วันบวชของข้าพเจ้า ๆ ส่วนบทว่า* **อุปสมฺปทำ อลตฺถำ** *สมจริงดังคำว่า ข้าพเจ้าได้อุปสมบทแล้ว ๆ บทว่า* **กณฺหุตฺตรา** *ได้แก่ มีดำเป็นเบื้องบน สมจริงดังคำว่า มีดำเป็นเบื้องบนโดยรอบ ๆ*

บทว่า **โคกณฺฏกมตา** *คือเป็นส่วนของแผ่นดินที่ถูกทำให้พินาศด้วยเขาโค ประมาณเท่าเขาโคที่ยืนอยู่ ได้ยินว่า ฝูงโคเขาเดียวยืนอยู่ในที่ใด ก็ไม่สามารถที่จะรักษาหญ้าในที่นั้นไว้ได้ ที่นั้นเป็นที่ที่ถูกเขาโคทำลายแล้วโดยประการฉะนี้ ๆ*

តិណជាតិទាំងឡាយ មាន ๔ យ៉ាង គឺឯរគុ គឺស្មៅជើងក្អែក ๑ មោរគុ គឺស្មៅកន្ទុយក្ងោក ๑ មជ្ជារុ គឺស្មៅពុកមាត់ឆ្មា ๑ ជន្តុ គឺស្មៅកន្ទុយដីរ ๑ ជនទាំងឡាយ រមែងធ្វើកន្ទេលផែង និងកន្ទេលទន់ដោយស្មៅទាំងនេះ ។

បណ្តាតិណជាតិ ๔ ប្រភេទនោះ ស្មៅឯរគុនោះ បានដល់ ស្មៅខ្លាច ស្មៅខ្លាចនោះជារបស់គ្រោតគ្រាត ស្មៅមោរគុមានចុងពណ៌ក្រហម ទន់ល្អ មានសម្ផស្សសប្បាយ កន្ទេលដែលធ្វើដោយស្មៅមោរគុនោះ កាលដេកហើយ លុះក្រោកឡើង ជារបស់ប៉ោងឡើងបានទៀត ។ ជនទាំងឡាយរមែងធ្វើនូវសំពត់សាជកដោយស្មៅមជ្ជារុ ស្មៅជន្តុមានសណ្ឋានដូចកែវមណី ។

ពីរបទថា **សេនាសនំ បញ្ញាបេសិ** *សេចក្តីថា ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុបានក្រាលពូក ឬកន្ទេលផែង ។ កាលក្រាលហើយ ទើបប្រាប់ដល់ព្រះ-សោណៈថា អ្នកមានអាយុ ព្រះសាស្តាមានបំណងនៅក្នុងទីប្រក់ទីបាំងជាមួយលោក សេនាសនៈសម្រាប់លោកខ្ញុំរៀបចំហើយ ក្នុងព្រះគន្ធកុដិនោះឯង ។*

[๖๙] *ប្រែនបទថា* **បដិភាតុ តំ ภิกฺขุ ธมฺโม ภาสิตุ** *សេចក្តីថា ធម៌ចូរទទួលមុខនាទីចំពោះញាណ ពោល គឺប្តេជ្ញាដើម្បីសូត្រ ។*

បទថា **អដ្ឋកវគ្គิกานิ** *សេចក្តីថា ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុបានសូត្រព្រះសូត្រ ๑๖ សូត្រ មានកាមសូត្រជាដើម ដែលពោលជាអដ្ឋកវគ្គិក:ទាំងនោះ ។ បទថា* **วิสฺสชฺชายิ** *គឺមានអក្ខរៈពីរព្រះវណ្ណំ ។ បទថា* **អเนลคลายิ** *សេចក្តីថា ភាពជាវាចាប្រកបដោយទោស មិនមាន ។*

ពីរបាទគាថាថា **អរិយោ ន រមតិ បាបេ បាបេ ន រមតិ សុចិ** សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា អ្នកស្នាត រមែងមិនត្រេកអរក្នុងបាប ដើម្បីសម្តែងអត្ថវិសេសថា ពិតហើយ បុគ្គលណាប្រកបដោយគុណ គឺធម៌ជាគ្រឿងនៅស្អាតតាមកាយ វាចា និងចិត្ត បុគ្គលនោះ រមែងមិនត្រេកអរក្នុងបាប ព្រោះដូច្នោះ ចំពោះព្រះអរិយៈ ឈ្មោះថា មិនត្រេកអរក្នុងបាប ។

[๗๐] ច្រើនបទថា **អយំ ខ្វស្ស កាលោ** សេចក្តីថា ពេលនេះ ឯងគប្បីជាកាល ។ បទថា **បរិឧស្សិ** បានដល់ ផ្តាំមកហើយ ។

ក្នុងពាក្យនេះថា **អយំ ខ្វស្ស កាលោ ... បរិឧស្សិ** មានពាក្យអធិប្បាយដូច្នេះថា ឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំ ឲ្យខ្ញុំដឹងពាក្យប្រើឯណាមកថា លោកគប្បីទូលរឿងនេះផង រឿងនេះផង វេលានេះ គប្បីជាកាលនៃពាក្យប្រាប់នោះ ណ្ហើយចុះ អញនឹងទូលពាក្យផ្តាំនោះឥឡូវនេះ ។

[๗๑] បទថា **វិនយធរបញ្ចមេន** គឺមានអាចារ្យដែលសូធ្យប្រកាសជាគម្រប់ ๕ ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យថា **អនុជានាមិ ភិក្ខវេ សព្ភបច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ គណាវច្ឆណ្ឌាចារានំ** នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ស្បែកជើងដែលធ្វើដោយស្បែកប្រភេទណាមួយ រៀវស្បែកមនុស្សចេញ រមែងគួរ សូម្បីក្នុងថង់ស្បែកជើង ស្រោមកាំបិត និងស្រោមសោ ក៏មានន័យនេះឯង ។

ពោលអំពីស្បែក

ឯវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **ចម្មានិ អត្តរណានិ** នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា

ភិក្ខុទោះក្រាលស្បែកចៀម និងស្បែកពពែណាមួយ ហើយដេកក្តី អង្គុយក្តី ក៏គួរ ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងស្បែកម្រឹគ គប្បីជ្រាបដូច្នេះ ស្បែកនៃម្រឹគជាតិ គឺទ្រាយ ម្រឹគស្មាន់ ក្តាន់ ឈ្លូស ប្រើស រមាំង ទាំងនេះប៉ុណ្ណោះ គួរ ឯស្បែកនៃ សត្វពួកដទៃ មិនគួរ ។

ស្វា ស្វាខ្មៅ សរភ: សំពោច និងសត្វសាហាវពួកណាមួយ ស្បែក របស់សត្វទាំងនោះ មិនគួរ ។

ក្នុងសត្វទាំងនោះ ដែលឈ្មោះថា សត្វសាហាវ បានដល់ រាជសីហ៍ ខ្លាធំ ខ្លាដំបង ខ្លាឃ្មុំ ខ្លារខិន តែមិនគួរចំពោះសត្វទាំងនេះមួយពួកប៉ុណ្ណោះ ក៏ទេ ឯស្បែករបស់សត្វពួកណា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថាមិនគួរ រៀរសត្វ ទាំងនោះចេញ សត្វទាំងឡាយដ៏សេស ដោយហោចសូម្បីគោ ក្របី ទន្សាយ ឆ្មាជាដើម សរុបទាំងអស់ គប្បីជ្រាបថា សត្វសាហាវដូចគ្នាក្នុងអត្ថនេះ ។ ពិតហើយ ស្បែករបស់សត្វគ្រប់ប្រភេទ មិនគួរ ។

ពាក្យថា **ន តំ តាវ គណ្ហនฺตมฺปิ យาว ន หตฺถំ คจฺฉติ** *សេចក្តីថា ចីវរដែលជនទាំងឡាយនាំមកហើយ តែមិនបានប្រគេនក្តី ចីវរដែលគេផ្ញើមក ឲ្យ តែមិនទាន់បានប្រាប់ជាបណាថា ចីវរកើតឡើងដល់លោកហើយ ដូច្នេះ ក្តី ចីវរនោះនៅមិនទាន់រាប់ថ្ងៃ គឺមិនគួរដើម្បីអធិដ្ឋាន អធិប្បាយថា មិនទាន់ ចូលដល់ការកាន់យក ដែលគួរអធិដ្ឋានជាបនោះ ។ តែចីវរដែលគេនាំមក ប្រគេនហើយក្តី ចីវរដែលផ្ញើទៅឲ្យ និងប្រាប់ហើយក្តី ចីវរដែលភិក្ខុបានឮថា*

កើតហើយក្តី ក្នុងកាលណា ចាប់ពីកាលនោះទៅ ភិក្ខុរមែងបានបរិហារ ១០ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះជូច្នេះឯង ។

ចម្មក្ខន្ធកៈ ចប់

วินยปิฎก

เภสัชขันธกะ

[๗๓] สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหาร ของอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้กรุงสาวัตถี ฯ ครั้งนั้นแล ภิกษุทั้งหลายเป็นไข้อาพาธ (ประมาท) ในสมัยต่อมา[๑] ครั้นถ่ายอุจจาระแล้วก็ถ่ายปัสสาวะรดเข้าอีก ครั้นถ่ายปัสสาวะรดแล้วก็ถ่ายอุจจาระรดเข้าอีก ฯ เพราะเหตุนั้น ภิกษุทั้งหลายนั้น จึงมีกายสกปรก เหม็นโสโครก มีสัมผัสอันน่าเกลียด เป็นไข้ลีบเขียวซูบซีด มีกายอันน้ำอุจจาระและน้ำปัสสาวะรดแล้ว ฯ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทอดพระเนตรเห็นภิกษุทั้งหลายนั้น จึงมีกายสกปรก เหม็นโสโครก มีสัมผัสอันน่าเกลียด เป็นไข้ลีบเขียวซูบซีด มีกายอันน้ำอุจจาระและน้ำปัสสาวะรดแล้ว ครั้นแล้วได้ตรัสเรียกพระอานนทเถระมาตรัสถามว่า ดูกรอานนท์ ในสมัยนี้ เหตุอะไรหนอ จึงเป็นเหตุให้ภิกษุทั้งหลายนี้ มีกายสกปรก เหม็นโสโครก มีสัมผัสอันน่าเกลียด เป็นไข้ลีบเขียวซูบซีด มีกายอันน้ำอุจจาระและน้ำปัสสาวะรดแล้ว ฯ พระอานนท์กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในสมัยนี้ ภิกษุทั้งหลายเป็นไข้อาพาธ (ประมาท) ในสมัยต่อมา ครั้นถ่ายอุจจาระแล้วก็ถ่ายปัสสาวะรดเข้าอีก ครั้นถ่ายปัสสาวะรดแล้วก็ถ่ายอุจจาระรดเข้าอีก เพราะอาพาธนั้น จึงเป็นเหตุให้ภิกษุทั้งหลายนั้น มีกายสกปรก เหม็นโสโครก มีสัมผัสอันน่าเกลียด เป็นไข้ลีบเขียวซูบซีด มีกายอันน้ำอุจจาระและน้ำปัสสาวะรดแล้ว ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ในที่ลับ ได้มีพระดำริดังนี้ว่า ในบัดนี้

๑- *คำว่าในสมัยต่อมานี้ เป็นคำขึ้นต้นของเรื่องต่อไป และเป็นคำลงท้ายของเรื่องก่อน ๆ ฯ*

นี้ พวกภิกษุเกิดอาพาธ (ประมาณ) ในสมัยนั้นแล้ว ปัสสาวะที่ไหลออกไปแล้วก็ไหลกลับเข้ามาอีก ครั้นถ่ายอุจจาระแล้วก็ไหลกลับเข้ามาอีก เพราะอาพาธนั้นแล้ว ได้เป็นภิกษุทั้งหลายนั้นเที่ยวไปมีสรีระซูบซีด มีสรีระเศร้าหมอง มีสรีระเหลืองซีด มีร่างกายปรากฏด้วยเส้นเอ็นทั่วกาย (ตัวเขียว) วัตถุที่เป็นเภสัชก็มี วัตถุที่เขาสันนิษฐานว่าเป็นเภสัชก็มี วัตถุที่ไม่เป็นเภสัชก็มี วัตถุที่ไม่เป็นเภสัชแต่เป็นอาหารของมนุษย์ก็มี วัตถุที่เป็นอาหารแต่ไม่เป็นเภสัชก็มี วัตถุที่ไม่เป็นเภสัชและไม่เป็นอาหารของมนุษย์ก็มี ไม่ทราบว่าวัตถุเป็นอนุญาตของพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่างไร ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบเรื่องนี้แล้ว ตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ได้ยินว่า

ฉาន់ទៅក៏ចង្អោរចេញមកវិញ ព្រោះអាពាធនោះ ទើបបានជាភិក្ខុទាំងនោះ ស្គាំងស្គមសៅហ្មង មានសម្បុរអាក្រក់ កើតជារោគលឿងស្វិតស្វាំង មានខ្លួនរាមដោយសរសៃ វត្ថុខ្លះជាភេសជ្ជៈ វត្ថុខ្លះដែលគេសន្មតថាជាភេសជ្ជៈ វត្ថុខ្លះ ផ្សាយទៅសម្រាប់ជាអាហាររបស់មនុស្សលោក វត្ថុខ្លះ ជាអាហារមិនបាន គ្រោតគ្រោត តើគួរតថាគតអនុញ្ញាតវត្ថុដូចម្តេច ទើបសមគួរជាភេសជ្ជៈដល់ភិក្ខុទាំងឡាយហ្ន៎ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតឯងមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ភេសជ្ជៈទាំង ៥ នេះ គឺទឹកដោះរាវ ๑ ទឹកដោះខាប់ ๑ ប្រេង ๑ ទឹកឃ្មុំ ๑ ស្ករអំពៅ ๑ របស់ទាំងនេះ ជាភេសជ្ជៈផង ដែលគេសន្មតថាជាភេសជ្ជៈផង ផ្សាយទៅសម្រាប់ជាអាហាររបស់មនុស្សលោកផង ជាអាហារមិនបានគ្រោតគ្រោតផង បើដូច្នោះ មានតែតថាគតអនុញ្ញាតភេសជ្ជៈទាំង ៥ នេះដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដើម្បីឲ្យភិក្ខុទទួលក្នុងកាលគួរ បរិភោគក្នុងកាលគួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទទួលភេសជ្ជៈទាំង ៥ នោះក្នុងកាលគួរ បរិភោគក្នុងកាលគួរ ។

[๗๔] សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុទទួលភេសជ្ជៈទាំង ៥ នោះក្នុងកាលគួរ ឆាន់ក្នុងកាលគួរ ។ សូម្បីកោជនដ៏ស្និទ្ធ ក៏មិនត្រូវមាត់[๑] របស់ភិក្ខុទាំងនោះទៅហើយ កុំចាំបាច់និយាយឡើយដល់កោជនប្រក្រតីដែលជាវត្ថុសៅហ្មង ។ ដោយអាពាធ (ប្រមាត់) កើតឡើងក្នុងសរទកាលនោះផង ដោយកត្តដែល

๑- សារត្ថទីបនី និងវិមតិវិនោទនីដីកាថា កោជនទាំងនោះ ក៏ត្រឡប់ទៅជាសៅហ្មង មិនមានឱជារសធ្លាញ់ពីសាវិញ ។

มิនរលួយនេះផង ភិក្ខុទាំងនោះក៏រីងរឹតតែមានខ្លួនស្គាំងស្គមសៅហ្មង មានសម្បុរអាក្រក់ កើតជារោគលឿងស្វិតស្វាំង មានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ ព្រោះហេតុទាំងពីរនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានទតឃើញភិក្ខុទាំងនោះ រីងរឹតតែមានខ្លួនស្គាំងស្គមសៅហ្មង មានសម្បុរអាក្រក់ កើតជារោគលឿងស្វិតស្វាំង មានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ លុះទតឃើញហើយ ក៏ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ ឥឡូវនេះ ហេតុដូចម្តេចបានជាពួកភិក្ខុរីងរឹតតែមានខ្លួនស្គាំងស្គមសៅហ្មង មានសម្បុរអាក្រក់ កើតជារោគលឿងស្វិតស្វាំង មានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុទទួលភេសជ្ជៈទាំង ៥ នោះក្នុងកាលគួរធាន់ក្នុងកាលគួរ សូម្បីភោជនដ៏ស្និទ្ធក៏មិនត្រូវមាត់របស់ភិក្ខុទាំងនោះទៅហើយ កុំចាំបាច់និយាយឡើយដល់ភោជនប្រក្រតីដែលជាវត្តុសៅហ្មង ដោយអាពាធ (ប្រមាត់) ដែលកើតឡើងក្នុងសរទកាលនោះផង ដោយភត្តដែលមិនរលួយនេះផង ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏រីងរឹតតែមានខ្លួនស្គាំងស្គមសៅហ្មង មានសម្បុរអាក្រក់ កើតជារោគលឿងស្វិតស្វាំង មានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ ព្រោះហេតុទាំងពីរនោះ ។ ព្រោះនិទាននេះ ជំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកក្នុងពេលនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទទួលភេសជ្ជៈទាំង ៥ នោះធាន់ក្នុងកាលគួរក៏បាន ក្នុងកាលមិនគួរក៏បាន[1] ។

๑- *កាលគួរ គឺតាំងពីអរុណរះទៅទល់ថ្ងៃត្រង់ ឯកាលមិនគួរនោះ តាំងពីថ្ងៃជ្រេពីត្រង់ទៅទល់នឹងអរុណរះ ។*

[๗๕] สมัยนั้นแล พวกภิกษุมีฉันีเป็นไข้ ถูกความเจ็บไข้ถูกต้องแล้ว ฯ พวกภิกษุกราบทูลเรื่องนี้ แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตยาเป็นเภสัช ๕ อย่าง คือ ยาเปรี้ยว ยาเค็ม ยาเจือกัน ยาดองน้ำมูตรเน่า ยาดองน้ำมูตรโค ที่ภิกษุรับประเคนในกาลควร ฉันในกาลควร ล่วงกาลควรแล้วฉันได้ สำหรับภิกษุผู้ใช้ยาดองน้ำมูตรโคเป็นเภสัชตลอดชีวิต (เป็นสัตตาหกาลิก) ได้[1] ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ยาเปรี้ยวที่ภิกษุรับประเคนในกาลไม่ควร ฉันในกาลไม่ควร ล่วงกาลไม่ควรแล้วฉันไม่ได้ ภิกษุใช้ยาเปรี้ยวนั้น ต้องอาบัติทุกกฏ ๓ ตัว ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ยาเค็มที่ภิกษุรับประเคนในกาลควร แต่ฉันในกาลไม่ควร ล่วงกาลไม่ควรแล้วฉันไม่ได้ ภิกษุใช้ยาเค็มนั้น ต้องอาบัติทุกกฏสองตัว ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ยาเจือกันที่ภิกษุรับประเคนในกาลควร ฉันในกาลควร แต่ล่วงกาลไม่ควรแล้วฉันไม่ได้ ภิกษุใช้ยาเจือกันนั้น ต้องอาบัติทุกกฏตัวหนึ่ง ฯ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ยาดองน้ำมูตรเน่าที่ภิกษุรับประเคนในกาลควร ฉันในกาลควร ล่วงกาลควรแล้วฉันไม่ได้ ภิกษุใช้ยาดองน้ำมูตรเน่านั้น ไม่ต้องอาบัติ ฯ

[๗๖] สมัยนั้นแล พวกภิกษุมีฉันีมีเรื่องต้องถูกความเจ็บไข้ถูกต้องแล้ว ใช้ขี้ผึ้งเป็นเภสัช ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนี้ แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตขี้ผึ้งเป็นเภสัช ๕ อย่าง คือ ขี้ผึ้งหมี ขี้ผึ้งปลา ขี้ผึ้งแกะ ขี้ผึ้งหมู ขี้ผึ้งช้าง

๑- ยาดองน้ำมูตรโคที่ภิกษุรับประเคนแล้ว ๗ วันจึงจะฉันได้ ฯ

មើមរំដេង មើមស្បូវក្លាំង មើមស្មៅក្រវាញជ្រូក ម្យ៉ាងទៀត មើមជខែណា ជាកេសជ្ជៈ មិនផ្សាយទៅ ដើម្បីខាទនីយៈក្នុងខាទនីយៈ មិនផ្សាយទៅដើម្បីភោជនីយៈក្នុងភោជនីយៈ ឲ្យភិក្ខុទទួលមើមទាំងឡាយនោះហើយ រក្សាទុកជរាបទល់អស់បាន កាលបើមានហេតុ ទើបភិក្ខុឆាន់បាន កាលបើគ្មានហេតុទេ ហើយភិក្ខុឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុមានជំងឺ មានសេចក្តីត្រូវការដោយមេរៀជាកេសជ្ជៈដែលកើតអំពីឫស ឬមើម ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតថ្នាំកិន និងកួនថ្នាំកិន ។

[៧៧] សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុមានជំងឺមានសេចក្តីត្រូវការដោយទឹកចត់ជាកេសជ្ជៈ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតទឹកចត់ជាកេសជ្ជៈ គឺទឹកចត់កើតអំពីដើមស្តៅ ទឹកចត់កើតអំពីដើមខ្វែងគង់ ទឹកចត់កើតអំពីដើមអំបែងថ្លៃ ទឹកចត់កើតអំពីល្បីបណ្តូលពេជ្រ ទឹកចត់កើតអំពីដើមទន្ទា ឬថ្ងាន់ ម្យ៉ាងទៀត ទឹកចត់ជខែណាជាកេសជ្ជៈ មិនផ្សាយទៅដើម្បីខាទនីយៈក្នុងខាទនីយៈ មិនផ្សាយទៅដើម្បីភោជនីយៈក្នុងភោជនីយៈ ឲ្យភិក្ខុទទួលទឹកចត់ទាំងនោះ ហើយរក្សាទុកជរាបទល់អស់បាន កាលបើមានហេតុ ទើបភិក្ខុឆាន់បាន កាលបើគ្មានហេតុទេ ហើយភិក្ខុឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[៧៨] សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុមានជំងឺ មានសេចក្តីត្រូវការដោយស្ករឈើជាកេសជ្ជៈ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតស្ងឹកឈើជាភេសជ្ជៈ គឺស្ងឹកស្ពៅ ស្ងឹកខ្ញែងគង់ ស្ងឹកអំបែងថ្លែ ស្ងឹកម្រះព្រៅ ឬជីរលើងលក្ត ស្ងឹកកប្បាស ម្យ៉ាងទៀត ស្ងឹកជនៃណាជាភេសជ្ជៈមិនផ្សាយទៅដើម្បីខាទនីយៈក្នុងខាទនីយៈ មិនផ្សាយទៅដើម្បីភោជនីយៈក្នុងភោជនីយៈ ឲ្យភិក្ខុទទួលស្ងឹកទាំងនោះ ហើយទុកដរាបទល់អស់បាន កាលបើមានហេតុ ទើបភិក្ខុឆាន់បាន កាលបើគ្មានហេតុទេ ហើយភិក្ខុឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๗๙] សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុមានជំងឺមានសេចក្តីត្រូវការដោយផ្លែឈើជាភេសជ្ជៈ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតផ្លែឈើជាភេសជ្ជៈ គឺផ្លែពិលង្គ ផ្លែដីប្ញី ផ្លែម្រេច ផ្លែសម៉ ផ្លែសម៉ពិភេក ផ្លែកន្ធតព្រៃ ផ្លែក្រវាញ ម្យ៉ាងទៀត ផ្លែឈើជនៃណាជាភេសជ្ជៈ មិនផ្សាយទៅដើម្បីខាទនីយៈក្នុងខាទនីយៈ មិនផ្សាយទៅដើម្បីភោជនីយៈក្នុងភោជនីយៈ ឲ្យភិក្ខុទទួលផ្លែឈើទាំងឡាយនោះ ហើយរក្សាទុកដរាបទាល់អស់បាន កាលបើមានហេតុ ទើបភិក្ខុឆាន់បាន កាលបើគ្មានហេតុទេ ហើយភិក្ខុឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๘๐] សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុមានជំងឺមានសេចក្តីត្រូវការដោយជរឈើជាភេសជ្ជៈ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតជរឈើជាភេសជ្ជៈ គឺជរដែលហូរចេញអំពីដើមហិង្គុ ๑ ជរដែលគេយកស្ងឹក និងមែក

ហិង្គុមកម្ញាស់ ๑ ជ័រដែលគេយកតែស្ងឹកហិង្គុតែម្យ៉ាង មកម្ញាស់ ๑ (ជ័រទាំងបីយ៉ាងនេះ ជាជាតិហិង្គុទាំងអស់) ជ័រដែលហូរចេញអំពីត្រួយឈើ ๑ ជ័រដែលហូរចេញអំពីស្ងឹកឈើ ๑ ជ័រដែលគេបេះស្ងឹកឈើយកមកធ្វើ ๑ កំញាន ๑ ម្យ៉ាងទៀត ជ័រឈើដទៃណាដែលជាកេសជ្ជៈមិនផ្សាយទៅដើម្បីខាទនីយៈក្នុងខាទនីយៈ មិនផ្សាយទៅដើម្បីភោជនីយៈក្នុងភោជនីយៈ ឲ្យភិក្ខុទទួលជ័រឈើទាំងនោះ ហើយរក្សាទុកដរាបទល់អស់បាន កាលបើមានហេតុទើបភិក្ខុឆាន់បាន កាលបើគ្មានហេតុទេ ហើយភិក្ខុឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๘๑] សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុមានជំងឺមានសេចក្តីត្រូវការដោយអំបិលជាកេសជ្ជៈ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតអំបិលជាកេសជ្ជៈ គឺអំបិលកើតក្បែរឆ្នេរសមុទ្រ មានបែបដូចជីខ្យាច់ អំបិលមានពណ៌ខ្មៅ (អំបិលប្រក្រតី) អំបិលមានពណ៌សកើតលើក្នំ អំបិលដែលមានពន្លកដុះអំពីផែនដី (អំបិលដែលកើតអំពីអាចម៍ដីមានរសប្រៃ) អំបិលមានពណ៌ក្រហម ដែលគេចម្អិនជាមួយនឹងគ្រឿងសម្ភារៈទាំងពួង ម្យ៉ាងទៀត អំបិលដទៃណាដែលជាកេសជ្ជៈ មិនផ្សាយទៅដើម្បីខាទនីយៈក្នុងខាទនីយៈ មិនផ្សាយទៅដើម្បីភោជនីយៈក្នុងភោជនីយៈ ឲ្យភិក្ខុទទួលអំបិលទាំងនោះ ហើយរក្សាទុកដរាបទល់អស់បាន កាលបើមានហេតុទើបភិក្ខុឆាន់បាន កាលបើគ្មានហេតុទេ ហើយភិក្ខុឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๘๒] សម័យនោះឯង ព្រះវេលដ្ឋសីសៈដ៏មានអាយុ ជាឧបជ្ឈាយ៍

របស់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ កើតបូសធំ ។ ចីវរដែលប្រឡាក់ដោយទឹករំអិល ក៏ជាប់ស្អិតនៅនឹងកាយរបស់ព្រះវេលដ្ឋសីសៈនោះ ។ ពួកភិក្ខុក៏យកទឹកទៅលាបចីវរនោះឲ្យសើមៗ ហើយបកចេញ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់សេនាសនចារិក បានទតឃើញភិក្ខុទាំងនោះកំពុងយកទឹកទៅលាបចីវរទាំងនោះឲ្យសើមៗ ហើយបកចេញ លុះទតហើយ ទ្រង់ចូលទៅកាន់សំណាក់ភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់មានពុទ្ធតម្រាស់នេះនឹងភិក្ខុទាំងនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះមានអាពាធដូចម្តេច ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះវេលដ្ឋសីសៈដ៏មានអាយុនេះកើតបូសធំ ចីវរប្រឡាក់ដោយទឹករំអិលជាប់ស្អិតនៅនឹងកាយ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយយកទឹកមកលាបចីវរទាំងនោះឲ្យសើមៗ ហើយបកចេញ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកក្នុងពេលនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមានអាពាធ គឺកម ឬរមាស់ក្តី បូសតូចក្តី អាពាធទឹករងៃក្តី បូសធំក្តី និងកាយមានក្លិនអាក្រក់ តថាគតអនុញ្ញាតគ្រឿងលម្អិតជាភេសជ្ជៈដល់ភិក្ខុនោះ តថាគតអនុញ្ញាតអាចម៍គោ ដីស្អិត និងកាកនៃគ្រឿងជ្រលក់ដល់ភិក្ខុដែលមានជំងឺ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតត្បាល់ និងអង្រែ ។

[๘๓] សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុមានជំងឺ មានសេចក្តីត្រូវការដោយគ្រឿងលម្អិតជាភេសជ្ជៈដែលគេរែងរួចស្រេចហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាល

ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตกาโฬสำหรับร้อยเครื่องลูบไล้ ฯ (พวกภิกษุมีธุระ) มีเสขกิจต้องทำด้วยเครื่องลูบไล้อันวิเศษเลิศ ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตกาโฬสำหรับร้อยเครื่องสำอาง[1] ฯ

[๘๔] สมัยนั้นแล ภิกษุรูปหนึ่งมีอาพาธเกิดแต่อมนุษย์[2] ฯ อาจารย์อุปัชฌายะของภิกษุนั้น ก็ไม่อาจทำให้ภิกษุนั้นหายจากอาพาธนั้นได้ ฯ ภิกษุนั้นไปสู่ที่ลับแล้วก็สาปแช่ง ถ่มน้ำลายรดด้วย[3] ฯ อาพาธของภิกษุนั้นอันเกิดแต่อมนุษย์นั้นก็กำเริบ ฯ พวกภิกษุกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้สาปแช่ง ถ่มน้ำลายรดด้วย แก่ภิกษุผู้มีอาพาธเกิดแต่อมนุษย์ ฯ

[๘๕] สมัยนั้นแล ภิกษุรูปหนึ่งมีอาพาธเป็นฝี ฯ ภิกษุทั้งหลายช่วยกันจับภิกษุนั้นไปสู่ที่ถ่ายอุจจาระด้วย ปัสสาวะด้วย ฯ พระผู้มีพระภาคเสด็จจากที่พักผ่อนในเวลาเย็นแล้วเสด็จไปสู่วิหารของภิกษุสงฆ์ ได้ทอดพระเนตรเห็นภิกษุทั้งหลายนั้นกำลังช่วยกันจับภิกษุนั้นไปสู่ที่ถ่ายอุจจาระด้วย ปัสสาวะด้วย ครั้นแล้วก็เสด็จเข้าไปหาภิกษุทั้งหลายนั้นถึงที่ประทับนั่งแล้ว ได้ตรัสถามภิกษุทั้งหลายนั้นว่า ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนี้มีอาพาธอะไร ฯ ภิกษุทั้งหลายนั้นกราบทูลว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาค

๑- วัตถุสำหรับร้อยเครื่องลูบไล้มีเหง้าแห่งต้นไม้ที่เรียกว่า กาเฬ ฯ ๒- ฝีที่เกิดขึ้นเพราะอำนาจผี ฯ ๓- ดูเชิงอรรถข้างหน้า ฯ

លោកដ៏មានអាយុនេះមានអាពាធឈឺភ្នែក ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនាំគ្នាគ្រាហ៍កិក្ខុនេះទៅឲ្យបន្ទោបង់ឧច្ចារៈផង បស្សាវៈផង ។ ព្រោះនិទាននេះ ជំណើរនេះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកក្នុងពេលនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតថ្នាំបន្តក់ភ្នែក គឺថ្នាំបន្តក់ភ្នែកមានពណ៌ខ្មៅ (ដែលគេស្ងួដោយគ្រឿងសម្ភារៈទាំងពួង) ថ្នាំបន្តក់ភ្នែកធ្វើពីបារទ (ដែលគេធ្វើដោយគ្រឿងសម្ភារៈផ្សេងៗ) ថ្នាំបន្តក់ភ្នែកដែលកើតក្នុងខ្សែទឹក ជ័រវង់ និងធ្យូង (ដែលគេយកអំពីអណ្តាតប្រទីប) ។ ពួកភិក្ខុមានសេចក្តីត្រូវការដោយវត្ថុដែលយកមកកិនលាយជាមួយគ្នានឹងថ្នាំបន្តក់ភ្នែក ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតខ្ទឹមចន្ទន៍ ខ្ទឹមក្រស្នា ខ្ទឹមក្លាំពាក់ កំញាន និងមើមស្មៅក្រវាញជ្រូក ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុទុកថ្នាំបន្តក់ភ្នែកទាំងឡាយដែលជាមេរ្យក្នុងសៀនទាំងឡាយខ្លះ ក្នុងផ្តិលទាំងឡាយខ្លះ (ថ្នាំបន្តក់ទាំងឡាយនោះ) ច្រឡូកច្រឡំទៅដោយកមេចស្មៅទាំងឡាយខ្លះ ដោយអាចម៍ដីទាំងឡាយខ្លះ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតក្អាក់សម្រាប់ជាក់ថ្នាំបន្តក់ភ្នែក ។ សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុប្រើប្រាស់ក្អាក់សម្រាប់ជាក់ថ្នាំបន្តក់ភ្នែកខ្ពស់និងទាប (គឺមានល្អ មានអាក្រក់) គឺក្អាក់ធ្វើដោយមាស និងក្អាក់ធ្វើដោយប្រាក់ ។ មនុស្សទាំងឡាយពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចជាពួកគ្រហស្ថដែលបរិភោគកាម-

คุณา ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบบังคมทูลเสนาสนะคับแคบ ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรใช้ประโยชน์ผ้าสำหรับปูนอนเป็นหมอนรองศีรษะ ผู้ใดใช้ประโยชน์ ต้องอาบัติทุกกฏ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตผ้าปูนอนทำด้วยฝ้าย ทำด้วยขนแกะ ทำด้วยไหม ทำด้วยป่าน ทำด้วยลูกไม้ ทำด้วยเปลือกไม้ ทำด้วยใบไม้ ทำด้วยหญ้าคา ทำด้วยผ้าเปลือกไม้ ทำด้วยผมคน ทำด้วยขนหางสัตว์ ฯ สมัยนั้น พวกภิกษุไม่ได้ผ้าสำหรับปูนอนเป็นหมอนรองศีรษะ ก็ใช้ท่อนไม้บ้าง ใช้ก้อนดินบ้าง ฯ พวกภิกษุกราบบังคมทูลเสนาสนะคับแคบ ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตหมอนรองศีรษะ ฯ ภิกษุทั้งหลายไม่ทราบว่าเท่าไร ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตหมอนรองศีรษะขนาดคืบหนึ่งกับด้วยคืบโดยรอบ ฯ ภิกษุทั้งหลายไม่ทราบว่าเท่าไร ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตหมอนรองศีรษะขนาดคืบหนึ่งกับด้วยคืบโดยรอบ ฯ สมัยนั้น พวกภิกษุไม่ได้ผ้าสำหรับปูนอนเป็นหมอนรองศีรษะ ก็ใช้ท่อนไม้บ้าง ใช้ก้อนดินบ้าง ฯ พวกภิกษุกราบบังคมทูลเสนาสนะคับแคบ ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตเตียง ฯ เตียงก็ใช้ได้ตามเดิม ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุรื้อเสียก่อนแล้วใช้ ฯ เตียงก็ใช้ได้ตามเดิม ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุรื้อเสียก่อนแล้วใช้ ฯ สมัยนั้น พวกภิกษุต่อเตียงด้วยเท้าสัตว์ร้าย เตียงทั้งหลายก็ไม่สวย ฯ พวกภิกษุกราบบังคมทูลเสนาสนะคับแคบ ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตตั่ง ฯ สมัยนั้น พวกฉัพพัคคีย์ภิกษุใช้ตั่งสูงใหญ่ นั่งทับ คือตั่งทำด้วยมีสายถักด้วยหนังบ้าง ทำด้วยเชือกบ้าง

๑- เป็นเครื่องลาดที่ทำด้วยขนสัตว์ทุกชนิด ก็ควรทั้งนั้น ฯ ๒- คือผ้าที่ใช้ในการทำศพ ได้แก่ ผ้าที่ตัดจากผ้าบังสุกุล ผ้าที่เขาถวายแด่สงฆ์ ผ้าที่เขาทิ้งไว้ที่ป่าช้า ฯ

ខ្លះ ។ ពួកមនុស្សពោលតិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចជាពួកគ្រហស្ថ អ្នកបរិភោគកាមគុណ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវប្រើប្រាស់ចង្ឹះក្លាក់ដ៏ខ្ពស់ និងទាបទេ ភិក្ខុណាប្រើប្រាស់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតចង្ឹះដែលធ្វើដោយឆ្អឹង ធ្វើដោយក្អូក ធ្វើដោយស្នែង ។បេ។ ធ្វើដោយគូទសង្ខ ។ សម័យនោះ ចង្ឹះក្លាក់ក៏ធ្លាក់ទៅលើផែនដីចង្ឹះក្លាក់នោះ ក៏អាក្រក់ មិនស្អាត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតបំពង់សម្រាប់ជាក់ចង្ឹះ ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុរក្សាក្លាក់សម្រាប់ជាក់ថ្នាំបន្តក់ភ្នែកខ្លះ ចង្ឹះក្លាក់ខ្លះ នៅតែនឹងដៃ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតថង់សម្រាប់ជាក់ក្លាក់ ។ ខ្សែយោគរបស់ថង់នោះ ក៏មិនទាន់មាន ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវខ្សែយោគ និងខ្សែសម្រាប់ចង ។

[៨៦] សម័យនោះឯង ព្រះបិលិន្ទវច្ឆត្ថេរដ៏មានអាយុកើតជំងឺក្តៅក្បាល ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតប្រេងសម្រាប់លាបក្បាល ។ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆត្ថេរក៏នៅតែអត់ទ្រាំរោគនោះមិនបាន ។ ពួកភិក្ខុ

ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនត្តកម្ម (គឺការហិត ឬបព្រួកទៅតាមច្រមុះ) ។ ឯថ្នាំសម្រាប់ហិត ឬបព្រួកទៅតាមច្រមុះ ក៏កំពប់ខ្លាយទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតបំពង់សម្រាប់បព្រួកទៅតាមច្រមុះ (គឺបំពង់នត្ត) ។ សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុប្រើប្រាស់បំពង់នត្តដ៏ខ្ពស់ និងទាប គឺបំពង់នត្តធ្វើដោយមាសខ្លះ ធ្វើដោយប្រាក់ខ្លះ ។ ពួកមនុស្សរពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចជាពួកគ្រហស្ថដែលបរិភោគកាមគុណ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវប្រើប្រាស់បំពង់នត្តដ៏ខ្ពស់ និងទាបទេ ភិក្ខុណាប្រើប្រាស់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតបំពង់នត្តដែលធ្វើដោយឆ្អឹង ។បេ។ ធ្វើដោយគូទសង្ខ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបន្តក់ថ្នាំសម្រាប់នត្តទៅមិនស្មើគ្នា[1] ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតបំពង់សម្រាប់នត្តជាគូ[2] ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏នៅតែអត់ទ្រាំមិនបាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត

១- គឺប្រេងដែលចូលទៅតាមច្រមុះនោះមិនស្មើគ្នា ជួនកាលច្រើន ជួនកាលតិច ។ ២- ដើម្បីឲ្យនត្តចូលទៅព្រមគ្នា ។

អនុញ្ញាតឲ្យជក់យកផ្សែង ។ ពួកភិក្ខុក៏យកថ្នាំនោះ មកមូរធ្វើជាបារីហើយ ជក់ទៅ (ក៏ត្រឡប់ទៅជា) ក្តៅក ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវខ្សៀ ។ សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុប្រើប្រាស់ខ្សៀដ៏ខ្ពស់ និងទាប គឺខ្សៀធ្វើដោយមាសខ្លះ ធ្វើដោយប្រាក់ខ្លះ ។ មនុស្សទាំង-ឡាយក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ដូចជាពួកគ្រហស្ថអ្នកបរិភោគកាមគុណ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវប្រើប្រាស់ខ្សៀទាំងឡាយដ៏ខ្ពស់និងទាបទេ ភិក្ខុណាប្រើប្រាស់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតខ្សៀដែលធ្វើដោយឆ្អឹង ។បេ។ ដែលធ្វើដោយគូទសង្ខ ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយមិនបានបិទគ្របខ្សៀទុកសត្វតូចៗ ក៏ចូលទៅក្នុងខ្សៀនោះ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវគម្រប ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុរក្សាខ្សៀនៅតែនឹងដៃ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវថង់សម្រាប់ដាក់ខ្សៀ ។ ឯខ្សៀ និងគម្របក៏ទង្គិចគ្នា ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវថង់ជាគូ ។ ខ្សែយោគរបស់ថង់ ក៏មិនទាន់មាននៅឡើយ ។ ភិក្ខុ

ទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវខ្សែយោគ និងខ្សែសម្រាប់ចង ។

[๘๗] សម័យនោះឯង ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុមានអាពាធកើតអំពីខ្យល់ ។ ពេទ្យទាំងឡាយនិយាយយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុត្រូវស្រូបប្រេង ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុស្រូបប្រេងបាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏លាយទឹកស្រវឹងក្នុងប្រេងដែលស្រូនោះ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុលាយទឹកស្រវឹង ក្នុងប្រេងដែលស្រូបាន ។ សម័យនោះឯង ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុស្រូបប្រេងលាយទឹកស្រវឹងច្រើនពេក ដល់នាំគ្នាផឹកប្រេងនោះទៅក៏ស្រវឹង ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវផឹកប្រេងដែលគេលាយទឹកស្រវឹងច្រើនពេកទេ ភិក្ខុណាផឹក ត្រូវវិនយធរឲ្យភិក្ខុនោះធ្វើតាមធម៌[1] ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រេងស្អុយណាដែលគ្មានពណ៌ គ្មានក្លិន និងគ្មានរសរបស់ទឹកស្រវឹងច្រាកដូឡើងទេ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុផឹកប្រេងដែលគេលាយទឹកស្រវឹងមានសភាពយ៉ាងនោះបាន ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុស្រូបប្រេងលាយទឹកស្រវឹងច្រើនពេក ។ ក្នុងពេលនោះ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ

๑- ត្រូវឲ្យភិក្ខុនោះសម្តែងអាបត្តិបាចិត្តិយៈចេញ ។

ដូច្នេះថា ប្រេងដែលគេលាយនឹងទឹកស្រវឹងច្រើនពេក តើយើងត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេច ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទុកដាក់ប្រេងដែលគេលាយទឹកស្រវឹងច្រើនពេកនោះ ជាថ្នាំរឹត ឬលាបទៅវិញ ។ សម័យនោះឯង ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុមានប្រេងដែលស្រូហើយជាច្រើន ។ តែគ្មានភាជន៍សម្រាប់ដាក់ប្រេង ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតន្លាតុម្ព (គឺកុណ្ឌីទឹក) ទាំង ៣ យ៉ាង គឺតុម្ពធ្វើដោយទង់ដែង ១ តុម្ពធ្វើដោយឈើ ១ តុម្ពធ្វើដោយផ្លែឈើ ១ ។ សម័យនោះឯង ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុកើតរោគខ្យល់ក្នុងអវយវៈ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតសេទកម្ម (ការធ្វើឲ្យចេញញើស) ។ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុក៏នៅតែអត់ទ្រាំមិនបាន ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឆ្អែងដោយស្លឹកឈើ និងមែកឈើផ្សេងៗ ។ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុក៏នៅតែអត់ទ្រាំមិនបាន ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យឆ្អែងធំ[1] ។ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុក៏នៅតែអត់ទ្រាំមិនបាន ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតទឹកដែលគេស្ងោរ

๑- សូមមើលអដ្ឋកថាខាងក្រោម ។

ลายนิ้วสีกเฉลี มีกเฉลีเฉ่งๆ ฯ พระบิลินฺวจฉ์ดีมานอายุก็เนาตีต อต์ทำมินบาน ฯ พระอค์ตาสต์ถา มฺาลภิกขุทังฺลายฺ ตถาคตอนุญาต บนฺบต์ทีก[๑] ฯ

[๘๘] สมัยนานั้น พระบิลินฺวจฉ์ดีมานอายุเกิตโรคขฺลัตุก เสฺลิตกฺนังสนฺทาก์ไดเชิงชาเชิม ฯ ภิกขุทังฺลายฺ กฺราบบงฺคุนฺลเสจกฺตีนุ๋ะ จำพาะพระมานพระภาค ฯ พระอค์ทรงต์ตาสต์ถา มฺาลภิกขุทังฺลายฺ ตถาคตอนุญาตขฺยภิกขุเฉ็ลฌามขฺยฮูรเจญบาน ฯ พระบิลินฺวจฉ์ดีมานอายุก็เนาตีตอต์ทำมินบาน ฯ พวกภิกขุกฺราบบงฺคุนฺลเสจกฺตีนุ๋ะ จำพาะพระดีมานพระภาค ฯ พระอค์ตาสต์ถา มฺาลภิกขุทังฺลายฺ ตถาคตอนุญาตขฺยภิกขุชบ์ยกฌามเจายฺ (จำพงฺ์) สฺนังบาน ฯ

[๘๙] สมัยนานั้น พระบิลินฺวจฉ์ดีมานอายุมานบาทาบก ฯ พวกภิกขุกฺราบบงฺคุนฺลเสจกฺตีนุ๋ะ จำพาะพระดีมานพระภาค ฯ พระอค์ทรงต์ตาสต์ถา มฺาลภิกขุทังฺลายฺ ตถาคตอนุญาตถฺำสมฺราบ์ลาบเชิง ฯ พระบิลินฺวจฉ์ดีมานอายุก็เนาตีตอต์ทำมินบาน ฯ ภิกขุทังฺลายฺกฺราบบงฺคุนฺลเสจกฺตีนุ๋ะจำพาะพระดีมานพระภาค ฯ พระอค์ทรงต์ตาสต์ถา มฺาลภิกขุทังฺลายฺ ตถาคตอนุญาตขฺยภิกขุตาก์ตีงทีกสฺรีง (สมฺราบ์ลาบเชิงขฺยสฺรูล) ฯ

[๙๐] สมัยนานั้น ภิกขุมูยรูบมานอาพาธเกิตพก ฯ พวกภิกขุ

๑- สูมเมิลอฏฐกถาขางกฺราม ฯ

ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតសត្តកម្ម (វះដោយកាំបិត) ។ (ភិក្ខុនោះ) មានសេចក្តីត្រូវការដោយទឹកចត់ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតទឹកចត់ ។ (ភិក្ខុនោះ) មានសេចក្តីត្រូវការដោយមេរ្យាល្ង ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតមេរ្យាល្ង ។ (ភិក្ខុនោះ) មានសេចក្តីត្រូវការដោយជុំសដូវ (សម្រាប់បិទមុខដំបៅ) ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតជុំសដូវ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រូវការដោយសំពត់សម្រាប់រុំដំបៅ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតកំណាត់សំពត់សម្រាប់រុំដំបៅ ។ ដំបៅក៏រមាស់ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុលាងដោយមេរ្យាគ្រាប់ស្ពៃ ។ ដំបៅក៏រីកឡើង ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុចំហុយដំបៅនោះ ។ (លុះចំហុយទៅហើយ) សាច់ក៏ដុះលៀនចេញមក ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុយកទឹកលាយនឹងអំបិលក្រូសមកបង្ហាត់ (ដំបៅនោះចេញ) ។ (លុះបង្ហាត់ទៅហើយ) ដំបៅក៏មិនបានដុះសាច់ឡើង ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតប្រេងសម្រាប់លាបដំបៅ ។ ប្រេងក៏ហៀរហូរចេញ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតសំពត់សម្រាប់បិទប្រេង និងថ្នាំ

รักษาดังเดิมทั้งสิ้น ฯ

[๙๑] สมัยนั้นแล ภิกษุ ๑ รูป ตัดต้นไม้ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนี้ต่อพระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ทรงตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุใช้ประโยชน์ไม้ใหญ่ ๔ อย่าง คือ ร่ม (อาจม์) ๑ ไม้ค้ำ (ไม้เท้า) ๑ เขียง ๑ ตั่ง ๑ ฯ ครั้งนั้น ภิกษุทั้งหลายมีความรังเกียจว่า เราไม่ควรรับประเคนไม้ใหญ่เหล่านี้หรือ หรือว่าควรรับประเคนได้ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนี้ต่อพระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ทรงตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีกัปปิยการก[1] ควรให้กัปปิยการกรับประเคนไม้ใหญ่นั้นแล้วใช้สอยได้ ถ้าไม่มีกัปปิยการก ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุเองตัดแล้วใช้สอยได้ ฯ สมัยนั้นแล ภิกษุ ๑ รูป ผูกตั่งเสร็จ ฯ พวกภิกษุกราบทูลเรื่องนี้ต่อพระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ทรงตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตให้ภิกษุผูกเชือกตั่ง (อาจม์ที่ลาดด้วยหนัง) ฯ ครั้งนั้น ภิกษุทั้งหลายมีความรังเกียจว่า เราไม่ควรรับประเคน (เชือกตั่งนั้น) หรือ หรือว่าควรรับประเคนได้ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนี้ต่อพระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์ทรงตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตอย่างนี้ว่า เมื่อภิกษุเย็บตั่งเสร็จแล้ว (ยังไม่ได้ตัดเชือกที่ร้อยเย็บ) ควรรับประเคนได้

ថ្ងៃមុន) លុះដល់ទៅថ្ងៃស្អែក គួបនោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុបានទទួលរួចហើយ មិនបាច់ទទួលប្រគេនទៀតទេ ។

[๙๒] សម័យនោះឯង ភិក្ខុ ๑ រូបមានអាពាធព្រោះត្រូវថ្នាំស្នេហ៍ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុផឹកទឹកលាយដោយអាចម៍បំណះ[๑] ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុ ๑ រូបមានអាពាធខូចធាតុភ្លើង (កើតរោគមួល) ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុផឹកទឹកក្សុង[๒] ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុ ๑ រូបកើតរោគស្គមលឿង ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឆាន់សម៉ែដែលត្រាំដោយទឹកនោម[๓] ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុ ๑ រូបមានអាពាធគឺខូចសម្បុរ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុធ្វើការលាបដោយគ្រឿងក្រអូបបាន ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូបមានកាយប្រកបដោយរោគទល់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុផឹកថ្នាំបញ្ចុះ ។

๑- ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុយកអាចម៍បំណះដែលជាប់នឹងផាលនង្គ័ល មកលាយនឹងទឹក ហើយផឹក ។ ๒-๓ សូមមើលអដ្ឋកថាខាងក្រោម ។

(ภิกษุเหล่านั้น) มีเสียงต้องการด้วยน้ำอัฏฐบาน ฯ พวกภิกษุกราบทูลเรื่องนั้น แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตน้ำอัฏฐบาน ฯ (ภิกษุเหล่านั้น) มีเสียงต้องการด้วยน้ำต้มเปลือกไม้ที่เขายังไม่ได้ทำให้สุก (คือเขายังไม่ได้ต้มให้เดือดดี) ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตน้ำต้มเปลือกไม้ที่เขายังไม่ได้ทำให้สุก ฯ (ภิกษุเหล่านั้น) มีเสียงต้องการด้วยน้ำต้มเปลือกไม้ที่เขาทำให้สุก (เขาได้ต้มให้เดือดดี) ฯ พวกภิกษุกราบทูลเรื่องนั้น แด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตน้ำต้มเปลือกไม้ที่เขาทำให้สุก ฯ (ภิกษุเหล่านั้น) มีเสียงต้องการด้วยน้ำต้มเปลือกไม้ที่มีขี้เถ้า ฯ พวกภิกษุกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตน้ำต้มเปลือกไม้ที่มีขี้เถ้า ฯ

[๙๓] สมัยนั้นแล พระวินัยธรรมผู้มีอายุให้เขาสร้างกุฏิหญ้าในกรุงราชคฤห์ ประชาชนเป็นอันมากทำการบูชา ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคมาคธเสนิยพิมพิสาร เข้าไปสู่ที่อยู่ของพระวินัยธรรมผู้มีอายุ ครั้นเข้าไปถึงแล้ว ก็ถามพระวินัยธรรมผู้มีอายุ ครั้นถามแล้ว ก็นั่งในที่สมควร ฯ ครั้นพระผู้มีพระภาคมาคธเสนิยพิมพิสารนั่งในที่สมควรแล้ว ก็

ទ្រង់មានព្រះឱង្ការនេះនឹងព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះថេរៈប្រើឲ្យគេធ្វើអ្វី ។ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆឆ្លើយថា បពិត្រមហារាជ អាត្មាភាពឲ្យគេជម្រះញើកភ្នំ ប្រាថ្នានឹងធ្វើទីពួនឬទីជ្រកកោន ។ ស្តេចសួរថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់មានសេចក្តីត្រូវការដោយអារាមិកជន[1] ដែរឬ ។ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆឆ្លើយថា បពិត្រមហារាជ ព្រះដ៏មានបុណ្យមិនទាន់អនុញ្ញាតអារាមិកជននៅឡើយទេ ។ ស្តេចទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ គួរលោកក្រាបទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយមកប្រាប់ខ្ញុំវិញ ។ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុទទួលស្តាប់ព្រះឱង្ការនៃព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារដោយពាក្យថា សូមថ្វាយព្រះពរមហារាជ ។ ព្រះ-បិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុ ក៏បានពន្យល់ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ឲ្យទ្រង់ឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យកព្រម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យត្រេកអរ ដោយពាក្យដ៏ប្រកបដោយធម៌ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ កាលដែលព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុ បានពន្យល់ឲ្យទ្រង់ឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យកព្រម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យត្រេកអរ ដោយពាក្យប្រកបដោយធម៌ រួចហើយ ក៏ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ក្រោយពីនោះមក ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុបានប្រើបម្រើឲ្យទៅកាន់សំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារទ្រង់ មានសេចក្តីប្រាថ្នានឹងប្រគេននូវអារាមិកជន

๑- *មនុស្សដែលស្តេចបានវេរផ្តាច់ឲ្យជាអ្នកថែរក្សាវត្ត (រាជពីរើមហៅថាពលព្រះ) ។*

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេចទៅ ។ ព្រោះនិទាន
នេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅ
ពួកភិក្ខុមកក្នុងពេលនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាត (ឲ្យភិក្ខុ
ទទួល) អាវាមិកជន ។ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ទ្រង់ចូលទៅកាន់
លំនៅព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុជាគម្រប់ពីរជង លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
ថ្វាយបង្គំព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុ ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះ
បាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារទ្រង់គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ទ្រង់មានព្រះឱង្ការ
ដូច្នេះនឹងព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មាន
បុណ្យ ទ្រង់បានអនុញ្ញាតអាវាមិកជនហើយឬ ។ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆឆ្លើយថា
ថ្វាយព្រះពរមហារាជ ។ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារទ្រង់មានព្រះឱង្ការថា
បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ ខ្ញុំព្រះករុណានឹងប្រគេនអាវាមិកជនដល់
លោកម្ចាស់ ។ គ្រានោះឯង ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារទទួលថា នឹង
ប្រគេនអាវាមិកជនដល់ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុ ហើយក៏ទ្រង់ក្រេចទៅ លុះ
យូរមក ទើបបានទ្រង់រឭកឃើញ ក៏មានព្រះឱង្ការហៅមហាមាត្យម្នាក់ ជា
អ្នកសម្រេចរាជការទាំងពួងថា ម្នាលនាយ អាវាមិកជនណាដែលអញទទួល
ថា នឹងប្រគេនដល់លោកម្ចាស់ អាវាមិកជននោះ តើអញបានប្រគេនហើយ
ឬ ។ មហាមាត្យក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គមិនទាន់បាន
ប្រគេនអាវាមិកជនដល់លោកម្ចាស់នៅឡើយទេ ។ ព្រះបាទពិម្ពិសារទ្រង់សួរ
ថា ម្នាលនាយ តាំងពីថ្ងៃនោះមកដល់ឥឡូវនេះ តើយូរប៉ុន្មានរាត្រីហើយ ។

มหามาตฺยโนะปานภาปฺรตีทำงฺคฺยาย (เยีญ) เหีย กำปฺราปปงฺกีทูล พฺระปาทมาคธเสนิยพิมฺพิสาระกฺนุงพเลนาะดูจฺเจะ ปพิตฺรพฺระสมฺมาทิเทพ (เบีกิตตาំงฺคพีถฺงาะมกฌลฺถฺงาะ) จำนวนปฺรุำรยภาตฺรีเหีย ฯ สฺเตจ เรงฺมานพฺระขฺงีฺมาร์ถา มฺนาลนาย เบีดูจฺเจาะ จูรอฺนกงฺคปฺรเคนอาภามิกชน ปฺรุำรยนาก์ดลฺโลกมฺหาสฺจุะ ฯ มหามาตฺยโนะ ทูลสฺนาปฺพฺระขฺงีฺมาร์พฺระ ปาทมาคธเสนิยพิมฺพิสาร ชายพากฺยถา พฺระกรุณาถฺงีวิเสส เหียกำ ปฺรเคนอาภามิกชนปฺรุำรยนาก์ดลฺพฺระปิลินฺทวจฺฉ์มานอายุ ฯ (จาป์ดือม พีโนะมก) สฺรุก (โนะ) กำตាំงโนเชาสฺรุกมูยชายยีฺลก ฯ พวก ชนกำเหาสฺรุกโนะถา อาภามิกคฺราม ๒ะ ปิลินฺทวจฺฉคฺราม ๒ะ ฯ

[๙๔] สมัยโนะงฺง พฺระปิลินฺทวจฺฉ์มานอายุชาตีตุน[๑] กฺนุงสฺรุกโนะ ฯ คฺราโนะงฺง พฺระปิลินฺทวจฺฉ์มานอายุสฺเกกสฺปาง์อำพีพฺรึกเหีย ปฺรชาป์ชายชาตฺร นิงจีวร จูลเตกาน์ปิลินฺทวจฺฉคฺรามเจีมฺปี ปิณฺฑปาต ฯ สมัยโนะงฺง กฺนุงสฺรุกโนะมานลฺเปางมหาสฺเพ ฯ พวกทายก[๒] กำปานปฺรชาป์ขฺนสฺถิตสฺนางชายกมฺรงฺพฺหาเหียเลงมหาสฺเพ ฯ กฺนุงพเลนาะ พฺระปิลินฺทวจฺฉ์มานอายุ ปานคฺราจ์เตปิณฺฑปาตตามลำดาป์ ปฺรกกฺนุงปิลินฺทวจฺฉคฺราม เหียชูลเตกาน์ผฺะอาภามิกชนมฺนาก์ ลุะจูลเต ดลฺเหีย กำคงฺเลีอาสน:เจีลเคกฺราลปฺรเคน ฯ สมัยโนะงฺง ชีตา[๓] รปสฺปฺรพนฺธอาภามิกชนโนะ เบีญพวกทายกชเอปฺรชาป์ขฺนสฺถิต

๑- ชาอฺนกฐาป์จูลเตมกกฺนุงตฺรกูล ฯ ๒- กฺนุงปฺรุส ฯ ๓- กูนสฺรี ฯ

สนาน ដោយកម្រងផ្កា ក៏យំទារថា អ្នកម៉ែ ចូរឲ្យកម្រងផ្កាដល់ខ្ញុំ អ្នកម៉ែ ចូរឲ្យគ្រឿងប្រដាប់ដល់ខ្ញុំ ។ ក្នុងពេលនោះ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុបានពោលពាក្យនេះនឹងប្រពន្ធរបស់អារាមិកជននោះថា ព្រោះហេតុអ្វី បានជាទារិកា[1] នេះយំ ។ ប្រពន្ធរបស់អារាមិកជននោះឆ្លើយថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ទារិកានេះឃើញពួកទារក ដទៃប្រដាប់ខ្លួនស្អិតស្អាងដោយកម្រងផ្កា ក៏យំទារថា អ្នកម៉ែ ចូរឲ្យកម្រងផ្កាដល់ខ្ញុំ អ្នកម៉ែ ចូរឲ្យគ្រឿងប្រដាប់ដល់ខ្ញុំ ដូច្នេះ ឯយើងខ្ញុំទាំងឡាយជាអ្នកកម្សត់ នឹងបានកម្រងផ្កាមកពីណា នឹងបានគ្រឿងប្រដាប់មកពីណា ។ គ្រានោះឯង ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុចាប់យករង្វេលស្មៅមួយហើយនិយាយ ដូច្នេះនឹងប្រពន្ធអារាមិកជននោះថា បើដូច្នោះមានតែនាងចូរបំពាក់រង្វេលស្មៅនេះ លើក្បាលទារិកានេះចុះ ។ ទើបប្រពន្ធអារាមិកជននោះ ក៏ចាប់យករង្វេលស្មៅនោះហើយ បំពាក់លើក្បាលទារិកានោះ ។ រង្វេលស្មៅនោះក៏ក្លាយទៅជាកម្រងផ្កាមាស ល្អល្អះ គួរពិតពិលរមិលមើល ជាទីនាំឲ្យកើតសេចក្តីជ្រះថ្លា ។ ទុកជាខាងក្នុងព្រះរាជវាំងក៏រកកម្រងផ្កាមាសបែបនោះគ្មាន ។ ពួកមនុស្សក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទមាគធ-សេនិយពិម្ពិសារថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ក្នុងផ្ទះអារាមិកជនឯណោះ មានកម្រងផ្កាមាសល្អល្អះ គួរពិតពិលរមិលមើល ជាទីនាំឲ្យកើតសេចក្តីជ្រះថ្លា ទុកជាខាងក្នុងវាំងរបស់ព្រះករុណា ក៏រកកម្រងផ្កាមាសបែបនោះគ្មានដែរ អារាមិកជននោះជាអ្នកកម្សត់ទេ នឹងមានកម្រងផ្កាមាសពីណា ប្រាកដជាវា

๑- ក្អែងស្រី ។

លួចគេមកមិនខានឡើយ ។ ក្នុងវេលានោះ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ទ្រង់ប្រើឲ្យមនុស្សទៅចាប់ចង់ ត្រកូលអាវាមិកជននោះ ។ លុះវេលាព្រឹក ព្រហាមឡើងជាថ្ងៃគម្រប់ពីរ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុស្បែកស្បង់ប្រដាប់ ដោយបាត្រ និងចីវរ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាតឯបិលិន្ទវច្ឆគ្រាម កាលបើត្រាច់ ទៅបិណ្ឌបាតតាមលំដាប់ច្រក ក្នុងបិលិន្ទវច្ឆគ្រាមហើយក៏ចូលទៅរកផ្ទះអាវ-មិកជននោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរពួកមនុស្សដែលនៅជិតខាងថា ត្រកូលអាវាមិកជននេះតើទៅឯណា ។ ពួកមនុស្សដែលនៅជិតខាងឆ្លើយថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ត្រកូលអាវាមិកជន ស្តេចឲ្យចាប់ចង់អស់ទៅហើយ ព្រោះហេតុតែកម្រងផ្កាមាស (ដែលលោកម្ចាស់ឲ្យទៅ) នុ៎ះ ។ ឯព្រះ-បិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុ ក៏ចូលទៅកាន់ព្រះរាជនិវេសន៍ របស់ព្រះបាទមាគធ-សេនិយពិម្ពិសារ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលប្រគេន ។ គ្រានោះ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារចូលទៅរកព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារគង់ក្នុងទីសម គួរហើយ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆដ៏មានអាយុបានថ្វាយព្រះពរដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ ហេតុអ្វី បានជាព្រះអង្គ ឲ្យគេចាប់ចង់ត្រកូលអាវាមិកជនមក ។ ព្រះបាទ ពិម្ពិសារឆ្លើយថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ព្រោះក្នុងផ្ទះអាវាមិកជននោះ មានកម្រង ផ្កាមាសល្អល្អះ គួរពិតពិលរមិលមើល ជាទីនាំឲ្យកើតសេចក្តីជ្រះថ្លា ទុកជា ខាងក្នុងវាំងរបស់ខ្ញុំ ក៏រកកម្រងផ្កាបែបនេះគ្មានដែរ អាវាមិកជននោះ ជា

มนุสฺสกมฺมตฺเต นี้ฉมีกรมฺผามาสพีณา ปฺรากชฺชาวิลุจเคมกมิน ขานเฬีย ฯ คฺราโนะ ปฺระปิลินฺทวจฺฉชีมีนอายุขานอธิฏฺฐานปฺรสาทรปส่ ปฺระขาทมาคธเสนิยพิมฺพิสาร เฮยเทาชามาส (มุยรำเพช) ฯ ปฺรสาท โนะก็กายเทาชามาสสุทฺธ ฯ ปฺระปิลินฺทวจฺฉชีมีนอายุถายปฺระพารสูรยา ปพิตฺรมหาราช มาสเปฺรินเม๊ะเนะ เตียปฺระอคฺคขานมกพีณา ฯ ปฺระขาท พิมฺพิสารเฉฺลยยา ปพิตฺรโลกชีจเมฺริน มาสเนะ จุ๋ชีฉเหยีย เนะชา ฬฺหานุกาพรปส่โลกมูสส่เทเตีย มีนปนฺลูลชูเถาะเหยีย ก็เฮยเคเดาะลีฉ ตฺรกูลอากามิกชโนะเท ฯ

[๙๕] *พูกมนุสฺสขานฌชำณีฉยา ปฺระปิลินฺทวจฺฉชีมีนอายุสแม็ฉ ฬิทฺธาชิหาย ชาอคฺคสิมนุสฺสธมฺมชลปริเสยฺย พฺรมทำฉเสฺดจเหยีย ก็มีน จิตฺตเตฺรกอรเชฺรถา นำคฺนายกเกสชู:ทำฉ ๕ คือทีกเดาะกาว ๑ ทีกเดาะ ขาป ๑ เปฺรฉ ๑ ทีกขุ๋ ๑ สฺการำเพา ๑ มกปฺรเคนปฺระปิลินฺทวจฺฉชีมีน อายุ ฯ ฮปฺระปิลินฺทวจฺฉชีมีนอายุขานลากมกเหยีย ก็แตฉยาตจีเยฉ บณฺการเกสชู:ทำฉ ๕ เกสชู:ณามูย ดีลเลากขานมกๆ (โนะ) ชลปริเสยฺยชาธมฺตา ฯ จำณีกขาฉปริเสยฺยรปส่ปฺระปิลินฺทวจฺฉชีมีน อายุโนะ ชามนุสฺสเลฺวากเปฺริน แตฉยกเกสชู:ทำฉอมฺปาลม๊าน ดีลขูนขานมกๆ ทุกชาก่เพญชาฉขูะ เพญกฺมขูะ เพญสำพจ่แตฺรฉทีกขูะ เพญถฉ่ขูะ เหยียพฺยารทุกกาล่ๆ บงฺจ ฯ เกสชู:ทำฉโนะเหฺวยเหฺวยกำพบ ขูย ฯ กุชิกเดรชาสชายพูกกณฺฑ ฯ พูกมนุสฺสเดียเทาคาน่วิหาร-*

จาริก ทรงเห็นแล้วตรัสถามถึงเรื่องนั้น ครั้นทรงทราบแล้ว จึงรับสั่งให้ประชุมสงฆ์ ตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ได้ยินว่าพวกสมณศากยบุตรเหล่านี้ ฉันของที่ทายกถวายด้วยศรัทธาแล้ว ในเวลาวิกาลไม่ใช่หรือ ? ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลว่า ถูกแล้ว พระพุทธเจ้าข้า ฯ ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรงติเตียนแล้วตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ไฉนพวกภิกษุจึงฉันของที่ทายกถวายด้วยศรัทธาแล้ว ในเวลาวิกาลเล่า การกระทำของพวกเธอนั้นไม่ควรเลย ไม่สมควร ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของคนที่ยังไม่เลื่อมใส ฯ ครั้นทรงติเตียนแล้ว ตรัสพระธรรมกถาโดยปริยายมากมายแล้ว ตรัสกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตเภสัช ๕ อย่างนี้ คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ฯ

*ครั้งนั้นแล ภิกษุทั้งหลายคิดกันว่า พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตเภสัช ๕ อย่างนี้ คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ฯ ภิกษุเหล่านั้นจึงไม่ฉันเภสัชนั้นๆ ในเวลาวิกาลเลย ฯ ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นเมื่อไม่ฉันเภสัชนั้นๆ ในเวลาวิกาล ก็ไม่ได้

มีอายุ ได้เดินเข้าไปหาท่านพระอานนท์ถึงที่อยู่ ครั้นแล้วได้ไหว้ท่านพระอานนท์แล้วนั่งอยู่ ณ ที่สมควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้วได้ถามท่านพระอานนท์ว่า ดูกรท่านอานนท์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าได้ยินมาว่า ท่านเป็นผู้ที่พระผู้มีพระภาคทรงสรรเสริญ ทรงยกย่องว่าเป็นผู้ที่เหล่าวิญญูชนผู้เป็นเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายพึงเข้าไปหาบ่อยๆ ดูกรท่านอานนท์ผู้เจริญ ก็ท่านได้ยินได้ฟังมาอย่างไรว่า ภิกษุทั้งหลายผู้ไม่ทำความเคารพในสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้ ย่อมเป็นผู้ที่ถึงความเสื่อมไปในสิกขาบทนั้นๆ ดูกรท่านอานนท์ผู้เจริญ ก็ท่านได้ยินได้ฟังมาอย่างไรว่า ภิกษุทั้งหลายผู้ไม่ทำความเคารพในสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้ ย่อมเป็นผู้ที่ถึงความเสื่อมไปในสิกขาบทนั้นๆ ท่านพระอานนท์ได้ตอบว่า ดูกรท่านผู้มีอายุ ข้าพเจ้าได้ยินได้ฟังมาเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาคว่า ภิกษุทั้งหลายผู้ไม่ทำความเคารพในสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้ ย่อมเป็นผู้ที่ถึงความเสื่อมไปในสิกขาบทนั้นๆ ดูกรท่านผู้มีอายุ ก็ท่านได้ยินได้ฟังมาอย่างไรว่า ภิกษุทั้งหลายผู้ไม่ทำความเคารพในสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้ ย่อมเป็นผู้ที่ถึงความเสื่อมไปในสิกขาบทนั้นๆ ดูกรท่านอานนท์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าได้ยินได้ฟังมาเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาค

ទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់
ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើសណ្តែកបាយដែលគេចម្អិនហើយ នៅតែ
ជូរឡើងខ្លះទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឆាន់សណ្តែក
បាយ (នោះ) បានតាមសប្បាយ ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូបមាន
អាពាធកើតអំពីខ្យល់ក្នុងពោះ ។ ភិក្ខុនោះ បានផឹកថ្នាំឈ្មោះលោណសោ-
ចិរក:[1] ។ ភិក្ខុនោះក៏ជាត់អាពាធកើតអំពីខ្យល់ក្នុងពោះនោះទៅ ។ ដំណើរ
ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឈឺ ឆាន់ថ្នាំឈ្មោះលោណ-
សោចិរក: (នោះ) បានតាមសប្បាយ ឲ្យភិក្ខុមិនឈឺឆាន់ថ្នាំលាយទឹក
ដោយវិធីប្រើប្រាស់ ដូចទឹក (មានទឹកផ្លែស្វាយជាដើម) បាន ។

[๙๗] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់
បានដល់ទៅក្រុងរាជគ្រឹះ ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅវត្តវេឡុវន-
កលន្ទកនិវាបស្ថាន ក្បែរក្រុងរាជគ្រឹះនោះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគទ្រង់អាពាធកើតអំពីខ្យល់ក្នុងព្រះឧទរ ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ
គិតថា កាលអំពីមុន ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អាពាធកើតអំពីខ្យល់ក្នុងព្រះ
ឧទរ ទ្រង់បានសះស្បើយទៅវិញព្រោះ (សោយ) បបរឈ្មោះតេកដុលា[2]
(លុះគិតដូច្នេះហើយ) ក៏សូមល្ងខ្លះ អង្ករខ្លះ សណ្តែកបាយខ្លះ (បាន

๑- សូមមើលក្នុងអដ្ឋកថាតតិយបារាជិក ។

๒- បបរលាយដោយរបស់បីយ៉ាង គឺល្ងអង្ករ និងសណ្តែក ។

ហើយ) ទុកខាងក្នុងអកប្បិយកុដិដោយខ្លួនឯង ចម្អិនក្នុងអកប្បិយកុដិដោយ ខ្លួនឯង ទើបបង្អោនទៅថ្វាយព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយក្រាបបង្គំទូលថា សូម ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សោយនូវបបរឈ្មោះតេកដុលា ។ ព្រះតថាគតទាំង-ឡាយទ្រង់ជ្រាបនូវហេតុហើយ សួរក៏មាន ទ្រង់ជ្រាបហើយ មិនសួរក៏មាន ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវកាលគួរហើយ សួរក៏មាន ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវកាលគួរ ហើយ មិនសួរក៏មាន ឯព្រះតថាគតទាំងឡាយ ព្រះអង្គតែងសួរតែការណា ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ ការដែលមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ព្រះអង្គ មិនសួរឡើយ ព្រោះព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់បានផ្តាច់បង់នូវកម្មមិនប្រកប ដោយប្រយោជន៍ទាំងឡាយដោយអរិយមគ្គជ្រះស្រឡះហើយ ។ ព្រះពុទ្ធជា ម្ចាស់ដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយរមែងទ្រង់សួរពួកភិក្ខុដោយអាការពីរយ៉ាង គឺ សួរដើម្បីសម្តែងធម៌ម្យ៉ាង ដើម្បីនឹងបញ្ញត្តសិក្ខាបទដល់សាវកទាំងឡាយ ម្យ៉ាង ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមក ហើយ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលអានន្ទ បបរនេះបានមកពីណា ។ ទើបព្រះ អានន្ទដ៏មានអាយុក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះ ពុទ្ធជាម្ចាស់ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បន្ទោសថា ម្នាលអានន្ទ កម្មដែលអ្នកធ្វើនេះ មិនសមគួរ មិនត្រូវទំនង មិនត្រូវបែប មិនជារបស់សមណៈ មិនគប្បី មិន គួរធ្វើទេ ម្នាលអានន្ទ អ្នកឯងមិនសមបើនឹងត្រិះរិះដើម្បីសេចក្តីប្រាថ្នាច្រើន មានសភាពយ៉ាងនេះទេ ម្នាលអានន្ទ អាមិសៈណាដែលភិក្ខុទុកខាងក្នុង (អកប្បិយកុដិ) អាមិសៈនោះ ក៏ទៅជាអកប្បិយៈ (មិនគួរ) ដែរ

อามิสะณาวัฏฏกิกูจะมันอาหารกุนอกปัจจัยกุนดิ อามิสะนันโตะ กีเตวาชา อกปัจจัยะวัฏฏะ อามิสะณาวัฏฏกิกูจะมันโดยอังคะนอง อามิสะนันโตะกีเตวาชาอกปัจจัยะวัฏฏะ พันลอมานันทะ อันตรายวัฏฏนี้ มินวัฏฏนันหังชะนะจันทะกาลวัฏฏกิกูทังหลายมินหังชะนะดอกเลย ฯลฯ ทรงปะโยคะสะแล้วโดย ทรงทำธรรมีกถาแล้วจึงตรัสเรียกกิกูทังหลายมาถามว่า พันลอกิกูทังหลาย กิกูมินควรหังชะนะอามิสะวัฏฏอันเป็นอันโตวัตถุ (ของกินวัฏฏกิกูตุกอาหารกุนอกปัจจัยกุนดิ) อามิสะวัฏฏอันเป็นอันโตปักขะ (ของกินวัฏฏกิกูจะมันกุนอกปัจจัยกุนดิ) อามิสะวัฏฏอันเป็นสามปักขะ (ของกินวัฏฏกิกูจะมันโดยอังคะนอง) เท กิกูทังหลายหังชะนะได้ ตรัสอาบัตติทุกกะดะ ฯ พันลอกิกูทังหลาย แม้กิกูตุกของกินอาหารกุนอกปัจจัยกุนดิดะ จะมันอาหารกุนอกปัจจัยกุนดิดะ จะมันโดยอังคะนองดะ แม้กิกูหังชะนะของกินนันแล้ว ตรัสอาบัตติทุกกะดะแม้ ฯ พันลอกิกูทังหลาย แม้กิกูตุกของกินอาหารกุนอกปัจจัยกุนดิ จะมันอาหารกุนอกปัจจัยกุนดิ แต่ว่าเพื่อพวกอันดับอื่นจะมันให้ แม้กิกูหังชะนะของกินนันแล้ว ตรัสอาบัตติทุกกะดะสองตัว ฯ พันลอกิกูทังหลาย แม้กิกูตุกของกินอาหารกุนอกปัจจัยกุนดิ จะมันอาหารกุนอกปัจจัยกุนดิ แต่กิกูจะมันโดยอังคะนอง กิกูจะมันอาหารกุนอกปัจจัยกุนดิ แต่กิกูจะมันโดยอังคะนอง แม้กิกูหังชะนะของกินนันแล้ว ตรัสอาบัตติทุกกะดะสองตัว ฯ พันลอกิกูทังหลาย แม้กิกูตุกของกินอาหารกุนอกปัจจัยกุนดิ จะมันอาหารกุนอกปัจจัยกุนดิ แต่ว่าเพื่อพวกอันดับอื่นจะมันให้ แม้กิกูหังชะนะของกินนันแล้ว ตรัสอาบัตติทุกกะดะ ๑ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុទុកភោជនខាងក្រៅអកប្បិយកុដិ ចម្អិនខាងក្នុងអកប្បិយកុដិ តែប្រើពួកអ្នកជនៃចម្អិនឲ្យ បើភិក្ខុឆាន់ភោជននោះ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដមួយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុទុកភោជនខាងក្រៅអកប្បិយកុដិ ចម្អិនខាងក្រៅអកប្បិយកុដិ តែភិក្ខុចម្អិនខ្លួនឯង បើភិក្ខុឆាន់ភោជននោះ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដមួយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុទុកភោជនខាងក្រៅអកប្បិយកុដិ ចម្អិនខាងក្រៅអកប្បិយកុដិ តែប្រើពួកជនៃចម្អិនឲ្យ បើភិក្ខុឆាន់ភោជននោះ មិនត្រូវអាបត្តិទេ ។

[๙๘] សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុដឹងថាការចម្អិនខ្លួនឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ហាមហើយ ក៏រង្កៀសក្នុងការចម្អិនថែមទៀត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុចម្អិនថែមទៀតបាន ។

[๙๙] សម័យនោះឯង ក្រុងរាជគ្រឹះកើតទុព្ភិក្ខ (អត់បាយ) ។ មនុស្សទាំងឡាយបាននាំយកអំបិលខ្លះ ប្រេងខ្លះ អង្ករខ្លះ ខាទនីយៈខ្លះ ទៅកាន់អារាម ។ ភិក្ខុទាំងឡាយទុកវត្ថុទាំងនោះខាងក្រៅ (កុដិ) ពួកសត្វតូចៗ[1] នាំគ្នាស៊ីខ្លះ ពួកចោរលួចយកទៅខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទុក (វត្ថុទាំងនោះ) ខាងក្នុងអកប្បិយកុដិបាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ទុក (វត្ថុទាំងនោះ) ខាងក្នុងអកប្បិយកុដិហើយឲ្យគេចម្អិនខាង

๑- សូមមើលអដ្ឋកថាខាងក្រោម ។

ក្រៅ ពួកជនអ្នកស៊ីដែលនាំគ្នាចោមរោមស៊ី ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ មិនស្និទ្ធចិត្ត (ប្រកបដោយសេចក្តីរង្កៀស) ក៏ចេះតែធាន់ទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុចម្អិនខាងក្នុងអកប្បិយកុដិបាន ។ កាលដែលស្រុកអំណត់អត់បាយ ពួកកប្បិយការកជន ក៏នាំយកអាមិសៈអស់ទៅជាច្រើន ប្រគេនតែបន្តិចបន្តួចដល់ពួកភិក្ខុ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុចម្អិនខ្លួនឯងបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទុកអាមិសៈក្នុងអកប្បិយកុដិបាន ឲ្យចម្អិនអាមិសៈក្នុងអកប្បិយកុដិបាន ឲ្យចម្អិនអាមិសៈខ្លួនឯងបាន ។

[๑๐๐] សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូបនៅចាំវស្សាក្នុងដែនកាសី ហើយក៏នាំគ្នាទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះទៅដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវ ក៏រកភោជនសៅហ្មង ឬឧត្តម នឹងធាន់ឲ្យឆ្អែតបរិបូណ៌មិនបាន (ឃើញ) មានតែផ្លែឈើដែលគួរនឹងធាន់ជាច្រើន តែរកបុគ្គលជាកប្បិយការកគ្មាន ។ ភិក្ខុទាំងនោះមានរូបកាយលំបាក ក៏នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគក្នុងវត្តវេឡុវន កលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចក៏អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ ការដែលរីករាយជាមួយនឹងពួកភិក្ខុអាគន្តុកនេះឯង ជាប្រពៃណីរបស់ព្រះពុទ្ធដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយ (គ្រប់ព្រះអង្គ) ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះនឹងភិក្ខុទាំងនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-ឡាយល្មមអត់ទ្រាំសេចក្តីលំបាកបានដែរឬទេ ល្មមញុំាងឥរិយាបថឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលដែរឬទេ អ្នក (រាល់គ្នា) ដើរមកតាមផ្លូវឆ្ងាយមិនលំបាកទេឬ ម្យ៉ាងទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមកអំពីទីណា ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយល្មមធន់ទ្រាំបាន បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយល្មមញុំាងឥរិយាបថឲ្យប្រព្រឹត្តទៅស្រួលបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំង-ឡាយនៅចាំវស្សាក្នុងដែនកាសី ហើយមកកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីគាល់ព្រះអង្គក្នុងទីនេះ លុះមកដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវកកោជនសៅហ្មង ឬខត្តមនឹងធាន់ឲ្យបានឆ្អែតបរិបូណ៌គ្មាន (ឃើញ) មានតែផ្លែឈើដែលគួរនឹងធាន់ជាច្រើនតែរកបុគ្គលជាកប្បិយការក:គ្មាន ហេតុនោះ បានជាខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយមានរូបកាយលំបាកមកតាមផ្លូវឆ្ងាយ ។ ព្រោះនិទាននេះ ជំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (បើភិក្ខុណា) បានឃើញផ្លែឈើដែលគួរនឹងធាន់ក្នុងទីណា តែរកបុគ្គលជាកប្បិយការក:គ្មាន តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យ (ភិក្ខុនោះ) រើសខ្លួនឯង ហើយនាំយកទៅ លុះឃើញបុគ្គលជាកប្បិយការកហើយ ត្រូវដាក់ចុះលើផែនដី ឲ្យកប្បិយការក:ប្រគេនហើយធាន់ចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុទទួលរបស់ឧគ្គហិត គឺវត្ថុដែលភិក្ខុកាន់យកហើយបាន ។

[๑๐๑]*สมัยนั้นแล ประธานสังฆ์ถวายจีวรแด่พราหมณ์ผู้หนึ่ง ฯ ลำดับนั้น พราหมณ์นั้นได้กล่าวอย่างนี้ว่า ถ้าอย่างนั้น ขอประธานสังฆ์จงรับจีวรของข้าพเจ้าเถิด ขอจงถวายแด่สงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ฯ ครั้งนั้น พราหมณ์นั้นได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ได้ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วได้นั่งในที่สมควร ฯ ครั้นพราหมณ์นั้นนั่งในที่สมควรแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่างนี้ว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ขอพระโคดมผู้เจริญจงรับภัตตาหารของข้าพเจ้าในวันพรุ่งนี้ พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ฯ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงรับนิมนต์ด้วยดุษณีภาพ ฯ ครั้งนั้น พราหมณ์นั้นทราบว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับนิมนต์แล้ว ได้ลุกจากที่นั่งหลีกไป ฯ ครั้นราตรีนั้นล่วงไป พราหมณ์นั้นได้สั่งให้จัดแจงขาทนียะ โภชนียะ สัปปิ น้ำมัน เนยใส น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ในนิเวศน์ของตน ฯ ลำดับนั้น พราหมณ์นั้นได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่างนี้ว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ขอพระโคดมผู้เจริญจงทรงทราบกาลเถิด ภัตตาหารเสร็จแล้ว ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงครองผ้าแล้ว ทรงถือบาตรและจีวร เสด็จเข้าไปยังนิเวศน์ของพราหมณ์นั้นแต่เช้าตรู่ ได้ประทับนั่งบนอาสนะที่ปูลาดไว้ ร่วมกับภิกษุสงฆ์ ฯ ครั้งนั้น พราหมณ์นั้นได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ได้ถวายขาทนียะ โภชนียะ สัปปิ น้ำมัน เนยใส น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ด้วยมือของตนเอง ฯ ลำดับนั้น พราหมณ์นั้นได้ทราบว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าเสวยเสร็จ ทรงห้ามภัตรแล้ว ได้นั่งในที่สมควรข้างหนึ่ง ฯ ครั้นพราหมณ์นั้นนั่งในที่สมควรแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่างนี้ว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ขอประธานสังฆ์จงรับจีวรของข้าพเจ้าเถิด ขอจงถวายแด่สงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงอนุโมทนาด้วยคาถาทั้งหลายว่า*

ผู้ใดถวายจีวรแด่ท่านผู้ตรง ผู้ใดถวายจีวรแด่ท่านผู้ไม่ตรง ผู้ใดถวายจีวรแด่สงฆ์ ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุผู้ปฏิบัติ ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุผู้ไม่ปฏิบัติ ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุผู้ปฏิบัติทั้งสองฝ่าย ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุผู้ไม่ปฏิบัติทั้งสองฝ่าย ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุผู้ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติทั้งสองฝ่าย ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุผู้ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติทั้งสองฝ่ายในที่ทั้งปวง ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุณีผู้ปฏิบัติ ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุณีผู้ไม่ปฏิบัติ ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุณีผู้ปฏิบัติทั้งสองฝ่าย ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุณีผู้ไม่ปฏิบัติทั้งสองฝ่าย ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุณีผู้ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติทั้งสองฝ่าย ผู้ใดถวายจีวรแด่ภิกษุณีผู้ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติทั้งสองฝ่ายในที่ทั้งปวง ผู้ใดถวายจีวรแด่ปุถุชนผู้ทุศีล ผู้ใดถวายจีวรแด่ปุถุชนผู้มีศีล ผู้ใดถวายจีวรแด่ปุถุชนผู้ทุศีลและมีศีล ผู้ใดถวายจีวรแด่ปุถุชนผู้มีศีลและทุศีลในที่ทั้งปวง ผู้ใดถวายจีวรแด่พระโสดาบัน ผู้ใดถวายจีวรแด่พระสกทาคามี ผู้ใดถวายจีวรแด่พระอนาคามี ผู้ใดถวายจีวรแด่พระอรหันต์ ผู้ใดถวายจีวรแด่พระปัจเจกพุทธเจ้า ผู้ใดถวายจีวรแด่พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ

*ครั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุโมทนาด้วยคาถาทั้งหลายอย่างนี้แล้ว ได้ทรงลุกจากที่ประทับเสด็จหลีกไป ฯ ลำดับนั้น พราหมณ์นั้นได้ตามเสด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าไปข้างหลัง ฯ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสกะพราหมณ์นั้นว่า ดูก่อนพราหมณ์ ท่านจงถวายแด่สงฆ์ ฯ ครั้งนั้น พราหมณ์นั้นได้ถวายแด่สงฆ์ ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงลุกจากที่ประทับเสด็จหลีกไป ฯ ครั้ง

លោកប្រកែកលែងទទួលទៀត លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សោយស្រេច លែងលូកព្រះហស្តទៅ ក្នុងបាត្រ (ព្រាហ្មណ៍) ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះអង្គុយ នៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយ ធម្មីកថា ហើយទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈយាងចៀសចេញទៅ ។ កាលព្រះ ដ៏មានព្រះភាគយាងចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ព្រាហ្មណ៍នោះក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា អាត្មាអញនិមន្តព្រះភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានមក ដោយមាន បំណងថា នឹងប្រគេនប្រេងល្ងថ្មី និងទឹកឃ្មុំថ្មី ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ប្រេងល្ង និងទឹកឃ្មុំណា ប្រេងល្ងនិងទឹកឃ្មុំនោះ អាត្មាអញក្លេចប្រគេនទៅហើយ បើ ដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញឲ្យគេ នាំយកនូវប្រេងល្ងថ្មី និងទឹកឃ្មុំថ្មីដោយក្រឡ និងក្អមទៅកាន់អារាម ។ ទើបព្រាហ្មណ៍នោះឲ្យគេនាំយកប្រេងល្ងថ្មី និងទឹក ឃ្មុំថ្មីដោយក្រឡ និងក្អមទៅកាន់អារាមហើយ បានចូលទៅរកព្រះដ៏មានព្រះ ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឈរនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះ ឈរនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបាននិមន្តភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយមានបំណងថា នឹងប្រគេនប្រេងល្ងថ្មី និងទឹកឃ្មុំថ្មី ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ប្រេងល្ង និងទឹកឃ្មុំណា ប្រេងល្ង និងទឹកឃ្មុំនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ភ្លេច ប្រគេន សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទទួលយកប្រេងល្ងថ្មី និងទឹកឃ្មុំថ្មីរបស់ខ្ញុំ ព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ អ្នកឯងចូរ

ប្រគេនដល់ភិក្ខុទាំងឡាយចុះ ។ គ្រានោះឯង កាលស្រុកកើតទុព្ភិក្ស (អត់ បាយ) ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ហាមឃាត់វត្ថុបន្តិចបន្តួចខ្លះ[1] ពិចារណាហើយ ហាមឃាត់ខ្លះ[2] ម្យ៉ាងទៀត សង្ឃទាំងអស់ ក៏បានហាមភត្តរួចហើយ ។ ពួកភិក្ខុក៏រង្គៀសហើយ មិនហ៊ានទទួល ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរទទួលចុះ ចូរឆាន់ចុះ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលឆាន់ហើយ ហាមភត្តរួចហើយ ឆាន់កោជនមិនមែនជារបស់ដែលអំពីភិក្ខុឈឺ ឬមិនបានធ្វើ វិនយកម្មដែលគេនាំយកមកអំពីទីដែលគេនិមន្តនោះបាន ។

[๑๐๒] សម័យនោះឯង ត្រកូលឧបដ្ឋាករបស់ឧបនន្ទសក្យបុត្តដ៏មានអាយុបានបញ្ជូនខាទនីយៈទៅដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សង្ឃហើយផ្តាំថា ត្រូវពួកអ្នកឯង បង្ហាញដល់លោកម្ចាស់ឧបនន្ទរួចហើយ សឹមប្រគេនសង្ឃចុះ ។ គ្រានោះឯង ឧបនន្ទសក្យបុត្តដ៏មានអាយុចូលទៅស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ឯមនុស្សទាំងនោះក៏ទៅកាន់អារាមហើយសួរភិក្ខុទាំងឡាយថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់ឧបនន្ទទៅណាហើយ ។ ពួកភិក្ខុប្រាប់ថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ឧបនន្ទសក្យបុត្តដ៏មានអាយុនុ៎ះ ចូលទៅស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាតហើយ ។ មនុស្សទាំងនោះប្រាប់ពួកភិក្ខុថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខាទនីយៈនេះពួកយើងត្រូវបង្ហាញដល់លោកម្ចាស់ឧបនន្ទសិន ហើយសឹមប្រគេនដល់

๑-ក្នុងវិមតិវិនោទនីដីកាថា កាលបើមានទាយកប្រគេនវត្ថុបន្តិចបន្តួច រួចហើយភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ហាមឃាត់មិនទទួលទៀត ។ ๒-ភិក្ខុកំណត់ដឹងថា យើងអាចញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយវត្ថុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ វត្ថុដ៏សល់អំពីនេះចូរបានដល់ភិក្ខុឯទៀតចុះ ហើយក៏ហាមឃាត់មិនទទួល ។

สงฺฆ ฯ พวกภิกฺขุกราบบงฺคំทูลដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ฯ ព្រះ
អង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះអ្នកទាំងឡាយចូរទទួលទុក
ទម្រាំតែឧបនន្ទវិលមកដល់ ฯ លំដាប់នោះ ឧបនន្ទសក្យបុត្តដ៏មានអាយុចូល
ទៅរកត្រកូលទាំងឡាយក្នុងវេលាមុនភត្ត ហើយវិលត្រឡប់មកក្នុងវេលាថ្ងៃ
ពេក ฯ សម័យនោះឯង កាលស្រុកកើតទុព្ភិក្ស (អត់ជាយ) ភិក្ខុទាំង-
ឡាយហាមឃាត់វត្តបន្តិចបន្តួចខ្លះ ពិចារណាហើយ ក៏ហាមឃាត់ខ្លះ ម្យ៉ាង
ទៀត សង្ឃទាំងអស់ក៏បានហាមភត្តរួចហើយ ฯ ពួកភិក្ខុក៏រង្គៀសមិនហ៊ាន
ទទួល ฯ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរទទួល
ចុះ ចូរឆាន់ចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលបរិភោគ
ហើយ ហាមភត្តរួចហើយ ឆាន់ភោជនមិនមែនជារបស់ដែលអំពីភិក្ខុឈឺ ឬ
មិនបានធ្វើវិនយកម្ម ដែលភិក្ខុបានទទួលក្នុងវេលាមុនភត្ត (នោះ) បាន ฯ

[๑๐๓] *គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះតាមសមគួរ*
ដល់ព្រះអធ្យាស្រ័យហើយ យាងចេញទៅកាន់ចារិកនៃក្រុងសាវត្ថី ទ្រង់យាង
ទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ទើបបានទៅដល់ក្រុងសាវត្ថី ฯ បានឮថា ព្រះ
មានព្រះភាគគង់ក្នុងវត្តជេតវនរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថីនោះ ฯ
សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុមានអាពាធក្តៅរោលរាលក្នុងកាយ ฯ
លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុបានចូលទៅរកព្រះសារីបុត្រដ៏
មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយពាក្យនេះនឹងព្រះសារីបុត្រដ៏មាន
អាយុថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ កាលពីមុន លោកមានអាពាធក្តៅជុត

រោលរាលក្នុងកាយ តើលោកបានជាសះស្បើយដោយថ្នាំអ្វី ។ ព្រះសារីបុត្រ
តបថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំបានជាសះស្បើយដោយមើមឈូកនិងក្រអៅឈូក ។
លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុបំបាត់ខ្លួនអំពីវត្តជេតវនហើយ
ទៅប្រាកដទៀបមាត់ស្រះបោក្ខរណី ឈ្មោះមន្ទាកិនីដោយឆាប់រហ័ស ដូចជា
បុរសមានកម្លាំងលាចេញនូវដៃដែលខ្ជួនបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដៃដែលខ្ជួនលា
ចេញ ។ មានជីវ ១ បានឃើញព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ មកអំពី
ចម្ងាយ លុះឃើញហើយបាននិយាយពាក្យនេះនឹងព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មាន
អាយុថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់មហាមោគ្គល្លានមកចុះ
បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់មហាមោគ្គល្លានមកល្អហើយ បពិត្រ
លោកដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់ត្រូវការដោយវត្ថុអ្វី ខ្ញុំបានអ្វីប្រគេនលោកម្ចាស់ ។
ព្រះមហាមោគ្គល្លានតបថា យើងត្រូវការដោយមើមឈូក និងក្រអៅឈូក ។
ទើបជីវនោះបង្គាប់ទៅជីវជទៃថា ម្នាលនាយ បើដូច្នោះអ្នកចូរប្រគេនមើម
ឈូកនិងក្រអៅឈូកដល់លោកម្ចាស់តាមសព្វព្រះហឫទ័យ ។ ឯជីវនោះចុះ
ទៅកាន់ស្រះបោក្ខរណីឈ្មោះមន្ទាកិនីហើយ ជកយកនូវមើមឈូកនិងក្រអៅ
ឈូកដោយប្រមោយហើយ លាងស្អាតរចេចងជាសំណុំ រួចចូលទៅរកព្រះ
មហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ
បំបាត់ខ្លួនពីមាត់ស្រះបោក្ខរណី ឈ្មោះមន្ទាកិនីទៅប្រាកដនៅក្នុងវត្តជេតវន
វិញដោយឆាប់រហ័ស ដូចជាបុរសមានកម្លាំងលាដៃដែលខ្ជួនបត់ចូល ឬបត់
ចូលនូវដៃដែលខ្ជួនលាចេញ ឯជីវនោះបំបាត់ខ្លួនអំពីមាត់ស្រះបោក្ខរណីឈ្មោះ

មន្ទាកិនី ទៅប្រាកដនៅក្នុងវត្តជេតពនដែរ ទើបជំរីនោះបានឲ្យព្រះមហា-មោគ្គល្លានដ៏មានអាយុទទួលមើមឈូកនិងក្រអៅឈូក ហើយក៏បំបាត់ខ្លួនអំពីវត្តជេតវនទៅប្រាកដទៀបមាត់ស្រះបោក្ខរណីឈ្មោះមន្ទាកិនីវិញ ។ ចំណែកព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ក៏ហុចមើមឈូក និងក្រអៅឈូកទៅព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុ ។ ឯព្រះសារីបុត្រមានអាយុ កាលបានឆាន់មើមឈូក និងក្រអៅឈូកហើយ ក៏បានសះជាអាពាធដែលដុតរោលរាលក្នុងកាយ ។ មើមឈូក និងក្រអៅឈូកក៏សល់នៅជាច្រើន ។ សម័យនោះឯង កាលស្រុកកើតទុរ្ភិក្ស (អត់បាយ) ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ហាមឃាត់វត្ថុបន្ទិចបន្ទួចខ្លះ ពិចារណា ហើយក៏ហាមឃាត់ខ្លះ ម្យ៉ាងទៀត សង្ឃទាំងអស់ក៏បានហាមកត្តរួចហើយ ។ ពួកភិក្ខុមានសេចក្តីរង្កៀសក៏មិនហ៊ានទទួល ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរទទួលចុះ ចូរឆាន់ចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែលឆាន់ហើយ ហាមកត្តរួចហើយ ឆាន់កោជនមិនមែនជារបស់ដែលអំពីភិក្ខុឈឺ ឬមិនបានធ្វើវិនយកម្ម ដែលតាំងនៅក្នុងព្រៃ តាំងនៅក្នុងគុម្ពឈូកបាន ។

[๑๐๔] *សម័យនោះឯង ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានវត្ថុសម្រាប់ទំពាស៊ី គឺផ្លែឈើកើតឡើងជាច្រើន តែរកបុគ្គលជាកប្បិយការកៈគ្មាន ។ ពួកភិក្ខុមានសេចក្តីរង្កៀស ក៏មិនហ៊ានឆាន់ផ្លែឈើឡើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឆាន់ផ្លែឈើដែលគ្មានពូជ (ផ្លែឈើខ្វី) និង*

ផ្លែឈើដែលគួរបន្ទុចយកពូជចេញ (ដូចផ្លែខ្នុរជាដើម) សូម្បីគេមិនបានធ្វើឲ្យជាកប្បិយ ក៏គួរ (ឆាន់បាន) ។

[๑๐๕] លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ទៀបក្រុងសាវត្ថីសមគួរដល់ព្រះអធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកក្រុងរាជគ្រឹះ ទ្រង់យាងទៅដោយលំដាប់ទើបបានទៅដល់ក្រុងរាជគ្រឹះ ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងវត្តវេឡុវនកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះនោះឯង ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុ ๑ រូបកើតអាពាធឫសដូងបាត ។ ពេទ្យឈ្មោះអាកាសគោត្របានធ្វើសត្ថកម្ម (កាត់ឬវះឫសដូងបាតនោះ) ដោយកាំបិត ។ ទំនួលពេលនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកសេនាសនៈ ក៏បានយាងទៅកាន់លំនៅរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ពេទ្យឈ្មោះអាកាសគោត្រ បានឃើញព្រះដ៏មាន ព្រះភាគយាងមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញច្បាស់ហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់យាងមកទតវច្ចមគ្គរបស់ភិក្ខុនេះ ដូចជាមាត់សត្វទន្សង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្រះតម្រិះថា មោឃបុរសនេះចំអកឲ្យតថាគតទេតើ ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់យាងត្រឡប់ចាកទីនោះទៅ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបទ្រង់ឲ្យប្រជុំភិក្ខុសង្ឃហើយត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវិហារឯណោះមានភិក្ខុឈឺដែរឬទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ មាន ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឈឺដូចម្តេច ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លោកដ៏មាន

อายุนោះកើតឫសដូងបាត ពេទ្យឈ្មោះអាកាសគោត្រក៏បានធ្វើសត្តកម្មឲ្យ ។ ព្រះពុទ្ធដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើនៃមោឃ-បុរសនោះមិនសមគួរ មិនទំនង មិនសមបែប មិនជារបស់សមណៈ មិនគួរ គប្បី មិនមែនជាកិច្ចត្រូវធ្វើទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មោឃបុរសនោះ មិនគួរនឹងឲ្យគេធ្វើសត្តកម្មក្នុងទីចង្អៀតទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្បែកក្នុងទីចង្អៀត ជារបស់សុខុមល្អិត មានដំបៅសះបានដោយក្រ កម្របុគ្គលនឹងយកកាំបិតទៅរះក្នុងទីចង្អៀតបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើនេះ មិនមែននាំឲ្យជ្រះថ្លាដល់ពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាទេ ។បេ។ លុះទ្រង់តិះដៀលហើយ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនគួរឲ្យគេធ្វើសត្តកម្មក្នុងទីចង្អៀតទេ ភិក្ខុណាឲ្យគេធ្វើ ត្រូវអាបត្តិថុល្លច្ចយ ។ សម័យនោះឯង ឆព្វគ្គិយភិក្ខុគិតគ្នាថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ហាមការធ្វើសត្តកម្មហើយ ទើបឲ្យគេធ្វើវត្តិកម្មវិញ (ការចងរឹតក្បាល ឫសដូងបាតនោះដោយខ្សែ) ។ ពួកភិក្ខុណាមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ។បេ។ ភិក្ខុទាំងនោះពោលទោសតិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុមិនសមបើនឹងឲ្យគេធ្វើវត្តកម្មសោះ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឮថា ពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុឲ្យគេធ្វើវត្តិកម្ម ពិតមែនឬ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ពិតមែន ។បេ។ ព្រះអង្គទ្រង់តិះដៀលហើយ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវឲ្យ

គេធ្វើសត្ថកម្ម ឬវត្ថិកម្ម ក្នុងទីជិតដោយជុំវិញនៃទីចង្អៀត ប្រមាណពីរ ធ្នាប់ទេ ភិក្ខុណាឲ្យគេធ្វើ ត្រូវអាបត្តិថុល្លច្ចយ ។

[๑๐๖] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះសមគួរតាម ព្រះអធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់យាងចេញទៅកាន់ចារិកក្រុងពារាណសី កាល ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏បានដល់ទៅក្រុងពារាណសីនោះ ។ បានឮថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់នៅព្រៃឥសិបតនមិគទាយវន ជិតក្រុង ពារាណសីនោះ ។ គ្រានោះឯង ក្នុងក្រុងពារាណសីមានជន ๒ នាក់ គឺ ឧបាសក ឈ្មោះសុប្បិយ ๑ ឧបាសិកាឈ្មោះសុប្បិយា ๑ ជាអ្នកមាន សេចក្តីជ្រះថ្លា ជាអ្នកឲ្យទាន ជាអ្នកធ្វើការបម្រើសង្ឃ ។ លំដាប់នោះ សុប្បិយាឧបាសិកា បានទៅកាន់វត្តហើយ ដើរចូលទៅគ្រប់វិហារ គ្រប់ទី បរិវេណ ហើយសួរភិក្ខុ ទាំងឡាយថា បពិត្រលោកម្ចាស់ មានលោកម្ចាស់ អង្គណាឈឺខ្លះដែរ លោកម្ចាស់អង្គណាត្រូវការឲ្យខ្ញុំករុណាយករបស់អ្វីមក ប្រគេនដែរឬ ។ វេលានោះឯង ភិក្ខុ ๑ រូប បានផឹកថ្នាំបញ្ចុះ ។ ភិក្ខុនោះក៏ និយាយនឹងសុប្បិយាឧបាសិកាដូច្នេះថា ម្នាលនាង អាត្មាធាន់ថ្នាំបញ្ចុះ អាត្មា ត្រូវការដោយសាច់ដែលមានឱជារស ។ សុប្បិយាឧបាសិកានិយាយថា ល្អ ហើយលោកម្ចាស់ នឹងឲ្យគេយកមកប្រគេន (និយាយដូច្នេះហើយ) បាន ទៅដល់ផ្ទះហើយ ក៏បង្គាប់កូនក្មួយថា ម្នាលនាយ អ្នកចូរទៅ អ្នកចូរដើង(ចូរ ទិញ) នូវសាច់សត្វដែលស្ងាប់ស្រាប់ ។ បុរសនោះ បានទទួលពាក្យ សុប្បិយាឧបាសិកាថា បាទអ្នកម្ចាស់ ហើយក៏ដើរកសាច់អស់ទាំងក្រុង

ពារាណសី មិនបានឃើញសាច់សត្វ ដែលស្ងាប់ស្រាប់ឡើយ ។ បុរសនោះ បានចូលទៅរកសុប្បិយាឧបាសិកា លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយដូច្នេះ នឹងសុប្បិយាឧបាសិកាថា បពិត្រអ្នកម្ចាស់ គ្មានសាច់សត្វដែលស្ងាប់ស្រាប់ទេ ព្រោះថ្ងៃនេះគ្មានគេសម្លាប់សត្វសោះ ។ លំដាប់នោះ សុប្បិយាឧបាសិកា មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលបើភិក្ខុឈឺនេះឯង មិនបានសាច់ដែលមានឱជារសទេ អាពាធក៏រឹងរឹតតែចម្រើនឡើង ឬមួយនឹងធ្វើកាលកិរិយាទៅមិនខាន (ឥឡូវ) អាត្មាអញបានទទួលប្តេជ្ញាថា នឹងប្រគេនសាច់ ដល់ត្រឡប់ជាមិនឲ្យគេយកទៅប្រគេនវិញ កិច្ចនោះ មិនសមគួរដល់អញសោះ ។ សុប្បិយាឧបាសិកាក៏ចាប់យកកាំបិត សម្រាប់ហាន់សាច់ មកអារសាច់ក្លៀ (របស់ខ្លួន) ហើយហុចឲ្យទៅទាសីថា ហ៎ាឯង ចូរយកសាច់នេះទៅចាត់ចែង ហើយយកទៅប្រគេនដល់ភិក្ខុឈឺ ក្នុងវិហារឯណោះចុះ ម្យ៉ាងទៀត (បើមាន) ភិក្ខុណាសួរអញ នាងឯងចូរទូលលោកថា អញឈឺ (និយាយផ្តាំដូច្នេះហើយ) បានរុំក្លៀដោយសំពត់សម្រាប់បង់ក ហើយចូលទៅក្នុងបន្ទប់ដេកលើគ្រែ ។ លំដាប់នោះ សុប្បិយឧបាសក បានទៅកាន់ផ្ទះ ហើយសួរទាសីថា នាងសុប្បិយាទៅណា ។ ទាសីនោះប្រាប់ថា បពិត្រអ្នកម្ចាស់ អ្នកម្ចាស់នោះសម្រាន្តក្នុងបន្ទប់ ។ លំដាប់នោះ សុប្បិយឧបាសកបានចូលទៅរកសុប្បិយាឧបាសិកា លុះចូលទៅដល់ហើយ សួរសុប្បិយាឧបាសិកាយ៉ាងនេះថា ព្រោះហេតុអ្វីបានជានាងដេក ។ សុប្បិយាឧបាសិកាឆ្លើយថា ខ្ញុំឈឺ ។ សុប្បិយឧបាសកសួរថា នាងឈឺអ្វី ។ ទើបសុប្បិយាឧបាសិកាប្រាប់

សេចក្តីនុ៎ះដល់សុប្បិយឧបាសក (ដោយសព្វគ្រប់) ។ លំដាប់នោះ សុប្បិយឧបាសកគិតថា អើហ្ន៎ អស្ចារ្យពេកណាស់ អើហ្ន៎ ចម្លែកពេកណាស់ សុប្បិយាឧបាសិកានេះ ជាស្រីមានសទ្ធាជ្រះថ្លាមែន អម្បាលសាច់របស់ខ្លួន គង់លះបង់បាន ចំណង់បើវត្ថុតិចតួចឯទៀត ឧបាសិកានេះនឹងមិនឲ្យដូចម្តេចបាន គិតដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយខ្ពស់ឡើង បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុប្បិយឧបាសក អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រមទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃនិមន្តទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយការៈស្ងៀម ។ លំដាប់នោះ សុប្បិយឧបាសកបានដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចៀសចេញទៅ ។ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅហើយ សុប្បិយឧបាសកក៏បានតាក់តែងខាទនីយៈ និងភោជនីយាហារដ៏ឧត្តមហើយ ក៏ឲ្យមនុស្សទៅក្រាបបង្គំទូលកាលសមគួរចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពេលសមគួរហើយ ភត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ វេលាព្រឹក ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ ហើយប្រដាប់ដោយចីវរ និងចីវរ យាងទៅកាន់ផ្ទះសុប្បិយ-ឧបាសក លុះយាងទៅដល់ហើយ គង់លើអាសនៈដែលគេរៀបចំថ្វាយ មួយអន្ទើដោយភិក្ខុសង្ឃ ។ វេលានោះ សុប្បិយឧបាសកបានចូលទៅគាល់ព្រះ

ដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយ ឈរក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុប្បិយឧបាសកឈរនៅក្នុងទីសម គួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់មានបន្ទូលសួរដូច្នេះថា នាងសុប្បិយានៅក្នុងទីណា ។ សុប្បិយឧបាសកក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ នាងសុប្បិយាឈឺ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា បើដូច្នោះ (ឲ្យ) នាងសុប្បិយាចូលមក ។ សុប្បិយឧបាសកក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ នាងសុប្បិយាមិនអាចនឹងមកបានទេ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរគ្រាប់នាំយកមក ។ លំដាប់នោះ សុប្បិយឧបាសក បានគ្រាប់សុប្បិយាឧបាសិកានាំមកថ្វាយ ។ និមិត្ត តែព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទតឃើញ (កាលណា) ជំពៅរបស់នាងដែលធំជាងម្ល៉ោះ ក៏ដុះសាច់សះជា មានសម្បុរល្អ មានរោមដុះពេញខ្លើងវិញមួយរំពេច ។ លំដាប់នោះ សុប្បិយឧបាសក និងសុប្បិយាឧបាសិកាបាននិយាយគ្នាថា អើហ្ន៎ អស្ចារ្យពេកណាស់ អើហ្ន៎ ចម្លែកពេកណាស់ ព្រះតថាគតមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន គ្រាន់តែព្រះអង្គទ្រង់បានទតឃើញមួយរំពេច ជំពៅដែលធំជាងម្ល៉ោះ ក៏ដុះសាច់សះជាមានសម្បុរល្អ មានរោមដុះពេញខ្លើងវិញ (អ្នកទាំងនោះ) មានចិត្តរីករាយខ្ពស់ខ្លើង ក៏អង្គាសខាទនីយភោជនីយាហារ (បង្អែមចម្អាប) ដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាដោយដៃខ្លួនឯងចំពោះព្រះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ត្រាតែដល់លោកប្រកែកលែងទទួលទៀត លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សោយស្រេច លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏នាំគ្នាអង្គុយក្នុងទី

สมควร ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคได้ทรงสั่งสุปปิยอุบาสก และสุปปิยาอุบาสิกา ให้เห็นชัดแจ้ง ให้ชื่นใจ ให้อาจหาญ ให้ร่าเริง ด้วยธรรมีกถาแล้ว ก็ทรงลุกจากอาสนะเสด็จไป ฯ

[๑๐๗] ครั้งนั้น ในกาลนั้น ที่ประชุมสงฆ์ได้ประชุมกันแล้ว ทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุรูปใดรู้ เรื่องสุปปิยาอุบาสิกา ฯ ครั้งนั้น ภิกษุรูปหนึ่งกราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ฟังมาแล้ว ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า ดูกรภิกษุ เธอได้ฟังมาแล้วหรือ ฯ ภิกษุนั้นกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ฟังมาแล้ว ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุ เธอได้ให้เขานำยาคูมาแล้วหรือ ฯ ภิกษุนั้นกราบทูลว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ข้าพระองค์ได้ให้เขานำยาคูนั้นมาแล้ว ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุ เธอได้ฉันแล้วหรือ ฯ ภิกษุนั้นกราบทูลว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ข้าพระองค์ได้ฉันแล้ว ฯ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุ เธอได้พิจารณาก่อนฉันหรือ ฯ ภิกษุนั้นกราบทูลว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ข้าพระองค์มิได้พิจารณาก่อนฉัน ฯ พระผู้มีพระภาคทรงตำหนิว่า ดูกรโมฆบุรุษ เธอไม่สมควรมิได้พิจารณาก่อนฉัน ฯ ดูกรโมฆบุรุษ เธอได้ทำให้ศาสนาของเราเสื่อมเสียแล้ว ฯ ดูกรโมฆบุรุษ เธอได้ทำให้ศาสนาของเราเสื่อมเสียแล้ว ฯ ดูกรโมฆบุรุษ เธอได้ทำให้ศาสนาของเราเสื่อมเสียแล้ว ฯ ดูกรโมฆบุรุษ การกระทำของเธอนี้ ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของบุคคลผู้ยังไม่เลื่อมใส ฯลฯ ทรงตำหนิแล้ว ทรงลุกจากอาสนะเสด็จเข้าไปยังวิหาร ฯ

ទាំងឡាយ ពួកមនុស្សដែលមានសទ្ធា មានសេចក្តីជ្រះថ្លា មនុស្សទាំងនោះ សូម្បីតែសាច់របស់ខ្លួនឯង ក៏គង់លះប្រគេនបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវឆាន់សាច់មនុស្សទេ ភិក្ខុណាឆាន់ ត្រូវអាបត្តិថុល្លច្চ័យ ។ ម្យ៉ាងទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនបានពិចារណាជាមុនហើយ មិនត្រូវឆាន់សាច់ទេ ភិក្ខុណាឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๑๐๘] សម័យនោះឯង មានជំរឿរបស់ស្តេចស្លាប់ជាច្រើន ។ ជួនជាវេលាស្រុកអត់បាយ មនុស្សទាំងឡាយនាំគ្នាស៊ីសាច់ជំរឿ ក៏បានប្រគេនសាច់ជំរឿដល់ពួកភិក្ខុដែលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏នាំគ្នាឆាន់សាច់ជំរឿ ។ ពួកមនុស្សពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណសក្យបុត្ត មិនសមបើនឹងហ៊ានឆាន់សាច់ជំរឿសោះ ជំរឿក៏ជាអង្គ (ឃាន) របស់ស្តេច បើស្តេចទ្រង់ជ្រាប មុខជាខ្វាល់នឹងភិក្ខុទាំងនោះមិនខាន ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវឆាន់សាច់ជំរឿទេ ភិក្ខុណាឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង (មាន) សេះរបស់ស្តេចស្លាប់ជាច្រើន ។ ជួនជាវេលាស្រុកអត់បាយ មនុស្សទាំងឡាយនាំគ្នាស៊ីសាច់សេះ ក៏បានប្រគេនសាច់សេះដល់ពួកភិក្ខុដែលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏នាំគ្នាឆាន់សាច់សេះ ។ ពួកមនុស្សពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណសក្យបុត្តមិនសមបើនឹងហ៊ានឆាន់សាច់សេះទេ ព្រោះសេះជាអង្គ (ឃាន) របស់ស្តេចដែរ បើស្តេចទ្រង់ជ្រាប មុខជាខ្វាល់នឹងភិក្ខុទាំងនោះមិនខាន ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំ

ទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវឆាន់សាច់សេះទេ ភិក្ខុណាឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង វេលាស្រុកអត់បាយ មនុស្សទាំងឡាយនាំគ្នាស៊ីសាច់ឆ្កែ ក៏បានប្រគេនសាច់ឆ្កែដល់ពួកភិក្ខុដែលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏នាំគ្នាឆាន់សាច់ឆ្កែ ។ ពួកមនុស្សពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណសក្យបុត្តមិនសមបើនឹងហ៊ានឆាន់សាច់ឆ្កែសោះ ព្រោះឆ្កែជាសត្វគួរខ្ពើមរអើម ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវឆាន់សាច់ឆ្កែទេ ភិក្ខុណាឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ពេលស្រុកអត់បាយ មនុស្សទាំងឡាយស៊ីសាច់ពស់ ក៏បានប្រគេនសាច់ពស់ដល់ពួកភិក្ខុដែលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏នាំគ្នាឆាន់សាច់ពស់ ។ ពួកមនុស្សពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ពួកសមណសក្យបុត្តមិនសមបើនឹងហ៊ានឆាន់សាច់ពស់សោះ ព្រោះពស់ជាសត្វគួរខ្ពើមរអើម ។ ចំណែកខាងស្តេចនាគឈ្មោះសុបស្ស បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុបស្សនាគរាជឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាគទាំងឡាយជាសត្វគ្មានសទ្ធា គ្មានសេចក្តីជ្រះថ្លាទេ ក្រែងពួកនាគទាំងនោះបៀតបៀនភិក្ខុទាំងឡាយខ្លះមិនខាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមអង្វរ សូមកុំឲ្យលោកម្ចាស់ទាំងឡាយឆាន់

สาច់ពស់ឡើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគញុំាងសុបស្សនាគរាជឲ្យ ឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ។ លុះសុបស្សនាគរាជដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់ យកតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏ មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណចៀសចេញទៅ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាហើយ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវឆាន់សាច់ពស់ទេ ភិក្ខុណាឆាន់ ត្រូវអាបត្តិ ទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ពួកព្រានសម្លាប់សត្វសីហៈ ហើយស៊ីសាច់ សីហៈ ក៏បានប្រគេនសាច់សីហៈដល់ពួកភិក្ខុដែលគ្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ។ ពួក ភិក្ខុឆាន់សាច់សីហៈហើយ ក៏ទៅនៅក្នុងព្រៃ ។ ពួកសត្វសីហៈ ធុំក្លិនសាច់ សីហៈ ក៏សម្លាប់ភិក្ខុជាច្រើន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះ ព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវ ឆាន់សាច់សីហៈទេ ភិក្ខុណាឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ពួក ព្រានសម្លាប់ខ្លាធំ ហើយស៊ីសាច់ខ្លាធំ ក៏បានប្រគេនសាច់ខ្លាធំដល់ពួកភិក្ខុ ដែលគ្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ។ ពួកភិក្ខុឆាន់សាច់ខ្លាធំហើយទៅនៅក្នុងព្រៃ ។ ពួកខ្លាធំបានធុំក្លិនសាច់ខ្លាធំ ក៏សម្លាប់ភិក្ខុជាច្រើន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំ ទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវឆាន់សាច់ខ្លាធំទេ ភិក្ខុណាឆាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ សម័យនោះឯង ពួកព្រានសម្លាប់ខ្លាដំបង ហើយស៊ីសាច់ខ្លាដំបង ក៏បាន

ประเคนสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์ ๆ ภิกษุทั้งหลายฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์แล้ว ก็นอนในที่ต่าง ๆ ๆ ภิกษุทั้งหลายฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์แล้ว ก็มากด้วยการนอน ๆ ภิกษุทั้งหลายกราบบังคมทูลเสด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์ ภิกษุใดฉัน ต้องอาบัติทุกกฏ ๆ สมัยนั้นแล พวกพราหมณ์สำหรับสัตว์กินน้ำ ๆ ก็ประเคนสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์ ๆ ภิกษุทั้งหลายฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์แล้ว ก็นอนในที่ต่าง ๆ ๆ ภิกษุทั้งหลายฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์แล้ว ก็มากด้วยการนอน ๆ ภิกษุทั้งหลายกราบบังคมทูลเสด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์ ภิกษุใดฉัน ต้องอาบัติทุกกฏ ๆ สมัยนั้นแล พวกพราหมณ์สำหรับสัตว์กินน้ำ ๆ ก็ประเคนสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์ ๆ ภิกษุทั้งหลายฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์แล้ว ก็นอนในที่ต่าง ๆ ๆ ภิกษุทั้งหลายฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์แล้ว ก็มากด้วยการนอน ๆ ภิกษุทั้งหลายกราบบังคมทูลเสด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์ ภิกษุใดฉัน ต้องอาบัติทุกกฏ ๆ

สุปปิยกาณาวาร:ที่ ๒ จบ

[๑๐๙] คราวนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ในกรุงพาราณสี สมควรตามพระอัธยาศัยแล้ว ก็เสด็จจาริกไปยังกรุงเวสาลี โดยลำดับ ๆ ท่านพระอานนท์ได้ทราบข่าวว่า ได้ยินว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จจาริกไปยังกรุงเวสาลี โดยลำดับ ๆ ครั้นแล้วได้ไปยังกรุงเวสาลี ๆ ได้เห็นพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับนั่งในที่แจ้ง ๆ ครั้นแล้วได้ปูอาสนะถวายพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับนั่งบนอาสนะที่ปูถวายแล้ว ๆ ได้ล้างพระบาทของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ๆ ได้นั่งในที่สมควรข้างหนึ่ง ๆ ครั้นนั่งแล้วได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ได้ยินว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จจาริกไปยังกรุงเวสาลี โดยลำดับ ๆ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงทรงรับสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์ ๆ ภิกษุทั้งหลายฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์แล้ว ก็นอนในที่ต่าง ๆ ๆ ภิกษุทั้งหลายฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์แล้ว ก็มากด้วยการนอน ๆ ภิกษุทั้งหลายกราบบังคมทูลเสด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์ ภิกษุใดฉัน ต้องอาบัติทุกกฏ ๆ สมัยนั้นแล พวกพราหมณ์สำหรับสัตว์กินน้ำ ๆ ก็ประเคนสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์ ๆ ภิกษุทั้งหลายฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์แล้ว ก็นอนในที่ต่าง ๆ ๆ ภิกษุทั้งหลายฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์แล้ว ก็มากด้วยการนอน ๆ ภิกษุทั้งหลายกราบบังคมทูลเสด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่ควรฉันสาช่ายังมัธยมัคคตภิกษุผู้ถือเสนาสนะอันเหลือ ๆ ของสงฆ์ ภิกษุใดฉัน ต้องอาบัติทุกกฏ ๆ

ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ប្រមាណមួយពាន់ពីរយហាសិបរូប ។ សម័យ នោះឯង ពួកមនុស្សអ្នកជនបទបានផ្ទុកអំបិលខ្លះ ប្រេងខ្លះ អង្ករខ្លះ ខាទនីយៈ ខ្លះ ក្នុងរទេះទាំងឡាយហើយ ក៏បរទៅតាមក្រោយៗ ភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជា ប្រធាន ។ ពួកមនុស្សអ្នកស៊ីដែលប្រមាណជ្រុំរយនាក់ ក៏គិតគ្នាថា (បើ) ពួកយើងបានលំជាប់ (វេន) នៃភត្តក្នុងកាលណា នឹងធ្វើភត្តក្នុងកាល នោះ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកតាមលំជាប់ ក៏ បានទៅដល់អន្ធកវិន្ទប្រទេសនោះ ។ លំជាប់នោះ កាលព្រាហ្មណ៍ម្នាក់មិន បានលំជាប់ (វេន) នៃភត្ត ក៏មានសេចក្តីរិះគិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបាន ដើរតាមភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ជាង ២ ខែហើយ ដោយប៉ងថា បើ អាត្មាអញបានលំជាប់ (វេន) នៃភត្តក្នុងកាលណា នឹងធ្វើភត្តក្នុងកាលនោះ ឥឡូវលំជាប់ (វេន) នៃភត្តអាត្មាអញមិនទាន់បាននៅឡើយ ខ្លួនអញទៀត សោត ក៏តែម្នាក់ឯង ទាំងប្រយោជន៍ខាងឃរាវាសរបស់អាត្មាអញទៀត ក៏ សាបសូន្យទៅជាច្រើន បើដូច្នោះមានតែគួរអាត្មាអញទៅត្រួតមើលរោងភត្ត វត្តណាគ្មានក្នុងរោងភត្ត អាត្មាអញក៏នឹងតាក់តែងនូវវត្តនោះ ។ រៀលដែល ព្រាហ្មណ៍នោះទៅមើលរោងភត្ត ក៏មិនឃើញវត្តពីរយ៉ាង គឺបបរនិងនំមាន រសផ្អែមឡើយ[1] ។ ទើបព្រាហ្មណ៍នោះ ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយនឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រ ព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំករុណាមិនបានលំជាប់ (វេន) នៃភត្តក្នុងទីនេះ

๑- ក្នុងជីកាថា នំដែលគេលាយដោយវត្តុមានស្ករជាដើម ។

ក៏ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដើរតាមកិកូសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ជាង ២ ខែហើយ ដោយប៉ងថា (បើ) អាត្មាអញបានលំជាប់ (វេន) នៃកត្តក្នុងពេលណា នឹងធ្វើកត្តក្នុងពេលនោះ ឥឡូវអាត្មាអញមិនទាន់បានលំជាប់ (វេន) នៃកត្តនៅឡើយ ខ្លួនអញទៀតសោត ក៏តែម្នាក់ឯង ទាំងប្រយោជន៍ខាងយកវាសរបស់អញទៀត ក៏សាបសូន្យទៅជាច្រើន បើដូច្នោះមានតែគួរអាត្មាអញទៅត្រួតមើលរោងកត្ត វត្តណាគ្មានក្នុងរោងកត្ត អាត្មាអញនឹងតាក់តែងវត្តនោះ (យ៉ាងនេះ) បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំព្រះករុណាទៅមើលរោងកត្តមិនបានឃើញវត្តពីរយ៉ាង គឺបបរ និងនំមានរសផ្អែមឡើយ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន បើខ្ញុំករុណាតាក់តែងបបរ និងនំមានរសផ្អែមមកថ្វាយ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ទទួលរបស់ខ្ញុំករុណាដែរឬ ។ ព្រះអានន្ទក្រាប់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះចាំអាត្មាទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគសិន ។ លំជាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុបានក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះឲ្យព្រាហ្មណ៍នោះតាក់តែងចុះ ។ ទើបព្រះអានន្ទទៅក្រាប់ព្រាហ្មណ៍ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍បើដូច្នោះ អ្នកចូរតាក់តែងចុះ ។ លុះរាត្រីនោះ កន្លងទៅហើយ ឯព្រាហ្មណ៍នោះតាក់តែងបបរ និងនំមានរសផ្អែមជាច្រើន ក៏បានបង្អោនថ្វាយចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយទូលថា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ទទួលបបរ និងនំមានរសផ្អែមរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍បើដូច្នោះ អ្នកចូរប្រគេនដល់កិកូទាំងឡាយចុះ ។ ពួកកិកូ

รเฬฺวสะ มิตหีานทุนลุ ฯ ปฺระหะองฺคฺเจฺจ ตฺรัสฺสฺดาจ มฺลาลภิกขุทำงฺพฺลายะ อฺนกฺ ทำงฺพฺลายะ จูวทุนลุจุปะ จูวถานฺดุปะ ฯ ปฺรายหฺมณ์นายหะอฺงฺกาสภิกขุสงฺฆ มาน ปฺระหะพุทธอฺงฺคฺชา ปฺรถานเดายปหา นิงนำมานวสแฝมชาเจฺรน เดายได้รปหสฺ ขฺนเจฺยแฝตสฺกปฺสฺกลฺ ตฺราแตเลากปฺรแกกเลงทุนลุเจต ลุะปฺระหะชีมาน ปฺระหะกาคเจฺงลางปฺระหะหัสฺตสฺเรจเลงลูกเจากฺนงชาตฺรเหีย (ปฺรายหฺมณ์) กอฺงฺกุยกฺนงทีสมคูว ฯ ลุะปฺรายหฺมณ์นายหะอฺงฺกุยกฺนงทีสมคูวเหีย ปฺระหะชีมานปฺระหะกาคเจฺงมานปหทูลดูเจฺจะถา มฺลาลปฺรายหฺมณ์ อานิสงฺสปหปหวนะมาน ๑๐ ยาองฺ อานิสงฺสปหปหว ๑๐ ยาองนายหะ แตดูจแมฺจ กีบุคฺคลอฺนกเจฺยปหปหว ฌายหะถา เจฺยอายุ ๑ เจฺยพณ์สมฺปฺรว ๑ เจฺยสุจกฺตีสุข ๑ เจฺยกมฺงำง กายะ ๑ เจฺยปฺรชฺญา ๑ ปหปหวเดลบุคฺคลหุตเจากเหีย รเมงหามหยาตฺ สุจกฺตีหฺยาน ๑ ปหนูปหงำงสุจกฺตีสฺเรก ๑ ญฺาำงขฺลฺเจฺยเดีวเจากสฺเรล ๑ ญฺาำงสวสุเจฺยสฺนาต ๑ ญฺาำงอาหาวปฺโชีดีสุสสลฺเจฺยวลูย ๑ มฺลาล ปฺรายหฺมณ์ อานิสงฺสปหปหวมาน ๑๐ ยาองนุะงง ฯ

[๑๑๐] *ชนณาถานเจฺยปหปหวเดายคาวพดลฺพกสมณะ: เดลชาอฺนกสเจฺรม อฺนกปหวิโกคคาวชนเดลอฺนกดเทเจฺยกฺนง กาลดีคูว (ชนนายหะ) ฌายหะถา เจฺยนูวเหตุนิอานิสงฺส ทำง ๑๐ ยาองนุ คีอายุ ๑ พณ์สมฺปฺรว ๑ สุจกฺตีสุข ๑ กมฺงำงกาย ๑ ปฺรชฺญาวปสฺบุคฺคลนายหะ แตงเกีตเจฺลีง ๑ ปหปหวนายหะแตงกมฺาตฺปงำงสุจกฺตีหฺยาน ๑ สุจกฺตีสฺเรก ๑*

និងញ៉ាំងខ្យល់ (ឲ្យបានដើរស្រួល) ๑ ញ៉ាំងសរសៃ ឲ្យស្អាត ๑ ញ៉ាំងកត្តឲ្យរលួយ ๑ ฯ នេះជាភេសជ្ជៈ ដែលព្រះសុគត ទ្រង់សរសើរហើយ ฯ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកមានសេចក្តីត្រូវការចង់បានសេចក្តីសុខជារបស់មនុស្ស ក្តី ប្រាថ្នាសេចក្តីសុខជារបស់ទិព្វក្តី ចង់បានសេចក្តីល្អរុងរឿងក្នុងមនុស្សក្តី គួរឲ្យបបរជានិច្ចចុះ ฯ

[๑๑๑] លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អនុមោទនាចំពោះព្រាហ្មណ៍នោះដោយគាថាទាំងនេះហើយ ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈយាងចេញទៅ ฯ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាត (ឲ្យភិក្ខុឆាន់) បបរ និងនំមានរសផ្អែមបាន ฯ

[๑๑๒] ពួកមនុស្សបានឮដំណឹងថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតបបរនិងនំមានរសផ្អែមដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ (ដូច្នោះ) ហើយ ฯ មនុស្សទាំងនោះក៏នាំគ្នាតាក់តែងបបរភោជ្ជ[1] និងនំមានរសផ្អែម ពីព្រឹកព្រហាម (មកប្រគេនភិក្ខុទាំងឡាយ) ฯ ពួកភិក្ខុបានឆាន់បបរភោជ្ជ និងនំមានរសផ្អែម ឆ្អែតពីព្រឹកព្រហាមហើយ លុះទៅឆាន់ក្នុងរោងភត្តទៀត ក៏មិនបានឆ្ងាញ់ពិសា ฯ សម័យនោះឯង មានមហាមាត្យម្នាក់ ជាអ្នកមានសេចក្តី

๑- បបរដែលគេធ្វើអំពីភោជនទាំង ๕ គឺបាយ ๑ នំស្រស់ ๑ នំក្រៀម ๑ ត្រី ๑ សាច់ ๑ ដែលនាំឲ្យកើតបឋវីរណាតាមសិក្ខាបទទី ๕ នៃភោជនវគ្គ ฯ

*ជ្រះថ្លាថ្មី (មិនទាន់មុតមាំ) បាននិមន្តភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានទុក ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យអ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាថ្មីនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា បើដូច្នោះ មានតែគួរអាត្មាអញតាក់តែងចង្ហាន់សាច់ចំនួនមួយពាន់ពីរយហាសិបសម្រាប់ (ឲ្យល្មម) ដល់ភិក្ខុមួយពាន់ពីរយហាសិបរូប ហើយប្រគេនចង្ហាន់សាច់មួយសម្រាប់ៗ ដល់ភិក្ខុមួយរូបៗ ។ ឯមហាមាត្យអ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាថ្មីនោះ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ក៏បានតាក់តែងខាទនីយភោជនីយៈដ៏ឧត្តម និងចង្ហាន់សាច់មួយពាន់ពីរយហាសិបសម្រាប់ ហើយក៏ប្រើបម្រើឲ្យទៅក្រាបបង្គំទូលពេលឆាន់ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពេលនេះល្មមហើយ ភត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ពេលព្រឹកព្រហាម ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្ពង់ហើយប្រដាប់ដោយបាត្រ និងចីវរ យាងទៅកាន់ផ្ទះមហាមាត្យអ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាថ្មីនោះ លុះយាងទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេរៀបចំថ្វាយ មួយអន្ទើដោយភិក្ខុសង្ឃ ។ ឯមហាមាត្យអ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាថ្មីនោះ បានអង្គាសពួកភិក្ខុក្នុងភោងភត្ត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយបាននិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកចូរឲ្យ (ភត្ត) តែបន្តិចចុះ ម្នាលអាវុសោ អ្នកចូរឲ្យតែបន្តិចបានហើយ ។ មហាមាត្យនិយាយថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយកុំទទួលភត្តបន្តិចបន្តួច ដោយគិតថា មហាមាត្យនេះ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាថ្មី ខាទនីយភោជនីយៈ ខ្ញុំបានចាត់ចែងទុកហើយជាច្រើន ទាំងចង្ហាន់សាច់មួយពាន់ពីរយហាសិបសម្រាប់ផង ខ្ញុំនឹងប្រគេនចង្ហាន់សាច់

មួយសម្រាប់ៗ ដល់ភិក្ខុមួយរូបៗ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយទទួលជារាបដល់ឆ្អែត ។ ពួកភិក្ខុនិយាយតបថា ម្នាលអាវុសោ យើងទាំងឡាយទទួលភត្តបន្តិចៗ ព្រោះហេតុប៉ុណ្ណោះក៏ទេ យើងទាំងឡាយឆាន់បបរគ្រាជ្ជ និងនំមានរសផ្អែមឆ្អែតអំពីព្រឹកហួចហើយ ព្រោះហេតុនោះបានជាយើងទទួលភត្តតែបន្តិចៗ ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យអ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាថ្មីនោះ ក៏ពោលទោស តិះដៀល បន្ទុះបង្អាប់ថា ខ្ញុំបាននិមន្តលោកម្ចាស់ទាំងឡាយរួចហើយ មិនសមបើនឹងទៅឆាន់បបរគ្រាជ្ជរបស់ជនឯទៀតសោះ (លោកម្ចាស់ខ្លាចក្រែង) ខ្ញុំមិនអាចនឹងប្រគេនឲ្យឆាន់ឆ្អែតបានឬ ។ មហាមាត្យនោះមានសេចក្តីក្រោធ តូចចិត្ត ប្រាថ្នានឹងចោទ កាលជាក់ជាត្រភិក្ខុទាំងឡាយពេញហើយ ក៏ដើរទៅនិយាយថា ពួកលោកណាចង់ឆាន់ក្តីនាំយកទៅក្តី (ក៏តាមចិត្តចុះ) ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យអ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាថ្មីនោះ បានអង្គាសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយខាទនីយ ភោជនីយដ៏ឧត្តមដោយដៃនៃខ្លួនឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ត្រាតែលោកប្រកែកលែងទទួលទៀត លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សោយស្រេច លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ (មហាមាត្យ) ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះមហាមាត្យអ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាថ្មីនោះ អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈយាងចេញទៅ ។ ឯមហាមាត្យអ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាថ្មីនោះ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគយាងចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន

ก็เกิดสังเวชและความสลดใจว่า อาตมาภาพเป็นคนมีลาภน้อยหนอ ไม่ได้ลาภของตนเสียแล้วหนอ ทั้งเป็นผู้มีบุญน้อย ก็อาตมาภาพได้ยากจริงๆ ไม่ใช่ว่าอาตมาภาพได้ง่ายๆ (เลย) อาตมาภาพมีจิตใจคับแคบ ไม่ได้ความเลื่อมใสเลย (ในพระผู้มีพระภาค) ครั้นแล้วก็ลุกขึ้นจากที่นั่งแล้วกลับไปยังที่อยู่ของตน (ก็ตามใจท่านเถิด) กรรมที่อาตมาภาพได้สั่งสมไว้มากแล้ว (นี้) เป็นบุญหรือเป็นบาปหนอ ฯ ลำดับนั้นแล มหามาตย์ผู้มีความเลื่อมใสนั้น ก็เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ครั้นแล้วก็ถวายบังคมพระผู้มีพระภาค แล้วนั่งในที่สมควร ฯ ครั้นมหามาตย์ผู้มีความเลื่อมใสนั้นนั่งในที่สมควรแล้ว ก็กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อครู่นี้ พระผู้มีพระภาคเสด็จไปยังที่ประทับไม่นานนัก ข้าพระองค์ก็มีความสลดใจและสังเวชว่า อาตมาภาพเป็นคนมีลาภน้อยหนอ ไม่ได้ลาภของตนเสียแล้วหนอ ทั้งเป็นผู้มีบุญน้อย ก็อาตมาภาพได้ยากจริงๆ ไม่ใช่ว่าอาตมาภาพได้ง่ายๆ (เลย) อาตมาภาพมีจิตใจคับแคบ ไม่ได้ความเลื่อมใสเลย (ในพระผู้มีพระภาค) ครั้นแล้วก็ลุกขึ้นจากที่นั่งแล้วกลับไปยังที่อยู่ของตน (ก็ตามใจท่านเถิด) กรรมที่อาตมาภาพได้สั่งสมไว้มากแล้ว (นี้) เป็นบุญ หรือเป็นบาปหนอ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ กรรมที่ข้าพระองค์ได้สั่งสมไว้มากแล้ว (นี้) เป็นบุญหรือ

បាប ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអាវុសោ ភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដែលអ្នកបាននិមន្តដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ដោយចំណែកណា ចំណែកដែលអ្នក បានសន្សំហើយនោះ ក៏ជាបុណ្យយ៉ាងច្រើន គ្រាប់ចាយមួយគ្រាប់ៗ របស់អ្នកដែលភិក្ខុមួយរូបៗ ទទួលហើយដោយចំណែកណា ចំណែកដែលអ្នកបានសន្សំនោះ ក៏ជាបុណ្យយ៉ាងច្រើនហើយ ឈ្មោះថាអ្នកឯងប្រារព្ធយកហានសួគ៌ហើយ ។ ឯមហាមាត្យ អ្នកមានសេចក្តីជ្រះថ្លាថ្នើរនោះក៏គិតថា ប្រហែលជាលាភរបស់អាត្មាអញហើយ ប្រហែលជាអាត្មាអញបានអត្តភាពជាមនុស្សល្អហើយ ប្រហែលជាអាត្មាអញ បានសន្សំបុណ្យជាច្រើនហើយ ប្រហែលជាឈ្មោះថាអាត្មាអញប្រារព្ធយក ហានសួគ៌ហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយស្រស់ស្រាយឡើង ក្រោកចាកអាសនៈ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគធ្វើប្រទក្សិណរួចចៀសចេញទៅ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ឲ្យប្រជុំភិក្ខុសង្ឃហើយ ត្រាស់សួរចំពោះពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឮថា គេបាននិមន្តពួកភិក្ខុទៅ ក្នុងត្រកូលដទៃហើយ ភិក្ខុទាំងនោះទៅឆាន់បបរកោជ្ជរបស់ត្រកូលឯទៀតវិញ ពិតមែនឬ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ពិតមែន ។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មោឃបុរសទាំងនោះ បាននិមន្តក្នុងត្រកូលដទៃហើយ មិនសមបើនឹងទៅឆាន់បបរកោជ្ជរបស់ត្រកូលឯទៀតសោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើនេះ មិននាំឲ្យជ្រះថ្លា ដល់ពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាទេ ។បេ។ ទ្រង់តិះដៀលហើយ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ត្រាស់ហៅភិក្ខុ

ทำนองว่าอย่างนี้มาว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุรับนิมนต์ ในตระกูลใดแล้ว มิได้ถามถึงความเป็นไปของตระกูลอื่นเลย ภิกษุรูปใดถาม ต้องปรับอาบัติทุกกฏแก่ภิกษุนั้นตามธรรม (คือให้ปลงอาบัติ) ฯ

[๑๑๓] *ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ในอันธกวินทประเทศตามสมควรแล้ว เสด็จจาริกไปในกรุงราชคฤห์ พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ประมาณห้าร้อยรูป ฯ สมัยนั้นแล ชีวกโกมารภัจจ์ ได้ฟังข่าวนี้ว่า ได้ยินว่า พระสมณโคดมผู้เจริญ เสด็จจาริกไปในกรุงราชคฤห์ พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ประมาณห้าร้อยรูป ฯ ครั้นได้ฟังแล้ว ได้มีความคิดอย่างนี้ว่า ก็กิตติศัพท์อันงามของพระสมณโคดมนี้ ย่อมฟุ้งขจรไปอย่างนี้ว่า แม้เพราะเหตุนี้ ๆ พระผู้มีพระภาคนั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบเองโดยชอบ ฯ ก็แต่ว่าเราจักได้เห็นพระอรหันต์ทั้งหลายบ้างหรือหนอ ฯ ลำดับนั้นแล ชีวกโกมารภัจจ์ ได้มีความคิดอย่างนี้ว่า ก็ในเวลานี้ เราไม่ควรเพื่อจะเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาค ด้วยเหตุเพียงเท่านี้ (ด้วยเหตุเพียงได้ฟังข่าวเท่านี้) ก็แต่ว่าเราควรเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาค ในเวลาที่ได้เห็นพระอรหันต์ทั้งหลายบ้างเถิด ฯ ลำดับนั้นแล ชีวกโกมารภัจจ์ ได้ฟังข่าวว่า ได้ยินว่า พระผู้มีพระภาคนั้น ประทับอยู่ในอันธกวินทประเทศตามสมควรแล้ว

បានយកកម្មស្ការអំពៅមកហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើខ្ញុំព្រះអង្គនឹងត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេច ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលកច្ចាន បើដូច្នោះ អ្នកឯងចូរប្រគេនស្ការអំពៅដល់ភិក្ខុទាំងឡាយចុះ ។ វេលាដែកច្ចានទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយប្រគេនស្ការអំពៅដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ រួចក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានប្រគេនស្ការអំពៅដល់ពួកភិក្ខុរួចហើយ ឥឡូវស្ការអំពៅនេះនៅសល់ជាច្រើន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើខ្ញុំព្រះអង្គនឹងត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលកច្ចាន បើដូច្នោះអ្នកឯងចូរប្រគេនស្ការអំពៅដល់ពួកភិក្ខុជរាបជល់អស់ចំណង់ចុះ ។ វេលាដែកច្ចានទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយបានប្រគេនស្ការអំពៅដល់ពួកភិក្ខុ ជរាបជល់អស់ចំណង់ រួចក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានប្រគេនស្ការអំពៅដល់ពួកភិក្ខុជរាបដល់អស់ចំណង់ហើយ តែស្ការអំពៅនេះនៅសល់ច្រើន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលកច្ចាន បើដូច្នោះ អ្នកឯងចូរឲ្យពួកភិក្ខុឆាន់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយស្ការអំពៅទាំងឡាយចុះ ។ វេលាដែកច្ចានទទួលព្រះបន្ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះ-ករុណាព្រះអង្គ ហើយបានញុំងពួកភិក្ខុឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយស្ការអំពៅទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុពួកខ្លះ ជាក់ពេញជាត្រេកើមាន វេចនីងសំពត់តម្រងទឹកក៏មាន ជាក់ពេញចង់យាមក៏មាន ។ លុះវេលាដែកច្ចានបានឲ្យពួកភិក្ខុឆាន់ឆ្អែតស្កប់

ស្គាល់ដោយស្គរអំពៅទាំងឡាយ ហើយក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឲ្យពួកកិកូធាន់ឆ្អែតស្គប់ស្គាល់ ដោយស្គរអំពៅទាំងឡាយហើយ តែថា ស្គរអំពៅនេះក៏នៅសល់ច្រើន បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើខ្ញុំព្រះអង្គនឹងត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ ថា ម្នាលកច្ចាន បើដូច្នោះ អ្នកឯងចូរឲ្យស្គរអំពៅដល់ពួកមនុស្សអ្នកស៊ី ដែលផងចុះ ។ វេលាដែកច្ចានបានទទួលព្រះបន្ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះ ករុណាព្រះអង្គហើយ ឲ្យស្គរអំពៅដល់ពួកមនុស្សអ្នកស៊ីដែល រួចក្រាបបង្គំ ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឲ្យស្គរ អំពៅដល់ពួកមនុស្សអ្នកស៊ីដែលហើយ តែថាស្គរអំពៅនេះនៅសល់ច្រើន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើខ្ញុំព្រះអង្គនឹងត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គទ្រង់ ត្រាស់ថា ម្នាលកច្ចាន បើដូច្នោះ អ្នកឯងចូរឲ្យស្គរអំពៅដល់ពួកមនុស្សអ្នក ស៊ីដែលជរាបដល់អស់ចំណង់ចុះ ។ វេលាដែកច្ចានបានទទួលព្រះបន្ទូលព្រះដ៏ មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ឲ្យស្គរអំពៅដល់ពួកមនុស្សអ្នក ស៊ីដែលជរាបដល់អស់ចំណង់ រួចក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឲ្យស្គរអំពៅដល់ពួកមនុស្សអ្នកស៊ី ដែលជរាបដល់អស់ចំណង់ហើយ តែថាស្គរអំពៅនេះ ក៏នៅសល់ច្រើន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេច។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ ថា ម្នាលកច្ចាន បើដូច្នោះ អ្នកឯងចូរឲ្យពួកមនុស្សអ្នកស៊ីដែលឆ្អែតស្គប់ ស្គាល់ដោយស្គរអំពៅទាំងឡាយចុះ ។ វេលាដែកច្ចានបានទទួលព្រះបន្ទូលព្រះ

ដ៏មានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះកុរុណាព្រះអង្គ ហើយឲ្យពួកមនុស្សអ្នកស៊ីដែលឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយស្ករអំពៅទាំងឡាយ ។ ពួកមនុស្សអ្នកស៊ីដែលខ្វះ ជាក់ពេញក្រឡក៏មាន ជាក់ពេញក្អមក៏មាន រោចនឹងសំពត់កម្រាលក៏មាន ជាក់ពេញថ្នក់ក៏មាន ។ លំដាប់នោះ វេលាដ្ឋកថ្ងានបានឲ្យពួកមនុស្សអ្នកស៊ីដែលឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយស្ករអំពៅទាំងឡាយ រួចក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឲ្យពួកមនុស្សអ្នកស៊ីដែលឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយស្ករអំពៅទាំងឡាយហើយ តែថាស្ករអំពៅនេះនៅសល់ច្រើន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើខ្ញុំព្រះអង្គនឹងត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលកថ្ងាន ក្នុងលោកព្រមទាំងទេវតា ព្រមទាំងមារ ព្រមទាំងព្រហ្ម ក្នុងពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងសម្មតិទេព និងមនុស្ស តថាគតមិនដែលឃើញអ្នកណាមួយ ឆាន់ស្ករអំពៅហើយស្ករអំពៅនោះរលួយទៅដោយស្រួលទេ លៀរលែងតែតថាគតឬសាវកបស់តថាគតប៉ុណ្ណោះ ម្នាលកថ្ងាន បើដូច្នោះ ចូរអ្នកឯងចោលស្ករអំពៅនោះទៅក្នុងទីដែលគ្មានស្មៅស្រស់ ឬចាក់ចោលទៅក្នុងទឹកដែលគ្មានសត្វក៏បាន ។ វេលាដ្ឋកថ្ងានបានទទួលព្រះបន្ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះកុរុណាព្រះអង្គ ហើយចាក់ចោលស្ករអំពៅ នោះទៅក្នុងទឹកដែលគ្មានសត្វ ។ ឯស្ករអំពៅដែលវេលាដ្ឋកថ្ងានដាក់ចុះទៅក្នុង ទឹកនោះក៏លាន់ឮសំឡេងថា ចិច្ចិដិ ចិចិដិ ហុយផ្សែងឡើងដេរដាស គួរនាដូចជាផាលនង្គ័លនៅហាលថ្ងៃអស់មួយថ្ងៃហើយ បុគ្គលដាក់ចុះទៅក្នុងទឹក រមែងឮសំឡេងថា ចិច្ចិដិ ចិចិដិ ហុយ

ផ្សែងឡើងដេរដាសយ៉ាងណាមិញ ស្តេរអំពៅនោះដែលបុគ្គលដាក់ចុះទៅក្នុងទឹកហើយ រមែងឮសំឡេងថា ចិច្ចិដិ ចិចិដិ ហុយផ្សែងឡើងដេរដាសដូច្នោះដែរ ។ លំដាប់នោះឯង វេលដ្ឋកច្ចាន មានសេចក្តីស្តុតចិត្តកើតព្រឺព្រួចអស់ទាំងរោម ហើយចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះវេលដ្ឋកច្ចានអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងអនុបុព្វីកថា គឺទ្រង់ប្រកាសអំពីទាន ១ អំពីសីល ១ អំពីស្ថានសួគ៌ ១ អំពីទោសដ៏លាមកសៅហ្មងរបស់កាមទាំងឡាយ ១ និងអានិសង្សក្នុងការចេញចាកកាម ១ ។ វេលាណាព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា វេលដ្ឋកច្ចានមានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកនីវរណៈ មានចិត្តស្រស់ស្រាយឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា វេលានោះ ក៏ទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយទ្រង់លើកឡើងប្រកាសចំពោះព្រះអង្គឯង គឺទុក្ខសច្ច សមុទយសច្ច និរោធសច្ច មគ្គ-សច្ច ។ គួរនាដូចជាសំពត់សស្អាត ប្រាសចាកវត្ថុមានពណ៌ខ្មៅ គួរទទួលទឹកជ្រលក់ដោយល្អ យ៉ាងណាមិញ ឯវេលដ្ឋកច្ចានក៏បានកើតធម្មចក្ខុ គឺសោតាបត្តិមគ្គ ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកគ្រឿងសៅហ្មង លើអាសនៈនោះឯង ដូច្នេះថា ធម្មជាតិណាមួយ ដែលកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតិទាំងអស់នោះក៏តែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា យ៉ាងនោះដែរ ។ គ្រាដែលវេលដ្ឋកច្ចានបានឃើញសច្ចធម៌ហើយ បានដល់ សច្ចធម៌ហើយ បានដឹងច្បាស់សច្ចធម៌ហើយ បានយាងចុះកាន់សច្ចធម៌ហើយ បានឆ្លងវិចិកិច្ឆា កម្ចាត់បង់នូវសេចក្តី

ងឿងឆ្ងល់ដល់នូវភាវៈជាអ្នកក្បៀវក្បា មិនជឿបុគ្គលជនៃក្នុងសាសនានៃព្រះ-
សាស្តា ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន កាសិតរបស់ព្រះអង្គពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាសិត
របស់ព្រះអង្គពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គួរនាដូចជាមនុស្សចាប់
របស់ដែលគេផ្តាប់ចុះឲ្យផ្ងារឡើង ពុំនោះ ដូចជាមនុស្សបើកបង្ហាញរបស់
ដែលគេលាក់បិទបាំង ពុំនោះសោត ដូចជាមនុស្សប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេង ឬ
ក៏ដូចជាមនុស្សកាន់ប្រទីបទ្រោលបំភ្លឺក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា ឲ្យមនុស្សដែល
មានភ្នែកភ្លឺមើលឃើញនូវរូបទាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះសូមដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង
ព្រះសង្ឃផងថាជាទីពឹង ទីរលឹក សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ចាំទុកនូវខ្ញុំថា ជា
ឧបាសកអ្នកដល់ (នូវព្រះរតនត្រ័យ) ថាជាទីពឹង ស្មើដោយជីវិតតាំងអំពី
ថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។

[๑๑๔] គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកតាម
លំដាប់ បានដល់ទៅក្រុងរាជគ្រឹះនោះ ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុង
វត្តវេឡុវនកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះនោះ ។ សម័យនោះឯង ស្តរ
អំពៅកើតឡើងជាច្រើនក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ពួកភិក្ខុក៏រង្កៀសថា ស្តរអំពៅ
ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតចំពោះតែភិក្ខុមានជំងឺប៉ុណ្ណោះ មិនបានទ្រង់
អនុញ្ញាតដល់ភិក្ខុគ្មានជំងឺឡើយ ក៏មិនហ៊ានឆាន់ស្តរអំពៅ ។ ពួកភិក្ខុក្រាប

បង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតស្ករអំពៅដល់ភិក្ខុមានជំងឺ (អនុញ្ញាត) ទឹកស្ករអំពៅដល់ភិក្ខុគ្មានជំងឺ ។

[๑๑๕] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះតាមសមគួរដល់ព្រះអធ្យាស្រ័យហើយ ទើបយាងចេញទៅកាន់ចារិកនៃបាដលិ-គ្រាម មួយអន្ទើដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើនប្រមាណមួយពាន់ពីរយហាសិបរូប ។ គ្រាកាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏បានដល់ទៅបាដលិគ្រាមនោះ ។ ពួកឧបាសកនៅក្នុងបាដលិគ្រាម បានឮដំណឹងថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់យាងមកដល់បាដលិគ្រាមហើយ ។ គ្រានោះ ពួកឧបាសកនៅក្នុងបាដលិគ្រាម បាននាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកឧបាសកអ្នកនៅក្នុងបាដលិគ្រាម អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា ។ លំដាប់នោះ ពួកឧបាសកអ្នកនៅក្នុងបាដលិ-គ្រាម លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទទួលយកភេសជ្ជៈសំណាក់របស់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយការៈស្ងៀម ។ លំដាប់នោះ ពួកឧបាសកអ្នកនៅក្នុងបាដលិ-

គ្រាម បានដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលហើយ ក៏នាំគ្នាក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចូលទៅកាន់ភេងសំណាក់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានក្រាលភេងសំណាក់ដោយគ្រឿងកម្រាលសព្វគ្រប់ហើយ ក៏តែងតាំងអាសនៈទាំងឡាយ និងតម្កល់ក្អមទឹក តែងតាំងប្រទីបប្រេង ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ ពួកឧបាសក អ្នកនៅក្នុងជាដលិគ្រាម បានឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឯភេងសំណាក់យើងខ្ញុំបានក្រាលកម្រាលសព្វគ្រប់ហើយ អាសនៈទាំងឡាយយើងខ្ញុំបានតែងតាំងស្រេចហើយ ក្អមទឹកយើងខ្ញុំបានតម្កល់ទុកហើយ ប្រទីបប្រេងយើងខ្ញុំបានតែងតាំងស្រេចហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគសម្គាល់កាលដ៏គួរនឹងនិមន្តទៅក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ហើយ ប្រដាប់ដោយបាត្រ និងចីវរ យាងទៅកាន់ភេងសំណាក់ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ លុះយាងទៅដល់ហើយ ទ្រង់លាងព្រះបាទទាំងគូហើយ ក៏យាងចូលទៅកាន់ភេងសំណាក់ ទ្រង់គង់ផ្អែកនឹងសសរកណ្តាល បែរព្រះភក្ត្រទៅទិសខាងកើត ។ ពួកភិក្ខុក៏បានលាងជើង ហើយចូលទៅកាន់ភេងសំណាក់ដែរ ហើយអង្គុយផ្ចាប់នឹងជញ្ជាំងទិសខាងលិច បែរមុខទៅទិសខាងកើត ឈមមុខត្រង់ទៅរកព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ចំណែកពួកឧបាសកអ្នកនៅក្នុងជាដលិគ្រាម ក៏បានលាងជើងហើយនាំគ្នាចូលទៅកាន់

ភេងសំណាក់ ហើយអង្គុយផ្ទាប់នឹងជញ្ជាំងខាងកើត បែរមុខទៅទិសខាងលិច ឈមមុខត្រង់ ទៅរកព្រះដ៏មានព្រះភាគដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកឧបាសកអ្នកនៅក្នុងបាដលិគ្រាមមក ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា ។

[๑๑๖] ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ទោសទាំង ๕ ប្រការនេះ ជាទោសនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល[๑] ឬវិបត្តិចាកសីល ។ ទោសទាំង ๕ ប្រការនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលទ្រុស្តសីល ឬវិបត្តិចាកសីលក្នុងលោកនេះ តែងបាននូវសេចក្តីវិនាសនៃសម្បត្តិដ៏ច្រើន ហេតុមកពីសេចក្តីប្រមាទ ។ នេះជាទោសទី ๑ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល ឬវិបត្តិចាកសីល ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ពាក្យដទៃមានតទៅទៀត បុគ្គលទ្រុស្ត-សីល ឬវិបត្តិចាកសីលហើយ តែងមានកិត្តិសព្ទអាក្រក់ ឮខ្ចរខ្ចាយទៅ ។ នេះជាទោសទី ๒ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល ឬវិបត្តិចាកសីល ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ពាក្យដទៃមានតទៅទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល ឬវិបត្តិចាកសីលហើយ (បើ) ចូលទៅកាន់បរិសទ្យណា ទោះបីជាខត្តិយបរិសទ្យក្តី ជាព្រាហ្មណបរិសទ្យក្តី ជាគហបតិបរិសទ្យក្តី ជាសមណបរិសទ្យក្តី ក៏គ្មានភ្លៀវក្លា មានតែមុខឱនចុះ ហើយដើរចូលទៅ ។ នេះជាទោសទី ๓ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល ឬវិបត្តិចាកសីល ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ពាក្យដទៃមានតទៅទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល ឬវិបត្តិចាកសីលហើយ វេលាទៀបស្លាប់តែង

๑- ក្នុងតតិយសារត្តទីបនីដីកា តតិយសមន្ត អធិប្បាយពីរយ៉ាង គឺបុគ្គលមិនបានសមាទានសីល ឬសមាទានសីលហើយ ធ្វើសីលឲ្យដាច់ទៅវិញ ។

วาเจ๋งฆ์สฺวาราตี ฯ นេះជាទោសទី ๔ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល ឬវិបត្តិចាកសីល ฯ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ពាក្យដទៃមានតទៅទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល ឬវិបត្តិចាកសីលហើយ លុះរំលាងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈ រមែងទៅកាន់អបាយ[๑] (តិរច្ឆាន) ទុគ្គតិ[๒] (ប្រេត) វិនិបាត[๓] (អសុរកាយ) និរយ (នរក) ฯ នេះជាទោសទី ๕ នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល ឬវិបត្តិចាកសីល ฯ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ទោសទាំង ๕ ប្រការនេះឯង ជាទោសនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីល ឬវិបត្តិចាកសីល ฯ

[๑๑๗] ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អានិសង្សទាំង ๕ ប្រការនេះ ជាអានិសង្សនៃបុគ្គលមានសីល ឬបរិបូណ៌ដោយសីល ฯ អានិសង្សទាំង ๕ ប្រការនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ฯ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលមានសីល ឬបរិបូណ៌ដោយសីល ក្នុងលោកនេះ តែងបាននូវគំនរនៃសម្បត្តិដ៏ច្រើន ហេតុមកពីសេចក្តីមិនប្រមាទ ฯ នេះជាអានិសង្សទី ๑ នៃបុគ្គលមានសីល ឬបរិបូណ៌ដោយសីល ฯ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ពាក្យដទៃមានតទៅទៀត បុគ្គលមានសីល ឬបរិបូណ៌ដោយសីលហើយ តែងមានកិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះ ឮខ្ចរខ្ចាយទៅ ฯ នេះជាអានិសង្សទី ๒ នៃបុគ្គលមានសីល ឬបរិបូណ៌ដោយសីល ฯ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ពាក្យដទៃមានតទៅទៀត បុគ្គលមានសីល ឬបរិបូណ៌ដោយសីលហើយ (បើ) ចូលទៅកាន់បរិសទ្យណា ទោះបីជា

๑- ប្រទេសប្រាសចាកសេចក្តីសុខ ฯ ๒- ទីគឺបណ្តិតគប្បីខ្ពើម ฯ ๔- អសុរកាយដែលមានមហិទ្ធិវិប្ផូរដូចភាពអរិនទូជាដើម ฯ

ขตฺติยปริสฺวาปิ ชาปริสฺวาปิ พฺราหฺมณปริสฺวาปิ คหปติปริสฺวาปิ สมณปริสฺวาปิ ก็เกรงกลัวมิอิดหนาบ้างเลย คือว่า มิกระด้างกระเดื่องเลย แล้วเข้าไป ฯ นี้เป็นอานิสงส์ที่ ๓ แห่งบุคคลมีศีล ถึงพร้อมด้วยศีล ฯ ดูกรคหบดีทั้งหลาย อีกประการหนึ่ง บุคคลมีศีล ถึงพร้อมด้วยศีลแล้ว ย่อมไม่หลงทำกาลกิริยา ฯ นี้เป็นอานิสงส์ที่ ๔ แห่งบุคคลมีศีล ถึงพร้อมด้วยศีล ฯ ดูกรคหบดีทั้งหลาย อีกประการหนึ่ง บุคคลมีศีล ถึงพร้อมด้วยศีลแล้ว ย่อมทำกาลกิริยา ไม่หลงจากมนุษย์โลกนี้ ไปสู่เทวโลก ฯ นี้เป็นอานิสงส์ที่ ๕ แห่งบุคคลมีศีล ถึงพร้อมด้วยศีล ฯ ดูกรคหบดีทั้งหลาย อานิสงส์ ๕ ประการนี้แล เป็นอานิสงส์แห่งบุคคลมีศีล ถึงพร้อมด้วยศีล ฯ

[๑๑๘] *ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคทรงชี้แจงให้อุบาสกทั้งหลายในกรุงชาวลิให้เห็นแจ้ง ให้ชาวลิยกขึ้นสู่ความดี ให้ชื่นชมยินดี ให้ร่าเริงด้วยธรรมีกถา ตลอดราตรีเป็นอันมาก แล้วทรงพระดำรัสกับพระผู้มีพระภาคว่า ดูกรคหบดีทั้งหลาย ราตรี (ปฐมยาม) ล่วงไปแล้ว พวกท่านจงกระทำกาลอันสมควรในบัดนี้เถิด ฯ อุบาสกทั้งหลายในกรุงชาวลิทูลรับพระดำรัสพระผู้มีพระภาคว่า ดูกรท่านผู้เจริญ ดีละ แล้วลุกจากที่นั่งถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาค กระทำประทักษิณแล้วหลีกไป ฯ ครั้งนั้น อุบาสกทั้งหลายในกรุงชาวลิ-*

គ្រាម ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះអង្គក៏ទ្រង់យាងចូលទៅកាន់សុញ្ញាគារដ្ឋាន (គឺផ្ទះស្ងាត់) ។

[๑๑๙] សម័យនោះឯង មហាមាត្យនៅក្នុងដែនមគធឈ្មោះសុនីធៈ ๑ វស្សការៈ ๑ នាំគ្នាកសាងក្រុងក្នុងបាដលិគ្រាម ដើម្បីនឹងការពារពួកវជ្ជីត្រកូលដែលនៅក្នុងដែនវជ្ជី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តើនឡើងក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ហើយទ្រង់ទតដោយទិព្វចក្ខុដ៏ស្អាត កន្លងលើសចក្ខុរបស់មនុស្ស បានឃើញពួកទេវតាជាច្រើន កំពុងគយគន់មើលទីកន្លែងសង់ផ្ទះក្នុងបាដលិគ្រាម ។ ទេវតាមានសក្តិធំ គយគន់មើលទីកន្លែងសង់ផ្ទះក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេច និងរាជមហាមាត្យដែលមានសក្តិធំទាំងឡាយ ក៏បង្អោនទៅដើម្បីនឹងកសាងលំនៅក្នុងប្រទេសនោះដែរ ទេវតាមានសក្តិជាកណ្តាល គយគន់មើលទីកន្លែងសង់ផ្ទះក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេចនិងរាជមហាមាត្យ ដែលមានសក្តិជាកណ្តាលទាំងឡាយ ក៏បង្អោនទៅដើម្បីនឹងកសាងលំនៅ ក្នុងប្រទេសនោះដែរ ទេវតាមានសក្តិទាបគយគន់មើលទីកន្លែងសង់ផ្ទះ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេច និងរាជមហាមាត្យដែលមានសក្តិទាបទាំងឡាយ ក៏បង្អោនទៅដើម្បីនឹងកសាងលំនៅក្នុងប្រទេសនោះដែរ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមក ហើយទ្រង់សួរថា ម្នាលអានន្ទ ជនពួកណាហ្ន៎ គេសាងក្រុងក្នុងបាដលិគ្រាម ។ ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មហាមាត្យក្នុងដែនមគធៈឈ្មោះសុនីធៈ និងវស្សការៈ សាងក្រុងក្នុងបាដលិគ្រាមដើម្បីនឹងការពារនូវ

ពួកវាជត្រកូល ដែលនៅក្នុងដែនវជ្ជី ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ មហាមាត្យនៅក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះ សុនីធៈ និងវស្សការៈ បានប្រឹក្សាគ្នានឹងពួកទេវតាក្នុងស្ថានតាវត្តិង្ស[1] ថា យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ មហាមាត្យនៅក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះ សុនីធៈនិងវស្សការៈ សាងក្រុងក្នុងបាដលិគ្រាម ដើម្បីនឹងការពារនូវពួកវាជត្រកូលក្នុងដែនវជ្ជីយ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអានន្ទ តថាគតក្រោកឡើងក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ក្នុងសុញ្ញាគារដ្ឋាន (ផ្ទះស្ងាត់) នេះហើយមើលដោយទិព្វចក្ខុដ៏ស្អាត កន្លងលើសចក្ខុរបស់មនុស្ស បានឃើញពួកទេវតាជាច្រើន កំពុងគយគន់មើលទីកន្លែងសង់ផ្ទះក្នុងបាដលិគ្រាម ។ ពួកទេវតាមាន សក្តិធំគយគន់មើលទីកន្លែងសង់ផ្ទះក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេច និងរាជមហាមាត្យដែលមានសក្តិធំ ក៏បង្អោនទៅដើម្បីនឹងកសាងលំនៅក្នុងប្រទេសនោះដែរ ទេវតាមានសក្តិជាកណ្តាលគយគន់មើលទីកន្លែងសង់ផ្ទះក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេច និងរាជមហាមាត្យដែលមានសក្តិជាកណ្តាលក៏បង្អោនទៅ ដើម្បីនឹងកសាងលំនៅក្នុងប្រទេសនោះដែរ ទេវតាមានសក្តិទាបគយគន់មើលទីកន្លែងសង់ផ្ទះក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្តេច និងរាជមហាមាត្យដែលមានសក្តិទាប ក៏បង្អោនទៅដើម្បីនឹងកសាងលំនៅក្នុងប្រទេសនោះដែរ ម្នាលអានន្ទ ទីប្រជុំរបស់អរិយបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានទាំងអម្បាលម៉ាន និងផ្លូវជំនួញដែលមានទាំងអម្បាលម៉ាន បាដ-

---

๑- អដ្ឋកថា និងដីកាថា ពួកមហាមាត្រដែលសាងក្រុងក្នុងបាដលិគ្រាម ក៏ហាក់ដូចជាបានទៅប្រឹក្សាគ្នានឹងទេវតាក្នុងស្ថានតាវត្តិង្ស ។

លិបុត្តនេះ ក៏ជាក្រុងប្រសើរជាងទីប្រជុំព្រះអរិយបុគ្គល និងផ្លូវជំនួញអម្បាលនោះ ម៉្យាងទៀត ជាកន្លែងបែកធ្លាយ ឬរបូតបង្ខូចទ្រព្យ ម្នាលអានន្ទ ក្រុងបាដលិបុត្រ មុខជានឹងមានសេចក្តីអន្តរាយ ៣ យ៉ាង គឺអន្តរាយអំពីភ្លើង ១ អន្តរាយអំពីទឹក ១ អន្តរាយអំពីហេតុខាងក្នុង គឺបែកចាកគ្នានឹងគ្នា ១ ។

[១២០] គ្រានោះ មហាមាត្យនៅក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈ និងវស្សការៈ (នាំគ្នា) ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាលទៅកព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរជាទីរីករាយ និងពាក្យគួរជាទីរលឹក ល្មមឲ្យកើតសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលហើយ ទើបឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះមហាមាត្យក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈ និងវស្សការៈ ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលពាក្យដូច្នេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក មួយអន្ទៅដោយភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយការៈស្ងៀម ។ គ្រានោះ មហាមាត្យនៅក្នុងដែនមគធៈឈ្មោះសុនីធៈ និងវស្សការៈដ៏ឯថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ក្រោកចាកទីអង្គុយ ហើយដើរចេញទៅ ។ គ្រានោះ មហាមាត្យនៅក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈ និងវស្សការៈតាក់តែងខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ឧត្តម (រួចហើយ) ចាត់បម្រើឲ្យទៅក្រាបបង្គំទូលកាលដ៏គួរដល់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាល (នេះជាកាលគួរហើយ)

ภตฺตกึ์สเมฺรจเหีย ฯ คฺราเนาะ ฺระเมานฺระกาคเรฺงสฺบเรฺงเหียปฺรเดาะ เดายเยาตฺราตฺรเนิงจีวร กฺนุงเวฬาฺรึก เยางจูลเตากาล่ำเนาะเมหามาตฺย เนา กฺนุงเดฺรนมคธะ:เฌฺงาะสุนีธะ: นิงวาสฺการ: ลุะเยางจูลเตาเดฬ่เหีย กึ์ คงฺเลีอาสน:เดฺรลเคเรฺบจำเจฺวาย ชามูยนึงภิกฺขุสงฺฆ ฯ คฺราเนาะ เมหามาตฺยเนาะกฺนุงเดฺรนมคธะ:เฌฺงาะสุนีธะ: นิงวาสฺการ: กึ์องฺคาสภิกฺขุสงฺฆ เมานฺระพุทฺธชาปฺรธาน เดายขาทนียเภาชนียาหาร ชึ์ฉาญ่เพิสาเดาย เดฺรเนฺรขฺญน คฺราเตาะภิกฺขุสงฺฆเหามยาต่ ลุะกำณต่ชึงถา ฺระเมานฺระกาคเรฺง เสาะยฺรูจเหีย ชากฺ่ระหสฺตจุะจากตฺราเหีย กึ์องฺคุยเนาะกฺนุงทีชึ์สม คูร ฯ ลุะเมหามาตฺยเนาะกฺนุงเดฺรนมคธะ:เฌฺงาะสุนีธะ: นิงวาสฺการ: องฺคุย เนาะกฺนุงทีชึ์สมคูรเหีย เทีบฺระเมานฺระกาคเรฺงอนุโมทนาเดายฺระคาถา ทำงฺลายเนะถา

> [๑๒๑] มนุสฺสชาบณฺฑิตชาติ ฺรเมงสเมฺรจนูวาเรเน กฺนุงปฺรเทสณาเหีย กึ์เตงเงฺยพุกบุคฺคลอฺกมานสีล เดฺรลสเฺรมลฺม ปฺรเพฺรึตฺตธมฺชึ์ปฺรเสีร เงฺยบริโภคกฺนุง เลำเนาะเรบสฺ่ญน เหียจานทำงอุทิสผลทกฺขิณาทาน (เงฺย จำณกบุณฺย) ชล่พุกเทวาดาเดฺรลเนาะกฺนุงปฺรเทสเนาะ (เถมเตาะ) ฯ เทวาดาทำงเนาะเตงบูชาจำพาะมนุสฺส เดฺรลจานบูชาชลฺ่ญน เตงภาบ่อานจำพาะมนุสฺส เดฺรล ภาบ่อานชลฺ่ญน เตงอนุเคฺราะมนุสฺสเนาะ ชูจชามาตา

អនុគ្រោះបុត្រ ដែលខ្លួនបីថ្នមផ្ចាប់នឹងទ្រូងឲ្យចម្រើនឡើង ។ មនុស្សដែលទេវតាបានអនុគ្រោះហើយ ក៏តែងឃើញនូវសេចក្តីចម្រើនសព្វកាលៗ ។

[១២២] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុមោទនាដោយព្រះគាថាទាំងឡាយនេះ ចំពោះមហាមាត្យនៅក្នុងដែនមគធៈ ឈ្មោះសុនីធៈនិងវស្សការៈ (ចប់ហើយ) ក៏ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈយាងចេញទៅ ។ សម័យនោះឯង មហាមាត្យនៅក្នុងដែនមគធៈឈ្មោះសុនីធៈនិងវស្សការៈ ដើរតាមព្រះមានព្រះភាគអំពីក្រោយៗ ដោយគិតថា ក្នុងថ្ងៃនេះព្រះសមណគោតមនឹងយាងចេញទៅតាមទ្វារណា ទ្វារនោះនឹងបានឈ្មោះថា គោតមទ្វារ នឹងឆ្លងស្ទឹងគង្គា តាមកំពង់ណា កំពង់នោះនឹងបានឈ្មោះថា គោតមតិត្ថ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យាងចេញតាមទ្វារណា ទ្វារនោះក៏ឈ្មោះថា គោតមទ្វារជាប្រាកដ (ដល់សព្វថ្ងៃនេះ) ។ វេលានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យាងចូលទៅកាន់ស្ទឹងគង្គា ។ ស្ទឹងគង្គាមានទឹកពេញប្រៀបត្រឹមស្មើនឹងមាត់ច្រាំង ល្មមសត្វក្អែកផឹកបាន ។ មនុស្សពួកខ្លះរកទូក មនុស្សពួកខ្លះរកផែ មនុស្សពួកខ្លះចងក្បួន ប្រាថ្នានឹងឆ្លងអំពីត្រើយខាងអាយទៅកាន់ត្រើយខាងនាយ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បានឃើញមនុស្សទាំងនោះ គឺមនុស្សពួកខ្លះកំពុងរកទូក មនុស្សពួកខ្លះកំពុងរកផែ មនុស្សពួកខ្លះកំពុងចងក្បួន ប្រាថ្នានឹងឆ្លងអំពីត្រើយខាងអាយទៅត្រើយខាងនាយ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឃើញហើយ ក៏និម្មិតព្រះអង្គជាត់ (មួយរំពេច) អំពីត្រើយខាងអាយនៃ

ស្ទឹងគង្គា ទៅប្រាកដនៅត្រើយខាងនាយជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ គួរនាដូចជាបុរសមានកម្លាំងលាចេញនូវដើមដៃដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដើមដៃដែលលាចេញ ឆាប់រហ័សដូច្នោះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនោះហើយ ទើបបន្ទឺឡើងនូវឧទានគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

> *ពួកជនណាឆ្លងស្ទឹងគឺតណ្ហា ដ៏ជ្រៅធ្លាយទូលាយបាន (ពួកជននោះឯង) តែងធ្វើស្ពាន គឺអរិយមគ្គ មិនឲ្យប៉ះពាល់ទីជាទំនាបទាំងឡាយហើយឆ្លងបាន សេចក្តីពិតថា ជនធម្មតា (ដែលប្រាថ្នានឹងឆ្លងទឹកបន្តិចបន្តួច) តែងចងក្បួន (ទើបឆ្លងទៅបាន) ឯជនជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គឺព្រះពុទ្ធ និងសាវកបស់ព្រះពុទ្ធលោកបានឆ្លងរួចស្រេចហើយ ។*

[๑๒๓] *គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់យាងចូលទៅកាន់កោដិគ្រាម[๑] ។ បានឮថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងកោដិគ្រាមនោះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងកោដិគ្រាមនោះមកហើយត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក្តី អ្នកទាំងឡាយក្តី អន្ទោលទៅនិងត្រាច់រង្គាត់ទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយយ៉ាងនេះ ព្រោះមិនបានត្រាស់ដឹង និងមិនបានចាក់ធ្លុះនូវអរិយសច្ចទាំង ๔ អរិយសច្ចទាំង ๔ ដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំង-*

๑- *ក្នុងតតិយសារត្តទីបនីដីកាតតិយសមន្ត ពន្យល់សេចក្តីថា កោដិគ្រាមនោះនៅត្រង់កន្លែងកំពូលប្រាសាទនៃស្តេចបហាបនាទដែលលិចចុះទៅក្នុងផែនដី (មើលមង្គលត្ថទីបនីក្នុងតតិយ-គាថាសិប្បកថា) ។*

ឡាយ តថាគត និងអ្នកទាំងឡាយអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ នេះដូច្នេះ ព្រោះមិនបានត្រាស់ដឹង និងមិនបានចាក់ធ្លុះនូវទុក្ខអរិយសច្ច នូវទុក្ខសមុទយ អរិយសច្ច ។បេ។ នូវទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ។បេ។ តថាគត និងអ្នកទាំងឡាយ អន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយនេះដូច្នេះ ព្រោះមិនបានត្រាស់ដឹង និងមិនបានចាក់ធ្លុះនូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខអរិយសច្ចនោះ តថាគត និងអ្នកទាំងឡាយបានត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ចនោះ តថាគត និងអ្នកទាំងឡាយបានត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ចនោះ តថាគត និងអ្នកទាំងឡាយបាន ត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ ទុក្ខនិរោធ-គាមិនីបដិបទាអរិយសច្ចនោះ តថាគត និងអ្នកទាំងឡាយបានត្រាស់ដឹង បានចាក់ធ្លុះហើយ ភវតណ្ហា តថាគតនិងអ្នកទាំងឡាយដកឡើងហើយ ខៀរ គឺ តណ្ហាសម្រាប់ដឹកនាំទៅក្នុងភពក៏អស់ហើយ ឥឡូវនេះគ្មានភពថ្មីទៀតទេ ។

[១២៤] ការអន្ទោលទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយក្នុងជាតិទាំងឡាយនោះៗ ឯង ព្រោះមិនបានឃើញនូវអរិយសច្ចទាំង ៤ ជាធម៌ពិត ។ អរិយសច្ចទាំង ៤ នេះឯង តថាគត និងអ្នកទាំងឡាយបានឃើញហើយ តណ្ហាជាអ្នកដឹកនាំទៅកាន់ភពក៏តថាគត និងអ្នកទាំងឡាយគាស់រំលើងហើយ ឫសនៃសេចក្តីទុក្ខ ក៏តថាគត និងអ្នករាល់គ្នាផ្តាច់ចោលហើយ ឥឡូវនេះគ្មានភពថ្មីទៀតទេ ។

[១២៥] នាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាសបានឮដំណឹងថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកកាន់កោដិគ្រាម ។ លំដាប់នោះឯង នាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាស បានប្រើគេឲ្យទឹមយានដ៏ថ្លៃថ្លាហើយ ក៏ឡើងជិះយានដ៏ថ្លៃថ្លាចេញទៅអំពីក្រុងវេសាលី ដោយយានដ៏ថ្លៃថ្លាទាំងអម្បាលនោះ ដើម្បីជួបនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយដាក់យានទុកក្នុងទីមួយ រួចចុះអំពីយានដើរទៅដោយជើងទេ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់នាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាស ដែលអង្គុយក្នុងទីសមគួរ (នោះ) ឯង ឲ្យយល់ព្រម ឲ្យកាន់យកព្រម ឲ្យរីករាយ ឲ្យត្រេកអរដោយធម្មីកថា ។ លំដាប់នោះ នាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាស លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ឲ្យយល់ព្រម ឲ្យកាន់យកព្រម ឲ្យរីករាយ ឲ្យត្រេកអរដោយធម្មីកថាហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក មួយអន្ទើដោយភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បានទទួលនិមន្តន៍ដោយតុណ្ហីភាព ។ គ្រានោះ នាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាស ដឹងថាព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ហើយ ទើបក្រោកចាកទីអង្គុយថ្វាយបង្គំលាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចៀសចេញទៅ ។ ពួកស្តេចលិច្ឆវីក្រុងវេសាលីបានឮដំណឹងថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកដល់កោដិ-គ្រាម ។ ពួកស្តេចលិច្ឆវីក្រុងវេសាលី ក៏ឲ្យពួកសារថីទឹមយានដ៏ថ្លៃថ្លា ហើយ

ទ្បើងគង់លើយានដ៏ថ្លៃថ្លា ចេញអំពីក្រុងវេសាលី ទៅដោយយានដ៏ថ្លៃថ្លាទាំងអម្បាលនោះ ដើម្បីជួបនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ស្តេចលិច្ឆវីពួកខ្លះលាបពណ៌ខៀវ មានសម្បុរខៀវ(១) ទ្រង់ព្រះពស្ត្រខៀវ(២) មានគ្រឿងតែងខ្លួនក៏ខៀវ(៣) ស្តេចលិច្ឆវីពួកខ្លះ លាបពណ៌លឿង មានសម្បុរលឿង ទ្រង់ព្រះពស្ត្រលឿង មានគ្រឿងតែងខ្លួនក៏លឿង ស្តេចលិច្ឆវីពួកខ្លះលាបពណ៌ក្រហម មានសម្បុរក្រហម ទ្រង់ព្រះពស្ត្រក្រហម មានគ្រឿងតែងខ្លួន ក៏ក្រហម ស្តេចលិច្ឆវីពួកខ្លះលាបពណ៌ស មានសម្បុរស ទ្រង់ព្រះពស្ត្រស មានគ្រឿងតែងខ្លួនក៏ស ។ លំដាប់នោះ នាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាស ប្រជល់ចន្ទោលដោយចន្ទោល បំប៉ះនឹមដោយនឹម បំប៉ះកង់ដោយកង់ បំប៉ះក្ដៅដោយក្ដៅ (នៃយាន) របស់ពួកស្តេចលិច្ឆវីកំលោះៗ ។ គ្រានោះ ពួកស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ និយាយនឹងនាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាសថា ម្នាលមេអម្ពបាលី ព្រោះហេតុអ្វី បានជានាងមកប្រជល់ចន្ទោលដោយចន្ទោល បំប៉ះនឹមដោយនឹម បំប៉ះកង់ដោយកង់ បំប៉ះក្ដៅដោយក្ដៅ (នៃយាន) របស់យើងជាស្តេចលិច្ឆវីកំលោះៗ ។ នាងអម្ពបាលីតបថា បពិត្រអយ្យបុត្ត(៤) ទាំងឡាយ ព្រោះថា ខ្ញុំបាននិមន្តកិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងអម្បាលនោះ មានព្រះបន្ទូលថា ម្នាលមេអម្ពបាលី ចូរនាងឲ្យកត្តនេះមកយើងចុះ (យើងនឹងឲ្យតម្លៃនាង)ចំនួន ១ សែន កហាបណៈ

១-២-៣- ក្នុងតតិយសារត្តទីបនីដីកាតតិយសមន្តថា សូម្បីរាជវេ-ទង់-សេះ-ដងជន្លួញ ក៏សឹងប្រដាប់ដោយមាស និងកែវមានសម្បុរខៀវទាំងអស់ ទាំងលឿង-ក្រហម-ស ក៏ដូចគ្នា ។

៤- អយ្យបុត្ត គឺព្រះអង្គម្ចាស់ ។

នាងអម្ពបាលីតបថា បពិត្រ អយ្យបុត្ត ទុកជាព្រះអង្គប្រទានក្រុងវេសាលី ព្រមទាំងសួយសារអាករ ដែលមាននៅក្នុងជនបទមកខ្ញុំ ខ្ញុំក៏មិនព្រមថ្វាយ កត្តនោះឡើយ ។ គ្រានោះ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ទះម្រាមព្រះហស្តហើយ ពោលថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន យើងចាញ់មាតុគ្រាមហើយ ម្នាលគ្នាយើងដ៏ចម្រើន យើងចាញ់មាតុគ្រាមហើយ ។ លំដាប់នោះ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ (ក៏នាំគ្នា) ចូលទៅកាន់ទីដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ទតឃើញស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ កំពុងយាងមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាដែលមិនធ្លាប់ឃើញទេវតាក្នុងហានតាវត្តិង្សទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមិលមើលពួកលិច្ឆវីបរិសទ្យចុះ អ្នកទាំងឡាយចូរមិលមើលពួកលិច្ឆវីបរិសទ្យរឿយៗចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-ឡាយ ចូរប្រៀបធៀបពួកលិច្ឆវីបរិសទ្យ ទៅនឹងពួកទេវតាក្នុងជាន់តាវត្តិង្ស មើលចុះ ។ លំដាប់នោះ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ក៏ជាក់យានទុកក្នុងទីមួយ ហើយចុះអំពីយានដើរទៅដោយជើងទេ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកស្តេចលិច្ឆវីដែលអង្គុយក្នុងទីសមគួរនោះឯង ឲ្យឃល់ព្រម ឲ្យកាន់យកព្រម ឲ្យរីករាយ ឲ្យត្រេកអរ ដោយធម្មីកថា ។ ឯស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ ឲ្យឃល់ព្រម ឲ្យកាន់យកព្រម ឲ្យរីករាយ ឲ្យត្រេកអរ ដោយធម្មីកថា

ហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទទួលភត្តពួកខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលលិច្ឆវីទាំងឡាយ តថាគតបានទទួលភត្តរបស់នាងអម្ពបាលី ជាស្រីផ្កាមាសក្នុងថ្ងៃស្អែករួចទៅហើយ ។ លំដាប់នោះ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះទម្រាមព្រះហស្តហើយ ពោលថា ម្នាលគ្នាយើងដ៏ចម្រើន យើងចាញ់មាតុគ្រាមហើយ ម្នាលគ្នាយើងដ៏ចម្រើន យើងចាញ់មាតុគ្រាមហើយ ។ លំដាប់នោះ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ត្រេកអរវីរភាយតាមភាសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចៀសចេញទៅ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ក្នុងកោដិគ្រាមគួរតាមព្រះអធ្យាស្រ័យហើយ យាងទៅកាន់នាទិកាប្រទេស ។ ព្រះអង្គទ្រង់គង់នៅក្នុងរោងឥដ្ឋក្នុងនាទិកាប្រទេសនោះឯង ។ លុះព្រលឹមឡើង នាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាសក៏តាក់តែងខាទនីយភោជនីយាហារ (បង្អែមចម្អាប) ក្នុងអារាម (ផ្ទះ) របស់ខ្លួន ហើយចាត់បម្រើឲ្យទៅក្រាបបង្គំទូលកាលគួរដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ពេលគួរហើយព្រះអង្គ ភត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ ហើយប្រដាប់ដោយបាត្រ និងចីវរអំពីព្រលឹម យាងតម្រង់ទៅកាន់ទីអង្គាស (ចង្ហាន់) របស់នាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាស លុះយាងទៅដល់ហើយទើប គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ។ គ្រានោះ នាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាស អង្គាសថ្វាយខាទនីយភោជនីយាហារ (បង្អែមចម្អាប) ដ៏ឆ្ងាញ់

ពីសាដោយដៃខ្លួនឯងចំពោះព្រះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ត្រាតែព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឈប់ទទួលសោយ ស្រេចហើយ លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ទើប (នាង) អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ កាលបើនាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាស អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបពោលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមថ្វាយនូវអម្ពបាលិវនេះ ដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់ទទួលនូវអារាម (នោះ) ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់នាងអម្ពបាលីជាស្រីផ្កាមាសឲ្យយល់ព្រម ឲ្យកាន់យកព្រម ឲ្យត្រេកអរ ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈយាងទៅកាន់ព្រៃមហាវន ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងកូដាគារសាលានាមហាវន ជិតក្រុងវេសាលីនោះឯង ។

ภาณวารที่ ๑๐ จบ

[๑๒๖] សម័យនោះឯង ពួកស្តេចលិច្ឆវីដែលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញក្រៃលែង អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងរោងសម្រាប់ទទួលភ្ញៀវ ហើយពោលសរសើរគុណព្រះពុទ្ធ[๑] ពោលសរសើរគុណព្រះធម៌[๒] ពោលសរសើរគុណ

๑- ក្នុងដីកាពន្យល់សេចក្តីថា ពោលសរសើរគុណដោយចរិយា ๓ គឺញាតត្ថចរិយា ๑ លោកត្ថចរិយា ๑ ពុទ្ធត្ថចរិយា ๑ ។ ๒- ពោលសរសើរធម្មគុណដោយចំណែកនិកាយ ๕ បិដក ๓ នវង្គសត្ថុសាសនៈ ๙ ធម្មក្ខន្ធ ๘๔๐๐๐ ។

ព្រះសង្ឃ[๑] ដោយបរិយាយជាច្រើន ។ សម័យនោះ សីហសេនាបតិជាសាវកនិគ្រន្ថក៏អង្គុយនៅក្នុងកណ្តាលបរិសទ្យនោះដែរ ។ ទើបសីហសេនាបតិត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រាកដឥតសង្ស័យឡើយ ព្រោះហេតុនោះពួកស្តេចលិច្ឆវីទាំងនេះ ដែលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញក្រៃលែង អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងរោងសម្រាប់ទទួលក្បៀវ ហើយពោលសរសើរគុណព្រះពុទ្ធ ពោលសរសើរគុណព្រះធម៌ ពោលសរសើរគុណព្រះសង្ឃ ដោយបរិយាយជាច្រើន បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញចូលទៅជើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ (ល្អងមើល) ។ លំដាប់នោះ សីហសេនាបតិចូលសំដៅទៅត្រង់ទីដែលនិគន្ថនាដបុត្រនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សំពះនិគន្ថនាដបុត្រ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសីហសេនាបតិអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបនិយាយទៅនឹងនិគន្ថនាដបុត្រថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំចង់ចូលទៅឃើញព្រះសមណគោតម (ម្តងមើល) ។ និគន្ថនាដបុត្រពោលថា នែអ្នកសីហៈ អ្នកឯងជាអ្នកនិយាយចំពោះកិច្ចការថាត្រូវធ្វើ នឹងចូលទៅមើលសមណគោតម ជាអ្នកពោលពាក្យឃាត់កិច្ចការថា មិនត្រូវធ្វើដូចម្តេចបាន ម្នាលអ្នកសីហៈ ព្រោះសមណគោតម ជាអ្នកពោលពាក្យឃាត់កិច្ចការថាមិនត្រូវធ្វើ

๑- ពោលសរសើរសង្ឃគុណដោយអំណាចបព្វជ្ជាថា កទ្ធិយរាជ មហាកប្បិនរាជ បុក្កុសយសកុលបុត្ត សោណសេដ្ឋីបុត្ត រដ្ឋបាលកុលបុត្ត (លោកទាំងអម្បាលម៉ាននេះជាដើម) ស្តាប់ធម៌ហើយបានទទួលសទ្ធា លះស្ទេត្រតត្រារាជសម្បត្តិ លះទីសេនាបតី ទីជាសេដ្ឋី ទីជានាយហ្វូងចេញបួសក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ។

สម្តែងធម៌ហាមកិច្ចការថាមិនត្រូវធ្វើ និងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពោលពាក្យឃាត់កិច្ចការថា មិនត្រូវធ្វើនោះដែរ ។ ឯការរៀបចំដំណើរបស់សីហសេនាបតិដើម្បីនឹងទៅឃើញ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ (នុ៎ះ) ក៏អាក់ខានទៅ ។ ពួកស្តេចលិច្ឆវីដែលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញក្រៃលែង អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងរោងសម្រាប់ទទួលភ្ញៀវ ហើយពោលសរសើរគុណព្រះពុទ្ធ ពោលសរសើរគុណព្រះធម៌ ពោលសរសើរគុណព្រះសង្ឃ ដោយបរិយាយជាច្រើន អស់វារៈជាគម្រប់ពីរដងផង ។បេ។ អស់វារៈជាគម្រប់បីដងផង ។ ឯសីហសេនាបតិក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងវារៈជាគម្រប់បីដងថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រាកដឥតសង្ស័យឡើយ ព្រោះហេតុនោះហើយ បានជាពួកស្តេចលិច្ឆវីទាំងនេះ ដែលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញក្រៃលែង អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងរោងសម្រាប់ទទួលភ្ញៀវ ហើយពោលសរសើរគុណព្រះពុទ្ធ ពោលសរសើរគុណព្រះធម៌ ពោលសរសើរគុណព្រះសង្ឃ ដោយបរិយាយជាច្រើន និគ្រន្ថទាំង (នេះ) ទោះអញលាក្តី មិនលាក្តី នឹងធ្វើអ្វីអញ បើដូច្នោះ អាត្មាអញមិនបាច់លានិគ្រន្ថទាំង (នេះ) ទេ គួរតែចូលទៅឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះតែម្តង ។ លំដាប់នោះ សីហសេនាបតិចេញទៅអំពីក្រុង វេសាលីដោយរថ ៥០០ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ដើម្បីនឹងឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយជាក់យានទុកក្នុងទីសមគួរ ទើបចុះអំពីយានដើរទៅដោយជើងទេ ចូលតម្រង់ទៅកាន់ទីដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះ

ภาค ទើបអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ฯ លុះសីហាសេនាបតិអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកពោលឃាត់កិច្ចការថា មិនត្រូវធ្វើ សម្តែងធម៌ហាមកិច្ចការថាមិនត្រូវធ្វើ ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឱ្យាយដោយពោលពាក្យឃាត់កិច្ចការថាមិនត្រូវធ្វើដូច្នោះដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គេទាំងឱ្យាយតែងពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកពោលឃាត់កិច្ចការថាមិនត្រូវធ្វើ សម្តែងធម៌ហាមកិច្ចការថាមិនត្រូវធ្វើ ទាំងទូន្មានសាវក ទាំងឱ្យាយដោយពោលពាក្យឃាត់កិច្ចការថាមិនត្រូវធ្វើដូច្នោះដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គេទាំងនោះពោលត្រង់តាមពាក្យរបស់ព្រះអង្គ មិនមែនពោលបង្កាច់ព្រះអង្គដោយពាក្យមិនពិតទេឬ ដ្បិតព្រះអង្គតែងពោលជាក់ច្បាស់នូវធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រសិនបើមានសហធម្មិកណាមួយ បាននិយាយត្រូវតាមព្រះពុទ្ធដីកាដែលព្រះអង្គបានពោល (នោះ) ក៏មិនបានដល់នូវហេតុតំណិះដំណៀលឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះហេតុនោះហើយ បានជាយើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនចង់ពោលបង្កាច់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ฯ

[๑๒๗] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសីហៈ មានហេតុជាទំនង គួរឱ្យអ្នកផងថា ចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកពោលពាក្យឃាត់កិច្ចការថា មិនត្រូវធ្វើ សម្តែងធម៌ហាមកិច្ចការថាមិនត្រូវធ្វើ ទាំងទូន្មានសាវក ទាំងឱ្យាយដោយពាក្យថា មិនត្រូវធ្វើនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ฯ ម្នាលសីហៈ មានហេតុជាទំនងគួរឱ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណ-

គោតមជាអ្នកពោលថា ត្រូវធ្វើកិច្ចការ សម្តែងធម៌ថា ត្រូវធ្វើ ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា ត្រូវធ្វើនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ។ ម្នាលសីហៈ មានហេតុជាទំនងគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកពោលពាក្យកាត់ផ្តាច់ផ្តិលទេតើ សម្តែងធម៌ដើម្បីកាត់ផ្តាច់ផ្តិលទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា ត្រូវកាត់ផ្តាច់ផ្តិលនោះដែរ ដែលថានោះត្រូវហើយ ។ ម្នាលសីហៈ មានហេតុជាទំនងគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណាគោតមជាអ្នកខ្ពើមរអើម សម្តែងធម៌ដើម្បីខ្ពើមរអើមទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា គួរខ្ពើមរអើមនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ។ ម្នាលសីហៈ មានហេតុជាទំនងគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណាគោតមជាអ្នកបំផ្លាញទេតើ សម្តែងធម៌ដើម្បីបំផ្លាញទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា ត្រូវបំផ្លាញនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ។ ម្នាលសីហៈ មានហេតុជាទំនងគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណាគោតមជាអ្នកជុតកម្តៅទេតើ សម្តែងធម៌ដើម្បីជុតកម្តៅ ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា ត្រូវជុតកម្តៅនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ។ ម្នាលសីហៈ មានហេតុជាទំនងគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណាគោតមជាមនុស្សត្រឥតកំណើត សម្តែងធម៌ដើម្បីមិនឲ្យមានកំណើត ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យមិនមានកំណើតនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ។ ម្នាលសីហៈ មានហេតុជាទំនងគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណាគោតមជាអ្នកទំនុកបម្រុង សម្តែងធម៌ដើម្បី

ទំនុកបម្រុង ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឮ្យដោយពាក្យថា ឲ្យទំនុកបម្រុងនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ฯ ម្នាលសីហៈ ទំនងដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកពោលពាក្យថា មិនត្រូវធ្វើ សម្តែងធម៌ហាមថា មិនត្រូវធ្វើ ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឮ្យដោយពាក្យថា មិនត្រូវធ្វើនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ តើដូចម្តេច ម្នាលសីហៈ ដ្បិតតថាគតពោលថា មិនត្រូវធ្វើចំពោះតែកាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត មនោទុច្ចរិត និងពោលឃាត់កិច្ចការថា មិនត្រូវធ្វើចំពោះតែអកុសលធម៌ដ៏អាក្រក់ច្រើនប្រការ ម្នាលសីហៈ ទំនងនេះឯងហើយ ដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកពោលឃាត់កិច្ចការថាមិនត្រូវធ្វើ សម្តែងធម៌ហាមថាមិនត្រូវធ្វើ ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឮ្យដោយពាក្យថា មិនត្រូវធ្វើនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ฯ ម្នាលសីហៈ ទំនងដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកពោលថា ត្រូវធ្វើ សម្តែងធម៌ថាត្រូវធ្វើ ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឮ្យដោយពាក្យថា ត្រូវធ្វើនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ តើដូចម្តេច ฯ ម្នាលសីហៈ ដ្បិតតថាគតពោលថា ត្រូវធ្វើចំពោះតែកាយសុចរិត វចីសុចរិត មនោសុចរិត និងពោលថា ត្រូវធ្វើចំពោះតែកុសលធម៌ដែលមានប្រយោជន៍ច្រើនប្រការ ម្នាលសីហៈ ទំនងនេះឯងហើយ ដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកពោលថា ត្រូវធ្វើ សម្តែងធម៌ថាត្រូវធ្វើ ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឮ្យដោយពាក្យថា ត្រូវធ្វើនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ฯ ម្នាលសីហៈ ទំនង

ដែលគួរឲ្យអ្នកផងថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកពោលពាក្យកាត់ផ្តាច់ផ្តិល សម្តែងធម៌ដើម្បីកាត់ផ្តាច់ផ្តិល ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយ ដោយពាក្យថា ត្រូវកាត់ផ្តាច់ផ្តិល ដែលគេថានោះត្រូវហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលសីហៈ ជ្បិតតថាគតពោលថា ត្រូវកាត់ផ្តាច់ផ្តិលរាគៈ ទោសៈ មោហៈ និងពោលថា ត្រូវកាត់ផ្តាច់ផ្តិលនោះ ចំពោះតែអកុសលធម៌ដ៏អាក្រក់ច្រើនប្រការ ម្នាលសីហៈទំនងនេះឯងហើយ ដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកពោលពាក្យកាត់ផ្តាច់ផ្តិល សម្តែងធម៌ដើម្បីកាត់ផ្តាច់ផ្តិល ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា ត្រូវកាត់ផ្តាច់ផ្តិល ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ។ ម្នាលសីហៈ ទំនងដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកខ្ពើមរអើម សម្តែងធម៌ដើម្បីការខ្ពើមរអើម ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថាត្រូវខ្ពើមរអើមនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលសីហៈ ព្រោះតថាគតខ្ពើមចំពោះតែកាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត មនោទុច្ចរិត និងខ្ពើមចំពោះសេចក្តីប្រកបចិត្ត ផ្តេកផ្តិតទៅរកអកុសលធម៌ដ៏អាក្រក់ច្រើនប្រការ ម្នាលសីហៈ ទំនងនេះឯងហើយ ដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកខ្ពើមរអើម សម្តែងធម៌ដើម្បីការខ្ពើមរអើម ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយការខ្ពើមរអើមនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ។ ម្នាលសីហៈ ទំនងដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកបំផ្ងាញ សម្តែងធម៌ដើម្បីបំផ្ងាញ ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា ត្រូវបំផ្ងាញនោះដែរ ដែលគេថា

នោះត្រូវហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលសីហៈ ព្រោះតថាគតសម្តែងធម៌ចំពោះផ្លូវប្រតិបត្តិដែលបំផ្លាញបង់នូវរាគៈ ទោសៈ មោហៈ និងសម្តែងធម៌ចំពោះផ្លូវប្រតិបត្តិបំផ្លាញបង់ នូវអកុសលធម៌ដ៏អាក្រក់ច្រើនប្រការ ម្នាលសីហៈ ទំនងនេះឯងហើយ ដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកបំផ្លាញ សម្តែងធម៌ដើម្បីបំផ្លាញ ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថាត្រូវបំផ្លាញនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ។ ម្នាលសីហៈ ទំនងដែលគួរឲ្យអ្នកផងថា ចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកជុតកម្តៅ សម្តែងធម៌ដើម្បីជុតកម្តៅ ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថាត្រូវជុតកម្តៅនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលសីហៈ ព្រោះតថាគតពោលថា កាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត មនោទុច្ចរិត ជាទីតាំងនៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាអកុសលធម៌ដ៏អាក្រក់ ម្នាលសីហៈ អកុសលធម៌ដ៏អាក្រក់ទាំងឡាយដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយ (នោះ) បើអ្នកណាបានលះស្រឡះហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀតឲ្យអស់រលីង ដូចជាដើមត្នោតដែលគេក្រៃបែលគាស់រំលើងឲ្យលែងដុះតទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបកាពតទៅទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌លែងមានកំណើតតទៅខាងមុខទៀតហើយ តថាគតហៅអ្នកនោះថា អ្នកជុតកម្តៅ ម្នាលសីហៈ អកុសលធម៌ដ៏អាក្រក់ទាំងឡាយដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយ (នោះ) តថាគតឯងបានលះស្រឡះហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀតឲ្យ

អស់រលើង ដូចដើមត្នោតដែលគេក្រៃលែគាស់រំលើង ឲ្យលែងដុះតទៅទៀត ហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាពតទៅទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌លែងមាន កំណើតតទៅខាងមុខហើយ ម្នាលសីហៈ ទំនងនេះឯងហើយ ដែលគួរឲ្យ អ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកជុតកម្តៅ សម្តែងធម៌ ដើម្បីជុតកម្តៅ ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា ត្រូវជុតកម្តៅនោះ ដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ។ ម្នាលសីហៈ ទំនងដែលគួរឲ្យអ្នកផងថា ចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកអត់កំណើត សម្តែងធម៌ដើម្បី មិនឲ្យមានកំណើត ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា មិនឲ្យមាន កំណើតនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលសីហៈ ព្រោះកិរិយាដេកក្នុងគភ៌តទៅទៀត ដំណើរកើតក្នុងភពតទៅខាងមុខទៀត បើ អ្នកណាបានលះស្រឡះហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុ សម្រាប់កើតទៀតឲ្យអស់រលើង ដូចដើមត្នោតដែលគេ ក្រៃលែគល់រំលើង ឲ្យលែងដុះតទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាពតទៅទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌លែងមានកំណើតតទៅខាងមុខទៀតហើយ តថាគតហៅអ្នកនោះថា អ្នកឥតកំណើត ម្នាលសីហៈ កិរិយាដេកក្នុងគភ៌តទៅទៀត ដំណើរកើតក្នុង ភពតទៅខាងមុខទៀត តថាគតបានលះស្រឡះហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់ អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀតឲ្យអស់រលើង ដូចដើមត្នោតដែល គេក្រៃលែ គាស់រំលើងឲ្យលែងដុះតទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមាន បែបភាពតទៅទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌លែងមានកំណើតតទៅខាងមុខទៀត

ហើយ ម្នាលសីហៈ ទំនងនេះឯងហើយដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគត ថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកឥតកំណើត សម្តែងធម៌ដើម្បីមិនឲ្យមានកំណើត ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយ ដោយពាក្យមិនឲ្យមានកំណើតនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ។ ម្នាលសីហៈ ទំនងដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកទំនុកបម្រុងពួក សម្តែងធម៌ដើម្បីទំនុកបម្រុង ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា ឲ្យទំនុកបម្រុងនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលសីហៈ ព្រោះតថាគតជាអ្នកទំនុកបម្រុងពួក សម្តែងធម៌ដើម្បីទំនុកបម្រុង ដោយសេចក្តីទំនុកបម្រុងដ៏ឧត្តម[1] ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា ឲ្យទំនុកបម្រុងនោះដែរ ម្នាលសីហៈ ទំនងនេះឯងហើយ ដែលគួរឲ្យអ្នកផងថាចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកទំនុកបម្រុង សម្តែងធម៌ដើម្បីទំនុកបម្រុង ទាំងទូន្មានសាវកទាំងឡាយដោយពាក្យថា ឲ្យទំនុកបម្រុងនោះដែរ ដែលគេថានោះត្រូវហើយ ។

[๑๒๘] កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សីហសេនាបតិក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាសិតរបស់ព្រះអង្គពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាសិតរបស់ព្រះអង្គពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះអង្គសម្តែងហើយដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ គួរនាដូចជាមនុស្សចាប់បើករបស់ដែលគេ

๑- ក្នុងដីកាថា ទំនុកបម្រុងដើម្បីឲ្យបានសម្រេចមគ្គ ๔ និងផល ๔ ។

ផ្តាប់ចុះឲ្យផ្ងារឡើង ពុំនោះ ដូចជាមនុស្សបើកបង្ហាញរបស់ដែលគេលាក់បិទបាំង ពុំនោះសោតដូចជាមនុស្សអ្នកប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេង ឬក៏ដូចជាមនុស្សកាន់ប្រទីបប្រេងទ្រោលបំភ្លឺក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា មនុស្សមានភ្នែក មើលឃើញនូវរូបទាំងឡាយបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផងថា ជាទីរលឹក សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសកដល់ហើយនូវព្រះរតនត្រ័យថាជាទីរលឹកស្មើដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសីហៈ អ្នកឯងចូរធ្វើនូវការគិតសញ្ជឹងមើលសិន ឯការគិតសញ្ជឹងមើល (នោះ) ជាកិច្ចប្រពៃរបស់មនុស្សជាអ្នកដឹងទាំងឡាយដូចអ្នកឯង (នេះ) ។ សីហសេនាបតិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គត្រេកអរពេកពេញជាច្រើនលើសជាងប្រមាណតាមព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគនេះ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា ម្នាលសីហៈ ចូរអ្នកឯងធ្វើនូវការគិតសញ្ជឹងមើលសិន ឯការគិតសញ្ជឹងមើល (នោះ) ជាកិច្ចប្រពៃរបស់មនុស្សជាអ្នកដឹងទាំងឡាយ ដូចអ្នកឯង (នេះ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តិរ្ថិយដទៃទាំងឡាយបានខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវកមុខជាគេនាំគ្នាលើកទង់ជុំវិញក្រុងវេសាលីទាំងអស់ រួច (គេប្រកាសសេចក្តី) ថា យើងទាំងឡាយបានសីហសេនាបតិមកជាសាវកហើយ ក៏ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្នាលសីហៈ ចូរអ្នកឯងធ្វើនូវការគិតជញ្ជឹងមើលសិន ឯការគិតជញ្ជឹងមើល (នោះ)

ជាកិច្ចប្រពៃរបស់មនុស្សជាអ្នកដឹងទាំងឡាយ ដូចអ្នកឯង (នេះ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះសូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ថាជាទីរលឹក ជាគម្រប់ពីរដង សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសក ដល់ព្រះរតនត្រ័យជាទីរលឹក ស្មើដោយជីវិតតាំងអំពីថ្ងៃនេះទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសីហៈ ត្រកូលរបស់អ្នកជាអណ្តូង បម្រុងពួកនិគ្រន្ថជាយូរណាស់មកហើយ អ្នកសម្គាល់ថា បានអ្នកណានឹងឲ្យបិណ្ឌបាតដល់តិរ្ថិយដែលចូលមកនោះ ។ សីហសេនាបតិក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គត្រេកអរក្រៃពេកយ៉ាងច្រើនលើសប្រមាណ តាមពុទ្ធដីការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគនេះ ដ្បិតព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្នាលសីហៈ ត្រកូលរបស់អ្នកជាអណ្តូង បម្រុងពួកនិគ្រន្ថជាយូរណាស់មកហើយ អ្នកសម្គាល់ថា បានអ្នកណានឹងឲ្យបិណ្ឌបាតដល់និគ្រន្ថដែលចូលមកនោះវិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គស្តាប់បានហើយថា ព្រះសមណគោតមទ្រង់ត្រាស់នឹងខ្ញុំយ៉ាងនេះថា អ្នកត្រូវឲ្យទានដល់តថាគតតែម្យ៉ាង មិនត្រូវឲ្យទានដល់ពួកនិគ្រន្ថដទៃទេ អ្នកត្រូវឲ្យទានដល់សាវករបស់តថាគតតែម្យ៉ាង មិនត្រូវឲ្យទានដល់ពួកសាវករបស់ពួកនិគ្រន្ថដទៃទេ ទានដែលអ្នកឲ្យហើយដល់តថាគត ជាទានមានផលច្រើន ទានដែលអ្នកឲ្យហើយដល់ពួកនិគ្រន្ថដទៃ ជាទានមិនមានផលច្រើនទេ ទានដែលអ្នកឲ្យហើយដល់ពួកសាវករបស់តថាគត ជាទានមានផលច្រើន ទានដែលអ្នកឲ្យហើយដល់ពួកសាវករបស់និគ្រន្ថដទៃ

ជាទានមិនមានផលច្រើនទេ ក៏ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគបបួលខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យធ្វើទានដល់ពួកនិគ្រន្ថ (វិញ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប៉ុន្តែខ្ញុំព្រះអង្គដឹងកាលដ៏សមគួរក្នុងការឲ្យទាននេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះសូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ថាជាទីរលឹកជាគម្រប់បីដង សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសកដល់ព្រះរតនត្រ័យថាជាទីរលឹក ស្មើដោយជីវិតតាំងអំពីនេះទៅ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងអនុបុព្វីកថាដល់សីហសេនាបតិ គឺ សម្តែងនូវទានកថា សីលកថា សគ្គកថា ទោសរបស់កាមទាំងឡាយដ៏លាមកសៅហ្មង និងអានិសង្សក្នុងការចេញបួស ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា សីហសេនាបតិមានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកនីវរណៈ មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងកាលណាហើយ ក្នុងកាលនោះ ព្រះអង្គក៏សម្តែងនូវធម្មទេសនាដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយតែងលើកឡើងសម្តែងដោយព្រះអង្គឯង គឺ (សម្តែង) ទុក្ខ ទុក្ខសមុទយ និរោធ មគ្គ ។ ធម្មតាសំពត់សស្អាតមិនជិតប្រឡាក់ដោយវត្ថុមានពណ៌ខ្មៅ គួរទទួលទឹកជ្រលក់ដោយល្អបាន យ៉ាងណាមិញ ធម្មចក្ខុ គឺសោតាបត្តិមគ្គ ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល ក៏កើតឡើងដល់សីហសេនាបតិ ក្នុងទីអង្គុយនោះឯងថា ធម្មជាតណាមួយ មានសេចក្តីកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះតែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ គ្រានោះ សីហសេនាបតិបានឃើញធម៌ហើយ បានដល់ធម៌ហើយ បានត្រាស់ដឹងធម៌ហើយ

ឈមចុះកាន់ធម៌ស៊ប់ហើយ កន្ធងផុតសេចក្តីសង្ស័យហើយ កាត់បង់នូវសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីក្លាហាន លែងជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ទើបក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ដោយតុណ្ហីភាព ។ គ្រានោះ សីហសេនាបតិដឹងថាព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ក្រោកចាកទីអង្គុយ ថ្វាយបង្គំលាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ដើរចេញទៅ ។ ទើបសីហសេនាបតិបង្គាប់បុរសម្នាក់ថា នែនាយ អ្នកឯងចូរទៅរកសាច់សត្វស្រាប់ស្រាប់មក ។ លុះកន្ធងរាត្រីយប់នោះហើយ ទើបសីហសេនាបតិតាក់តែងខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ឆ្ងាញ់ពីសា ហើយចាត់បម្រើឲ្យទៅក្រាបទូលនូវភត្តកាលដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន (កាលនេះ) ជាកាលសមគួរហើយ ភត្តក៏សម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ ហើយទ្រង់បាត្រចីវរយាងទៅកាន់ផ្ទះសីហសេនាបតិ លុះចូលទៅដល់ហើយគង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលបម្រុងទុក ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ។ សម័យនោះឯង និគ្រន្ថទាំងឡាយច្រើន (នាំគ្នានៅ) គ្រប់ច្រក នៅគ្រប់ផ្លូវត្រឡែងកែងក្នុងក្រុងវេសាលី ហើយផ្គងដៃឡើងកន្ទក់កន្ទេញថា ថ្ងៃនេះសីហសេនាបតិសម្លាប់សត្វចិញ្ចឹមដ៏ធាត់ៗ ធ្វើភត្តបម្រុងសមណគោតម សមណគោតមដឹងថា សាច់គេធ្វើចំពោះខ្លួន ក៏នៅតែធាន់សាច់នោះដែរ ។ គ្រា

นោះ មានបុរសម្នាក់ចូល ទៅរកសីហសេនាបតិ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយនឹងសីហសេនាបតិថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកជ្រាបចុះ ពួកនិគ្រន្ថទាំងអម្បាលនេះជាច្រើន (នាំគ្នានៅ) គ្រប់ច្រក នៅគ្រប់ផ្លូវត្រឡែងកែងក្នុងក្រុងវេសាលី ហើយផ្គងដៃឡើងកន្ទក់កន្ទេញថា ថ្ងៃនេះ សីហសេនាបតិសម្លាប់សត្វចិញ្ចឹមដ៏ធាត់ៗ ធ្វើកត្តបម្រុងសមណគោតម សមណគោតមដឹងថាសាច់គេធ្វើចំពោះខ្លួនហើយ ក៏នៅតែឆាន់សាច់នោះដែរ ។ សីហសេនាបតិនិយាយថា ម្នាលអ្នក ចូរកុំនិយាយឡើយ លោកដ៏មានអាយុទាំងអម្បាលនោះប្រាថ្នានឹងពោលទោសព្រះពុទ្ធ ប្រាថ្នានឹងពោលទោសព្រះធម៌ ប្រាថ្នានឹងពោលទោសព្រះសង្ឃ អស់កាលជាយូរមកហើយ លោកដ៏មានអាយុទាំងអម្បាលនោះ ពោលបង្កាច់ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះដោយរបស់ដែលមិនមាន ដោយការទទេ ដោយពាក្យមុសាវាទ ដោយពាក្យមិនពិត មិនអស់មិនហើយឡើយ ក៏ឯការពិត (នោះ) យើងមិនក្លែងផ្តាច់បង់ជីវិតសត្វព្រោះហេតុជីវិត (របស់ខ្លួន) ទេ ។ គ្រានោះ សីហសេនាបតិអង្គាសកិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយខាទនីយភោជនីយដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ គ្រាតែព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ឈប់ទទួលសោយជាស្រេច ជាក់ព្រះហស្តអំពីបាត្រ ទើបអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់សីហសេនាបតិដែលអង្គុយហើយក្នុងទីសមគួរ ឲ្យយល់ព្រម ឲ្យកាន់យកព្រម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈយាងចេញទៅ ។ ព្រោះរឿងនេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើ

ធម្មីកថាហើយ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកហើយ ទ្រង់ (បញ្ញត្ត) ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលដឹងថា សាច់គេធ្វើចំពោះ (ខ្លួន) កុំគប្បីបរិភោគ ភិក្ខុណាបរិភោគ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតត្រីនិងសាច់ ដែលបរិសុទ្ធដោយបំផុត ៣ យ៉ាង គឺមិនបានឃើញ មិនបានឮ មិនបានរង្កៀស ។

[๑๒๙] សម័យនោះឯង ក្រុងវេសាលីមានជាយបរិបូណ៌ មានសន្ទឹងល្អ មានបិណ្ឌបាតបានស្រួលងាយនឹងញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានដោយការស្វែងរក និងការព្យាយាម ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់យាងទៅកាន់ទីស្ងាត់ សម្ងំនៅក្នុងព្រះកម្មដ្ឋាន ទើបទ្រង់ត្រិះរិះដោយព្រះទ័យយ៉ាងនេះថា ខាទនីយភោជនីយៈទាំងឡាយណាដែលតថាគតបានអនុញ្ញាតហើយដល់ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងកាលដែលស្រុកមានអំណត់ មានសន្ទឹងមិនល្អ មានបិណ្ឌបាតបានដោយលំបាក គឺខាទនីយភោជនីយៈដែលទុកជាក់ខាងក្នុង (អកប្បិយកុដិ) ចម្អិនខាងក្នុង (អកប្បិយកុដិ) ភិក្ខុចម្អិនដោយខ្លួនឯង ភិក្ខុទទួលរបស់ជាឧគ្គហិត ដែលគេនាំមកអំពីទីនោះ ដែលភិក្ខុទទួលប្រគេនក្នុងវេលាមុនភត្ត វត្តនៅក្នុងព្រៃ វត្តនៅក្នុងស្រុះ ក៏ក្នុងថ្ងៃនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយនៅបរិភោគភត្តទាំងនោះឬ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគចេញអំពីការសម្ងំ នៅក្នុងព្រះកម្មដ្ឋានក្នុងវេលារសៀលហើយ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមក ទ្រង់ (សួរ) ថា ម្នាលអានន្ទ ខាទនីយភោជនីយៈទាំងឡាយណាដែលតថាគតបានអនុញ្ញាតហើយដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាល

*มานอำณาต์ มานสนฺถงมินลฺ มานบิณฺฑปาตปานเดายลำปาก คือขาทนียโภชนียะไดลทุกชาก์ขางกฺน นิงจมฺนินขางกฺน (อกปฺปิยกุฎิ) ภิกฺขุจมฺนเดายขฺนงง ภิกฺขุทฺลุวบส์ชาอุคฺคหิตไดลเคนำมกอำพีทีโนะ ไดล ภิกฺขุทฺลุปเคนกฺนเวลามุนภตฺต วตฺนีกฺนไพร วตฺนีกฺนสฺระ ก็กฺนโถ่ นีะ เตภิกฺขุทำงฺปายนีบริโภคภตฺตทำงโนะหฺอ ฯ พฺระอานนฺทูกราบบงฺคุลถา บพิตฺรพฺระดิ์มานพฺระภาค ภิกฺขุทำงฺปายนีบริโภคนีเพฺรีย ฯ เพฺราะนิทานนีะ ดำเณีรนีะ เทีบพฺระดิ์มานพฺระภาคทฺรง์เถฺงีนูวธมฺมีกถา ตฺราสฺ์เหาภิกฺขุทำงฺปายมก เหีายทฺรง์บญฺญตฺถา มฺนาลภิกฺขุทำงฺปาย ขาทนียโภชนียะทำงฺปายณา ไดลตถาคตอนุญฺญาตเหีายดล์ภิกฺขุทำงฺปายกฺนกาลมานอำณาต์ มานสนฺถงมินลฺ มานบิณฺฑปาตปานเดายลำปาก คือ ขาทนียโภชนียไดลทุกชาก์ขางกฺน นิง จมฺนินขางกฺน (อกปฺปิยกุฎิ) ภิกฺขุจมฺนขฺนงง ภิกฺขุทฺลุวบส์ชาอุคฺคหิตไดลเคนำมก อำพีทีโนะ ไดลภิกฺขุทฺลุปเคนกฺนเวลามุนภตฺต วตฺนีกฺนไพร วตฺนีกฺนสฺระ ผลฺวนีะ ตถาคตหามขาทนียโภชนียทำงโนะตำงพีโถ่นีะเท มฺนาลภิกฺขุทำงฺปาย ภิกฺขุกุ่มปฺปีบริโภคนูวขาทนียโภชนียชาอนฺโตวุตฺถ (ทุกชาก์ขางกฺนอกปฺปิยกุฎิ) อนฺโตปกฺข (จมฺนินขางกฺนอกปฺปิยกุฎิ) สามปกฺข (ภิกฺขุเฉฺนขฺนงง) อุคฺคหิตปฺปฏิคฺคหิต (กาน์ชามุนเหีายเทีบเคปเคน) เบีภิกฺขุณาบริโภค ตฺรูวอาบตฺติทุกฺกฏ ฯ มฺนาลภิกฺขุทำงฺปาย มฺย์างเทีต ภิกฺขุธาน์รูจเหีาย หามกตฺเหีาย กุ่มปฺปีธาน์อนติริตฺตโภชน

(ភោជនថ្នាង) គឺខាទនីយភោជនីយដែលទាយកនាំមកអំពីទីនោះ ភិក្ខុទទួលក្នុងវេលាមុនភត្ត វត្តដែលតាំងនៅក្នុងព្រៃ វត្តដែលតាំងនៅក្នុងស្រះ បើភិក្ខុណាបរិភោគ វិនយធរត្រូវកាត់សេចក្តីតាមអាបត្តិ ។

[๑๓๐] សម័យនោះឯង ពួកមនុស្សអ្នកជនបទផ្ទុកអំបិលខ្លះ ប្រេងខ្លះ អង្ករខ្លះ ខាទនីយាហារខ្លះ ច្រើនមុខក្នុងរនេះទាំងឡាយ ហើយបង្វិលរនេះមកឈប់នៅក្បែរខ្វោងទ្វារខាងក្រៅអារាម ដោយប៉ងថា យើងទាំងឡាយនឹងបាននូវលំដាប់ (ទីកន្លែង) ក្នុងកាលណា យើងនឹងធ្វើភត្ត (ថ្វាយសង្ឃ) ក្នុងកាលនោះ ។ (ជួនពេលនោះ) មហាមេឃក៏ទូទឹមឡើង ។ គ្រានោះ ពួកមនុស្សទាំងអម្បាលនោះ ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅជល់ហើយ ទើបទូលព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដោយពាក្យដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន មនុស្សអ្នកនៅក្នុងជនបទផ្ទុកអំបិលខ្លះ ប្រេងខ្លះ អង្ករខ្លះ ខាទនីយាហារខ្លះ ច្រើនមុខក្នុងរនេះទាំងឡាយ ហើយមកឈប់នៅក្បែរខ្វោងទ្វារនេះ ជួនពេលនោះ មហាមេឃក៏ទូទឹមឡើង បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន មនុស្សអ្នកនៅក្នុងជនបទទាំងនោះ គួរប្រតិបត្តិដូចម្តេចទៅ ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ណ្ហើយចុះ បើសង្ឃប្រាថ្នានៅទីណា គឺជាវិហារក្តី អឌ្ឍយោគក្តី ប្រាសាទក្តី ប្រាសាទត្រងិលក្តី គុហាក្តី ដែលនៅចុងក្រោយគេ សង្ឃចូរសន្មត (នូវទីនោះ) ឲ្យជាកប្បិយភូមិ ហើយឲ្យអ្នកជនបទទាំងនោះនៅក្នុងទីនោះចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ឃគប្បីសន្មតយ៉ាងនេះ គឺភិក្ខុ

ជាអ្នកឆ្ងាសប្រតិពលគប្បីប្តឹងសង្ឃឲ្យដឹងថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមព្រះសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ បើកម្មមានកាលសមគួរដល់សង្ឃហើយ សង្ឃគប្បីសន្មតវិហារឈ្មោះនេះ ឲ្យជាកប្បិយភូមិ ។ នេះជាញត្តិ ។ បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមព្រះសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ សង្ឃសន្មតវិហារឈ្មោះនេះ ឲ្យជាកប្បិយភូមិ ។ ការសន្មតិវិហារឈ្មោះនេះឲ្យជាកប្បិយភូមិ សមគួរដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះ គប្បីស្ងៀម បើមិនសមគួរដល់លោកដ៏មានអាយុអង្គណា លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះ គប្បីនិយាយឡើង ។ សង្ឃបានសន្មតវិហារឈ្មោះនេះឲ្យជាកប្បិយភូមិហើយ ។ ការសន្មតិនេះសមគួរដល់សង្ឃ ហេតុនោះ ទើបសង្ឃស្ងៀមនៅ ។ ខ្ញុំសូមចាំទុកនូវដំណើរនេះដោយអាការស្ងៀមនៅយ៉ាងនេះ ។ សម័យនោះឯង មនុស្សទាំងឡាយ ជាំបបរ ជាំបាយ ស្ងសម្ល ចិញ្ច្រាំសាច់ ពុះអុស ធ្វើសំឡេងគឹកកងក្នុងកប្បិយភូមិដែលសង្ឃសន្មតឲ្យនោះឯង ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់តើនឡើងក្នុងវេលាបច្ចូសសម័យនៃរាត្រីបានឮសំឡេងគឹកកងខ្ទាំងខ្ទៀវខ្ទារ[1] លុះឮហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមកសួរថា ម្នាលអានន្ទ សំឡេងគឹកកងខ្ទាំងខ្ទៀវខ្ទារនោះ តើជាសំឡេងអ្វី ។ ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ មនុស្សទាំងឡាយជាំបបរជាំបាយស្ងសម្លចិញ្ច្រាំសាច់ពុះអុស ក្នុងកប្បិយភូមិ ដែលសង្ឃសន្មតនោះឯង បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ សំឡេងគឹកកងខ្ទាំងខ្ទៀវខ្ទារនោះ ជាសំឡេងនុ៎ះឯង ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរ

๑- *សំឡេងដូចស្លែកកន្ធៀវ* ។

นេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង-ឡាយមក ទ្រង់បញ្ញត្តថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនគួរប្រើប្រាស់នូវកប្បិយ-ភូមិដែលសង្ឃសន្មតទេ ភិក្ខុណាប្រើប្រាស់ ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវកប្បិយភូមិបីយ៉ាង គឺឧស្សាវនន្តិកា ១ គោនិ-សាទិកា ១ គហបតិកា[1] ១ ។ សម័យនោះឯង យសោជកភិក្ខុដ៏មានអាយុ មានជំងឺ ។ មនុស្សទាំងឡាយនាំកេសជ្ជៈដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកនោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយទុកជាក់កេសជ្ជៈទាំងនោះខាងក្រៅ (លំនៅ) ។ សត្វតូចៗ (មានកណ្តុរ) ជាដើមទំពាស៊ីខ្លះ ពួកចោរលួចយកទៅខ្លះ ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយក្រាបបង្គំទូលរឿងនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកទាំងឡាយប្រើប្រាស់នូវកប្បិយ-ភូមិដែលសង្ឃសន្មតឲ្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវកប្បិយភូមិ ៤ យ៉ាង គឺឧស្សាវនន្តិកា ១ គោនិសាទិកា ១ គហបតិកា ១ សម្មតិកា[2] ១ ។

[๑๓๑] សម័យនោះឯង មេណ្ឌកគហបតិនៅអាស្រ័យក្នុងក្រុងកទ្ទិយៈ ។ សេដ្ឋីនោះមានឥទ្ធានុភាពខាងឯកក់ជម្រះនូវសីសៈ (ក្បាល) រួចប្រើគេឲ្យបោសជង្រែកស្រូវ ហើយទើបអង្គុយខាងក្រៅទ្វារ ។ ធារស្រូវក៏ស្រាប់តែធ្លាក់ចុះមកអំពីអាកាសពេញទាំងជង្រែក ។ ឯភរិយា (របស់សេដ្ឋី

๑- សូមមើលអដ្ឋកថាខាងក្រោម ។ ๒- កុដិដែលសង្ឃប្រកាសដោយញត្តិទុតិយកម្ម សន្មតឲ្យជាកប្បិយកុដិ ហៅថា សម្មតិកា ។

นោះ) มានឥទ្ធានុភាពខាងឯចូលទៅអង្គុយជិតថាសមួយ មានចំណុះមួយអាឍ្ឍក[๑] និងថាសមួយសម្រាប់ជាក់សម្ល និងម្ហូបក្រៀម ហើយអង្គាសនូវបុរសជាទាសកម្មករដោយកត្ត ។ បើសេដ្ឋីកិរិយាមិនទាន់ក្រោកទ្បើង កត្តនោះក៏មិនចេះអស់ទៅ ។ កូនប្រុស (របស់សេដ្ឋីនោះ) មានឥទ្ធានុភាពខាងឯកាន់យកថង់មានចំណុះមួយពាន់ (កហាបណៈ) ហើយឲ្យរង្វាន់ដល់បុរសជាទាសកម្មករអស់ប្រាំមួយខែ ។ បើថង់នៅតែក្នុងដៃរបស់សេដ្ឋីបុត្រនោះ ជរាបណា រង្វាន់នោះ ក៏មិនចេះអស់ទៅជរាបនោះ ។ កូនប្រសាស្រី (របស់សេដ្ឋីនោះ) មានឥទ្ធានុភាពខាងឯមុខការចូលទៅអង្គុយជិតកញ្ចើមួយ មានចំណុះ ๔ ទោណ[๒] ហើយឲ្យកត្តដល់បុរសជាទាសកម្មករអស់ប្រាំមួយខែ ។ បើកូនប្រសាស្រីរបស់សេដ្ឋីនោះ មិនទាន់ក្រោកទ្បើងជរាបណា កត្តនោះក៏មិនចេះអស់ទៅជរាបនោះ ។ ខ្ញុំប្រុស (របស់សេដ្ឋីនោះ) មានឥទ្ធានុភាពខាងឯមុខការភ្ជួរស្រែដោយនង្គ័លតែមួយ មានអាចម៍បំណះប្រាំពីរបែកចេញទៅ ។ ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារបានឮដំណឹងថា មេណ្ឌកគហបតិនៅក្នុងក្រុងកទ្ទិយៈ ក្នុងដែនរបស់យើង (នេះ) ថា មានឥទ្ធានុភាពខាងឯកក់ជម្រះនូវសីសៈ រួចប្រើគេឲ្យបោសជង្រែកស្រូវ ហើយទើបអង្គុយខាងក្រៅទ្វារ ធារស្រូវក៏ធ្លាក់ចុះមកពីអាកាសពេញទាំងជង្រែកបាន កិរិយារបស់សេដ្ឋីនោះ មានឥទ្ធានុភាពខាងឯចូលទៅអង្គុយជិតថាសមួយមានចំណុះមួយអាឍ្ឍក និងថាសមួយសម្រាប់ជាក់សម្ល និងម្ហូបក្រៀម ហើយអង្គាសនូវបុរសជាទាសកម្មករ

๑- បួននាលិជាមួយអាឍ្ឍក ។ ๒- បួនអាឍ្ឍកជាមួយទោណ គឺ ๑๖ នាឡិ ។

ដោយកត្តុ បើសេដ្ឋីភរិយានោះមិនទាន់ក្រោកឡើងដរាបណា កត្តុនោះក៏មិនចេះអស់ទៅដរាបនោះ កូនប្រុសរបស់សេដ្ឋីនោះ មានឥទ្ធានុភាពខាងឯការនយកថង់ មានចំណុះមួយពាន់កហាបណៈ ហើយឲ្យរង្វាន់ដល់បុរសជាទាសកម្មករអស់ប្រាំមួយខែ បើថង់នោះនៅតែក្នុងដៃរបស់សេដ្ឋីបុត្រនោះដរាបណារង្វាន់នោះ ក៏មិនចេះអស់ទៅដរាបនោះ កូនប្រសាស្រីរបស់សេដ្ឋីនោះមានឥទ្ធានុភាពខាងឯចូលទៅអង្គុយជិតកញ្ចើមួយមានចំណុះ ๔ ទោណ ហើយឲ្យកត្តុដល់បុរសជាទាសកម្មករអស់ប្រាំមួយខែ បើកូនប្រសាស្រីសេដ្ឋីនោះមិនទាន់ក្រោកឡើងដរាបណា កត្តុនោះក៏មិនចេះអស់ទៅដរាបនោះ ខ្ញុំប្រុសរបស់សេដ្ឋីនោះមានឥទ្ធានុភាពខាងឯការភ្ជួរស្រែដោយនង្គ័លតែមួយ មានអាចម៍បំណះប្រាំពីរបែកចេញទៅ។ ទើបព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ទ្រង់ហៅនូវសព្វត្តកមហាមាត្យ[๑] ម្នាក់មកហើយ ទ្រង់មានព្រះឱង្ការថា នែនាយ ឮថា មេណ្ឌកគហបតីនៅក្នុងក្រុងកទ្ទិយៈ ក្នុងដែនរបស់យើង (នេះ) មានឥទ្ធានុភាពខាងឯកក់ជម្រះនូវសីសៈ រួចប្រើគេឲ្យបោស ជង្រែកស្រូវហើយអង្គុយខាងក្រៅទ្វារ ធារស្រូវស្រាប់តែធ្លាក់ចុះមកអំពីអាកាសពេញទាំងជង្រែក ។បេ។ ខ្ញុំប្រុសរបស់សេដ្ឋីនោះ មានឥទ្ធានុភាពខាងឯការភ្ជួរស្រែដោយនង្គ័លតែមួយ មានអាចម៍បំណះប្រាំពីរបែកចេញទៅ នែនាយ អ្នកចូរទៅឲ្យដឹងការ (បើ) អ្នកឃើញហើយ ដូចជាយើងឃើញខ្លួនឯងដែរ ។ មហាមាត្យនោះទទួលព្រះរាជឱង្ការនៃព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ដោយពាក្យដូច្នេះថា

๑- អាមាត្យអ្នកសម្រេចរាជការទាំងអស់ ។

*យ៉ាងហ្នឹងហើយព្រះសម្មតិទេព ហើយត្រាច់សំដៅទៅកាន់ក្រុងកទ្ទិយៈតាមលំដាប់ ជាមួយនឹងសេនាមានអង្គ ៤ ចូលទៅរកមេណ្ឌកគហបតិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបនិយាយនឹងមេណ្ឌកគហបតិថា នែគហបតិ យើងនេះឯងព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់មកថា ម្នាលនាយ ឮថា មេណ្ឌកគហបតិនៅក្នុងក្រុងកទ្ទិយៈ ក្នុងដែនរបស់យើង (នេះ) មានឥទ្ធានុភាពខាងឯកក់ជម្រះនូវសីសៈ រួចប្រើគេឲ្យបោសជង្រែកស្រូវហើយ ទើបអង្គុយខាងក្រៅទ្វារ ជារស្រូវក៏ស្រាប់តែធ្លាក់ចុះមកអំពីអាកាសពេញទាំងជង្រែក ។បេ។ ខ្ញុំប្រុសរបស់សេដ្ឋីនោះមានឥទ្ធានុភាពខាងឯកិច្ចការភ្ជួរស្រែដោយនង្គ័លតែមួយ មានអាចម៍បំណះច្រាំពីរបែកចេញទៅ នែនាយ អ្នកចូរទៅឲ្យដឹងការ (បើ) អ្នកឃើញហើយ ដូចជាយើងឃើញខ្លួនឯងដែរ ម្នាលគហបតិ ឥឡូវនេះ យើងចង់ឃើញឥទ្ធានុភាពរបស់អ្នក ។ គ្រានោះ មេណ្ឌកគហបតិកក់ជម្រះនូវសីសៈរួចប្រើគេឲ្យបោសជង្រែកស្រូវហើយ ទើបអង្គុយខាងក្រៅទ្វារ ជារស្រូវក៏ស្រាប់តែធ្លាក់ចុះមកអំពីអាកាសពេញទាំងជង្រែក ។ មហាមាត្យនិយាយថា ម្នាលគហបតិ ឥទ្ធានុភាពរបស់អ្នក យើងក៏បានឃើញហើយ តែយើងចង់ឃើញឥទ្ធានុភាពកិរិយារបស់អ្នកទៀត ។ ទើបមេណ្ឌកគហបតិបង្គាប់ទៅកិរិយាថា នែនាង បើដូច្នោះ ចូរនាងអង្គាសនូវសេនាមានអង្គ ៤ ដោយកត្តចុះ ។ លំដាប់នោះ កិរិយារបស់មេណ្ឌកគហបតិ ចូលទៅអង្គុយជិតថាសមានចំណុះមួយអាឡ្ហក និងថាសមួយសម្រាប់ជាក់សម្ល និងម្ហូបក្រៀម ហើយអង្គាសនូវសេនាមានអង្គ ៤ ដោយកត្ត ។ សេដ្ឋីកិរិយានោះមិនទាន់ក្រោក

ឡើងជរាបណា កត្តនោះក៏មិនចេះអស់ទៅជរាបនោះ ។ មហាមាត្យនិយាយ
ថា ម្នាលគហបតិ ឥន្ទ្រានុភាពភរិយារបស់អ្នក យើងបានឃើញហើយ តែ
យើងចង់ឃើញឥន្ទ្រានុភាពកូនប្រុសរបស់អ្នកទៀត ។ ទើបមេណ្ឌកគហបតិ
បង្គាប់ទៅកូនប្រុសថា នែកូន បើដូច្នោះ អ្នកចូរឲ្យរង្វាន់ដល់សេនាមានអង្គ
៤ អស់ប្រាំមួយខែចុះ ។ លំដាប់នោះ កូនរបស់មេណ្ឌកគហបតិកាន់យកថង់
មានចំណុះមួយពាន់កហាបណៈ ហើយឲ្យរង្វាន់ដល់សេនាមានអង្គ ៤ អស់
ប្រាំមួយខែ ។ ថង់នៅក្នុងដៃរបស់សេដ្ឋិបុត្តនោះជរាបណា រង្វាន់នោះក៏មិន
ចេះអស់ទៅជរាបនោះ ។ មហាមាត្យនិយាយ ថាម្នាលគហបតិ ឥន្ទ្រានុភាព
កូនប្រុសរបស់អ្នក យើងបានឃើញហើយ តែយើងចង់ឃើញឥន្ទ្រានុភាពកូន
ប្រសាស្រីរបស់អ្នកទៀត ។ ទើបមេណ្ឌកគហបតិបង្គាប់ទៅកូនប្រសាស្រីថា
នែនាង បើដូច្នោះ នាងចូរឲ្យនូវភត្តដល់សេនាមានអង្គ ៤ អស់ប្រាំមួយខែ
ចុះ ។ លំដាប់នោះ កូនប្រសាស្រីរបស់មេណ្ឌកគហបតិចូលទៅអង្គុយជិត
កញ្ជើមួយមានចំណុះ ៤ ទោណ ហើយឲ្យនូវភត្តដល់សេនាមានអង្គ ៤ អស់
ប្រាំមួយខែ ។ កូនប្រសាស្រីរបស់សេដ្ឋីនោះ មិនទាន់ក្រោកឡើងជរាបណា
កត្តនោះក៏មិនចេះអស់ទៅជរាបនោះ ។ មហាមាត្យនិយាយថា ម្នាលគហបតិ
ឥន្ទ្រានុភាពកូនប្រសាស្រីរបស់អ្នក យើងបានឃើញហើយ យើងចង់ឃើញ
ឥន្ទ្រានុភាពខ្ញុំប្រុសរបស់អ្នកទៀត ។ មេណ្ឌកគហបតិនិយាយតបថា បពិត្រ
អ្នកជាម្ចាស់ ឯឥន្ទ្រានុភាពខ្ញុំប្រុសរបស់ខ្ញុំ អ្នកត្រូវឃើញក្នុងស្រែ (ឯ
ណោះ) ។ មហាមាត្យក៏និយាយថា ម្នាលគហបតិ ណ្ហើយចុះ ឯឥន្ទ្រានុភាព

ខ្ញុំប្រុសរបស់អ្នក (ទុកដូចជា) យើងបានឃើញហើយដែរ ។ លំដាប់នោះ មហាមាត្យនោះ ត្រឡប់មកកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះវិញ ព្រមដោយសេនាមានអង្គ ๔ ចូលទៅគាល់ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបទូលជំណើរនុ៎ះដល់ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ (ដោយសព្វគ្រប់)។

[๑๓๒] គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ក្នុងក្រុងវេសាលី គួរតាមព្រះអធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់ចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ក្នុងក្រុងកទ្ទិយៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន គឺភិក្ខុមួយពាន់ពីររយហាសិបរូប ។ ក្នុងកាលនោះ កាលព្រះមានព្រះភាគត្រាច់ទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏យាងតម្រង់ទៅកាន់ក្រុងកទ្ទិយៈនោះ ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងព្រៃម្ចិះ ទៀបក្រុងកទ្ទិយៈនោះ ។ មេណ្ឌកគហបតិបានឮច្បាស់ (នូវដំណឹងនោះហើយទើបប្រកាសសេចក្តីថា) ម្នាលគ្នាយើង បានឮថា ព្រះសមណគោតមជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូលទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ឥឡូវស្តេចមកដល់ក្រុងកទ្ទិយៈដោយលំដាប់ ហើយគង់ក្នុងព្រៃម្ចិះ ទៀបក្រុងកទ្ទិយៈ ក៏កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះរបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ឮខ្ចរខ្ចាយសុសសាយយ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះនាមថា អរហំ ព្រោះព្រះអង្គធ្វាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ថា សម្មាសម្ពុទ្ធោ ព្រោះព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ថា វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ព្រោះព្រះអង្គ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹង និងក្រិត្យដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ថា សុគតោ ព្រោះព្រះអង្គមានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះ

និព្វាន ថា លោកវិទូ ព្រោះព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ថា អនុត្តរោ ព្រោះព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណរកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ថា បុរិ-សទម្មសារថិ ព្រោះព្រះអង្គ ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ថា សត្ថាទេវមនុស្សានំ ព្រោះព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ថា ពុទ្ធោ ព្រោះព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ថា ភគវា ព្រោះព្រះអង្គ លែងវិលត្រឡប់មកកាន់កំពង់ទៀត ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានចំពោះព្រះអង្គហើយ ញុំាងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ញុំាងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ឲ្យបានត្រាស់ដឹងផង ព្រះអង្គ ទ្រង់សម្តែងធម៌ពីរោះបទដើម ពីរោះបទកណ្តាល និងពីរោះបទចុង ព្រះអង្គ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថ និងព្យញ្ជនៈដ៏ពេញបរិបូណ៌បរិសុទ្ធ អស់ជើង ក៏ដំណើរដែលបានឃើញ បានជួបនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មាន សភាពយ៉ាងនោះ ជាការប្រពៃពេក ។ លំដាប់នោះ មេណ្ឌកគហបតិ ឲ្យ មនុស្សទីមយានដ៏ល្អៗ ឡើងជិះយានដ៏ល្អៗ មានយានដ៏ល្អៗ បររេចញទៅពី ក្រុងកទូយៈ ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកតិរ្ថិយជាច្រើនរូប បានឃើញ មេណ្ឌកគហបតិកំពុងមកពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងមេណ្ឌកគហបតិថា នែគហបតិ អ្នកទៅណា ។ មេណ្ឌកគហបតិនិយាយ ថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំទៅគាល់ព្រះសមណគោតម ។ ពួកតិរ្ថិយ និយាយថា នែគហបតិ អ្នកឯងជាកិរិយវាទ (អ្នកពោលពាក្យថា ត្រូវធ្វើ

កិច្ចការ) នឹងចូលទៅគាល់សមណគោតមជាអកិរិយវាទ (អ្នកពោលពាក្យ ឃាត់កិច្ចការថាមិនត្រូវធ្វើ) ដូចម្តេចបានគហបតិ ព្រោះសមណគោតមជា អកិរិយវាទ សម្តែងធម៌តាមបែបអកិរិយវាទ ម្យ៉ាងទៀត សមណគោតមនោះ ទូន្មានពួកសាវកតាមបែបអកិរិយវាទនោះដែរ ។ លំដាប់នោះឯង មេណ្ឌក-គហបតិមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ច្បាស់ជាអរហំ-សម្មាសម្ពុទ្ធឥតសង្ស័យឡើយ ពួកតិរ្ថិយទាំងនេះឈ្នានីសជាប្រាកដ ភូមិ ប្រទេសនៃយានមានត្រឹមណា ក៏ទៅដោយយានត្រឹមនោះ ហើយចុះចាកយាន ដើរទៅដោយជើងទេ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រះមាន ព្រះភាគទ្រង់សម្តែងអនុបុព្វីកថា ដល់មេណ្ឌកគហបតិ ដែលអង្គុយនៅក្នុងទី សមគួរ អនុបុព្វីកថានោះដូចម្តេចខ្លះ (ឯអនុបុព្វីកថានោះ) គឺព្រះមានព្រះ ភាគទ្រង់ប្រកាសទានកថា (សម្តែងអំពីការធ្វើទាន) សីលកថា (សម្តែង អំពីការរក្សាសីល) សគ្គកថា (សម្តែងអំពីស្ថានសួគ៌) ទោសរបស់កាម ទាំងឡាយដ៏ថោកទាប ដ៏សៅហ្មង និងអានិសង្សក្នុងការចេញចាកកាម ។ កាលណាបើព្រះដ៏មានព្រះភាគបានជ្រាបថា មេណ្ឌកគហបតិមានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកនីវរណៈ មានចិត្តរីករាយឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា ហើយ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់ លើកឡើងសម្តែងដោយព្រះអង្គឯង គឺទុក្ខ សមុទយៈ និរោធ មគ្គ ក្នុង កាលនោះ ។ ធម្មតាសំពត់សស្អាតប្រាសចាកមន្ទិលខ្មៅ គួរទទួលទឹកជ្រលក់

ដោយស្រួលបាន យ៉ាងណាមិញ មេណ្ឌកគហបតិកើតធម្មចក្ខុ គឺសោតា-
បត្តិមគ្គ ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិលលើអាសនៈនោះឯង (ហើយ
ពិចារណាឃើញ) ដូច្នេះថា របស់ណាមួយ ដែលមានសេចក្តីកើតឡើងជា
ធម្មតា របស់អស់នោះ ក៏មានសេចក្តីរលត់ទៅជាធម្មតា ក៏មានឧបមេយ្យ
ដូច្នោះដែរ ។ លុះដែលមេណ្ឌកគហបតិបានឃើញធម៌ សម្រេចធម៌ ដឹង
ធម៌ជាក់ច្បាស់ ឈានចុះមុតមាំក្នុងធម៌ហើយ ឆ្លងផុតចាកសេចក្តីសូាក់សៅ
ប្រាសចាកសេចក្តីសង្ស័យ ដល់នូវសេចក្តីក្លៀវក្លាមិនជឿអ្នកដទៃក្នុងសាសនា
នៃព្រះសាស្តា បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះអង្គពីរោះណាស់ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះអង្គពីរោះណាស់ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចជា
បុគ្គលផ្ងារបស់ដែលផ្កាប់ ឬបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ឬប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នក
វង្វេង ឬទ្រោលប្រទីបប្រេងបំភ្លឺក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា ពួកមនុស្សមានភ្នែក
(ភ្លឺ) នឹងបានឃើញរូបទាំងឡាយ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគប្រកាសហើយដោយបរិយាយជាច្រើន ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះ
ឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះសូមដល់នូវព្រះដ៏មានព្រះភាគផង
ព្រះធម៌ផង ភិក្ខុសង្ឃផង ថាជាទីរលឹក សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ចាំទុកនូវខ្ញុំ
ព្រះអង្គថា ជាឧបាសកដល់ព្រះរតនត្រ័យជាទីរលឹក ស្មើដោយជីវិតក្នុងកាល
មានថ្ងៃនេះជាដើម បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួល
ភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ជាមួយនឹងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះដ៏

មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព (ការស្ងៀម) ។ លំដាប់នោះឯង មេណ្ឌកគហបតិជីឆ ច្បាស់ថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ មេណ្ឌកគហបតិក៏ឲ្យមនុស្សចាត់ចែងខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ងៃតផ្ងង់ ហើយឲ្យអ្នកបម្រើទៅក្រាបបង្គំទូលកាលគួរ ដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល (នេះ) ជាកាលគួរហើយ ភត្តសម្រេចហើយ ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ ហើយទ្រង់បាត្រ និងចីវរក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ យាងចូលទៅកាន់លំនៅរបស់មេណ្ឌកគហបតិ លុះយាងចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលទុកហើយ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ វេលានោះ ប្រពន្ធ កូនប្រុស កូនប្រសាស្រី និងខ្ញុំប្រុសរបស់មេណ្ឌកគហបតិ ក៏នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងអនុបុព្វីកថាដល់ជនទាំងនោះ អនុបុព្វីកថានោះដូចម្តេច ឯអនុបុព្វីកថានោះ គឺព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ប្រកាសទានកថា សីលកថា សគ្គកថា ទោសរបស់កាមទាំងឡាយដ៏ថោកទាបដ៏សៅហ្មង និងអានិសង្សក្នុងការចេញចាកកាម ។ កាលណាបើព្រះដ៏មានព្រះភាគបានទ្រង់ជ្រាបថា ជនទាំងអស់នោះមានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកនីវរណៈ មានចិត្តរីករាយឡើង និងមានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ ក៏ទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់លើកឡើងសម្តែងដោយ

พระอริยสาวกนั้น คือทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ความดับทุกข์ และข้อปฏิบัติเป็นทางไปสู่ความดับทุกข์ในกาลนั้น ฯ ผ้าเช็ดหน้าสะอาดที่ซักด้วยน้ำด่างขาวแล้ว ควรรับน้ำมันที่ปราศจากน้ำมันข้นได้ ฉันใด พวกชนเหล่านั้นเกิดธรรมจักษุ คือ โสดาปัตติมรรค ที่ปราศจากมลทิน ที่ปราศจากธุลี ที่ปราศจากมลทิน ในอาสนะนั้นเอง (แล้วพิจารณาเห็นว่า) สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับไปเป็นธรรมดา ก็มีนัยเปรียบเทียบฉันนั้นเหมือนกัน ชนเหล่านั้นได้เห็นธรรม ได้บรรลุธรรม ได้รู้ธรรมชัดแล้ว ได้ข้ามความสงสัย ปราศจากความลังเลแล้ว ได้ถึงความแกล้วกล้าไม่ต้องเชื่อผู้อื่นในพระศาสนาของพระศาสดา แล้วได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาษิตของพระองค์ไพเราะนัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาษิตของพระองค์ไพเราะนัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาษิตของพระองค์ไพเราะนัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาษิตของพระองค์ไพเราะนัก เปรียบเหมือนบุคคลหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง หรือตามประทีปน้ำมันในที่มืดด้วยหวังว่าคนมีจักษุจักเห็นรูปได้ ฉันใด ข้าพระองค์ทั้งหลายขอถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า พระธรรม และพระภิกษุสงฆ์ว่าเป็นที่พึ่งฉันนั้นเหมือนกัน ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงทรงจำข้าพระองค์ทั้งหลายว่าเป็นอุบาสกผู้ถึงพระรัตนตรัยว่าเป็น

ទីរលឹកស្មៅដោយជីវិត ក្នុងកាលមានថ្ងៃនេះជាដើម ។ វេលានោះ មេណ្ឌក-គហបតិបានអង្គាស ខាទនីយភោជនីយាហារ (បង្អែមចម្អាប) ជ័ង្ហាញ់ ពីសាដោយដៃខ្លួនឯង ចំពោះព្រះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ត្រាតែដល់លោកប្រកែកលែងទទួលទៀត លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សោយស្រេច លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះមេណ្ឌកគហបតិអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងក្រុងភទ្ទិយៈដរាបណា ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងផ្គត់ផ្គង់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានដោយភត្តដែលត្រូវថ្វាយជានិច្ចដរាបនោះ ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យមេណ្ឌកគហបតិយល់តាម ឲ្យប្រតិបត្តិតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។

[๑๓๓] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគគង់នៅក្រុងភទ្ទិយៈគួរតាមពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់មិនលាមេណ្ឌកគហបតិ ក៏យាងទៅកាន់ចារិកក្នុងអង្គុត្តរាបជនបទ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ចំនួនមួយពាន់ពីររយហាសិបរូប ។ មេណ្ឌកគហបតិបានឮថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគយាងចេញទៅកាន់ចារិកក្នុងអង្គុត្តរាបជនបទ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ចំនួនមួយពាន់ពីររយហា-សិបរូប ។ ទើបមេណ្ឌកគហបតិបង្គាប់ពួកខ្ញុំប្រុស និងពួកអ្នកធ្វើការងារថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ បើដូច្នោះចូរអ្នកទាំងឡាយផ្ទុកអំបិលខ្លះ ប្រេងខ្លះ អង្ករខ្លះ ខាទនីយខ្លះ ឲ្យច្រើនក្នុងរនេះទាំងឡាយមក ម្យ៉ាងទៀត នាយគោបាល

មួយពាន់ពីរយហាសិបនាក់ ចូរនាំមេគោមួយពាន់ពីរយហាសិបមក (បើ) យើងជួបនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគក្នុងទីណា យើងនឹងនិមន្តព្រះដ៏មានព្រះភាគឲ្យឆាន់ទឹកដោះស្រស់រួតថ្មីៗ ក្នុងទីនោះ ។ មេណ្ឌកគហបតិក៏បានផ្គត់ផ្គង់ព្រះដ៏មានព្រះភាគក្នុងទីកន្តារ[1] ពាក់កណ្តាលផ្លូវ ។ លំដាប់នោះ មេណ្ឌកគហបតិចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចឈរក្នុងទីសមគួរ ។ លុះមេណ្ឌកគហបតិឈរក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែកជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហីភាព ។ ឯមេណ្ឌកគហបតិដឹងច្បាស់ថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ចៀសចេញទៅ ។ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ទើបមេណ្ឌកគហបតិឲ្យមនុស្សគាក់តែងខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ហើយ ក៏ឲ្យក្រាបបង្គំទូលកាលគួរដល់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល (នេះ) ជាកាលគួរហើយ ភត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ ហើយទ្រង់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ក៏ទ្រង់យាងទៅកាន់ទីអង្គាសរបស់មេណ្ឌកគហបតិ លុះយាងទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ ទើបមេណ្ឌកគហបតិបង្គាប់ពួកអ្នកឃ្វាលគោមួយពាន់

១- ផ្លូវដែលដាច់ទឹក បានដល់ ផ្លូវដែលគេទៅមក បានដោយលំបាក ។

ពីរយ៉ាងហាសិបនាក់ថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកទាំងឡាយយកមេគោមួយៗ មកបម្រុងទុកដើម្បីតែយកទឹកដោះស្រស់ថ្មីៗ ហើយយើងនឹងប្រគេនភិក្ខុមួយអង្គៗ ឆាន់ ។ ទើបមេណ្ឌកគហបតិអង្គាសព្រះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ និងទឹកដោះស្រស់ដែលតឹតថ្មីៗ ដោយដៃខ្លួនឯង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីរង្កៀសមិនហ៊ានទទួលទឹកដោះស្រស់ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរទទួលឆាន់ចុះ ។ លំដាប់នោះឯង មេណ្ឌកគហបតិអង្គាសព្រះភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ និងទឹកដោះស្រស់ដែលតឹតថ្មីៗ ដោយដៃខ្លួន លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សោយស្រេច លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះមេណ្ឌកគហបតិ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គង់មានផ្លូវកន្តារទាំងឡាយដែលមានទឹកតិច មានកក្ខាហារតិច ដែលអ្នកគ្មានស្បៀងមិនអាចនឹងទៅបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមឱកាសសូមព្រះដ៏មានព្រះភាគអនុញ្ញាតស្បៀងដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ គ្រានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគឲ្យមេណ្ឌកគហបតិយល់តាម ឲ្យប្រតិបត្តិតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។ ព្រោះនិទាននេះ ដំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវគោរស

៥ គឺទឹកដោះស្រស់ ១ ទឹកដោះជូរ ១ ខ្ចាញ់ ១ ទឹកដោះខាប់ ១ ទឹកដោះថ្លា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានផ្លូវកន្តារដែលមានទឹកតិច មានភក្សាហារតិច ដែលអ្នកគ្មានស្បៀងមិនអាចនឹងទៅបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុស្វែងរកស្បៀងបាន គឺភិក្ខុត្រូវការអង្ករ ស្វែងរកអង្ករបាន ត្រូវការសណ្តែកបាយ ស្វែងរកសណ្តែកបាយបាន ត្រូវការសណ្តែករាជមាស ស្វែងរកសណ្តែករាជមាសបាន ត្រូវការអំបិល ស្វែងរកអំបិលបាន ត្រូវការស្ករអំពៅស្វែងរកស្ករអំពៅបាន ត្រូវការប្រេង ស្វែងរកប្រេងបាន ត្រូវការទឹកដោះថ្លា ស្វែងរកទឹកដោះថ្លាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មនុស្សទាំងឡាយមានសទ្ធាជ្រះថ្លា មនុស្សទាំងនោះទុកជាក់មាស និងប្រាក់ក្នុងដៃកប្បិយការកៈទាំងឡាយដោយពាក្យថា របស់ណាគួរដល់លោកម្ចាស់ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រគេនរបស់នោះដោយមាស និងប្រាក់នេះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុត្រេកអរចំពោះវត្ថុជាកប្បិយៈ (ដែលកើត) អំពីមាស និងប្រាក់នោះបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែតថាគតមិនពោលថា ត្រូវអ្នកត្រេកអរ ត្រូវអ្នកស្វែងរកមាស និងប្រាក់ដូច្នេះ ដោយបរិយាយនីមួយឡើយ ។

[១៣៤] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគកាលទ្រង់គ្រាច់ទៅកាន់ចារិក ដោយលំដាប់ បានយាងទៅដល់អាបណនិគម ។ ជដិលឈ្មោះកេណិយៈ បានឮដំណឹងថា នែគ្នាយើង ឮថាព្រះសមណគោតមជាសក្យបុត្ត (ចេញ) ចាកសក្យត្រកូល ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ឥឡូវមកដល់អាបណនិគមដោយលំដាប់ ក៏កិត្តិសព្ទពីរោះរបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះឯង ឮខ្ទរខ្ទាយសុសសាយ

យ៉ាងនេះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ព្រះនាមថា អរហំ ព្រោះព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ថា សម្មាសម្ពុទ្ធោ ព្រោះព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ថា វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ព្រោះព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ថា សុគតោ ព្រោះព្រះអង្គមានដំណើរល្អយាងទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ថា លោកវិទូ ព្រោះព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ថា អនុត្តរោ ព្រោះព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណរកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ថា បុរិសទម្មសារថិ ព្រោះព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ថា សត្ថាទេវមនុស្សានំ ព្រោះព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ថាពុទ្ធោ ព្រោះព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ថា ភគវា ព្រោះព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់កពថ្មីទៀត ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ចំពោះព្រះអង្គហើយ ញុំាងលោកនេះព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ញុំាងពពួកសត្វព្រមទាំងសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ ញុំាងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេសឲ្យបានត្រាស់ដឹងផង ព្រះអង្គសម្តែងធម៌ពីរោះបទដើម ពីរោះបទកណ្តាល ពីរោះបទចុង ទ្រង់ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថព្រមទាំងព្យញ្ជនដ៏ពេញបរិបូណ៌ ដ៏បរិសុទ្ធអស់ជើង ក៏ដំណើរដែលបានឃើញ បានជួបនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយមានសភាពយ៉ាងនោះ ជាការប្រពៃពេក ។ លំដាប់នោះ កេណិយជដិលមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា គួរអញឲ្យគេនាំយកវបស់អ្វីហ្ន៎ ទៅថ្វាយព្រះសមណគោតម ។ ទើបកេណិយជដិលមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ឫសីទាំង-

ទ្បាយណា ដែលជាបុព្វបុរសរបស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងទ្បាយ ដែលជាអ្នកកសាងមន្ត ជាអ្នកវាយមន្ត បទមន្តបុរាណនេះដែលពួកឫសីណា បានច្រៀងមកហើយ បានរាយមកហើយ បានសន្សំមកច្រើនហើយ ឥឡូវនេះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងទ្បាយតែងស្វាធ្យាយតាមបទមន្តនោះ តែងសូត្រតាមបទមន្តនោះ តែងពោលតាមបទមន្ត ដែលឫសីទាំងទ្បាយនោះពោលហើយ តែងបង្រៀនតាមបទមន្ត ដែលឫសីទាំងទ្បាយនោះបង្រៀនមកហើយ ដូចជាព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះអដ្ឋកៈ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះវាមកៈ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះវាមទេវៈ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះវេស្សាមិត្តៈ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះយមតគ្គិ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះអង្គីរសៈ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះភារទ្វាជៈ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះវាសេដ្ឋៈ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះកស្សបៈ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះភគុ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះជាអ្នកវៀរចាកការបរិភោគក្នុងរាត្រីវៀរចាកការបរិភោគខុសកាល (រាប់ពីពេលថ្ងៃត្រង់ទៅដល់អរុណរះ) ត្រេកអរនឹងទឹកបានទាំងទ្បាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ សូម្បីព្រះសមណគោតម ក៏ជាអ្នកវៀរចាកការបរិភោគក្នុងរាត្រី វៀរចាកវិកាលភោជន ព្រះសមណគោតម ក៏គួរត្រេកអរនឹងទឹកបានទាំងទ្បាយមានសភាពយ៉ាងនេះដែរហើយ ក៏ឲ្យគេតាក់តែងទឹកបានជាច្រើន ឲ្យវែកទៅដោយអម្រែកទាំងទ្បាយ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏វីតកាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយពោលនូវពាក្យវាក់ទាក់វីតកាយសំណេះសំណាល គួរលើកគួរចហើយ ក៏បានឈរនៅក្នុងទីគួរមួយ ។ លុះកេណិយជដិលឈរនៅក្នុងទីគួរមួយហើយ បានទូលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា សូមព្រះគោតមដ៏

ចម្រើន ទទួលទឹកបានរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគមានព្រះបន្ទូលថា នែកោណិយៈ បើដូច្នោះ អ្នកឯងចូរប្រគេនដល់ភិក្ខុទាំងឡាយចុះ ។ ភិក្ខុទាំង-ឡាយរង្គៀស មិនហ៊ានទទួល ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយទទួលឆាន់ចុះ ។ គ្រានោះ កោណិយជដិលក៏បានអង្គាសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយទឹកបានទាំងឡាយដ៏ច្រើន ដោយដៃខ្លួនឯង កាលដឹងថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់លាងព្រះហស្ត ហើយ លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីគួរមួយ ។ លុះកោណិយជដិលអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យឃើញតាម ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថា ។ ឯកោណិយជដិល កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ឲ្យឃើញតាម ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ក៏បានក្រាបទូលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលកត្តព្ញុំព្រះអង្គដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគមានព្រះបន្ទូលថា នែកោណិយៈ ភិក្ខុសង្ឃច្រើនណាស់ ចំនួនមួយពាន់ពីរយហាសិបអង្គ អ្នកសោត ក៏ជ្រះថ្លាខ្លាំង ក្នុងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយហើយ ។ កោណិយជដិលបានក្រាបទូលពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈជាគម្រប់ពីរដងផងថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទុកជាភិក្ខុសង្ឃច្រើនចំនួនមួយពាន់ពីរយហាសិបអង្គក្តី ទុកជាខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាខ្លាំងក្នុងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយក្តី ក៏សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទទួលកត្តព្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីឆាន់ក្នុង

ថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា នែកេណិយៈ ភិក្ខុសង្ឃច្រើនណាស់ ចំនួនមួយពាន់ពីរយហាសិបអង្គ អ្នកឯងសោតក៏ជ្រះថ្លាខ្លាំងក្នុងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយហើយ ។ កេណិយជដិលបានទូលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគអស់វារៈជាគម្រប់បីដងផងថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទុកជាភិក្ខុសង្ឃច្រើន ចំនួនមួយពាន់ពីរយហាសិបអង្គក្តី ទុកជាខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាខ្លាំងក្នុងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយក្តី ក៏សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទទួលភត្តខ្ញុំព្រះអង្គដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ លំដាប់នោះ កេណិយជដិលដឹងច្បាស់ថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។ ព្រោះនិទាននេះ ជំណើរនេះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើធម្មីកថា ហើយត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ មកក្នុងពេលនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតទឹកបានទាំងឡាយ ៨ យ៉ាង គឺទឹកផ្លែស្វាយ ទឹកផ្លែព្រីង ទឹកផ្លែចេកមានគ្រាប់ ទឹកផ្លែចេកឥតគ្រាប់ ទឹកផ្លែស្រគំ ទឹកផ្លែចន្ទ ទឹកក្រអៅឈូក ទឹកផ្លែមាក់ជ្រុង[1] ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតទឹកផ្លែឈើគ្រប់យ៉ាង លើកលែងតែផ្លែស្រូវ[2] ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតទឹកស្ងឹកឈើគ្រប់យ៉ាង លើកលែងតែទឹកបន្លែដែលឆ្អិនហើយ[3] ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតទឹកផ្កាឈើគ្រប់យ៉ាង លើកលែងតែទឹកផ្កាស្រគំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតទឹកអំពៅ ។ លុះកន្លង

១-២-៣-សូមមើលអដ្ឋកថាខាងក្រោម ។

*ภตฺตเรนาหเรติ เภณิยชฏิล ยาคุขาทนียโภชนียาหารปฏิยาทาเปตฺวา ตตฺถ อาสเมฯ ปหิเณยฺยาสิ กาลมาโรจาเปยฺยาสิ ภนฺเตติ ภนฺเต ภควา ภตฺตกาโล นิฏฺฐิตนฺติ กาลมาโรจาเปยฺยาสิ ฯ อถ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมยนฺติ ปุพฺพณฺหสมยนฺติ ปุพฺพณฺหสมเย ฯ นิวาเสตฺวาติ นิวาเสตฺวา ฯ ปตฺตจีวรมาทายาติ ปตฺตจีวรมาทาย ฯ เภณิยชฏิลสฺส อสฺสมปทนฺติ เภณิยชฏิลสฺส อสฺสมปทนฺติ ปุพฺพณฺหสมเย ฯ ปญฺญตฺเตติ ปญฺญตฺเต ฯ อาสเนติ ตินปณฺณมยาทิเก ฯ ปาทกถลิกายาติ ปาทกถลิกาย ฯ ปาทานิ ปกฺขาเลตฺวาติ ปาทานิ ปกฺขาเลตฺวา ฯ ปาทปีฐนฺติ ปาทปีฐนฺติปิ ปาทกถลิกนฺติปิ ปาทานิ ปกฺขาเลตฺวาติ ปาทานิ ปกฺขาเลตฺวา ฯ

[๑๓๖] *คราโนះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ក្នុងអាបណនិគមដោយ គួរដល់ពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកក្រុងកុសិនារាជាមួយ នឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើនចំនួនមួយពាន់ពីរយហាសិបរូប ។ ពួកស្តេចមល្លៈទាំង-ទ្បាយនៅក្នុងក្រុងកុសិនារា បានឮដំណឹងថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃដ៏ច្រើន ចំនួនមួយពាន់ពីរយហាសិបរូប យាងមកកាន់ក្រុងកុសិនារា ។ ពួកមល្លក្សត្រទាំងនោះ បានធ្វើការប្តេជ្ញាគ្នាថា អ្នកណាមិនធ្វើការក្រោកទទួលព្រះដ៏មានព្រះភាគ អ្នកនោះ ត្រូវពិន័យជាទ្រព្យ ៥០០ កហាបណៈ (មិនខាន) ។ ក៏សម័យនោះឯង មល្លក្សត្រឈ្មោះរោជៈ ជាសម្លាញ់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគកាលត្រាច់ទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏បានយាងទៅដល់ក្រុងកុសិនារានោះ ។ ពួកមល្លក្សត្រនៅក្នុងក្រុងកុសិនារា បានធ្វើការក្រោកទទួលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះឯង រោជមល្លក្សត្រក៏ធ្វើការក្រោកទទួលព្រះដ៏មានព្រះភាគដែរ ហើយចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ហើយក៏ឈរក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុបាននិយាយពាក្យនេះនឹងរោជមល្លក្សត្រដែលឈរក្នុងទីសមគួរដូច្នេះថា នែរោជៈដ៏មានអាយុអ្នកបានធ្វើការក្រោកទទួលណា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគការក្រោកទទួលនេះជាការប្រពៃរបស់អ្នកហើយ ។ រោជមល្លក្សត្រនិយាយថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិនមែនធ្វើ (សេចក្តីគោរព) ច្រើន ព្រោះព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ និងព្រះសង្ឃទេ ប៉ុន្តែពួកញាតិបានធ្វើការប្តេជ្ញាថា អ្នកណាមិនធ្វើការ*

ក្រោកទទួលព្រះមានព្រះភាគ អ្នកនោះនឹងត្រូវពិន័យជាទ្រព្យ ៥០០ កហាបណៈ មិនខាន បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ខ្ញុំបានធ្វើការក្រោកទទួលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ ព្រោះខ្លាចពិន័យរបស់ពួកញាតិទេ ។ គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តថា ពោជមល្លក្សត្រ មិនសមបើនឹងហ៊ាននិយាយយ៉ាងនេះសោះ ។ វេលានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោជ-មល្លក្សត្រនេះជាអ្នកល្បីល្បាញ ជាមនុស្សមានគេស្គាល់ (ច្រើន) មានឫទ្ធិច្រើន ពួកមនុស្សដែលមានគេស្គាល់ច្រើន មានសភាពយ៉ាងនេះ រមែងមានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងធម្មវិន័យនេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមឱកាស ពោជមល្លក្សត្រគប្បីជ្រះថ្លាក្នុងធម្មវិន័យនេះយ៉ាងណា សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើយ៉ាងនោះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគមានព្រះបន្ទូលថា នែអានន្ទ ពោជមល្លក្សត្រគប្បីជ្រះថ្លាក្នុងធម្មវិន័យនេះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះតថាគតមិនលំបាកធ្វើទេ ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគមានព្រះទ័យប្រកបដោយមេត្តាផ្សាយទៅកាន់ពោជមល្លក្សត្រ ហើយទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈយាងចូលទៅកាន់វិហារ ។ ឯពោជមល្លក្សត្រកាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគមានព្រះទ័យមេត្តាផ្សាយមកប៉ះពាល់ហើយ ក៏ចូលទៅគ្រប់វិហារ គ្រប់បរិវេណ ដូចជាមេគោមានកូនខ្ចីដូច្នោះឯង ហើយក៏សួរពួកភិក្ខុថា លោកដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអរហំសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីណា ដ្បិតយើងខ្ញុំចង់ឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអរហំសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ពួកភិក្ខុជ្រាបថា នែអាវុសោវេជៈ (ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់) ក្នុងវិហារដែលគេបិទទ្វារនោះ ជ្ងួច្នោះ ចូរអ្នកមានសំឡេងតិច ចូលទៅជិតកុំរួសរាន់ ចូលទៅកាន់របៀងក្អកគ្រហែមហើយសឹមគោះសន្ទះទ្វារ ព្រះដ៏មានព្រះភាគនឹងបើកទ្វារឲ្យអ្នក ។ វេលានោះ រោជមល្លក្សត្រចូលទៅកាន់វិហារដែលគេបិទនោះ ដោយស្ងប់ស្ងាត់សំឡេងសន្សឹមៗ ដើរចូលទៅកាន់របៀង ក្អកគ្រហែមហើយគោះសន្ទះទ្វារ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់បើកទ្វារឲ្យ ។ គ្រានោះ រោជមល្លក្សត្រចូលទៅកាន់វិហារ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះរោជមល្លក្សត្រអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងអនុបុព្វីកថា អនុបុព្វីកថានោះតើដូចម្តេច (ឯអនុបុព្វីកថានោះ) គឺ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រកាសទានកថា សីលកថា សគ្គកថា ទោសរបស់កាមទាំងឡាយដ៏លាមកអាក្រក់ និងអានិសង្សក្នុងការចេញចាកកាម ។ កាលណាបើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា រោជមល្លក្សត្រមានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកនីវរណៈ មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ប្រកាសធម្មទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់លើកឡើងសម្តែងដោយព្រះអង្គឯង គឺទុក្ខ ហេតុឲ្យកើតទុក្ខ ធម៌ជាគ្រឿងរំលត់ទុក្ខ និងសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ ក្នុងកាលនោះ ។ ធម្មតាសំពត់ស្អាតប្រាសចាកមន្ទិលខ្មៅ គួរទទួលទឹកជ្រលក់ ដោយស្រួលបានយ៉ាងណាមិញ ធម្មចក្ខុ គឺ

សោតាបត្តិមគ្គដ៏ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល កើតឡើងដល់រោជមល្ល-ក្សត្រ លើអាសនៈនោះឯង (ហើយពិចារណាឃើញ) ថា របស់ណាមួយមានសេចក្តីកើតឡើងជាធម្មតា របស់ទាំងអស់នោះ មានសេចក្តីរលត់ទៅជាធម្មតាដូច្នោះឯង ។ លំដាប់នោះ រោជមល្លក្សត្របានឃើញធម៌ បានលុះធម៌ បានដឹងធម៌ច្បាស់ ឈមចុះមុតមាំក្នុងធម៌ហើយ ឆ្លងផុតចាកសេចក្តីសូាក់សៅរ ប្រាសចាកសេចក្តីសង្ស័យ ដល់នូវសេចក្តីក្លៀវក្លា មិនជឿបុគ្គលដទៃក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្តា ហើយបានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមឱកាស លោកម្ចាស់ទាំងឡាយគួរទទួលចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងភេសជ្ជបរិក្ខារ គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់មនុស្សមានជំងឺរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គតែម្យ៉ាង កុំទទួលរបស់ពួកបុគ្គលដទៃ ។ ព្រះមានព្រះភាគមានព្រះបន្ទូលថា នែរោជៈ ពួកជនណាមួយឃើញធម៌ដោយញាណជាសេក្ខៈ ដោយទស្សនៈជាសេក្ខៈ ដូចជាធម៌ដែលអ្នកបានឃើញហើយ ជនទាំងនោះតែងមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីទទួលចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងភេសជ្ជបរិក្ខារ ជាបច្ច័យដល់អ្នកមានជំងឺរបស់យើងទាំងឡាយតែម្យ៉ាង កុំទទួលរបស់ជនទាំងឡាយដទៃឡើយ នែរោជៈ បើដូច្នោះ ភិក្ខុទាំងឡាយនឹងទទួលរបស់អ្នកខ្លះ របស់ពួកជនឯទៀតខ្លះ ។ ក៏សម័យនោះឯង ក្នុងក្រុងកុសិនារា ពួកជនបានតាក់តែងលំដាប់កត្តដ៏ឧត្តម ។ គ្រានោះឯង រោជមល្លក្សត្រកាលមិនបានលំដាប់កត្ត (ជាក់វេនកត្ត) ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញត្រួតមើលរោងកត្ត វត្ថុ

ณามิมานกฺขนฺธเก ปาจิตฺตีติ วตฺตุนฺติ ฯ *กาลเภ มญฺจปีฐกฺขนฺธเก ปาจิตฺตีติ วตฺตุนฺติ* ฯ *ปาติโมกฺเข ปาจิตฺตีติ วตฺตุนฺติ* ฯ *ปาติโมกฺขฏฺฐปนกฺขนฺธเก

*ภิกฺขูทำฉนฺทายเปฯ ภิกฺขูทำฉนฺทายมานสเจกฺขนฺติยา กปฺปิยภณฺฑานิ ปฏิคฺคณฺหาติ (วตฺตุทำฉนฺเน) ฯ ภควา ปฏิกฺขิปิตฺวา ภิกฺขูทำฉนฺทายเปฯ ปฏิคฺคณฺหถ ภิกฺขเวติ ฯ อถโข ราชมลฺลกุมารา ภควนฺตำ ภิกฺขุสงฺฆำ พุทฺธปฺปมุขำ ปณีเตน ขาทนียโภชนียเน สหตฺถา สนฺตปฺเปนฺติ สมฺปวาเรนฺติ ภควติ ภุตฺตาวิมฺหิ ปตฺตปาณิมฺหิ อปเนยฺยภตฺตกิจฺเจ ตโต นีจตรำ นิสีทึสุ ฯ ตโต ภควา ราชมลฺลกุมาเร ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสตฺวา สมาทปฺเปตฺวา สมุตฺเตเชตฺวา สมฺปหเสตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ ฯ ตโต ราชมลฺลกุมารา ภควนฺตำ อนุพนฺธึสุ ฯ ตโต ภควา ราชมลฺลกุมาเร ปฏินิวตฺเตสิ ฯ ตโต ราชมลฺลกุมารา ภควโต ปฏินิวตฺตนฺตสฺส ปจฺฉโต ปจฺฉโต ปายาส

อาចារ្យរបស់ខ្លួន ។ ភិក្ខុបួសឯចាស់នោះ បានឮដំណឹងថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ចំនួនមួយពាន់ពីរយហាសិបរូប មកកាន់ក្រុងអាតុមា ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុបួសឯចាស់នោះ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងទារកទាំងឡាយនោះថា នែអ្នកទាំងឡាយ ឮថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគព្រមទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃជាច្រើនចំនួនមួយពាន់ពីរយហាសិបរូប ស្តេចមកកាន់ក្រុងអាតុមា នែអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយទៅយកប្រដាប់កាំបិតកោរ ព្រមទាំងបំពង់ និងថង់ ហើយដើរទៅកាន់ផ្ទះជាលំដាប់ៗ ចូរប្រមូលអំបិលខ្លះ ប្រេងខ្លះ អង្ករខ្លះ ខាទនីយៈខ្លះ យើងនឹងធ្វើទឹកបានបបរថ្វាយដល់ព្រះមានព្រះភាគដែលទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកដល់ ។ ទារកទាំងនោះ ទទួលពាក្យភិក្ខុបួសឯចាស់នោះថា ករុណាលោកឪពុក ហើយក៏កាន់យកប្រដាប់កាំបិតកោរ ដោយបំពង់ និងថង់ ដើរទៅកាន់ផ្ទះជាលំដាប់ៗ ប្រមូលអំបិលខ្លះ ប្រេងខ្លះ អង្ករខ្លះ ខាទនីយៈខ្លះ ។ មនុស្សទាំងឡាយឃើញទារកទាំងនោះ មានសំឡេងពីរោះ ប្រកបដោយសេចក្តីវាងវៃ ទុកជាអ្នកណាមិនចង់ឲ្យធ្វើ (កាត់ ឬកោរ) អ្នកទាំងនោះក៏ឲ្យធ្វើ លុះឲ្យធ្វើហើយ ក៏ឲ្យតម្លៃជាច្រើន ។ ឯទារកទាំងនោះ ប្រមូលអំបិលខ្លះ ប្រេងខ្លះ អង្ករខ្លះ ខាទនីយៈខ្លះជាច្រើន ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាច់ទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏បានដល់ទៅក្រុងអាតុមា ។ បានឮថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ក្នុងកូសាគារ[1] ជិតក្រុងអាតុមានោះ ។ លុះ

๑- តាមសារត្ថទីបនីដីកាថា មានគំនរចំបើងធំនៅទីនោះគេបានកាយចំបើងចេញពីខាងក្នុង ហើយធ្វើឲ្យសមគួរ ជាលំនៅរបស់បព្វជិតទាំងឡាយ ដូចជាសាលា ។

*กลางวันวันนั้นนั่นเทียว ครั้งนั้นแล ภิกษุชาวเมืองปาวาผู้นั้น ได้ถวายของเคี้ยวของฉันเป็นอันมากแก่ภิกษุสงฆ์ ครั้นแล้วได้กล่าวคำนี้กะภิกษุสงฆ์ว่า ข้าแต่พระผู้เจริญทั้งหลาย ขอพระผู้เจริญทั้งหลายจงรับของเคี้ยวของฉันเป็นอันมากของข้าพเจ้าเถิด ขอพระผู้เจริญทั้งหลายจงรับของเคี้ยวของฉันเป็นอันมากของข้าพเจ้าเถิด ขอพระผู้เจริญทั้งหลายจงรับของเคี้ยวของฉันเป็นอันมากของข้าพเจ้าเถิด ข้าพเจ้าจักได้ถวายของเคี้ยวของฉันเป็นอันมากแก่พระผู้เจริญทั้งหลาย ในกาลเมื่อพระผู้เจริญทั้งหลายเข้าไปสู่เมืองปาวานี้ ๆ

គួរទេ បព្វជិតណាបបួល ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុដែលធ្លាប់ធ្វើជាងកោរកាត់ (មកពីដើម) មិនត្រូវកង្វាក្រឿងប្រដាប់ កាំបិតកោរទុកទេ ភិក្ខុណាកង្វាទុក ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

[๑๓๘] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងក្រុងអាតុមា គួរតាមពុទ្ធអធ្យាស្រ័យហើយ ក៏ទ្រង់យាងទៅកាន់ចារិកក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាច់ទៅកាន់ចារិក ដោយលំដាប់បានដល់ទៅក្រុងសាវត្ថីនោះ ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងវត្តជេតពនរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថីនោះ។ ក៏សម័យនោះឯង ក្នុងក្រុងសាវត្ថីមានផ្លែឈើជាខាទនីយៈ[๑] ច្រើនពោរពាស ទើបភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ផ្លែឈើជាខាទនីយដូចម្តេចដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាត ផ្លែឈើជាខាទនីយដូចម្តេចដែលព្រះមានព្រះភាគមិនបានអនុញ្ញាត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតផ្លែឈើជាខាទនីយៈគ្រប់យ៉ាង ។

[๑๓๙] ក៏សម័យនោះឯង មនុស្សទាំងឡាយដាំពូជឈើទាំងឡាយជារបស់សង្ឃក្នុងដីជារបស់បុគ្គល ដាំពូជឈើទាំងឡាយជារបស់បុគ្គលក្នុងដីជារបស់សង្ឃ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់មានបន្ទូលថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (បើ) ពូជឈើទាំងឡាយជារបស់សង្ឃដែលដាំក្នុងដីជារបស់បុគ្គល ត្រូវភិក្ខុឲ្យចំណែក[๒]

๑- ផ្លែឈើដែលត្រូទំពាន់ ។ ๒- សូមមើលអដ្ឋកថាខាងក្រោម ។

(ដល់ម្ចាស់ដីខ្លះ) ហើយសីមបរិភោគ (បើ) ពូជឈើទាំងឡាយជា របស់បុគ្គលដែលជាំក្នុងដីជារបស់សង្ឃ ត្រូវកិក្ខុឲ្យចំណែក (ដល់ម្ចាស់ដី ខ្លះ) ហើយសីមបរិភោគ ។

[๑๔๐] *ក៏សម័យនោះឯង កិក្ខុទាំងឡាយកើតសេចក្តីរង្កៀសក្នុង កន្លែងជាអន្លើៗ ថា របស់អ្វីហ្ន៎ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគអនុញ្ញាត របស់អ្វី ដែលព្រះមានព្រះភាគមិនបានអនុញ្ញាត ។ ពួកកិក្ខុក្រាបបង្គំទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាដែលតថាគតមិនបានហាមទុកថា របស់នេះមិនគួរទេ បើរបស់នោះ អនុលោមចូលរបស់មិនគួរ ឃាត់របស់គួរ របស់នោះមិនគួរដល់អ្នកទាំង-ឡាយឡើយ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាដែលតថាគតមិនបានហាមទុកថា របស់នេះមិនគួរ បើរបស់នោះអនុលោមចូលរបស់គួរ ឃាត់របស់មិនគួរ របស់នោះគួរដល់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាដែលតថាគត មិនអនុញ្ញាតទុកថារបស់នេះគួរ បើរបស់នោះ អនុលោមចូលរបស់មិនគួរ ឃាត់របស់គួរ របស់នោះ មិនគួរដល់អ្នកទាំងឡាយឡើយ ម្នាលកិក្ខុទាំង-ឡាយ របស់ណាដែលតថាគតមិនបានអនុញ្ញាតទុកថា របស់នេះគួរ បើរបស់នោះអនុលោមចូលរបស់គួរ ឃាត់របស់មិនគួរ របស់នោះគួរដល់អ្នកទាំង-ឡាយ ។*

[๑๔๑] *គ្រានោះឯង កិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា វត្តុជាយាមកាលិក (ដែលច្រឡំ) ដោយវត្តុជាយាវកាលិក គួរ ឬមិនគួរទេ*

วัตถุชื่อสัตตาหกาลิก (ประจำ) ด้วยวัตถุชื่อยาวกาลิก ควร หรือไม่ควรหนอ วัตถุชื่อยาวชีวิก (ประจำ) ด้วยวัตถุชื่อยาวกาลิก ควร หรือไม่ควรหนอ วัตถุชื่อสัตตาหกาลิก (ประจำ) ด้วยวัตถุชื่อยามกาลิก ควร หรือไม่ควรหนอ วัตถุชื่อยาวชีวิก (ประจำ) ด้วยวัตถุชื่อยามกาลิก ควร หรือไม่ควรหนอ วัตถุชื่อยาวชีวิก (ประจำ) ด้วยวัตถุชื่อสัตตาหกาลิก ควร หรือไม่ควรหนอ ฯ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนี้ถวายพระผู้มีพระภาค ฯ พระองค์มีพระดำรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วัตถุชื่อยามกาลิก (ประจำ) ด้วยวัตถุชื่อยาวกาลิก ที่ภิกษุรับประเคนในวันนี้ ควรบริโภคได้แต่ในกาล ไม่ควรบริโภคในวิกาลหนอ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วัตถุชื่อสัตตาหกาลิก (ประจำ) ด้วยวัตถุชื่อยาวกาลิก ที่ภิกษุรับประเคนในวันนี้ ควรบริโภคได้แต่ในกาล ไม่ควรบริโภคในวิกาลหนอ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วัตถุชื่อยาวชีวิก (ประจำ) ด้วยวัตถุชื่อยาวกาลิก ที่ภิกษุรับประเคนในวันนี้ ควรบริโภคได้แต่ในกาล ไม่ควรบริโภคในวิกาลหนอ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วัตถุชื่อสัตตาหกาลิก (ประจำ) ด้วยวัตถุชื่อยามกาลิก ที่ภิกษุรับประเคนในวันนี้ ควรบริโภคได้ในยาม กันยามต่อไปไม่ควรหนอ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วัตถุชื่อยาวชีวิก (ประจำ) ด้วยวัตถุชื่อยามกาลิก ที่ภิกษุรับประเคนในวันนี้ ควรบริโภคได้ในยาม กันยามต่อไป ไม่ควรหนอ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วัตถุชื่อยาวชีวิก (ประจำ) ด้วยวัตถุชื่อสัตตาหกาลิก ที่ภิกษุรับประเคนในวันนี้ ควรบริโภคได้ ๗ วัน

ហួស ๗ ថ្ងៃទៅហើយ មិនគួរទេ ฯ

จบ เภสชฺชกฺขนฺธก:ที่ ๖

กฺุนขนฺธก:นេះ มាន ๑๐๖ រឿង

อุทฺทานនៃเภสชฺชกฺขนฺธก:นោះគឺ

[๑๔๒] *រឿងភិក្ខុកើតអាពាធក្នុងសរទកាល ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុធាន់ភេសជ្ជ:បានក្នុងកាលក្តី ខុសកាលក្តី ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតខ្លាញ់ ๗ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតមើមឈើ ๑ រឿងភិក្ខុត្រូវការដោយថ្នាំដែលកិនជាម្សៅ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតថ្នាំទឹកចត់ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតថ្នាំស្លឹកឈើ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតថ្នាំផ្លែឈើ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតថ្នាំជ័រឈើ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតអំបិល ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតអាចម៍គោ និងថ្នាំលម្អិត ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតគ្រឿងវែងថ្នាំលម្អិត ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតសាច់ឆៅ និងឈាមស្រស់ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតថ្នាំបន្តក់ភ្នែក និងគ្រឿងលម្អិតសម្រាប់លាប ๑ រឿងភិក្ខុប្រើក្អាក់ថ្នាំប្រែកៗ ๑ រឿងក្អាក់ថ្នាំគ្មានគម្រប ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតចង្ដឹះក្អាក់ថ្នាំ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតស្រោមចង្ដឹះ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតថង់ក្អាក់ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតខ្សែយោគ និងខ្សែសម្រាប់ចង ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតប្រេងសម្រាប់លាបក្បាល ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតការនត្ថុ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតបំពង់សម្រាប់នត្ថុ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុជក់ផ្សែង ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតខ្សៀ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតថង់ខ្សៀ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតការស្រប្រេង ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដាក់គ្រឿងស្រវឹងទៅក្នុងប្រេងស្ ๑ រឿង*

ទ្រង់ហាមមិនឲ្យកិក្ខុធាន់ប្រេងដែលជាក់គ្រឿងស្រវឹងច្រើនពេក ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យកិក្ខុអធិដ្ឋានថ្នាំលាប ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតតុម្ពសម្រាប់ជាក់ប្រេង ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតការត្មុង ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតការត្មុងដោយគ្រឿងសម្ភារៈ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតការត្មុងធំ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតទឹកដែលស្ងោរដោយស្ងឹកឈើ មែកឈើ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតបន្ទប់ទឹក ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យជប់យកឈាម និងអនុញ្ញាតស្នែងសម្រាប់ជប់ឈាម ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតថ្នាំសម្រាប់លាបជើង និងអនុញ្ញាតឲ្យកិក្ខុតាក់តែងទឹកស្រវឹង (សម្រាប់លាបជើងឲ្យស្រួល) ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតសត្តកម្ម ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតទឹកចត់ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតមេរ្យាល ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតជុំសដូវ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតសំពត់សម្រាប់រុំដំបៅ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យកិក្ខុលាងដំបៅដោយមេរ្យាគ្រាប់ស្ពៃ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យធ្វើការចំហុយ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យបង្ហាត់ដំបៅដោយទឹកអំបិល ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតប្រេងសម្រាប់លាបដំបៅ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតសំពត់សម្រាប់រុំប្រេង ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតថ្នាំមហាវិកដ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតការទទួលប្រគេន ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យផឹកគូថ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតអាចម៍បំណះ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតទឹកក្សុង ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតសម៉ាត្រាំទឹកមូត្រ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតការលាបដោយគ្រឿងក្រអូប ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតថ្នាំបញ្ចុះ ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតទឹកអង្គរជ្ញា ១ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតទឹកសណ្តែកបាយស្ងោរ ១ រឿងអនុញ្ញាតឱជារសសាច់ ១ រឿងព្រះបិលិន្ទវច្ឆត្តេរឲ្យគេជម្រះញែកភ្នំ និងអនុញ្ញាតអារាមិកជន ១ រឿង

*ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឈឺទុកភេសជ្ជៈឆាន់អស់ ๗ ថ្ងៃ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឆាន់ស្ករអំពៅ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឆាន់សណ្តែកបាយ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតថ្នាំលោណសោចិរកៈ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុឆាន់វត្ថុជាសាមបក្ក ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុចម្អិនថែមទៀត ๑ រឿងត្រឡប់ទ្រង់អនុញ្ញាតអន្តោវុត្ថ អន្តោបក្ក និងសាមបក្កវិញ ក្នុងកាលអត់បាយ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតផ្លែឈើជាខាទនីយៈ និងអនុញ្ញាតល្ហុជាខាទនីយៈ ๑ រឿងបុរេភត្ត ๑ រឿងក្តៅក្រហាយក្នុងកាយ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុឆាន់ផ្លែឈើដែលគ្មានពូជ ๑ រឿងភិក្ខុមានអាពាធឫសដូងបាត ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុធ្វើវត្ថិកម្ម និងសត្ថកម្ម ๑ រឿងសុប្បិយាឧបាសិកា ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុឆាន់សាច់មនុស្ស ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុឆាន់សាច់ដំរី ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុឆាន់សាច់សេះ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុឆាន់សាច់ឆ្កែ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុឆាន់សាច់ពស់ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុឆាន់សាច់សីហៈ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុឆាន់សាច់ខ្លាធំ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុឆាន់សាច់ខ្លាដំបង ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុឆាន់សាច់ខ្លាឃ្មុំ ๑ រឿងទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុឆាន់សាច់ឆ្កែព្រៃ ๑ រឿងលំដាប់កត្ត (វេន) ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតបបរ ๑ រឿងមហាមាត្យមានសេចក្តីជ្រះថ្លាថ្មី ๑ រឿងភិក្ខុដែលគេនិមន្តក្នុងទីដទៃហើយ មិនត្រូវឆាន់បបរអ្នកដទៃ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតស្ករអំពៅដល់ភិក្ខុមានជំងឺ ๑ រឿងមហាមាត្យឈ្មោះសុនីធៈ ๑ រឿងព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងផ្ទះសំណាក់ធ្វើពីឥដ្ឋ ๑ រឿងសូឯគង្គា ๑ រឿងព្រះដ៏

មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងកោដិគ្រាម ហើយទ្រង់សម្តែងចតុរារិយសច្ច ๑ រឿងស្រីផ្កាមាសឈ្មោះអម្ពបាលី និងស្តេចលិច្ឆវី ๑ រឿងសាច់ដែលគេធ្វើចំពោះភិក្ខុ ๑ រឿងក្រុងវេសាលីសម្បូរបាយ ๑ រឿងទ្រង់ត្រឡប់ហាមមិនឲ្យឆាន់វត្ថុដែលជាអន្តោវុត្ថ អន្តោបក្ក និងសាមបក្ក ๑ រឿងមហាមេឃ ๑ រឿងព្រះថេរៈឈ្មោះយសមានជំងឺ ๑ រឿងមេណ្ឌកគហបតិ និងរឿងទ្រង់អនុញ្ញាតគោរសប្រាំ ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុស្វែងរកស្បៀងបាន ๑ រឿងកេណិយជដិល និងរឿងទ្រង់អនុញ្ញាតទឹកបានផ្លែស្វាយ ទឹកបានផ្លែព្រីង ទឹកបានផ្លែចេកមានគ្រាប់ ទឹកបានផ្លែចេកឥតគ្រាប់ ទឹកបានផ្លែស្រគំ ទឹកបានផ្លែច័ន ទឹកបានក្រអៅឈូក ទឹកបានផ្លែម៉ាក់ប្រាង ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតអន្ទក់និងខាទនីយៈធ្វើដោយមេរ្យ ๑ រឿងភិក្ខុធ្លាប់ជាជាងកោរកាត់ នៅក្នុងក្រុងអាតុមា ๑ រឿងទ្រង់អនុញ្ញាតផ្លែឈើជាខាទនីយៈក្នុងក្រុងសាវត្ថី ๑ រឿងពូជឈើជារបស់សង្ឃគេជាំក្នុងទីដីជារបស់បុគ្គល ๑ រឿងភិក្ខុមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងទីដោយអន្ទើៗ ๑ រឿងកាលិកលាយគ្នា ๑ ។

อัฏฐกถา

เภสัชชักขันธกะ

เภสัชชะ

[๗๓] วินิจฉัยในเภสัชชักขันธกะ คัมภีร์ท่านกล่าวไว้ดังนี้ ในบทว่า **สาวัตถิเกน อาพาเธน** ชื่อว่าอาพาธ มีประมาณยิ่งในสมุฏฐานเกิดขึ้นในสรทกาล จริงอยู่ ในกาลนั้น กิกุธาตุย่อมเสื่อมไปด้วยดีกเลือดบ้าง ย่อมเจริญขึ้นด้วยดีกเสมหะบ้าง ย่อมเจริญขึ้นด้วยดีกเลือดและเสมหะบ้าง เพราะเหตุนั้น ประมาณแห่งกิกุธาตุนั้น จึงเป็นประมาณที่ถึงความกำเริบและความพินาศ ฯ

ในบทว่า **อาหารตฺถญฺ จ** เป็นต้น มีความว่า วัตถุคัมภีร์ประโยชน์ด้วยอาหารให้สำเร็จ ฯ

[๗๔] ในบทว่า **ฉฑฺเฑตุ** มีความว่า จะไม่ให้เป็นไปก็ไม่ได้ ฯ ในบทว่า **สปฺปายานิ** ได้แก่ ข้าวสุกเป็นต้น ฯ ในบทว่า **ภตฺตจฺฉาทเนน** ได้แก่ ความไม่เป็นไปแห่งอาหาร ฯ

[๗๕] วินิจฉัยในบทว่า **อชฺชวสํ** (ข้าวเปลือก) เป็นต้น คัมภีร์ท่านกล่าวไว้โดยนัยที่กล่าวแล้วในอัฏฐกถาแห่งนิสสัคคิยกัณฑ์นั่นแล ฯ

ในบทว่า **กาเล ปฏิคฺคหิตํ** เป็นต้น มีความว่า ของที่เขาถวายแล้วในเวลาเที่ยงวัน ชื่อว่าเป็นของรับแล้วในกาล ในเวลาเที่ยงวันนั่นเอง ไม่ล่วงเลยไป ฯ

ในบทว่า **เตน ปริโภเคน ปริภุญฺชิตุ** มีความว่า เพื่อจะบริโภคด้วยการบริโภคนั้น ฯ

[๗๖] *สูมฺปีวินิจฺฉยกฺขนฺธกเภสชฺชะ: ก็บานเบิลแล้ว ในจุลลวรรค ปาจิตตีย์กณฺฑวณฺณนา*[๑] *ต่อกัน เพราะเหตุนั้น พากฺยณามใดที่มิได้กล่าวแล้วข้างต้น ข้าพเจ้าพรรณนาพากฺยนั้นๆ ในที่นี้ ฯ บทว่า* **วตฺถุ** *ได้แก่ เหตุ ฯ*

บทว่า **ติสฺสนฺนํ ติสฺสนฺนเมว** *ได้แก่ ตัดสินข้างต่ำ และตัดสินข้างสูง ฯ*

[๗๗] *ชื่อว่า* **ปตฺตา** *นั้น เป็นชื่อของภาชนะดิน (ได้แก่ บาตรดิน) ฯ บทว่า* **ฉตฺตมาลํ** *ได้แก่ ที่ทำด้วยใบตาล ฯ*

[๘๐] *หิงฺคุ หิงฺคุชตุ และหิงฺคุสิปาฏิกา ก็เป็นชื่อของหิงคุนั้นเอง ฯ ตกะ: (น้ำที่ไหลออกจากเนยใส) ตกปัตติ (น้ำที่ไหลออกจากเนยข้น) และตกปัณณิยะ (น้ำที่เขาบีบเอาจากกากเนยข้น) เป็นชื่อของเภสัชนั้นเอง ฯ*

[๘๑] *โลณสมุทฺทนั้น ได้แก่ ที่ดินที่เกิดตามชายฝั่งสมุทร ต่อจากน้ำ ฯ ชื่อว่า* **กาฬโลณา** *นั้น ได้แก่ ที่ดินเค็มตามปกติ ฯ ที่ดินสินธวะนั้น ได้แก่ ที่ดินมีเกลือเกิดตามฝั่ง ฯ ชื่อว่า* **ปฺปิณ** *นั้น ได้แก่ ที่ดินที่ดูดซึมขึ้นมาจากพื้นดิน ฯ ชื่อว่า* **พิล** *นั้น ได้แก่ ที่ดินที่เขาสกัดเอาเกลือออกแล้วเป็นอันมาก ที่ดินนั้นเค็มจัด ฯ*

[๘๒] *บทว่า* **กายา ปา ทุกฺกฏสฺส** *ความว่า ต้องทุกกฏในเพราะ*

๑- *ฏีกาชื่อ ขุทฺทกกณฺฑวณฺณนา ฯ*

ខ្លះ ដូចកូនខ្លួននៃសត្វ មានសេះជាដើម លម្អិតនៃដើមច្រេស និងផ្កាផ្កាំជាដើម ឬលម្អិតនៃគ្រឿងក្រអូបគ្រប់យ៉ាង គួរដល់ភិក្ខុនោះ ។ បទថា **ឧកฺกสំ** *បានដល់ គោមន្ស ។ បទថា* **วสนวิปกฺกំ** *បានដល់ កាកនៃគ្រឿងជ្រលក់ ។ ភិក្ខុទោះបុកនូវលម្អិតតាមប្រក្រតី ហើយត្រាំទឹកងូតក៏គួរ ។ សូម្បីលម្អិតតាមប្រក្រតីនោះ រមែងដល់នូវការរាប់ថា កាកនៃគ្រឿងជ្រលក់ដូចគ្នា ។*

[๘๔] *អមនុស្សទំពាស៊ីសាច់ឆៅ និងបឺតឈាមស្រស់ ព្រោះហេតុនោះ ទើបភិក្ខុឈ្មោះថា មិនបានទំពាស៊ីសាច់ឆៅ និងផឹកឈាមស្រស់នោះទេ ។ អមនុស្សកាលទំពាស៊ី និងហុតឈាមហើយ បានចេញទៅ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលថា អាពាធកើតអំពីអមនុស្សនោះ របស់លោក រមែងជាសះស្បើយទៅ ។*

[๘๕] *ពាក្យថា* **អญฺญสំ** *នេះ ជាពាក្យពោលដល់ថ្នាំបន្តក់ភ្នែកទាំងអស់ ។ បទថា* **กากฬญฺญสំ** *បានដល់ ជាតិនៃថ្នាំបន្តក់ភ្នែកមួយប្រភេទ ឬថ្នាំ ដែលចម្អិនដោយគ្រឿងផ្សំគ្រប់យ៉ាង ។ បទថា* **รสญฺญสំ** *បានដល់ ថ្នាំដែលធ្វើដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ។ បទថា* **សោតญฺญสំ** *បានដល់ ថ្នាំដែលកើតក្នុងក្រសែទឹកជាដើម ។* **ยาคาลุ** *ស្រទាប់រ៉ែ ឈ្មោះគេរុកៈ (ជ័រវង់) ។ ឈ្មោះថា* **กปลฺล** *នោះ បានដល់ ម្រេងភ្លើងដែលយកមកអំពីអណ្តាតប្រទីប ។ ឈ្មោះថា* **ตนฺตน** *បានដល់ ចន្ទន៍ប្រភេទណាមួយ មានចន្ទន៍ក្រហមជាដើម ថ្នាំបន្តក់ភ្នែកទាំងឡាយ មានក្រស្នាជាដើមប្រាកដហើយ ។ គ្រឿងថ្នាំពួកដទៃ មានឈូកខៀវជាដើម រមែងគួរដូចគ្នា ។*

បទថា **អញ្ជនុបបីសនេហិ** *បានដល់ ថ្នាំទាំងឡាយដែលគប្បីបុកផ្សំនឹងថ្នាំបន្តក់ភ្នែក ។ តែគ្រឿងបុកថ្នាំណាមួយដែលមិនគួរ មិនមាន ។ បទថា* **អដ្ឋិមយំ** *សេចក្តីថា ក្អាក់ថ្នាំបន្តក់ភ្នែកដែលធ្វើហើយដោយ ឆ្អឹងដ៏សេសវៀរឆ្អឹងមនុស្ស ។ បទថា* **ឧន្តមយំ** *បានដល់ ក្អាក់ថ្នាំបន្តក់ភ្នែកដែលធ្វើហើយដោយភ្នក់គ្រប់យ៉ាង មានភ្នក់ដំរីជាដើម ។ ដែលឈ្មោះថា ក្អាក់ដែលមិនគួរ រមែងមិនមានក្នុងក្អាក់ដែលធ្វើដោយស្នែងទេឬយ ។ ក្អាក់ថ្នាំបន្តក់ភ្នែកដែលធ្វើហើយ ដោយដើមបបុស្សជាដើមជារបស់គួរដោយចំណែកមួយ ។*

បទថា **សលាកោធានិយំ** *សេចក្តីថា ជនទាំងឡាយរមែងរក្សាឈើឆ្កៀសថ្នាំបន្តក់ភ្នែកក្នុងទីរក្សាឯណា តថាគតអនុញ្ញាតទីរក្សានោះ ជាបំពង់ក្តី ជាថង់ក្តី ។ បទថា* **អំសវទ្ធកំ** *នោះ បានដល់ ខ្សែសម្រាប់ស្លាយនៃថង់ថ្នាំបន្តក់ភ្នែក ។*

[๘๖] *ពីរបទថា* **យមកំ ឧត្តរណិ** *បានដល់ បំពង់ថ្នាំនត្តែតម្យ៉ាង ជាបំពង់គូមានរន្ធប៉ុនគ្នា ។*

[๘๗] *ពាក្យថា* **អនុជានាមិ ភិក្ខវេ តេលចាកំ** *សេចក្តីថា ការចម្អិនប្រេងគ្រប់ប្រភេទ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យជាក់ថ្នាំណានីមួយចូលបានពិត ។ បទថា* **អតិបក្កិត្តមជ្ឈានិ** *សេចក្តីថា មានទឹកស្រវឹងដែលខ្លួនជាក់ហួសប្រមាណទៅ អធិប្បាយថា ផ្សំជាក់ទឹកស្រវឹងច្រើនពេក ។ ខ្យល់ក្នុងអវយវៈតូចធំ ឈ្មោះអង្គវាត ។ បទថា* **សម្ភារសេនំ** *បានដល់ ការចូលឆ្នុងដោយស្លឹកឈើដែលគប្បីនឹងកាច់បានដោយប្រការផ្សេងៗ ។*

บทว่า **มหาเสฺวทำ** *สเจกฺตีว่า ตว่าคตอนุญาตให้ถูสีกายด้วย*
ว่าเหงือกให้เกิดขึ้นมาแล้ว ประมาณปุ่นเนื้อมนุษย์แล้ว ลบด้วยดินสอ
ทาด้วยเครื่องประเทืองต่างๆ ที่ระบมได้ในแผลนั้น ให้ถูลงแล้วถูขึ้น
ที่ถูดีแล้ว ๆ บทว่า **ภคฺคาสนกำ** *ได้แก่ ที่นั่งที่ทำด้วย*
เครื่องไม้ต่างๆ ที่หักแล้ว เขาเชื่อมด้วยเครื่องไม้นั้นนั่นแหละ
ให้ถูกต้องกันแล้ว ๆ บทว่า **อุทกโกฏฺฐกำ** *ได้แก่ ที่ปลายน้ำ ๆ*
สเจกฺตีว่า ตว่าคตอนุญาตให้ใช้อ่าง หรือหม้อที่เต็มด้วยน้ำร้อน
แล้วเอาลงในอ่าง หรือหม้อนั้น ให้ทำการถูให้เหงื่อออก ๆ

[๘๘] *พึงบทว่า* **ปฏิวาโต โหติ** *สเจกฺตีว่า ระบมลงตาม*
สบาย ๆ พึงบทว่า **โลหิตำ โมเจตุ** *สเจกฺตีว่า ตว่าคตอนุญาต*
ให้ภิกษุปล่อยเลือดด้วยเครื่องมือ ๆ

[๘๙] *พึงบทว่า* **มญฺจำ อภิสงฺขริตุ** *สเจกฺตีว่า เตียงที่ถักแล้ว*
ไม่ขึงดีด้วยเชือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ตว่าคตอนุญาตให้ภิกษุ
ขึงเชือกเป็นต้นแล้ว ๆ ให้ขึงเชือกเป็นรูปตาข่ายเตียงนั้น ๆ
ให้ขึงเชือกเป็นรูปตาข่ายเตียงนั้น ๆ ให้ขึงเชือกเป็นรูปตาข่าย
เตียงนั้น ๆ

[๙๐] *พึงบทว่า* **ติลกกญฺเจน อตฺถโร** *สเจกฺตีว่า ปูด้วย*
ผ้าขนสัตว์ที่ทำด้วยเมล็ดงาแล้ว ๆ

บทว่า **กตฉวิกำ** *สเจกฺตีว่า ตว่าคตอนุญาตให้ปิดแผลด้วยหนัง ๆ*

บทว่า **สาสปกุเฉฬน** *สេចក្តីថា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុលាងជម្រះដោយមេរ៉ាគ្រាប់ស្ពៃ ។ បទថា* **วฏฺฏมสំ** *បានដល់ សាច់ដែលដុះឡើងដូចខ្នាយ ។ ពីរបទថា* **លោณาสกฺวิกาย ฉินฺทิตุ** *សេចក្តីថា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យកាត់ដោយកាំបិតកោរ ។ បទថា* **วิกาสิกំ** *បានដល់ សំពត់ចាស់សម្រាប់ការពារប្រេង ។ ពីរបទថា* **สพฺพំ วณาបដิกมฺมំ** *សេចក្តីថា ដែលឈ្មោះថា ការរក្សាដំបៅគ្រប់យ៉ាង តថាគតអនុញ្ញាតទាំងអស់ ។*

[๙๑] *ពីរបទថា* **สามំ คเหตฺวา** *សេចក្តីថា ថ្នាំមហាវិកដនេះ ភិក្ខុដែលពស់ចឹកប៉ុណ្ណោះ គប្បីកាន់យកធាន់ឯងក៏ទេ កាលពិសដែលសត្វខាំហើយ សូម្បីដទៃ ភិក្ខុក៏គប្បីកាន់យកធាន់ឯងបាន តែក្នុងហេតុដទៃ ទទួលប្រគេនហើយប៉ុណ្ណោះ ទើបគួរ ។*

បទថា **น ปฏิคฺคหาเปตพฺพา** *សេចក្តីថា បើលាមកដែលជល់ដីហើយ ត្រូវទទួលប្រគេន តែបើកាន់យកឯងនូវលាមកដែលមិនទាន់ដល់ផែនដី គួរ ។*

[๙๒] *រោគដែលកើតឡើងអំពីទឹក ដែលស្ត្រីឲ្យជើម្បីធ្វើឲ្យនៅក្នុងអំណាច ឈ្មោះថា អាពាធកើតអំពីថ្នាំស្នេហ៍ដែលគហបតានីឲ្យ ។*

បទថា **สิตาโลหิตฺถิ** *សេចក្តីថា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុយកដីដែលជាប់ត្រង់ផាលរបស់អ្នកភ្ជួរស្រែដោយនង្គ័លលាយទឹកផឹក ។*

បទថា **ขุชฺชคหาณิกาโก** *សេចក្តីថា ដែលមានភ្លើងធាតុជុតអាហារ អធិប្បាយថា ឧច្চារៈចេញលំបាក ។*

បទថា **អាមិសខារំ** *សេចក្តីថា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យជូតបាយដែលហាលស្ងួតឲ្យឆេះ ហើយផឹកទឹកក្បុងដែលហូរចេញអំពីផេះនោះ ។ បទថា* **មុត្តហារិដកំ** *បានដល់ សម៉ដែលត្រាំដោយទឹកនោមគោ ។ បទថា* **អភិ-សន្នកាយោ** *បានដល់ មានកាយជាទោសច្រើន ។ បទថា* **អច្ឆកញ្ជិកំ** *បានដល់ ទឹកបាយថ្លា ។ បទថា* **អកជយូសំ** *បានដល់ ទឹកសណ្តែកបាយស្ងោរដែលមិនខាប់ ។ បទថា* **កជាកដំ** *បានដល់ ទឹកសណ្តែកបាយស្ងោរនោះឯង តែខាប់បន្តិច ។ បទថា* **បដិច្ឆាទនីយេន** *បានដល់ រសនៃសាច់ ។*

ពោលអំពីអន្តោវុត្ថ

[๙๖] *បទថា* **សចេ ភិក្ខវេ បក្កាបិ មគ្គា ជាយន្តិ** *សេចក្តីថា សណ្តែកបាយដែលស្ងោរហើយ សូម្បីដុះឡើងបាន សណ្តែកបាយទាំងនោះ ភិក្ខុគប្បីឆាន់បានតាមសប្បាយ ព្រោះថា សណ្តែកបាយទាំងនោះ ជាកប្បិយពិត ព្រោះជារបស់ស្ងោរហើយ ។*

[๙๗] *បទថា* **អន្តោវុត្ថំ** *បានដល់ ទុកនៅខាងក្នុងអកប្បិយកុដិ ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **សាមំ បក្កំ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ភិក្ខុចម្អិនអាមិសឯណាមួយឯង មិនគួរ ចំពោះអាមិសដែលឆ្អិនហើយ ទោះកម្តៅក៏គួរ ។ ជនទាំងឡាយ ជាក់ស្តែកជីវក្តី ទ្វីក្តី អំបិលក្តីចូលក្នុងបបរដែលក្តៅសម្រាប់ភិក្ខុនោះ ភិក្ខុទោះកូរបបរនោះ មិនគួរ តែបើកូរដោយគិតឲ្យបបរត្រជាក់ គួរ សូម្បីបានបាយដែលជាពងបង្គួយ ហើយគ្របទុក រមែងមិនគួរ តែបើជនទាំងឡាយបិទហើយប្រគេនមក ទោះបិទទុក គួរ ឬបើបិទទុកដោយ*

គិតថា បាយ ចូរកុំត្រជាក់ គួរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងទធិ និងទីរៈជាដើមដែលគេស្ងោរក្តៅហើយម្តង ភិក្ខុ ទោះបង្កាត់ភ្លើង គួរ ព្រោះការធ្វើឲ្យឆ្អិនទៀត ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាត។

[๙๙] *ពីរបទថា* **ឧក្ខលិណ្ឌកាបិ ខាទន្តិ** *សេចក្តីថា ឆ្មា កណ្តុរ ទន្សង់ និងស្តារ រមែងស៊ី ។ បទថា* **ឧមកា** *នោះ បានដល់ អ្នកស៊ីដែល ។*

[๑๐๑] *ពីរបទថា* **តតោ ឆិទ្ទំ** *បានដល់ កោជនដែលទាយកនាំចេញអំពីទីដែលភិក្ខុទទួលនិមន្តន៍ធាន់ ។*

[๑๐๓] *ពីរបទថា* **វនដ្ឋំ ចោក្កវដ្ឋំ** *សេចក្តីថា កើតក្នុងព្រៃ និងក្នុងគុម្ពឈូក ។*

[๑๐๔] *បទថា* **អតីដំ** *បានដល់ ផ្លែឈើដែលនៅខ្ចី មានគ្រាប់មិនជុះជាពន្លកបាន ។ បទថា* **ឆិព្ភដតីដំ** *បានដល់ ផ្លែស្វាយ និងខ្នុរជាដើមដែលគប្បីបន្ទិចគ្រាប់ចេញហើយធាន់ ។*

ពោលអំពីសត្តកម្មជាដើម

[๑๐๕] *ពីរបទថា* **ឧរោបយោ វណោ** *សេចក្តីថា ដំបៅ រមែងជុះលំបាក គឺថា សះស្បើយជាធម្មតាបានដោយលំបាក ។ ពីរបទថា* **ឧប្ប-វិមោរំ សត្តំ** *សេចក្តីថា ក្នុងទីចង្អៀត ប្រយ័ត្នកាំបិត បានដោយលំបាក ។*

ពីរបទថា **សត្តកម្មំ វា វត្តិកម្មំ វា** *សេចក្តីថា ក្នុងឱកាសតាមដែលកំណត់ហើយ មិនគួរធ្វើការកាត់ ឬការវះ ឬការចោះ ឬការកូតដោយរបស់មានមុខណាមួយ មានកាំបិតក្តី មូលក្តី បន្ទាក្តី លំពែងក្តី បំណែកឫស្សីក្តី ក្រចក

ก็ ព្រោះកម្ម មានការកាត់ជាដើមទាំងអស់នោះ រមែងជាសត្តកម្មពិត ។

ម្យ៉ាងទៀត មិនគួរធ្វើនូវការចងរឹតក្បាលឫសដូងបាត ដោយរបស់ណាមួយ ទោះជាស្បែកក្តី សំពត់ក្តី ព្រោះថា ការចងទាំងអស់នោះ ជាវត្តិកម្ជួចគ្នា ។ ក្នុងព្រះបាលីនេះ ពាក្យថា ๒ ធ្នាប់ដោយជុំវិញនៃទីចង្អៀតនេះ ត្រាស់សំដៅយកចំពោះសត្តកម្ម ។ ឯក្នុងវត្តកម្ម ទ្រង់ហាមតែក្នុងទីចង្អៀតប៉ុណ្ណោះ តែបើបន្តក់ទឹកក្បុងក្តី រឹតដោយខ្សែប្រភេទណាមួយក្តី ត្រង់ឫសដូងបាតនោះ គួរ បើឫសដូងបាតនោះជាប់ចេញដោយទឹកក្បុង ឬខ្សែនោះ ជាការជាប់ហើយដោយប្រពៃ ។

សូម្បីរោគអណ្ឌៈធំ ក៏មិនគួរធ្វើសត្តកម្ម ព្រោះហេតុនោះ មិនគួរធ្វើសត្តកម្ម ដោយគិតថា អញនឹងវះអណ្ឌៈខ្ញុះយកពងចេញ ធ្វើឲ្យឈប់ធំ តែក្នុងការពេលដោយភ្លើង និងថ្នាំ មិនមានការហាម ។

ក្នុងទ្វារធ្នូ កន្ទោងស្វឹកឈើ និងបំពង់ប៉ុយ ដែលលាបថ្នាំហើយក្តី បំពង់ឫស្សីក្តី ដែលសម្រាប់បន្តក់ទឹកក្បុង និងប្រេង រមែងគួរ ។

ពោលអំពីសាច់ដែលគួរ និងមិនគួរ

[๑๐๖] *បទថា* **បវตฺตมំสំ** *បានដល់ សាច់របស់សត្វដែលស្លាប់ហើយនោះ ឯង ។ បទថា* **มายาเตา** *សេចក្តីថា ថ្ងៃនោះ បុគ្គលណាមួយមិនបានសម្លាប់សត្វតូចមួយឲ្យដាច់ជីវិតឡើយ ។ កាំបិតសម្រាប់អារសាច់ហៅថា* **เวตฺตนิกา ។** *បទថា* **กปฺปนิยาย** *គប្បីកាត់បទថា* **กปฺปิ ยาย ។** *បទថា* **น ภควา อุสฺสหติ** *សេចក្តីថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ នាងមិនអាច*

*นีฯ*มกបាន ฯ បទថា **យត្រ ហិ នាម** សេចក្តីថា ឈ្មោះព្រោះហេតុអ្វី ฯ

[๑๐๗] បទថា **បដិវេក្ខិ** បានដល់ **វីមំសិ** ប្រែថា អ្នកពិចារណាហើយឬ មានពាក្យអធិប្បាយថា អ្នកសាកសួរហើយឬ ฯ

បទថា **អប្បវេក្ខិត្វា** បានដល់ **អប្បដិបុច្ឆិត្វា** ប្រែថា មិនសាកសួរហើយ ฯ បើកិក្ខុជឹងថា នេះជាសាច់ប្រភេទនោះ កិច្ចដែលនឹងសាកសួរមែងមិនមាន តែបើមិនជឹង ត្រូវសួរមុនសឹមឆាន់ ฯ

[๑๐๘] វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **សុនក្ខមំសំ** នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា ឆ្កែព្រៃ មានរូបរាងដូចជាឆ្កែស្រុក ฯ សាច់ឆ្កែព្រៃនោះ គួរ[๑] ฯ

ចំណែកឆ្កែណា កើតដោយមេឆ្កែស្រុក និងបាឆ្កែព្រៃលាយគ្នា ឬដោយមេឆ្កែព្រៃ និងបាឆ្កែស្រុកផ្សំគ្នា សាច់របស់ឆ្កែនោះ មិនគួរ ฯ ព្រោះឆ្កែនោះសេពទាំងពីរចំណែក ฯ បទថា **អហិមំសំ** សេចក្តីថា សាច់នៃទីឃជាតិដែលមិនមានជើងប្រភេទណាមួយ មិនគួរ ฯ សាច់រាជសីហ៍ជាដើម ជារបស់ជាក់ច្បាស់ហើយទាំងអស់ ฯ បណ្តាអកប្បិយមំសៈទាំងនោះ សាច់មនុស្សដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ហាម ក៏ព្រោះមនុស្សមានជាតិដូចគ្នា សាច់ដំរី និងសាច់សេះដែលទ្រង់ហាម ក៏ព្រោះជារាជពាហនៈ សាច់ឆ្កែ និងសាច់ពស់ដែលទ្រង់ហាម ក៏ព្រោះជារបស់ស្មោកគ្រោក សាច់ ๕ យ៉ាង មានសាច់រាជសីហ៍ជាដើម ដែលទ្រង់ហាម ក៏ដើម្បីការមិនមានអន្តរាយដល់ខ្លួនដូច្នេះ

๑- *បិដកខ្មែរថា សាច់ឆ្កែព្រៃមិនគួរ តែប្រែខុស ព្រោះពាក្យថា តរច្ឆំ ត្រូវប្រែថា ខ្លារទិន មិនមែនប្រែថា ឆ្កែព្រៃឡើយ ឯបទថា អរញ្ញកោកា ទើបប្រែថា ឆ្កែព្រៃ ฯ*

ឯង ។ សាច់ក្តី ឆ្អឹងក្តី ឈាមក្តី ស្បែកក្តី រោមក្តី នៃសត្វ ១០ យ៉ាង មាន មនុស្សជាដើមនេះ មិនគួរទាំងអស់ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

កាលកិក្ខុដឹងក្តី មិនដឹងក្តី ឆាន់សាច់ណាមួយ ប្រព្រឹត្តជាអាបត្តិពិត ជឹងក្នុងកាលណា គប្បីសម្តែងក្នុងកាលនោះ ។ មិនសួរមុន ទទួលដោយ តាំងចិត្តថា អញនឹងឆាន់ ត្រូវទុក្កដព្រោះទទួល ។ ទទួលដោយតាំងចិត្តថា នឹងសួរមុន សឹមឆាន់ ជាអនាបត្តិ ។

ម្យ៉ាងទៀត ត្រូវអាបត្តិចំពោះដល់កិក្ខុដែលដឹងហើយ ឆាន់សាច់ដែល ជាឧទ្ទិសមំស: លោកដឹងក្នុងកាលខាងក្រោយ មិនគួរកាត់អាបត្តិ ។

ពោលអំពីទ្រង់អនុញ្ញាតបបរជាដើម

[๑๐๙] បទថា **ฉกเกเ** សេចក្តីថា អញមិនមានសម្ងាញ់ជាគម្រប់ ๒ ។ បទថា **បហูตๆ ยาคุญ฿ มธุเคาฬกญ฿ បដิยาทาเปตฺวา** សេចក្តីថា បានឮថា ព្រាហ្មណ៍នោះឲ្យរៀបចំបបរជាដើម ប្រើទ្រព្យអស់មួយសែន ។

[๑๑๐] ក្នុងទីបំផុតនៃអនុមោទនាគាថា គប្បីធ្វើការភ្ជាប់បទថា **បត្ត-យតំ ฯฉูตំ** ដោយពាក្យថា **អលเมว ฐาตุ฿** នេះ ប្រែថា គួរពិតដែលនឹង ឲ្យដល់បដិគ្គាហក:ទាំងឡាយដែលចង់បាន ។ ឯបាឋ:ថា **បត្តยតา ฯฉูตา** មានសោត បាឋ:នោះឯង គប្បីកាន់យក ។

[๑๑๒] បទថា **เภาชยาคุ฿** បានដល់ បបរញ៉ាំងការហាមឲ្យកើត ។ បទថា **យឧกฺกเณ** សេចក្តីថា ធ្វើបបរណាឲ្យជាដើម ។ បទទាំងឡាយថា **สคฺคา เต อาวฏฺฏา** សេចក្តីថា បុណ្យជាហេតុឲ្យកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ លោក

ได้สนทนาแล้ว ฯ ในบทว่า **ยถาธมฺโม การเรตพฺโพ** *ความว่า* ภิกษุนั้น *ควรจะให้ทำตามธรรม* โดยบรรยากาศแห่งสิกขาบท เพราะว่า การลงโทษแก่ภิกษุนั้นก็มีอยู่ เพราะบทบัญญัติที่ยังไม่ได้ทำ ฯ

[๑๑๓] ในบทว่า **ฉายาปิ กปฺปติ** *ความว่า* ได้ยินว่า เทวดาทั้งหลาย ย่อมเข้าไปสู่เรือนไฟนั้น ด้วยอำนาจแห่งความเลื่อมใสในพระศาสนา ก็เรือนไฟนั้น ก็ยังไม่ได้รับการกวาดเช็ดถูเป็นประจำ เพราะเหตุนั้น จึงทรงอนุญาตแม้เงาของเรือนไฟนั้น ฯ

[๑๑๔] บทว่า **ติณานิปิ ภูมึ** *ความว่า* ทรงอนุญาตให้ปูลาดหญ้าข้างหลังประตู แก่ภิกษุผู้อาพาธด้วยโรคลม มีสรีระเปียกชุ่ม นั่งอยู่ ฯ

[๑๑๕] บทว่า **สพฺพสนฺถรึ** *ความว่า* เสนาสนะทั้งปวง (ในที่นี้หมายถึงเครื่องลาดทั้งปวง) ถึงจะเป็นสถานที่ที่ปูลาดไว้ด้วยประการใดๆ ก็ตาม ก็ปูลาดแล้วด้วยประการนั้นๆ ฯ

[๑๑๙] บทว่า **สุนีธวสฺสการา** ได้แก่ พราหมณ์ ๒ คน คือ สุนีธะ ๑ วัสสการะ ๑ เป็นอำมาตย์ของพระเจ้าอชาตศัตรูมคธราช ฯ ในบทว่า **วฏฺฏึ ปลิฆิกาย** *ความว่า* เพื่อประโยชน์แก่การกันไม่ให้ไม้ลิ่มสลักเคลื่อนออกจากกลอนประตู ฯ บทว่า **วตฺถูนิ** ได้แก่ ที่สร้างเรือน ฯ

ในบทว่า **จิตฺตานิ รมนฺติ นิเวสนานิ มาเปตุ** *ความว่า* ได้ยินว่า เทวดาทั้งหลายเหล่านั้น อาศัยอยู่ในสรีระของมนุษย์ทั้งหลาย ที่ถ่ายทอดมาแต่

ជ័យកូមិ ហើយបង្អោនចិត្តទៅយ៉ាងនោះ សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះ ទេវតាទាំងឡាយនោះ នឹងធ្វើសក្ការៈតាមសមគួរដល់យើងទាំងឡាយ ។

បទថា **តាវតึสេหิ** *សេចក្តីថា បានឮថា សំឡេងដែលថាបណ្ឌិត ទាំងឡាយក្នុងជាន់តាវត្តិង្ស សំដៅយកសក្កទេវរាជ និងវេស្សកម្មទេវបុត្រ ត្រាច់ទៅក្នុងលោក ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា* **តาวตึ-สេหิ** *អធិប្បាយថា សុនីធអមាត្យ និងវស្សការអមាត្យនោះ ហាក់បីដូចជា បានប្រឹក្សានឹងទេវតាជាន់តាវត្តិង្សរហើយ ទើបបានសាង ។*

បទថា **ยาวตา อริยานំ อายตนំ** *សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ស្ថានជា ទីប្រជុំនៃមនុស្សដែលជាអរិយៈទាំងឡាយ មានទាំងអម្បាលម៉ាន ។*

បទថា **ยาวตา วณิชฺชបโถ** *សេចក្តីថា ឈ្មោះថា កន្លែងជាទីទិញ និងលក់ ដោយអំណាចនៃគំនរទំនិញ ដែលនាំមកហើយនោះឯងរបស់ឈ្មួញ ទាំងឡាយមានអម្បាលម៉ាន ។*

ពីរបទថា **สพฺพนฺตำ อคฺคนครำ** *សេចក្តីថា ក្រុងជាជលីបុត្រដែលជាដែននៃ ព្រះអរិយៈ ជាទីស្ថាននៃការលក់ដូររបស់មនុស្សទាំងនោះ នេះនឹងជាក្រុង កំពូល ។*

បទថា **ปุฏภेทนំ** *បានដល់ ជាកន្លែងស្រាយកញ្ចប់ទំនិញ មានពាក្យ អធិប្បាយថា នឹងជាទីស្រាយចំណងទំនិញទាំងឡាយ ។*

វិនិច្ឆ័យបទថា **อคฺคิโต ๓** *ជាដើម គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា* **๓** *សព្ទ ប្រើក្នុង* **สมุจฺจยตฺถ** *ពិតហើយ បណ្តាចំណែកទាំងនោះ អគ្គភយនឹងមាន*

ដល់ចំណែកមួយអំពីភ្លើង ដល់ចំណែកមួយអំពីទឹក ដល់ចំណែកមួយអំពីខាងក្នុង គឺការបែកបាក់នៃគ្នានឹងគ្នា ។

[๑๒๒] បទថា **ឧច្ឆុមិ្ប** បានដល់ ជលវាហនៈ (ផៃ) ដែលគេបោះស្មៀត ខ្ចាស់ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការឆ្ងាំទៅមក ។

បទថា **កុល្លំ** បានដល់ ជលវាហនៈដែលគេធ្វើចងដោយវល្លិជាដើម ។

បទថា **អណ្ណវេ** នេះ ជាឈ្មោះរបស់ឧទកដ្ឋាន ទាំងជម្រៅ ទាំងទំហំ ប្រហែលមួយយោជន៍ ដោយកំណត់យ៉ាងតូចបំផុតនៃកំណត់ទាំងពួង ។

ស្តីង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បំណងក្នុងបទថា **សរំ** នេះ ។ មានពាក្យអធិប្បាយថា ជនទាំងឡាយណា ទោះឆ្ងងស្រះ គឺតណ្ហា ទាំងជម្រៅ ទាំងទំហំ ជនទាំងនោះធ្វើស្ពាន ពោល គឺអរិយមគ្គ លះបង់ គឺមិនប៉ះពាល់នូវស្រះតូចទាំងឡាយ ទើបឆ្ងងទីស្ពានដែលជាអន្ទង់ពេញដោយទឹកបាន ឯជននេះសូម្បីប្រាថ្នានឹងឆ្ងងទឹក មានប្រមាណតិចនេះ រមែងចងក្បួនពិត ឯព្រះសម្មុទ្ធនិងពុទ្ធសាវកទាំងឡាយ ជាអ្នកមានបញ្ញា រៀរក្បួនចេញក៏ឆ្ងងបាន ។

[๑๒๓] បទថា **អនន្តរោធា** សេចក្តីថា ព្រោះមិនត្រាស់ដឹង ។

បទថា **សង្ខារិតំ** សេចក្តីថា រសាត់ទៅដោយអំណាចការចេញអំពីកពទៅកាន់កព ។ បទថា **សំសរិតំ** សេចក្តីថា អន្ទោលទៅហើយ ដោយអំណាចការទៅរឿយៗ ។

ពីរបទថា **មមញ្ចេវ តុម្ហាកញ្ច** សេចក្តីថា គឺតថាគតផង អ្នកទាំងឡាយផង ។ ម្យ៉ាងទៀត គប្បីឃើញសេចក្តីក្នុងពាក្យថា **សង្ខារិតំ សំសរិតំ**

នេះ យ៉ាងនេះថា ការសួរទៅ ការអន្ទោលទៅ មានហើយដល់តថាគតផង ដល់អ្នកទាំងឡាយផង ។

[๑๒๔] *បទថា* **សំសិតំ** *បានដល់ អន្ទោល ។*

ពីរបទថា **ភវនេត្តី សម្ភមានា** *សេចក្តីថា ខ្យែ គឺតណ្ហាជាហេតុ គឺ រសាត់ទៅអំពីកពទៅកាន់កព យើងទាំងឡាយកម្ចាត់ គឺកាត់ បានដល់ ធ្វើ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានដោយល្អហើយ ។*

រឿង ស្តេចលិច្ឆវី

[๑๒๕] *ពាក្យថា ខៀវនេះ ជាពាក្យសង្គ្រោះយកចំណែកទាំងពួង ចូលផង ។ បទថា* **ឩលវណ្ណា** *ជាដើម លោកពោលដើម្បីសម្តែងវិកាគនៃ ពាក្យថា ខៀវនោះឯង ។ ក្នុងបណ្តាពណ៌ទាំងនោះ ពណ៌ខៀវជាពណ៌ ប្រក្រតីរបស់ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះក៏ទេ ពាក្យថា ខៀវនោះ លោកពោល ដោយអំណាចនៃការដែលគ្រឿងលាបពណ៌ខៀវ ជារបស់ស្អាត ។ បទថា* **បដិវដ្តេសិ** *បានដល់ **បមាវេសិ** ប្រែថា ប៉ះទង្គិច ។*

ពីរបទថា **សាមាវំ ឧដ្ឋេយ្យាថ** *សេចក្តីថា គប្បីប្រទានក្រុងវេសាលី មួយអន្ទៅដោយជនបទ ។ ពីរបទថា* **អង្គុលឹ ចោឋេសុំ** *សេចក្តីថា ទ្រង់បាន គ្រវីព្រះអង្គុលី ។ បទថា* **អមត្តកាយ** *បានដល់ **ឥត្តិកាយ** ប្រែថា ដែល ស្រី ។ បទថា* **ឱលោកេថ** *គឺចូរឃើញ ។ បទថា* **អបលោកេថ** *គឺចូរមើល រឿយៗ ។ បទថា* **ឧបសំហរថ** *បានដល់ ចូរប្រៀបធៀប អធិប្បាយថា ចូរ ប្រៀបធៀបលិច្ឆវីបរិស័ទនេះ ដោយបរិស័ទនៃទេវតាជាន់តាវត្តឹង្សដោយចិត្ត*

របស់អ្នកទាំងឡាយ គឺថា ចូរមើល ធ្វើឲ្យសមគ្នាដល់ទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ។

ពោលអំពី ឧទ្ទិសមំស:

[๑๒๖] *បទថា* **ធម្មស្ស ច អនុធម្មំ ព្យាករោន្តិ** *សេចក្តីថា ជនទាំងនោះ រមែងពោលហេតុសមគួរដល់ហេតុ ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយដែរឬ ។ ពីរបទថា* **សមាធម្មិកោ វាទានុវាទោ** *សេចក្តីថា វាទ: របស់ព្រះអង្គ ជាហេតុដែលជនពួកជទៃពោលហើយណាមួយ គឺមានប្រមាណតិច មិនមកដល់ហេតុដែលវិញ្ញូជន គប្បីតិះដៀលឬ មានពាក្យអធិប្បាយថា វាទ:ជាប្រធានរបស់ព្រះអង្គដែលជាហេតុ គួរតិះដៀលមិនមាន សូម្បីដោយហេតុ ទាំងពួងឬ ។ បទថា* **អនព្ភក្ខាតុកាមា** *សេចក្តីថា ខ្ញុំមិនមានបំណងនឹងពោលសង្តៀត់សង្តិន ។*

[๑๒๘] *បទថា* **អនុវិច្ចការំ** *មានពាក្យអធិប្បាយថា លោកចូរធ្វើការដែលគប្បី ដឹងតាម គឺគិតពិចារណាហើយ សឹមធ្វើ ។ បទថា* **ញាត-មនុស្សានំ** *បានដល់ (មនុស្ស) ដែលមានឈ្មោះ ល្បីសំឡេងក្នុងលោក ។*

ពីរបទថា **សាធុ ហោតិ** *សេចក្តីថា នឹងជាការល្អ ។ ពីរបទថា* **បជាកំ បរិហារេយ្យុំ** *សេចក្តីថា អន្យតិរ្ថិយទាំងឡាយគប្បីលើកទង់សំពត់ដើរប្រកាសក្នុងក្រុង សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះពួកគេគិតថា ភាពជាធំនឹងមានដល់ពួកយើងដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ។ បទថា* **ឱចាណភូតំ** *សេចក្តីថា (ត្រកូលរបស់លោក) តាក់តែងទុកហើយ គឺរៀបចំទុកហើយ ដូចជាអណ្តូងទឹក ។ បទថា* **កុលំ** *បានដល់ និវេសន៍ ។*

ពីរបទថា **ឆាតញ្ចំ មញ្ញេយ្យាសិ** *សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជាស់តឿនថា អ្នកកុំកាត់ទេយ្យធម៌របស់និគ្រន្ថទាំងនេះចោលឡើយ តែអ្នកគប្បីសម្គាល់នូវទេយ្យធម៌ដែលខ្លួនឲ្យដល់និគ្រន្ថទាំងនោះ ដែលមកដល់ហើយ ។*

បទថា **ឱកាសោ** *បានដល់ ការធ្វើថៅបទាប គឺភាពជារបស់លាមក ។*

បទថា **សាមុក្កំសិកា** *បានដល់ (ធម្មទេសនា) ដែលព្រះអង្គទ្រង់លើកឡើង អធិប្បាយថា មិនទូទៅដល់សាវ័កជនៃ ។ បទថា* **ឧទ្ទិស្សកតំ** *បានដល់ សាច់ដែលគេធ្វើចំពោះខ្លួន ។ បទថា* **បដិច្ចកម្មំ** *សេចក្តីថា សាច់ដែលគេធ្វើចំពោះខ្លួន ម្យ៉ាងទៀត បទថា* **បដិច្ចកម្ម** *នេះ ជាឈ្មោះរបស់និមិត្តកម្ម ។ សូម្បីសាច់ លោកហៅថា បដិច្ចកម្មនេះ ជាឈ្មោះរបស់និមិត្តកម្ម ។ សូម្បីសាច់លោក ហៅថា បដិច្ចកម្ម ក៏ព្រោះហេតុថា ក្នុងសាច់នេះមានបដិច្ចកម្មនោះ ។ ពិតហើយ បុគ្គលណាបរិភោគសាច់ មានសភាពបែបនោះ បុគ្គលនោះរមែងជាអ្នកទទួលផលនៃកម្មនោះ អធិប្បាយថា កម្ម គឺការសម្លាប់សត្វ រមែងមានដល់បុគ្គលនោះ ដូចមានដល់អ្នកសម្លាប់ឯង ។*

បទថា **ន ការិ** *សេចក្តីថា លោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ កាលពោលជេញជោល រមែងមិនស្រាកស្រាន្តទៅ អធិប្បាយថា រមែងមិនដល់ទីបំផុតនៃការជេញជោល ។ កថាសម្តែងមំសៈមានសេចក្តីបរិសុទ្ធដោយចំណែក ៣ បានពោលទុកហើយ ក្នុងអដ្ឋកថានៃសង្ឃភេទសិក្ខាបទ ។*

ពោលអំពី កប្បិយភូមិ

[๑๓๐] *បទថា* **សកជបរិវត្តំ** *សេចក្តីថា នៅសម្រាក ប្រៀបបីដូច*

ធ្វើឲ្យហ៊ុមព័ទ្ធដោយរនេះទាំងឡាយ ។

បទថា **បច្ចន្តិមំ** នេះ ត្រឹមតែគ្រាស់ តែបើវិហារជិត ក៏គួរសន្មតបាន ព្រោះព្រះបាលីដែលគ្រាស់ទុកថា **យំ សង្ឃោ អាកង្ខតិ** ប្រែថា សង្ឃសង្ឃឹមនឹងសន្មតឯណា សូម្បីមិនសូធ្យកម្មវាចា សន្មតដោយអបលោកជំនួស ក៏គួរដូចគ្នា ។ បទថា **ការោរវសទ្ទំ** បានដល់ សំឡេងស្រែកកងរំពងនៃក្អែកទាំងឡាយ ដែលប្រជុំគ្នាអំពីព្រលឹមនោះឯង ដើម្បីនឹងស៊ីរំពាដែលគេចោលហើយក្នុងទីនោះៗ ។ ព្រះថេរៈឈ្មោះយសោជៈ ជាបុរសដ៏លើសនៃបព្វជិត ៥០០ ក្នុងវេលាចប់កបិលសូត្រ ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **ឧសុព្ភាវនដ្ឋិកំ** ជាដើម គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា កប្បិយភូមិ ឈ្មោះឧសុព្ភាវនដ្ឋិកា គប្បីធ្វើមុនយ៉ាងនេះ លំនៅណាគេធ្វើលើសសរ ឬក្នុងជើងជញ្ជាំងថ្មដែលទ្រសសរខាងក្រោមនោះ ទីនោះមានគតិដូចផែនដីដែរ ។

ឯបើនឹងឲ្យតាំងសសរដំបូងក្តី ជើងជញ្ជាំងដំបូងក្តី ភិក្ខុច្រើនរូប គប្បីព័ទ្ធចូលគ្នា បន្ទាប់ពីនោះចាថា **កប្បិយកុដិ ការាម** ប្រែថា យើងធ្វើកប្បិយកុដិ បើជនទាំងឡាយជួយលើកឡើងឲ្យឈរ គប្បីចាប់ឯងក្តី លើកឯងក្តីក៏បានឲ្យតាំងសសរ ឬជើងជញ្ជាំង ។

ឯក្នុងកុរុន្ទី និងមហាបច្ចរីពោលថា ភិក្ខុទាំងឡាយគប្បីឲ្យតាំងចុះ ពោលថា **កប្បិយកុដិ កប្បិយកុដិ។**

ក្នុងអន្ធកអដ្ឋកថាពោលថា ភិក្ខុគប្បីពោលថា **សង្ឃស្ស កប្បិយកុដឹ អធិដ្ឋាមិ** ប្រែថា ខ្ញុំអធិដ្ឋានកប្បិយកុដិដើម្បីសង្ឃ ។ តែបើមិនពោលពាក្យ

นោះ រមែងមិនមានទោស ព្រោះពាក្យដែលពោលហើយ តាមន័យដែលពោលទុកក្នុងអដ្ឋកថាទាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ ។ តែក្នុងអធិការពោលដោយការធ្វើកប្បិយកូមិ ឈ្មោះឧស្សាវនន្តិកានេះ មានលក្ខណៈដែលទូទៅដូច្នេះ ខណៈដែលសសរតាំងចុះ និងខណៈដែលចប់ពាក្យជាវេលាព្រមគ្នាប្រើបាន ។ តែកាលពាក្យមិនទាន់ចប់ សសរឈរជាមុនក្តី សសរនោះមិនទាន់ឈរក្តី ពាក្យចប់ជាមុន កប្បិយកុដិមិនជាការបានធ្វើ ព្រោះហេតុនោះ ទើបក្នុងមហាបច្ចរីពោលថា ភិក្ខុច្រើនអង្គផងគ្នា គប្បីព័ន្ធចូលគ្នាហើយពោល ព្រោះថា ការចប់ពាក្យ និងការតាំងចុះនៃសសរនៃភិក្ខុមួយរូបក្នុងកុដិទាំងនោះ នឹងមានព្រមគ្នាបានដោយពិត ឯក្នុងកុដិទាំងឡាយដែលមានជញ្ជាំងកដោយឥដ្ឋក្តី ថ្មក្តី ឬដីខាងក្រោមកប្បិយកុដិនឹងមិនពួនឡើងក៏ដោយ ពួនឡើងក៏ដោយ ភិក្ខុទាំងឡាយប្រាថ្នានឹងឲ្យតាំងជញ្ជាំងឡើងអំពីឥដ្ឋ ឬថ្ម ឬដុំដីឯណា គប្បីកាន់យកឥដ្ឋ ឬថ្ម ឬដុំដីនោះមុនដុំដទៃទាំងអស់ ធ្វើកប្បិយកុដិតាមន័យដែលពោលហើយនោះឯង តែឥដ្ឋជាដើមដែលកឡើងលើផ្ទៃខាងក្រោមនៃឥដ្ឋដុំទី ១ ជាដើមនៃជញ្ជាំង មិនគួរ ។ ឯសសរមែងលើកឡើងខាងលើ ព្រោះហេតុនោះ ទើបសសរ គួរ ។

ក្នុងអន្ធកអដ្ឋកថាពោលថា ពិតហើយ កាលប្រើសសរ គប្បីអធិដ្ឋានសសរ ៤ ដើម ដែលជាជ្រុង ៤ កាលប្រើជញ្ជាំងដែលកឥដ្ឋជាដើម គប្បីអធិដ្ឋានឥដ្ឋ ២-៣ ដុំត្រង់ជ្រុងទាំង ៤ ។ តែសូម្បីកប្បិយកុដិដែលមិនធ្វើយ៉ាងនោះ ក៏មិនមានទោស ព្រោះថា ពាក្យដែលពោលទុកក្នុងអដ្ឋកថាទាំង-

ទ្បាយប៉ុណ្ណោះ រមែងជាប្រមាណ ។

កប្បិយកុដិឈ្មោះគោនិសាទិកា មាន ២ យ៉ាង គឺអាភមគោនិសាទិកា ១ វិហារគោនិសាទិកា ១ ក្នុង ២ យ៉ាងនោះ ក្នុងវត្តណា អាភមក៏មិនបានព័ទ្ធរបង សេនាសន:ទាំងទ្បាយក៏មិនព័ទ្ធរបង វត្តនេះឈ្មោះអាភមគោនិសា-ទិកា ក្នុងវត្តណាសេនាសន:ព័ទ្ធរបងទាំងអស់ក្តី ព័ទ្ធក្នុងចំណែកខ្លះក្តី អាភមមិនបានព័ទ្ធក្តី វត្តនេះឈ្មោះវិហារគោនិសាទិកា ។ ការដែលអាភមមិនបានព័ទ្ធនោះឯងជាប្រមាណក្នុងគោនិសាទិកាទាំងពីរយ៉ាង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ តែក្នុងកុរុន្ទី និងមហាបច្ចរីពោលថា អាភមដែលព័ទ្ធរបងពាក់កណ្តាលក្តី ព័ទ្ធច្រើនជាងពាក់កណ្តាលក្តី ឈ្មោះថា ជាអាភមដែលព័ទ្ធរបងបាន ។ ក្នុងអាភមដែលព័ទ្ធពាក់កណ្តាលជាដើមនេះ គួរនឹងបានកប្បិយកុដិ ។

បទថា **គហបតិ** សេចក្តីថា ជនទាំងទ្បាយធ្វើអាវាស ហើយពោលថា ខ្ញុំប្រគេនកប្បិយកុដិ សូមលោកម្ចាស់ទាំងទ្បាយប្រើប្រាស់ចុះ កប្បិយកុដិនេះ ឈ្មោះថា **គហបតិកា។** សូម្បីជនទាំងទ្បាយពោលថា ខ្ញុំប្រគេនដើម្បីធ្វើកប្បិយកុដិ ដូច្នេះ រមែងគួរដូចគ្នា ។ ឯក្នុងអន្ធកអដ្ឋកថាពោលថា វត្តុដែលទទួលអំពីដៃរបស់សហធម្មិកដ៏សេស រៀវភៅចេញ របស់ទេវតា និងមនុស្សទាំងពួង របស់ជាសន្និធិ និងរបស់ដែលរក្សាទុកខាងក្នុងជារបស់សហធម្មិកដ៏សេស និងរបស់ទេវតា មនុស្សទាំងនោះរមែងគួរដល់ភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះ ផ្ទះនៃសហធម្មិកទាំងនោះ ឬកប្បិយកុដិ ដែលសហធម្មិកទាំងនោះប្រគេនទើបហៅថា **គហបតិកា។** មិនមែនតែប៉ុណ្ណោះ លោកពោលទៀតថា រៀវ

วัตรของภิกษุสงฆ์เข้าไป ลำดับแห่งวัตรของภิกษุณี วัตรของสามเณร วัตรของสามเณรี วัตรของอุบาสก วัตรของอุบาสิกา วัตรของเทวดา วัตรของพระนาคราช วิมานแห่งเปรต วัตรของพราหมณ์ ก็แลชื่อว่าอันกปิยกุฎีได้ ด้วยคำนั้นท่านกล่าวแล้วแล ด้วยว่า กุฎีเป็นของสงฆ์ก็ดี เป็นของภิกษุก็ดี เป็นของคหบดีก็ดี ไม่ได้ ๆ กปิยกุฎีที่ภิกษุพึงประกาศ ทำด้วยคำว่า ชื่อว่า **สมฺมติกา** *ดังนี้แล ๆ*

อามิสที่ค้างอยู่ในกปิยภูมิทั้ง ๔ นี้ อามิสทั้งหมดนั่นแล ไม่ห้ามว่า อันตรวัฏ ด้วยว่า กปิยกุฎี พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตเพื่อประโยชน์แก่อันตรวัฏ และอันตรปักษ์ของภิกษุ และภิกษุณีทั้งหลาย ก็อามิสใด เป็นของสงฆ์ก็ดี เป็นของบุคคลก็ดี เป็นของภิกษุก็ดี ภิกษุณีก็ดี ที่ค้างคืนในกุฎีที่ควรแก่การเคี้ยวกิน ด้วยสามารถแห่งการเคี้ยวกินได้ ในกปิยภูมิ เพื่อค้างคืนเพียงวันหนึ่งเท่านั้น อามิสนั้นเป็นอันตรวัฏ และอามิสที่ละลายในที่นั้น ๆ ชื่อว่าเป็นอันตรปักษ์ อามิสนั้น ไม่ควร นอกจากของที่เป็นสัตตาหกาลิก และยาวชีวิก ควร ๆ

วินิจฉัยในอันตรวัฏ และอันตรปักษ์นั้น พึงทราบดังนี้ว่า สามเณรนำอามิสมาด้วยอำนาจแห่งเจ้าของ ที่ภิกษุให้นำเข้าไปค้างคืนในกปิยกุฎี ถึงแม้ว่าจะเป็นของที่ควรเคี้ยวกินก็ไม่ควร อามิสนั้นไม่เป็นอันตรวัฏ ๆ

สามเณรยกวัตถุอย่างหนึ่งขึ้น ที่ค้างคืนในกปิยกุฎี ชักเข้าไปในอามิส ด้วยอำนาจแห่งเจ้าของ อามิสนั้นควร ถึงแม้ว่าจะเป็นของที่ควรเคี้ยวกินก็ไม่ควร ก็ในมหาปัจจรีกล่าวว่า อามิสนั้นเป็นอันตรวัฏ ๆ การทำ

ផ្សែងគ្នាក្នុងមុខសន្និធិ និងអន្តោវុត្ថនោះ ក៏មានត្រឹមប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

ភិក្ខុយកសប្បិដែលទុកខាងក្នុងអកប្បិយកុដិ និងបន្ទែដែលជាយោវជីវិក បង់ចូលគ្នា ហើយឆាន់ បន្ទែនោះជារបស់ជ្រាសចាកអាមិស គួរឆាន់បាន ៧ ថ្ងៃ ។ បើភិក្ខុឆាន់លាយជាមួយអាមិស បន្ទែនោះជាអន្តោវុត្ថៈផង ជាសាមបក្កៈផង ។ ការលាយគ្នានៃកាលិកគ្រប់យ៉ាង គប្បីជ្រាបដោយឧបាយនេះ ។

សួរថា កប្បិយកុដិទាំងនេះ កាលណានឹងលះវត្ថុ ឆ្លើយថា គួរជ្រាបឧស្សាវនន្តិកាជាមុន កប្បិយកុដិណាដែលគេធ្វើបន្ទុបលើសសរ ឬក្នុងជើងជញ្ជាំង កប្បិយកុដិនោះនឹងលះវត្ថុ លុះកាលណាសសរ និងជើងជញ្ជាំងទាំងពួងត្រូវរើរេចញហើយ ។ តែជនទាំងឡាយផ្ទាស់សសរ ឬជើងជញ្ជាំងចេញសសរ ឬជើងជញ្ជាំងណាគង់នៅ នៅឡើយ កប្បិយកុដិរមែងតាំងនៅលើសសរ ឬជើងជញ្ជាំងនោះ តែរមែងលះវត្ថុ លុះណាសសរ ឬជើងជញ្ជាំងត្រូវប្តូរហើយទាំងអស់ ។ កប្បិយកុដិដែលកដោយឥដ្ឋជាដើម រមែងលះវត្ថុក្នុងវេលាដែលវត្ថុផ្សេងៗ មានឥដ្ឋក្តី ថ្មក្តី ដុំដីក្តី ដែលជាក់ដើម្បីទ្រជញ្ជាំងលើទីដែលកឡើង ជារបស់វិនាសទៅហើយ ។ ឯកប្បិយកុដិដែលអធិដ្ឋានដោយឥដ្ឋជាដើមពួកណា កាលឥដ្ឋជាដើមទាំងនោះត្រូវរើរេចញហើយ តែឥដ្ឋជាដើមដទៃអំពីឥដ្ឋដើមនោះគង់នៅ នៅឡើយ កប្បិយកុដិមិនទាន់លះវត្ថុនៅឡើយទេ ។ កប្បិយកុដិឈ្មោះគោនិសាទិកា រមែងលះវត្ថុ លុះណាគេធ្វើការព័ទ្ធដោយកំពែងជាដើម ភិក្ខុគួរបានកប្បិយកុដិក្នុងអារាមនោះទៀត តែបើគ្រឿងព័ទ្ធ មានកំពែងជាដើម ជារបស់បាក់បែកទៅទីនោះៗ ទៀត គោទាំង-

ទ្បាយ រមែងចូលទៅតាមផ្លូវដែលធ្លុះធ្លាយនោះៗ កុដិនោះ រមែងត្រឡប់ជាកប្បិយកុដិទៀត ។ ឯកប្បិយកុដិ ២ ប្រភេទក្រៅអំពីនេះ ទីឥលះវត្តុ លុះណា តែគ្រឿងប្រក់ជាំទាំងពួងពុកផុយអស់ទៅ នៅសល់ត្រឹមតែផ្ទាន ។ បើលើផ្ទានទាំងទ្បាយនៅមានគ្រឿងប្រក់ជាំ ជាផ្ទាំងជាប់គ្នាជាបន្ទះ សូម្បីមួយបន្ទះនៅរក្សានៅឡើយ ។

សួរថា ក្នុងវត្តណាមិនមានកប្បិយភូមិទាំង ៤ នេះ ក្នុងវត្តនោះ គប្បីធ្វើដូចម្តេច ឆ្លើយថា កិក្ខុគប្បីឲ្យដល់អនុបសម្បន្ន ធ្វើឲ្យជារបស់លោកហើយធាន់ ។

ក្នុងសេចក្តីនេះ មានរឿងសាធកៈដូច្នេះ បានឮថា ព្រះកវិកតិស្សត្ថេរ ជាប្រមុខនៃព្រះវិនយធរ បានទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះមហាសិវត្ថេរ ។ លោកឃើញឆ្នាំងសប្បិដោយពន្ធីប្រទីប ទើបសួរថា លោកម្ចាស់ នុ៎ះជាអ្វី ព្រះ-ថេរៈឆ្លើយថា លោកដ៏មានអាយុ ឆ្នាំងសប្បិ ខ្ញុំនាំមកអំពីស្រុកដើម្បីធាន់សប្បិ ក្នុងថ្ងៃដែលមានអាហារតិច ។

លំដាប់នោះ ទើបព្រះតិស្សត្ថេរជ្រាប់ដល់លោកថា មិនគួរទេលោកម្ចាស់ ។ ក្នុងថ្ងៃស្អែកឡើង ទើបព្រះថេរៈឲ្យរក្សាទុកត្រង់យ៉ាមុខ ។ ស្អែកឡើងទៀត ព្រះតិស្សត្ថេរមកឃើញឆ្នាំងទឹកដោះថ្លានោះ ទើបសួរយ៉ាងនោះឯង ហើយជ្រាប់ថា ការទុកដាក់ក្នុងទីដែលគួរជាអាបត្តិ ព្រោះសហសេយ្យ មិនគួរទេលោកម្ចាស់ ។

ស្អែកឡើង ព្រះថេរៈឲ្យលើកចេញទៅទុកខាងក្រៅ ពួកចោរលួចឆ្នាំង

ទឹកដោះនោះទៅ ទើបលោកពោលនឹងព្រះតិស្សត្ថេរដែលមកក្នុងថ្ងៃស្អែកឡើងថា លោកម្ចាស់ កាលលោកម្ចាស់ជ្រាបថា មិនគួរ ឆ្នាំងនោះទុកនៅខាងក្រៅពួកចោរលួចទៅហើយ ។

លំដាប់នោះ ទើបព្រះតិស្សត្ថេរណែនាំលោកថា ឆ្នាំងសប្បិនោះគប្បីជារបស់ដែលលោកម្ចាស់គួរឲ្យដល់អនុបសម្បន្នមិនមែនឬ ព្រោះថា កាលឲ្យដល់អនុបសម្បន្នហើយ ទោះធ្វើឲ្យជារបស់ខាន់ក៏រមែងគួរ ។

ពោលអំពី បញ្ចគោរស និងសេ្បងដើរផ្លូវ

[๑๓๑] *រឿងមេណ្ឌកសេដ្ឋីជាក់ច្បាស់ហើយ ។*

[๑๓๓] *តែក្នុងរឿងមេណ្ឌកសេដ្ឋីនេះ បទថា* **អនุชานามิ ภิกฺขเว បญฺจโครเส** *សេចក្តីថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតនូវគោរស ๕ គឺទឹកដោះស្រស់ ๑ ទឹកដោះជូរ ๑ ខ្លាញ់[๑] ๑ ទឹកដោះខាប់ ๑ ទឹកដោះថ្លា ๑ ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **ชาเตยฺยุ วิญฺญูสิ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូចតទៅថា បើជនពួកខ្លះជ្រាបហើយ ប្រគេនឯងនោះឯង បើដូច្នោះ ជាការប្រពៃ បើមិនប្រគេន គប្បីស្វែងរកអំពីសម្នាក់ញាតិ និងជនបវារណា ឬដោយកិច្ចាចារវត្ត ។ កាលមិនបានដោយអាការយ៉ាងនេះ គប្បីសូមអំពីសម្នាក់នៃបុគ្គលដែលមិនមែនជាអ្នកបវារណាក៏បាន ។ ក្នុងផ្លូវដែលនឹងត្រូវទៅត្រឹមតែមួយថ្ងៃ គប្បី*

๑- បិដកខ្មែរ ក្នុងទីខ្លះ ប្រែថា ប្រេង ក្នុងទីខ្លះ ប្រែថា ខ្លាញ់ តែក្នុងអដ្ឋកថា តកៈ គឺទឹកដោះជូរឡើងពពុះ ។

ស្វែងស្បៀងដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អាហារមួយថ្ងៃ ។ បើផ្លូវឆ្ងាយ ខ្លួននឹងធ្វេង កន្លាវទៅបានដោយស្បៀងប្រមាណប៉ុនណា គប្បីស្វែងរកប៉ុណ្ណោះ ។

ពោលអំពី ទឹកអដ្ឋបាន

[๑๓๔] *ពីរបទថា* **ការេមិ គាមារេតុ** *សេចក្តីថា ប្រើមនុស្ស ឲ្យជញ្ជូនឆ្នាំងទឹកផ្ទៃពុទ្រាដែលរៀបចំល្អហើយ ๑๐๐๐ ក្អម ដោយអម្រែក ๕๐๐ ។*

បទថា **ឯតស្មឹ ឯទានេ ឯតស្មឹ បករណេ ធម្មឹ កថំ កត្វា** *សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើធម្មីកថាដោយន័យជាដើមថា ភិក្ខុទាំងឡាយល្អហ្ន៎ កាលអ្នកមិនផឹកទឹកបាន ឈ្មោះថា មិនញ៉ាំងវាន:ឲ្យកើតថា ពួកសាវករបស់ព្រះសមណគោតមជាអ្នកល្មោភដោយបច្ច័យ និងឈ្មោះថា បានធ្វើការគោរពក្នុងតថាគត និងឈ្មោះថា អ្នកទាំងឡាយបានញ៉ាំងសេចក្តីគោរពដ៏ល្អ ឲ្យកើតដល់តថាគតៗ ជ្រះថ្លាដោយប្រពៃ ដោយហេតុនេះរបស់អ្នកទាំងឡាយ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ទើបមានព្រះតម្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយតថាគតអនុញ្ញាតទឹកបានទាំងឡាយ ๘ យ៉ាង ។*

បណ្តាទឹកបាន ๘ យ៉ាងនោះ អម្ពុបាន បានដល់ ទឹកបានដែលធ្វើដោយផ្លែស្វាយខ្ចី ឬទុំ ។ ក្នុងស្វាយខ្ចី ឬស្វាយទុំ ๒ យ៉ាងនោះ កាលធ្វើដោយស្វាយខ្ចី គប្បីដំស្វាយខ្ចីច្របាច់ជាមួយទឹក កម្ចាត់ថ្លៃឲ្យឆ្អិនដោយពន្លឺព្រះ-អាទិត្យ ហើយត្រងផ្សំដោយទឹកឃ្មុំ ស្ករ និងកប៊ូរជាដើមដែលទទួលប្រគេនក្នុងថ្ងៃនោះ ។ អម្ពុបានដែលភិក្ខុធ្វើយ៉ាងនេះ រមែងគួរក្នុងបុរេភត្តប៉ុណ្ណោះ ។

ឯអម្ពបានដែលពួកអនុបសម្បន្នធ្វើ ដែលភិក្ខុបានមកទទួលប្រគេនក្នុងបុរេភត្ត រមែងគួរ សូម្បីបរិភោគលាយអាមិសក្នុងបុរេភត្ត ដែលទទួលប្រគេនក្នុងបច្ឆា-ភត្ត រមែងគួរបរិភោគប្រាសចាកអាមិស រហូតដល់ថ្ងៃរះឡើង ។ ក្នុងទឹក បានគ្រប់ប្រភេទក៏នយនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងទឹកបានទាំងនោះ **ជម្ពុបាន** *នោះ បានដល់ ទឹកបាន ដែលធ្វើដោយផ្លែព្រីង ។* **ចោចបាន** *នោះ បានដល់ ទឹកបានដែលធ្វើដោយ ផ្លែចេកមានគ្រាប់ ។* **មោចបាន** *នោះ បានដល់ ទឹកបានដែលធ្វើដោយ ផ្លែចេកមិនមានគ្រាប់ ។* **មធុកបាន** *នោះ បានដល់ ទឹកបានដែលធ្វើដោយ រសជាតិនៃផ្លែស្រគំ ហើយ* **មធុកបាន** *នោះ លាយទឹក ទើបគួរ សុទ្ធៗ មិនគួរឡើយ ។* **មុទ្ទិកបាន** *នោះ បានដល់ ទឹកបានដែលគេច្របាច់ផ្លែច័ន ក្នុងទឹក ធ្វើដូចអម្ពបានដែរ ។* **សាលុកបាន** *នោះ បានដល់ ទឹកបានដែល គេច្របាច់ក្រអៅឈូកក្រហម និងឈូកខៀវជាដើមធ្វើ ។* **ជារុសកបាន** *នោះ បានដល់ ទឹកបានដែលធ្វើដោយផ្លែម៉ាក់ប្រាង ដូចអម្ពបានដែរ ។ អដ្ឋបាន ទាំងនេះ ត្រជាក់ក្តី ឆ្អិនដោយកម្តៅព្រះអាទិត្យក្តី រមែងគួរ ចម្អិនដោយភ្លើង មិនគួរ ។*

អំពីរស ៤ យ៉ាង

ឆញ្ញវលរស *នោះ បានដល់ រសនៃស្រូវ ៧ ប្រការ ។*

បក្ខជាតរស *នោះ បានដល់ រសនៃបន្លែឆ្អិន ពិតហើយ រសនៃបន្លែ ដែលជាយាវកាលិក រមែងគួរក្នុងបុរេភត្តប៉ុណ្ណោះ ។ រសបន្លែដែលជាយាវ-*

ជីវិក ដែលចម្អិនព្រមជាមួយសប្បិជាដើម ដែលទទួលប្រគេន គួរឆាន់បាន ๗ ថ្ងៃ ។ តែបើរសនៃបន្លែនោះចម្អិនដោយទឹកសុទ្ធ គួរឆាន់បានរហូតអស់ជីវិត កិកុ្ខទោះស្ងោរបន្លែដែលជាយាវជីវិកនោះឲ្យឆ្អិន មួយអន្ទើជាមួយទឹកដោះស្រស់ជាដើមឯង មិនគួរ ។ សូម្បីជនជនៃឲ្យឆ្អិនហើយ រមែងវាប់ថា រសបន្លែដូចគ្នា ។ ក្នុងកុរុន្ទីពោលថា រសនៃបន្លែដែលជាយាវកាលិក ដែលច្របាច់ក្នុងទឹកត្រជាក់ធ្វើក្តី ឆ្អិនដោយពន្លឺព្រះអាទិត្យក្តី រមែងគួរ ។

វិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **ឋបេត្វា មធុកបុប្ផរសំ** *នេះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា រសផ្កាស្រគំ ទោះឆ្អិនដោយភ្លើង ឬឆ្អិនដោយពន្លឺព្រះអាទិត្យក្តី រមែងមិនគួរក្នុងបច្ចាកត្ត ជនទាំងឡាយកាន់យករសផ្កាឯណា ដែលឆ្អិនហើយ ធ្វើឲ្យជាទឹកស្រវឹង រសនៃផ្កានោះ រមែងមិនគួរតាំងអំពីដើម សូម្បីក្នុងបុរេភត្ត ។ ឯផ្កាស្រគំ ទោះស្រស់ ឬស្ងួត ឬលីងហើយ ឬលាយទឹកអំពៅហើយក្តី គេមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាទឹកស្រវឹង ចាប់បង្គឹឲ្យផ្កាប្រភេទណា ផ្កាប្រភេទទាំងអស់នោះ រមែងគួរក្នុងបុរេភត្ត រសទឹកអំពៅដែលមិនមានកាក គួរក្នុងបច្ចាកត្ត ។ រសទាំង ๔ យ៉ាងនេះដែលព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់អនុញ្ញាតទឹកបាន ទ្រង់បានអនុញ្ញាតដោយប្រការដូច្នេះឯង ។*

ពោលអំពី បន្លែ និងម្សៅ

[๑๓๖] រឿងមល្លៈឈ្មោះរោជៈជ្រាកជច្បាស់ហើយ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ ពីរបទថា **សព្ពញ្ច ឆាកំ** *បានដល់ បន្លែប្រភេទណានីមួយ ដែលចៀនដោយសប្បិជាដើមក្តី មិនបានចៀនក្តី ។*

บทว่า **ปิฏฺฐขาทนียํ** *ได้แก่ ของควรเคี้ยวที่ทำด้วยแป้งเป็นต้น ฯ ได้ยินว่า ชนเหล่านั้นให้ของเคี้ยวทั้งหมดนี้ ราคาร้อยกหาปณะ ฯ*

ในบทว่า **สนฺถรึ อกํสุ** *เป็นต้น มีกถาดังต่อไปนี้ ฯ*

*ได้ยินว่า ชนเหล่านั้นคิดว่า ภิกษุนี้ไม่ได้ทำการปูลาดเสนาสนะ ไม่ได้ทำการเก็บงำเสนาสนะ ไม่ได้ทำการล้างเท้า ไม่ได้ทำการตั้งน้ำฉันน้ำใช้ ไม่ได้ทำการตั้งน้ำล้างหน้า ไม่ได้ทำการกวาดโรงอุโบสถ ไม่ได้ทำการกวาดโรงฉัน ไม่ได้ทำการกวาดที่ถ่ายอุจจาระ ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ถ่ายอุจจาระ ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ถ่ายปัสสาวะ ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ล้างไม้สีฟัน ไม่ได้ทำการตั้งไม้สีฟัน ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่บ้วนปาก ไม่ได้ทำการตั้งน้ำบ้วนปาก ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ล้างมือ ไม่ได้ทำการตั้งน้ำล้างมือ ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ล้างหน้า ไม่ได้ทำการตั้งน้ำล้างหน้า ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ล้างเท้า ไม่ได้ทำการตั้งน้ำล้างเท้า ไม่ได้ทำการตั้งเขียงเท้า ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ล้างเขียงเท้า ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ล้างภาชนะ ไม่ได้ทำการตั้งน้ำล้างภาชนะ ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ล้างผ้าเช็ดเท้า ไม่ได้ทำการตั้งผ้าเช็ดเท้า ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ล้างผ้าเช็ดหน้า ไม่ได้ทำการตั้งน้ำล้างผ้าเช็ดหน้า ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ล้างผ้าเช็ดมือ ไม่ได้ทำการตั้งผ้าเช็ดมือ ไม่ได้ทำการตั้งน้ำชำระที่ล้างผ้าเช็ดตัว ไม่ได้ทำการตั้งผ้าเช็ดตัว

មិនគួរ ។ ភិក្ខុណាមិនធ្លាប់ជាជាងកោរសក់ ភិក្ខុនោះ ទោះរក្សាកាំបិតកោរទុក គួរ សូម្បីកាន់យកកាំបិតកោរមួយនោះ ឬកាំបិតកោរដទៃកោរសក់ ក៏គួរ ។

[๑๓๙] *ពីរបទថា* **ភាគំ ឧត្វា** *សេចក្តីថា គប្បីឲ្យចំណែកទី ๑๐ បានឮថា ការឲ្យចំណែកទី ๑๐ នេះ ជាបុរាណទំនៀមក្នុងជម្ពុទ្វីប ព្រោះហេតុនោះ គប្បីចែកជា ๑๐ ចំណែកហើយ ឲ្យដល់ពួកម្ចាស់ដីមួយចំណែក ។*

มหาปเทส ๔

[๑๔๐] *ដើម្បីប្រយោជន៍ដែលភិក្ខុទាំងឡាយកាន់យកជាបែបផែន ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់មហាបទេស (គឺគោលអាងដ៏ធំ) ๔ ប្រការនេះថា* **យំ ភិក្ខវេ មយា ឥទំ ន កប្បតិ** *ជាដើម ។*

ព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរទាំងឡាយ កាលកាន់យកសូត្រផ្ទៀងផ្ទាត់មើលក្នុងមហាបទេសនោះ បានឃើញសេចក្តីនេះថា ដោយព្រះបាលីថា **ឋបេត្វា ធញ្ញផលរសំ** *នេះ ធញ្ញជាតិ ๗ ប្រការ ជាការហាមហើយថា មិនគួរក្នុងបច្ឆាភត្ត ។ មហាផល ๙ យ៉ាង គឺផ្លែត្នោត ផ្លែដូង ផ្លែខ្នុរ ខ្នុរសម្ល ឃ្លោក ត្រឡាច ត្រសក់ ឪឡឹក ល្ពៅ ជាការដែលទ្រង់ហាម និងអបរន្នជាតិគ្រប់ប្រភេទ មានគតិដូចធញ្ញជាតិដូចគ្នា ។ មហាផល និងអបរន្នជាតិ ទ្រង់មិនបានហាមក៏ពិត សូម្បីយ៉ាងនោះ រមែងចូលជាមួយវត្ថុដែលជាអកប្បិយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបមិនគួរក្នុងបច្ឆាភត្ត ។*

ទឹកបាន ๘ យ៉ាង ទ្រង់អនុញ្ញាត ទឹកបាននៃផ្លែឈើតូច មានផ្តៅ អំពិល ក្រូច ខ្វិត ពង្រ និងក្រចកស្វាំងជាដើម មានគតិដូចអដ្ឋបានពិត

ទឹកបាននៃផ្លែឈើទាំងនោះ ទ្រង់មិនបានអនុញ្ញាតក៏ពិត សូម្បីយ៉ាងនោះ រមែងសង្គ្រោះចូលនឹងរបស់ជាកប្បិយ ព្រោះដូច្នោះ ទើបគួរ ។

ក្នុងកុរុន្ទីពោលថា ពិតហើយ រៀរសនៃស្រូវ មួយអន្ទើដោយវត្ថុដែលអនុលោមចេញហើយ ដែលឈ្មោះថា ទឹកផ្លែឈើជនៃ ដែលមិនគួរ រមែងមិនមាន ទឹកផ្លែឈើគ្រប់ប្រភេទ ជាយាមកាលិកពិត ។

*ចីវរ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាត ៦ ប្រភេទ ។ ចីវរ ៦ ប្រភេទ ជនៃទៀតដែលអនុលោម ចីវរទាំងនោះ គឺសំពត់ទុកុល (សំពត់សម្បកឈើ) **បត្តុន្ន** (សំពត់ជែនបត្តុន្ន) **ចីនបដ្ដ** (សំពត់កោជ្ជវៈ) **សោមារបដ្ដ** (សំពត់ប្រទេសក្ងិន្ត) **ឥទ្ធិមយិក** (សំពត់សម្រេចដោយឫទ្ធិ) **ទេវទត្តិយ** (សំពត់ទេវតាឲ្យ) ព្រះធម្មសង្គាហកាត្ថេរទាំងឡាយអនុញ្ញាតហើយ ។*

បណ្តាសំពត់ទាំងនោះ សំពត់បត្តុន្ននោះ បានដល់ សំពត់ដែលកើតដោយសូត្រក្នុងបត្តុន្នប្រទេស ។ សំពត់ ២ ប្រភេទ ហៅតាមឈ្មោះរបស់ប្រទេសនោះឯង ។ សំពត់ ៣ ប្រភេទនោះ អនុលោមដោយសំពត់សូត្រ សំពត់ទុកុលអនុលោមចូលក្នុងសំពត់សម្បកឈើ ២ ប្រភេទ ក្រៅអំពីនេះ អនុលោមជាសំពត់កប្បាស ឬសំពត់គ្រប់យ៉ាង ។

បាត្រ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ហាម ១១ យ៉ាង ។ អនុញ្ញាត ២ យ៉ាង គឺបាត្រដែក និងបាត្រដី ។ ភាជនៈ ៣ យ៉ាង គឺភាជនដែក ភាជនដី ភាជនទង់ដែង អនុលោមដល់បាត្រនោះឯង ។

បំពង់ទឹក ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាត ๓ យ៉ាង គឺបំពង់លោហៈ បំពង់ឈើ បំពង់ផ្លែឈើ ។ ភាជនៈទឹក ๓ យ៉ាង គឺកុណ្ឌីទឹក ផ្តិលខាត់ ធ្នាំងជាក់ទឹក អនុលោមចូលក្នុងបំពង់ទឹក ๓ យ៉ាងនោះឯង ។ តែក្នុងកុរុន្ទីពោលថា សង្ខសម្រាប់ជាក់ទឹកធាន់ និងផ្តិលទឹក អនុលោមដល់បំពង់ទាំងនោះ ។

វត្តពន្ធចង្កេះ ទ្រង់អនុញ្ញាត ๒ ប្រភេទ គឺវត្តពន្ធត្បាញជាបន្ទះ វត្តពន្ធពោះវៀនជ្រូក វត្តពន្ធចង្កេះដែលធ្វើដោយផ្ទាំងសំពត់ និងដោយខ្សែ អនុលោមចូលក្នុងវត្តពន្ធ ๒ ប្រភេទនោះ ។

ធត្រ ទ្រង់អនុញ្ញាត ๓ ប្រភេទ គឺធត្រសេ ធត្រផែង ធត្រស្លឹកឈើ ๑ សន្ទឹក អនុលោមតាមធត្រ ๓ ប្រភេទនោះឯង សូម្បីរបស់ដទៃៗ ដែលចូលជាមួយវត្ថុគួរ និងមិនគួរ អ្នកបដិបត្តិគប្បីពិចារណា មើលបាលី និងអដ្ឋកថា ហើយជ្រាបតាមន័យនេះចុះ ។

អំពី កាលិកលាយគ្នា

[๑๔๑] *បទថា* **តទហុបដិគ្គហិតំ កាលេ កប្បតិ** *ជាដើម ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សំដៅយកវេសដែលលាយគ្នាគ្រប់យ៉ាង ។ បើទឹកបានដែលទទួលប្រគេនលាយជាមួយដូងទាំងផ្លែ មិនទាន់បកសម្បក យកដូងចេញហើយ ទឹកបាននោះ គួរសូម្បីក្នុងវិកាល ។*

ពួកទាយកប្រគេនបាយាសត្រជាក់ ជាក់ជុំសប្បិ[1] ខាងលើ អាចកាន់

๑- សប្បិ បិជកខ្មែរ ក្នុងទីខ្លះ ប្រែថា ទឹកដោះរាវ តែអដ្ឋកថា សប្បិនេះ ប្រែថា គឺទឹកដោះដែលគេរម្ងាស់ទៅជាដុំ ។

បាន សប្បិណាមិនលាយជាមួយថុយោស ទោះយកសប្បិនោះចេញ ទុកធាន់ ៧ ថ្ងៃ គួរ ។ សូម្បីក្នុងសត្តាហកាលិកដ៏សេស មានទឹកឃ្មុំ និងស្ករត្នោត ដែលជាជុំជាដើម ក៏នយនេះឯង ។

ពួកទាយកប្រគេនបិណ្ឌបាត ប្រជាប់ដោយក្រវាញ និងចន្ទន៍ជាដើម ណាមួយ ក្រវាញ និងចន្ទន៍ជាដើមនោះ គប្បីលើកចេញ លាងទុកធាន់បាន រហូតអស់ជីវិត ក្នុងខ្ទីដែលគេជាក់ក្នុងយាគូប្រគេនជាដើមក្តី ឈើឯមដែលគេជាក់ក្នុងប្រេងជាដើម ហើយប្រគេនក្តី ក៏មានន័យដូចគ្នាដែរ ។

កាលិកណាមួយជារបស់មានរសលាយទ្បំគ្នាមិនបានយ៉ាងនោះ កាលិកនោះៗ សូម្បីទទួលប្រគេនរួមគ្នា លាង ឬ ចិតចេញឲ្យស្អាត ហើយធាន់ដោយអំណាចនៃកាលិកនោះៗ គួរ ។ តែកាលិកណាជារបស់មានរសចូលគ្នាបាន លាយគ្នាបាន កាលិកនោះ មិនគួរ ។

ពិតហើយ យាវកាលិក រមែងទាញកាលិកទាំង ៣ មានយាមកាលិកជាដើមដែលមានរសលាយគ្នាជាមួយខ្លួន ចូលកាន់សភាពរបស់ខ្លួន សូម្បីយាមកាលិកក៏ទាញកាលិក ២ មានសត្តាហកាលិកជាដើមចូលកាន់សភាពរបស់ខ្លួន សត្តាហកាលិកសោត រមែងទាញយាវជីវិកដែលលាយជាមួយខ្លួនចូលកាន់សភាពរបស់ខ្លួនដូចគ្នា ព្រោះដូច្នោះ គប្បីជ្រាបសន្និដ្ឋានថា យាវ-ជីវិកដែលទទួលប្រគេនក្នុងថ្ងៃនេះក្តី ទទួលប្រគេនក្នុងថ្ងៃមុនៗ ក្តី លាយជាមួយសត្តាហកាលិកនោះ ដែលទទួលប្រគេនក្នុងថ្ងៃនោះ គួរត្រឹម ៧ ថ្ងៃ លាយជាមួយសត្តាហកាលិកដែលទទួលប្រគេនទុក ២ ថ្ងៃ គួរត្រឹម ៦ ថ្ងៃ

លាយជាមួយសត្តាហកាលិកដែលទទួលប្រគេនទុក ๓ ថ្ងៃ គួរត្រឹម ๕ ថ្ងៃ លាយជាមួយសត្តាហកាលិកដែលទទួលប្រគេនទុក ๗ ថ្ងៃ គួរក្នុងថ្ងៃនោះប៉ុណ្ណោះ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបព្រះមានព្រះភាគមិនត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យាវជីវិកដែលទទួលប្រគេនក្នុងថ្ងៃនោះ លាយជាមួយសត្តាហ-កាលិក គួរ ๗ ថ្ងៃ ត្រាស់ថា យាវជីវិកដែលទទួលប្រគេនហើយ គឺលាយជាមួយសត្តាហកាលិក គួរ ๗ ថ្ងៃ បើកាលិក ๓ នេះ ឈានកន្លងកាលយាម និង ๗ ថ្ងៃ គប្បីជ្រាបអាបត្តិដោយអំណាចវិកាលកោជនសិក្ខាបទ សន្និធិសិក្ខាបទ និងកេសជ្ជសិក្ខាបទ ។

ក្នុងកាលិក ๔ នេះ កាលិក ๒ គឺយាវកាលិក ๑ យាមកាលិក ๑ នេះប៉ុណ្ណោះ ជាអន្តោវុត្ថផង ជាសន្និធិការកផង តែសត្តាហកាលិក និងយាវជីវិក សូម្បីរក្សាទុកក្នុងអកប្បិយកុដិក៏គួរផង មិនឲ្យកើតសន្និធិផងដូច្នេះឯង ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួង ងាយយល់ទាំងអស់ហើយដូច្នេះឯង ។

កេសជ្ជក្ខន្ធកៈ ចប់

ក្បាលដី ៥

វិនយបិដក ចាលីប្រែ -៦

សន្ទីកចង្អុលប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	***លេខទំព័រ***
ពោធិកថា	๒
*ពោធិកថា **អដ្ឋកថា** ....*	๘
អជបាលនិគ្រោធកថា	๑๙
*អជបាលនិគ្រោធ **អដ្ឋកថា** ....*	๒๑
មុចលិន្ទកថា	๒๕
*មុចលិន្ទ **អដ្ឋកថា** ....*	๒๗
រាជាយតនកថា	๓๐
*រាជាយតន **អដ្ឋកថា** ....*	๓๒
ព្រហ្មាយាចនកថា	๓๖
*ពុទ្ធបវិតក្ក **អដ្ឋកថា** ....*	๔๒
*ព្រហ្មាយាចន **អដ្ឋកថា** ....*	๔๕
បឋមភាណវារ	
បឋមភាណវារ	๔๙
*ឧភោតាបសាទិ **អដ្ឋកថា**(បឋមភាណវារៈ) ....*	๗๔
បព្វជ្ជារបស់ព្រះយស	๘๐
បព្វជ្ជារបស់គ្រហស្ថជាសម្វាញ់ ๔ នាក់	๘๘
មារកថា	๙๓
ឧបសម្បទាដោយត្រៃសរណាគមន៍	๙๘
*យសកថា **អដ្ឋកថា** ....*	๑๐๑

បព្វជ្ជាវិនិច្ឆ័យ **អដ្ឋកថា** ១០៣

រឿងពួកកទ្ទវគ្គិយ ជាសម្ងាញ់ទីឆ័ត្ន ១១១

កទ្ទវគ្គិយសហាយ **អដ្ឋកថា** ១១៦

ចាដិហារ្យជាបឋម ១១៧

ចាដិហារ្យជាគម្រប់ពីរ ១២១

ចាដិហារ្យជាគម្រប់បី ១២២

ចាដិហារ្យជាគម្រប់បួន ១២៤

ចាដិហារ្យជាគម្រប់ប្រាំ ១២៥

អាទិត្តបរិយាយសូត្រ ១២៦

ឧរុវេលកស្សបាទិវត្ថុ **អដ្ឋកថា** ១៤៣

ពិម្ពិសារកថា ១៤៦

ពិម្ពិសារ **អដ្ឋកថា** ១៥៨

បព្វជ្ជារបស់ព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លាន ១៦៣

សារីបុត្តមោគ្គល្លានបព្វជ្ជា **អដ្ឋកថា** ១៧៥

ឧបជ្ឈាយវត្តកថា ១៨២

ឧបជ្ឈាយវត្ត **អដ្ឋកថា** ១៩៦

សិទ្ធិវិហារិកវត្តកថា ២០៨

សិទ្ធិវិហារិកវត្ត **អដ្ឋកថា** ២១៧

សម្មាវត្តនាទិកថា ២១៩

សម្មាវត្តនាទិ **អដ្ឋកថា** ២២៤

ញត្តិចតុត្ថកម្មឧបសម្បទាកថា ២២៦

ញត្តិចតុត្ថកម្មឧបសម្បទា **អដ្ឋកថា** ២៣៤

អាចរិយវត្តកថា ២៣៧

អន្តេវាសិកវត្ត ២៥៣

ឧបសម្បាទេតព្វបញ្ចកសោឡសវារ ๒๖๐
ឧបសម្បាទេតព្វឆក្កសោឡសវារ ๒๗๓

អដ្ឋកថា

ឧបជ្ឈាយសទ្ធិវិហារិកវត្តកថា ๒๗๙
អាចរិយន្តេវាសិកវត្តកថា ๒๘๐
និស្សយប្បដិប្បស្សទ្ធិកថា ๒๘๒
អញ្ញតិត្ថិយបុព្វកថា ๒๙๒
អញ្ញតិត្ថិយ អដ្ឋកថា ๓๐๐
បញ្ចាពាធកថា ๓๑๐
បញ្ចាពាធ អដ្ឋកថា ๓๑๔
ភជកដវត្ថុ ๓๑๗
ភជកដ អដ្ឋកថា ๓๒๐
ចោរកថា ๓๒๒
ចោរ អដ្ឋកថា ๓๒๖
ឥទាយិកកថា ๓๓๑
ឥទាយិក អដ្ឋកថា ๓๓๒
ទាសកថា ๓๓๕
ទាស អដ្ឋកថា ๓๔๑
កណ្ដកម្មកថា ๓๔๕
កណ្ដកម្ម អដ្ឋកថា ๓๔๗
អកឃូវរកាណវារ ๓๕๐
រឿងឲ្យភិក្ខុកាន់យកនិស្សយ អដ្ឋកថា ๓๕๘
ភហុលកថា ๓๕๙
ភហុល អដ្ឋកថា ๓๖๕

នាសនង្គ្គទណ្ឌកម្ម ๓๘๔

នាសនង្គ្គទណ្ឌកម្ម អដ្ឋកថា ๓๘๘

បណ្ឌកកថា ๓๙๕

បណ្ឌក អដ្ឋកថា ๓๙๗

ថេយ្យសំវាសកកថា ๓๙๙

ថេយ្យសំវាសក អដ្ឋកថា ๔๐๑

តិត្ថិយបក្កន្តក អដ្ឋកថា ๔๑๐

តិរច្ឆានគតកថា ๔๑๓

តិរច្ឆានគតវត្ថុ អដ្ឋកថា ๔๑๖

មាតុឃាតកាទិកថា ๔๑๘

មាតុឃាតកាទិ អដ្ឋកថា ๔๒๑

កិក្ខុនីទូសកាទិកថា ๔๒๔

កិក្ខុនីទូសកាទិ អដ្ឋកថា ๔๒๖

ឧភតោព្យញ្ជនកកថា ๔๒๘

ឧភតោព្យញ្ជនក អដ្ឋកថា ๔๒๙

អនុបជ្ឈាយកាទិកថា ๔๓๑

អនុបជ្ឈាយកាទិ អដ្ឋកថា ๔๓๗

ហត្ថច្ឆិន្នាទិ អដ្ឋកថា ๔๓๙

ឧបសម្បទាកម្ម ๔๕๑

និស្សយ ๔ .... ๔๖๒

កិច្ចមិនគួរធ្វើ ๔ យ៉ាង ๔๖๔

រឿងភិក្ខុត្រូវសង្ឃលើកវត្តព្រោះមិនឃើញអាបត្តិជាដើម ๔๖๖

ឧទ្ទានគាថា ๔๖๙

និស្សយគហណកថា ๔๗๙

ឯកានុសាវនាកថា ๔๘๑
ឧបសម្បទាយត្តវិធី ๔๘๓

វិនយបិដក

ឧបោសថក្ខន្ធក ๔๘๖
ឧបោសថក្ខន្ធកវិនិច្ឆ័យ អដ្ឋកថា ๔๙๖

វិនយបិដក

សីមាកថា ๔๙๘
ការសន្ថតិសីមា ๔๙๙

អដ្ឋកថា

អដ្ឋកថា សីមាកថា ๕๑๐
និមិត្តវិនិច្ឆ័យ ๕๑๒
វិធីចឆមហាសីមា ๕๑๙
វិធីចឆខណ្ឌសីមា ๕๒๑
វិធីចឆសីមា ๒ ជាន់ ๕๒๒
វិធីចឆសីមាលើថ្មជាជាដើម ๕๒๔
នទីបារសីមា ๕๓๐
វិធីដកសីមា ๕๓๘
អពទ្ធសីមា ๕๔๐
សត្តព្ភន្តរសីមា ๕๔๑
ឧទកុក្ខេបសីមា ๕๔๒
សីមាសម្ភេទ ๕๔๘
ឧបោសថ និងឧបោសថកម្ម ๕๕๐
ឧបោសថ និងឧបោសថកម្ម អដ្ឋកថា ๕๕๒
ជាតិមោក្ខុទ្ទេស ๕๕๓

ជាតិមោក្ខទ្វេសរ អដ្ឋកថា ๕๕๖
អញ្ញតិត្ថិយកាណាវាទី ๑๑ .... ๕๕๘
អជ្ឈេសនា អដ្ឋកថា ๕๖๔
អជ្ឈេសនា ๕๖๘
អជ្ឈេសនា អដ្ឋកថា ๕๗๘
ជាវិសុទ្ធិ និងឆនុៈ ๕๘๓
ជាវិសុទ្ធិ និងឆនុៈ អដ្ឋកថា ๕๙๖
ចោទនាវត្ថុកាណាវារ ๖๐๐
វិធីសម្តែងអាបត្តិ អដ្ឋកថា ๖๐๗
វគ្គាសមគ្គសញ្ញិនោបណ្ណវសកាទិកថា ๖๑๐
វគ្គាសមគ្គសញ្ញិនោបណ្ណវសកាទិកថា អដ្ឋកថា ๖๓๙

វិនយបិដក ចាលីប្រែ -๗

វស្សូបនាយិកក្ខន្ធកៈ ๖๔๖
វស្សូបនាយិកក្ខន្ធកៈ អដ្ឋកថា ๖๕๐
សត្តាហកវណ្ណី ๖๕๓
សត្តាហកវណ្ណី អដ្ឋកថា ๖๗๗
អន្តរាយជាហេតុចៀសចេញទៅ ๖๘๑
អន្តរាយជាហេតុចៀសចេញទៅ អដ្ឋកថា ๗๐๕
បវារណាក្ខន្ធកៈ ๗๑๓
បវារណាក្ខន្ធកៈ អដ្ឋកថា ๗๘๔
ចម្មក្ខន្ធកៈ ๘๐๑
ចម្មក្ខន្ធកៈ អដ្ឋកថា ๘๕๕
កេសជក្ខន្ធកៈ ๘๗๕

កេសជ្ជក្ខន្ធកៈ អដ្ឋកថា ๑๐๑๒

អំពីកាលិកលាយគ្នា ๑๐๔๒